NAKCOKV MOSES COYVTE ENHVTECESKV

CENESES KIHOCAT,

HEPLUVLKE EM PUNVKV ENHVTECESKV

ES COHOYVTE TOHTVLELIHOCET OS.

THE FIRST BOOK OF MOSES,

COMMONLY CALLED

GENESIS,

TRANSLATED FROM

THE ORIGINAL HEBREW

INTO THE MUSKOKEE LANGUAGE.

AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1816,
NEW YORK.

[*Muskokee, Genesis, 18mo.*]

SMITHSONIAN
AUG 26 2009
LIBRARIES

NAKCOKV MOSES COYVTE ENHVTECESKV

CENESES KIHOCAT,

HEPLUVLKE EM PUNVKV ENHVTECESKV

ES COHOYVTE TOHTVLELIHOCET OS.

THE FIRST BOOK OF MOSES,

COMMONLY CALLED

GENESIS,

TRANSLATED FROM

THE ORIGINAL HEBREW

INTO THE MUSKOKEE LANGUAGE.

AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1816,
NEW YORK.

[*Muskokee, Genesis,* 18*mo.*]

SMITHSONIAN
AUG 26 2009
LIBRARIES

NAKCOKV MOSES COYVTE ENHVTECESKV,

CENESES KIHOCAT.

SETENTVCKE 1.

ENHVTECESKV omof Hesaketvmeset hvlwe ekvnvu
hayvtes.
2 Momen ekvnvt, en heckv temvpokekot omen, tvnket
omvtes: momen yomucket laukat ohonvpvn ocvtes:
momen Hesaketvmese em Puyvfekcvt uewv ohonvpvn
oh nekeyvtes.
3 Momen Hesaketvmeset, Hvyayvket ocekvs, mahken,
hvyayvket ocvtes.
4 Momen Hesaketvmeset hvyayvken *hecat,* heret omen
hecvtes: momet Hesaketvmeset hvyayvken yomuckan
etekvpicvtes.
5 Momet Hesaketvmeset hvyayvken Yom hocefet
yomuckan Lilvn hocefvtes. Momen yafke hvthvyvtke
tepakat nettv enhvteceskv tates.
6 Momen, Tektvnkat uewv etennvrkvpvn ocekvs, mo-
met uewvn uewv enkvpvken etekvpicekvs, Hesaketvmeset
makvtes.
7 Momet Hesaketvmeset tektvnkan hayvtes, momet
uewv mv tektvnkat elecv ocakat mv tektvnkat onvpv
ocakat tepakan etekvpicvtes: momen momvtes.
8 Momen Hesaketvmeset tektvnkat Svmayem hocefvtes.

Momen yafke hvthvyvtke tepakat nettv svhokkolat tates.

9 Momen, Uewv hvlwat elecv ocakat hvmkusen etohkvliket omekvs, momen ekvnv kvrpet heckekvs, Hesaketvmeset makvtes: momen momvtes.

10 Momen Hesaketvmeset ekvnv kvrpan Elec hocefvtes: momet uewv etohkvlkan Yamem hocefvtes: momet Hesaketvmeset heret omen hecvtes.

11 Momen, Ekvnv ohonvpvn, pvhe, momen nakhontvke lopucke enerkv lokcican, momen eto lokcat eme etvpomat, en lokce emeta ofv enerkv lokcican, ekvnvt honticekvs, Hesaketvmeset makvtes: momen momvtes.

12 Momen ekvnvt pvhe, momen nakhontvke lopucke enerkv lokcican, momen eto eme etvpomat en lokce emeta ofv enerkv lokcican honticvtes: momen Hesaketvmeset heret omen hecvtes.

13 Momen yafke hvthvyvtke tepakat nettv svtutcenat tates.

14 Momen, Hvyayvket hvlwe etektvnkat ofvn ocvkekvs, nettvn neren etekvpicvret, momet eskerkv, oketv, nettv, ohrolope esyomakan omvkekvs:

15 Momet mvt hvyayvke hvlwe etektvnkat ofvn ekvnv oh hvyvyicvkvret omvkekvs, Hesaketvmeset makvtes: momen momvtes.

16 Momen Hesaketvmeset hvyayvke rakrvke hokkolen hahicvtes, hvyayvke rakkat nettv ohfvnke taren, momen hvyayvke cotkat nere ohfvnke taren: kococumpvu *hahicvtes.*

17 Momet Hesaketvmeset hvlwe etektvnkat ofvn vpoyvtes, ekvnvn oh hvyvyicet,

18 Nettv nereu ohfvnket, momet hvyayvke yomucke etekvpicvkvren: momen Hesaketvmeset heret omen hecvtes.

19 Momen yafke hvthvyvtke tepakat nettv esostat tates.

20 Momen, Uewvt nake nekeye hesaketv ocakat sulken heckuecen, fuswvt ekvnv onvpv hvlwe etektvnkat ofvn tvmecvkekvs, Hesaketvmeset makvtes.

21 Momet Hesaketvmeset nake sehonechoke rakrvke uewv vkfullen, momen nanvke hayvte nekehoyat mv uewvt cahmelike sulke heckuecvten, momen fuswv etvrpv ocat cahmeliken hahicvtes: momen Hesaketvmeset heret omen hecvtes.

22 Momen Hesaketvmeset, Honvpset, eohvtvlayet, uehvtkv uewvn fvcecvkes, momen ekvnvn fuswvt eohvtvlayvkekvs, kicet, ohmerrvtes.

23 Momen yafke hvthvyvtke tepakat nettv svcahkepat tates.

24 Momen, Nake wenahokat cahmelike, vpuekv, nake hvllecat, ekvnv punvttv cahmelike esyomakan ekvnvt heckueeekvs, Hesaketvmeset makvtes: momen momvtes.

25 Momen Hesaketvmeset ekvnv punvttv eme etvpomat vcvkvyen, vpuekv eme etvpomakat vcvkvyen, momen nake ekvnv oh hvllecat eme etvpomat vcvkvyen hahicvtes: momen Hesaketvmeset heret omen hecvtes.

26 Momen, Esten hayvkeres, pun heckv omēn, epu 'hake vcvkvyen, momen uehvtkv rvro, hvlwe fuswv, vpuekv, ekvnv omvlkv momen nake hvllecat ekvnv ohhvllece vtekat ohfvnkvket omekvs, Hesaketvmeset makvtes.

27 Momet Hesaketvmeset eme en heckv omēn esten hayet, Hesaketvmese en heckv omēn hayvtes; hunvnwv hokte tepakan *hahicvtes.*

28 Momet Hesaketvmeset ohmerrvtes, momet, Honvpset, eohvtvlvyvkes, momet ekvnvn fvcecet, ohfvnkvkes; momet uehvtkv rvro, hvlwe fuswv, momen nake wenahoke ekvnv oh nekehoye vtekat ohfvnket omvkes, Hesaketvmeset kicakvtes.

29 Momet, Heevkes, nakhonte enerkv lokcice ekvnv hvmkv oh oce vtekat, momen eto eme ofv cin ette oce enerkv lokcicat vtekat ce'mvkis; mvt cen hompetvt omvkvres.

30 Momen nake wenahoke eleoste vtekat, hvlwe fuswv, momen ekvnv oh hvllecat, mv eme ofv hesaketv ocat vtekat, nakhonte lanvke vtekat hompetvn *emakis*, Hesaketvmeset makvtes; momen momvtes.

31 Momen Hesaketvmeset nake hayvte vtekat heevtes, momen heevs, here mahet omvtes. Momen yafke hvthvyvtke tepakat nettv esepakat tates.

SETENTVCKE 2.

HIYOMEN hvlwe, ekvnvu, momen enanvke sulkat omvlkvn *Hesaketvmeset* espoyvtes.

2 Momet nettv eskolvpakan Hesaketvmeset nake hayvte omvlkvn esyukpoyvtes; momet nettv eskolvpakan nake hayvte omvlkvn en fekapvtes.

3 Momet Hesaketvmeset nettv eskolvpakan ohmeriyet, vcaken hayvtes: mv omof nake haye vtotkvte momen nak es hayvte omvlkvn en fekapet omekv.

4 Heyvt hvlwe ekvnv tepakat em vliceckv *ohonvkvt* omakes, hahakof, mv nettv Cehofv Hesaketvmeset ekvnv hvlwe tepakan hahicvte.

5 Momen ekvnv etopokhe hvmkusis ekvnvn oh honteko munken, ekvnv nakhonte hvmkusis ekvnv aosset hontcko emunke tates; Cehofv Hesaketvmeset hvte ekvnv oh oskoliceekon, este-hunvnwv oh vtotkvre sekokv.

6 Momis hopere ekvnv aossat kvwapkvtes, momet ekvnv hvmkvn otohicet omvtes.

7 Momen Cehofv Hesaketvmeset ekvnv cin mokke esten es hayvtes, momet wenaketv hesaketv e yupohau-

ken 'sem vhesakvtes; momen estet puyvfekcv wenake hakvtes.

8 Momen Cehofv Hesaketvmeset hvsossv fvccvn cvpofucen Eten ofvn vhocvtes: momet mvn este-hunvnwv hayvtet vpikvtes.

9 Momet Cehofv Hesaketvmeset eto este en renakv afvcecice taye, momet hompetv here vtekat ekvnv aossen honticvtes; momen hesaketv eto cvpofuce en nvrkvpv hueren, eto here momet holwakat kerretv tepakan.

10 Momen hvccet cvpofuce otohicvret Eten afihnvtes; momet mvn etekvpaket en fihne oste hakvtes.

11 Enhvteceskvt Pisvn hocefkvt omes; Hefilv ekvnv, cvtokunaplane ocan, hvmkvn em vfulotat mvt omes

12 Momen cvtokunaplane mv ekvnv ocat heret omes, mvn telyvm momen onekse cvto ocakes.

13 Momen hvcce svhokkolat Kihvn hocefkes: Ereopev ekvnv omvlkv vfulotat mvt omes.

14 Momen hvcce svtutcenat Hetekel hocefkes; Vselev en hvsossv fvccv ayat mvt-omes. Momen hvcce esostat Yufletes omes.

15 Momen Cehofv Hesaketvmeset este-hunvnwvn evpahyet, Eten cvpofucen vpikvtes, ohvtotket vfvstvren.

16 Momen Cehofv Hesaketvmeset este-hunvnwvn em punayet, Eto cvpofuce ocat vtekat em etten etektvnkusen hompetske tayes:

17 Momis eto here momet holwakat kerretv em etten homipetskvs, mv nettv hompetskan ce'lvranat tvlkusekv, kicvtes.

18 Momen Cehofv Hesaketvmeset, Este-hunvnwv entvlkat herekos; emvnicv es em etetayan en hayares, makvtes.

19 Momet Cehofv Hesaketvmeset nake wenahoke ekvnv oh fullat vtekat ekvnvn es hayvtes, momet hvlwe

fuswv vtekat hayvtes; momet Atvmen 'sem vlakvtes, naken hocefhuecvranat kerrvret, momen estomen Atvmet nakhocackvte wenahoke vtekan hocefat, mvt en hocefkvt omvtes.

20 Momen Atvmet vpuekv omvlkv, momen hvlwe fuswv omvlkv, momen ekvnv punvttv vtekat hocefhokvn emakvtes: momis Atvmet on omat, emvniev es em etetayan es en heckekates.

21 Momen Cehofv Hesaketvmeset nockv sufken Atvmen oh vlvkuecvtes, momen nocvtes: momen entalv hvmken a em ehset, entalv vyoposken vpeswv es em eteyofiecvtes:

22 Momet Cehofv Hesaketvmeset entalv este-hunvnwv em esat hokten es hayvtes, momet este-hunvnwvn 'sem vlakvtes.

23 Momen Atvmet, Hiyomat heyvt ev fune en funet omet, ev 'navpeswv em vpeswvt omes; Este-hokten kihocvres, este-hunvnwv a esvkvtet omekv, makvtes.

24 Heyvt omecicen este-hunvnwvt e'rke e'cken wihket, e 'hiwvn hvlvtvres; momen enavpeswv hvmkusvres.

25 Momen este-hunvnwvt e 'hiwv tepakat hokkolvt enatvlket omakvtes, momet vlsvkekates.

SETENTVCKE 3.

Tokvs, cettot ekvnv nake wenahoke Cehofv Hesaketvmese hayvte vtekat vkerretv es ohfvnke tates. Momet hokten em punayet, Momes, Hesaketvmeset, Eto cvpofuce ocat vtekat em etten homipatskvs, makvt te? kicvtes.

2 Cvpofuce ofvn eto em etten hompeyēs:

3 Momis, Eto cvpofuce en nvrkvpv hueat em etten homipatskvs, momet celahyatskvs, ce pvsvtkekaret, Hesaketvmeset makvtet os, hoktet cetton kicvtes.

4 Momen, Ce pvsvtkvke tvlkekares;

5 Mv nettv hompatskof ce turwv enrvmrvket on, hesaketvmese take omvke, herat momen holwakat kerrvket omatskvret on Hesaketvmeset kerrekv, cettot hokten kicvtes.
6 Momen hoktet mv eto hompetv heret, momet est' en renakv afvcecicet omen, momet eto este hoporrenicvre cyacvke tayet omen hecof, mv em etten ehset, papvtes; momet e'heu vpaken ehmet, emeu papvtes.
7 Momen hokkolvt e turwv enrvmrahken, enatvlket omakat e kerrakvtes: momet kerakko essen etehorhuchcet, sohpackvn e en hayakvtes.
8 Momet nettv vkvsvppuecof, Cehofv Hesaketvmeset cvpofuce ofv yvkapen en haken pohakvtes; momet Atvmet e 'hiwv tepakat eto vlkan Cehofv Hesaketvmese en renakvn em ehkakvtes.
9 Momen Cehofv Hesaketvmeset Atvmen enhuchket, Estvmvn hueretska? kicvtes.
10 Momen, Cvpofuce ofvn cen haken pohit, cv penkahles, cv'natvlket ok; momet ehikis, kicvtes.
11 Momen. Estimvt ce'natvlket ometskat cem onayvt haks? Mv eto, Em etten pahpetskvs, ce kicvyvte pahpetske haks? Hesaketvmeset kicvtes.
12 Momen este-hunvnwvt, Hokte mv vc vpvkvre a'metskvtet eto em etten a'hmen, pahpis, kicvtes.
13 Momen Cehofv Hesaketvmeset, Heyv momecetskat nake te? hokten kicvtes. Momen hoktet, Cettot v'mvkeriyen, pahpis, kicvtes.
14 Momen Cehofv Hesaketvmeset cetton em punayet, Heyv nake momecetskekv, vpuekv omvlkv, momen ekvnv punvttv omvlkv semuntvlen ohtvhikvke toyetskes; ce nvrken es hvlketskvres, momet ekvnv em mokken papetskvres, hesaketske nettv vtekat:
15 Momen cemen hokte tepakatskat ce tenrvpuecit, ece

honvpse momen hokte en honvpse etenrvpuecvkares; mvt ce'kvn tonufvres, momen cemet c'leceskvn en tonufetskvres, kicvtes.

16 *Momet* hokten, Ce feknokketvn momen cen hopuetake heckueckv tayen ohvtvlayares; feknokketv ofvn hopuetaken heckuecetskvres; momen cem eyackvt ce'hen ohhecen, mvt ec ohfvnke tares, kicvtes.

17 Momet Atvmen em punayet, Ce 'hiwv em opunvkvn em vpohicet, mv eto, Pahpetskvs, ce kicvyvte papetskekv, ece 'rahkvn ekvnv ohtvhikvket os: feknokketv ofvn *nake* mv oh hontan hompetskvres, hesaketske nettv vtekat:

18 Etofvske momen vkacon cen honticvkvres, momen nake ekvnv oh hontan hompetskvres.

19 Ce turofv em mesken tvkliken hompetske munket ekvnvn oh fulketskvres; mv aossen ce'shoyvtet onkv; ekvnv em mokke toyet, ekvnv em mokken oh fulketskvret omekv, kicvtes.

20 Momen Atvmet e 'hiwvn Ef hocefvtes; wenahokat omvlkv e'cket omekv.

21 Momen Cehofv Hesaketvmeset nakhvrpen vecvken es en hahyet, Atvme e 'hiwv tepakan vchoyicvtes.

22 Momet Cehofv Hesaketvmeset makvtes, Hecvkes, este hunvnwv pume ome hahkes, herat holwakateu kerret; momen hiyomat c'nken rvtosehcet, hesaketv eto em etten eset, papet, meyuksv-seko hesaket omekaren:

23 Monkv Cehofv Hesaketvmeset Eten cvpofucen ossicvtes, ekvnv aosse eshoyvte ohvtotkvren.

24 Monkv este-hunvnwvn ossicvtes; momet Eten cvpofuce en hvsossv-fvccvn Celupvlke, momen eslafkvcvpko fenke estomis fulotken, hesaketv eto en nene vketecvkvren, svpvkleevtes.

SETENTVCKE 4.

Momen Atvmet e 'hiwv Ef kerrvtes, momen Ef nvrkchset, Kenen heckuecvtes, momet, Cehofvt a'hmen, estehunvnwv vn heckes, makvtes.

2 Momen hvtvm e 'cuse Epelen heckuecvtes. Momen Epelet yvpefikv-vhecicvt omvtes, momis Kenet ekvnv ohvtotkvt omvtes.

3 Momen mome ocvtes, oketv orof, Kenet ekvnv en lokcvke akvpvken Cehofv nakemetvn svlakvtes.

4 Momen Epelet, emeu en yvpefikv fulle homv heckvkvte asosse momen e nehan svlakvtes. Momen Cehofvt Epelen momen en nakemetvn vrakkuecvtes:

5 Momis Kenen momen en nakemetvn vrakkuecekates: momen Kenet tayen cvpvkkvtes, momen elesketvt e turofvn oh latkvtes.

6 Momen, Naket omecicen ce turofheckvt afvckeko haks?

7 Heren momecetsken omat, ece 'rakkuehocekare te? momen heren momecetskekon omat, naorketvt *ec oh taskvranet* vhauken vwakkes: momen *ce 'cuse* em eyackvt cemen vhecen, emen ohfvnketske tares, Cehofvt Kenen kicvtes.

8 Momen Kenet e 'cuse Epelen etempunayvtes: momen mome ocvtes, mv ekvnvn welakof, Kenet e cusen vnrvpet ahuyiret, elecvtes.

9 Momen, Ce 'cuse Epelet estvmvn ara? Cehofvt Kenen kicvtes. Momen, Kerrvkos; cv 'cuse vhecicv toyvya? Kenet makvtes.

10 Momen kicvtes, Naken momehcetske haks? ce 'cuse e catv en haket ekvnvn a vc oh huehket os.

11 Momen hiyomat ekvnv ce 'cuse e catv ce'nke a cem

esvrct c cukwv hvwvklecat aetehoyvnen ec ohtvhikvket aretskvres.

12 Ekvnvn ohvtotketskof, ohvtvlaken en yekcen ce'hmekos; este en letkvt momet estomis arvt ekvnvn aretskvres.

13 Momen Kenet, Cv 'stemerrickvt *nake* kvwapvye tayat senhoyanes.

14 Hecvs, mucv nettv ekvnv ohonvpv enkvpvken vc vtohiketskes: momen cem eturofvn em ehkit vrares; momet este en letkvt, momet estomis arvt ekvnvn vrares; momen mome ocvres, estimvt o estomet cv hecat cv 'lecvres, Cehofvn kicvtes.

15 Momen Cehofvt, Monkv estimvt o estomet Kenen elecat, kolvpaken em pvlechoyvres, kicvtes. Momen Cehofvt eskerkvn Kenen em mellvtes, estimvt hecat eleceekaren.

16 Momen Kenet Cehofv ehomvn enkvpahket Eten en hvsossv-fvccvn, Nat ekvnvn likvtes.

17 Momet Kenet e 'hiwvn kerrvtes, momen nvrkehset, Envk heckuecvtes; momen Kenet tvlofvn hayvtes, momet e'ppuce Envk e hocefkvn tvlofvn es vhocefvtes.

18 Momen Envk Ilaten en heckuehocvtes: momen Ilatet Mehucevl en heckuehocvtes; momen Mehucevl Merusevl en heckuehocvtes; momen Merusevl Lemek en heckuehocvtes.

19 Momen Lemek hoktvke hokkolen epayvtes, hvmket Etv hocefken, hvmkat Selv hocefke tates.

20 Momen Etv Cepelen heckuecvtes; mvt escuko-hakv ofv vpoke, vpuekv *ocakat* e'rke tates.

21 Momen e 'cuse e hocefkv Cupele tates; mvt kervlv momen fehpv hayecakat omvlkv e'rke tates.

22 Momen Selvt Tupvl Kenen heckuecvtes; mvt cvto lane momen cvto nake es hayvlke em mvhayv tates; momen Tupvl Kene e wvnwvt Neemv tates.

23 Momen Lemek e 'hitaken kicakvtes, Etv Selv tepakatskat, vm opunvkv en haken pohvkes; Lemek e 'hitake toyatskat, vm opunvkv-cvpkon em vpohicvkes; Es ve vnvttecat omecicen este-hunvnwvn, momet vn nokkicat omecicen este-hunvnwv mvnetten elehcis.

24 Kenen kolvpaken em pvleckvranen omat, mehenwusen Lemek pale kolvpaken kolvpohkaken em pvleckvres.

25 Momen Atvmet e'hiwvn hvtvm kerrvtes; momen eehushunvnwvn heckuehcet, e hocefkv Ser hocefvtes; Hesaketvmeset honvpse etvn Epele tate Kenet elecvte vyoposken vm mellvtet omekv, *makvtes.*

26 Momen Ser tat eppuce en heckuehocvtes; momen e hocefkvn Envs hocefvtes; momof estet Cehofv e hocefkv oh huehketvn vlicecakvtes.

SETENTVCKE 5.

Hevvt Atvme en honvpsvke ohonvkv nakcokvt omes. Nettv mv em ofv Hesaketvmeset este hayvte; eme en heckv omēn Hesaketvmeset hayvtes:

2 Hunvnwv hokte tepakan hahicvtes: momet ohmeriyet, mv nettv hahice omof e hocefkv take Atvmen hocefvtes.

3 Momen Atvmet ohrolope cukpe hvmken pale tutcenen arvtes, momen *eppuce* eme vhake, eme en heckv mahusan en heckuehocvtes; momen e hocefkvn Ser hocefvtes:

4 Momen Atvme Ser en heckuehocat renyupvn en nettv ohrolope cukpe cenvpakan oricvtes: momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes.

5 Momen nettv Atvme arvte omvlkat ohrolope cukpe ostvpaken pale tutcenen oricvtes; momen elvtes.

6 Momen Ser ohrolope cukpe hvmken cahkepen arvtes, momen Envs en heckuehocvtes:
7 Momen Ser Envs en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe cenvpaken kolvpaken arvtes; momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes:
8 Momen nettv Ser arvte omvlkat ohrolope cukpe ostvpaken palen hokkolohkakvtes: momen elvtes.
9 Momen Envs ohrolope pale ostvpaken arvtes, momen Kenvne en heckuehocvtes:
10 Momen Envs Kenvnen en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe cenvpaken palen cahkepohkaken arvtes: momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes:
11 Momen nettv Envs arvte omvlkat ohrolope cukpe ostvpaken cahkepvtes: momen elvtes.
12 Momen Kenvnet ohrolope pale kolvpaken arvtes, momen Mehelvlel en heckuehocvtes:
13 Momen Kenvne Mehelvlel en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe cenvpaken pale osten arvtes, momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes:
14 Momen nettv Kenvne arvte omvlkat ohrolope cukpe ostvpaken palvtes: momen elvtes.
15 Momen Mehelvlel ohrolope pale epaken cahkepohkaken arvtes, momen Celeten en heckuehocvtes:
16 Momen Mehelvlel Celete en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe cenvpaken pale tutcenen arvtes, momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes:
17 Momen nettv Mehelvlel arvte omvlkat ohrolope cukpe cenvpaken pale ostvpaken cahkepohkakvtes; momen elvtes.
18 Momen Celete ohrolope cukpe hvmken pale epaken hokkolohkaken arvtes, momen Envk en heckuehocvtes:
19 Momen Celete Envk en heckuehocvte hoyanat oh-

rolope cukpe cenvpaken arvtes, momen cppuccetake ec-
hustvlkeu en heckuehocvtes.
20 Momen nettv Celets arvte omvlkat ohrolope cuk-
pe ostvpaken pale epaken hokkolohkakvtes: momen
elvtes.
21 Momen Envk ohrolope pale epaken cahkepohkaken
arvtes, momen Meruselvn en heckuehocvtes:
22 Momen Envk Meruselvn en heckuehocvte hoyanat
ohrolope cukpe tutcenen Hesaketvmese vpaket yvkapvtes:
momen cppuccetake echustvlkeu en heckuehocvtes:
23 Momen nettv Envk arvte omvlkat ohrolope cukpe
tutcenen pale epaken cahkepohkakvtes:
24 Momen Envk Hesaketvmese vpaket yvkapvtes;
momet sekates; Hesaketvmeset esvtet omekv.
25 Momen Meruselvt ohrolope cukpe hvmken pale
cenvpaken kolvpohkaken arvtes, momen Lemek en hec-
kuehocvtes:
26 Momen Meruselvt Lemek en heckuehocvte hoyanat
ohrolope cukpe kolvpaken pale cenvpaken hokkoloh-
kaken arvtes, momen eppucetake echustvlkeu en hec-
kuehocvtes:
27 Momen nettv Meruselv arvte omvlkat ohrolope
cukpe ostvpaken pale epaken ostvpohkakvtes: momen
elvtes.
28 Momen Lemek ohrolope cukpe hvmken pale cenv-
paken hokkolohkaken arvtes, momen eppucen en hec-
kuehocvtes:
29 Momen e hocefkvn Novn hocefvtes, Heyvt pum
vtotketv Cehofvt ekvnv ohtvhikvte omecice, momet
pu'nke es vtotketv yekcate ohfvccvn pu mahlvpatvres,
maket.
30 Momen Lemek Nov en heckuehocvte hoyanat oh-
rolope cukpe cahkepen pale ostvpaken cahkepohkaken

arvtes: momen eppucetake echustvlkeu en heckuchocvtes:

31 Momen nettv Lemek arvte omvlkat ohrolope cukpe kolvpaken pale kolvpaken kowpohkakvtes: momen elvtes.

32 Momen Nov em vculkv ohrolope cukpe cahkepen orvtes; momen Sem, Ham, Cefet esyomen Novn en heckuehocvtes.

SETENTVCKE 6.

Momen mome ocvtes, estet ekvnv ohonvpvn ohvtvlvketvn vlicecaken, echustvlke en heckuehocof,

2 Hesaketvmese e'ppucetake este-hunvntake e'chustvlke herakuset omen hecakof, chitaken enhopoyakat vtekat cvwakvtes.

3 Momen Cehofvt, Vm Puyvfekcvt meyuksv-sekon vpohkv este en hayvkekares, emet enavpeswvt omekv: mome estomis en nettv ohrolope cukpe hvmken pale hokkolvres, makvtes.

4 Mv nettv omof, momet mv renyupvn, Hesaketvmese e'ppucetake este-hunvntake e'chustvlke es em eceyaken, hopuetake en heckuecakof, este hunvntake rakrvke mahet ekvnvn oh fullvtes: mv etvwvt este yekcvket, hofunvlket omet, este pohkvket omvtes.

5 Momen Hesaketvmeset este en holwvyeckv ekvnv ofv rakket omen, nake e feke em vkerrickv vkerrice vtekat estofis holwvke tvlket omen hecvtes.

6 Momet Cehofvt este ekvnv oh hayvtet naorusen hayet, e feke en nokkicvtes.

7 Momen Cehofvt, Este mv hayvyvtet ekvnv enkvpvken sumecicares; este, momen eleostvke, nake hvllecat, hvlwe-fuswv esyomen; hahicvyvtet 'se en nokkicikv.

8 Momis Nov Cehofv en renakv ehomvn heromkvn eshecvtes.
9 Heyvt Nov en honvpsvke *ohonvkvt* omakes. Nov este fvccvt omet, vpvke wenahokat ehomvn temvpoket omvtes: Nov Hesaketvmese vpaket yvkapvtes.
10 Momen Nov eppucetake tutcenen en heckuchocvtes, Sem, Ham, Cefet esyomen.
11 Momen ekvnv Hesaketvmese ehomvn holwvket omet, holwvyeckv es fvcket omvtes.
12 Momen Hesaketvmeset ekvnvn hecvtes, momen hecvs, holwvke tates: enavpeswv ekvnvn arat omvlkvt em vretvn holwvken hayvtet omekv.
13 Momen Hesaketvmeset Novn kicvtes, Vpeswv omvlkv em eyuksv ev homvn vlvkes; mv eteropotte ekvnv holwvyeckv es fvcket omekv: momen hecvs, ekvnv vpvken mvn sumhuecares.
14 Perro cukon e en hayet, kofv eton es hayvs; nvthofv perro-cuko ofvn hahicetskvres, momet onvpvn momen ofvn kulowv omat es vlofetskvres.
15 Momen hiyomēn hayetskvres: perro-cuko en cvpke kupetv cukpe tutcenen, en taphe kupetv pale cahkepen, en hvlwe kupetv pale tutcenvres.
16 Vhaukucen perro-cukon vhayet, onvpvn kupetv hvmken es poyetskvres; momet em vhauken perro-cuko em vtvkhvken hayetskvres; nvthofv enhvteceskv, momen ohtihe, momen rohtihe ocen hayetskvres.
17 Momen vne, hecvs, vnet, vpeswv mv ofv wenaketv hesaketv ocat hvlwat elecv omvlkv sumecicaret, uelaukerakkon ekvnvn es oh vlvkuecvyet os; nake ekvnv oh fullat omvlkvt pvsvtkvres.
18 Momis etemfvccetv ce tem ocvyat yekcen hayares; momen perro-cukon ceyetskvres, cemet, ce'ppucetake, ce 'hiwvt, momen ce'ppucetake e 'hitake ece 'pvkaken.

19 Momen vpeswv wenahoke vtekat hokkolevlken perro-cukon cukolvkvccetskvres, ece 'pvken hesahoken vcayeccetskvret; en hunvnwv en hokte tempvlset omvres.
20 Fuswv eme etvpomakat vcvkvye, vpuekv eme etvpomakat vcvkvye, momen ekvnv oh hvllecat eme etvpomat vcvkvye vtekat hokkolevlket cen yicvres, hesahoken vcayececkvn.
21 Momen hompetv homhope *taye* vtekat e en cahwet, mvn e oh vteloyetskvres; momen mvt emetake esyomatskat hompetvt cem ocvkvres.
22 *Momen* hiyomen Novt momecvtes; Hesaketvmese nak kicvte omvlkv vcvkvyen momecvtes.

SETENTVCKE 7.

Momen Cehofvt Novn kicvtes, Cemet cen cuko-vtehkvlke omvlkv esyomatskat, perro-cukon esceyvkes: cemet heyv este-honvpsvke em etenrvwvn cv homvn fvccet ometsken ce hecikv.
2 Elcoste hvsvthakat vtekat kolvpakevlken e en cvwetskvres, en hunvnwv en hokte tempvlsen; momet elcoste hvsvthvkekan hokkolevlken, en hunvnwv en hokte tempvlsen, cvwetskvres:
3 Hvlwe fuswvn kolvpakevlken cvwetskvres, en hunvnwv en hokte tempvlsen; en honvpse ekvnv hvmkvn hesahoken oh vcayececkvn.
4 *Hiyomet* omekv, nettv kolvpake vhoskan, nettv pale osten neren pale osten ekvnv oh oskolicit, nake wenahoke hayvyvte vtekat ekvnv ohonvpv enkvpvken sumecicares.
5 Momen Novt Cehofv nak kicvte omvlkv vcvkvyen momecvtes.
6 Momen Nov ohrolope cukpe epakicvtes, uelaukerakko ekvnvn oh ocof.

7 Momen, uelauke-rakko em uewvt omececn, Novt, e'ppucetake, e 'hiwv, momen e'ppucetake e 'hitake esyomat perro-cukon esceyakvtes.
8 Eleoste hvsvthakat, eleoste hvsvthvkekateu, fuswvt, nake ekvnv oh hvllecat vtekateu,
9 Hokkolevlket, en hunvnwv en hokte tempvlset, Novn perro-cuko ofvn es en ceyakvtes, Hesaketvmeset Novn kicvte vcvkvyen.
10 Momen momo ocvtes, nettv kolvpakat hoyahnof, uelauke-rakkot ekvnvn oh ocvtes.
11 Nov en hesaketv ohrolope cukpe epakicof, momet hvse svhokkolat, hvse en nettv es palen kolvpohkakat omof, mv nettv mahusan lauke rakkat em uekiwvt en hauhakvtes, momen hvlwe em vhaukucet en hauhakvtes.
12 Momen nettv pale osten neren pale osten ekvnvn oh oskolvtes.
13 Mata nettvn Novt, Nov e'ppucetake, Sem, Ham, Cefet esyomat, momen Nov e 'hiwvt, Nov e'ppucetake e 'hitake tutcenateu vpvkaken, perro-cukon esceyakvtes;
14 Emetake eleoste hvsvthvkeko vtekat eme etvpomat vcvkayen, eleoste hvsvthakateu omvlkvt, eme etvpomakat vcvkvyen, nake hvllece mv ekvnv oh hvllecakat vtekateu, eme etvpomat vcvkvyen, fuswv cahmelike vtekateu *esceyakvtes.*
15 Momet mvt Novn perro-cuko ofvn es en ceyakvtes, wewenaketv hesaketv eme vpikat vtekat hokkolevlket *vhoyet.*
16 Momet mv esceyakat vpeswv omvlkv, en hunvnwv en hokte tempvlsevlket cukolakvtes, Hesaketvmeset Novn kicvte vcvkvyen. Momen Cehofvt em vkhottvtes.
17 Momen uelauke-rakko nettv pale osten ekvnvn oh ocvtes; momen uewvt ohvtvlaket perro-cukon kvwapen, ekvnv onvpvn kvwapkvtes.

18 Momen uewvt ohfvnket, ekvnv ohonvpvn tayen ohvtvlakvtes; momen perro-cuko uewv onvpvn okotafkvtes.

19 Momen uewvt vhere mahet ohfvnkakvtes, ekvnv ohonvpvn: momen ekvnhvlhawat hvlwat elecv omvlkvn ohranvtes.

20 Uewvt ohfvnken, en laukat kupetv palen cahkepohkaken oricvtes; momen ekvnhvlhawat ohranvtes.

21 Momen vpeswv ekvnv ohnekeyat omvlkvt pvsatkvtes, fuswv, vpuekv, punvttv, nake hvllece ekvnv oh hvllecat vtekat esyomat, estc vtekateu *pvsatkvtes:*

22 Wenaketv hesaketv́ cyupohauke es hesakat omvlkvt, ekvnv kvrpe oh fullat omvlkvt pvsatkvtes.

23 Momen nake wenake ekvnv hvmkv ohfullat vtekat, estet, nake eleostakat, nake hvllecat, hvlwe fuswv esyomat sumkvtes: momet ekvnv enkvpvket sumkvtes: momen Nov, momen perro-cuko ofv vpvkakateu tvlket vhoskakvtes.

24 Momen uewvt nettv cukpe hvmken pale cahkepen ohfvnkakvtes, ekvnv ohonvpvn.

SETENTVCKE 8.

Momen Hesaketvmeset Novn, nak wenahokat vtekat, momen vpuekv eme vpvkvke perro-cuko vtehkat omvlkvn vkerricvtes; momet Hesaketvmeset hotvlen ekvnvn ohhoyvnecicvtes; momen uewvt yukopakvtes.

2 Momen laukat em uekiwvt, momen hvlwat em vhaukuce vkhotkakvtes; momen oske hvlwe atvte fekhonnvtes.

3 Momen uewv ekvnv enkvpvket yefulke emunken, nettv cukpe hvmken pale cahkepe em eyuksvt hoyahnof, uewvt yukopakvtes.

4 Momen hvse eskolvpake hvse en nettv espalen

kolvpohkakan perro-cukot Alelat ekvnhvlwen oh fek-
honnvtes.
5 Momen uewvt yukopake emunken, hvse espalat orv-
tes: hvse espalan, en nettv enhvteceskvn ekvnhvlhawat
e yuksvt heckakvtes.
6 Momen mome ocvtes, nettv pale ostet yuksihcof,
Nov perro-cuko vhaukuce hayvtet hvwecvtes:
7 Momet kakken ossicet vtotvtes, momen ayet, toharepe
emunken uewvt ekvnvn vkarpvtes.
8 Hvtvm eme enkvpvken pvce-howen vtotvtes, uewv
ekvnv hvmkv enkvpvken yukopake *munken* omat ker-
rvret:
9 Momis pvce-howet e'le sohhuericetv tis eshecekot,
Novn perro-cuko ofvn a ohfulkvtes, uewvt ekvnv hvm-
kvn ohrane emunkekv; momen e'nken a em wiyyet,
pvce-howen ehset, perro-cuko ofvn a e ohceyicvtes.
10 Momen ohvtvlakat hvtvm nettv kolvpaken me-
hahket, hvtvm perro-cukon pvce-howen ossihcet, vtotv-
tes:
11 Momen pvce-howet yafkofvn rvlahket, a en ceyvtes;
momen hecvs, olefv esse eslosakken cuksakkat; monkv
Novt uewv ekvnv oh ocvtet yukopvkepaten kerrvtes.
12 Momet hvtvm ohvtvlakat nettv kolvpaken me-
hahket, pvce-howen vtotvtes; momen svnvcomvn a oh-
fulkekates.
13 Momen mome ocvtes, ohrolope escukpe epaken
hvmke vpakan, hvse enhvteceskvn, en nettv enhvte-
ceskvn uewvt ekvnvn vkarpvtes: momen Nov perro-
cuko sohrvnkvn vkueyihcet, vfvnnakvtes; momen hecvs,
ekvnv hvmkvt kvrpe tates.
14 Momen hvse svhokkolan, en nettv es pale hokkole
kolvpohkakan ekvnvt karpvtes.
15 Momen Hesaketvmeset Novn em punayet, kicvtes,

16 Perro-cukon aossvs, ceme, ce 'hiwv, ce'ppucetake,
momen ce'ppucetake e 'hitakeu ece 'pvkakat.
17 Vpcswv *mvrahrvkv* omvlkv, nake wenahoke ece
'pakat vtekat, fuswv, nake eleostakat, momen nake
ekvnv oh hvllecat vtekat esyomen evpahyet, asossvs;
ekvnvn sulken e ohhonvpsecet, ohvtvlaket sulke hakvren.
18 Momen Nov aossvtes, e'ppucetake, e 'hiwv, e'ppu-
cetake e 'hitake esyomat vpvkaken:
19 *Momen* punvttv vtekat, hvllecat vtekat, fuswv vtekat,
momen naket o estomis ekvnv oh hvllecat vtekat, etemv-
rahrvkv vcvkvyet, perro-cukon asossvtes.
20 Momen Nov altvn Cehofv en hayvtes; momet nake
eleoste hvsvthvke *emvrahrvkv* vtekat, momen fuswv hv-
svthvke *emvrahrvkv* vtekat cahwet, altvn oh nekricet,
mvn *Cehofvn* es vrakkuecvtes.
21 Momen Cehofvt fvmeckv heran vwenayvtes; momet
Cehofvt e feke ofvn hvmmakvtes, Svnvcomvn este vrah-
kvn ekvnvn ohtvhihkvkos, este e feke em vkerrickv em
mvnettetv vteken vyecicet holwvyecet omekv; momet
wenahokat vtekat pvsatvyvte svnvcomvn momehcvkos.
22 Ekvnvt like vtekat, nerkv-vhockv hiyo tepakat,
kvsvppe hiyye tepakat, meske rvfo tepakat, momen
nettv nere tepakat fekhonnvkekares.

SETENTVCKE 9.

Momet Hesaketvmeset Novn momen e'ppucetaken oh-
merret, kicakvtes, Honvpset, e ohvtvlayvkes, momet
ekvnvn fvcecvkes.
2 Momen ekvnv nake eleoste vtekat, hvlwe fuswv vte-
kateu, ekvnv oh hvllecakateu omvlkvt, uehvtkv rvro
omvlkv esyomat cem penkalet, cem ehotvkvres; ce'nke
take ofvn cem wikvkvyet os.

3 Nake wenake arat vtekat cen hompetvt omvres; nak-
honte lane ce'mvkvyvte etvpomen omvlkvn ce'mvkis.
4 Momis vpeswv en hesaketv vpvke ocan, e catvt en
hesaketvt omekv, homipatskvs.
5 Momen mehenwusen cen hesaketv take o catvn es
cem 'pohvkares: nak wenake vtekat e'nken es em 'poha-
res: momet este-hunvnwv e'nke, este etecakke vtekat
mahusat e'nken este en hesaketvn es em 'pohares.
6 Estimvt este e catvn pvlatat estet e catvn pvlvtvres:
Hesaketvmese en heckv omēn esten hayvtet omekv.
7 Momen centake tat, honvpset, e ohvtvlvyvkes; mo-
met ekvnvn e oh sulecet, es fvcken ekvnvn e ohvtv-
lvyvkes.
8 Momen Hesaketvmeset Nov e'ppuccetake vpvkakaten
em punayet kicvtes,
9 Momen vne, hecvkes, vnet vm etemfvccetv ce ten
hayvkvyat yekcicvyet os, momet cen honvpse ce yupvn:
10 Momet nake wenake ece 'pakvke vtekat, fuswv,
vpuekv momen ekvnv punvttv ece 'pakvke vtekaten;
perro cuko esossat omvlkv, ekvnv elecostvlke vtekat.
11 Momet vm etemfvccetv ce ten hayvkvyat yekcicares;
momen uelauke-rakko em uewvt svnvcomvn vpeswv
omvlkvn sumecihcekos: momen uelauke-rakko ekvnv
sumecicvre svnvcomvn sekares.
12 Momen Hesaketvmeset hvmmakvtes, Etemfvccetv
centake cen hayvkit, nake wenake ece 'pakvke vtekaten
eten hayvyat, honvpse erhonvpse ayet o vtekat, heyvt
eskerkvt omes:
13 Oskentacv cvnaken vholucen vhuericis, momen
etemfvccetv ekvnv tepakeyat etem occyat eskerkvt
omvres.
14 Momen momet ocvres, vholuce ekvnvn oh vlv-
kuecvyof, oskentacv vholucen vheckvres;

15 Momen vm etemfvccetv, vnet centake, vpeswv we-
nake vtekat esyomeyat ce 'ten hayvkvyvtet vkerricares;
momen uewvt uelauke rakko vpeswv omvlkv sumecicvret
svnvcomvn hahvkekares.
16 Momen oskentacv vholucen ocvres; momen hecares,
etemfvccetv meyuksv-seko Hesaketvmese momen vpeswv
omvlkv nak wenake vtekat etem ocaten vkerricaret.
17 Momet Hesaketvmeset Novn em punayet, Etemfvc-
cetv vne momen vpeswv ekvnv oh ocat omvlkv nake
hayvyvte wenake vtekat eten hahyit, yekcicvyvte heyvt
eskerkvt omes, kicvtes.
18 Momen Nov e'ppucetake perro-cuko esossat Sem,
Ham, Cefet esyomat tates; momen Ham Kenvne e'rke
tes.
19 Heyv tutcenat Nov e'ppucetake tates; momen eme-
take en honvpset ekvnvn hvmecicakvtes.
20 Momen Nov, ekvnv ohvtotkvt omet, vlicecet, pvrko-
cvpofvn vhocvtes:
21 Momet pvrko-opuswvn esiket, hacvtes; momet
vrvnakekot escukohakv ofvn wakkvtes.
22 Momen Ham, Kenvne e'rket, e'rke enatvlkan hecv-
tes, momet fettvn etecakkakat hokkolan em onayvtes.
23 Momen Sem Cefet tepaket vccvken cahwet, hok-
kolvt e foluwvtaken ohkayahket, 'svcckelhoyet, e'rke
enatvlkan em ohranakvtes; e turofvtake e'rke em e ful-
kvket on, e'rke enatvlkan hecvkekates.
24 Momen Nov, em pvrko-opuswvn a vhonehcet, e'p-
puce mvnettat nake em momecan kerrvtes.
25 Momet makvtes, Kenvnen ohtvhikvket omekvs;
vtotkvlke em vtotkvt etecakkakat en huervres.
26 Momet, Cehofv Sem en Hesaketvmese vrakkuehocet
omekvs; momen Kenvnet *Sem* em vtotkvt omvres.
27 Hesaketvmeset Cefet rakken hayen, Sem em escu-

kohakv ofvn likvres, momen Kenvnet em vtotkvt omvres, makvtes.
28 Momet Novt uelauke-rakko renyupvn ohrolope cukpe tutcenen pale cahkepen arvtes.
29 Momen Nov en nettv omvlkat ohrolope cukpe ostvpaken pale cahkepvtes; momen elvtes.

SETENTVCKE 10.

MOMEN heyvt Nov c'ppucetake honvpset omakes: Sem, Ham, Cefet esyomat; momen uelauke-rakko hoyanat eppucetake en heckuehocvtes.
2 Cefet c'ppucetake: Komv, Mekak, Meti, Cefvne, Tupvle, Mesek, Tilvs esyomat *tates.*
3 Momen Komv c'ppucetake; Askenvs, Lifvt, Tokamv esyomat.
4 Momen Cefvne c'ppucetake; Elisv, Tases, Ketvlke, Totenvlke esyomat.
5 Heyv honvpset Centilvlke em otevlkan tekvpicakvtes, e tulaswvtake, momet en cuko-hvmecvlke vcvkvyen, em etvlwvvlke ofvn.
6 Momen Ham c'ppucetake: Kus, Meslem, Pvte, Kenvne esyomat.
7 Momen Kus c'ppucetake; Sepv, Hefilv, Saptv, Leemv, Saptekv esyomat: momen Leemv eppucetake; Sepv Tetvne tepakat.
8 Momen Kus Nemlat en heckuehocvtes: mvt ekvnv ofv este pohke haket ayecicvtes.
9 Mvt Cehofv ehomvn este-fayv pohket arvtes; monkv, Nemlat Cehofv ehomv este-fayv pohke omat, mahoket os.
10 Momen em ohmekketv vliceeat Pepel, Elek, Akkat, Kalne esyomat, Şinv ekvnvn.
11 Mv ekvnv osiyet, Assvn ayvtes, momet Nenefv tvlofvn, Lehopor, Kelv esyoman hahicvtes,

12 Momet Nenefv Kelv tepakat em etenrvwvn Lesen
hayvtes; mvt tvlofv rakkat os.
13 Momen Mesleem honvpse *heyvt omakes;* Lutvlke,
Anemvlke, Lehapvlke, Naftuhvlke,
14 Parusvlke, Kasluhvlke, (mv honvpset Felestvlket
omaken,) Kaftolvlke esyomat.
15 Momen Kenvnet, homv-heckvte Sitvne, momen Her
en heckuehocvtes;
16 Momen Cepusvlke, Amolvlke, Kvkesvlke,
17 Hifvlke, Akvlke, Sinvlke,
18 Afvtvlke, Semvlvlke, Hemvrvlke esyomen: momen
mv renyupvn Kenvnvlke en cuko-hvmecvlke vwahvtes.
19 Momen Kenvnvlke em ekvntvckv Sitvn enkvpvket
omvtes, Kelv fvccvn ayet Kesv roretskan; Satvme,
Komalv, Atmv, Sepoem esyomat vfvccvn ayet, Lesv
roretskan.
20 Heyvt Ham e'ppucetaket omakes, en cuko-hvmecvlke
vcvkvyen, e tulaswvtake vcvkvyen, em ekvnv ofvn, mo-
men em etvlwvvlke ofvn.
21 Momen Sem Epv en hopuetake omvlkv e'rke, Cefet
e rvhvt, emeu hopuetake en heckuehocvtes.
22 Sem e'ppucetake; Elam, Assv, Afaksvt, Lvt, Elvme
esyomat.
23 Momen Elvme e'ppucetake; Vs, Hvl, Kerv, Mas
esyomat.
24 Momen Afaksvt Selv en heckuehocvtes; momen
Selv Epvn en heckuehocvtes.
25 Momen Epv eppucetake hokkolen en heckue-
hocvtes; hvmkat e hocefkv Pelek tates; en nettv omof
ekvnv tekvpihocvtet omekv; momen etecakkat e hocefkv
Caktvne tates.
26 Momen Caktvnet, Almotat, Selef, Hesvmefv, Celv,
27 Hetolvme, Usvle, Teklv,

28 Opvle, Vpemevl, Sepv,
29 Ofv, Hefilv, Copape esyomat; heyv omvlkvt Caktvne e'ppucetake tates.
30 Momen, Hesv enkvpvke hvsossv-fvccv ekvnhvlwe, Sepv vfvccvn ayetskan, em vpoketvt omvtes:
31 Heyvt Sem e'ppucetaket omakes, en cuko-hvmecvlke take vcvkvyen, e tulaswvtake vcvkvyen, em ekvnv ofvn, em etvlwvvlke vcvkvyen.
32 Heyvt Nov e'ppucetake en cuko-hvmecvlket omakes, honvpse vcvkvyen, em etvlwvvlke ofvn: momet uelaukerakko renyupvn heyvt ekvnvn tekvpicakvtes.

SETENTVCKE 11.

Momen ekvnv omvlkv em punvkv hvmkuset on, opunvkv hvmkusen 'setempunahoyvtes.
2 Momen mome ocvtes, hvsossv-fvccvn cunecket vpeyof, Sinv ekvnvn ekvntvpeksen eshehcet, mvn vpokvtes
3 Momen etempunahoyet, Vwvks, fakke-norvn hahyet, heren noricvkeres, makakvtes. Momet fakke-norv cvto vyoposken ocet, fakke kulowv omat svlofkv vyoposken ocakvtes.
4 Momet, Vwvks, tvlofvn momen cuko-hvlwat e yuksv hvlwat *orvren* hayet, hocefkvn e en hayvkeres; ekvnv hvmkvn vwaheyet omekaret, makakvtes.
5 Momen Cehofvt tvlofv momen cuko-hvlwe este en hopuetake hayakaten hecvranet ahvtapkvtes.
6 Momet, Hecvkes, estet hvmkuset ot, omvlkvt em punvkv hvmkusen ocakes; momet heyvn momecetvn vlicecakes; momen hiyomat nake momecetv komakat naket emvnvttehcekos.
7 Vwvks, hvtvpehcet, mvn em punvkvn em etcyamvkeres, punvkvn eten kerrvkekaren, Cehofvt makvtes.

8 Monkv Cehofvt mv enkvpvken ekvnv ohonvpv hvmkvn oh vwahecvtes; momen tvlofv hayetvn wikakvtes.

9 Monkv mv e hoccfkv Pepel kihocvtes; mvn Cehofvt ekvnv omvlkv em punvkvn teyamet omekv: momen mv enkvpvken Cehofvt ekvnv ohonvpv hvmkvn oh vwahecvtes.

10 Heyvt Sem en honvpset omakes. Sem em veulkv ohrolope cukpe hvmken orvtes, momen uelauke-rakko renyupv ohrolope hokkolet hoyahnof, Afaksvt en heckuehocvtes:

11 Momen Sem Afaksvt en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe cahkepen arvtes, momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes.

12 Momen Afaksvt ohrolope pale tutcenen cahkepohkaken arvtes, momen Selvn en heckuehocvtes:

13 Momen Afaksvt Selvn en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe osten tutcenen arvtes, momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes.

14 Momen Selvt ohrolope pale tutcenen arvtes, momen Epvn en heckuehocvtes:

15 Momen Selvt Epvn en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe osten tutcenen arvtes, momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes.

16 Momen Epvt ohrolope pale tutcenen ostohkaken arvtes, momen Pelek en heckuehocvtes:

17 Momen Epvt Pelek en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe osten pale tutcenen arvtes, momen e'ppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes.

18 Momen Pelek ohrolope pale tutcenen arvtes, momen Lu en heckuehocvtes:

19 Momen Pelek Lu en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe hokkolen ostvpaken arvtes, momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes.

20 Momen Lu ohrolope pale tutcenen hokkolohkaken arvtes, momen Selvk en heckuehocvtes:
21 Momen Lu Selvk en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe hokkolen kolvpaken arvtes, momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes.
22 Momen Selvk ohrolope pale tutcenen arvtes, momen Nehv en heckuehocvtes:
23 Momen Selvk Nehv en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe hokkolen arvtes, momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes.
24 Momen Nehvt ohrolope pale hokkolen ostvpohkaken arvtes, momen Telvn en heckuehocvtes:
25 Momen Nehvt Telvn en heckuehocvte hoyanat ohrolope cukpe hvmken palen ostvpohkaken arvtes, momen eppucetake echustvlkeu en heckuehocvtes.
26 Momen Telvt ohrolope pale kolvpaken arvtes, momen Eplvme, Nehv, Helv esyoman en heckuehocvtes.
27 Momen heyvt Telv en honvpset omakes. Telvt Eplvme, Nehv, Helv esyoman en heckuehocvtes; momen Helvt Lat en heckuehocvtes.
28 Momen Helvt e'rke chomvn elvtes, ekvnv heckvten, Kaltevlke ekvnv V *tvlofvn.*
29 Momen Eplvme Nehv tepakat ehitaken heckuecakvtes; Eplvme e 'hiwv Selei hocefkvtes; momen Nehv e 'hiwv Melkv hocefkvtes, Helv, Melkv e'rke, momet Eskv e'rke, e'chuste.
30 Momen Selei echussekot omet, hopuewvn occkates.
31 Momen Telvt e'ppuce Eplvme, momen e'ppuce tate Helv reppuce Lat, momen en hvtese Selei, e'ppuce Eplvme e 'hiwvn, evpayahken, mvt V Kaltevlke em etvlofvn enkvpaket vevkvpeyvtes, Kenvn ekvnvn esceyvranet; momen Helvn rorihcet, mvn vpokvtes.

32 Momen Telv en nettvt ohrolope cukpe hokkolen cahkepen oricvtes; momen Telvt Helvn ekvnvn elvtes.

SETENTVCKE 12.

Momen Cehofvt Eplvmen em punayet, Cem ekvnv osset, ce 'nahvmkvlken, momen ce'rke en cukon enkvpahket, ekvnv cen kerkuccvranvyan vyvs:
2 Momen etvlwv rakken ce hayit, ec ohmerrares, momen, ce hocefkv rakken hayin, ohmerkv toyetskvres:
3 Momen ohmerkv opunvkvn ec oh opunayakat ohmerrvkares, momet ec ohtvhikat ohtvhikares; momen ceme ce tehoyvnen ekvnv etvlwvvlke omvlkv ohmerkvkvres, kicvtes.
4 Monkv Eplvmet Cehofvt kicvte vcvkvyen ayvtes; momen Lat vcvkayvtes; momen Eplvme Helvn osset ayof, em vculkv ohrolope pale kȯlvpaken cahkepohkaken orvtes.
5 Momen Eplvmet e 'hiwv Selci momen Lat e 'cuse tate e'ppucen, momen vpuekv mv vteloyakvte omvlkv, este Helvn ekvnvn heckuecakvte esyoman evpayvtes; momen Kenvn ekvnvn esceyvranet vpeyet, Kenvn ekvnvn esceyvtes.
6 Momen Eplvmet ekvnvn etehoyanet, Sekem ekvnv, lvkevpe Molv hueran rorvtes. Momen mv omof Kenvnvlket mv ekvnvn fullvtes.
7 Momen Cehofvt Eplvme em e heckuecvtes, momet, Ece honvpsen heyv ekvnvn emvkares, kicvtes; momen mvn Cehofv em e heckuecan altvn en hayvtes.
8 Momet mvn enkvpaket cunecket, ekvnhvlwe Perel en hvsossv-fvccvn rorvtes, momet em escukohakvn huericvtes; en hvsvklatkv-fvccvn Perel ocen, en hvsossv-fvccvn Ae ocvtes; momet mvn Cehofvn altvn en hahyet, Cehofv e hocefkvn oh huehkvtes.

9 Momet Eplvmet, Wvhvlv-fvccvn aye munket, cunec-
kvtes.
10 Momen elaukot mv ekvnvn ocvtes; momen elaukot
mv ekvnv ofv vheremahekv, Eplvmet Ecepse ekvnvn
vkhvtapkvtes, mvn fekhonnvranet.
11 Momen mome ocvtes, Eplvmet Ecepse eccyvranet
vwolicof, e 'hiwv Selei em punayet, Hecvs, hiyomat
cemet hokte hecetv heruset ometsken kerris:
12 Momen momēt ocvres, Ecepsvlket ce hecakof,
Heyvt e 'hiwvt omes; maket, cv 'lecvkvres, momis hesa-
ken ece 'cayecvkvres.
13 Ce'nkusapis, E wvnwv toyis, makvs: ece 'rahkvn
vn hervren, momen cemet omecicen vn hesaketvn vcaye-
hocvren, kicvtes.
14 Momen mome ocvtes, Eplvmet Ecepsen eccyof,
Ecepsvlket hokten hecakvtes, heruset omen.
15 Momen Felo en rvkrakvt Selei hecakvtes, momet
Felo echomvn vkvsvmakvtes; momen mv hokten Felo
en cukon escehoyvtes.
16 Momen eme vrahkvn Eplvmen heren vcayecvtes;
momen yvpefikv, wakv, corakko-wakv en hunvntake,
vtotkv hunvntake, vtotkv hoktvke, corakko-wakv en
hoktvke, momen rvcce-kuphe esyoman ocvtes.
17 Momen Cehofvt Felo momen en cuko vtehkvlken
estemerkv rakrvken 'sestemerrvkuecvtes, Selei Eplvme
e 'hiwv vrahkvn.
18 Momen Felo Eplvme enhuehket, Heyv cv'stome-
cetskvnke naket ome te? Naket omecicen ce 'hiwvt
omat vm onayetskekvnka?
19 Estomaten, Cv wvnwvt os, maketskvnka? momat
cv 'hiwv taren esepvyvnt os: monkv hiyomat ce 'hiwvn
hecvs, cvpahyet vyvs, kicvtes.
20 Momet Felot este-hunvntaken eme ohfvccvn vha-

kvn emakvtes; momen hopvyusen vcvkvpcyet vyecicicakvtes, e 'hiwv momen nak omvlkv ocat esyoman.

SETENTVCKE 13.

Momen Eplvme Ecepsen osiyet, Wvhvlv *ekvnvn* esceyvtes, emet, e 'hiwvt, nak ocat omvlkv esyomat, momen Lat vcvkvyen.

2 Momen Eplvme, vpuekv, cvtokunaphvtke, cvtokunaplane esyoman ocet, enake oce mahet omvtes.

3 Momet Wvhvlv enkvpvken ayet cunecket, enhvteceskv em escukohakv huericvte, Perel tan rorvtes, Perel Ae tepakat em etenrvwvn;

4 Altv enhvteceskv haye likvten; momet mvn Eplvmet Cehofv e hocefkvn oh huehkvtes.

5 Momen Lat, Eplvme vcvkayateu, yvpefikv, vpuekv, escukohakv esyoman ocvtes.

6 Momen etepvket kakvre ekvnvt em etetayckates, en nakockv take rakke mahet omekv, momat etepvket kakeko tayvtes.

7 Momen Eplvme em vpuekv vhecicvlke momen Lat em vpuekv vhecicvlke em etenrvwvn etehvnkvt ocvtes; momen momof Kenvnvlke momen Felestvlke mv ekvnvn vpokvtes.

8 Momen Eplvmet Lat kicvtes, Ceme tepakeyat pu tenrvwvn, momen vm vpuekv vhecicvlke cem vpuekv vhecicvlke esyomat em etenrvwvn etehvnkvt ohcates, ce'nkusapis, etecakkeyvtet omekv.

9 Ekvnv hvmkvt ce homvn oceko? vm vkuekvs, ce'nkusapis; vkvskvnvn *ayetsken* omat, vnet vkvpervn ayares: monkat vkvpervn *ayetsken* omat, vkvskvnvn ayares.

10 Momen Lat en renakvn kvwahpet, Cotvne ekvntvpekse omvlkvn hecvtes, estomis uewv etetayat ocet

omen, Cehofvt Satvme Kvmalv tepakan sumhueceko
emunkof, Cehofv em ecvpofuce omēn, Ecepse ekvnv Sov
tvlofv aye roretskat etvpomen.
11 Monkv Lat Cotvne Ekvntvpekse omvlkan ensatkv-
tes: momet Lat hvsossv-fvccvn ayet arvtes; momen
etemvkucket, etenkvpvkakvtes.
12 Eplvmet Kenvn ekvnvn likvtes, momen Lat Ekvn-
tvpekse tvlofv ocakan likvtes, momet ayet Satvme oren
em escukohakvn huericvtes.
13 Momis Satvme este-hunvntaket holwvyecvke, svhe-
remahen Cehofvn vnaorkakvtes.
14 Momen Lat em vkuckat renyupvn Cehofvt Eplvmen
em punayet, Cen renakvn kvwahpet, hucretskan a vfvn-
naket, honerv-fvccvn, wvhvlv-fvccvn, hvsossv-fvccvn, hv-
svklatkv-fvccvn hecvs:
15 Ekvnv hecetskat omvlkvn ce'maret ok, ece honvp-
seu, meyuksv-sekon.
16 Momet ece honvpse ekvnv em mokke etvpomen
hayares, momat estet ekvnv em mokken vhonkate tayen
omat, ece honvpseu matvpomen vhonkvthoyvres.
17 Ahuyiret, ekvnv etehoyvnen yvkvpvs, en cvpke
momen en taphe eteropotten; mvn cemaret ok, kievtes.
18 Momen Eplvmet, em escukohakvn vkueyihcet,
Mamle en lvkevpe es like Heplvn tvlofv ocakan vlahket,
mvn altvn Cehofv en hayvtes.

SETENTVCKE 14.

Momen mome ocvtes, Amlefvl Sina em mekko, Eleak
Elesv em mekko, Ketvleomv Elvm em mekko, Titvle
tvlwvvlke em mekko esyomat en nettv take omof,
2 Mvt Pelv Satvme em mekko, Pvsv Komalv em
mekko, Sinvpe Atmv em mekko, Semepv Sepoyem em

mekko, Pela, (Sov tvlofvt omat,) em mekko esyoman vnrvpuecet, horren hayakvtes.

3 Heyv omvlkvt Setem pvne ofvn etohkvlkvtes; (Setem Okcvnwv vkhvset os.)

4 Ohrolope palen hokkolohkaken Ketvleomv em elecvn svpaklvtes, momet ohrolope espalen tutcenohkakan vnrvpuecakvtes.

5 Momen ohrolope espalen ostohkakan Ketvleomv momen mekkvlke vpvkakat yicvtes, momet Lefevlke Estelor-kanem vpoke, Susvlke Ham vpoke, momen Emvlke Sefv Kelevrem vpoke,

6 Momen Halvlke em ekvnhvlwe Sea vpoke esyoman Elpelv vnrvwv tempe ocat eroren tepkakvtes.

7 Momet yefulehcet, En-mespat *tvlofvn* yicvtes, (mvt Ketes *tvlofvt* omes:) momet Amelekvlke em ekvnv omvlkvn, momen Amolvlke Hesesvn-temv vpokaten tepkakvtes.

8 Momen Satvme em mekko, Komalv em mekko, Atmv em mekko, Sepoyem em mekko, Pela em mekko esyomat esosset vpeyvtes, (Pelat Sov *tvlofvt* omes;) momet sulctawvlke ehomv taken svpvklecet, Setem pvne ofvn horren hayakvtes:

9 Ketvleomv Elvm em mekko, Titvl tvlwvvlke em mekko, Amlefel Sina em mekko, Elevk Elesv em mekko esyomat en hayaket; mekkvlke ostet mekkvlke cahkepen vnrvpuecaket.

10 Momen Setem pvne kulowv-omv en korkucvlke vlket omvtes; momen Satvme Komalv tepakat em mekkvlket tokorket, mvn yorkvtes; momen vhoskat ekvnhvlwen oh pefatkvtes.

11 Momen Satvme Komalv tepakat en nakockv omvlkvn momen en hompetv omvlkvn cahwet, svpeyvtes.

12 Momen Lat Eplvme e 'cuse tate e'ppuce Satvme likat, en nakockvu cahwet, svpeyvtes.

13 Momen mv pefatkvte hvmket vlahket, Eplvme Hepluvlken em onayvtes; momen emet Amolvlke Mamle Eskvl etecakkat momet Env etecakkat en lvkcvpe es liken likvtes; momen heyv tutcenat Eplvme esyomat etemfvccetvn etem ocakvtes.

14 Momen Eplvmet e 'cuse svlvfkuehocvcuken pohof, em *vtotkvlke* mvhahoyvte cukpe tutcenen palen cenvpohkaket, en cuko ofv heckakvte, setepoyetv emetetakvken evpayet, esossvtes, momet Tan vteken assecvtes.

15 Momet neren vnrvpen e etekvpicet, emet em vtotkvlke esyomat, momet tepiket, Hopvn vteken assecvtes, mv Temaskvs *tvlofv* em vkvskvnv likan.

16 Momet nakockv omvlkvn resatvtes, momet etecakkaten Lat, momen en nakockv, hoktvkeu, este esyoman rasfulkvtes.

17 Momen Satvme em mekkot vnrvpvranet osset ayvtes, Ketvleomv mekkvlke vpvkakateu pvsatvte rvlahkof, Sefv pvne ofvn, (mvt Mekko em Pvne tes.)

18 Momen Melkesetek, Selem em mekkot, tvkliken momen pvrko-opuswvn svlakvtes: momet Hesaketvmese Hvlwe Mahat em plest omvtes.

19 Momet ohmerkvn oh opunayet, Hesaketvmese Hvlwe Mahat, momet hvlwe ekvnvu e pucaset Eplvmen ohmerrekvs.

20 Momen Hesaketvmese Hvlwe Mahat cen horrvlken ce'nke ofvn ce'mvten vrakkuehocekvs, makvtes. Momen omvlkv tekvpvke espalan emvtes.

21 Momen Satvme em mekkot Eplvmen em punayet, Esten a'met, nakockvn cenakuecvs, kicvtes.

22 Momen Eplvmet Satvme em mekkon kicvtes, Cv'nken Cohofv Hesaketvmese Hvlwe Mahat, hvlwe ekvnvu e pucase e homvn kvwahpit,

23 Afuswv tis, monkat estelepikv sohwvnakv tis cawv-

kot, monkat nake cenake hvmkusis ehsvkos, maket temfvciyis, Eplvme nakocen hayis, maketskekaren.
24 Este-hunvntake mvnettakat nake hompakvte, momen mv vc vcvkvpeyvnke nakockv enake taranvte tvlkusen; Env, Eskvl Mamle esyomat, mvt nakockv enake taken cvwvkekvs.

SETENTVCKE 15.

Momen heyv nanvke renyupvn Cehofv em opunvkvt nak heckekat ofvn Eplvmen em vlakvtes, hvmmaket, Eplvmē, ce penkahlates: cen sevrvnakv toyit, cem feketv rakke estvmahe toyis.
2 Momen Eplvmet, Pucase Cehofv toyetskat, hopuewv ocvkot ayin, momen vn cuko epucasvranat heyv Temaskvlke Eliesvt omen, naken v'metskvr haks? kicvtes.
3 Momet, Hecvs, honvpsen a'metskekates: momen, hecvs, vn cuko ofv heckvte hvmket cvnake epucasvranat omes, Eplvmet kicvtes.
4 Momen hecvs, Cehofv em opunvkv hvmmaket em vlakvtes, Heyvt cenake e pucaset omekares; momis ceme ce 'na mahuse aossvranat cenake e pucaset omvres.
5 Momen evpayet ossvtes, momet, Hiyomat hvlwen vhecet, kococumpvn vhonkvtvs, vhonkatetske tayen omat, kicvtes: momet, Ecc honvpse matvpomvres, kicvtes.
6 Momen Cehofvn oh vkvsamvtes, momen *vkvsamat* fvccetv vyoposken em ohvkerricvtes.
7 Momet Vne Cehofv, heyv ekvnv epucasetskvren ce'maret, V Kaltevlke em ekvnvn ec ossicvyvte, toyis, kicvtes.
8 Momen, Pucase Cehofv toyetskat, mv epucasvranvyat naken es kerrvranvya? Eplvmet kicvtes.
9 Momen Hesaketvmeset, Wakv hokte ohrolope es en

tutcenen, cowatv hokte ohrolope es en tutcenen, yvpefikv
hunvnwv ohrolope es en tutcenen, pvce-howen momen
pvce mvnettan vn cvwvs, kicvtes.
10 Momen heyv omvlkvn en cahwet, nvrkvpvn tekv-
picakvtes, momet tvckv vtekat em pvlse em vtvkhvken
wvkhokicvtes: momis fuswv etekvpicvkekates.
11 Momet fuswv vpespapv ena pvsvtkan a oh hvtvpe-
cof, Eplvmet etvn vtohkakvtes.
12 Momen hvset vklatkof, nockv sufket Eplvmen oh
lvtiken, yomucke rakke em penkvlkvt oh latkvtes.
13 Momen Eplvmen em punayet, Mehenwusen kerrvs,
ece honvpse ekvnv enake tokat ofvn tvleporvt omet, em
elecvn svpvklvres; momen ohrolope cukpe osten este-
merrvkuecvkvres.
14 Momen mv etvlwv em elecvn vpokat vnet ohfvcce-
cares; momen mv eryupvn nakockv sulken esossvkvres.
15 Momis cemet herkv ofvn ce'rkvlken oh ayetskvres,
momet vculkv here oretsken, ce herihocvres.
16 Momis erhonvpse esostat *en nettv* omof, yvmvn yoh-
fulecvres; Amolvlke en holwvyeckv hvte esfvckeko
emunkekv, kicvtes.
17 Momen mome ocvtes, hvset vklvtiken, yomucke
hakof, hecvs, totkv es like ekkucet, momen eto kulecvtet
mv warke etennvrkvpvn etehoyvnhoyat.
18 Mv nettv etvwvn Cehofvt etemfvccetvn Eplvmen
eten hayvtes, hvmmaket, Heyv ekvnvn ece honvpsen
ehmis, Ecepse *ekvnv* hvcce enkvpvket mv hvcce rakkat.
Yufletes hvcce, eroren:
19 Kenvlke, Kenesvlke, Katmvnvlke,
20 Hetvlke, Pelesvlke, Lefevlke,
21 Amolvlke, Kenvnvlke, Kvkesvlke, Cepusvlke esyo-
mat *em ekvnvn.*

SETENTVCKE 16.

MOMEN Selei Eplvme e 'hiwvt hopuetaken en heckuecekatcs: momet vtotkv hokte Ecepsvlken ocvtes, mv e hoccfkv Hekvt omen.

2 Momet Selei Eplvmen kicvtes, Hiyomat hecvs, Cehofvt *hopuewv* heckueckvn es vn tvckes: ce'nkusapis, vm vtotkv hokten en ceyvs; mv etehoyvne hopuetake vn hecke witvres. Momen Eplvmet Selei em opunvkv en haken em vpohicvtes.

3 Momen Eplvme Kenvn ekvnvn ohrolope palen likyte hoyanat Selei Eplvme e 'hiwvt, em vtotkv hokte Ecepsvlke Hekvn evpayet, Eplvme e 'hiwv taren emvtes.

4 Momen Hekvn en ceyvtes, momen nvrkesvtes; momet nvrkeset kerrof, e pucase hoktet en renakv ehomvn homecke tates.

5 Momen Selei Eplvmen em punayet, Vc vnaorkat ec oh ocekvs; vm vtotkv hokten ce hokpe ofvn ce'mimvts; momen, nvrkeset kerrof, en renakv e homvn es vn homeckvnks; Cehofvt vne ceme tepakeyan *pun* fvccecekvs, kicvtes.

6 Momis Eplvmet, Hecvs, cem vtotkv hokte ce'nke ofv tes; nake here es cem moman em momecvs, kicvtes. Momen Selei estemerricvtes, momen e turofvn en letkvtes.

7 Momen Cehofv em encel vnrvwv ofv uekiwv tempen eshecvtes, uekiwv Sv en nene ocan.

8 Momet, Hekv Selei em vtotkv hokte toyetskat, estvmvn ahtetska? momet estvmvn ayetska? Momen, Selei cv pucase hokte e turofvn en letkis, kicvtes.

9 Momen Cehofv em encel, Ce pucase hokten oh fuliket, c'nke eleevn em e wikvs, kicvtes.

10 Momet Cehofv em encel, Ece honvpse tayen ohvtvlayares, momat en sulkat omecicen vhonkvthoyekares, kicvtes.

11 Momet, Hecvs, ce nvrkeses, momet hunvnwvn heckuecetskvres; momet o hocefkvn Esmevl kicet, hocefetskvres; Cehofvt cem estemerketvn vpohicet omekv.

12 Momen este vpvket corakko-wakv semvnole ome tares; e'nke este vtekat vnrvpen, este vtekat e'nke eme vnrvpe *tares;* momen etecakkakat omvlkv ehomvn likvres, Cehofv em encel kicvtes.

13 Momen Cehofv em punayvte o hocefkvn, Hesaketvmesē cv hecetskes, kicet, hocefvtes; Heyvmv tisem cv hecan oh hehcvya? makekv.

14 Monkv mv uekiwvt Pev-lehi-lae kicet hocefkvtes; hecvs, Ketes Pelet tepakat em etenrvwvn oces.

15 Momen Hekvt Eplvmen eppucen en heckuecvtes; momen Eplvmet e'ppuce Hekv *en* heckuecvte o hocefkv Esmevl kicet hocefvtes.

16 Momen Hekvt Esmevl Eplvmen en heckuecof, Eplvme em vculkvt ohrolope pale cenvpaken epohkaken orvtes.

SETENTVCKE 17.

Momen Eplvme em vculkv ohrolope pale ostvpaken ostvpohkaken orof, Cehofvt Eplvme em o heckuecvtes, kicet, Vnet Hesaketvmese Yekcetv Omvlece toyis; cv homvn yvkapet, temvpoket omvs.

2 Momen vm etemfvcecetvn ceme tepakeyat pu tenhayares, momet sulke estvmahen ce honvpsecares, kicvtes.

3 Momen Eplvmet e turofvn oh latkvtes: momen Hesaketvmeset etempunayvtes, hvmmaket,

4 Vnet on omat, vm etemfvcecetvt ce 'tem oces, momen etvlwvlke sulke mahe e'rke take toyetskvres.

5 Momen ce hocefkv ohvtvlakat Eplvme kihocekares, momis ce hocefkvt Eplehame tares; etvlwvvlke sulke mahe e'rke ce hayvyvtet ok.
6 Momen tayen ce honvpsecares, momen, etvlwvvlke sulken ce hayin, mekkvlket 'sec ossvkvres.
7 Momen ceme ece honvpse ce yupv yice esyomeyat, mv erhonvpse yicvranatcu vm etemfvccetvn yekcen ce tenhayvkares, etemfvccetv meyuksv-seko, aye munket, erhonvpse yupv mahen yicvranat eroren, ceme ece honvpse ce yupv yice esyomatskat Hesaketvmese cen hucrvkaret.
8 Momen ekvnv mv ofv tvleporv liketskat, Kenvn ekvnv omvlkvn ce'mit, ece honvpse ce yupv yicatcu, meyuksv-seko epucasvkvren emvkares; momet en Hesaketvmese take toyares.
9 Momet Hesaketvmeset Eplvmen em punayet, Momen cemet on omat, vm etemfvccetvn vfastetskvres, cemet, ece honvpse ce yupv yicvranatcu vfaste emunket, erhonvpsetv yupv mahat eroren.
10 Vm etemfvccetv centake, cen honvpsetv ce yupv yice esyomeyat pu tem oce vfastvranatskat heyvt omes; hunvnwv ece 'pakvke vtekat svkvmsishoyvres.
11 Momen cem enayuksv vpeswv taken svkvmsisatskvres; momen mvt etemfvccetv pu 'tem ocat eskerkvt omvres.
12 Momen ece 'pakvkat hunvnwv en nettv escenvpake oricat svkvmsishoyvres, ece honvpse hunvntake omvlkv mahhe, mv cen cuko ofv heckvte, ece honvpse tokot, cen cvtokunawv es nesetskvte esyomat.
13 Cen cuko ofv heckvten, momen este cen cvtokunawv es nesetskvten svkvmsisvranatskat tvlkuset os; momen vm etemfvccetvt, etemfvccetv meyuksv-sekot, ce 'navpeswv take ofvt omvres.

14 Momen hunvnwv svkvmsiskeko, enayuksv vpeswvn svkvmsishoyekatet, mv estet em este enkvpvken sentvckvres: vm etemfvccetvn kacvtet os.
15 Momen Hesaketvmeset Eplehamen em punayet, Selei ce 'hiwvt on omat, Selei es hocefetskekares, momis e hocefkv Selet omvres.
16 Momen ohmerrares, momen ohvtvlakat eme etehoyvnen *ce*'ppucen ce'mares; momes, ohmerrares, momen tvlwvvlke *e'cket* omvres; este em mekkvket eme vhonvpsvket omvres, kicvtes.
17 Momen Eplehamet e turofvn oh lvtiket, vpelvtes; momet, Este em vculkv ohrolope cukpe hvmecat hopuewv en heckuehocvre te? momen Selet, en hoktvle pale ostvpakicat hopuewvn heckuecvre te? e feke ofvn makvtes.
18 Momet Eplehamet, Aeha, Esmevl ce homv hesakate! Hesaketvmesen kicvtes.
19 Momen Hesaketvmeset, Monkos, momis ce 'hiwv Selet *ce*'ppucen heckuecvres; momen e hocefkvn Isckeu kicetskvres; momen vm etemfvccetvn, etemfvccetv meyuksv-sekon, *etenhayit*, ervhonvpse eryupv yicaten en *hayvkit* yekcen etenhayares.
20 Momen Esmevl ohfvccvt on omat, cem vpohihcis: hecvs, ohmeriyis, momet honvpsecit, tayen ohvtvlayares; mekkvlke palen hokkolohkakon en heckuehocvkvres, momen etvlwv rakken hayares.
21 Momis vm etemfvccetvn Iscke, Selet ohrolope hvmke hiyome orof cen heckuecvranat, yekcen etenhayares, makvtes.
22 Momet etempunayvte wikvtes, momet Hesaketvmeset Eplehame enkvpvken kvwapkvtes.
23 Momen Eplehamet mv nettv etvwvn e'ppuce Esmevl, momen en cuko ofv heckvkvte omvlkv, en cvtoku-

nawv es nesvkvte omvlkv esyomc, Eplchame en cuko vtchkvlkc hunvnwv vtekaten evpayet, em enayuksv vpeswv taken svkvmsisakvtes, Hesaketvmese kicvte vcvkvyen.

24 Momen Eplehame em enayuksv vpeswvn svkvmsiskof, em vculkv ohrolope pale ostvpaken ostvpohkaken orvtes.

25 Momen e'ppuce Esmevl em enayuksv vpeswvn svkvmsiskof, em vculkv palen tutcenohkakvtes. Mv nettv etvwvn Eplehamet e'ppuce Esmevl tepakat svkvmsiskakvtes.

26 Momen en cuko vtehkvlke hunvntake omvlkvt, cuko ofv heckvkvte, momen cvtokunawv tvleporv es en neskvkvte, eme vpvket svkvmsiskakvtes.

SETENTVCKE 18.

Momen nettv hiyyat em ofv, em escukohakv vhauken liken, Mamle en lvkcvpe es likat tempen Cehofvt em e heckuecvtes;

2 Momen en renakvn kvwahpet, hecvtes, momen hecvs, este-hunvntake tutcenet ehomvn svpaklvtes: momen hecof, escukohakv vhauke enkvpahket vnrvpvranet letiket, ekvnv fvccvn potokvtes,

3 Momet kicvtes, Cv pucase toyetskat, hiyomat cen renakv ehomvn heromkvn eshehcin omat, cem vtotkvn hoyahnetskvs, ce'nkusapis:

4 Hiyomat uewv estomusen cvwhoyekvs, momen ce'letaken okkohsct, eto elecvn e fekvpuecvks:

5 Momen tvkliken estomusis svlvkares, momen ce feketaken mahlvpvtecicvkes; mv hoyahnof vpeyatskvres; mv vrahkvn cem vtotkv taken en yicatskekv. Momen, Maketskat etvpomen momecvs, kicakvtes.

6 Momen Eplehamet lvpecicet Sele escukohakv ofvn
oh ayet, Hockvte here vkerkuce tutcenen lvpken
tetakuehcet, cvlvpvs, momet tvkliken tvknoricvs, kicv-
tes.
7 Momet Eplehamet wakv fullan oh letiket, wakuce
mvnette momet heran resvlahket, vtotkvn emvtes: mo-
men lvpecicet tetakuecvtes.
8 Momen wakvpese neha, wakvpese momen wakuce
tetakuecvten cahwet, ehomvn 'sem vpoyvtes: momet
emet vnakvn, eto elecvn, huervtes, momen hompakvtes.
9 Momet, Sele ce 'hiwv estvmvn ara? kicakvtes. Mo-
men, Hecvs, escukohakv ofvn *likes*, kicvtes.
10 Momen kicvtes, Oketv orof mehenwvn er cem vlv-
kares; momen ce 'hiwv Selet echushunvnwvn ocvres.
Momen Selet escukohakv vhauke Eplehame era topvrv
ocat ofvn pohvtes.
11 Momen Eplehame Sele tepakat vculvket, vculakuse
hakvtes; hoktvke em emunkvt Sele em vfekhonnvtet
omvtes.
12 Monkv Selet em vkerrickv ofvn vpelvtes, Cv hoktvle
hahkof, afvcketv ocare te, cv pucaseu vculet ot omofvn?
maket.
13 Momen Cehofvt Eplehamen em punayet, Estomaten
Selet, Vne, cv hoktvle tat, mehenwvn hopuewv ocare
te? maket, vpelisa?
14 Nake yekce Cehofvn emuntvle tayat oce te? Oketv
mellvyvten mehenwvn er cem vlvkares, em oketv orof,
momen Selet echushunvnwvn ocvres, kicvtes.
15 Momof Selet, ehelaksecet, Vpelvkis, makvtes; pen-
kalekv. Momen, Monkos; momis vpeletskis, kicvtes.
16 Momen este-hunvntake asvpvkilet, mvn enkvpahket,
Satvme fvccvn vhecakvtes: momen vpeyan Eplehamet
vhorkasket vkocuknen vpaket ayvtes.

17 Momen Cehofvt makvtes, Nake momecvyat Eple-
hame em chare te;
18 Mehenwvn Eplehamet etvlwv rakke momet yekce
hahken, ekvnv etvlwvvlke omvlkvt eme etehoyvnen oh-
merkvkvranet omekv?
19 Emen *kerrit*, en hopuetake en cuko vtehkvlke eyupv
yicateu yekcetvn 'semvcahnvkvre tat kerrikv, Cehofv em
vyetvn yvkvpvkvren, fvccetv fvcceckv tepakan vfvstvkv-
ren; momat nake Cehofvt Eplehame opunvyecvtet oh
vlvkuecvret.
20 Momet Cehofvt, Satvme Komalv tepakat em ahueh-
ketvt rakket omen, en holwvyeckv svhere mahet omekv;
21 Hiyomat vkhvtapkares, em ahuehketv vm vlakvte
mahusat vcvkvyen momecakvten omat, hecares; momet,
monkon omat, kerrares, makvtes.
22 Momen este-hunvntake, mvn enkvpaket, Satvme
fvccvn vhoyvtes: momis Eplehame Cehofv ehomvn
huere emunkvtes.
23 Momet Eplehame vwolihcet, kicvtes, Este faccv hol-
wvyecv vpvken sumecicetskvre te?
24 Este faccvke pale cahkepet tvlofvn vtehke witen
omat; mv este faccvke vtehkat vrahkvn tvlofvn vcaye-
cekot, sumecicetskvre te?
25 Hiyomecetv cen hopvyet omekvs, este faccv holwv-
yecv vpvken elecetv, momat este faccvt holwvyecv etv-
pomet huervren; mvt cen hopvyet omekvs: ekvnv
omvlkv em Fvccecvt fvccvn momecekare te?
26 Momen Cehofvt, Satvme vtehke este fvccvke pale
cahkepen tvlofvn eshecin omat, emetake vrahkvn tvlofv
omvlkvn vcayecares, kicvtes.
27 Momen Eplehame em vyoposket kicvtes, Hiyomat
hecvs, vne, ekvnv em mokke momet essu tepakuse toyv-
yat, Pucase em punayetvn komit vlicehcis:

28 Este fvccvke pale cahkepat cahkepet seko witen omat; este cahkepe sepekat omecicen tvlofv omvlkvn sumecicetskvre te? Momen, Pale osten cahkepohkaken eshecin omat, sumecihcvkos, kicvtes.

29 Momen hvtvm em punayvtes, Pale ostet hecke witen omat *ta?* maket. Pale ostat vrahkvn *vcayecit*, momehcvkos, makvtes.

30 Momen makvtes, Aeha, Pucaset cvpvkikats, momen punayares: Pale tutcenet mvn eshechoye witen omat. Momen pale tutcenen mvn eshecin omat, momehcvkos, makvtes.

31 Momen, Hiyomat hecvs, Pucase em punayetvn komit vlicehcis: pale hokkolen mvn eshechoye witen omat. Momen, Pale hokkolat vrahkvn *vcayecit* sumecihcvkos, makvtes.

32 Momen makvtes, Aeha, Pucaset cvpvkikats, momen vhvmkucvn punayares: palen mvn eshechoye witen omat. Momen palat vrahkvn *vcayecit* sumecihcvkos, makvtes.

33 Momen Cehofvt Eplehame em punayvte fekhonnat vpakusen ayvtes: momen Eplehamet en liketvn fulkvtes.

SETENTVCKE 19.

MOMEN yafkofvn encelvlke hokkolet Satvmen vlahokvtes; momen Lat Satvme em vtohopke-rakko 'mvhauken likvtes; momen Lat mvn hecet, vnrvpvranet ahuervtes; momet e turofvt ekvnv vhecen potokvtes:

2 Momet, Hiyomat hecvkes, cv pucasvlke toyatskat, ce'nkusapvkis, fvyehcet, cem vtotkv en cukon cukolahket, fekhonnatsken ec oh hvyvtkekvs; momen ce'letaken okkosvkes, momet hvthvyvtkusen asehohket, vhoyet welakatskvres, kicvtes. Momen, Monkos; momis etehoyvnkvn fekhonnēn, ep oh hvyvtkvres, kicakvtes.

3 Momen tayen ohyekcicvtes; momen fvyehcet, em vlahokct, en cukon cukolakvtes; momen hompetv-rakkon en hayvtes, momen, tvklike pakkekon en norihcen, hompakvtes.
4 Momis wvkhokeko munken tvlofv hunvntake, Satvme hunvntake, mvnettakat vculakat to estomis, este omvlkv tvlofv estvmivlkan a yicet, cukon em vfulotakvtes;
5 Memet Lat em vhuehket, Este-hunvntake mucv neren cen cukolakisat estvmvn kake te? a's pum ossvkvs, kerreyvren, kicakvtes.
6 Momen Lat vhauken osiyet, er em orakvtes, momet eyupvn vhauken vkhottvtes.
7 Momet, Tecakkeyvte toyatskat, momvteken naorikatskvs, ce'nkusapvkis.
8 Hecvkes, hiyomat cv'chustvlke hokkole este-hunvnwv kerrvkeko emunken ocis; ce'nkusapvkis, mvn a cem wolhuehcvkin, nake here es cem momvkan em momecvkes; heyv este-hunvntake tvlkusen naken estomehcatskvs, mv vrahkvn vn cuko em vpctte elecvn vlahohkekv, kicvtes.
9 Momen, Vcekellvs, kicakvtes. Momet, Heyv este hvmke tvleporv fekhonnvret aceyvtes, momet fvcecv hueretvn komet os: hiyomat entake senholwvken cem momeceyvres, kicakvtes. Momet hunvnwv, Lat tat, tayen vhepvkakvtes; momet svkhotkv kvcetvn *komet*, vwolicakvtes.
10 Momis este-hunvntake *hokkolat* e'nketaken awiyyet, Lat hvlatet, cukon aceyihcet, vhauken vkhottakvtes.
11 Momet este-hunvntake cuko vhauke vfulle, lopuckusat rvkrakat esyoman turhecvkekon hayakvtes; momat vhauke eshecetvn es e hotosvkuecvtes.
12 Momen este-hunvntake hokkolat, Este eti yvmvn

ocetska? *cen* hvtesc, ce'ppucetake ce'chustvlkeu, momen
estimvt o estomis tvlofvn ocetskat, tvlofvn esossvkvs:
13 Em ahuehketv take Cehofv ehomv rakke hakat ome-
cicen heyv tvlofvn sumecicvranēkv; momen Cehofvt su-
meciceyvren a pu 'totekv, kicakvtes.
14 Momen Lat osiyet, en hvtesvlke e'chustvlke epayakvte
em punayet, Asvpvkilet, heyv tvlofvn esossvkes, Cehofvt
tvlofvn sumecicvranekv, makvtes. Momis este nakhayeko
omat en hvtesvlke es em momakvtes.
15 Momen hvthvyvtke akvwapkof, enceIvlket Lat lv-
pecicakvtes, Ahuyiret, ce 'hiwv momen ce'chustvlke hok-
kole yvmvn kakan evpvyvs; tvlofv en holwvyeckv ofvn
ce sumkekaret, makaket.
16 Momis vcewicvtes; momen este hunvntake *hokkolat*
e'nken en *hvlatet*, e 'hiwvu e'nken, momen e'chustvlke
hokkolat e'nken en hvlvthicakvtes; Cehofvt em merren;
momet tvlofvn es wolket, en lvpvtken huericakvtes.
17 Momen mome ocvtes, en lvpvtken eswolhohkof,
Cen hesaketv vrahkvn letkvs: ce topvrvn vhecekot,
Ekvntvpekse estvmv estomis fekhoniyetskvs; ekvnhvl-
wen oh letkvs, ce sumkekaret, kicvtes.
18 Momen Lat kicakvtes, Aeha, cv pucase, momekate:
19 Hiyomat hecvs, cem vtotkvt cen renakv ehomvn
heromkvn eshehces, momen cem merkv vn hesaketvn es
vcayecetskat vrakkuehcetskes; momen ekvnhvlwen oh
letkvko tayes, nak holwvket cv cakken, cv'le witv-
ret ok:
20 Hiyomat hecvs, heyv tvlofv oh letketv vwolet omet,
cotket omes: Aeha, mvn oh letkare vm etektvnecvs,
(cotkuset omeko?) momen vn hesaketvt vcake tares.
21 Momen kicvtes, Hecvs, heyv nake ohfvcevu, heyv
tvlofv opunvyehcetskat sumecicvkaret, cem vpohihcis.
22 Lvpecicet, mvn oh letkvs, mvn roretskeko vtekat

naken momecvko tayekv. Monkv mv tvlofv e hoccfkv
Sov kihocvtes:
23 Hvset ekvnv oh kvwvpiken, Lat Sovn eccyvtes.
24 Momof Cehofvt, hvlwe aossen Cehofv a enkvpvken,
tohottoplane totkv tepakan Satvme Komalv tepakan 'soh
oskolicvtes:
25 Momet mv tvlofvtake, Ekvntvpekse omvlkv, tvlofv
vtehkvlke omvlkv, ekvnv oh honte esyoman sumhuecvtes.
26 Momis Lat e'ra topvrvn e 'hiwvt eyupvn vhehcet,
okevncukele hakvtes.
27 Momen Eplehamet hvthvyvtkusen Cehofv ehomv
huervtet erorvtes:
28 Momet Satvme Komalv tepakat vfvccvn vhecet, mo-
men Ekvntvpekse ekvnv omvlkv vfvccvn vhecet, hecvtes,
momen hecvs, mv ekvnv em ekkuce cvto rekkickv hute
em ekkuce omēt kvwapkvtes.
29 Momen mome ocvtes, Hesaketvmeset, Ekvntvpekse
tvlofvn sumhuecof, Hesaketvmeset Eplehamen vkerricv-
tes, momet mv tvlofv Lat likan sumhuecof, Lat sumketv
en nvrkvpv ossen vtotvtes.
30 Momen Lat Sov osset vcemiket, e'chustvlke hokko-
lvt vpvkaken, ekvnhvlwen likvtes: Sov tvlofv liketvn em
penkalekv: momet ekvnvhauken likvtes, emet e'chustvlke
hokkole esyomat.
31 Momen homv heckvtet e 'cusen em punayet, Pu'rke
vculet os; momen este-hunvnwv ekvnvn oh are ekvnv
omvlkv semvpeyetv vcvkvye a pun ceye tayat se-
kot os:
32 Vtes, pu'rke pvrko-opuswvn eskuecvkeres, momet
en wvkhokeyvres, pu'rke etehoyvnen honvpsen em vca-
yeceyvret, kicvtes.
33 Momen mv neren e'rke taken pvrko-opuswvn eskue-
cakvtes: momen homv heckvtet, ecehyet, e'rken en

wakkvtes; momen estofvn wakket, estofvn alikvten kerrekates.

34 Momen rempvksen mome ocvtes, homv heckvtet, Hecvs, nereise cv'rke en wakkvyis; mucv neren hvtvm pvrko-opuswvn eskuecvkeres, momen cemet ecoyet, en wakketskvres, pu'rke etehoyvnen honvpsen em vcayeccyvret, e 'cusen kicvtes.

35 Momen mv nereu e'rke taken pvrko-opuswvn eskuecakvtes: momen mvnettat ahuyiret en wakkvtes: momen estofvn wakket, estofvn alikvten kerrekates.

36 Hiyomen Lat e'chustvlke hokkolvt e'rke take en nvrkesakvtes.

37 Momen homv heckvtet echushunvnwvn heckuecvtes, momet e hocefkvn Moap kicvtes: matat, mucv nettv oren, Moapvlke e'rke tes.

38 Momen mvnettat, emeu echushunvnwvn heckuecvtes, momet e hocefkvn Pen-ami kicvtes; matat, mucv nettv oren, Amvn en hopuetake e'rke tes.

SETENTVCKE 20.

MOMEN Eplehame cunecket, Wvhvlv ekvnv fvccvn ayvtes, momet Ketes Sv tepakat em etenrvwvn fekhonnvtes; momet Kelv *tvlofvn* tvleporvt arvtes.

2 Momet Eplehamet, e 'hiwvn opunvyecet, Cv wvnwvt os, makvtes: momen Epemelek, Kelv em mekko vtohtet, Selen evpayvtes.

3 Momis Hesaketvmeset nere vpueckv ofvn em vlahket, hvmmakvtes, Hecvs, hokte evpayetskat omecicen este elat omēt hueretskes; este-hunvnwv e 'hiwvt omekv.

4 Momis Epemelek hokten vwolicekates: momet, Pucasē, etvlwv fvccat tisem elecetskvr haks?

5 Eme mahusat, Cv wvnwvt omes, cv kicekvt haks?

momen hoktet eme mahusat, Cv cerwv tes, makvtes; ev feke em fvccetv vcvkvyen, momet nake cv'nke celayakat es vm mvttekot heyvn momecvyvtes, makvtes.

6 Momen Hesaketvmeset vpuckv ofvn kicvtes, Henka, ce feke em fvccetv vcvkvyen heyv momecetskvten kerris, momet vneu vc vnaorketskvren cem mvnvttecvyvtes; monkv hokte celayetv cem etektvnecvkates.

7 Monkv hiyomat mv hunvnwvn e 'hiwvn ohfulecicvs: owalvt omet, cem emekusapvret omekv, momen hesaketskvres; momet ohfulecicetskekon omat, *heyvn* kerrvs, ce'lvranat tvlkusvres, cemet cenake omvlkv esyomatskat.

8 Momen Epemelek hvthvyvtkusen alihket, em vtotkvlke omvlkvn enhuhihket, heyv nanvke omvlkvn e hvckotaken em onayakvtes; momen hunvntaket tayen penkvlakvtes.

9 Momof Epemelek Eplehamen enhuehkvtes, momet, Naken pu 'stomecetskvt haks? momen, vm etvlwv esyomeyan naorketv rakken ep oh vlvkuccetskat, naken cem mvtteciceyvt haks? nanvke momecvkvranekaten vm momecetskvtes, kicvtes.

10 Momet Epemelek Eplehamen em punayet, Heyv nake momecetskvtet omat, naken hecetskvt haks? kicvtes.

11 Momen Eplehamet makvtes, Mehenwusen Hesaketvmese em penkvlkvt yvmv sekot os; momen cv 'hiwv vrahkvn cv 'lecvkvres, komvyvtet omekv.

12 Momen ohvtvlakat mehenwvn cv 'wvnwv tes, cv'rke e'chustet omes, momis cv'cke e'chuswv tokot os, momet cv 'hiwv hakvtet os:

13 Momen mome ocvtes, Hesaketvmeset cv'rke hute enkvpvken vraren vc vtotof, em punayit, Estvmvt o estomis welahket rorhoyeyan, yvmvskv es vc vfvstvranetskat heyvt omes; vc opunvyecet, Emet cv cerwvt os, maketskvres, kicvyvtes.

14 Momen Epemelek yvpefikv, wakv, vtotkv hunvntake, vtotkv hoktvke esyoman cahwet, Eplehamen emakvtes, momet e 'hiwv Selen ohfulecicvtes.

15 Momet Epemelek kicvtes, Hecvs, vm ekvnvt ce homvn oces; estvmv herc es cem moman likvs.

16 Momet Selen em punayet, Hecvs, ce cerwvn cvtokunaphvtke warken cukpe-rakko hvmken ehmis; hecvs, cemen ece 'pvkakateu omvlkvn eturwv es ohrvnkvt omes; momen este omvlkv ehomvn fvccvket hueretsket os, kicvtes.

17 Momen Eplehamet Hesaketvmesen emekusapvtes: momen Hesaketvmeset Epemelek, e 'hiwv em vtotkv hoktvke esyoman cvfencvkuccvtes; momen hopuetake heckuecakvtes.

18 Cehofvt, Sele Eplehame e 'hiwv vrahkvn, Epemelek en cuko vtehkvlke en hopuetakhute omvlkvn yekcen em vkhothicakvtet omekv.

SETENTVCKE 21.

Momet Cehofvt, makvte vcvkvyen, Selen en cukoperihcet, nak makvte vcvkvyen Selen em momecvtes.

2 Momen Selet nvrkehset, Eplehame vcule mahof eppucen en heckuecvtes, oketv Hesaketvmeset opunvyece em punayvte orof.

3 Momen Eplehamet, e'ppuce en heckuehocat, Selet en heckuecat, e hocefkvn Iseken kicvtes.

4 Momet Eplehamet e'ppuce Iseken svkvmsisvtes, em vculkv nettv cenvpake oricof, Hesaketvmeset kicvte vcvkvyen.

5 Momen Eplehame em vculkv cukpe hvmkvtes, e'ppuce Iseke en heckuehocof.

6 Momen Selet, Hesaketvmeset vc vpelepueces; pohat vtekat vc vpaket vpelvres, makvtes.

7 Momet, Estimvt, Selet hopuetake coyicvres, maket, Eplehame em onaye tayvt haks? vcule mahe hahkof, eppucen en heckuecikv, makvtes.

8 Momen hopuewv mahvtes, momen epesen wicehocvtes: momen mv nettv Iseke epesen wicehocof, Eplehamet hompetv rakke mahen hayvtes.

9 Momen Selet Ecepsvlke Hekv e'chushunvnwv, Eplehame en heckuecvte, nakhayekot *aren* hecvtes.

10 Monkv, Heyv hokte svlvfke e'chushunvnwv tepakan wolhuecvs: heyv hokte svlvfke e'chushunvnwvt cv'chuswv Iseke vpvket nak epucaseckaret ok, Eplehamen kicvtes.

11 Momen heyv nake Eplehame en renakv ehomvn holwvke mahe tates, e'ppuce vrahkvn.

12 Momen Hesaketvmeset Eplehamen em punayet, Ce'ppuce vrahkv, momen cen svlvfke hokte vrahkvn cen renakv ehomvn holwahkates; Selet nak ce kicat omvlkvn em vpohicvs; Iseke etehoyvnet cen honvpsetv hocefkvret ok.

13 Momen svlvfke hokte e'chuswvu etvlwvn hayares, ece honvpset omekv, kicvtes.

14 Momen Eplehamet hvthvyvtkusen alikvtes, momet tvklike momen uewv nakhvrpe-sukev vcvnken es cahwet, Hekv emet, e foluwvn 'sem oh lumhicvtes, cepanatcu *emvtes*, momet etvn vtotvtes: momen enkvpahket, Pevsepv vnrvwvn arvtes.

15 Momen uewv nakhvrpe sukev vcvnkvte pokepvtes, momen cepvnen etopokhe ocakat hvmke elecvn wvkecvtes.

16 Momet em vhopvye eccv-kotakse esechetv tayen ahyet, ehomusen likvtes; Cepanat em elkvn hehcvyates, makekv. Momet ehomusen liket, en haken kvwapet, hvkihkvtes.

17 Momen Hesaketvmeset cepanat en haken pohvtes: momen Hesaketvmese em encel hvlwe enkvpvken Hekv

olhuchket, Hekv toyetskat, naket cem estoma? ce pen-
kahlates; Hesaketvmeset ccpanat wakkaten en haken
pohekv.
18 Ahuyiret, cepvnen kvwahpet, ce'nken es hvlvtvs;
etvlwv rakken hayarct ok, kicvtes.
19 Momen Hesaketvmcset o turwvn enrvmricvtes, mo-
men uekiwvn hecvtes; momet nakhvrpe sukcvn uewvn
cs fvcchcet, cepvnen eskuecvtcs.
20 Momen, Hesaketvmeset cepanan vpaken, mahvtes;
momet vnrvwvn liket, eccv-kotakse svretv mvnvcke
hakvtes.
21 Momet Pela vnrvwvn likvtes; momen e'cket Ecepse
ekvnv aossen ehiwvn en heckuecvtes.
22 Momen mv omof mome ocvtes, Epemelek en su-
letawvlke em pvkacv Fikvle tepakat Eplehamen em pu-
nayet, kicakvtes, Nak omvlkv momecetskan Hesaketv-
meset ece 'pvket os:
23 Monkv hiyomat Hesaketvmesen es vhocefet, yvmvn
tomfvccetv vcakan es cv temfvccvs, Mvkerret cem mome-
cvkot, ce'ppuce momen ce'ppuce re'ppuccn mvkerret em
momecvkvkares, maket: momet yvmvskv es cem mo-
mecvyvte mahusat vcvkvyen vm momecet, ekvnvu tvle-
porv aretskvtet em momecccetskvres.
24 Momen, Temfvccetv vcakan es *ce* temfvccares, Eple-
hamet kicvtes.
25 Momet Eplehamet uenkorkv Epemelek em vtotkvl-
ket svpenkvlecakvtcn Epemelek em vsehvtes.
26 Momen Epemelek, Estimvt heyv nake momecvten
kerrvkos; momen cemet vm onayetskekates, momen
mucv nettv tvlken pohis, kicvtes.
27 Momen Eplehame, yvpefikv wakv esyoman cahwet,
Epemelek emvtes; momen mv hokkolat etemfvccetvn
hayakvtes.

28 Momen Eplehamet yvpefikv fulle asossen en hoktvke mvnettvke kolvpaken entvlken svpvklecvtes.
29 Momen Epemelek, Heyv yvpefikv en hoktvke mvnettvke entvlken svpaklecetskat naken oko te? Eplehamen kicvtes.
30 Momen Eplehamet, Heyv yvpefikv en hoktvke mvnettvke kolvpakan cv'nke enkvpvken cvwetskvres, heyv uenkorkv en korvyvtet a vn kerkvt omvren, kicvtes.
31 Monkv Pev-sepvn hocefvtes; mvn hokkolvt etemfvccetv vcakan setemfvccakekv.
32 Hiyomen etemfvccetvn etenhayakvtes, Pev-sepvn: momen Epemelek ahuervtes, en suletawvlke em pvkacv Fikvle tepakat, momet Felestvlke em ekvnvn oh fulhokvtes.
33 Momen *Eplehamet* Pev-sepvn eton vhochuecvtes, momet mvn Cehofv Hesaketvmese Meyuksv-seko likat e hocefkvn oh huehkvtes.
34 Momen Eplehamet Felestvlke em ekvnvn nettv sulken tvleporvt fekhonnvtes.

SETENTVCKE 22.

Momen heyv nanvke ... nyupvn Hesaketvmeset Eplehamen eskerrvtes, momet, Eplehamē, kicvtes: momen, *Hecvs*, yvmvn aris, kicvtes.
2 Momen kicvtes, Hiyomat ce'ppuce, ce'ppuce hvmkuse, vnokecetskat, Iseke mahusan evpahyet, Moliv ekvnvn vyvs; momet mvn ekvnhvlhawat hvmken cem onayvranvyan ohnekrickvn *altvn* ohnekricetskvres.
3 Momen Eplehame hvthvyvtkusen alihket, em ecorakko-wakvn ohpvticvtes, momet em vtotkv hunvntake mvnettvke hokkolen, e'ppuce Iseke esyoman cvpayvtes: momet ohnekrickv svrahkvn eton fvlahlecvtes, momet ahuyiret, ekvnv Hesaketvmeset em onayvten ayvtes.

4 Momet nettv svtutcenan Eplehamet, en renakvn kvwahpct, mv ekvnvn hopvyen hecvtes.

5 Momet, Yvmv ecorakko-wakv vpvket fekhonnvkes, momen mvnettat tepakeyat vsvn vhoyeyvres; momet mekusahpet, hvtvm ye cem vlahokeyvres, Eplehamet hunvntake mvnettakan kicvtes.

6 Momet Eplehamet ohnekrickv eton cahwet, e'ppuce Iseken oh vpoyvtes; momet totkv eslafkvu e'nken es cawvtes; momen hokkolvt etepvket vhoyvtes.

7 Momen Iseket e'rke Eplehamen em punayet, Cv'rkē, kicvtes; momen, Yvmvn hueris, cv'ppucē, kicvtes. Momen, totkvn momen eton hecvs: momis yvpefikuce ohnekrickv estvmvn oca? kicvtes.

8 Momen Eplehamet kicvtes, Cv'ppucē, Hesaketvmeset yvpefikucen ohnekrickvn e em etetakuecvres; momen hokkolvt etepvket vhoyvtes.

9 Momet ekvnv Hesaketvmeset em onayvtcn rorhoyvtes; momen Eplehamet altvn mvn hahyet, eto etelilvken *oh* lumhihcet, e'ppuce Iseken wvnahyet, Iseken eton altvn oh wvkecvtes.

10 Momen Eplehamet e'nken rvtosehcet, e'ppucen elecvranet, eslafkvn esvtes.

11 Momen Cehofv em encel hvlwen a oh huehket, Eplehamē, Eplehamē, kicvtes; momen, Yvmvn hueris, kicvtes.

12 Momen, Ce'nke cepanan oh ohcetskvs, momet naken estomehcetskvs; Hesaketvmesen em penkaletskat mucvn kerrikv, ce'ppuce, ce'ppuce hvmkusat vm encaketskekokv, kicvtes.

13 Momen Eplehame, en renakvn kvwahpet, vfvnnakvtes, momen hecvs, eyupvn yvpefikv hunvnwvt hvfvpan e yvpen svtvkkakat: momen Eplehame yvpefikv hunvnwvn rehset, e'ppuce vyoposken ohnekrickvn es hayvtes.

14 Momet Eplehamet mv ekvnv e hocefkvn Cehofv-
cilen kicvtes; mucv nettv oren, Cehofv em ekvnhvlwan
hechoyvres, mahokat etvpomen.
15 Momen Cehofv em encel svhokkolvn Eplehamen
hvlwen a oh huehket, em punayvtes, hvmmaket,
16 Cehofvt hvmmaket os, Vne mahusat e vhocefit,
etemfvccetv vcakan 'setemfaccvyvtes, heyv nake mome-
cet, ce'ppuce, ce'ppuce hvmkusat *vm* encaketskekokv;
17 Merkv tat 'sec ohmerrares, momen ohvtvlvyetv tat
ece honvpse hvlwe kococumpv momen oktahv uehvtkv
vfopke ocat en sulke omēn ohvtvlayares; momen ece
'honvpset vnrapvlke em vtohopke-rakko 'mvhauken epu-
casvkvres:
18 Momen ece honvpse etehoyvnen ekvnv etvlwvvlke
omvlkvt ohmerkvkvres; vm opunvkv en haken em vpo-
hicetskekv.
19 Monkv Eplehamet hunvntake mvnettvken yohfulkv-
tes, momen asvpvkilet, etohkvlket Pev-sepvn vpeyvtes;
momen Eplehamet Pev-sepvn likvtes.
20 Momen mome ocvtes, heyv nanvke renyupvn Eple-
hamen em onahoyvtes, hvmmakat, Hecvs, Melkv, emeu
hopuetake Nehv tecakketskan en heckuecvtes;
21 Vs, homv-heckvtet, momen etecakkat Pvs, Kemuel,
Elam e'rke:
22 Keset, Heso, Peltas, Cetlaf, Peruel esyomat.
23 Momen Peruel Lepekvn en heckuehocvtes: heyv
cenvpakan Melkvt Nehv Eplehame etecakkat en hec-
kuecvtes.
24 Momen e 'hiwv-vhake, Lumv hocefket, emeu Tepv,
Kehvme, Tehas, Meakv esyoman en heckuecvtes.

SETENTVCKE 23.

Momen Sele en hesaketvt ohrolope cukpe hvmken pale
hokkolen kolvpohkakvtes: heyvt Sele en hesaketv ohro-
lopet omvtes.
2 Momen Sele Kenvn ekvnv Kvcvr-apv tvlofvn elvtes,
(mvt Heplvn tes;) momen Eplehame Sele es waket, es
hvkihkvranet vlakvtes.
3 Momet Eplehamet em elat vpakvtet ahuyiret, Her en
hopuetake em punayet,
4 Este kerkekot, tvleporvt ece 'pakvkis; este-herickv
ece 'pakvken epucasaren v'mvkes, vm elat vn renakv
enkvpvken hericaren, kicvtes.
5 Momen Her en hopuetake Eplehame em vyoposket,
6 Cv pucase toyetskat, pum vpohicvs; cemet mekko
yekcet epu 'paketskes: pum este-herickv here mahat
ofvn cem elan hericvs: puntat hvmkvtekis em este-
herickvn cem encahkēkos, cem elan hericetske tayan,
kicakvtes.
7 Momen Eplehamet ahuyiret, mv ekvnv este, Her en
hopuetake tat ehomvn cunekvtes.
8 Momet etempunayet kicvtes, Vm elan vn renakv
enkvpvken hericaren cem vkerrickvt on omat, Eflvne
Soha e'ppucen vm em 'pohvkes,
9 Mekpelv ekvnhauke enake em ekvnv eyuksv ofv ocat
v'mvren: enrahkv esfvcken em fekin, v'mvres, mvn ece
'pakvken esteherickvn epucasaren.
10 Momen Eflvne Her en hopuetake vpaket likvtes:
momet Eflvne Hetitvlket, Her en hopuetake, em etvlofv
vhauke esceyat omvlkvt pohaken, Eplehame em vyopos-
ket hvmmakvtes,
11 Monkos, cv pucasē, vm vpohicvs; ekvnvn ce'mis,

momen mv ofv ekvnhauke oçat, mvn ce'mis: vm este e'ppucetake chomvn mvn ce'mis: cem elan hericvs.
12 Momen Eplehame mv ekvnv este chomvn, e turofv ekvnvn vhecen, cunekvtes.
13 Momet Eflvne em punayvtes, mv ekvnv estet pohaken, hvmmaket, Momis momecvranetsken omat, vm vpohicvs, ce'nkusapis; ekvnv enrahkvn ce'mares; mvn vn cvwvs, momen vm elan mvn hericares.
14 Momen Eflvne Eplehame em vyoposket, kicvtes,
15 Cv pucasē, vm vpohicvs; ekvnv enrahkv cvtokunaphvtke sekel cukpe osten oricet omes: mvt ceme tepakeyat pu tenrvwv naket o haks? monkv cem elan hericvs.
16 Momen Eplehame Eflvne em vpohicvtes: momet Eplehame cvtokunaphvtke Eflvneh em vtarkuecvtes, cvtokunaphvtke sekel cukpe osten, esnesvlke enake oman.
17 Hiyomen Eflvne em ekvnv Mekpelv Mamle ekvnv oce ofv ocat ekvnv, momen mv ofv ekvnhauke ocat, momen eto mv ekvnv ofv momet mv em vteke em vfolotat omvlkvn ocakat mehenwvn enake taranat etemvkvsvmkv heren hayakvtes,
18 Her en hopuetake ehomv em etvlofv vhauke esceyat omvlkv ehomvn hayakvtes.
19 Momen heyv eryupvn Eplehamet e 'hiwv Selen Mekpelv ekvnv ekvnhauke, Mamle ehomv ocat ofvn hericvtes, (mvt Heplvn tes,) Kenvn ekvnvn.
20 Momen Her en hopuetaket, ekvnv, momen mv ofv ekvnhauke ocat, Eplehamet este-herickvn epucasvren, etemvkvsvmkv mehenwvn hayakvtes.

SETENTVCKE 24.

Momen Eplehame vculet omet, vculkv esohfvcket omvtes; momen Cehofvt nak omvlkv ofvn ohmerrvtet omvtes.

2 Momen Eplehamet em vtotkv en cuko ofv svculicate,
nakocat omvlkv ohfvnkan, em punayet, Ce'nke cv hvfe
elecvn wvkecvs:
3 Momen Cehofv hvlwe en Hesaketvmese, ekvnvu en
Hesaketvmesen es vhocefet, Kenvnvlke vpvke liketskat
e'chustvlken ce'ppucen ehiwvn en heckuecvkares, maket,
cv temfaccetskvren hayares;
4 Momis vm ekvnv momen cv nahvmkvlken oh ayet,
mvn cv'ppuce Iseken ehiwvn en heckuecetskvres.
5 Momen vtotkvt, Hoktet heyv ekvnvn vc vcvkvtetvn
eyaceko witen omat, ce'ppuce mv ekvnv atetskvten hvtvm
yesfulkare te? kicvtes.
6 Momen Eplehamet kicvtes, E vketecvs, cv'ppuce mvn
yesfulketskekaret.
7 Cehofv, hvlwe en Hesaketvmeset, mv cv'rke en cuko
enkvpvken momen cv 'nahvmkvlke em ekvnv enkvpvken
ca'set, vm punayet, momet e vhocefet cv temfacevtet,
Heyv ekvnvn cen honvpsetvn emares, kicet; emet em
encel ce homvn vtotvres, momen mv enkvpvken ehiwvn
cv'ppucen en heckuecetskvres.
8 Momen hoktet ece 'cvkvtetvn eyacekon omat, momof
heyv etemfvccetv vcakan es cv temfaccetskat ce'nrecopke
tares: *heyv* tvlkusen *vketecvs*, cv'ppuce yesfulketskekares.
9 Momen vtotkvt, e'nken e pucase Eplehame e'hvfe
elecvn wvkecet, heyv nake ohfvccvn temfvccetv vcakan
es etemfaccvtes.
10 Momen vtotkvt rvcce-kuphe palen, e pucase en
rvcce-kuphen, cahwet, enkvpakvtes, (e pucase enake
herakat omvlkvt e'nken vtehket omekv,) momet ahuyiret,
Mesopotemev ekvnvn, Nehv em e tvlofvn rorvtes.
11 Momet yafkof, hoktvke em uecawkv oketv orof,
tvlofv en lvpvtken ueenkorkv vnakvn en rvcce-kuphen
tokkekepuecvtes.

12 Momet makvtes, Aeha, Cehofv, cv pucase Eplehame en Hesaketvmese toyetskat, mucv nettvn lopickv heren a vn 'totet, cv pucase Eplehame enherometskvren ce'nkusapis.

13 Hecvs, ueenkorkvn vhueris; momen tvlofv hunvntake e'chustvlke uewvn ascvwvranet asossvres:

14 Momen *hiyomēt* ocekvs, hokte mvnette em punayit, Cem uevcvnkvn es kvncvpuecvs, eskaren, ce'nkusapis, kicvyof, Eskvs, momen cen rvcce-kupheu eskvkuecares, cv kicen omat, mvt hokte cem vtotkv Iseke em melletskvtet omekvs: momen mvn es kerrares, cv pucasen enherometskat.

15 Momen mome ocvtes, punaye poyeko munken, hecvs, Lepekv, Eplehame etecakkvte Nehvt e 'hiwv Melkv e'chushunvnwv Peruel en heckuehocvtet uevcvnkvn karonet aossvtes.

16 Momen hokte mvnettat en heckv heruset omvtes, hokte fvcenvt, este-hunvnwv kerrvte sekot omvtes: momen ueenkorkvn vkhvtvpiket uevcvnkvn fvcehcet, svcemkvtes.

17 Momen vtotkvt vnrvpvranet letkvtes, momet, Cem uevcvnkvn-uewv estomusen es eskaren vmes, ce'nkusapis, kicvtes.

18 Momen kicvtes, Cv pucasē, eskvs; momet lvpecicet, em uevcvnkvn e'nken soh hvtvpecihcet es em wiyyet, eskuecvtes.

19 Momen eskuehcof, Cen rvcce-kupheu, ascawvye munken, em etetayen eskvkvres, kicvtes.

20 Momet lvpecicet em uevcvnkvn perron vktvnecicvtes, momet ascawvranet hvtvm ueenkorkvn oh letkvtes, momet en rvcce-kuphe omvlkvn uewvn a's en cawvtes.

21 Momen mv este-hunvnwvt hokten heren hecvtes; cvyayayvket *hueret*, Cehofvt a oh atat lopicen hayvte tat, monkat monkon omat, kerrvret.

22 Momen mome ocvtes, rvccc-kuphc eskake poyof, este-hunvnwvt cvtokunaplane yupo-vtarkv en honne sekel uvrkvpvt omen, momen enke-vtehkv, en honhoye sekel palat oret omen, e'nken en cawet;
23 Estimv e'chuste toyetska? vm onayetskvren ce'nkusapis. Ce'rke en cuko ofv fekhonneyvre etektvnke te? kicvtes.
24 Momen, Peruel, Melkv e'chushunvnwv Nehv en heckuecvte, e'chuste toyis, kicvtes.
25 Momet ohvtvlaken, Teleko em vpe vpuekv en hompetv esyoman, momen vfekhonnetv etektvnkan ocēs, kicvtes.
26 Momen este-hunvnwvt e'kvn potoyicet, Cehotvn vrakkuecvtes.
27 Momet, Cehofv, cv pucase Eplehame en Hesaketvmese, mv em merkv momen em mehenwetv cv pucase em ocat wikekatet, vrakkuehocekvs; vntat, Cehofvt cv pucase etecakkakat en cuko take nene cv yvpayet es vc vlahkes.
28 Momen hokte mvnettat letiket, e'cke en cuko vtehkvlken heyv opunvkv vcvkvyen em onayvtes.
29 Momen Lepckvt ecerwvn ocvtes, e hocefkv Lepvnet omen: momen Lepvnet osiyet, este-hunvnwvn oh letkvtes, ueenkorkvn.
30 Momen mome ocvtes, yupo-vtarkv momen estenkvtehkv e 'wvnwv e'nke vtehkvken hecof, momet e 'wvnwv Lepekv em opunvkv, Hiyomēn este-hunvnwvt vm punayis, maken pohof, este-hunvnwvn em vlakvtes; momen hecvs, ueenkorkvn rvcce-kuphe tempen huervtes.
31 Momen, Aceyvs, Cehofv ec ohmerrvte toyetskat: estomaten fettvn hueretska? cukon tetakuehcit, rvccekuphen em etektvnkan tetakuehcikv, kicvtes.
32 Momen este-hunvnwvt cukon ecehyen, rvcce-kup-

hen enrecopruecvtes; momen teleko em vpe vpuckv en
hompetvu rvcce-kuphen, momen hunvnwv e'le momen hu-
nvntake vpvkakat e'letake es okkosetvn uewvn emakvtes.
33 Momen hompetv chomvn ohocvtes, hompvren: mo-
mis emet, Nake vrahkv vlakvyat onayvko munkat ho-
mipvkos, kicvtes. Momen, Opunvyvs, kicvtes.
34 Momen makvtes, Eplehame em vtotkv toyis.
35 Momen Cehofvt cv pucasen tayen ohmerrvtes: mo-
men rakke hakes: momen yvpefikv fulle vpuekv fulle
esyoman, momen cvtokunaplivtke, cvtokunaplane, vtotkv
hunvntake, vtotkv hoktvken, rvcce-kuphe corakko-wakv
esyoman emvtet os.
36 Momen Sele, cv pucase e 'hiwvt, hoktvle hahkof,
eppucen cv pucasen en heckuecvtes: momen nak ocat
omvlkvn emvtes.
37 Momen cv pucaset etemfvccetv vcakan setem-
fvccaren cv hayvnkes, hvmmaket, Cv'ppuce ehiwv Kenv-
nvlke, em ekvnv likvyat, e'chustvlke en heckuehcetskvs:
38 Momis cv'rke en cukon, momet cv 'nahvmkvlken oh
abyet, cv'ppucen ehiwvn en heckuecetskvres.
39 Momen cv pucasen em punayit, Hoktet vc vcvk-
vtetvn eyaceko witvres, kicvyvnks.
40 Momen emet, Cehofv ehomv yvkapvyat, em encel
ece 'paken vtotet, ayetskat lopicen hayvres; momen
cv'ppucen ehiwvn cv 'nahvmkvlke momet cv'rke en
cukon en heckuecetskvres:
41 Momof etemfvccetv vcakan es cv temfacoetskan ce'n-
recopkvres, cv 'nahvmkvlken em vlaketskof; momet hok-
ten ce'mvkekon omat, vm etemfvccetv vcakan ce'nrecop-
kvres, cv kicvnks.
42 Momen mucv nettvn ueenkorkvn vlahkit, hvm-
makvyis, Aeha, Cehofv cv pucase en Hesaketvmese
toyetskat, atvyat lopicen hayetsken omat;

43 Hecvs, uenkorkvn vhucris; momen momet occkvs, hoktc mvnette uewv ascvwvrane vlakat, Uewv estomusen cem uevcvnkvn es eskaren v'metskvren ce'nkusapis, kihcin,
44 Cemet eskvs, momen cen rvcce-kupheu as en cvwares, cv kicen omat; matvwvt hokte cv pucase e'ppucen Cehofv em mellvtet omekvs.
45 Momen cv feke ofv opunaye espoyvko munken, hecvs, Lepekvt vlahkes, uecvnkvn karouet; momet uenkorkvn vkhvtvpiket, uewvn svkcahwes; momen, Cv'skuccetskvren ce'nkusapis, kihcis.
46 Momen lvpecicet uevcvnkvn e fulowvn ashvtvpecihcet, Eskvs, momen cen rvcce-kupheu eskvkuccares, mahkes: monkv esikis, momen rvcce-kupheu eskvkuehces.
47 Momen em 'pohit mahkis, Estimv e'chuste toyetska? Momen, Peruel, Nehv e'ppuce Melkv en heckuccvte, e'chuste toyis, mahkes: momen yupovtarkv e turofvn em ohocit, enke-vtehkvn e'nken em vtehhis.
48 Momet cv'kvn potoyicet, Cehofvn vrakkuehcis, momet Cehofv cv pucase en Hesaketvmese, mv cv pucase etecakkat e'chusten e'ppucen 'sem ayaren nene fvccvn vm fvyahtat vkvsahmis.
49 Momen hiyomat yvmvskv mehenwv tepakan cv pucasen es em momecvranatsken omat, vm onayvkes; momet monkon omat, vm onayvkes; vkvpervn monkat vkvskvnvn ayaren.
50 Momen Lepvne Peruel tepakat em vyoposket kicakvtes, Mv nake Cehofv aenkvpvket os; holwvken monkat heren punayēko tayes.
51 Hecvs, Lepekvt ce homvn likes, cvpahyet, vyvs, momen ce pucase e'ppuce e 'hiwvt omekvs, Cehofv opunayvie vcvkvyen.
52 Momen mome ocvtes, Eplehame em vtotkvt, em

opunvkvn pohof, c'kvn ckvnvn tvkpotoyicvtcs, Cehofvn vrakkuecet.

53 Momet vtotkv cvtokunaphvtke nake vcacvke, cvtokunaplane nake vcacvke, vccvkc esyoman cahwet, Lepckvn emvtes; momet nake vcacvken e 'cerwv e'ckeu emakvtes.

54 Momen hompet, eskakvtes, emet este-hunvntake vpvkakateu, momet fekhonnen oh hvyatkvtes: momen hvthvyvtken avpokvtes, momen, Cv pucasen vc ohtotvks, makvtes.

55 Momen e 'cerwvt e'ckc tepakat, Hokte mvnettat epu 'paket fekhonnen, ncttvt hoyvnecckvs, palvtekusis; mvt hoyahnof, ayvres, makakvtes.

56 Momen, Vm mvnvttehcatskvs, Cehofvt ate vlakvyan lopicen hayet omekv; vc vtotvks, cv pucasen oh ayaren, kicakvtes.

57 Momen, Hokte mvnettan enhuhiket, mv e cukwvn cm 'pohcyvres, kicakvtes.

58 Momet Lepekvn enhuhiket, Heyv cste-hunvnwvn vcvkayetskvre te? maket em 'pohakvtes. Momen, Ayares, makvtes.

59 Momen e 'wvnwv take Lepekv, em vhecicv tepakan, momen Eplehamc em vtotkv, em este-hunvntake esyoman vtotakvtes.

60 Momet ohmerkv opunvkvn Lepekvn oh opunayet, Pu 'wvnwv toyetskat, este cukpe-rakko palc cukpe-rakko sulkc *e'cke* toyvtcvs, momen ece honvpse enhomecakat em etvlofv em vtohopke-rakko em vhauken epucasvkekvs, kicakvtes.

61 Momen Lepekvt ahuyiret, em *vtotkv* hoktvke mvnettvkc esyomat, momet rvcce-kuphe ohvpoket este-hunvnwvn vcvkvpeyvtes; momen vtotkvt Lepekvn evpayet ayvtes.

62 Momen Iseke Lehi-lae uenkorkv ohnenen avtet vlakvtes; Wvhvlv ekvnvn likekv.

63 Momet yafkofvn vnrvwv ofv vkerricvranet ayvtes: momet en renakvn kvwahpet, vfvnnakvtes, momen hecvs, rvccé-kuphet awvtes.

64 Momen Lepekvt en renakvn kvwapvtes, momet Iseken hecof, rvcce-kuphen ahvtapkvtes.

65 Momet, Heyv este-hunvnwv, pu'nrvpvrane vnrvwv yvkapat, estimv te? vtotkvn kicvtes: momen vtotkvt, Cv pucase tes, makvtes: momen e turofv-sohrvnkvn cahwet, e ohranvtes.

66 Momen vtotkvt nanvke momecvte omvlkvn Iseken em onayvtes.

67 Momen Iseket e'cke Sele tate em escukohakvn hokten esceyvtes, momen, evpahyen, e 'hiwv hakvtes: momen vnokecvtes: momet Iseket e'cke ehle em ohyupv emahlvpvtke tates.

SETENTVCKE 25.

Momen Eplehamet hvtvm hokten epayvtes; momen e hocefkv Ketulvt omvtes.

2 Momen Semlvne, Caksvne, Metvne, Metevne, Espak, Suv esyomen en hecknecvtes.

3 Momen Caksvnet Sepv Tetvne tepakan en heckuchocvtes. Momen Tetvne e'ppucetake, Vsulem, Letusem, Leomem esyomat tates.

4 Momen Metevne e'ppucetake, Efa, Efvle, Henok, Vpitv, Eltev esyomat. Heyv omvlkvt Ketulv en hopuctake tates.

5 Momen Eplehamet en nakockv omvlkvn Iseken emvtes.

6 Momis e 'hivhakvlke Eplehame ocvte e'chushunvntaken Eplehamet nanvken emakvtes; momet, hesake

emunkof, e'ppuce Isceke enkvpakvken, hvsossv-fvccvn,
hvsossv fvccv ekvnvn vtotakvtės.
7 Momen Eplehame wenakvtet en hesaketv ohrolope en
nettvt hiyomvket os, ohrolope cukpe hvmken pale kolv-
paken cahkepohkakes.
8 Momen Eplehamet hesaketvn wiket, em vculkv heret
omen, este vculet, *ohrolope* esfvcket elvtes; momet em
esten ervpakvtes.
9 Momen e'ppucetake, Isceke Esmevl tepakat, Mekpelv
ekvnhauke, Eflvne Hetvlke Soha e'ppuce em ekvnvn,
Mamle ehomvn hericakvtes.
10 Ekvnv Eplehame Her en hopuetake en nesvte: mvn
Eplehame e 'hiwv Sele tepakan hericvkhoyvtes.
11 Momen mome ocvtes, Eplehame em elkv renyupv
Hesaketvmeset e'ppuce Isceken ohmerrvtes; momen Isc-
ket Lehi-lae ueenkorkv vnakvn likvtes.
12 Tokvs, Esmevl Eplehame e'ppuce, mv Hekv Sele
em vtotkv hokte Eplehame en heckuecvte, erhonvpset
heyvt omakes:
13 Momen Esmevl e'ppucetake e hoccfhokvt heyvt
omakes; ehocefhokv etehoyvnen, en honvpsetv vcvkv-
yen; Esmevl en homv heckvte Nepayor;
14 Momen Ketv, Atpel, Mepsame, Mesmv, Tumv, Masv,
15 Hetate, Temv, Cetv, Nefes, Ketemv esyomat;
16 Heyvt Esmevl e'ppucetaket omakes; momen e ho-
cefhokvt omakes, em e tvlwv etehoyvnen e hvpotake
vcvkvyen: mekkvlke palen hokkolohkake em vliketv
take vcvkvyen.
17 Momen Esmevl hesakvte ohrolope hiyomvket os;
ohrolope cukpe hvmken pale tutcenen kolvpohkakes;
momen hesaketvn wiket elvtes; momet em esten erv-
pakvtes.
18 Momen Vselev fvccvn ayetskaten, Hefilv vtet Sv

tvlofv Ecepse ehomv ocat roren vpokvtes; momen etecakkakat omvlkv ehomusen likvtes.

19 Momen Iseke Eplehame e'ppuce erhonvpse heyvt omakes: Eplehamet Iseke en heckuehocvtes:

20 Momen Iseke ohrolope pale osten oricof, Lepekv Peruel Selevlke Peten-elvm likat e'chuste, Lepvne Selevlke e 'wvnwvn chiwvren evpayvtes.

21 Momen Iseke Cehofvn *em 'pohet* e 'hiwvn em emekusapvtes, echussekat vrahkvn; momen Cehofv em vpohicvtes, momen e 'hiwv Lepekvt nvrkesvtes.

22 Momen hopuetake eme ofvn etehepvkakvtes; momen, Momet on omat, estomēn cv hiyomē haks? makvtes: momet Cehofvn em 'pohvranet ayvtes.

23 Momen, Etvlwv hokkolet cen hopuetakhuten vtehkes, momen este em vliketv mvrahrvkv hokkolet ce nvrke awolikat vteken etenkvpvkvkvres; momen etvlwv hvmket etvlwv hvmkan 'sen yekcet omvres: momen vculat mvnettat elecvn hucrvres, kicvtes.

24 Momen nettv heckuecvranvte orof, hecvs, poktvlke en hopuetakhuten vtehkvtes.

25 Momen hvteceskvt, cate vlkuset, vcevke esse oce omēt, aossvtes; momen Esan kihcet hocefakvtes.

26 Momen eryupvn e 'cuset aossvtes, momen e'nke Esa e'leceskvn hvlatvtes; momen e hocefkv Cekvpe kihocvtes: momen Iseke em vculkv ohrolope pale epakvtes, mv *en* heckuecof.

27 Momen cepvnvket mahmvyvtes; momen Esat vnrvwv este, este fayv emvnvcket omvtes; momen Cekvpet este emahlvpvtket, escukohakv ofvn liket omvtes.

28 Momen Iseke Esan vnokecvtes, punvttv vpeswvn en hompekv; momis Lepekvt Cekvpen vnokecvtes.

29 Momen Cekvpe opuswucen hayvtes; momen Esa vnrvwvn vtet vlakvtes, momet lutokke tates:

30 Momet, Mv *opuswuce* catan cv hompicvs, ce'nkusapis; cv lutokket ok, Esa Cekvpen kicvtes: monkv e hocefkv Etvm kihocvtes.
31 Momen Cekvpet, Mucv nettvn homv hecketskvte vrahkvn wiyyet vmes, kicvtes.
32 Momen Esat, Hecvs, cv 'lvranuses; momen heyv homv heckvte vrahkv naken vn lopicvre te? kicvtes.
33 Momen Cekvpet, Mucv nettvn etemfvccetv vcakan es cv temfvccvs, kicvtes; momen etemfvccetv vcakan 'setemfaccvtes; momet homv heckvte vrahkvn wiyyet Cekvpen emvtes.
34 Momen Cekvpe Esan tvkliken momen nake tvlako omē opuswucen emvtes: momen hompet, esiket, momet ahuyiret ayvtes: hiyomēn Esa homv heckvte vrahkvn ehvperkuecvtes.

SETENTVCKE 26.

MOMEN elauko enhvteceskv Eplehame en nettv omof ocvte hoyanat hvtvm elauko etvt mv ekvnvn ocvtes. Momen Iseke Epemelek Felestvlke em mekkon, Kelv ekvnvn, oh ayvtes.
2 Momen Cehofvt em e heckuecet hvmmakvtes, Ecepsen vkhvtipetskvs: ekvnv cem onayvranvyan vfekhonnvs:
3 Yvmv ekvnvn tvleporvt likvs, momen vnet ece 'pakit ec ohmerrares; ceme cen honvpsetv omvlkv esyoman heyv ekvnwarkvn ce'mvkit, etemfvccetv vcakan Eplehame ce'rke tate es etemfaccvyvten yekcicaret ok;
4 Momet ece honvpse hvlwe kococumpv omēn ohvtvlayit, heyv ekvnwarkv omvlkvn emvkares: momen ece honvpse eteropotten ekvnv etvlwvvlke omvlkvn ohmerkvkvres;
5 Eplehame vm opunvkv en haken vpohicet, em vcah-

nvyat, nanvkc kicvyat, vn nak maketv, vm vhakv esyo-
makan vfastvtet omekv.
6 Momen Isceket Kelvn fekhonnvtes:
7 Momen hunvntake mv vpokat e 'hiwv ohfvccvn vpoh-
kvn hayakvtes: momen, Cv 'wvnwvt os, makvtes; Cv
'hiwv maketv penkalckv; Este hunvntake yvmv vpokat
Lepekv vrahkvn cv 'lecvkekaren, *maket:* en heckv heru-
sekv.
8 Momen mome ocvtes, hofunen mvn lihkof, Epemelck
Felestvlke em mekkot vhaukucen a vfvnnaket hecvtes,
momen hecvs, Iseke e 'hiwv Lepekvn temahkopanvtes.
9 Momen Epemelek Iseken enhuhiket, Hecvs, mehen-
wusen ce 'hiwvt omes: momen estoman, Cv wvnwv tes,
maketskemvte? kicvtes. Momen Iseket, Eme vrahkvn
cv'lekaren, makimvt ok, kicvtes.
10 Momen Epemelek, Pu hiyomecetskvnke nake te?
este hvmkvtekat etektvnkuset ce 'hiwv vpvket wakke
witvnt os, momen naorketvn ep oh vlakuecetskvnt os,
kicvtes..
11 Momen Epemelek em este omvlkv yekcetvn 'sopu-
nayet, Estimvt heyv este-hunvnwv monkat e 'hiwvn ce-
layen omat, elehoce tvlkvres, kicakvtes.
12 Momen Iseke mv ekvnvn oh fokayvtes, momet mv
em ohrolope etvwvn cukpe hvmken cawvtes; momen
Cehofvt ohmerrvtes.
13 Momen mv hunvnwv rakke hakvtes: momet oh-
vtvlaket aye emunket, rakke estvmahe hakvtes;
14 Momet nakockv yvpefikv fulle sulke, nakockv wakv
fulle sulken, momen vtotkvlke em etohkvlketv rakken
ocvtes; momen Felestvlket em vleskvpakvtes.
15 Momet ueenkorkv e'rke em vtotkvlket e'rke Eple-
hame en nettv omof korrakvte omvlkv, mvn Felestvlket
vkhothuecet, fakken es fvcficakvtes.

16 Momen Epemelek Iseke em punayet, Pu'nkvpvkvs; tayen es pun yekce toyetskekv, kicvtes.

17 Momen Iseke mvn enkvpahket, Kelv em pvne ofvn hvpon hahyet, mvn fekhonnvtes.

18 Momet Iseke uenkorkv e'rke Eplehame en nettv omof korrakvten hvtvm korrakvtes: Eplehame em elkv hoyahnof, Felestvlket mvn vkhothuecvtet omekv: momen hocefhokv e'rke hocefhuecvte es vhocefhuecvtes.

19 Momen Iseke em vtotkvlke pvne ofvn korrakvtes, momet mvn ueenkorkv uewv amorkan eshecakvtes.

20 Momen Kelv *tvlofv* vpuekv vhecicvlket Iseke em vpuekv vhecicvlke vnrvpuecakvtes, Uewvt punaket omes, makaket; momen mv ueenkorkvn Esek hocefvtes, *mvn* vnrvpuecakekv.

21 Momen ueenkorkv etvn korrakvtes, momen mvn ohfvccvn vnrvpuecakvtes; momen mvn Setnvn kicet hocefvtes.

22 Momet mvn enkvpahket, acuncciket, ueenkorkv etvn korrvtes; momen mv ohfvccvn vnrvpuecvkekates; momen mvn Lehopor kicet hocefvtes; momet, Hiyomat Cehofvt etektvnke heren pun hahyen, nake pum ohvtvlaken ekvnvn vpokeyvret ok, makvtes.

23 Momet mvn enkvpahket, vcemket Pev-sepvn ayvtes.

24 Momen mv nere etvwvn Cehofvt, em e heckuehcet, kicvtes; Ce'rke Eplehame en Hesaketvmese toyis: ce penkahlates, ece 'pakikv, momet ce ohmerret, vm vtotkv Eplehame vrahkvn ece honvpsen ohvtvlayares.

25 Momen altvn mvn hahyet, Cehofv e hocefkvn oh huehkvtes, momet mvn em escukohakvn huericvtes; momen Iseke em vtotkvlke ueenkorkvn mvn korrakvtes.

26 Momof Epemelek Kelv avtet em vlakvtes, en hesse Ahvsvr, momen en suletawvlke em pvkacv Fikvlet vpvkaken.

27 Momen Iseket kicakvtes, Naket estomen vn yicatske haks, vn homecet, momet ce'nkvpvken vc vtotatskvnkekv?
28 Momen kicakvtes, Cehofvt mehenwusen ece 'paken heceyvtes; momet hvmmaket kiceyvnks, Etemfvccetv vcakat pu tem ocekvs; ceme esyomeyat tis pu tem ocet, momen etemfvccetvn ce tenhayvkeres;
29 Nak holwvkẹn pu 'stomecetskekaren, pumet ce celayēkot, herat tvlkusen cem momehcet, herkv ofvn ece 'toteyvnke etvpomen: hiyomat este Cehofvt ohmerrvte toyetskes.
30 Momen, hompetv-rakko en hayahken, hompet eskakvtes.
31 Momen hvthvyvtkusen avpoket, etemfvccetv vcakan etenhayakvtes; momen, Iseket vtotaken, herkv ofvn enkvpvkakvtes.
32 Momen mome ocvtes, mv nettv etvwvn Iseke em vtotkvlket yicet, ueenkorkv korrakvte ohfvccvn em onayakvtes, Uewvn eshehcēs, maket.
33 Momen Sepvn hocefvtes: monkv mv tvlofv e hocefkvt Pev-sepvt os, mucv nettv vteken.
34 Momen Esa, ohrolope paleosticof, Cuter, Peli Hetvlke e'chuste, Pasemar, Elone Hetvlke e'chuste tepakan epayvtes:
35 Momen mvt Iseke Lepekv tepakat e feke take es en nokkickvt omakvtes.

SETENTVCKE 27.

Momen mome ocvtes, Iseke vculet omet, en renakv en yvmahkuse haken, heceko taye hakof, e'ppuce homv heckvte Esan enhuehket, Cv'ppucē, kicvtes: momen, Yvmvn hueris, kicvtes.

2 Momen kicvtes, Hecvs, hiyomat vc vcules, vm elkv
nettvn kerrvkos.
3 Monkv *heyvn* ce'nkusapis, hiyomat cen nakfvske, cen
rehuten momen cem eccvkotaksen cahwet, vnrvwvn vyvs,
momet punvttv vpeswvn vn hopoyvs.
4 Momet vpeswv fvmecuse, mv vn hervnto oman vn
hahyet, es vm vlvkvtcvs, homparen, momat cv'leko
emunken vm puyvfekcvt ec ohmerrvren.
5 Momen, Iseket e'ppucen em punayof, Lepekvt pohvtes.
Momen Esat, punvttv vpeswvn hopohyet svlvkvranet,
vnrvwvn ayvtes.
6 Momen Lepekvt e'chuswv Cekvpen em punayet,
Hecvs, ce'rke ce 'rvhv Esa hvmmaket em punayen pohhis,
7 Punvttv vpeswvn 'svm ahtet, hompetv fvmecusen vn
hayvs, homipet, vm elkv oreko munken, Cehofv ehomvn
ohmerkv opunvkvn ec oh opunayaren.
8 Monkv cv'chuswv toyetskat, hiyomat nake ce kicvyat
vcvkvyen vm opunvkv en haken em vpohicvs.
9 Hiyomat cowatv fullan oh vyvs, momet mvn cowa-
tucvlke hokkole heraken 'svm vlvkvs; momen mvn hom-
petv fvmecuse, en hervnto oman, ce'rke en hayares:
10 Momen ce'rken 'sem vlvketskvres, hompvren, momat
em elkv oreko emunken ohmerkv opunvkvn ec oh opu-
nayvres, kicvtes.
11 Momen Cekvpet e'cke Lepekvn em punayet, Hecvs,
cv 'rvhv Esa este esse vlket omen, vnet este tenepet omis.
12 Cv'rket cv pvsake witvres, momen mvkerrv toyvye
es em momvres; momen ohmerkv tokon, ohtvhiketvn e
oh vlvkuecares, kicvtes.
13 Momen e'cket em punayet, Ec ohtvhiketvt vc oh
ocekvs, cv'chuswv toyetskat; *heyv* tvlkusen *vketecvs*,
vm opunvkv en haken em vpohicet, res vm vlvkvs,
kicvtes.

14 Momen ayvtes, momet cahwet, e'cken 'sem vlakvtes: momen e'cket hompetv fvmecuse, e'rke en hervnto oman, hayvtes.
15 Momet Lepekvt e'chuswv homv heckvte Esa em vcevke herake, vpvke en cuko ofv ocakan cahwet, e'chuswv mvnettat Cekvpen accecvtes:
16 Momen cowatuevlke e hvrpen e'nke, momen e 'nokwv tenepan em ohocvtes:
17 Momet hompetv fvmecuse, momen tvklike tetakuccvtet e'chuswv Cekvpe e'nke ofvn emvtes.
18 Momen e'rken em vlahket, Cvrkē, makvtes; momen, Yvma; cv'ppucē, esti toyetska? kicvtes.
19 Momen Cekvpet, Ce'ppuce homv heckvte Esa toyis; nake cv kicetskvnke vcvkvyen momehcis; alikvs, ce'nkusapis, momet lihket, punvttv vpeswvn vn hompvs, cem puyvfekcvt ohmerkv opunvkvn vc oh opunayvren; e'rken kicvtes.
20 Momen Iseket, Estomen en lvpke moman eshehcetske haks, cv'ppuce toyetskat? e'ppucen kicvtes. Momen Cehofv cen Hesaketvmeset vm etetakuecekv, kicvtes.
21 Momen Iseket, Vc vwolicetskvren ce'nkusapis, cv'ppucē, ce pvsakaren, cv'ppuce Esa mahusat toyetsket, monkat monkon omat *kerraren*, Cekvpen kicvtes.
22 Momet, Cekvpet e'rke Iseken vwolihcen, pvsakvtes; momet, Opunvkv en hake Cekvpe em opunvkv en haket omes, momis e'nke Esa e'nket omakes, makvtes.
23 Momet kerrekates, e'nke e 'rvhv Esa e'nke omvket esse ocakekv; monkv ohmerkvn oh opunayvtes.
24 Momet, Cv'ppuce Esa mahusat toyetska? kicvtes. Momen, Mv toyis, makvtes.
25 Momen, 'Svc vwolicvs, momen cv'ppuce punvttv vpeswvn en hompares, vm puyvfekcvt ohmerkv opunvkvn ec oh opunvyaren, kicvtes. Momet, svwolihcen,

hompvtes: momen pvrko-opuswvn 'sem vlahken, es-
kvtes.
26 Momet e'rke Iseket, Cv'ppucē, hiyomat *vc* vwolihcet,
vc vfvnkvs, kicvtes.
27 Momen vwolihcet, vfvnkvtes: momen em vccvke en
fvmeckvn vwenayet, ohmerkvn oh opunayvtes; momet
hvmmakvtes; Hecvs, cv'ppuce en fvmece cvpofv Cehofv
ohmerrvte en fvmece omet omes:
28 Momen Hesaketvmeset hvlwe en seco aossen, ekvnv
en nehetvu aossen *ce*'met, teleko pvrko-opuswv tepakan
esfvcken ce'mekvs:
29 Este sulsokat cem elecv svpaklen, tvlwvvlket ce
homvn ekvn potoyicvkekvs: etecakkaketskat e pucaset
huceretsken, ce'cke e'chushunvntaket ce homvn ekvn po-
toyicvkekvs: ec ohtvhikat vtekat ohtvhikvket omen, oh-
merkv ec oh opunayat vtekat ohmerkvn oh opunaho-
yekvs.
30 Momen mome ocvtes, Iseket Cekvpen ohmerkvn oh
opunaye espoyan vpaken, momen Cekvpe hvte vwolusen
e'rke Iseke vpakvte aosiyof, e 'rvhv Esa fakv arvtet
rvlakvtes.
31 Momet emeu hompetv fvmecusen hahyet, e'rken
'sem vlakvtes: momet e'rken em punayet, Cv'rket alih-
ket, punvttv vpeswvn e'ppucen en hompekvs, cem puyv-
fekcvt ohmerkvn vc oh opunayvren, kicvtes.
32 Momen e'rke Iseket, Esti toyetska? kicvtes. Mo-
men, Ce'ppuce, homv cen heckvte, Esa toyis, kicvtes.
33 Momen Iseket tayen fekekvtes, momet, Monkv mv,
punvttv vpeswvn rehset, 'svm vlakise esti te, momen vla-
ketskeko munken omvlkv homipet, ohmerkv opunvkvn
oh opunahyis? henka, *momen* ohmerkvres, kicvtes.
34 Esat, e'rke em opunvkvn pohof, hvkihketv yekce
estvmahe, momen homen, es hvkihkvtes, momet, Vneu,

cv'rkē, aeha, vneu ohmerkvn vc oh opunvyvs, e'rken
kicvtes.
35 Momen, Ce 'cuset mvkerret vlahket, ohmerkv ce-
naken esehpes, kicvtes.
36 Momen, Cekvpe hocefkvtet fvccvt omeko tc? heyv
hokkolan vc vyoposkekv; homv heckvte vrahkvn vm
esvtes; momet, hecvs, hiyomat ohmerkv cvnaken vm
ehses, kicvtes. Momet, Ohmerkv vm vcayecetskekvt
haks? kicvtes.
37 Momen Iseke em vyoposket, Hecvs, emen ce puca-
sen hahyit, etccakkakat omvlkvn em vtotkvlket omv-
kvren e'hmis; momet tèleko pvrko-opuswv tepakan es
hompihcis: momet moman naken cem momecvranvya,
cv'ppucē? Esan kicvtes.
38 Momen Esat, Cvrkē, ohmerkv hvmkusen ocetska?
vneu, cv'rkē, vneu, ohmerkvn vc oh opunvyvs! e'rken
kicvtes. Momet Esat, en haken kvwahpet, ȧvkihkvtes.
39 Momen e'rke Iseke em vyoposket, kicvtes, Hecvs,
ekvnv en nehetv ocan, momen hvlwe en seco ocan cen
liketvt omvres;
40 Momen cem eslafko-cvpko etehoyvnen ce hesakvres,
momet ce 'cuse elecvn huerctskvres; momen momet ocv-
res, ohfvnketskof, nokwv-ohwakkv enaken ce nokwv en-
kvpvken kvcetskvres.
41 Momen Esat, ohmerkv e'rke oh opunayvtet ome-
cicen, Cekvpen enhomecvtes: momet Esat e feke ofvn,
Cv'rke en waketv nettvt vwolices; momofvn cv 'cuse
Cekvpen elecares, makvtes.
42 Momen e'chuswv homv heckvte Esa em opunvkv
Lepekv em onahoyvtes; momen vtohtet e'chuswv mv-
nettan enhuehkvtes, momet, Hecvs, ce 'rvhv Esa ec oh-
fvccvn e emahlvpvtecicet os, ce 'lecetvn *komet.*
43 Monkv cv'chuswv toyetskat, hiyomat vm opunvkv

en haken em vpohicvs; momet ahuyiret, cv 'cerwv Lepvne Helvn likat oh letkvs;

44 Momen nettv nvcomusen vpaket fekhonnetske munken, ce 'rvhv en cvpvkketvt cvyayahken;

45 Ce 'rvhv en cvpvkketvt cem vkueyen, nake estomecetskvten ehosvres: momof vtohtit, mvn ra 'sec vlvkuecares: estomaten nettv hvmken hokkolatskan vn sumhokatskvr haks! kicvtes.

46 Momet Lepekvt, Her e'chustvlket omecicen vn hesaketv es cv hotoses: Cekvpet Her e'chustvlke, e'chustvlke heyv ekvnvn vpokat, *hoktvke* heyv omakat hokten epayen omat, vn hesaketvt naken vn lopicvre te? Isken kicvtes.

SETENTVCKE 28.

Momen Iseket Cekvpen enhuhiket, ohmerkvn oh opunayvtes, momet yekcetvn es em punayet kicvtes, Kenvn *ekvnv este* e'chustvlken hokten epahyetskvs.

2 Ahuyiret, Petvn-elvm *tvlofvn*, ce'cke e'rke Peruel e huten ahyet, mvn ce'cke e 'cerwv Lepvne e'chustvlken hokten epayetskvres.

3 Momen Hesaketvmese Yekcetv Omvlecat ec ohmeriyet, ce honvpsecet, ec ohvtvlvyekvs, etvlwvvlke etohkvlkat haketskvren;

4 Momet Eplehame ohmerrvtet ceme ece honvpse ece 'pakvken ce'mvkekvs; ekvnv tvleporvt aretske, mv Hesaketvmeset Eplehame emvten epucasetskvren.

5 Momet Iseket Cekvpen vtotvtes; momen Petvn-elvm *tvlofvn ayet*, Lepvne Selevlke, Peruel e'ppuce, Lepekv Esa Cekvpe tepakat e'cke e 'cerwvn oh ayvtes.

6 Momen Esa, Iseke ohmerkv Cekvpen oh opunahyet, Petvn-elvm ohtohten hokte mvn epayvren; momet ohmerkvn oh opunayof, emvcahnet, Kenvn *ekvnv este* e'chustvlken hokten epahyetskvs, kicen;

7 Momen Cekvpe e'rke e'cke tepakan em vpohihcet,
Petvn-elvm oh ayvten hecvtes;
8 Momet Esat e'rke Iseke Kenvn *ekvnv este* e'chustvlke
es afvckekon hecvtes;
9 Momet Esa, Esmevl oh ahyet, Mehelar Eplehame
e'ppuce Esmevl e'chuste, Nepiyor e 'wvnwvn, e 'hiwv
taren ehitake ocvten oh vpayvtes.
10 Momen Cekvpet Pev-sepvn osiyet, Helvn fvccvn
ayvtes.
11 Momet fekhonne tayat orvtes, momet hvset vklvti-
kekv, mvn fekhonnen oh hvyatkvtes; momet cvto mvn
ocakat hvmken ehset oyapkvn hayvtes, momet mvn no-
cvranet wakkvtes.
12 Momet vpuecvtes, momen hecvs, vccakv ekvnv oh
huerihocen, e yuksvt hvlwan rorvtes; momen hecvs,
Hesaketvmese em encelvlke ohcemecet ahvtvpecvtes.
13 Momen hecvs, Cehofvt onvpvn huervtes, momet
hvmmakvtes, Cehofv, ce'rke Eplehame en Hesaketvmese,
momet Iseke en Hesaketvmese, toyis; ekvnv mv oh wak-
ketskan ce'mit, ece honvpseu emvkares;
14 Momen ece honvpse ekvnv em mokke etvpomvres,
momen hvsvklatkv fvccvn, hvsossv fvccvn, honerv fvccvn
momet wvhvlv fvccvn hvmecicetskvres; momen ce teho-
yvnen ece honvpseu etehoyvnen ekvnv cuko-hvmecvlke
omvlkvn ohmerkvkvres.
15 Momen hecvs, ece 'pakis, momet estvmv estomen
ayetskis, ece 'cayecit, heyv ekvnvn res ece 'lvkares; ce
wikvkot emunket, mv cem opunvyecvyvtet momeca-
ret ok.
16 Momen Cekvpe nocvte ahonecvtes, momet, Mehen-
wusen Cehofvt yvmvn likes; momen kerrvkis, makvtes.
17 Momet penkvle tates, momet, Heyv fekhonnetv mv-
tawwvt sehonecket omes! Heyvt nake etimv tokot,

Hesaketvmese en cukot omes, momet hvlwe-tvlofv em vhauket omes, makvtes.

18 Momet Cekvpet hvthvyvtkusen alikvtes, momet cvto e'kv elecvn licvtet ehset, cukelen huerihcet, olefv nehan e yuksvn oh kalvtes.

19 Momet mv fekhonnvtet Perel hocefvtes: momis enhvteceskvn mv tvlofv e hocefkv Lvs tates.

20 Momen Cekvpet etemfvccetv vcakan hayvtes, hvmmaket, Hesaketvmeset vc vpaket heyv vyetv ayvyan vc vcayecet, tvklike homparen a'met, vccvke vccaren a'men omat,

21 Momat herkv ofvn cv'rke huten hvtvm vlakvyat, momof Cehofvt vn Hesaketvmeset omvres,

22 Momen heyv cvto cukele huerihcvyat Hesaketvmese en cukot omvres; momen nake a'metskat omvlkv tekvpvke espalan ce'mares.

SETENTVCKE 29.

Momen Cekvpe em vyetvn ayet, hvsossv este em ekvnvn rorvtes.

2 Momet afvnnakvtes, momen, hecvs, ueenkorkv nanopkv ocat em ofvn, momen, hecvs, yvpefikv vteloke tutcenet ueenkorkv vnakvn lumhvtes; mv ueenkorkv aossen mv yvpefikv fulle *omvlkvn* eskvkuecaket omvtet omekv; momen cvto rakket uecnkorkv em vhauken oh like tates.

3 Momen yvpefikv fulle omvlkvt mvn vtelohoyet omvtes; momen cvton ueenkorkv em vhauke enkvpvken pvlpicahket, yvpefikvn eskvkuehcet, cvton ueenkorkv em vhauken pvlken ohlicaket omvtes.

4 Momen Cekvpet, Etecakkvyvte toyatskat, estvmvn awatska? kicakvtes. Momen Helvn awēs, makakvtes.

5 Momen, Lepvne Nehv e'ppucen kerratska? kicakvtes. Momen kerrēs, makakvtes.

6 Momen, Estonkon lika? kicakvtes. Momen, Estonkon likes, momen hecvs, e'chuste Lecvlet yvpefikvn svlakes, kicakvtes.
7 Momen, Hecvs, nettv vcvpket vhoskes, momen vpuekv vteloyetv hvte tes: yvpefikvn eskvkuehcet, erhompvkuecvks, kicvtes.
8 Momen, Yvpefikv omvlkv vtelohken, cvto ueenkorkv em vhanke enkvpvken pvlpicvkeko emunken momecēko tayes; *mvn* momehohcof, yvpefikvn eskvkueceyet os, kicakvtes.
9 Momen, etempunaye munkof, Lecvlet, e'rke en yvpefikvn svlakvtes; mvn vhecicvt onkv.
10 Momen mome ocvtes, Cekvpet e'cke e 'cerwv Lepvne e'chuste Lecvlen, momen e'cke e 'cerwv Lepvne en yvpefikvn hecof, Cekvpe vwolihcet, cvton ueenkorkv em vhauke enkvpvken pvlpihcet, e'cke e 'cerwv Lepvne en yvpefikv fullen eskvkuecvtes.
11 Momet Cekvpet Lecvlen vfvnkvtes, momet en haken kvwahpet, hvkihkvtes.
12 Momet Cekvpet, emet e'rke etecakkat omet, Lepekv e'chuswvt omat Lecvlen em onayvtes: momen letiket, e'rken 'rem onayvtes.
13 Momen mome ocvtes, Lepvnet e 'wvnwv e'chuswv Cekvpe ohonvkvn pohof, vnrvpvranet letiket, otaket vfvnkvtes, momet en cukon svlakvtes. Momen heyv nanvke omvlkvn Lepvnen em onayvtes.
14 Momen Lepvnet, Mehenwusen cv fune momet cv 'navpeswv toyetskes, kicvtes. Momen hvse hvmkvteke en hofune oren vpaket likvtes.
15 Momen, Tecakkvyat toyetskekv, feketv sekon vm vtotkvranetska? vm onayvs, cem feketv nake tar haks? Lepvnet Cekvpen kicvtes.
16 Momet Lepvnet e'chustvlke hokkolen ocvtes, homv

heckvte e hocefkv Levt omen, mvnettat Lecvle e hocefkv tates.
17 Lev e turwv yekcvkekot omvtes, momis Lecvle heruset, semvnvcket omvtes.
18 Momen Cekvpet Lecvlen vnokecvtes; momet, Lecvle ce'chuste mvnettat vrahkvn ohrolope kolvpaken cem vtotkares, kicvtes.
19 Momen Lepvnet, Este-hunvnwv etvn emvkot, ceme min ce'mvyat semmvmomet omes; vc vpaket fekhonnvs, kicvtes.
20 Momen Cekvpet Lecvle vrahkvn ohrolope kolvpaken vtotkvtes; momen vnokeckv em ocat omecicen nettv nvcomuse es em momvtes.
21 Momen Cekvpet Lepvne em punayet, Cv 'hiwvn v'mes, en ceyaren, vn nettvt esohfvcfakekv, kicvtes.
22 Momen Lepvnet este-hunvntake mv vpokat omvlkvn vtelohyet, hompetv-rakkon hayvtes.
23 Momen mome ocvtes, yafkofvn e'chuste Lev. evpahyet, Cekvpen 'sem vlakvtes; momen en ceyvtes.
24 Momen Lepvnet em vtotkv hokte Selpvn e'chuste Levn, em vtotkv taren, emvtes.
25 Momen hvthvyvtken mome ocvtes, hecvs, Lev tates; momen, Heyv vm momecetskat nake te? Lecvle vrahkvn ece 'paket vtotkit omvkvt te? moman estoman v'mvkerret ohmetska? Lepvnen kicvtes.
26 Momen, Mvnettan homv heckvte ehomvn estemetvt, pum ekvnv ofv mvn momehocekot os.
27 Nettv kolvpakat enaken sohfvcecvs, momen vtotketv ohrolope kolvpake etimv vm vtotketskvre vrahkvn hvmkateu ce'mares, kicvtes.
28 Momen Cekvpet mvn momecet, nettv kolvpakat enaken sohfvcecvtes: momen e'chuste Lecvlen e 'hiwv taren emvtes.

29 Momen Lepvnet em vtotkv hokte Pelhvn Lecvlen, em vtotkv taren, emvtes.
30 Momen Lecvleu en ceyvtes, momet Lecvlen Lev semuntvlen vnokecvtes, momet ohrolope kolvpaken ohvtvlakat vpaket em vtotkvtes.
31 Momen Cehofvt Lev enhomecken hecvtes, momet en hopuetakhuten en hvwecvtes; momis Lecvlet echussekot omvtes.
32 Momen Levt nvrkehset, echushunvnwvn heckuehcet, Lupen hocefvtes: hvmmakekv, Mehenwusen Cehofvt vm estemerketvn hecvtes; hiyomat cv'het vc vnokecvret ok.
33 Momet hvtvm nvrkehset, echushunvnwvn heckuehcet, Cehofvt v'nhomecken pohvtet ok, monkv heyv cv'chuswvu v'mes, makvtes: momet e hocefkv Semevn kicvtes.
34 Momet hvtvm nvrkehset, echushunvnwvn heckuehcet, Hiyomat cv'het cv hvlvtvres, eppucetake tutcenen en heckuecikv, makvtes; monkv e hocefkv Lefi kihocvtes.
35 Momen hvtvm nvrkehset, echushunvnwvn heckuecvtes; momet, Hiyomat Cehofvn vkvsvmares, makvtes; monkv e hocefkvn Cutvn kicvtes; momet heckuecat fekhonnvtes.

SETENTVCKE 30.

Momen Lecvlet hopuetake Cekvpen en heckuecekat hecof, e 'rvhvn em vleskapvtes; momet, Hopuetaken v'mes, monkon omat, cv'lvres, Cekvpen kicvtes.
2 Momen Cekvpe en cvpvkketv Lecvle vnrvpen vhetkvtes; momen, Hesaketvmese, mv cen hopuetakhute em ette hayetv es cen tvckvte, vyoposke toyvya? makvtes.
3 Momen, Hecvs, vm vtotkv hokte Pelhv, mvn en

ceyvs; moman cv torkowvn vm oh heckuecen, mv etc-
hoyvnen hopuetake ocaren, Lecvlet makvtes.
4 Momet em vtotkv hokte Pelhvn e 'hiwv taren emv-
tes; momen Cekvpet en ceyvtes.
5 Momen Pelhvt nvrkehset, eppucen Cekvpen en hec-
kuecvtes.
6 Momen, Hesaketvmeset vc ohfvccehcet, vm opunvkv
en haken em vpohices, momet cv'chushunvnwvn v'mes,
Lecvlet makvtes; monkv e hocefkv Tanen kicvtes.
7 Momen Pelhv, Lecvle em vtotkv hoktet, hvtvm nvr-
kehset, e'chushunvnwv svhokkolan Cekvpen en heckue-
cvtes.
8 Momen Lecvlet, Etenrvpueckv yekcvken cv 'rvhvn
'setenrvpuecit, ohfvnikis, makvtes: monkv e hocefkv
Naftelin kicvtes.
9 Levt, heckuecvte fekhonnat hecof, em vtotkv hokte
Selpvn Cekvpen, e 'hiwv taren, emvtes.
10 Momen Lev em vtotkv hokte Selpvt eppucen Cekv-
pen en heckuecvtes.
11 Momen Levt, Oketv herkvt vlakes, makvtes; momet
e hocefkv Katen kicvtes.
12 Momen Lev em vtotkv hokte Selpvt e'chushunvnwv
svhokkolat Cekvpen en heckuecvtes.
13 Momen, Vc afvckes! *este* e'chustvlket afvcken cv ki-
cvret ok, Levt makvtes: momet e hocefkv Asvn kicvtes.
14 Momen teleko vtelokv omof, Lupet ahyet, vnrvwv
ofvn *nak lokcvke* mantleks hocefken eshehcet, e'cke
Levn 'sem vlakvtes. Momof Lecvlet, Ce'chuswv em
mantleks a's v'mes, ce'nkusapis, Levn kicvtes.
15 Momen, Cv'hen vm esetskvte nake cotket oma, mo-
man cv'chuswv em mantleks cvwvranetskat? kicvtes.
Momen Lecvlet, Monkv ce'chuswv em mantleks svrahkvn
mucv neren ece 'paket wakkvres, makvtes.

16 Momen yafkofvn, Cekvpet cvpofv a vten, Levt vnrvpvranet ayvtes, momet, Vnen a vn ceyetskvres; mehenwusen cv'chuswv em mantleks es ce palikv, kievtes. Momen mv neren en wakkvtes.

17 Momen Hesaketvmeset Levn em vpohicvtes, momen nvrkehset, echushunvnwv sveahkepat Cekvpen en heckuecvtes.

18 Momet, Hesaketvmeset vm feketvn a'mes, vm vtotkv hokten cv'hen emvyvtet ok, Levt makvtes: momet e hocefkv Esekvn kievtes.

19 Momet Lev hvtvm nvrkehset, echushunvnwv csepakat Cekvpen en heckuecvtes.

20 Momet, Hesaketvmeset nakemkv heren es vm merres; hiyomat cv'het vc vpaket likvres, eppucetake epaken en heckuecikv, Levt makvtes: momet e hocefkv Sepulvn kievtes.

21 Momet renyupvn e'chuswv hokten heckuehcet. e hocefkv Tinvn kievtes.

22 Momen Hesaketvmeset Leevlen vkerricvtes, momet Hesaketvmeset, em vpohicet, en hopuetakhuten hvwecvtes.

23 Momen nvrkehset, echushunvnwvn heckuecvtes; momet, Hesaketvmeset vm vlesketvn vm vkueyices, makvtes:

24 Momet e hocefkv Cosef kievtes, Cehofvt cv'chushunvnwv etvn vm ohvpayate! maket.

25 Momen mome ocvtes, Leevlet Cosef heckuecvte hoyanof, Cekvpet Lepvnen em punayet, Vc vtotvs, vn liketv momen vm ekvnvn ayaren, kievtes.

26 Cv 'hitake vn hopuetake esyomat, mv ohfvccv ece 'paket vtotkvyvten, v'mes, momet ayare vm etektvnecvs; vm vtotketv es cem vtotkvyvten kerretskekv, kievtes.

27 Momen, Hiyomat heromkvn een renakv chomvn

eshecvyvten omat, *fekhonnvs*, vketeckv etehoyvnen Cehofvt ece 'rahkvn vm merrvten kerrvyvtet *ok*, Lepvnet kicvtes.

28 Momet, Cem feketvn vm onayvs, momen mvn ce'mares, Lepvnet kicvtes.

29 Momen, Estomen cem vtotkvyvte, momen cem vpuekv vc vpvkakvte em estomakvten kerretskes.

30 Vlvkvko munkof nake ocetskat estomuset omvtet ok, momet ohvtvlaket *hiyomat* sulke mahe haket os; momen vlakvyvte vteken, estvmv estomis arvyat, Cehofvt ec ohmerrvtes; momen hiyomat estofvn vn cuko mahusat ohfvccvn e vnicvranvya? Cekvpet kicvtes.

31 Momen, Naken ce'mare te? kicvtes. Momen Cekvpet kicvtes, Naken a'metskekares; heyvn vm momecetsken omat, cem vpuekv fullen hvtvm hompvkuecit, vhecicares.

32 Mucv nettvn cem vpuekv fullat omvlkvn etehoyanit, *wakv* fesahle momen lvkahe vtekan, momen lvslvte vtekat yvpefikv vpvkakat, momen lvkahe momen fesahlakat cowatv vpvkakan enkvpakicares, momen mv momakat, es vm feketvt omvres.

33 Moman, nettvt ocen vm feketv ce homv ocat ohfvccvn vlaketskof, vm fvccetvt vc vyoposket opunayvres: cowatv vpvke fesahleko momen lvkaheko vtekat, momen yvpefikv vpvke lvsteko vtekat vc vpvke ocat, Mvn horkopvtes, ev komhoyvres.

34 Momen, Hecvs, cem opunvkv vcvkvyen momvren komis, Lepvnet kicvtes.

35 Momen mv nettvn cowatv hunvntake sapsvwe, lvkahakan, momen cowatv hoktvke fesahle, lvkahakat omvlkv, hvtke estomusis ocat vtekat, momen yvpefikv lvslatateu omvlkvn vkuehuehcet, e'ppucetake e'nke ofvn em wikakvtes;

36 Momen en hopvye nettv ayctv tutcenen eme Cekvpe tepakat em etenrvwvn hayvtes: momen Cekvpet Lepvne em vpuekv fulle vhoskakan hompvkuecvtes.
37 Momet Cekvpet hecelwv lanc, oto rvhv, oto esyomakat em vhoswvn cahwet, hvthvke es sapsawan cvlahakuecvtes, hvtke vhoswv oh oce hecken hayet.
38 Momet mv vhoswv cvlahakuecvte vpuekv fullat ehomvn svpaklecvtes, ueemperro em vhauke ofvn vpuekv fulle esketv yican; momen, esketvn yicof, nvrkesakvtes.
39 Momen vpuekv fullat vhoswv ehomvn nvrkesakvtes: momet vpuekvt sapsvwe, fesahle momen tvkahlaken kayakvtes.
40 Momen Cekvpet yvpefikuecvlken tekvpakicvtes, momet vpuekv e turofvtake sapsawvke, momen lvslvte Lepvne em vpuekv vpvke ocakat omvlkv vhecaken svpvklecvtes: momet eme em vpuekv entvlken svpvklecet, Lepvne em vpuekvn vpvyvkekates.
41 Momen mome ocvtes, vpuekv yekcakat nvrkesakof, Cekvpet vhoswv ueemperro em vhauke ofv, vpuekv e turwvtake ehomvn lumhicvtes, vhoswv vpvkaket nvrkesvkvren.
42 Momis vpuekv yekcvkekat *yicet* omof, vtehvkekates; monkv yekcvkekat Lepvne enaket omen, yekcakat Cekvpe enaket omvtes.
43 Momen mv este-hunvnwvt tayen ohvtvlakvtes, momet vpuekv fulle rakrvken ocet, vtotkv hoktvke, vtotkv hunvntake, rvcce-kuphe, corakko-wakv esyomakan ocvtes.

SETENTVCKE 31.

MOMET Cekvpet Lepvne e'ppuecetake em opunvkv, Cekvpe pu'rke enake omvlkvn cawes; momet pu'rke enake tate enkvpvken heyv rakketv omvlkvn heckuecces, makaken pohvtes.

2 Momet Cekvpet Lepvne e turofheckvn hecvtes, mo-
men hecvs, enhomv tate omekates.
3 Momen, Ce'rkvlke ce'nahvmkvlke esyomat em ekvnvn
ohfulkvs, momen ece 'pakares, Cehofvt Cekvpen kicvtes.
4 Momen Cekvpe vtotet, Lecvle Lev tepakan enhueh-
kvtes, em vpuekv huten, vpuekv fullan.
5 Momet, Ce'rke e turofheckvn hecvyat, enhomv ve
ohfvcev ocvte omekos; momis cv'rke en Hesaketvmeset
vc vpakvtes.
6 Momen vn yekce 'somvlkvn ce'rke take em vtotkvyv-
ten kerratskes.
7 Momen Ce'rke take v'mvkerret, vm feketv palan emv-
rahkuecvtet os; momis Hesaketvmeset vn nokkicvre em
etektvnecekates.
8 Hiyomen opunayet, Lvkahakat cem feketvt omvres,
makvten omat, vpuekv omvlkvt lvkahvken kayakvtet os:
momen hiyomēn opunayet, Sapsawakat cem feketvt omv-
res, makvten omat, vpuekv omvlkvt sapsawvken kayakv-
tet os.
9 Hiyomen Hesaketvmeset ce'rke take em vpuekv en
cahwet, vnen v'mes.
10 Momen mome ocvtes, vpuekv nvrkesakof, vn rena-
kvn kvwahpit, vpueckv ofvn hecvyvtes, momen hecvs, en
hunvntake vpuekv oh taskakat sapsvwe, lvkahe, supvk-
hvthvket omakvtes.
11 Momen mv vpueckv ofvn Hesaketvmese em encel
vm punayet, Cekvpe toyetskat, kicvnks: momen, Yv-
mvn aris, kicvyvnks.
12 Momen kicvnks, Hiyomat cen renakvn kvwahpet,
hecvs, en hunvntake vpuekv oh taskakat omvlkvt sap-
svwe, lvkahe momet supvkhvthvket omakes: Lepvne
cem momecat omvlkvn hecvyvtet ok.
13 Vnet Perel en Hesaketvmese toyis, cukele olefv-

nehan ohkaletskvten, etemfvecetv ev temfaccetskvten; hiyomat ahuyiret, heyv ekvnvn osiyet, ce 'nahvmkvlke em ekvnvn oh fulkvs, cv kicvnks.
14 Momen Leevle Lev tepakat em vyoposket, kicakvtes, Nakockv monkat nak epucasvraneyat pu'rke en cuko ofv oce munke haks?
15 Tvleporvlke ep omecet omeko? pu wiyiyet, pun cvtokunawvn yvmahkuece poyekv.
16 Nakockv Hesaketvmese pu'rke en cawvte omvlkvt punaket omen, pun hopuetakeu enakot omekv; monkv hiyomat naket o estomen Hesaketvmeset ce kicvten momecvs.
17 Momof Cekvpet ahuyiret, e'ppucetake, e 'hitake esyoman rvcce-kuphen oh vpoyvtes;
18 Momet em vpuekv omvlkv, momen nakockv vteloyvte omvlkv, vpuekv vteloyvte, mv Petvn elvm epoyvtet esayvtes, e'rke Iseken Kenvn ekvnvn oh ayvret.
19 Momen Lepvnet en yvpefikvn en tonvranet ayvtes; momen Leevlet nakvhakvke emekusvpkv e'rke enaken horkope tates.
20 Momen Lepvne Selevlket kerrekon, Cekvpet ehkusen enkvpakvtes, letkat em onayekokv.
21 Monkv nak ocat omvlkvn es letkvtes; momet ahuyiret, hvecen tikvtes, momet e turofvn Kelevt ekvnhvlwen ohhecievtes.
22 Momen nettv svtutcenan Cekvpe letkat Lepvnen em onahoyvtes.
23 Momen etecakkakan evpahyet, nettv ayetv kolvpaken assecvtes; momet Kelevt ekvnhvlwen cakkvtes.
24 Momen Hesaketvmeset nere vpueckv ofvn Lepvne Selevlken em vlakvtes, momet, E vketecvs, heren monkat holwakis Cekvpen em punayetskekaret, kicvtes.
25 Momen Lepvnet Cekvpen cakkvtes. Momen Cekv-

pet ekvnhvlwen em escukohakvn oh huerice tates; momen Lepvnet, etecakkakat vpvkaken, Kelevt ekvnhvlwen em escukohakvn oh huericvtes.
26 Momet Lepvnet Cekvpen em punayet, Kerrvkon ehkusen enkvpaket, cv'chustvlke eslafkv-cvpko es svlvfkuehocvke omen esvlaketskat naken momehcetska?
27 Afvcketv, yvhiketv, pofketv momen eshayeckvn es ece 'payit ece 'totvye tetayaten, estomaten vm onayekot ehkusen letket, horkopv omet v'nkvpaketskvnka,
28 Momet cv'ppucetake cv'chustvlkeu vfvnkare vm etektvnecetskekat? hiyomat mvn momecetskvnke hoporrenkvt vpvkeks.
29 Cen nokkicare yekcetv cv'nke ofvt os; momis ce'rke en Hesaketvmeset nereise vm punayet, E vketecvs, heren monkat holwakis Cekvpen em punayetskekaret, cv kicises.
30 Momen hiyomat, ce'rke en cukon ce yace herat omecicen ayvranetskvtet o *estomis*, estoman nakvhakvke emekusvpkv cvnaken horkopetskvnka? kicvtes.
31 Momen Cekvpe em vyoposket, Cv penkalvnkekv; Yekcetvn es vc ohfvniket, c'chustvlken cv 'konahe wites, ce komit makvyvnkekv.
32 Estimvt o estomis nakvhakvke emekusvpkv cenaken ocen eshecetskat hesakekares; tecakkeyvte ehomvn cenake vc vpvke ocan keriyet e em esvs, kicvtes; Leevle mvn horkopvten kerrekokv.
33 Momen Lepvnet Cekvpe em escukohakvn *eceyet*, Lev em escukohakv, momen vtotkv hoktvke hokkolat em escukohakvn eceyvtes, momis eshecekates. Momen Lev em escukohakvn osiyet, Leevle em escukohakvn eceyvtes.
34 Momen Leevle nakvhakvke emekusvpkvn cahwet, rvece-kuphe en sapolvn vtehhet mvn ohlikvtes; momen

Lepvnc escukohakv ofvn hvmkvn hopoyvtes, momis
esheccekates.
35 Momen emet e'rken em punayet, Cv pucase, ce
homvn ahuervko tayat es ce cvpvkikats, hoktvke em aye
em munkvt vc oh vlakekv, kicvtes. Momen hopoyis,
nakvhakvken esheccekates.
36 Momen Cekvpe cvpvkiket, Lepvnen yekcen em vse·
hvtes: momet Cekvpet Lepvnen em vyoposket, Vm
mattat nake te? Vn naorketvt naket o haks, lvpke here
vc assecetskat?
37 Vn nakockv omvlkv eteropotten enhopoyetsket
omat, cen cuko nakockv omvlkat naken eshehcetska?
Yvmvn etecakkvyvte chomvn momen cem etecakketvlke
chomvn licvs, hokkoleyat pu tenrvwvn pum fvcecev·
kvren.
38 Heyv ohrolope pale hokkolen ece 'pakvyvtes; cen
yvpefikv hoktvke, cen cowatv hoktvkeu e'chustake vpvlv·
tekates, momen cen yvpefikv fulle en hunvntaken hom·
pvkates.
39 Punvttv selahlecvten es cem vlvkvkates: mvt vn
sumkat tates: nettvn horkophoyen, monkat neren hor·
kophoyvtet o estomis, cv'nken vm 'pohetskvtes.
40 Hiyomen arvyvtes; nettvn hiyyat, momen neren
hetutet vc ohfvnkvtes; momen vn nockvt cv turwv en
letkvtes.
41 Heyv ohrolope pale hokkolen cen cuko ofvn fekhon·
nvyvtes: ce'chustvlke hokkolat svrahkvn ohrolope palen
ostohkaken cem vtotkvyvtes, momet cem vpuckv svrah·
kvn ohrolope epaken; momen vm feketvn palen mvrah·
kuecetskvtes.
42 Cv'rke en Hesaketvmeset, Eplehame en Hesaketv·
meset momet Iseke em Penkvlkvt vc vpvkekaten omat,
mehenwusen hiyomat tvnken vc vtotetskvnt os. Hesa·

ketvmeset vm estemerketvn momen cv'nke em vtotketvn hecvtet, nereisen cem vsehis, kicvtes.

43 Momen Lepvnet em vyoposket, *Heyv* estechustvlket cv'chustvlket omakes, momen hopuetaket vn hopuetaket omakes, vpuekv fullakat vm vpuekv fullakat omakes, momen nake hecetskat omvlkvt cvnaket omes; momen mucv nettvn cv'chustvlke momen hopuetake heckuecakvten naken em momecvye taye haks?

44 Momen hiyomat vtes, etemfvccetvn hayvkeres, ceme tepakeyat; momen ceme tepakeyat akerrvt pu tenrvwvn ocekvs, Cekvpen kicvtes.

45 Momen Cekvpet, cvton ehset, cukelen huericvtes.

46 Momet Cekvpet, Cvton vteloyvkes, etecakkakan kicvtes: momen cvton cahwet, etohvpoyakvtes; momen cvto tohvpokat tempen hompakvtes.

47 Momen Lepvnet Cekv-sehvturvn hocefvtes; momis Cekvpet Keleten hocefvtes.

48 Momen Lepvnet, Heyv cvto tohvpokat ceme tepakeyat akerrv pu tenrvwvn huerekvs. Monkv e hocefkv Keleten kihocvtes;

49 Momet Mespv, Cehofvt ceme tepakeyat pu tenrvwvn vketecekvs, etenkvpvket kakeyof, makekv.

50 Cv'chustvlken estemerrvkuecetsken omat, monkat cv'chustvlke tokon, hoktvke etimvn epayetsken omat, este-hunvnwv estomet epu 'pvkekot os: hecvs, Hesaketvmeset ceme tepakeyat pu tenrvwvn akerrvt omes.

51 Momet Lepvnet, Heyv cvto tohvpokan hecvs, momet heyv cukelen hecvs, ceme tepakeyat pu tenrvwvn huericvyan.

52 Nokkickv vrahkvn vnet ec oh ayaret heyv cvto tohvpokan tohwvlvpkvkon, cemet vc oh vlaket heyv cvto tohvpokan, momen heyv cukelen tohwvlvpkvranetskekat, heyv cvto tohvpokat akerrvt omen, heyv cukelet akerrvt omekvs.

53 Eplehame en Hesaketvmese, Nehv en Hesaketvmese, momet erke take en Hesaketvmeset pu tenrvwvn fvcceceekvs, kicvtes. Momen Cekvpet e'rke Iseke em Penkvlkvn es vhoccicet, temfvccetv vcakan 'setemfaccvtes.

54 Momof Cekvpet ekvnhvlwen ohnekrickvn altvn ohnekricvtes, momet etecakkakan tvkliken hompvkvren enhuehkvtes; momen tvkliken homipet, ekvnhvlwen neren fekhonnaken oh hvyatkvtes.

55 Momen hvthvyvtkusen Lepvnet alihket, e'ppucetake e'chustvlke esyoman vfvnkvtes, momet ohmerkv opunvkvn oh opunayvtes: momet Lepvnet enkvpahket, en liketvn oh fulkvtes.

SETENTVCKE 32.

Momen Cekvpet em ayetvn ayvtes, momen Hesaketvmese em encelvlket vnrvpakvtes.

2 Momen Cekvpet hecakof, Heyvt Hesaketvmese en suletawvlket omakes, maket, mv vnrvpakan Mehenenr hocefvtes.

3 Momet Cekvpet opunvkv es fullvlken ehomvn e 'rvhv Esan, Sev ekvnvn Etvm etvlwv ofvn ohtotvtes.

4 Momet hvmmaket kicakvtes, Hiyomēn cv pucase Esan em punayatskvres; Cem vtotkv Cekvpet hiyomēn makes, Lepvne vpaket arvyvtes, momen, mvn vfekhonnin, hiyomat ores:

5 Momen wakv, corakko-wakv, vpuekv, vtotkv hunvntake, vtotkv hoktvke esyoman ocis; momen cem onayvren estvtotis, cen renakv ehomvn heromkvn eshecaret.

6 Momen opunvkv es fullvlket Cekvpen ohfulecvtes, momet, Ce 'rvhv Esan 'rem oriceyvnks, momen emeu ce'nrvpvranet vlakes, momen este-hunvntake cukpe ostet vpvkaken, kicakvtes.

7 Momof Cekvpe, tayen penkalet, estemerkvtes; momet

este em vpvkakat, vpuekv, wakv, rvcce-kuphe esyomat
etekvpvke hokkolen hayvtes;
8 Momet hvmmakvtes, Esa tekvpvke hvmken em vlahket,
pvsaten omat, tekvpvke hvmke vhoskat em pefatkvres.
9 Momen Cekvpet, Acha, cv'rke Eplehame en Hesa-
ketvmese, momet cv'rke Iseke en Hesaketvmese toyets-
kat, Acha, Cehofv, Cem ekvnvn momen ce 'nahvmkvlken
ohfulkvs, momen cen heromares, cv kicetskvnke:
10 Merretv omvlkv momen mehenwetv omvlkv cem
vtotkv hecicetskvte cotkus mahat vn heckvre heretv
orvks; 'svm etekkekvn heyv Cotvnen oh tikvyvtet omis,
hiyomat etohkvlketv hokkole cv haket ok.
11 Cv 'rvhv e'nke enkvpvken, Esa e'nke enkvpvken,
cv hesayecetskvren ce'nkusapis; em penkalikv, vlahket
cv *'lecet*, ecke hopuetake svpvken pvsate witvret ok.
12 Momen, Mehenwusen cen heromares, momet ece
'honvpse uehvtkv oktahv, mv en sulkat omecicen vhon-
kvtēsko tayat omvken hayares, maket cv kicetskvtes,
makvtes.
13 Momet mv neren mvn fekhonnvtes; momen nake
e'nke ofv ocat enkvpvken nakemetv e 'rvhv Esa emvret
cawvtes;
14 Cowatv en hoktvke cukpe hokkolen, cowatv en
hunvntake pale hokkolen, yvpefikv en hoktvke cukpe
hokkolen, yvpefikv en hunvntake pale hokkolen,
15 Rvcce-kuphe en kafkvlke pale tutcenen, e'chustake
svpvken, wakv en hoktvke mvnettvke pale osten, momen
wakv en hunvntake palen, corakko wakv en hoktvke pale
hokkolen momen e'chustake palen.
16 Momet em vtotkvlke e'nke ofvn, vpuekv fulle vrah-
rvkvn em wikakvtes, momet, Cv homvn tiyecvkes, mo-
met vpuekv fulle etenrvwv tektvnken ocatskvres maket,
em vtotkvlken kicvtes.

17 Momet enhomahtvn em punayet, Cv 'rvhv Esat ce'nrapet, Estimv enake toyetska? momet estvmvn ayetska? momen ce homv vpeyat estimv enake te? maket cem 'pohof,
18 Hvmmaket, Cem vtotkv Cekvpe enaket *omakes;* nake emetv cv pucase Esa a en 'totat omes; momen hecvs, emeu pu yupvn ates, kicetskvres, kicvtes.
19 Momet svhokkolateu, momen svtutcenateu, vpuekv fulle vcvkvpeyvte omvlkv esyoman kicvtes, Esan eshecatskof, hiyomen maket em punayatskvres;
20 Momet hvmmakatskvres, Ohvtvlakat cem vtotkv Cekvpet pu yupvn ates. Nakemkv cv homvn ayat es afvcecicares, momet eryupvn e turofvn hecares; momen mahlvpvtket cv hece witvres, makekv.
21 Monkv nakemkv ehomvn tiyecvtes; momen emet mv neren hvpon fekhonnvtes.
22 Momet mv neren ahuyiret, e 'hitake hokkole, em vtotkv hoktvke hokkole, e'ppucetake palen hvmkontvlake esyoman evpahyet, cahke Capvk hocefken es tikvtes.
23 Momet mvn evpahyet, hvecen tihuecvtes, momet nake ocateu tihuecvtes.
24 Momet Cekvpe entvlket vhoskvtes; momen estehunvnwvt etewvkecen hvyvtke atvkhayvtes.
25 Momen ohfvnkeko tayat hecof, Cekvpe e hvfe tohtekkekvn celayvtes; momen Cekvpe e hvfe tohtekkekvt eterecopkvtes, etewvkecof.
26 Momen ayare vm etektvnecvs, hvyvtke atvkhayekv, kicvtes. Momen, Vc ohmerretskeko vtekat vyetskvre cem etektvnehcvkos, kicvtes.
27 Momen, Ce hocefkv nake te? kicvtes. Momen, Cekvpe, kicvtes.
28 Momen, Ce hocefkv ohvtvlaken Cekvpe kihocekares,

momis Eslevl *kihocvres:* mekko omēt Hesaketvmese, este-hunvntake esyomat vpvken yekcetvn ocet, ohfvnketskekv, kievtes.

29 Momen Cekvpe em 'pohet, Ce hocefkvn vm onayetskvren ce'nkusapis, kievtes. Momen, Estomaten ev hocefkvn vpohetska? kievtes. Momet mvn ohmerkvn oh opunayvtes.

30 Momen Cekvpet Peniel mvn hocefvtes: Hesaketvmese e turofvn tenhecuset hecin, vn hesaketvt vpike munkekv, *maket.*

31 Momen Peniel tikof, hvset oh kvwapkvtes; momen e hvfen es cekunnvtes.

32 Monkv Eslevl en hopuetake vcvfvkv hvfe ocat, mv etekelkvten, heyv nettv vteken pvpvkekot os; Cekvpe e hvfe etohtekkekv vcvfvkvn celayvtet ok.

SETENTVCKE 33.

Momen Cekvpet, en renakvn kvwahpet, hecvtes, momen hecvs, Esa vlakvtes, momen este-hunvntake cukpe ostet vpvkaken. Momen hopuetaken, Levn, Leevlen, momen vtotkv hoktvke hokkolan em etekvpicvtes.

2 Momet vtotkv hoktvke momen en hopuetaken homvhhoten svpvkleevtes, momet mv en yupvn Lev momen en hopuetaken, momet Leevle Cosef tepakat eryupv mahen sehoyvtes.

3 Momet emet ehomvn tikvtes, momet kolvpaken potoket, potoke emunket, e 'rvhvn vwolicvtes.

4 Momen Esa vnrvpvranet letkvtes, momet otahket, e nokwvn oh lvtiket vfvnkvtes: momen hvkihhokvtes.

5 Momen en renakvn kvwahpet, hoktvke hopuetaken hecvtes; momet, Heyv eee 'pakvkat estitvke te? kievtes. Momet, Hopuetake Hesaketvmeset heromkv ofvn cem vtotkvn emakvtet omakes, kievtes.

6 Momof vtotkv hoktvkct vwolicakvtes, entakct, en ho-
puctakeu, momet potokakvtes.
7 Momen Lcv, en hopuetakeu vwolicct, potokakvtes:
momen eryupvn Cosef Lccvle tepakat vwolicet, poto-
kakvtes.
8 Momen, Hcyv vpuekv fulle omvlkv vnrapvyat, naken
vkerricet oketska? kicvtes. Momen, Cv pucase en re-
nakv ehomvn heromkvn eshecaren *omakes*, kicvtes.
9 Momen, Cv cusē, *vm* etetayen ocis, nake ocetskat
cenake emunkekvs, Esat kicvtes.
10 Momen Cekvpet, Monkos, hiyomat cen renakv eho-
mvn heromkvn eshehcin omat, nakemkv cv'nken vn
cvwetskvren ce'nkusapis; este Hesaketvmese e turofv
hece omēt ec turofvn hecin, es vm afvcketskiseckv.
11 Ce'nkusapis, nak ce'mvyc es cen yihocat cvwvs, He-
saketvmeset heromet vc vfastvtet omekv, momen *vm* ete-
tayen ocikv, kicvtes. Momen, ohyekcihceu, cawvtes.
12 Momet, *Yvmvn* enkvpaket, pum vyetvn vhoyvkeres,
momen ce homvn ayares, kicvtes.
13 Momen kicvtes, Hopuctake lowaloket omen, yvpe-
fikv fulle wakv fulle csyome vc vpvkakat coyicaket on,
momat este-hunvntaket nettv hvmken svheremahen vtoh-
kaken omat, vpuckv fulle omvlkvt pvsvtkvret on cv pu-
caset kerres.
14 Ce'nkusapis, cv pucaset em vtotkv ehomvn vyekvs;
momen vnet hvlvlatkusen es vyares, vpuckv cv homv
fulle vpeye tayat vcvkvyen, momen hopuetake vpeye
tayat vcvkvyen ayin, Sev tvlofvn cv pucasen 'rem orares.
15 Momen Esat, Hiyomat este vc vpvkakat vpvlwv ece
'pvkvken wikaren vm etektvnecvs, kicvtes. Momen,
Nake vrahkvt o haks? cv pucase en renakv ehomvn
heromkvn eshehcvrs, Cekvpet kicvtes.
16 Monkv mv nettvn Esa Sev-fvccvn ayet, yefulkvtes.

17 Momen Cekvpet Svkor ekvnvn ahyct, cukon c en
hahyct, vpetten em vpuckvn en hahicvtes: monkv mv e
hocefkv Svkor kihocet os.
18 Momen Cekvpet Pctvn-elvm ratof, Kenvn ekvnvn
Sekem tvlofv, Selem hocefken herkv ofvn vlakvtes; mo-
met em escukohakvn tvlofv ehomvn huericvtes.
19 Momet mv ekvnv em escukohakv huericvten Sekem
e'rke Hemv e'ppucetake e'nken cvtokunawv cukpe hvm-
ken 'sen nesvtes. Momet mvn altvn hahyct, El Elohe
Eslevl hocefvtes.

SETENTVCKE 34.

Momen Lev e'chuswv hokte, Tinv, mv Cekvpe en hec-
kuecvte, mv ekvnv estechustvlke hecvranet ossvtes.
2 Momen Sekem, mv ekvnv em mekko, Hemv Hifvlke
e'ppucet hecvtes; momen evpahyet, a en wvkiket, vles-
ketvn en hayvtes.
3 Momen e feket Tinv Cekvpe e'chusten hvlatvtes;
momet mv hokte mvnettan vnokecet, hokte mvnettan
yvmaskusen em punayvtes.
4 Momet Sekem, e'rke Hemvn em punayet, Heyv
hokte mvnettan ev 'hiwv taren vn heckuecvs, kicvtes.
5 Momen Cekvpet e'chuste Tinvn vyvmahkuecvten po-
hvtes; momen e'ppucetaket vpuekv vpvkaket nanopkv
ocan fullvtes: momen, Cekvpe evyayvket emunken, yicv-
tes.
6 Momen Sekem e'rke Hemvt Cekvpe etempunayetvn
ossvtes.
7 Momen Cekvpe e'ppucetake mvn pohakof, nanopkv
ocan rawet, yicvtes: momet este-hunvntake feknokhoket,
evpvkhoke mahe tates, Cekvpe e'chuste en wakkvtet,
Eslevl ofvn holwvyeckvn vtotkvtet ok: mv nake mome-
hocvranekatet omat.

8 Momen Hemvt em punayet, Cv'ppuce Sekem em
puyvfekcvt ce'chuste taken eyacuset os: e 'hiwvt omv-
ren e'mvkes, ce'nkusapvkis.
9 Momet epu 'paket etepvyetv hayatskvres: ce'chustvl-
ken pu'matsken, pu'chustvlken epayatskvres.
10 Momet epu 'paket vpokatskvres: momen ekvnvt ce
homv take ocvres; mv ofvn vpoket, neset wiyyatskvres,
momet mv ofvn nanvken epucasatskvres, kicvtes.
11 Momen Sekem, hokte e'rke e'certake esyoman em
punayet, Heromkv cen renakv ehomvn eshehcvrs, momet
naken cv kicatskat emares.
12 Ehiwv emetv momen naken emare en sulke estomis
vm 'pohvkes, momen cv kicatskat vcvkvyen emares;
momis hokte mvnettan cv 'hiwv taren v'mvkes, kicvtes.
13 Momen Cekvpe e'ppucetaket Sekem e'rke Hemv
tepakan emvkerret em vyoposkakvtes, momet, e 'wvnwv
Tinvn vyvmahkuecvtet omecicen, hvmmaket;
14 Heyv naken momecēko tayes, pu 'wvnwv este-
hunvnwv svkvmsiskekon emeyvret; mvt pum vlesketvt
omekv;
15 Hiyome tvlkusen cem vkvsvmeyvres; centake pume
omatsken ece 'pakvkat este-hunvnwv vtekat svkvmsis-
kvken omat;
16 Momof pu'chustvlken ce'meyvres, momet ce'chus-
tvlken e en cvweyvres, momen, ece 'pakvket vpokēn,
este hvmkuse hakeyvres.
17 Momis ce svkvmsiskatskvre pum vpohicatskekon
omat, pu'chusten evpahyet, vpeyeyvres, kicakvtes.
18 Momen em opunvkv take Hemv, Hemv e'ppuce
Sekem tepakan afvckvkuecvtes.
19 Momen este mvnettat mv nake vfvstetvn vcewice-
kates, Cekvpe e'chusten em vlostekv; momet e'rke
huten omvlkv emuntvlen vrakkuchocvtes.

20 Momen Hemvt e'ppuce Sekem tepakat em etvlofv em vtohopke 'mvhauken vlahokvtes, momet em etvlofv hunvntake hvmmaket etempunahoyakvtes:

21 Heyv hunvntake pun herkakuset os; monkv heyv ekvnvn vpoket, mv ofvn neset wiyyvkekvs; *hiyomet* omekv, hecvkes, en rakke em etetayes; e'chustvlke pu 'hitake taren evpayvkeres, momet pu'chustvlken emvkeres.

22 Hiyome tvlkusen este-hunvntake epu 'paket vpoket, este hvmkuseyvre pum vkvsvmvkvres, eme svkvmsiskakat etvpomen pum este hunvntake omvlkvt svkvmsiskvken omat.

23 Em vpuekv, en nakockv, em vpuekv *es vtotkvke taye* omvlkv esyomat punaket omvkekare te? *heyv* tvlkusen, em vkvsvmvkeres, momen epu 'paket vpokvres.

24 Momen tvlofv em vtohopke 'mvhauke sossat omvlkvt Hemv e'ppuce Sekem tepakan em vpohicakvtes: momen em etvlofv 'mvhauke sossat omvlkvt, este-hunvnwv vtekat svkvmsiskvtes.

25 Momen mome ocvtes, nettv sututcenan, en nokhoket fullof, Cekvpe e'ppucetake hokkole, Tinv e 'certake, Semev Lefi tepakat, este-hunvnwv vrvhrvkvt, em eslafkvcvpkon ehset, feklivmkvket tvlofvn oh cukolakvtes, momet este-hunvntake omvlkvn pvsvtakvtes.

26 Momet Hemv e'ppuce Sekem tepakan eslafkv-cvpko em fvsken es pvsvtakvtes, momet Tinvn Sekem en cukon ossihcet, svhoyvtes.

27 Cekvpe e'ppucetaket pvsvtakvtet oh yicvtes, momet tvlofvn svpenkvlecakvtes, e 'wvnwvn vyvmahkuecakvtet ok.

28 Momet en yvpefikv fulle, em wakv fulle, em ecorakko-wakv, nake tvlofv ocat, nake en lvpvtke ocat esyoman cvwakvtes;

29 Momet nakockv omvlkv, en hopuetakuce omvlkv e 'hitake esyoman svlvfkvkuecet, svpenkvlecakvtes, cuko ofv ocat omvlkvn.
30 Momen Cekvpet Semev Lefi tepakan em punayet, Cv naoricatskes, heyv ekvnv vpokat vpvken cv fvmpecatskat, Kenvnvlke Felestvlkeu vpvken; momen vnet nvcomusvyet omen, vc vnrapet e vtelohyet, cv nafkvkvres; momen cv sumecihocvres, vnet vn cuko vtehkvlkeu.
31 Momen, Hoktarv omēn pu 'wvnwvn celayvranvt haks? kicakvtes.

SETENTVCKE 35.

MOMEN Hesaketvmeset Cekvpen em punayet, Ahuyiret, Perel oh ayet, mvn likvs; momet mvn Hesaketvmese ce 'rvhv Esa e turofv enkvpvken letketskof cem e heckuecvte altvn en hayvtcvs, kicvtes.
2 Momen Cekvpet en cuko vtehkvlke, momen eme vpvkakat omvlkvn em punayet, Tvleporvlke en hesaketvmese ece 'pvkvke ocakan vpvlvtvkes, momet, e hvsvtehcet, cem vccvken teyoposhuecvkes:
3 Momen asvpvkilet, Perel oh vpeyvkeres; momen mvn Hesaketvmese, vm estemerketv nettvn vm vyoposket, nene ayvyat vc vpakvte, altvn en hayares, kicakvtes.
4 Momen tvleporvlke en hesaketvmese e'nke take ofv ocakat omvlkv, momen hvckvtarkv e hvcko take vtvrtakan Cekvpen emakvtes; momen Cekvpet lvkcvpe Sekem tempe huerat elecvn ehakvtes.
5 Momen vpeyvtes; momen Hesaketvmese em penkvlkv rakket tvlofv em vfulotke ocakan oh ocvtes, momen Cekvpe e'ppucetaken assecvkekates.
6 Monkv Cekvpet Kenvn ekvnv Lvs tvlofvn vlakvtes, (mvt Perel tes,) emet este vpvkakateu omvlkvt.
7 Momen mvn altvn hayvtes, momet altv hueran El

Perel hocefvtes; e 'rvhv en letkof, Hesaketvmeset mvn em e heckuecvtet ok.

8 Momen Tepolv Lepekv vhecicv elvtes, momen Perel vnakvn lvkcvpe elecvn herihocvtes; momen mv *lvkcvpe* e hocefkvn Alvn-pakvr kihocvtes.

9 Momen Hesaketvmeset hvtvm Cekvpen em e heckuecvtes, Petvn-elvm aossof, momet ohmerrvtes.

10 Momet Hesaketvmeset kicvtes, Cekvpe ce hocefkv tes: ce hocefkv ohvtvlakat Cekvpe kihocekares, momis Eslevl ce hocefkv tares: momet e hocefkvn Eslevl kicvtes.

11 Momet Hesaketvmeset em punayet, Hesaketvmese Yekcetv Omvlecat toyis; honvpset e ohvtvlvyvs: etvlwv momen etvlwv etohkvlketvt a 'sec ossen, mekkvlket ce tetackv a sossvres;

12 Momen ekvnv Eplehame momen Iseke emvyvtet ce'mit, ece honvpse ce yupv yicvranat emvkares, kicvtes.

13 Momet Hesaketvmese, mv etempunayvtet enkvpahket, hvlwen kvwvpkvtes.

14 Momen Cekvpet mv etempunayvten cukelen, cvto cukelen, huericvtes, momet pvlvtkv emkvn oh kalet, olefv nehan oh kalvtes.

15 Momet Cekvpet Hesaketvmese mv etempunayvten e hocefkvn Perel kicvtes.

16 Momen Perel enkvpahket vpeyet, Eflar roretv en hopvyusekates: momen Lecvlet, estuce heckuecvranuset, heckuecetv en yekce tates.

17 Momen mome ocvtes, yekce heckuecof vnicv hoktet em punayet, Ce penkahlates, heyv echushunwvu occtskvret ok, kicvtes.

18 Momen mome ocvtes, em puyvfekcv osset enkvpakof, (elekv,) echushunvnwv e hocefkvn Penoni kicvtes; momis e'rket Pencemen hocefvtes.

19 Momen Lecvlet elvtes; momen Eflar vyetvn heri-
hocvtes, (mvt Perehem tes.)
20 Momen Cekvpet cukelen em enaherickv onvpvn oh
huericvtes; mv etvwvt Lecvle em enaherickv en Cukelet
os, heyv nettv vteken.
21 Momen Eslevl ayvtes, momet Eta cuko-hvlwat rv-
pvlhvmken em escukohakvn huericvtes.
22 Momen mome ocvtes, Eslevl mv ekvnvn likof, Lupet
e'rke e 'hiwv-vhake Pelhv en wakkvtes: momen Eslevl
pohvtes. Momen Cekvpe e'ppucetake palen hokkoloh-
kakvtes.
23 Lev e'chushunvntake, Lupe, Cekvpe en heckvte
enhvteceskvt, Semev, Lefi, Cutv, Esekv Sepulv esyomat;
24 Lecvle e'chushunvntake, Cosef Pencemen tepakat;
25 Momen Lecvle em vtotkv hokte, Pelhv, e'chushu-
nvntake, Tane Nafteli tepakat.
26 Momen Lev em vtotkv hokte, Selpv, e'chushunvn-
take, Kate Asv tepakat; heyvt Cekvpe e'ppucetake Petvn-
elvm ekvnvn en heckuehocvtet omakes.
27 Momen Cekvpet e'rke Iseken em vlakvtes; Mamle
ekvnvn, Kvcvr-apv tvlofvn, (mvt Heplvn tes,) mv Eple-
hame Iseke tepakat kakvten.
28 Momen Iseke en nettv ohrolope cukpe hvmken pale
cenvpakvtes.
29 Momen Iseket hesaketvn wiket, elvtes, momet em
estvlken oh vpakvtes, vculet, momet nettv es fvcket;
momen e'ppucetake Esa Cekvpe tepakat hericakvtes.

SETENTVCKE 36.

MOMEN Esa vhonvpse *ohonvkv* heyvt omakes; (Esa
Etvm tes.)
2 Esat Kenvn *ekvnv este* e'chustvlke hoktvken epayvtes;

Etv Elvne Hervlke e'chuste, Vholepemv, Env e'chuswv, Sepev Hifvlke e'chuste;

3 Pvsemar, Esmevl e'chuste, Nepecor e 'wvnwv esyomat.

4 Momen Etv Esan Elefasen en heckuecen, Pvsemar Luel heckuecvtes.

5 Momen Vholepemv Cevs, Celvme, Kolv esyoman heckuecvtes; heyvt Esa e'ppucetake Kenvn ekvnvn en heckuehocvtet omakes.

6 Momen Esat e 'hitake, e'ppucetake, e'chustvlke, en cuko vtehkvlke omvlkvt esyoman, momen em vpuekv, em vpuekv *es vtotkvke tayateu* omvlkv, momen nanvke ocat Kenvn ekvnvn heckuecvte omvlkvn cahwet, e 'cuse Cekvpe enkvpahket, ekvnv etvn ayvtes.

7 En nakockv take rakke mahet ot, etepvket kake tayat emuntvlet on, mv ekvnv tvleporvlket vpokat, em vpuekvt omecicen, kvwvpeko tayekv.

8 Momen Esat Sev ekvnhvlwen likvtes: Esa Etvm tes.

9 Momen Esa Etvmvlke Sev ekvnhvlwen vpokat e'rke en honvpset heyvt omakes;

10 Momen Esa e'ppucetake e hocefhokv heyvt omakes; Elefase Etv Esa e 'hiwv e'chushunvnwv, Luel Pvsemar Esa e 'hiwv e'chushunvnwv.

11 Momen Elefase e'ppucetaket, Temvne, Omv, Sefo, Ketvme Kenvse esyomat.

12 Momen Temnat Elefase Esa e'ppuce e 'hiwv-vhaket omvtes; momet Elefasen Amelek en heckuecvtes: heyvt Etv Esa e 'hiwv e'chushunvntaket omakes.

13 Momen Luel e'ppucetaket heyvt omakes; Nehar, Selv, Samv, Mesv esyomat; heyvt Pvsemar Esa e 'hiwv e'chushunvntaket omakes.

14 Momen heyvt Vholepemv, Env Sepev e'chuste e'c-

huswv, Esa e 'hiwv e'chushunvntaket omakes; momen mvt Esan Cevs, Celvme, Kolv esyoman en heckuecvtes.
15 Heyvt Esa e'ppucetake mekkvlket omakes; Elefase Esa e'ppuce enhvteceskv heckvte e'ppucetake; mekko Temvne, mekko Omvle, mekko Sefo, mekko Kenvse,
16 Mekko Kolv, mekko Ketvme, mekko Amelek; heyvt Elefase en honvpse mekkvlke Etvm ekvnvn vpokat omakes; heyvt Etv e'chushunvntaket omakes.
17 Momen heyvt Esa e'ppuce Luel e'ppucetaket omakes: mekko Nehar, mekko Selv, mekko Samv, mekko Mesv; heyvt mekkvlke Luel en honvpset omakes, Etvm ekvnvn vpokat: heyvt Esa e 'hiwv Pvsemar e'chushunvntaket omakes.
18 Momen heyvt Vholepemv Esa e 'hiwv e'chushunvntaket omakes; mekko Cevs, mekko Celeme, mekko Kolv: heyvt mekkvlke Vholepemv, Env e'chuste, Esa e 'hiwv en honvpset omakes.
19 Heyvt Esa, Etvm tat, e'ppucetaket omet, heyvt mekkvlket omakes.
20 Heyvt Sev Holvlke e'ppucetake, mv ekvnvn vpokat, omakes: Lotvne, Sopvle, Sepevne, Env;
21 Tisone, Esv, Tisvne esyomat; heyvt mekkvlke Holvlke, Sev en hopuetake mv ekvnv vpokat en honvpset omakes.
22 Momen Lotvne en hopuetaket Holi Hemvme tepakat omakvtes; momen Lotvne e 'wvnwv Temnv tates.
23 Momen Sopvle en hopuetake heyvt omakes; Alfvne, Menehar, Epale, Sefo, Oname esyomat.
24 Momen Sepevne en hopuetake heyvt omakes; Ayv Env tepakat; heyvt mv Env, e'rke Sepevne em ecorakkowakvn hompvkuecof, uekiwv hiyyakat vnrvwvn eshecvtes.

25 Momen heyvt Env en hopnetaket omakes; Tisone momen Vholepemv Env e'chuste.
26 Momen heyvt Tisone en hopuetaket omakes; Hemtvne, Espvne, Ervne, Kelvne esyomat.
27 Esv en hopuetake heyvt omakes; Pelhvne, Seafvne, Ekvne.
28 Heyvt Tisvne en hopuetaket omakes; Vs Elvne tepakat.
29 Heyvt mekkvlke Holvlke en honvpset omakes; mekko Lotvne, mekko Sopvle, mekko Sepevne, mekko Env,
30 Mekko Tisone, mekko Esv, mekko Tisvne: heyvt Holvlke mekkvlket omakes, mekkvlke vpvkvket Sev ekvnv ofvn.
31 Momen mekkvlke, mekko Eslevl en hopuetake oh mekkeko emunken, Etvm ekvnvn mekkakvtet heyvt omakes.
32 Momen Pelv, Peole e'ppuce Etvm ekvnvn mekkvtes; momen em etvlofv e hocefkv Tenhapvt omvtes.
33 Momen Pelv elvtes, momen Copap, Poslvlke Sev e'ppuce, vyoposket mekkvtes.
34 Momen Copap elvtes, momen Husame, Temvnvlke em ekvnv likvte, vyoposket mekkvtes.
35 Momen Husamet elvtes, momen Hetat e'ppucet vyoposket mekkvtes; mvt Moap ekvnv ofvn Metevn ohfvnkvtes; momen em etvlofv e hocefkv Afer tates.
36 Momen Hetat elvtes, momen Samlvt Maslekvlket vyoposket mekkvtes.
37 Momen Samlv elvtes, momen Sal, Lehopor hvcce vfopkat e tvlofvlket, vyoposket mekkvtes.
38 Momen Sal elvtes, momen Pevl-henvnet, Akpv e'ppucet, vyoposket mekkvtes.
39 Momen Pevl henvne, Akpv e'ppucet elvtes, momen

Hetvle vyoposket mekkvtes: momen em etvlofv e hocefkvt Paw tates; momen e 'hiwv e hocefkvt Mehetepel tates; Metlat e'chuswvt, Mesehap e'chuswvt.

40 Momen heyvt mekkvlke Esa en honvpse e hocefhokvt omakes, cuko-hvmecvlke vcvkvye, em vpoketv vcvkvye, e hocefhokv etehoyvnen; mekko Temnv, mekko Alfv, mekko Cerer;

41 Mekko Vholepemv, mekko Elv, mekko Pinone;

42 Mekko Kenvs, mekko Temvne, mekko Mepsa;

43 Mekko Maktiel, mekko Ilvme; heyvt Etvm mekkvlket omakes, ekvnv epucasakat ofvn, em vpoketv vcvkvyen. Heyvt Esa tes, Etvmvlke e'rket.

SETENTVCKE 37.

Momen Cekvpet, Kenv ekvnvn, ekvnv mv ofv e'rke tvleporvt fekhonnvten, likvtes.

2 Heyvt Cekvpe en honvpse *ohonvkvt* omakes. Cosef, em vculkv ohrolope palen kolvpohkakof, e 'rvhvlke vpvket yvpefikv fullen hompvkuecvtes; momet Pelhv Selpv tepakat, e'rke e 'hitake e'chushunvntake vpvket este mvnettet omvtes; momet Cosef em ohonvkv take holwakat e'rken 'sem vlakvtes.

3 Momen Eslevl en hopuetake omvlkv semuntvlen Cosef vnokecvtes, vcule mahof en heckuehocvtet ok; momet kapv en heckv mvrahrvkv sulken en hayvtes.

4 Momen e'rke take etecakkakat omvlkv semuntvlen vnokecet on etecakkakat hecakvtes; momet enhomecet, herkusen em punayvkeko tayvtes.

5 Momen Cosef vpueckvn vpuecet, etecakkakan em onayvtes; momen ohvtvlaken en homecakvtes.

6 Momen kicakvtes, Heyv vpueckv vc vpuecvten pohatskvren ce'nkusapvkis;

7 Hecvkes, cvpofv ofvn telekon wvnawiceyisat, hecvkes,

eswvnvke cvnaket ahuyiret, fvccvn hueren, eswvnvke cenaketaket em vfulotken svpaklet, eswvnvke cvnaken em potokakises.

8 Momen etecakkakat, Cemet mehenwvn ep ohmekketskvre te? momet mehenwvn ep ohfvnketskvre te? kicakvtes. Momet em vpueckv em opunvkv esyomat omecicen ohvtvlaken enhomecakvtes.

9 Momen hvtvm vpueckv etvn vpuecvtes, momet etecakkakan em onayvtes, hvmmaket, Hecvkes, hvtvm vpueckv etvn vpuecvyis; momen hecvkes, hvse, hvresse momen kococumpv palen hvmkontvlakat vm potokakises.

10 Momen e'rke etecakkakat esyoman em onayvtes; momen e'rket em vsehet, Heyv vpueckv mv ece 'puecvte naket ome te? Vne, ce'cke, etecakkaketskateu yicet, ekvnv fvccvn cem potokvraneyat mehenwet o haks? kicvtes.

11 Momen etecakkakat em vleskvpakvtes; momis e'rket nak makan em vkerrickv ofvn vcayecvtes.

12 Momen etecakkakat e'rke take em vpuekv fullen Sekem ekvnvn hampvkuecvranet vpeyvtes.

13 Momen Eslevl Cosef em punayet, Tecakkaketskat Sekem ekvnv vpuekv fullen hompvkuecvkeko? vtes, momen entaken ec ohtotares, kicvtes. Momen, Yvmvn hueris, kicvtes.

14 Momen kicvtes, Mucvn ayet, tecakkaketskat estonkon fullen, vpuekv fulleu estonkon fullen omat, erhecet, opunvkvn es vm vlvkvtcvs. Monkv Heplvn pvne aossen vtotvtes, momen Sekem ekvnvn vlakvtes.

15 Momen este hvmket hecvtes, momen hecvs, vnrvwvn arvtes: momen hunvnwvt em 'pohet, Naken hopoyetska? kicvtes.

16 Momen, Tecakkakvyan hopoyis; ce'nkusapis, estvmvn *vpuekv fullen* hompvkuecakan vm onayvs, kicvtes.

17 Momen este-hunvnwvt, Yvmvn enkvpvkakes, Torvn
vpeyvkeres, makaken pohvyvnkekv, kicvtes. Momen
Cosef etecakkakan vcvkahyet, Torvn fullen eshecvtes.
18 Momen hopvye munken hecakvtes, momet, vwolicpko
emunken, elecvret vnrvpet etemopunvyecakvtes.
19 Momet hvmmaket etekicakvtes, Hecvkes, heyv
vpuecvt vlakes.
20 Monkv hiyomat vwvkes, elehcet, ekvnsufsokat hvm-
ken vkwikvkeres, momet, Punvttv holwvyecet lokvtes,
makeyvres; momet em vpueckv nake estomecvkvranat
heceyvres.
21 Momen Lupet pohet, e'nke take em ossicvtes:
momet, Elehceyates, kicakvtes.
22 Momet, Catvn pvlvtekot, heyv ekvnsufke vnrvwv
ocan vkwikvkes, momis enke oh ohcatskvs, Lupet kicv-
tes; mv etehoyvne e'nketake em ossicet, e'rken ohfuleci-
cvret.
23 Momen mome ocvtes, Cosef etecakkakan em vlahkof,
kapvn Cosef en cvwakvtes, en heckv cahmelike sulke
vccaten;
24 Momet ehset, ekvnsufken vk wikakvtes: momen
ekvnsufke tvnket omvtes, uewvt, vk sekates.
25 Momet tvkliken hompvranet vpokvtes; momet, en
renakvn kvwahpet, hecakvtes, momen hecvs, Esmevlvlke
fullet, Kelevt ekvnvn yicvtes: rvcce-kuphe spiskv, pam,
smvnv esyoman esfullet, Ecepse ekvnvn svkhvtvpecvranet.
26 Momen Cutvt etecakkakan kicvtes, Tecakkeyan
elehcet, e catvn ehēn omat, naken lopicvre te?
27 Vwvks, Esmevlvlken wiyyet emvkeres, momen
pu'nke taket oh ohcats; tecakkeyat omet, pu 'navpeswvt
omekv. Momen etecakkakat em vpohicakvtes.
28 Momen Metevnvlke esnesvlket hoyvnecvtes; momen
Cosef kvwahpet, ekvnsufken aossicakvtes, momet cvtoku-

naphvtke warke pale hokkole enrahkvn Esmevlvlken emakvtes; momen Cosef Ecepsen svkhvtvpecvtes.

29 Momen Lupet ekvnsufkan ohfulkvtes; momen hecvs, Cosef ekvnsufkan vk sekates; momen em vcovken selahlecvtes.

30 Momen etecakkakan ohfuliket, Hopuewvt sekot os; momen vnet, estvn ayarc te? kicvtes.

31 Momen Cosef en kapvn cahwet, cowatv en hunvnwucen elehcet, c catvn vktehakvtes.

32 Momet kapv en heckv cahmelike sulkat vtotet, e'rkc taken 'sen yicvtes; momet, Heyvn eshecēs; hiyomat ce'ppuce en kapv tat, monkat mv tokon omat, kerrvs, kicakvtes.

33 Momen kerrvtes, momet, Cv'ppuce en kapvt omes: punvttv holwvyecet loket os: mehenwvn Cosef selahlet os, makvtes.

34 Momen Cekvpe em vccvken selahlehcet, sukcvhakvn e'tetackvn oh kayvtes, momet nettv sulken e'ppuce vrahkvn wakvtes.

35 Momen e'ppucetake, e'chustvlke esyomat omvlkvt emahlvpvtecicetvn asvpaklvtes, momis emahlvpvtkvre komekates; momet, Waket, cv'ppucen este-herickvn vkhvtvpkaret ok, makvtes. Momēn e'rket es hvkihkvtes.

36 Momen Metevnvlket Ecepse ekvnvn er wiyyaket, Patefv Felo en nakvfastv, em vketecvlke en kvpetvnen emakvtes.

SETENTVCKE 38.

Momen mome ocvtes, mv omof Cutvt etecakkakan enkvpahket, Vtvlemvlke hvmke, Hilvme hocefken, vpakvtes.

2 Momet mvn Cutvt Kenvnvlke hvmke, Suv hocefkat, e'chusten hecvtes; momet evpahyet, en ceyvtes.

3 Momen nvrkehset, echushunvnwvn heckuecvtes; momen Cutvt e hocefkvn Vlen kicvtes.

4 Momen hvtvm nvrkehset, echushunvnwvn heckuecvtes, momet e hocefkvn Onvnen kicvtes;

5 Momen ohvtvlaken hvtvm echushunvnwvn heckuehcet, e hocefkvn Selvn kicvtes; momet, Cutvt Kesep tvlofvn liken, heckuecvtes.

6 Momen Cutvt Vle en heckvte enhvteceskvn e 'hiwvn en heckuecvtes; e hocefkv Temvt omen.

7 Momen Vlet, Cutv en heckvte enhvteceskvt Cehofv en renakv ehomvn holwvyecet omvtes; momen Cehofvt elecvtes.

8 Momen Cutvt Onvnen em punayet, Ce 'rvhv tate e 'hiwvn en ceyvs, momet epayet, ce 'rvhv taten honvpsen em mahecvs, kicvtes.

9 Momen Onvnet honvpset enaket omvranekon kerrvtes, momen mome ocvtes, e 'rvhv tate e 'hiwvn en ceyof *enerkvn* ekvnvn tvk pvlatvtes, e 'rvhvn honvpsen emekaret.

10 Momen nake momecat Cehofv en renakv ehomvn holwvke tates; momen emeu elecvtes.

11 Momen Cutvt en hvtese Temvn em punayet, Oyet ce'rke en cukon liketske munken, Selv cv'ppucet amahvres, kicvtes; Emet e 'rvhvlke tate omet elekaren, makekv. Momen Temvt ahyet, e'rke en cukon likvtes.

12 Momen nettv sulket hoyahnof, Suv e'chuste, Cutv e 'hiwvt elvtes; momen Cutvt emahlvpvtke hahket, en yvpefikv en tonvlken Temnv *ekvnvn* oh ayvtes, en hesse Hilvme Vtvlemvlke tepakat.

13 Momen Hecvs, cem mahet, en yvpefikv en tonvkvranet, Temnvn ayes, maket, Temvn em onahoyvtes.

14 Momen oye em vccvken tefvtes, momet sohrvnkvn se ohranet, e vpvllayvtes, momet hecken likvtes, neno

Temnv rorat vfopken: Selv mahepet omaten, emet e 'hiwvt omvren emhoyekon hecekv.

15 Cutvt hecof, Hoktarvt omes, komvtes, e turofvn ohranet ok.

16 Momen nene vfopken oh ayvtes, momet, Vtes, cen ceyare vm etektvnecetskvren ce'nkusapis, kicvtes: en hvteset omat kerrekokv. Momen, Naken v'metskvre te, a vn ceyetskvret? kicvtes.

17 Momen vpuekv akvpvken cowatucen a cen 'totares, kicvtes. Momen, Vtotetskeko munken nake eskerkvn v'metskvre te? kicvtes.

18 Momen, Eskerkv estomen ce'mare te, kicvtes. Momen, Svwetenepueckv eswvnakv tepakat cenaken, momen es cem etekkekv ce'nke vpikaten, kicvtes. Momen e'mahket, en ceyvtes, momen es en nvrkesvtes.

19 Momet ahuyiret, etvn ayvtes, momet sohrvnkvn herihcet, oye em vccvken vccvtes.

20 Momen Cutvt en hesse Vtvl̄emvlke e'nke ofvn cowatucen vtotvtes, eskerkvn hokte e'nke enkvpvken cvwvren; momis eshecekates.

21 Momen este-hunvntake hokte likan vpokan em 'pohet, Hoktarv nene vfopke likvnke estvmvn ara? kicakvtes. Momen, Hoktarv estomet yvmvn vrekvnks, makakvtes.

22 Momen Cutvn yohfuliket, Eshecvkvnks, momen ohvtvlakat este-hunvntake mv vpokat, Hoktarv estomet yvmvn vrekvnks, makakvnks, kicvtes.

23 Momen Cutvt, Esepekvs, vlesketvt ep oh vlvkekaren; hecvs, heyv cowatucen vtohtin, hokten eshecetskekvnks, kicvtes.

24 Momen mome ocvtes, hvse tutcenvteket hoyahnof, Cen hvtese hokte hoktarvtes; momen ohvtvlakat hoktarkv etehoyvnen nvrkeses, maket, Cutvn em onahoyvtes. Momen Cutvt, Asyicatsken, nekrihocekvs, makvtes.

25 Momen asyihohcof, em mahen vtotet, Este-hunvnwv heyv nanvke e pucase es en nvrkeset omis, makvtes; momet, Ce'nkusapis, heyv nanvke, svwetenepueckv eswvnakv tepakat, momen setekkekv, estimv enanvket oman kerrvs, kicvtes.

26 Momen Cutvt kerrvtes, momet, Es vm fvccet os, Selv cv'ppucen e'mvkatet ok, makvtes. Momet svnvcomvn *mv* hokten kerrekates.

27 Momen mome ocvtes, hopuewv heckueckv oketv em orof, hecvs, poktvlke en hopuetakhuten vtehkvtes.

28 Momen mome ocvtes, heckuecof, hvmket e'nken ossicvtes; momen hokte heckuecetv vnicvt vfuswv catusen e'nken 'sem wvnayvtes, Heyvt homvn aossat tes, maket.

29 Momen mome ocvtes, e'nken pvlken ahvlatof, hecvs, etecakkat aossvtes, momen, Estomaten homvn e ossihcetska? heyv homv e ossickvt ec oh occkvs, kicvtes; monkv e hocefkv Felese kihocvtes.

30 Momen eryupvn etecakkat vfuscate e'nke es wvnvket aossvtes: momen e hocefkv Sela kihocvtes.

SETENTVCKE 39.

Momen Cosef Ecepsen svkhvtvpecihocvtes: momen Patefv Felo en nakvfastvlke hvmke, Ecepsvlke, mekko vhecicvlke en kvpetvnet, Esmevlvlke mvn svkhvtvpecakvte e'nke take enkvpvken en nesvtes.

2 Momen Cehofvt Cosef vpakvtes, momen este nak omvlkv heren em ayat omvtes; momet e pucase Ecepsvlke en cukon likvtes.

3 Momen e pucaset, Cehofvt vpvket omen, nak omvlkv momecat e'nke ofv here ayvren hayen hecvtes.

4 Momen Cosef en renakv ehomvn heromkvn eshecvtes,

momet em vtotkvtes; momen en cukon ohvfastvn hayet, nake ocat omvlkvn e'nke ofvn em wikvtes.

5 Momen mome ocvtes, en cuko, nak ocat omvlkvu ohvfastvn hayvte vteken Cehofvt Cosef vrahkvn en cukon ohmerrvtes; momen Cehofv em ohmerkvt nake en cuko ofv momen em ecvpofv ofv ocat omvlkvn oh ocvtes.

6 Momen nak ocat omvlkvn Cosef e'nke ofvn em wikvtes; momet naken ocat kerrekot, tvklike hompat tvlken kerrvtes. Momen Cosef en heckv heruset omet, semvnvcket omvtes.

7 Momen mome ocvtes, heyv nanvke renyupvn e pucase e 'hiwvt e turwv Cosef es oh hecvtes; momet, A vn wakkvs, kicvtes.

8 Momis, Monkos, makvtes, momet e pucase e 'hiwvn em punayet, Hecvs, cv pucaset nake vc vpvke cuko ofv ocat kerrekos, momet nak ocat omvlkvn cv'nke ofvn vm wikes;

9 Es vn rakkat heyv cuko ofv sekos; momen nak estomen es vn tvckekot, ceme tvlkusen es vn tvckes, e 'hiwv toyetskekv; monkv estomēn heyv holwvyeckv rakken momecit, Hesaketvmesen vnaorkvye taye haks? kicvtes.

10 Momen mome ocvtes, nettv vrahkvn Cosef em punaye munkis, en wakketvn monkat vpvketvn em vpohickates.

11 Momen mome ocvtes, mv mahe omof en nakvfvstetvn vfvstvranet cukon eceyvtes: momen cuko ofv cuko hunvntake hvmkis sekates.

12 Momen en kapvn es en hvlatvtes, A vn wakkvs, kicet; momen en kapvn e'nke ofvn wihket, letket e ossicvtes.

13 Momen mome ocvtes, kapv e'nke ofvn wihket, letket osiyen hecof,

14 En cuko hunvntaken enhuehket, Hecvkes, Hep-

luvlke vlesketv pun hayvren es pum vlakvtes; a vn wak-
kvret a vn cehyen, vn hake yekcen es huchkvyis;
15 Momen mome ocvtes, vn haken kvwapet huehkin
pohof, en kapv vc vpvken wihket, letiket e ossihces, kicet,
em punayakvtes.
16 Momen en kapvn etempen kahyet, mvn oce munken,
e pucaset e huten vlakvtes.
17 Momen heyv opunvkv vcvkvyen em punayvtes, hvm-
maket, Hepluvlke vtotkv, mv es pum vlaketskvte, vles-
ketv vn hayvret a vn ceyvnks.
18 Momen mome ocvnks, vn haken kvwapet huehkvyof,
en kapv vc vpvken wihket, letket ossvnks, kicvtes.
19 Momen mome ocvtes, e pucaset e 'hiwv em opunvkv
em onayaten, Hiyomet cem vtotkvt vm momeces, maken
pohof, en cvpvkket vhetkvtes.
20 Momen Cosef e pucaset ehset, cuko-yekcvn vpikvtes,
mekko en svlvfkvlket wvnvwvke vpokan: momen mvn
cuko-yekcvn vpiket likvtes.
21 Momis Cehofvt Cosef vpakvtes, momet heromet vfas-
tet, cuko-yekcv vhecicv en renakv ehomvn heromkvn
emvtes.
22 Momen cuko-yekcv vhecicvt svlvfkvlke cuko-yekcv
vtehkat omvlkvn Cosef e'nke ofvn em wikvtes; momen
naket o estomis mvn momecakat, emet momecvt omvtes.
23 Cuko-yekcv vhecicvt nake e'nke ofv ocakat hvmku-
sis vketecekates, Cehofvt vpakekv; momet nak momecat
Cehofvt heren ayvren hayvtes.

SETENTVCKE 40.

Momen heyv nanvke renyupvn mome ocvtes, Ecepse
em mekko en sesketv eswiyyvt, momen en hompetv-
vfastvt e pucase take, Ecepse em mekkon elesecicakvtes.
2 Momen Felot en nakvfastvlke hokkolan es cvpakkvtes,

sesketv eswiyyvlke en homahtv, hompetv hayvlke en homahtv tepakan.
3 Momet vhecihocvren mekko vhecicvlke en kvpetvne en cuko, cuko-yekcv Cosef svlvfket likaten vtehvtes.
4 Momen mekko vhecicvlke en kvpetvnet Cosef 'sem wikahken, emet vfastvtes; momen hofunekon svlvfket mvn kakvtes.
5 Momen vpueckvn vpuecakvtes, hokkolvt nere hvmken, este vrahrvkv em vpueckvn, em vpueckv ohyvteketv vcvkvyen, Ecepse em mekko en sesketv eswiyyv en hompetv vfastv tepakat, mv cuko-yekcv ofv svlvfke kakat.
6 Momen hvthvyvtken Cosef eceyet, em vlaket hecakvtes, momen hecvs, efeknokhoke tates.
7 Momen Felo en nakvfastvlke eme vpaket e pucase en cuko ofv vhecihoce kakaten em 'pohvtes, Estomēn mucv nettvn ce feknokhoke mahe ont oma? maket.
8 Momen, Vpueckvn epu 'puehcēs, momen estit ohyvteke tayat sekos, kicakvtes. Momen Cosef, Ohyvteketv Hesaketvmese enaket omeko? mvn vm onayvkes, ce'nkusapvkis, kicvtes.
9 Momen sesketv eswiyyv enhomahtvt em vpueckvn Cosef em onayvtes, momet makat, Vm vpueckv ofvn, hecvs, pvrko em vpe cv homvn ocis;
10 Momen elvcce tutcenet pvrko em vpen vlvcakis; momen pvkpaket, em pvkpvke ossice omet, esccelhet, pvrko lokcvken ettuece omises:
11 Momen Felo en sesketv cv'nke vpiken, pvrkon cahwit, Felo en sesketvn vk opehcit, sesketv Felo e'nke ofvn emvyis, kicvtes.
12 Momen Cosef kicvtes, Heyvt ohyvteketvt os: elvcce tutcenat nettv tutcenet os;
13 Nettv tutcenet pokvranusof, Felot ce'kvn kvwahpet,

cen hueretv tate ec oh fulecicvres; momen enhomv en
sesketv wiyyv hueretskof momecetskvte etvpomet Felo
en sesketvn e'nke ofvn emetskvres.
14 Momis cen herof, cem vkerrickv ofvn vc vcvyecet,
heromkvn es vc vfvstvtcvs, momet vc opunvyecet, Felo
em punayet, heyv cukon vc ossicetskvren ce'nkusapis:
15 Mehenwusan Hepluvlke em ekvnv aossen cv horkop-
hoyvtet omen, yvmvu nake mv vrahkvn cuko yomuckan
cv 'pikvke tayen momecvkatet ok.
16 Momen hompetv vfastv enhomahtvt ohyvteketv he-
ret omen hecof, Cosef em punayet, Vneu vm vpueckv
ofvn arvyis, momen hecvs, svmpv hvthvke tutcenet cv'kvn
oh ocakis:
17 Momen svmpv onvpv mahhan hompetv norvke cah-
melikv omvlkvt Felo em vtehket omis, momen fuswvt
svmpv cv'kvn oh ocat vtehkan hompakis, kicvtes.
18 Momen Cosef em vyoposket, Heyvt ohyvteketvt
omes: svmpv tucetnat nettv tutcenet os;
19 Nettv tutcenet pokvranusof Felot ce'kvn ce'nkvpvken
kvwahpet, eton ece 'tvrvres; momen fuswvt ce 'navpes-
wvn ce'nkvpvken hompvkvres.
20 Momen mome ocvtes, nettv svtutcenan, mvt Felo
heckvte nettvt omen, em vtotkvlke omvlkvn hompetv-
rakkon en hayakvtes: momen sesketv eswiyyv enho-
mahtv e'kvn momen hompetv-vfastv enhomahtv e'kvn
em vtotkvlke em etenrvwvn kvwvpakvtes.
21 Momet sesketv eswiyyv enhomahtvn en sesketv es
wiyyetvn oh fulecicvtes; momen sesketvn Felo e'nke
ofvn emvtes:
22 Momis hompetv vfastv enhomahtvn vtarvtes, Cosef
ohyvtekvte vcvkvyen.
23 Mome estomis sesketv eswiyyv enhomahtvt Cosef
vkerricekot, momis ehosvtes.

SETENTVCKE 41.

Momen mome ocvtes, ohrolope hokkolat ore here hoyanof, Felot vpuecvtes: momen hecvs, hvcce vfopken huervtes.
2 Momen hecvs, wakv kolvpaket, en heckv heraket, vpessakuset hvccen asossvtes; momet pvhe lane ocan nanopet fullvtes.
3 Momen hecvs, wakv kolvpake etimvt enyupvn hvccen asossvtes, en heckv holwvhoke, momet oyoyokuset; momet wakv vpvlwvn vpvket hvcce vfopken svpaklvtes.
4 Momet wakv en heckv holwvhoke momet oyoyokusat wakv en heckv hervke, vpessakusan lokakvtes. Momen Felot ahonecvtes.
5 Momet nocet svhokkolan vpuecvtes: momen hecvs, teleko em vpe hvmken ekv kolvpake vpessvke, momet heraket svcvkcahvtes.
6 Momen hecvs, ekv kolvpaket kvsohakuse, momen hvsossv hotvle vhopanvtet mv eryupvn hontakvtes.
7 Momet ekv kvsohakusat ekv vpessakuse, fvcfakan lokakvtes. Momen Felot ahonecvtes, momen hecvs, vpueckvt omvtes.
8 Momen mome ocvtes, hvthvyvtken em vkerrickvt naoricvtes; momet vtotet, Ecepsvlke nakcokv-hayvlke omvlkv, momen este-hoporrenvlke omvlkvn enhuehkakvtes; momet Felot em vpueckvn em onayakvtes: momis Felo em ohyvteke tayat sekates.
9 Momof sesketv eswiyyv enhomahtvt Felon em punayet, Nanvke vm mattvten mucv nettvn vkerricis:
10 Felot em vtotkvlken en cvpakkemvts, momet mekko vhecicvlke en kvpetvne en cuko ofv vc vhecihocvren vc vpikemvts, vnen hompetv vfastv enhomahtv tepakan:
11 Momen nere hvmken vpueckvn epu 'puecēmvts, eme

tepakeyat; este vrahkv em vpueckv vcvkvyen epu 'puc-
cēmvts.
12 Momen este mvnettet, Hepluvlket, mvn epu 'paket
likemvts, mekko vhecicvlke en kvpetvne em vtotkvt;
momen em onahyēn, pum vpueckvn pum ohyvtekemvts;
este vrahkv em vpueckv vcvkvyen *pum* ohyvtekemvts.
13 Momen mome ocemvts, pum ohyvtekvtc vcvkvyen
occmvts: vnen vm wiketvn vc ohfulecihcet, emen vtare-
mvts, kicvtes.
14 Momof Felot vtotet, Cosef enhuehkvtes, momen lvp-
ken nvthofv yomuckan aossicakvtes: momen cukessen
vkaset, em vccvken teyoposhuehcet, Felo ehomvn eceyvtes.
15 Momen Felot Cosef em punayet, Vpueckvn vc vpue-
cvnks, momen ohyvteke tayat sekos; momen ec opunv-
yecet, Vpueckvn pohof, ohyvteke tayes, mahoken pohis,
kicvtes.
16 Momen Cosef Felon em vyoposket, Vne vc ofv
tokos; Hesaketvmeset csemahlvpvtken Felon em vyopos-
kvres, kicvtes.
17 Momen Felot Cosef em punayet, Vm vpueckv ofvn
hvcce vfopken huervyvnks:
18 Momen hecvs, wakv vpessakuse, en heckvu hera-
kuse kolvpaket hvccen asossvnks; momet pvhe lane ocan
nanopakvnks.
19 Momen hecvs, eryupvn wakv kolvpake etimvt asos-
svnks, en heckv holwvhoke mahet, momet oyoyokuset,
holwvhoke mv omat Ecepse ekvnv ofv hecvyvtc sahse-
kos:
20 Momen wakv oyoyokuse, holwvhokat wakv nehvke
taten asosse kolvpakan lokakvnks:
21 Momet loke poyahkof, pvpakvtet kerkeko tayvnks:
momis enhvteceskv en heckv holwvhokvte emunkvnks.
Momen vc vhonecvnks.

22 Momet vm vpueckv ofvn hecvyvnks, momen hecvs, ekv kolvpaket em vpe hvmken svcvkcahvnks, fvcfvke momet heraket;
23 Momen hecvs, ekv kolvpake yukne, kvsohakuse, hvsossv hotvle vhopvnvtet eryupvn hontakvnks:
24 Momet ekv kvsohakusat ekv herake kolvpakan lokakvnks: momen cokv-hayvlken em onayvyvnket omis, vn kerkuece tayat sekvnks.
25 Momen Cosef Felon em punayet, hvmmakvtes; Felo em vpueckvt hvmkuset os; Hesaketvmeset nake momecvranat Felon kerkuecet os.
26 Wakv herake kolvpakat ohrolope kolvpaket omen, ekv herake kolvpakat ohrolope kolvpaket omes: vpueckv hvmkuset os.
27 Momen wakv oyoyokuse, en heckv holwvhoke, mv eryupv asossvtet ohrolope kolvpaket os, ekv kvsohakuse, hvsossv hotvle vhopvnvte kolvpakateu: mvt elauko ohrolope kolvpake tares.
28 Nake Felon em punayvyise, heyvt mvt omes: Hesaketvmeset nake momecvranat Felon kerkueces.
29 Hecvs, Ecepse ekvnv hvmkvn ohrolope sulke mahe lokcvkvrane kolvpakat yices:
30 Momen erenyupvn elauko ohrolope kolvpaket kvwvpkvkvres: momen nake sulkat omvlkvt Ecepse ekvnvn ehoshoyvkvres; momen elaukot ekvnvn vhopvnvres;
31 Momen ekvnv ofvn nake sulkat kerhohoyekares, elauko eryupv ocvranat omecicen: yekce mahet omvret ok.
32 Momen mv vpueckv svhokkolv Felo en heckat, Hesaketvmeset mv nake emvrahkeko tayen hayet omekv, momet Hesaketvmeset lvpken eshoyvnvren hayvranekv omes.
33 Monkv hiyomat Felot este hoporrene, semvnvcken hopoyekvs, momet Ecepse ekvnv ohfvnken huericekvs.

34 Felot *heyvn* momecet, este-em-wiketv ekvnvn oh vfvstvkvren ohmeliyet, Ecepse ekvnv tekvpvke escahkepan nake sulkat em ohrolope omof vteloyekvs.
35 Momen ohrolope herake yicvranan nak hompetv omvlkvn vtelohyet, telekon Felo e'nke elecvn tvlofv ocakat ofvn hericvkekvs, momet vcayecvkekvs.
36 Momen mv hompetvt ekvnv en hericvkvtet omvres, elauko ohrolope kolvpake Ecepse ekvnvn ocvranat vrahkvt; elaukot omecicen ekvnvt sumkekaren.
37 Momen mv nake Felo en renakv ehomv, momet em vtotkvlke en renakv ehomv heret omvtes.
38 Momen Felot em vtotkvlken em punayet, kicvtes, Este heyv ome, este-hunvnwv Hesaketvmese em Puyvfekcvt vpikan, esheceye taye te? kicvtes.
39 Momet Felot Cosef em punayet, Este emvnvcke monkat hoporrene ec oricat sekot os, Hesaketvmeset heyv omvlkvn cen kerkuecvtet ok:
40 Vn cukon ohfvnket huereskvres, momen cem opunvkv vcvkvyen vm *ekvnv* este omvlkvn em fvyvthoyvres: mekko em ohliketv tvlken es cen rakke toyares, kicvtes.
41 Momet Felot Cosef em punayet, Hecvs, Ecepse ekvnv omvlkv ohfvnken ce huerihcis, kicvtes.
42 Momet Felot svwetenepueckv estenkewesakv vpikvn em ehset, Cosef e'nken em vpikvtes, momet hvnvwelv tvrke vecvke herakan vcecvtes, momet cvtokunaplane tetvkkakvn e nokwvn en nocicvtes:
43 Momet em escvlleckv pvfnv svhokkolan ohlikepuecvtes; momen, Torkowvn pekohlicvkes, maket, ehomvn huehkakvtes: momen Ecepse ekvnv omvlkv ohfvnken huericvtes.
44 Momet Felot Cosef em punayet, Felo toyis, momen ce tehoyvne tokon omat, estet e'nken monkat e'len kvwvpekares, Ecepse ekvnv omvlkvn, kicvtes.

45 Momet Felot Cosef e hocefkv Safnar-pevnevn kicvtes; momet Esenar Patefelv On *tvlofv* em plest e'chusten ehiwv taren emvtes. Momen osef Ecepse ekvnv hvmkvn oharvtes.

46 Momen Cosef Ecepse em mekko ehomvn huerof, ohrolope pale tutcenicvtes. Momen Cosef Felo ehomvn enkvpahket, ossvtes, momet Ecepse ekvnvn hvmecicet arvtes.

47 Momen nake sulkat em ohrolope kolvpakat em ofvn ekvnvt enke fvcfvken lokcvtes.

48 Momen Cosef ohrolope kolvpakat Ecepse ekvnvn ocakat hompetv em ofv ocat omvlkvn vteloyvtes, momet mv hompetvn tvlofv vlkat ofvn hericvtes: hompetv cvpofv tvlofv vtekat vfulotke em ofv ocat mv tvlofv ofvn hericvtes.

49 Momen Cosef telekon hericvtes, uehvtkv em oktahv omēn, sulke mahen, momat vhonkatvtet wikvtes; vhonkvtkv senhoyvnet omekv.

50 Momen elauko ohrolopet oreko munken eppucetake hokkolen Cosef en heckuehocvtes, Esenar Patefelv On *tvlofv* em plest e'chustet en heckuecvtet.

51 Momen Cosef eppuce homv heckvte e hocefkvn Menasvn kicvtes; Hesaketvmeset vm vtotketv yekcat omvlkvn, momen cv'rke en cuko omvlkvn cv hosices, *makekv.*

52 Momen svhokkolat e hocefkvn Eflevm kicvtes; Hesaketvmeset vm estemerketv ekvnv ofvn honvpsen cv hayekv, *maket.*

53 Momen nak sulke Ecepse ekvnvn oce em ohrolope kolvpakat mcyuksicakvtes.

54 Momen elauko ohrolope kolvpakat yicetvn vlicecakvtes, Cosef makvte vcvkvyen ; momen ekvnv omvlkvn elaukot ocvtes: momis Ecepse ekvnvn tvkliket hvmkvn ocvtes.

55 Momen Ecepse ekvnv omvlkvn elaukot cakkof, estet tvkliken em 'pohet, Felon ohhuehkakvtes; momen Felot Ecepsvlke omvlkvn em punayet, Cosef oh vpehyet, naken ce kicvkan momecvks, kicakvtes.

56 Momen elaukot ekvnv hvmkvn ocvtes: momen Cosef herickv cuko omvlkvn en hauhicvtes, momet, Ecepsvlket nesaken, emakvtes; momen elaukot Ecepse ekvnvn yekce tates.

57 Momen ekvnv etvlwv omvlkvt, telekon nesvranet, Ecepsen Cosef en yicvtes; elaukot ekvnv hvmkvn yekce mahet omekv.

SETENTVCKE 42.

Momen Cekvpet telekot Ecepse ekvnvn ocvcuken pohvtes; momet Cekvpet e'ppucetaken em punayet, Naket omecicen etehecatska?

2 Momet, Hecvkes, teleko Ecepsen ocvcuken pohis: mvn vkhvtvpecet, mvn res pun nesvkes; pu hesahoket pu pvsvtkekaren, kicvtes.

3 Momen Cosef etecakkvke palat telekon Ecepsen nesvranet vkhvtvpecvtes.

4 Momis Pencemen, Cosef e 'cusen, Cekvpet e 'rvhvlke vpaken vtotekates, Nak holwvket cakke witvres, makekv.

5 Momen Eslevl e'ppucetaket yicat vpvkaket nesvranet yicvtes; elaukot Kenvn ekvnvn ocekv.

6 Momen Cosef mv ekvnv semevpayvt likvtes; emet omvtes, mv ekvnv este omvlkvt nesaken, emakvtet; momen Cosef etecakkakat yicet, e turofvtake ekvnv fvccvn potokakvtes.

7 Momen Cosef etecakkakan hecet, kerrvtes. momis kerrvkeko e omecet, opunvkv yekcvken 'sem punayvtes; momet *em 'pohet*, Estvmvn awatska? kicvtes. Momen, Kenvn ekvnvn hompetvn nesvranet aweyet *os*, kicakvtes.

8 Momen Cosef etecakkakan kerrakis, entaket emen kerrvkekates.

9 Momen Cosef vpueckv emetake ohfvccvn vpuecvnte vkerricvtes, momet em punayet, Ekvnv-hecvlke toyatskes; ekvnv tvnkan hecvranet yicatskes, kicvtes.

10 Momen, Monkos, cv pucase toyetskat, momis hompetvn nesvranet cem vtotkvlket yices.

11 Omvlkeyat este hvmke e'ppucetake toyes: este fvccvke toyēs, cem vtotkvlket ekvnv-hecvlke toyēkos, kicakvtes.

12 Momen emet, Monkos, momis ekvnv tvnkan hecvranet yicatskes, kicakvtes.

13 Momen entaket, Cem vtotkvlke etecakkvte palen hokkolohkakeyat omet, este hvmke Kenvn ekvnvn likat e'ppucetake toyes; momen mvnettat mucv nettvn e'rke vpaket likes, momen hvmket sekos, kicakvtes.

14 Momen Cosef, Nak ce kicvkvyise, Ekvnv-hecvlke toyatskes, makvyat, mvt omes:

15 Heyvn es ce kerhoyvkvres: Felo en hesaketvn es e hvlatit *ce kicvkis*, Ce cuset yvmvn vlvkekon omat, yvmvn enkvpakatskekares.

16 Hvmkvtekatskan vtotatsken, ce 'cusen svlvkekvs, momen centaket cuko-yekcv ofvn ece 'hecihocvkvres, cem opunvkvtaken, mehenwvn ece 'pikvken omat, kerrvkhoyvren; monkon omat, Felo en hesaketvn es e hvlatit *ce kicvkis*, Ekvnv hecvlke toyatskes.

17 Momet nettv tutcenen omvlkv etohkvlken cuko-yekcvn vtehvtes.

18 Momet nettv svtutcenan Cosef em punayet, Heyvn momehcet, hesahokatskvres; Hesaketvmesen em penkalikv:

19 Este fvccvket omatsken omat, etecakkatskat hvmket cen cuko-yekcv take ofvn wvnvkekvs; momis centa-

ket vpeyet, cen cukotake em elaukon telekon svpeyv-
kes:
20 Momet ce 'cuse take mvnette mahan 'svn yicats-
kvrcs; momat cem opunvkvtakc mehenwvken fvciyen,
ce pvsvtkekares, kicakvtes. Momen mvn momecakv-
tes.
21 Momet, Pu 'cuse ohfvccvn mehenwusen pum mvt-
tvtet omes, em puyvfekcv em estemerketvn heceyis, pum
'pohat em vpohiceye sekatet; monkv heyv estemerketvt
ep ohcvkikes, maket, etekicakvtes.
22 Momen Lupet em vyoposket, Hopuewvn vnaorikats-
kvs, makit, ce kicvkate te, momen vm vpohicatskeko
tayvtes? monkv hecvkes, e catvn vpohohet os, kicakvtes.
23 Momen Cosef en kerraten kerrvkekates, yvtekv ete-
ropotten etempunayvket onkv.
24 Momen enkvpvket fulotiket, hvkihkvtes; momet
ohfuliket, em punayaket, Semevn aenkvpvken ehset, en
renakv take ehomvn wvnayvtes.
25 Momof Cosef, En sukcvtaken telekon es fvcfihcet,
en cvtokunawvn en sukcvtaken vtehvs, momet vyetv em
ehvlewvn emvkvs, mahken, em momehocakvtes.
26 Momen em ecorakko-wakvtaken en telekon en sapo-
lihcet, mvn enkvpvkakvtes.
27 Momen fekhonnakan hvmket, em ecorakko-wakvn
hompetvn emvranet, en sukcvn hvwecof, en cvtokunawvn
hecvtes, momen hecvs, en sukcv e yuksvn vtehket
omvtes.
28 Momen etecakkakan em punayet, Vn cvtokunawvn
ohfulecihoces; momen hecvkes, vn sukcvn vtehkes; ki-
cakvtes; momen feksumkakvtes, momet penkalet etehe-
caket, Heyv Hesaketvmeset pu momecat naket o haks?
makakvtes.
29 Momet a'rke take Cekvpen Kenvn ekvnvn yicvtes,

momet nak em momakvte omvlkvn em onayakvtes, hvmmaket,
30 Estet, ekvnv e pucaset, opunvkv yekcvken es pum punayet, Ekvnv-hecvlket omakes, pu komvnks.
31 Momen, Este fvccvke toyēs; ekvnv-hecvlke toyēkos:
32 Etecakkvke palen hokkolohkakeyet ot, pu'rke e'ppucetake toyēs; hvmket sekos, momen mvnette mahat mucv nettvn pu'rke vpaket Kenvn ekvnvn likes, kiceyvnks.
33 Momen estet, mv ekvnv e pucasat, pum punayet, Este fvccvket omatsken omat, heyvn eskerrares; etecakkatskat yvmvn vc vpvken wikvks, momet *telekon* cen cukotake em elauko ohfvccvn cahwet, cem vyetvn vpeyvkes;
34 Momet ce 'cuse mvnette mahan 'svn yicatskvres; momof, ekvnv-hecvlke tokot, este fvccvket omatskat kerrares; momat, tecakkatskan cem wikvkin, heyv ekvnv ofvn setennesatskvres, pu kicvnks.
35 Momen mome ocvtes, sukcv tvnecicakof, hecvs, este vtekat en cvtokunawv esvyokkofket en sukcvn vtehkvtes; momen emetake e'rke esyomat cvtokunawv esvyokkofkvken hecakof, penkvlakvtes.
36 Momen e'rke take Cekvpet, Vn hopuetaken vc vkonahecatskes; Cosef sekon, Semevu sekos, momen Pencemen svpeyvranatskes; heyv nanvke omvlkvt vc vnrvpvket os, kicakvtes.
37 Momen Lupet, e'rken em punayet, Vnet 'res cem vlvkvkon omat, cv'ppucetake hokkolan pvsvtetskvres; cv'nke ofvn vm wikvs, momen 'res cem vlvkares, kicvtes.
38 Momen kicvtes, Cv'ppucet ece 'pakvket vkhvtvpikekos; e 'rvhvt elepet omen, eme tvlkuset vhoskekv; mv svpeyatskan, nak holwvket ohcakken omat, cv 'kvesse supvkhvthakan feknokketvn este-herickvn es vkhvtvpecatskvres.

SETENTVCKE 43.

MOMEN elaukot mv ekvnvn yekeet omvtes.
2 Momen mome ocvtes, teleko Ecepsen 'resawvte omvl-
kvn lokakof, e'rke taket, Hvtvm vpehyet, hompetv esto-
musen pun nesvkes, kicakvtes.
3 Momen Cutvt em punayet, Mv estet kerkusen pum
punayet kicemvts, Tecakkatskat ece 'pakvkekon omat,
cv turofvn hecatskekares.
4 Etecakkeyat epu 'paken vtotetsken omat, vkhvtvpeh-
cet, hompetvn cen neseyvres;
5 Momis emen vtotetskekon omat, vpehyēkos; mv estet
pum punayet, Ce 'cuset ece 'pakvkekon omat, cv turofvn
hecatskekares, makemvt ok, kicvtes.
6 Momen Eslevl, Estomaten holwvke moman vm mo-
mecatskvt haks, Etecakkeyvte etimvn ocēs, maket, mv
esten em onayatskemvte? makvtes.
7 Momen kicakvtes, Mv estet ep ohfvccvn momen pu
'nahvmkvlke ohfvccvn vhericet pum 'pohemvts, Ce'rke
take hesake munke te? etecakkatskat hvtvm ocatske te?
maket: momen heyv opunvkv naken okat vcvkvyen em
onayēmvts; Etecakkatskan ashvtvpecatskvres, makvra-
nat estome estomis kerreye tayvt haks?
8 Momen Cutv e'rke Eslevl em punayet, Mvnettan vc
vpvken vtotvs, momen asvpvkilet, vpeyeyvres; pvsatke-
kot, hesahokeyvret, pume, ceme momen pun lopuckusat
esyomeyat.
9 Vyoposkvt huerares: emen cv'nken em 'pohetskvres;
ec ohfulecihcet, ce homvn huericvkon omat, estofis cem
mvttecicvyvtet ce homvn huerares:
10 Vcewicēkaten omat, mehenwusan hiyomat svhok-
kolvn raweyvnt omekv, kicvtes.
11 Momen e'rke take Eslevl em punayet, Hiyomat mo-

mēt on omat, heyvn momecvkes; heyv ekvnv en lokce
hervke mahan cen nakvtehkv take vtehken cawet, pam
estomusen, fo-en-cvmpe estomusen, esfvmecickv, smvnv,
eto en lokce tvkvctawat, amvnt esyome nakemetvn mv
esten 'sem vkhvtvpecvkes:
12 Momet cvtokunawv tepvkocken ce'nke take ofvn
cvwvks; momet cvtokunawv cen sukcvtake e yuksv
ohtehken afulhuehocvte ce'nke take ofvn hvtvm svpe-
yatskvres; etehosket ome witvtes:
13 Ce 'cuse takeu evpahyet, asvpvkilet, mv esten oh
vpeyvkes:
14 Momen Hesaketvmese Yekcetv Omvlecat mv este
ehomvn merkvn ce'mvkekvs, Pencemen etecakkatskat
etimv tepakan atotvkvren. Momen vn hopuetake vc
vkonahohen omat, vc vkonahohet os, kicakvtes.
15 Momen mv este-hunvntaket mv nakemetvn cawet,
c'nke take ofvn cvtokunawv tepvkocken, momen Pence-
men evpayakvtes; momet asvpvkilet, Ecepsen vkhvtv-
pehcet, Cosef ehomvn svpaklvtes.
16 Momen Cosef, Pencemen vpvkaken hecof, en cuko
ohvfastvn em punayet, Heyv este-hunvntaken cukon
asceyicvs, momet nak pvsahtet, etetakuecvs; heyv estet
vc vpaket fvccvlikhompetvn hompvkvret ok.
17 Momen este-hunvnwvt Cosef kicat vcvkvyen mo-
mecvtes, momet este-hunvnwvt mv este-hunvntaken Co-
sef en cukon asceyicvtes.
18 Momen este-hunvntaket penkvlakvtes, Cosef en cu-
kon asceyihocekv; momet *etempunayet*, Enhvteceskvn
cvtokunawv pun sukcvn fulhuehocvtet omecicen es pu
ceyihoces; nake mv omecice es epu'nrvpe tetayat hopo-
yet, ep oh latket, svlvfkvlke toyeyvren pu cvwvret, pum
ecorakko-wakvlkeu, makakvtes.
19 Momet este-hunvnwv Cosef en cuko ohvfastvn vwo-

lihcet, cuko vhauken *vsvpaklet* em punayakvtes, hvm-
maket,
20 Aeha, cv pucase toyetskat, mehenwvn enhvteceskvn,
hompetvn nesvranet, yvkhvtvpecēmvts:
21 Momen mome ocemvts, fekhonnetvn rorihcet, pun
sukcv taken hvwecēmvts, momen hecvs, este-hunvnwv
vtckat en cvtokunawv en sukcv e yuksvn vtehkemvts,
pun cvtokunawv en honne esfvckat: momen pu'nke ofvn
hvtvm esyihcēs.
22 Momet cvtokunawv etvn pu'nke ofvn ashvtvpecēs,
hompetvn es nesvranet; estimvt pun cvtokunawvn pun
sukcvtaken vtehvten kerrēkos.
23 Momen, Herkvt cem ocvkckvs; ce penkahlvkates;
cen Hesaketvmese, momet ce'rke take en Hesaketvmeset
cen sukcvtake vtehken nakvcakan ce'mvkes; cen cvto-
kunawvn ocimvts, kicvtes. Momet Semevn ossihcet, 'sem
vlakvtes.
24 Momet mv este-hunvnwvt Cosef en cukon asceyihcet,
uewvn e'mahken, e'letaken okkosakvtes; momen em eco-
rakko-wakvlkeu en hompetvn emakvtes.
25 Momen Cosef fvccvlikof vlvkvranan nakemetvn ete-
takuecakvtes: mvn tvkliken hompvkvranat pohakekv.
26 Momen Cosef e huten vlakof, nakemetv e'nke take
vtehkan cukon escehyet 'sen yicvtes, momet ehomvn
ekvnvn tvkpotokakvtes.
27 Momen estonkon fullan em 'pohakvtes, momet,
Ce'rke take, este vculat opunvyecatskemv, cvfeknet lika?
Hesaket like emunka? kicvtes.
28 Momen, Cem vtotkv pu'rket cvfeknet omes, hesake
emunkes; kicakvtes. Momet ekvn potoyicet, vrak-
kuecakvtes.
29 Momen, en renakvn kvwahpet, e 'cuse Pencemen,
e'cke tate e'chushunvnwvn hecvtes, momet kicvtes, Ce

'cuse mvnette mahat, opunvyecet vm onayatskemv, heyvt mv te? Momet, Hesaketvmeset cen heromate! cv'p-puce toyetskat, kicvtes.

30 Momet Cosef lvpecicvtes; em envcofv em vnokeckvt e 'cusen eyacusekv: momet estvmv hvkihke tayan hopoyvtes; momet en nvthofvn ecehyet, mvn hvkihkvtes.

31 Momet e turofvn okkohset, ossvtes; momet se en tvciket, Tvkliken 'sohocvks, kicvtes.

32 Momen eme entvlken em ohocet, etecakkakateu entvlken, momen Ecepsvlke, eme vpvke hompakateu, entvlken 'sem ohocakvtes; Ecepsvlket Hepluvlken vpvket hompvkeko tayekv; mvt Ecepsvlke em enhomeckvt omekv.

33 Momen ehomvn vpokvtes, homv heckvtet homv heckvte vrahky vcvkvyen, momen mvnette mahat em mvnettetv vcvkvyen: momen este-hunvntaket em estomahet etehecakvtes.

34 Momen eme ehomv enkvpvken hompetvn acahwet *ohtotakvtes:* momis Pencemen ohtotat vpvltake hvmkvtekat enake ome cahkepvtes. Momen vpvket esket, afvckakvtes.

SETENTVCKE 44.

Momen en cuko ohvfastvn em punayet kicvtes, Mv este hunvntake en sukcvtaken hompetvn es fvcficvs, estomusen svpeyc tayat, momet este-hunvnwv vtekat en sukcv e yuksvn en cvtokunawvn vtehvs.

2 Momet vn sesketv, cvtokunaphvtke sesketv, momen cvtokunawv teleko esneskv mvnette mahat en sukcv e yuksvn vtehvs. Momen opunvkv Cosef opunayat vcvkvyen momecvtes.

3 Momen hvthvyvtke hvyvyakat vpaken mv este-hunvntake vtothoyvtes, entake em ccorakko-wakvtakeu.

4 *Momen* tvlofv sosiyet, hopvyeceko munkof, Cosef en cuko ohvfastvn em punayet kicvtes, Ahuyiret, mv este-hunvntaken assecvkvs; momet cakketskof, hvmmaket em punayvketskvres, Estomaten heran holwakan es fehkatske haks?

5 Cv pucase es eskat, momet mehenwvn es owalat heyvt mv toko? mvn momecatskat holwvken momehcatskes.

6 Momen cvkiket, heyv opunvkvn 'sem punayakvtes.

7 Momen em punayet kicakvtes, Estomaten cv pucaset opunvkv hiyomakan opunaye te? Cem vtotkvlket nake mv oman momecvkvre en hopvyecet omekvs.

8 Hecvs, mv cvtokunawv pun sukcv e yuksv take vtehken hecēmv hvtvm res cen yiceyvnks, Kenvn ekvnv enkvpvken: monkv estomen ce pucase en cuko asossen cvtokunaphvtken monkat cvtokunaplanen horkopcye taye haks?

9 Estimv vpvken mvn eshechoyat, mvt elekvs, momen ohvtvlakat pumen cv pucase en svlvfkvlke toyeyvres.

10 Momen makvtes, Hiyomat cem opunvkv vcvkvyen momekvs; estimv vpvken eshechoyat, mvt vn svlvfket omvres; momen cem mvttekot svpaklatskvres.

11 Momof lvpecicet este vtekat en sukcvn ekvnvn es tvkhvtvpecicet, este vtekat en sukcvn hvwecvtes.

12 Momen hopoyet vculaten 'svlicecet, mvnette mahan es wikvtes: momen sesketvt Pencemen en sukcv vpiken eshechoyvtes.

13 Momof em vccvketaken selahlecakvtes, momen este vtekat em ecorakko-wakvn svpolihcet, tvlofvn ye fulecvtes.

14 Momen Cutv, etecakkvke esyomat, Cosef en cukon yicvtes; momen emet mvn like emunkvtes; momen ehomvn ekvnvn tvkpvlatkvtes.

15 Momen Cosef, Heyv nake momecatskat nakmomeckv

estomc—te? este-hunvnwv vne omat mehenwvn owalc
tayat kerratskeko? kicakvtes.
16 Momen Cutvt, Cv pucasen naken em punayvraneya?
naken makvraneya? momen estomen pum mvttvkekat c
ohkerkuecvraneya? Hesaketvmcset cem vtotkvlke en hol-
wvyeckvn eshehces: hecvs, cv pucase en svlvfkvlke to-
yēs, pumet momen mv esteu e'nke ofv sesketv eshec-
hoyat.
17 Momen emct, Mvn momecare vn hopvyet omekvs:
mv este e'nke ofv sesketv eshechoyat, mvt vn svlvfke
tares; momis centaket on omat, herkv ofvn ce'rke taken
ohvpeyvkes.
18 Momof Cutvt vwolihcet, Aeha, cv pucase toyetskat,
ce'nkusapis, cem vtotkvt cv pucase e hvcko ofvn opunvkv
hvmken opunayvre em etektvnecetsken, ccn cvpvkketvt
cem vtotkv vnrvpen vhetikats: Felo etvpometskekv.
19 Cv pucaset, em vtotkvlken em 'pohet, Ce'rke take
monkat tecakkatskan ocatska? makemvts.
20 Momen pumet cv pucasen em punayet, Pu'rken
ocēs, este vculet, momen hopuewv vcule mahof en hec-
kuehocvte cotkat oces: momen e 'rvhvt elvtet on, eme
tvlkuset e'cke tate e'chuswvt vhoskes, momen e'rket vno-
kecet os, kicēmvts.
21 Momen cemet, cem vtotkvlken em punayet, Mvn res
vn hvtvpecatskvres, vn renakvn oh ocaren, kicetskemvts.
22 Momen pumet cv pucasen, Mv mvnettat e'rken enkv-
pvkeko tayes; e'rken enkvpaken omat, e'rket elvret ok,
kicēmvts.
23 Momen cem vtotkvlken em punayet, Ce 'cuse mvnettc
mahat ece 'pakvket vkhvtvpkekon omat, cv turofvn svnv-
comvn hecatskekares, kicetskemvts.
24 Momen mome ocemvts, cem vtotkv cv'rken oh fule-
ceyof, cv pucase em opunvkvn em onayēmvts.

25 Momen pu'rket, Hvtvm vpehyet, hompetv estomusen pun nesvkes, makemvts.
26 Momen pumet, Vkhvtvpecēko tayes; pu 'cuse mvnette mahat epu 'paken omat, vkhvtvpeceyvres; pu 'cuse mvnette mahat epu 'pvkekon omat, mv este-hunvnwv e turofvn hecēko tayekv, kicēmvts.
27 Momen cem vtotkv cv'rket opunayet, Cv 'hiwvt cv'ppucetake hokkolen vn heckuecvten kerratskes:
28 Momen hvmket osiyet, v'nkvpakvtes, momen, Mehenwusen selahlehocet os: makvyvntvs, momen mv vteken hecvyvte sekos:
29 Momen heyvu vc vkonahatsken, nak holwvket oh latken omat, cv'kvesse supvkhvthakan feknokketv vpvken este-herickvn hvtvphuecatskvres, pu kicemvts.
30 Monkv hiyomat cem vtotkv cv'rken em vlakin, mvnettat epu 'pvket omekon omat: en hesaketvt mvnettat en hesaketv vpvken wvnvket omekv;
31 Momēt ocvres, mvnettat *epu 'pvket* omekon hecof, elvres; momen cem vtotkvlket cem vtotkv pu'rke e'kvesse supvkhvthakan feknokketv vpvken este-herickvn hvtvphuecvkvres.
32 Cem vtotkvt cv'rke ehomvn mvnettat vyoposkvt hakemvt ok, hvmmaket, Res cem vlvkvkon omat, momof estofis cv'rke ehomvn vm mvttat huerares.
33 Monkv hiyomat cem vtotkvt mvnettat vyoposket, cv pucase em vtotkvt likare vm etektvnecet, mvnettat etecakkakat vpvket ayvre em etektvnecetskvren ce'nkusapis.
34 *Hiyomet* omekv, mvnettat vc vpvkekon, estomit cv'rken oh ayare te? nak holwakat cv'rke oh lvtkvranat hece witvyet ok, kicvtes.

SETENTVCKE 45.

MOMOF Cosef vnakv svpaklat omvlkv ehomvn 'se en
tvckeko tayvtes; momet huehkvtes, Este huyiromvlkvn
v'nkvpvken sossvkuecvs. Momen este estomet vpaket
huerekates, e 'rvhvlken em e ohkerkuecof.
2 Momen yekcen hvkihkvtes; momen Ecepsvlket poha-
ken, Felo en cuko *vtehkvlkeu* pohakvtes.
3 Momen Cosef etecakkakan em punayet, Cosef toyis;
cv'rket hesake emunka? Momen etecakkakat em vyo-
poskvkeko tayvtes: vpvkakat omecicen fekhervkekok.
4 Momen Cosef, Vc vwolicvkes, ce'nkusapvkis, etecak-
kakan kicakvtes. Momen vwolicakvtes. Momen, Cosef
ce 'cuse, Ecepse ekvnvn wiyyatskvte, toyis, makvtes.
5 Momen hiyomat yvmvn *vlvketvn* cv wiyyatskvnte
vrahkvn 'se en nokkicekot, 'se en cvpvkikatskvs, Hesa-
ketvmeset hesaketv vcayecetvn ce homvn vc vtotvtet
omekv.
6 Heyv ohrolope hokkolan elaukot ekvnvn ocvtet omen,
ohrolope cahkepe, mv em ofv cvpvyeckv momen hiyo
sekaranat, vhoske emunkekv.
7 Momen Hesaketvmeset ce homv taken vc vtotvtes,
este ece 'hoskat ece 'cayecet, ce hesahokvken hesayeckv
rakken es ce hesahuecvret.
8 Monkv hiyomat yvmvn vc vtotvtet centake tokot,
momis Hesaketvmeset omes: momet Felon e'rken *cv
hayet,* en cuko omvlkv e pucasen, momet Ecepse ekvnv
omvlkv ohfvnken cv hayvtes.
9 Lvpecicet, cv'rken oh vpeyvks, momet, Ce'ppuce Co-
sef hvmmaket os: Hesaketvmeset Ecepse *ekvnv* omvlkv
e pucasen cv hayvtet os; vcewicekot a vm vkhvtvpkvs:
10 Momen Kosen ekvnvn liket, vc vwolen liketskvres,

cemet, cen hopuetakeu, cen hopuetake en hopuetake
esyomatskat, momen yvpefikv fulle ocetskat, vpuekv ful-
lakat, nake ocetskat omvlkv esyomat:
11 Momen mvn ece 'fvstares; elauko ohrolope cahkepet
vhoske emunkekv; nakoceko haketskekaren, cemet, cen
cuko vtehkvlke, nake ocetskat omvlkv esyomatskat, maket
em punayatskvres.
12 Momen hecvkes, cen renakv taket, momen cv 'cuse
Pencemen en renakvt, cv cukwv mahusat cem punayv-
katen hecaket os.
13 Momen vrakketv Ecepse ekvnvn ocvyat omvlkvn
cv'rken em onayatskvres, momet nak hecatskvnke omvl-
kvn: momet lvpecicet cv'rken yvmvn asvkhvtvpecats-
kvres.
14 Momen e 'cuse Pencemen e nokwvn oh lvtiket, oh
hvkihkvtes: momen Pencemen Cosef e nokwvn oh hv-
kihkvtes.
15 Momen etecakkakat omvlkvn vfvnkahket oh hvkih-
kvtes; momen mv hoyanat etecakkakat etempunayakvtes.
16 Momen mv ohonvkv Felo en cuko ofvn pohkvtes,
Cosef etecakkakat yices, maket; momen Felo em vtot-
kvlke esyoman tayen afvckvkuecvtes.
17 Momen Felot Cosef em punayet, Tecakkaketskan
hvmmaket em punayvkvs; Heyvn momecvkes, cem vpue-
kvtaken sapolihcet, vpeyet, Kenvn ekvnvn resceyvkes;
18 Momet ce'rke take cen cuko vtehkvlke take esyo-
man evpahyet a vc oh vwvkes: momen Ecepse ekvnv en
nake heraten ce'mvkares, momen heyv ekvnv en nehetvn
es hompatskvres.
19 Hiyomat ce kihcis, Heyvn momecvkes; cen hopue-
takuce vrahkvn, ce 'hiwvtaken vrahkvn Ecepse ekvnv
asossen escvlleckvn cahwet, ce'rke taken evpahyet, vwv-
kes.

20 Momen ohvtvlakat nake ocatskat stoskohmatskvs; Ecepse ekvnv omvlkv en heretv cenake taket ok.
21 Momen Eslevl e'ppucetake mvn momecakvtes; momen Cosef escvlleckvn e'makvtes, Felot makvte vcvkvyen, momet vpeyan ehvlewvn e'makvtes.
22 Omvlkvn este hunvntake vtekaten vccvke teyoposhueckvn vrahrvkvn emakvtes; momis Pencemen cvtokunaphvtke warke cukpe tutcenen, momen vccvke teyoposhueckv cahkepen emvtes.
23 Momen e'rken hiyomen em vtotvtes; corakko-wakv pale Ecepse en nanvke herakan es sapolvken, momen corakko-wakv en hoktvke pale teleko, tvklike, hompetv esyome ehvlewvn es sapolvken e'rke vlakat vrahkvn.
24 Momen, etecakkakan vtoten, enkvpvkakvtes; momen em punayet, Vketecet, vpeyatskan etenrahpatskvs, kicakvtes.
25 Momen Ecepsen asosset vcemiket, Kenvn ekvnvn, e'rke Cekvpen, 'rem oricvtes.
26 Momet em onayet, Cosef wenake emunkes, momet Ecepse ekvnv omvlkv 'sem evpayvt hueres, makakvtes. Momen e feke en yekcet sumkvtes, em vkvsvmvkekok.
27 Momen Cosef em punayakvte, opunvkv omvlkvn em onayakvtes: momen escvlleckv svpeyvren Cosef vtotakvten hecof, e'rke take Cekvpe em puyvfekcvt acvfeknvtes:
28 Momen Eslevl, Tetayes; Cosef cv'ppucet wenake emunkes; ca'leko emunket ahyit erhecares, makvtes.

SETENTVCKE 46.

Momet Eslevl cunecket ayvtes, emet nake ocat omvlkv esyomat, momet Pev-sepvn eroret, nanvke ohnekrickvn e'rke Iseke en Hesaketvmesen *altvn* em ohnekricvtes.
2 Momen Hesaketvmeset, nere nakheckokat ofvn em

punayet, Cekvpē, Cekvpē, makvtes. Momen Yvmvn
aris, makvtes.
3 Momen kicvtes, Hesaketvmese, ce'rke en Hesaketv-
mese, toyis: Ecepsen vkhvtvpketvn ce penkahlates; mvn
etvlwv rakken ce hayaret ok:
4 Ece 'pakit Ecepsen vkhvtvpkares; momet ohvtvlakat
mehenwvn res ece 'lvkares: momen Cosef ce turwvn
e'nken oh wvkecvres.
5 Momen Cekvpet, ahuyiret, Pev-sepvn enkvpakvtes;
momen Eslevl e'ppucetaket, escvlleckv Felot vtehkvren
vtotakvten vtehken e'rke take Cekvpen, en hopuetakuce
take, e 'hitake esyoman svpeyvtes.
6 Momet em vpuekv, momen en nakockv take Kenvn
ekvnv ofv heckuecakvtet cahwet, Ecepse ekvnvn yicvtes,
Cekvpe, vhonvpse omvlkv vpvkakateu:
7 E'ppucetake momen e'ppucetake re'ppucetakeu vpv-
kakat, e'chustvlke, e'ppucetake e'chustvlke esyoman,
momen vhonvpse omvlkv vpvkakaten Ecepsen esceya-
kvtes.
8 Momen Eslevl en hopuetake Ecepsen esceyakvte e
hocefhokvt heyvt omakes; Cekvpet; e'ppucetakeu: Ce-
kvpe e'ppuce Lupe, homv heckvtet.
9 Momen Lupe e'ppucetake; Henvk, Falu, Heslvne,
Kami esyomat.
10 Momen Semev e'ppucetake; Cemuel, Camene, Ohate,
Cekene, Soha, Sal Kenvnvlke hokte e'chushunvnwv es-
yomat.
11 Momen Lefi e'ppucetake; Kvsvne, Kohar, Meleli
esyomat.
12 Momen Cutv e'ppucetake; Vle, Onvne, Sela, Pelese,
Selv esyomat; momis Vle Onvne tepakat Kenvn ekvnvn
pvsatkvtes. Momen Pelese e'ppucetaket Heslvne Hemvle
tepakat tates.

13 Momen Esekv e'ppucetake; Tolv, Pufv, Cop, Semlvne esyomat.
14 Momen Sepulvne e'ppucetake; Selete, Elone, Calele esyomat.
15 Heyvt Lev e'chushvnvntake, mv Petvn-elvm ekvnvn Cekvpe en heckuecvtet omakes, momen e'chuste Tinvn: e'ppucetake e'chustvlke esyomat em puyvfekcvtake omvlkvt pale tutcenen tutcenohkakvtes.
16 Momen Kate e'ppucetake; Sefevne, Haki, Suni, Espvne, Eli, Aloti, Aleli esyomat.
17 Momen Asv e'ppucetake; Emna, Esfa, Esfi, Peliv esyomat, momen e 'wvnwv take Sela; momen Peliv e'ppucetake; Hepv Malkivl tepakat.
18 Heyvt Selpv, mv Lepvnet e'chuste Levn emvte, e'chushunvntaket omakes; momen heyvn Cekvpen en heckuecvtes, est' em puyvfekcv palen epohkakat.
19 Cekvpe e 'hiwv Lecvle e'chushunvntake; Cosef Pencemen tepakat.
20 Momen Cosef Ecepse ekvnvn Menasv Eflevm tepakat en heckuehocvtes, mv Patefelv On em plest e'chuste Vsenar en heckuecvtet.
21 Momen Pencemen e'ppucetake; Pela, Pecv, Aspelc, Kela, Neemv, Ehi, Lase, Mvpem, Hvpem, Ate esyomat.
22 Heyvt Lecvle e'chushvnvntake, mv Cekvpe en heckuecvtet omakes; est' em puyvfekcv omvlkat palen ostohkakvtes.
23 Momen Tane e'ppucetake; Husem.
24 Momen Nafteli e'ppucetake; Casel, Kuni, Cesv, Selem esyomat.
25 Heyvt Pelhv, mv Lepvnet e'chuste Lecvlen emvte, e'chushunvntaket omakes, momen heyvn emet Cekvpe en heckuecvtes: est' em puyvfekcv omvlkat kolvpakvtes.
26 Est' em puyvfekcv Cekvpe vpvkvke Ecepsen esceya-

kat, mv em etetackv asossakvte omvlkat, pale epaken
epohkakvtes; e'ppucetake e 'hitake vpaket vhonkvtkv-
kekon.
27 Momen Cosef e'ppucetake Ecepsen en heckuehocv-
tet est' em puyvfekcv hokkolvtes; est' em puyvfekcv
Cekvpe en cuko-hvmecvlket Ecepsen esceyakat omvlkat
pale kolvpakvtes.
28 Momen Cutv Cosef oh ayetvn homvn vtotvtes, nene
Kosen *ekvnv* eroran ehomvn hecicvren: momen Kosen
ekvnvn esceyakvtes.
29 Momen Cosef, em escvlleckv-pvfnvn etetakuehcet,
e'rke Eslevl vnrvpvranet, Kosen ayvtes: momet e en
heckuehcet, e nokwvn oh lvtiket, vcvpken e nokwvn oh
hvkihkvtes.
30 Momen Eslevl Cosef em punayet, Hiyomat cv'lekvs,
ce hesake emunken ce turofvn hecikv, kicvtes.
31 Momen Cosef etecakkvke e'rke en cuko-hvmecvlke
esyoman em punayet kicakvtes, Felon oh ahyit, em ona-
yet kicares, Tecakkakvyat cv'rke en cuko-hvmecvlke es-
yome, Kenvn ekvnvn vpokvtet, a vc oh yices;
32 Momen este-hunvntaket yvpefikv vhecicvlket oma-
kes, vpuekv vhecicvlket omakvtet ok; momet en yvpe-
fikv fullakat, em vpuekv fullakat, nak ocakat omvlkv
esyoman es yices.
33 Momen momēt ocvres, Felot ce'nhuehket, Cen nakv-
fvstetv taket nake te? makof,
34 Hvmmakatskvres, Cem vtotkvlket vpuekv vhecicvl-
ket omcyvtes, pu mvnettvke vteke hiyome oren, pumet
pu'rkvlke tate esyomeyat: momat Kosen ekvnvn vpo-
katskvret; vpuekv vhecicv vtekat Ecepsvlke em enho-
meckvt omekv.

SETENTVCKE 47.

Momof Cosef recehyet, Felon em onayvtes, hvmmaket, Cv'rke, tecakkakvyat, en yvpefikv fullakat, em vpuekv fullakat, nake ocakat esyomat omvlkvt Kenvn ekvnvn asosiyet, yices; momen hecvs, Kosen ekvnvn fulles.

2 Momen etecakkakat vpvlwv este-hunvntake cahkepen evpahyet, Felo ehomvn svpvklecvtes.

3 Momen Felot Cosef etecakkakan em punayet, Cen nakvfvstetv nake te? kicakvtes. Momen, Cem vtotkvlket vpuekv vhecicvlke toyēs, pume momen pu'rkvlkeu, Felon kicakvtes.

4 Momet Felon em punayet, Heyv ekvnvn vpoketvn komet yices; cem vtotkvlke em vpuekvn en nanopkv sepekokv, Kenvn ekvnvn elaukot yekcet ok; monkv hiyomat cem vtotkvlket Kosen ekvnvn vpokeyvre pum etektvnecetskvren ce'nkusapēs, kicakvtes.

5 Momen Felot Cosef em punayet, Ce'rke tecakkaketskat esyomat ec oh yices;

6 Ecepse ekvnvt ce homvn oces; ekvnv here mahan ce'rke tecakkaketskat esyomat vpoyetskvres; Kosen ekvnvn vpokekvs; momen este-hunvntake mvnvckakat vpvkaken kerretsken omat, vm vpuekv ohfvnkvken svpvklecetskvres, kicvtes.

7 Momen Cosef e'rke Cekvpen escehyet, Felo ehomvn huericvtes; momen Cekvpet Felon ohmerkvn oh opunayvtes.

8 Momen Felot Cekvpen em punayet, Cen hesaketv ohrolope en nettvt nvcoma? kicvtes.

9 Momen Cekvpet, Tvleporvt arvyvte ohrolope en nettvt ohrolope cukpe hvmken palc tutcenet omakes; vn hesaketv ohrolope en nettvt nvcomuset omet, holwvhoket

omvtes, momet mv nettv cv'rkvlke tate tvleporvlke fullvte ohrolope en nettvn oricvkekot os, kicvtes.
10 Momet Cekvpet Felon ohmerkvn oh opunahyet, ehomv huervte enkvpvken ossvtes.
11 Momen Cosef e'rke, etecakkakat esyoman vpoyicet, Ecepse ekvnvn ekvnv here mahat ofvn enake taken emakvtes, Lameses em ekvnv ofvn, Felo makvte vcvkvyen.
12 Momet Cosef e'rke, etecakkakat, erke en cukohvmecvlke esyomat omvlkvn tvkliken es hompvkuecvtes, en cuko hvmkevlkat vtekat vcvkvyen.
13 Momen ekvnv hvmkvn tvklike sekates; elaukot yekce mahet ok, momat Ecepse ekvnv, Kenvn ekvnv tepakat elaukot omecicen pulsvke hakvtes.
14 Momen Cosef, telcko nesakat enrahkvn, cvtokunawv Ecepse ekvnv ofv momen Kenvn ekvnv ofv eshechoyat omvlkvn vteloyvtes; momet Cosef mv cvtokunawvn Felo en cukon esceyvtes.
15 Momen Ecepse ekvnvn, momen Kenvn ekvnvn cvtokunawv omvlkvt pokehpof, Ecepsvlke omvlkvt, Cosef en yicet, Tvkliken pu'mvs; estoman ce homvn pvsatkcyvre tc? pun cvtokunawvt pokepekv, kicakvtes.
16 Momen Cosef kicvtes, Cem vpuekvn wiyyvkes; momen cvtokunawvt pokepen omat, cem vpuekv vyoposken ce'mvkares.
17 Momen em vpuekv taken Cosef 'sen yicvtes; Cosef corakko, wakv fulle, yvpefikv fulle, corakko-wakvlkeu esyomat vyoposken tvkliken e'makvtes; momet em vpuekv take omvlkv vyoposken mv ohrolopen hompvkuecvtes.
18 Momen mv ohrolope hoyahnof, ohrolope svhokkolan en yicet, Pun cvtokunawv omvlkvt pokepet omen cv pucasen em ehhēkos; momen vpuekv fulle ocakat cv pucase enaket omakes; cv pucase en renakv ehomvn na-

ket vhoskekon, pu'natake, pum ekvnv esyomat tvlkuset
vhosket os:
19 Estoman cen renakv ehomvn pvsatkeyvre te, pumet
pum ekvnvu esyomat? Pum ekvnv esyomeyat vyopos-
ken tvkliken es pun nesvkvs, momen pumet pum ekvnv
esyomeyat Felo em vtotkvlke toyeyvres: momen nerkvn
pu'mvkvs, pvsatkekot, hesahokeyvren, momen ekvnvt
tvlvhassekaren, kicakvtes.
20 Monkv Cosef Ecepse ekvnv omvlkvn Felon en ne-
svtes; elaukot yekcen ohwetenkat omecicen, Ecepsvlke
este-hunvnwv vtekat em ecvpofvn wiyyet omekv; mo-
men mv ekvnv Felo enake hakvtes.
21 Momen estet on omat, Cosef Ecepse em vteke yuksv
hvmke enkvpvket yuksv hvmkat eroren tvlofv ocakan
ohkuehuecvtes.
22 Plestvlke em ekvnv tvlken nesekates; Felot nak
hompetvn em mellvten hompakvtet omen ocaken, hom-
petv enake nake Felot emaken hompakekv: monkv em
ekvnv taken wiyyvkekates.
23 Momen Cosef esten em punayet, Hecvkes, mucv
nettvn centake cem ekvnv take esyomatskan Felon en
nesahkis; hecvkes, nerkvt yvmvn cem ocakes, momen
ekvnvn fokayatskvres, kicakvtes.
24 Momen vtelokv omof momēt ocvres, tekvpvke svcah-
kepan Felon ematsken, tekvpvke ostat cenake taket omv-
res, cvpofvn nerkvt, momet cen hompetvn, cen cuko-
vtehkvlkeu, momet cen lopuckusat en hompetvn, ki-
cakvtes.
25 Momen kicakvtes, Pu hesahuecet ometskes; cv pu-
case ehomvn heromkvn pun heckvkekvs, momet Felo em
vtotkvlke toyeyvres.
26 Momen, Felot tekvpvke svcahkepan ocvres, maket,
Cosef Ecepse ekvnv ohfvccvn vhakvn mvn hayvtes, mucv

nettv eroren; plestvlke tvlkusat em ekvnv tvlkuset Felo enake hakekates.

27 Momen Eslevl Ecepse ekvnv ofv Kosen ekvnvn likvtes; momen mv em ofvn nakockvn e en heckuecet, honvpsvket, tayen ohvtvlvkakvtes.

28 Momen Cekvpet Ecepse ekvnvn ohrolope palen kolvpohkaken likvtes; monkv Cekvpe en nettvt, ohrolope weñakvte cukpe hvmken pale osten kolvpohkakvtes

29 Momen Eslevl elvranat oketvt vwolicvtes: momen e'ppuce Cosef enhuhiket, kicvtes, Hiyomat cen renakv ehomvn heromkvn eshehcin omat, ce'nkusapis, ce'nke cv hvfe elecvn wvkecvs, momet heromet, mehenwvn es vc vfastetskvres; Ecepse ekvnvn cv'nan herihcetskvs, ce'nkusapis:

30 Momis cv'rkvlke vpaket nocvyof, Ecepsen es vc osiyet, em ena-herickv hute taken cv hericetskvres. Momen, Mahketskat etvpomen momecares, kicvtes.

31 Momen, Etemfvccetv vcakan es cv temfvccvs, kicvtes. Momen etemfvccetv vcakan 'setemfaccvtes. Momen Eslevl topv e'kvn oh potokvtes.

SETENTVCKE 48.

Momen mome ocvtes, heyv nanvke renyupvn, hvmket, Ce'rket enokkes, maket, Cosef em onayvtes: momen e'ppucetake hokkolc, Menasv Eflevm tepakan evpayvtes.

2 Momen hvmket Cekvpen em onayet, Ce'ppuce Cosef cem vlakes, makvtes: momen Eslevl e yekcihcet, topvn ohlikvtes.

3 Momen Cekvpet Cosef em punayet, kicvtes, Hesaketvmese Yekcetv Omvlecat Kenvn ekvnv Lvs tvlofvn e vn heckuecvtes, momet vc ohmerret,

4 Hecvs, honapsen ce hayet, ec ohvtvlayares, etvlwvvlke etohkvlken ce hayit, heyv ekvnvn, ece honvpse ce yupv

yicat, meyuksv-seko enake taranen, emvkares, cv kicv-
tes.
5 Momen hiyomat ce'ppucetake hokkole, Ecepsen ec
oh vlvkvko emunken Ecepse ekvnvn cen heckuehocvtet
cvnaket omakes; Eflevm Menasv tepakat Lupe Semev
tepakat etvpomet cvnaket omvkvres.
6 Momen ece honvpse mv erenyupvn cen heckuehocat
cenaket omvkvres; ekvnv enake taranat ofvn e 'rvhvlke
e hocefkv take vcvkvyen hocefhoyvkvres.
7 Momen vnet on omat, Petvn *Elvm* enkvpvket atvyof,
Lecvlet Kenvn ekvnvn vyetvn vm elepvntvs, Eflar
roretv vyetv kocuknusat vhoskof; momen mvn hericv-
yvntvs, vyetv Eflar roran, (mvt Perehem tes.)
8 Momen Eslevl Cosef e'ppucetaken hecet, Heyv esti-
tvke te? makvtes.
9 Momen Cosef e'rken kicvtes, Cv'ppucetake Hesaketv-
meset yvmvn a'mvtet omakes. Momen kicvtes, 'Svm
vtes, ce'nkusapis, momen ohmerkv opunvkvn oh opu-
nayares.
10 Momen vculkvt omeccicen en renakvt hereko hakv-
ten, heceko tayvtes. Momen es em vwolicvtes; momen
vfvnket, otakvtes.
11 Momet Eslevl Cosef em punayet, E turofvn hecares,
ce komvkvntvs, momen hecvs, Hesaketvmeset ece ho-
nvpsen cv hecvkueces.
12 Momen Cosef *e'rke* e torkowv em etenrvwvn awol-
huecvtes; momet e turofv ekvnvn vhecen potokvtes.
13 Momet Cosef hokkolvn evpahyet, Eflevm e'nkvpe-
rvn es hvlatet Eslevl e'nkvskvnv fvccvn, momet Menasvn
e'nkvskvnvn es hvlatet Eslevl e'nkvperv fvccvn, 'sem
vwolicvtes.
14 Momen Eslevl e'nkvpervn awiyyet, Eflevm mvnettat
e'kvn oh wvkecet, e'nkvskvnvn Menasv e'kvn oh wvke-

cvtes, kerret, e'nketaken fvyatet; Menasvt homv heckvtet
ok.
15 Momet Cekvpet ohmerkv opunvkvn Cosef oh opu-
nayet makvtes, Mv Hesaketvmeset cv'rkvlke tate Eple-
hame Iseke tepakat ehomvn welakvte, mv Hesaketvme-
set hesakvyvte omvlkv eteropotte mucv nettv eroren cv
hompicvtet,
16 Mv Encel nak holwakat omvlkv vc ossicvtet heyv
mvnettakat ohmerrekvs; momen cv hocefkvt oh hocef-
ket, cv'rkvlke tate Eplehame Iseke tepakat e hocefhokvt
oh hocefkvkekvs; momen ekvnv en nvrkvpvn este ohv-
tvlaket sulke mahe hahvkekvs.
17 Momen e'rket e'nkvpçrvn Eflevm e'kvn oh wvkecen
Cosef hecof, en herekates; momet e'rke e'nken Eflevm
e'kv enkvpvke Menasv e'kvn ohkueyetvn komet kv-
wapvtes.
18 Momet Cosef, Mohmates, cv'rkē; heyvt homv hec-
kvtet omekv; eme e'kvn ce'nken oh wvkecvs, e'rken
kicvtes.
19 Momen e'rket em vkvsvmekates, Kerris, cv'ppucē,
kerris; mvu etvlwv hakvres, momet emeu rakke tares;
mome estomis e 'cuset 'sen rakke tares; momen en ho-
nvpse etvlwvvlke sulke etohkvlke hakvres.
20 Momet mv nettvn ohmerkvn oh opunayvtes, Eflevm
omēn momen Menasv omēn Hesaketvmeset ce hayekvs,
maket, Eslevl cemen hocefet ohmerkvn oh opunayvkvres,
maket: momet Eflevm Menasv enhomahten huericvtes.
21 Momet Eslevl Cosef em punayet, Hecvs, elis; mo-
mis Hesaketvmeset ece 'pakvkvres, momet ce'rkvlke tate
em ekvnvn yes ce fulkvkvres.
22 Momet ohvtvlakat tecakkaketskat senhoyvnen ekvnv
hvmken ce'hmis, mv vm eslafkv-cvpko vm ecevkotakse
tepakan Amolvlken es esvyvtet, kicvtes.

SETENTVCKE 49.

Momet Cekvpet e'ppuccetaken oh huehket, hvmmakvtes;
E vteloyvkes, nettv ocvkvranat omof nake ec oh lvtkvra-
nvkan cem onayvkaren.
2 Cekvpe e'ppucetake toyatskat, e vtelohyet, pohvkes;
momet ce'rke take Eslevl em vpohicvkes.
3 Lupē, cv'*ppuce* homv heckvtet omet, vn yekce, mo-
met vn yekcetv em ette cnhvteceskvt; rakketv emuntalat
momet yekcetv emuntalat ometskes.
4 Uewv *melohle* omēt yekcen huerekot, homahtvt hue-
retskekares, ce'rke en topvn oh ayetskvtet ok; momof
mvn svholwvyecetskvtes; vn topvn oh ayvtes.
5 Semev Lefi tepakat tecakkvket omakes; em eslafkv-
cvpkotaket setepokv esteleckvt omakes.
6 Vm puyvfekcv toyetskat, naken etemopunvyecakof,
em ecehyetskvs; vm vrakketv toyetskat, etenvkaftof,
vpahketskvs; cvpvkhokof esten pvsatct, ekv-yekcvket ot,
wakv hvfe em acvfvkv taken warakvtet ok.
7 En cvpvkketv taken, hiyye tatet ok, ohtvhikvket
omen, en homeckv takeu ohtvhikvkekvs, holwvyece tatet
ok: Cekvpe em etenrvwvn etekvpicit, Eslevl em etenrv-
wvn vwahecares.
8 Cutv toyetskat, tecakkaketskat ece 'kvsvmvkvres;
ce'nket cen horrvlke e nokwv taken oh ocvres; ce'rke
e'ppucetaket ce homvn potokvkvres.
9 Cutvt este-papv e'chuswvt omes: cv'ppucē, nak pvsa-
tetskvtc enkvpvket vcemketskvtes; este-papv omēt cu-
neket, este-papv hoktvlwv omēt cunekvtes; estit ahue-
ricvre te?
10 Mekko ohfvnkat es en kerkvt Cutvn enkvpvkekon,
c'letakcu em etenrvwvn vhakv-emvt enkvpvkeko munken

Silot vlvkvres; momen em vpohickvn estet em vtelo-
kvres.
11 Em ecorakko-wakv pvrko-fvkvn vwvnayet, momet
em ecorakko-wakv e'chuswvn pvrko-fvkv here mahan
vwvnahyet, em vccvken pvrko-opuswvn es okkoset, en
kapvn pvrko e catvn es okkohses;
12 E turwvt pvrko-opuswvn es catvket omen, e nutet
nakepese es hvthvke tares.
13 Sepulvnet uehvtkv vfopken liket, perro em vfek-
honnetvt omvres; momen em ekvnv-tvckv em vteket
Sitvn vfopken orvres.
14 Esckvt corakko-wakv yvpefikv hute em etenrvwvn
wakkat omes:
15 Momet fekvpkv ocan heret oman hecet, ekvnvu
heruset oman hecvtes; momet e fulowvn nak karo-
netvn ehmet, vtotketv emhoyvranan elecvn e huericv-
tes.
16 Tanet, Eslevl em vliketv *palen hokkolohkakat* hvm-
ket omet, em esten ohfvccvkuecvres.
17 Tanet nenen oh wakket cetto holwvyecet omet, ne-
nucen oh wakket, cetto eyvpe oce, corakko e'leceskvn
akkat, ohlikvt pvlken alvtkvren omvres.
18 Cehofv toyetskat, hesaketv estemetskan emehakv-
yvtet os.
19 Kate tat, svpenkvlecvlke etohkvlkat ohcakkvkvres,
momis espoken emet cakkvres.
20 Asv aosse en tvklike nehet omen, mekkvlke en
hompetv herakan heckuecvres.
21 Nafteli eco enrecopkat omes; opunvkv estafvce-
cicvke tayan estemet os.
22 Cosef etolvcce tayen ettat, etolvcce uekiwv tempe
oce, tayen ettat omes: em elvccvket tohopken oh hon-
tvket omes.

23 Eccvkotakse esfullvlket tayen nokkicakvtes, momet echet assecakvtes;
24 Momis em eccvkotakse yekcetv ofvn fekhonnvtes, momen Yekce Mahat Cekvpe enaket e'nket Cosef e'nke e sakpvn yekcvken hayvtes; (Yvpefikv vhecicvt, Eslevl en Cvtot, mvn avtet omes.)
25 Ce'rke en Hesaketvmeset momecvtes, mv cem vnicvranat, momet Yekcetv Omvlecat, ohmerkv onvpv hvlwe ocakan, ohmerkv vklauke kvncvpe wakke ocakan, momen ohmerkv epese momen hopuetakhute ocakan es ec ohmerrvranat.
26 Ohmerkv ce'rke oh opunayat, cv'rkvlke tate oh opunayvkvte ekvnhvlhvwe meyuksv-seko svpaklat em vteke hopvye mahat oren emuntvlaket omes: mvt Cosef e'kvn oh ocet, mv etecakkakvte enkvpvkvte ekv-onvpvn oh ocvkvres.
27 Pencemen yvhv nak wenake selahlecat omes: hvthvyvtken nak elehcat lokvres, momet yafkof nak cahwat etekvpicvres.
28 Heyv omvlkvt Eslevl em vliketv palen hokkolohkakat omakes: momen nake e'rke em punayet, ohmerkvn oh opunayakat heyvt omes; *em vliketv* vtekat ohmerkv oh ocvranat etvpomet oh opunayvtes.
29 Momet ohyekcicet kicakvtes, Vm este taten ohvpvkvranvyet os: ekvnhauke Eflvne Hetvlke em ekvnv ofv ocat ofvn cv'rkvlke tate vpvken cv hericvs.
30 Ekvnhauke Mekpelv ekvnv, Kenvn ekvnv ofvn Mamle ehomv oce, mv Eplehamet, ekvnv vpvken, Eflvne Hetvlken en nesvten, este-herickv hute epucasvret.
31 Mvn Eplehame e 'hiwv Sele tepakan hericakvtes: mvn Iseke e 'hiwv Lepekv tepakan hericakvntvs; momen mvn Levn hericvyvntvs.
32 Mv ekvnv momen ekvnhauke mv ofv ocat, mv *Eplehamet* Her en hopuetake en nesvten.

33 Momen Cekvpet e'ppucetaken ohyekcicet nak kica-
kat espoyof, e'len topvn a oh cemhuehcet, momet he-
sakvte wihket, em este taten ohvpakvtes.

SETENTVCKE 50.

MOMEN Cosef, e'rke e turofvn oh lvtiket, oh hvkihket,
vfvnkvtes.
2 Momet Cosef em vtotkvlke vlekcvlken esfvmecickvn
es vfvstvkvren kicakvtes: momen vlekcvlket Eslevl esfv-
mecickvn es vfvstakvtes.
3 Momen eme ohfvccvn nettv pale osten esfvcfakvtes;
momēn estenaelv esfvmecickv es vfvstetv nettvn esfvcfv-
ket ok; momen Ecepsvlket nettv pale kolvpaken oh wa-
kakvtes.
4 Momen ohwaketv nettv hoyvnakof, Cosef Felo en
cuko vtehkvlken em punayet, kicakvtes, Hiyomat cen
renakv ehomvn heromkvn eshccin omat, Felo c hvckon
em punayet hvmmakatskvren ce'nkusapvkis:
5 Cv'rke etemfvccetv vcakan 'setemfaccin cv hayemvts,
maket, Hecvs, elis; este-herickv cvnake Kenvn ekvnvn
etetakuecvyvte ofvn cv hericetskvres. Monkv hiyomat
ahyit, cv'rken hericare vm etektvnecetskvren ce'nkusapis,
momet rvlvkares.
6 Momen Felot, Ahyet, ce'rken hericvtcvs, temfaccetsken
ce hayvte etvpomen, kicvtes.
7 Momen Cosef e'rke hericvranet vcemkvtes: momen
Felo em vtotkvlke omvlkvt, en cuko vtehkvlke vculakat,
momen Ecepse ekvnv em vculvke omvlkvt,
8 Momen Cosef en cuko vtehkvlke omvlkvt, momen
etecakkakat e'rke en cuko vtehkvlke esyomat vcvkvpeyv-
tes; en lopuckusat, en yvpefikv fullakat, momen vpuekv
omvlkv fullakat tvlken Kosen ekvnvn wikakvtes.
9 Momen escvlleckv-pvfnvt, corakko ohvpokvlke esyo-

mat vcvkvpcyvtes: momen etohkvlkat rakke mahet
omvtes.
10 Momet Etate en nerkv-en-cesketv Cotvne hvcce
tvpalv ocan roricvtes, momet mvn waketv rakke, momet
yekcen 'soh wakakvtes: momen waketvn nettv kolvpa-
ken e'rken en hayvtes.
11 Momen mv ekvnv vpoke Kenvnvlket waketv Etate
en nerkv-en-cesketv ocan hecakof, Heyvt Ecepsvlke en
waketv honnet omes, makakvtes: monkv e hocefkvt
Epel-meslem kihocvtet os, mv Cotvne tvpalv ocan.
12 Momen e'ppucetaket nak kicakvte vcvkvyen em mo-
mecakvtes:
13 E'ppucetaket Kenvn ekvnvn svpeyet, escehyet, ekvn-
hauke Mekpelv ekvnv ofv ocat, mv Eplehamet este-
herickv hute epucasvranat, ekvnv vpvke Eflvne Hetvlke
en nesvtc, ofvn hericakvtet ok.
14 Momen Cosef, e'rke hericat hoyanof, Ecepsen yeful-
kvtes, etecakkakat, e'rke hericvrane vcvkvpeyvte omvlkv
esyomat.
15 Momen Cosef etecakkakat e'rke ēlen hecakof, Cosef
pun homecet, nak holwvke em momeceyvte omvlkvn
esfvcken pum pvlehce wites, makakvtes.
16 Momet opunvkvn Cosef em vtotakvtes, hvmmaket,
Ce'rket eleko emunket vhakvn emvtes, hvmmaket,
17 Hiyomen Cosef em punayatskvres, Hiyomat tecak-
kaketskat cem mvttecicakvte, momen en holwvyeckv ta-
ken, holwvken cem momecakvtet oman, es em wikvkvs,
ce'nkusapis; momen hiyomat ce'nkusapēs, ce'rke en He-
saketvmese em vtotkvlke en holwvyeckvn es em wikvkvs.
Momen em punayakof Cosef hvkihkvtes.
18 Momen ohvtvlakat etecakkakat oh vpehyet, e turofv
ehomvn tvkpvlatkvtes; momet, Hecvs, cem vtotkvlke
toyēs, makakvtes.

19 Momen Cosef etecakkakan em punayet, Ce penkah-
lvkates, *hiyomet* omekv, Hesaketvmese vyoposket hue-
rvya? kicakvtes.
20 Momen centaket on omat, nak holwvken vc vnrvpen
komatskvtes; momis Hesaketvmeset lopickvn komvtes,
este sulke en hesaketvn vcayecvret.
21 Monkv hiyomat ce penkahlvkates; centake cen
lopuckusat esyoman hompvkuecares; kicakvtes. Momet
emvhlvpatet, heromet em punayakvtes.
22 Momen Cosef Ecepsen likvtes, emet e'rke en cuko-
hvmecvlke esyomat: momen Cosef ohrolope cukpe hvm-
ken palen arvtes.
23 Momet Cosef Eflevm en honvpse renhonvpse svtut-
cenan hecvtes: momen Menasv e'ppuce Mekv en hopue-
take Cosef e torkowvn oh mahakvtes.
24 Momen Cosef etecakkakan em punayet kicakvtes,
Elis; momis Hesaketvmeset mehenwvn cen cukopericet,
heyv ekvnv a 'sec ossihcet, mv ekvnv Eplehame, Iseke
Cekvpe esyoman emvranet temfvccetv vcakan emetv
'setemfaccvten res ec orvkvres.

25 Momen Cosef Eslevl en hopuetake etemfvccetv vca-
kan es etemfaccepuecakvtes, Mehenwusen Hesaketvme-
set cen cukoperihcvket, heyv ekvnvn 'secossicvkvres,
momen yvmv enkvpvken cv funen esossatskvres, maket.
26 Momen Cosef elvtes, em vculkv ohrolope cukpe
hvmken palat oren; momen-esfvmecickvn e'nan 'svfvs
tahken, Ecepse ekvnvn tohahvwvn vpikvtes.

COKV ESVKVSVMKV.

HEPLUVLKE EM PUNVKV ENHVTECESKV
ES OOHOYVTE TOHTVLECIHOCET OS.

THE BOOK OF PSALMS,

TRANSLATED FROM

THE ORIGINAL HEBREW INTO THE
MUSKOKEE LANGUAGE.

AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1816,
NEW YORK.

[*Muskokee, Psalms,* 18*mo.*]

COKV ESVKVSVMKV.

ESVKVSVMKV 1.

Mv este naorkvlke em vkerrickv vcvkvye yvkvpekot, holwvyecvlke em vyetvn oh huerekot, momet nakhayvkckvlke nvkaftan likekot,

2 Momis Cehofv em vhakv es em afvcketvt omen, em vhakv nettvt ot nere tis oh vkerricat, en heret omes.

3 Momet eto ucwv fihhonat vfopke vhocke, esse yuknekon, em ette em oketv omof lokcicat ome tares; momen naket o vteken momecat heren ayet os.

4 Este faccvkekat mv omvkekot os: momis nak en tvleesse hotvle vtohkat omvket os.

5 Monkv faccvkekat ohfvcceckv omof svpvklekon, holwvyecvlket este-faccvlke nvkaftan svpvkilekos.

6 Cehofv este-faccvlke em vyetvn kerret omen, momis holwvyecvlke em vyetvt sumketvn oh ayet omekv.

ESVKVSVMKV 2.

Estomaten etvlwv cahmelikvt cvpvkhoket on, este sulsokat nake ehvperken oh vkerricvke haks?

2 Ekvnv mekkvlket vnrvpet asvpvklen, em evpayvlken Cehofv vnrvpen, momen en Klist vnrvpen etenvkaftaket os,

3 Em eswvnakvn kvceyet, efvkv enake taken vwikvkeres, *makaket.*

4 Hvlhawan likat vpelvres: Pucaset vpelicvkvres.
5 Momof en cvpvkketv ofvn em punayvkvres, momet cvpvkketv hiyyat ofvn penkvlvkuecvres.
6 Mome estomis vm Mekkon Sivn ekvnhvlwe vcakat cvnaken huerihcis.
7 Nake momvres komvten kerkuecares: Cehofvt, Cemet Cv'ppuce toyetskes; mucv nettvn ce heckuehcis, cv kicvtet-os.
8 Vm 'pohvs, momen etvlwv cahmelikvn cenake taren *ce*'mit, ekvnv yuksvlken epucasetskvren ce'mares.
9 Cvto estepketvn es kvcehyet, vrkvshayv em vrkvswv omēn vwiket tvkocetskvres.
10 Monkv hiyomat, mekkvlke toyatskat, hoporrenet omvkes: ekvnv fvccecvlke toyatskat, ce mvhahoyvkekvs.
11 Cehofvn em penkalet em vtotket, feketet afvckvkes.
12 Eppucen vfvnkvkes, cvpvkke haken, vpeyatskof, sumketvn vkpvlatkatskekaret; vyvkhvmkvn en cvpvkketvt vhetke witet ok. Em enhonrakat omvlkvt en heraket os.

ESVKVSVMKV 3.

Tewe es em Vkvsvmkv, e'ppuce Apselvme en letkof coyvtet.

Cehofa, vc vnrapvlke em vhonkvtkv mvtawwvt ohvtvlaket-os! vc vnrvpen asvpaklat sulket os.
2 Vm puyvfekcvn opunvyecet, Hesaketvmeset vnickvn em ocekot os, makakat sulket os.
3 Momis cemet, Cehofv toyetskat, sevrvnakvt vm vfulotken vn hueretsket os, *momet* vm vrakketv momet a cv cemoksicvt.
4 Vn haken Cehofvn es oh huehkis, em ekvnhvlwe vcakat aossen vm vyoposkvret ok. Sela.

5 Vnĕt on omat, wvkiket nohcis; vhonehcis; Cehofvt
vc vcayecet omekv.
6 Este cukpe-rakko palakat vc vnrvpet vm vfulotken e
svpvklecakvten en cv penkahlekos.
7 Aeha, Cehofa, ahuervs; vn Hesaketvmese toyetskat,
cv hesayecvs: vn horre omvlkv e yvnvwv funen nafket
kvceyetskvtet os.
8 Hesayeckvt Cehofv enaket omes: cem ohmerkvt cem
esten ohocvkekvs. Sela.

ESVKVSVMKV 4.

Yvhikv enhomahtv en *hahoyat:* eshayeckv efvkv ocvken es oh hayehocvranat. Tewe es em Vkvsvmkv.

Vn Hesaketvmese faccetskat, huehkvyof, vm vyoposkvs;
cv 'stemerkusof liketv etektvnkusan vn hayetskvtet os:
vm merret, vm mekusvpkvn vm vpohicvs.
2 En hofune estomen, este en hopuetake toyatskat,
ehvperketvn vnokecet, lvksetvn hopoyatskat eteropotten
vm vrakketvt vlesketv hakvre te?
3 Momis Cehofvt este heroman e em vpvyecvten kerrv-
kes: ohhuehkvyof, Cehofvt vm vpohicvres.
4 Penkvlvkes, momet naorikatskvs: cen topv taken
lumhet, ce feke take mahusan etempunayet, cvyayvket
omvkes. Sela.
5 Emetv fvccvken Hesaketvmesen emvkes, momet
Hesaketvmesen em enhonrvkes.
6 Estimvt nak here *estomen* pu hecvkuecvre te? sulket
makaket os. Cehofa, ce turofheckv en hvyayvken ep oh
kvwvpvs.
7 Teleko pvrko-opuswv tepakat em ohvtvlakof afvckakat
senhoyvnen afvcketvn cv feken vpiketskvtet os.
8 Herkv ofvn wakkit, mv ofvn vyvkhvmkvn nocares;
*vn*tvlkusis, Cehofv toyetskat, vm estonkon likin cv hayets-
ket omekv.

ESVKVSVMKV 5.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Nehilor vpvket. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFV toyetskat, ce hvckon nanvke makvyan a em wiyyet, vm vkerrickvn ohvkerricvs.

2 Huehkvyat en haken em vpohicvs, vm Mekko momet vn Hesaketvmese toyetskat, cemen ce mekusapvyet omekv.

3 Cehofv toyetskat, hvthvyvtken vn haken pohetskvres: hvthvyvtken *vm mekusvpkvn* ce homvn etetakuehcit, vketecares.

4 Hesaketvmese holwvyeckv es afvckat toyetskekok: holwakat ece 'pvket fekhonnekares.

5 Ekvsvmakat cen renakv ehomvn svpvklekares: holwvyecvlke omvlkvn en homecetsket os.

6 Laksetv opunahoyan yvmahkuecetskvres: Cehofvt este-hunvnwv catv pvlate, momet emvkerran en homecet os.

7 Momis vnet on omat, cem vnokeckv rakkat ofvn cen cukon eccyares: momet cem penkalit, cen cuko vcakan vhecit *ece* 'rakkuecares.

8 Cehofv toyetskat, cem fvccetv etehoyvnen cv yvpvyvs, vc vnrapvlket fullet omekv: cem vyetvn cv turofv ehomvn heren hayvs.

9 Mehenwetv e cukwv take ofv sekot omekv: envcofv taket holwvyeckv mahhet omes: es en nokmelkv take este-herickv en haukes; e tulaswv take opunvkv eslopicakan ehosickvn es opunayaket os.

10 Aeha, Hesaketvmese toyetskat, estemerrvkuecvs; nanvke vkerricakc mahusat etehoyvnen pvlvtkekvs; vhakv kacvkvte sulkat vpvken sossicvs; ece'nrvpueeakekv.

11 Momis cem enhonrakat omvlkvt afvckvkekvs; afvcket

estofis huehkvkekvs, vcayecaketskekv: ce hocefkv vnokecakateu ec ofvn afvckvkekvs.
12 Cemet este-faccvn ohmerretskvret ok, Cehofv toyetskat; heromkvn es ohranetsket os, sevrvnakv es *ohrane* omet.

ESVKVSVMKV 6.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*, eshayeckv efvkv ocakat oh hayehocvranat. Semener es hakvre. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, cvpvkket vm vschekot, cen cvpvkketv hiyyat ofv cv 'stemerrihcetskvs.
2 Aeha, Cehofv toyetskat, vm merrvs, cv pulsekv: Cehofa, cv cvfcknicvs, cv fune fekekakekv.
3 Vm puyvfekcvn tayen fekeket os: momen cemet, Cehofv toyetskat, en hofune estomusa?
4 Cehofv toyetskat, afuliket, vm puyvfekcvn hesayecvs; cem vnokeckv vrahkvn cv hesayecvs.
5 Elkv ofv ece 'kerrickv sekot omekv: elkv hute ofvn estit vkvsvmkvn ce'mvre te?
6 Vn hihketv es cv hotoses: nere vtekat vm pvtakvn omvyecis; vn topucen cv turopuswvn es lvcpecis.
7 Feknokketvt omecicen cv turwv yvmahket os; vc vnrapvlket omecicen vhasse haket os.
8 Holwvyeckv vtotkvlke omvlkatskat, vnkvpvkvkes, Cehofvt vn hvkihketv en haken pohet omekv.
9 Cehofvt e'nkusapvyan vm vpohicet os; vm mekusvpkvn em vpohicvres.
10 Vc vnrapvlke omvlkvt vlsaket, tayen estemerkvkvres: yefulecvres; vyvkhvmkvn vlsvkvres.

ESVKVSVMKV 7.

Tewe en Seklyvn, Kus Pencemvlke em opunvkv ohfvccvn Cehofvn vvhikvtet.

Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, ec oh letkis: vc assecakat omvlkv enkvpvken vc vcayecet, cv hesayecvs:

2 Este papv omet vm puyvfekcvn selahlecet, hesayecv
seko emunken lopuckusen selahlecekaren.
3 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, heyvn momecvyv-
ten omat; holwvyeckv cv'nke ofvn ocen omat;
4 Este vne tepakeyat etenherke kakeyan holwakan es
em fekvyvten omat; (henka, este nake omecice sekon vc
vnrapvt huervten holwakan ossicvyvtes;)
5 Vnrapvt vm puyvfekcvn assecet, esekvs; henka, vn
hesaketvn ekvnvn oh huerekvs, momet vn rakketvn ekvnv
em mokken tvk wvkeceekvs. Sela.
6 Cehofv toyetskat, cen cvpvkketv ofvn ahuervs; vc
vnrapvlke en cvpvkketvt omecicen e kvwvpvs; momet
vc vrahkvn vhonecvs; Aeha, ohfvceceekvn maketsket os.
7 Momen etvlwv cahmelikv nvkaftat cem vfulotvkekvs;
momen mvn ohfvnket, hvlwen ye fulkvs.
8 Cehofvt etvlwv cahmelikv em fvccecet os. Cehofv
toyetskat, vm fvccetv momen vm mehenwetv vc ofv ocat
vcvkvyen es vm fvccecvs.
9 Aeha, holwvyecvlke en holwvyeckvt fekhonnekvs,
momis este-faccvn yekcen huericvs: Hesaketvmese fvccat
est efeke momen est envcofvn eskerret os.
10 Sevrvnvkv cvnake Hesaketvmese, mv efeke ofv fvccan
hesayecat, a vtet os.
11 Hesaketvmeset fvcceev fvccat omes; momet Hesa-
ketvmeset nettv vtekaten *holwvyecvlken* en homecet
omes.
12 Estet rafulkekon omat, em eslafkv cvpkon fvsecvres:
em eccv-kotaksen kotaksehcet, etetakuecakvtes.
13 Momet nanvke es esteleckvn em etetakuecakvtes:
em eccv-kotakse en re fenkaken hayet os.
14 Hecvs, holwvyeckv heckuecvranat es en nokkes:
henka, holwvyeckvt ofvn vfekhoniyen, laksetvn heckuecet
os.

15 Ekvnsufken korret, sufken hayvtes, momet ekvnsufke hayvtet vk latkvtes.
16 Em vtotketv holwakat e'kv mahusan a oh fuliken, holwvyeckv momecvtet eme mahusat e'kv onvpv a em oh latket os.
17 Cehofvn vkvsvmkvn emares, em fvccetv vcvkvyen, momet Cehofv Hvlwe Mahat e hocefkvn vkvsvmkvn 'svyvhikares.

ESVKVSVMKV 8.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*, eshayeckv efvkv ocat oh hayehocvranat. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv pu Pucase toyetskat, ekvnv hvmkvn ce hocefkvt mvtawwvt vrakket os! mv vrakketv cenaken hvlhawat onvpvn ocvs.
2 Ce'nrapvlket omecicen, horre momen est em pvlecvn cvyayvkuecetskvret, hopuetakuce momen cokakusat e cukwv aossen yekcetvn etetakuecetskvtes.
3 Cen hvlhawan, ce'nke-wesakv em vtotketvn hecit, hvresse kococumpvu etetakuecetskvten hecvyof,
4 Estet naket omen, vkerricetske haks? momen este c'ppucet *naket omen*, en cukopericetske haks?
5 Encelvlke estomusis senkvncvpen hayet, rakketv vrakketv tepakan es kvtvlayecetskvtet omekv.
6 Nanvke ce'nke es hayetskvten ohfvnkvke taren hayetsket os: nanvke omvlkvn e'le elecvn ocetskvtet os.
7 Yvpefikv wakv esyomat omvlkvn, henka, nake elcostvke vnrvwv fullaten;
8 Hvlwe fuswv uehvtkv rvro esyoman, naket o estomis uehvtkv en nenucvlke vk vpeyat.
9 Cehofv pu Pucase toyetskat, ekvnv hvmkvn ce hocefkvt mvtawwvt vrakket os!

ESVKVSVMKV 9.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat:* Mvr Lvpen soh hayehocvranat. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cv feke 'somvlkvn Cehofvn vkvsvmares; cem vtotketv estomahakat omvlkvn kerkuecares.

2 Ec ofvn vc afvcket, 'se afvcecicares: Hvlwe Mahat toyetskat, ce hocefkvn vkvsvmkvn 'svyvhikares.

3 Vc vnrapvlke rafulecof, ce homvn elentappet, sumketvn vkpvlvtkekvs.

4 Nak vm fvccvt omen, momen nake es vm fvcceho-cvranvten fvccecetsket ok: *cem* ohliketvn mekket ohliket fvccvn fvccecetsket os.

5 Etvlwv cahmelikvn em vsehet, holwvyecakan sumhue-cetskvtes; e hocefkv taken meyuksv-sekon vslecetskvtes.

6 Vnrapvlket on omat, sumecickv meyuksv-sekan es sumecet os: momen tvlofv lekaflecetskvtes, *momat* este nake es vkerricakvte tis vpvket sumket os.

7 Momis Cehofvt, *mekkot omet,* meyuksv-sekon likvres: mekko em ohliketv enaken fvcceckvn metetakuecvtet os.

8 Momet fvccetv ofvn ekvnvn fvcecevres; mehenwetv ofvn fvcceckvn etvlwv cahmelikvn es em afvstvres.

9 Momet Cehofvt este ohwetenhokat em vrvnaketvt omvres; estemerketv omof vrvnaketv yekcat tares.

10 Momen ce hocefkv kerrakat cem enhonrvkvres, cemet, Cehofv toyetskat, ce hopoyakaten wiketskekatet omekv.

11 Cehofv, Sivn likan vkvsvmkvn 'svyvhikvkes; este em etenrvwvn nanvke momecvten kerkuecvkes.

12 Catv *esten* es em 'pohof, mvn vkerricvket omekv: kvncvpakusat ohhuehkakaten ehosekot os.

13 Aeha, Cehofa, vm merrvs; elkv em vhauke enkvpv-ken cv kvwapetskat, estemerrickv vn homecakat *es cv 'stemerricakaten* hecvs:

14 Cem vkvsvmkv omvlkvn kerkuecaren: Sivn e'chus-
hokte em etvlofv mvhauke ofvn hesayeckv *est em* ocets-
kan es vc afvcke tares.
15 Etvlwv cahmelikvt ekvnsufke hayakvtet vk pvlat-
kvtet os; senkvnhetv chakvte ofvn e'le take mahusan
eshoyet os.
16 Cehofvt ohfvcceckv momecan es kerhohoyet os;
holwvyecv e'nke mahusat em vtotketv ofvn senkvnhetv
ofv omēn eshoyet omes. Hekivn. Sela.
17 Holwvyecvlke elkv huten vtothoyvres, momet etvlwv
Hesaketvmese ehosakat omvlkvn.
18 Nake enkusvpkakat ehoshoye emunkvt omekon,
kvncvpakusat en neneheckvt meyuksv-sekon sumkekaret
omekv.
19 Cehofv toyetskat, ahuervs: estet ohfvnikates: etvlwv
cahmelikvt cen renakv ehomvn ohfvccvkekvs.
20 Penkvlkvn vtehvs, Cehofv toyetskat; etvlwv omvl-
kvt este tvlket omakat kerrvkekvs. Sela.

ESVKVSVMKV 10.

Cehofv toyetskat, estomaten hopvyen hueretska? este-
merketvt ocakof estomaten ehketska?
2 Holwvyecvt em ekvsvmkv ofvn este estemerran
yekcen assecet os: nanvke ohvkerricakvten es cvwhoye-
kvs.
3 Holwvyecvt e feke em eyackv es ekvsvmet opunayen,
este nak est em vleskapat Cehofvn en homecet etvn vhepa-
ket os.
4 Holwvyecvt e turofheckv ekvsvmkv ofvn *Hesaketv-
mesen* hopohyekos. Hesaketvmese sahsekos, em vker-
rickv omvlkvt *makaket* omekv.
5 Estofv estomis em vretvt yekcvket os: cem fvcceckvt

hvlwe mahen, en renakvt oreko tayan, ocvket omes: eme
vnrapvlke omvlkvn nakhayekot omes.
6 E feke ofvn, Estofvn vc vkueyihohcekos; honvpse
erohhonvpse etehoyvnen estemerketv ofvn huyirvkos,
makvtet os.
7 E cukwv tvhiketv, mvkerretv momen ohwetenketv es
fvcket os.
8 Ehketv tvlofucvlke vnakv ocakan vketecet liket, este
nak em mvttekaten elecet os: en renakvt ehken este-
merrat vnrvpen oh hecet os.
9 Este-papv e hute ofvn nake esetvn mehake omet ehken
mehaket os: este estemerran esvranet emehaket wakket
os; estemerran eset os, esenkvnhetvn aceyicof.
10 Cuneket e kvncvpuecet os: momen enake yekcakat
etehoyvnen estemerrakat pvlatket os.
11 E feke ofvn opunayet, Hesaketvmeset ehosvtet os;
e turofvn ehet os; estofvn hehcekos, maket os.
12 Cehofv toyetskat, ahuervs; Hesaketvmese toyetskat,
ce'nken kvwvpvs: este kvncapan ehohsetskvs.
13 Estomaten holwvyecvt Hesaketvmesen en homecet,
e feke ofvn, *Mvn* es *vm* 'pohetskekares, makat te?
14 Hecetskvtes, holwvke momeckv momen en homeckv
vtotketvn hecetsket omekv, ce'nken es *est* em pvlecets-
kvret: en yekce sekat cem *e* wiket os: erke sekat em
vniev toyetsket os.
15 Holwvyecv e sakpvn kvcvs: momet este holwakat
ton omat, en holwvyeckv hopoyetske emunket sekon
hecetskvres.
16 Cehofvt meyuksv-sekon mekkot liket os: etvlwv
cahmelikvt eme em ekvnv enkvpvken sumecihocet os.
17 Cehofv toyetskat, eyaskakat em eyackvn em vpohi-
cetskvtes: e feke taken emetetakuecetskvres; eo hvcko
pohen hayetskvres;

18 Erke ocvkekat momen ohwetenhokat nak em fvccecetskvret, este ekvnv enaket omat ohvtvlaken *este* penkvlecekaren.

ESVKVSVMKV 11.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofvn em enhonris: estomaten, vm puyvfekcvn, Fuswv *omēt* cem ekvnhvlwen ohletkvs, kicatska?
2 Hecvs, holwvyecvlket em eccv kotaksen kotaksecet, en re take efvkvn oh etetakuecet omekv; efeke fvccakan yomucke ofvn echvkvret.
3 *Cukd* en likvt yvmahkaken omat, este fvccakat nak estomvke taye te?
4 Cehofvt en cuko vcake hvsvtkat ofvn likes: mekko em ohliketv Cehofv enaket hvlwat ofvn oces: en renakvt hecen, e turhvrpet este en hopuetaken eskerret omes.
5 Cehofvt este fvccakan eskerret os; momis em puyvfekcvt holwvyecv momen svpenkvleckv em vlostan en homecet os.
6 Holwvyecvlken senkvnhetvn es oh oskolicvres; totkv, tohottoplane, hotvle hiyye esyomat en sesketv take es vcvnket omvres.
7 Cehofvt fvccvt omekv; fvccetvn em vlostet omes; e turofheckvt fvccan hecvres.

ESVKVSVMKV 12.

Yvbikv Enhomahtv en *hahoyat*, Semener ohhayehocvranat. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, vnicvs: vnokecakat pokepekv; heromakat este en hopuetake vpvkakvtet sumecekv.
2 Omvlkvt mvkerretvn 'setempunvyake vlket os; e cukhvrpe eslopicusen, momen e feke hokkolen es opunahoyet os.

3 Ecukhvrpe coke este vrakkuecakan, mv tulaswv nake rakrvken opunayan, Cehofvt warvres.
4 Pu tulaswvn es ohfvnkeyvres; pu cukhvrpe punaket omakes; Pucase ep ohfvnke likat esti te? makakvten *warvres.*
5 Estemerrakat nak svpenkvlecvkhoyat momen enkusvpkakat hihhokat vrahkvn hiyomat ahuerares; huerctv vcake eyacusan mv ofvn hucricares, Cehofvt maket os.
6 Cehofv em opunvkv hvsvthvket omes; cvtokunaphvtke rekkickv hute ekvnv oh ocat ofvn rekiket, hvsvteckv kolvpake hvsvthihocvte omakat.
7 Cehofv toyetskat, cemet entaken vcayecetskvres; heyv este honvpse fullat enkvpvken meyuksv-sekon vcayecetskvres.
8 Este holwvyecvlket hvlwehocof, holwvyecvlket hvmkv vfulotken yvkvpaket os.

ESVKVSVMKV 13.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat.* Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, cv hoset en hofune estomomusen hueretskvre te? meyuksv-sekon? En hofune estomomusen ce turofvn vm ehetskvre te?
2 Cv feke ofv feknokketvn nettv vtekaten ocit, en hofune estomomusen vm puyvfekcv ofvn vkerrickv cahmeliken ocare te? en hofune estomomusen vnrapvt vn homahten e hucricvre te?
3 Vc oh hecet vm vyoposkvs, Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, cv turwvn vn hvyayvkuecvs, elkv ofvn cv noccekaren.
4 Vn horret, Vnrvpen ohfvnikis, makekaren; vc vkueyihocof, vnrapvlket afvckvkekaren.
5 Momis vntat cem vnokeckvn em enhonrvyet os; cv feket cen hesayeckvn es afvcke tares.
6 Cehofvn vyvhikares, esfvcken vn lopicvtet omekv.

ESVKVSVMKV 14.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em *Vkvsvmkv*.

Este hoporrenekat, Hesaketvmese sahsekos, e feke ofvn
maket os. Vhopvnhoket os; vtotketv en homechoye
tayan momecakvtet os; here momecat sekos.
2 Cehofvt hvlwen a vfvnnaket, este en hopuetaken
hecvtes, hoporrenvke sasen omat hecet, Hesaketvmese
hopoyakat fullen omat hecvret.
3 Omvlkvt fiyiket vpeyet os; etohkvlket vhopvnhoke
haket os; here momecat hvmkis, henka, hvmkis sekos.
4 Holwvyeckv vtotkvlke, tvklike lokake etvpomen vm
esten loket, Cehofv oh huehkvkekat, naken kerrahkeko
te?
5 Mvn penkvlkv rakke ofvn vpoket os: Hesaketvmeset
este honvpse fvccakat vpvket omekv.
6 Estemerrvlke em vkerrickvn ehvperkuecatsket o esto-
mis, Cehofvt em vrvnaketvt os.
7 Aeha, Eslevl hesayeckv Sivn aossate! Cehofvt em
este svlvfkvkvten pvlken resvlakof, Cekvpe afvcket omet,
Eslevl afvcke hervres.

ESVKVSVMKV 15.

Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, estit cem escukohakv ofvn fekhon-
nvre te? estimvt cem ekvnhvlwe vcakan likvre te?
2 Mv fvccvn aret, fvccetvn vtotket, momet e feke ofvn
mehenwetvn opunayat;
3 Mv e tulaswvn este es ohlakset vrekot, holwakan
esten em momeckekot, em vwolicv vnrvpen vlesketvn en
hayekot os.
4 Eme en renakv ehomvn este en homecke tayat en
homecket os; momis Hesaketvmese em penkvlakaten

vrakkuecct os. Etemfvccetv vcakan es etemfvciyet, en holwakis, mvrahkueccekot os.
5 Mv en cvtokunawv svhere mahen ohhontvren est em pvlekot, este em mvtteko vnrvpen feketvn esekot os. Estimvt heyv nanvken momecat estofvn vkueyihocekares.

ESVKVSVMKV 16.

Tewe en Yvhiketv Vcakat. Mektam.

HESAKETVMESE toyetskat, vc vcayecvs; cem enhonris.
2 Cemet cv Pucase toyetskes, makit, cemet senhoyanat nake heran ocvkot os, Cehofvn kicvyet os.
3 Mekusapvlke ekvnv fullat ton omat, mvt este hervke mahet omes, mv ofv vm afvcketv omvlkv ocvyat.
4 *Cehofv* vyoposken *hesaketvmese* etvn vcvkvpeyat e feknokketv taket tayen ohvtvlakvkvres: *Hesaketvmese* chomv pvlvtkv emetv catvn emakat emvkares, momet e hocefhokv taken cv cukhvrpen es opunayvkares.
5 Cehofvt nake epucasvyat omes; momet vn sesketv vcvnkat omes: ekvnv vn tackvten vcayeccetsket os.
6 Vhopakv liketv est afvcecicvke tayan vn latket os; henka, nak pucasetv heren ocis.
7 Cehofv vm vcahnvten vkvsvmares; henka, nere oketv ocakan vc ofvt v'mvhayet os.
8 Cehofvn estofis cv homvn hueriévyvtet os: vc vkueyihohcekos, vm vkvpervn huerekv.
9 Monkv cv feke afvcket on, vm vrakketvt afvcket omes; momen cv 'navpeswvt vcaket likvres.
10 Vm puyvfekcvn pvsatkat e hute ofvn wikekot, cenake Vcakat hopvnketvn hecvre em etektvnecetske-kares.
11 Hesaketv nenucen cv hecicetskvres; liketskan afvc-ketv esfvckat oces; ce'nkvperv ofvn afvcketvt meyuksv-sekon ocvket os.

ESVKVSVMKV 17.

Tewe em Mekusvpkv.

FVCCAN pohvs, Cehofv toyetskat, huehkvyan em
vpohicvs; vm mekusvpkv cukhvrpe eokakat aossekan em
vpohicvs.
2 Vm fvcceckvt liketskan a vtekvs; cen renakvt nak
fvccakan hecekvs.
3 Cv feken eskerretskvtes; neren vn cukopericetskvtes;
es cv kerretskvtes: momet naken eshecetskekares: Cv
cukwvt *cem vhakvn* tohwvlvpkekares, komit, vm vkerric-
kvn hayvyet os.
4 Este em vtotketvt on omat, vnet ce cukhvrpe em
opunvkv eteropotten svpenkvlecv es em vpeyetv enkv-
pvken e vcayecvyet os.
5 Cv'le vwiketvt cen nenucvlken vhericet yvkvpakvtet
os; cv'let vkucyihocekates.
6 Vnet ce ohhuehkvyet os, cemet, Hesaketvmese
toyetskat, vm vyoposketskvret ok: ce hvckon a vm
wiyyet, vm opunvkvn em vpohicvs.
7 Mv *cem* enhonrakat mv *vnrvpen* vsvpvklat enkvpvken
ce'nkvpervn es hesahuecetskat, cem vnokeckvn heckusen
heckuecvs.
8 Eturenlvste *vcayehocat* etvpomen vc vcayecet, ce tvrpv
em vpette elecvn vc vrvnayet,
9 Holwvyecvlke yvmahkuecakat enkvpvken, vc vnra-
pvlke sehoneckvke vm vfulotecat enkvpvken vc vrvnvyvs.
10 E feke taken vkhottaket os; e cukwv taken ekvsvmet
es opunahoyet os.
11 Hiyomat yvkapeyan pu fulotecaket os: ekvnvn pu
tvkpvlvtetvn *komet*, en renakvn ohhecicvket os.
12 Este-papv nak selahlecetvn en helvpke omet, este-
papv mvnette ehketv ocakan mehake etvpomet os.

13 Cehofv toyetskat, ahucrvs; vnrahpet, tvkwikvs; vm
puyvfekcvn cem eslafkv cvpko, holwvyecvlke, enkvpvken
hesayecet,
14 Cehofv toyetskat, este-hunvntake enkvpvken, yvmv
ekvnv este en nakockv en heckakat *yvmv* hesaketv ofv
ocen, e nvrke taken cenake vcakan es fvcecetskat enkv-
pvken ce'nken es cv hesayecvs; hopuetaken es emahlvpvt-
kaket, en nakockv vhoskat en hopuetakucen em wikaket
os.
15 Vnet on omat, fvccetv ofvn ce turofvn hecvyate! vc
vhonecof, cen heckvn es cv mahlvpvtke tares.

ESVKVSVMKV 18.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat.* Tewe, Cehofv em vtotkv es en *Yvhiketv*; mvt mv nettv Cehofvt eme vnrapvlke omvlkv e'nke take enkvpvken, momen Sal e'nke enkvpvken hesayecof es vyvhikvtet: momet makvtes,

Cehofv, vn yekcetv toyetskat, ece 'nokecares.
2 Cehofvt vn cvto, vn tohopke yekcat, momet nak
holwvke a vc ossicvt omes; vn Hesaketvmese, vn cvto
yekcat, emen em enhonrvyat, es vm evrvnvkv, momet cv
hesayeckv e yvpet, vm vrvnaketvt.
3 Cehofv, mv vkvsvmhoyvre tetayan, ohhuehkares:
momen vc vnrapvlke enkvpvken cv hesayehocvres.
4 Elkv en nokketvt vm vfulotakvtes; holwvyeckv en
laulakat cv penkvlecakvtes.
5 Elkv hute en nokketvt vm vfulotke ocakvtes; elkv
senkvnhetvt vc oh yicvtes.
6 Vm estemerketv ofvn Cehofvn ohhuehkit, vn Hesa-
ketvmesen ohhuehkvyvtes; en cuko vcakat aossen vn
haken em vpohicvtes, momen huehkvyat ehomvn ayet, e
hvckon ceyvtes.
7 Momof ekvnvt nekeyet, fenoket, momen ekvnhvlhvwe
em pvtakvt nekeyet, fenokakvtes, emet cvpvkket omekv.
8 E'yupohauke aossen ekkucet kvwapkvtes, momen e

cukwv aossen totkvt nak sumecicvtes; totkv turawvn mvn
es etkakvtet os.
9 Momen ohvtvlakat hvlhawan kvncvpuchcet, ahvtap-
kvtes, momen e'le elecv yomucke herat ocvtes.
10 Momen celupen ohliket, tvmkvtes; henka, hotvle e
tvrpvn ohliket, pvfnet tvmkvtes.
11 Yomuckan em ehketvn hayvtes; uewv en yomucken,
momen sutv vholoce cekfakat vpette e em vfuloten *hayv-
tes;*
12 Hvyayvke ehomv ocat omecicen em vholoce cekfa-
kat hoyvnecvtes, hetute nerkv rvkrakat, totkv turawv
esyomat.
13 Momen ohvtvlakat Cehofvt hvlhawat ofvn tenetket,
Hvlwe Mahat en haken ossicvtes; hetute nerkv rakrvken
momen totkv turawvn.
14 Momet em eccv-kotakse en ren es ecihet, vwahecvtes;
henka, vtoyehvtte sulsoken *vtotet* feksumhuecvtes.
15 Momof uewv en nenen hecvkhoyvtes, momen yvmv
ekvnv em pvtakvn enrvmrakvtes, cemet vsehetskof, Cehofv
toyetskat, ce yupohauke ahesaket pofketskof.
16 Hvlwen avtet atotvtes; cv yvpayvtes; uewv rakrv-
ken a vc vk ossicvtes.
17 Vc vnrapv yekcat enkvpvken cv hesayecvtes, momen
vn homecat enkvpvken, mvt es vn yekcvket omet, vm
muntvlvke tayat omekv.
18 Cv 'stemerke nettv omof vc vnrvpakvtes, momis
Cehofvt yekcen cv huericat omvtes.
19 Momet a vc ossihcet, etektvnkusen likaren es vc
vlakvtes; cv hesayecvtes, vc ofvn afvcket omekv.
20 Vm fvccetv vcvkvyen Cehofvt vm fekvtes; cv'nke
hvsvtketv vcvkvyen vm fekvtet os.
21 Cehofv em vyetvn vfvstakit, holwvyecit vn Hesa-
ketvmesen enkvpakit omvkatet ok.

22 Em fvcceckv omvlkvt cv homvn ocaken, em vhakvn
v'nkvpvken vhepvkhccvkatet ok.
23 Momct ehomvn temvpokit, vn holwvyeckv enkv-
pvken e vcayecayvtes.
24 Monkv Cehofvt vm fvccetv vcvkvyen vm feket, cv'nke
hvsvtketv en renakv ehomv *ocat* vcvkvyen vm fekvtet
os.
25 Merrat merret em e heckuecet, temvpokat temvpoket
em e heckuecetsket os.
26 *Efeke ofv* hvsvtkat hvsvtket em e heckuecet, este
mvkerrat hoporrenet em e heckuecetskvres.
27 Cemet oste estemerkakan hesahuecet, momis eturwv
ekvsvmakan kvncvpuecetsket omekv.
28 Vn kulken kulecetskvret ok; Cehofv vn Hesaketv-
meset vn yomuckan hvyvyicvres.
29 Vm vnicetskat etehoyvnen suletawvlke etohkvlkat
eteropotten letkit, vn Hesaketvmese vm vnicat etehoyvnen
tohopke hvlwan tohtaskvye tayet omekv.
30 Hesaketvmeset on omat, em vyetv temvpoket omes:
Cehofv em opunvkvn eskerhoyvtet os: emen oh pefatkat
omvlkvn 'sem evrvnakvt omes.
31 *Hiyomet* omekv, estimvt Hesaketvmeset ome te,
Cehofv mv tvlkusat tokon omat? momen estimvt cvtot
ome te, pun Hesaketvmeset mv tvlkusat tokon omat?
32 Mv Hesaketvmese yekcetvn es cv wvnayet, vm vyetv
temvpoken hayat:
33 Cv'len eco e'*le* omvken hayet, vn liketv hvlhawan vc
oh licet os.
34 Emet cv'nke tepoyetvn mvhayet os, momat cv'nket
cvto-lane eccv-kotaksen kotaksecet os.
35 Momen hesayeckv sevrvnvkv ocetskan a'metskvtes:
momen ce'nkvpervt cv yekcicen, cen yvmvskvt rakken cv
hayet os.

36 Cv'le vwiketv vm eleevn rakrvken hayetsken, cv'let fekvkekot os.
37 Vc vnrapvlken assecakit cakkvyet os: momet pokeko emunken rafulkvkos.
38 Nvfkakvye emunken asvpvkleko taye haket os; cv'le elecvn tvkpvlatket os.
39 Horre tepokv ohfvccvn yekcetvn es cv wvnvkuecet, vc vnrvpen asvpaklvten cv'lecvn svpaklecetsket os.
40 Momet vc vnrapvlket era taken vc oh fulothuecaken hayetskvtes.
41 Huchkakis, hesahuecvre sekates; vn homecakan sumhuecaren, Cehofv tisem ohhuehkakis, em vyoposkekates.
42 Momof ekvnv em mokke hotvle ehomv etvpomen telekmen hocvyvtes: vklewvhe tchoyvnkv ocat etvpomen vpvlvtvyvtes.
43 Este em etenrvpueckv take enkvpvken cv hesayecetsket os; etvlwv cahmelikv e'kvn cv hayetsket os; este kerrvkatet cv'lecvn svpvklvres.
44 Vc ohfvccvn pohakat vpakusen vm vpohicvkvres: tvleporvlket cv'lecvn e svpvklecvkvres.
45 Tvleporvlket sumecet os; momet fekeket em ehketv yekcakat asossen yicet os.
46 Cehofvt hesaket likes; momen vn cvtot vkvsvmhoyet omekvs: momen cv hesayeckv en Hesaketvmeset vrakkuehocet omekvs.
47 Hesaketvmese est em pvleckvn vn hayat tat, momet etvlwv cahmelikvn cv'lecvn svpvklecat,
48 Mvt vc vnrapvlke enkvpvken cv hesayecet os; henka, vc vnrvpen asvpvklat senhvlwen cv kvwapetsket os; este holwvyecat enkvpvken cv hesayecetsket os.
49 Monkv, Cehofv toyetskat, etvlwv cahmelikv vpvkakit vkvsvmkvn ce'mares, momet vkvsvmkvn ce hocefkvn es vyvhikares.

50 Hesayeckv rakken em mekkon emet os; momet em
vfehoyvte Tewen en honvpse esyoman, meyuksv-sekon
vnokecet os.

ESVKVSVMKV 19.

Yvhikv Enhomahtv en *hapoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

Hvlhawat Hesaketvmese en rakketvn kerkuecen, tek-
tvnkat e'nke em vtotketvn hecicet os.
2 Nettvt opunvkvn nettvn em punayen, neret nak-
kerretvn neren kerkuecet os.
3 Opunvkv sekon, empunvkv tis sekot os; en hake
taken pohkekot os.
4 Momis en hake take ekvnvn hvmecicet ayen, em
opunvkv takeu ekvnv em eyuksvn oricvket omes; eme
take em etenrvwvn escukohakvn hvsen en huericvtet os.
5 Mvt hokte epayvranat en nvthofv aosse omet ot, este-
hunvnwv yekce temvrkv letkvrane es *afvckat* omet afvc-
ket os.
6 Em vyetv hvlwat e yuksvn avtet omen, fulotke ayat
mv em eyuksvn oret omes: momen en hiyyet naket em
chkekot os.
7 Cehofv em vhakv temvpoket omet, est em puyvfekcvn
ohfulecicet omes; Cehofv en kerkueckvt, mehenwet omet,
hoporrenvkekan hoporrenvkuecet os.
8 Cehofv nanvke komvtet estefeken afvcecicet, fvccvt
omakes: Cehofv nak makvtet hvsatkuset omet, est en
renakvn ohhvyvyicet os.
9 Cehofv em penkvlkvt, hvsvtket omet, estofis aye
emunkvt omen; Cehofv em fvcceckv mehenwvket omet,
esfackusen fvccvket omes.
10 Cvtokunaplane *semuntvlen*, henka, cvtokunaplane.
sulke semuntvlen eyahocvre tayet omes; momen fo en
cvmpe momen fo en cvmpe e hute a pvlatkat sencvm-
pvket omes.

11 Erohvtvlakat cem vtotkvt mvn es em vcahhonet omes,
momen mv vfvstetv ofvn feketv rakket oces.
12 Estimvt *em* etehoskakat kerre taya? *vm mvtte* ehkv-
ken *vm* vkueyicet cv hvsvtecvs.
13 Momen ohvtvlakat mehcvre kome *naorketv* enkv-
pvken cem vtotkvn vcayecvs; vc ohfvnket ohmvkates;
momof temvpoket omit, naorketv rakkat ohfvccvn vm
mvttekot huerares.
14 Aeha, Cehofv, vn cvto momet cv nesv toyetskat, cv
cukwv em opunvkv, momen cv feke em vkerrickvt cen
renakv ehomvn es ece 'fvcecice tayet omvkekvs.

ESVKVSVMKV 20.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFVT estemerketv nettv omof cem vpohicekvs; Ce-
kvpe en Hesaketvmese e hocefkvt hvlwen, vcaken ce
huericekvs.
2 Em escukohakv vcakat aossen vnickvn ec ohtohtet,
Sivn aossen ce yekcicekvs;
3 Cen nak emetv omvlkvn vkerricekvs, momet ohne-
krickv e'metskan cenakuecekvs:
4 Ce feke em cyackv vcvkvyen ce'met, nake ohvkerricets-
kat omvlkvn esfvcecekvs.
5 Hesayeckv esvlaketskat es epu 'fvckvres, momet pun
Hesaketvmese e hocefkv ofvn pun tvlelennvn svpvkleceyv-
res: Cehofvt nanvke em 'pohetskat omvlkvn esfvcece-
kvs.
6 Hiyomat Cehofvt em vfehoyvten hesayecaten kerris:
e'nkvperv en yekce hesayecat eteropotten hvlwe tvlofv
vcakat aossen em vyoposkvres.
7 Escvlleckv-pvfnvn *em enhonrat* sasen, corakko *em*
enhonrat sases, momis pumet Cehofv pun Hesaketvmese
e hocefkvn vkvsameyet os.

8 Entaket potokaket, tvkpvlatket os: momis pumet akvwvpiket, fvccvn svpakleyet os.
9 Cehofa, pu hesahuecvs; huehkeyof, Mekkot pum vpohicekvs.

ESVKVSVMKV 21.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, mekkot cen yekcen es afvckvres, momet hesayeckv svlaketskat mvtawwvt es afvcke tares!
2 E feke em eyackvn emetskvtes, momet e cukhvrpe nak cem 'pohan enkvpvken hvlvtetskekates. Sela.
3 Este nanvke es en herakan es vnrapetskekv; cvtokunaplane mahhe kvtvlvkv e'kvn em ohlicetsket os.
4 Hesaketvn cem 'pohen, emetskvtes, nettv en sulke meyuksv-sekon etecvkvpeyen.
5 Hesayeckv svlaketskat ofvn em vrakketvt rakket os: rakketv vrakketv tepakan oh wvkecetsket os.
6 Meyuksv-sekon esestafvcecickvn hayetskekv: vpaketskat afvcketvn es afvcken hayetsket os.
7 Mekkot Cehofvn em enhonret omekv, momet Hvlwe Mahat em vnokeckv eteropotten vkueyihocekot huervres.
8 Ce'nket ce'nrapvlke omvlkvn eshecvres: cen homecakaten ce'nkvpervt eshecvres.
9 Cvpakketskof, rekkickv hute totkv fenke ocat omvken hayetskvres. Cehofvt, cvpvkket omof, nokmelvkvres, momen totkvt lokvkvres.
10 Em ette take ekvnv enkvpvken yvmahkuecet, e nerkv taken este en hopuetake vpvkakvte enkvpvken yvmahkuecetskvres.
11 Ece'nrvpen nak holwvken komakvtet ok: naken vkerricakvtes, mv momecvkeko tayat.
12 E'ra taken yefulecicvkvren hayetskvret ok, e turofv

take vnrvpen cem eccv-kotakse e fvkvn es emetetakuecetskvres.

13 Cehofv toyetskat, cen yekce ofvn ce kvwvpkekvs; momat yvhiket, cen yekcen vkvsvmeyvres.

ESVKVSVMKV 22.

Yvhikv Ennomahtv en *hahoyat:* Icelcr has Seha. Tewe es em Vkvsvmkv.

Vn Hesaketvmesē, vn Hesaketvmesē, estoman cv wihketske haks? *estomaten* vm vnicetv en hopvyen *hueret,* hihkvyat em opunvkv *en hopvyen hueretske te?*

2 Aeha, vn Hesaketvmesē, nettvn huehkvyis, *vm* vyoposketskekos; momen neren vn cvyayvketv sekos.

3 Momis ceme, Eslevl vkvsvmkv vpvken liketskat, hvsvtke toyetskes.

4 Pu'rkvlket cemen cem enhonrakvtes, momen hesahuecetskvtes.

5 Cemen ec ohhuehkaket, hesahokvtes; cem enhonrakvtes, momen vlsvkuehocekates.

6 Momis vnet cuntv toyit, este toyvkos; vlesketv est en *huerit;* este en homecke toyis.

7 Cv hecakat omvlkvt vc' vpelicaket os; e cukhvrpen weleksecakes; ekvn norotticaket os.

8 Cehofvn em enhonrvtes, ent hesayecekvs; emen es afvcket omekv, hesayecekvs, *makaket.*

9 Momis cemet hopuetakhuten a 'vc ossicvte toyetskes: cvcke e hokpen *oh wakkvyof* enhonraren hayetskvtes.

10 Hopuetakhute aossvyan vteken ec oh wihokvyvtes; cv'cke e nvrke aossvyan vteken cemet vn Hesaketvmese toyetskes.

11 Vn hopvyen huyiretskvs, estemerketvt vwolet omekv; estit vnicv sekot omekv.

12 Wakv-hunvntake sulket vm vfulotaket os; wakv-

hunvntake yekcvke, Pesvn fullat, vm vfulotken e svpvk-
lecaket os.
13 Este-papv nakselahlece hehke *omet* e cukwv taken
rakken es vc oh hvwecaket os.
14 Ucwv omet cv pvlatket os, momen cv fune omvlkvt
etetckkekvn asossaket os: cv feke foneha omet cv 'nvco-
fvn rekikes.
15 Vn yekce vrkvswv tvkocke omet kvrpet omes;
momen cv tulaswvt cv nutvkhvn vlokpet os: momen elkv
em mokken vwolicen cv hayetsket os.
16 Efvt vm vfuloten, holwvyecvlke nvkaftat e svpvk-
lecaket omekv: cv'nke cv'le esyoman sekeyahkes.
17 Cv fune omvlkvn vhonkvtvye tayes; mv holwvyeca-
kat cv hecet, es afvcket vc oh hecaket os:
18 Vm vccvken etekvpicet, vn kapv estit omvre esker-
raket omes.
19 Momis cemet, Cehofv toyetskat, hopvyen huyirets-
kvs: vn yekce toyetskat, vm vnicetvn lvpecvs.
20 Eslafkv-cvpko enkvpvken vm puyvfekcvn hesayecet,
encakvyan efv en yekce enkvpvken hesayecvs.
21 Este-papv e cukwv enkvpvken cv hesayecet, wakv
semvnolvike e yvpe a vc ossicvs: momet vm vpohicets-
kate!
22 Ce hocefkvn tecakkakvyvten en kerkuecares: este
nvkaftat em etenrvwvn ece 'kvsvmares.
23 Hesaketvmese em penkalatskat, vkvsvmvkes; Ce-
kvpe en honvpse omvlkatskat vrakkuecvkes; momet
Eslevl en honvpse omvlkatskat, em penkvlkv ofvn svpvk-
lvkes.
24 Estemerkakat em estemerketvt vmoskomekot huere-
kot, en homecekot; momet e turofvn em ehekot, momis
ohhuehkof, em vpohicet omekv.
25 Vkvsvmkv es cem vlakvyat, nvkaftetv rakkat ofvn,

cemen avtet omes: empenkvlakat ehomvn nanvke etem-
fvccetv vcacvke hayvyvtet fekares.
26 Eyaskakat homipet, fvcecvkvres: mv hopoyakat
Cehofvn vkvsvmvkvres: ce feke taket meyuksv sekon
hesaket omekvs.
27 Ekvnyuksvlke omvlkvt vkerricet, Cehofvn oh fule-
cvkekvs; momen etvlwv cahmelikv en cuko-hvmecvlke
omvlkvt ce homvn tokkeket, ece 'rakkuecvkvres.
28 Ohmekketvt Cehofv enaket omen, etvlwv cahmelikv
ohfvnket, es em evpayvt omekv.
29 Ekvnv em *este* nehakat omvlkvt homipet, tokkeket,
vrakkuecvkvres: ekvnv em mokken vkhvtvpecat ehomvn
potokakvres, mv em puyvfekcv wenaken vcayeceko tayat.
30 Este honvpset em vtotkvres; Pucasen opunvyecet
honvpse *yicvranat* en kerkuehocvres.
31 Yihcet, em fvccetvn, emet momecvten, este heckv-
kvranan en kerkuecvkvres.

ESVKVSVMKV 23.

Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv yvpefikvhecicvt vc vhecicvt os; naken v'nkusvp-
kekares.
2 Nanopkv lanan cv wvkecet os; uewv vfopke fekvpkv
ocan *cv* yvpayet es vc ayet os.
3 Vm puyvfekcvn yohfulecicet os: fvccetv en nenucvl-
ken *cv* yvpayet es vc ayet os, e hocefkv vrahkvn.
4 Henka, elkv em vpette em pvnen ropottvye estomis,
nak holwvke hvmkusis em penkvlvkares, cemet vc vpa-
ketsken, es cem fvyatkv, momen es cem etekkekvt, mvt
v'mahlvpvtaket ok.
5 Cv homvn ohhompetvn etetakuecetsket os; vc vnra-
pvlke ehomvn; cv'kvn olefv nehan es vm vfeyetsken, es
vm esketvt es em pvlatket os.

6 Mehenwvn heromkv vnokeckv tepakat vn hesaketv
nettv omvlkvn vc vcvkvhoyvres; momen Cehofv en cukon
meyuksv-sekon likares.

ESVKVSVMKV 24.

Tewe es em Vkvsymkv.

Ekvnvt Cehofv enake tes, momen es em fvcketvt;
ekvnvt momen mv ohvpokat.
2 Emet uehvtkv ocakan ohlicet, uewv rakrvken ohhueri-
cvtet omekv.
3 Cehofv em ekvnhvlwen estimvt ohcemkvre te? momen
en liketv vcakan estimvt huervre te?
4 Mv este enke hvsvthakan momen efeke hvsvtkan ocet,
ehvperketvn em puyvfekcvn ohkvwapekot, emvkerret
etemfvccetv vcakan es etemfvccekatet.
5 Mvt ohmerkv Cehofv avten en hecket, eme hesayeckv
en Hesaketvmese avten fvccetvn en heckvres.
6 Eme hopoyvke estet, Cekvpe en *Hesaketvmese*, ce
turofv hopoyakat, heyvt omakes.
7 Tvlofv em vhauke toyatskat, ce'kv taken kvwvpvkes,
momen cuko 'mvhauke oce emunkv toyatskat, ce kvwvp-
kvkekvs, momen Mekko vrakke likat eceyvres.
8 Heyv Mekko vrakkat estimv te? Cehofv yekce,
yekcetv es fvckat, Cehofv horre tepokv ofv yekce mahat.
9 Tvlofv mvhauke toyatskat, ce'kvtaken kvwvpvkes,
henka, cuko mvhauke oce emunkv toyatskat, *mvn* kvwv-
pvkes, momen Mekko vrakke likat eceyvres.
10 Heyv Mekko vrakkat estimv te? *Suletawvlke* sulso-
kat en Cehofvt *omes*, mvt Mekko vrakket omes. Sela.

ESVKVSVMKV 25.

Tewe *es* em *Vkvsvmkv*.

Cemen, Cehofv toyetskat, vm puyvfekcvn ece 'kvwapis.

2 Vn Hesaketvmese toyetskat, cemen cem enhonrvyet
os; vc vlisates: vc vnrapvlke vc ohfvniket ekvsvmah-
kates.
3 Henka, ec ohhecet cem ehakakat hvmkusis vlsekares;
mv nake omecicat sekon mvkerretvn es vtotkakat vlsv-
kvres.
4 Cehofv toyetskat, cem vyetvn cv kerrvknecvs; cen
nenucvlken v'mvhayvs.
5 Cem mehenwetv ofvn cv yvpayet, v'mvhayvs, cemet
cv hesayecetskat toyetskekv: ec oh hecet cem ehakin
nettvt hoyvnet omekv.
6 Cehofv toyetskat, cem merkv heromvke, momen cen
heromkv vnokeckv esfvcfakan vkerricvs, enhvteceskv seko
vteken ocakvtet omekv.
7 Vm mvnettetv omof naorkakvyvten vkerricekot, vhakv
tohwvlvpkvyvte ocakan vkerrihcetskvs: Aeha, Cehofv
toyetskat, cem vnokeckv vcvkvyen, cen heretv vrahkvn
vc vkerricvs.
8 Cehofvt here momet fvccvt omes; monkv vyetv ofvn
naorkvlken emvhayvres.
9 Eyaskakusan vkerrickv hayetv ofvn em fvyatet, eyas-
kakusan em vyetvn emvhayvres.
10 Cehofv em vyetv, mv es em etemfvccetv em vhakv
esyome vcayecakat ohfvccv ocat, omvlkvt merkv mehenwv
tepakat omvket os.
11 Cehofv toyetskat, ce hocefkv vrahkvn vn naorketvn
es vm wikvs, rakket omekv.
12 Este Cehofv em penkalat estimv te? mvn nene
enhopoyvranan emvhayvres.
13 Em puyvfekcvt heren likvres; momen en honvpset
ekvnvn epucasvkvres.
14 Cehofv em etekerretv mv em penkvlakan vpaket os;
momat em etemfvccetvn kerrvkuecvres.

15 Vn renakvt estofis Cehofvn vhece emunkvt os; cv'le
sehkvnhetvn awolhuecvret omekv.
16 Vc ohfuliket, vm merrvs; cv pohyakuset, cv 'stemer-
ket omekv.
17 Cv feke en nokketvt rakrvke haket os; Aeha, vm
estemerketv ocakan vc ossicvs.
18 Vm estemerketv momen cv feknokketvn oh hecet,
vn naorketv omvlkvn es vm wikvs.
19 Vc vnrapvlken hecvs, sulket omekv; momet enho-
meckv holwvyecan es vn homecaket os.
20 Aeha, vm puyvfekcvn vcayecet, cv hesayecvs; vc
vlisates, cemen ec oh letkikv.
21 Temvpoketv fvccetv tepakat vc vcayecvkekvs, ec oh
hecit ce 'mehakikv.
22 Aeha, Hesaketvmesē, Eslevl em estemerketv omvl-
kvn ossicvs.

ESVKVSVMKV 26.

Tewe *es* em *Vkvsvmkv.*

Cehofv toyetskat, vm fvccecvs, etemvpoketv ofvn
yvkapvyet ok: momet vm vkerrickv melohlekot Cehofvn
em enhonris.
2 Cehofv toyetskat, vc vketecet es cv kerrvs; cv nvcofvn
momen cv feken eskerrvkvs.
3 Cem vnokeckvt vn renakv ehomvn ocet omen, cem
mehenwetv ofvn yvkapvyet ok.
4 Este ehvperkvke vpakit likvkot omekv; momet este
mvkerrvlke nvkaftan esceyvkares.
5 Holwvyeckv vtotkvlke en nvkaftetvn en homecit,
naorkvlken vpakit likvkares.
6 Hvsvtketvn cv'nken es okkosares, momet momēn cem
altvn vfulotares, Cehofv toyetskat.
7 Momat vkvsvmkv emetv en haken pohken hayit, cem
vtotketv estomahakat omvlkvn kerkuecares.

8 Cehofa, cen cuko likan vnokecit, cen hvyayvke likan vnokecvyet os.

9 Vm puyvfekcv naorkvlke vpvken vteloyekot, vn hesaketvn catv pvlatkv este-hunvntake vpvken vtelohyetskvs.

10 E'nke ofv take holwvyeckvt ocen, holwvyeckv es feketv e'nkvpervt es fvcket os.

11 Momis vntat vm etemvpoketv ofvn yvkvpares; cv hesayecet, vm merrvs.

12 Tvpeksaten cv'let oh hueret os; nvkaftetv ocakan Cehofvn vkvsvmares.

ESVKVSVMKV 27.

Tewe *es* em *Vkvsvmkv.*

Cehofvt vn hvyayvket omet, cv hesayeckvt omes; estimvn em penkvlare te? Cehofvt vn hesaketv en yekcet omes; estimvn em penkalet huerare te?

2 Holwvyecvlke, vc vnrapvlke vn horre esyomat cv 'navpeswvn lokvranet vc oh yicof, elentappet pvlatkvtes.

3 Suletawvlke sulke etohkvlkat vc vnrvpen hvpon hayaket o estomis, cv feket penkvlekares: horre etepokv vc vnrvpen kvwapke estomis, mv omof tis fekhvmket huerares.

4 Nak hvmken Cehofvn em 'pohvyvtes; mvn hopoyares; vn hesaketv nettv omvlkvn Cehofv en cukon likaren, momat Cehofv herusan hecit, en cuko vcakat ofvn vpoharen.

5 *Cv* 'stemerke nettv omof em escuko-hakv ehken vc vcayecet, em escukohakv ofv ehketv ocan vc ehvret ok; cv kvwahpet, cvtou vc oh huericvres.

6 Momen hiyomat vm vfulotakat senhvlwen cv'kvt kvwvpkvres; momen em escukohakv ofvn afvcketv nakemetvn Cehofvn emvkares; yvhikares, henka, vkvsvmkvn Cehofvn es vyvhikares.

7 Cehofv toyetskat, vn haken es huehkvyof, vpohicvs:
momet vm meriyet, vm vyoposkvs.
8 Cv turofvn hopoyvkes, *maketskof*, cv feke cem puna-
yet, Ce turofvn hopoyares, Cehofv toyetskat, kicet os.
9 Ce turofvn vm ehhetskvs; cvpvkketv ofvn cem vtot-
kvn em e fuliketskvs; vm vnicv toyetskes; cv hesayeckv
en Hesaketvmese toyetskat, vc vtohkekot, v'nkvpahkets-
kvs.
10 Cv'rke cv'cke tepakat cv wikaket o estomis, Cehofvt
cv yvpayvres.
11 Cehofv toyetskat, cem vyetvn v'mvhayvs, momet
vc vnrapvlket omecicen nenuce tvpeksan cv yvpvyvs.
12 Vc vnrapvlke nak komakat elecvn cv wihketskvs;
akerrvlke laksakat momet holwvyeckv vhesakat vc vnrv-
pen akvwvpkvkvtet ok.
13 Cehofv en heretvn wenahokat em ekvnvn hecares,
komit, mehenwvn vkvsamvyet os.
14 Cehofvn oh hecet emehakvs: ce yekcekvs, momen-
ce fekhvmket omekvs; henka, Cehofvn oh hecet emeha-
kvs.

ESVKVSVMKV 28.

Tewe *es* em *Vkvsvmkv*.

Cehofv toyetskat, ec ohhuehkares; vn cvto toyetskat,
vc ohfvccvn hvcko pohekot huyiretskvs; vc ohfvccvn
cvyayvket hueretsken omat, mv vksufkan vkhvtvpece
omvye witvret ok.
2 Ec ohhuehkvyof, cv'nken cen cuko vcake ofv vcake
mahat vfvccvn kvwapvyof, vm mekusvpkv en haken em
vpohicvs.
3 Holwvyecvlke, holwvyeckv vtotkvlke esyomat vpvken
etvn vc vkueyihcetskvs; mvt em vwolicvlken herkvn
'sem punayakis, nak holwvket e feke taken vpiket omes.

4 Em vtotketvtake vcvkvyen, momen nak momecakat
en holwvyeckv vcvkvyen emvkvs; e'nketake em vtot-
ketv vcvkvyen emvkvs; nake momecakvten pvlken fekv-
kvs.
5 Cehofv em vtotketvn moskomekot, e'nke nak mome-
cakan stoskomvkekat omecicen tohtvrticekot, lekaflecvres.
6 Cehofvt vkvsvmket omekvs, vm mekusvpkv en haken
em vpohicvtet ok.
7 Cehofvt vn yekcet, vn sevrvnvkvt omes; cv feket em
enhoniren, vm vnicet os; monkv cv feke afvcke estvma-
het os, momen es vn yvhiketvn es vkvsvmares.
8 Cehofvt en yekcetv taket omet, em vfekvte hesayeckv
tohopke yekcat em ocet omes.
9 Cem esten hesahuecet, pucasetskat ohmerrvs: momen
yvpefikvhecicv omet vhecicet, meyuksv-sekon kvwvpv-
kvs.

ESVKVSVMKV 29.

Tewe es em Vkvsvmkv.

YEKCAKAT e'ppucetake toyatskat, Cehofvn emet, Cehofvn
vrakketvn momen yekcetvn emvkes.
2 Cehofvn e hocefkv vrakketv emhoyvre tetayan emv-
kes; efeke hvsvtketv en herusetvn Cehofvn es vrakkue-
cvkes.
3 Cehofv en haket uewv *sulkan* oh ocet os: rakketv en
Hesaketvmese tenetket omes; Cehofvt uewv sulkan *oh
tenetket os.*
4 Cehofv en hake yekcet omes; Cehofv en haket rak-
ketv es fvcket os.
5 Cehofv en haket vcenvn kvceyet omes; henka, Ceho-
fvt vcenv Lepenvnen ocakan wokucet os.
6 Momet wakuce omen taskvkuecet, Lepenvne Selevne
tepakat wakv semvnole mvnette omen taskvkuecet os.

7 Cehofv en haket totkv fenken tekvpicet os.

8 Cehofv en haket vnrvwvn fvmoyicet os; Cehofvt Kotes vnrvwvn fvmoyicet os.

9 Cehofv en haket eco-hoktvken kayvkuecet, etovlkan rohkaken hayet omes; momen en cuko vcakat ofvn este vtekat *Cehofv* em vrakketvn opunvyecet os.

10 Cehofvt uelauke-rakko omof *Mekkot* likvtes; henka, Cehofvt meyuksv-sekon Mekkot liket omes.

11 Cehofvt em esten yekcetvn emet, Cehofvt herkvn em esten es ohmerrvres.

ESVKVSVMKV 30.

Esvkvsvmkv momet Esyvhiketv Cuko Hesaketvmese emhoyof yvhihokvte. Tewe *es* em *Vkvsvmkv.*

Cehofv toyetskat, ece 'rakkuecares, a cv kvwahpet, vc vnrapvlke vc oh afvckvken hayetskekatet ok.

2 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, ec ohhuehkvyvtes, momen cv cvfeknicetskvtes.

3 Cehofv toyetskat, vm puyvfekcvn elkv hute aossen kvwapetskvtes: vksufkan vkhvtvpkvkaren wenaken vc vcayecetskvtes.

4 Em vnokeckakat toyatskat, vkvsvmkvn Cehofvn vyvhikvkes, momet e hocefkv vcakan vkvsvmkvn emvkes.

5 En cvpvkketvt vkocoknusen ocet omes; en heromkv ofv hesaketvt oces: turopuswv pvlvtketvt oce munken ohhvyvtke witvres, momis momof afvcketvt *vlaket os.*

6 Vntat, estonkon likvyof, Estofvn vc vkueyihohcekos, cv feke ofvn makvyvtes.

7 Cemet, Cehofv toyetskat, cen heromkv eteropotten vm ekvnhvlwe yekcet hueren hayetskvtes: ce turofvn ehetsken, cv penkvle tates.

8 Ec ohhuehkvyvtes, Cehofv toyetskat, momet enkusvpketvn Cehofv en hayvyvtes.

9 Vksufkan vkhvtapkvyof, cv catvt naken lopice haks?
ekvnv em mokkat ece 'kvsvmvre te? mvt cem mehen-
wetvn kerkuecvre te?
10 Cehofv toyetskat, pohet, vm merrvs: Cehofv toyets-
kat, vm vnicvt omvs.
11 Vn waketvn opvnkvn vn hayetskvtes; vn sukcv
hakvn vm enrecohpet, afvcketvn es cv wvnayetskvtes:
12 Es *vm* vkvsvmkvt cvyayvkekot, vkvsvmkvn ece
'yvhikvren. Cehofv, vn Hesaketvmese toyetskat, estofis
meyuksv sekon vkvsvmkvn ce'mares.

ESVKVSVMKV 31.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, ec ofvn vm ehketvn hayvyet os: vc
vlisates, meyuksv-sekon: cem fvccetv ofvn cv hesayecvs.
2 Ce hvckon a vm wiyyvs: lvpkusen cv hesayecvs:
cvto yekce vn hueret, cuko tohopke cv hesayeckvn
omvs.
3 Cemet vn cvto momet vn tohopke toyetskekv; monkv
ce hocefkv vrahkvn cv yvpayet, vm fvyvtvs.
4 Senkvnhetv ehken vm etetakuecakvten a vc ossicvs;
vn yekcetv toyetskekv.
5 Ce'nke ofvn vm puyvfekcvn *cem* wikis; Cehofv,
mehenwetv en Hesaketvmese toyetskat, pvlken cv nesets-
kvtet os.
6 Mv ehvperketv laksvke vrakkuecakan enhomecis;
momis Cehofvn em enhonrvyet os.
7 Cem vnokeckvn es vc afvcket, vc afvcke here tares:
vm estemerketvn hecet, *vc* vnrvpkv ocakof, vm puyv-
fekcvn kerretskvtes:
8 Momet *vn* horre e'nke ofvn vm vkhottekot, cv'len
taphaten sehoyicetskvtes.
9 Aeha, Cehofv toyetskat, vm merrvs, estemerketv ofvn

likikv: feknokketvt omecicen cv turwvt yvmahket os, *henka*, vm puyvfekcv cv'na tepakateu.
10 Vn hesaketvn feknokketvt yvmahkuecen, vm ohrolopen hihketvt yvmahkuecekv: vn holwvyeckvt omecicen vn yekcet sumiken, cv funet yvmahkvket os.
11 Vc vnrapvlke omvlkvt omecicen vlesketv cv haket os; henka, vm vwolicvlke ehomv mahvkvu, momet vm etekerhoyetv ehomv nake penkvlhoye tayat: fettvn arin, cv hecakat vm pefatkvtes.
12 Este elvte vkerrihoceko omit cv hoshoyet os: nakvcvnkv tvkocke omit omis.
13 Este sulkat holwvken vc opunvyecaken pohvyvtet ok, estvmv estomis penkvlkvt ocen: vc vnrvpen etemopunvyecakof, vn hesaketv sumecicetvn komet vkerricakvtes.
14 Momis, Cehofv toyetskat, cem enhonrvyet os: cemet vn Hesaketvmese toyetskes, makvyet os.
15 Vm oketv ce'nke ofvt ocakes: vn horre e'nketake enkvpvken cv hesayecvs, vc assecakateu enkvpvken.
16 Ce turofvt cem vtotkvn oh hvyvyicekvs; cem vnokeckv ofvn cv hesayecvs.
17 Cehofv toyetskat, vc vlisates, ec ohhuehkvyvtet ok: holwvyecakat vlsvkekvs: elkvhute ofvn cvyayvkekvs.
18 Cukhvrpe laksakat punayeko taye hakvkekvs; mv, ekvwmet ekvsvmkv enhomeckv tepakat es opunayet, este facevlke vnrvpen opunvyecakat.
19 Cen heretv, mv cem penkvlakat en hericetskvte mvtawwvt rakket os, este e'ppucetake ehomvn mv cem enhonrakat em vtotketskvtet!
20 Estvpaketskat ohrvnkvt *omen*, este mv *vnrvpen* etemopunayakat enkvpvken mvn es ohranetskvtes; tulaswv etehvnkv enkvpvken escukohakv ofvn vcayecvketskvres.
21 Cehofvt vkvsvmkekvs, tvlofv yekce ofvn em vnokeckv estomahan es vc vfastvtet ok.

22 Vnet on omat, vyvkhvmketv ofvn opunayıt, cen
renakv ehomv enkvpvken es vn tvcket os, makvyvtes:
mome estomis ec oh huehkvyof, vm mekusvpkv en haken
em vpohicetskvtes.
23 Cehofvn vnokecvkes, em vnokeckvke omvlkatskat:
este heromakat Cehofvt vcayecet, mv ekvsvmkv es
momecat esfvcken em feket os.
24 Yekcet omvkes, momen ce feke taket fekhvmketvn
ocvkekvs, Cehofvn oh hecet e'mehakc omvlkatskat.

ESVKVSVMKV 32.

Tewe *es* em *Vkvsvmkv.* Maskel.

Mv *este*, en naorketv es em wikvten, en holwvyeckv *em*
ohrvnkvten en heret os.
2 Mv este-hunvnwv, Cehofv holwvyeckv em oh vker-
ricekon, em puyvfekcv ofv mvkerretv sekat, en heret os.
3 Punayvkot arvyof, hihkvye munken nettv hoyanat
omecicen cv fune vhassvke hakvtes.
4 Nettvn nereu ce'nket vc oh honnet omvtet ok; cv'na-
vpeswv hiyo en kvrpetv haket os. Sela.
5 Vn naorketv ce homvn kerkuecit, vn holwvyeckvn
ehvkatet os; vn holwvyeckvn Cehofvn en kerkvkuecares,
mahkin; vn naorketv en holwakan v'nkvpvyecicetskvtes.
Sela.
6 Heyv vrahkvn emekusapv vtekat ce hechoye taye
oketv omof ce mekusvpekvs: mehenwvn, uelauke rakrvket
kvwapkakof, oricvkekares.
7 Vm ehketv toyetskes; estemerkv enkvpvken vc vcaye-
cetskvres; hesayeckv esyvhiketv 'svm vfulotetskvres.
8 Ce mvhayit, vyetv ayvranetskan cen kerkuccares: cv
turwv es ec oh hecit, ce mvhayares.
9 Corakko monkat corakkopihkv hoporrenkv ocvke-
kat omet ohmatskvs; mv e cukwv take cuksakkv, cvto

momen cuksakkv fvkv es hvlvtkvranet os, ccc 'wolicvkckaren.

10 Feknokkctv sulket holwvyccakat em ocvket os: momis Cehofvn em enhonrat merkvt em vfulotvres.

11 Este faccvlke toyatskat, Cehofv ofvn afvcket, afvckvkes: momen ce feke take ofv fvccvke omvlkatskat, afvcketvt omecicen afvcket huchkvkes.

ESVKVSVMKV 33.

Este faccvlke toyatskat, Cehofv ofvn afvckėt yvhikvkes, este faccvket vkvsvmvkvre momvre heret omekv.

2 Kervlvn hayecet, Cehofvn vkvsvmkvn emvkes; eshayeckv fvkv pale ocat hayecet, vkvsvmkvn vyvhikvkes.

3 Yvhiketv mucvsen 'svyvhikvkes; eslopicuset en hake yekcen hayecvkes.

4 Cehofv em opunvkv fvccvt omen, em vtotketv omvlkvn mehenwetv ofvn momecet omekv.

5 Fvccetv momen fvcceckvn vnokecet os; ekvnvt Cehofv em vnokeckvn es fvcket os.

6 Cehofv em opunvkv eteropotten hvlhawat hahakvtes, momen hvlwe ofv sulsokat omvlkvn e'cukwv vhesaketv eteropotten.

7 Uehvtkv uewv ocakan nake vteloke hvlwe omen etohvteloyet, laulakan herickv-cuko ofvn hericvkct os.

8 Ekvnv omvlkvt Cehofvn em penkvlvkekvs; yvmv ekvnv vpokat omvlkvt emen em penkvlvkekvs.

9 Emet opunahyen, haket on; mahken, yekcen hucrvtet omekv.

10 Cehofvt etvlwv cahmelikv ohvkerricakat ehvperken hayet os; etvlwv cahmelikv em vkerrickvtake estometv sekon hayet omes.

11 Cehofv em vkerrickvt estofis yekcet hueren, e feke

nak komat estehonvpse erhonvpsetv omvlkv etehoyvnen
yekcet hueret omvres.
12 Mv etvlwv en Hesaketvmese Cehofvt omat, momet
mv este eme mahusat epucasetvn Cehofvt enhopoyvkvte,
en heret omes.
13 Cehofvt hvlwen avfvnnaket omes; este en hopuetake
omvlkvn hecet os.
14 En liketv avfvnnaket, ekvnv oh vpokat omvlkvn
hecet os;
15 Mv omvlkv e feketaken hahicet, em vtotketv omvl-
kvn vketecet omes.
16 Mekko suletawvlke en sulkat etehoyvnen hesaye-
hocat sahsekos; este-hunvnwv yekcat en yekce rakkat
etehoyvnen hesahokekot os.
17 Corakkot esohfvnketv ohfvccv ehvperkvt omet, en
yekce rakke etehoyvnen *este* estomen hesayehcekot os.
18 Hecvs, Cehofv en renakvt em penkvlakat oh ocen,
em vnokeckvt hopoyakaten oh oces:
19 Em puyvfekcv elkv enkvpvken hesayecet, elauko
omof hesahecken vcayecvret.
20 Pum puyvfekcvt Cehofvn e'mehaket os; emet pum
vnickv momet sevrvnvkv punaket os.
21 Pu feke emen es afvckvret ok, e hocefkv vcakaten
em enhonreyet ok.
22 Cehofv toyetskat, cem merkvt ep oh-ocekvs, cem
enhonreyat vcvkvyen.

ESVKVSVMKV 34.

Esvkvsvmkv Tewe coyvte, Epemelek ehomvn hoporreneko e omecet, mvt vtohlken, enkvpakvte omof.

Oketv estomis omvlkvn Cehofvn vkvsvmares; cv cukwvt
em vkvsvmkvn opunaye munkv tares.
2 Vm puyvfekcvt Cehofvn es ekvsamet opunayvres;
eyaskakat pohhet, afvckvke tares.

3 Vc vpaket Cehofvn vrakkuecet, etohkvlket e hocefkvn hvlwecvkeres.

4 Cehofvn hopoyvyvtes, momen vm vyoposiket, vm penkvlkv omvlkvn vc ossicvtet os.

5 Oh hecakvtes, momen *e turofheckv take* hayvyakvtes, momen e turofv taket vlsvkekares.

6 Heyv este estemerrat huehkvtes, momen Cehofvt em vpohicet, em estemerketv omvlkv aossen hesayecvtes.

7 Cehofv em penkvlakat em encel vfulotke hvpon hayet, hesahuecet os.

8 Eskerret, Cehofv heret omen kerrvkes; estehunvnwv em enhonrat en heret os.

9 Em vnokeckatskat, Cehofvn em penkvlvkes, em penkvlakat enkusvpketv en sekot omekv.

10 Este papv mvnettakat nake enkusvpket, elawvkvres, momis Cehofv hopoyakat nake here estomis enkusvpkekares.

11 Hopuetake toyatskat, ahwet vm vpohicvkes: Cehofv em penkvlkvn ce mvhayvkares.

12 Este-hunvnwv hesaketvn eyacet, heran hecvret, nettv *sulkan* vnokecat, estimvt o haks?

13 Cc tulaswv holwakat enkvpvken vcayecet, ce cukhvrpe mvkerretv opunvkv enkvpvken vcayecvs.

14 Holwakan enkvpahket, heran momecvs; herkvn hopoyet, vcvkvyvs.

15 Cehofv en renakvt este faccvlken vketecet, e hvckot en huehketv taken vketecet os.

16 Cehofv e turofvt holwvke momecakan vnrvpet omes, ekvnvn svnvcomvn vkerrihocekaren hayvret.

17 *Faccvlket* huehkaken, Cehofvt em vpohicet, em estemerketv omvlkvn asossicet omes.

18 Cehofvt mv este efeke kvcke ocakat em vwolet, mv puyvfekev kvncvpuse ocakan hesahuecet os.

19 Este fvccakat em estemerketv sulket omakes, momis Cehofvt mv omvlkvn asossicet omes.

20 E fune omvlkvn vcayecen, mv hvmkis kvckekot os.

21 Nak holwakat holwvyecvn elecet os, momen este faccv en homecat ohfvccehocvres.

22 Cehofvt em vtotkvlke em puyvfekcvn pvlken neset os, momen emen em enhonrakat hvmkis ohfvccehocekares.

ESVKVSVMKV 35.

Tewe *es* em *Vkvsvmkv.*

Cehofv toyetskat, mv cv tenrvpuccakat etenrvpuecvs; mv vc vnrvpen tepoyakat vnrvpen tepoyvs.

2 Sevrvnvkv momen sevrvnvkv-rakkon hvlahtet, vm vnicetskvret ahuervs.

3 Momet cufunfvsken aossihcet, mv vc assecakat vnrvpen nenen vkhottvs: vm puyvfekcvn em punayet, Ce hesayeckv toyis, kicvs.

4 Mv vm puyvfekcv hopoyakat vlsvke hahken, vlesketvn en hayvkhoyekvs; mv vn holwakvren vkerricakat pvlken fulecihocet, vlesketvn en hayvkhoyekvs.

5 Nak en tvleesse hotvle ehomv *vtohkat* omet omvkekvs, Cehofv em encel vtohtet vpeyecicen.

6 Em vyetv taket yomucket, tenaspet omekvs; momet Cehofv em encel assecen.

7 Naket omecice sekon em ekvnsufke taken senkvnhetv *vk* vm ehakvtet ok; nake omecice sekon *vksufkan* vm puyvfekcvn en korrakvtes.

8 Kerreko munken sumecickvt oh vlvkekvs, momen senkvnhetv ehvtet eme mahusan esekvs; mv sumecickv mahusan vk lvtkekvs.

9 Momen vm puyvfekcvt Cehofv ofvn afvckvres; hesayeckv est em ocan es afvcke tares.

10 Cehofa, ceme omat estimvt like haks? mv este estemerran yekcetv es emuntalat enkvpvken hesayecet, henka, estemerre momen enkusapkan svpenkvlecat e'nken ossicat, cv fune omvlkvt makvkvres.

11 Akerrvlke fvccvkekat akvwvpkaket os, nanvke kerrvkan vm 'pohaket os.

12 Holwakan heran vyoposken fekaket os, momat enkusvpketvt vm puyvfekcvn oh vlvket os.

13 Momis vnet on omat, entaket enokhokof, vm vccvke sukcvhakvt omvtes; eelvweckv vm puyvfekcvn es estemerricvyvtes; momen vm mekusvpkv cv hokpe mahusan oh fulkvtes.

14 Vn hesset omet, monkat tecakkvyvte tis omit arvyvtes: *este* e'cke oh wakat omit waket, cunekit arvyvtes.

15 Momis vnet cv 'lentappof, afvckvket e vteloyakvtes: vhakv-kacvlket vc vnrvpen e vteloyakvtes, momen kerrvkates; fekhonnekot cv selahlecakvtes.

16 Vpelkv-hayvlke hompetv-rakkon fulle omvket e nuten 'svc oh etetekkakvtes.

17 Pucase toyetskat, en hofune estomomusen *heyvn* hecetskvre te? en sumecickv take vm puyvfekcvn a vc ossicet, cvnake hvmkusan este-papv enkvpvken hesayecvs.

18 Nvkaftetv rakke ofvn vkvsvmkvn ce'mares: este sulkat vpvken ece 'kvsvmares.

19 Fvcceko vc vnrvpakat vc oh afvckahkates; naket omecice sekon vn homecakat eturwvn mesetticahkates.

20 Herkvn opunahoyekot, momis este ekvnv ofv mahlvpvtkvke vnrvpen opunvkv mvkerrakan vkerricvkct omekv.

21 Momet e cukwv taken vc vnrvpen rakken hvwecakvtes; Es en lopic, es en lopic, pun renakvn es hehcēs, makakvtes.

22 Cehofv toyetskat, cemet hecetsket os: cvyayahkets-kvs: Pucase toyetskat, vn hopvyehcetskvs.
23 E nekeyicet, vm fvcceckvn ahonehcet, nak vm fvccehccvre vrahkvn ahonecvs, vn Hesaketvmese, momet cv Pucase toyetskat.
24 Cehofv, vn Hesaketvmese toyetskat, cem fvccetv vcvkvyen vm fvccecvs, momen vc oh afvckahkates.
25 Efeke take ofvn, Es lopic, momēn pu yacet os, ma-kahkates: Nokmeleyvtes, makahkates.
26 Vn holwakat es afvckakat etohkvlket vlsakuse hah-ket, vlesketvn en hayvkhoyekvs; mv vc vnrvpuece e hvlwecakat vlesketv momen hocefkv hopvnketvn vchoyv-kekvs.
27 Nake vm fvccat es afvckakat, afvckaket ahuehkvke-kvs: momet Cehofv, mv em vtotkv en lopickv es afvckat, vrakkuehocekvs, makake emunkvt omekvs.
28 Momen cv tulaswvt cem fvccetv *momen* ece 'kvsvmkvn onaye munken nettvt hoyvnvres.

ESVKVSVMKV 36.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Cehofv em vtotkv Tewe *es* em *Vkvsvmkv.*

Este holwvyecv en naorketvt cv feke ofvn opunayet, En renakv ehomv Hesaketvmese em penkvlkv sekot os, maket os.
2 *Hesaketvmeset* vn naorketvn eshcecekot en homece-kares, komet, eme mahusat en renakv ehomvn e emahlv-patet omekv.
3 E cukwv em opunvkvt holwvyeckv mvkerretv tepa-kat omakes: hoporrene vretvn *momen* here momeckvn wikvtet os.
4 En topvn wakket, holwvyeckvn vkerricet os; vyetv herekon e huericet os: nak holwakan en homecekot os.
5 Cehofv toyetskat, cem vnokeckv hvlhawan oces; cem mehenwetvt sutvn *oret* omes.

6 Cem fvccetvt Hesaketvmese em ekvnv hvlhawat omet
os; cem fvcceckvt uehvtkv rakket omakes: Cehofv
toyetskat, este momen nak wenahokan vcayecctskct os.
7 Hesaketvmese toyetskat, cem vnokeckv mvtawwvt
vcaket os; momat este en hopuetaket ce tvrpv em vpette
elecv ehketv heren eshecaket omes.
8 Nchetv cen cuko ocan esfvcken es fvcecvkvres;
momen cem afvcketv ocakat em uerakkon es eskvkuecets-
kvres.
9 Hesaketv uekiwv ece 'pakekv; cen hvyayvke ofvn
hvyayvken heceyet os.
10 Aeha, este ce kerrakat cem vnokeckvn em vyecicet,
efeke ofv fvccakat cem fvccetvn em vyecicvkvs.
11 Ekvsvmkv elet vc vnrvpen vlahkates, momen este
holwvyecat e'nket vc vtohikates.
12 Mvn holwvyeckv vtotkvlket pvlatkvtet os: tvkpvlvt-
hoyvtet on, asvpvkletv umvkekares.

ESVKVSVMKV 37.

Tewe *es* em *Vkvsvmkv.*

Holwvyecvlke es e naorihcetskvs, momet holwvyeckv
vtotkakat em vleskahpetskvs.
2 Pvhe omēn lvpken wocuthoyen, nak lane omet yuknv-
kvret ok.
3 Cehofvn em enhonret, heren momecvs, momet
ekvnvn liket, em mehenwetvn 'se hompicetskvres.
4 Cehofv ofvn e afvcecicvs, momen ce feke em eyackvn
ce'mvkvres.
5 Cem vyetvn Cehofvn em wikvs; momet emen em
enhonrvs, momen emet sohfvcecvres.
6 Momet cem fvccetvt hvyayvke omēt aossvren hayet,
cem fvcceckvn fvccvlike omen hayvres.
7 Cehofv ofvn fekapet, momis komet em ehakvs: este

nak omvl heren em ayat ohfvccvn 'se naorihcetskvs; mv
este nak holwvhoken momehocvren em vkerrickvn hahyet.
sohfvcecat omecicen 'se naorihcetskvs.
8 Cvpvkketvn wiket, enhomeckvn enkvpvkvs: nake
estomis 'senaorihcetskvs; holwvke *momeckv* tvlken *oh ayet
omekv.*
9 Holwvyecvlke warhoyen, momis Cehofvn oh hecet
e'mehakakat, mvt ekvnvn epucasvkvret ok.
10 Oketv kocuknusat hoyanof, holwvyecvt sekaret ok:
momen, likvten heren vketecetskis, sekares.
11 Momis eyaskakat ekvnvn epucaset, herkv es em
fvcketvn 'se afvcecicvkvres.
12 Este holwvyecvt este faccv vnrvpen nanvken ohvker-
ricet, e nuten es oh etetekket os.
13 Pucaset vpelicet os, en nettvt vlvkvranan hecet
omekv.
14 Holwvyecakat estemerrvlke nake enkusvpkakat
esyoman tvkwiket, mv vyetv ofv fvccvn *yvkvpakan*
pvsvtvkvret eslafkv-cvpkon achset, momet em eccvko-
takse taken kunhicaket omis,
15 Em eslafkv-cvpko taket e feke mahusan sekeyen, em
eccvkotakse taket kvcekvres.
16 Estomuse este faccv ocat holwvyecvlke sulke en
naksuleckv es en heret os.
17 Holwvyecakat e sakpv take kvceken, momis Cehofvt
este fvccakan hvlatet omekv.
18 Temvpoke fullat en nettv taken Cehofvt kerret os,
momen nake epucasakat meyuksv-sekon ocvres.
19 Oketv holwakat omof vlsvkekot, elauko nettv omof
fvcecvke tares.
20 Momis holwvyecakat sumhoket os: momen Cehofv
vnrapvlket yvpefikuce e neha omvket os: sumeces; ek-
kuce hahket, sumecet os.

21 Naorkvt est em pahlet, pvlken fekekot os; momis este faccvt herome emunket nak estemet os.

22 Mv *Cehofv* ohmerrvtet ekvnvn epucasaken, mv ohtvhikvten warhoyvres.

23 Cehofvt este-hunvnwv ele vwiketvn yekcicet os, momet em vyetvn es afvcket os.

24 Latke estomis, tvkwihoke mahet omekares, Cehofvt e'nken hvlatet ok.

25 Cv mvnette arvyvtet, momet hiyomat vc vculet os, momis este faccvn wihoken hecvkot, en honvpset tvklike vpohaken hecvkates.

26 Estofis est en heromet, est em palet os: momen en honvpsen ohmerkvt oh ocet os.

27 Holwakan enkvpaket, heren momecvs; momet estofis liketskvres.

28 Cehofvt fvcceckvn vnokecet, em vnokeckakan wikekot omekv; meyuksv-sekon vcayecvkhoyet os; momis holwvyecakat en honvpsen warhoyet os.

29 Este-faccvt ekvnvn pucaset, mv ofvn meyuksv-sekon likvres.

30 Este-faccv e cukwvt hoporrenkvn opunayet os; momen e tulaswvt fvcceckvn opunayet os.

31 En Hesaketvmese em vhakvt e feken vpiket omen, e'le-vwiketv hvmkusis elentapiyekos.

32 Holwvyecvt este-faccvn vketecet, elecetvn hopoyet os.

33 Cehofvt e'nke ofvn wikekot, em fvccehocof ohfvccecekares.

34 Cehofvn oh hecet, e'mehakvs, momet em vyetvn vfvstvs, momen ekvnv epucasetskvren ce hvlwecvres; holwvyecakan warhoyof, *emahlvpvtket* hecetskvres.

35 Holwvyecv yekcetv rakke ofvn hueret, eto lane vkuehoyvte seko here honte omet e pvticen hecvyvtes.

36 Momis sumkvtes, momen hecvs, sekates: henka, hopoyvyvtes, momis heckeko tayvtes.
37 *Este* temvpokan vketecet, *este* facevn hecvs, *mv* estehunvnwv em eyuksvt herkvt omekv.
38 Momis vhakv-kacvlken etohkvlken yvmahkuehocvres; holwvyecakat em eyuksvn, warkvres.
39 Momis este-facevlke hesayeckvt Cehofv avtet os; estemerketv oketv omof em vrvnaketv yekcet os.
40 Momen Cehofvt em vnicet, hesahuecet os: holwvyecvlke *e'nke taken* asossicet, hesahuecet os; em enhonrvket omekv.

ESVKVSVMKV 38.

Tewe es em Vkvsvmky, vkerricepueckvn.

Cehofv toyetskat, cvpvkket vm vsehekot, cen cvpvkketv hiyyat ofvn cv 'stemerrihcetskvs.
2 Cem eccvkotakse en ret cv sekehyet, vfekhonnaken, ce'nket yekcen vc ohwetenket omekv.
3 Cvpakketskat omecicen cvfeknetvt cv 'navpeswv ofv sahsekos; momen vn naorketvt omecicen fekvpkvt cv fune ofv sekos.
4 Vn naorketvt cv'kv onvpvn kvwapkekv; nake karonhoyvre honne mahat omet, en honnet vc ohfvnket os.
5 Cv hoporrenekatet omecicen rukafkv es cv tonufkvte fvmpepet okumvket os.
6 Vn nokket, tayen cv potoket os, wakvyet emunken nettvt hoyanet omekv.
7 Cv tetackv nekretv es fvcket omen, cv 'navpeswv ofv cvfeknetv sahsekot omekv.
8 Cv yekcekot, tayen cv tonufket os: cv feke fekherekat omecicen hihkvyvtet os.
9 Pucasē, vm eyackv omvlkvt ce homvn oces; momen hihkvyat cem ehkekot os.

10 Cv feket tasken, vn yekcetvt vc vnahet os; vn rcnakv tisem en hvyayvke tat v'nkvpaket os.
11 Vc vnokecvlke vn hessvlke esyomat vn nokkickv en hopvyen svpaklet os.
12 Mv vn hesaketvn hopoyakateu *cv'svkvret* senkvnhetvn etetakuecaket os; momen vn nokkickvn hopoyakate nanvke estenaoricvke tayan opunayet, mvkcrretvn vkerricaken nettvt hoyanet omes.
13 Momis vnet, este hvcko-poheko omit pohvkot os; momet este punayeko taye e cukwv hvweceko omēt omis.
14 Henka, este-hunvnwv poheko, momen mv e cukwv ofv opunvkv es est em vyoposketv seko omēt omis.
15 Pucase vn Hesaketvmese toyetskat, vm vyoposkvs, cemen, Cehofv toyetskat, cem enhonrikv.
16 *Opunayit*, Vc oh afvckahkates, cv'le en tenaspof, vc vnrvpen e rakkuecahkates, makikv.
17 Cv cekunnvranusin, cv feknokkat cv homv oce munkvt omekv.
18 Vn holwvyeckvn kerkuecit, vn naorketvn cv feken es nokkicaret okv.
19 Momis vc vnrapvlke tahopket omet, yekcvket omes; momen naket omecice sekon vn homecakat sulket omakes.
20 Holwakan herat vyoposken emakat vc vnrapvlke hahakes; nake heret oman vcvkayikv.
21 Cehofv toyetskat, cv wihketskvs; vn hopvyehcetskvs, vn Hesaketvmesē.
22 Pucase, cv hesayeckv toyetskat, vm vnickvn lvpcicvs.

ESVKVSVMKV 39.

Yvhikv Enhomahtv, Ceturvne en *hahoyat.* Tewe es em Vkvsvmkv.

VM vretvn vketecares, cv tulaswvn es naorkvkaren:
holwvyecvt cv homvn arof, cv cukwvn cuksakknecvye
tares, makvyvtes.
2 Cvyvyahket, opunayvko hahkit, nak herat tisem e en
hvlatit, opunayvkates, momen cv feknokketvt tekyvmke
tates.
3 Cv feke vc ofvt hiyye haket os; vkerricvyof totkvt
etikes: *momof hvmmakit* cv tulaswvn es opunayvyet os:
4 Cehofv toyetskat, vn *hesaketv* em eyuksvn cv kerre-
puecet, vn nettv em vhopakv naket omen, cv kerrepuecvs,
estomvteken vn yekce sekan kerraren.
5 Hecvs, vn nettv estenke en taphe omen hayetskvtes;
vm veulkv ce homvn nake-toko omet os: mehenwvn este
vtekat en hueretv here mahat to estomis, ehvperketv
tvlket os.
6 Mehenwvn este vtekat heckv ehvperkvn es yvkapet os:
mehenwvn ehvperkvn fekhervkeko haket os; naksulecet,
estimvt cvwvranaten kerrekot os.
7 Momen hiyomat, Pucase toyetskat, naken e'mehakvya?
vm enhonrkv ec ofvt os.
8 Vn naorketv omvlkv enkvpvken cv hesayecvs: hopor-
reneckvlke em en tvkleckvn cv hahyetskvs.
9 Punayvkot omit, cv cukwvn hvwecvkates, cemet mo-
mecetskvtet ok.
10 Cv 'stemerricetskan vm vkueyicvs: ce'nke es cv
nafketskat etehoyvnen cv yvmahke haket ok.
11 Este em vsehet holwvyeckv vrahkvn estemerricets-
kof, sukehtv omet en herusetv yvmahkvren hayetsket
os: mehenwvn este vtekat ehvperketvt os. Sela.
12 Cehofv toyetskat, ce mekusapvyan em vpohicet, *ec*

ohhuchkvyan ce hvckon vwiyyvs: cv turopuswv pvlatkan
cvyayvkct huyiretskvs: cv'rkvlke tatc omvlkv omet, este
kerkekot, tvleporvt ce homvn huerikv.
13 Aeha, yvmvn enkvpakit, seko hakvko munken, yek-
cetvt vc oh fulkvren vm merrvs.

ESVKVSVMKV 40.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat.* Tewe es em Vkvsvmkv.

Momis komet Cehofvn e'mehakvyvtes, momen cuneket,
huehkvyan em vpohicvtes.
2 Vksufke penkvlkv es fvcke momen fakke vklewvhe vc
vkossihcet, cv'len cvton oh sehoyihcet, cv'le vwiketvn
yekcvkuecvtes.
3 Momet esyvhiketv mucvse, pun Hesaketvmese vkv-
svmkvn, cv cukwvn vpikvtet os; sulket hecaket, penkvlv-
kvres, momet Cehofvn em enhonrvkvres.
4 Mv este Cehofvn em enhonrkvn hayet, ekvsvmakat
momen mv fiyiket, lvksetvn vcvkvpcyakan vrakkuecekat
en heret omes.
5 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, cem vtotketv
estomahvke cemet momecetskvtet, momen vkerrickv ep
ohfvccv ocetskat sulket omakes: ce homvn etelilvken
vpopuehoceko tayes: kerkuecit, opunvyecetvn komin
omat, vhonkvthoye tayat senhoyvnet omakes.
6 Nake ce homv elehocvre, momen nakemetv *eti* es ece
'fvckekot os: cv hvckon hauhicetskvtes: ohnekrickvn
momen nake naorketv vrahkv ce'mhoyvren est em 'pohets-
kekatet os.
7 Momof vnet, Hecvs, vlakis; nakhocce polpokat ofv vc
ohfvccvn cohoyet os;
8 Nake kometskan momecetv es vc afvcket os, vn Hesa-
ketvmese toyetskat; henka, cem vhakvt cv feke ofvt os,
makvyvtes.

9 Nvkaftetv rakke ofvn fvccetvn tvlemicvyvtes; hecvs,
cv cukhvrpen vkhottvkates, Cehofv toyetskat, kerretskes.
10 Cem fvccetvn cv feke ofvn ehvkates; cem mehen-
wetvn momet cen hesayeckvn kerkuecvyvtes: cem vno-
keckvn, momen cem mehenwetvn nvkaftetv rakkan em
ehvkatet os.
11 Cehofv toyetskat, cem merkv herakan vnkvpvken
hvlahtetskvs; cem vnokeckv cem mehenwetv tepakat
estofis vc vcayecvkekvs.
12 Nak holwvhoke vhonkvtesko tayat vm vfulotecakekv;
vn holwvyeckvt cv cakkaket os, momat hecvko tayes:
cv'kv-esse sensulket omaken, cv feke en yekcet sumket os.
13 Cehofv toyetskat, cv hesayecctv es ece 'fackate!
Cehofa, vm vnickvn lvpecicvs.
14 Mv vm puyvfekcv sumecicetv hopoyakat vlsvke hah-
ket, tayen vlsvke hakvkekvs; vn holwakat es afvckakat
pvlken fulecihocet, vlesketvn en hayvkhoyekvs.
15 Es ce lopic, es ce lopic! cv kicakat, vlesketv en
hakvkat omeciceu em estomahvkekvs.
16 Ce hopoyakat omvlkvt afackakuset, ec ofvn afvckv-
kekvs; cen hesayeckv vnokecakat, Cehofvn vrakkuehoce-
kvs, estofis makvkekvs.
17 Momis vnet, cv 'stemerket, v'nkusvpket os; *momis*
Pucaset vc oh vkerricet os; vm vnickvt omet, cv hesayecv
toyetskes: vn Hesaketvmesē, vcewihcetskvs.

ESVKVSVMKV 41.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

Este estemerrusan vkerricat en heret os: en holwake
omof Cehofvt hesayecvres.
2 Cehotvt vhecicet, hesaken vcayecvres, momen en
heret ekvnvn oh arvres; momen en horre nak komakat
em wiketskekares.

3 Enokket topvn wakkof, Cehofvt yekcicvres: em enokketv ofvn em pvtakv omvlkvn em mvhericetsket os.
4 Vnet, Cehofa, vm merrvs; vm puyvfekcvn cvfeknicvs, ece 'naorkvyvtet ok, makvyet os.
5 Vn horre vc vnrvpe holwvken vc opunvyecaket os, Estofvn ehlen, e hocefkvt sumkvr haks? *makaket.*
6 Momen hvmket *cv* hecvranet vlaken omat, lvksetvn opunayet os; e feket holwvyeckvn e em vteloyet os: estvmvn arof, mvn onayet os.
7 Vn homecakat omvlkvt vc vnrvpen etewvswvhoket os: vc vnrvpen vn holwakvren vkerricaket os.
8 Enanokketv holwakat vliket os; momen mucv wakkat alike sekares, *makaket os.*
9 Henka, vn hesse etekerruseyat mahusat, mv em enhonrin, vn tvkliken vn hompvtet, e'leceskvn vc vnrvpen kvwapvtet os.
10 Momis cemet, Cehofv toyetskat, merkvn vm ocet, cv kvwvpvs, em pvlecvkaren.
11 Es vc afvcketskat heyvn eskerrvyet os, vc vnrapvt vc ohfvniket 'sekvsvmekok.
12 Vnet on omat, vm mehenwetv ofvn vc vpvyecetsket os: ce turofv ehomvn meyuksv-sekon cv huericetskes.
13 Cehofv, Eslevl en Hesaketvmesen vrakkuehocekvs, enhvteceskv seko vteken meyuksv-sekat erorcn. Emen momen Emen.

ESVKVSVMKV 42.

Kolv e'ppucetake em Maskel; Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat.*

Eco uewv fihnakan eyacusat etvpomet vm puyvfekcvt cemen eyacuset os, Hesaketvmese toyetskat.
2 Vm puyvfekcvt Hesaketvmesen ewvnhkuset os; Hesaketvmese wenakat tat: estofvn Hesaketvmese ehomvn rorare te?

3 Nettvn nereu cv turopuswvt vn hompetvt omvnkes, Cen Hesaketvmese ta? cv kicake emunkof.

4 Heyv nanvken vkerricit, vc ofvn vm puyvfekcvn pvlatis; este sulkan evpayet, Hesaketvmese en cukon ayit, afvcketv vkvsvmkv tepakat en haket ocen, este sulke nettv vcake vcayecakat vpvket ayvyvtet ok.

5 Vm puyvfekcv toyetskat, estomaten tvkpotoketske haks? momet *estomaten* vc ofvn ce fekhereko? Hesaketvmesen em enhonrvs, nettvt ocen, e turofheckv vm vnicat *vrahkvn* emen vkvsvmaret ok.

6 Aeha, vn Hesaketvmesē, vm puyvfekcvt vc ofvn tvkpotokes: monkv Cotvne ekvnv, Hvmvnvlke em ekvnv, momen Misv ekvnhvlwan akvpvken ece 'kerricares.

7 Vklaukat vklaukan ohhuehket os, cem ueohlatkv en haken pohkof; cem uemelohlv uemelohlv rakrakat esyomat omvlkvt vc ohranes.

8 *Mome estomis* Cehofvt em vnokeckv nettvn *vc oh* ocvren makvres, momen neren vn yvhiketv mōmet vm mekusvpkv vn hesaketv en Hesaketvmesen vkvwapket vc vpakvres.

9 Hesaketvmese vn cvton em punayit, Estomaten cv hohsetske te? estomaten horre vc ohwetenkat omecicen waket ari haks? kicares.

10 Cv fune wokuce omēt, vc vnrapvlket cv tvklecaket os, Cen Hesaketvmese ta? makake emunkof.

11 Vm puyvfekcv toyetskat, estomaten tvkpotoketske haks? momet estomaten vc ofv ce fekhereko? Hesaketvmesen em enhonrvs, nettvt ocen, mv cv turofheckv vnickvt omet, vn Hesaketvmeset *oman* vkvsvmaret ok.

ESVKVSVMKV 43.

Cehofv toyetskat, vm fvccecet, vm vpvyecet, etvlwv vnokeckv ocvkekan vnrvpvs: Aeha, estehunvnwv mvkerre momet fvcceko enkvpvken cv hesayecvs.

2 Cemet vn yekce en Hesaketvmese toyetskekv; estomaten vc vwihketske haks? estomaten horre *vc* ohwetenkat omecicen waket ari haks?

3 Aeha, cen hvyayvke momen cem mehenwetvn atotvs; mvt cv yvpvyvkekvs; cv yvpayet cem ekvnhvlwe vcakan momet cem escukohakv vcacakan es vc vhoyekvs.

4 Momof Hesaketvmese em altvn oh ayit, Hesaketvmese vm afvcketv rakke estvmahen oh ahyvrs, momat kervlvn hayecit, ece 'kvsvmares, Hesaketvmese, vn Hesaketvmese toyetskat.

5 Vm puyvfekcv toyetskat, estomaten tvk potoketske haks? momen estomaten vc ofv ce fekhereko? Hesaketvmesen em enhonrvs, nettvt ocen, mv cv turofheckv vnickvt *omet*, vn Hesaketvmeset *oman* vkvsvmaret ok.

ESVKVSVMKV 44.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Kolv e'ppucetake *es* em *Vkvsvmkvt.* Maskel.

Hesaketvmese toyetskat, pu hvckotaken es pohēn, pu'rkvlket en nettvtake omof, nettv hofunof ocakvten, vtotketv momecetskvten pum ohayakvtet os;

2 Ce'nken etvlwv cahmelikvn esossicetskvtet omis, pu'rkvlken vhocaketskvtes; etvlwv cahmelikvn estemerrvkuecetskvtet omis, pu'rkvlken *mv ekvnvn* hvmecicvkuecetskvtes.

3 Eme mahusat em eslafkv-cvpko etehoyvnen epucasvkekon, e'nke take mahusat ohfvnketvn e en heckuecvkekates; momis ce'nkvpervt, ce'nket momen ce turofheckv en hvyayvket *momecvtes*, heromkvn em ocetskvtet ok.

4 Cemet, Hesaketvmese toyetskat, vm Mekko toyetskes, Cekvpet ohfvnkvkvren makvs.

5 Ceme ce teropotten pu'nrapvlken tvkpvlvteyvres: ce hocefkv eteropotten mv epu'nrvpet akvwvpkakan ohsvpakleyvres.

6 Vm ecev-kotaksen em enhonrvkon, vm eslafkv-cvpkot cv hesayecekaret ok.

7 Momis cemet pu'nrapvlke enkvpvken pu hesahuecet, mv pun homecakan vlesketvn en hayvketskvtes.

8 Hesaketvmesen es ekvsame munken nettvt hoyanvtes, momen meyuksv sekon ce hocefkvn vkvsvmkvn emeyvres. Sela.

9 Momis etvn *pu* pvlahtet, vlesketvn es ep oh vlaketskvtes: momet pun suletawvlke etohkvlkakat *esossof*, vcvkayetskekot os.

10 Vnrapv ehomvn pvlken pu fulhuecetsket os; momen pun homecakat e komakat vcvkvyen svpenkvlecaket os.

11 Yvpefikv homhopvrane omēn pu 'stemetskvtet os; etvlwv cahmelikv em etenrvwvn epu 'wahecetskvtes.

12 Enrahkv sekon cem esten wiyyetsket os; enrahkv take etehoyvnen cen nakockvn ohvtvlayetskekates.

13 Pum vwolicvlke ehomvn vlesketvn pu hayet, pum vfulotke vpokat ehomvn esvpelickvn momen esvtvkleckvn pu hayetsket os.

14 Ekvnv etvlwv cahmelikv em etenrvwvn este estomis em opunvkvn pu hayet, ekv es nekattetvn etvlwv cahmelikv em etenrvwvn pu hayetsket os.

15 Vm vlesketv cv homvn oce emunken nettvt hoyanen, cv turofv vlsat vc ohranet os,

16 Mv tvhike tvklecat en haket omecicen; vnrapv momen estempvlecvt omecicen.

17 Heyv omvlkvt ep oh vlvkes; momis ce hosēkot, cem etemfvcetv ofvn emvkerret momecēkates.

18 Pu feket pvlken fulkekon, pu'le vwiketvt cem vyetvn fikvkekates;

19 Nakwenahoke sehoneckvke vpokat ofvn pu kvceyet, elkv em vpetten es ep ohranetskvtet o estomis.

20 Pun Hesakctvmese e hocefkvn pu hosvton omat,
monkat pu'nkon hesaketvmese etimvn oh rvtoseceyvten
omat;
21 Hesaketvmeset heyvn hopoye emunket eshecekare
te? estefcke enake ehkakan kerret omekv.
22 Henka, ece 'rahkvn pu pvsvthoye emunken, nettvt
hoyanet os; yvpefikv pvsvthoyvrane omēn pu komhoyet
omes.
23 Pucase toyetskat, vhonecvs: estomaten nocetske te?
ahuervs, meyuksv-sekon *epu* pvlahtetskvs.
24 Estomaten ce turofvn ehet, pum estemerketvn mo-
men pum vwetenkan ce hose te?
25 Pum puyvfekcv taket ekvnv em mokken tvkpotoken,
pu'na taket ekvnvn vlokpet omekv.
26 Pum vnickvn ahuyiret, cem vnokeckv vrahkvn
pvlken pu nesvs.

ESVKVSVMKV 45.

Yvh kv Enhomahtv en *hahoyat*; Sosanem oh *hayehocvranat*; Kolv e'ppucetake *es* em *Vkvsvmkv*. Maskel. Vnokeckv Esyvhiketv.

Cv feket nake herat es fvcket es em pvlatket os: vm
vtotketv mekko ohfvcevn opunvyecis; cv tulaswvt hoc-
cicv mvnvcke em escokvt omes.
2 Cen heckv este en hopuetake en heckv senheret
omes; herkv ce cukhvrpen oh kvlket omes: monkv
Hesaketvmeset meyuksv-sekon ec ohmerrvtet os.
3 Este yekcetskat, cem eslafkv-cvpkon ce hvfen svwv-
nayet, cen rakketvn momen cem vrakketvn 'se wvnakvs.
4 Momet nak omvl cen heren ayen, cem vrakketv ofvn
ohliket vyvs, mehenwetv, eyasketv fvccetv esyomat
vrahkvn: momen ce'nkvpervt nake senhonechokan ce
mvhayvres.
5 Cem eccvkotakse en re fvsfvket omet, mekko vnra-

pvlke e feke taken vcvkcahet omes; etvlwv cahmelikv cem elecvn pvlatkvren.

6 Hesaketvmese toyetskat, mekko em ohliketv cenaket estofis meyuksv-sekot omes: septv cenaket fvccetv en septvt omes.

7 Fvccetvn vnokecet, holwvyeckvn enhomecetsket os; monkv Hesaketvmese, cen Hesaketvmeset, cem etohkvlketv senhoyvnen afvcketv vfekvn es cem vfeyvtet os.

8 Cem vccvke omvlkvt smvnv *helukwv*, alo *helukwv* momen kasv *eto-hvrpe fvmecan es fvmecaket os;* mekko en cuko herakat ifvle es nehihocvte ofv eshayeckv efvkv ocakat ece 'fvcecicvket os.

9 Hoktvke em wiketv sehoyetskat mekkvlke e'chustvlke svset omes: cem vkvpervn mekko-hokte, Ofv ekvnv cvtokunaplanen 'se nehicet, huerct os.

10 Estechuste toyetskat, pohet, vketecvs, momet ce hvckon awiyyvs; cem este mahusan, momen ce'rke en cukon chosvkvs;

11 Momat Mekkot cen herusetvn tayen em vlostvres, emet ce Pucaset omekv, momen cemet emen vrakkuecvs.

12 Momen Tilv *tvlofv* e'chuswvt *mvn arvres;* este em etenrvwv nake-ocvlket nakemetvn es cen lopvkuecetvn komvkvres.

13 Mekko e'chuste *mekko en cuko* ofvn, em vccvke herus mahen *vccet* omes: em vccvket cvtokunaplanen es tvrhoyet os.

14 Vccvke en hoccv cahmelike svhorvkvten vccen mekkon es yihocvres; em etohkvlketv hoktvke mvnettvke vcvkfullat es cen yihocvres.

15 Afackakuset, afvcketv heren es cvpahoyen, mekko en cuko-hervn escehoyvres.

16 Cen hopuetaket ce'rkvlke vyoposkvkvres, mvn ekvnv hvmkvn mekkvlken hayetskvres.

17 Este en honvpse 'ren honvpsetv take etehoyvnen ce
hocefkv vkerrihocen hayvres; monkv etvlwv cahmelikvt
estofis meyuksv-sekon vkvsvmkvn ce'mvkvres.

ESVKVSVMKV 46.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Kolv e'ppuccetake *es* em *Vkvsvmkv*; Alemor oh *hayehocvranat*. Esyvhiketv.

Hesaketvmeset pum vrvnaketv yekcetv tepakat omet,
estemerketv ofv vnickv pum etetake emunkvt omes.
2 Monkv ekvnvt nekeyen, ekvnhvlhawat uehvtkv em
etenrvwvn vkueyicvkhoye estomis;
3 Uehvtkv em uewvt hahoket fekhervkeko hake estomis,
momen uemelohlvt omecicen ekvnhvlhawat fvmokake
estomis, penkvlēkares. Sela.
4 Hvccet oces, fihhonat Hesaketvmese em etvlofv,
Hvlwe Mahat en liketv vcake em escukohakv vcakat
afvcecicakat.
5 Hesaketvmeset mv tvlofv en nvrkvpvn liket os;
vkueyihocekares: Hesaketvmeset em vnicvres, hvthvyvtkusen.
6 Etvlwv cahmelikvt cvpvkhoket os: *em* ohmekketvt
nekeyaket os: *Cehofvt* en haken kvwahpet, ekvnvt kafket os.
7 *Suletawvlke* etohkvlkakat en Hesaketvmeset epu 'paket os: Cekvpe en Hesaketvmeset pum vrvnaketvt os.
Sela.
8 Ahwet, Cehofv em vtotketvn hecvkes, tvlvhasse ekvnv
oh hahicvten.
9 Ekvnv yuksv oren horre tepokvn fekhonnvkuecet os:
eccv-kotaksen kacet, cufunfvsken etetacet os: horre escvlleckv-pvfnvn totkvn tvk nekrvkuecet os.
10 Fekhoniyet, Hesaketvmese toyvyaten kerrvkes:
etvlwv cahmelikv em etenrvwvn cv hvlwehocvres: ekvnv
ofvn cv hvlwehocvres.

11 *Suletawvlke* etohkvlkakat en Cehofvt epu 'pakes; Cekvpe en Hesaketvmeset pum vrvnaketvt omes. Sela.

ESVKVSVMKV 47.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Kolv e'ppuccetake es em Vkvsvmkv.

Etvlwv cahmelikv omvlkatskat, ce'nken etetepkvkes; ohfvnketv en haken Hesaketvmesen es vhuehkvkes.

2 Cehofv Hvlwe Mahat em penkvlvke tayet omekv; Mekko rakke ekvnv omvlkv oh mekkat os.

3 Etvlwv cahmelikvn pum elecvn svpvklecet, este em vliketv pu'le elecvn svpvklecet os.

4 Ekvnv epucasvraneyvte, em vnokecke Cekvpe es em ekvsvmkvn pum enhopoyet os. Sela.

5 Hesaketvmeset huehketvn es vkvwapket, Cehofvt, pofketv-rakkot haken, vkvwapket os.

6 Vkvsvmkvn Hesaketvmesen es vyvhikvkes, vkvsvmkvn yvhikvkes; pum Mekkon vkvsvmkvn 'svyvhikvkes, vkvsvmkvn yvhikvkes.

7 Hesaketvmeset ekvnv omvlkv em Mekkot omekv: centaket, kerretv vpvken, vkvsvmkvn 'svyvhikvkes.

8 Hesaketvmeset etvlwv cahmelikvn ohmekket os: Hesaketvmeset *mekket* em ohliketv vcakan ohliket os.

9 Etvlwv cahmelikv en rvkrakvt, Eplehame en Hesaketvmese em estet omvkvret, etohvteloket os: sevrvnvkv yvmv ekvnv enanvken Hesaketvmeset pucaset omekv; emen tayen hvlwehocet os.

ESVKVSVMKV 48.

Esyvhiketv; Kolv e'ppuccetake es em Vkvsvmkv.

Cehofvt rakket omet, rakken vkvsvmhoyvranet os, pun Hesaketvmese em etvlofv rakkat ofvn, em ekvnhvlwe vcakan.

2 Sivn ekvnhvlwe, honerv vfvccv ocakan hueret, Mekko

rakkat em etvlofvt, en hvlwe ohfvcev heruset omet, ekvnv omvlkv es em afvcketvt os.
3 En cuko-herv ocakat ofvn Hesaketvmeset vrvnaketvn e kerkuecet os.
4 Hecvs, mekkvlket e vteloyaket, etohkvlket hoyvnecvtet ok.
5 Hecakvtes, momof em estomahakvtes; feksumecet, etvn pefatkvtes.
6 Mvn fekeketvt hvlvtakvtes; *momen* nokketv hokte heckuecvranuse en nokke omat.
7 Hvsossv hotvlen Tases *tvlofv* em perro-cukon es lekaflecetsket os.
8 *Suletawvlke* etohkvlkaket en Cehofv em etvlofv, pun Hesaketvmese em etvlofv ofvn pohcyvte etvpomet heceyvtet os; Hesaketvmeset meyuksv-sekon mvn yekcen huericet os. Sela.
9 Hesaketvmese toyetskat, cen cuko vcakat en nvrkvpv ofvn cem vnokeckvn ohvkerriceyvtet os.
10 Hesaketvmesē, ekvnv em eyuksv ocakat vteken ece 'kvsvmkv ce hocefkv etvpomet os: ce'nkvpervt fvccetv es fvcket os.
11 Cem fvcceckvt omecicaken Sivn ekvnhvlwet afvckekvs; Cutv e'chustvlket afvckvkekvs.
12 Sivn vfulotken yvkvpvkes, momet vfulotecet vfullvkes; en cuko hvlhawan vhonkvtvkes.
13 Em vtohopke rvkrakan heren vketecet, en cuko herakan hvmecicvkes, este honvpsvke yicvranaten em onayatskvret.
14 Heyvt Hesaketvmeset omet, meyuksv-sekon pun Hesaketvmeset omekv; elkv vteken emet pum fvyatv tares.

ESVKVSVMKV 49.

Yvhikv Enhomahtv en *hakoyat;* Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

Etvlwv cahmelikv omvlkatskat, heyvn pohvkes; ekynv
vpokat omvlkatskat, vpohicvkes:
2 Kvncvpakatskat momen hvlhawatskat, nake-ocvlke
toyatskat momen enkusvpkatskat, etohkvlket *pohvkes.*
3 Cv cukwvt hoporrenkvn opunayen, cv feke em vker-
rickvt nakkerretvt omvkvres.
4 Cv hvckon opunvkv-svhopakvn a em wiyyares; mo-
met maketv yomuckan kervlvn es hayecit enrvmares.
5 Nettv holwvhokan, holwvyeckvt cv 'leceskvn vm
vfulotof, estomaten penkvlare te?
6 Mv *este* en nakockv taken em enhonret, en nakockv
take sulkan es ekvsamet opunayakat,
7 Hvmkusis etecakkate en hesaketvn vcayeceko tayet,
en hesaketv enrahkvn Hesaketvmesen emeko tayes:
8 (Em puyvfekcv take hesayeckv vcaket omet, me-
yuksv-sekon fekhonnet omekv:)
9 Momat meyuksv-sekon wenaket, hopvŋketvn hecekaret.
10 Hecvret ok, este hoporrenvket pvsvtkvranet omen,
este hoporreneko momen este nak kerreko tayat etepvket
sumhokvranet os, en nakockv taken este vpvltaken em
wikaket os.
11 Vkerrickv eme ofv *ocakat heyvt* os: Pun cukot
ocvke emunken, pum vpoketvt este honvpse erhonvpse
omvlkv etehoyvnen ocvkvres; ekvnv enanvke chocefhokv
mahusan es vhocefaket os.
12 Momis estet vrakketv ofv huerat like emunkvt ome-
kot os: nakwenahoke yvmahkat omēt os.
13 Heyvt em vpeyetvt os, momet en hacohaketvt os;
momis enyupv yicakat, Nak makakat herakes, komvket
os. Sela.

14 Yvpefikv omvken elkv-huten vtohhoket os: elkvt es em evpayv tares: momen hvthvyvtken este fvccakat emuntvlvkvres: momen en heckv take elkv hutet sumecicvre tares, liketv em ocekaren.

15 Momis Hesaketvmeset vm puyvfekcvn elkv hute en yekce enkvpvken hesayecvres: cv yvpayvret ok. Sela.

16 Estet enakoce hakof, en cuko em vrakketvt ohvtvlakof, ce penkahlates.

17 Elof, naken sayekaret ok; em vrakketvt vcvkayet hvtvpkekares.

18 Wenake emunkof, em puyvfekcvn afvcecicet o estomis, (momen e en lopicetskof, estet ece 'kvsvmaket os;)

19 Erkvlke tate, momen mv vpvke fullvten oh ayvres; hvyayvken estofis hecvkekares.

20 Estet, vrakkuehocis, hoporrenekot omat, nakwenahoke sumecvrane etvpomet os.

ESVKVSVMKV 50.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

Hesaketvmeset, Hesaketvmese Cehofvt, opunayvtet os, momet hvse-aossan vtet hvse-vklatkv eroren ekvnvn enhuehket os.

2 Herusetv temvpokat, Sivn, aossen Hesaketvmeset hvyvyaket os.

3 Pun Hesaketvmeset vlahket, evyayvket omekares; totkvt ehomvn nak sumecicet, hotvle-rakko vtohke etvpomet em vfulotket os.

4 Hvlwat onvpv ocan ohhuehket, ekvnvn ohhuehket os, em esten em fvcecvkvret;

5 *Opunayat*, Vm vnokeckakan vm etohvteloyvkes, nake cv homv elehocvte etehoyvne etemfvcectvn cv tenhayvkvten, *maket os.*

6 Momen hvlhawat em fvccetvn kerkuecaket os, Hesa-
ketvmeset eme mahusat fvccecvt omekv. Sela.
7 Vm este toyatskat, pohvkes, momen opunayares:
Eslevl toyetskat, momen ece'nrvpen kerkuecares: vnet
Hesaketvmeset, cen Hesaketvmese, toyis.
8 Nake cv homv pvsvthoyvte cenaken es cem vsehhv-
kos; cen nak emetv ohnekrickvt cv homv ocake emun-
kvt omekv.
9 Wakv en hunvnwv cen cuko aossen esvkot, momet
cowatv en hunvntake cem vpuekv hute asossen cvwv-
kares.
10 Nake wenahoke eto ofv fulle vtekat cvnaket omen,
vpuekv ekvnhvlhvwe cukpe-rakko hvmken fullat cvnaket
omekv.
11 Fuswv ekvnhvlhawat fullat omvlkvn kerris: momen
vnrvwv nakwenahokat cvnaket omakes.
12 Cv 'lvwet on omat, cem onahyvkos; ekvnvt cvnaket
on, esfackat em fvcketvu cvnaket omekv.
13 Wakv en hunvntake vpeswv hompare te? monkat
cowatv en hunvntake e catvn eskare te?
14 Vkvsvmkv emetv emkvn Hesaketvmesen emvs, mo-
met etemfvccetv hayetskvten Hvlwe Mahaten em fekvs:
15 Momet estemerketv nettv omof, vc oh huehkvs; ce
hesayecares, momen cemet vc vrakkuecetskvres.
16 Momis holwvyecvn Hesaketvmeset em punayat,
Cemet, vm vhakvn kerkuecetskvret, momet vm etemfvc-
cetvn ce cukwvn vpiketskvtet, naken estomecetska?
17 Cemet, mvhayetvn enhomecet, vm opunvkv ce to-
pvrvn vwiketsket omat.
18 Horkopvn hecetskof, etemvkvsametskvtes, momet
hoktarvlke vpvken cenaken ocetskvtes.
19 Nak holwvken ce cukwvn emetsken, ce tulaswvt
mvkerretvn etetakuecet os.

20 Liket, tecakketskat vnrvpen opunvyecetskes; ce'cke mahusat e'chushunvnwvn holwvken opunvyecetsket os.
21 Heyv nanvken momecetskvtes, momen cvyayvkvyvtes; Vne etvpomuset os, cv kometskvtes: cem vsehares, momet etelilvken cen renakv ehomvn vpoyares.
22 Hiyomat, Hesaketvmese ehosatskat, heyvn vkerricvkes, monkon omat, ce selahlecin, ce hesahuece tayat hvmkusis seko witvret ok:
23 Estimvt o estomet vkvsvmkv emetv emkv *a*'mat vc vrakkuecet os: momen mv em vretvn *fvccvn* vyecican Hesaketvmese en hesayeckvn hecicares.

ESVKVSVMKV 51.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv, Parsepv en ceyvte renyupvn, owalv Nervuet em vlakof.

Aeha, Hesaketvmesē, cem vnokeckv vcvkvyen vm merrvs; cem merretv heromvke en sulkat vcvkvyen vn holwvyeckvn vm vslecvkvs.
2 Vn holwvyeckv enkvpvken esfvcken vc okkosvs, momet vn naorketv enkvpvken cv hvsvtecvs.
3 Vnet vhakv kacvyvtet kerkuecin, vn naorketvt estofis cv homvn ocet ok.
4 Cemen, ceme tvlken ece 'naorkit, heyv nake cen renakv ehomv holwakan momecvyvnkes: opunayetskof, fvccvt hueret, ohfvccecetskof, cem mvttekot hueretskvren.
5 Hecvs, holwvyeckv ofvn cv haken, naorketv ofvn cv'cket es cv nvrkesvtes.
6 Hecvs, nanvke ofv ocakan mehenwetvn kometsket os, monkv ofv ehke ocat ofvn hoporrenkvn cv kerrepuecvs.
7 Hesvpen es cv hvsvtecvs, momen cv hvsvtke tares: vc okkosvs, momen hetute-rakko esenhvtke toyares.
8 Afvcketv momen mahlvpvtketv poharen cv hayvs, fune kvceyetskvtet afvckvke taren.

9 Ce turofvn vn naorketvn em ehvkvs, momet vn holwvyeckv omvlkvn vslecvs.

10 Hesaketvmese toyetskat, efeke hvsvtken vc ofvn hayvs, momet vkerrickv fvccan vc ofvn mucvsecvs.

11 Ce homv enkvpvken vc vwikekot, cem Puyvfekcv Vcakan v'nkvpvyecihcetskvs.

12 Cen hesayeckv em afvcketvn vc ohfulecicvs; momet *cem* Puyvfekcv vkvsamusat etehoyvnen yekcen cv huericvs.

13 Momof vhakv-kacvlken cem vyetvn mvhayvkares, momen naorkvlket ec ohfulecvres.

14 Hesaketvmesē, cv hesayeckv en Hesaketvmese toyetskat, catv ohfvccv vm mvttvten v'nkvpvyecicvs; momen cv tulaswvt cem fvccetvn opunvyecet, yekcicet yvhikvres.

15 Pucase toyetskat, cv cukhvrpen hvwecvs; momen cv cukwvt cem vkvsvmkvn kerkuecvres.

16 Nake ce homv elehocvre es ece 'fvckekot omekv; mon omat *ce*'mvyēs; nake ohnekrickv es ece 'fvckekot os.

17 Nake Hesaketvmese ehomv pvsvthoyvre emhoyvranat puyvfekcv kvckat os; Hesaketvmese toyetskat, efeke kackuse momet kvncapusan ehvperkuecetskekares.

18 Cem eyackv herat vcvkvyen Sivn en lopicvs; cvtotohopke-rakko Celuslvme vfulotken hahicvs.

19 Momof fvccetv nakohnekrickv, momen ohnekrickv temvpokakan es ece 'fvckvres; momof wakv en hunvntake mvnettakan cem altvn ohlumhicet, ce'mvkvres.

ESVKVSVMKV 52.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Maskel Tewe coyvte; Toek Etvmvlke vlahket, Tewet Ehemelek en cukon vlvkes, maket, Sal em onayof.

Este yekcetskat, estomaten nak holwakan es ekvsamet opunayetske te? Hesaketvmese em vnokeckvt *aye* munkvt os.

2 Ce tulaswvt holwvyeckv mahhen etetakuecet os, svkaskv fvske omēt emvkerretvn vtotket.

3 Heretv senhoyvnen holwvyeckvn cem vlostet, fvccetv
punayetvn cem vlostekot, lvksetv min cem vlostet os. Sela.
4 Etulaswv mvkerretskat, opunvkv nak lokakat omvlkvn
es cem vlostet os.
5 Momen Hesaketvmeset meyuksv-sekon ce sumecicvres,
ce kvwapet, cem escukohakvn ec ossihcet, wenahokat em
ekvnv aossen ce lemvres. Sela.
6 Este-faccvlket mvn hecet, penkvlvkvres: momet vpe-
licvkvres;
7 Hecvs, este-hunvnwvt en yekcen Hesaketvmesen
hayekot, momis en nakockv en sulken em enhonret,
holwvyeckv ofv e yekcicat heyvt omes, *makaket.*
8 Momis vnet on omat, olefv eto lane omit, Hesaketv-
mese en cuko ofvn huervyet os. Hesaketvmese em
vnokeckvn meyuksv-sekon em enhonrvyet os.
9 Meyuksv-sekon vkvsvmkvn ce'mares, cemet mome-
cetskekv: momet ce mekusapvlke ehomvn ce hocefkvn
oh hecit mehakares, mvt heret omekv.

ESVKVSVMKV 53.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Maskel Tewe coyvte, Mehelcr oh
hayehocvranat.

HESAKETVMESE sahsekos, este hoporrenekat e feke ofvn
makvtet os. Vhopvnhoket os, momet holwvyeckv en-
homecvkhoyvre tetayan momecakvtes: here momecat
sekos.
2 Hesaketvmeset hvlwen avfvnnaket, este en hopuetaken
oh hecvtes, este hoporrene, Hesaketvmese hopoyat ocen
omat hecvret.
3 Este vtekat yefulkvtet os; etohkvlket vhopvnhoke
haket os; here momecat hvmkis, henka hvmkis, sekos.
4 Holwvyeckv vtotkvlke, tvklike lokakat etvpomen vm
esten loket, Hesaketvmesen ohhuehkvkekat naken ker-
rahkcko te?

5 Penkvlkv sekaten, mvn penkvlkv rakke ofvn fullvtes, mv ece'nrvpuece hvpon hayakat e fune taken Hesaketvmeset vwahecvtet omekv; vlsvkuecetskvtes, Hesaketvmeset vpvlatvtet ok.

6 Aeha, Eslevl hesayeckv Sivn aossate! Hesaketvmeset em este svlvfkvkvten resvlakof, Cekvpet afvcket omet, Eslevl afvcke tares.

ESVKVSVMKV 54.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; eshayeckv efvkv ocakat es hayehocvranat. Maskel Tewe coyvtet, Scfvlke Sal en yihcet, Tewe epu 'paket ehket omeko? kicakof.

Aeha, Hesaketvmesē, ce hocefkvn es cv hesayecvs, momet cen yekcetv ofvn vm fvcecevs.

2 Hesaketvmese toyetskat, vm mekusvpkvn pohvs, momet cv cukwv em opunvkvn em vpohicvs.

3 Tvleporvlket vc vnrvpen asvpaklen, *vc* ohwetenvlket vn hesaketvn hopoyaket os: Hesaketvmesen ehomv taken huericvkekot os. Sela.

4 Hecvs, Hesaketvmeset vm vnicvt *os:* mv vm puyvfekcv yekcicakan vpvket omes.

5 Emet vc vnrapvlken holwakan fekvkvres: cemet cem mehenwetv ofvn sumhuecvs.

6 Vkvsamusit nake ce homv elehocvren es cem vlvkares; ce hocefkvn vkvsvmkvn emares, Cehofv toyetskat, mvt heret omekv.

7 Estemerketv omvlkvn a vc ossicvtet on, vn renakvt vc ynrapvlke ohfvcevn *vm eyackvn* hecvtes.

ESVKVSVMKV 55.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; eshayeckv efvkv ocakan es hayehocvranat. Maskel Tewe coyvte.

Aeha, Hesaketvmese, vm mekusvpkvn em vpohicet, ce'nkusapvyan e vm ehhetskvs.

2 Vm vpohicet, vm vyoposkvs; vm estemerkvn opunvyecvyof, cv fekherekot os, momet hihkis;
3 Vnrapvlke em opunvkv en hake omecicen, momen holwvyecvlke *vc* ohwetenakat omecicen; holwvyeckvn vc oh wiket, cvpvkketv ofvn vc assecakekv.
4 Vc ofvn cv feke tayen *en* nokkes: momen elkv em penkvlkvt vc oh pvlatkvtes.
5 Penkvlkv fekeketv tepakat vc oh vlahohkes; momen ehotkvt vc ohranes.
6 Momen makvyvtes, Aeha, pvce howe e tvrpv oce omit ocvyate! momof etimvn tvmiket, fekapvyēs.
7 Hecvs, momof hopvyen ayit, vnrvwvn fekhonnvyēs. Sela.
8 Lvpecicit hotvle-rakko momen hvnvcofelvn en letkvyēs.
9 Pucase toyetskat, e tulaswv taken etekvpicet, sumecicvs: svpenkvleckv etepokv tepakan tvlofv-rakko ofvn hecvyvtet ok.
10 Nettvn momen neren em vtohopke-rakkon oh yvkapet fulotken fullet os: holwvyeckv momen vtotketv holwakat tvlofv en nvrkvpvn ocakes.
11 Holwvyeckvt en nvrkvpv taken oces; svpenkvleckv mvkerretv tepakat etenvkaftetv ocan enkvpakvkekot os.
12 *Hiyomet* omekv, mv cv tvklecat vnrapv tokot omen, mv taten omat, kvwapvyvnt os; henka, mv vc vnrvpen e rakkuecat vn homecat omekates; mon omat, em ehkvyvnt omekv.
13 Momis cemet ometskes, este-hunvnwv vm etetayuse, vn horkasv momet vn hesse vm etekerhoyat.
14 Opunvkv cvmpvkuse etetayan 'setempunahoyet, este sulkat vcvkvhoyēt, Hesaketvmese en cukon vhoyeyvtes.
15 Elkvt vyvkhvmkvn oh cakkvkekvs; vksufkan hesa-

hoke munket vkhvtvpecekvs; holwvyeckvt em vpoketv
em etenrvwvn ocet, e feken vpiket omekv.
16 Vnet on omat, Hesaketvmesen ohhuehkares, momen
Cehofvt cv hesayecvres.
17 Yafke, hvthvyvtke momet fvccv-likan vkerricit e em
punayit, yekcicet huehkares; momen vn haken pohvres.
18 Horre etepokv vc vnrvpe ocvte enkvpvken vm
puyvfekcvn herkv ofvn hesayecvtes, sulket *vc vnrvpuece*
estomis.
19 Hesaketvmeset, mv hofune vteken like emunkvt
omat, pohvres; Sela; momet mv emvrahketvn ocvkekat
omecicen Hesaketvmesen em penkvlvkekan estemerrv-
kuecvres.
20 Herkv etemocvte vnrvpen e'nken rvtoshuecvtes: em
etemfvccetvn kacvtet os:
21 Wakvpese neha tenepat etvpomen e cukwvt tenepet
os: momis e feket horre tepokvt omes: em opunvkv
olefv neha senlowvcloket omis, eslafkv-cvpko e hute aossi-
hocet omakes.
22 Nake cen honnan Cehofvn oh wikvs, momen emet ce
yekcicvres; este fvccakat vkuehocvre estofis em etektv-
nece sekares.
23 Momis cemet, Hesaketvmese toyetskat, entaken sum-
ketv vksufkan vkhvtvphuecetskvres; este-hunvntake catv
pvlvtetv em vlostvke, mvkerrvlket, en nettvtake en
nvrkvpvn wenahoket oricvkekares; momis vnet cem
enhonrares.

ESVKVSVMKV 56.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Conar elem lehokem en hake ocvranat. Tewe
es em *Vkvsvmkv*: Mektam: Felestvlket Kar *tvlofv* ofvn esakof.

Aeha, Hesaketvmesē, vm merrvs, estet cv nokkeletvn
komakekv: tepoyet vc ohwetenet emunk.n nettvt hoyv-
net os.

2 Vc vnrvpakat cv nokmeletvn eyacakat emunken nettvt hoyvnet os: ekvsamet cv tepoyakat sulket omekv.

3 Estofvn penkalvyof, ec ofvn cem enhonrares.

4 Hesaketvmese ofvn, em opunvkvn vkvsvmares: Hesaketvmese ofvn vm enhonrkvn hayis, cv penkahlekos; estet naken cv momece taye haks?

5 Vm opunvkvn mvrahknecaket emunken nettvt hoyvnet os: em vkerrickv take omvlkvt vc vnrvpvket os, *vn* holwakvren.

6 E vteloyaket omes, ehkaket os, cv 'levwiketvn vketecaket os, vn hesaketvn em ehakvket omekv.

7 Holwvyeckv eteropotten emvnvttvkvre te? Hesaketvmesē, cen cvpvkketv ofvn etvlwv cahmelikvn tvkpvlvtvs.

8 Ehose arvyat omvlkvn cemet vhonkatetsket os; cv turopuswvn cem fvlaskon vcvnvs; cen nakcokv vhoccvket omeko?

9 Momof, mv nettvn huehkvyof, vn horret fulecvres: heyvn kerris, Hesaketvmeset vm vpvyecekv.

10 Hesaketvmese ofvn, *em* opunvkvn vkvsvmares, Cehofv ofvn *em* opunvkvn vkvsvmares.

11 Hesaketvmese ofvn vm enhonrkvn hayis, cv penkahlekos: estet naken cv momece taye te?

12 Hesaketvmese toyetskat, nanvke es ce temfaccvyvte vc oh ocvket os: vkvsvmkv nakemetvn cem fekares:

13 Vm puyvfekcvn elkv enkvpvken hesayecetskvtet ok: Hesaketvmese ehomvn wenahokat en hvyayvke ofvn yvkvparen cv'le yorkekaren *vcayecetskvtet* omekv.

ESVKVSVMKV 57.

Yvhikv Enhomaltv en *hahoyat*; Altaser en *hake*. Tewe *es* em *Vkvsvmkv*; Mektamc; ekvnhauke ofvn, Sal en letkof.

Vm merrvs, Hesaketvmese toyetskat, vm merrvs; vm puyvfekcvt *em* vrvnaketvn ce hayet omekv; henka, ce

tvrpv em vpette ofvn vm vrvnaketvn hayvyc emunken *heyv* nanvke holwvhokat hoyvnecvres.

2 Heşaketvmese Hvlwe Mahan ohhuehkit, Hesaketvmese vc ohfvccv *nanvke omvlkv* vm momecan ohhuehkares.

3 Mv cv nokmeletvn komat *cv* tvklecof, hvlwen atohtet, cv hesayecvres: Hesaketvmeset em merkvn momen em mehenwetvn atotvres.

4 Vm puyvfekcvt este-papv em etenrvwvn hueres: etkakan vpvket wakkit, este e'ppucetake, mv e nutetaket cufunfvsket, eccv-kotakse en ret omakan, e tulaswv taket eslafkv-cvpko fvsket omen, vpvket wakkvyet os.

5 Hesaketvmese toyetskat, hvlwe onvpvn ce hvlwehocekvs; cem vrakketvt ekvnv hvmkv onvpvn ocekvs.

6 Senkvnhetvn cv 'levwiketvn em etetakuecakvtes; mvt vm puyvfekcvn potoyicet os: cv homvn ekvnv sufkan korrakvtet os: emetake mahusat mvn vkpvlatket os.

7 Cv feket yekcen hueret os, Hesaketvmese toyetskat, cv feket yekcen hueres: yvhikares, henka, vkvsvmkvn yvhikares.

8 Vn rakketā, vhonecvs; saltvle kervlv tepakatskat, vhonecvkes: vne mahusat hvthvyvtkusen vhonecares.

9 Pucase toyetskat, etvlwv cahmelikv em etenrvwvn vkvsvmkvn ce'mares: etvlwv cahmelikv em etenrvwvn vkvsvmkvn 'sece 'yvhikares.

10 Cem vnokeckv rakket omet, hvlhawan oret on, cem mehenwetvt vholocen oret omekv.

11 Hesaketvmese toyetskat, hvlhawat onvpvn ce hvlwehocekvs: cen rakketvt ekvnv hvmkv onvpvn *ocekvs.*

ESVKVSVMKV 58.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Altaser *en hake.* Tcwe *es* em *Vkvsvmkv:* Mektame.

Este e'ppucetake, fvccetvn opunayet, fvccvn fvccecvranatskvte toyatskat, cvyayvkatske te?

2 Mehenwvt's, *ce* feke *take* ofvn holwvyeckvn vtotkatsket os; ekvnv ofvn ce'nketake esvpenkvleckvn 'svtarkuecatsket os.

3 Este holwvyecakat hopuetakhute vteken ehosvket os: heckakan vpaken lvksetvn opunayet, ehosvket os.

4 En fenenv take cetto en fenenv take omet os: cetto atv *kicetv* hvcko-poheko e hvcko vkhottat omvket *os:*

5 Mvt cetto vyvhikvlke hoporrene mahen vyvhikake estomis, en haken em vpohiceckot os.

6 Hesaketvmese toyetskat, e nutetake e cukwv ofvn kvceyvs: Cehofv toyetskat, este-papv mvnettakat e nute rvkrakan kvceyvs.

7 Uewv fihne emunkat omet kafket sumhokekvs: em eccv-kotakse en ren es echet o estomis, warhoye omet omvkekvs.

8 Vtv kafke ayat etvpomet *omvkekvs:* hopuewv oketv em orekon heckuece hvse hecekate *omvket.*

9 Cem eleocvtake etofvske es celahoyvkeko taye emunken, en cvpvkketv ofvn emetaken hesahoken hvnvcofelvn etvn sayvres.

10 Este faccvt, mv empvlecvkhoyan hecof, afvcke tares: e'len holwvyecakat e catvn es okkoshuecvres.

11 Momat, Mehenwusan feketvt este faccv em oces: mehenwusan emet Hesaketvmese ekvnv ofvn fvccecat omes, estet mahokvres.

ESVKVSVMKV 59.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Altaser *en hakat.* Tewe *es em Vkvsvmko;* Mektame: Sal vtohten, elecvkvret cukon vketecakof.

Vn Hesaketvmese toyetskat, vc vnrapvlke enkvpvken cv hesayecvs; vc vnrvpe asvpaklan enkvpvken cv kvwvpvs.

2 Holwvyeckv vtotkvlke enkvpvken cv hesayecvs; momet este-hunvntake catv ewvnhkakat enkvpvken vc vcayecvs.

3 Hecvs, ehkaket vn hesaketvn emehaket, este yekcakat

vc vnrvpen etohvteloket omekv: Cehofv toyetskat, *cem* vhakv kacvyat omecice, monkat vn naorketvt omecice tokon omakekv.

4 *Vm* mvttat sekon, letket e emetetakuccaket os; vm vnicetvn vhonecvs, momet hecvs.

5 Cemet, Cehofā, *suletawvlke* etohkvlkakat en Hesaketvmese, Eslevl en Hesaketvmese toyetskat, etvlwv cahmelikv omvlkv ohfvccecetvn vhonecvs; vhakv-kacvlke holwvyecvke hvmkusis em meriyetskvs. Sela.

6 Yafkofv rafulecet os; efv en hake omen estokemahecaket tvlofv hvmkvn vfulotket fullet os.

7 Hecvs, e cukwv taket *holwvyeckvn* sossicaket os; Eslafkv-cvpkot e cukhvrpen afvnnanvkes: Estimvt pohe te? *makaket* omekv.

8 Momis cemet, Cehofv toyetskat, entaken vpelicetskvres; etvlwv cahmelikv omvlkvn ehvperkuecetskvres.

9 Vn yekcetv toyetskat, ec oh hecit ce'mehakares; Hesaketvmeset vm vrvnaketvt omekv.

10 Vn Hesaketvmeset merkv vm ocat es vc vnrvpvres: Hesaketvmeset vc vnrapvlke ohfvccv *vm eyackvn* hecaren hayvres.

11 Pvsahtetskvs, vm estet ehosvkekaren: Pucase pun sevrvnvkv toyetskat, cen yekcetv etehoyvnen vwahecvs, momet kvncvpuecvkvs.

12 E cukwv take en naorketv *momen* e cukhvrpe em opunvkv taket *omecicen* em ekvsvmkv take ofvn svlvfkuehocen, tvhiketv lvksetv tepake opunayakat omecicen svlvfkuecvkhoyekvs.

13 Cvpvkketv ofvn sumhuecvs, sumhuecvs, svnvcomvn fullekaren: momen Cekvpe ofvn ekvnv eyuksv ocakat vteken Hesaketvmeset mekket omaten kerrvkekvs.

14 Momet yafkofvn rafulecvkekvs: efv en hake omen estokemahecet tvlofv hvmkvn vfulotket fullekvs.

15 Hompetv vrahkvn estomis tohfullvres, momen fvcecvkekon omat, mvn fullen neret hoyanvres.

16 Momis vnet cen yekcetv ohfvccvn yvhikares; henka, cem vnokeckv ohfvccvn hvthvyvtken yekcicet yvhikares: cemet vm vrvnaketvt omet, cv 'stemerke nettv omof, vm ohletketv toyetskvtet omekv.

17 Vn yekcetv toyetskat, vkvsvmkvn 'seçe 'yvhikares: Hesaketvmeset vm vrvnaketvt omet, vn Hesaketvmese vnokeckv es fvcket omes.

ESVKVSVMKV 60.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Tewe en Mektam estomvhayetvn; Susan Etvr en *hake:* Elem-nehelem Elem-sopv tepakan etepoyen, Covp rafullket, Okcvnwv em pvne ofvn Etvmvlke cukpe-rakko palen hokkolohkan pvsatof.

HESAKETVMESE toyetskat, epu pvlatetskvtes, epu 'wahecetskvtes: cvpvkket ometskvtes: Aeha, hvtvm a pu fulhuecetskate!

2 Ekvnvn fvmoyicetskvtes: mvn selahlecetskvtes; selahlvken mvhericvs, fvmokakekv.

3 Cem este nak yekcvken hecvkuecetskvtes: pvrkoopuswvn pu'skuecet, hacohakvke omēn pu hayetskvtet os.

4 Tvlelennvn cem penkvlakat emetskvtes, mehenwetv vrahkvn hecken kvwvphoyvren. Sela.

5 Ce'nkvpervn es hesahuecet, pum vyoposkvs, cem vnokeckakan hesahuehocvren.

6 Hesaketvmeset en hvsvtketv ofvn opunayvtet os: tayen vc afvcke tares: Sekem ekvnvn tekvpicit, Svkor em pvnen vhopayit, tekvpicares.

7 Kelevt cvnaket os: momen Menasvt cvnaket's: Eflevmen cv'kv svrvnvkvt os: Cutv vhakv-emv cvnaket's.

8 Moap es vm eokkosetvt os: vm estelepikvn Etvmen oh wikares: Felestev toyetskat, vc vrahkvn afvcket huehkvs.

9 Estimvt Etvmen es vc ayvre te? estimvt, cv hvlatet, tvlofv yekcan es cv ceyvre te?

10 Hesaketvmese toyetskat, cemet pu wihket, pun suletawvlke etohkvlkakan evpvyetvn komekot, ometskeko te?

11 Estemerketv enkvpvken vnickvn pu'mvs, vnickv este estemat ehvperket omekv.

12 Hesaketvmese eteropotten fekhvmket momeceyvres: emet pu'nrapvlke ohhuervkvranat mvt omekv.

ESVKVSVMKV 61.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* eshayeckv efvkv ocat es haychocvranat. Tewe *es* em *Vkvsvmkv.*

Aeha, Hesaketvmesē, huehkvyan pohvs; vm mekusvpkvn em vpohicvs.

2 Cv feket ohrvnkof, ekvnv yuksvn a ec oh huehkares: cv yvpayet, mv Cvto es vn hvlwan es vc vyvs.

3 Vm vrvnaketvt omet, tohopke yekce horre enkvpvken vc vcayecat hueretskvtet ok.

4 Cem escukohakv ofvn meyuksv-sekon likares: ce tvrpv em vpette elecvn ehkares. Sela.

5 Cemet, Hesaketvmese toyetskat, nanvke ce temfaccvyvten pohetskvtet omekv; ce hocefkv em penkvlakat vpvken nakpucasetvn a'metskvtet os.

6 Mekko en hesaketvn ohvtvlayetskvres: em ohrolopet honvpse erohhonvpse sulke etvpomvke tares.

7 Hesaketvmese ehomvn meyuksv-sekon fekhonnvres: Aeha, vnokeckv mehenwetv tepakan etetakuecvs, emen vcayecvkvren.

8 Momat meyuksv-sekon vkvsvmkvn ce hocefkvn 'svyvhikares, nettv vtekaten nanvke *ce* temfaccvyvten momecaret.

ESVKVSVMKV 62.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Ceturvne momecat vcvkvye. Tewe es em Vkvsvmkv.

MEHENWVN vm puyvfekcvt momis komet Hesaketvmese
tvlken emehaket os: cv hesayeckv emen avtet os.
2 Eme tvlkuset vn cvtot, momet cv hesayeckvt omes:
vn tohopke yekce hvlwat *omes;* tayen cv nekeyihoce-
kares.
3 En hofune estoman omvlkatskat, este cvto-tohopke
cuneke momen tohopke lvtkvranuse oman, elecetvn ko-
met, ohpcfatkatskvre te?
4 En hvlwetv ahvtvpecicetv tvlken etemopunvyecaket
os; lvksetvn em vlostvket os; e cukwv take ohmerkv
opunvkvn es opunayakis, ofv tvhikaket os. Sela.
5 Vm puyvfekcv toyetskat, Hesaketvmese tvlkusen mo-
mis komet emehakvs, nak en nene hecvyat emen avtet
omekv.
6 Eme tvlkuset vn cvtot, momet cv hesayeckvt omes;
vn tohopke yekce hvlwat *omes;* cv nekeyihocekares.
7 Cv hesayeckv momen vm vrakketvt Hesaketvmese
ofvt os: vn yekcetv cvtot momen vm vrvnaketvt Hesa-
ketvmese ofvt os.
8 Este toyatskat, estofvt o estomis em enhonrvkes; ce
feke taken ehomvn pvlvtvkes: Hesaketvmeset pum vrv-
naketvt omes. Sela.
9 Mehenwvn este kvncvpakat ehvperketvt omen, este
hvlwecvkhoyat lvksetvt omakes: svtarkueckv oh lumhi-
hocen omat, kvwvpkvkvres; etohkvlket ehvperketv sen-
hvlwen kvwvpkaket os.
10 Estohwenetvn em enhonrekot, naksestvpenkvleckvn
es ekvsvmet ohmatskvs: nakockvt ohvtvlaken omat, ce
feke taket *oh* fekhoniyates.
11 Hesaketvmeset vhvmkvn opunayvtet os; heyvn

vhokkolvn pohvyvtet os; yekcetvt Hesaketvmese enaket os.

12 Momen vnokeckvt cenaket omes, Pucase toyetskat, este vtekaten em vtotketv vcvkvyen feketsket omekv.

ESVKVSVMKV 63.

Tewe es em Vkvsvmkv, Cutv vnrvwvn arof.

HÉSAKETVMESE toyetskat, vn Hesaketvmese toyetskes; hvthvyvtkusen ce hopoyares: vm puyvfekcvt cemen ewvnhket on, cv 'navpeswvt cemen eyacuset os, hotoskv ekvnv, ekvnv kvrpe uewv sekat ofvn;

2 Escukohakv vcakat ofv hecvyvte omēn cen yekcetv momen cen hvyayvke hecaren.

3 Cv cukhvrpet ece 'kvsvmvkvres, cem vnokeckvt hesaketv senheret omekv.

4 Hiyomen, cv hesake emunkof, ece 'kvsvmares: ce hocefkv ofvn cv'nke *hokkolvn* kvwvpares.

5 Falowv neha tepakan *este 'semahlvpvtke* omen vm puyvfekcvt emahlvpvtke tares, momen cv cukwvt ecukhvrpe afackakusen 'secc 'kvsvmvres.

6 Vn topvn wakkit ece 'kerricit, nere vketeckv omof ec oh vkerricvyof.

7 Ce tvrpv em vpetten es vc afvcke hervres, cemet vm vnickvt ometskvtet ok.

8 Vm puyvfekcvt ce hvlatet, ece 'cvkayet os; ce'nkvpervt lvtkvkaren cv hvlatet os.

9 Momis mv vm puyvfekcv hopoyaket sumecicvkvre ekvnv sufsokan vkhvtvpecvres.

10 Eslafkv-cvpko en yekce eteropotten tvkpvlvtkvres: culv enaket omvkvres.

11 Momis mekkot Hesaketvmese ofvn afvckvres: emen esvhocefe temfaccat vtekat es afvckvres; mv lvksetvn opunayakat e cukwv taket vkhothokvret ok.

ESVKVSVMKV 64.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, vm estemerkv onayvyat en haken pohvs: vnrapv em penkvlkv enkvpvken vn hesaketvn vcayecvs.

2 Holwvyecvlke ehken nake vkerricet etemopunvyecakat enkvpvken vc ehvs, holwvyeckv vtotkvlke em etekyvmketv enkvpvken:

3 Mv e tulaswv take eslafkv-cvpko omēn fvsehcet, em eccv-kotakse en ren etetakuehcet; mvt opunvkv homvket omen:

4 Ehken este temvpokaten rahvkvret: penkvlekot vyvkhvmkvn rahvket os.

5 Nakkometv holwakat ofvn e yekcvkuecaket os: nak senkvnhetvn ehke etetakueckvn etemopunvyecaket os: Estimvt hecvkvre te? makaket os.

6 Holwvyeckvn hopoyaket os; vhericet hopohyet, etetayusen esheceyvtet os, *makaket os:* momen entake vtekat em ofv vkerrickvt, momen efeket sufket omekv.

7 Momis Hesaketvmeset entaken echvres: eccv-kotakse en ren vyvkhvmkvn es vnvttvkvres.

8 Hiyomen elentappvkvren hahoyvres, eme etulaswv mahusat vnrvpet vtotket omen; hecakat omvlkvt nekattvkvres:

9 Momen este omvlkvt penkvlvkvres; momet Hesaketvmese em vtotketvn kerkuecvkvres; momet nak momecvten hoporrenet ohvkerricvkvres.

10 Este fvccakat Cehofv ofvn afvcket, em enhonrvkvres; momen e feke ofv fvccakat omvlkvt es e afvcecicvkvres.

ESVKVSVMKV 65.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Esvkvsvmkv. Tcwe es en Yvhiketv.

Hesaketvmese toyetskat, vkvsvmkvt Sivn ofvn ce'mehaket os: momen temfvccetv vcakan cem momchocvranet os.

2 Mekusvpkv em vpohicetskat, cemen enavpeswv omvlkvt cen yicvres.

3 Holwvyeckvt vc vnrvpen *vc* ohfvnkaket os: vhakv kaceyvte tat, mvn cemet pun hvsvthicetskvres.

4 Mv este ensatketskat, momet cen cuko ofvn ece 'wolice likvren hayetskat, en heret omes: cen cuko em afvcketvn es pu mahlvpvtket, cen cuko vcakan es pu mahlvpvtkvres.

5 Hesaketvmese, pu hesayeckv avte toyetskat, fvccetv ofvn nanvke sehoneckvke etehoyvnen pum vyoposketskvres: cemet, ekvnv yuksvlke em enhonrkvt omet, mv hopvye uehvtkv vkfullateu *em enhonrkv* toyetskat.

6 Emet yekcetvn es wvnvket omet, en yekcetv eteropotten ekvnv-hvlhawan yekcen svpaklecet os.

7 Emet uehvtkv ocakat en haken, em uemelohlv take en haken momen etvlwv cahmelikv em este-etekyvmketvn cvyayvkuecet os.

8 Momen *ekvnv* hopvyvke mahe vpokakat cem eskerkvtaken es penkvlvkuehocet os: hvthvyvtke yafke tepakat em ossetvtake afvckvkuecetsket os.

9 Ekvnvn en cukopericet, otohicetsket os; esfvcken etetakuecetsket os; Hesaketvmese en hvccet uewv es fvcket os: ekvnvn momēn etetakuecetskof, telekon etetakuecetsket os.

10 Escvpvyeckv en nenucvlken esfvcken otohicetsket os: en cvnvnvkucen pvtapicetsket os: osken es lowvcecicet; nake hvte hontakan ohmerretsket os.

11 Cen heretvn ohrolopen es kvtvpuecetsken, cen nenucvlket nehetvn seplecaket os.

12 Nanopkv vnrvwv ocakan oh seplecaket os, momen rvnet afvckeevn es wvnawvket os.

13 Nanopkv ocakat vpuekv fulle sulket vyokkofaket os: pvnevlkat telekot ohranct omes: afvcket huehkakes, momet yvhikaket os.

ESVKVSVMKV 66.

Yvhikv Enhomahtv en *hakoyat.* Esyvhiketv. Esvkvsvmkv.

Ekvnv omvlkatskat, Hesaketvmese ehomvn afvcket huehkvkes:

2 E hocefkv vrakketvn yvhikvkes: em vkvsvmkvn vrakkuehocen hayvkes.

3 Hesaketvmesen em punayet, Mvtawwvt cem vtotketvt sehoneckvket os! cen yekce en rakketv ece'nrapvlket cem elecvn e svpvklecvkvres, kicvkes.

4 Ekvnv omvlkvt ece 'rakkuecvkvres: momet ece 'yvhikvkvres: ce hocefkvn vyvhikvkvres. Sela.

5 Ahwet, Hesaketvmese em vtotketvn hecvkes: este en hopuetake ohfvccv momecat ofvn tayen em penkvlhoyvre tetayet *omes.*

6 Uehvtkvn ekvnv kvrpen hayvtes: yvkapet, uerakkon ropottecvtes: mvn emen es epu 'fvcket omvtes.

7 En yekcetv etehoyvnen meyuksv sekon mekket os: en renakvt ekvnv etvlwv cahmelikvn vketecet os: mv em vpohicetv komvkekat e hvlwecahkates. Sela.

8 Etvlwv cahmelikv toyatskat, pun Hesaketvmesen vkvsvmvkes, momen vkvsamatskat en hake pohken hayvkes.

9 Mv pum puyvfekcvn hesaketv ofvn vcayecet, pu'letake vkuehuecvkhoyvre etektvnecekat.

10 Cemet, Hesaketvmese toyetskat, es pu kerretskvtet os: cvtokunaphvtke eskerhoyat etvpomen es pu kerretskvtes.

11 Senkvnhetvn es.pu 'ceyicetskvtes: nak honne mahen
pu tetackvn es oh wetenetskvtes.
12 Estet corakkon ohkaket pu'kvtake onvpvn vpeyvren
hayetskvtes: totkvn esceyet, uewvn esceyeyvtes: momis
es epu'ssicet, nanvke sulke ocakan es pu 'ceyicetskvtes.
13 Nakemetv ce homv nekrvkuehocvren sarit, cen cukon
eceyares, nak *ce* temfaccvyvtet,
14 Estemerketv ofvn huervyof, cv cukhvrpet opunayaken,
cv cukwvt makvten, cem fekares.
15 Nakemetv nehicvkvte ce homv nekrvkuehocvren,
yvpefikhunvntake *nekrvke* en fvmeckv vpvken es cem
vlvkares; wakv en hunvntake cowatv esyoman svlvkares.
Sela.
16 Hesaketvmese em penkvlvke omvlkatskat, ahwet,
pohvkes, momen vm puyvfekcvn nak em momecvten kerkuecares.
17 Cv cukwvn es ohhuehkvyvtes, momen cv tulaswvt
heren vkvsamvtes.
18 Cv feke ofvn holwvyeckvn vmoskomin omat, Pucaset
vm vpohicekares:
19 Momis mehenwvn Hesaketvmeset *vm* vpohicvtet os:
vm mekusvpkv en haken em vpohicvtet os.
20 Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs, mv vm mekusvpkvn
em merkvu vn hvlvtekatet.

ESVKVSVMKV 67.

Yvhikv Enhomahtven *hahoyat*, eshayeckv efvkv ocakat es *hayehocvranat*.
Esyvhiketv: Esvkvsvmkv.

HESAKETVMESET pum merret, ep ohmerret omate! *momet* eturofvt ep oh hvyayvkvren hayate!
2 Cem vyetvn ekvnvn oh kerken, hesayeckv estemetskat
etvlwv cahmelikv omvlkv em etenrvwvn kerkvren.
3 Hesaketvmesē, etvlwv cahmelikvt ece 'kvsvmvkekvs;
etvlwv cahmelikv omvlkvt ece 'kvsvmvkekvs.

4 Ekvnv etvlwv cahmelikvt afvcket, afvcketv omccicen yvhikvkekvs: etvlwv cahmelikvn fvccvn em fvccecet, etvlwvvlke ekvnv vpokan evpayetskvres.

5 Hesaketvmesē, etvlwv cahmelikvt ece 'kvsvmvkekvs; etvlwv cahmelikv omvlkvt ece 'kvsvmvkekvs.

6 Ekvnvt en lokcen hayvtet os: Hesaketvmeset, pumc mahusat tis pun Hesaketvmeset, pum merrvres.

7 Hesaketvmeset pum merren, ekvnyuksvlke omvlkvt em penkvlvkvres.

ESVKVSVMKV 68.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv; Esyvhikety.

HESAKETVMESET ahuerekvs: en horret vwahvkekvs: mv en homecakateu ehomvn em pefatkvkekvs.

2 Ekkucc etvn vtohhokat etvpomen entaken etvn vtohkvs: fo-neha totkv ehomv rekkat etvpomen holwvyecakat Hesaketvmese ehomvn sumecekvs.

3 Momis fvccakat afvckvkekvs: Hesaketvmese ehomvn tayen afvckvkekvs; henka, afvcketv heren es afvckvkekvs.

4 Hesaketvmesen vyvhikvkes: e hocefkvn vkvsvmkvn es vyvhikvkes: ohlike vnrvwv etehoyanat ehomvn nene hvlwen em etetakuecvkes: e hocefkv Cat omes, momen eme ehomvn tayen afvckvkes.

5 Erke ocvkekat e'rket, momet oyevlke em fvcceccvt Hesaketvmese en liketv vcake likat omes.

6 Entvlkuse vhoskakan Hesaketvmeset ehutvlke vpvken vpoyicet os: emet cuko-yekcv vtehkvlken sossihcet, nak omvlkv en hervkvren vpoyicet os: momis em vpohicetv komvkekat ekvnv kvrpan vpoket os.

7 Hesaketvmese toyetskat, cem esten evpayet ayet, vnrvwv eteropotten tvkhaket, vnrvwvn teropottetskof; Sela:

8 Ekvnvt fenokvtes, Hesaketvmeset vpakekv; chomvn hvlhawat akvncvpuecvtes; mi Sini *tis fvmokvtes*, Hesaketvmese, Eslevl en Hesaketvmeset, vpakekv.

9 Cemet Hesaketvmese toyetskat, oske en sulke etetayen vtotetskvtes, mv eteropotten ekvnv epucasetskvtet hotosof, yekcicetskvtes.

10 Cem este etohvtelokat mv ofvn vpoket os: cemet, Hesaketvmese toyetskat, cen heretv aossen este estemerrvlken em etetakuecetskvtes.

11 Pucaset opunvkvn emet os; mv hoktvke ohonvkv tvlemicakat etohkvlketv rakket os.

12 Suletawvlke etohkvlkakat em mekkvlket pefatket os: momen hokte ehute fekhonnat nak svpenkvlechoyvten etekvpicvres.

13 *Hiyomat* yvpefikv-hute em etenrvwvn lumhatsket o estomis pvce-howe e tvrpv cvto-kunaphvtke es ohrvnrvke, e tafv cvto-kunaplane hololoccusen es ohrvnrvke *omēt* omatskvres, *makaket os.*

14 Yekcetv Omvlecat mv ofvn mekkvlken vwahecof, hetute-rakko Salmvn oh lice *ome haket os.*

15 Pesvne em ekvnhvlwe Hesaketvmese em ekvnhvlwet omes: Pesvne em ekvnhvlwe rvne hvlwe mahet omes.

16 Ekvnhvlwe hvlhawatskat, estomaten es afvckekot mv ekvnhvlwe Hesaketvmeset en liketvn hayvre enhopoyvten hecatske te? henka, Cehofvt meyuksv-sekon mvn likvres.

17 Hesaketvmese em escvlleckv-pvfnv cukpe-rakko pale sulket os: cukpe-rakko sulkat cukpe-rakko sulkes: Sini en liketv vcakat omen, Cehofvt mv vpvket omvtes.

18 Hvlwen vkvwvpketskvtes, svlvfketvn svlvfkuehcet: este vpvken nakemetvn svlaketskvtes: henka, vpohicetv komvkekateu *vpvken*, Cehofv Hesaketvmeset *vpvket* likvret.

19 Pucaset nettv vrahrvkvn nak pun kvwapet, mv
Hesaketvmese, pu hesayeckvt omat, vkvsvmkekvs. Sela.
20 Hesaketvmeset, pun Hesaketvmese, *pu* hesayeckvt
omes: momen elkv ossickvt Cehofv Pucase enanvket omes.
21 Momis Hesaketvmeset, en horre e'kv taken em eteta-
cet, mv en holwvyeckv ofvn aye munkat em ekv-onvpv
e'kvesse vlkan em etetvcvres.
22 Pucaset opunayet, Pesvne enkvpvken resvlvkvkares;
nehvtkv vklaulakan *vm este* es vk ossicit resvlvkvkares:
23 Ce'len catvn vkpiketskvren, *momen* cem efv e tulas-
wvt *cen* horre avten enaken ocvren, makvtet os.
24 Hesaketvmese toyetskat, cem vyetv sulken hecakvtes;
vn Hesaketvmese vm Mekko em vyetv *sulkan* en liketv
vcakat esceyen hecakvtet os.
25 Yvhikvlke homvn vpeyen, eshayeckv hayecvlket,
hoktvke mvnettvke *eshayeckv* templel *kicetv* oh nvfkakat
vpvket, yupvn vpeyet os.
26 Este nvkaftetv ofvn Hesaketvmesen vkvsvmvkes; Es-
levl vhonvpse *toyatskat*, Pucasen vkvsvmvkes.
27 Pencemen cutke 'sem evpayv taket mvn aret os,
Cutv em mekkvlket en nvkaftetv esyomat, Sepulvne em
mekkvlke, Nafteli em mekkvlken.
28 Cen Hesaketvmeset, cen yekcet *ocekvs komet*, makv-
tet os: Hesaketvmese toyetskat, nake pum momecets-
kvten yekcicvs.
29 Cen cuko-vcake Celuslvme ocat vrahkvn mekkvlket
nak emetvn es cen yicvres.
30 Etvlwv cahmelikv horre em vlostakat vwahecvtes;
punvttv kohvvlke aran em vsehet, wakvhunvntake sulkan,
este em wakucvlke vpvken em vsehvkvs; cvto-kunap-
hvtke warken esyicet cem vpohicvkvren hayet.
31 Este en rvkrakvt Ecepse asossen yicvres: Ereopev
ekvnvt e'nke Hesaketvmesen oh rvtosecetvn lvpecicvres.

32 Ekvnv em ohmekketv toyatskat, Hesaketvmesen vyvhikvkes: vkvsvmkvn Pucasen vyvhikvkes: Sela.

33 Mv hvlhawat en hvlhvwe nake hofunof ocakvten ohliket ayan *vyvhikvkes;* hecvs, en haken 'sopunayet os, *en* hake yekçan.

34 Yekcetv Hesaketvmese enaket's, *maket* kerkuecvkes; en hvlwetvt Eslevl oh ocet on, en yekce sutv ofvt os.

35 Hesaketvmese toyetskat, cen liketv vcacakat aossen cemen cem penkvlhoye tetayet omes; Eslevl en Hesaketvmeset, mvt yekce momen yekcetvn *em* esten emvket os. Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs.

ESVKVSVMKV 69

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Sosanem en hake. Tewe *es* em *Vkvsvmkv.*

Aeha, Hesaketvmesē, cv hesayecvs, uewvt vm puyvfekcvn a oh cevet omekv.

2 Vklewvhe lauke estvn hueresko tayan vc vk ceyes: uewv-lauke laulakan vk vlakis, momen uclaulakat vc oh lauket omes.

3 Huehkvyat es cv hotoses; es vn nokmelkvt kvrpes: vn Hesaketvmesen emehakvyof, cv turwvt hotosaken renayvkeko haket os.

4 Nake omecice seko vn homecakat cv 'kvesse sensulkẹt omes: fvcceko vc vnrapvlke cv sumecicetvn komakat yekcvket omes: naken vkonahvkatet emvranvyat tvlkvtes.

5 Hesaketvmese toyetskat, cemet cv hoporrenekan kerretskes; momen vm mvttakvtet cem-vrvnakekot os.

6 Pucase, *suletawvlke* etohkvlkakat en Cehofv toyetskat, vnet omecicvyen mv ec oh hecet cem ehakakat eyvtuecahkates: Eslevl en Hesaketvmesē, vnet omecicen ce hopoyakat vlesketv en hakahkates.

7 Vnet ece 'rahkvn vlesketvn kvwapvyet omekv: vlesketvt cv turofvn ohranvtet os.

8 Tecvkkakvyat ehomvn estekerkeko toyit, cv'cke e'chustake ehomvn tvleporv cv hakes.

9 Cen cuko *encakvye* vfekrakketvt cv lokvtet ok: momen mv ce tvklecakat en tvkleckv vc oh pvlatket os.

10 Cv turopuswvt pvlatken, vm puyvfekcvn eelaweckvn es *estemerricvyof*, mvt vlesketvt vn hakvtes.

11 Sukcvhakvn vm vccvken hayvyof, opunvkv-svhopakvt en hakakvyvtes.

12 Tvlofv mvhauke vpokat vc vnrvpen vc opunvyecaket os: hacvlke en yvhiketv *toyis.*

13 Momis vnet on omat, Cehofv toyetskat, oketv ece 'fvcecice tetayat ofvn vm mekusvpkvt ec oh *kvwapket* os: Hesaketvmese toyetskat, cem vnokeckv en sulkat ofvn cen hesayeckv em mehenwetv ofvn vm vyoposkvs.

14 Vklewvhen a vc ossicet, vc vksumkvre vm etektvnehcetskvs: mv vn homecakat enkvpvken cv hesayecet, uewv laulakan a vc vk ossihocekvs.

15 Uelaukat vc oh lvwikates; momen laukat cv nokmehlates: momen vksufkat em vhauket vc oh vkhotiyates.

16 Cehofv toyetskat, vm vyoposkvs, cem vnokeckv heret omekv: cem merkv heromakat en sulke vcvkvyen vc oh fulkvs.

17 Momet ce turofvn cem vtotkvn em ehhetskvs, estemerketv ofvn huerikv: lvpecicet vm vyoposkvs.

18 Vm puyvfekcvn vwolicet, pvlken nesvs: pvlken cv nesvs, vc vnrapvlket fullekv.

19 Cemet cv tvklehocaten, vm vlesketvn, momen cv nakhahoyekan kerretskes: vn horre omvlkvt ce homvn fulles.

20 Tvkleckvt cv feken kacvtet os, momen cv nokkc mahes; momet merkv heckuccvke tayat en nene hecvyvtes, momen sahsekos: mahlvpatvlken *en nene hecit,* eshecvkates.

21 Momen kolakcuwvn vn hompetvn vpayet, cv wvnh-
kat vrahkvn uetuksen esketvn es vm wiyyaket os.
22 Em ohhompetv taket senkvnhetv ehomvn haken,
herkv em ocakat senkvnhetv *en hakekvs.*
23 E turwvtaket oh yomuckekvs, hecvkekaren, momen
etetackv estofis fekekvkvren hayvkvs.
24 Cen cvpvkketvn entaken oh kvlvs, momen cen
cvpvkketv hiyyat ohcakkvkekvs.
25 Em vpoketv taket tvlvhassekvs; momen estimvt em
escukohakv take ofvn lihkates.
26 Mv cemet nafketskvten assecaket, momet mv vnvt-
tuecetskvte efeknokhokan opunvyecaket omekv.
27 Holwvyeckvn en holwvyeckv taken ohvpvyvs, mo-
met cem fvccetvn escehyates.
28 Hesaketv nakcokv asossen vslecvkhoyekvs, momet
este faccvlke vpvken coyvkhohyvkates.
29 Momis vnet v'nkusvpket, cv feknokket os: Hesa-
ketvmese toyetskat, cv hesayecetskat hvlwen cv huerice-
kvs.
30 Hesaketvmese e hocefkvn esyvhiketvn es vkvsv-
mares, momet vkvsvmkv emetvn emen 'svrakkuecares.
31 Momen mvt wakvteho *monkat* wakv-hunvnwv eyvpe
momen elvksv ocat senhoyvnen Hesaketvmesen afvceci-
cvres.
32 Eyaskakat hehcet, afvckvkekvs. Hesaketvmese ho-
poyatskat ce feke taket hesakate!
33 Cehofvt enkusvpkakan em vpohicet, en svlvfkvlken
em ehvperkuecekot omekv.
34 Hvlwe ekvnvu emen vkvsvmvkekvs; uehvtkv *omvlkv*
tis, momen nake vkfullateu vtekat.
35 Hesaketvmeset Sivn hesayecet, Cutv em etvlofv
ocakan hahicvret ok; momen mvn vpoket epucasv-
kvres.

36 Momen em vtotkvlke en honvpset, mvn epucasvkv-res, momen e hocefkv vnokecakat mvn vpokvres.

ESVKVSVMKV 70.

Tvhlkv Enhomahtv en *hahoyat.* Tewe *es* em *Vkvsvmkv.* Esvkerricepucckv.

Aeha, Hesaketvmesē, cv hesayecetvn *lvpecicvs;* vm vnicetvn lvpecicvs.

2 Mv vm puyvfekcv hopoyakat, vlsvke hahket, vlesketvn en hayvkhoyekvs: mv vn holwakan em vlostakat yupvk-latket, vlesketvn en hayvkhoyekvs.

3 Es ce lopic, es ce lopic, makakat, em vlesketv taket omecicen yefulecicvkhoyekvs.

4 Ce hopoyakat omvlkvt ec ofvn afvcket, afvckvkekvs: momen cen hesayeckv vnokecakat, Hesaketvmesen vrak-kuehocekvs, makake emunkekvs.

5 Momis vntat cv 'stemerret, vnkusvpket os; Aeha, Hesaketvmesē, vc oh *vtetvn* lvpecicvs: vm vnickv momet cv hesayecv toyetskes; Cehofv toyetskat, vcewihcetskvs.

ESVKVSVMKV 71.

Cehofv toyetskat, ec ofvn ehkvyet os; estofis vc vlisats.

2 Cem fvccetv ofvn *holwakan* a vc ossicet; ce hvckon a vm wiyyet, cv hesayecvs.

3 Liketv cvtot, oh ayvye taye emunkv taren, vn hucrvs: cv hesayehocvren vhakvn ossicetskvtet os: cemet vn cv-tot momet vn tohopke toyetskekv.

4 Aeha, vn Hesaketvmesē, holwvyecvlke e'nke taken a vc ossicet, este fvcceko momet este holwvyecat e'nken a vc ossicvs.

5 Pucase Cehofv toyetskat, cemet mv oh hecvyvtet omet, vm mvnēttetv vteken vm enhonrkv *toyetskekv.*

6 Cemet cv heckvte vteke cv kvwapvte toyetskes: ce-met cv'cke e nvrke a vc ossicvte toyetskes: vm vkvsvm-kvt ec ohfvccv oce emunkv tares.

7 Nak estomahat *este* sulke es em momvyet os: momi cemet vm vrvnaketv yekcat toyetskes.
8 Cv cukwvt cem vkvsvmkv momen eco 'rakkueckvt efvcket emunken nettvt hoyvnvres.
9 Vculkv vc orof, vc vwihketskvs; vn yekcet sumkof v'nkvpahketskvs.
10 Vn horret vc opunvyecakekv: momen vm puyvfekcv esetv vketccakat etempunahoyet os,
11 Hesaketvmeset enkvpvkvtet os: assocet, esvkes, hesayccvranat sekokv, makaket.
12 Hesaketvmese toyetskat, vn hopvyen huyiretskvs: Acha, vn Hesaketvmesē, vm vnicetvn ivpecicvs.
13 Vm puyvfekcv vnrapvlket, vlsvke hahket, sumceekvs: mv vn holwakvre hopoyakat tvkleckv vlesketv tepakan es ohrvnkvkekvs.
14 Momis vnet enhonrvye munkv tares: momet ohvtvlake emunken ece 'kvsvmares.
15 Cv cukwvt cem fvccetvn *momet* cen hesayeckvn kerkuecet emunken nettvt hoyvnvres: *em* vhonkvtkvn kerrvkok.
16 Pucase Cehofv en yekcetv ofvn vlvkares: cem fvccetvn *onayet, fvccetv* cenake tvlkusen onayares.
17 Hesaketvmese toyetskat, vm mvnettetv vteken v'mvhayetskvtes; momen hiyomat oren cem vtotketv estomahvken kerkuecvyvntot arvyvtet os.
18 Momen vc vculet, cv'kvesse supakhvthvke hakof tis, Hesaketvmese toyetskat, v'nkvpaketskeko emunken, ce'nke *nak momecvten* este honvpsen em onayet, cen yekcen este honvpse yicvranat este vtekan em onayvkares.
19 Hesaketvmesē, nanvke rakrvke momecetskvte toyetskat, cem fvccetvt hvlwetvn oret os: Hesaketvmese toyetskat, estimvt ceme omēt ome haks?
20 *Cemet* estemerketv sulke momet holwvhokan es

hecicetskvte toyetskat, a cv hesayecet, ekvnv en sufsokan
ra vc ossicetskvres.

21 Vn rakketvn *vm* ohvtvlvyvs, momet *vc* oh fuliket,
v'mahlvpvtecicvs.

22 Momen vneu, vn Hesaketvmese toyetskat, eshayeckv
saltvle *kicetvn* es ece 'kvsvmares: cem mehenwetvn *es*
vkvsvmares; Eslevl enake Vcaketskat, kervlvn es cen
hayecit, vkvsvmkvn yvhikares.

23 Vkvsvmkvn ece 'yvhikvyof, cv cukhvrpet tayen
afvckvke tares; momen vm puyvfekcv nesetskvtet *afvcke*
tares.

24 Cv tulaswvu cem fvccetvn opunvyecet emunken net-
tvt hoyvnvres: vn holwakan hopoyakat, vlsvke haket,
vlsvkuchocet omekv.

ESVKVSVMKV 72.

Esvkvsvmkv Salvmv ohfvccv.

Hesaketvmese toyetskat, cem fvcceckvn mekkon emet,
cem fvccetvn mekko e'ppucen emvkvs.

2 Emet cem esten fvccetv ofvn fvccecet, cem este este-
merrvlken fvcceckvn es fvccvkuecekvs.

3 Ekvnhvlhawat herkvn esten es en yiceckvs, momen
rvne hvlhawat fvccetv ofvn.

4 Este em estemerrvlken fvccvkueceekvs, momet nak en-
kusvpkakat en hopuetaken hesahuecet, este ohwetenvn
wokucekvs.

5 Hvset fekhonne vtekat cem penkalet, hvresset like
emunkan honvpse erohhonvpse omvlkv etehoyvnen cem
penkalvkekvs.

6 Pvhe tvckvte *ekvnvn* oskole omet hvtvpkekvs, momet
oske ekvnv otohicc omēt.

7 En nettv omof este fvccakat heren hontvkekvs, mo-
men herkv esfvcken *ocekvs*, hvresset like vtekat.

8 Momen emet uehvtkv vteke uehvtkv *etv* eroren, mo-
met hvcce rakkat vteke ekvnyuksv ocakat oren ohmekket
omekvs.
9 Eme ehomvn vnrvwv vpokvlket potokvkekvs, momen
en horret ekvnv em mokken lasvkekvs.
10 Tases tvlofv ote ocakat esyomat em mekkvlket nak-
emetvn esyicvkekvs: Eshepv Sepv tepakat em mekkvlket
nakemetvn esyicvkekvs.
11 Henka, mekkvlke omvlkvt ehomvn tvkpvlatken,
etvlwv cahmelikv omvlkvt em elecvn svpvklekvs.
12 Este enkusvpke vnickvn komet huehkan hesayecet,
este estemerre vnicv ocekan hesayecvret ok.
13 Este estemerre momen este enkusvpkan em
merret, enkusvpkakat em puyvfekcv taken hesahue-
cvres.
14 Em puyvfekcv taken ohwetenketv holwvyeckv tepa-
kat enkvpvken hesayecet, momen e catv taket en renakv
ehomvn vcakekvs:
15 Momen hesakekvs, momen Eshepv cvto-kunaplanen
estet emvkekvs: momen estet estofis emekusapvkekvs:
vkvsvmake emunken nettvt hoyvnekvs.
16 Teleko estenko esfvcke hvmket ekvnhvlhawat eyuksv
ekvnvn oce estomis, em ettet Lepenvne omvket fvmokv-
res; momen tvlofv vpokat ekvnv nak ohhontvke omet
pvkpvkvres.
17 E hocefkvt meyuksv-sekon ocekvs, momet hvset like
vtekat e ohvtvlayvkekvs: momen estet eme etehoyvnen e
afvckvkuecvkekvs: etvlwv cahmelikv omvlkvt emen opu-
nvyecet, Afvcket os, makvkekvs.
18 Cehofv Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs, Eslevl
en Hesaketvmeset, eme tvlkuse nak estomahvken mome-
cat:
19 E hocefkv vrakket meyuksv-sekon vrakkuehocekvs.

momen em vrakketvt ekvnv hvmkvn fvcecekvs. Emen momen Emen.
20 Tewe, Cvse e'ppuce em mekusvpkv esohfvcfvkvres.

ESVKVSVMKV 73.

Esvfc es em Vkvsvmkv.

MEHENWVN Hesaketvmeset Eslevl en heromet os, mv efeke ofv hvsvthakaten.
2 Momis vnet on omat, cv'let vn tenaspvranusvtes: cv 'levwiketv vn solotkvranusvtes.
3 Este holwvyecvlke em emahlvpvtketvn hecvyof, ekvsvmet opunayakat em vleskapvyvtet ok.
4 Em elkv take ohvkerrickvt estemerruecvkekot os; en yekcet oce munkvt os.
5 Este em estemerketv ofvn svpaklekot os, momen este *vpvltake* vpvken estemerrvkuehocekot os:
6 Monkv ekvsvmkvt telacv omet enocicvket os; svpenkvleckvt vccvke omēt ohranet omes.
7 Eturwv take nehetvn es pololaket os; estefeke vkerrice tayat senhoyvnen ocvket os.
8 Tvklecaket os; holwvyeckv ofvn ohwetenetvn opunayaket os: ekvsvmet opunayaket os.
9 E cukwv taken hvlhawat vnrvpen ocvket os; e tulaswv taket ekvnvn estomis yvkapet os.
10 Monkv em estet yefulccet os, momet *sesketv* csfvckat a en cvfcvlecet os.
11 Momen, Hesaketvmeset estomen kerre te? momen kerretvt Hvlwe Mahat vpvke te? makaket os.
12 Hecvs, heyvt este holwvyecvlket omakes, momet, Meyuksv sekon herkv ofvn vpokeyvres, komet, naksuelecaket os.
13 Mehenwvn ehvperkvn cv feken hvsvtecit, cv'nken fvccetv ofvn okkosvyvtet os.

14 Cv'stemerrihoce emunken nettvt hoyanen, hvthvyvtkomvlkvn cv 'stemerket omekv.
15 Hiyomen opunayares, makvyvten omat, hecvs, cen hopuetake hiyome vpokat emvkerret em momecakvyvnt os.
16 Heyvn kerretvn komet vkerricvyof, vn renakv ehomvn yekce mahet emunken,
17 Hesaketvmese en cuko vcakan eceyit, nake espoken ohcakkvranan vkerricvyvtes.
18 Mehenwvn tenaspakan svpvklecetskes: sumketvn tvkpvlatetsket os.
19 Mvtawwvt yvmahketvn vyvkhvmkusen eroricet os: penkvlkvt omecicen ore heren sumecet os.
20 Este vpueckvn a vhonecat etvpomet, Pucase toyetskat, vhonecetskof, vhake enake taken ehvperkuecetskvres.
21 Cv feket vn nokken vm vkerrickv ofvn vc vnattvtet ok.
22 Vpuekv omit, nak kerrekot omvyvtes; punvttv omit ec homvn huervyvtes.
23 Mome estomis estofis ece 'pakvyet os; cv'nkvpervn vn hvlatetsket os.
24 V'mvhayet vm fvyatetskvres, momet erenyupvn *hvlwe* vrakketv ofvn cv yvpayetskvres.
25 Hvlwe tvlofv ofvn estimvn oci haks? momen vc vpaketsket omen, estimv cv yacat yvmv ekvnvn arekos.
26 Cv 'navpeswv momen cv feke hotosen omis, Hesaketvmeset cv feke en cvtot omet, vm enakockvt os, meyuksv-sekon.
27 Hecvs, mv cen hopvyen fullat estemerkaken, ce'nkvpvkaket etimvn hopoyakat vtekat sumhuecetskvtet ok.
28 Momis vnot on omat, Hesaketvmese vwolicetvt vn.

heret os; Pucase Cehofvn vm enhonrkvn hayvyvtes, cem vtotketv omvlkvn kerkuecaret.

ESVKVSVMKV 74.

Esvfe em Maskel.

Hesaketvmese toyetskat, estomaten meyuksv-sekon etvn *epu* 'pvlatetske te? estomaten cen cvpvkke yvpefikv fulle vhecicetskat vnrvpen em ekkucet kvwapka?

2 Cem este etohkvlke hvmke hofune nesetskvte, etvlwv hvmecvlke, mv epucasetskvret enrecopetskvtet vkerricet, heyv Sivn hvlwe mv liketskvtet vkerricvs.

3 Yvmahketv oce munkan oh *vyetvn*, mv cuko vcake ofv vnrapv nak holwvke momecvte omvlkv oh *vyetvn* ce'len kvwvpvs.

4 Ce'nrapvlket cem este etohkvlkakat em etenrvwvn hehkakvtet os: entake en tvlelennvn eskerkvn svpvklecakvtet os.

5 Este kerket omvtes, eto cekfat pucuswv oh kvwapat vcvkvyen.

6 Hiyomat es en nehickv kvlvfhoyvte omvlkvn pucuswuce esvtokuce esyoman es kvceyaket os.

7 Cen cuko vcakan vhetecakvtet os: ce hocefkv en liketvn ekvnv tis eroren vhopvnakvtet os.

8 Vyvkhvmkvn yvmahkuecvkeres, e feke take ofvn makakvtet os: Hesaketvmese en senekake heyv ekvnv ocakat omvlkvn nekricakvtet os.

9 Pun tvlelennvn hecēkot os; owalvt svnvcomvn sekot os: momen estet en hofune estomen kerre epu 'pvke huerat sekos.

10 Hesaketvmese toyetskat, en hofune estoman vnrapvt tvklecvr haks? *est en* horre meyuksv-sekon ce hocefkvn tvklecvre te?

11 Estomaten ce'nke, ce'nkvpervn rafulecicetske te? ce hokpe aossen mvn arvtosecet, *entaken es* poyvs.

12 Hesaketvmeset, hofune *vteken* ekvnv em ofv hesahueckvn vtotkvtet, vm Mekkot omekv.

13 Cemet cen yekce etehoyvnen uehvtkvn etekvpicetskvtes: uehvtkv nakwenahoke rvkrakat e'kvtaken uewvn vk kvceyetskvtes.

14 Lefivrvne e'kvtaken en kvceyetskvtes; este vnrvwv fullan hompetvn emetskvtes.

15 Cemet *cvton* etekvpicet, uekiwv momen hvccen afihnecetskvtes: hvcce fihhone emunkvten kvrkvpecetskvtes.

16 Nettvt cenaket omen, nereu cenaket's: hvyayvke momen hvsen etetakuccetskvtes

17 Ekvnv em vteke omvlkvn hayetskvtes: meske rvfo tepakan cemet hahicetskvtes.

18 Cehofv toyetskat, heyvn ce hohsates, vnrapvt tvklecaten: etvlwv hoporrenekat ce hocefkvn ehvperkuecet os.

19 Cem pvce-howe em puyvfekcvn punvttvn emvkekot, cem este estemerrvlke en hesaketvn meyuksv-sekon ce hohsates.

20 Etemfvccetvn vketecvs, yvmv ekvnv en yomucyokat esvpenkvleckv hute es fvcfvket omekv.

21 Este ohwetenhokat vlsvkuehocen fulikates: este estemerrat momen enkusapkat ce hocefkvn vkvsvmvkekvs.

22 Hesaketvmese toyetskat, ahuervs; estvnrvpkv occtskat vpvyecet fvccecvs; este hoporrenekat ce tvklece emunken nettvt hoyanan vkerricvs.

23 Ce'nrapvlke en haken ce hosekot, ece'nrapvlke asvpaklat em estokemahetv kvwapke emunkan ce hohsates.

ESVKVSVMKV 75.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Altaser *oh hayehocvranat.* Esvfe ca em Vkvsvmkv. Esyvhiketv.

Hesaketvmese toyetskat, vkvsvmkvn ce'meyet os, vkvsvmkvn *ce*'meyet os; ce hocefkv vwolet omen cem vtotketv estomahakat kerkuecaket omekv.

2 Oketv mellvyvtet cakkof, vnet fvccvn fvccccares.
3 Ekvnvt momen ohvpokat omvlkvt kafkvkekvs: vnet
en cukelen svpvklecvyet os. Sela.
4 Ekvsvme opunayakan em punayet, Ekvsvmet opu-
nahyatskvs, momet holwvyecvlken, Eyvpen kvwahpats-
kvs:
5 Ce yvpe taken hvlwen kvwahpatskvs; enokwv yekcen
es opunahyatskvs, kicakvyvtes.
6 Hvlweckv hvsossv, monkat hvsvklatkv, monkat wv-
hvlv aosset *vtekot* omekv.
7 Momis Hesaketvmeset fvccecvt os; emet hvmken
kvncvpuecet, hvmkan kvwapet omes.
8 Cehofv e'nke ofvn sesketvt esliken, pvrko-opuswv
vcvnkat pvkpaket omekv: nake cahmelikv tekyvmkat es
fvcket omes, momen mvn avcanet os; mehenwvn vhoske
vk ocan ekvnv *este* holwvyecakat omvlkvt, omvlkusen
avcanet, eskvkvres:
9 Momis meyuksv-sekon kerkuccares; vnet vkvsvmkvn
Cekvpe en Hesaketvmesen vyvhikares.
10 Momen holwvyecakat e yvpetake omvlkvn em wa-
rares; momis fvccakat e yvpe taket kvwvpvkhoyvres.

ESVKVSVMKV 76.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; eshayeckv efvkv ocakat es *hayehocvranat*.
Esvfe es em Vkvsvmkv, Esyvhiketv.

Cuyv ofvn Hesaketvmesen kerket os: Eslevl em eten-
rvwvn e hocefkvt rakket omes.
2 Selem tvlofvn em escukohakv hueren, Sivn ofvn en
liketvt oces.
3 Mvn eccv-kotakse en re pvfpanan, sevrvnvkv, eslafkv-
cvpko horre-tepokv esyoman kvceyvtet os. Sela.
4 Hvyayvke *momet* vrakkuehocvre tetayat toyetskes,
ekvnhvlhvwe punvttv sehoneckvke nanopkv hopoyake
fullat senhoyvnen.

5 Efeke yekcakat nake svpenkvlecvkhoyaket os; en
nockv taken nocicakvtet os; momen este yekcakat hvm-
kusis e'nketaken eshecvkekatet os.
6 Cekvpe en Hesaketvmese toyetskat, em vsehaketskof,
escvlleckv-pvfnv corakko tepakat nockv sufken nocicaket
os.
7 Cemet, ceme mahusat, cem penkvlhoyvre tetayet os:
momen ce cvpvkke hahkof, estimvt ce homvn huere
taya?
8 Hvlwe vten ohfvcceckvt pohken hayetskvtes;
9 Hesaketvmeset eyaskvke ekvnvn fullat omvlkvn hesa-
huecvret, fvcceckvn ahucrof, ekvnvt penkalet, cvyayvke
tates. Sela.
10 Mehenwvn este en cvpvkketvt ece 'kvsvmvres, mo-
men cvpvkketv vhoskan 'se wvnayetskvres.
11 Naken ce'mares, kicet, Cehofv cen Hesaketvmesen
etemfvccvkes, momet fekvkes; eme em vfulotakat mv em
penkvlhoyvre tetayan nakemetvn 'sen yicvkekvs.
12 Mekkvlke em puyvfekcv taken warvres; emet ekvnv
mekkvlke ehomvn sehonecket os.

ESVKVSVMKV 77.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Ceturvne *yvhikat* vcvkvyen. Esvfe es em Vkvsvmkv.

Vn haken Hesaketvmesen es ohhuehkares; Hesaketv-
mesen vn haken es huehkin, ent vm vpohicvres.
2 Cv 'stemerke nettv omof, Pucasen hopoyvyvtes; neren
cv'nken rvtosecit, fekhonnvkates; vm puyvfekcvt mahlv-
pvtkvre komvronkates.
3 Hesaketvmesen vkerricit, cv fekhereko haket os; vm
estemerkvn onayis, momen vm puyvfekcvt muntvlket os.
Sela.
4 Cv turwv vhonecaken hvlatetsket os; tayen cv feknok-
kat punayvko taye cv hakat oret os.

7

5 Nettv hofonof ocakvten vkerricit, ohrolope hofonof
hoyvnakvten vkerricvyet os.
6 Neren vn yvhiketvn vkerricvranvyet os: cv feken
etempunayis; momen vm puyvfekcvt vhericet hopoyvtcs.
7 Pucaset meyuksv-sekon etvn vwikvre te? momet
svnvcomvn est en heromekare te?
8 Em vnokeckvt meyuksv-sekon sumke te? em etem-
fvccetv meyuksv-sekon ehvperkvre te?
9 Hesaketvmeset *est* en herometvn ehosvte te? cvpvk-
ketv ofvn em vnokeckvn vkhottvte te? Sela.
10 Momen, Heyvt cv feknokkickvt os; *momis*, Hvlwe
Mahat e'nkvperv em ohrolopen *vkerricares*, makvyvtes.
11 Cehofv em vtotketvn opunvyecares; nak estomahvke
hofunof momecetskvten vkerricaret ok.
12 Momet cem vtotketv omvlkvn ohvkerricit, nanvke
momecetskvten ohvkerricares.
13 Hesaketvmese toyetskat, nanvke momecetskat hvsvt-
hvket omes: estimvt *pun* Hesaketvmese etvpomat hesa-
ketvmese rakket like te?
14 Hesaketvmese nak estomahvke momecat toyetskes;
etvlwv cahmelikv em etenrvwvn cen yekcen kerkuecets-
kvtes.
15 Cem este, Cekvpe Cosef tepakat e'ppucetaken ce'n-
ken es hesahuecetskvtet os. Sela.
16 Hesaketvmese toyetskat, uewvt ce hecakvtes: uewvt
ce hecakvtes; momen laulakat nekeyvtes.
17 Vholocet uewvn apvlvtakvtes; sutvt en haken haya-
kvtes: momen cem eccv-kotakse en ret vwahakvtes.
18 Cen tenetketv en haket hvnvcofelv ofv tates; vtoye-
hvttet ekvnvn hvyvyicakvtes; ekvnvt fenoket, nekeyvtes.
19 Cem vyetvt uehvtkvn vk ocet os, momen cen nenu-
cvlket uewv rvkrakan *vk ocaket os:* momen ce 'levwiketvn
kerhohoyekot os.

20 Moses Elvnc tepakat e'nke take etehoyvnen cem esten
yvpefikv fulle omen evpayetskvtes.

ESVKVSVMKV 78.

Esvfe em Maskel.

Vm este toyatskat, vm vhakvn em vpohicvkes: cv cukwv
em opunvkvn ce hvckon a em wiyyvkes.
2 Opunvkv-svhopakvn cv cukwvn es hvwecares: hofo-
nof nak makakvte yomucyokan opunayares:
3 Mv pohe kerreyvtet, mv pu'rkvlket opunayakvten.
4 En hopuetake taken mvn em ehekot, Cehofv vkvsvm-
kv, en yekce momen vtotketv estomahvke eme mome-
cvten honvpse yicvranan em onayeyvres.
5 Cekvpe ofvn akerkueckvn yekcicet, Eslevl ofvn vha-
kvn mellvtet ok, mvn en hopuetaken kerrvkuecvkvren
vhakvn pu'rkvlken emvtet:
6 Momet honvpse yicvrane, mv hopuetake heckuecvk-
hoyvranet kerrvkvret, momet asvpvkilet, en hopuetaken
onayvkvret:
7 Mv em enhonrkvn Hesaketvmese ofvn hayet, Hesa-
ketvmese em vtotketvn ehosekot, momis em vhakvn
vfvstvkvren:
8 Momet e'rkvlke take, honvpse ekv-yekce, vpohicetv
komvkeko, honvpse e feke take fvccvn hayvkekot, momen
em puyvfekcv take Hesaketvmese vpvket yekcen huere-
kate omvkekaren.
9 Eflevm en hopuetaket, eccvkotakse esfullvlket em
eccvkotaksen es fullet, horre-tepokv nettv omof pvlken
fulecvtes.
10 Hesaketvmese em etemfvccetvn vfvstvkekates, mo-
met, Em vhakv ofvn fuliyēkos, makakvtes;
11 Momet nanvke momecvte, momen em vtotketv esto-
mahvke hecvkuecvten ehosakvtes.

12 E'rkvlke take en renakv ehomvn, Ecepse ekvnvn,
Sovn ekvnv ofvn, nanvke estomahakan momecvtes.
13 Uehvtkvn etekvpihcet, tihuecvtes; momet uewvn
cvnvnanicvtes.
14 Momet ohvtvlakat nettvn vholocen es em fvyatet,
neren totkv hvyayvken es em fvyvthuecen ohhvyvtkvtes.
15 Vnrvwvn cvton fvlahlecet, uelaulakat es eskake omen
eskvkuecvtes.
16 Uewvn cvton afihhonicvtes, momet uewvn hvcce
omen fihhonicvtes.
17 Momis eme vnaorke munket, ekvnv kvrpat ofvn
Hvlwe Mahat vnrvpake munkvtes.
18 Momet e feke take ofvn Hesaketvmesen eskerrakvtes,
em eyackv take ohfvccvn hompetvn vpohaket.
19 Henka, Hesaketvmese vnrvpen opunahoyvtes; He-
saketvmeset vnrvwv ofvn ohhompetvn etetakuece taye te?
20 Hecvs, cvton nafkvtes, momat uewvt vyvkhvmkvn
afihhonvtes, momen uefihhonat es em pvlatet fihnvtes,
ohvtvlaken tvkliken esteme taye te? em esten vpeswvn
em etetakuece taye te? makakvtes.
21 Monkv Cehofvt pohhet, cvpvkke tates, momen Ce-
kvpe vnrvpen totkvt etkvtes, momen en cvpvkketvu
Eslevl vnrvpen kvwapkvtes;
22 Hesaketvmesen ohvkvsvmekot, en hesahueckvn em
enhonrvkekok;
23 Emet sutv onvpv ocakan vhakvn emet, hvlwe em
vhauken hauhicet,
24 Momet manvn hompetvn ohoskolicet hvlwe telekon
emakvtet o estomis.
25 Estet encelvlke en hompetvn hompakvtes: em ete-
tayusen hompetvn em vtotakvtes.
26 Hvsossv hotvlet hvlwe ofv hotvlecvtes; momet en
yekce eteropotten wahvlv hotvlen hotvlecvtes.

27 Ohvtvlakat ekvnv em mokke omēn vpeswvn 'sohoskolicet, fuswv etvrpv ocakan uehvtkv oktahv *en sulke* omēn 'sohoskolicvtes:

28 Momet e hvpo take em etenrvwvn, em vpoketv vfuloten pvlatvtes :

29 Monkv hompaket fvcccakvtes, momen mv eyacakvten emakvtes.

30 Em eyackv taken enkvpicvkhoyekates; vpeswv e cukwvn pikvke emunken

31 Hesakctvmese en cvpvkket vnrvpen kvwvpiket, en nehakat asossen pvsatvtes, momet Eslevl em mvnettakan tvknvfnakvtes.

32 Heyv omvlkvt *momvten* omis, naorkake emunkvtes, momet em vtotketv estomahakan vkvsvmvkekates.

33 Monkv en nettvtaken ehvperketv ofvn yvmahkuecet, em ohrolopetaken feksumketv ofvn yvmahkuecvtes.

34 Emet pvsatof, emen hopoyakvnt os; momet rafulehcet, vhericet hopoyakvnt os.

35 Momet Hesaketvmeset en cvto taket omen vkerricet, Hesaketvmese Hvlwe Mahat en hesayecv taket omen vkerricakvtes.

36 Momis emvkerret e cukwvn vkvsvmkvn es em punayakvtes, momet e tulaswvtaken lvksetvn es em punayakvtes.

37 Momen eme ohfvccv tat e feke taket heromekot, em etcmfvccetv ofvn heromvkekatet ok.

38 Momis emet, merkv es fvcket omet, holwvyeckvn este es em wikaket os; momet sumhuecekot os; henka, etewolen en cvpvkketvn etvn vkueyicet os; momet en cvpvkketv omvlkvn hvlwecekot os.

39 Momet entaket enavpeswv tvlket omvket, hotvle ahyet, hvtvm rafulkekat omvket on vkerricvtes.

40 Mvtawwvt tewolen vnrvwv ofvn cvpvkkuecet, ekvnv kvrpat ofvn feknokkicakvtes!

41 Momet hvtvm Hesaketvmesen eskerret, Eslevl en Hvlwe Mahan cvpvkkuecakvtes.

42 E'nken vkerricekot, mv nettv vnrapv enkvpvke entaken nesvten vkerricvkekates:

43 Es en kerkvn Ecepse ofvn vpoyet, nak estomahvke momecat Sovn ekvnvn vpoyvten;

44 Momet en hvcce taken catvn hayet, em uefihnakateu eskvkeko tayan hayakvtes.

45 Em etenrvwv taken rono mvrahrvke, *nake* lokakan, momen kute nak yvmahkuecakan, vtotvtes.

46 Momet *ekvnv* em ette taken etoessepapvn emet, em vtotketv taken tvffo-noksvn emakvtes.

47 Nakefvkv hvllecakan hetute-nerkvn es en yvmahkuecet, en naklokce em vpe sekvmo *kicetvn* hetute-nerkv rakrvken es yvmahkuecvtes.

48 Em vpuekvtakeu hetute-nerkvn emet, em vpuekv take fullakan vtoyehvtte hiyyakan emakvtes.

49 En cvpvkketv yekcan oh wiket, cvpvkketv, homeckv, estemerketv esyoman oh wikakvtes; encelvlke nak est en holwvke esfullan em etenrvwv taken vtotet.

50 Nenucen en cvpvkketvn em etetakuecvtes; em puyvfekcv taken elkv enkvpvken hesahuecekot, momis en hesaketv taken enanokketv yekcan emvtes;

51 Momet Ecepse ofv homv-heckvkvte omvlkvn, Ham em escukohakv ofvn, en yekce take em vliceckvn, pvsatvtes:

52 Momis em este mahusan yvpefikv omvkēn sossicvtes, momet yvpefikv fulle omvkēn vnrvwv ofvn fvyvtakvtes.

53 Momet vcacvken evpayakvtes, momat penkvlvkekates: momis en horre taken uehvtkvt ohrvnricvtes.

54 Momen em ekvnv vcaken svlaket, heyv rvne e'nkvpervt nesvtet svlakvtes.

55 Etvlwv cahmelikvn ehomv taken sossicvtes, momet epucasvkvren eskerkvn ekvnvn es em etekvpakicvtes, momet Eslevl em vliketv *palen hokkolohkkakan* em escukohakv take ofvn vpoken hayvtes.

56 Mome estomis Hesaketvmese Hvlwe Mahan esker ret, cvpvkkuecakvtes; momet em ohkerkueckv vfvstvkekates;

57 Momis vcekellet, e'rkvlke tate omvket emvkerret momecakvtes: eccv-kotakse estenhonricat omet fiyecvkhoyvtet os.

58 Em ekvnv hvlhvwen es cvpvkkuecaket, mekusvpkv nakvhake kvlvfhoyakvten fekcakhetvn es ohnekeyicakvtet omekv.

59 Hesaketvmeset *heyvn* pohof, cvpvkke tates, momet Eslevl tayen en homecvtes:

60 Momat Silo escukohakv, mv escukohakv emet este em etenrvwvn huericvtet, wikvtes;

61 Momet en yekcen svlvfketvn em wiket, em vrakketvn vnrapv e'nken em wikvtes.

62 Ohvtvlakat em esten eslafkv-cvpkon emakvtes; momet *este* epucasvtet es en homecakvtes.

63 Totkvt en hunvntake mvnettakan en nekrvkuecvtes: momen hoktvke mvnettakan etepvyetv vrakkueckvn emhoyvkekates.

64 Em plestvlke taket eslafkv-cvpko etehoyvnen pvlatkvtes: momen em oyevlke taket waketvn hayvkekates.

65 Momof Pucaset este nocvte omēt vhonecvtes; estehunvnwv yekce, pvrko-opuswvt omecicen, yekcicet huehke omēt.

66 Momet vnrapvlken eratopvrvn nvfnakvtes, vlesketv meyuksv-sekon en hayakvtes.

67 Momet ohvtvlakat Cosef em escukohakvn wiket, Eflevm em vliketvn enhopoyekates;
68 Momis Cutv em vliketv, rvne Sivn vnokecat enhopoyvtes.
69 Momet en liketv vcake hvlhawat omēn hayet, ekvnv mv meyuksv-sekon yekcicvte omēn hayvtes.
70 Momet em vtotkv Tewen ensatkvtes, momet yvpefikv-hute enkvpvken esvtes:
71 Yvpefikv hoktvke coyicakan vcvkayat enkvpvken, em este Cekvpe momet Eslevl epucasat vhecicvren svlakvtes.
72 Monkv e feke em mehenwetv vcvkvyen vhecicaket os; momet e'nke mvnvcketv eteropotten em fvyvtaket os.

ESVKVSVMKV 79.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, etvlwv cahmelikvt *ekvnv* epucasetskan esceyvtes; cen cuko vcakan svholwvyecakvtet os; Celuslvmen lekafken vpoyakvtet omes.
2 Cem vtotkvlke em ena pvsatkan hvlwe fuswvn hompetvn emet, cem vnokeckakat em enavpeswvn ekvnv punvttvt hompvkvren emakvtet os.
3 E catv taken uewv omēn Celuslvmen hvmkvn pvlvtakvtet os; momen estet em ena take hericvkvre sekates.
4 Pum vwolicvlke ehomvn vlesketvn pu hahket, pum vfulotke vpokat em vpelickvt momet em vtvkleckvt pu haket os.
5 Cehofv toyetskat, en hofune estomēn meyuksv-sekon ce cvpvkke tare te? cem vfekcakhetvt totkv omēt nekrvre te?
6 Cen cvpvkketvn etvlwv cahmelikv ce kerrvkekaten ohkalet, mv mekkvlke em ekvnv ce hocefkv ohhuehkvkekaten mvn ohkvlvs.

7 Mvt Cekvpen loket, en liketvn yvmahkuecakvtet omekv.
8 Pu'rkvlke tate en naorketv taken epu'nrvpen vkerrihcetskvs; cem merkv heromakat lvpken pu tenrvpetvn yicvkekvs: tayen pu kvncvpuehocet omekv.
9 Hesaketvmese pu hesahuecv toyetskat, pum vnicvs, ce hocefkv vrakketv vrahkvn: momet ce hocefkv vrahkvn pu hesahuecet, pun naorketv enkvpvken pun hvsvthicvs.
10 Estoman etvlwv cahmelikvt, En Hesaketvmese taket estvmvn lika? makvkvre te? cem vtotkvlke e catv pvlatkat em pvleckvn etvlwv cahmelikv vpvken kerhoyekvs, pun renakv ehomvn.
11 Este svlvfke en hihketvt ce homvn vlvkekvs; cen yekce en rakketv vcvkvyen elkv em mellvkhoyvten vcvyecvkvs;
12 Momet, Cehofv toyetskat, mv tvkleckv es ce tvklecakvten pum vwolicvlke e hokpe take mahusan kolvpaken pvlken emvkvs.
13 Momof pumet, cem este, momet yvpefikv nanopkv cenake ofv fulleyat meyuksv-sekon vkvsvmkvn ce'meyvres; este honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen cce 'kvsvmkvn onayeyvret.

ESVKVSVMKV 80.

Yvhikv Enhomahtv en *hakoyat;* Sosanem Etvr en *hake.* Esvfe *es* em *Vkvsvmkv.*

Yvpefikv vhecicv Eslevl vhecicvt omet, yvpefikv fulle omēn Cosef evpayetskat, vpohicvs; cemet celupvlke onvpvn liketskat, hvyvyaken e heckuecvs.
2 Eflevm, Pencemen, Menasv esyomat ehomvn cen yekcen vhonecihcet, pu hesahuecetskvret vtes.
3 Hesaketvmese toyetskat, pu rafulhuecvs, momet ce turofvt hvyayvkvren hayvs; pu hesahokvres.
4 Cehofv, hvlwe ocakat omvlkv en sulsokat en Hesa-

ketvmese toyetskat, en hofune estomen cem este em mekusvpkv take vnrvpen ce cvpvkkvre te?

5 Turopuswv tvkliken hompvkuecetskvtes, turopuswv svkerkv rakke es fvcken eskvkuecetskvtes.

6 Pum vwolicvlken etepokv omecickvn pu hayetsket os; momen pun horre eme em etenrvwvn vpelhoyaket os.

7 *Suletawvlke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat, hvtvm pu rafulhuecvs, momet ce turofvt hvyayvkekvs, pu hesahokvren.

8 *Pvrko* em vpen Ecepse ofvn lehmet, svlaketskvtes; este etvlwyvlken sossihcet, mvn vhocetskvtes.

9 Etektvnken ehomvn en hayetskvtes, momen sufken yvlonkvn hayet, ekvnvn fvcecvtes.

10 Em vpettet ekvnhvlhawan ohrvnricvtes, momen e'lvccvket Hesaketvmese em vcenv *omvke* tates.

11 Elvcce uehvtkv eroricen hayvtes; momet elvcce lopucken Hvcce eroricen.

12 Estomaten em vtohopken lekaflecetskvt haks, momen este hoyvnakat omvlkvt mvmaket os?

13 Sukhv-hunvnwvt etovlkan aosiyet, yvmahkuecen, vnrvwv punvttvt mvn es hompaket os.

14 *Suletawvlke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat, hvtvm afulkvs, ce'nkusapeyet os; hvlwen avfvnnaket, hecvs, momet heyv *pvrko* em vpen en cukopericvs,

15 Momet heyv *pvrko* em vpe ce'nkvpervt vhocvtet, momet ece 'rahkvn yekcicetskvtet, vcayecvs.

16 Totkvn es nekrvtet os, a tvcket os; ce turofheckv vsehat omecicen estemerkaket os.

17 Ce'nket ce'nkvperv esten oh ocet, este e'ppuce e en yekcicetskvten oh ocekvs.

18 Momof ce'nkvpaket pvlken vpeyēkares; pu wenahuecvs, momen ce hocefkvn ohhuehkeyvres.

19 Cehofv, *suletawvlke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat, hvtvm pu fulhuecvs; ce turofvt hvyayvkvren hayvs, pu hesahokvren.

ESVKVSVMKV 81.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Keter oh *hayehocvranat.* Esvfe *es* em *Vkvsvmkv.*

Pun yekce Hesaketvmesen yekcicet vyvhikvkes; afvcketv en haken Cekvpe en Hesaketvmesen en hayvkes.

2 Esvkvsvmkvn kvwvpvkes, momet towvtulkv, kervlv eslopicuse saltvle esyoman hayecvkes.

3 Hvresse mucasof pofketvn pofket, hvresset poloksof, pun hompetv-rakko nettv vcakat omof pofkvkes.

4 Mvt vhakv Eslevl em ocat omet, nake Cekvpe en Hesaketvmeset mellvtet omekv.

5 Cosef em etenrvwvn es en kerkueckvn mellvtes, Ecepse ekvnvn hvmecicet arof; estempunvkv kerrvkatet pohvyvtes.

6 Nakhonne enkvpvken e fulowvn vkueyicvyvtes: e'nket svmpv rakkon wikakvtes.

7 Estemerketv ofvn huehketskvtes, momen ec ossicvyvtes; tenetke em ehketv ofvn cem vyoposkvyvtes: Melepv uewv ocakan es ce kerrvyvtes. Sela.

8 Pohvkes, vm este toyatskat, a cen kerkuecvkares: Eslevl toyetskat, vm vpohicetskate!

9 Vne tokon, hesaketvmese etimvt ec ofv sekon, momen tvleporv en hesaketvmesen vrakkuehcetskvs.

10 Vnet Cehofv cen Hesaketvmese Ecepse ekvnv a ec ossicvte toyis: ce cukwvn rakken hvwecvs, momen fvcecares.

11 Momis vm estet vm opunvkv en haken em vpohicvkekates; momet Eslevl cv yacvkekates.

12 Monkv e feke en yekce vcvkvye vpeyvre em etektvnecvyvtes; eme em vkerrickv take ofvn yvkvpvkvren.

13 Aeha, vm estet vm vpohicakate! vm vyetv ofvn Eslevl yvkvpakate!
14 En horre taken lvpken ohfvnkakvyēs, momet emetake vnrapvlke vnrvpen cv'nken rvtosecvyēs.
15 Cehofv en homecakat em elecvn e svpvklecvkekvs, momen em oketvt meyuksv-sekon ocekvs.
16 Momen telcko here mahan es hompvkuecvtet os, momet mv etvpomen fo en cvmpe cvto aossen es ce cvporicvyēs.

ESVKVSVMKV 82.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESET nvkaftetv Yekce Mahat enake ofvn hueret os, este en rvkrakv em etenrvwv taken fvccecvret.
2 En hofune estomen fvccekon fvccecet, estetemetuecet, holwvyecvlken vrakkuecatskvre te? Sela.
3 Estemerrvlke momen eckemelvlken fvccecet, estemerkvke momen nake enkusvpkakan fvccvn em fvccecvkes.
4 Estemerrvlke, nake enkusvpkakan hesahuecvkes: holwvyecakat e'nken asossicvkes.
5 Kerrekot, kerrvkekot os: yomuckofvn tohfullet os: momen ekvnv en likv omvlkvt fvmokaket os.
6 Hesaketvmesetaket omatskes, momet omvlkatskat Hvlwe Mahat en hopuetake *toyatskes*, makvyvtes.
7 Mome estomis este omet pvsatkatskvres, momet mekkvlke hvmke omvket pvlatkatskvres.
8 Hesaketvmese toyetskat, ahuervs, ekvnvn fvccecvs; etvlwv cahmelikv omvlkvn epucasetskvret ok.

ESVKVSVMKV 83.

Esyvhiketv: Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, cvyayahketskvs; Aeha, Hesaketvmesē, punayekot lihketskvs, momet cvyayahketskvs.

2 *Heyvt* omecicen *ce'nkusapis ;* hecvs, cen horret este-
tekyvmketvn hayaket os: momen cen homecakat ekvn
hvlwecakvtet os.
3 Cem este ehkakat vnrvpen etempunayvkvret, mvkerret
cem este vnrvpen etenvkaftaket os.
4 Tokvs, este etvlwv hakat awarvkeres, momat Eslevl
hocefkvt ohvtvlaken vkerrihocekaren, makakvtet os.
5 Vkerrickv hvmkusen ocet, etempunahoyakvtet ok:
ece'nrvpen etemfvccetvn hayaket os:
6 Etvme em escukohakv, Esmevlvlke esyomat: Moap
Hekvlvlke esyomat:
7 Kvpale, Amvne, Amelek esyomat: Felestev Tilvlke
esyomat;
8 Vselevu etohkvlket os; Lat en hopuetaken emvnica-
kvtet os. Sela.
9 Metevnen momecetskvte omen entaken momecvkvs;
Seselvn momen Cepenen hvcce Kisvnen momecetskvte
etvpomen:
10 Mv Entvle *tvlofvn* sumhokvtet; ekvnv esvlekwickv
ome hakvtet os.
11 Entake en rvkrakvn Olepe Seepe tepakat omvken
hayvkvs; henka, em mekkvlke omvlkv Sepv Salmvnv te-
pakat omvken:
12 Mv, Hesaketvmese en liketv ocakan eenakuecvkeres,
makakvtet.
13 Vn Hesaketvmese toyetskat, hvnvcofelv omvken,
nak entvleesse hotvle ehomvn vtohke omvken hayvkvs.
14 Totkv etovlkan nekrat, momet totkv fenke ekvnhvl-
hawan hopotkat omet;
15 Momēn cemet cen hotvle-rakkon es assecet, cen
hvnvcofelv rakken es penkvlvkuecvs.
16 E turofv taken vlseckvn es fvcficvs; ce hocefkvn, Ce-
hofv toyetskat, hopoyvkvren.

17 Meyuksv-sekon vlsvke momet feksumecet omvkekvs;
henka, enhonrihocvket, sumhokvkekvs:
18 Ceme tvlkuse, mv e hocefkv CEHOFVT omat,
Hvlwe Mahat ekvnv omvlkv ohfvnkat toyetsket on ker-
rvkvren.

ESVKVSVMKV 84.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Keter oh *hayehocvranat.* Kolv e'ppuccetake es em Vkvsvmkv.

Suletawvlke sulsokat en Cehofv toyetskat, mvtawwvt
cem escukohakv vnokecvke tayet os!
2 Vm puyvfekcvt Cehofv en cuko-ofvtake em pohyaku-
set, cv yace herat omecicen hotosuse haket os: cv feke
cv 'navpeswv tepakat Hesaketvmese wenakat eyacet
huehkaket os.
3 Henka, cutkucet cukon esbecet os, momen tvkpucuce
estvmvn e'chustaken kayvkvret e es en hecet os, cem
altvt mvt omen, *suletawvlke* sulsokat en Cehofv, vm Mek-
ko, momet vn Hesaketvmese toyetskat.
4 Mv cen cuko vpokat en heraket os; ece 'kvsvmake
emunkvres. Sela.
5 Mv este en yekce ec ofv ocat en heret os: mv e feke
ofv nene *Sivn* erorice ocakat.
6 Mvt Turopuswv-pvlvtketv pvne etehoyanet, uekiwv
ocakan hayaket os; oskaten vkhvsucvlken ohmerkvn es
fvcficet os.
7 Yekcetvn avtet yekcetvn oh vpeyet os; *mv* este
vtekat Hesaketvmese ehomv Sivn ofvn e heckuecet os.
8 *Suletawvlke* sulsokat en Cehofv toyetskat, vm meku-
svpkvn em vpohicvs; Cekvpe en Hesaketvmese toyets-
kat, *ce* hvckon awiyyvs. Sela.
9 Hecvs, Hesaketvmesē, es pum cvrvnakv toyetskat,
momet cem em vfehoyvte e turofvn hecvs.
10 Nettv hvmkusis cen cuko ofvtake ofvn *nettv etv*

cukpe-rakko hvmkis senheret omekv. Holwvyeckv escukohakv ofvn likvkot, vn Hesaketvmese en cuko ofv vhauke-vhecicv hueretv min cv yacet omekv.
11 Cehofv Hesaketvmeset hvset omet, *este* es em evrvnakvt omekv: Cehofvt heromkvn momen vrakkėtvn estemvres; fvccv yvkvpakat enkvpvken nak heran hvlvtekares.
12 *Suletawvlke* sulsokat en Cehofv toyetskat, mv este cem enhonrat en heret os.

ESVKVSVMKV 85.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, pum ekvnvn en herometskvtet os: Cekvpe em este svlvfkuehocvten rasfulketskvtet os.
2 Cem este en holwvyeckv taken enkvpakicetskvtet os; en naorketv omvlkvn ohranetskvtes. Sela.
3 Cen cvpvkketv omvlkvn vkueyicetskvtes: cen cvpvkketv hiyyan wiketskvtes.
4 Aeha, pu hesahueckv en Hesaketvmese toyetskat, pu fulhuecvs, momet cen cvpvkketv ep ohfvccv ocan fekhonnicvs.
5 Meyuksv-sekon pun cvpvkketskvre te? cen cvpvkketvn este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen ayecicetskvre te?
6 Cem estet ec ofvn afvckvkvren cemet a pu hesahuecetskekare te?
7 Aeha Cehofv toyetskat, cem vnokeckvn pu hecvkuecvs, momet cen hesahueckvn pu'nīvs.
8 Nake Hesaketvmese Cehofvt opunayvranan pohares: em esten momet em vnokeckakan herkvn em punayvkvret ok: momis' hoporrenkv tokan hvtvm ohfulehcates.
9 Mehenwvn hesayeckv eme estemat em penkvlakat em vwolet omes; momat vrakketvt pum ekvnv ofvn likvren.

10 Vnokeckv mehenwetv tepakat etepvkepvtet on, fvccetv herkv tepakat etefvnkakvtet os.
11 Mehenwetvt ekvnv aossen hontet os.; momen fvccetvt hvlwen avfvnnakvtet os.
12 Henka, Cehofvt mv nake heran estemvres, momen ekvnvt en lokce esfvcken hayvres.
13 Fvccetvt ehomvn ayvres, momet e'levwiketv en nenen svpvklecvres.

ESVKVSVMKV 86.

Tewe em Mekusvpkv.

Cehofv toyetskat, ce hvckon a vm wiyiyet, vm vyoposkvs: cv 'stemerret, v'nkusvpket ok.
2 Vm puyvfekcvn vcayecvs, ece 'nokecv toyikv; Aeha, vn Hesaketvmese toyetskat, cem vtotkv cem enhonrvyan hesayecvs.
3 Vm merrvs, Cehofv toyetskat, ec ohhuehkvye munken nettvt hoyanekv.
4 Cem vtotkv em puyvfekcvn afvcecicvs; cemen, Pucase toyetskat, vm puyvfekcvn ec oh kvwapit omikv.
5 Cemet, Pucase toyetskat, heret omet, momet naorketv enkvpvyecicetv emetetaket, ec ohhuehkakat omvlkv ohfvccvn vnokeckv es fvcket hueretsket omekv.
6 Cehofv toyetskat, vm mekusvpkvn ec hvckon a em wiyyvs, momet ce'nkusapvyat en haken em vpohicvs.
7 Cv 'stemerke nettv ofvn ec ohhuehkares, vm vyoposketskvret ok.
8 Hesaketvmese toyetskat, hesaketvmesetake vpvkakat hvmkis ceme omat sekos, momen *vtotketv* cem vtotketv *omakat* sekot os.
9 Etvlwv cahmelikv hahicetskvte omvlkvt yicet, ce homvn mekusapvkvres; momet ce hocefkvn vrakkuecvkekvs.

10 Cemet rakket omet, nake estomahvken momecetsket
omekv: ceme tvlkuset Hesaketvmeset liketsket omes.
11 Cehofv toyetskat, cem vyetvn v'mvhayvs: cem me-
henwetv ofvn yvkvpares: cv feken temvpoken hayvs, ce
hocefkvn em penkvlvren.
12 Vn Hesaketvmese Pucase toyetskat, cv feke es omvl-
kvn ece 'kvsvmares: momet meyuksv-sekon ce hocefkvn
vkvsvmares.
13 Vnokeckv vc ohfvccv ocetskat rakket omekv; mo-
men vksufke mahan vm puyvfekcvn vkossicetskvtet os.
14 Aeha, Hesaketvmesē, ekvsvmakat vc vnrvpen asvpak-
let os, momen este holwvyecvke nvkaftat vm puyvfekcv
hopoyet, ehomv taken ce huericvkekot os.
15 Momis cemet, Pucase toyetskat, Hesaketvmese mer-
kv es fvcke, herome, cvpvkketv yulohuset, momet merkv
mehenwetv tepakat es fvcket ometskes.
16 Aeha, vc oh fulkvs, momet vn heromvs; cem vtot-
kvn cen yekcen emet, cem vtotkv-hokte e'chushunvnwvn
hesayecvs.
17 Hervre eskerkvn cv hecicvs: momat mv vn home-
cakat hecet, vlsvke hakvren, cemet, Cehofv toyetskat, vm
vnicet, v'mahlvpatetskvtet omekv.

ESVKVSVMKV 87.

Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv; Esyvhlketv.

En liketv em wakkvt ekvnhvlhvwe vcacakan ocet os.
2 Cehofvt Sivn em vtohopke-mvhauke ocakan Cekvpe
em vpoketv omvlkv semuntvlen vnokecet os.
3 Hesaketvmese em etvlwv toyetskat, vkvsvmkv opunv-
kvn es ec opunvyehocvket os. Sela.
4 Mv cv kerrakate vpvkaken Ecepse Papelvne tepakan
opunvyecares; hecvkes Felestev, Tilv, Ereopev esyoman:
Heyvt mvn heckvtet omes, *maket.*

5 Henka, Sivn ohfvccvn, Heyv estet momen mv estet mvn heckvtet omes, maket opunvyehocvres; momen Hvlwe Mahat eme mahusat yekcen mvn huericvres.

6 Cehofvt, etvlwv cahmelikv *e hocefhokvn* coyof, Heyv *este* mvn heckvtes, maket coyvres. Sela.

7 Yvhikvlke momen hayecvlket, Uekiwv cvnake omvlkvt ec ofvn ocvket os, makvkvres.

ESVKVSVMKV 88.

Kolv c'ppucetakc es en Yvhiketv; Esvkvsvmkv: Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Mehelar Leanor en *hake.* Hemvne Eslehvlke em Maskel.

Aeha, Cehofv cv hesayeckv en Hesaketvmese toyetskat nettvn momet neren ce homvn huehkvyvtes.

2 Vm mekusvpkvt liketskan eceyekvs: huehkvyan ce hvckon a em wiyyvs.

3 Vm puyvfekcvt nake vn holwvhokat es fvcket omen, vn hesaketvt este-herickvn vwolicet omekv.

4 Mv vksufke vkhvtvpecat vpvke tes, cv komhoyen, este-hunvnwv en yekce seko etvpomvyet os:

5 Este pvsatkvte vpvke pucassekot, pvsvthoyvte este-herickv ofvn lumhe, svnvcomv vkerricetskekat omit *omis:* momen ce'nke enkvpvken warhoyet os.

6 Vksufke mahan, liketv yomucyokan, sufsokan vc vkwvkecetskvtes.

7 Cen cvpvkketvt yekcen vc oh wakket os, momen uemelohlv cenanvke omvlkvn es cv 'stemerricetskvtes. Sela.

8 Vm etekerhoyetvn vn hopvyen svpvklecetskvtet os: nak enhomeckvn en cv hayetskvtes: vm vkhotkes, momen ossvko tayes.

9 Estemerketvt omecicen cv turwvt yvmahket os: Cehofv toyetskat, nettv vrahkvn ec ohhuehkvyvtes, cv'nken ec ohfvccvn rvtosecvyvtes.

10 Pvsatkvten nak estomahvken em momecetskvre te? pvsvtkvtet akvwvpiket, ece 'kvsvmvkvre te? Sela.

11 Cem vnokeckvn este-herickv ofvn kerkuehocen,
monkat sumketv ofvn cem mehenwetvn kerkuehocvre te?
12 Nake estomahvke cenaket yomuckofvn kerrvk-
hoyan, ehoskv ekvnvn cem fvccetvt kerkvre te?
13 Momis vntat, Cehofv toyetskat, ec ohhuehkvyvtes,
momen hvthvyvtken vm mekusvpkvt ce homvn vlvkvres.
14 Cehofā, estoman vm puyvfekcvn vwiketske te? esto-
man ce turofvn vm ehetske te?
15 Cv mvnettvte vteken cv 'stemerket, cv 'lvranuset os;
nanvke es cv penkvlecetskat kvwapvyvtet omecicen cv
fekhereko haket os.
16 Cen cvpvkketv hiyyat vc ohfvnikes: nanvke es cv
penkvlecetskat cv sumecicet os.
17 Uewv omvket vm vfulote emunken nettvt hoyanvtes:
etohkvlket vm vfulotakvtes.
18 Vnokecv estenhesse tepakan vn hopvyen vkuehuecet,
vm etekerhoyetvn yomuckofvn vkuehuecetskvtes.

ESVKVSVMKV 89.

Ervne Eslehvlke em Maskel.

Cehofv em vnokeckvn opunvyecit meyuksv-sekon yvhi-
kares: cem mehenwetv este-honvpse erhonvpse omvlkvn
cv cukwvn es en kerkuecares.
2 Merkvt meyuksv-sekon hvlwen hahoyvres: cem me-
henwetvn hvlhvwe mahusat ofvn yekcicetskvres, makvyv-
tet ok.
3 V'nsatkvyvten etemfvccetvn etenhayvyvtes, vm vtotkv
Tewen etemfvccetv vcakan 'setemfaccvyvtet os;
4 Ece'nhonvpsen meyuksv-sekon yekcen svpaklecares,
momet mekko em ohliketv cenaken este-honvpse erho-
nvpse omvlkv etehoyvnen etohtvrares, *maketskvtes.* Sela.
5 Momen, Cehofv toyetskat, hvlhawat nak estomahvke
cenanvken vkvsvmaket, efeke ofv hvsvthakat cem mehen-
wetvn en nvkaftetv ofvn vkvsvmvkvres.

6 *Hiyomet* omekv, sutv ofvn estimvt Cehofvn etehopake
taye haks? mv yekcat e'ppuccetake vpvkakat estimvt Ce-
hofv omet ome haks?
7 Hesaketvmeset em vnokeckakat en nvkaftetv ofvn
tayen em penkvlhoyvre tetayes: momet mv em vfulota-
kat omvlkvt em penkvlvkvranet os.
8 Cehofv, *suletawvlke* sulsokat en Hesaketvmese toyets-
kat, estimvt ceme omēt, Cehofv toyetskat, yekce mahet
ome te? momen cem mehenwetvt cem vfulotket oces.
9 Uehvtkv em ekvsvmkvn cemet ohmekket liketsket os:
em uemelohlvt kvwapkof, cemet cvyayvkuecetsket os.
10 Este elehocvte omēn Lehape *em ohmekketvn* tvko-
cetskvtet os: cen horre cen yekcetv e'nken es vwahe-
cetskvtet os.
11 Hvlhawat cenaket omakes: ekvnvu cenaket's: ekvnv
momen es em fvcketvn cemet em wakkvn hayetskvtes.
12 Honerv wvhvlv tepakan hahicetskvtes: Tepvle Hv-
mvne tepakat ce hocefkvn es afvckvket os.
13 Enke yekcen ocetsket os: ce'nket yekcet omen,
ce'nkvpervt hvlwet os.
14 Fvccetv fvcceckv tepakat mekko em ohliketv cenake
em wakkvt os: vnokeckv mehenwetv tepakat ce turofv
ehomvn vhoyet os.
15 Mv este etvlwv *mv* en hake estafvcecice tayan kerra-
kat en heret os; Cehofv toyetskat, ce turofheckv en hv-
yayvke ofvn yvkvpvkvres.
16 Ce hocefkv es afvckvket on nettvt hoyvnvres; mo-
men cem fvccetv ofvn hvlwecvkhoyvres.
17 Cemet en yekce take em vrakketv toyetskekv; mo-
men cen heromkv pu yvpen es pun hvlwecetskvres.
18 Es pum evrvnvkv Cehofv enaket omen, pum mekkot
Eslevl em Vcakat enaket omekv.
19 Momof nakheckekat ofvn cem vnokeckakan em pu-

nayvketskvtes, momet *hvmmaketskvtes*, Hvmke yekcet oman vnickvn oh wvkecit, este vpvkakat hvmke ensatkvten hvlwecvyvtet os.
20 Tewe vm vtotkvn eshehcit, vm olefv-neha vcakan es em vfeyvyvtet os.
21 Mv vpvket cv'nket yekce hakvres; momet cv'nket emen yekcicvres.
22 Est en horret emen muntvlet ohfvnkekares; holwvyeckv e'ppucet estemerricekares.
23 Momen ehomvn eme vnrapvlken tvknvfkvkares, momet emen en homecakan nvfkvkares.
24 Momis vn heromkv vm vnokeckv tepakat vpvkvke tares; momen cv hocefkv ofvn e yvpet hvlwehocvres.
25 Momen e'nken uehvtkvn oh wvkecit, e'nkvpervn hvcce sulkan oh wvkecares.
26 Emet, Cv'rket omet, vn Hesaketvmese momet cv hesayeckv en Cvto toyetskes, maket, vc ohhuehkvres.
27 Momen vneu emen homv-heckvten hayit, ekvnv mekkvlke vpvke hvlwe mahaten hayares.
28 Vm vnokeckvn meyuksv-sekon em vcayecares, momen etemfvccetv ete'm ocvyat yekcet huervres.
29 En honvpseu meyuksv-sekon vpokvren hayit, mekket em ohliketvn ohlikat hvlwe en nettv ocake etvpomen hayares.
30 En hopuetaket, vm vhakvn wiket, vm fvcceckv ofvn yvkvpvkekon omat;
31 Vm vhakvn kacet, nanvke makvyvten momecvkekon omat;
32 Momof em vhakv-kackv taket omecicen estepketvn es en cukopericit, en holwvyeckv taket omecicen rukafkvn es en cukopericvkares.
33 Momis vm vnokeckvn em esvyat omvlkusen esvkot, vm mehenwetvt pokepvre etcktvnecvkares.

34 Etemfvccetv hayvyvtet kvcvkot, mv nake cv cukwv
ossvten mvrahkuccvkares.
35 Vhvmkvn, vn hvsvtketvn hocefit, etemfvccetv vcakan
'setemfaccvyvtes; Tewen en laksvkares;
36 En honvpsct meyuksv sekon likvres, momet hvse omēt
mekko em ohliketv enaket cv homvn *huere emunkvres.*
37 Mvt hvresse omen meyuksv-sekon yekcihoce, sutv ofv
akerrv fvccat *omēt* omvres, maketskvtes. Sela.
38 Momis cemet vwihket, etvn vhepaketskvtet os: mv
em vfeyetskvtet es cvpvkketskvtet os.
39 Cem vtotkv em etemfvccetvn ehvperkuecetskvtes:
en kvtvlvkv vcakan ekvnvn tvkwiket, hopanetskvtet os.
40 En tohopke omvlkvn lekaflecetskvtes; em ohletketv
yekcvken hopvnketvn resoricetskvtes.
41 Nenen vpeye hoyvnecat omvlkvt hopvnaket os; em
vwolicvlke ehomvn vtvkleckv hakvtet os.
42 Eme vnrapvlke e'nkvpervn hvlwecetskvtet os; en
horre omvlkvn afvckvkuecetskvtet omes.
43 Henka, em eslafkv-cvpko em fvsken en rvkpalet,
horre-tepokv ofvn hueren hayetskekot os.
44 En hvyayvken wikepuehcet, mekko-em-ohliketv ena-
ke ekvnvn tvkwiketskvtet os.
45 Em mvnettetv en nettv *em vhonkvtkvn* cotecicet,
vlesketvn es em ohranetskvtet os. Sela.
46 Cehofv toyetskat, en hofune estomen meyuksv-sekon
ehketskvre te? totkv omēt cen cvpvkketvt *en hofune
estomen* nekrvre te?
47 Vn hesaketv en kocukne estomet oman vkerricvs:
estoman este en hopuetake omvlkvn ehvperken hayets-
kvte te?
48 Estc hesake *emunket* elkvn hecvranekat estimvt like
te, mv em puyvfekcv este-herickv en yekce enkvpvken
hesayece tayat? Sela.

49 Pucase toyetskat, cem vnokeckv homv etvwvn ocet, cen heromkv ofvn temfvccetv vcakan Tewe emetvn es etemfaccetskvtet estvmvn oca?

50 Pucase toyetskat, cem vtotkvlke em vlesketvn vkerricct, estomen este etvlwvvlke yekcvke omvlkv en *tvkleckvn* cv hokpe ofv sarvyan vkerricvs:

51 Mv tvkleckv cen horret es vtvklecakvten; Pucase toyetskat, mv em vfeyetskvte e'levwiketvn es vtvklecakvten.

52 Cehofvt meyuksv-sekon vkvsvmket omekvs. Emen momen Emen.

ESVKVSVMKV 90.

Moses, este-hunvnwv Hesaketvmese em este em Mekusvpkv.

Pucase toyetskat, este-honvpse erhonvpse omvlkv ofvn cemet pum vpoketv toyetskvtet os.

2 Ekvnhvlhawat heckvkeko emunkof, momet ekvnv momet yvmv ekvnvn hayetskeko emunkof, henka, meyuksv-sekat avten meyuksv-sekat eroren cemet Hesaketvmese toyetsket omes.

3 Cemet, esten ekvnv em mokken ohfulecicetskvret, Este en hopuetake toyatskat, yefulecvkes, maketsket os.

4 Ohrolope cukpe-rakko hvmket cen renakv ehomvn pvksvnke hoyanat omēt, monkat nere vketeckv hvmke omvket omekv.

5 Uelauke-rakko etvn esaye omēt entaken etvn esayetsket os; nockv omvket os: hvthvyvtken pvhe heren honte omvket os.

6 Mvt hvthvyvtken pvkpaket heren hontet os; yafkof tvchoyen, yuknet omes.

7 Pumet cen cvpvkketv ofvn sumhuehocen, cen homeckv cteropotten pu fekekaket omekv.

8 Pun holwvyeckvtaken ce homvn svpvklecet, pun

naorketv heckvkekon ce turofheckv en hvyayvke ofvn svpvklecetskvtet os.
9 Cen cvpvkketv ofvn pun nettv omvlkvt hoyvnecet omekv: hihketv hvmkuse omēn pum ohrolopen yvmahkueceyet os.
10 Pum ohrolope nettvt ohrolope pale kolvpaket omakes; momen yekcetv eteropotten ohrolope pale cenvpaken oricen omis, en yekcet vtotketv yekce feknokketv tepakat omes; lvpken hoyanen, etvn tvmeceyet omekv.
11 Cen cvpvkketv en yekcen *estimvt kerret*, cem penkvlhoyvre tetayat vcvkvye cen cvpvkketvn estimvt kerre te?
12 Pun nettvn vhonkvtetvn pu mvhayvs, momat efeke hoporrenen e en heckueceyvren.
13 Aeha, Cehofa, rafulkvs: en hofune estomusa? momet cem vtotkvlken em merrvkvs.
14 Aeha, hvten cem merkvn es pu cvporicvs, epu 'fvcket, pun nettv omvlkvn afvcketvn oceyvren.
15 Mv nettv pu 'stemerrvkuecetskvte, momen ohrolope mv em ofvn holwakan heceyvte vcvkvyen epu 'fvcecicvs.
16 Cem vtotketvt cem vtotkvlken e en hecvkuccen, cen rakketvt en hopuetake taken oh heckvkekvs.
17 Momen Cehofv pun Hesaketvmese en heromkv herusat ep oh occkvs, momet pu'nketake em vtotketvn yekcicvs; henka, pu'nketake em vtotketvn, mvn yekcicvs.

ESVKVSVMKV 91.

Hvlwe Mahat ofv ehketv ocan likatet Yekcetv Omvlecat em vpette elecvn fekhonne tares.
2 Cehofvn opunvyecit, Emet vm vrvnaketvt, momet vn cuko-hvlwe yekcet omet, vn Hesaketvmese em enhonrvyat omes, makares.
3 Emet senkvnhetv este-fayvt etetakuecvte enkvpvken

ce hesayecet, enanokketv este sumecicat enkvpvken ce hesayecvret ok.

4 E tvrpv en tafvn es ec ohranen, eme e tvrpv elecvn ehketvt cen heckvres: em mehenwetvt cen hokpe-svrvnvkvt, momet es cem evrvnvkvt omvres.

5 Nakpenkvleckvt nere ocan, monkat eccv-kotakse en re nettvn tvmkan em penkvlekot,

6 Enanokketv yekce yomuckofvn yvkapan, monkat naksumecickv fvccvlikat yvmahkuecan em penkvletskekares.

7 Cukpe-rakko hvmket cem vtvkhvken pvlatken, cukperakko palet cem vkvpervn pvlatket o estomis, ece 'wolicekares.

8 *Heyv* tvlken, ce turwvn es vfvnnaket, holwvyecvlke es em feketvn hecetskvres.

9 Cehofv toyetskat, cemet vm vrvnaketv toyetskekv! Hvlwe Mahan cen liketvn hayetskvtet omecicen,

10 Nak holwakat ec oh lvtkekares; momen enanokketv yekcat cem escukohakvn vwolicekares.

11 Ec ohfvccvn em encelvlken yekcetvn es em punayvkvres, cem vyetv omvlkv ofvn ece 'cayecvkvren.

12 E'nketaken es ce kvwapet, 'sec vpeyvres, cvton ce'len es oh nafketskekaren.

13 Este-papv momen cetto atv *kicetvn* oh yvkapetskvres; este-papv mvnette momen cetto-rakkon es oh hueretskvres.

14 Em vnokeckvn a'mvtet ok, monkv hesayecares; hvlwen likvren hayares, cv hocefkvn kerret ok.

15 Vc ohhuehkvres, momen em vyoposkares; estemerketv ofvn vpakares: hesayecit, vrakketvn emares.

16 Hesaketv cvpken es cvporicares, momet vn hesayeckvn hecicares.

ESVKVSVMKV 92.

Esvkvsvmkv, Esyvhiketv Fekvpkv nettv ohfvccv.

Vkvsvmkv Cehofv emetv nake heret omes, momen, Hvlwe Mahat toyetskat, vkvsvmkv ce hocefkv vyvhiketv *heret on*,

2 Hvthvyvtken cem vnokeckvn, momen nere vtekaten cen heromkv kerkuecetv heret os.

3 Eshayeckv efvkv pale oce, momen saltvlen oh hayecet, kervlv en hake eslopicuse vpvken.

4 Cemet, Cehofv toyetskat, cem vtotketv eteropotten, vc afvcecicetskvtet ok: ce'nke em vtotketvn 'se afvcecicares.

5 Cehofv toyetskat, mvtawwvt cem vtotketv rakrvket os! cem vkerrickv sufsuke mahet os.

6 Estet nakwenake hoporrenkv oceko omat kerreko tayes; momen este hoporrenekat heyvn kerreko tayes.

7 Holwvyecvlket pvhe omet mahakof, momen holwvyeckv vtotkvlke omvlkvt vrakketv ofvn vpeyof; mvt meyuksv-sekon estemerrvkuehocvre vrahkvt os;

8 Momis cemet, Cehofv toyetskat, hvlwen liketsket os, meyuksv-sekon.

9 Hecvs, Cehofv toyetskat, cen horret, hecvs, cen horret estemerkvkvret ok; holwvyecvlke omvlkvn vwahechoyvres.

10 Momis cv yvpen wakv-honecv *e yvpe* omēn hvlwecetskvtet os; olcfv-neha mucvsen es vm vfehoyet os.

11 Momen vn renakv vc vnrapvlken afvcket hecvtet os; momen holwvyecvlke vc vnrvpe svpaklvten cv hvckot afvcket pohakvtet os.

12 Este-faccvt talv-rakko em vpe omet pvkpvkvres; vcenv Lepenvnen huere omet mahvres.

13 Cehofv en cuko-ofvtaken vhochoyet, Hesaketvmese en cuko-ofvtaken pvkpvkvres.

14 Vculvke mahof tis em etten hayvke emunkv tares; eto-vpe 'mopuswv es fvcket, lanvket omvres:
15 Cehofvt fvccvt omau kerkuecetv vrahkvn: emet vn Cvtot omen, nakfvccekat eme ofv sahsekos.

ESVKVSVMKV 93.

Cehofvt mekket os: rakketvn vccet omes: vccet omes: yekcetvn es e wvnakvtet os: ekvnvu yekcen huericet os, momat vkueyihoceko tayes.
2 Mekko-em-ohliketv cenaket hofunat vteken yekcen hueret os: meyuksv-seko vteken liketsket os.
3 Cehofv toyetskat, uelaulakat kvwapet, uelaulakat en haken kvwvpakvtet os: en haken kvwvpecaket os.
4 Uewv sulke en hake, uewv yekcakat melohlv uehvtkv vfopkc oce en hake senhvlwen Cehofv hvlwen liket yekcet omes.
5 Nanvke akerkuecetskat mehenwvke mahet omes: Cehofa, hvsvtketvt meyuksv-sekon cen cuko ofv ocvre momvre here tetayes.

ESVKVSVMKV 94.

Aeha, Cehofv Hesaketvmesē, empvleckv cenaket omat toyetskat, Hesaketvmesē, empvleckv cenaket omat toyetskat, hecken hvyayvkvs.
2 Ekvnv em Fvccecv toyetskat, e kvwvpvs: ekvsvmakan nake *em* momehocvre here tetayen emvkvs.
3 Cehofv toyetskat, holwvyecvlket en hofune estoma? holwvyecvlket ohfvniket afvckakat en hofune estomvre te?
4 Nanvke sulken opunayet, ekvsvmet opunayaket os: holwvyeckv vtotkvlke omvlkvt 'sekvsamet opunayaket os.
5 Cehofv toyetskat, cem esten kvceyet os; momet epucasetskan estemerricaket os.

6 Oye momen tvleporvn pvsatet, eckemelvlken pvsv-
taket os.
7 Cehofvt hecekares, momet Cekvpe en Hesaketvmeset
vketecckares, makaket omekv.
8 Nake wenake hoporrenkv oceko ome este vpvkvke
toyatskat, kerrvkes: momet este hoporrenvkeko toyatskat,
estofvn hoporrenvket omatskvre te?
9 Ehvcko vhocvtet, mvt pohekare te? eturwv hayvtet,
mvt hecekare te?
10 Etvlwv cahmelikvn estemerrvkuecat, momet nak-
kerretvn estemvhayat, mvt est em vsehekare te?
11 Este em vkerrickv, ehvperketvt omen, Cehofvt ker-
ret os.
12 Cehofv toyetskat, mv este estemerricet, cem vhakv
aossen emvhayetskat, en heret os:
13 Momat estemerketv nettv enkvpvken fekvpkvn emets-
ke emunken, vksufken holwvyecvlken en korhoyvres.
14 Cehofv em esten vwikekot, *etvlwv* epucasat wike-
karet ok.
15 Momis fvcceckvt fvccetvn ohfuliken, efeke ofv fvc-
cvke omvlkvt mvn vcvkvpeyvres.
16 Holwvke momecvlke vnrvpen estimvt vm vpvlhvm-
ken kvwvpkvre te? holwvyeckv vtotkvlke vnrvpen esti-
mvt a vn kvwvpkvre te?
17 Cehofvt vm vnicvt omekaten omat, vm puyvfekcvt
lvpken cvyayvketv ofvn likvnt os.
18 Cv'lęt vn tenaspet os, makvyof, cem vnokeckvt, Ce-
hofv toyetskat, huerin vc vcayecvtet os.
19 Vm vkerrickv es vn naore sulke mahe vc ofv ocakat
ofvn mahlvpvtketv estemetskat vm puyvfekcvn afvcecicv-
ket omes.
20 Holwvyeckv em fvcceckv ohliketv, vhakv etehoyvnen
vhopvnketv hayat, ece 'paket etohkvlketv ocvre te?

21 Este fvccat em puyvfekcv vnrvpen c etohkalet, catv em mvttekan ohfvccecvket os.

22 Momis Cehofvt vn tohopke yekcet os: momet vn Hesaketvmeset vm vrvnaketv cvtot *omes*.

23 Momet en holwvyeckv take mahusan oh vlvkuecv-kvtet os, momet en naorketv take mahusat ofvn warvres; Cehofv pun Hesaketvmeset entaken warvres.

ESVKVSVMKV 95.

VHWET, Cehofvn vyvbikvkeres; en hake estafvcecican pu hesahueckv cvton en hayvkeres.

2 Likat ehomvn vkvsvmkv emetvn es yicvkeres: esyvhi-ketv vpvken en hake estafvcecican en hayvkeres.

3 Cehofvt Hesaketvmese rakket, momet Mekko rakke hesaketvmese omvlkv senhvlwat omes.

4 Ekvnv sufsokat e'nke ofvt omakes: ekvnhvlhawat en hvlwetvn enaket os.

5 Uehvtkvt enaket omen, momen emet mvn hayvtet omen, momen eme e'nket ekvnv kvrpan hayvtet omekv.

6 Vhwet, vrakkuecet, potokvkeres; Cehofv pu Hayvte ehomvn tokketokvkeres:

7 Emet pun Hesaketvmeset omen, momen pumet este emet vhecicat omēn, e'nke en yvpefikv toyeyet omekv. Mucv nettvn en haken pohatsken omat,

8 Cvpvkkueckv Melepv ekvnv ofvn, momet vnrvwv ofv eskerretv nettv omof *momecakvte* omēn ce feke taken wvnhehcatskvs:

9 Ce'rkvlke tatet vm vtotketvn hecet, es cv kerret, vc vketecąkof.

10 Ohrolope pale oste etehoyvnen; *mv* este-honvpsct omecicen, cv feknokke tates, momet, Este e feke take ofvn fiyecat omes, vm vyetvn kerrvkekatet ok, makvyv-tes:

11 Monkv vn cvpvkke ofvn, Mvt vm fekvpkv esceyvkekares, temfvccetv vcakan es fvccecvyvtes.

ESVKVSVMKV 96.

Cehofvn esyvhiketv mucvsen 'svyvhikvkes: ekvnv omvlketskat, Cehofvn vyvhikvs.
2 Cehofvn vyvhikvkes; e hocefkvn vkvsvmvkes; hesayeckv esteman nettv vrahrvkvn est en kerkuecvkes.
3 Em vrakketvn etvlwv cahmelikv omvlkv em etenrvwvn onayet, em vtotketv estomahakan etvlwv omvlkv em etenrvwvn onayvkes.
4 Cehofvt rakket omet, rakken vkvsvmhoyvre tetayet omekv; hesaketvmesetake omvlkv senhoyvnen em penkvlhoyvre tetayet omes.
5 Etvlwv cahmelikv en hesaketvmese omvlkvt nakvhakvket omekv; momis Cehofvt hvlhawan hayvtes.
6 Vrakketv rakketv tepakat ehomvn ocakes: yekcetv herusetv tepakat en cuko vcake ofvn ocvket omes.
7 Cehofvn emvkes, etvlwv cahmelikv em enahvmkvlke toyatskat, vrakketv yekcetv tepakan Cehofvn emvkes.
8 Vrakketv e hocefkvn emhoyvre tetayan Cehofvn emvkes: nakemetvn esyicet, en cuko vcake ofvtaken esceyvkes.
9 Aeha, efeke hvsvtketv herusat ofvn Cehofvn vrakkuecvkes: ekvnv omvlketskat, ehomvn fenokvs.
10 Cehofvt mekket os, etvlwv cahmelikv em etenrvwvn makvkes: ekvnvu yekcicet os, vkueyihoceko tayvren: faccusen etvlwv cahmelikvn fvccecvres.
11 Hvlhawat afvckvkekvs, momen ekvnvt afvcket omekvs; uehvtkvt momet es em fvcketvt wohkvkekvs;
12 Vnrvwvt afvcket huehkekvs, momen nake ofv ocat omvlkvt; momof etovlkat em vpe omvlkvt afvcketvt omecicen yvhikvkvres;

13 Cehofv ehomvn, emet vlakekv; ekvnvn fvccecvranet vlakekv; ekvnvn fvccetvn es fvccecet, etvlwv cahmelikvn em mehenwetvn es fvccecvres.

ESVKVSVMKV 97.

Cehofvt mekket likes; ekvnvt afvckekvs; ote sulkat mv omecicen afvckvkekvs.

2 Vholoce yomucke tepakat em vfulotkvket os; fvccetv fvcceckv tepakat mekko-em-ohliketv ohlikat em wakkvt omes.

3 Totkv ehomvn ayet os, momet eme vnrapvlke em vfulotakan sumhuecet os.

4 Em vtoyehvttet ekvnvn oh hvyvyakvtes: ekvnvt hecet, fenokvtes,

5 Cehofv ehomvn, ekvnv omvlkv e Pucase ehomvn, ekvnhvlhawat foneha omēt rekkakvtes.

6 Hvlhawat em fvccetvn kerkuecet os, momen etvlwv cahmelikv omvlkvt en hvyayvken hecaket os.

7 Nakvhakvke kvlvfhoyvte em vtotkakat omvlkvt, nakvhakvke emekusvpkvn es ekvsamet opunayakat vlsvke hakvkekvs: emen vrakkuecvkes, hesaketvmese omvlkatskat.

8 Cehofv toyetskat, cem fvcceckvt omecicen Cutv e'chustvlket afvckakvtes; Sivn pohvtes, momet afvcke tates.

9 Cemet, Cehofv toyetskat, hvlwe mahet, ekvnv omvlkv senhvlwen liketsket omekv; hesaketvmese omvlkv senhvlwe estvmahen ce hvlwehocet os.

10 Cehofv vnokecatskat, holwakan en homecvkes: em vnokeckakat em puyvfekcv taken vcayecet, holwvyecakat e'nke take asossen hesahuecet os.

11 Hvyayvken fvccakan en fokahoyen, efeke ofv fvccakat afvcketvn en fokahoyet omes.

12 Este-faccvlke toyatskat, Cehofv ofvn afvckvkes; momet e hocefkv vcakan vkvsvmkvn emvkes.

ESVKVSVMKV 98.

Esvkvsvmkv.

Esyvhiketv mucvsen Cehofvn 'svyvhikvkes; nanvke estomahvken momecvtet omekv: e'nkvpervt momet e'nke vcakat ohfvnketvn e em vtotkvtet os.

2 Cehofvt hesayeckv *est em* ocat est en kerkuecvtet os: etvlwv cahmelikv en renakv ehomvn em fvccetvn heckusen est en hecvkuecvtet os.

3 Em vnokeckv momen em mehenwetv Eslevl en cuko *hvmecvlke* ocvtet em vkerricvtet os: ekvnv yuksvlke omvlkvt hesayeckvn pun Hesaketvmese *est em* ocan hecakvtet os.

4 Ekvnv omvlketskat, en hake estafvcecican Cehofvn en hayvkes: afvcketvt omecicen vyvkhvmkvn huehket, yvhikvkes: henka, vkvsvmkvn yvhikvkes.

5 Kervlvn hayecet, vkvsvmkvn Cehofvn vyvhikvkes; kervlvt haken, momen en hake eslopicusat vpaken.

6 Pofketv rakrvket hahoken, momen pofketv kanete*kicetv* haken, Mekko Cehofv ehomvn en hake afvcecican hayvkes.

7 Uehvtkv momen es em fvcketvt wohkaken; ekvnvt momen mv oh vpokaten.

8 Uelaulakat enken etetepkvkekvs; ekvnhvlhawat afvcketvt omecicen tohkvlket yvhikvkekvs;

9 Cehofv ehomvn, ekvnvn fvcceevranet vlakekv: ekvnvn fvccetvn es fvccecet, etvlwv cahmelikv faccusen fvccecvres.

ESVKVSVMKV 99.

Cehofvt mekket os; etvlwv cahmelikvt fekekvkekvs: celupvlke etennvrkvpvn liket mekket os: ekvnvt nekeyekvs.

2 Cehofvt Sivn ofvn rakket omes; momen etvlwv cahmelikv omvlkv senhvlwet likes.
3 Ce hocefkv rakke momet em penkvlhoyvre tetayan vkvsvmvkekvs: hvsvtket omekv.
4 Momen mekko en yekcetvt fvcceckvn vnokecct. os: fvcceckv fvccan yekcen huericetsket os, Cekvpe ofvn fvcceckv fvccetv tepakan vfastetsket omes.
5 Cehofv pun Hesaketvmesen hvlwecvkes, momet e'leohsehoyickv ehomvn vrakkuecvkes: hvsvtket *omekv.*
6 Em plestvlke vpvkvket Moses Elvne tepakat, momen e hocefkvn ohhuehkakat Samyvl vpvket on; Cehofvn ohhuehkakvtes, momen em vyoposkakvtes.
7 Vholoce cukele ofvn em punayakvtes: nanvke en kerkuecvten momen vhakv emakvten vfvstakvtes.
8 Cehofv pun Hesaketvmese toyetskat, em vyoposkaketskvtes; nanvke momecakan em pvlecetskvtet omis, Hesaketvmese holwvyeckv es em wikvkat toyetskvtes.
9 Cehofv pun Hesaketvmesen hvlwecvkes, momet em ekvnhvlwe vcakan fullet, vrakkuecvkes; Cehofv pun Hesaketvmeset hvsvtket omekv.

ESVKVSVMKV 100.

Vkvsvmkv-emetv Esvkvsvmkv.

Ekvnv omvlketskat, en hake estafvcecican Cehofvn en hayvkes.
2 Cehofvn afvcketvn es em vtotkvkes: likat ehomvn yvhiketvn es yicvkes.
3 *Heyvn* kerrvkes, Cehofvt, mvt Hesaketvmeset omes: mvt pu hayvtcs, momen enake toyēs; em estet omet, yvpefikv emet vhecicat toyēs.
4 Tohopke mvhauke enanvken vkvsvmkv emetvn esceyet, en cuko mvhauketaken vkvsvmkvn esceyvkes: vkvsvmkvn emet, e hocefkvn vkvsvmvkes.

5 Cehofvt heret omekv; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt omes;* momen em mehenwetvt este-honvpse erhonvpse omvlkv etchoyvnet os.

ESVKVSVMKV 101.

Tewe es em Vkvsvmkv.

VNOKECKV fvcceckv tepakan es yvhikares: cemen Cehofv toyetskat, vkvsvmkvn ece 'yvhikares.

2 Vretv temvpokat ofvn hoporrenet e em fvyatares: Acha, estofvn vm vlaketskvre te? cv feke temvpoken vn cuko ofvn vrares.

3 Nak holwvke estomis vn-renakv ehomvn hucricvkares: mv vyetv fvccat enkvpvke fiyecakat em vtotketv taken en homecis; mvt vc vlokpekares.

4 Efeke naorketv vnokecat v'nkvpvkvres; *este* holwvyecan kerrvkares.

5 Estimvt em vwolicvn ekken oh laksat mvn sumecicares: mv en heckv hvlwen momen efeke ekvsvmen ocat em etektvnecvkares.

6 Este heromvke ekvnv fullan vn-renakvt oh ocvres, vc vpakct vpokvren; vyetv temvpokat ofvn yvkapat, mvt vm vtotkvres.

7 Estimvt emvkerretvn vtotkat vn cukon likekares; estet lvksetvn opunayat vn renakv ehomvn tekhonnekares.

8 Hvthvyvtke vrahrvkvn holwvyecvlke ekvnv fullat omvlkvn sumhuecares, momet holwvyecvlke omvlkvn Cehofv em etvlofv warares.

ESVKVSVMKV 102.

Emckusvpkv Este Estemerke hayat, emuntvlkuse, Cehofv ehomvn em estemerkv opunvyeckvn pvlatof.

CEHOFV toyetskat, vm mekusvpkvn pohvs, momen huehkvyat ce homvn vlvkekvs.

2 Cv 'stemerke nettv omof ce turofvn vm ehhetskvs; ce
hvckon a vm wiyyvs: mv nettv huchkvyof, lvpken vm
vyoposkvs.
3 Vn nettvt ekkuce omvket sumecen, cv fune totkv em
pvtakv omvket nekrvket omekv.
4 Pvhe omēt cv feket tvcket momet yuknet os; vn
tvklike hompetvn cv hoset omekv.
5 Hihkvye en haket omecicen cv funet cv 'navpeswvn
vloklopet os:
6 Vnrvwv noksukcv omit, opv tvlvhasse ocan are omit
omis.
7 Nocvkot, cutkuce cuko onvpvn entvlkuse oh like omit
omis.
8 Vn horret cv tvklece emunken nettvt hoyanet os;
momen mv vn homecakat cv hocefet, *Hesaketvmeset*
neyv hunvnwv momecat omet ce momecekvs, maka-
ket os.
9 Essun tvklike omēn hompit, vm esketvn turopuswv
pvlatkat vpvken eteyamvyvtet omekv;
10 Cen cvpvkketv cen homeckv tepakat omecicen, cv
kvwahpet, cv tvkwiketskvtet omekv.
11 Vn nettvt nak em vpette cvpke hake omvket os;
momen vnet pvhe omēt cv yuknet os.
12 Momis cemet, Cehofv toyetskat, meyuksv-sekon
liketskvres; momen ece 'kerrickvt este-honvpse erho-
nvpse omvlkv etehoyvnen ocvres.
13 Akvwvpiket, Sivn merretskvres: em merretv oketvt
vlakekv: henka, oketv melhoyvtet vlvket omes.
14 Cem vtotkvlket en cvton es afvckvket, momet em
mokken em merrvket omekv.
15 Monkv etvlwv cahmelikvt Cehofv e hocefkvn em
penkvlaken, ekvnv mekkvlke omvlkvt cem vrakketvn
em penkvlvkvres;

16 Cehofvt Sivn etohtarvtet ok, en hvyayvke ofvn e
heckuecvtet os;
17 Enkusvpkat em mekusvpkvn em vpohicet, em me-
kusvpkv taken etvn vhepvkekatet os.
18 Heyvt este-honvpse yicvranat en cohoyvres: momen
este hocvckvranat Cehofvn vkvsvmvkvres.
19 En liketv vcake hvlwan a vfvnnaket, hecvtet omekv;
hvlwe tvlofv a vfvnnaket Cehofvt ekvnvn hecvtes;
20 Cuko-yekcv vpikat en hihketvn pohvret; mv elkvn
oh mellvkhoyvten enrecopvret;
21 Estet Sivn ofvn Cehofv e hocefkvn kerkuecet, Celus-
lvme ofvn em vkvsvmkvn kerkuecvkvren;
22 Etvlwv cahmelikvt etohnvkaften, ohmekketv ocaka-
teu Cehofv em vtotketvn etohnvkaftof.
23 Vyetv ofvn vn yekcen yvmahkuecet, vn nettv *em
vhonkvtkvn* kocuknicet os.
24 *Hvmmakvyvtet os;* Aeha, vn Hesaketvmese, vn
nettv en nvrkvpv omof yvmv enkvpvken 'svc ahyetskvs:
cem ohrolope este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen
vpeye munkvt omes.
25 Hofunof ekvnv em wakkvn wvkecetskvtes; momen
hvlhawat ce'nketake em vtotketvt omakes.
26 Mvt sumecvres, momis cemet liketske emunkvres;
henka, mv omvlkvt vccvke omvket leskvke hakvres; mo-
men vccvke omēn mvrahkuecetsken, mvrahrvke hakvres:
27 Momis cemet mv etvwv toyetsket os, momen cem
ohrolopet meyuksv-sekares.
28 Cem vtotkvlke en hopuetaket vpoke emunkvres, mo-
men en honvpse taken ce homvn yekcen svpvklehocvres,
kicvyvtet os.

ESVKVSVMKV 103.

Tewe *es* em *Vkvsvmkv.*

Vm puyvfekcv toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs: momen vc ofv omvlketskat, e hocefkv vcakan vkvsvmvs.

2 Vm puyvfekcv toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs, momet nanvke cen lopicvte omvlkvn ce hohsates:

3 Cen holwvyeckv omvlkvn es cem wikat, cem enanokketv omvlkvn cem wicecat;

4 Cen hesaketv sumketv enkvpvken hesayecat; vnokeckv merkv heromvke esyoman es ce kvtvlicat:

5 Nanvke herakan ce cukwvn es fvcecet os, *momat* lvmhe omēt cem mvnettetvt e mucvsecet os.

6 Cehofvt nake fvccvken momecet, ohwetenhokat omvlkvn fvcceckvn em vfastet os.

7 Em vyetvn Moses en kerkuecvket, nanvke momecvtet Eslevl en hopuetaken en kerkuecvkvtet os.

8 Cehofvt merkv es fvcket, est en heromet os: cvpvkketv yulohuset, vnokeckv es fackuset os.

9 Est em vsehe emunket omekares, momet meyuksvsekon *cvpvkketvn* ocekares.

10 Pun naorketv take vcvkvyen pu momecekot, pun holwvyeckv take vcvkvyen pum fekvkekatet os.

11 Hvlwat ekvnv senhvlwet omat etvpomet em vnokeckv em penkvlakat ohfvccv ocat rakket omekv.

12 Hvsossv-fvccv hvsvklatkv-fvccv etenhopvye etvpomen pun holwvyeckv epu'nkvpvken vkuehuecvtet os.

13 Erke en hopuetake em merrat etvpomet mv em penkvlakan Cehofvt em merrvket omes.

14 Pu'na taken emet kerret omekv; ekvnv em mokke toyeyat vkerricet os.

15 Estet on omat, en nettvt pvhe etvpomvket os: vnrvwv pvkpvke omēt pvkpaket omes.

16 Hotvlet oh hoyahnen, sumket omen. estvmv huervtet
svnvcomvn kerrekaret ok.
17 Momis Cehofv em vnokeckv mv em penkvlakan oh
ocat, momet em fvccetv hopuetake renhopuetake ohfvccv
ocat, meyuksv-seko vtet meyuksv-sekon ayet os;
18 Mv em etemfvccetv vcayecakat, momet em vhakv
momecvkvret vkerricakat ohfvccv ocat.
19 Cehofvt em ohliketv mekke ohlikat hvlhawat ofvn
yekcicvtet os; momen em ohmekketvt omvlkv ohfvnket
omes.
20 Cehofvn vkvsvmvkes, em encelvlke toyatskat; yek-
cetv ofvn yekcvket, em opunvkvn momecet, em opunvkv
en haken em vpohicatskat.
21 En *suletawvlke* sulsoke omvlkatskat, em vtotkvlke
nake koman momecatskat, Cehofvn vkvsvmvkes.
22 Em vtotketv em ohmekketv elecv estvmv estomis
vpoke omvlkatskat, Cehofvn vkvsvmvkes; vm puyvfekcv
toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs.

ESVKVSVMKV 104.

Vm puyvfekcv toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs. Cehofv
vn Hesaketvmese toyetskat, rakke mahe toyetsket os.
2 Vccvke omēn hvyayvken 'se ohkayetskat, esohrvnkv
vtarkat omen sutvn vtvleksicetsket os.
3 En nvthofv hvlhawat en tohkakvn uewvn vk lumhicets-
ket os: vholocen em escvlleckv pvfpvnen hayet, hotvle e
tvrpvn oh yvkapet os;
4 Hotvlen em encelvlken hahicet, totkv fenken em vtot-
kvlken hahicet omes.
5 Ekvnv meyuksv-sekon vkueyihocekaren em wakkvn
lumhicvtes.
6 Vklaukat ton omat, vccvke omēn es ohranetskvtes;
uewv sulsokat ekvnhvlhawat onvpvn ohfekhonnvtes.

7 *Mv uewvt*, em vsehetskan, pefatkvtes; tenetketskat en haket omecicen lvpecicet etvn vpeyvtes.

8 *Momet* ekvnhvlhawan vkvwvpkaket pvnen vkhvtvpecet, estvmv em etetakuecetskvten roricet os.

9 Esentvcken tohwvlvpeceko tayan es en tvcecicetskvtet os. Ekvnv ohrvnvranet rafuleceko tayvren hucricetskvtet os.

10 Emet uekiwvn pvne ofvn vtotvket omen, ekvnhvlhawat em etenrvwvn fihonet omes.

11 Mvt ekvnv nakwenahokat vtekat esketvn emvket omes: corakko-wakv honecakat em ewvnhketvn fekhonnicvket omes.

12 Mv vfopken hvlwe fuswvt em vpoketvn ocvket os: mvt eto-lvcce vlkan fullet hahoket os.

13 En nvthofv hvlhawat aossen ekvnhvlhawan otohicet omes: ekvnvt cem vtotketv em etten es fvcecet os.

14 Pvhen vpuckvn en honticet, este em vtotketv vyoposken nakvhockvn hayet os, hompetvn ekvnvn aossicvret:

15 Momet pvrko-opuswv estefeke afvcecicat, olefv-neha esteturofvn hvyvyicat; momen tvklike estefeken yekcicat ekvnvn asossicvret.

16 Cehofv em eto opuswv es fvcfaket os; mv vcenv Lepenvnen ocvke, mv emet vhocvte:

17 Fuswvt em puknvkvn hayakan; kokkv yvmasvt on omat, vcenvhot en cukot omakes.

18 Rvne hvlhvwe mahat cowatv honecakat em ocvket on, cvto ocakat kone em vrvnaketvt omakes.

19 Oketv eskerkv hvressen mellvtes: hvset em vklatkvn kerret os.

20 Yomucken hayetsket os, momen nere tes; mv omof nakwenahoke etovlke fullat yopecet asosset os.

21 Este-papv mvnettvket, nak elecvke tayat komet heh-

kvket omet, en hompetvn Hesaketvmese avten hopoyaket os.

22 Hvset aossen, etvn e vpeyicet, e hutetake ofvn e lumhicet os.

23 Estet aosiyet, em vtotketvn momen en nakvfvstetvn aren oh yafket os.

24 Cehofv toyetskat, mvtawwvt cem vtotketv sulke estvmahet os! hoporrenkv ofvn mv omvlkvn hayetskvtet omes; ekvnvt cen nakockv es fvcket os.

25 Vsvn uchvtkvt rakke momet taphet oces, nanvke hvllecakat vhonkvtēsko taye, nakwenahoke lopúcke, momen rvkrakaten mvn vk fullet omes.

26 Vsvn perro-cukot vkvpeyes; mvn lefivrvnet vk ares, mv vk ahkopvnvren hayetskvtet.

27 Heyv omvlkvt ec oh hecet cem ehakvket os, oketv orof, en hompetvn emvketskvren.

28 Mv emaketskan vteloyvket os; ce'nken hvwecetsken, heran es fvcecvket os.

29 Ce turofvn ehetsket os; fekhervkekot os; en hesaketv taken em esetsken, pvsatket, em essun ohfulecaket os.

30 Cem puyvfekcvn atotetsken, hahaket os; momen ekvnv onvpvn ohmucvsecetsket os.

31 Cehofv em vrakketvt meyuksv-sekon aye munkekvs; Cehofvt em vtotketvn es afvcket omekvs.

32 Mvt ekvnvn ohhecen. fenoket os; ekvnhvlhawan celayen, ekkucaket os.

33 Hesakvye vtekat Cehofvn vyvhikares, wenaketvn ocvye vtekat vkvsvmkvn vn Hesaketvmesen vyvhikares.

34 Vm vkerrickvt en cvmpuset omekvs; vnet Cehofv ofvn vc afvcke tares.

35 Naorkvlket ekvnv enkvpvken sumecekvs, momen holwvyecvlket svnvcomvn fuliyates. Vm puyvfekcv toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 105.

Vkvsvmkvn Cehofvn emvkes; e hocefkvn ohhuehkvkes; etvlwv cahmelikv em etenrvwvn nanvke momecvten kerkuecvkes.

2 Vyvhikvkes, vkvsvmkvn vyvhikvkes; em vtotketv estomahakat omvlkvn opunvyecvkes.

3 E hocefkv vcakan 'se afvcecicvkes: mv Cehofv hopoyakat e feke taket afvckekvs.

4 Cehofvn en yekcetv tepakan hopoyvkes; fekhonnekot e turofvn hopoyvkes.

5 Em vtotketv estomahvke momecvten, en nakestomahakan, momen e cukwv em fvcceckvn vkerricvkes;

6 Em vtotkv Eplehame en honvpse toyatskat, Cekvpe Cehofv enhopoyvte en hopuetakē toyatskat.

7 Emet Cehofv pun Hesaketvmeset emes: em fvcceckvt ekvnvn hvmecicvket os.

8 Meyuksv-sekon etemfvccetvn vkerricet, mv opunvkv vhakvn emvtet honvpse erhonvpse cukpe-rakko hvmke etehoyvnen vkerricvtet os.

9 *Mv etemfvccetv* Eplehame etenhayvtet, momen etemfvccetv vcake Iseke etenhayvtet;

10 Momet matan Cekvpen etenhayet, vhakv omvren yekcicet, etemfvccetv meyuksv-seko huervranan Eslevl etenhayet:

11 Cemen Kenvne ekvnv mv pucasvranetskat eskerhoyvten ce'mvkares, maket:

12 Este vhonkvtkv ohfvccv nvcomuset omof, henka, nvcomuse estvmahet, momet mv ofv tvleporvlket fekhonnakof.

13 Momet etvlwv hvmke enkvpvken etvlwv hvmkan eroricet fullet, mekko e tvlwv hvmke enkvpvken etvlwv etvn roricet vpeyof.

14 Este hvmkusis nak em vhopanvkvre em etektvneccekates; momet entake svrahkvn mekkvlken em vsehvtes;
15 Em vfeyvkhoyvte cvnaken celayekot, vm owalvlken naken em vhopahnatskvs, *maket.*
16 Momet elaukot ekvnvn ocvren huehkvtes; tvklike este 'sem etekkekv omvlkvn kacvtes.
17 Mv ehomvn este-hunvnwvn vtotvtes; Cosef vtotkv taranen wihoyvtes:
18 E'len semvlikv es en nokhokicakvtes: cvto-*telacvn* es em wvnayet tvkwvkechoyvtes:
19 Cehofv em opunvkvt eskerret emunken em opunvkv eshoyanat em oketvt vlakvtes.
20 Mekkot vtotet, enrecopvtes; etvlwv sasat em cvpayvt ot, momet epucassekot arvren em etektvnecvtes.
21 En cuko ohfvnken epucasen hayet, nake ocat omvlkv es em cvpayvn hayvtes.
22 Ekomat vcvkvyen en rvkrakvn wvnawicvren, momet en senetvlken hoporrenkvn emvhayvkvren.
23 Momen Eslevl Ecepsen eceyvtes; momet Cekvpet Ham em ekvnvn tvleporvt fekhonnvtes.
24 Momen Cehofvt em esten tayen ohvtvlayvtes, momet en horre take senyekcvken hahicvtes.
25 E feke taken em este en homecetvn oh fulothuecet, emvkerret em vtotkvlke momecetvn e feken oh fulothuecvtes.
26 Em vtotkv Mosen vtotet, Elvne ensatkvtet vtotvtes.
27 Mvt mv este em etenrvwvn es en kerkvn momecet, Ham em ekvnv ofvn nak estomahakan momecakvtes.
28 Yomucken vtohtet, yomucecicvtes; momen em opunvkvn vnrvpvkekates.
29 Em uewv *fihnakan* catvn hahyet, en rvro taken pvsatvtes.

30 Em ekvnvn kutet cekfe fullvtes, em mekkvlke take en nvthofv take ofvn fullet.

31 Opunayvtes, momen rono omakat fulle sulket yiceŋ, em ekvnv em vteke omvlkvn eckvt ocakvtes.

32 Oske vyoposken hetute-nerkv rakrvken emet, totkv fenke em ekvnv ofvn emakvtes.

33 Em pvrko-fvkvn ke-rakko vpe csyoman hopvnketvn es celayet, momet eto em ekvnv em vteke ocakan kvcevv-tes.

34 Emet mahken, tvffonoksvt yicet, etocsse-papvt yicv-tes, en sulke vhonkvtēsko tayet,

35 Momet nakhontvke em ekvnv ofv oce vtekan loket, em ekvnv em etten lokakvtes.

36 Momen em ekvnv take ofvn homv-heckvkvte omvlkv, mv en yekcetv take omvlkv enhomvhhotvn pvsatvtes.

37 Momet em esto cvtokunaphvtke cvtokunaplane tepa-kan ocaken asossicvtes: momen em vliketv vpvke este yekceko hvmkusis sekates.

38 Enkvpvkakof, Ecepset afvcke tates, em penkvlkvt entaken oh latkvtet ok.

39 Vholocen esohrvnkvn onvpvn pvticvtes; totkvn neren hvyayvkvren.

40 Em 'pohaken, kowiken svlaket, hvlwe tvkliken es fvcecvkuecvtes.

41 Cvton hvwehcet, uewvt vyvkhvmkvn afihnecvtes: hvcce *omvket* kvrkapan fihnecvtes.

42 Em etemfvccetv vcakan vkerricet, em vtotkv Epleha-men vkerricekv.

43 Momet em esten afvcketv vpvken Ecepsen asossicet, enhopoyvten yvhiketv vpvken asossicvtes;

44 Momet etvlwv cahmelikv em ekvnvn emakvtes, mo-men mv em etvlwv ocakvte em vtotketvn cenakueca-kvtes:

45 Em fvcccckvn vfastet, em vhakvn em vpohicvkvren *Cehofvt momecvtes.* Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 106.

Cehofvn vkvsvmvkes. Vkvsvmkvn Cehofvn emvkcs; emet heret omen, em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

2 Cehofv em vtotketv yekcakat omvlkvn onayct, monkat vkvsvmkv emhoyvre tetayat omvlkvn estimvt kerkuecc taye haks?

3 Mv fvcceckv vfvstakat en heraken, mv estofv tis omvlkv fvccetvn momecat en heret os.

4 Cehofv toyetskat, heromkv cem este em ocetskan es vc vkerricvs; Acha, hesayeckv es hesayecetskan es vn cukopericvs.

5 Momat ce'nhopokvte nak omvl en heraken hecaren, cem etvlwv em afvcketv ofvn vc afvcke taren, etvlwv epucasetskat vpvket 'se afvcecicaren.

6 Pu'rkvlke vpaket naorkeyvtes; holwvken momeceyvtes; holwvyeckvn momeceyvtet os.

7 Pu'rke tatet Ecepse ofvn nanvke estomahvke momecetskan kerrvkekates; cem vnokeckv en sulken vkerricvkekates; momis uehvtkv vfopkan cem vpohickvn komvkekates; Uehvtkv Cate vfopke tis.

8 Mome estomis e hocefkv vrahkvn hesahuecvtes, en yekcetvn kerkuecvret.

9 Momet Uehvtkv Caten em vsehen, vkarpvtes: momen vnrvwv etehoyvne omēn laulakat etehoyvnen cvpayvtes.

10 Momet entaken mv en homecat e'nke enkvpvken hesahuecvtes, momet vnrapv e'nke enkvpvken nesakvtes.

11 Momen uewvt vnrapvlken ohrvnrakvtes; mv hvmkusis vhoskekates.

12 Momof em opunvkvn vkvsvmakvtes; vkvsvmkvn es vyvhikakvtes.

13 Em vtotketvtaken lvpken ehosakvtes; em vcahnetvn emehakvkekates:

14 Momis vnrvwv ofvn svheremahen *naken* eyacakvtes; momet ekvnv kvrpat ofvn Hesaketvmesen eskerrakvtes.

15 Momen en nakvpohkvn emakvtes, momis em puyvfekcv taken oyoketvn em ohtotakvtes.

16 Momen hvpo em etenrvwvn Mosen em vleskvpakvtes, Elvne, Cehofv em este encakat *tepakan*.

17 Ekvnvt hvwiket, Tervnen nokmelvtes, momet Vpilvme em etohkvlketvn ohranvtes.

18 Momen em etohkvlketv take em etenrvwvn totkvt vhetkvtes; fenket holwvyecakan nekrvkuecvtes.

19 Holepe ofvn wakucen hayakvtes, momet nakvhake nakrekkvten es hahoyan vrakkuecakvtes.

20 Hiyomen 'se em vrakkueckv tate vrakkuecekot, mv vyoposken wakv pvhe hompan vrakkuecakvtes.

21 Hesaketvmese en hesahuecv take, mv Ecepse ofvn nake rakrvken momecvten, ehoset,

22 Ham em ekvnv ofvn vtotketv estomahvken, *momen* Uehvtkv Cate vfopkan nake sehoneckakan momecvten ehosakvtes.

23 Monkv, Sumhuecares, makvtes, em ensatkvte Moset, en cvpvkketvn etvn ayecicvret, sumhuecekaren, em etenrvwvn huerekaten omat.

24 Henka, mv ekvnv estafvcecice tayan ehvperkuecakvtes; em opunvkvn vkvsvmvkekates;

25 Momis em escukohakvtake ofvn ecayakvtes, momet Cehofv em opunvkv en haken em vpohicvkekates.

26 Monkv e'nken kvwapet *kicvtes*, Vnrvwv ofvn ce sumhuecares;

27 Momet ece honvpsen etvlwv cahmelikv em etenrvwvn sumhuecit, ekvnwarkv ofvn vwahecares, *maket.*
28 Momen ohvtvlakat Pevl-pevlen evpvyecet, nanvke wenahoke sekan em wihoyvten pvpakvtes.
29 Hiyome nanvke momecakan es cvpvkkuecakvtes: momen enokketv yekcat vyvkhvmkvn oh vlvkakvtes.
30 Momof Fenehvset ahuyiret, fvcceckvn vfastvtes, momen enokketvt fekhonnvtes.
31 Momen mvn fvccetv vyoposken *Hesuketvmeset* emen oh vkerricvtes; honvpse erhonvpse omvlkv meyuksvsekon.
32 Ohvtvlakat Melepv uewv vfopkan cvpvkkuecakvtes, momat entaket omecicen Moses en holwvke tates:
33 Em puyvfekcvn vnrvpaken, fvccekon e cukhvrpen es opunayvtet ok.
34 Etvlwv cahmelikvn sumhuecvkes, maket, Cehofvt vhakvn emvkvtet omis, sumhuecvkekates;
35 Momis mv etvlwv cahmelikv vpvkaket etefullet, em vtotketv taken en kerrakvtes:
36 Momet em mekusvpkv nakvhakvken vrakkuecakvtes; mvt esenkvnhetv *ome* en hakakvtet:
37 Henka, e'ppucetake e'chustvlke esyoman puyvfekcv holwvhokat ehomvn nakemetvn pvsatet,
38 Catv em mvttekaten pvlvtakvtes, e'ppucetake e'chustvlkeu e catv take, mv mekusvpkv nakvhakvke Kenvn ekvnv ocakat ehomvn nakemetvn pvsvtakat; momen mv ekvnv catvn 'svholwvke tates.
39 Hiyomen em vtotketvtake eteropotten svholwvhoke haket, em momeckvtake ofvn hoktaret fullvtes.
40 Monkv Cehofv en cvpvkketvt em este vnrvpen vhetkvtes, momet epucasvte mahusan en homecvtes.
41 Monkv etvlwv cahmelikv e'nketake ofvn emakvtes; momen en homecakat ohmekkakvtes.

42 Momet en horret ohwetenkakvtes, momet e'nketake elecvn svpvklecakvtes.
43 Entaken etewolen hesahuecvtes, momis nake ohvkerricakat ofvn em vpohickvn komvkvronkon, en holwvyeckvtake ofvn kvncvpuecvkhoyvtes.
44 Mome estomis, em enhuehketv taken pohof, em estemerketvp em vpohicvtes;
45 Momet nake em etemfaccvtet em vkerricet, em vnokeckv en sulke vcvkvyen em merrakusvtes.
46 Momet mv svlvfkuehcet, etvn svpeyat omvlkvt em merrvkvren hayvtes.
47 Acha, Cehofv pun Hesaketvmesē, pu hesahuecvs, momet etvlwv cahmelikv asossen pu tohkvlvs, ce hocefkv vcakan vkvsvmkvn emeyvren, momen ece 'kvsvmkvn 'se afvceciceyvren.
48 Cehofv, Eslevl en Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs, meyuksv-seko vten meyuksv-seko eroren. Momen este omvlkvt, Emen, makvkekvs. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 107.

Vkvsvmkvn Cehofvn emvkes; emet heret omen, em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.
2 Mv este Cehofvt pvlken neset, vnrapv e'nke enkvpvken asossicvtet,
3 Ekvnv ocakat asossen, hvsossv asossen momen hvsvklatkv asossen, honerv asossen momen wvhvlv asossen vteloyvtet, mvn makvkekvs.
4 Vnrvwvn fullet, vyetv vhassan *vpeyvtes;* tvlofv vpokvret eshecvkekates.
5 Elvwe, ewvnhkvket on, em puyvfekcv taket ofvn yekce seko hakvtes.
6 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhuehkakvtes, momen em estemerkvn asossicvtes.

7 Momet vyetv lvpotkan sayet, evpayakvtes, tvlofv vpo-
ketvn oh vpeyvren.
8 Em vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este
en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vkvsv-
makate!
9 Estempuyvfekcv naken eyacusan fvcecet, puyvfekcv
clawan heran es fvcecet omekv.
10 Mv yomucke momen elkv em vpette ofv vpoke,
estemerketv momen cvto es wvnawihocat;
11 Hesaketvmese em opunvkvn vnrvpuecet, Hvlwe
Mahat em vcahnetvn enhomecakekv:
12 Monkv e feke taken estemerketvn es kvncvpuecvtes;
pvlatkvtes; momen emvnice tayat sekates.
13 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhueh-
kakvtes, momen em estemerketv asossen hesahuecvtes.
14 Yomucke momen elkv em vpette asossicet, eswvna-
kvn kvceyvtes.
15 Em vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este
en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vkvsv-
makate!
16 Tohopke mvhauke cvto-lanakan kvcehyet, cvto
svkhotkvn etewaret omekv.
17 Hoporrenekvlket, vhakv kvcakat omecicen, momen
en holwvyeckvtaket omecicen, estemerrvkuehocet os.
18 Em puyvfekcv taket hompetv cahmelike omvlkvn
weyaket os; momet elkv em vhauke ocakan vwolicaket os.
19 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhueh-
kaket os, momen em estemerketv asossen hesahuecet os.
20 Em opunvkvn atotet, em wicecet os, momet nanvke
sumhuece tayan asossicet os.
21 Em vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este
en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vkvsv-
makate!

22 Momet nakwiyyetvn vkvsvmkv emetvn esyicekvs, momet em vtotketvn yvhiketvn es kerkuecvkekvs.
23 Mv perro-cukon vtehket, uehvtkvn svkhvtvpecat, mv uewv rakrvken en nakvfvstetvn vk momecakat;
24 Heyvt Cehofv em vtotketvn hecaket, nake estomahvke momecan laukan vk hecaket os.
25 Emet maket, hotvle yekce, mv uemelohlvn hvlhvwecan akvwapet omekv.
26 Sutvn vkvwvpiket, hvtvm laulakan vkhvtvpecaket os: nakholwakat omecicen em puyvfekev take kafkvket os.
27 Yimvn vpeyet, pvlken yicet svkfullet, este hace lvtkvranc ome yvkapat omvket vkfullet os, momen en hoperrenkv taket sumkvranuse omet os.
28 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhuehkaket os, momen em estemerketvn asossicet os.
29 Hotvle-rakkon cvyayvkuecet os, momat em uomelohlvt fekhonnvket os.
30 Momof afvckvket os, uemelohlvt fekhonnakekv; momen perro-cuko em vfekhonnetv here eyacakan svlaket os.
31 Em vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vkvsvmakate!
32 Momet este nvkaftetv ofvn emen hvlwecet, este em veulvke en nvkaftetv ofvn vkvsvmvkekvs.
33 Emet hvccen vnrvwvn hahicet, uekiwvn ekvnv ewvnhken hahicet omes.
34 Ekvnv naklokce heckuccan ekvnv kvrpan okcvnwvvlkan hayet os; mv ofv vpokat en holwvyeckv taket omecicen.
35 Vnrvwvn uewv vkhvsucen hayet, ekvnv kvrpan uewv fihnvken hayet os.
36 Momet elawakat mvn vpokvren hayet os, momat tvlofv vpoketvn etetakuccaket os;

37 Momet cvpofvn fokayet, pvrko-cvpofvn vhocet, cm ettc heren ohvtvlakvke tayan vteloyaket os.

38 Momen mv *esten* ohmerrvket os, momat sulke mahe hahaket os; momen em vpuekv em vhonkvtkv yupvklatkvre em etektvnecekot os.

39 Hvtvm mv *este* nvcomuse haket, ohwetenketv, estemerketv feknokketv esyomat eteropotten kvncvpuehocet os.

40 Mekkvlken enhomeckvn ohkalet os, momet vnrvwvn, vyetv sekan, fullvren hayet os.

41 Mome estomis enkusvpkan estemerketv onvpvn huericet os, momet cuko-vtehkvlken vpuekv fulle hvmke omen *en* hayet os.

42 Fvccakat hecet, afvckvkvres; momen holwvyeckv omvlkvt e cukwvn vkhottvres.

43 Estimvt hoporrenet omet, heyv nanvken vketecen omat, mvt Cehofv em vnokeckvn kerrvkvres.

ESVKVSVMKV 108.

Esyvhiketv. Tewe es em Vkvsvmkv.

Hesaketvmese toyetskat, cv feket yekcen hueret os; yvhikares, henka, vkvsvmkvn yvhikares, 'seafvcecicvyat vpvken.

2 Saltvle kervlv tepakatskat, vhonecvkes: vne mahusat hvthvyvtkusen vhonecares.

3 Cehofv toyetskat, etvlwv cahmelikv em etenrvwvn vkvsvmkvn ce'mares: Centilvlke e tvlwv em etenrvwvn vkvsvmkvn 'sece 'yvhikares.

4 Cem vnokeckvt hvlhawat onvpvn rakket omen, cem mehenwetvt sutvn *oret* omekv.

5 Hesaketvmese toyetskat, hvlhawat onvpvn ce hvlwehocen, cen rakketvt ekvnv hvmkv onvpvn hvlwehocekvs.

6 Ce'nkvpervn es hesayecet, pum vyoposkvs, cem vnokeckakat hesayehocvren.

7 Hesaketvmeset en hvsvtketv ofvn opunayvtet os: vc afvcke tares: Sekem ekvnvn tekvpicit, Svkor em pvnen vhopayit, etekvpicares.

8 Kelevt cvnake tes; Menasv cvnaket's; Eflcvmeu cv'kv svrvnvkvt omes; Cutv vhakv-emv cvnaket os.

9 Moap eseokkosetv cvnaket's; vm estelepikvn Etvmen oh wikares; Felestev ohfvccvn vc afvcket huehkares.

10 Estimvt tvlofv em vtohopkan es cv ceyvre te? estimvt Etvmen es vc ayvre te?

11 Hesaketvmese toyetskat, pu wihket, pun suletawvlke etohkvlkakan evpvyetvn komekot, ometskeko te?

12 Estemerketv enkvpvken vnickvn pu'mvs: vnickv este estemat ehvperket omekv.

13 Hesaketvmese eteropotten fekhvmket momeceyvres, emet pu'nrapvlke ohhuervkvranat mvt omekv.

ESVKVSVMKV 109.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat.* Tewe es em Vkvevmkv.

Vm vkvsvmkv en Hesaketvmesē, cvyayvket fekhoniyetskvs;

2 Ecukwv holwvyece momen mvkerretv cukwv vc vnrvpen hvwecvket omekv: etulaswv laksat vc vnrvpen es opunayakvtet omes.

3 Momet enhomeckv opunvkvn es vm vfulotet, nake omecickv sekon, vc vnrvpen tepoyaket os.

4 Vm vnokeckv vyoposkat vc vnrapvlket omakes: momis vnet emekusvpkvn *e emvyet os.*

5 Momen holwakan heren vyoposken a'met, enhomeckvn vnokecakvyat vyoposken v'maket os.

6 Eme ohfvnken este holwvyecvn huericvs; momen vnrapvt em vkvpervn huerekvs.

7 Fvccehocof, Em mvttes, *kihocen* ayen, em mekusvp kvt naorketv hakekvs.

8 En nettvt nvcomuset omekvs; momen este etvt em wiketvn en heckekvs.

9 En hopuetaket erkemelvlket omvkekvs, momen e hiwvt oye hakekvs.

10 En hopuetaket estomis fullvlket omet, nakvpohvkekvs; momet em vpoketv tvlvhassvke en lvpvtken *nak* hopoyvkekvs.

11 Fvcceko vkonahvt nake ocat omvlkvn vkonahekvs; momen em etekerhoyetv tokat em vtotketvn em vhopvnvkekvs.

12 Vnokeckv em vyecicat hvmkusis ohcates: momen estit en hopuetake erke seko fullan em merrvke tayat sekot omekvs.

13 En honvpsetvt warkekvs; honvpse svhokkolat ofvn e hocefkv take vsle hakekvs.

14 E'rkvlke en holwvyeckv taken Cehofvt vkerriceckvs; momen e'cke en naorketvt vsle hahkates.

15 Cehofv ehomv estofis ocvkekvs, ohvkerrickvn ekvnv enkvpvken tvcvren.

16 Emet merretvn vkerricekot, momis este estemerre momet enkusvpkakan assecet, e feke ofv kvckan pvsvtvret assecvtet ok.

17 Henka, holwvke sohopunvyetv em vlosten, mvt emen ohvlakvtes; momen ohmerkv sopunvyetv em vlostekon, mvt en hopvye tates.

18 Momen em vccvke omēn holwvke sohopunvyetvn e vccecvtes; momen mvt uewv omēt em ena ofv ocakan eceyet, neha omet e funen eceyvtes.

19 Mvt vccvke mv es e ohranat omēt, em ocen, momet sewvnaketv mv sewvnake emunket em ocekvs.

20 Heyvt vc vnrapvlke es em feketv Cehofv emakat

omes, momet mv vm puyvfekcv vnrvpen holwvken opunvyecakat *es em* feketvt.

21 Momis Cehofv Pucase toyetskat, cemet vm momecvs, ce hocefkv vrahkvn; cv hesayecvs, cem vnokeckv heret omekv,

22 Cv 'stemerket, v'nkusapket omen, cv feket vc ofvn vnattet omekv.

23 Nakemvpette cvpke hakat omit cv sumket os: *hotvlet* tvffonoksv kvwape kvncvpuecat omvyet os.

24 Eclvweckv eteropotten cv torkowvt yekcvkeko hakes; momen neha cv 'navpeswv en sumket os.

25 Momen en tvkleckv take cv haket os: cv hecakof, ekvn norotticaket os.

26 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, vm vnicvs; acha, cem vnokeckv vcvkvyen cv hesayecvs;

27 Heyvt ce'nket omen kerret, cemet momecetskvten kerrvkvren.

28 Entaket tvhikvkekvs, momis cemet ohmerrvs: asvpaklof, vlsvket omvkekvs, momis cem vtotkvt afvckekvs.

29 Vc vnrapvlket vlesketvn vccvkekvs, momet eme mahusat em vlesketv take vccetv omēn es e ohranvkekvs.

30 Vkvsvmkv rakrvken cv cukwvn Cehofvn es emvkares; henka, este sulkat em etenrvwvn emen vkvsvmares.

31 Enkusapkat, mv em puyvfekcv ohfvccecakat enkvpvken hesayecvret, em vkvpervn huervret ok.

ESVKVSVMKV 110.

Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofvt cv Pucasen, Vm vkvpervn liketske munken cen horren ce 'leohhuerickvn hahyvrs, kicet os.

2 Cehofvt cen yekce en septvn Sivn aossen awiyyvres: cemet cen horre em etenrvwv taken mekkvs.

3 Cen yekce nettv ofvn cem estet vkvsamuset cem e wikvkvres; hvsvtketv herusan vccet, hvthvyvtke e'chustakhute aossen cem mvnettetv en secun ocetsket os.

4 Cehofvt etemfvccetv vcakan es opunahyet, em vkerrickvn eticekares, Cemet, Melkesetek plest hakvte vcvkvyen meyuksv-sekon plest toyetskes, makvtet os

5 Cehofvt cem vkvpervn *hueret*, en cvpvkke nettv omof mekkvlken etewarvres.

6 Etvlwv cahmelikv em etenrvwvn fvccecet, *mv ekvnvn* pvsvtkvte e'nau es fvcficvres; este sulkat ofvn estekvn etefvlvpvres.

7 Vyetv ofvn hvccuce aossen eskvres; monkv ekvn kvwvpvres.

ESVKVSVMKV 111.

Cehofvn vkvsvmvkes. Cv feke 'somvlkvn vkvsvmkvn Cehofvn emares, fvccakat en nvkaftetv ofvn, momet este etohvtelokan.

2 Cehofv em vtotketv rakrvket omen, mv es afvckakat omvlkvt *ohelentet* kerretvn hopoyaket os.

3 Em vtotketvt vrakketv hvyayvke tepakat omes: momen em fvccetvt meyuksv-sekon oce munkvt os.

4 Em vtotketv estomahvke vkerricvkhoyvren hayvtet os: Cehofvt heromet, merkv es fvcket os.

5 Mv em penkvlakan hompetvn emakvtet os: em etemfvccetvn estofis vkerricvres.

6 Centilvlke nanvke epucasakvten em esten emet, em vtotketv en yekcetv taken hecvkuecvtet os.

7 E'nke em vtotketv mehenwv fvcceckv tepakat omes: em vhakv omvlkvt mehenwvket os.

8 Estofis meyuksv-sekon yekcen svpaklet omes; mehenwv fvccetv tepakat ofvn mvn momecet omes.

9 Pvlke-neskvn em esten ohtotvtet os; em etemfvccetvn

meyuksv-sekon makvtet os: e hoccfkv hvsvtke momet vcaket os.

10 Cehofv em penkvlkvt hoporrenkv vliceckvt omes; mv vcvkvyen momecakat omvlkvt hoporrenkv heren ocvket omes: Cehofv em vkvsvmkvt meyuksv-sekon oce munkvt omes.

ESVKVSVMKV 112.

Cehofvn vkvsvmvkes. Mv este Cehofv em penkalat, em vhakv es afvcke herat en heret omes.

2 En honvpse ekvnvn ohfullat yekcvket omvres: *este* fvccakat en honvpse ohmerke tares.

3 Nakockv naksuleckv esyomat en cuko ofvn ocakes: momen em fvccetvt meyuksv-sekon oce munkvt omes.

4 Yomuckofvn hvyayvket este fvccakan ohkvwapket os; heromet, merkv es fvcket momet fvccet *os.*

5 Mv este heromet vfastet, nak est em palat en heret os; fvcceckv ofvn nak em fvccehocvren yekcen huericvres.

6 Estofis nekeyihoeckaret ok; este fvccat meyuksv-sekon vkerrihocvres.

7 Nakonvkv holwakan em penkvlekares; e feket, Cehofvn em enhonret, yekcen hueret omes.

8 E feke yekcen hueret os; em penkvleko emunket afvcket vnrapvlken hecvres.

9 Nak est em etekvpicvtet os; enkusapkakan nak emvtet omes; em fvccetvt oce munkvt os: e yvpen vrakkuec-kvn es hvlwehocvres.

10 Este holwvyecat hecet, eleske tares; e nuten etetek-kvres, momet kafket sumkvres: holwvyecakat *nak* em eyackvt sumkvres.

ESVKVSVMKV 113.

Cehofvn vkvsvmvkes. Vkvsvmvkes, Cehofv em vtotkvlke toyatskat, Cehofv e hocefkvn vkvsvmvkes.

2 Mucv vtekat momen meyuksv-sekon Cehofv e hocefkvt vkvsvmket omekvs.

3 Hvse aossat' avten mata em vklatkv oren Cehofv e hocefkvn vkvsvmhoyvre tetayet os.

4 Cehofvt etvlwv cahmelikv omvlkv onvpvn hvlwet omen, em vrakketv hvlhawat onvpvn oces.

5 Cehofv pun Hesaketvmese em ohliketv hvlweṇ ocat,

6 *Mv nanvke* hvlwe ofv *ocakat* momen ekvnvn oh *ocakan* hecvre e kvncvpuecat estimvt mv omet ome haks?

7 Emet estemerran ekvnv em mokke aossen kvwapet, enkusapkan vlekwickv-vtelokv enkvpvken kvwapet omes;

8 Este vrakkuecvkhoyat vpvken huericet, em este vrakkuecvkhoyat mahusat vpvken huericvret.

9 Hokte echusseko cuko ofv vfvstvren hayet, hopuetake e'cke afvckan hayet os. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 114.

Eslevl Ecepsen asosset, Cekvpe en cuko hvmecat este etvlwv em punvkv en kerkvkeko 'sopunayakat enkvpvken asossof,

2 Cutvt en liketv vcake haken, Eslevl Cehofv em ohmekketv hakvtes.

3 Uehvtkvt hecet, en letkvtes; Cotvne hvcce pvlken vtohhokvtes.

4 Ekvnv hvlhawat yvpefikhunvntake omvket tasecen, rvne lopuckat yvpefikucvlke omvket tasecvtes.

5 Naket cem estoma, uehvtkv toyetskat, letketskat? momen Cotvne toyetskat, pvlken fulketskat?

6 Ekvnv hvlhvwe toyatskat, yvpefikhunvntake omvket

tasecatskat; rvne lopockatskat, yvpefikucvlke omvket tasecatskat?

7 Ekvnv toyetskat, fvmokvs, Pucaset vpakekv; Cekvpe en Hesaketvmeset vpakekv;

8 Cvton uewv vkhvsucen hayet, ronoton uekiwvn hayvtet.

ESVKVSVMKV 115.

Pume tokon, Cehofv toyetskat, pume tokon, momis ce hocefkvn vrakketvn emvs, cem vnokeckv momen cem mehenwetv tepakat svrahkvn.

2 Estomaten etvlwv cahmelikvt, En Hesaketvmese taket estvmvn lika? makvkvre te?

3 Momis pun Hesaketvmeset hvlhawan likes; naket o estomen komat momecet os.

4 Em mekusvpkv nakvhakvke take cvtokunaphvtke momen cvtokunaplanet omet, estenke em vtotketvt omakes.

5 Ecukwvn ocakis, opunayvkeko tayes; eturwvn ocvket omis, hecvkeko tayes;

6 Ehvckon ocakis, pohvkeko tayes; eyupon ocvke omis, vwenayvkeko tayes;

7 Enken ocvket omis, naken es celayvkeko tayes; elen ocvket os; momis yvkvpvkeko tayes; momet es en nokmelkv take eteropotten opunayvkeko tayes.

8 Mv hahicakat mv omvket omvres; henka, mv em enhonrakat vtekat.

9 Eslevl toyetskat, cemet Cehofvn em enhonrvs: emet em vnickv taket omet, es em evrvnvkvt omes.

10 Elvne en cuko hvmecat toyatskat, centaket Cehofvn em enhonrvkes: emet em vnickv taket omet, es em evrvnvkvt omes.

11 Cehofv em penkalatskat, Cehofvn em enhonrvkes: emet em vnickv taket omet, es em evrvnvkvt omes.

12 Cehofvt ep ohvkerricvtet os; ep ohmerrvkvres. Eslevl en cuko hvmecan ohmerrvres; Elvne en cuko hvmecan ohmerrvres.
13 Mv em penkvlakat, lopucke rakrvke esyoman Cehofvt ohmerrvkvres.
14 Cehofvt ohvtvlaken hvtvm ohvtvlaken ec ohvtvlayakate!
15 Cehofv hvlwe ekvnv tepakan hayvtet cem ohmerrvket omes.
16 Hvlhawat Cehofv en hvlhawat omakes; momis ekvnvn este en hopuetake taken emakvtet os.
17 Pvsatkvtet Cehofvn vkvsvmvkekon, cvyayakan vkhvtvpecat hvmkusis vkvsvmekot os;
18 Momis pumet mucv vtekat momet meyuksv-sekon Cehofvn vkvsvmeyvres. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 116.

Cehofvn vnokecis, vm opunvkv en haken momen vm mekusvpkvn em vpohicet ok.
2 E hvckon a vm wiyyvtet ok, monkv hesakvye vtekat ohhuehkares.
3 Elkv es em wvnakvt vm vfulotakvtes, momen elkvhute estemerketvt cv hvlvtaken, estemerketv feknokketv tepakat vn heckvtes.
4 Momof Cehofv e hocefkvn ohhuehkvyvtes; Aeha, Cehofv `toyetskat, vm puyvfekevn hesayecvs, ce'nkusapis.
5 Cehofv heromet os, momet fvccet; henka, pun Hesaketvmeset *est em* merruset omes.
6 Este hoporrene mahekon Cehofvt vcayecet os: cv kvncvpuehocvtes, momen cv hesayecvtet os.
7 Vm puyvfekev toyetskat, cem fekvpkvn fulkvs; Cehofvt heromet cem momecvtet ok.

8 Cemet elkv enkvpvken vm puyvfekcvn, eturopuswv enkvpvken cv turwvn, *momet* cv'le lvtketv enkvpvken hesayecetskvtet ok.

9 Wenahokat em ekvnv ofvn Cehofv ehomvn yvkvpares.

10 Vkvsamis, monkv opunayis; tayen cv 'stemerrihocvtes.

11 Vm vyvkhvmketv ofvn opunayit, Este omvlkvt laksvlket *omakes*, makvyvtes.

12 Nanvke vn lopickv vm momecvte omvlkv vrahkvn Cehofvn naken es fekare te?

13 Hesayeckv sesketvn sehsit, Cehofv e hocefkvn ohhuehkares.

14 Nanvke etemfaccvyvtet mehenwvn em este omvlkv ehomvn Cehofvn em fekares.

15 Cehofv en renakv ehomvn em este vnokeckakat em elkvt vcaket os.

16 Cehofv toyetskat, mehenwvn cem vtotkv toyis; cem vtotkv-hokte e'chuswvt omit, cem vtotkv toyis; nanvke es cv wvnakvten enrecopetskvtet os.

17 Nak ce homv elehocvre vkvsvmkv emetvn es cem vlvkares, momet Cehofv e hocefkvn ohhuehkares.

18 Nanvke etemfaccvyvtet mehenwvn em este omvlkv ehomvn Cehofvn em fekares;

19 Cehofv en cuko ofv taken, Celuslvme toyetskat, cem etenrvwvn *fekares.* Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 117.

Centilvlke omvlkatskat, Cehofvn vkvsvmvkes: etvlwv eahmelikv omvlkatskat, vkvsvmvkes.

2 Em vnokeckv ep ohfvccv ocat rakket omen, Cehofv em mehenwetvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 118.

Vᴋᴠsᴠᴍᴋᴠ emetvn Cehofvn emvkes; emet heret omen, em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

2 Momen em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* os. Eslevl makekvs.

3 Elvne en cuko hvmecat, Em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* os, makvkekvs.

4 Mv Cehofv em penkvlakat, Em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* os, makvkekvs.

5 Vm estemerketv aossen Cehofvn ohhuehkvyvtes: Cehofvt vm vyoposiket, etektvnkusan *cv huericvtes.*

6 Cehofvt vm vpvlhvmken hueret os; naken en cv penkvlekares: estet naken cv 'stomece taye haks?

7 Cehofvt vm vnicakat vpvket vm vpvlhvmken hueret os: monkv vnet vc afvcket vn homecakan hecares.

8 Este *pum* enhonrkvn hayēkot, Cehofv em ohletketv mit heret omes.

9 Este vrakkuecvkhoyat enhonrkvn hayēkot, Cehofv em ohletketv mit heret omes.

10 Etvlwv cahmelikv omvlkvt vm vfulotaket omis, Cehofv e hocefkv ofvn warares.

11 Vm vfulotakis: henka, vm vfulotakis: momis Cehofv e hocefkv ofvn warares.

12 Fo fulle omvket vm vfulotaket os; tofvske totkv omet vslecvkhoyet os; Cehofv e hocefkv ofvn wararet ok.

13 Lvtkaren cv sekeyvrane omet tayen vc vhepaketskvtes, momis Cehofvt vm vnicvtes.

14 Cehofvt vn yekcet omet, es vn yvhiketvt omes; momet cv hesayeckv hakvtet os.

15 Afvcketv hesayeckv tepakat en haket fvccakat em escukohakvtake ofvn pohket omes; Cehofv e'nkvpervt fekhvmket momecet os.

16 Cehofv e'nkvpervt kvwvpket omes: Cehofv e'nkvpervt fekhvmket momecet os.
17 Ca'lekot, momis cv hesakares, momat Cehofv em vtotketvn kerkuecares.
18 Cehofvt yekcen cv 'stemerricvtet os; momis elkvn cv wikekates.
19 Fvccetv en tohopkvhauken vn hauhicvkes: mvn eceyares, vkvsvmkv emetvn Cehofvn emares.
20 Heyvt Cehofv en tohopkvhauket os; fvccakat mvn esceyvres.
21 Vkvsvmkv emetvn ce'mares, vm vyoposiket, hesayeckv vn haketsket ok.
22 Mv cvto tohtarvlke vwikvkvte kvnowv em ekv haket os.
23 Heyvt Cehofv nake momecat tes; pun renakv ehomvn estomahet omes.
24 Mv nettv Cehofv hayvte heyvt omes; mvn es epu 'fvcket, afvcketvn oceyvres.
25 Cehofv toyetskat, hesahuecvs, ce'nkusapeyet os; Aeha, Cehofā, here es *pum* vyecickvn atotvs, ce'nkusapeyet os.
26 Mv Cehofv e hocefkv ofvn vlakat vkvsvmket omekvs: Cehofv en cuko aossen ohmerkv opunvkvn ec ohopunayeyet os.
27 Cehofvt Hesaketvmese tes, momet hvyayvken pu'mvtet os: nake ohnekrickv es vwvnawicvkes, altv eyvpe ocakat eroricen.
28 Cemet vn Hesaketvmese toyetskes, momen ece 'kvsvmares: cemet vn Hesaketvmese toyetskes, ce hvlwecares.
29 Vkvsvmkvn Cehofvn emvkes; emet heret omekv; em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* ok.

ESVKVSVMKV 119.

ALEF.

VYETV ofv em mvttvkekot, Cehofv em vhakv ofv yvkv pakat en heraket omes.
2 Em ohkerkueckvtaken vcayecet, efeke esomvlkvn hopoyakat en heraket omes.
3 Momet mvt fvccetv tokon momecekot, Cehofv em vyetv ofvn yvkvpaket os.
4 Vm vhakvtaken vhericet vfvstvkes, pu kicetskvtet os.
5 Aeha, cem vhakvtake vfvstetvn vm vyetvt yekçe hakate!
6 Momof vc vlsekares, cem vhakv omvlkvn vrakkuecvyof.
7 Efeke fvccetv ofvn vkvsvmkvn ce'mares, cem fvcceckv fvccakan kerrvyof.
8 Cem vhakvtaken vfvstares; Aeha, cv wike mahhetskvs.

PER.

9 Este-hunvnwv mvnettat nake estomen em vyetvn es hvsvtecvr haks? cem opunvkv vcvkvye *mvn* vketecat eteropotten *mvn momecvres.*
10 Cv feke 'somvlkvn ce hopoyvyvtet os: Aeha, cem vhakvtaken fikaren vm etektvnehcetskvs.
11 Cem opunvkvn cv feke ofvn ehvyvtet os, ece 'naorkvkaret.
12 Vkvsvmket ometskes, Cehofv toyetskat, cem vhakvtaken v'mvhayvs.
13 Ce cukwv em fvcceckv omvlkvn cv cukhvrpen es opunayit, kerkuecvyvtet os.
14 Nakockv omvlkv es *vc vfackat* oren cem ohkerkueckvtake em vyetv es vc afvcke tates.

15 Cem vhakvtaken vrakkuecares, momet cem vyetvtaken vcayecares.
16 Cem vhakvtaken es e afvcecicares: cem opunvkvn cv hosekares.

KEMEL.

17 Vn heromet cem vtotkvn em momecvs, hesakaren; moman cem opunvkvn vcayecares.
18 Cemet cv turwvn hauhicvs, cem vhakv asossen nake estomahvken hecaren.
19 Ekvnv ofvn tvleporvt likvyet os; cem vhakvtaken vm ehhetskvs.
20 Vm puyvfekcvt oketv estofis cem fvcceckvtaken eyacat omecicen kvcket os.
21 Ekvsvmvke, ohtvhikvket omet, cem vhakv enkvpvken fiyecakat em vsehetskvtet omes.
22 Vlesketv enhomeckv tepakan vm vkuehuecvs; cem ohkerkueckvtaken vcayecvyvtet ok.
23 Mekkvlket vpoket, vc vnrvpen opunahoyet omis, cem vtotkvt cem vhakvtaken ohvkerricis.
24 Momen cem ohkerkueckvtaket vm afvcketvt omet, vm vcahnvlket omes.

TELER.

25 Vm puyvfekcvt ekvnv em mokken vlokpet os: cem opunvkv vcvkvyen cv wenayecvs.
26 Vm vyetvtaken kerkuecvyvtes, momen vm vyoposketskvtes: cem vhakvtaken v'mvhayvs.
27 Cem vhakv em vyetvtaken cv kerrepuecvs: moman cem vtotketv estomahakan ohvkerricares.
28 En honnat omecicen vm puyvfekcvt kafket os: cem opunvkv vcvkvyen yekcen cv huericvs.
29 Lvksetv vyetvn vm vkueyicvs: momet vn heromet cem vhakvn vmes.

30 Mehenwv vyetvn ensatkvyet os: cem fvcceckvn cv homvn lumhicvyvtes.
31 Cem ohkerkueckvtaken vlokpet omis: Cehofv toyetskat, vc vlsepuehcetskvs.
32 Cv feken rakkuecetskof, cem vhakvtake em vyetv ofvn letkares.

HE.

33 Cehofv toyetskat, cem vhakvtake em vyetvn v'mvhayvs; momen vyecicit meyuksicares.
34 Hoporrenkvn v'mes, momen cem vhakvn vfvstares; henka, cv feke 'somvlkvn mvn vketecares.
35 Cem vhakvtake en nene ofvn ayaren cv hayvs: mvn es vc afvcket omekv.
36 Vleskvpkv tokon, cem ohkerkueckvtaken cv feken ohfulecicvs.
37 Ehvperketv hecetv enkvpvken cv turwvn vkuehuecvs, momet cem vyetv ofvn cv wenayecvs.
38 Cem opunvkvn cem vtotkvn em ohyekcicvs, cem penkvlkvn enaken hayet ok.
39 Vm vlesketv mv em penkalvyan vm vkueyicvs; cem fvcceckv herakekv.
40 Hecvs, cem vhakvtaken cv yacusvtet os: cem fvccetv ofvn cv wenayecvs.

FAU.

41 Cehofv toyetskat, cem vnokeckvt a vc oh vlvkekvs, cen hesayeckvt, cem opunvkv vcvkvyen.
42 Momat mv vlesketv vn hayan em vyoposketvn ocares; cem opunvkvn em enhonrvyet ok.
43 Momet mehenwetv opunvkvn cv cukwvn aossice mahhetskvs, cem fvcceckvtaken em enhonrvyet ok.
44 Moman cem vhakvn vfastvye emunkvres, estofis meyuksv-sekon.

45 Momet pucassekot yvkvpares, cem vhakvtaken hopoyikv.
46 Momet cem ohkerkueckvtaken mekkvlke ehomvn opunvyecares, momet vc vlsckares.
47 Momet cem vhakvtaken vnokecvyat es e afvcecicares.
48 Momet cem vhakvtaken vnokecvyat cv'nken vkvwvpecares; momet cem vhakvtaken ohvkerricares.

SIN.

49 Opunvkv mv ofv enhonrarcn hayetskvtet cem vtotkvn em vkerricvs.
50 Vm estemerketv ofvn heyvt vm mahlvpvtketvt os; cem opunvkvt cv wenayecvtet os.
51 Ekvsvmakat tayen vc vpelicakvtet os; *momis* cem vhakvn em fikvkot os.
52 Cehofv toyetskat, cem fvcceckv hofunof ocakvten vkerricvyvtes, momet es e mahlvpvtvyvtet os.
53 Holwvyecvlke cem vhakvn enkvpvkakvtet omecicen cvpvkketv hiyyat cv hvlatvtet os.
54 Tvleporvt yvmvn likvyof, cem vhakvtaket es vn yvhiketvt omvket os.
55 Cehofv toyetskat, neren ce hocefkvn vkerricit, cem vhakvn vfastvyvtet os.
56 Cem vhakvtaken vfastvyat omecicen heyvn ocvyet os.

KER.

57 Cehofv toyetskat, nake epucasvyat toyetskes: Cem opunvkvn vcayecares, maket opunayvyvtet os.
58 Cv feke 'somvlkvn cen heromkvn *ce*'nkusapvyet os: cem opunvkv vcvkvyen vm merruset omvs.
59 Vm vretvtaken ohvkerricit, cv'len cem ohkerkueckvtaken oh vhoyicvyvtes.
60 Cem vhakvtake vfvstetvn lvpecicit, vcewicvkates.

61 Holwvyecakat es vm wvnakvt vm vfulotvket omis, cem vhakvn cv hosekot os.

62 Cem fvcceckv fvccakat omecicen nere nvrkvpv omof alihkit, vkvsvmkvn ce'mares.

63 Cem penkvlakat omvlkv, momen cem vhakvtake vfvstakat omvlkv em etohkvlketv toyis.

64 Cehofv toyetskat, ekvnvt cem vnokeckv es fvcket omes: cem vhakvtaken v'mvhayvs.

TER.

65 Cehofv toyetskat, cem opunvkv vcvkvyen cem vtotkvn heren en lopicetskvtes.

66 Vkerrickv-hayetv here momen nakkerretvn v'mvhayvs; cem vhakvtaken vkvsamvyet ok.

67 Cv 'stemerrihoceko munkof, ehoset arvyvtet os; momis hiyomat cem opunvkvn vcayecvyet os.

68 Cemet heret omet, nak heren momecetsket os; cem vhakvtaken v'mvhayvs.

69 Ekvsvmakat lvksetvn vc vnrvpen hayakvtet os: vnet cv feke 'somvlkvn cem vhakvtaken vfvstares.

70 E feke take neha etvpomet nehet omes; momis cem vhakvn es vc afvcket os.

71 Cv 'stemerrihocvte vn heret omes; cem vhakvtaken kerraren.

72 Cvtokunaplane momen cvtokunaphvtke warke cukpe-rakko vnvcomis, ce cukwv em vhakv mit esenheren es vn heret omes.

YOT.

73 Ce'nket cv hayet, cv tetakuecvtet os; hoporrenkvn v'mes, cem vhakvtaken kerraren.

74 Cem penkvlakat cv hecet, afvckvke tares; cem opunvkvn enhonrvyet ok.

75 Cehofv toyetskat, cem fvcceckvt fvccvket omen kerrit, heromkv ofvn cv 'stemerricetskvtet omen kerris.

76 Ce'nkusapis, cem vtotkv em punayetskvte vcvkvyen, cem vnokeckvt mahlvpvtketvt vm ocekvs.

77 Cem merkv heromakat a vc oh yicekvs, hesakaren: cem vhakvt vm afvcketvt omekv.

78 Ekvsvmakat vlsvke hakekvs, mvkerret cv momecakvtet ok; momis *vnet* cem vhakvtaken ohvkerricares.

79 Cem penkvlakat vc oh fulecvkekvs; momet mv cem ohkerkueckvtaken kerrakvtet.

80 Cv feket cem vhakvtake ofvn temvpoket omekvs, vc vlsekaren.

KAF.

81 Cen hesayeckv eyacat vm puyvfekcv en yekcet sumket os: *momis* cem opunvkv ofvn enhonrvyet os.

82 Cem opunvkvn cv yacusat vn renakvn hopanet omes, Estofvn v'mahlvpatetskvre-te? maket opunayvyof.

83 Nakhvrpe sukcv ekkuce ofv omit hakvyvtet omis, cem vhakvtaken cv hosekot os.

84 Cem vtotkv en nettvt nvcoma? estofvn mv vc assecakat vnrvpen fvcceckvn momecetskvre te?

85 Ekvsvmakat, mv cem vhakv vcvkvpeyekat, sufsuken vn korrakvtet os.

86 Cem vhakv omvlkvt mehenwvket os: emvkerret vc assecaket os: cemet vm vnicvs.

87 Ekvnv ofvn cv sumecicvranuset omakvtes; momis cem vhakvtaken wikvkatet os.

88 Cem vnokeckv vcvkvyen cv wenayecvs; moman ce cukwv em ohkerkueckvn vcayecares.

LAMET.

89 Cehofv toyetskat, cem opunvkvt hvlwe ofvn meyuksv-sekon yekcen hueret os.

90 Cem mehenwetvt este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen huere emunkvt omes; cemet ekvnvn yekcen hayetskvtes, momen fekhonnet os.

91 Monkv nanvke melletskvte vcvkvyen heyv nettvn fekhonnvket os: nanvke omvlkvt cem vtotkvlket omakes.

92 Cem vhakvt es vm afvcketv tokaten omat, vm estemerketv ofvn cv sumkvnt os.

93 Cem vhakvtaken estofvn cv hosekares; mv eteropotten cv wenayecetskvtet ok.

94 Cenake toyis, cv hesayecvs; cem vhakvtaken hopoyvyvtet ok.

95 Holwvyecakat cv 'lecvkvret v'mehakakvtet os; *momis* cem ohkerkueckvtaken ohvkerricares.

96 Temvpoketv omvlkv em eyuksvn hecvyvtet os; *momis* cem vhakvt taphe mahet omes.

MEM.

97 Cem vhakvn mvtawwvt vnokecvyet os! mvt vm vkerrickvt oce emunken nettvt hoyvnet omes.

98 Cemet cem vhakvtake eteropotten vn horre esenhoporrenen cv hayetsket omes; vc vpvkake emunkvt omekv.

99 Hoporrenkv v'mvhayvlke omvlkv ocakat senhoyvnen ocis; cem ohkerkueckvtaket *nanvke* ohvkerricvyat omakekv.

100 Este vculvke nakkerrakat senhoyvnen kerrvyet os; cem vhakvtaken vcayecvyet ok.

101 Vyetv holwakat vtekat enkvpvken cv'len ahvlvtvyvtet os, cem opunvkvn vcayecaret.

102 Cem fvcceckvtake enkvpvken fikvkatet os; cemet v'mvhayetskvtet ok.

103 Cem opunvkv lasvyat cvmpe mahet omes; henka, fo-en-cvmpe sencvmpe cv cukwv 'sem momes.

104 Cem vhakvtake eteropotten hoporrenkvn heckuecvyet omes; monkv vyetv fvccekat vtekat en cv homecet os.

NUN.

105 Cem opunvkvt cv'le en kulket omet, vn nenuce en hvyayvket omes.

106 Etemfvccetv vcakan es etemfvccvyvtet os, Cem fvcceckv fvccakan vcayecares, makit, momet mvn momecares.

107 Tayen cv 'stemerrihocet os: Cehofv toyetskat, cem opunvkv vcvkvyen cv wenayecvs.

108 Ce'nkusapis, Cehofv toyetskat, cv cukwv en nakemetvn, vkvsamusit es cem vlakvyat, evpvyvs, momet cem fvcceckvtaken v'mvhayvs.

109 Vm puyvfekcvt cv'nke ofv emunkvt os; momis cem vhakvn cv hosekos.

110 Holwvyecakat senkvnhetvn vm etetakuecakvtes, momis cem vhakvtake enkvpvken ehosit arvkates.

111 Cem ohkerkueckvtake meyuksv-sekon epucasvranvyat eenakuecvyvtet os; mvt cv feke esafvcecickvt omakekv.

112 Estofis meyuksv vteken cem vhakvtaken momecaret cv feken ohyekcicvyvtet os.

SAMEK.

113 Vkerrickv hokkolickvn en cv homeces; momis cem vhakvn vnokecis.

114 Cemet vm ehketv momet vm vrvnaketv toyetskes: cem opunvkvn em enhonris.

115 Holwvyecvlke toyatskat, v'nkvpvkes, vn Hesaketvmese em vhakvtaken vfvstaret ok.

116 Cem opunvkv vcvkvyen yekcet hucren cv hayvs hesakaren: momet vm enhonrkvn es vc vlisates

117 Cemet vc vcayecvs, momen vc vcaket huerares, momet cem vhakvtaken vrakkuece emunkv tares.

118 Mv cem vhakvtake enkvpvken fiyecat omvlkvn ehvperkvkuecetskvtes; em mvkerretvt laksetvt omekv.

119 Ekvnv en holwvyecvlke omvlkvn nak ehvperke omēn etvn vhepaketsket os: monkv cem ohkerkueckvtaken vnokecis.

120 Cem penkalat omecicen cv 'navpeswvt fekeket os; momen cem fvcceckvtake en cv penkvlet os.

AEN.

121 Fvcceckv fvccetv tepakan momecvyet os; vc ohwetenakan en cv wihketskvs.

122 Cem vtotkv vyoposkvt huervs, vn hervren: ekvsvmakat vc ohwetenahkates.

123 Cen hesayeckvn momen cem opunvkv fvccan cv yacusat vn renakvn hopanet os.

124 Cem vnokeckv vcvkvyen cem vtotkvn em momecvs, momet cem vhakvtaken v'mvhayvs.

125 Cem vtotkv toyis, hoporrenkvn v'mes: cem ohkerkueckvtaken kerraren.

126 Cehofv vtotkvre oketvt os; cem vhakvn kvcaket *ok*.

127 Monkv cem vhakvtaken cvtokunaplane, henka, cvtokunaplane mahhe *vnokecvyat* senhoyvnen vnokecis.

128 Monkv *cem* vhakv omvlkv *nanvke* omvlkv ohfvccv ocakat fvccvket os, komvyet os; *momet* vyetv mvkerretv vpakat vtekaten en cv homecet os.

PE.

129 Cem ohkerkueckvt estomahvket os: monkv vm puyvfekcvt vcayecet os.

130 Cem opunvkv enrvmrickvt hvyayvken estemet os; hoporrenekvlken hoporrenkvn emaket os.

131 Cv cukwvn hvwehcit, pvfnen hesakvyvtes; cem vhakvn cv yacuset ok.

132 Vc oh fulkvs, momet ce hocefkv vnokecakat em momecetskvnt o etvpomet vm merrvs.

133 Cv 'levwiketvn cem opunvkv ofvn es vm fvyvtvs; momet holwvyeckv estomis vc ohfvnikates.

134 Estet *vc* ohwetenat enkvpvken cv hesayecvs, momof cem vhakvtaken vcayecares.

135 Ce turofvt cem vtotkvn ohhvyayvkvren hayvs; momet cem vhakvtaken v'mvhayvs.

136 Cv turwvt uewvt uerakko em uewv *omvket* afilhonet os, cem vhakvn vfvstvkekok.

TSATE.

137 Cehofv toyetskat, fvccvt ometskes, momen cem fvcceckvt fvccvket os.

138 Cem ohkerkueckv taken vhakvn estemetskvtet fvccetv ofv momen mehenwetv mahhat ofvn maketsket omes.

139 Vm vyvkhvmketvt cv sumecicet os, vc vnrapvlket cem opunvkvn ehosvkvtet ok.

140 Cem opunvkvt hvsatkuset os; monkv cem vtotkvt vnokecet os.

141 Cv cotket ot, vn homechoyet os; *mome estomis* cem vhakvtaken cv hosekot os.

142 Cem fvccetvt fvccetv meyuksv-sekot omes; momen cem vhakvt mehenwetvt os.

143 Estemerketv feknokketv tepakat cv hvlvtakvtet os; *mome estomis* cem vhakvtaket es vm afvcketvt omes.

144 Cem ohkerkueckvt meyuksv-sekon fvccvket omes: hoporrenkvn v'mes, momen hesakares.

KOF.

145 Cv feke 'somvlkvn huehkvyet os: Cehofv toyetskat, vm vyoposkvs: cem vhakvtaken vfvstares.

146 Ec ohhuehkvyet os: cv hesayecvs, momen cem ohkerkueckvtaken vcayecares.

147 Hvyvtkeko emunken huehkvyvtes: cem opunvkvn em enhonrvyet os.

148 Nere vketeckv oriceko munken cv turwvt nocvkekot os, cem opunvkvn ohvkerricaren.

149 Cem vnokeckv vcvkvyen vn haken em vpohicvs: Cehofv toyetskat, cem fvcceckvtake vcvkvyen cv wenayecvs.

150 Mv holwvyeckvn vcvkvpeyat vwolicaket os; cem vhakvn en hopvyecaket os.

151 Cehofv toyetskat, vnakvn hueretsket os; momen cem vhakv omvlkvt mehenwetvt omakes.

152 Hofunat vteken cem ohkerkueckvtaken es keriyit, mv en likvn meyuksv-sekon hayetskvten kerrvyvtet os.

LES.

153 Cv 'stemerkaten hecet, cv hesayecvs; cem vhakvn cv hosekot omekv.

154 Cemet vn nakcelakvn 'svm vpvyecvs; pvlken cv nesvs: cem opunvkv vcvkvyen cv wenayecvs.

155 Hesayeckvt holwvyecakat en hopvyet omes; cem vhakvtaken hopoyvkekokv.

156 Cehofv toyetskat, cem merkv heromakat rakrvket omes; cem fvcceckvtake vcvkvyen cv wenayecvs.

157 Vc assecakat momen vc vnrapvlket sulket omakes; *momis* cem ohkerkueckvtake enkvpvken fikvkot os.

158 Vhakv-kacvlken hecit, cv feknokket os; cem opunvkvn vfvstvkekok.

159 Cem vhakvtaken vnokecvyan vkerricvs: Cehofv toyetskat, cem vnokeckv vcvkvyen cv wenayecvs.

160 Cem opunvkv etohkvlkat mehenwetvt omes; momen cem fvcceckv fvccakat hvmket o vtekis meyuksv-sekon *oce 'munkvt* omes.

SEN.

161 Naket omecice sekon este vrakkuecvkhoyat vc assecakvtet os; momis cv feket cem opunvkv ohfvccvn penkvlet os.

162 Este svpenkvleckv rakken epoyat etvpomen cem opunvkvt omecicen vc afvcke hakes.

163 Lvksetvn en homecit, tayen en cv homecet os; *momis* cem vhakvn vnokecvyet os.

164 Cem fvcceckv fvccakat omecicen kolvpaken ece 'kvsamvyat nettv hvmke hoyanet os.

165 Mv cem vhakv vnokecakat herkv rakken ocvket os; momen naket elentappuecvkekot os.

166 Cehofv toyetskat, cen hesayeckvn emehakvyvtet os, momet cem vhakvtaken vfastvyet os.

167 Vm puyvfekcvt cem ohkerkueckvtaken vfastet os: momet tayen vnokecvyet os.

168 Cem vhakvtaken cem ohkerkueckvtake esyoman vfastvyet os; vm vyetv omvlkvt ce homvn ocakekv.

TAU.

169 Cehofv toyetskat, huehkvyat ce homvn vwolicekvs: cem opunvkv vcvkvyen cv hesayecvs.

170 *Ce*'nkusapvyat ce homvn vlvkekvs: cem opunvkv vcvkvyen cv hesayecvs.

171 Cv cukhvrpet vkvsvmkvn esfvcken opunayvkvres, cem vhakvtaken v'mvhayetskof.

172 Cv tulaswvt cem opunvkvn opunvyecet yvhikekvs; cem vhakvtake omvlkvt fvccetvt omekv.

173 Ce'nket vnickvt vm ocekvs: cem vhakvtaken enhopoyvyet ok.

174 Cehofv toyetskat, cen hesayeckvn cv yacusvtet omes; momen cem vhakvt es vm eafvcecickvt os.

175 Vm puyvfekcvt hesakekvs, momen ece 'kvsvmvres; momen cem fvcceckvt vm vnicvkekvs.

176 Yvpefikv ehosvte omit ehoset arvyvtet os; cem vtotkvn hopoyvs; cem vhakvtaken cv hosekot omekv.

ESVKVSVMKV 120.

Vcemketv Yvhiketv.

VM estemerketv ofvn Cehofvn ohhuehkvyvtes, momen vm vyoposkvtes.

2 Cehofv toyetskat, vm puyvfekcvn cukhvrpe laksakat, *momen* etulaswv mvkerrat enkvpvken hesayecvs.

3 Etulaswv mvkerretskat, *Cehofvt* naken ce'mvre te? monkat ohvtvlakat naken ce momecvre te?

4 Este yekcat em eccvkotakse en re fvsfvken, cunepv *eto* torawvt vpvkaken.

5 Vn holwakes, Mesek *etvlwvn* tvleporvt fekhonnikv, Ketv *etvlwv* em escukohakv ofvn likikv!

6 Mv herkv enhomecat vpvken vm puyvfekcvt hofunen likvtet os.

7 Vnet herkvn *cv yacet* omes; momis opunayvyof, entaket horre tepokvn eyacvket os.

ESVKVSVMKV 121.

Vcemketv Yvhiketv.

EKVNV hvlhawan vn renakvn vkvwvpares; estvmvn vnickv a vm vtvre te?

2 Vm vnickvt Cehofv, hvlwe ekvnv tepake hayvte ...et *vm vlaket os.*

3 Emet ce'le vkueyihocvre etektvnecekares; ece 'hecicat nocekares.

4 Hecvs, mv Eslevl vhecicat nocekot omet, nocekares.

5 Cehofvt ece 'hecicvt os; Cehofvt vpette cem vkvperv *cem* ocat tes.

6 Hvset nettvn cen nokkicekon, hvressen neren cen nokkicekares.

7 Cehofvt nak holwvke omvlkv enkvpvken ece 'cayecvres; emet cem puyvfekcvn vcayecvres.

8 Cehofvt ossetskan momen eceyetskan mucv vtekat momet meyuksv-sekon estofis vcayecvres.

ESVKVSVMKV 122.

Vcemketv Yvhiketv. Tewe Enake.

Cehofv en cukon oh vpeyvkeres, cv kicakof, vc afvcke tates.

2 Celuslvme toyetskat, cem vtohopke mvhauke ocakat em ofvn pu'let svpvklet os;

3 Celuslvme tvlofy yekcen etohtvrhoyvte omēn etohtvrhoyet os!

4 Mvn *Eslevl* em vliketv *palen hokkolohkat*, Cehofv em vliketvt ohcemecet omes, Eslevl *es* en kerkueckvn, Cehofv e hocefkvn vkvsvmkvn emvkvret.

5 Mekko-em-ohliketv fvcceckvn mvn vpohoyet omes, mekko-em-ohliketv Tewe en cuko hvmecat enanvket.

6 Celuslvme herkv em ocvren emekusvpvkes; ece 'nokecakat nak omvlkvt heret em ayen vpokvres.

7 Cem vtohopkvke rakrvke em ofvn herkvt ocen, cen cuko herakat ofvn estenlopickvt ocekvs.

8 Cv tecakkakat momet vm etohkvlketv svrahkvn, Herkvt ec ofvt ocekvs, makares.

9 Cehofv pun Hesaketvmese en cuko vrahkvn *nak* cen heran hopoyares.

ESVKVSVMKV 123.

Cemen, hvlhawan liketskat, vn renakvn vkvwapis.

2 Hecvs, vtotkvlke en renakvt e pucase e'nken vhecat, momen vtotkv-hokte en renakvt e pucase-hokte e'nken vhecat etvpomet pun renakvt Cehofv pun Hesaketvmesen vhece munken, pum merrvres.

3 Pum merrvs, Cehofv toyetskat, pum merrvs: enhomeckvn tayen es epu fvcfvket omekv.

4 Mv estonkon vpoke em enhomeckv, momen ekvsvmakat epu 'hvperkuecakat pum puyvfekcvt es fackuset omes.

ESVKVSVMKV 124.

Vcemketv Yvhiketv; Tewe Enake.

Eslevl hvmmakekvs; Mv ep ohfvccv huerat Cehofv tokaten omat,

2 Estet epu'nrvpen akvwvpecof, mv ep ohfvccv huerat Cehofv tokaten omat,

3 Momof, en cvpvkketv 'taket epu'nrvpen vhetkof, hesahokēn nokmelakvnt os:

4 Momof uewvt ep ohrvnricen, uefihnat pum puyvfekcv taken ohranvnt os:

5 Momof uewv ekvsvmakat pum puyvfekcv taken ohranakvnt os.

6 Cehofv, mv entake nak selahlecvkvranat omēn e nutetaken pu wikekatet, vkvsvmket omekvs.

7 Fuswv fuswv-pvsatvlke em esenkvnhetv take aossen emvnvttvte omēt pum puyvfekcvt emvnvttvtet omes: senkvnhetvt kvciken, emvnvttepeyvtet omes.

8 Pum vnickvt Cehofv hvlwe ekvnvu hayvte e hocefkv ofvt os.

ESVKVSVMKV 125.

Vcemketv Yvhiketv.

Cehofv em enhonrakat Sivn ekvnhvlwe, mv vkueyihoceko tayo, meyuksv-seko huerate, omvket os.

2 Ekvnv-hvlhawat Celuslvme vfulotakat etvpomet Cehofvt mucv vtekat momen meyuksv-sekon em esten em vfulotet omes.

3 Holwvyecvlke en septvt fvccakat epucasaten oh fekhonnekaret ok; fvccakat e'nketaken holwvyeckv ohfvccvn awiyyvkekaren.

4 Cehofv toyetskat, *este* herakat, momen mv e feketake ofv fvccakat heran em momecvkvs.

5 Momis mv fiyiket, vyetv kunkohan oh vpeyat ton omat, Cehofvt holwvyeckv vtotkvlke vpvkaken vpeyecicvres. Herkvt Eslevl oh ocvkekvs.

ESVKVSVMKV 126.

Vcemketv-Yvhiketv.

Sɪᴠɴ em etvlofvlke svlvfkuehocvten Cehofvt rafulhuecof, mv vpuecakat omēt omeyvtes.

2 Momof pu cukwvt vpelkv es fvcket omen, pu tulaswv yvhiketv es fvcket omvtes: momof etvlwv cahmelikv em etenrvwvn opunayet, Cehofvt nake rakrvken em momecvkvtet os, makakvtes.

3 Cehofvt nake rakrvke, *mv es* epu fvckan pum momecvtet os.

4 Cehofv toyetskat, pun svlvfkuehocvten raohfulkvs, uefibnvke Wvhvlv ocakat omēt.

5 Mv eturopuswv pvlatken fokayakat afvcketv ofvn vteloyvkvres.

6 Eturopuswv pvlvtketv ofvn nerkvn esaye aosset omis, mehenwvn afvcketv ofvn rvlvkvres, en teleko-es wvnawvken svlaket.

ESVKVSVMKV 127.

Vcemketv Yvhiketv; Salomv enake.

Cᴇʜᴏꜰᴠᴛ cukon tohtvrekon omat, mv tohtarakat ehvperkvn vtotkaket os: Cehofvt tvlwv-rakkon vhecicekon omat, vketecvt ehvperkvn nocekot aret os.

2 Cem ehvperkvket os, hvten avpohket, oketv hoyahnen fekvpkvn hopoyatskat, momet hotoskv tvkliken hompatskat; momēn em vnokeckan nockvn emet *omekv.*

3 Hecvs, hopuetaket nakepucasetv Cehofv estemat

omakes; hopuetakhute em ettet feketv emet estemat omes.

4 Eccvkotakse en re este yekcat e'nke ofvt o etvpomvket mvnettetv en hopuetaket omakes.

5 Mv este em eccvkotakse en re hute mvn es fvcke ocat afvcket os: entaket tohopke mvhauke ofv en horretake etempunayakof, vlsvkekares.

ESVKVSVMKV 128.

Vcemketv Yvhiketv.

Este Cehofv em penkalat, em vyetvn ohyvkapat vtekat en heret omes.

2 Ce'nke em vtotketv taken hompetskvret ok: ece 'fvcke tares, momen estonkon aretskvres.

3 Ce hiwvt cen cuko ofv *pvrko* tayen ettat omët on, cen hopuetaket olefv-vpe lowvcloke omvket cem ohhompetvn vfulote tares.

4 Hecvs, mv este Cehofv em penkalat hiyomen ohmerkvranet omat hecvkes.

5 Sivn aossen Cehofvt ec ohmerrekvs, momat hesaketske nettv omvlkvn Celuslvme en heran hecetskvres.

6 Henka, cen hopuetake 'ren hopuetaken hecetskvres. Herkvt Eslevl oh ocekvs.

ESVKVSVMKV 129.

Vcemketv Yvhiketv.

Eslevl hvmmakekvs; Vm mvnettetv vtecicvyvte vteken entaket etewolen cv 'stemerricakvtet os.

2 Vm mvnettetv vtecicvyvte vteken etewolen cv 'stemerricakvtet os: momis vc ohfvnkvkekatet os.

3 Cvpvyecvlket cv'ran oh cvpvyecakvtes: en nenen cvpcvken hayakvtes.

4 Cehofvt fvccvt omes: holwvyecakat em eswvnakvtaken etewarvtet os.
5 Sivn enhomecakat omvlkvt vlsvket pvlken vpcyecicvkhoyekvs:
6 Entaket pvhe cuko onvpvn oh honte maheko emunke yuknat omvket omekvs:
7 Mvn pvhe tacvt e'nken es fvcecekon, mv teleko wvnawicat e hokpen mvn es fvcecekot os.
8 Momen mv hoyvnecat, Cehofv em ohmerkvt ec oh ocvkekvs: Cehofv e hocefkv ofvn ohmerkv opunvkvn ec oh opunayeyet omes, makvkekot os.

ESVKVSVMKV 130.

Vcemketv Yvhiketv.

Cehofv toyetskat, laulakat aossen ec ohhuehkvyet os.
2 Pucasē, vm opunvkv en haken pohvs: ce'nkusapvyat en haken ce hvckot em vpohicvkekvs.
3 Cehofv toyetskat, cemet holwvyeckvn vketecetsken omat, Pucase toyetskat, estimvt huervre te ?
4 Momis holwvyeckv enkvpakickv ece 'pvket os, cem penkvlhoyc taren.
5 Cehofvn emehakvyet os, vm puyvfekcvt emehaket os, momen em opunvkvn em enhonrvyet omes.
6 Vm puyvfekcvt *nere-vketecvlke* hvthvyvtken emehakakat senhoyvnen Pucasen *emehaket os;* henka, *nerevketecvlke* hvthvyvtken emehakakat *senhoyvnen.*
7 Eslevl toyetskat, Cehofvn em enhonrvs; vnokeckvt Cehofv vpvket omen, pvlke neskv esfvckat eme vpvket omekv.
8 Momen emet Eslevl en holwvyeckv omvlkv enkvpvken pvlken nesvres.

ESVKVSVMKV 131.

Vcemketv Yvhiketv; Tewe Enake.

Cehofv toyetskat, cv feket ekvsvmekot omen, vn renakvt hvlwekot os; momen nake rakrvken es e naoricvkot, momet nanvke vm estomahvke mahan es e naoricvkot os.

2 Mehenwvn vm puyvfekcvn hvlatet, cvyayicvyvtet os; vm puyvfekcvt vc vpaket hopuewv e'cke e pese em wicehocvte e'cke vpakat etvpomet os.

3 Eslevl toyetskat, mucv vtekat momen meyuksv-sekon Cehofvn em enhonrvs.

ESVKVSVMKV 132.

Vcemketv Yvhiketv.

Cehofv toyetskat, Tewe em estemerketv omvlkvn em vkerricvs;

2 Cehofvn etemfvccetv vcakan es em punayet, *hvmmaket*, Cekvpe en Yekcat etemfaccvtet omen *vkerricvs:*

3 Mehenwvn cv hute em escuko-hakvn eceyvkot, vn topvn oh vcemkvko munket;

4 Nockvn cv turwvn emvkot, nockv cv turhvrpen emvko emunket;

5 Cehofvn liketvn es en hecit, Cekvpe en Yekcaten escukohakvn es en hecares.

6 Hecvs, Efletvn mv ohfvccvn poheyvtes: ekvnv etovlkat ofvn esheceyvtet os.

7 Em escukohakv ocakan esceyeyvres; e'le em ohluerickv tempen vrakkueceyvres.

8 Ahuervs, Cehofv toyetskat, cem fekvpkv ocat eceyetsken, cemet cen yekcetv en tovhawv vcakat tepakatskat, *asehoket, cukolvkvks*

9 Cem plestvlket fvccetvn vccvkekvs; momen cem vnokeckakat afvcketvt omecicen huehkvkekvs.

10 Cem vtotkv Tewe vrahkvn cem em vfehoyvte e turofvn ctvn vhecihcetskvs.

11 Cehofvt mehenwv ofvn Tewen etemfvccetv vcakan es em punayet, mvn enkvpvkekares; *hvmmaket os;* Ce'na em ette asossen mekko-em-ohliketv cvnaken ohlicares.

12 Cen hopuetaket vm etemfvccetv momen vm ohkerkueckvn emvhayvkvyan vfvstaken omat, en hopuetake takeu mekko-em-ohliketv cenaken meyuksv-sekon oh vpokvres.

13 Cehofvt Sivn ensatkvtet omet, en liketvn e em eyacvtet omekv.

14 Heyvt fekvpkv vm ocat os, meyuksv-sekon; heyvmvn likares; cv yacvtet ok.

15 En hompetvn esfvcken ohmerrares: em este estemerrakan tvkliken es fvcecares.

16 Em plestvlkeu hesaketvn vccvkuecares; momen em vnokeckakat afvcketvt omecicen yekcicet huehkvkvres.

17 E yvpe amahvren mvn Tewe en hayares: vm em vfehoyvten kulken emetakuecvyvtet os.

18 En horren vlesketvn vccvkuecares: momis eme onvpvn en kvtvlvkv vcakat pvkpvkvres.

ESVKVSVMKV 133.

Vcemketv Yvhiketv; Tewe Enake.

Hecvs, etec. 'kat etohkvlket vkerrickv hvmkusen occt vpokat mvtawwvt heret momet eslopicuset os!

2 Olefv neha vcake Elvne e'kv oh kvlke, cukhesse Elvne e cukhesse ohfihnet, em vccvke enockv vteken oh pvlatkvte omēt omes.

3 Hvmvne en secu mv Sivn ekvnv-hvlhawan oh latke omēt *omes:* Cehofvt mvn ohmerkvt *ohlvtkvren* makvtet omekv, hesaketv meyuksy-sekat tat.

ESVKVSVMKV 134.

Vcemketv Yvhiketv.

Hecvkes, Cehofv em vtotkvlke neren Cehofv en cuko ofvn svpaklat omvlkatskat, Cehofvn vkvsvmvkes.

2 Cuko vcakat ofvn ce'uke taken vkvwahpet, Cehofvn vkvsvmvkes.

3 Cehofv, mv hvlwe ekvnv tepakan hayvtet, Sivn aossen ec ohmerrate!

ESVKVSVMKV 135.

Cehofvn vkvsvmvkes: Cehofv e hocefkvn vkvsvmvkes; Cehofv em vtotkvlke toyatskat, *emen* vkvsvmvkes:

2 Centake, Cehofv en cuko ofvn svpaklet, pun Hesaketvmese en cuko-ofvtaken svpaklatskat.

3 Cehofvn vkvsvmvkes; Cehofvt herot omekv: e hocefkvn vkvsvmkvn es vyvhikvkes; eslopicuset omekv.

4 Cehofvt Cekvpen e ensatket, Eslevl eme mahusat cpucasvret ensatkvtet ok.

5 Cehofvt rakket omen, pu Pucaset hesaketvmese omvlkv senrakket omen kerrikv.

6 Naket o estomen Cehofv komat, mvn momecet os, hvlwe ekvnv tepakat ofvn, momet uehvtkv laulakat omvlkv esyoman vk *momecet os.*

7 Ekvnv em eyuksv ocakan hoperet akvwvpecvren hayet os; vtoyehvtten osken en hahicet omes: en herickv-cukotaken hotvlen aossicet os.

8 Mvt Eccpse *ekvnv* en homv-heckvkvte, este nakwenahokat esyomat enanvken, pvsatvtes.

9 Ecepse toyetskat, cem etenrvwvn nakeskerkv nakestomahvke esyoman vtotakvtes, Felon momen em vtotkvlke omvlkvn ohtotet.

10 Emet etvlwv cahmelikv sulken sumhuecet, mekkvlke yekcvken pvsatvtes:

11 Sihone Amolvlke em mekkon momen Ak Pesvnc em mekkon, momen mekkvlke em etvlofv Kenvn ocakat omvlkvn *pvsatet:*

12 Momet em ekvnv taken nakepucasetvn emet, em este Eslevl epucasetvn emvtes.

13 Ce hocefkv, Cehofv toyetskat, meyuksv-sekon *ocet omen,* cs ece 'kerrickvt este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen ocet omes.

14 Cehofvt em esten fvcceccet, em vtotkvlke ohfvccvn e feken e en nokkicvres.

15 Etvlwv cahmelikv en nakvhakvke mekusvpkv cvtokunaphvtke momen cvtokunaplane estenke em vtotketv taket os.

16 Ecukwvn ocvket omis, opunayvkeko tayes; eturwvn ocvket omis, hecvkeko tayes;

17 Ehvckon ocvket omis, pohvkeko tayes; momen e cukwvtake ofv hesaketv sekot os.

18 Mv hayakat mv omvke tares; henka, mv em enhonrakat vtekat.

19 Eslevl en cuko-hvmecat toyatskat, Cehofvn vkvsvmvkes: Elvne en cuko-hvmecat toyatskat, Cehofvn vkvsvmvkes:

20 Lefi en cuko-hvmecat toyatskat, Cehofvn vkvsvmvkes: Cehofv em penkalatskat, Cehofvn vkvsvmvkes.

21 Cehofv, Celuslvmen likat, Sivn aossen vkvsvmket omekvs. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 136.

Cehofvn vkvsvmkvn emvkes; emet heret omekv: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

2 Hesaketvmese *kihocvke* en Hesaketvmesen vkvsvmkvn

emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

3 Pucasvlke e Pucasen vkvsvmkvn emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

4 Mv tvlkuset nakestomahvke rakrvke momecan emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

5 Mv hoporrenkv eteropotten hvlhawan hahicvten emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

6 Mv ekvnv uewv onvpvn pvtican emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

7 Mv hvyayvke rakrvken hahicvten emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

8 Hvset nettvn ohfvnkvren; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

9 Hvresse kococumpv esyomat neren ohfvnkvkvren; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

10 Mv Ecepsen homv-heckvkvte em *pvsate* en nokkicvten *vkvsvmkvn* emvkes; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

11 Momen em etenrvwv taken Eslevl asossicvten *emvkes;* em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv;

12 Enke yekce momen esakpv rvtosecat etehoyvnen *asossicvten;* em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

13 Mv Uehvtkv Cate etekvpicvten emvkes; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

14 Momet Eslevl eteropottecvre hayvten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

15 Momis Felo en suletawvlke esyoman vkpvlatvten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

16 Mv em esten vnrvwv eteropotten evpayvten emvkes; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

17 Mv mekkvlke rakrvken nafnvkvten emvkes; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:
18 Momet mekkvlke pohkvken pvsatvten; em vnokeckvt meyuksv sekon *oce munkvt* omekv:
19 Sihone Amolvlke em mekkon *elecvten;* em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:
20 Momet Ak Pesvne *ekvnv* em mekkon *elecvten;* em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:
21 Momet em ekvnv taken epucasetvn emvten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:
22 Mv em vtotkv Eslevl epucasvren; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.
23 Mv pun hueretv kvncapat ofvn epu 'kerricvten *vkvsvmkvn emvkes;* em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:
24 Momet epu'nrapvlke enkvpvken pu hesahuecvten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.
25 Nakwenohakat omvlkvn hompetvn emet os; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.
26 Hvlwe en Hesaketvmesen vkvsvmkvn emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

ESVKVSVMKV 137.

Hvcce Papelvn fihhonat vfopken, mvn tvkvpokeyvtes: henka, pu turopuswvt pvlatkvtes, Sivn vkerriceyof.
2 Mv en nvrkvpvn vhwanv vpen pun kervlvn oh vtvrticeyvtes.
3 Mvn pu svlvfkuece es epu 'peyvtet yvhiketvn pum 'pohaket, momet pu yvmahkuecakat afvcketvn *pum 'pohakvtet* omekv, Sivn yvhiketv hvmken pun yvhikvkes, *maket.*
4 Estomen Cehofv es en yvhiketvn tvleporv em ekvnvn yvhikeyvre te?

5 Celuslvme toyetskat, ce hosin omat, ev'nkvpervt *em emvnvcketvn* ehosekvs.

6 Ece 'kerricvkon omat, vm afvcketv here mahat senhoyvnen Celuslvmen vm vlostekon omat, cv tulaswvt cv cukwv ofvn vlokpokvs.

7 Cehofv toyetskat, Etvme en hopuetake, Celuslvme en nettv omof, Lekvfvkes, lekvfvkes, em wakkv vteken, makakvten vkerricvs.

8 Papelvn e'chuswv sumecihocvre toyetskat, mv pu momecetskvte etvpomen cem fekat afvcke tares.

9 Mv cen lopuckusan cahwet, cvton 'svnafkat afvcke tares.

ESVKVSVMKV 138.

Tewo *es* em *Vkvsvmkv.*

Cv feke somvlkvn vkvsvmkvn ce'mares; hesaketvmese *kicvkhoyat* ehomvn vkvsvmkvn 'sece 'yvhikares.

2 Cen cuko vcakat hvsvtkat vfvccvn vhecit *ece* 'rakkuecares, momet cem vnokeckv cem mehenwetv tepakat vrahkvn ce hocefkvn vkvsvmkvn emares: cem opunvkvn ce hocefkv omvlkv senhoyvnen rakkuecetskvtet omekv.

3 Mv nettvn huehkvyof vm vyoposketskvtes: vm puyvfekcv ofvn yekcen a'met, cv fekhvmecicetskvtes.

4 Ekvnv mekkvlke omvlkvt, Cehofv toyetskat, vkvsvmkvn ce'mvkvres, ce cukwv em opunvkvn pohakvtet omekv.

5 Henka, Cehofv em vyetvtake ohfvccvn yvhikvkvres: Cehofv em vrakketv rakket omekv.

6 Cehofvt hvlwet o estomis, este kvncvpakan moskomet ot, momis ekvsvmakan hopvyen kerret omekv.

7 Estemerketv ofvn yvkapvye estomis, cv wenayecetskvres; vn horre en cvpvkketv take vnrvpen ce'nken rvtosecetskvres, momen ce'nkvpervt cv hesayecvres.

8 Mv vc ohfvccv ocan Cehofvt poyvres: Cehofv toyetskat, cem vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omes; ce'nke mahusat em vtotketvtaken wihketskvs.

ESVKVSVMKV 139.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat;* Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, vc ofvn cv hopoyet cv kerretsket os.

2 Cemet tvklikvyaten hvtvm ahuervyaten kerretskes: hopvyen vm vkerrickvn kerretsket os.

3 Vn nenucen momen wakkvyaten heren vketecetsket os, momet vm vyetvtake omvlkvn kerrusetsket os.

4 Opunvkv cv tulaswv opunayat ore heren kerretskekat hvmkis sekot omekv.

5 Cv yupvt ot cv homv tis vm vfulotct, ce'nken vc oh wvkecetskvtes.

6 Kerretv *mv omat* vm estomahet vc ohfvnket os: hvlwet os: mvn orvko tayes.

7 Cem Puyvfekcv enkvpvken estvmvn ayare te? momet vc vpaketskat enkvpvken estvmvn letkare te?

8 Kvwvpikit hvlwen eceyin omat, mvn liketskes; elkvhute ofvn vm pvtakvn pvticin omat, hecvs, mvn aretskes.

9 Hvthvyvtke e tvrpvn cenakuecit, uehvtkv en hopvyvke mahat ofvn fékhonnin omat;

10 Mv ofv tisem ce'nket cv yvpvyvres, momet ce'nkvpervt cv hvlvtvres.

11 Mehenwvn yomucket vc vyokkofvres, makin omat, nere tat hvyayvket vm vfulotke tares:

12 Yomuckat tat *naken* cem ehekot os, momis neret nettv etvpomet hvyvyaket os: yomucke momen hvyayvke *cem* etemmomvlkuset omes.

13 Cemet vc ofv nake ehke mahan hayetskvtet ok; cv'cke en hopuetakhute ofvn cv hayetskvtet os.

14 Ece 'kvsvmares, cv 'stomahe sehónecken cv hayets-

kvtet omekv: cem vtotketv estomahvket os, momen mvn vm puyvfekcvt kerruset omes.

15 Cv fune etetehkat cem ehkekates, ehken cv hayet, ekvnv em cehkvke mahat ofvn estomahen cv hayetskof.

16 Vn nettvt hvmkusis cakkeko cmunkof, cen renakvt *estomen vrvranvyan* hece tates, momen cen nakcokv ofvn omvlkvn coke tates: nettv homvn mellvkhoyvtet os.

17 Hesaketvmese toyetskat, cem vkerrickvt mvtawwvt es vm vcacvket os! etohkvlkat em vhonkvtkv mvtawwvt sulkct os!

18 Mvn vhonkvtetvn komin omat, oktahv en sulke sensulket os: vhonecvyof, ece 'pakvye emunkes.

19 Hesaketvmese toyetskat, mehenwvn holwvyecvlken pvsatetskate! monkv catv-pvlvtkv este toyatskat, v'nkvpvkvkes.

20 Holwvyecet ece'nrvpen opunvyecaken, cen horret *ce hocefkvn* chvperkvn opunvyaket omekv.

21 Mv cen homecakan, Cehofv toyetskat, en homecvko? momet mv ece'nrvpen akvwwvpecaten es cv feknokket omeko?

22 Enhomeckv esfvckan es en cv homecvket os; Vn horret omakes, komvyet os.

23 Vc ofvn hopoyvs, Hesaketvmesē, momet cv feken kerrvs; es vn kerrvs, momet vm vkerrickvn kerrvkvs;

24 Momet vyetv *ce* feknokkicat hvmkusis vc vpiken omat hecet, vyetv meyuksv-sekon cv yvpayet, *es vc vyvs.*

ESVKVSVMKV 140.

Yvhlkv Enhomahtv en *hahoyat;* Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, este-hunvnwv holwvyecat enkvpvken cv hesayecvs; este-hunvnwv sestvpenkvlecat enkvpvken cv hesayecvs;

2 Mv e feke take ofv holwvyeckv emetetakuecakat: horre-tepokvn komet e vteloyake emunkvt omes.
3 Cetto holwvyece omet e tulaswv taken fvsecakvtet os; cetto atv *kicetv* em fenenvt e'cukhvrpe elecvn oces. Sela.
4 Cehofv toyetskat, holwvyecakat e'nketake enkvpvken vc vcvyccvs; este-hunvnwv sestvpenkvlecv enkvpvken cv hesayecvs; ayvyof vc vwiketv komakat *enkvpvken.*
5 Ekvsvmakat senkvnhetvn vm ehvket os, *cv'svkvret,* momet ćswvnakvu: nene vfopkan hoyv oman pvticakvtes: senkvnhetvn cv'svre etetakuecakvtes. Sela.
6 Cehofvn em punayit hvmmakvyvtes, Cemet vn Hesaketvmese toyetskes: vm mekusvpkvtake en haken em vpohicvs.
7 Cehofv Pucase, cv hesayeckv en yekce toyetskat, horre-tepokv nettv omof cemet cv'kvn ohranetskvtes.
8 Cehofv toyetskat, nanvke holwvyecvlke komaten e'hmetskvs; nake holwvke ohvkerrican emvnihcetskvs, e hvlwecvkekaren. Sela.
9 Mv vm vfulotakat e'kv take ohfvccvt on omat, e cukhvrpe mahusat en holwakat entaken ohranvkekvs.
10 Torawv vhetkakat oh pvlvtkekvs: entaket totkvn tvkpvlatet, vksufke sufsokan vk pvlvthoyekvs, hvtvm akvwvpecekaren.
11 Holwvke opunayvt ekvnv ofvn yekcihocekares: nak holwakat este-hunvnwv holwvyecan hopoyvres, tvkwikvret.
12 Cehofvt *este* estemerrihocat nake em fvccehocvren vpvyecet, nak enkusvpkakat nake em fvccvt omaten vpvyecvret on kerris.
13 Mehenwvn fvccakat vkvsvmkvn ce hocefkvn emvkvres: fvccv momecakat ce homvn vpokvres.

ESVKVSVMKV 141.

Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFV toyetskat, ec ohhuehkvyet os; lvpecicet a ve oh *vtes:* ec ohhuehkvyof, vm opunvkv en haken em vpohicvs.

2 Vm mekusvpkvt nak fvmeckv nokre en fvmece ce homvn *naken* ohoce omēn, cv'nke kvwapvyat yafke *nak* ohnekrickv omēt ocekvs.

3 Cehofv toyetskat, vhecicvn cv cukwv ehomvn huericvs: cv cukwv 'mvhauken vcayecvs.

4 Nak holwvke estomen cv feken ohfuleccicekot, estehunvntake holwvyeckvn vtotkakat vpakit, holwvyeckv momeckv ofvn vtotkaren cv feken ohfulecihcetskvs; momet en hompetv herakusen homparen vm etektvnehcetskvs.

5 Este fvccat cv tepkekvs, heromkv *tares:* momet vm vsehekvs, mvt vfekv *cv*'kv oh *kvlke ome tares;* cv'kvn tvkocekares: estemerketvt ohcakkakof, vm mekusvpkvt em ocvke emunky taret ok.

6 Em fvccecvlke taken cvtovlkan tvkpvlvtvkhoyof, vm opunvkvn pohvkvres, cvmpvket omekv.

7 Estet ekvnvn cvpvyecof, ekvnv warke vwahat etvpomen pu funet elkv-hute em vhauke ehomvn vwahvket omes.

8 Momis, Cehofv Pucase toyetskat, vn renakvt cemen ec oh hecet os; cemen cem enhonris; vm puyvfekcv em enhonrkv sekon wihketskvs.

9 Senkvnhetv cv'svre etetakuecakvte enkvpvken vc vcayecet, hoyv senkvnhetv holwvyeckv vtotkvlke enanvke enkvpvken vc vcayecvs.

10 Holwvyecakat es em enkvnhetvtake etvwvn vk pvlvtkekvs, vnet emvnvttepvyof.

ESVKVSVMKV 142.

Tewe em Maskel, Ekvnvhauken Vpikof. Mekusvpkv.

Vn haken Cehofvn es ohhuehkvyet os; vm opunvkv en haken Cehofvn es enkusapvyet os.

2 Vm estemerkv opunvyeckv ehomvn apvlatit, cv feknokketvn en kerkuecvyet os.

3 Vc ofvn vm puyvfekcvt ohrvnhokof, vn nenucen kerretsket os. Vyetv yvkapvyat ofvn cv'svret senkvnhetvn ehakvtet os.

4 *Vm* vkvpervn hecet, hecvs; este cv kerrat sekot os; ohletkvye tayat vc vnahet os; este hvmkis vm puyvfekcv moskomat sekot os.

5 Cehofv toyetskat, ec ohhuehkvyvtes; Cemet vm vrvnaketv, momet wenahokat em ekvnv ofvn nake epucasvyat toyetskes, makvyvtes.

6 Huehkvyaten em vpohicvs, kvncvpe mahen cv hahoyekv: vc assecvlke enkvpvken cv hesayecvs, es vn yekcvket omekv.

7 Vm puyvfekcvn cuko-yekcvn aossicvs, vkvsvmkvn ce hocefkvn emaren; fvccakat vm vfulotvkvres, heromet cv momecetskvret ok.

ESVKVSVMKV 143.

Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, *ce*'nkusapvyaten em vpohicvs, vm mekusvpkvtaken pohvs: cem mehenwetv ofvn vm vyoposkvs, *momen* cem fvccetv ofvn.

2 Momet cem vtotkvn ohfvccehcetskvs, cen renakv ehomvn este-wenahokat hvmkusis fvccet huerekaret ok.

3 Horret vm puyvfekcvn assecvtet omekv: vn hesaketv ekvnvn es tvknafkvtet os; mv hofunen pvsatkvte omēt yomucyokan likaren hayvtet os.

4 Monkv vm puyvfekcvt vc ofvn muntvlket os; cv feket
pohyvket vc vpiket os.
5 Nettv hofunof ocakvten vkerricis: cem vtotketv
omvlkvn ohvkerricis; ce'nke em vtotketvn heren vkerri-
cvyet os.
6 Cv'nken ec oh rvtosecvyet os: vm puyvfekcvt ekvnv
ewvnhkat omēt ce *wvnhket* os. Sela.
7 Vm vyoposketvn lvpecicvs, Cehofv toyetskat; vm
puyvfekcv en yekcet vnahet omes; ce turofvn vm ehhets-
kvs, mv vksufkan esvkceyake omvye cv hakckaren.
8 Cem vnokeckvn hvthvyvtken poharen cv hayvs; cemen
cem enhonrikv; vyetv yvkvpvranvyan cv kerricvs, vm
puyvfekcvn ec oh kvwapikv.
9 Vc vnrapvlke enkvpvken cv hesayecvs, Cehofv toyets-
kat; ec oh letkis, vc vrvnayetskvren.
10 Nak kometskan momecetvn v'mvhayvs; cemet vn
Hesaketvmese toyetskekv: cem Puyvfekcvt heret os; cv
yvpayet, fvccetv ekvnvn es cv ceyvs.
11 Cehofv toyetskat, ce hocefkv vrahkvn cv wenayecvs:
cem fvccetv ofvn vm puyvfekcvn estemerketvn aossicvs.
12 Momet cem vnokeckv ofvn vn horren warvs, momet
ym puyvfekcv estemerricakat omvlkvn sumhuecvs; cem
vtotkv toyikv.

ESVKVSVMKV 144.

Tewe *es* em *Vkvsvmkv*.

CEHOFV vn cvtot, mv cv'nken horre-tepokvn emvhayet,
cv'nke-wesakvn tepoyvkvren mvhayat;
2 Mv vm vnokeckv momet vn tohopket; vn cuko hvlwe
momet cv hesayecvt; es vm evrvnvkv momet mv em en-
honrvyat; mv vm este vm elecvn svpvklecat, vkvsvmket
omekvs.
3 Cehofv toyetskat, Estet naket omen vkerricetske

haks? monkat este e'ppuce naket omen moskometske haks?

4 Estet chvperketv omēt os: en nettvt nak em vpette sumkat omvket os.

5 Cen hvlhawan ahvtaphuecvs, Cehofv toyetskat, momet ahvtvpkvs: ekvnv-hvlhawan celayvs, momen ekkuecvkvres

6 Vtoyehvtten atotet, vwahecvs; cem eccvkotakse en ren atotvkvs, momet sumhuecvs.

7 Ce'nken hvlwen awiyyvs; cv hesayecvs, momet uewv rvkrakat a vk vc ossicet, tvleporvlke e'nke taken a vc ossicvs;

8 Mv e cukwv taket mvkerretvn opunayen, e'nkvperv taket lvksetv e'nkvpervt omat.

9 Hesaketvmese toyetskat, yvhiketv mucvsen es ece 'yvhikares; eshayeckv efvkv pale ocaten hayecit, vkvsvmkvn ece 'yvhikares.

10 Mv mekkvlke hesayeckvn emakat emet omes: mv em vtotkv Tewen eslafkv-cvpko ena nokkicat enkvpvken hesayecat.

11 Cv hesayecvs, momet tvleporvlke e'nke taken a vc ossicvs, mv e cukwv taket mvkerretvn opunayen, e'nkvperv taket lvksetv e'nkvpervt omat.

12 Momat pu'ppucetaket nak hontvke mvnettvke mahakat omvke *haken*, pu'chustvlke kvnowv cvto cuko-herv omvken kvlvfvkhoyvte omvke *taren:*

13 Momat pun herickv-cukot fvcfvket omet, hompetvhakv cahmelike omvlkvn est em ocaken; pun yvpefikvt cukpe-rakko vnvcomen momen cukpe-rakko palvken pum ekvnv ofvn heckuecvkvren:

14 Pum wakv-vtotkvlket vtotkvre yekcvket omen: pum etehoyvnkv ofv lekahfet esceyetv momen asossetv sekon, yiyetv sekaren.

15 Etvlwv en hueretv momēt omen afvcket omes; *henka*, mv etvlwv en Hesaketvmeset Cehofvt omaten afvcket omes.

ESVKVSVMKV 145.

Tewe es em Vkvsvmkv.

Vn Hesaketvmese, Mekko toyetskat, ece 'rakkuecares; momet estofis meyuksv-sekon ce hocefkvn vkvsvmares.

2 Nettv vtekaten ece 'kvsvmares; momet estofis meyuksv-sekon ce hocefkvn vkvsvmares.

3 Cehofvt rakket omet, vkvsvmvkvre here etetayet omes; momen en rakketvt kerhoyeko tayet omes.

4 Este-honvpse hvmket este-honvpse hvmkan em *punayet*, cem vtotketvtaken vkvsvmvres, momet cem vtotketv yekcvken kerkuecvres.

5 Cem vrakketv en rakketv en hvyayvken ohvkerricit, cem vtotketv estomahakan ohvkerricares.

6 Momen *estet* nake sehoneckvke momecetskat en yekcen opunvyecvkvres, momen vnet cen rakketvn kerkuecares.

7 Cen heretv rakke vkerrickvn tayen opunvyecvkvres; momet cem fvccetv ohfvccvn yvhikvkvres.

8 Cehofvt heromet, merkv es fvcket omet, cvpvkketv yulohuset, momet vnokeckv rakken ocet omes.

9 Cehofvt omvlkv en heromet omen, em merretvt em vtotketv omvlkvn oh ocvket omes.

10 Cehofv toyetskat, cem vtotketv omvlkvt vkvsvmkvn ce'mvkvres; momen cem vnokeckakat ece 'kvsvmvkvres.

11 Cem ohmekketv em vrakketvn opunvyecet, cen yekcen opunvyecvkvres;

12 Em vtotketv yekcvken este en hopuetaken en kerkuecet, em ohmekketv en rakke en hvyayvken en kerkuecvkvret.

13 Cem ohmekketvt ohmekketv meyuksv-sekot omes, momen cem ohfvnketvt honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen *oce munkvt* omes.

14 Tvkpvlatkat omvlkvn Cehofvt kvwapet, tvkpotokakat omvlkvn asvpvklecet os.

15 Omvlkv en renakvt ec oh hecet ce'mehakvket omes; momen oketv orof hompetvn emetsket os.

16 Ce'nken hvwecet, nak wenahokat vtekat em eyackvn fvcecetsket os.

17 Cehofvt, em vyetvtake omvlkv ofvn fvccvt omet, em vtotketvtake omvlkv ofvn heromet os.

18 Cehofvt mv ohhuehkakat omvlkvn em vwolet omet, mv mehenwetv ofv oh huehkakat omvlkvn em vwolet omes.

19 Mv em penkvlakat em eyackv taken esohfvcecvres; momet en huehketv taken em vpohicet, hesahuecvres.

20 Cehofvt vnokecakat omvlkvn vcahuecvket os; momis holwvyecakat omvlkvn sumhuecvres.

21 Cv cukwvt Cehofv vkvsvmkvn opunayvres; momen enavpeswv omvlkvt e hocefkv vcakan estofis emeyuksvsekon vkvsvmvkekvs.

ESVKVSVMKV 146.

Cehofvn vkvsvmvkes. Vm puyvfekcv toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs.

2 Hesakvyc vtekat Cehofvn vkvsvmares: hesaketv estomusis ocvye vtekat vn Hesaketvmesen vkvsvmkvn es vyvhikares.

3 Mekkvlken em enhonrekot, este e'ppuce mv ofv vnickv sekan em enhoniratskvs.

4 En hesaketvt aosset os; em ekvnvn fulket os; mv nettv mahusan em vkerrickvt sumeces.

5 Estimvt Cekvpe en Hesaketvmese em vnickvn ocen omat, afvcket os, mv em enhonrkvt en Hesaketvmese Cehofv ofvt omen:

6 Mvt hvlwe ekvnv tepakan, uehvtkv momen mv vkfullateu omvlkvn hayvtes: mv meyuksv-sekon mehenwvn vcvyecat:

7 Mv ohwetenhokaten em fvccecet; elawakan hompetvn emet os; Cehofvt cuko-yekcv vtehkvlken en recopvket omcs.

8 Cehofvt eturhecvkekan renayepuecet os: Cehofvt estc fvccakan vnokecet os.

9 Cehofvt tvleporvlken vcayecet os; erkemele momet oyen yekcvkuecet os; momis holwyecakat em vvetvn rvkpalet os.

10 Cehofvt meyuksv-sekon mekkvres, Sivn toyetskat, cen Hesaketvmeset honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen *mekkvres.* Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 147.

Cehofvn vkvsvmvkes, pun Hesaketvmesen vkvsvmkvn 'svyvhiketv heret omekv; estafvcecice tayat omen, vkvsvmkv yvhiketv momvre heret omckv.

2 Cehofvt Celuslvmen etohtaret omes; Eslevl em este vhepvkhoyvten vteloyet omes.

3 Emet efeke kvcekan em wicecet, vnvttakan heren em wvnayet os.

4 Kococumpv em vhonkvtkvn onayet os: e hocefhokvn omvlkvn emvket os.

5 Pu Pucase rakket omet, yekcotv es yekcet omes; en hoporrenkvt vhopayesko tetayet omes.

6 Cehofvt eyaskakan yekcvkuecet os: holwvyecakan ekvnvn tvkpvlatet os.

7 Cehofvn vkvsvmkv emetvn 'svyvhikvkes; kervlvn

hayecet, pun Hesaketvmesen vkvsvmkvn 'svyvhikv-
kes:
8 Mv hvlwan vholocen es ohranet, ekvnvn osken em
etetakuecat, pvhe ekvnv-hvlhawan ohhontvren hayaten
vkvsvmvkes.
9 Punvttvn en hompetvn emet, kakke mvnettvke haho-
kan emvket os.
10 Corakko en yekcetvn es afvckekot os: este e'le oh-
fvccvn 'se afvcecicekot os.
11 Cehofvt mv em penkvlakan 'se afvcecicet, mv em
vnokeckv em enhonrakan 'se afvcecicet os.
12 Celuslvme toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs; Sivn to-
yetskat, cen Hesaketvmesen vkvsvmvs.
13 Cen tohopkvhauke semvkhotkvn yekcvkuecet, ec
ofvn cen hopuetaken ohmerrvtet omekv.
14 Cem *ekvnv em* vteke em ofvn herkvn hayet os:
teleko here mahaten es ce fvcecet os.
15 Em vhakvn ekvnv hvmkvn ohtotet omes; em opunv-
kvt pvfne mahen letket os.
16 Yvpefikesse omēn hetute-rakkon emet os; essu
omēn hetute hvtken vwahecet omes.
17 Nakwokucke omēn en hetute wvnhen vtotet omes:
en kvsvppe ehomvn estimvt huere taya?
18 Em opunvkvn atohtet, rekkicet os: en hotvle ho-
talvren hayen, uewv hahket, fihnet os.
19 Em opunvkvn Cekvpen en kerkuecet, em vhakv em
fvcceckv-esyoman Eslevl en kerkuecet os.
20 Este etvlwv estomis momēn em momecekates: mo-
men em fvcceckvt on omat, kerrvkekatet os. Cehofvn
vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 148.

CEHOFVN vkvsvmvkes. Hvlhawat avten Cehofvn vkvsvmvkes: hvlhvwe ocakat ofvn vkvsvmvkes.

2 Em encelvlke omvlkatskat, emen vkvsvmvkes: enanvke omvlkatskat, emen vkvsvmvkes.

3 Hvse hvresse tepakatskat, emen vkvsvmvkes: hvyayvke kococumpv omvlkatskat, emen vkvsvmvkes.

4 Hvlhawat en hvlhvwe toyatskat, momen uewv hvlhawat onvpv ocatskat emen vkvsvmvkes.

5 Entaket Cehofv e hocefkvn vkvsvmvkekvs: emet mahken, hahakvtet omekv.

6 Momen ohvtvlaken emet meyuksv-sekon yekcen svpvklecvtet os: nak makat sumkvranekaten hayvtet os.

7 Yvmv ekvnv avten Cehofvn vkvsvmvkes, nak sehoneckvke uehvtkv vkfullatskat, momen laulvke omvlkatskat:

8 Totkv hetute-nerkv rakke tepakatskat: hetute-rakko hopere tepakatskat: hotvle-rakko em opunvkv sohfvcecetskat:

9 Ekvnv-hvlhawat rvne omvlkv esyomatskat: e̓to ettatskat, momen vcenv omvlkatskat:

10 Punvttv vpuekv omvlkv esyomatskat: nakhvllecakat fuswv tvmecat esyomatskat:

11 Ekvnv mekkvlke etvlwv cahmelikv omvlkv esyomatskat: mekkucvlke ekvnv fvccecvlke omvlkv esyomatskat:

12 Este mvnettvke hoktvke mvnettvke esyomatskat: este vculvke hopuetake esyomatskat:

13 Entaket Cehofv e hocefkvn vkvsvmvkekvs: eme e hocefkv tvlkuset hvlwet omekv: en hvyayvke ekvnv hvlwe tepakat senhvlwen ocet omes.

14 Momen eyvpen es vkvsvmepueckvn em vnokeckakat

omvlkv em ocan kvwapvtet os; Eslevl en hopuetake, este eme em vwolakat, em ocan. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 149.

Cehofvn vkvsvmvkes. Yvhiketv mucvsen Cehofvn 'svyvhiket, em vnokeckakat en nvkaftetv ofvn em vkvsvmkvn yvhikvkes.

2 Eslevl mv hayvten es afvcket omen; Sivn e'chustaket em Mekkon es afackakusekvs.

3 Opvnkv ofvn e hocefkvn vkvsvmvkekvs: templel kervlv tepakan hayecet, vkvsvmkvn 'svyvhikvkekvs.

4 Cehofvt em esten es afvcket ok: eyaskakan hesayeckvn es nehicvkvres.

5 *Cehofv* em vnokeckakat vrakkueckvn es e afvckvkuecekvs: afvcketvt omecicen en topv taken oh lumhet yvhikvkekvs.

6 Hesaketvmese vkvsvmkv hvlhawan e cukwvtaket opunayaken, eslafkv-cvpko em fvske hokkolen enke taken es hvlatet,

7 Centilvlke em pvleckvn en hayet, etvlwv cahmelikvn estemerrickvn es estemerrvkuecvkvret;

8 Em mekkvlken cvto-telacvn es wvnayet, en rvkrakvtaken cvtoeshvlvtkv es wvnayvkvret;

9 Mv ohfvcceckv cohoyvten es ohvlvkuecvkvret: heyv vrakketvn em vnokeckakat omvlkvt ocvket os. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 150.

Cehofvn vkvsvmvkes: en liketv vcakat ofvn emen vkvsvmvkes: en yekce en sutv ofvn emen vkvsvmvkes.

2 Em vtotketv yekcakat esvrahkvn emen vkvsvmvkes: en rakketv herc mahat vcvkvyen emen vkvsvmvkes.

3 Pofketv-rakko en haken es vkvsvmvkes: eshayeckv efvkv oce kervlv tepakan es vkvsvmvkes.

4 Towvtulkv opvnkv tepakan es vkvsvmvkes: eshayeckv efvkv ocakat momen fehpv omat esyomen hayecet vkvsvmvkes.

5 Sempvl yekce hahokan hayecet, emen vkvsvmvkes: sempvl huehkake ome hahokan hayecet, emen vkvsvmvkes.

6 Nake hesahoke taye vtekat Cehofvn vkvsvmvkekvs. Cehofvn vkvsvmvkes.

PU PUCASE MOMET

PU

HESAYECV CESVS KLIST

EN TESTEMENT MUCVSAT.

KLEKVLKE EM PUNVKV
MV OFV ENHVTECESKV COHOYVTE AOSSEN
TOHTVLECIHOCET OS.

AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.
NEW YORK.

[*Muskokee New Testament.*]

	Setemwarke.
MARO	28
Mak	16
Luk	24
Cane	21
Vpastelvlke em fulletv	28
Lomvlke	16
Kvlenrvlke I.	16
Kvlenrvlke II.	13
Kelesvlke	6
Efesvnvlke	6
Felepvlke	4
Kolasvlke	4
Resvlonikvlke I.	5
Resvlonikvlke II.	3

	Setemwarke.
Temore I.	6
Temore II.	4
Titvs	3
Filemvn	1
Hepluvlke	13
Cems	5
Petv I.	5
Petv II.	3
Cane I.	5
Cane II.	1
Cane III.	1
Cutvse	1
Lefelesvn	22

OPUNVKV-HERV

MARO COYVTE.

SETENTVCKE I.

HEYV nakcokv Tewe e'ppuce, Eplehame e'ppuce, Cesvs
Klist heckvrane vtecicvtet os.

2 Eplehame Iseken en heckuehocvtes; momen Iseke
Cekvpen en heckuehocvtes; momen Cekvpe Cutvn en
heckuehocvtes, momen etecakkakateu;

3 Momen Cutv Felesen hvtvm Selvn Temvt en heckue-
cvtes; momen Felese Eslvmen en heckuehocvtes; mo-
men Eslvme Elvmen en heckuehocvtes;

4 Momen Elvme Vmenetapen en heckuehocvtes; mo-
men Vmenetape Neasvn en heckuehocvtes; momen
Neasv Salmvn en heckuehocvtes;

5 Momen Salmv Poosen Lekapet en heckuecvtes; mo-
men Poose Open Luret en heckuecvtes; momen Ope
Cvsen en heckuehocvtes;

6 Momen Cvse Tewe mekkon en heckuehocvtes; mo-
men Tewe mekko Salomvn Yuliv *e'hiwv tatet* en heckue-
cvtes;

7 Momen Salomv Lopoen en heckuehocvtes; momen
Lopoe Epivn en heckuehocvtes; momen Epiv Esen en
heckuehocvtes;

8 Momen Ese Cosefaten en heckuehocvtes; momen
Cosefate Colvmen en heckuehocvtes; momen Colvme
Osivn en heckuehocvtes;

9 Momen Osiv Corvmen en heckuehocvtes; momen

Corvme Ekasen en heckuehocvtes; momen Ekase Esekivn en heckuehocvtes;
10 Momen Esekiv Menasen en heckuehocvtes; momen Menase Emvnen en heckuehocvtes; momen Emvne Cosivn en heckuehocvtes;
11 Momen Papelvn svpehoyofv mahen Cosiv Cekonivn en heckuehocvtes, momet eteçakkakateu:
12 Momen Papelvn resoriholicofvn, Cekoniv Svlatevn en heckuehocvtes; momen Svlatev Solopepen en heckuehocvtes:
13 Momen Solopepe Epivten en heckuehocvtes; momen Epivte Elieken en heckuehocvtes; momen Elieke Esvn en heckuehocvtes;
14 Momen Esv Setvken en heckuehocvtes; momen Setvke Ekemen en heckuehocvtes; momen Ekeme Elivten en heckuehocvtes;
15 Momen Elivte Eleasvn en heckuehocvtes; momen Eleasv Marrvn en heckuehocvtes; momen Marrv Cekvpen en heckuehocvtes;
16 Momen Cekvpe Cose, Mele e'hen, en heckuehocvtes; *momen* Mele aossen Cesvs, mv Klist kihocat, heckvtes.
17 Monkv Eplehame vteke Tewe erorat honvpse omvlkat palen-ostohkakes; momen Tewe vteke Papelvn svpehoyvte erorat honvpse palen-ostohkakes; momen Papelvn svpehoyvte vteke Klist erorat honvpse palen-ostohkakes.
18 Momen Cesvs Klist heckvte hiyomēt omvtes: E'cke Mele Cose temfvccet ehiwvranet omof, tohvhoyeko munken, Puyvfekcv Vcakat enaken es nvrkese tates.
19 Mohmen Cose, hokte e'he *este* fvccvt omet, Vlesketv en hayvkot, ehkusen wikarcs, komvtes.
20 Momis heyv nanvken vkerricof, hecvs, Pucase em encelvt vpueckv ofvn em e heckuecet, Cose, Tewe e'p-

puce toyetskat, ce 'hiwv Mele cvpvyetv ce penkahlats,
mv ofv hocackat Puyvfckcv Vcakat enaket okv.
21 Momen cepvnusen heckuecvres, momen CESVN ki-
cet hocefetskvres; em estvlken en holwvyeckv enkvpv-
ken hesahuecvret okv, kicvtes.
22 Momen heyv omvlkv hiyomecat Pucase owalv
en kerkuecen nake onayvtet esfvckvranaten omvtes, hvm-
maket,
23 Hecvs, fvcenvt nvrkehset, cepvnusen heckuecvres,
momen e hocefkv EMANYUEL kicvkvres, mv ohyvtek-
hoyat, Hesaketvmese epu'pakat, *maketvt* omes.
24 Momof Cose nocvten ahuyiret, Pucase em encelvt
em punayvten momvtes, momet e 'hiwvn evpayvtes:
25 Momen, kerreko emunken, cepvnuse hvteceskvn
heckuecvtes; momen e hocefkv CESVN kicvtes.

SETENTVCKE II.

MOMEN Helot mekko like nettv take ofvn, Cesvs Pe-
rehem Cutev ofv heckof, hecvs, este hoporrenvlke hvsossv-
fvccv awet Celuslvmen yicvtes,
2 Estvn Cusvlke em mekko heckat like haks? en
kococumpv hvsossv-fvccvn heceyvtet, vrakkuecvranet
yicēkv, makaket.
3 Momen, Helot mekko pohat, Celuslvmvlke omvlkv
svpvket fekhervkekates.
4 Momet este em plest enhomvhhotat omvlkvn, en
nakcokv-hayvlkeu vteloyof, estvmvn Klist heckvranvte
em 'pohvtes.
5 Momen em onvyakat, Perehem *tvlofv* Cutev ekvnv;
hiyomēn owalv coyvtet omekv,
6 Momen Perehem, Cutv em ekvnv *ofv* liketskat, Cutv
em mekkvlke vpaket cotkus mahat toyetskekos; mekko
vm este Eslevl vfvstvranat a ec ossvret ok, kicakvtes.

7 Momof Helot, este hoporrenvlke ehkusen enhohiket, estofvn kococumpv hecket omvte hericet em 'pohvtes.

8 Momet Perehem ohtotvtes, Vpeyet, hericet estuce mvnettusan hopoyvkes: momet eshecatskof, punvkv hvtvm 'svn yicatskvres, vneu ahyit vrakkuecaren, kicet.

9 Momen mekko em apohihcofvt, enkvpvkakvtes; momen, hecvs, mv kococumpv hvsossv-fvccv hecakvte enhomahtet aye emunket, estuce mvnettuse wakkat onvpvn er oh fekhonnvtes.

10 Momen kococumpv hecakat afvcketv rakken tayen es afvckakvtes.

11 Momen cuko seceyof, hopuewuce e'cke Melen vpaken hecakvtes, momet tvkpvlatket vrakkuecakvtes: momet nakvtehkv en hauhicof; nanvke e'makvtes, cvtokunaplane, lipenv *helukfvmecvn*, smvnv esyomen.

12 Momen vpueckv ofvn Helot oh fulecvranekon Hesaketvmeset en kerkuehcen, vyetv etvmin em ekvnv yoh fulecepvtes.

13 Momen vpeyehpof, hecvs, Pucase em encelvt vpueckv ofvn Cosen em e heckuecvtes, Ahuyiret hopuewuce e'cke tepakvn evpayet, Ecepsen 'soh letkvs, momet mvn liketske munken cem onvyares: Helot hopuewucen elecetvn *komet* hopoyvranekv, kicvtes.

14 Momen ahuyiret, hopuewuce e'cke tepakvn evpayet, neren es ayvtes, Ecepsen.

15 Momen, Ecepse osse cv'ppuce enhuehkvyvtes, make Pucase em punvkv owalv kerkuecvte esohfvckvren, mvn like munken Helot elvtes.

16 Momof Helot, este hoporrenvlket nakhayekot *fullvten* hecof, tetayen cvpakkvtes, momet vtotet, cepvnvkuce ohrolope en hokkolan vteken 'ra en kvncapat Perehem momet em vtekakat vtehkat omvlkvn

pvsatvtes, este hoporrenvlke hericet em 'pohvte vcvk-
vyen.
17 Momof Cvlemiv owalv opunayvte esfackvtes, hvm-
make,
18 Lemv ofv en haket pohkvtes, waketvt, momen hv-
kihketvt, momen hvkihketv rakket, Lecvlet en hopueta-
kucen es hvkihket, emahlvpvtkvre tayekates, svkepe-
kokv.
19 Momis Helot ehlof, hecvs, Pucase em encelvt
vpueckv ofvn Cose em e heckuecvtes, Ecepse ofvn,
20 Ahuyiret, hopuewucen, e'cke tepakvn evpayet,
Eslevl ekvnvn *es* vyvs: estuce en hesaketv em vrahkvte
pvsvtkepekv, kicet.
21 Momen ahueret, hopuewuce e'cke tepakvn evpayvtes,
momet Eslevl ekvnvn 'res orvtes.
22 Momis Akelaet, e'rke Helot vyoposket, Cutev ofvn
mekkvcuken pohat, vyetv penkalvtes: momis Hesaketv-
mese vpueckv ofvn en kerkuecekv, fiyiket Kalvlen ayvtes.
23 Momen tvlofv Nasvle hocefken ayet er likvtes: Na-
svlvlken kihocvres, owalvlke opunahoyvte sohfvckvren.

SETENTVCKE III.

Mv nettv take omof Cane paptisvt, Cutev vnrvwv ofvn
erkenaket,
2 Momet, Cem vkerrickvn eticvks, hvlwe em ohmek-
ketvt vwolicusekv, maket;
3 *Momet,* Opunvkv en haket vnrvwvn huehket, Hesa-
ketvmese em vyetvn etetakuecvks, en nenen lvpotlvken
hahicvks, maket, owalv Hesiv opunvyece okvte heyv estet
mvt omekv, *maket* vlakvtes.
4 Momen mv Cane rvcce-kuphe essen accet, cusse
sewvnaketvn etetackv sewvnvket omvtes: momen tvffo-
noksv momen fo-semvnole en cvmpe en hompetv tates.

5 Momof Celuslvme, Cutev, Cotvne *hvcce* afopke *este*
omvlkvt esosset oh vpeyvtes,
6 Momet, en holwvyeckvn e ohonvyaken, Canet Cotv-
nen vk paptisvtes.
7 Momis Falvsevlke, Satusevlke esyomat sulket paptisan
en yicen hecof, Cetto honvpse toyatskat, Cvpvkketv
vlvkvranan em pefatkvks, estimvt ce kicvke haks?
8 Monkv vkerrickv etickv oricen em etten hayvkes;
9 Momen, Eplehame pu'rken ocēs, maketv vkerrih-
catskvs; Hesaketvmese heyv cvtó asosse hopuetake
Eplehame em mahmice tayet omen, ce kicvkit okikv.
10 Momen hiyomis pucuswv eto eceskv take vwakkēs:
monkv eto em ette heren hayekat vtekat tacket, totkvn
tvk wihoket os.
11 Vne mehenwvn uewvn es ce paptisvkit omis, vker-
rickv etickvn: momis cv yupv vlakat vne 'svn yekces,
em estelepikv *en* cvwvye taye heretv orvks: mvt Puyv-
fekcv Vcakan, momet tötkvn es ce paptisvkvres.
12 Mv *este* es em weskv e'nke ofvt's, momen naken en
nerkv en cesketv heren hvsvtecvres; momet en teleko
vtelohyet, tohton vtehvres: momis en tvleesse totkv
vsleko tayan es nekricvres, kicakvtes.
13 Momof Cesvs Kalvlen atet Cotvnen Canen em vlakv-
tes, paptisvren.
14 Momis Cane em vsehvtes, Vne min cv paptisetske
tayes, momat vnen vm vlaketske haks? kicet.
15 Momen Cesvs em vyoposket, Hiyomat *vm* vkvsvmvs;
hiyomēn fvccetv omvl sohfvceceyvre momvre tayet
omekv, kicvtes. Momof em vkvsamvtes.
16 Momen Cesvs paptiskan vpakusen uewvn enkvpaket
vcemkvtes; momen hecvs, sutvt en hauhakvtes; momen
Hesaketvmese em Puyvfekcvt pvcehowe omēt hvtapket,
oh liken hecvtes.

17 Momen hecvs, opunvkv en hake hvlwe atet, Heyvt Cv'ppuce vnokecke, mv ofv vfackusvyat tes, *maket pohkvtes.*

SETENTVCKE IV.

Momof Cesvs, Puyvfekcvt evpvhyet, vnrvwvn es ossvtes, puyvfekcv holwakat eskerrvren.

2 Momen nettv pale-osten nere pale-osten eelvwehcof, renyupvn elawvtes.

3 Momen eskerrvt em vlakof, Hesaketvmese E'ppuce toyetsken omat, maketsken, heyv cvtot tvklike hakvkekvs, kicvtes.

4 Momis em vyoposket, Este tvklike tvlken vhesahkekos, momis opunvkv Hesaketvmese e cukwv aossat vtekan *vhesakvres, maket* coket os, kicvtes.

5 Momof puyvfekcv holwakat evpvhyet, tvlofv vcakan 'res ceyvtes; momet cuko-vcakat sohvpettv oh licvtes.

6 Momet, Hesaketvmese E'ppuce toyetsken omat, a e tvk wikvs; Ec ohfvccvn em encelvlken vhakvn emvres; momen e'nke taken es ce kawvpvkvres, ce'le cvton es vnafketskekaren, *maket* coket omekv, kicvtes.

7 Hvtvm, Pucase cen Hesaketvmese eskeriyetskvs, *maket* coket os, Cesvs kicvtes.

8 Hvtvm puyvfekcv holwakat ekvnv hvlwe mahen es vcemkvtes, momet yvmv ekvnv tvlofv ocakat omvlkvn, en rakketvu hecicvtes;

9 Momet, Heyv nanvke omvlkvn ce'mares, tvk latket vc vrakkuecetsken omat, kicvtes.

10 Momof Cesvt *okat*, Setvne toyetskat, etvn vyvs; Pucase cen Hesaketvmesen vrakkuecet, mv tvlken em vtotketskvres, *maket* coket omekv, kicvtes.

11 Momof puyvfekcv holwakat enkvpakvtes: momen hecvs, encelvlket yicet, vfvstakvtes.

12 Momen Canen cuko-yekcvn pihokvcuken Cesvs pohhet, Kalvlen ayvtes;
13 Momet Nasvlen enkvpaket ayet, Kvpvnevn, vkhvse vfopke Sepulvn Naftelem em vtekakat ton, erlikvtes;
14 Sepulvn ekvnv, momen Naftelem ekvnv, vkhvse en nene, Cotvne tvpalv, Kalvle Centilvlke em ekvnv;
15 Este yomuckofv vpokvte hvyayvke rakken hecen; elkv em ekvnv momet em vpette *oce* vpokvte hvyayvket em osses,
16 Hesiv owalv opunayvte sohfvckvren.
17 Mvn vteken Cesvs erkenvketvn, momet, Vkerrickv eticvks; hvlwe em ohmekketv vwolicusekv; maket, vlicecvtes.
18 Momen Cesvs, Kalvle em vkhvse vfopken yvkapet aret, tecakkvte hokkolet, Simv Petv kihocat, etecakkat Vntolun tepaket hoyvn vkhvse vk wikaken hecvtes; rvro-poyvlket omekv.
19 Momen, Vc vcvkvhoyvks; momen este em vkwiyvlken ce hayvkares, kicvtes.
20 Momen moman vpaken hoyv wihket, vcvkvhoyvtes.
21 Momen mv ayat, tecakkvte eti hokkolen, Cems, Sepete *e'ppuce* etecakkat Canen tepaket e'rke Sepeten vpaket perro-cuko ofvn en hoyv taken mvhericaken hecvtes; momet enhuehkvtes.
22 Momen moman vpakan perro-cuko momet erken wihket, vcvkvhoyvtes.
23 Momen Cesvs Kalvlen hvmecicet arvtes, en senekake take ofvn emvhayet, momet *hvlwe em* ohmekketv em opunvkv-hervn es erkenaket, momet enokketv vtekat, momet este em enanokketv vtekat omvlkvn wicecet.
24 Momen ohonvkv Selev omvl etehoyanvtes, momen este enokhokat enokketv momet estemerketv cahmelike

en heckakat, momen puyvfekcv-holwakat vtehkakateu, momen hacohakakateu, momen palse es enokhokat, omvlkvn 'sen yicen, em wicecvtes.

25 Momen este sulsuke mahet Kalvle, Tekapole, Celuslvme, Cutev, momet Cotvne tvpalv vwe tis vcvkvpeyvtes.

SETENTVCKE V.

Momen este sulsuke hecat, ekvnhvlwen ohcemkvtes: momet likof, en kerrepvlket en yicvtes.

2 Momen e cukwv hvwvklehcet, emvhayvtes, hvmmaket,

3 Puyvfekcv ofv kvncvpakusat en herakes; hvlwe em ohmekketvt enaket okv.

4 Hvkihhokate en herakes; emahlvpvtkvkvret okv.

5 Eyaskakusate en herakes; yvmv ekvnvt enake taret okv.

6 Fvccetv elvwe ewvnhkakat en herakes; fvcecvkvret okv.

7 Merrakate en herakes; merretvn en heckvkvret okv.

8 Efeke ofv hvsvthakusat en herakes; Hesaketvmesen hecvkvret okv.

9 Herkv hayvlke en herakes; Hesaketvmese en hopuetaken kihocvret okv.

10 Fvccetv vrahkv assehocat en herakes; hvlwe em ohmekketvt enaket okv.

11 Cen hervkes, holwvken ec opunvyecvket, ece'ssecvket, nak holwvke vtekat omvlkvn 'sec oh laksvket vc vrahkvn ce kihocvke estomis:

12 Afvckvkes, momen ece 'fackusvkekvs; feketv hvlwe-tvlofv cem ocat rakket omekv; matvpomen owalvlke ce homv take fullvten assecakvtet omekv.

13 Ekvnv em okcvnwv toyatskes; momis okcvnwvt en yekcet en sumken omat, naken svpvtecvr haks? ohvtv-

lakat estomeckv toks, vpvlvthohyen, estet oh svpvklvra-
nat tokon omat.
14 Ekvnv en hvyayvke toyatskes. Tvlofv ekvnhvlwen
oh likat vrvnahkekos.
15 Momen estet kulke kulehcet, svkerkv elecvn eslicv-
kekot os, momis kulke sohhuerickvn *sohhuericaken*,
cuko vtehkat omvlkvn en hvyayicet omes.
16 Mv omēt cen hvyayvke take este ehomvn hvyayv-
kekvs, cem vtotketv take herakan hecet, Ce'rke take
hvlwe likan vrakkuecvkvren.
17 Vhakv, monkat owalvlke *em punvkv* sumecicvranet
vlaket os, cv kohmatskvs: sumecicvranvyat tokot, momis
sohfvcecvranit vlvkvyct os.
18 Mehenwvn ce kicvkikv, Sutv ekvnv esyomat sum-
keko vtekat letv cotkus mahat, monkat letv enake cot-
kus mahat estomaten vhakv en sumkeko emunken,
omvlkvt sohfvckvres.
19 Monkv estimvt o estomet heyv vhakv lopockus
mahat hvmkvteken kacet, momēn este mvhayat, hvlwe
em ohmekketv ofv cotkus mahan kihocvres; momis
estimvto estomet vfastet, momēn este 'semvhayat hvlwe
em ohmekketv ofv rakken kihocvres.
20 Ce kicvkikv, Cem fvccetv taket nakcokv-hayvlke,
momet Falvsevlke em *fvccetvn* emuntvlekon omat, esto-
mēt hvlwe em ohmekketv escehyatskekos.
21 Elehcetskvs; momen estimvto estomet elecat ohfvcce
tetaye em penkvlke tares, hofunvlke makvtet omen,
pohatskvtes:
22 Momis vne ce kicvkis, Estimvt o estomet etecakkvte
nake omecice sekon en homecat, ohfvcce tetaye em
penkvlke tares: momen estimvto estomet etecakkvte,
Ehvperkv *toyetsks*, kicat, en nvkvfhote tayen em
penkvlke tares: momis estimvt o estomet, Ce hopor-

renekat, makat, totkv-rakko *eceye taye* em penkvlke tares.
23 Monkv nake *Hesaketvmese* emvranetskat altvn svlaketskis, mvn, etecakketskvte nake ce'nrvpuecet on vkerricetsken omat,
24 Nake emetv altv ehomv wihket, ahyet, etecakketskvte taten tenheriket, rvlahket, nake emetv emvs.
25 Ce'nrapv lvpkusan etenherkvs, *mometske tetayet* etepvket vhoyatskof, monkon omat, estofvtis ce'nrapv ohfvccecv ehomvn ce huericen, ohfvccecvt este-wvnayv e'nke ofvn ce wihken, cuko yekcvn ce 'pike wites.
26 Mehenwvn ce kicis, Estofvn aosseko emunket, kotenv cotkus mahat espoke mahen fehketske tvlkusvres.
27 Hoktahretskvs, hofunvlke makvtet omen pohatskvtet os.
28 Momis vne ce kicvkis, Estimvt o estomet hokten hecet, eyacen omat, e feke ofvn es hoktare hoyvneps.
29 Momen ce turwv vkvpervt ce 'lentappuecen omat, ossicet, ce'nkvpvken vwikvs: ce'na omvlkv estemerkv hute tvk wihokekon, ce 'nalvcce hvmkvtekis sumkat min cen heret okv.
30 Momen ce'nkvpervt ce 'lentappuecen omat, tacet, ce'nkvpvken vwikvs; ce'na omvlkv estemerkv hute tvk wihokekon, ce 'nalvcce hvmkvtekis sumkat min cen heret okv.
31 Estimvt o estomet e 'hiwv wiken omat, nakcokv 'setenkvpvketvn e'mekvs, mahokvtet os:
32 Momis vne ce kicvkis, Estimvt o estomet e 'hiwv hoktarekofvn wiken omat, hoktarepuecet omes; momen estimvt o estomet wihokat epayen omat, hoktaret omes.
33 Hvtvm, Hesaketvmese es hoccfe fvccoko opunahyetskvs; momis Hesaketvmese etemfaccetskat momecvranetskēs, hofunvlke makvtet omen pohatskvtet os.

34 Momis vne ce kicvkis, Estofvn nake es hocefet opu-
nahyetskvs; hvlwe tateu, Hesaketvmese em ohliketv.
vcaket omekv:
35 Momet ekvnv tateu, ele em ohsehoyickvt omekv;
Celuslvme tateu, Mekko rakkat eme tvlofvt omekv.
36 Ce'kv tateu es vhocefet opunahyetskvs, ce'kvesse
hvmkis hvtke, lvste tateu hayetskeko tayet omekv.
37 Momis cem opunvkv take, Henka, henka; Hekus,
hekus; *maket* omekvs: naket o estomet hcyv 'sen hoya-
nat holwvke vtet omekv.
38 Eturwvn eturwvt vyoposken, enuten enutet vyopos-
ken, mahokvtet omen pohatskvtet os.
39 Momis vne ce kicvkis, Holwvyecv vnrahpatskvs;
momis estimvt o estomet ce yvnvwv 'kvpervn tepken
omat, pvlhvmkateu em fulotkvs.
40 Momen estimvt, kapv cen cvwetvn komet, vhakv
'sec oh ayen omat, kapv-rakkou cvwekvs.
41 Momen estimvt o estomet vkerkv hvmken ayets-
kvren ec ohyekcicen omat, hokkolen vcvkvyvs.
42 Cem 'pohat emvs, momen cem pvlepetv komat em
e fuliketskvs.
43 Ce 'wolicv vnokecet, cen horren en homecetskvres,
mahokvtet on pohatskvtet os.
44 Momis vne ce kicvkis, Cen horrvlken vnokecvks, ce
hanvkat heren opunvyecvks, cen homecvkat en lopicvks,
momet ece 'holwvyecvkat, momet ece'ssecvkat em eme-
kusvpvks:
45 Ce'rke take, hvlwe likat, en hopuetake toyatskvret;
en hvse holwvhokat momet herakateu a em ossicet,
momet fvccakat, momet fvccvkekateu em oskicet omekv.
46 Ece 'nokecvkat vnokecatsken omat, feketv estomen
ocatske haks? Tokunawv-vteloyvlke tis matan momecet
omeko haks?

47 Momen tecakkatskat tvlken vsckatsken omat, naken
vpvlwv 'semuntalatske haks? Tokunawv-vteloyvlke tis
momēn momaket omeko haks?
48 Momekv Ce'rke take hvlwe likat temvpokat omēt
temvpokvket omvkes.

SETENTVCKE VI.

HEROMATSKAT, este ehomvn, estet ce hecvkvren
omatskekaret vketccvkes; monkon omat, feketv Ce'rke
take hvlwe likat vte ocatskekos.
2 Monkv herometskat mekusapv-vhayvlke senekake
take momet tehoyvnkv take ofv, estet vkvsvmvkvren
momecakat omēt pofketv ce homv hayehcetskvs. Me-
henwvn ce kicvkis, Em feketv ocakes.
3 Momis herometskat, ce'nkvskvnv naken c'enkvperv
celayan keriyates.
4 Cen heromkv ehke taren; momen Ce'rke, ehke tis
hecat, eme mahusat hecken cem fekvres.
5 Momen mekusapetskof, mekusapv-vhayvlke ohmets-
kvs; senekake take momet tehoyvnkv take kvnowv
ofv svpakle mekusape, estet hecvre 'mvlostvket omekv.
Mehenwvn ce kicvkis, Em feketv ocakes.
6 Momis ceme mekusapetskof, nvthofuce eceyvs, momet
vhauke vkhottetskof, Ce'rke ehke likan mekusvpvs; mo-
men Ce'rke ehke tis hecat hecken cem fekvres.
7 Momis mekusapatskof, Centilvlke momakat omēt,
opunvkv ehvperkvke oh apvlehcatskvs, Pum opunvkv
sulkan pum apohihocvres, komvket omekv.
8 Monkv mv ohmatskvs; Ce'rke take nanvken ce
yacvke tat em 'pohatskeko munken kerret omekv.
9 Monkv, hiyomen mekusvpvks.: Pu'rke hvlwe likets-
kat, ce hocefkvt vcakekvs.

10 Cem ohmekketvt vlvkekvs. Mimv hvlwe nake kometske momat etvpomet yvmv ekvnvn oh momekvs.

11 Nettv vrahkv tvkliken mucv nettvn pu'mvs.

12 Momet pum ahuervn es pum wikvs, vhuericeyat es em wikakeyat, etvpomen.

13 Nake pu naorkepuece tayc eskerretv 'sep oh ahyetskvs; momis holwakat a sepu'ssicvs. Ohmekketvt, yekcetvt, momen rakketvt cenake emunkvt omekv. Emén.

14 Este nake *cem* mvttecicakat es em wikatsken omat, Ce'rke take hvlwe likateu es cem wikvkvret okv.

15 Momis este *cem* mvttecicakat es em wikatskekon omat, Ce'rke takeu em mvttecicatskat es cem wihkvkekos.

16 Momen eelvwecatskof, mekusapv-vhayvlke en heckv efeknokhoke omakat ohmatskvs; e turofheckv taken mvrahkuecet, esten eelvwece omēt em e heckuecvret omakekv. Mehenwvn ce kicvkis, Em feketv ocvket os.

17 Momis ceme eelvwecetskof, ce'kv vfeyet, ce turofvn okkosvs.

18 Esten eelvwece omēt em e heckueckot, momis Ce'rke ehke likan em *e heckuecetskvret:* momen Ce'rke, ehke tis hecat, hecken cem fekvres.

19 Yvmv ekvnv sukehtv momet nake vhopanat yvmahken, horkopvlke vhopanet ropottet esohceyet horkopakan nakeockv e en herihcatskvs.

20 Momis cen nakockv hvlwe *min*, sukehtv momet nake vhopanat yvmahkekon, momen horkopvlke vhopanet ropottet esohçeyet horkopvkekan, e en hericet omvkes.

21 Estvmvn cen nakockv ocen omat, ce feke takeu mvn ocvret okv.

22 Eturwvt ena en kulket os: monkv ce turwvt heren omat, ce'na omvlkvn hvyayvket fvcke tares.

23 Momis ce turwvt holwaken omat, ce'na omvlkvn
yomucket fvcke tares. Monkv hvyayvke ece 'pikat
yomucket on omat, mv yomucke en rakke estomvteke
haks!
24 Este estomet pucase hokkolen em vtotkeko tayes:
hvmken en homecet, momet hvmkan vnokecvret okv;
monkat hvmken hvlatet, momet hvmkan vhepakvret
okv. Hesaketvmese nakockv eshokkolen em vtotketv
umatskeko tayes.
25 Monkv ce kicvkis, Cen hesaketv ohfvccv, nake
hompvranatskat, monkat nake eskvranatskat, hvtvm ce'na
ohfvccv, nake vccvranatskat senaoricet vkerrihcatskvs.
Hesaketvt hompetvn muntvleko haks? momen ena
accvken *muntvleko haks*?
26 Heevkes fuswv hvlwe fullan, fokayet, monkat tacet,
monkat vteloyet, tohto vtehvkekot omekv: momis Ce'rke
take hvlwe likat hompvkuecēt os. Centake mv 'sem-
vcacvke mahet omatskeko haks?
27 Estomatskat vkerricatskatet cem mahe kupetv hvm
ke ohvtvlvyatske taye haks?
28 Momen estomēn accvken senaoricet vkerricatske
haks? *Pvkpvke* lele *kihoce* vnrvwv ocakat, estomēt ma-
han, vkerricvkes; vtotkvkekot os, momet fvllecvkekot
os.
29 Momis ce kicvkis, Salomv tisem en rakketv omvlkv
ofv yv hvmkvtekat omēt vccekates.
30 Momekv Hesaketvmese pvhe vnrvwv ocat, mv
mucv-nettv ocet, pvkse tvklike-esnorickv ofv vpvlvtho-
yat tis momēn accecen omat, ceme semuntvle mahen
ce'ccecvkekare te, vkvsvmkv estomuse ocatskat?
31 Monkv, Naken hompeyvr haks? monkat, Naken
eskeyvr haks? monkat, Naken vcceyvr haks? maket
senaoricet vkerrihcatskvs.

32 (Heyv nanvke omvlkvn Centilvlke hopoyaket omekv :) Ce'rke take hvlwe likat, heyv nanvke omvlkvn ce yacvkat kerret omekv.
33 Momis Hesaketvmese em ohmekketv, momet em fvccetvn tāten hopoyvks, momen heyv nanvke omvlkvt cem ohvpvkvkvres.
34 Monkv pvkse vkerrice senaorihcatskvs: pvkset nanvken ēmē tat e em vkerrice senaoricvret okv. Nettv en holwvketv *ocat* 'sem etetayes.

SETENTVCKE VII.

OHFVCCEHCATSKVS, ec ohfvccvkekaren.
2 Ohfvcceckv estomēn 'sohfvccecatskat 'sec ohfvccvken, momen vhopakv estomēn 'svhopayatskat, hvtvm ece 'hopakvkvret ok.
3 Momen estomēn tecakketskat e turwv eto-kvckuce vk ocan hecetskat, momis tohkakv ce turwv vk ocan vkerricetskeko haks?
4 Monkat estomēt tecakketskat, Ce turwv eto-kvckucen cem vk ossihcvrs, kicetskvr haks? momat hecvs, tohkakvt ce turwvn vk oces.
5 Mekusapv-vhayv toyetskat, ce turwv tāten tohkakvn vk ossicvs; momofvt heren hecetskvres, etecakketskat e turwv eto-kvckuce *em* vk esetv.
6 Nake hvsvtkat efv ehmatskvs; momet cem makelitv taken sukhv em vpvlahtatskvs, oh svpaklet ele elecvn *hahyet,* afulehcet, ce selahlecvke witet ok.
7 Vpohvks, momen ce'mhoyvkvres: hopoyvks, momen eshecatskvres; vnvfkvks, momen cen haukvkvres.
8 Vpohat vtekat en hecket omekv; momen hopoyat esheces; momen vnafkat en haukvres.
9 Monkat este estomatskatet, e'ppucet tvkliken em 'pohen omat, cvton eh met o haks?

10 Momen rvron vpohen omat, cetton ehmet o haks?
11 Monkv centake, holwvhokatskat, emetv herakat cen
hopuetake emetv kerratsken omat, Ce'rke take hvlwe
likat māhvkvu em 'pohakat nake herakat emvkekar haks?
12 Monkv nanvke omvlkv este cem momecvkvre ko-
matskat, cemeu matvpomusen em momecvks: heyvt
vhakv momen owalvlket omekv.
13 Vhauke cotkan esceyvks: sumketv erorat vhauke
taphet *on*, momen neneu taphet omen, momen mv
esceyat sulket omekv.
14 Hesaketv erorat vhauke cotket *on*, neneu cotket
omen, nvcomet eshecet omekv.
15 Owalv laksvlke, yvpefikv em accvke vchoye, momis
ofv yvhv noksvlke cen yicakat vketecvks.
16 Em ette taken es kerratskvres. Etofvsken pvrko
em mvmhoyet omen, vkacon ke-rakko em mvmhoyet
ome haks?
17 Matvpomusen eto herat vtekat em ette heren hayet
omes: momis eto holwakat em ette holwvken hayet
omes.
18 Eto herat em ette holwvke hayeko tayes, momet
eto holwakat em ette heren hayeko tayes.
19 Eto em ette here hayekat vtekat tacket, totkvn
tvk wihoket os.
20 Momekv em ette taken es kerratskvres.
21 Pucasē, Pucasē, cv kicakat vtekat hvlwe em oh-
mekketv ceyvranet omekos; momis Cv'rke hvlwe likat
komate momecat *tvlket.*
22 Sulket mv nettv omof, Pucasē, Pucasē, ce hocefkv
ofv erkenvkēkat haks? momet ce hocefkv ofv puyv-
fekcv holwvhokat sossicēkat haks? momet ce hocefkv
ofv vtotketv yekcvke sulke momecēkat haks? cv kicv-
kvres.

23 Momen momof, Ce kerrvkvyvte sekos; holwvyeckv
vtotkvlke toyatskat, v'nkvpvkvks, kicvkares.
24 Monkv estimvt o estomet heyv vm punvkv pohet,
vfastat, este hoporrēne mv en cuko cvto oh hayvte svho-
payares;
25 Momen oske hvtapken, uelauke vlaken, momen
hotvle hotalet, mv cuko oh latkvtes; momen lvtkekates;
cvton oh liket omekv.
26 Momen heyv vm punvkv pohet vfvstekat vtekat,
este hoporreneko, mv en cuko oktahv oh hayvte svho-
payares:
27 Momen oske hvtapken, uelauke vlaken, hotvle
hotalet, mv cuko oh latkvtes; momen latkvtes, momen
en lvtketv rakke tates.
28 Momen momēt ocvtes, Cesvs heyv opunvkv es yuk·
poyof, em emvhakvt estomahes este komakvtes.
29 Nakcokv-hayvlke omēkot, yekcetv oce omēt emv-
hayakekv.

SETENTVCKE VIII.

Ekvnhvlwe a hvtvpikof, este sulsuke mahet vcvkvpeyv-
tes.
2 Momen hecvs, lepvt vlaket, vrakkuecvtes, Pucasē,
kometsken omat, hvsvtken cv hayetske tayes, maket.
3 Momen Cesvs e'nke awiyet, celayvtes, Komis;
hvsvtkvs, kicet. Momen moman vpaken lepvse *en* hvsvt-
kvtes.
4 Momen, Vketecet, estimvn 'monahyetskvs: momis
ahyet, plest em e heckuecvs, momet nake emetv Mose
makvte es en kerkueckvn svyvs, Cesvs kicvtes.
5 Momen Cesvs Kvpvnevn cehyof, sentulevt en kusv-
pepet em vlakvtes:
6 Momet Pucasē, vm vtotkv palse es enokket, tayen
estemerket, cukon wakkes, maket.

7 Momen rorit em wicecares, Cesvs kicvtes.
8 Momen sentulev em vyoposket makvtes; Pucasē, vn
cuko ceyetske taye heretv orvkot os: momis opunvkv
tvlkusen opunvyvs, momen vm vtotkv em wikvres.
9 Vneu hunvnwv yekcetv elecv hucrvyet omit, sule-
tawvlke cv'lecv ocikv; momet heyvn, Vyvs, kicin,
ayet os; momet ētvn, Vtes, *kicin*, atet os; momet vm
vtotkvn, Heyvn momecvs, *kicin*, momecet os.
10 Cesvs pohof, em estomahvtes, momen vcvkfullaten,
Mehenwvn ce kicvkis, Vkvsvmkv rakke momat eshecv-
kates, momes, Eslevl ofv *tat eshecvkos*, kicvtes.
11 Momen ce kicvkis, Sulket hvsossv-fvccv momen
hvsvklatkv-fvccvu awvres, momet Eplehame, Iseke
Cekvpe esyoman vpaket hvlwe em ohmekketv ofvn
vpokvres.
12 Momis ohmekketv en hopuetake fettv yomuckofvn
vpvlvthoyvres; mvn hvkihketv, momen nute setetēkketvu
ocvres.
13 Momen Cesvt sentulevn, Vyepvs; momen vkvsa-
mętskat etvpomen cem momekvs, kicvtes. Momen em
vtotkv mv hvse-vkerkv etvwvn em wikvtes.
14 Momen Cesvs, Petv en cukon er ceyof, e 'hiwv
e'cket hepetkēt wakken hecvtes:
15 Momen enken en celayvteš; momen hepetketv em
wihken, aliket vfvstakvtes.
16 Yafkofv, puyvfekcv holwvhoke vtehkakat sulken
'sen yicakvtes; momen *em* punvkvn puyvfekcvlke esos-
sicvtes; momet enokhokat omvlkvn em wicecakvtes:
17 Emet pum ehvperketv cawvtes; momen pum enok-
ketv e oh wikvtes, owalv Hesiv opunayet makvte soh-
fvckvren.
18 Momen Cesvs este sulsuke mahet em afoloten
hecof, tvpalv vyetvn makvtes.

19 Momen nakcokv·hayv hvmket vlaket, Mvhaya, estvmv estomen ayetskis, ece 'cvkvyares, kicvtes.
20 Momen, Culv ekvnhauke ocvkēpēs, momen hvlwe fuswv puknvkv *ocvkēpēs;* momis este E'chuswv estvmvn e'kv licvranat *tis* ocekos, Cesvs kicvtes.
21 Momen en kerrepvlke ētvt, Pucasē, ahyit, cv'rke taten hericaren vm etektvnecvs, kicvtes.
22 Momis, Vc·vcvkvtes; momen pvsvtkat em pvsvtkan hericvkekvs, Cesvs kicvtes
23 Momen perro-cuko ecehyof, en kerrepvlke vcvkvpeyvtes.
24 Momen hecvs, vkhvse hotvle-rakkot kvwapkvtes, svheremahekv perro-cuko uemelohlvt ohranvtes: momis nocepe tates.
25 Momen en kerrepvlke en yicet, ahonecicaket, Pucasē, pu hesahuecvs; pu sumecvranes, kicakvtes.
26 Momen, Vkvsvmkv estomusen ocatskat, estomēn ce penkvlakvket o haks? kicvtes. Mohmen ahuyiret, hotvle vkhvse tepaken em vsehvtes; momen lekuthe rakket ocvtes.
27 Momis hunvntake em estomahakvtes, Heyv hunvnwv estomēt ot omen, hotvle tisem momen uehvtkv *tisem* em apohicakes! makaket.
28 Momen tvpalv Kvkesenvlke ekvnvn rorof, este hokkolet, puyvfekcv holwvhoke vtehket, cvpvkhoke mahet, este estomet mv hoyvneko tayaten, este herickv vlkan awolket, vnrvpakvtes.
29 Momen hecvs, huehkakvtes, Cesvs Hesaketvmese E'ppuce toyetskat, naken pu tenrvwv ocēya? oketv oreko munken pu 'stemerricvranet yvmv vlaket ometska? kicaket.
30 Momen mv hopvyen sukhv sulke fulle hvmket nanopet fullvtes.

31 Momen puyvfekcv holwvhokat, Sepu'ssicetsken omat, sukhv-fullan 'sen ceyeyvren pum etektvnecvs, kicaket, en kusvpakvtes.

32 Momen, Vpeyvks, kicvtes. Momen esossof, sukhv-fullan es en ceyvtes; momen hecvs, sukhv-fulle hvmkat omvlkvt pvfpvnet pefatket, vknvthen vkhvsen vk tasecet, uewvn vk pvsatkvtes.

33 Momen vhecicakvte pefatket, tvlofvn vpeyepvtes, momet nanvke omvlkvn onayakvtes, momen puyvfekcv holwvhoke vtehkakvte nake em estomakateu.

34 Momen hecvs, tvlofv este omvlkvt Cesvs er vnrvpvranet a sossvtes; momen hecakof, em ekvnv em vtekakat enkvpvkvren *en* kusvpakvtes.

SETENTVCKE IX.

Momen perro-cuko ecehyet, tikvtes, momet eme tvlofvn ceyvtes.

2 Momen hecvs, hunvnwv palse es enokket pvtakv oh wakken sen yicvtes: momen Cesvs em vkvsvmkv taken hecof, palse es enokkat, *Cv'*ppucē, ce mvhlvpvtkekvs; cen holwvyeckv ce'nkvpvkakes, kicvtes.

3 Momen hecvs, nakcokv-hayvlket, Heyv este Hesaketvmesen vtvkleces, eme ofvn makakat sasvtes.

4 Momen Cesvs em vkerrickv taken kerret, Estomēn ce feke ofvn holwvken vkerricatske haks? kicvtes.

5 Cen holwvyeckv ce'nkvpvkakes, maketv, monkat Ahuyiret yvkvpvs, maketv tepakat estomat 'senyekcet ome haks?

6 Momis este E'chuswv yvmv ekvnv yekcetv ocet holwvyeckv kvpakice tayat kerratskvren; (momof palse es enokkat.) Ahuyiret, cem pvtakv cahwet, cen cukon vyvs, kicvtes.

7 Momen ahuyiret, en cukon ayvtes.

8 Momis este sulsukat hecof, em estomahet, Hcsaketvmese vkvsvmakvtes, yekcetv̄ momē este emvte.

9 Momen Cesvs mvn a ossof, hunvnwv, Maro hocefket, cvtokunawv vtelokv cukon liken hecvtes; momet Vc vcvkvyvs, kicvtes. Momen ahueret, vcvkayvtes.

10 Momēn momē ocvtes, Cesvs hompet nvthofvn likof, hecvs, cvtokunawv-vteloyvlke holwvyecvlken esyomet sulket yicet, Cesvs en kerrepvlken esyomen vpaket vpokvtes.

11 Momen Falvsevlke hecof, Estomēn ce Pucase take cvtokunawv-vteloyvlke holwvyecvlke esyoman vpaket hompe haks? en kerrepvlken kicakvtes.

12 Momis Cesvs pohof, Cvfencakat vlekcv eyacvkekos, momis enokhokat *eyacakes*, kicvtes.

13 Momis vpeyet, *heyvt* naken okat kerrvkes, Nakc ohnekrickv tokon, merretv *mimvn* cvm vlostes: estc fvccakan enhuehkvranit vlakit omvkokv; momis holwvyecvlke *em* vkerrickv eticvren.

14 Momof Cane en kerrepvlket en yicvtes, Pume Falvsevlke esyomeyat tcwolen eelvweceyan, estoman cen kerrepvlke celvwecvkekot ome haks? kicaket.

15 Momen Cesvs kicvtes, Hokte-cpayvranat vpake vtekat hopuetake hokte-epayvranat en cuko vtehkvlke hvkihhohke taye haks? momis hokte-epayvranat em eshoyvre nettv cvkkakvres, momen momoftan eelvwecvkvres.

16 Estimvt vccvke leske nake mucvse em vlicekot os; mv emvhericvrane em vlihocat vccvke en cawet on, cetakkat svheremahe hakekv.

17 Monkat este sukcv lesken pvrko-opuswv mucvsen vcanvkekot os; momēn omat, sukcv setken, pvrko-opuswv fihnes, momen sukcv hopvnkes: momis pvrko-opuswv mucvsat sukcv mucvsen vcvnhoyes, momen estvmitis yvmahikekos.

18 Heyv nanvke kicakof, hecvs, este evpayvt vlaket en tokkekvtes, Cv'chuste entis elēps; momis atet ce'nken oh wvkecvs, momen vhesakvres, maket.

19 Momen Cesvs ahueret, vcvkayvtes, momen en kerrepvlkeu.

20 Momen hecvs, hokte, cate-fihne ohrolope pale-hokkolohkake es enokket, topvrvn vlahket, en kapv em vteken celayvtes:

21 En kapv celayin omat tvlkusis, cv cvfeknvres, eme ofv makvtet okv.

22 Momis Cesvs afulotket hecvtes, momet hecof, Cv'chustē, heren ce mahlvpvtkekvs; cem vkvsvmkvt cvfeknen ce hayes, kicvtes. Momen mv hvse-vkerkvn vteken hokte cvfekne hakvtes.

23 Momen Cesvs evpayv en cukon ecehyet, wahokvlke momen este sulke estokemahen hecof,

24 Tektvnecvks; hoktuce ēlekot, momis nocekv, kicvtes. Momen vpelicakvtes.

25 Momis este sossihocof, eceyet, enken en hvlatvtes, momen hoktuce ahuervtes.

26 Momen mv opunvyeckv mv ekvnv omvlkvn hvmecicvtes.

27 Momen Cesvs mvn enkvpakof, hunvntake eturwvhecvkeko hokkolet vcvkvhoyet, huehkakvtes, Tewe e'ppucē, pum merrvs, makaket.

28 Momen cuko ecehyof, hunvntake eturwv-hecvkekat em vlahokvtes; momen, Heyv momece tayes, cv *komet* vkvsvmatsket o haks? Cesvs kicvtes. Henka, Pucasē, kicakvtes.

29 Mohmen e turwv en celayvtes, Cem vkvsvmkv take vcvkvyen cem momvkekvs, kicet.

30 Momen e turwv en hauhakvtes; momen Vketēcvks. estimvt keriyates, maket, Cesvs yekcen kicvtes.

31 Momis vhoyof, mv ekvnv omvlkvn ohonvkv hvmecicakvtes.

32 Esossof hecvs, este opunayeko, puyvfekcv holwvke vpiken, es en yicakvtes.

33 Momen puyvfekcv holwakan ossihcof, opunvyekate opunayvtes; momen este sulsukat em estomahakvtes, Eslevl ofv momē hechoyvte seks, makaket.

34 Momis Falvsevlket, Puyvfekcv holwvhokat 'sem evpayv eteropotten puyvfekcv holwvhokan sossicet os, makakvtes.

35 Momen Cesvs tvlofv tvlofucvlkeu omvlkvn arvtes, en senckake take ofvn emvhayet, ohmekketvt em opunvkv-hervn es erkenaket, momet este em enokketv vtekat, momen evkvlkv vtekat em wicecakvtes.

36 Momis este sulsokan hecof, em merrusvtes, hotosakuset, momet vwahet yvpefikv vhecicv ocvkeko omakekv.

37 Momof, Mehenwusan naklokce sulket os, momis vtotkvlke nvcomus:

38 Monkv naklokcat e pucasen emekusvpvks, vtotkvlke en naklokce ohtotvren, en kerrepvlken kicvtes.

SETENTVCKE X.

Momen en kerrepvlke pale-hokkolohkakat enhuehkof, puyvfekcv hvsvthvkekat ohfvnke, sossice tayen, momet enokketv mvrahrvkv omvlkvn, momet evkvlkv mvrahrvkv omvlkv wicece tayen yekcetvn emvtes.

2 Tokvs, vpastelvlke pale hokkolohkakat hocefhokv heyv tes; Enhvteceskv Simv, Petv kihocat, momen etecakkat Vntolu; Cems Sepete e'*ppuce*, momen etecakkat Cane;

3 Felvpe, momen Paralome; Tamvse, momen Maro

cvtokunawv-vteloyv; Cems, Alfev e'*ppuce*, momen Le-
pev, Ratev en hocefkv;
4 Simv Kenvnvlke, momen Cutvse Eskalev, mv *Cesvs*
erwiyvte.
5 Heyv pale-hokkolohkakan Cesvs vpeyicet, yekcen
kicakvtes, hvmmaket, Centilvlke em ekvnv ofv vpeh-
yatskvs; momet Semēlevlke eme tvlofv *hvmkis* esceh-
yatskvs:
6 Momis Eslevl en cuko *hvmecvte* yvpefikv sumecat min
em vpeyvks.
7 Momet vpeyatskat, erkenvkvks, Hvlwe em ohmekketv
vwolices, makaket.
8 Enokhokat em wicecet, lepvvlke en hvsvtecet, pvsvt-
kat asvpvklecet, puyvfekcv holwvhokan sossicvks; en-
rahkv sekon cen heckvtes, enrahkv sekon wiyvks.
9 Cvtokunaplanet ot, cvtokunaphvtke, cvtolane tateu
cen cvtokunawv en sukcv vtehken *ehopakekot*,
10 Monkat ehvlewv en sukcvt ot, kapv tateu hok-
kole, estelepikv tateu, setekkekv tateu *hokkole* eho-
pahkatskvs; vtotkv en hompetv en hecke taye heretv
oret omekv.
11 Momet tvlofv, tvlofuce tateu estomis esceyatskat,
estimvt mv ofv hērat, vpohvks; momet mvn fekhonnvtet
vpeyatskvres.
12 Momet cuko esceyatskof, herkvn oh opunvyvks.
13 Momen cuko heretv oren omat, cen herkv take oh
vlvkekvs; momis heretv orekon omat, cen herkv take ec
oh fulkvkekvs.
14 Momen estimvt o estomet ce yvpayekot, hvtvm cem
opunvkv pohekon omat, mv cuko, tvlofv tateu enkvpa-
katskof, ce'le essu vlikan fekēyvks.
15 Mehenwvn ce kicvkis, Ohfvcceckv nettv omof Sa-
tvme Komalv tepakatet mv tvlofvn 'sen here tares.

16 Hecvkes, yvpefikv yvhv sulke em etenrvwv omatsken ece ’totvkis; monkv hoporrenvke cetto omēt, momet nake vhopvneko pvcehowe omvks.

17 Momis este vketecvks; tekucketvn ’sece’peyet, momet en senekake take ofvn ce tepkvkvret ok.

18 Momen vne *vc* vrahkvn *este em* evpayvlke momen mekkvlke ehomvn es ce vihocvkvres, Centilvlke, momen emetake vnrvpe esohkerkueckvn.

19 Momis *mv enke ofv* ce wikvkof, Estomēn, hvtvm naken opunahoyeyvr haks? vkerricet senaorihcatskvs; mv hvse-vkerkv ofv mahusan naken opunayvranatskat ce’mhoyvkvret okv.

20 Cemet opunayet omatskekon, momis Ce’rke take em Puyvfekcvt ec ofv take opunayet omekv.

21 Momen etecakkatet etecakkaten elkvn em wikvres, momen erket hopuewvn: momen hopuetaket erkvlken vnrvpaket pvsvtepuecvkvres.

22 Momen cv hocefkv vrahkvn *este* omvl em en homeckatskvres: momis mv momis kome emeyuksicat hesakvres.

23 Momis heyv tvlofvn ece’ssehocvken omat, tvlofv etvn vpefatkvkes: mehenwvn ce kicvkikv, Eslevl eme tvlofv vlkan fulle poyatskekon, este E’chuswvt vlvkvres.

24 En kerrepv mvhayv es en hvlwekon, vtotkvu e pucase es en hvlweks.

25 En kerrepv e’mvhayv etvpomat em etetayen; momen vtotkv e pucase etvpomat em *etetayet os;* cuko e pucasen Pelsepvp kicakvten omat, en cuko vtehkvlke mahvkvu *kicvke tayet omeko haks!*

26 Monkv em penkvlahkatskvs, nake ohrvnke enrvmkvranekat sekon, ehke kerkvrauekat sekot omekv.

27 Nake yomuckofv ce kicvkvyat hvyayvke ofvn

onvyvks; momen nake ce hvcko ofvn pohatskat, mvn cuko onvpvn erkenvkvks.

28 Momen ena elecaket, momis puyvfekcv elecvkeko tayat em penkvlahkatskvs; momis puyvfekcv ena eshokkolv estemerkv hute ofv sumecice tayat min em penkvlvks.

29 Cutkucvlke hokkolat kotenv hvmken wihoyet omeko haks? momat mv hvmkusis C'erke take *kerret* omekon ckvnv oh lvtikekos.

30 Momis ce'kv take esse tis omvl vhonkvtkes.

31 Monkv ce penkahlvkates, cutkucvlke sulke es em vcakatsket os.

32 Monkv estimvt o estomet este ehomvn cv kerkuecen omat, mvn vneu Cv'rke hvlwe likat ehomvn kerkuecares.

33 Momis estimvt o estomet este ehomvn cv hepakat, mvn vneu Cv'rke hvlwe likat ehomvn vhepvkares.

34 Herkvn ekvnvn ohtotvranet vlakes, cv kohmatskvs; herkvn vtotvranit vlakit omvks, momis eslafkv-cvpkon.

35 Este-hunvnwvn e'rken vnrvpēn etekvpicvranit, momet echuswvn e'cken vnrvpēn, momet em ehiwvn e'hee'cken vnrvpēn *huericvranit* vlakit omikv.

36 Momen este en horre e hutvlke mahusat *omvres.*

37 Estimvt erket ot, ecke tateu vne semuntvlen vnokecat cvnake orekot os; momen estimvt eppucet ot, echuste tateu vne semuntvlen vnokecat, cvnake orekot os.

38 Momen estimvt tohweklepkv ēset, vc vcvkvtekon omat, cvnake orekot os.

39 Estimvt en hesaketv eshecat sumecicvres; momen estimvt *vne* vc vrahkvn en hesaketv sumecicat eshecvres

40 Estimvt ce yvpayvkat, *vnen* cv yvpayet omes; momen cv yvpayat vc vtotvte evpayet omes.
41 Estimvt owalvn owalv en hocefkv ofvn evpayat owalv es em feketvn en heckvres; momen estimvt este fvccvn este fvcce en hocefkv ofvn evpayat este fvccv es em feketvn en heckvres.
42 Momen estimvt o estomet heyv lopockusat hvmken, en kerrepv en hocefkv ofvn, uekvsvppe es esketv hvmkusen es eme estomis, mehenwvn ce kicvkis, Em feketv estomaten en sumikekos.

SETENTVCKE XI.

Momen momē ocvtes, Cesvs en kerrepvlke pale-hokkolohkakat heyv vhakucvlke emat poyof, eme tvlofv vlkaten emvhayet, momet erkenvkvranet mvn enkvpakvtes.
2 Momen Cane cuko-yekcv ofvn Klist em vtotketvn pohof, en kerrepvlke hokkolen atotvtes,
3 Momet, Vlvkvranvte toyetska, monkat ētvn en nene hecē haks? kicvtes.
4 Momen Cesvs em vyoposkat, Vhoyet nake pohe momet hecatskat Canen en kerkuecvks:
5 Eturwv-hecvkekat hecakes, momen yvkvpvkekat yvkvpakes, lepvvlke en hvsvthakes, momen pohvkekat pohakes, pvsvtkat akvwvphoyet os, momen opunvkvhervn estemerrakat em erkenvkhoyes.
6 Momen estimvt o estomet vc vrahkvn elentappekat en heret omes, kicvtes.
7 Momen vhoyehpof, Cesvs Cane ohfvccvn este sulsokan 'sem punvyvketvn vlicecet, Naken hecvranet vnrvwvn esossatskvt haks? Kohv hotvle fvmoyicēn?
8 Momis naken hecvranet esossatskvt haks? Hunvnwv

vccvke lowaloke vccen? Hecvs, *vccvke* lowaloke es fullat, mekkvlke en cuko taken vpokes.
9 Momis naken hecvranet esossatskvt haks? Owalvn? Momes, ce kicvkis, momen owalv semuntvlet *omes.*
10 Hecvs, vm punvkv-sarv, ce turofv ehomv cen nene etetakuecvranat, ce homvn vtotis, opunvycce cohoyvte, heyvt mvt omekv.
11 Mehenwvn ce kicvkis, Hoktvke heckuecvte vpvke Cane paptisv 'sen rakke kvwvpkvte sekos; momis hvlwe em ohmekketv ofv cotkus mahatet es en rakket os.
12 Momen Cane paptisv en nettv vtekat vte hiyome orat hvlwe em ohmekketv ohyekhoces, momen ohyek-cakat vyckcet eenakuecakes.
13 Owalvlke vhakv esyomat omvlkvt Cane vteken owalvkvtet okv.
14 Momen eenakuecetv komatsken omat, heyvt Elivs mv vlvkvranvte tes.
15 Estimvt e hvcko *es* pohetv ocat, pohekvs.
16 Momis naken heyv honvpse es vhopavar haks? Hopuetake nakwikv vlkan vpoke, momet vpvltake oh huehket,
17 Momet, Cem pofkvkēyis, opvnatskeks; cen hvkih-hokēyis, hvkihhokatskeks, makake omēs.
18 Cane hompekot, eskekot vlakvtet omen, Puyvfekcv-holwvken oces, makakekv.
19 Este E'chuswv hompet momet ēsket vlakvtes, mo-men, Hecvs, hunvnwv hompetv vnoksat, momet pvrko opuswv ēskvt, cvtokunawv-vteloyvlke momen holwv-yecvlke en hesset *ares!* makaks. Momis heporrenkv e'chustaket fvccecakes.
20 Momof mv tvlofv take, em vtotketv yekcakat sulke mahat momecvtet, vkerrickvn eticvkekat ohfvccvn vnra pet em punvyetvn vlicēcvtes:

21 Cen holwakes, Kolesa! cen holwakes, Persita!
vtotketv yekcvke ec ofv take momakvte Tilv Sitvne
tepakat ofvn momakvten omat, hofunen sukcv-hakvn
vchoyet, momet essun tvkvpoket em vkerrickvn eticakvnt
omekv.
22 Momis ce kicvkis, Ohfvcceckv nettv omof Tilv
Sitvne tepakat es cen hervke tares.
23 Momen Kvpvnev toyetskat, sutv oren kvwapketskat,
estemerkv huten vkhvtapketskvres; vtotketv yekcvke
ec ofv momakvte Satvme ofvn momakvten omat, mucv
nettv oren likvnt omekv.
24 Momis ce kicvkis, Ohfvcceckv nettv omof Satvme
ekvnvt es cen here tares.
25 Mv omof Césvs opunayet, makvtes, *Cv*'rke hvlwe
ekvnvu e Pucase toyetskat, cce 'kvsamis, heyv nanvke
kerrat momet hoporrenakat em ēhet, hopuetakucen em
enrametskekv.
26 Momes, *Cv*'rke, momēt cen renakv ehomv here es
cem momvtet okv.
27 Nanvke omvlkvn Cv'rket cv'nke ofvn hayet os: mo-
men hunvnwv estomēt Eppuce kerrekon, Erke tvlket
kerres; Erkeu hunvnwv estomet kerrekon, Eppuce, mo-
men estimvt o estomēn Eppucet komet hecicat tvlket
kerrakēs.
28 Vtotket momet cen houhoyvkat omvlkvt vc oh
vwvkes, momen fekvpkvn ce'mvkares.
29 Nokwvohwakkv cvnaken e oh wvkecvks; momet
'svn kerrvks; eyaskvyet omit, cv feke ofvu kvncvpvyet
omikv; momen cem puyvfckcv fekvpkvn 'sen hecats-
kvres.
30 Nokwvohwakkv cvnake yulohet on, vn sapokvu ta-
hoknet omekv.

SETENTVCKE XII.

Mv OMOF Cesvs nettvcakon ayet telekon etehoyanvtes; momen en kerrepvlket elawvket ot, en lokcen es mamet, pvpetv vlicecakvtes

2 Momis Falvsevlke hecof, Hecvs, cen kerrepvlke nettvcako mometv tokon momakes, kicakvtes.

3 Momis, Tewe momen vpvkakat elawakof estomvte,

4 Estomēt Hesaketvmese en cuko ecehyet, hecetv tvklike, mv hompeko tetayvte tat, momen vpvkakateu, momis plestvlke tvlke *hompvkvranat* hompvte *ohonvkv* ohonayatskekat haks? kicvtes.

5 Monkat estomēt plestvlke cuko vcakat ofvn em mvttekate nettvcako vhopanat, vhakv ofv *ohonvkv* ohonayatskekat haks?

6 Momis ce kicvkis, Heyvmvn cuko vcakat 'sen rakket likes.

7 Momis, Nake-ohnekrickv tokon, merretvn cvm vlostes, make naken okat kerratskvten omat, em mvttvkekate ohfvcccatskekvnt os.

8 Este E'chuswv nettvcako tis e Pucaset omekv.

9 Momen mvn enkvpakof, en senekake taken eceyvtes:

10 Momen hecvs, hunvnwv e'nke yuknet *likvtes:* momen, Nettvcako *nake* wicecctv fvccvt o haks? kicaket, em 'pohakvtes, vnrvpvkvret.

11 Momen, Ece 'pakvkat hnnvnwv estomet yvpefikv hvmken ocen, nettvcakon ekvnhauken vk latken omat, hvlatet ossicckare te? kicakvtes

12 Monkv estomomusen hunvnwvt yvpefikvn 'sem vcaket o haks? Monkv nettvcako here *momeckv* vfvstetv fvccvt omes.

13 Momof hunvnwvn, C'enken rvtosecvs, kicvtes. Momen rvtosecvtes: momen temvpoke hvmkate ome hakvtes.

14 Momof Falvsevlke sosiyet, vnrvpēt estomecet sumc-
cice tetayat ete'm opunvyecakvtes.
15 Momis Cesvs kerrof, mvn enkvpakvtes; momen este
sulsuke mahet vcvkvpēyen, omvlkvn em wicccakvtes;
16 Momet ohkerkuecvkekaren yekcen kicvtes;
17 Hesiv owalv *hvmmaket* opunvyvte 'sohfvckvren,
18 Hecvs, vm vtotkv, mv ensatkvyvte; vm vnokeckv,
mv ofv vm puyvfekcv heren afvckat: vm Puyvfekcvn oh
ocares, momen fvcceckvn Centilvlken kerkuecvres.
19 Cevllekot, huehkekares; momen estimvt em
opunvkv en hake tehoyvnkv vlkate pohekares.
20 Kohv tonufke kvcekot, afusyekcv ekkucat vsleceko
munket, fvccetvt ohfvnketvn vtohtc tvlkvres.
21 Momen en hoccfkv ofvn Centilvlke vfekrakkvkvres.
22 Momof puyvfekcv-holwvke oce, heceko, momet opu-
nayekon 'sen yihocen, em wicecvtes; monkv heceko,
opunayekato opunayet, hecvtes.
23 Momen este omvlkvt em estomahakēt, Heyv Tewc
e'ppuce toko haks? makakvtes.
24 Momis Falvsevlke pohof, Heyv hunvnwvt puyvfekcv
holwvhoke *emet* sossicet omekon, momis Pelsepvp, puyv-
fekcv holwvhokat em mekko, eteropotten *sossicet os*, ma-
kakvtes.
25 Momen Cesvs em vkerrickv taken kerret, hvm-
makvtes; Tvlofv em etvwv vnrvpe tekvpakat vtekat
hopvnketvn eroret os; momen tvlwvt ot, cuko tateu em
etvwv vnrvpe tekvpakat vtekat huyirekos.
26 Momen Setvnet Setvnen ossicen omat, em etvwv e
vnrvpēt tekvpakēt os; monkv estomēt em ohmekketv
huervr haks?
27 Momen Pelsepvp eteropotten puyvfekcv holwvhoke
sossicin omat, estimv eteropotten cen hopuctake sossice
haks? monkv mvt cem fvccecvlke tares.

28 Momis Hesaketvmese em Puyvfekcv eteropotten puyvfekcv holwvhoke sossicin omat, Hesaketvmese em ohmekketvt ec oh vlakvket os.

29 Monkat estimvt, este yekce cuko en ceyet, nakoce em vhopvne tetaye haks? este yekcat taten wvnayet omekon omat, momen omofvt cuko em vhopanvres.

30 Estimvt vc vpvkekat, vc vnrvpes; momen estimvt vc vpaket vteloyekat, vwahecet omes.

31 Monkv ce kicvkis, Holwvyeckv vtekat, momen Hesaketvmese tvkleckv omvlkvn este enkvpvyecihocvres; momis Puyvfekcv *Vcakat* tvkleckv este opunayat enkvpvyecihocekares.

32 Momen estimvt o cstomet opunvkv este E'chuswv vnrvpen opunayat, enkvpvvyecihocvres; momis estimvt ot Puyvfekcv Vcakat vnrvpet opunayat, yvmv ekvnvt ot, *ekvnv* vlvkvranat to estomis, en kvpvyecihocekares.

33 Eto tateu heren hayet, momet em etteu heren hayvks; monkat eto tateu holwvken hayet, em etteu holwvken hayvks; eto em etten es kerhoyet omekv.

34 Eketnv *cetto* honvpse toyatskat, estomēt ceme holwahokatske tat nake herake opunahoyatske taye haks? efeke sulke nake vtehkat aosse ecukwv opunayet omekv.

35 Este herat e feke ofv em enakockv herat aossen nake herakan 'sossicet omes; momen este holwakat e feke em enakockv holwakat aossen nake holwahokan 'sossicet omes.

36 Momis ce kicvkis, Opunvkv ehvperke vtekat este opunahoyat ohfvcceckv nettv ômof ohkerkuecvres.

37 Cem opunvkv vcvkvyen ce fvccvket, cem opunvkv vcvkvyen ec ohfvccvkvret okv.

38 Momof nakcokv-hayvlke, momen Falvsevlket em vyoposket, Mvhaya, nake eskerretvn cen hecetv pu yaces, makakat sasvtes.

39 Momis em vyoposket, Este honvpse holwvhoke momet hoktarvke nake eskerretvn hopoyaket os; momen nake eskerretv e'mhoyekarēs, momis nake eskerretv owalv Convse enake tvlken.
40 Convse nettv tutcenen nereu tutcenen rvro rakke e nvrke ofvn vpikvte etvpomen, este E'chuswv ekvnv e feke ofvn nettv tutcenen nereu tutceneń vpikvret ok.
41 Nenefv hunvntake ohfvcceckv omof akvwvpket, heyv este honvpse ohfvccecvkvres: Convse em erkenvketvn em vkerrickv eticakvtet okv; momen hecvkes, Convse es en rakket heyvmvn *likes.*
42 Wahvlv mekko-hokte ohfvcceckv omof akvwvpket, heyv este honvpse ohfvccecvres: ekvnv vtekakat vtet Salomv en hoporrenkv pohvranet vlakvtet okv; momen hecvkes, Salomv es en rakket heyvmvn *likes.*
43 Puyvfekcv hvsvtkekat este osiyof, fekvpkvn hopoyet, momet eshecekot, ekvnv kvrkapan ares.
44 Momof, Cv hute aossvyvtet oh fulkares, makes; momet vlakof, tvnket, pasket momet mvhericken esheces;
45 Momof ayet, puyvfekcv holwvhoke eme senholwvhoke kolvpaken evpayes, momen esceyet mvn vpokes; momen mv este en *hueretv* espoket hvteceskvn 'sen holwakes. Heyv este honvpse holwvyecakat em matvpomvres.
46 Este em punaye munkof, hecvs, e'cke momen etecakkakat fettvn svpaklvtes, em punvyetvn eyacaket.
47 Momof, Hecvs, ce'cke, momen ce tecakkakat fettvn svpakles, cem punvyetvn eyacaket, hvmket kicvtes.
48 Momis em vyoposket, Estimvt cv'cket o haks? momen estimvt tecakkakvyat to haks? em onayan kicvtes.
49 Momen e'nke en kerrepvlke oh rvtoschcet, Hecvkes cv'cke, momen tecakkvyat! makvtes.

50 Estimvt o estomet Cv'rke Hvlwe likat komaten momecat, matvwvt tecakkvyat, momen cv wvnwvt, momen cv'cket omekv, makvtes.

SETENTVCKE XIII.

Mv NETTV etvwvn Cesvs cuko osset, vkhvse vfopken likvtes.

2 Momen este sulsuke mahet em etohvtelokvtes; monkv perro-cukon eceyet, likvtes; momen este sulsokat omvlkvt lvpvtken svpaklvtes.

3 Momen punvkv svhopakvn nanvke sulken 'sem punayvtes, kicet, Hecvkes, fokayvt ayvtes, fokayvranet;

4 Momen fokayof, *nerkv* nene vfopken pvlatke sasen, fuswvt yicet, lokakvtes.

5 Cvtovlke, fakke oce mahekan, oh pvlatke sasat lvpkusan hontvtes, fakke en sufken ocvkekokv:

6 Momen hvse kvwapkof, ettopkvtes; momet yuknvtes, yvlonkvn ocvkekokv.

7 Momen etofvske vlkan pvlatke sasen, etofvske hontet, nokcepelakvtes.

8 Momis ekvnv heren oh pvlatke sasvtes; momen em ette, vpvlwvt cukpe-hvmken, vpvlwvt pale-epaken, vpvlwvt pale-tutcenen hayakvtes.

9 Estimvt hvcko *es* pohetv ocat pohekvs.

10 Momen en kerrepvlke yicet, Estomēn opunvkv svhopakvn 'sem punayetske haks? kicakvtes.

11 Em vyoposket, Centake hvlwe em ohmekketv enake ehkakat kerrvranatsken ce'mhoyvket omekv, momis heyv e'mhoyekot omakes, kicvtes.

12 Estimvt o estomet ocat, mvn e'mhoyvret okv, momen sulke mahen ocvres; momis estimvt o estomet ocekat, mv ocat tis en cvwhoyvres.

13 Monkv opunvkv svhopakvn 'sem punayvkit okis;

hecakat hecvkekot, momet pohakat pohekot, momet kerrvkekokv.
14 Momen mv ofvn Hesiv em owaletv esfvckes, Pohatskat pohatskvres, momet kerratskekares; momen hecatskat hecatskvres, momet kerratskekares:
15 Heyv este e feke take wvnwvhen, momen e hvcko take pohetv tefnet on, e turwv akhottakekv; monkon omat, estofis e turwv es hecet, e hvcko es pohet, e fekeu es kerret, fuloteccn em wicecvkvye tayen, makat.
16 Momis ce turwv take en herakes, hecakekv; momen ce hvcko takeu, pohakekv.
17 Mehenwvn ce kicvkikv, Owalvlke sulket, momen este faccvlke, hecatskate hecetv eyacakis, hecvkekates; momet pohatskat pohetv *eyacakis*, pohvkekates.
18 Monkv fokayv esvhopakvn pohvkes:
19 Estimvt hvlwe em ohmekketv em punvkv pohis, kerrekat, holwvyecat vlaket, mv e feke ofv fokahoyvte vkonahes. Heyv tes nene vfopke nerkv cawvte.
20 Momis cvto vlkat nerkv cawvte opunvkv pohet, momet lvpece es afvcke cawat tes:
21 Momis eme ofv yvlonkv ocekot, estomusen hofunes: estemerkv hvtvm asseckv tateu opunvkv omecicen kvwapkof, lvpkusen elentappet omekv.
22 Mv etofvske vlkat nerkv cawvteu, mv opunvkv pohat tes; momen yvmv ekvnv senaorickvt, momen nakocetv em mvkerretvt opunvkv nokcepeles, momen etteko taye hakes.
23 Momis mv ekvnv here nerkv cawvte, mv opunvkv pohat tes; momet kerret, em etteu ocet, vpvlwvt cukpehvmken, vpvlwvt pale-epaken vpvlwvt pale-tutcenen hayes.
24 Opunvkv-svhopakv etvn e'makvtes, kicet, Hvlwe em ohmekketv este hunvnwv eme cvpofv nerkv heren fokavvte omēt os;

25 Momis este nocicof, en horret vlaket, teleko vpvken
teleko-vhaken fokahyet, ayepvtes.
26 Momis esse hontet, em ette hayof, teleko-vhakeu
heckvtes.
27 Monkv cuko pucase em vtotkvlke yicet, Pucasē,
ceme cvpofv nerkv heren fokayet ometskekat haks? mo-
mat estvmv vten teleko-vhake occt ome haks? kicakvtes.
28 *Vn* horret heyv momēcet os, kicvtes. Monkv
vpehyet, vteloyeyvre ce yacet o haks? vtotkvlket ki-
cakvtes.
29 Momis, Hekos, kicvtes: teleko-vhake vteloyatskof,
teleko svpvken lematske witet ok.
30 Hokkolvt etohkvlket mahen, vtelokv orekvs: mo-
men vtelokv oketv orof, vteloyvlke kicares, Teleko-
vhake taten vteloyvks, momet nekrvkueckvn wvna-
wicvks: momis teleko vn tohto ofvn vtehvks.
31 Opunvkv-svhopakv ētvn e'makvtes; Hvlwe em
ohmekketv este, mvstv enerkv ehset, eme cvpofvn
ahocvte omēt os:
32 Nerkv omvlkv 'sen cotket omat mehenwvt's: mo-
mis mahof, vhockuce omvlkvn 'sen rakket os, momet
vpe eto *ome* haken, hvlwe fuswv yicet elvccen oh vpokes,
kicvtes.
33 Opunvkv-svhopakv ētvn es em punayvtes: Hvlwe
em ohmekketv espakkueckv hoktet cawet, hockvte
vkerkv tutcene ofvn ehen, oce munken omvlkvt pakkēs;
mv omēt os.
34 Heyv nanvke omvlkv opunvkv-svhopakv taken Cesvs
este sulkat 'set'em punayvtes; momet opunvkv-
svhopakv tokat te'm punayekates:
35 Opunvkv-svhopakv take ofvn cv cukwv hvwvklecares;
ekvnv hocackvte vtekat nake ehkvke ocvte sossicares,
maket, owalv opunayvte sohfvckvren.

36 Momof Cesvs este sulkat vpeyecihcet, cukon eceyv-
tes; momen en kerrepvlket en yicet, Opunvkv teleko-
vhake cvpofv ocat svhopakvn pum oh kerkuecvs, kicakvtes.
37 Em vyoposket, kicvtes; Nerkv here fokayat este
E'chuswv tes;
38 Cvpofvt yvmv ekvnv tes; nerkv herat hvlwe em
ohmekketv en hopuetake tes; momis telekohake holwv-
yecat en hopuetake tes;
39 En horre nerkv fokayvte puyvfekcv holwakat tes;
nakevtelokv yvmv ekvnv em eyuksv tes; momen vte-
loyvlket, encelvlke tes;
40 Monkv telekohake vteloyet, totkvn tvk nekrihocet
omekv; yvmv ekvnv em eyuksv etvpomvres.
41 Este E'chuswv em encelvlken vtotvres; momen
nake elentappuecakat omvlkvn, momet holwvyecakat em
ohmekketv asossen vteloyvkvres.
42 Momet totkv fenken tvk pvlvtvkvres; mvn hvkih-
ketvt enute setetekketvn ocvres.
43 Momof este faccvlke E'rke take em ohmekketvn
hvse omēt hvyayvhokvres. Estimvt hvcko *es* pohetv
ocat, pohekvs.
44 Hvtvm, hvlwe em ohmekketv nake vcake cvpofv
ehke omēs; mvn este eshecet, ehēs; momet es afvckat
ahyet, nake ocat omvlkvn wiyet, mv cvpofvn nesēs.
45 Hvtvm, hvlwe em ohmekketv esnesv hunvnwv, ma-
kelitv herake hopoyat, mv omēt omes.
46 Mv *este*, makelitv hvmke enrahkv rakken eshecof,
ahyet, nake ocat omvlkvn wiyet, nesvtes.
47 Hvtvm, hvlwe em ohmekketv hoyv uehvtkv vk
wihoken, *rvro* mvrahrvkv omvlkv vteloyvte omēs.
48 Momen fackof lvpvtken esacayakvtes; momet vpo-
ket, herakan ensatket, sakkvn vtehakvtes; momis holwv-
hokat vpvlvtakvtes.

49 Ekvnv em eyuksv momē tares: encelvlket yicet,
holwvyecvlken facevlken etekvpicvkvres,
50 Momet *holwvyecvlken* totkv fenken tvk pvlvtvkvres;
mvn Hvkihketvt, enute setetekketvu ocvres.
51 Heyv nanvke omvlkvn kerratskvt haks? Cesvs
kicvtes. Henka, Pucasē, kicakvtes.
52 Momof, Monkv nakcokv-hayv, hvlwe em ohmekketv
ohfvcev emvhahoyat vtekat, hunvnwv cuko-pucase, *nake*
mucvsvke tis, *nake* veulvke tis a sossicēs; mv omēt os,
kicvtes.
53 Momen mome ocvtes, Cesvs, heyv opunvkv-
svhopakv take poyof, mvn enkvpakvtes.
54 Momet em ekvnvn er orof, en senekake take ofvn
mvhayakvtes, momen momē *mvhayakat* estomahes ko-
makvtes; momet, Estvmv vten heyv hunvnwv heyv ho-
porrenkv, vtotketkv yekcakateu en hecke haks?
55 Heyvt cuko-hayv e'ppuce toko? e'cke Melet ho-
cefkv toko? momen etecakkakat, Cems, Cose, Simv, mo-
men Cutvse esyomakat toko?
56 Momen e wvntakeu omvlkvt epu 'pvkeko? Momat
estvmv vten heyv hunvnwv heyv nanvke omvlkvt en
hecke haks? makakvtes.
57 Momet eme ofv elentappakvtes. Momis, Owalv em
ekvnv momet en cuko ofv tvlken vrakkuehocekot omes,
Cesvs kicakvtes.
58 Momen mv vkvsvmvkekat svrahkvn vtotketv
yekcvke sulke mvn vtotkekates.

SETENTVCKE XIV.

Mv omof Helot tetlak Cesvs ohonvkvn pohvtes.
2 Momet, Heyv Cane paptisv tes; pvsatkan a kvwap-
ket omes; monkv vtoketv yekcvket mv ofvn e heckueca-
ket omes, em vtotkvlken kicvtes.

3 Helot, etecakkat Felvpe e'hiwv, Helotev vrahkvn
Canen hvlahtet, wvnahyet, cuko-yekcvn vpikvtet okv.
4 Canet, Epayetske tayat cem etektvnkekot omes, kicv-
tet omekv.
5 Momen elecetv eyacof, este sulkan em penkalvtes,
Owalvt's, komvket omekv.
6 Momis Helot heckvte-nettvn vrakkuehocof, Helotev
e'chuswv hoktet ehomv taken opanvtes, momet Helot
afvcecicvtes.
7 Momaten naket o estomen em 'pohis e'mvranet
etemfvccetv vcakan 'setemfaccvtes.
8 Momen, enhomvn e'cket emvhayen, Heyvmvn Cane
Paptisv e'kvn pvlvknv vpiken v'mes, makvtes.
9 Momen mekko e feke en nokke tates: mome estomis
etemfvccetv vcakat 'sopunvyat, vpake hompe vpokate
hake vrahkvn, E'mvks, makvtes.
10 Momen vtotet, Cane cuko-yekcv ofvn ekv en
tacvtes.
11 Momen e'kv pvlvknv vpiken hokte mvnette 'sen
yicet e'mhoyvtes; momen e'cken 'sem vlakvtes.
12 Momen en kerrepvlke yicet, ena ehset, hericakvtes,
momet vpehyet, Cesvs em onvyakvtes.
13 Momen Cesvs pohet, mvn enkvpaket perro-cukon
'piket, vnrvwvn entvlket ayvtes: momen este pohakof,
yvkvpaket tvlofv esosset vcvkvpeyvtes.
14 Momen Cesvs ayet, este sulke mahen hecet, em
merrakusvtes, momet em enokhokat em wicecvtes.
15 Momen yafkof, en kerrepvlket en yicvtes, Heyv
vnrvwvt omes, momen nettv hoyvnepet os; este sulkat
vpeyecicvs, tvlofuce vlkan vpeyet, hompetvn e en nesv-
kepvren, makaket.
16 Momis Cesvs, Vpeyekis estŏhkos; hompetv e'mvks,
kicakvtes.

17 Momen, Tvklike vnore cahkepat, momet rvro hokkolusat tvlkusen yvmv ocēs, kicakvtes.
18 Yvmvn 'svm vwvks, kicvtes.
19 Momen este sulkat, Pvhen oh vpokvkes, kicvtes, momet tvklike cahkepat rvro hokkolateu cawet, hvlwen es vhecet, ohvkvsamet kvlkayvtes, momet tvklike en kerrepvlken emvtes, momen en kerrepvlket este sulkan emakvtes.
20 Momen omvlkvt hompaket fvcecakvtes; momen wokocke vhoskat svmpv fvcke palen-hokkolohkaken cvwakvtes.
21 Momen mv hompakat, hunvntake cukpe-rakko cahkepat mahe tates, hoktvke, hopuetakeu svpvkekat.
22 Momen moman vpaken Cesvs en kerrepvlke perrocukon vtehkepuecet, ehomvn tvpalvn vpeyecicvtes, este sulsokat vpeyecicof.
23 Momen este sulsokat vpeyecihcof, ekvnhvlwen entvlkuset ohcemkvtes, mekusvpvranet: momen yafke orof, mvn entvlkusvtes.
24 Momis hiyomat perro-cuko vkhvse vknvrkvpvn, uemelohlvt fekhericekon, vklikvtes, hotvlet vnrvpet omekv.
25 Momen nere vketecetv esostof, Cesvs, vkhvsen oh yvkapet, er em vyakvtes.
26 Momen vkhvsen oh yvkapen en kerrepvlket hecakof, fekhervkekates, Puyvfekcvt's, makaket; momen penkvlaket huehkakvtes.
27 Momis moman vpaken Cesvs em punayet, Ce mahlvpvtkvkekvs; vne tes; ce penkahlvkates; kicvtes.
28 Momen Petv em vyoposket, Pucasē, cent on omat, Uewvn oh yvkapet, vc oh vtes, cv kicvs, makvtes.
29 Momen, Vtes, kicvtes: momen Petv perro-cuko osset a vk hvtapkof, uewv oh yvkapvtes, Cesvs oh ayvranet.

30 Momis yekcetvt hotalen hecof, penkalvtes; momet vksumketvn vlicecof, huehkvtes, Pucase, cv hesayecvs, maket.

31 Momen moman vpaken Cesvs enke awiyet, hvlatvtes; momet, Vkvsvmkv estomuse ocetskat, estomēn cen kerkekisa? kicvtes.

32 Momen perro-cuko cukolahkof, hotvle wikvtes.

33 Momof perro-cuko vtehkat yicet, vrakkuecakvtes, Mehenwvn Hesaketvmese E'ppuce toyetskes, kicaket.

34 Momen tiyehcof, Cenesvle ekvnvn yicvtes.

35 Momen, mv tvlofv hunvntake ohkerrakof, mv tvlofv afulotat omvlkvn vtotet, enokhokat omvlkvn 'sen yicvtes;

36 Momet en kapv em vtekat tvlkusis celayvkvren em 'pohakvtes; momen celayakat en sulke estomomusat cvfencvke hakakvtes.

SETENTVCKE XV.

Momof nakcokv-hayvlke Falvsevlke esyomat, Celuslvmvlket ot, Cesvs en yicvtes,

2 Estomēn cen kerrepvlke vculvke em punvkv kvcake haks? enke okkosvkekot tvklike hompakekv, kicaket.

3 Momis em vyoposket, Estomēn centakeu, vculvke em punvkv eteropotten, Hesaketvmese em vhakvn kacatske haks? kicvtes.

4 Hesaketvmeset, Ce'rken, ce'ckeu vrakkuecvs; momet, Estimvt e'rke, e'cke tateu ehanen omat, elkvn elekvs, maket opunvyvtet omekv.

5 Momis, Estimvt o estomet erket ot, ecke tateu, Nake cen lopicvye tayat *Hesaketvmese* emetv tes, kicet;

6 Erket ot, ecke tateu vrakkuecekis, *en hervres*, centaket makatskes: hiyomēn vculvke em punvkv eteropotten Hesaketvmese em vhakv ehvperken hayatskvtet os.

7 Mekusapv-vhayvlke toyatskat, heren Hesiv ec oh
owalvket okvtes,
8 Heyv este e cukwvn 'svc vwolicaket, e cukhvrpen
'svc vrakkuecakes; momis e feke vn hopvyeces;
9 Momis ehvperkvn vc vrakkuecakes, este em vhakvn
'seste mvhayet, maket.
10 Momen este sulkan enhuehkvtes, momet, Pohet,
kerrvkes;
11 Mv ecukwv eceyat este vhopanat tokos; momis
ecukwv ossat, heyvt vhopanes; kicakvtes.
12 Momof en kerrepvlke en yicet, Falvsevlke heyv ma-
ketv pohakof eyacvkekis, kerretska? kicakvtes.
13 Momis em vyoposket, Vhockv Cv'rke Hvlwe likat
vhocekate vtekat lemkvres;
14 Fullekvs; turhecvkeko turhecvkekvlke evpayvlket's.
Momen turhecekat turhecekan evpayen omat, hokkolvt
sufkan vk yorkvres, kicvtes.
15 Momof Petv em vyoposket, Heyv opunvkv svho-
pakvn pum oh hvyvyicvs, kicvtes.
16 Momen, Centakeu kerretv ocatskeko munke haks?
17 Naket o estomet ecukwv eceyat, envrken eceyen,
vpvlvthoyet omat kerratskeko munke haks?
18 Momis mv nanvke cukwv asossat efeken a vwet
omes; momen mvt este vhopvnaket os.
19 Vkerrickv holwvhokat, eleckv, empvlse oce hok-
tarkv, empvlse seko hoktarkv, horkopkv, lakse ohker-
kueckv, holwvke opunvyetv, efeke asosset omekv.
20 Nanvke este vhopanat heyvt omakes; momis enke
okkoseko hompetv este vhopanekos, Cesvs kicvtes.
21 Momof, Cesvs mvn enkvpaket, Tilv, Sitvne tepakat
em vtekakan rorvtes.
22 Momen hecvs, hokte Kenvnvlket matvwv em vteka-
kan aossvtes; momet oh huehket, Vm merrvs, Pucasē,

Tewe E'ppuce toyetskat; cv'chuswv-hokte tayen puyv-
fekcv holwvken es estemerkes, kicvtes.
23 Momis opunvkv hvmkis em ayoposkekates. Momen
en kerrepvlket en yicet, en kusvpakvtes, Etvn vyecicvs,
epu 'cvk huehkekv, kicet.
24 Momis em vyoposket, Eslevlke en cuko [1]*hvmecate*
yvpefikv sumecat tvlken vc ohtothoyet os, kicvtes.
25 Momof vlaket, vrakkuecvtes, Pucasē, vm vnicvs, kicet.
26 Momis em vyoposket, Hopuetake en tvklike cset,
efv em awiketv fvccekos, kicvtes.
27 Momen, Mehenwvt's Pucasē; momis efv e pucase
em ohhompetv oh wokocke a pvlatkat hompaket os;
makvtes.
28 Momof Cesvs em vyoposket, Hokte toyetskat, cem
vkvsvmkv rakkes; kometskat mahusat cem momekvs,
kicvtes. Momen e'chuswv-hokte mv hvse-vkerkv mahu-
sat vteken cvfekne hakvtes.
29 Momen Cesvs mvn enkvpaket, Kalvle em vkhvse
vnakvn erorvtes: momet ekvnhvlwen ohcemket, mvn
likvtes.
30 Momen este sulsuke mahet en yicvtes, elenokhokat,
turhecvkekat, opunahoyekat, vnvttakat, momen etv sul-
ken evpayaket, momet Cesvs e'le tempen tvk pvlvtakv-
tes; momen em wikvkuecvtes.
31 Momekv opunvyekate opunayen, vnvttakate cv-
fencvke haken, elenokhokat yvkvpaken, turhecvkekate
hecvke haken hecakof, este sulkat em estomahakvtes;
momet Eslevl en Hesaketvmese vkvsvmakvtes.
32 Momof Cesvs en kerrepvlke enhohiket, momet,
Este sulkan em merrusis, vc vpake munken, momet
hompetv ocvkekon, hiyomat nettv tutcenat orekv;
elawvke vpeyecihcvkos, vpeyof hotosake witet okv.
kicvtes.

33 Momen, Estvmv vten tvklike sulke momvtckat
vnrvwv ofv ocet, este sulke momvtekat fvcecvkueceyc
taye haks? en kerrepvlket kicakvtcs.
34 Momen Cesvs, Tvklike vnore nvcomen ocatskc
haks? kicvtes. Momen Kolvpaken, rvrocvlkeu nvcomu-
sen, kicakvtes.
35 Momen este sulkan, Ekvnvn tvk vpokvkes, kicvtes.
36 Momet tvklike vnore kolvpakat, rvrou cawet, *Hesa-
ketvmesen* vkvsamvtes, momet kvlkayet en kerrepvl-
ken emvtes; momen en kerrepvlket este sulkan *emakvtes.*
37 Momen omvlkvt hompaket, fvcecakvtes; momen
hompetv wokocke vhoskat svmpv fvcke kolvpaken cvwa-
kvtes.
38 Momen mv hompakat hunvntake cukpe-rakko ostv-
tes, hoktvke hopuetakeu svpvkekat.
39 Momen este sulkat vpeyecicvtes, momet perro-
cukon eccyet, Maktelv em vtekakan rorvtes.

SETENTVCKE XVI.

MOMEN Falvsevlke, Satusevlken esyomet en yicet, es-
kerret, hvlwe vte nake-eskerretvn hecicvren komakvtes.
2 Em vyoposket, Yafkofv, Nettv here *tares;* sutv catet
omekv.
3 Momen hvthvyvtke, Nettv holwvke *tares,* mucv-
nettv; sutv catet ot yomucket okv, makatskes. Meku-
sapv-vhayvlke toyatskat, sutv en heckv kerratskes; mo-
mis oketv eskerretv kerratskeko taye haks?
4 Este honvpse holwvyecvke hoktarakat, nake-esker-
retvn hopoyes; momen nake-eskerretv e'mhoyekares;
momis nake-eskerretv owalv Convse enake tvlken *e'm-
hoyvres,* kicvtes. Momet wikaket, enkvpakvtes.
5 Momen en kerrepvlke tvpalv roricof, tvklike svpeyetv
ehosvke tates.

6 Momof Cesvs, Vketecet, Falvsevlke, Satusevlke esyomat enake espakkueckv em e vfekcakhvkes, en kerrepvlken kicvtes.
7 Momen, emetvwvt te'm opunayet, Tvkliken cawēkisekv omes, makakvtes.
8 Momis Cesvs kerret, Vkvsvmkv estomusen ocatskat, estomēn tvkliken es awatskekat omecicen te'm opunahoyatske haks?
9 Kerratskeko munke haks? momet tvklike cahkepe cukpe-rakko cahkepvte, momen svmpv nvcomen cawatskvte,
10 Monkat, tvklike kolvpake cukpe-rakko ostvte, momen svmpv nvcomen cawatskvte vkerricatskeko haks?
11 Estomēt on, Falvsevlke, Satusevlke esyomat enake espakkueckv em e vketecvks, makvyat, tvkliken cem opunv-yecvkit okvkat kerratskeko haks? kicvtes.
12 Momof, tvklike espakkueckvn okekot, momis Falvsevlke, Satusevlke esyomat em emvhakvn oken kerrakvtes.
13 Cesvs, Seselev Felepi em vtekakan rorof, Este E'chuswv toyvyat, estimvt's, este makake haks? kicet en kerrepvlken cm 'pohvtes.
14 Momen, Cane paptisvt *makakat* sasen; vpvlwvt Elivt; momen etvt Cvlemiv, monkat owalvlke hvmkat *omes, makakes;* kicakvtes.
15 Momis cerne, estimvt's, cv kicatske haks? kicvtes.
16 Momen Simv Petvt em vyoposket, Mv Klist, Hesaketvmese wenakat E'ppuce toyetskes, kicvtes.
17 Momen Cesvs em vyoposket. Cen heres, Simv Paconv toyetskat: enavpeswv, catv esyomat cem enramet omekokv, momis Cv'rke hvlwe likat.
18 Momen ohvtvlakat ce kicis, Petv toyetskes, momen heyv cvton vm mekusapvlke oh hayares; momen estemerkv-hute em vhauke take emuntvlvkekares.

19 Momen, hvlwe em ohmekketv es en hauweckvn ce'mares: momen naket o estomen ekvnv oh wvnayetskat hvlwe mimv wvnvke tares; momen naket o estomen ekvnv oh enrecopetskat, hvlwe mimv enrecopke tares.

20 Momof Cesvs, mv Klist tat estimvn em onvyvkvrânekon en kerrepvlken yekcen kicvtes.

21 Mvn vteken, Cesvs vlicecet, estomet Celuslvme oh ayvranat; momen nanvke sulken vculvke, momen plestvlke enhoinvhhotat, momen nakcokv-hayvlket 'sestemerricvkvranat elecen, momen nettv tutcenof akvwvpkvranat, en kerrepvlke en kerkuecvtes.

22 Momof Petvt hvlahtet em vsehetvn vlicecvtes, Cen hopvyecet omekvs, Pucasē; heyv cem momekares, kicet.

23 Momis afulotket, Petvn, Cv topvrvn vyvs, Setvnē, vm vnvttecv toyetskes: nanvke Hesaketvmese ohfvccv ocakat cem vlostekot, momis este ohfvccv nanvke ocan, cem *vlostet* omekv, kicvtes.

24 Momof Cesvs, Estimvt vc vcvkvyetvn komen omat, e em ehvperkuecet, em etohweklepkvn kvwapet, vc vcvkvtekvs, en kerrepvlken kicvtes.

25 Estimvt o estomet en hesaketv vcvyecetv komen omat, sumecicen, estimvt o estomet vc vrahkvn en hesaketv sumecicen omat, vcvyecvranet omekv.

26 Ekvnv omvlkvn este heckuecen omis, em puyvfekcvn sumecicen omat, naken en lopice haks? monkat naken este em puyvfekcv es vyoposkvr haks?

27 Este E'chuswv em encelvlken evpayet, E'rke en rakketv ofvn vlvkvranet omekv: momen omof em vtotketv vcvkvyen este vtekat em fekvres.

28 Mehenwvn ce kicvkis, Yvmv svpakle sases, elkv lasvkeko munket, este E'chuswv em ohmekketv ofv vlaken hecahke tvlkvranat.

SETENTVCKE XVII.

MOMEN nettv epakat hoyanof, Cesvs, Petv, Cems, mo-
men Cems etecakkat Canen esyomen evpahyet, kvpvken
ekvnhvlwe mahen es vcemket,
2 Ehomvn emvrahkvtes, momen e turofv hvse omēt
hvyayakvtes; momen em accvke en hvtke hvyayvke
omēt omvtes
3 Momen, hecvs, Moses, Elivs tepaket ēm e heckueca-
kvtes, ete'm punvyaket.
4 Momof Petvt em vyoposket, Cesvn kicvtes, Pucasē,
yvmv fulleyat heres; kometsken omat, yvmvn cuko-
vhake tutcenen hayvkeres; hvmket cenaket on, hvmket
Moses enaket on, momen hvmket Elias enaket on.
5 Punaye munkof, hecvs, vholoce hvyayvket ohranvtes;
momen hecvs, opunvkv en hake vholoce aosset, Heyvt
Cv'ppuce *vm* vnokecket, mv ofv vfackusvyat tes; mvn
em apohicvks, makvtes.
6 Momen en kerrepvlke pohakof, e turofvn oh pvlatkv-
tes; momet tayen penkvlvke tates.
7 Momen Cesvs vlaket, celayakvtes, Asvpvklvks, mo-
met ce penkahlvkates, kicet.
8 Momen ahecakof, estimvn hecvkekot, Cesvs tvlkusen
hecakvtes.
9 Momen ekvnhvlwe ahvtvpecof, Cesvs, Este E'chuswvt
pvsatkan a en kvwvpkeko vtekat heyv hecatskise estimvn
em onahyatskvs, yekcen kicakvtes.
10 Momen en kerrepvlket em 'pohaket, Moman esto-
mēn nakcokv-hayvlke Elivs tātet vlvkvranes, makaket
okc haks? kicakvtes.
11 Momen Cesvs em vyoposket, Mehenwusen Elivs tā-
tet vlvkvres; momet nanvke omvlkvn ohcvfeknicvres.
12 Momis ce kicvkis, Elivs vlake hoyvneps, momen
Elivs kerrvkekates, momis naket o estomen komakat em

momecakvtes. Matvpomen este E'chuswvn estemer-
ricvkvres.
13 Momof en kerrepvlket Cane paptisvn em opunvyecet
oken kerrakvtes.
14 Momen este sulkat en yicof, hunvnwvt em vlakvtes,
momet en tokkeket,
15 Pucasē, cv'ppucen em merrvs; sokhetvt enokkicet
on, tayen estemerkekv: totkv tis tvk latke mahet, uewv
tis *vk latke mahet* omekv, kicvtes.
16 Momen cen kerrepvlken es em vlahkis, moman em
wicecvkeko tayis.
17 Momof Cesvs vyoposket, Vkvsvmkv oceko, honvpse
yenahatskat, en hofune estomusen ece 'pakvranvki haks?
en hofune estomusen *vm muntvlkekot* 'sece 'yvranvki
haks? yvmvn 'svm vwvkes? makvtes.
18 Momen Cesvs puyvfekcv holwakat em vsehvtes;
momen aosset enkvpakvtes; momen cepanat mv hvse-
vkerkv mahusan vteken em wikvtes.
19 Momof Cesvs en kerrepvlke kvpvket en yicvtes;
momet, Estomēn pumet ossicēko tayvt haks? ki-
cakvtes.
20 Momen vkvsvmatskekat omecices; mehenwvn ce
kicvkikv, Vkvsvmkv mvstv nerkv omusis ocatsken omat,
heyv ekvnhvlwe, Yvmvn vkueket, vsvn rorvs, kicatsken
omat, vkuekvres; momen nake momecatskeko taye cen
svkekares: Cesvs kicvtes.
21 Momis heyv omat eelvwece mekusvpetv ofv tvlken
osset omes.
22 Momen Kalvlen vpokof, Este E'chuswv este enke
ofvn wihoyvres;
23 Momen elecvkvres, momen nettv svtutcenof hvtvm
akvwvphoyvres, Cesvs kicvtes. Momen e feke tayen en
nokhokvtes.

24 Momen Kvpvnevn roricof, ekv feketv *cvtokunawv*
vteloyvlket Petvn en yicvtes, momet, Ce pucase ekv
feketv feket omeko? kicakvtes.
25 Henka; Petvt makvtes. Momen cuko ceyof, Cesvt
'sen homv hakvtes, Sima, naken vkerricetske haks?
estimvn ekvnv em mekkvlke vtelokv feketv, monkat ekv
feketv en cawe haks? en hopuetaken, monkat tvlepo-
rvlken? maket.
26 Tvleporvlke, Petvt kicvtes. Monkv hopuetaken
enrecopkes, Cesvs kicvtes.
27 Mome estomis, elentappuecēkaren, vkhvsen ahyet,
cufokunhen vkwikvs, momet rvro enhvteceskv akvwap-
kan esvs, momet e cukwvn en hvwecetskof, cvtokunawvn
eshecetskvres; mvn ehset, vc vrahkv ece *'rahkvu*
emvkvs.

SETENTVCKE XVIII.

Mv HVSE-VKERKV omof en kerrepvlket Cesvs en yicvtes,
Estimvt hvlwe em ohmekketv ofv rakke mahat to haks?
kicaket.
2 Momen Cesvs hopuewucen enhohiket, en nvrkvpvn
licvtes,
3 Momet, Mehenwvn ce kicvkis, Fulotiket, hopueta-
kuce omē hakatskekon omat, hvlwe em ohmekketv
escehyatskekos, kicvtes.
4 Monkv, estimvt o estomis heyv hopuewuce omēt e
kvncvpuecen omat, matvwvt hvlwe em ohmekketv ofv
rakke mahat tes.
5 Momen estimvt o estomet hopuewuce heyv ome
hvmken cv hocefkv ofv evpayen omat, vnen cv yvpayet os.
6 Momis, estimvt o estomet heyv vc oh vkvsvmvke lo-
pockusat hvmken elentappuecen omat, emfulotkv en cv-
tot e nokwvn vtarken, uehvtkv en laukaten vk ēlat min
en hervnt omes.

7 Ekvnv en holwakes, elentappueckv take omecicen! elentappueckvt ocvkvranat tvlket omekv: momis en holwakes, mv hunvnwv omecice elentappueckv vlakat!

8 Monkv ce'uket ot, ce'le tateu, ce 'lentappuecen omat, waret, vpvlvtvs; cekunnet, monkat vnvttetske estomis hesaketv eceyetskat min heres, *ce*'nke hokkolen ocet, *ce*'leu hokkolen ocet, totkv eme-yuksv-seko ce tvk wihokeko munket.

9 Momen ce turwvt ce 'lentappuecen omat, ossicet vwikvs: ce turwv hvmkusen ocet, hesaketv eceyetskat min heres, ce turwv hokkolen ocet, estemerkv hute ce tvk wihokeko munket.

10 Vketecet, heyv lopockusat hvmkis en homehcatskvs; ce kicvkikv, Hvlwe tvlofv em encelvlket, Cv'rke hvlwe likat e turofv hecake munkvt os.

11 Sumkvten hesayecvranet este E'chuswv vlvket omekv.

12 Estomen vkerricatske haks? este, yvpefikv cukpehvmken oceu, hvmket *em* ehosen omat, pale-ostvpakenostvpohkakat wihket, cefahlofvn ayet, mv *em* ehosan hopoyekot o haks?

13 Momen eshehcvt haken omat, mehenwvn ce kicvkis, mv *yvpefikvn* pale-ostvpake-ostvpohkake ehosvkekate semuntvlen oh afvckes.

14 Matvpomen, heyv lopockusat hvmkis sumkvre Ce'rke take hvlwe likat komat tokot omes.

15 Momen etecakketskat cem mvttecicen omat, ahyet em mattan emen tepakusatsken em onvyvs; cem apohicen omat, etecakketskat epoyetskes.

16 Momis *cem* apohicekon omat, hvtvm hvmken, monkat hokkolen evpvyvs, momat opunvkv vtekat akerrvlke hokkole monkat tutcene e cukwv ofvn yekce taren.

17 Momen em apohicetv komekon omat, mekusvpkv;

cukon em onvyvs: momis mekusvpkv-cukon em apohicetv komekon omat, Centilvlke momet cvtokunawv vteloyv omēt ce homvn hucrekvs.
18 Mehenwvn ce kicvkis, Naket o estomen ekvnv oh
wvnayatsken omat, hvlwe mimv wvnvke tares; momen naket o estomen ekvnv oh enrecopatsken omat, hvlwe mimv enrecopke tares.
19 Hvtvm ce kicvkis, Yvmv ekvnvn hokkolet nake
vpohvranatskat ohfvccvn etem vkvsvmatsken omat, Cv'rke Hvlwe likatet em momecvkvres.
20 Estvmvn hokkolet monkat tutcenet cv hocefkv ofvn
etohnvkaften omat, mvn vnet en nvrkvpvn huerikv.
21 Momof Petvt em vlakvtes, momet, Pucasē, em ete-
wole estomusen etecakkvyat vc vnaorkat, em merrar haks? Kolvpake oren? kicvtes.
22 Cesvs kicvtes, Kolvpake oren ce kicvkos; momis,
Pale-kolvpakvke kolvpakat oren.
23 Monkv hvlwe em ohmekketv mekko hvmke, mv em
vtotkvlke em vhuere 'sen kerkueovranate omēs:
24 Momen es kerkuecetv vlicecof, hvmken talentv
cukpe-rakko palen em e vhuericen 'sen yihocvtes.
25 Momis ocet fekeko tayckv, e pucaset, E hiwv, en
hopuetakeu, nake ocat omvlkv svpvken wihoyen, feketvt hakekvs, makvtes.
26 Monkv em vtotkv tvk latket vrakkuecakvtes; Pu-
casē, v'mehakvs, momen omvlkvn cem fekares, kicet.
27 Momof, mv vtotkv e pucase, merkvt nekeyicen, en-
recopet em vhuere 'sem wikvtes.
28 Momis mv vtotkv etvwvt osset, vtotkvlke em
etohkvlketv hvmken, tenelyv cukpe hvmke em e vhuericen eshecvtes: momen hvlahtet, e nokwvn em eset, Ece 'huerēn vm fekvs, kicvtes.
29 Momen vtotkv em etohkvlketv e'le tempen tvk lat-

ket, en kusapvtes, V'mehakvs, momen omvlkvn cem fekares, kicet.

30 Momen komekates; momis ayet, cuko-yekcvn 'rvpikvtes, em vhuere em fehke tvlkvren.

31 Monkv vtotkvlke em etohkvlketv, nake estomat he cakof, e feke nokhokusvtes, momet yicet, nake estomat omvlkvn e pucasen em onvyakvtes.

32 Monkv e pucase enhohikof, Vtotkv holwvyece toyetskate, mv vhuere omvlkvn es cem wikvyvnks, vm 'pohetskekv:

33 Vne cem merrvyvnke omēt, cemen vtotkv cem etohkvlketv em merretskeko tayvt haks?

34 Momen e pucase cvpakkvtes; momet, em e vhuericat omvlkvn em fehke tvlkvren, estemerricvlken em wikvtes.

35 Momen etecakkat naorkat ce feke take vten 'sem wikatske vlke tokon omat, Cv'rke hvlwe likat matvpomen cem momecvkvres.

SETENTVCKE XIX.

Momen mome ocvtes, Cesvs heyv opunvkv espoyof, Kalvlen enkvpakvtes, momet Cotvne tvpalv Cutev em vtekakan rorvtes;

2 Momen, este sulsuke mahet vcvkvpeyvtes; momen mvn em wicecakvtes.

3 Falvsevlken en yicet, Hunvnwv nake omecicat vtekat e hiwv wiketv em etektvnke te? eskerraket kicakvtes.

4 Momen em vyoposket, Mv enhvteceskv hayat, hunvnwv, hokteu hayvte,

5 Momet, Heyv omecicen hunvnwv erke, ecken wihket, e hiwvn hvlvtvres; momen mv hokkolat vpeswv hvmkusvres, kicvte, ohonayatskvte seko haks? kicvtes.

6 Monkv mv svnvcomvn hokkolet omeks, momis

enavpeswv hvmkus; monkv mv Hesaketvmese tehvlvtepuecvte estet etekvpihcates; *kicvtes.*
7 Moman, Estomēn Moses, Nakhocce esetewiketvn
ehmet, wikekvs, makvt haks? kicakvtes.
8 Ce feke take em wvnhe omecicen Moses ce hitake
wiketv cem etektvnecvtes; momis enhvteceskv atat momekot omvtes, kicvtes.
9 Momen ce kicvkis, Estimvt, e hiwv hoktarekofvn wiket, etvn epayen omat, hoktaret omes; momen mv wihokat estimvt epayen omat, hoktaret omes.
10 Hunvnwv e hiwv ohfvccv em momēt on omat, etepvyetv hereks, en kerrepvlket kicakvtes.
11 Momis, Este omvlkvt heyv maketv csvkeko tayes;
momis e'mhoyvte tvlket, kicvtes.
12 Ynnvkvlket sasekv, e'cke e nvrke ofv mome hocvckvtet; momen yunvkvlket este hahicvtct sases; momen hvlwe em ohmekketv vrahkv emetvwv e hayvtet sases.
Estimvt ese tayen omat, csekvs.
13 Momof hopuetakucen 'sen yihocvtes, enken oh wvkhokicet, mekusvpvren; momen en kerrepvlket em vsehakvtes.
14 Momis, Hopuetakuce vc oh vwepvre em etektvnecet, em vsehhatskvs; mv omakat hvlwe em ohmekketvt omekv, Cesvs makvtes.
15 Momet enke oh wvkhokicahket, mvn enkvpakvtes.
16 Momen hecvs, hvmket em vlaket, Mvhayv heretskate, hesaketv emunkv ocaret, nake here estoman momecare te? kicvtes.
17 Momen, Estoman here cv kicetske haks? *este* here sekos, momis hvmkuset, Hesaketvmese *tes :* momis hesaketv ceyetvn kometsket on omat, vhakv taken vfvstvs, *Cesvs* kicvtes.

18 Estomaten? kicvtes. Elehcetskvs, Hoktahretskvs,
Horkohpetskvs, Fvccekon akeriyetskvs,
19 Ce'rke, ce'ckeu vrakkuecvs: momet, E vnokecetskat
etvpomen cem vwolicvn vnokecvs, Cesvs kicvtes.
20 Hunvnwv mvnettat, Heyv nanvke omvlkvn cv
mvnette vteke vfaste vtecicvyvtes: naket vm vhoske
munke haks? makvtes.
21 Temvpoke haketvn kometsken omat, ahyet, nake
ocetskat wiyet, estemerrakaten emvs; momen hvlwe-
tvlofvn nake ockv ocetskvres: momet atet, vc vcvkvyvs,
Cesvs kicvtes.
22 Momis hunvnwv mvnettat mv maketvn pohof,
efeke nokket ayvtes; enake sulece mahet omekv.
23 Momof en kerrepvlken, Mehenwvn ce kicvkis, Este
enakocv hvlwe em ohmekketv ceyetv en yekce tares.
24 Momen hvtvm ce kicvkis, Rvcce-kuphe esropottv e
turwv ropotte tayat en yekce mahekon, este enakocv mi-
mvt Hesaketvmese em ohmekketv eceyetvt en yekces,
Cesvs kicvtes.
25 En kerrepvlke pohakof, tayen em estomahakvtes,
Monkv estimvt hesake taye haks? makaket.
26 Momis Cesvs oh hecaket, Estet on omat heyv
em momvkeko tayuses: momis Hesaketvmese nanvke
omvlkvt em momvke tayes, kicvtes.
27 Momof Petvt em vyoposket, Hecvs, pume omvlkvn
wihket, ece 'cvkvpeyemvts; monkv naket pun heckvr
haks? kicvtes.
28 Momen, Mehenwvn ce kicvkis, ceme svnvcomv
hecketv omof, vc vcvkvpeyatskvte este E'chuswv em
ohliketv-vcakan oh likof, centakeu, Eslevl em vliketv
pale hokkolohkakan ohfvccecet, ohliketv vcacvke palen-
hokkolohkakan oh vpokatskvres.
29 Momen cv hocefkv vrahkv, cuko tis, etecakkvte tis

ewvntake tis, erke tis, ecke tis, ehiwv tis, hopuetakuce
tis, ekvnv tis, wikakvte vtekat, cukpe-hvmke erohvtvlv-
ket en heckvkvres, momen hesaketv yuksv-sekon epu-
casvkvres.
30 Momis enhvteceskvt sulket espoke tares; momen
espoket enhvteceskv *tares*.

SETENTVCKE XX.

HVLWE EM OHMEKKETV hunvnwv cuko epucase omēt
omes, vtotkvlke em pvrko-cvpofv sohceyvre pvlvrane
hvthvyvtkuse ossvte omēt omekv.
2 Momen vtotkvlke tenelyv hvmke nettv vrahkv etemv-
kvsahmof, em pvrko cvpofvn ohtotvtes.
3 Momet hvse-vkerkv svtutcenat mahen osset, etvt
vtotkekot nakwikv ocan svpaklen hecvtes,
4 Momet, Cemeu pvrko-cvpofv seceyvks, momen esto-
muset fvccvt on omat ce'mvkares, kicvtes. Momen vpe-
yvtes.
5 Hvtvm hvse-vkerkv sepakat momet ostvpakat mahen
osset, matvpomecvtes.
6 Momet hvse-vkerkv palen-hvmkontvlakat mahen
ossvtes, momet etvt vtotkekot svpaklen hecvtes, momet,
Estomēn vtotkekot svpaklatsken yafke haks? kicvtes.
7 Estimvt pu pvlekokv omes, kicakvtes. Cemeu
pvrko-cvpofv seceyvks; momen estomuset fvccvt on
omat, cen heckvkvres, kicvtes.
8 Monkv yafke orof, pvrko-cvpofv e pucase, Vtotkvlken
enhohiket, em fekvkvs, espoken vlicecet hvteceskvn vte-
ken, en nakvfastvn kicvtes.
9 Momen hvse-vkerkv pale-eshvmkontvlake mahe pvl
hoyat yihcof, este vrahkv tenelyv hvmke vlket en
heckakvtes.
10 Momis enhvteceskv pvlhoyat yicof, 'senhoyvnet pun

heckvranēs, komakvtes: momis mvu, este vrahkv tenelyv hvmke vlket en heckakvtes.

11 Momen en heckahkof, cuko epucase em ecayakvtes,

12 Heyv espoke hvse-vkerkv hvmkuse vtotkakat, pume, hotoskv, hiyye entekkekevat etvpomen hayetskes, kicaket.

13 Momis hvmken em vyoposket, Vn hesse, naken cem vhopanvks; tenelyv hvmken vm vkvsvmetskekat haks?

14 Cenaken esehpet, vyepvs; ce'mvyat etvpomen heyv espoke emares.

15 Cvnake naken komvyat momecvyis fvccvt omeko haks? Cv herekv, ce turwvt holwake haks?

16 Monkv espoket hvteceskvt omen, hvteceskvt espoke *tares:* sulken enhuehokvte tisem, nvcomet enhopoket omekv, kicvtes.

17 Momen Cesvs, Celuslvmen ayof, en kerrepvlke pale-hokkolohkakat nenen vpeyof, kvpvken evpayvtes:

18 Momet, Hecvks, Celuslvmen vpeyēs; momen este E'chuswv plestvlken nákcokv-hayvlken esyomen em wihokvres, momen ele tayen ohfvccecvkvres,

19 Momet Centilvlken em wikahken, nakhayekot, tepket momet tohweklepkvn vtvrvkvres; momen nettv svtutcenof hvtvm akvwvpkvres, kicvtes.

20 Momof, Sepete e'ppuce take e'cket e'chushunvntaken evpayet, es em vlakvtes, vrakkuecet, momet nake hvmken em eyacet.

21 Momen, Naken kometske haks? kicvtes. Heyv cv'chushunvntake hokkolat, cem ohmekketv ofv, hvmket cem vkvpervn liken, hvmkatet cem vkvsnvnvn likvren emvs, kicvtes.

22 Momen Cesvs vyoposket, Naken vpohatskat kerrats-

keks. Sesketv 'seskvranvyat 'seskatske tayet, momet
paptiskvn es paptiskvyat, es paptiskatske taye haks?
kicvtes. Momeyo tayes, kicakvtes.
23 Momen, Mehenwusen sesketv 'svm eskatskvres, mo-
met paptiskvn es paptiskvyaten es paptiskatskvres; mo-
mis vm vkvperv momet vm vkvskvnv likvre emetv
cvnake tokos; momis estimvn Cv'rket-em etetakuecvten
e'mvkhoyvres, kicvtes.
24 Momen mv palat pohakof, tecakkvtè hokkolaten
vnrvpet cvpvkhokvtes.
25 Momis Cesvs enhohiket, Centilvlke em mekkvlke
ohfvnketvn, momen mv rvkrakat yekcetvn 'sohfvnken,
kerratskes, kicvtes.
26 Momis cem etenrvwv take momvkekares; momis
ece 'pakvkat estimvt rakke haketvn komen omat, cem
vtotkv taket omekvs:
27 Momen estimvt ce'nhomvhtetv taken komen omat,
cem vtotkv taket omekvs:
28 Este Ec'huswv tisem, em vtothokvranekon, momis
vtotkvranet, momet en hesaketv sulke es nesetvn *est'*
emvrane vlakvte etvpomen.
29 Momen Cvleko enkvpvkakof, este sulke mahet
vcvkvpeyvtes.
30 Momen hecvs, este turhecvkeko hokkolet nene tem-
pen kaket, Cesvs hoyanen pohakof, Pucase, Tewe E'p-
pucē, pum merrvs, makaket huehkakvtes.
31 Momen este sulkat em vsehakvtes, cvyayvhokvren:
momis svheremahen huehkaket, Pucase, Tewe E'ppucē,
pum merrvs, makakvtes.
32 Momen Cesvs huyiret, enhuehket, Naken cem mo-
mecvkaren komatske haks? kicvtes.
33 Pucasē, pu turwvt en hauhvkvren, kicakvtes.
34 Monkv, Cesvs, em meriyet, e turwv en celayakvtes;

momen moman vpaken e turwv renakv en heckahken, vcvkvhoyvtes.

SETENTVCKE XXI.

MOMEN Celuslvmen vwolicaket, Perfec, ekvnhvlwe Olefvn yicof, Cesvs en kerrepvlke hokkolen vtotet,
2 Tvlofuce ce homuse ocan cukolvkvks, momen moman vpaken corakko-wakv wvnvken eshecatskvres, momen echuswvt vpvken; enrecohpet, 'svm vthoyvks.
3 Momen estimvt naken ce kicvken omat, Pucaset eyaces, kicatskvres; momen moman vpaken atotvres, kicvtes
4 Momen heyv omvlkvt momvtes, owalv hvmmaket, opunayvte esfvckvren,
5 Sivn e'chushokten 'monvyvkes, Hecvs, cem Mekko cem vlaket os, eyaskuset, corakko-wakv, corakko-wakv e'ohuswv tisem oh liket.
6 Momen mv en kerrepvlke vhoyet, Cesvs kican momecakvtes,
7 Momet corakko-wakv, echuswv tepakvn svlahokvtes, momet em vchoyetvn oh ocaket, mvn oh licakvtes.
8 Momen este sulke mahet em vchoyetvn nenen oh pvtapicen, vpvlwvt eto lvccen a waret, nenen oh pvtapicakvtes.
9 Momen este sulke homv vpeyen, momen yupv vpeyateu huehkaket, Tewe e'ppuce Hosanv em *ocekvs:* Hesaketvmese hocefkv ofv vlakat vkvsvmket omes: Hosanv hvlhvwe mahat ofvn.
10 Momen Celuslvme er oh ceyof, Tvlofv omvlkvt nekeyvtes, Heyv estit o haks? makaket.
11 Momen este sulkat, Heyvt Cesvs, Nasvle owalv Kalvle *ekvnv* aossat tes, makakvtes.
12 Momen Cesvs Hesaketvmese en cuko vcakan ceyv-

tes; momet mv ofv *vpoke*, nake wiye nesakatcn sossicet,
cvtokunawv esyoposkvlke em ohhompetv, pvce-howe
wiyakat em ohvpoketvu en cektulcecvtes.
13 Momen, Vn cuko mekusvpetv cukon kihocvres,
maket coket os, momis centake horkopvlkc em vpoketvn
hayatskes, kicvtes.
14 Momen turhecvkekat, yvkvpvkekaten cuko vcakat
ofvn en yicen, em wicecakvtes.
15 Momen nake estomahvke momecen, momen cuko
vcakat ofvn hopuetakeu, Tewe e'ppuce Hosanv em *ocekvs*,
makaket huehkaken, plest enhomvhhotat, nakcokv-
hayvlkeu hecakof, eyacake sekates,
16 Momet, Heyv nak makakat pohetske haks? kicakv-
tes. Momen Cesvs, Henka; Hopuetakuce, momen co-
kakusat e cukwv ossen vkvsvmkv etetakuecetskes
makvte ohonayatskvte seko haks? kicvtes.
17 Momet enkvpaket, tvlofv ossvtes, momet Pervnen
ayet, mvn fekhonnvtes.
18 Momet hvthvyvtken, tvlofv ohfulket, elawvtes.
19 Momet ke-rakko em vpe nene tempen hecof, oh
ayvtes, momis naket oh sekon, esse tvlket *oh ocen* es-
hecvtes, momet, Mucv ayat ette ec oh ocvte sekot es
munkekvs, kicvtes. Momen moman vpaken ke-rakko
em vpe yuknepvtes.
20 En kerrepvlke hecakof, em estomahakvtes, Vyvk-
hvmkusen ke-rakko em vpe yuknepa! makaket.
21 Momen Cesvs em vyoposket, Mehenwvn ce kicvkis,
vkvsvmkvn ocet, cen kerkvket on omat, heyv ke-rakko
em vpe em momat tvlken momecet omatskekares; mo-
mis heyv ekvnhvlwe, Vkueket, uehvtkvn ce'k wihokekvs,
kicatsken omat, momvres.
22 Momen nanvke vtekat omvlkv mekusvpkv ofv
vkvsamet vpohatskat cen heckvkvres.

23 Momen cuko-vcakan cehyet, mvhayet likof, plest
enhomvhhotat, este em vculvke esyomat en yicvtes,
momet, Yekcetv estomen heyv nanvke es momecet
ometske haks? momen estimvt heyv yekcetv ce'me
haks? kicakvtes.
24 Momen Cesvs em vyoposket, Vneu nake hvmken
ce 'mpohvranvkis, momen mvn vm onayatsken omat,
vneu matvpomen yekcetv estomen heyv nanvke es mo-
mecit omvyat cem onvyvkares, kicakvtes.
25 Cane em paptiskv, estvmvn vte tat haks? hvlwen
vte tat haks? monkat este enake tāt haks? kicvtes.
Momen e etem punvyaket, Hvlwe vten; makēn omat;
Monkv, estoman vkvsvmatskekat haks? pu kicvres.
26 Momis, Este enaket's; makēn omat, esten em pu
penkvlvkēs; omvlkvt Canen owalv omecvket omekv.
27 Momen Cesvs em vyoposkaket, Kerrēkos, makakv-
tes. Momen, Vneu, yekcetv estomen heyv nanvke es
momecit omvyat, cem onvyvkvkos, kicvtes.
28 Momis estomen vkerricatske haks? Este hvmket
eppucetake hokkolicet ot, onhvteceskvn em vlahket,
Cv'ppucē, vm pvrko cvpofvn ayet, mucv-nettvn vtotkvs,
kicvtes.
29 Em vyoposket, Momvranvkos, kicvtes. Momis ren-
yupvn, em vkerrickvn etihcet, ayvtes.
30 Momen 'svhokkolan em vlahket, matvpomen kicv-
tes. Momen em vyoposket, Vyares, Pucasē; kicet,
ayekates.
31 Mv hokkolat estomatet erke komat momecvt haks?
Enhvteceskv, kicakvtes. Mehenwvn ce kicvkis, Cvtoku-
nawv-vteloyvlke hoktarvke esyomat ce homv taken
Hesaketvmese em ohmekketv esceyet os; Cesvs
kicvtes.
32 Cane fvccetv vyetv ofvn cem vlakvkvtet omekv;

momen vkvsvmatskekvnkes; momis cvtokunawv-vtelo-yvlke hoktarvke esyomat vkvsvmakvnkes; momen ceme hecatskof, rohyupv cem vkerrickv eticatskekvnkes, oh vkvsvmatskvret.

33 Opunvkv-svhopakv etvn pohvkes; Cuko-epucase hvmket pvrko cvpofvn vhocvtes; momet em vtohopkih-cet, ofvn pvrko esopecetvn korvtes; momet cuko hvlwen hahyet, vfastvlken em wikvtes; momet ekvnv hopvyen ayvtes.

34 Momis, ette em oketv vwolicof, em vtotkvlken vfas-tvlken ohtotvtes, em ette en heckvkvren.

35 Momen vfastvlke em vtotkvlken cahwet, hvmken tepiket, hvmken elehcet, momet hvmken cvton es nvfkakvtes.

36 Hvtvm vtotkvlke etv enhvteceskv 'sen sulken atotv-tes; momen matvpomecakvtes.

37 Momis espoke e'ppucen ohtotvtes, Cv'ppuce vrak-kuecvke tares, maket.

38 Momis eppucen vfastvlke hecakof, e etem punaho-yet, Heyvt epucase taranat tes, vwvkes, elecvkeres; mo-met en heckvranvten cvwepvkeres; makakvtes.

39 Momet ehset, pvrko cvpofv ossihcet, elecakvtes.

40 Momekv pvrko cvpofv e pucase vlakof, heyv vfastvlke estomecvr haks?

41 Mv holwvyecvlke tayen estemerrvkuecet, pvsatet, pvrko cvpofv vfastvlke etv em ette em oketv orof emvkv-ren em wikvres; kicakvtes.

42 Tohtarvlke cvto wikvte, matvwvt kvnowv em ekv hakes: heyvt Pucase nake momecat tes: momet pun renakv ehomv estomahet *os*, *makat*, Nakcokv-rakko ofv ohonayatškvte seko haks?

43 Monkv ce kicvkis, Hesaketvmese em ohmekketv cem ehset, tvlwv etv em ette es yican emhoyvres.

44 Momen estimvt heyv cvton óh latkat kvckvres; momis estimvn oh latkat lopotvres, Cesvs kicvtes.
45 Momen plest enhomvhhotat momen Falvsevlke em opunvkv-svhopakvn pohakof, emen opunvyecet oken kerrakvtes.
46 Momis esetvn komakof, este sulsokan em penkvlakvtes; Owalv tes, komvket omakekv.

SETENTVCKE XXII.

Momen Cesvs em vyoposket, opunvkv-svhopakv taken hvtvm 'sem punayvtes, hvmmaket,
2 Hvlwe em ohmekketv mekko etepvyetv e'ppuce en hayvte omēs.
3 Momet em vtotkvlke etepvyetv oh vwvrane kihocvte enhuehkvren vtotvtes: momen vwetv eyacvkekates.
4 Hvtvm vtotkvlke etvn vtotvtes, Enhuehhokvte em onvyvks; Hecvkes, vn hompetv-rakko etetakuecis; vm wakvlke, momen nake nehakat pvsvthoyes: momen nanvke omvlkvt etetakes; etepvyetv oh vwvkes, kicvtes.
5 Momis vrakkuecvkekates; momet vpeyepvtes, hvmket eme cvpofvn *ayen*, hvmket en nakneskvn *ayen*;
6 Momen vhoskat em vtotkvlken cahwet, vlesketv en hayet pvsvtakvtes.
7 Momis mekko pohof, cvpakkvtes; momet en suletawvlke vtohtet, mv este pvsatvlke pvsatvtes, momet eme tvlofv nekricvtes.
8 Mohmet em vtotkvlken, Etepvyetv etetakes, momis mv enhuehhokvte heretv oricvkekvnks;
9 Momekv nene tvleme vlkan vpeyvks; momet en sulke estomēn eshecatskat etepvyetv enhuehkvks, kicvtes.
10 Momen mv vtotkvlke nene tvlemo vlkan sossvtes,

momet hecat vtekat omvlkvn, holwvhokat herakat esyo-
men vteloyakvtes: momen etepvyetv hompvlket tetayet
heckvtes.
11 Momen mekko hompvlken hecvranet eceyof, hunvn-
wv hvmket etepvyetv accvke vccekon hecvtes:
12 Momet, Vn hessē, estomaten etepvyetv accvke
vccekot ye cehyetske haks? kicvtes. Momen opunvyeko
tayvtes.
13 Momof, Elen enken esyomen wvnayvks; momet
etvn svpeyet, fettv yomuckofvn er vwikvks; mvn hvkih-
ketvt, momen enute setetekketvt ocvres, mekkot vtot-
kvlken kicvtes.
14 Sulken en huehhokvtet omis nvcomen en svthoket
omekv, *Cesvs kicvtes.*
15 Momof Falvsevlke vpeyvtes, momet estomecet em
opunvkvn es ese tayat etem punahoyvtes.
16 Momet en kerrepvlken, Helotvlken esyomen ohtota-
kvtes, hvmmaket, Mvhayā, mehenwetsket ot, Hesaketv-
mese em vyetv mehenwvn *este* mvhayet, hunvnwv
estoskometskekat kerrēs; este en heckv moskometske-
kot omekv.
17 Momekv pum onvyvs, Estomen vkerricetske haks?
Sesv ekv feketv emetv fvccvt o haks? monko haks?
18 Momis, Cesvs en holwvyeckv taken kerrof, Meku-
sapv-vhayvlke toyatskat, estomēn es cv kerratske
haks?
19 Ekv feketv cvtokunawvn cv hecicvkes, kicvtes.
Momen tenelyvn 'sen yicvtes.
20 Momen, Heyv estimv vhakēt on, momen en hoccvt
o haks? kicvtes.
21 Sesv enakē, kicakvtes. Momof, Monkv Sesv enanv-
ken Sesvn emvks; momet Hesaketvmese enanvken He-
saketvmesen *emvks,* kicvtes.

22 Momen pohahket, em estomahakvtes; momet enkvpaket, vpeyepvtes.

23 Mv nettv Satusevlket en yicvtes, mv, Elkv akvwvpketv sekos, makakat, momet em 'pohaket,

24 Mvhayā, Hunvnwv hopuetake ocekot elen omat, etecakkatet ehiwv epayet, etecakkan honvpse em mahecvres, Moses makvtes.

25 Momen etecakkvte kolvpaket epu 'paket fullvtes; momen hvteceskvt hokte epahyof, elvtes, momet, honvpse ocekot, e hiwv etecakkan em wikvtes:

26 Esvhokkolateu, momen esvtutcenateu, eskolvpakan vteket etvpomusvtes.

27 Momen omvlkv 'sem poken hokteu elvtes.

28 Monkv akvwvpketv omof, mv kolvpakat estomar e hiwv tar haks? omvlkvt epayvkvtet omekv.

29 Momen em vyoposket, Nakcokv-rakkon, momet Hesaketvmese en yekcetvu kerrekot, cem etehoskvket os

30 Akvwvpketv omof, etepayvkekot, etepayepuehohcekos, momis hvlwe tvlofv Hesaketvmese em encelvlke omvket omakes.

31 Momis este pvsatkat a en kvwvpketv ohfvecvt on omat, Hesaketvmese nake cem punayat,

32 Vne Eplehame en Hesaketvmese, momet Iseke en Hesaketvmese, momet Cekvpe en Hesaketvmese toyis, makvte, ohonayatskvte seko haks? Hesaketvmese pvsatkat en Hesaketvmese tokot os, momis hesahokat en *Hesaketvmese tes*, Cesvs kicvtes.

33 Momen este sulkat pohakof, Cesvs nake emvhayat em estomahakvtes.

34 Momis Satusevlken cvyayicen Falvsevlket pohahket, etohvtelokvtes.

35 Momof mv hvmket, vhakv mvhayvt ot, eskerret em 'pohvtes, hvmmaket,

36 Mvhayā, vhakv ofv estvt vhakv rakkat to haks?

37 Pucase cen Hesaketvmesen ce feke omvlkvn, cem puyvfekcv omvlkvn, momet cem vkerrickv omvlkvn es vnokecvs.

38 Heyvt vhakv enhvteceskv, momet rakkat tes.

39 Momen esvhokkolat mv omēt omes, E vnokecetskat etvpomen cem vwolicvn vnokecvs.

40 Heyv vhakv hokkolan vhakv owalvlke esyomat omvlkvt vtvrtvkes, Cesvs kicvtes.

41 Falvsevlke etohnvkaftof, Cesvs em 'pohvtes,

42 Klist estomēn oh vkerricatske haks? Estimv e'ppucet o haks? kicet. Tewe e'*ppuce*, kicakvtes.

43 Moman estomēn Tewet Puyvfekcv ofvn Pucasen kicet ome haks?

44 Cehofvt, cv Pucasen, Vm vkvpervn liketske munken, cen horre ce 'leohhuerickvn hahyvrs, kicvtes, makvte.

45 Monkv Tewet Pucasen kicen omat, estomēn e'ppucet o haks? kicvtes.

46 Momen estē estomet punvkv hvmkis em vyoposkeko tayvtes: momen mv nettv vtekat estimvt svnvcomv em 'pohetv fekhvmkekates.

SETENTVCKE XXIII.

Momof Cesvs este sulkat en kerrēpvlke esyomen em punayvtes, hvmmaket,

2 Nakcokv-hayvlke Falvsevlke esyomat Moses em ohliketvn oh vpokes;

3 Monkv, nanvke estomen, Vketecvks, ce kicvkat omvlkvn vketecet, momecvkes; momis em vtotketv vcvkvye mohmatskvs; makakisem, momecvkekot omekv.

4 Sapokv honhoye ecukoyēsko tayen wvnawicet, este e foluwvn em oh ocaket, momis e'nkewcsakv hvmkusis es vkueyicetv komvkekot omekv.

5 Momis em vtotketv omvlkvn estet hecvkvren omakes;
se en tvkhvketv tvptvhen hahicet, kapv em vteken rak-
rvkuecaket os,
6 Momet hompetv-rakko omof, liketv hvlhawan, momet
senckake take ofv liketv enhomvhhotan,
7 Momet nakwikv vlkan vseket, Lapi, Lapi, kihocvren
em vlostvket omes.
8 Momis ceme Lapi ce kihohcvkates; hvmket, Klist,
ce Mvhayv taket omekv; momen omvlkvt etecakkvte
toyatskes.
9 Momet, estimvn yvmv ekvnv *Pu'*rke kihcatskvs;
hvmket Ce'rke taket omekv, mv hvlwe likat.
10 Monkat mvhayvlke ce kihohcvkates; hvmket, Klist,
ce Mvhayv taket omekv.
11 Momis ece 'pakvke rakke mahat cem vtotkv tares.
12 Momen estimvt o estomet e hvlwecen omat, kvn-
cvpvres: momen estimvt e kvncvpuecat, hvlwehocvres.
13 Momis cen holwakvkes, nakcokv-hayvlke momen
Falvsevlke, mekusapv-vhayvlke toyatskat! hvlwe em
ohmekketv este e homv vkhottatskekv cemeu esceyats-
kekot, esceyateu esceyetv em etektvnecatskekokv.
14 Cen holwakvkes, nakcokv-hayvlke momen Falv-
sevlke, mekusapv-vhayvlke toyatskat! hoktvke-oyevlke
en cuko lokatskekv, momet vhayet cvpcvken mekusa-
patskes; monkv ohfvcceckv senrakket cen heckvkvres.
15 Cen holwakykes, nakcokv-hayvlke momen Falvse-
vlke, mekusapv-vhayvlke toyatskat! hvmkuse vkvsvme-
puecatskvret; uehvtkv, ekvnvu hvmecicatskes, momen
cem vkvsamvkof, estemerkv em estuce centake ome
svhokkolen hayatskes.
16 Cen holwakvkes, evpayvlke turhecekvlke toyatskat,
Estimvt o estomet cuko vcakat es hocefet opunayen
omat, estomv tokos; momis estimvt o estomet, cuko

vcakat en cvtokunaplanen es hocefet opunayen omat, vhuerēs; makatskat.
17 Hoporrenvkeko momen turhecekvlke toyatskat: cvtokunaplanet, monkat cuko vcakat cvtokunaplane vcake hayat estomat senrakket o haks?
18 Momen, Estimvt o estomet altv es hocefet opunayen omat, estomv tokos; momis estimvt o estomet wiyetv oh ocan es hocefet opunayen omat, vhuerēs.
19 Hoporrenvkeko, momen turhecckvlke toyatskat: wiyetvt, monkat altv mv wiyetv vcake hayat estomat senrakket o haks?
20 Monkv estimvt altvn es hocefet opunayen omat, mvn momet nake oh ocakat omvlkvn es hocefet opunayet os.
21 Momen estimvt cuko vcakan es hocefet opunayen omat, mvn momet mv ofv likateu es hocefet opunayet os.
22 Momen estimvt hvlwen es hocefet opunayen omat, Hesaketvmese em ohliketv vcakan momet mv ohlikateu es hocefet opunayet os.
23 Cen holwakvkes, nakcokv-hayvlke momen Falvsevlke, mekusapv-vhayvlke toyatskat! kofockv, anese, kvme esyomat tis tekvpvke espalan feket, momet vhakv oce senhonhoyakat, fvccetv, merretv momet vkvsvmkvn wikatskvtet ok; heyv nanvken momecatskvnt os, vpvlwvn wikekot.
24 Evpayvlke turhecekvlke, eckvposwuce en cullicet, momis rvcce-kuphe nokmēlatskat.
25 Cen holwakvkes, nakcokv-hayvlke momen Falvsevlke, mekusapv-vhayvlke toyatskat? sesketv momet pvlvknv onvpvn hvsvthvken hayatskekv; momis ofv svpenkvleckv momet svheremahetv es fvcfakes.
26 Turheceko Falvsev toyetskat, sesketv, momet pvlvknv ofv taten hvsvtecvs, onvpvn hvsvthvke taren.

27 Cen holwakv́kes, nakcokv́ hayvlke momen Falvsevlke, mekusapv-vhayvlke toyatskat! sepvlkv hvthicvkvte, onvpv en heckv mehenwvn herakuset omis, ofv este pvsvtke e fune, momen hvsvtkeko vtekat es fvcfvke omatskekv.

28 Matvpomusen centakeu onvpv fvcce omēt este em e heckuecatskes; momis ofv mekusvpkv vhake momen naorketv es fvcket omatskes.

29 Cen holwakvkes, nakcokv-hayvlke momen Falvsevlke, mekusapv-vhayvlke toyatskat! owalvlke en sepvlkv mvhericet, momet faccvlke en herickv *en* nehicecet,

30 Momet, Pu'rkvlke en nettv take omof fullcyvten omat, owalvlke e catv *pvlatat* vpvkēkvnt os, makatskekv.

31 Monkv owalvlke pvsvtakvte 'eppucetake toyatskat centake a e en kerrvlke toyatskes.

32 Monkv ce'rkvlke es em vkerkv fvcecvkes.

33 Cetto, eketnv *cetto* honvpse toyatskat, estomēt estemerkv hute ohfvcceckv emvnvttatske taye haks?

34 Monkv, hecvkes, owalvlken, este hoporrenvlken nakcokv-hayvlken esyomen ec ohtotvkis; momen *vpvlwvn* vtvrtayet, pvsvtatskvres, momet *vpvlwvn* cen senekake take ofvn tepket, assecet tvlofv etohtvlhuecatskvres.

35 Este faccvlke e catv yvmv ekvnv oh pvlatkvte, Epel faecv e catvn Sekelivs, Pelekivs e'ppuce cuko-vcakat altv em etenrvwv elecatskvte e catvn vteket, omvlkvt ec oh ocvkvren.

36 Mehenwvn ce kicvkis, Heyv nanvke omvlkvt heyv honvpsen oh vlvkvres.

37 Celuslvmē, Celuslvmē, owalvlke pvsatetskat, momet mv ec ohtothoyat cvto es nafketskat, etewole estomusen,

tottolose e'chustakuce tvrpv elecv vteloyat etvpomen
cen hopuetake vteloyvkvye tayvtes, momen cemet ko-
matskekvnks!
38 Hecvkes, cen cuko tvnken cem wihokvkes.
39 Ce kicvkikv, Hvtvm cv hecatskeko munket, Pucase
hocefkv ofv vlakat vkvsvmket os, makatskvres, *Cesvs
kicvtes.*

SETENTVCKE XXIV.

MOMEN CESVS osset, cuko-vcakat enkvpakvtes; momen
en kerrepvlket cuko-vcakat etohtvrkan hecicvranet en
yicvtes.
2 Momen Cesvs, Heyv nanvke omvlkv hecatskeko
haks? mehenwvn ce kicvkis, Yvmv cvto etohliket
hvmkis alvtkeko wihokekares.
3 Momen ekvnhvlwe Olefvn oh likof, ehkusen en
kerrepvlket en yicvtes, Pum onvyvs, estofvn heyv nake
momvkvr haks? momen cem vlvketv, momen ekvnv em
eyuksvu naket eskerkv tar haks? makaket.
4 Momen Cesvs em vyoposket, Vketecvkes, estimvt ce
hosicvkekaren, kicvtes.
5 Sulket, Krist toyis, makaket, cv hocefkv ofvn yicvra-
net ok, momet sulken ehosvkuecvres.
6 Momen horre, horre ohonvkvu pohatskvres; vketecv-
kes, ce naorvkekaren; *heyv nanvke* omvlkvt momvranet
omekv, momis yuksv hvtē tēs.
7 Tvlwvt tvlwvn vnrvpet, momen tvlofvt tvlofvn vnrv-
pet vkvwvpkvret ok; momen elaukot, enokketv yekcvke
mahat momet ekvnv nekeyvt estomis ocvkvres.
8 Heyv nanvke omvlkvt e feke nokketv vlicecat
omakes.
9 Momof *cen* nokkihocvren ce wiyvkvres, momet ce
pvsvtvkvres; momen tvlwv omvlkvt cen homecvkvres,
cv hocefkv vrahkvn.

10 Momen momof sulket elentappvkvres; momet ete wiyaket, ete'n homecvkvres.
11 Momen owalv laksvlke sulket akvwapket, sulken ehosicvkvres.
12 Momen holwvyeckvt tetayat omecicen sulket vnokeckv en kvsvppe hakvres.
13 Momis estimvt emunket em eyuksicen omat, matvwvt hesakvres.
14 Momen heyv ohmekketv em opunvkv-hervn tvlwvvlke omvlkv es en kerkvn ekvnv omvlkvn es erkenvkhoyvres; momen momof yuksvt vlvkvres.
15 Monkv enhomeckv tvnecicvranat Tanvle owalv opunvyecvte *cuko*-vcakat ofvn hueren hecatskof; (estimvt ohonayat kerrekvs;)
16 Cutev vpokat ekvnhvlhawan oh pefatkekvs:
17 Estimvt cuko onvpv oh likat en cuko ofv nake ocat cawvret ahvtvpikates:
18 Monkat cvpofv arat accusvke cawvret afulikates.
19 Momen mv nettv take omof nvrkesakat, momen coyicakat en holwakes!
20 Momis cem pefatketv take rvfon, monkat fekvpkv nettv tateu omekaren mekusvpvkes:
21 Momof estemerkv rakket ocvret okv, mv ome ekvnv vlicecvte vteke hiyomat vlakat ocvte sekot, momekos, momet estofvn ocekares.
22 Momen heyv nettvt koconcokekaren omat, enavpeswv hvmkis hesakekvnt omes; momis enhopokvte vrahkvn heyv nettv koconcokvres.
23 Momof, Heyvn, monkat vsvn Klist *likes*, estimvt ce kicvken omat, vkvsahmatskvs.
24 Klist laksvlke momen owalv laksvlke vkvwapkvkvret okv, momet nake eskerkv rakrvken, momet nake estoma-

hake heckuecvkvres; momat, mome tayen omat, enhopokat mahusat tis ehosvkuecvres.

25 Hecvkes, homvn cem onayvkis.

26 Monkv, Hecvkes, vnrvwvn likes; ce kicaken omat, vpehyatskvs; Hecvkes, nvthofv ehkakan likes; *ce kicaken omat*, vkvsabmatskvs.

27 Este E'chuswv em vlvketv vtoyehvtte hvsossv fvccv a vtoyehattet hvsvklatkv fvccv er a hvyvyicat omē taret ok.

28 Estvmvt o estomen nake elat ocen omat, mvn lvmhe vtelokvret okv.

29 Heyv nettv take estemerkv hoyanan vpaken hvsct yomucken, hvresse hvyayvkekares, momen kococumpvu hvlwan a pvlatken, hvlwe en yekcetv take nekehoyvres.

30 Momen momof, hvlwe mimvn este E'chuswv es en kerkv heckvres; momen momof ekvnv este em vliketv omvlkvt wahokvres; momen este E'chuswv yekcetv momet vkvsvmkv rakke vpvken hvlwe em aholoce ofvn vlaken hecvkvres.

31 Momet em encelvlken pofketv en hake rakken es vtotvres, momen enake enhopokvte hotvle ostat aenkvpvken, hvlwe yuksv hvmkat yuksv hvmkan rore aenkvpvken vteloyvkvres.

32 Tokvs ke-rakko esvhopakvn en kerrvkes; e lvcce hvte lowvcket ot esse sossicof, meske vwolicen kerratskes:

33 Monkv matvpomen cemet heyv nanvke omvlkvn hecatskof, vwolicet, vhauken vlaken kerrvkes.

34 Mehenwvn ce kicvkis, Heyv honvpse hoyvnckomunken, heyv nanvke omvlkvt esfvcike tvlkvres.

35 Hvlwe yvmv ekvnv esyomat sumkvres, momis vm opunvkv sumikekos.

36 Momis mv nettv, hvse-vkerkv tepakat estimvt kerre-
kos, hvlwe encelvlke tisem *kerrvkekos ;* momis Cv'rke
tvlket *kerres.*
37 Momen Nov en nettv tate omēn, este E'chuswv em
vlvketvu matvpomvres.
38 Uelauke chomv nettv omof hompaket, eskaket,
etepvyaket, etepvyepuece emunken mv nettv Nov perro-
cuko ceyat orvtes :
39 Momet kerrvkeko munken uelauke vlakvtes, momet
omvlkvn cahwet, eshoyvnvtet omekv ; mv omēt este
E'chuswv em vlvketv tares.
40 Momof hokkolet cvpofvn welaken, hvmken eset,
hvmkan wihokvres :
41 Hoktvke hokkolet 'semfulotkvn em fulotaket *kakvres ;*
hvmken eset, hvmkan wihokvres.
42 Monkv vketecvkes, ce Pucase hvse-vkerkv estoman
vlakat kerratskekokv.
43 Momis heyvn kerrvkes, cuko-pucase hvse-vkerkv
estoman horkopv vlvkvranat kerrvten omat, vketecet,
en cuko hopvnkvre etektvnecekvnt omes.
44 Monkv cemeu ce metetakvkekvs ; hvse-vkerkv moh-
mes komatskekofvn este E'chuswv vlaket omekv.
45 Monkv estimvt vtotkv hoporrene, heromat te, mv
em oketv orof hompetv emvren e pucaset en cuko
ohfvnke hayvte ?
46 Mv vtotkv, e pucase rvlakof, momēn vfasten eshe-
cen omat, en heres.
47 Mehenwvn ce kicvkis, Enake omvlkv ohfvnken
hayvres.
48 Momis mv vtotkv holwakat, Cv pucase em vlvketvn
acewices, e feke ofvn maken omat ;
49 Momet em etohkvlketv vtotkvlken nafket, hacvlken
vpaket hompet momet esketvn vlicecen omat ;

50 Mv vtotkv e pucase nettv en nene hecekot, momet hvse vkerkv kerrekofvn vlvkvres,

51 Momet etetahcet, en liketv mekusapv-vhayvlke vpvkẹn em mellvres; mvn hvkihketv, momen enute setetekketv ocvres.

SETENTVCKE XXV.

Momof hvlwe em ohmekketv fvcenvlke pale, mv kulke escahwe hokte epayvranat vnrvpvrane vpeyvte svhopahoyvres.

2 Momen cahkepet hoporrenvket omen, cahkepet hoporrenvkekates.

3 Mv hoporrenvkekat kulke cahwet, nehen ehopakvkekates.

4 Momis hoporrenakat vcvnkvn nehen kulke svpvken escvwakvtes.

5 Hokte epayvranat acewicof, omvlkvt nocicet nocicepvtes.

6 Momen nere nvrkvpv omof huehketvt hakvtes, Hecvkes, hokte epayvranat vlakes; esosset vnrvpvkes.

7 Momof heyv fvcenvlke omvlkvt asvpvkilet, kulke emvhericakvtes.

8 Momen hoporrenvkekat hoporrenakan, Nehen pun kvpicvkes, kulke pum asiekv, kicakvtes.

9 Momis hoporrenakat em vyoposkaket, Centake esyomeyat pum oreko wites; momis mv wiyakan oh vpeyet e en nesepvkes, kicakvtes.

10 Momen nesvranet vpeyof, hokte epayvranat vlakvtes; momen emetetakakat vpaket etepvyetvn vcvkvpeyvtes: momen vhauke vkhothvtes.

11 Enyupvn fvcenvlke vpvlwvt yicvtes, Pucasē, Pucasē, pun hvwecvs, makaket.

12 Momis *em* vyoposket, Mehenwvn ce kicvkis, ce kerrvkvkos, kicvtes.

13 Monkv vketccvkes, hvsc-vkerkvt ot, nettv tateu estoman este E'chuswv vlakat kerratskekokv.
14 Hvlwe *em ohmekketvt* este ekvnv hopvye aye em vtotkvlke enhohike enake em wikvte omekv.
15 Momet hvmken talentv cahkepen, momet hvmken hokkolen, momet hvmken hvmken emvtes; este vtekat en yekce vrahrvkvn vevkayen: momet lvpken ayepvtes.
16 Momof mv talentv cahkepe cawvte ayet 'res neset, talentv etv cahkepen hayvtes.
17 Momen matvpomen mv talentv hokkole *cawvte*, mvu talentv etv hokkolen heckuecvtes.
18 Momis mv hvmke ēsvte ayet, ekvnvn korvtes, momet e pucase en cvtokunawvn ehvtes.
19 Eryupv hofunof, mv vtotkvlke e pucase vlāket, etemfaccvtes.
20 Momen mv talentv cahkepe cawvte vlaket, talentv etv cahkepen svlakvtes, Pucasē, talentv cahkepen a'metskemvts; hecvs, mv sen hoyanat talentv cahkepen hēckuecis, maket.
21 Heres, vtotkv here, herometskat; nanvke nvcomen oh herōmetskes; nanvke sulke ohfvnken ce hayares; ce pucase em afvcketv ofvn ceyvs; e pucaset kicvtes.
22 Momen mv talentv hokkole cawvte vlaket, Pucasē, talentv hokkolen vm wiketskemvts, hecvs, talentv etv hokkolen hēckuecis, kicvtes.
23 Heres, vtotkv here, herometskat; nanvke nvcomen oh herōmetskes, nanvke sulke ohfvnken ce hayares; ce pucase em afvcketv ofvn ceyvs, e pucaset kicvtes.
24 Momof mv talentv hvmke esvte vlaket, Pucasē, hunvnwv merretv ocekot, fokayetskekatet mamet, vwahecetskekatet vteloyetskat kerrimvts:

25 Momen cv penkalemvts, momet ayit, talentv cenake
ekvnv ofv ehit omimvts: hecvs, cenaken ocetskes,
kicvtes.
26 E pucaset em vyopesket, Vtotkv holwvyece, enhor
retskat; estvn fokayvkat mamit, vwahecvkat vteloyin
kerretskemvts;
27 Monkv vn cvtokunawv esyoposkvlken em wikvra-
netskvtes, momen vlakvyof, cvnake ohhontv ocen
cawvyvnt os, kicvtes.
28 Monkv talentv em esvks, momet talentv pale ocan
emvkes.
29 Mv ocat vtekat emhoyen, tayen ocvret okv; momis
ocekat mv ocat tis en cawhoyvret okv.
30 Momen vtotkv lopicekat yomuckofvn vwikvks; mvn
hvkihketv, enute setetekketvu ocvres.
31 Este E'chusw enecivlke vcacakan vpaket en rakke
ofvn vlakof, momofvn en rakke ohliketv vcakan oh
likvres.
32 Momen ehomvn tvlwvvlke omvlkvt vtelokvres; mo-
men yvpefikv vhecicv yvpefikv cowatv etekvpicate omēn
etekvpicvres;
33 Momet yvpefikvn em vkvpervn vpoyet, momis
cowatv em vkvskvnvn *vpoyvres.*
34 Momof Mekkot em vkvperv vpokan, Vwvkes, Cv'rke
ec oh merrvte toyatskat, ohmekketv ekvnv vlicece vteke
cem etetakuehocvten epucasvkes;
35 Cv 'lvwet on, hompetvn a'met; cv 'wvuhket on,
esketvn a'met; momet este kerkekot omin, cv yvpayet;
36 Vccvkon, vc vccecet; cv nokket on, ye cv hecet;
momet cuko-yekcv 'pikvyof, vn yicatskvnkekv, kicvres.
37 Momof faccvlket em vyoposkaket, Pucasō, estofvn ce
'lvwe ce hecet, ce hompiceyvt haks? monkat ce 'wvnhke
ce hecet, esketv ce'meyvt haks?

38 Estofvn este kerketskekon ce hecet, ce yvpayeyvt haks? monkat vccetskekon ece'cceceyvt haks?
39 Monkat estofvn ce nokket on, monkat cuko-yekcv 'piketsken ce hecēt cen yiceyvt haks? kicvkvres.
40 Momen Mekkot em vyoposket, Mehenwvn ce kicvkis, Heyv etecakkvyvte lopockus mahat hvmkvtcken momecatskvtet, vnen omatskvtes, kicvres.
41 Momof em vkvskvnv vpokaten, Ohhomecke toyatskat, v'nkvpaket, totkv emeyuksv-seko Setvne em encelvlke esyomat em etetakuehocvten esceyvkes:
42 Cv 'lvwet on, hompetvn v'mekot; cv 'wvnhket on, esketvn v'mekot;
43 Este kerkekot omvyan cv yvpayekot; vccvkon vc vccecekot; cv nokket on, cuko-yekcvn vpikvyan cv hecatskekvnkekv, Mekkot kicvres.
44 Momof mvn em vyoposkaket, Pucasē, estofvn ce 'lvwe, monkat ce 'wvnhke, monkat este kerketskekot, monkat vccetskekot, monkat ce nokket, monkat cuko-yekcv 'piketsken ce hecēt cem vnicēkvt haks? kicvkvres.
45 Momof em vyoposket, Mehenwvn ce kicvkis, Heyv lopockus mahat hvmkvteken momecatskekatet, cv momecatskekates, kicvres.
46 Momen heyvt estemerkv yuksv-sekon esceyen; momis faccvlke hesaketv yuksv-sekon *esceyvres*, kicvtes.

SETENTVCKE XXVI.

MOMEN mome ocvtes, Cesvs, heyv opunvkv omvlkvn poyof,
2 Nettv hokkole hoyanof, ohhoyvnkv taranat kerratskes, momen este E'chuswv tohweklepkvn vtvrkvranen wihoyvres, en kerrepvlken kicvtes.
3 Momof plest enhomvhhotat, momen nakcokv-hayvlke,

momen este em vculvke esyomet plest enhomahtv hvlwat,
Kiefvs kicetv, en cukon nvkaftvtes.
4 Momet Cesvs emvkerre ehset, elecvkvret etempuna-
hoyvtes.
5 Momis, Hompetv-rakko omof tokon, este tekyvm-
ketvt ocekaren, makakvtes.
6 Momen Cesvs Pervne *tvlofv*, Simv lepv en cukon
likof,
7 Hoktet alepastv nakvcvnkuce neha fvmecv vcake
mahe *vcvnken* svlakvtes, momet, *hompet* likof, e'kvn em
oh kalvtes.
8 Momis en kerrepvlket hecakof, cvpvkhokvtes; Esto-
maten heyv yvmahke haks?
9 Heyv neha fvmecv enrahkv sulken wiyiyet, estemer-
rakan emhoye tayvtetok, makaket.
10 Cesvs kerrof, Estomen hokte naoricatske haks?
vtotketv heren vc oh wikekv:
11 Estemerrakat ece 'pakvke ocatske munkvt omen,
momis vntat ocatske munkv tokot omekv.
12 Heyv neha fvmecv ev'na oh kalat es ev herihocvra-
nan momet omekv.
13 Mehenwvn ce kicvkis, Yvmv ekvnv hvmkvn estvmvt
o estomen heyv opunvkv-herv eserkenvkhoyat vtekat,
heyv hokte heyv momecvte esvkerrickvn onahoyvres,
kicvtes.
14 Momof pale-hokkolohkakat hvmket, Cutvse Eskalev
kicetvt, plest enhomvhhotan oh ayvtes,
15 Momet, Naken v'matskvr haks? momen cen hueri-
cvkares, kicvtes. Momen cvtokunawuce pale-tutcenen
em fekvranet etemfvccakvtes.
16 Momen mvn vteken wiyetv etektvnke hopoyvtes.
17 Momen tvklike-tukseko *hompetv-rakko nettv* en-
hvtecesky omof en kerrepvlket Cesvs en yicvtes, Estv-

mvn ohhoyvnkv hompetskvre cem etetakueceyvre ko-
metske haks? kicaket.
18 Momen kicvtes, Tvlofvn este hvmken em vpeyet,
Mvhayvt, Vm oketv vlakes, vn kerrepvlket vc vpaken ce
huten ohhoyvnkvn vfvstvranēs, makes, kicvkes.
19 Momen on kerrepvlke Cesvs kicaten momakvtes;
momet ohhoyvnkv etetakuecakvtes.
20 Momen yvfke orof, pale-hokkolohkakan vpaket
likvtes.
21 Momen hompakof, Mehenwvn ce kicvkis, hvmkats-
kat cv wiyvres, kicvtes.
22 Momen tayen e feke en nokhokvtes, momet omvlkvt,
Pucasē, vnet o haks? maketvn vliceeake vlkvtes.
23 Momen em vyoposket, Mv vc vpake e'nke pvlvknv
vkpikat, matvwvt cv wiyvres.
24 Este E'chuswv oh onaye cohoyvte omēn ayvranet
omes: momis en holwakes, mv este wiye huerat! mv
estet heckekaten omat, en hervnt os; makvtes.
25 Momof Cutvse, mv wiyat em vyoposket, Vne te,
Mvhaya? makvtes. Mahketskes, kicvtes.
26 Momen hompakof, Cesvs tvkliken ehset, *E'rken*
vkvsamet, kvlkayvtes, momet en korrepvlken emet,
Eset, hompvkes; heyvt cv'na tes, kicvtes.
27 Momet sesketvn sehset, *E'rken* vkvsamet, e'ma-
kvtes, Omvlkvt eskvkes;
28 Heyvt cv catv setemfvcectv mucvset, holwvyeckv
'sen kvpvketvn sulken em pvlatket omekv.
29 Momis ce kicvkis, Mucv ayat heyv pvrko en lokce
ce'tem eskvkvko munken, mv nettv Cv'rke eme tvlofv oh
mucvse ce'tem eskvkvyof tvlkvres, kicvtes.
30 Momen yvhiketvn yvhikahkof, esosset, ekvnhvlwe
Olefv kicetvn vpeyvtes.
31 Momof, Omvlkatskatet vne vc vrahkvn heyv nere

ce'lentaphoyvkvres: Yvpefikv-vhecicv nvfkares, momen yvpefikv vtelokvtc vwahvres, *maket* coket omekv.

32 Momis akvwvpikvye rohyupv ce homv taken Kalvlen vyares, Cesvs kicvtes.

33 Petvt em vyoposket, Omvlkvt ece 'rahkvn elentappvkhoye estomis, estofvn cv 'lentapiyekos, kicvtes.

34 Mehenwvn ce kicis, Heyv nere, tottolose en hunvnwv hakeko munken, vc ohfvccv ehelaksecetske svtutcenvres, Cesvs kicvtes.

35 Petvt okat, Ece 'pakit cv 'lvrane estomis, ec ohfvccv chelaksehcvkos, kicvtes. Matvpomen en kerrepvlke omvlkvt makakvtes.

36 Momof Cesvs vpaket Kersemene kicetvn rorvtes, momet en kerrepvlken, Heyvn vpokvkes, vsvn ayit mekusapvyof, kicakvtes.

37 Momet Petvn, Sepete e'ppucetake hokkolan esyomen esayvtes; momen vlicecet, efeke nokkuset, honne mahvtes.

38 Momof, Vm puyvfekcvt tayen nokkes, elkv tis oren: heyvmvn fekhonnvkes, momet vc vpaket vketecvkes, kicakvtes.

39 Momet res hopvyusen ayet, e turofvn oh lvtiket, mekusapvtes, Cv'rke toyetskat, mome tayen omat, heyv sesketv v'nkvpvkekvs; mome estomis vne komvyate tokot, ceme *kometskatet*, maket.

40 Momet en kerrepvlken em vlakvtes, momet nocicen eshecet, Hvse-vkerkv hvmkusis vc vpaket vketecatskeko tayisa? Petvn kicvtes.

41 Vketecet mekusvpvks, nake *cc* naorkepuece taye eskerretv esceyatskekaret; mehenwvn puyvfekcv vkvsamus, momis enavpeswvt yekcekos.

42 Hvtvm esvhokkolvn ayet, mekusapvtes, Cv'rke toyetskat, heyv sesketv es eskvko v'nkvpvkeko tayen omat, ceme kometskatet momekvs, maket.

43 Momen vlaket, hvtvm nocicen eshecvtes; e turwvt honhoyet omekv.

44 Momet enkvpaket, hvtvm ahyet, esvtutcenvn mekusapvtes, opunvkv matvwvn maket.

45 Momof en kerrepvlken em vlaket, Mucv nocicet, fekvpepvkes; hecvkes, hvse-vkerkv vwolices, momen este E'chuswv naorkvlke enke ofvn wihoyes, kicvtes.

46 Asvpvklvkes, vpeyvkēres; hecvkes, mv cv wiyat vwolices.

47 Momen opunaye munkof, hecvs, Cutvse, pale-hokkolohkakat hvmket vlakvtes, momen este sulke mahet eslafkv-cvpko eto-warke tis cawvket, plest en homvhhotv momen este em vculvke atotet, *yicvtes.*

48 Momen mv wiyvte eskerkvn e'makvtes, Estoman vfvnkvyat, mvt mv tares; yekcen hvlvtvkes, kicet.

49 Momen moman vpaken Cesvs em vlakvtes, momet, Heres, Lapi; kicet, afvnkvtes.

50 Momen Cesvs, *Vn* hessē, estomen vlahketska? kicvtes. Momof yicet, Cesvs hvlvtaket, esakvtes.

51 Momen hecvs, Cesvs vpakvte hvmket, e'nken rvtosecet, em eslafkv-cvpkon a ēsvtes, momet plest enhomahtv hvlwat em vtotkvn casket, e hvckon en tacvtes.

52 Momof, Cem eslafkv-cvpko e huten vpikvs; eslafkv-cvpko cvwakat omvlkvt eslafkv cvpkon es pvsvtkvret okv.

53 Hiyomat Cv'rke em 'pohin, lvpkusen encelvlke sulsoke pale-hokkolohkake hoyanen a vn 'tote tayes, kometskeko haks?

54 Momis estomēt Cokv, Hiyomēt omvranēs, makat esohfvckvkvr haks? Cesvs kicvtes.

55 Mv hvse-vkerkv ofvn Cesvs este sulkan kicvtes, Este horkopvn vnrape omēt, eslafkv-cvpko eto-warke tis cawet, cv 'svranet yicatske haks? Nettv omvlkvn cuko-

vcakat ofv ece 'pakvkit mvhayit likvyat, cv'satskckvnkes.

56 Momis Cokv owalvlke coyvtc esohfvckvkvren heyv omvlkvt momet os. Momof en kerrepvlke omvlkvt wikahkct, pefatkvtes.

57 Momen mv Cesvs esakat hvlatet, Kiefvs plest enhomahtv hvlwan 'soh vpeyvtes, mvn nakcokv-hayvlke momen vculvke nvkaftan.

58 Momis Petvt vhopvyen vcvkaret, plest enhomahtv hvlwat en cuko hervn eroret, eceyvtes, momet vtotkvlken vpaket likvtes, yuksvn hecvranet.

59 Momen plest enhomvhhotvt, vculvke momen nvkaftvlke omvlkvt akerkueckv fvccekon Cesvs vnrvpen hopoyakvtes, elecvkvret.

60 Momis eshecvkekates; momes, akerrvlke laksvke sulket yicet omis, hvmkis eshecvkekates. Espoke akerrvlke laksvke hokkolet vlahoket,

61 Heyv *hunvnwvt*, Hcsaketvmese en cuko-vcakat lekahfit, nettv tutcenofvn hayvye tayes, makvnkes, makakvtes.

62 Momen plest enhomahtv hvlwat ahuyiret, Naken vyoposketskeko? Heyv ce'nrapc akerkuecat naket o haks? kicvtes.

63 Momis Cesvs opunvyekates. Momen plest enhomahtv hvlwat vyoposkct, Hesaketvmese wenake likat vcvkvyen es ce hvlatit, mv Klist, Hesaketvmese E'ppuce toyetsken omat pum onvyetskvren, ce kicis, kicvtes.

64 Mahketskes; mome estomis ce kicvkis, Heyv ertopvrv este E'chuswv yekcetv em vkvpervn liket, hvlwe aholocen vpaket vlaken hecatskvres, Cesvs kicvtes.

65 Momof plest enhomahtv hvlwat em accvken selahlecvtes, *momet*, *Hesaketvmese* tvklecet opunayes, ohvtvlakat akerrvlke pu yace haks? Hecvkes, mucv *Hesaketvmese* tvklecat pohhatskes.

66 Estomēn vkerricatske haks? makvtes. Em vyoposkaket, Ele taye oren em mvttes, makakvtes.

67 Momof e turofvn em vtofkaket, nvfkakvtes; momen vpvlwvt enke-tvpeksen es tepkakvtes,

68 Klist toyetskat, ep oh owalvs, Ce tepikat estimvt o haks? kicet.

69 Momen Petv cuko-herv ofv fettvn likvtes; momen hokte mvnettet em vlahket, Cemeu Cesvs Kalvlvlke vpaketskvnkes, kicvtes.

70 Momis omvlkv ehomvn ehelaksecet, Naken maketskat kerrvkos, kicvtes.

71 Momet sohvpettvn oh osiyof, *hokte mvnette* etvt hecvtes, momet mv fullan, Heyv *hunvnwvu* Cesvs Nasvlvlke vpakvnkes, kicvtes.

72 Momen hvtvm, *Hesaketvmesen* es hocefet, Mv hunvnwv kerrvkos, maket, ehelaksecvtes.

73 Momen hofunusof etempe svpaklvtet yicet, Mehenwusan mv *hvmkat* toyetskes; cem punvkvt ec oh kerkuecekv, Petvn kicakvtes.

74 Momof vlicecet, *Hesaketvmese* es hocefet, tvhikvtes, Mv hunvnwv kerrvkos, *maket*. Momen moman vpaken tottolose en hunvnwv hakvtes.

75 Momen Pettv Cesvs em punvkv, Tottolose en hunvnwv hakeko munken, vc ohfvccv ehelaksecetske svtutcenvres, kicvte, vkerricvtes. Momet osiyet, tetayen hvkihkvtes.

SETENTVCKE XXVII.

Hvyvtikof, plest enhomvhhotat momen este em vculvke omvlkvt, Cesvs elecvret vnrvpet etemopunvyecakvtes.

2 Momet wvnayahkof, hvlvtaket, evpayv Pantvs Pilvten 'sem vpeyet, em wikakvtes.

3 Momof Cutvse, mv wiyvte, *elehocvranen* ohfvccen hecof, em vkerrickv eticvtes, momet hvtvm cvtokunawuce pale-tutcenat plest enhomvhhotv momen vculvken 'res em vlakvtes;
4 Mv em mvttekat catv wiyvyat naorkit omis, maket. Momen, Mvt pum *estomet o* haks? cemet hecepvs, kicakvtes.
5 Momen cvtokunawuce cuko-vcakat ofvn tvk pvlahtet enkvpakvtes, momet ahyet e vtarvtes.
6 Momen plest en homvhhotat cvtokunawuce cawvtes, momet, Cvtokunawv hute vtehetv fvccekos, catv enrahkvt omekv, makakvtes.
7 Momen temopunvyecakvtes, momet vrkvshayv eme cvpofvn es nesakvtes, tvleporvlke hericetvn.
8 Monkv mv cvpofv, Catv cvpofvn, kihocvtet on heyv nettv oret omes.
9 Momof Cvlemiv owalv opunayvte sohfackvtes, Momen cvtokunawuce pale-tutcenat cawvtes, mv enrahkv hakaten, Eslevl e'ppucetake enrvhecvte;
10 Momet vrkvshayv eme cvpofvn es nesvtes, Cehofv cv mellvte omen, makat.
11 Momen Cesvt evpayv ehomvn hueren, evpayvt em 'pohvtes, Cemet Cusvlke em mekko toyetske haks? kicet. Momen, Maketskes, Gesvs kicvtes.
12 Momen plest enhomvhhotv momen vculvket vnrvpakof, naken vyoposkekates.
13 Momof, Nanvke nvcomen ec oh kerkuecakat pohetskeko haks? Pilvtet kicvtes.
14 Momen opunvkv hvmkis em vyoposkekates; mv moman evpayv tetayen em estomahvtes.
15 Momen *ohhoyvnkv* hompetv-rakko omof evpayv cuko-yekcv vtehkvlke hvmken este em enrecopet omvtes, estimvn komakat.

16 Momof cuko-yekev vpikv kerkusen licakvtes, Pvlapvse hocefken.
17 Monkv nvkaftof, Pilvtet, Estimvn cem enrecopvkaren komatske haks? Pvlapvsen? momekat Cesvs, mv Klist kihocaten? kicvtes.
18 Enhomeckvt omecicen em wikaket omen kerrekv.
19 Ohfvcceckv ohliketvn oh likof, Mv hunvnwv fvccat estomecetv ohcetskvs, mv omecicen mucv-nettv vpueckv ofvn nanvke sulket ev 'stemerriceckv, maket, e 'hiwvt ohtotvtes.
20 Momis plest enhomvhhotv momen veulvket, Cesvs sumecicet, Pvlapvsen vpohvkvren este sulkan vkvsvmepuecakvtes.
21 Evpayv vyoposket. Mv hokkolat estoman cem enrecopvkaren komatske haks? kicvtes: Pvlapvse, makakvtes.
22 Monkv, Cesvs, mv Klist kihocat, estomecar haks? Pilvtet makvtes. Etohweklepkvn svrahkekvs, omvlkvt makakvtes.
23 Momen, Estomēn? holwvko estomen momece haks? evpayvt makvtes. Momis, Etohweklepkvn svrahkekvs, maket svheremahen huehkakvtes.
24 Pilvte, naken estomeko tayet, momis yiyetv mimvt haket omen hecof, Heyv este fvccat e catv es vm mvttekos; cent momvket omvres, maket, uewvn cahwet, este sulkat e homvn e'uken okkosvtes.
25 Momof este omvlkvt vyoposkaket, E catv pumen *ep* oh *ocekvs*, pun hopuetake haken, makakvtes.
26 Momof Pvlapvsen em enrecopakvtes; momet Cesvs tepikof, etohweklepkvn svrahkvren wikvtes.
27 Momof evpayv en suletawvlke cuko tektvnke tvle men Cesvs esceyakvtes, momet *suletawvlke* etohkvlke hvmkat omvlkvn em oh vteloyakvtes.

28 Momen ena tvlecahket, kapv cahtusen vcceccakvtes.
29 Momen etofvske kvpotokvn hotanahkof, e'kvn em
ohlicaket, kohvn e'nkvpervn em 'pikakvtes; momet e
homvn e torkowvn kunhicaket, nakhayvkekates, Cusvlke
em Mekko toyetskate! kicaket.
30 Momet ohtofkaket, mv kohvn esahket, e'kvn 'sen
nvfkakvtes.
31 Momen nakhayvkekat renyapvn, kapv en cvwakv-
tes, momet em accvken vccehcet, etohweklepkvn svrahv-
ranet svpeyvtes.
32 Momet esossof, Silenvlke hunvnwv, Simvn hocefken
eshecakvtes; mvn etohweklepkv en karenvren ohyekci-
cakvtes.
33 Momet Kalkorv kicetvn, mv estekvfune likat maketv
tes, *mvn* yihcof,
34 Uetukse kvlakcowv etohkvlken esketv emakvtes;
momen lahsof, eskeko tayvtes.
35 Momen etohweklepkv svrvhakvtes, momet em ac-
cvke, estimvt omvre eskerraket, tekvpicakvtes, momat,
Vm accvke etekvpicet, vn kapv estit omvre eskerrakvn-
kes, owalv makvtet sohfvckvren.
36 Momen mvn vpoket, vketecakvtes:
37 Momen e'kv onvpvn esvnrvpkv hoccen svlicakvtes,
HEYVT CESVS CUSVLKE EM MEKKO TES, *maken.*
38 Momof horkopvlke hokkolet vpaket etohweklepkvn
svrahrakvtes; hvmket vkvpervn *svrahken*, hvmkat vkvs-
kvnvn *svrahken*.
39 Momen hoyvnecat nakhayvkekates, ekvn norotticaket,
40 Momet, Cemet cuko-vcakat vhopahnet, nettv tutcenuse
hayetskat, e hesayecvs. Hesaketvmese E'ppuce toyetsken
omat, etohweklepkvn a hvtvpkvs, kicaket.
41 Matvpomen plest enhomvhhotv, momen nakcokv-
hayvlke, vculvkeu nakhayvkekot,

42 Etv hesahuecvnkes; emetvwv e hesayeceko tayes.
Eslevl em Mekkot on omat, hiyomen etohweklepkvn a
hvtvpkekvs, momen oh vkvsvmeyvres.
43 Hesaketvmesen vfekrakkvnkes; e yacen omat, hiyo-
men esepekvs: Hesaketvmese E'ppuce toyis, makvn-
kekv, makakvtes.
44 Horkopvlke mv vpake etohweklepkv svrahrakaten
matvpomen nakhayvkekates.
45 Momen hvse-vkerkv esepakan vteket yomucke
ekvnv omvlkvn ohranen hvse-vkerkv esostvpakat orvtes.
46 Momen hvse-vkerkv esostvpakat mahe orof, Cesvs
opunvkv yekcen es huehket, Eli, Eli, lama sepakteni?
makvtes, mv, Vn Hesaketvmese, Vn Hesaketvmese, esto-
man cv wihketske haks? maketvt omes.
47 *Momen* etempe svpaklat pohakof, Heyv *este* Elivsen
enhuehkes, makakat sasvtes.
48 Momen moman vpaken mv hvmket letiket, uepvton
netuksen fvcecvtes, momet, kohvn 'sohlihcet, eskvren
emvtes.
49 Vpvlwvt, Ocekvs, Elivs vlahket hesayecen omat
hecvkēres, makakvtes.
50 Cesvs, hvtvm en hake yekcen es hohikof, em puyv-
fekcvn wikvtes.
51 Momen hecvs, cuko-vcakat setentvckv onvpv elecv
yeshvtapket etesetkvtes; momen ekvnv nekeyen, cvtou
fvlahlvtes:
52 Momen sepvlkv hauhakvtes, momen Cesvs a en
kvwvpketv ertopvrvn, mekusapvlke nocicvte e'na sulket
vkvwvpkaket,
53 Sepvlkv a sosset, tvlofv vcakan esceyet, sulken em e
heckuecakvtes.
54 Momen sentulev, momen mv vpvkake Cesvs vkete-
cakat, ekvnv nekeyen, momen heyv nanvke momakan

hecakof, tayen penkvlakvtes, Mehenwusen heyv Hesaketvmese E'ppuce tat tis, makaket.

55 Momen hoktvke sulket mvn fullvtes, hopvyen a hecaket, mv Kalvle awe, Cesvs vfvstake vcvkvpeyvtet:

56 Mv vpvkakat, Mele Maktelv, Mele Cems Cose tepakat e'cke momen Sepete en hopuctake e'cke esyomat tates.

57 Yafke orof, Alemetvlke este enake-ocet, Cose hocefket vlakvtes, mvn Cesvs en kerrepvt omet:

58 Mvt Pilvte oh ayet, Cesvs e'na em 'pohepvtes. Momof Pilvtet ena emhoyvren, makvtes.

59 Momen Cose ena ehsof, hvnvwelv tvrke hvsvtken es ayokkofvtes,

60 Momet en sepvlkv mucvse cvton a kofvte ofvn wvkecvtes; momet sepvlkv em vhanke cvto rakken oh pvlpihcet, ayepvtes.

61 Momen Mele Maktelv Mele hvmkat tepakat sepvlkv homusen kakvtes.

62 Momen etetakueckv nettv em pvkse omof, plest enhomvhhotv Falvsevlke esyomet Pilvten em etoh vtcloket,

63 Pucasē, vkerricēs mv ehosicv hesake munkof, Nettv tutcenof hvtvm a kvwvpkares, makvnkes.

64 Monkv maketsken, sepvlkv vcaken nettv tutcenat orekvs, monkon omat neren en kerrepvlket yicet horkohpét, Pvsatkan a en kvwapket os, esten kicake wites: monkv ehoskv espoke hvteceskvn semuntvle tares, kicakvtes.

65 Vketecvlke ocatskes; vpehyet, estomusen momecatske tayat vcaken hayvkes, Pilvtet kicvtes.

66 Monkv vpeyvtes, momet sepvlkv vcaken hayakvtes, cvto sohlokpicet, vketeckv hayet.

SETENTVCKE XXVIII.

Fekvpkv-nettv hoyvnvranusen nettvcakuce *nettv* en-
hvteccskv hvyvtkvrano oh ayof, Mele Maktelv Mele hvm-
kat tepakat sepvlkv hecvranet vlahokvtes.
2 Momen hecvs, ekvnv nekeyv rakket ocvtes: Pucase
em encelvt hvlwen a hvtapket, cvton vhauken em akuc-
yihcet, oh likekv.
3 En heckv vtoychvtte omēn, em accvke hetute en
hvtke omvtes.
4 Momen em penkvlakat vketecvlke fekēkakvtes, mo-
met este pvsvtke omake hakvtes.
5 Momen encelv vyoposket, Ce penkahlvkates, hok-
tvken kicvtes: Cesvs, tohweklepkv svrahohvnken hopo-
yatskat kerrikv.
6 Yvmv sekos: kvwvpkepekv, makvnke omēt. Vthoh-
yet, Pucase wakkvten hecvkes.
7 Momet lvpken vhohyet, pvsvtkat a en kvwvpke-
pat en kerrepvlken em onvyvkes hecvkes, ce homv
taken Kalvlen ayes; mvn hecatskvres: hecvkes, cem
onahyvkis.
8 Momen lvpken cvto-kofke penkvlkv, afvcketv rakken
es enkvpvkaket, tokorkvtes, en kerrepvlken opunvkvn
sem vthoyvranet.
9 Momen en kerrepvlke em onvyvranet vhoyof, hecvs,
Cesvs vnrahpet, Ece 'fvckvkekvs, kicvtes. Momen vtho-
yet, elen en hvlvtaket, vrakkuecakvtes.
10 Momof, Ce penkahlvkates; vhoyet, Kalvlen vpeyvks,
kicet, etecakkvyvten em onvyvkes, momen mvn cv
hecvkvres, Cesvs kicvtes.
11 Tokvs vhoyof, vketecvlke vpvlwvt tvlofvn yicet,
plest enhomvhhotan nanvke momvte omvlkvn em onv-
yakvtes.

12 Momen veulvke vpaket nvkaftet etempunahohyof, cvtokunawv sulken suletawvlken emakvtes,
13 En kerrepvlket neren yihcet, pu nocicof ye horkopakvnks, makvkes;
14 Momen heyvn evpayvt pohen omat, en lopvkuecēt, ce hesahueceyvres, kicaket.
15 Monkv cvtokunawv cvwakvtes, momet emvhahoyat vcvkvyen momakvtes: momen heyv maketv Cusvlket makvke mahen heyv nettv oret omes.
16 Momof en kerrepvlke pale-hvmkontvlakat Kalvlēn vpeyvtes, ekvnhvlwe Cesvs em mellvten.
17 Momen Cesvs hecakof, vrakkuecakvtes: momis en kerkvkekat sasvtes.
18 Momen Cesvs vlahket, em punvyakvtes, Yekcetv omvlkvn ekvnv ofvt ot, hvlwe ofv tis v'mhoyes.
19 Monkv vpeyet, tvlwv omvlkvn emvhayvkes, Erke, Eppuce, Puyvfekev Vcakat hocefkv ofvn paptiset;
20 Naket o estomis ce kicvkvyvte omvlkvn vkvstetv emvhayet; momen hecvkes, estofis cce 'pakvkis, ekvnv yuksv vteken, Cesvs kicvtes. Emén.

OPUNVKV-HERV

MAK COYVTE.

SETENTVCKE 1.

CESVS KLIST Hesaketvmese E'ppuce em opunvkv-herv em vliceckv;

2 Owalvlke coyakvte, Hecvs, vm punvkvsarv ce homvn vtotis, mv ce homvn cen nene etetakuecvranat;

3 Vnrvwvn huehkat em opunvkvt, Pucase em vyetvn etetakuecvks, en nene lvpotlvken hahicvks, *makat* vcvkvyen.

4 Canet vnrvwv ofvn paptiset, holwvyeckv enkvpakickvn vkerrickv etickv paptiskvn 'serkenakvtes.

5 Momen Cutev ekvnv *este* omvlkvt, Celuslvme vpoke esyomat esosset oh vpeyet, omvlkvt en holwvyeckvn e ohonvyaken, Cotvne hvccen Canet vk paptisakvtes.

6 Momet Cane, rvcce-kuphe essen accet, cusse sewvnaketvn etetackvn 'sewvnvket omvtes; momet tvffo-noksv momen fo semvnole en cvmpen hompvtes;

7 Momet erkenaket, Vne 'svn yekce cv yupvn vlaket os, cunehkit, mv em estelepikv eswvnakv enrecopvye taye heretv orvkat.

8 Vne mehenwvn uewvn es ce paptisvkit ohmis: momis emet Puyvfekcv Vcakan es ce paptisvkvres, makvtes.

9 Momen mv nettv take omof mome ocvtes, Cesvs Nasvle, Kalvle ofv, vtet vlaken, Canet Cotvnen vk paptisvtes.

10 Momen moman vpakusen uewvn enkvpaket vcem-
kof, sutvt hauhken, Puyvfekcvt pvcehowe omēt oh
hvtapken hecvtes.
11 Momen opunvkv sutvn ahvtapkvtes, Cv'ppuce vno-
kecke, mv ofv vc vfackusat, toyetskes, *maket.*
12 Momen moman vpaken Puyvfekcvt vnrvwvn vtoh-
kvtes.
13 Momen Setvnet eskerren, vnrvwv ofvn nettv pale
osten mvn likvtes; momet punvttvn vpakvtes; momen
encelvlket vfvstakvtes.
14 Momen Cane cuko-yekcv vpihohke emohyvnpvn,
Cesvs, Hesaketvmese em ohmekketv opunvkv-hervn erke-
naket, Kalvlen vlakvtes,
15 Momet, Oketv esfvcket on, Hesaketvmese em oh-
mekketv vwolet os; oem vkerrickvn eticet, opunvkv-
hervn vkvsvmvks, maket.
16 Momet Kalvle vkhvse afopken yvkapof, Simv ete-
cakkat Antolu tepakat hoyvn vkhvse vk wikaken hecv-
tes, rvro-poyvlket omekv.
17 Momet, Vc vcvkvhoyatsken, este em vkwiyvlke
toyatskvren ce hayvkares, kicakvtes.
18 Momen moman vpaken en hoyv taken wihket,
vcvkvhoyvtes.
19 Momen, ohvtvlvkusen ayof, Sepete e'*ppuce* Cems
etecakkvte Cane tepakan hecvtes; mvn en hoyvn mvhe-
ricaket perrocukon vtehket omvtes.
20 Momen moman vpaken enhuehkvtes; momen e'rke
Sepete perro-cuko ofvn vtotkvlke pvlhoyat vpvkaken
wihket, vcvkvhoyvtes.
21 Momen Kvpvnevn esceyakvtes; momen nettvcakon
lvpken senekaken eceyet, estemvhayvtes.
22 Momen em mvhakv estomahes, komakvtes, eckv-
hayvlke omēkot, yekcetv oce omet emvhayakekv.

23 Momen este, puyvfekcv hvsvtkekat vpiken, en senekakc take ofvn likvtcs; momet huchket,
24 Cesvs Nasvlvlkē, *pu* wikvs; naken pu 'tenrvwv occ haks? pu sumhuecvranet vlahketskc haks? esti toyetskat ce kerris, Hesaketvmese em Vcakat *toyetskes*, makvtcs.
25 Momen Cesvs, Cvyvyahket, aossvs, maket, em vsehvtes.
26 Momen puyvfekcv hvsvtkokat selahlecet, yekcicet hohikof, aossvtes.
27 Momen omvlkvt em estomahakvtes, momct cte'm 'pohaket, Heyvt nake te? heyv mvhakv mucvse nake *te?* puyvfekcv hvsvthvkekat tis, yekcetvn 'sem punayen, em apohicaket omekv, makakvtes.
28 Momen vyvkhvmkusen ohonvkv ekvnv Kalvle vfolotkan hvmecicvtes.
29 Momen senekaken asossahkof, Cems Cane tepakat vcvkvhoyen, lvpkusen Simv Antolu tepakat en cukon esceyvtes.
30 Momis Simv e 'hiwv e'cket hepetket wakkvtes; momen lvpken mv ohfvecvn em onayakvtes.
31 Momen vlahket, enken en hvlatet, akvwapvtes; momen moman vpakusen hepetketv em wihken, *est'* vfastvtes.
32 Momen yafkof, hvset vklvtiken, enokhokat omvlkvn, momen puyvfekcv holwvhoke vtehkat es en yicvtes.
33 Momen tvlofv *vpokat* omvlkvt vhauke tempen vtelokvtes.
34 Momen enokketv cahmelike vlilakat sulken em wiceeet, puyvfekcv holwvhokat sulken sossicvtes; momet, kerrvket ok, mv puyvfekcvlke opvnahoyvre em etektvnecekates.
35 Momet nere nvrkvpv hoyane, hvyatkvronkot emunken, alihket, osiyet, awvnen ayet, mvn mekusapvtes.

36 Momen Simv mv vpvkakat csyomat yupvn vcvkvpeyvtcs.

37 Momet eshecahkof, Omvlkvt ce hopoyaket os, kicakvtes.

38 Momen, Tvlofv vwolakan esceyvkeres, mv ofvn erkenvkaret; mv esvrahkvn vlakvyvtet ok, kicakvtes.

39 Momet Kalvlen hvmecicet en senekake take ofvn erkenaket, puyvfekcv holwvhokan sossicvtes.

40 Momen lepvt em vlahket, em 'pohet vtokkekvtes, Kometsken omat, cv hvsvtecetske tayes, maket.

41 Momen Cesvs em merruset, enken rvtosecet celayvtes, Komis; hvsvtkvs, kicet.

42 Momen kican vpakusen lepvse e'nkvpahken, hvsvtkvtes.

43 Momet yekcen em vsehet, lvpken vyecicvtes;

44 Momet, E vketecet, estimvn *em* punahyetskvs; momis ahyet, plest em e heckuecvs, momet ce hvsvtkat vrahkvn nanvke emetv Mose makvte es en kerkueckvn sayvs, kicvtes.

45 Momis osiyet, vlicehcet, tayen kerkuecet ohonvkvn hvmecicvtes, momat Cesvs ohvtvlakan hecken tvlofvn ceyeko tayvtes, momis lvpvtken vnrvwv vlkan aren, estvmv estomis a vwet en yicvtes.

SETENTVCKE 2.

Momen nettv *vnvcomet* yvfyaken, hvtvm Kvpvnevn eceyvtes, momen cuko ofvn likvcukat pohkvtes.

2 Momen moman vpakusen sulket nvkaften, svheremahekv, ohvtvlakat evpaye tayat etektvnkekates, vhauke tempe tis; momen opunvkvn 'sem erkenvkakvtes.

3 Momen palse es enokke hvmke, ostet sete'n kvwapen, es awet, 'sen yicvtes.

4 Momen *este* cekfat omecicen vwolicvkeko tayof, mv

likat *onvpvn* cuko ohrvnkvn *oh* vkueyicakvtes; momet tvkohlicahkof, mv pvtakv palse es enokke oh wakkan es hvtvpecicakvtes.

5 Cesvs em vkvsvmkv taken hecot, palse es enokkan em *punayet*, *Cv*'ppucē; cen naorketv ce'nkvpvkakes, kicvtes.

6 Momis cokv-hayvlke vpvlwvt, e feke take ofvn vkerricet,

7 Estomaten heyv hunvnwv Hesaketvmese tvklecet opunaye haks? estimvt naorketv kvpakice taye haks, Hesaketvmese tvlkuset *mvn* momecekon omat? *makakat* mvn vpokvtes.

8 Momen moman vpakusen eme ofv momēn vkerricaken Cesvs em vkerrickv ofvn kerrof, *em punayet*, Estomaten heyv nanvken ce feke take ofvn vkerricatske haks?

9 Naorketv ce'nkvpvkakes; palse es enokkat kicetv, monkat, Ahuyiret, cem pvtakvn cahwet, yvkvpvs, kicetv tepakat, estvmit yekcekot ome haks? kicakvtes.

10 Momis este E'chuswvt yvmv ekvnvn naorketv kvpakickv yekcetv ocat kerratskvren, (palse es enokkan,)

11 Ce kicis, Ahuyiret, cem pvtakvn cahwet, cen cukon vyepvs, (kicvtes,)

12 Momen moman vpakusen, akvwvpiket, pvtakvn cahwet, omvlkv ehomvn ossvtes; momat omvlkvt em estomahet, Hesaketvmesen vrakkuecakvtes, Hiyomē heceyvte sekos, makaket.

13 Momen hvtvm *Cesvs* osiyet, vkhvse afopken ayvtes; momet, este sulkat omvlkvt oh vpehyen, emvhayakvtes.

14 Momet hoyanof, Lefi Alfevs e'*ppuce* tokunawv vte lokv cukon liken hecvtes, momet, Vc vcvkvtes, kicvtes Momen akvwvpiket, vcvkayvtes.

15 Momen mome ocvtes, Cesvs mv en cuko ofvn hompetvn vlikof, cvtokunawv vteloyvlke, momet holwvyecvlke Cesvs en kerrepvlke esyoman vpvkaket vpokvtes; sulket omekv, momet vcvkvpeyvtes.

16 Momen cvtokunawv vteloyvlke holwvyecvlke esyoman vpaket hompen Falvsevlke cokv-hayvlke esyomat hecakof, en kerrepvlken, Estomaten cvtokunawv vteloyvlke holwvyecvlke esyoman vpaket hompet eske haks? kicakvtes.

17 Cesvs pohof, *Este* cvfencakat vlekcvn eyacvkekos, momis enokhokat *eyacakes; este* faccvlke enhuehkvranit vlakit omvkates, momis holwvyecvlket vkerrickv eticvkvren, kicakvtes.

18 Momen Cane, Falvsevlke esyomat en kerrepvlke e elvwecaket omvtes: momen yicet, Estomaten Cane, Falvsevlke esyomat en kerrepvlke e elvwecaket omen, cen kerrepvlket e elvwecvkekot ome haks? kicakvtes.

19 Momen, Hokte epayvranat en cuko vtehkvlke hokte epayvranat vpake vtekat e elvwecake taye haks? Hokte epayvranat vpake vtekat e elvwecvkeko tayes.

20 Momis hokte epayvranat em eshoyvre nettv cakkakvres, momen mv nettv take omof e elvwecvkvres.

21 Momen nvpvt nake tvcke mucvsen kapv leskan *em* vlicekos; momen omat, nake mucvse vlihocat leskan en cawet os, mohmen cetakkat svhere mahe hakes.

22 Momen nvpvt pvrko opuswv mucvsen sukcv leslekan vcahnekos; mecen omat, pvrko opuswv mucvsat, sukcvn sehtet, pvlatkes, momen sukcv yvmahkvkvres: momis pvrko opuswv mucvsat sukcv mucvsen vcvnhoyvranet os, Cesvs kicakvtes.

23 Momen mome ocvtes, nettvcakon teleko cvpofv vlkan etehoyanvtes; momen en kerrepvlket, vpeyof, teleko en lokcen es mvmetvn vlicecakvtes.

24 Momen Falvsevlket, Hecvs, estomaten nettvcakon mometv tokan momake haks? kicakvtes.

25 Momen, Tewe enkusapket elawen, vpvkakateu *ela-wakof*, estomvte,

26 Epivrv plest enhomahtv en nettv take omof, estomet Hesaketvmese en cukon ecehyet, hecetv tvklike, mv hompesko tetayat, momis plestvlke tvlket *hompvkvranat*, hompvte, momet vpvkakateu emakvte *ohonvkv* hecatske-kat haks? kicakvtes.

27 Momet, Esten nettvcakon en hayet omekot, nettv-cakon este en hayvkvtet omes

28 Monkv este E'chuswv tat nettvcakon e Pucase tes, kicakvtes.

SETENTVCKE 3.

Momet senekaken hvtvm eceyvtes; momen este-hunvnwv enke yuknvtet mvn likvtes.

2 Momen, Nettvcakon em wicecvr haks? komet, vke-tecakvtes; vnrvpvkvret.

3 Momen este enke yuknvten, Nvrkvpvn ahuervs, ki-cvtes.

4 Momet, Nettvcakon here momecetv holwvke mome-cetv tepakat estvt fvccvt o haks? momen hesaketv hesa-yecetv sumecicetv tepakat *estvt fvccvt o haks?* kicakvtes; momis nanvhokekates.

5 Momen e feke yekcakat omecicen efeknokket, cvpak-ket, vfulotken oh vfvnnakahkof, Ce'nken rvtosecvs, este-hunvnwvn kicvtes. Momen rvtosehcen, e'nke hvtvm hvmkat ome temvpoke hakvtes.

6 Momen Falvsevlket, sosiyan vpakusen, vnrvpet, esto-met elecvke tayat, Helotvlken 'sete'm punahoyakvtes.

7 Momis Cesvs enkvpaket, en kerrepvlken evpayet, vkhvsen ayvtes: momen este sulke mahet Kalvle, Cutev,

8 Celuslvme, Itumov, momen Cotvne tvpalvn a vwet
vcvkvpeyvtes; momen Tilv Sitvno tepake *em* vwolakat,
este sulke mahet nake rakrvken momecat pohahkof, en
yicvtes.
9 Momen este cekfat omecicen, vceklvfkvkekaren, perro-
cukuce emetetaket em ehake emunkvren en kerrepvlken
kicakvtes.
10 Sulken em wiccecakvtet ok: monkv enokketv ocakat
vtekat celvyetvn *komet* vyotccvtes.
11 Momen puyvfekcv hvsvthvkekat hecakof, ehomvn
tvk pvlatket, Hesaketvmese E'ppuce toyetskes. maket
huehkakvtes.
12 Momen oh kerkuccvkvranekon yekcen kicakvtes.
13 Momet rvnen ohcemiket, estimvn komat enhuehka-
kvtes; momen en yicvtes.
14 Momen vpvkakvren, momet erkenaket,
15 Enokketv wicecetv, momet puyvfekcv holwvhokat
sossicetv yekcetvn ocaken vtotvret, palen hokkolohkaken
mellvtes.
16 Momet Simvn Petv es vhocefvtes.
17 Momet Cems Sepete e'*ppuce*, momet Cane Cems
etecakkat, (momet mvn Povnvces es vhocefhuecvtes, mv
tenetke e'ppuce take maketvts,)
18 Momet Antolu, Felvpe, Paralome, Maro, Tamvse
esyomat, momet Cems, Alfevs e'*ppuce*, Ratevs, Simv
Kenvnvlke,
19 Momet Cutvs Eskalev, mv er wiyyvte; momen cukon
esceyvtes.
20 Momen este sulkat hvtvm vtelokat svhere mahet
omen, tvklike hompetv tis umvkeko tayvtes.
21 Momen en hessvlket pohakof, esvranet sossakvtes,
Hoporreneko hakes, makaket omekv.
22 Momen cokv-hayvlke Celuslvme ahvtvpecakat, Pelse-

pvp oces, momet este-nekricvlke semevpayv eteropotten este-nekricvlken sossicet os, makakvtes.
23 Momen enhuehkaket, opunvkv svhopakvn es em
punayet, Estomet Setvnet Setvnen ossice taye haks?
24 Momen tvlofv em etvwv vnrvpe tekvpaken omat,
mv tvlofv huereko tayes.
25 Momen cuko em etvwv vnrvpe tekvpaken omat, mv
cuko huereko tayes.
26 Momen Setvnet, e vnrvpe ahuyiret, tekvpaken omat,
huereko tayes, momis meyuksvn ocet os.
27 Este estomet este yekce en cukon en ceyet, nakockv
em vhopvneko tayes, este yekcat taten wvnayet omekon
omat; momet momofvt cuko em vhopanvres.
28 Mehenwvn ce kicvkis, Holwvyeckv, momet holwvke
opunvyetv es vtvklecakis omvlkvt este en hopuetake
enkvpakihocvres;
29 Momis estimvt Puyvfekcv Vcakat tvklecat enkvpv-
yecickv estofis sekares, momis ohfvcceckv meyuksv-sekan
em penkvlke tares, makvtes:
30 Puyvfekcv hvsvtkekan oces, makakekv.
31 Momof etecakkakat momet e'cket yicet, topvrvn
svpaklet, enhuehket ohtotakvtes.
32 Momen este sulkat, em afulotet vpoken, Ce'cke mo-
met tecakkaketskat ce hopoyet, topvrvn *svpakles*, kica-
kvtes.
33 Momen em vyoposket, Estimvt cv'cke monkat te-
cakkakvyat to haks? kicakvtes.
34 Momet em vfolote vpokakan vfolotken oh vfvnna-
ket, Hecvs, cv'ckē, momet tecakkakvyat!
35 Estimvt o estomet Hesaketvmese koman momecen
omat, matvwvt tecakkvyat, momet cv wvnwvt omet,
cv'cket omekv, makvtes.

SETENTVCKE 4.

Momet hvtvm vkhvse afopken mvhayetvn vlicecvtes: momen este cekfe mahet em vteloket omen, mv omeciceu perro-cukon ceyet vkhvsen vk likvtes: momen este sulkat omvlkvt vkhvse en lvpvtken *svpakle* tates.

2 Momen nanvke sulken opunvkv svhopakvn es emvhayakvtes, momet em mvhakv ofvn kicakvtes;

3 Pohvkes; Hecvs, fokayvt fokayvranet ossvtes.

4 Momen mome ocvtes, fokayof, vpvlwvt nene afopken pvlatke sasvtes, momen hvlwe fuswvt yicet, lokakvtes.

5 Momen cvto vlke, fakke oce mahekan pvlatke sasvtes; momet lvpkusen hontvtes, fakke en sufken ocekokv:

6 Momis hvse kvwapkof, ettopkvtes; momet talvtes, yvlonkvn ocekokv:

7 Momen vpvlwvt etofvske vlkan pvlatkvtes, momen etofvsket hontet, nokcepelen, en lokce hayekates.

8 Momen vpvlwvt ekvnv heran oh pvlatket, em ettet hontet, ohvtvlayet, vpvlwvt pale tutcenen, vpvlwvt pale cpaken, vpvlwvt cukpe hvmken hayakvtes.

9 Momen, Estimvt hvcko es pohetv ocat pohekvs, kicvtes.

10 Momet entvlkuset arof, pale hokkolohkake vpvkake em afolotakat opunvkv svhopakv *ohfvccvn* em 'pohakvtes.

11 Momen kicakvtes, Centake Hesaketvmese em ohmekketv enake ehkat kerrvranatsken ce'mhoyvket os; momis mv lvpvtke *svpaklat heyv* nanvke omvlkv opunvkv svhopakv ofvn em mehocet os:

12 Vfvnnaket vfvnnakis, hecvkekon, momet pohaket pohakis kerrvkekaren; monkon omat, estofv tis rafulhuehohcen, *en* naorketv en kvpakihoce wites.

13 Momen kicakvtes, Heyv opunvkv svhopakvn ker-

ratskeko haks? momof estomen opunvkv svhopakv om'vlkvn kerratskvre te?

14 Fokayvt opunvkvn fokayet os.

15 Momen mv opunvkv fokakan heyvt mvt omakes, nene afopken *pvlatkat;* mv pohahkof, moman vpakusen Setvnet vlaket, opunvkv e feke take ofv fokakat em vkueyet os.

16 Momen matvpomen cvto vlkan fokakat heyvt omakes, mv, opunvkvn pohahkof, moman vpakusen es afvcket cvwakat tes;

17 Momet eme ofv yvlonkv ocvkekot, estomusen *mv ofv* vfekhonnaket, mv renyupvn estemerkv, hvtvm asseckv tatcu opunvkv omecicen kiyapkan vpakusen elentappaket os.

18 Momen mv tofvske vlkan fokakat heyvt omakes; mv, opunvkvn pohakat,

19 Momen heyv ekvnv vkerrickvt, momen nakockv emvkerretv, momen nanvke etv eyackv esceyet, opunvkvn nokcepelakes, momen etteko hakes.

20 Momen mv ekvnv heran fokakat heyvt omakes; mv, opunvkvn pohaket, cawet, em etten hayet, vpvlwvt pale tutcenen, vpvlwvt pale epaken, vpvlwvt cukpe hvmken hayaket os.

21 Momen kicakvtes, Kulke sohhuerickv sohhuericvranekot, svkerkv elecv, monkat topv elecv eslicvranet kulken esyihoce haks?

22 Nake ehke heckvranekat sekon; nake ohrvnke vcayehocvte here kerkvranekat sekot omekv.

23 Estimvt ehvcko es pohetv ocen omat, pohekvs.

24 Momen kicakvtes, Naken pohatskat vketecvkes, svkerkv estomen svkerkuecatskat hvtvm es cem vkerkuehocvkvres: momet pohatskat ohvtvlvken ce'mhoyvkvres.

25 Mv ocat, c'mhoyvres, momet mv ocekat, ocat tis em
eshoyvret ok.
26 Momen makvtes, Estet nerkvn ekvnv ofvn vwiken,
27 Momet nocet, neren nettvn akvwapken, estomet
omat kerrekon, nerkv hontet, mahet omes; Hesaketv-
mese em ohmekketv *mv* omet os.
28 Ekvnvt eme aossen em etten, enhvteceskvn esse,
mohmen ekv es hakat, momet mv erenyupvn ekv es
hakat fvcfakan ettet os.
29 Momis em ette lokcan vpakusen estvcetvn ohceyicet
os, hiyo hakekv.
30 Momen makvtes, Hesaketvmese em ohmekketv nake
omet os, makvraneya? momen svhopakv estomen es vho-
paycyvr haks?
31 Mvstv e nerkv hvmke, mv ekvnv ofvn fokakof, nerkv
ekvnv ofv ocakat omvlkv 'sen cotkuset o estomis;
32 Fokahkof, mahet, vhockuce omvlkv 'sen rakke haket,
elvcce rakrvken hayet omen, hvlwe fuswv em vpette ele-
cvn vpokes; *mv* omet *os*.
33 Momen opunvkv svhopakv heyv omakat sulken opu-
nvkvn 'sem punvyakvtes, '*m*apohicetv umake tayat vcvk-
vyen.
34 Momis opunvkv svhopakvn omekat em punayvke-
kates; momet entvlkuset vpokof, nanvke omvlkvn en
kerrepvlken em ohhvyvyicakvtes.
35 Momet mata nettvn, yafkof, Tvpalvn tiyecvkeres,
kicakvtes.
36 Momen este sulkat etvn vtotahkof, perro-cuko vpi-
kekv, esvkvpeyvtes. Momen perro-cukucvlke etvn vpv-
kakvtes.
37 Momen hotvle rakket kvwapkvtes, momen uemc-
lohlvt perro vnafkct vcvnkvtes, svhere mahekv perro-
cukot fackvtes.

38 Momen perro-cuko ofv yupv hakan oyapkv oh noce tates, momen ahonecicahket, Mvhaya, pu sumecvranat stoskometskeko haks? kicakvtes.

39 Momen akvwvpiket, hotvlen em vschet, vkhvsen, Cvyayaket, fekhonnvs, kicvtes. Momen hotvlet fekhonnen, lekuthe rakket ocvtes.

40 Momen, Estoman momēn ce penkvlakvke haks? Estomet on vkvsvmkvn ocatskeko haks? kicakvtes.

41 Momen tayen penkalet, Heyv hunvnwv estomet ot omen, hotvle tisem, momen vkhvse tisem em apohice haks? ete kicakvtes.

SETENTVCKE 5.

Momen vkhvse tvpalvn roricet, Katvlenvlke em ekvnvn esceyvtes.

2 Momen perro aossan vpakusen este-hunvnwvt, puyvfekcv hvsvtkekat vpiken, sepvlkv vlkan aosset, vnrapvtes,

3 Sepvlkv vlkan *e* huten ocet, momen este estomet cvto-telacv tis es wvnayeko tayvte:

4 Tewolen cvto-telacv es wvnayet, momet ele semvyekcihocet omen, cvto telacv ete waret, elesemvyekciekvn tvkohlicvtet omekv; momen *este* estomet yvmvsececko tayvtes.

5 Momen estofis, neren nettvn ekvnv hvlhawan, momet sepvlkv vlkan aret, huehket, cvton 'se warvtes.

6 Momis Cesvn hopvyen hecof, letiket, homvn latkvtes.

7 Momet yekcicet huehket, Naken pu tenrvwv oce haks, Hesaketvmese hvlwe mahat E'ppucē? Cv' stemerricetskekaren Hesaketvmese vcvkvyen es ce hvlatit cem 'pohepis, makvtes.

8 (Puyvfekcv hvsvtkeko *toyetskat*, mv hunvnwvn aossvs, kicvtet omekv.)

9 Momen, Ce hocefkv naket *o* haks? *maket* vpohvtes.

Momen em vyoposket, Lēcvt cv hocefkv *tes*, sulke toyēkv,
kicvtes.
10 Momen mv ekvnvn sossicekaren tayen em 'pohe-
pvtes.
11 Momen sukhv sulke fulle hvmket ekvnhvlhvwe
vwolen nanopet fullvtes.
12 Momen puyvfekcv holwvhokat omvlkvt, Sukhvn pu
cehuccvs, mvn esceyeyvren, kicet, em 'pohakvtes
13 Momen moman vpakusen em etektvnecakvtes. Mo-
men puyvfekcv holwvhokat sosiyet, sukhvn esceyakvtes:
momen sukhv fulle hvmkat omvlkvt pvfpvnet pefatket
vkeleftan vkhvsen vk tasecet, vkhvsen vk nokcepelka-
kvtes; (*em vhonkvtkv* cukpe rakko hokkolvteket omvtes.)
14 Momen sukhv hompvkuecakvtet pefatiket, tvlofv
momet en lvpvtke ofvn onayakvtes. Momen nake mo-
mehocvten hecvranet sossakvtes.
15 Momet Cesvs en yicvtes, momet mv hunvnwv, puyv-
fekcv holwvke vpikvte, momet lēcv vtehkvte, accet,
hoporrene haket, liken hecakvtes; momet penkvlakvtes.
16 Momen hecakvtet mv puyvfekcv holwvke vpikvte
em estomvten, momet sukhv ohfvccvu em onayakvtes.
17 Momen em ekvnv em vtekakat enkvpvkvren em
'pohetvn vlicecakvtes.
18 Momen perro-cukon ecehyof, mv puyvfekcv holwvke
vpikvtet vpvkepetvn em 'pohepvtes.
19 Mome estomis Cesvs em etektvnecekates, momis
em *punayet*, *Ce* huten cen hessvlken oh ayet, heyv nake
rakrvken Pucaset cem momecvten, momet cem merrvten
em onvyvkvtcvs, kicvtes.
20 Momen enkvpaket, Tekapoles tvlofv ofvn nake rak-
rvke momvke Cesvs em momecvten tvlemicetvn vlicecv-
tes Momen omvlkvt em estomahakvtes.
21 Momen Cesvs perro-cukon 'pihket, hvtvm tvpalvn

tikof, este sulke mahet em vtelokvtes: momen vkhvsen
vwolice tates.
22 Momen hecvs, senekake semevpayvlke hvmket, Cilvs
hocefket, *em* vlakvtes; momet hecof, e'le vnakvn tvk
latkvtes.
23 Momet yekcen em 'pohepet, Cv'chustuce elvranuset
wakkes; em wikvren, ahtet ce'nken oh wvkhokicetskv-
ren *cem 'pohepis;* momen hesakvres, kicvtes.
24 Momen *Cesvs* vcvkayvtes; momen este sulke mahet
vcvkvpeyet, vceklvfkakvtes.
25 Momen hecvs, hokte hvmke, cate fihne ohrolope pale
hokkolohkaken es enokkvte,
26 Momet, nanvke sulken vlekcvlke sulket em *momeca-
kvte* 'sestemerket, en nakockv omvlkv *es* sumecicet omis,
en here hakekot, momis svhere mahvtet,
27 Cesvs ohfvccvn pohhof, este cekfe yupv vpeyat vpv-
ket vlahket, en kapvn celayvtes:
28 Em accvke tvlkusis celayvye tayen omat, vm wikvres,
makvtet omekv.
29 Momen moman vpakusen e catv fihnvtet kvrpvtes,
momen mv enokketv em wikat e'na ofvn kerrvtes.
30 Momen yekcetv aossat Cesvs eme ofvn lvpkusen
kerret, este cekfat ofvn fulotket, Estimvt vm accvken
celahye haks? makvtes.
31 Momen este cekfat ce yotecat hecetskes, momat,
Estimvt cv celahye haks? maketske haks? en kerrepvl-
ket kicakvtes.
32 Momen heyv nake momecan hecvranet, vfulotken
vfvnnakvtes.
33 Momis hoktet penkalet, fekeket, momet nake eme
ofv moman kerret, vlahket, ehomvn tvk latket, mehenwat
omvlkvn em onayvtes.
34 Momen, *Cv*'chustē, cem vkvsvmkvt temvpoken ce

nahyes; herkv ofvn vyvs, momen cem enokketv cem wikekvs; kicvtes.

35 Opunaye emunkof, senekake semevpayv *en cukon* a awat, Ce'chuste elēpes; estoman Mvhayvn ohvtvlaken naorjcetske haks? makakvtes.

36 Cesvs, opunvkv mahokan pohan vpakusen, senekake semevpayvn, Ce penkahlats, vkvsvmkv tvlkusis ocvs, kicvtes.

37 Momet este estomis vcvkayvre em etektvnecekates, momis Petv, Cems, Cems etecakkat Cane esyomat tvlken.

38 Momet senekake semevpayv en cukon vlaket, estoke mahan, momen hvkihket taye wahokan hecvtes.

39 Momet ecehyof, Estomaten estoke mahet, hvkihhokatske haks? hoktucet ējekos, momis nocepet omes, kiçakvtes.

40 Momen vpelicakvtes. Momis omvlkvn esossihcof, hoktuce e'rke e'cke tepaken momen vpvkakan evpayet, hoktuce wakkan esceyvtes.

41 Momet hoktuce enken en hvlatet, Tvlirv-kumi; mv ohyvtekhoyat, Hoktucē ahuervs, (ce kicis,) kicvtes.

42 Momen vyvkhvmkusen hoktucet ahueret, yvkapvtes, *en hoktvletv* ohrolope palen hokkolohkakat omekv. Momen vhere mahen em estomahakvtes.

43 Momen nvpvt kerrekaren heren em vsehakvtes; momet hompetvn e'mhoyvren makvtes.

SETENTVCKE 6.

Momet mvn aosiyet, em ekvnvn oh 'ceyvtes; momen en kerrepvlket vcvkvpeyvtes.

2 Momet, nettvcako orof, senekake ofv mvhayetvn vlicecvtes; momen pohakat sulket em estomahakvtes, Estvmin heyv hunvnwv heyv nanvken en heckvt haks? momen heyv hoporrenkv e'mhoyat naket *o* haks, momai

vtotketv yekcvke mahis e'nke eteropotten momaket onkv?

3 Heyvt Mele e'chuswv, cuko-hayv, Cems, Coses, Cutv Simvn esyomat etecakkat toko? momen e wvntaket yvmvn epu 'pvkaket omeko? makaket. Momet en homecakvtes.

4 Momis, Owalv em ekvnv, momet en nakvlke vpvke, momet en cuko ofv tvlken vrakkuehocekot omes, Cesvs kicvtes.

5 Momet mvn vtotketv yekcat momececko tayen, momis enokhokat nvcomusen e'nken oh wvkhokicet *em* wiceca-kvtes.

6 Momet vkvsvmvkekat omecicen em estomahvtes. Momet tvlofuce vlkan aret, mvhayvtes.

7 Momet palen hokkolohkakan enhuehket, hokkolaken vtotetvn vlicecvtes; momet puyvfekcv hvsvthvkekat ohfvnken yekcetvn emakvtes.

8 Momet vpeyvranat naken sehopakvkekot, ehvlewv en sukcv tis, tvklike tis, monkat cvtokunawv en sukcv cvto kunawv vtehke tis:

9 Momet kapvn 'se hokkolicekot, estelepikvn vtehaket, setekkekv tvlken esvkvren kicakvtes.

10 Momet kicakvtes, Estvmv estomis cukon esceyatskat fekhonnatsket emunken, mvn enkvpaket vpeyatskvres.

11 Momen estimvt o estomet ce yvpayet cem apohicvkekon omat, mvn enkvpakatskof, vnrvpe ohkerkueckvn ce'le ofv essu vlikan fekeyvks. Mehenwvn ce kicvkis, Ohfvcecckv nettv omof Satvme Komalv tepakatet mv tvlofvn 'sem mvmomvke tares.

12 Momen sossaket, estet vkerrickv eticvkvren erkenvkakvtes.

13 Momen puyvfekcv holwvhokat sulken sossicet, enokhokat olefv-nehan es en siyet, *em* wicecakvtes.

14 Momen *Cesvs* ohfvccvn Helot mekkot pohvtes, (e hocefkvt hvmkvn pohkvtct ok,) momet, Cane paptisvt pvsvtkvten a en kvwapket os, momen monkv vtotketv yekcakat eme eteropotten momaket os, makvtes.
15 Elivs tes, vpvlwvt makaken, vpvlwvt, Owalvt, monkat owalvlke hvmke omēt os, makakvtes.
16 Momis Helot pohhof, Cane mv e'kv en tacvyvnke, mvt omes; pvsvtkvten a en kvwapket os, makvtes.
17 Helot mahusat *est'* vtoten, Canen eset, cuko-yekcv ofvn svlvfkuecvtet omekv, eteccakkat Felvpe e 'hiwv Helotev vrahkvn: Helot epayvtet omekv.
18 Canet Helot em *punayet*, Tecakketskat e hiwvn epayetske tayat cem etektvnkekot omes, kicvtet omekv.
19 Monkv Helotevt en homecet, elecetvn komvtes; momis umeko tayvtes.
20 Helot, Canet este-hunvnwv fvccet, momet hvsvtket omen kerret, em penkalvtet omekv, momet vcayecvtes: momet pohof, nanvke sulken momecet, afvcket em apohicvtes.
21 Momen nettv momvre here, mv Helot heckvte nettvn yafke hompetv rakken este em wiketv, kvpetvne homvhhotat, Kalvlvlke *este en* homvhhotv esyomat en hayakof;
22 Momen mata Helotev e'chuswv hoktet eccyet, opanet, Helot momen vpvkake vpokan afvckvkuecof, mekkot, Nake estomis kometskat vm 'pohvs, momen *mvn* ce'mares, hokte mvnettan kicvtes.
23 Momet opunvkv yekcen 'setemfaccet, Naket o estomen vm 'pohetskis, vm ohmekketv en nvrkvpv tis oren ce'mares, kicvtes.
24 Momen aosiyet, e'cken em *punayet*, Naken vpohvranvya? kicvtes. Momen, Cane paptisv e'kvn, makvtes.
25 Momen moman vpakusen lvpecet mekkon em vlaket,

Cane paptisv e'kv pvlvknv vpiken lvpken v'metskvren
komis, maket *em* 'pohvtes.
26 Momen mekko e feke tayen en nokke tates, *mome*
estomis opunvkv yekce setemfaccat, momet mv vpake
vpokvte vrahkvn vhepvketvn komekates.
27 Momet moman vpakusen mekkot mv elecvranat
vtotet, e'kvn 'sem vlvkvren, makvtes: momen ayet, cuko-
yekcv ofvn e'kvn *en* tacvtes.
28 Momet e'kv pvlvknv vpiken hokte mvnettan 'sem
vlakvtes; momen hokte mvnettat e'cken emvtes.
29 Momen en kerrepvlket pohahkof, yihcet, e'nan ehset,
sepvlkv ofvn wvkecakvtes.
30 Momen vpastelvlket Cesvs em vtelokvtes, momet
nanvke momecakvte, momen nanvke mvhavkvte omvl-
kvn em onayakvtes.
31 Momen, Awvnen vnrvwvn esceyet, vkocuknusen
fekvpvkes, kicakvtes; yicat momen vpeyat sulket omen,
hompetv tisem em etektvnkvkekates.
32 Momen perro-cukon vtehket, entvlkuset svkvpeyet,
ekvnv tvnkan resoricvtes.
33 Momen enkvpake svkvpeyan hecakvtes, momen sul-
ket Cesvs kerraket, tvlofv omvlkv asosset, vpeyvranan
pefatket emuntvlaket, ehomvn mvn roricet, em vtelokvtes.
34 Momen Cesvs, osiyof, este sulke mahen hecet, em
merrusvtes, yvpefikv vhecicv ocvkeko omakekv momet
nanvke sulken mvhayvketvn vhicecvtes.
35 Momen entis hvse-vkerkv sulket hoyanof, en kerre-
pvlket en yicet, Heyvt vnrvwvt os, momen hiyomat hvse-
vkerkv sulket hoyanes;
36 Vtotetsken ekvnv vwolakan momet tvlofuce vlkan
vpeyet, hompetvn e en nesvkepekvs; hompetvn ocvke-
kokv, makakvtes.
37 Em vyoposket, Cemet hompetvn emvks, kicakvtes.

Mômen, Tvklike enrahkv tenelyv cukpe hokkole oren er nehsēt hompvkvren emvraneya? kicakvtes.

38 Tvklike vnore nvcomen ocatska? er hecvks, kicakvtes. Momen kerrahkof, Cahkepen, momen rvro hokkolen, makakvtes.

39 Momen omvlkv tekvpakvken pvhe lanan vpoyvkvren kicakvtes.

40 Momen tekvpakvken vpokvtes, cukpe hvmken, momet pale cahkepake etekvpakvken.

41 Momen tvklike vnore cahkepan, momet rvro hokkolen cahwof, hvlwen vhecet, ohmeriyet, momet tvkliken kvlkahyet, en kerrepvlken emakvtes, ehomvn ocvkvren; momet rvro hokkolen omvlkvn em etekvpicakvtes.

42 Momen omvlkvt hompet, fvcecakvtes.

43 Momen wokockat momet rvron vhoskan svmpv fvcke palen hokkolohkaken cvwakvtes.

44 Momen tvklike vnore *cahkepan* hompakat hunvntake cukpe-rakko cahkepat mahe tates.

45 Momen moman vpaken en kerrepvlke perro-cukon vtehkepuecet ehomvn tvpalvn Persitv vfvccvn vpeyecicvtes, este sulkat etvn vtotof.

46 Momet etvn vtotahkof, enkvpaket mekusvpvranet, ekvnhvlwen ohcemkvtes.

47 Momen yafkof, perro-cuko vkhvse vknvrkvpvn vk liken, entvlkuset lvpvtken arvtes.

48 Momet kafet vtotkaken heevtes; hotvlet mvn vnrvpet omekv; momet nere vketeokv esostvtekan vkhvsen oh yvkapet er em orakvtes, momet hoyvnetvn komvtes.

49 Momis vkhvsen oh yvkapen hecakof, Puyvfekcvt omes, komaket, huehkakvtes.

50 (Omvlkvt hecaket, fekhervkekatet ok.) Momen lvpken ete'm punayet, Ce mahlvpvtkvkekvs; vne tes; ce penkahlvkates, kicakvtes.

51 Momet oh vyaket perro-cukon ohcemket eceyvtes; momen hotvlet fekhonnvtes; momen eme ofv svhopvyesko tayen em estomahakvtes.

52 Tvklike vnorvke *nakeskerkvn* oh vkerricvkekatet ok; e feke take wvnhe hakvtet ok.

53 Momen tiyecof, Cenesvle ekvnvn yicet, lvpvtken vcayakvtes.

54 Momen perro-cukon asossan vpakusen kerrakvtes,

55 Momet mv ekvnv afulotat omvlkvn hvmecicet pefatket, arvcuken pohakan, enokhokat pvtakv oh lumhen es fulletvn vlicecakvtes.

56 Momen tvlofucvlken, tvlofv vlkan momet en lvpvtke tis, estvmv estomis eceyat, enokhokan tehoyvnkv ofvn lumhicaket, en kapv em vtekat tvlkusis celayvkvren em 'pohakvtes; momen celayakat vtekat cvfencvke hakvtes.

SETENTVCKE 7.

Momof Falvsevlket momen cokv-hayvlke vpvlwvt Celus lvmen a vwet *Cesvs* em vtelokvtes.

2 Momen en kerrepvlke vpvlwvt enke svholwvhokan, (mv okkoskvkekan okat,) es hompaken hecakof, ecayakvtes.

3 Falvsevlket momen Cusvlke omvlkvt, tewolen *e*'nken okkosvkekon omat, hompvkekot omekv, vculvke em punvkvn vcayecaket.

4 Momet nakwikv vlkan a *awat*, okkosvkekon omat, hompvkekos. Momen nanvke etv sulket ocakes, mv vcvyecetv en heckakvte, sesketv, nake vcvnkv, cvto lane nake vcvnkv, momen ohhompetv esyomat okkosetv.

5 Momof Falvsevlket cokv-hayvlke esyomat em 'pohaket, Estoman cen kerrepvlket vculvke em punvkv vcvkvyen yvkvpaket omeko haks? momis enke okkoskvkekon es hompaket os.

6 Momen, Hocce vcvkvyat Esivs ec ohfvccv taken heren owalvtes, mekusapv vhayvlke toyatskat, Heyv este *e* cukhvrpe 'svc vrakkuecaket os, momis e feke take vn hopvyeces.
7 Momis ehvperkvn v'mekusvpakes, este em vhakvn *'sest'* emvhayet, *maket.*
8 Hesaketvmese em vhakvn wiket, este em punvkvn ocatsket os, *mv* sesketv nake vcvnkv tis okkosvketv, momet mv omakat etv sulken momecatsket os; kicakvtes.
9 Momet, Momvre heren Hesaketvmese em vhakvn ehvperkuecatsket os, cem punvkvn ocatskat vcvyecatskvret.
10 Ce'rken ce'rkeu vrakkuecvs; momet, Estit erke monkat ecken ehanen omat, elekvs, Moses makvtet omekv.
11 Momis centake, Estet, e'rket ot e'cke tateu *em punayet,* Nake cen lopicvye tayat Kapan tes, mv nakemkv maketvt omen, kicen omat, *tayes,* makatsket os.
12 Momet e'rke e'ckeu ohvtvlaken naken em momece tayat vfekhonnicatsket os.
13 *Hiyomen* cem punvkv *est'* ematskvte eteropotten Hesaketvmese em opunvkv ehvperkvn hayet, momet nanvke etv mv omakat sulken momecatsket os, kicakvtes.
14 Momet este sulkat omvlkvn vtelohyof, kicakvtes, Omvlkatskat, vm apohicvkes, momet kerrvkes.
15 Nake este ofv tokat ecehyet, vhopane tayat sekos, momis nanvke asossat, mvt esten vhopvnaket omes.
16 Estimvt ehvcko es pohetv ocen omat, pohekvs.
17 Momet este sulkan wihket, cukon ecehyof, en kerrepvlket mv opunvkv svhopakv ohfvccvn em 'pohakvtes.
18 Momen kicakvtes, Cemeu momēn hoporrenvkeko toyatske haks? Nake este ofv tokat eceyat vhopvneko tayat kerratskeko haks?

19 E feke tokon, momis nvrken ecehyet, nanvke hompetv
omvlkvn hvsvthihcen, vpvlvthoyan vwihoket omekv.
20 Momen makvtes, Nake este aossat, mvt esten vho-
panet os.
21 Mv ofv tat, este e feke take asosset, vkerrickv hol
wvhokat, empvlse oce hoktarkv, empvlse seko hoktaıkv,
esteleckv,
22 Horkopkv, vleskvpkv, holwvyeckv, este mvkerretv,
eenyvmahkueckv, eturwv holwakat, Hesaketvmese tvklec-
kv, ekvsvmkv, hacohaketv a vwet os;
23 Heyv nak holwvhoke omvlkvt ofv asosset, esten
vhopvnaket os.
24 Momet ahuyiret, mvn enkvpaket, Tilv Sitvne tepa-
kat em vtekakat ofvn roret cukon eceyvtes, momet nvpvt
kerrekaren komvtes, momis ehkeko tayvtes.
25 Hokte *hvmket*, mv e'chuswv hoktuce puyvfekcv
hvsvtkeko vpiket omen, Cesvs ohfvccvn pohhet, vlaket,
e'le tempen tvk latkvtet omekv:
26 (Mv hokte Klekvlket, em etvlwv vcvkvyen Silofe-
nesvlke tates,) momet puyvfekcv holwakat e'chuswv ossi-
cvren em 'pohepvtes.
27 Momis Cesvs, Hopuetake tatet fvcfvkekvs; hopuetake
en tvklike eset, efv em vwiketv fvccekot omekv, kicvtes.
28 Momen em vyoposket, Momes, Pucase, momis efvt
ohhompetv elecvn hopuetake em oh wokockan hompaket
os, kicvtes.
29 Momen, Heyv maketskat omeciccn vyepvs, puyvfekcv
holwakat ce'chuswvn osiyes, kicvtes.
30 Momen e huten rorof, puyvfekcv holwakat *e'chuswv*
ossen, momen e'chuswvt topvn oh wvkechoyen hecvtes.
31 Momen hvtvm Tilv Sitvne tepakat em vtekakan
enkvpaket, Tekapoles em vtekakan ropottet, Kalvle
vkhvsen rorvtes.

32 Momen ehvcko poheko, punvkv em vtvcken 'sen yicvtes; momen e'nken oh wvkecvren em 'pohakvtes.

33 Momen este sulkat a enkvpvken ehkusen sayet, e'nke wesakvn e hvckon em 'pikvket, momet tofiket, e tulaswvn celayvtes.

34 Momet hvlwen vhecet, hihket, Eferv, Haukvs, *maketv* tes, kicvtes.

35 Momen moman vpakusen e hvckot haukahken, e tulasfvkv enrecopkvtes, momen heren opunayvtes.

36 Momen estimvn em onayvkekaren yekcen em vsehakvtes: momis ohvtvlaken em vsehof, ohvtvlvke svhere mahen tvlemicakvtes.

37 Momet svhopvyesko tayen em estomahakvtes, Nanvke omvlkvn heren momēces; pohvkekat pohaken, momen punayvkekat punayake *tayen* hayaket os, makaket.

SETENTVCKE 8.

Mv nettv take omof este sulke vhere mahet ot, momet nake hompvkvren ocvkekon, Cesvs en kerrepvlken enhuehket,

2 Este sulkan em merrusis, vc vpvkake munken hiyomat nettv svtutcenat orekv, momet hompetv ocvkekokv.

3 Momen hompvkekon e hute taken vtotakin omat, vpeyof, hotosvkvres; hopvyen vwakat svset omekv, kicvtes.

4 Momen en kerrepvlket, Estvmin vte saset yvmvn vnrvwv ofvn heyv *este* tvklike es fvcecvkuece taye haks? kicakvtes.

5 Momen, Tvklike vnore nvcomen ocatske haks? *kicet* em 'pohakvtes. Momen, Kolvpaken, makakvtes.

6 Momen este sulkat ekvnvn tvk vpokvren makvtes:

momet tvklike vnore kolvpakan cahwet, Hesaketvmesen vkvsamet, kvlkayet en kerrepvlken emvtes, homvn ocvkvren; momen este ehomvn ocakvtes.

7 Momen rvrocvlke nvcomusen ocakvtes: momen ohvkvsamvtes, momet mvu homvn ocvkvren makvtes.

8 Monkv hompaket fvcecakvtes; momen wokocke vhoskat svmpv fvcke kolvpaken cvwakvtes.

9 Momen mv hompakvte cukpe-rakko ostvteke tates: momen etvn vtotakvtes.

10 Momen lvpkusen, en kerrepvlket vpvkaken, perrocukon 'pihket, Tahmvnurv ekvnv vlkan eceyvtes.

11 Momen Falvsevlket asosset, vpohkv en hayetvn vlicecakvtes, eskerret, nakeskerkv sutv vten hopoyaket.

12 Momen em puyvfekcv ofvn hihket, Estoman heyv honvpse nakeskerkvn hopoyake haks? mehenwvn ce kicvkis, Nakeskerkvn heyv honvpsen emhoyekares, makvtes.

13 Momet enkvpaket, hvtvm perro cukon 'pihket, tvpalvn tikvtes.

14 Momen *en kerrepvlket* tvklike svpeyetv ehosaket, perro cuko ofv tvklike vnore-hvmke 'sen hoyanat ocvkekates.

15 Momen em vcahnet, Vketecet, Falvsevlke momen Helot enake espakkueckvn *em* e vketecvkes, makvtes.

16 Momen e ete'm punahoyet, Tvkliken ocēkokv *omes*, makakvtes.

17 Momen Cesvs kerrof, kicakvtes, Estoman tvklike ocekat omecicen e ete'm punahoyatske haks? hecekot, momet kerratskeko emunke haks? ce feke take wvnhe emunke haks?

18 E turwv ocet hecatskeko haks? momet ehvcko ocet pohatskeko haks? momet vkerricatskeko haks?

19 Cukpe-rakko cahkepan tvklike vnore cahkepan kvl-

kayet em etekvpicvyof, wokocke svmpv fvcke nvcomen cawatskvnka? Palen hokkolohkaken, kicakvtes.

20 Momen cukpe-rakko ostan kolvpakan em ete *kvpicvyof*, wokocke svmpv fvcke nvcomen cawatskvnka? Momen, Kolvpaken, kicakvtes.

21 Momen, Estomet on kerratskeko haks? kicvtes.

22 Momen Persitvn vlakvtes; momen este turhecekon 'sen yicet, celayvren em 'pohakvtes.

23 Momen turhecekan enken en hvlahtet, tvlofvn 'sossvtes; momet e turwvn em oh tofket, e'nken oh ocahkof, Naken hecetska? kicet em 'pohvtes.

24 Momen vfvnnaket, Este eto yvkvpake omaken hecis, kicvtes.

25 Renyupvn e turwvn hvtvm e'nken oh ocet, vfvnnakepuecvtes; momen cvfeknihohcen, este omvlkvn heren hecvtes.

26 Momen en cukon vtotvtes, Tvlofvn eceyekot, tvlofv vtehkat hvmkis 'monahyetskvs, kicet.

27 Momet Cesvs, en kerrepvlket vpvkaken, Seselev Felepi em etvlofv vlkan sossvtes, momet vpeyof en kerrepvlken em 'pohet, Estimvt os, estet cv kicake te? kicakvtes.

28 Momen vyoposkakvtes, Cane Paptisvt, momis Elivs *makakat* sases, vpvlwvt, Owalvlke hvmkat, *makakes.*

29 Momen, Momis ceme, Estit os, cv kicatske haks? kicakvtes. Momen Petvt vyoposket, Mv Klist toyetskes, kicvtes.

30 Momen eme ohfvccvn este hvmkusis 'monayvkekaren em vsehakvtes.

31 Momen mvhayetvn vlicecet, Este E'cheswvt nanvke sulken 'sestemerkvranet os, momen vculvke, plestvlke enhomvhhotat cokv-hayvlke esyomat etvn vhepvkakvres,

momen elehohcen, nettv svtutcenan akvwvpkvres, *makvtes.*

32 Momet mv opunvkvn kerken opunayvtes. Momen Petvt hvlatet em vsehetvn vlicecvtes.

33 Momis fulotket en kerrepvlken oh hecahkof, Petvn em vsehvtes, Cv topvrvn vyvs, Setvnē, Hesaketvmese enanvke tokon, momis este enanvken vpvyecetsket omekv, maket.

34 Momet este sulkat, en kerrepvlke esyoman enhuehkof, kicakvtes, Estimvt o estomis vc vcvkvyetvn komen omat, e em ehvperkuecet, etohweklepkvn kvwahpet, vc vcvkvtekvs.

35 Estimvt o estomis en hesaketv hesayecetvn komen omat, sumecicen, estimvt o estomet opunvkv-herv momet vne *vc* vrahkvn en hesaketv sumecicen omat, mvt hesayecvret ok.

36 Este ekvnv omvlkv heckuecet omis, em puyvfekcvn sumecicen omat, naken en lopice haks?

37 Mònkat naken este em puyvfekcv es vyoposiket o haks?

38 Monkv estimvt o estomet, heyv honvpse hoktare momet holwvyecat ofvn vm *vlset,* vm opunvkvn em vlsvket on omat, este E'chuswvt, encelvlke hvsvthakat vpvkaken, E'rke en rakketv ofvn vlakof, mvn em vlsvret ok.

SETENTVCKE 9.

MOMET, Mehenwvn ce kicvkis, yvmv svpaklat sases, elkv hecvkeko munket, Hesaketvmese em ohmekketv yekcetv 'svlaken hecahke tvlkvres, kicakvtes.

2 Momet nettv epakat hoyanof, Cesvs Pètv, Cems, Cane esyoman evpahyet, kvpvken entvlkuset fullen, rvne hvlwe mahen es vcemkvtes; momet ehomvn emvrahkvtes.

3 Momen em accvke hvyayvke *haket*, hvtke mahet, hetute omvke hakvtes, mv tvrkv-hvtecv ekvnv vpokat hvmkis hvthiceko tayat oren.

4 Momen Elivs Moses vpaken em e heckuecakvtes; momet Cesvs ete'm punayakvtes.

5 Momen Petvt vyoposket, Mvhaya, yvmv fulleyat heres; momen cuko vhake tutcenen hayvkeres, hvmket cenaket on, hvmket Moses enaket on, momen hvmket Elivs enaket on, Cesvn kicvtes.

6 Nake maketvn kerrekokv; tayen penkvlakekv.

7 Momen ohvpetticet ahołocet oovtes: momen aholoce nosset opunvkv vlakvtes, Heyvt Cv'ppuce vnokeckat tes; em apohicvkes, maket.

8 Momen vyvkhvmkusen, afulotken vfvnnakahkof, ohvtvlaken estimvn hecvkekot, Cesvs tvlkuset vpaken hecakvtes.

9 Momen ekvnhvlwen ahvtvpecof, nanvke hecakat esti mvn em onayvkeko munken este E'chuswv elkv a en kvwvpke tvlken yekcen kicakvtes.

10 Momen mv maketvn entvlkuset ocakvtes, Elkv aenkvwvpketv naket o haks? maket ete'm 'pohaket.

11 Momen em 'pohaket, Estoman cokv-hayvlke Elivs tatet vlvkvranet os, makake haks? kicakvtes.

12 Momen vyoposket, Mehenwusen Elivs tatet vlvkvres, momet nanvke omvlkvn ohvhericvres, momet este E'chuswv ohfvccv hoccat, nanvke sulken 'sestemerket, nakhahoyekares, *maket os, kicet* em onayakvtes.

13 Momis ce kicvkis, Mehenwvt's Elivs vlakat, momen ohfvccv hoccat vcvkvyen naket o estomon komakat em momecakvtes.

14 Momet *en* kerrepvlken *em* vlakof, este sulke mahet em vfolotaken, momen cokvhayvlket vpohkv en hayaken hecvtes.

15 Momen moman vpaken este sulkat omvlkvt, hecakof, tayen em estomahet, pefatket oh vpeyet, vsekakvtes.
16 Momen, Naken em 'pohatske haks? maket, cokvhayvlken em 'pohakvtes.
17 Momen este sulkat hvmket vyoposket, Mvhaya, cv'ppucen es cem vlahkis, mv puyvfekcv opunayeko ocat;
18 Momen estvmv estomis esat selahlecet os, momen svpvkpvkuecet, e nute setetekket, oyoke haket os: momen cen kerrepvlken em punayvyis, ossicvkvren, momis umvkeko tayis, kicvtes.
19 Em vyoposket, Aeha, este vkvsvmkv oceko toyatskat, en hofune estomusen ece 'pakvranvki haks? en hofune estomusen *vm muntvlkekot* 'sece'yvranvki haks? 'Svm vtes, kicvtes.
20 Momen 'sen yicvtes: momen hecan vpakusen puyvfekcvt selahlecvtes; momen ekvnvn tvk lvtiket, svpvkpvkuecet, pvlpakvtes.
21 Momen e'rken em 'pohepet, Heyvt oh vlakvte vtekat en hofune estomuse te? kicvtes. Momen *okat*, Estuce vteken:
22 Momen tewolen totkvn tvk *wiket*, uewvn vk wikvtet os, elecvret; momis naken momecetske tayen omat, pum merret, pum vnicvs, kicvtes.
23 Vkvsametske tayen omat, mv vkvsamat nanvke omvlkv em momvke tayes, Cesvs kicvtes.
24 Momen moman vpakusen hopuewv e'rket huehket, eturopuswv pvlatken, Pucasē, vkvsamis; *momet* vkvsvmvkan vm vnicvs, makvtes.
25 Momen Cesvs, estet pefatket yetohkvlken hecof, puyvfekcv hvsvtkekan em vsehet, Puyvfekcv opunayeko momet pohetskekat, aossvs, momet svnvcomvn ecehyetskvs, ce kicis, kicvtes.
26 Momen *puyvfekcvt* huehket, tayen selahlecet aos-

svtes; momen ele omvtes; mont omet sulket, Ēles, makakvtes.

27 Momis, Cesvs enken en hvlatet akvwapen, ahuervtes.

28 Momen cukon acehyof, en kerrepvlket ehkusen em 'pohaket, Estoman pumet ossicēko tayvt haks? kicakvtes.

29 Momen, Heyv omat, mekusvpkv momen eelvweekvt omekon omat, aosseko tayes, kicakvtes.

30 Momen mvn enkvpaket Kalvlen teropotecvtes: momen nvpvt kerrvren komekates.

31 En kerrepvlken emvhayet kicakvtet omekv, Este E'chuswv estc e'nke ofvn wihoket os, momen elecvkvres, momen elehohce renyvpvn nettv resvtutcenan akvwvpkvres, *maket*.

32 Momis mv maketvn kerrvkekates, momet vpohetvn penkvlakvtes.

33 Momen Kvpvnevv vlakvtes; momen cuko ofvn *vpoket* omen, Awatskof, naken 'setenrapatskisa? kicet em 'pohakvtes.

34 Momis naken makvkekates; awof estimvt rakke mahe *taranat* 'setenrvpakvtet omekv.

35 Momen lihket, pale hokkolohkakan enhuehket, Estimvt homv haketvn komen omat, omvlkv 'sem poke omet, omvlkv em vtotkv tares, kicakvtes.

36 Momet hopuewucen eset, en nvrkvpvn licvtes; momet e sakpv ofvn ehsof,

37 Estimvt o estomet heyv hopuewuce omake hvmken cv hocefkv ofv evpayen omat vneu cv yvpayet os; momen estimvt cv yvpayen omat, vne tokon, mv vc vtotvten evpayet omes, kicakvtes.

38 Momen Cane em vyoposket, Mvhaya, hvmket puyvfekcv holwvhokat ce hocefkv ofv sossicen heceyvnks, momen epu 'cvkarekos; momen em vseheyvnks, epu 'cvkarekokv, makvtes.

39 Momis Cesvs makvtcs, Em vschhatskvs, este estome, cv hocefkv ofv nakeskerkvn momecet, lvpken vc ohfvccv holwaken opunaye tayat sahsekot ok.
40 Mv pu'nrvpekat pum vpvlhvmken hueret omekv.
41 Mehenwvn ce kicvkit omikv, Estimvt o estomet, Klist enake toyatskekv, cv hocefkv ofvn uewv csketv sesketuce es ce'mvken omat, em feketv en sumikekos.
42 Momen estimvt o estomet *heyv* lopucke vc ofvn vkvsvmakat hvmken elentappuecen omat, enfolotkv en cvtot e nokwv vtvriken, uehvtkv vk wihokat mit en heret os.
43 Momen ce'nket ce 'lentappuecen omat, tvcvs, vnvttet hesaketv eceyetskat mit cen heret os, enke hokkolen ocet, elkv tvlofv, totkv vsleko tayan eceyekot:
44 Mv en cuntv elekon, totkv vslekan.
45 Momen ce'let ce 'lentappuecen omat, tvcvs, vnvttet hesaketv eceyetskat mit cen heret os, ce'le hokkolen ocet, elkv tvlofv, totkv vsleko tayan *ce* tvk wihokekon:
46 Mv en cuntv elekon, totkv vslekan.
47 Momen ce turwvt ce 'lentappuecen omat, ossicvs: *ce* turwv hvmkusen ocet Hesaketvmese em ohmekketv eceyetskat mit cen heret os, *ce* turwv hokkolen ocet elkv tvlofv totkv ce tvk wihokekon:
48 Mv en cuntv elekon, totkv vslekan.
49 Omvlkvt totkvn es okcvncvmpehocen, nake ohnekrickv vtekat okcvnwv es vpahoyvret ok.
50 Okcvnwvt heres, momis okcvnwvt en yekcen sumecicen omat, naken es svpvtecatskvr haks? Ec ofvn okcvnwvn ocet, herkvn ete'm ocvkes.

SETENTVCKE 10.

Momen ahuyiret, mvn enkvpaket, Cotvne tvpalv Cutev em vtckakan eceyvtcs; momen este sulsokat hvtvm em

vtelokvtes; momen mecvnto omet hvtvm emvhaya-
kvtes.

2 Momen Falvsevlket en yicet, Hunvnwv *e* hiwv wiketv
em etektvnke te? *kicet* eskerret em 'pohakvtes.

3 Momen em vyoposket, Moses naken ce kicvkvt haks?
kicakvtes.

4 Momen, Moses, nakcokv es wiketvn en hoccihcet
wiketv etektvnecvtes, kicakvtes.

5 Momen Cesvs vyoposket, Ce feke take em wvnhe
omecicen heyv vhakvn cen hoccicvtes:

6 Momis nake hocvckvte em vliceckv vteken Hesake-
tvmeset hunvnwv hokte tepakan hahicvtes.

7 Momen heyv omecicen hunvnwv e'rke e'ckeu wihket,
e hiwvn hvlvtvres;

8 Momen mv hokkolat vpeswv hvmkusvres; monkv
mv svnvcomvn hokkolet omeks, momis vpeswv hvm-
kus.

9 Monkv mv Hesaketvmese tehvlvtepuecvte estet tekv-
pihcats, kicakvtes.

10 Momen cuko ofvn en kerrepvlket mata *nake* ohfvc-
cvn hvtvm em 'pohakvtes.

11 Momen, Estimvt o estomet e hiwvn wihket, etvn
epayen omat, vnrvpet hoktaret os.

12 Momen hoktet e'hen wihket, etvn en liken omat,
hoktaret os, kicakvtes.

13 Momen hopuetakucen 'sen yicakvtes, celayvkvren:
momen *en* kerrepvlket mv esyicakan em vsehakvtes.

14 Momis Cesvs hecof, efeknokket, Hopuetakuce vc oh
vwepvre em etektvnecet, em vsehhatskvs; mv omakat
Hesaketvmese em ohmekketvt omekv.

15 Mehenwvn ee kicvkis, Estimvt o estomet hopuewuce
omet Hesaketvmese em ohmekketvn e enakucockon
omat, ecehyckos, kicakvtes.

16 Momet e sakpv ofvn cawet, enken oh wvkhokicet, ohmerrakvtes.
17 Momet vyetvn ossof, hvmket lētket vlahket, e vtok-kekvtes, momet, Mvhayv heretskat, nake estomvyatet hesaketv yuksv-sekon epoyar haks? *kicet'*em 'pohvtes.
18 Momen Cesvs, Estoman here ev kicetske haks? herat hvmkusis sekos, Hesaketvmeset omekon omat.
19 Vhakv *palan* kerretskes, Hoktahretskvs, Elehcets-kvs, Horkohpetskvs, Fvccekon akeriyetskvs, Fvccekon vkonahhetskvs, Ce'rken, *ce*'ckeu vrakkuecvs; kicvtes.
20 Momen vyoposket, Mvhaya, heyv omvlkvn ev mvnct-tusvte vteke vfaste vtecicvyvtes, makvtes.
21 Momof Cesvs hecet, vnokecvtes, momet, Nake hvm-ket cem vhoskes: ahyet, nanvke estomen ocetskat omvl-kvn wiyet, estemerrakan emvkvs, momet hvlwe ofv nake ocetskvres; momet ahtet, etohweklepkvn kvwahpet, ve vcvkvtes, kicvtes.
22 Momen mv maketv omecicen fekherekates, momet efeke nokket ayvtes; nakeockv rakrvken ocet omekv.
23 Momen Cesvs fulotket hecet, en kerrepvlken *em punayet*, Mvtvwwvt nakeockv ocakat Hesaketvmese em ohmekketv eceyetv en yekcvke tares! kicakvtes.
24 Momen *en* kerrepvlket em opunvkv omecicvken em estomanakvtes. Momis Cesvs hvtvm vyoposket, Hopue-takē, mvtvwwvt mv nakeockv em enhonrakat Hesake-tvmese em ohmekketv eceyetv en yekcvket os!
25 Rvcce kuphe esropottv e turwv ropotte tayat en yekce mahekon, este enakocv mimvt Hesaketvmese em ohmekketv eceyetvt en yekcet os, kicakvtes.
26 Momen svhopvyesko tayen em estomahakvtes, Monkv estimvt hesake taye haks? ete kicaket.
27 Momen Cesvs oh hecaket, Este em momvkeko tayes, momis Hesaketvmese tat monkot os; nanvke

omvlkvt Hesakctvmcse em momvke tayet omekv, makvtes.

28 Momof Petvt, Heevs, nake omvlkvn wihket, ece 'cvkfullēs, kicetvn vlicecvtes.

29 Momen Cesvs vyoposket, Mehenwvn ce kicvkis, Estimvt vc *vrahkv*, momet opunvkv-herv vrahkvn cuko, tecakkak , ewvntake, erke, ecke, ehiwv, hopuetake, ekvnv esyoman wihket,

30 Hiyome tan cukpe hvmken, cuko, tecakkakat, ewvntake, eckvlke, hopuetake, ekvnv esyoman *en hecket*, vsseckvu *en hecket;* momet ekvnv vlvkvranat ofv hesaketv yuksv seko epoyvranekat sekot os, kicakvtes.

31 Momis enhvteceskv taranat espoke sulket *ocakes*, momen espoke taranat enhvteceskvt *ocakes.*

32 Momen Celuslvmen oh vpeyet nene oh fullvtes; momen Cesvs ehomvn ayvtes; momen em estomahakvtes; momet vcvkvpeyof, penkvlakvtes. Momen hvtvm palen hokkolohkakan evpayet, nanvke ohlvtkvranan em onvyvketvn vlicecvtes,

33 Hecvs, vcemecēt Celuslvmen oh vpeyēs, momen este E'chuswv plest enhomvhhotv cokv-hayvlke *em* wihokvres: momen elkvn 'sem fvccecet, Centilvlken em wikvkvres:

34 Momet nakhayvkekot, tepkvkvres, momet oh tofket elecvkvres; momen nettv svtutcenan hvtvm akvwvpkvres, *maket.*

35 Momof Sepete e'ppucetake Cems Canc tepakat em vlahohket, Mvhaya, nake estomen komeyat pum momecetskvren komēs, makakvtes.

36 Momen, Naken cem momecvkaren komatska? kicakvtes.

37 Cem vrakketv ofvn, hvmket cem akvpervn *liken*, hvmkat cem akvskvnvn *liken* kakeyvren pu'mvs, kicakvtes.

38 Momis Cesvs, Naken vpohatskat kerratskekos. Ses-
ketv 'seskvyat 'seskatsken, paptiskvn es paptiskvyat es
paptiskatske taye haks? kicvtes.
39 Momen, Momeye tayes, kicakvtes. Momen Cesvs,
Mehenwvn sesketv es eskvyat 'seskatskvres, momet pap-
tiskvn es paptiskvyat es paptiskatskvres:
40 Momis vm akvperv momet vm akvskvnv liketv *est'*
emvranvyat cvnake tokot os, momis mv em etetakueho-
cat *emvkhoyvres*, kicakvtes.
41 Momen mv palat pohakof, Cems Cane tepakat vnrv-
pet cvpvkketvn vlicecakvtes.
42 Momis Cesvs enhuchkaket, Mv, Centilvlken ohfvn-
kaket os, komhoyat pucassetvn es ohvfvstaket, mo-
met en rvkrakvt yekcetvn es ohmekkaket omat ker-
ratskes.
43 Momis cem etenrvwv take momvranekot os, momis
ece 'pakvkat estimvt rakke haketvn komen omat, cem
vtotkv tares:
44 Momen ece 'pakvkat estimvt o estomet enhomahtv
haketvn komen omat, omvlkv em vtotkv tares.
45 Este E'chuswv tisem em vtothokvranekon, *est'* em
vtotkvret *vlaket*, en hesaketvn sulken es nesetvn *est'*
emvranet vlakvtet omekv, kicakvtes.
46 Momen Cvlekon yicvtes; momet mvn enkvpakof,
en kerrepvlke este sulke mahe esyomat vpvkaken, Pate-
mevs turheceko, Temevs e'ppucet, nakvpohet nene afop-
ken likvtes.
47 Momet Cesvs Nasvlvlket omat pohof, Cesvs, Tewe
E'ppucē, vm merrvs, huehket maketvn vlicecvtes.
48 Momen sulket, cvyayvkvren *kicet*, em vsehakvtes:
momis ohvtvlaken svhere mahen huehket, Tewe E'ppucē,
vm merrvs, kicvtes.
49 Momen Cesvs huyiret, enhuchhokvren makvtes;

momen, Fekhvmket ahuervs; ce'nhuehkes, kicet, turhe cekan enhuehkakvtes

50 Momen en kapvn vkiyet, ahuyiret, Cesvs em vlakvtes.

51 Momen Cesvs vyoposket, Naken ce 'stomecaren kometske haks? kicvtes. Hunvnwv turheckat, Pucasē, renakvt vn heckate! kicvtes.

52 Momen Cesvs, Vyepvs, cem vkvsvmkvt temvpoken ce hahyes, kicvtes. Momen moman vpakusen hecet, nenen *ayet* Cesvs vcvkayvtes.

SETENTVCKE 11.

MOMEN Celuslvmen vwolicaket, ekvnhvlwe Olefvn, Perfec Pervne tepakat *roricet* en kerrepvlke hokkolen vtotet,

2 Tvlofuce ce homuse ocan cukolvkvks, momet, cukolakatskan vpakusen corakko-wakuce este oh likvte sekan wvnvken eshecatskvres; enrecohpet, svm vthoyvks:

3 Momet este estomet, Estoman heyvn momecatske haks? ce kicvken omat, Pucaset eyacet omes; kicatskvres, momen moman vpaken atotvres.

4 Momen vhoyet, corakko-wakuce fettvn, vhauke tempe, nene tohvlacan wvnvken eshecakvtes: momet enrecopakvtes.

5 Momen mvn svpaklat vpvlwvt, Corakko-wakucen enrecopatskat nak estomatske haks? kicakvtes.

6 Momen Cesvs kicakvte etvpomen kicakvtes; momen vpeyeoicakvtes.

7 Momen corakko-wakucen Cesvs 'sem vlahokvtes, momet em vchoyetvn oh ocakvtes; momen oh likvtes.

8 Momen sulket em vchoyetvn nenen oh pvtapicakvtes, momen vpvlwvt etolvocen a waret, nenen oh pvtapicakvtes.

9 Momen homvn vpeyat, momen yupv vpeyateu hueh-

kaket, Hosanv; Pucase e hocefkv ofvn vlakat oh merrv-
kvtet *omes:*
10 Tewe pu'rke em ohmekketv Pucase e hocefkv ofv
vlakat ohmerrvket *omekvs:* Hosanv hvlwe mahat ofvn,
makakvtes.
11 Momen Cesvs Celuslvmen *ecehyet*, cuko-vcakan ece-
yvtes, momet vfulotken nak omvlkvn oh vfvnnahkof,
yafke hvse-vkerkvt omen, palen hokkolohkakat vpvka-
ken, Pervnen 'sossvtes.
12 Momet rempvksen, Pervnen rafulehcof, elvwe tates.
13 Momet hopvyen ke-rakko em vpe esse ocen hecet,
nake oh ocen eshece taye witen omat *komet* oh vlakvtes;
momet oh vlahkof, esse tvlkusen eshecvtes; ke-rakko em
oketv *hvte* orekatet ok.
14 Momen vyoposket, Mucv vtekat estimvt cem etten
pvpekares, meyuksv-sekon, kicvtes. Momen en kerrc-
pvlket pohakvtes.
15 Momen Celuslvmen yicvtes; momen Cesvs, cuko-
vcakan ecehyet, cuko vcakat ofv wiyye momen nesakaten
sossicetvn vlicehcet, tokunawv esyoposkvlke em ohhom-
petv, pvce-howe wiyakate em ohvpoketvu *en* cektulce-
cvtes;
16 Momet nvpvt nake vtehkv monkat nake vcvnkv
cuko-vcakan 'setehoyvnvren em etektvnecekates.
17 Momet emvhayvtes, Tvlwvvlke omvlkvt vn cukon
mekusvpkv-cukon kicvkvres, *maket* coket omeko haks?
momis centaket horkopvlke em vpoketvn hayatskes,
kicet.
18 Momen cokv-hayvlket plest enhomvhhotv esyomat
pohakvtes, momet nak estomecet elecvke tayan hopoya-
kvtes; este sulkat omvlkvt em mvhakv estomahe 'sem
momakat omecicen em ponkvlakvtet ok.
19 Momen yafkof, tvlofvn ossvtes.

20 Momen hvthvyvtke, hoyvnecof, ke-rakko em vpe
yvlonkv oren talen hecakvtes.
21 Momen Petvt vkerricet, Mvhaya, hecvs, ke-rakko em
vpe ohtvhiketskvnke yuknepes.
22 Momen Cesvs vyoposket kicakvtes, Hesaketvmese
ofvn vkvsvmkvn ocvks.
23 Mehenwvn ce kicvkit okikv, Estimvt o estomet heyv
ekvnhvlwen, Vkueket, uehvtkvn ce'k wihokekvs, maken
omat, momet e feke ofv melohlekot, navkke ocvŕane makat
vkvsȧmen omat, nake makan ocvres.
24 Monkv ce kicvkis, Emekusapatskof, nak estomvken
ce yacvkat ocvranatskȧt vkvsvmvks, momet ocatskvres.
25 Momet emekusapet svpaklatskof, estimv vnrvpen na-
ken ocatsken omat, es em wikvks; Ce'rke takeu hvlwe
likat cen naorketv taken es cem wikvkvren.
26 Momis es em wikatskekon omat, Ce'rke takeu
hvlwe likat cen naorketv taken es cem wikvhkekos.
27 Momen hvtvm Celuslvmen yicvtes; momen cuko-
vcakat ofvn yvkapof, plest enhomvhhotv, cokvhayvlke
vculvke esyomat en yihcet,
28 Yekcetv estomen heyv nanvke es momecet ometske
haks? momen estimvt heyv nanvke momecetvn yekcetv
ce'me haks? kicakvtes.
29 Momen Cesvs vyoposket, Vncu nake hvmken cem
'pohvranvkis, momen vm vyoposkvkes, momen yekcetv
estomen heyv nanvke es momecit omvyat cem onayv-
kares.
30 Cane em paptiskv, hvlwen vte tat haks? monkat
este enake tat haks? vm vyoposkvkes, kicakvtes.
31 Momen e ete'm punayet makakvtes, Hvlwe vten
makēn omat, Monkv estoman vkvsvmatskekat haks? pu
kicvres.
32 Momis, Este enakets, makēn omat; esten em pen-

kvlakvtes, *este* omvlkvt Cane owalv mehenwe tate omecaket omekv.

33 Momen vyoposket, Kerrēkos, Cesvn kicakvtes. Momen Cesvs vyoposket, Vneu yekcetv estomen heyv nanvke es momecit omvyat cem onayvkvkos, kicakvtes.

SETENTVCKE 12.

Momet opunvkv svhopakv es em punvyvketvn vlicecvtes. Este hvmket pvrko cvpofvn ahocvtes, momet eto lane tohopken afolotecihcet, pvrko opuswv vcvnkv *ocvranan* en koriyet, cuko-hvlwvn hayet, vfastvlken em wikvtes, momet ekvnv hopvyen ayvtes.

2 Momet oketv orof, vfastvlken vtotkvn vtotakvtes, vfastvlket pvrko cvpofv em etten emvkvren.

3 Momen eset, rukahfet, nakocekon vyecicakvtes.

4 Momen hvtvm vtotkv etvn ohtotakvtes, momen mvn cvton 'svfvllet nvfkaket, ekvn *em* vnvttecet, vlesketv vpvken celayvkvten vyecicakvtes.

5 Momen hvtvm etvn vtotvtes, momen mvn elecakvtes, momet eti sulken; vpvlwvn rukafet, vpvlwvn pvsvtakvtes.

6 Monkv hvmket em vhoskvtes, e'ppuce vnokeckusat; espoken mvn ohtotakvtes, Cv'ppucen vrakkuecvkvres, maket.

7 Momis mv vfastvlket e ete'm punayakvtes, Heyvt pucase mvnettv tes; vwvks, elecvkeres, momen enake taranvtet punake tares, makaket.

8 Momet eset, elehcet, pvrko cvpofvn ossicakvtes.

9 Monkv pvrko cvpofv e pucaset naken estomvre te? vlahket, mv vfastvlken pvsvtvres, momet pvrko cvpofvn etin emvkvres.

10 Momen heyv hoccat, Mv cvto tohtarvlke vwikvte kvnowv em ekv hakes;

11 Heyvt Pucase nake momecvte tes, momet pun re-
nakv ehomvn estomahet os, makat, hecatskvte seko haks?
12 Momen esetvn komakvtes, eme vnrvpen opunvkv
svhopakvn opunayen kerraket ok; momis este sulkan
em penkvlakvtes; momet wiket vpeyvtes.
13 Momet *em* opunvkv ofvn esvkvren Falvsevlke He-
lotvlke esyomat vpvlwusen vtotakvtes.
14 Momen yihcof, Mvhaya, mehenwetsket ot, este stos-
kometskekat kerrēs, Hesaketvmese em vyetv mehenwetv
ofvn mvhayet, este en heckv moskometskekot omekv:
Ekv feketv Sesv emetv fvccvt o haks? monko haks?
15 Emeyvre te? monkat emēkare te? kicakvtes. Mo-
mis em mvkerretv taken kerret, Estoman es cv kerratske
haks? tenelyvn 'svm vwvks, heearen, kicakvtes.
16 Momen esyicvtes. Momen, Heyv vhake momen en
hoccvt estimv enake *te?* kicakvtes. Momen Sesv enakē,
kicakvtes.
17 Momen Cesvs vyoposket, Sesv enanvken Sesvn emv-
kes, momet Hesaketvmese enanvken Hesaketvmesen, ki-
cakvtes. Momen eme ohfvccvn em estomahakvtes.
18 Momof Satusevlket, mv, Elkv akvwvpketv sekos,
makakat en yicvtes; momen em 'pohet makākvtes,
19 Mvhaya, Moses pun hoccicat, Hunvnwv etecakkvte
hopuetaken ocekot elet, e'hiwvn wiken omat, etecakkatet
e'hiwvn epayet, honvpse etecakkvten em mahecvres,
makvtes.
20 Monkv etecakkvte kolvpaket fullvtes; momen ho-
mahtatet hokten epahyet, elof, honvpsen wikekates.
21 Momen svhokkolat epahyet elvtes, momet mvn
honvpsen wikekates; momen svtutcenat matvpomen.
22 Momen mv kolvpakat epayakvtes, momet honvpsen
wikvkekates; omvlkv 'sem poken hokten elvtes.
23 Monkv elkv akvwvpketv omof, akvwvpehcof, mv

kolvpakan estomat e hiwv tar haks? mv kolvpakat epayakvtet omekv.
24 Momen Cesvs vyoposket kicakvtes, Cokan, monkat Hesaketvmese en yekcen kerratskekat omecicen cem etehoskvket omeko haks?
25 Elkv raenkvwvpehcof, etepayaket, monkat etepayepuehocekos; momis encelvlke hvlwe tvlofvn vpoke omaket omekv.
26 Momen pvsatkvte akvwvpecvranat ohfvccv Moses en cokv ofvn ohonayatskekat haks, eto-fvske ofvn Hesaketvmese *Moses em punayat*, Vnet Eplehame en Hesaketvmese, Iseke en Hesaketvmese, momet Cekvpe en Hesaketvmese *toyis*, makvte?
27 Pvsatkvte en Hesaketvmese tokon, momis wenahokat en Hesaketvmese tes; monkv tayen cem etehoskvket os.
28 Momen cokv-hayvlke hvmket vlahket, ete'm punahoyaken pohet, momet heren em vyoposkaken hecet, Vhakv omvlkv enhvteceskv naket o haks? *maket* em pohvtes.
29 Momen Cesvs, Vhakv omvlkv enhvteceskvt *heyv tes*, Aeha Eslevl toyetskat, apohicvs; Pucase pun Hesaketvmese Pucase hvmkuset os;
30 Momen Pucase cen Hesaketvmesen ee feke omvlkvn, cem puyvfekcv omvlkvn, cem vkerrickv omvlkvn, cen yekce omvlkvn es vnokecetskvres: heyvt vhakv enhvteceskv *tes.*
31 Momen svhokkolat, *mv* omēt *ot*, heyv *tes;* E vnokecetskat etvpomen cem vwolicvn vnokecvs: heyv vhakv *hokkole* 'sen rakkat sekos, *maket* vyoposkvtes.
32 Momen cokv-hayvt kicvtes, Heres, Mvhaya, mehenwvn opunahyetskes, Hesaketvmese hvmkuset omen, eti sahsekot ok.
33 Momen efeke omvlkv, vkerrickv omvlkv, puyvfekcv

omvlkv, momet yekce omvlkv es vnokecetv, momet e vnokecat etvpomet *em* vwolicv vnokecetv nake ohnekrickv temvpokakat omvlkv, momet nake pvsvthoyvranat senhoyvnet omes.

34 Momen hoporrenet vyoposken Cesvs hecof, Hesaketvmese em ohmekketvn em vhopvyecetskekos, kicvtes. Momen mv vtekat estimvt vpohkv en hayetv fekhvmkekates.

35 Momen cuko-vcakat ofv Cesvs estemvhayof, Estomen cokv-hayvlket, Klist Tewe E'ppucet os, makaket o haks?

36 Puyvfekcv Vcakat eteropotten *opunayet*, Tewe mahusat, Pucaset cv Pucasen em *punayet*, Vm akvpervn liketske munken, cen horrvlke ce 'lcohsehoyickvn hayares, makvtet os, makvtes.

37 Monkv Tewe mahusat e Pucasen kicet os, *momof* estomaten e'ppucet o haks? vyoposket kicvtes. Momen este sulkat afvckvket em apohicakvtes.

38 Momen em mvhakv ofvn, Cokv-hayvlken *em* e vketecvkes, mv accvke cvpcvke es fulletvn, momet nakwikv vlkan vseketvn,

39 Senekake ofv ohliketv svmmomvkus mahat em vlostakat: momet hompetv-rakko omof liketv enhomvhhotan;

40 Hoktvke oyevlke en cuko lokakat, momet vhayet, cvpcvken mekusvpakat; heyvt senhoyvnen ohfvcceckvn en heckvkvres, kicakvtes.

41 Momet Cesvs cvtokunaphute homusen liket, estomen este sulkat cvtokunawvn cotokunaphuten vtehakan hecvtes: momen nakocvlke sulket sulken vtehakvtes.

42 Momen hokte oye nakoceko vlahket cvto-kunawv lopuckus mahat hokkolen vtehvtes, mvt hoporrenkv en nvrkvpvn oret os.

43 Momen en kerrepvlken enhohiket, Mehenwvn ce kicvkis, Heyv oye estemerrat tokunaphute vtehakat omvlkv senhoyvnen vtehet os.

44 *Heyv* omvlkvt enake take sulkat asossen vtehahket omen, emet em estemerketv asossen nake ocvte omvlkvn, mv vhesakvte omvlkvn, vtehet os, kicakvtes.

SETENTVCKE 13.

MOMEN, cuko-vcakan ossof, en kerrepvlke hvmket, Mvhaya, cvto momet cuko estomakan hecvs; kicvtes.

2 Momen Cesvs vyoposket kicvtes, Heyv cuko rvkrakan hecetska? cvto hvmkusis etohlike vwihokekat vhoskat sekares.

3 Momen, cuko-vcakat ehomusen ekvnhvlwe Olefvn likof, Petv, Cems, Cane Antolu esyomat ehkusen em 'pohakvtes,

4 Estofvn heyv nanvke ocvranat, momet heyv nanvke momvkvranof, naket eskerkv *taranat*, pum onvyvs.

5 Momen Cesvs em vyoposket, maketvn vlicecvtes, E vketecvkes, estit ce mvkerrvkekaren.

6 Sulket cv hocefkv ofvn yicet, *Klist* toyis, maket, sulken ehosvkuecvret ok.

7 Momen horre ohfvccvn, momet horre ohonvkvn pohatskof, ce naorvkates, *mv omakat* ocvkvranat tvlkuset omekv, momis meyuksv hvtet *omes.*

8 Tvlwvt tvlwvn vnrvpet, momen tvlofvt tvlofvn vnrvpet vkvwvpkvranet omekv; momen ekvnv nekekv estomis ocvkvres, momen elaukot momen feknokketvt ocvkvres: heyv nanvke efeke nokketv vlicecakat *tes.*

9 Momis e vketecvkes, tekueketvn ce wihokvkvres; momet senekake vlkan ce tephokvkvres: momet cv hocefkv vrahkvn evpayvlke momet mekkvlke ehomvn es ce yihocvkvres, mv vnrvpe kerkueckvn.

10 Momen heyv opunvkv-herv tawvn tvlwvvlke omvlkv en tvlemihocvranet os.

11 Momis *ce* yvpayet, ce wihokof, naken makvranatskat enhomvn vkerrihcatskvs, momet homvn ohvkerrihcatskvs: momis mv hvsc-vkerkv ofvn nake ce'mhoyat mvn makvranatsket os: cemet opunayatskekon, Puyvfekcv Vcakat opunayet omekv.

12 Momen tecakkvtet tecakkaten elkvn em wikvres, momen erket eppucen; momen hopuetaket eckvlke vnrvpen vkvwvpecet, pvsvthoyvren omecicvkvres.

13 Momen cv hocefkv vrahkvn *este* omvlkvt cen homecvkvres; momis estimvt emunket emeyuksicat, mvt hesakvres.

14 Momis enhomeckv tvnecicvranat Tanvle owalv opunvyecvte huervranekaten hueran hecatskof, (estimvt ohonayat kerrekvs,) momof Cutcvn vpokat ekvnhvlhawan oh pefatkekvs:

15 Momen cuko onvpv oh likat hvtvpiket, cukon eceh yats, momet nake cuko ofv ocat cawvret ecehyats.

16 Momen cvpofv arat kapv cawvret afulikates.

17 Momis nvrkesakat momet coyicakat mv nettv take omof en holwakvres.

18 Momen cem pefatketv take rvfon omekaren mekusvpvkes.

19 Mv nettv take omof estemerkv ocvres, mv ome enhvteccskv nake hocvckvte Hesaketvmese hayvte hiyomat vlakat ocvte sekot, momet ocekares.

20 Momen Hesaketvmeset mv nettv *vhonkvtkvn* kocuknicekaten omat, vpeswv hvmkis hesakekvnt omes: momis enhopokvte mv enhopoyvkvte vrahkvn mv nettv *vhonkvtkv* kocuknicet os.

21 Momen momof, Hecvs, yvmvn Klist *likes*, monkat Hecvs, vsvn *likes*, estimvt ce kicvken omat, vkvsahmatskvs.

22 Klist laksvlke momen owalv laksvlke akvwvpkvkvret
ok, momet nanvke eskerkvn, momet nake estomahake
heckuecvkvres; mome tayen omat, mv enhopokat ma-
husat tis ehosvkuecvkvret.
23 Momis vketecvkes: hecvkes, nanvke omvlkvn en-
homvn cem onahyvkis.
24 Momis mv nettv take omof, mv estemerkv hoyanof,
hvse yomuckvres, momen hvresse hvyvyicekares,
25 Momen hvlwe kococumpv pvlvtkvres, momen yek-
cetv hvlwe ofv ocakat nekeyihocvres.
26 Momen momof este E'chuswv vkvsvmkv rakke, mo-
met yekcetv vpaket aholoce ofvn vlaken hecvkvres.
27 Momen momof em encelvlken vtotvres, momet
enhopokat hotvle ostat aenkvpvken, ekvnv hopvyvke
mahat hvlwe hopvyvke mahat roren vteloyvkvres.
28 Tokvs, ke-rakko esvhopakvn en kerrvkes; elvcce
hvte lowaket ot esse sossicof, meske vwolice tat ker-
ratskes.
29 Centakeu matvpomen heyv nanvke ocaken hecatskof,
vwolices, vhauken vlaken kerrvkes.
30 Mehenwvn ce kicvkis, Heyv honvpse hoyvneko
munken heyv nanvke omvlkvt esfvcike tvlkvres.
31 Hvlwe ekvnv tepakat sumhokvres, momis vm opu-
nvkv sumikekos.
32 Momis mv nettv hvse-vkerkv tepakat nvpvt kerre-
kon, hvlwe encelvlke monkat Eppuce tis *kerrvkekon*, Erke
tvlket *kerres.*
33 Vfekcakhet, vketecet, emekusvpvkes: oketv orvranat
kerratskekokv.
34 Este hopvyen ayvranat, en cukon wiket, yekcetv
vtotkvlken, momet este vtekaten em vtotketvn emaket,
vhauke vhecicv vketecvren, makvtes: *este E'chuswv mv
omet os.*

35 Monkv vketecvkes; estofvn, yafkis, nere nvrkvpv
tis, tottolose en hunvnwv hahokof tis, monkat hvthvyvt-
ken cuko-pucase vlakat kerratskekokv:
36 Monkon omat, vyvkhvmkusen vlaket, nocicatsken
es cé hece wites.
37 Momen nake ce kievkvyan este omvlkvn kicakis,
Vketecvkes.

SETENTVCKE 14.

Momen nettv hokkolet hoyanof, ohhoyvnkv momet
tvklike pakkeko *hompetv-rakko* ocvtes, momen plest en-
homvhhotat momet cokv-hayvlket estomen mvkerretv
eteropotten eset, elecvke tayaten hopoyakvtes.
2 Momis, Hompetv-rakko *nettv* omof tokon, este tek-
yvmketv ocekaren, makakvtes.
3 Momen Pervnen, Simv lepv en cuko ofv hompetvn
vlikof, hoktet alepastv nakvcvnkuce neha fvmece, vcake
mahe, espeknv *kihocet*, vcvnken svlakvtes, momet, na-
kvcvnkucen tvkohcet, e'kvn *em* oh kalvtes.
4 Momen eme ofvn cvpvkhokat sasvtes, Estomaten neha
fvmecv hiyomēn yvmahke haks?
5 Tenelyv cukpe tutcenat 'sen hoyvnen wiyiyet, este-
merhoyan emhoye tayvtet ok, makaket. Momet hokte
vnrvpen ecayakvtes.
6 Momen Cesvs, Occpekvs, estoman naoricatske haks?
vtotketv heren vm momeces.
7 Estemerrakat ece 'pakvke ocatske emunket, estofvn
komatskis, en lopicatske tayet ok; momis vn *tat* ocatske
munkekot omekv.
8 Nake momece tayvten momeces; enhomvn vlahket,
neha fvmecv cv'na oh kalat es herihocvranan *momeces*.
9 Mehenwvn ce kicvkis, Ekvnv omvlkvn estvmvt o
estomen heyv opunvkv-herv es erkenvkhoyat vtekat *heyv*
nake momecvteu esvkerrickvn onahoyvres, kicvtes.

10 Momen Cutvs Eskalevt, mv palen hokkolohkakat hvmket, Cesvs emvkvranet, plest enhomvhhotvn oh ayvtes.
11 Momen pohakof, afvckvket tokunawv emetvn temfvccakvtes. Momen estome etektvnkusen wiyye tayat hopoyvtes.
12 Momen tvklike pakkeko *hompetv-rakko* nettv enhvtececkvn ohhoyvnkv elecakof, en kerrepvlket, Estvmvn vpeyet ohhoyvnkv hompetskvren etetakneceyvre kometske haks? kicakvtes.
13 Momen en kerrepvlke hokkolen vtotet, Tvlofvn cukolvkvks, momen estet pecv uewv vcvnken eshvlatet ece'nrvpvres; mvn vcvkvhoyvks.
14 Momen estvmv eccyaten, Mvhayvt *okat*, cukopericv en nvthofv vn kerrepvlke vpaket ohhoyvnkv hompvye tayat estvmvn oce haks? ce kicet os, cuko-pucasen kicetskvres.
15 Momen onvpv nvthofv rakke, here eteticvkvte, tetaken cem mellvkvres; mvn pum etetakuecvks, kicakvtes.
16 Momen en kerrepvlket awoliket, tvlofvn cukolaket, kicakvte etvpomen eshecakvtes; momet ohhoyvnkvn etetakuecakvtes.
17 Momen yafkof palen hokkolohkakat vpvkaken vlakvtes.
18 Momen vpoket hompakof, Cesvs *okat*, Mehenwvn ce kicvkis, Hvmkatskat, vc vpake hompat, cv wiyyvres, makvtes.
19 Momen feknokket, hvmkvnton, Vne *te?* kicetvn vlicecakvtes; momen etvt, Vne *te? kicvtes*.
20 Momen vyoposket, Palen hokkolohkakat hvmke, mv vc vpake pvlvknv *vcvnkan* svklicat *tes;* kicakvtes.
21 Este E'chuswv oh *onayet* cohoyvte etvpomen ayet os, momis mv este wiye *huerat* en holwakes! mv este heckekaten omat en hervnt os, kicakvtes.

22 Momen hompakof, Cesvs, tvkliken ehset, ohmeriyet, kvlkayet, emakvtes, Eset, hompvks; heyvt cv'na tes, maket.

23 Momet sesketucen 'sehset, *Erken* vkvsahmet, emakvtes, momen omvlkvt eskakvtes.

24 Momen, Heyv cv catv setemfvccetv mucvse tes; mv sulke vrahkv pvlatkat.

25 Mehenwvn ce kicvkis, Ohvtvlaken pvrko en lokce eskvko munken mv nettv Hesaketvmese em ohmekketv ofv oh mucvse eskvyof tvlkvres, kicakvtes.

26 Momen yvhiketvn yvhikahkof, ekvnhvlwe Olefvn sossvtes.

27 Momen, Omvlkatskatet *vne* vc vrahkvn heyv nere ce 'lentaphoyvkvres; Yvpefikv vhecicv nvfkares, momen yvpefikvt vwahvres, *maket* coket omekv.

28 Momis akvwvpikvye rohyupv ce homv taken Kalvlen vyares, kicakvtes.

29 Momis Petvt, Omvlkvt elentaphoyvkvre estomis vn *tat* mohmvkos, kicvtes.

30 Momen, Mehenwvn ce kicis, Mucv nettv, heyv neren, tottolose en hunvnwv vhokkolv hakeko munken vc ohfvccv ehelaksecetske svtutcenvres, Cesvs kicvtes.

31 Momis ohvtvlvke svhere mahen opunayet, Ece 'pake cv'lvrane estomis, ec ohfvccv ehelaksehcvkos, *makvtes.* Matvpomen makake vlkvtes.

32 Momen ekvnv Kersemene hocefkan yicvtes, momen, Yvmvn vpokatsken, emekusvpares, en kerrepvlken kicvtes.

33 Momet Petv, Cems, Cane esyoman evpayet, vlicecet, tayen em estomahet, honne mahvtes.

34 Momet, Vm puyvfekcvt tayen nokkes, elkv *tis* oren; yvmvn fekhonnet, vketecvkes, kicakvtes.

35 Momet hopvyecusekot, ekvnvn tvk latkvtes, momet,

mome tayen omat, mv hvse-vkerkv e'nkvpvkvren emekusapvtes.

36 Momet, Apv, Cv'rkē, nake omvlkvt cem momvke tayes; heyv sesketvn es vm vkueyvs: mome estomis, vne komvyate tokon, momis ceme kometskat *momekvs*, makvtes.

37 Momet vlahket, nocicen eshecvtes; momet Petvn em *punayet*, Simv, nocetska? hvse-vkerkv hvmkusis vketecetv ec umekisa? kicvtes.

38 Vketecet, emekusvpvks. nake ce naorkepuece taye eskerretv esceyatskekaret. Mehenwvn puyvfekcvt vkvsamus, momis vpeswvt yekcekot *os*.

39 Momen hvtvm ahyet, mata opunvkvn punayet, emekusapvtes.

40 Momet rafulikof, hvtvm nocicen eshecvtes, (e turwv take honhoyet omekv;) momen naken 'sem vyoposkvke tayat kerrvkekates.

41 Momen esvtutcenat vlahket, momet em punayet, Nocice mahet, fekvpepvkes; tetayes; hvse-vkerkvt vlvkes; hecvkes, este Echuswv naorkvlke e'nke ofvn wihoyes.

42 Asvpvkilet, vpeyvkeres; hecvkes, mv cv wiyyat vwolices, kicakvtes.

43 Momen moman vpakusen, opunaye emunkof, Cutvs, palen hokkolohkakat hvmkat, este sulke mahet, eslafkv-cvpko, eto-warke tis cvwvken, plest enhomvhhotv, cokv-hayvlke vculvke esyomat atotaken vpvkaken, vlakvtes.

44 Momen mv wiyyat eskerkvn emvke tates, Estimvn vfvnkvyat, mvt mv tares; mvn esct, vhericet 'svpeyvkes, maket.

45 Momet vlakan vpaken, lvpkusen oh ayet, Mvhaya, Mvhaya, maket, yfvnkvtes.

46 Momen, e'nke taken oh ocaket, esakvtes.

47 Momen vsvpaklat hvmket, eslafkv cvpkon a eset, plest enhomahtv hvlwat em vtotkvn casket, e hvekon *en* tacvtes.

48 Momen Cesvs vyoposket, Este horkopvn vnrape omēt, eslafkv-cvpko eto-warke tis cawet, cv 'svranet yicatske haks?

49 Nettv omvlkvn cuko-vcakat ofvn mvhayit, ece 'pakvkvyat cv 'satskekvnkes. Momis Cokat esohfvckvkvranet os, kicakvtes.

50 Momen omvlkvt wikahket, pefatkvtes.

51 Momen este-hunvnwv mvnette, hvnvwelv tvrke *e*'natvlkan oh kayet vcvkayvtes; momen este-hunvntake mvnettvlket hvlvtakvtes.

52 Momen hvnvwelv tvrken wihket, enatvlket en letkakvtes.

53 Momen, Cesvs evpayet, plest enhomahtv hvlwan 'soh vpeyvtes; momen plest enhomvhhotv omvlkvt, vculvke cokv-hayvlke esyomat vpvkaket nvkaftvtes.

54 Momen Petvt plest enhomahtv en cuko-herv ofv roren hopvyen vcvkarvtes, momet vtotkvlken vpaket, totkvn vliket, tarrvtes.

55 Momen plest enhomvhhotv nvkaftvlke omvlkv esyomat kerkneckv Cesvs vnrvpen hopoyakvtes, elecvkvret; momet eshecvkekates.

56 Sulket fvccekon vnrvpen kerkuecakvtet ok, momis em ohkerkueckv take etelvcvkekates.

57 Momen fvcceko vnrvpe akerrakat akvwvpece sasvtes,

58 Heyv cuko-vcakat enke es hahoyvten lekahfit, nettv tutceneofvn etvn hayares, enke es hahoyekat, maken pohēmvts, makaket.

59 Momis hiyomēt o estomis em ohkerkneckvt etelvcvkekates.

60 Momen plest enhomahtv hvlwat nvrkvpvn ahuyiret

Cesvs em 'pohet, Naken vyoposketskeko? heyv ce'nrape akerkuecakat naket o *haks?* makvtes.

61 Momis cvyayaket naken vyoposkekates. Hvtvm plest enhomahtv hvlwat em 'pohet, Vrakkuehocat E'p-puce, Klist, toyetske haks? kicvtes.

62 Momen Cesvs, *Mv* toyis; momen este E'chuswvt, yekcetv em akvpervn liket, hvlwe aholoce ofvn vlaken hecatskvres, makvtes.

63 Momof plest enhomahtv hvlwat, em accvken sclablecet, Estoman akerrvlke ohvtvlakat pu yace haks?

64 Hesaketvmese tvklecat pohhatskes; naken vkerricatske haks? makvtes. Momen omvlkvt ele taye em mvtten ohfvccecakvtes.

65 Momen vpvlwvt oh tofkaket, e turofvn ohranet, nafket, momet, Owalvs, kicetvn vlicecakvtes; momen vtotkvlket enke tvpeksen es nvfkakvtes.

66 Momen Petvt cuko-herv ofvn lecvn likof, plest enhomahtv em vtotkv hoktvke hvmket vlakvtes;

67 Momet Petvt tarren hecof, oh hecet, Momen cemeu Cesvs Nasvlvlken vpaketskis, kicvtes.

68 Momis chelaksecet, Kerrvkot, naken maketskat *cen* kerrvkot os, makvtes. Momet sohvpettvn oh ossvtes; momen tottolose en hunvnwv hakvtes.

69 Momen hokte mvnette etvt hecvtes, momet, Heyv esteu mv *hvmkat* tes, vsvpaklaten kicetvn vlicecvtes.

70 Momen hvtvm ehelaksecvtes. Momen hvtvm emohyupusan vsvpvklatet, Mehenwvn mv *hvmkat* toyetskes, Kalvlvlket ometsken, momet cem punvkvt *mv* omēt omekv, Petvn kicakvtes.

71 Momis, Hesaketvmesen es hocefet, tvhiketvn vlicecvtes, Heyv hunvnwv opunvyecatskat kerrvkos, *maket*.

72 Momen svhokkolat tottolose en hunvnwv hakvtes. Momen Petvt Cesvs em punvkv vkerrievtes, mv, Tottolose

en hunvnwv vhokkolvn hakeko munken vc ohfvccv ehelaksecetske svtutcenvres, kicvte. Momet mvn oh vkerricof, hvkihkvtes.

SETENTVCKE 15.

Momen hvyatkan vpakusen plest enhomvhhotv, vculvke, cokv-hayvlke, nvkaftvlkeu omvlkvt vpvkaken, tekueketvn ocahket, Cesvs wvnvyahkof, evpayet svpeyet, Pilvten em wikakvtes.

2 Momen Pilvtet em 'pohet, Cusvlke em Mekko toyetska? *kicvtes.* Momen vyoposket. Maketskes, kicvtes.

3 Momen plest enhomvhhotv nanvke sulken es vnrvpakvtes; momis naken vyoposkekates.

4 Momen Pilvtet hvtvm em 'pohet, Naken vyoposketskeko haks? Nanvke sulken ce'nrvpen akerrakan hecvs, kicvtes.

5 Momis Cesvs naken vyoposkeko munkvtes; momat Pilvtet em estomahvtes.

6 Tokvs, *mv* hompetv-rakko omof, cuko-yekcv vtehkvlke hvmken *este* em wiket omvtes, estimvn komakat.

7 Momen Pvlapvse hocefkat, mv vpaket este tekyvmketv hayakvte, mv tekyvmketv ofvn estelecakvten vpaket svlvfkuehoce tates.

8 Momen este sulkat yekcen huehkaket, nake em momecakvnto omen *momecvkvren* em 'pohetvn vlicecakvtes.

9 Momis Pilvtet em vyoposket, Cusvlke em Mekkon cem enrecopvkaren komatske haks? makvtes.

10 (Plest enhomvhhotv en homecaket em wikaket omen kerrekv.)

11 Momis plest enhomvhhotvt, este sulkan vkvsvmepuecakvtes, Pvlapvse min em enrecopvkvren.

12 Momen Pilvtet vyoposket, Monkv mv Cusvlke em

Mekkon kicatskat estomecaren komatske haks? hvtvm kicakvtes.

13 Momen, Tohweklepkvn svrvhvs, *maket* hvtvm huehkakvtes.

14 Momof Pilvtet, Estoman? nake cstome holwvken momecc haks? kicakvtes. Momen, Etohweklepkvn svrvhvs, *maket*, svhere mahen huehkakvtes.

15 Momen Pilvtet, cste sulkat mahlvpvtetvn komet, Pvlapvsen em enrecopvtes, momet, Cesvs tepikof, *em* wikvtes, etohweklepkvn svrahkvren.

16 Momen suletawvlket evpayet, cuko tektvnke tvleme Pletlolevm kicetvn esceyakvtes; momet mv *suletawvlke* em etohkvlketv omvlkvn nvkvftecakvtes.

17 Momet okholatten es vcceeet, etofvske kvpotokvn hotahnet, e'*kvn* em ohlicakvtes.

18 Momet, Cusvlke em Mekko toyetskate! *maket* vseketvn vlicecakvtes.

19 Momet e'kvn kohvn 'sen nafket, vtofkakvtes, momet etorkowvn pvkohlicet, vrakkuecakvtes.

20 Momet nakhayvkekofv rohyupvn kapv okholatten en cawet, em accvken es vccecet, evpayet, esossvtes, tohweklepkvn svrahvret.

21 Momet Vleksantv Lufvse tepakat e'rke, Silenvlke, Simv hvmke, tvlofv en lvpvtken a vtet hoyanen tohweklepkv karonvren ohyekcicakvtes.

22 Momet Kalkorv kicetvn esyicvtes, mv ohyvtekhoyat, Estekv fune likat tes.

23 Momet pvrko-opuswv smvnv etohkvlken esketvn emakvtes; momis 'sesekates.

24 Momet etohweklepkv svrvhahkof, vrahrvkv nake cvwvkvranat es oh kerret, em accvken tekvpicakvtes.

25 Momen hvse-vkerkv svtutcenat omvtes, momen tohweklepkv svrvhakvtes.

26 Momen esvnrvpkv hoccat onvpvn hoccvtes, CUSVLKE EM MEKKOT.

27 Momen horkopvlke hokkolet vpaket etohweklepkvn svrahrakvtes, hvmket vkvpervn *svrahken*, hvmkat vkvskvnvn *svrahken*.

28 Momen cokvte, Momen vhakv kacvlken vpaket vhonkvtkvtes, makat sohfvckvtes.

29 Momen mv hoyvnecat tvklecakvtes, e'kvn norotticaket, momet, Ceme, cuko-vcakat vhopahuet, nettv tutcenuse hayetskat,

30 E hesayecet, etohweklepkvn ahvtvpkvs, makaket.

31 Matvpomen plest enhomvhhotv, nakhayekot, cokvhayvlket vpvkaken, Etvn hesahuecvnkis, e hesayeceko tayes:

32 Klist Eslevl em Mekkot mucvn etohweklepkvn a hvtvpkekvs, hecēt vkvsvmeyvren, *maket* ete kicakvtes. Momen mv vpake etohweklepkv svrahrakatet tvklecakvtes.

33 Momen hvse vkerkv sepakat orof, yomucke ekvnv omvlkvn ohranen hvse-vkerkv esostvpakat orvtes.

34 Momen hvse-vkerkv esostvpakan Cesvs, *en* hake yekcen es huchket, Eloi, Eloi, lamv sepakteni? mv ohyvtekhoyat, Vn Hesaketvmesē, vn Hesaketvmesē, estoman cv wihketske haks? makvtes.

35 Momen vsvpaklate vpvlwvt, pohahkof, Hecvs, Elivsen enhuehket os, makakvtes.

36 Momen hvmket letiket, uepvton netuksen es fvcecvtes, momet kohvn oh lihcet, eskvren e'mvtes, Ocepekvs; Elivs ahvtvpecicvret vlvkvranen omat, hecvkeres, maket.

37 Momen Cesvs, *en* hake yekcen es hohiket, hesaketvn wikvtes.

38 Momen cuko-vcakat setentvckv onvpv elecv yeshvtapket etesetkvtes.

39 Momen mv sentulev homuse huerat, momēn hohiket, hesaketvn wiken hecof, Mehenwusen heyv hunvnwv Hesaketvmese E'ppuce tates, makvtes.

40 Hoktvkeu hopvyen a hecakat sasvtes, mv vpakat Mele Maktelv tates, momen Mele Cems kocuknat Coses tepakat e'cket, Sēlome esyomat;

41 Cesvs Kalvlen arof mv vcvkvpeyet em vtotkakvtet, momen hoktvke eti sulket, mv vpaket Celuslvmen yicvtet, *a hecakvtes.*

42 Momen yafkof, (tetakueckvt omekv, fekvpkv nettv renhomv tatet ok,)

43 Cosef Alemvrevlket, nvkaftvlke hvmke vrakkat, mvn Hesaketvmese em ohmekketvn mehakat, vlahket, fekhvmket Pilvten er en ceyet, Cesvs e'nan em 'pohvtes.

44 Momen *Cesvs* entis elen omat Pilvtet estomahes komvtes; momet sentulevn enhohiket, elvte vcewuse tat em 'pohepvtes.

45 Momet, sentulevt em onahyof, enan Cosen emvtes.

46 Momen hvnvwelv tvrke tvlekmusen nesvtes, momet a ehset, hvnvwelv tvrken es vyokkohfet, sepvlkv cvto a kofkvte ofvn wvkecvtes, momet sepvlkv em vhauke cvton v pvlpicvtes.

47 Momen Mele Maktelv Mele Coses e'*cke* tepakat estvmvn wvkechoyat hecakvtes.

SETENTVCKE 16.

MOMEN Nettvcakot hoyahnof, Mele Maktelv, Mele Cems e'*cke*, Selome esyomat esfvmecickv fvmecakusen nesakvtet, yicet es siyvkvret,

2 Nettvcakuce *nettv* enhvteceskvn, hvthvyvtkusen, hvse vkvwapkusen sepvlkvn roricvtes.

3 Momet, Estimvt sepvlkv em vhauken cvton pum vkueyvr haks? ete kicakvtes;

4 Rakke mahet ok. Momet hecakof, cvto a pvlpihocen esbecakvtes.

5 Momet sepvlkvn esceyet, este-hunvnwv mvnette, kapv hvtke, cvpken accet, vkvpervn liken hecakvtes; momet penkvlvke tates.

6 Momen, Penkahlatskvs; Cesvs Nasvlvlke, mv tohweklepkv svrahkvten hopoyatsket os; akvwvpikes; yvmv sekos: mv wvkecakvnken hecvks.

7 Momis vpehyet, ce homv taken Kalvlen eceyat, en kerrepvlke Petv esyoman em onvyvkvtcvs; ce kicvkvte etvpomen, mvn hecatskvres, kicvtes.

8 Momen lvpken asosiyet, sepvlkvn enkvpaket pefatkvtes; fekeket em estomahaket ok: momet *este* estomis em punvyvkekates; penkvlvket ok.

9 Momen nettvcakuce *nettv* enhvteceskvn, hvten *Cesvs* akvwvpikof, Mele Maktelv, mv puyvfekcv holwvhokat kolvpaken asossicvte, taten em e heckuecvtes.

10 *Momen* ahyet, mv vpvkakvten, wahoket, hvkihhokof, em onayakvtes.

11 Momen hesaken, Mele hecvten pohahkof, vkvsvmvkekates.

12 Mv renyvpvn, hokkolet yvkapet tvlofv en lvpvtken cukolakof, emvrahken em e heckuecvtes.

13 Momen vhoskat 'rem onayakvtes, momis mvn vkvsvmvkekates.

14 Mv hoyanat palen hvmkontvlakat hompetvn vpokof, em e heckuecet, vkvsvmvkekat, momet e feke take em wvnhat ohfvccvn vnrapet em punayakvtes, mv akvwvpikof, hecakvten vkvsvmvkekatet ok.

15 Momet, Ekvnv omvlkvn hvmecicet, opunvkv-hervn nake hocackvte vtekat 'sem erkenvkvks.

16 Mv vkvsahmet paptiskat hesakvres, momis vkvsvmekat ohfvccehocvres.

17 Momen heyv eskerkvt mv vkvsamakat vcvkvpeyvres;
Cv hocefkv ofvn puyvfekcv holwvhokat sossıcet; tulaswv
mucvsvke es opunayet;
18 Cetton cvwvkvres; momet esketv estelcce tayat
eskaken omis, en nokkicvkekares; enokhokat enken oh
lumhicaken, cvfencihocvres; kicakvtes.
19 Monkv Pucaset, em punayat hoyahnof, hvlwe ofvn
eshoyvtes, momet Hesaketvmese em vkvpervn likvtes.
20 Momen esosiyet estvmv estomis erkenvkakvtes,
Pucaset vpaket vtotken, momet eskerkv vcvkvpeyaten
opunvkvn es yekcicen. Emen.

OPUNVKV-HERV

LUK COYVTE.

SETENTVCKE 1.

Este sulket vlicecat, pum etenrvwv nanvke fvccehohce vkvsvmkv hakvnke etetvlake heren ohkerkuecvkvtet omekv,

2 Mv nanvke pum wihokvtet omen, enhvteceskv vteken, eturwv es hece akerrvlke toyēt, momet opunvkv *herv* vtotkvlke toyēn,

3 Reafelvs here mahe toyetskat, vneu, enhvteceskv mahusat vteken mv nanvke omvlkvn esfvcken kerrvyet omvte tat, etetvlaken cen hoccicvyat here etetaye es vm momvnks;

4 Mv nanvke ofv ce mvhahoyvte em mehenwetvn kerretskvren.

5 Plestvlke hvmket, Vpiv em etohkvlketv hvmkat, Svkelivs hocefket, Elvn e'chustvlke hvmkat, e 'hiwv, Lesepet hocefken, tepaket, Helot Cutev em mekko en nettv ofvn, kakvtes.

6 Momen hokkolvt, Pucase em vhakv momet nanvke est' em mellvkvte ofvn em mvttekon yvkvpaket, Hesaketvmese ehomvn fvccvket omvtes.

7 Momet hopuewv ocvkekates; Elesepet echussekot omekv; momet hokkolvt vculkv ohcakkevlket omakvtes.

8 Momen mome ocvtes, Hesaketvmese ehomvn em

etohkvlketv en nakvfvstetv vcvkvyen plest em vtotketvn vfastof,

9 Plestvlke nake momecvkvranvte vcvkvyen Pucase en cuko-vcakan eceyof, esfvmecickv nekricetvt em vtotketvt omvtes.

10 Momen esfvmecickv oketv omof, este sulsokat omvlkvt fettvn emekusvpakvtes.

11 Momen Pucase em encelvt, esfvmecickv altv em vkvpervn hueret, em e heckuecvtes.

12 Momen Svkelivs hecof, fekherekates, momen penkvlkvt oh latkvtes.

13 Momis encelvt em punayet, Svkelivs toyetskat, ce penkahlats, cem emekusvpkv pohket omekv; momen ce 'hiwv Elesepet *ce*'ppucen cen heckuecvres, momen Canen hocefetskvres.

14 Momen afvcketv es ece 'fvcke tares; momen en hecketv cakkat sulket es afvckvke tares.

15 Momen Pucase ehomvn rakke tares, momet pvrkoopuswvn monkat esketv yekcvn eskekares, momet e'cke e nvrke vtekat tis Puyvfekcv Vcakat es fvcke tares.

16 Momet Eslevl en hopuetake sulken Pucase en Hesaketvmese taken oh fulhuecvres.

17 Momet Elivs em vkerrickv en yekcetv tepaken ehopaket, *Pucase* ehomvn ayvres, erkvlke e 'feken en hopuetaken oh fulhuecet, momet mapohicvkekvlken fvccakat en hoporrenkvn oh fulhuecvranet, momet este Hesaketvmese emetakvken metetakuecvranet *ayvres, kicvtes.*

18 Momen Svkelivs encelvn em punayet, Naken heyv es kerrare te? vc vculet omin, ev 'hiwvu hoktaluset omekv, kicvtes.

19 Momen encelvt vyoposket *okat,* Vnet, Keplevl Hesaketvmese ehomv hucrvyat tot, cem punayet, heyv opunvkv heran es cem vlvkaren vc vtothoyet os.

20 Momen hecvs, opunayeko ce haken, punayetskeko
tetaye emunken heyv nanvke momvkvranat nettvt vlv-
kvres, vm opunvkv, mv oketv orof esfvcfvkvranat, vkv-
svmetskekot omekv, kicvtes.
21 Momen este Svkelivs emehakakat cuko-vcakat ofv
momvteken fekhonnat estomahe 'sem momakvtes.
22 Momen mvn aosiyof, em punvyvketv umeko tayvtes;
momen enken 'svhopayet, punayekot emunkekv, cuko-
vcakat ofvn nak hecihocet omen kerrakvtes.
23 Momen mome ocvtes, em vtotketv nettv hoyvnakof,
e huten ayepvtes.
24 Momen mv nettv momakat hoyahnof, e 'hiwv Elese-
pet nvrkehset, hvse epaken e vrvnayvtes;
25 Mv nettv momakvnke ofvn este vpvke vlesketv vm
vkueyvranet *vc* oh hecet, hiyomen Pucaset cv momecvtet
os, maket.
26 Momen hvse esepakof, Hesaketvmese atotet, Keplevl
encelvt, Kalvle *ekvnv* ofv tvlofv Nasvle hocefken *ayet*,
27 Hokte, fvcenv, este-hunvnwv Tewe en cuko-hvme-
cvlke hvmkat, Cose hocefke e 'hiwv tarane etemfvccan
oh *ayvtes;* mv fvcenv e hocefkv Mele *tates.*
28 Momen encelvt a en ceyet, Afvckvs, heromkv rakke
cem ocat, Hesaketvmeset ece 'pakes; hoktvke vpvke
ohmerrvkvte toyetskes.
29 Momen hecof, nak makat omecicen fekherekates,
momet heyv vseketv estomēt ot omat oh vkerricvtes.
30 Momen encelvt, Melē, ce penkahlats, Hesaketvmese
a vten heromkvt cen hecket omekv.
31 Momen hecvs, nvrkesetskvres, momet *ce*'chuswv
hunvnwv heckuecetskvres; momet Cesvs hocefetskvres.
32 Momen rakke tares, momet Hvlwe Mahat E'ppucen
kihocvres, momen Pucase Hesaketvmeset mekko em ohli-
ketv e'rke Tewe enaken emvres.

33 Momen Cekvpe en cukon meyuksv-sekon ohmekkv-
res; momen em ohmekketv em eyuksv sekares, kicvtes.
34 Momof Melet, encelvn, *em punayet*, Hunvnwvn
kerrvkot omat, estomēn hiyome tare te? kicvtes.
35 Momen encelvt vyoposket, Puyvfekcv Vcakat ec oh
vlvkvres, momen Hvlwe Mahat en yekcet ec oh vpettvres;
monkv mv nake vcake heckuecvranetskat Hesaketvmese
E'ppucen kihocvres.
36 Momen hecvs, cen nake Elesepet, mvn echuswv hu-
nvnwv es nvrkeset os, en hoktvlkv ofv; momen mucvt
hvse sepakat tes, mv hokte echusseko kihocvte ohfvccv.
37 Hesaketvmeset on omat nake momeceko tayat sekot
omekv, kicvtes.
38 Momen Melet, Hecvs, Pucase em vtotkv hokte;
cem opunvkv vcvkayat vm momekvs, makvtes. Momen
encelvt e'nkvpakvtes.
39 Momof mv nettv take omof, Melet ahuyiret, lvpken
Cutv em etvlofv hvmken cefahlofvn eceyvtes,
40 Momet Svkelivs en cukon ecehyet, Elesepen vse-
kvtes.
41 Momen mome ocvtes, Elesepet Mele em vsekaten
pohof, estucet e nvrke ofvn taskvtes; momen Elesepet
Puyvfekcv Vcakat es fvckvtes.
42 Momet en hake yekcen 'sopunayet, Cemet ohmor-
rvkvtet hoktvke vpvketskes, momen ce nvrke em ette
ohmerrvkvtet *os*.
43 Mómen cv Pucase e'cke vm vlakat, estvmi vtet heyv
vm momet *ome* haks?
44 Hecvs, vc vseketskat opunvkv cv hvcko ofvn hakat
vpaken estuce es afvcket cv nvrke ofvn taskekv.
45 Momen mv hokte vkvsamvte en heres; mv nanvke
Hesaketvmese atotet em onahoyvte momvkvranekv,
makvtes.

46 Momen Melet *opunayet,* Vm vkerrickvt Pucasen vrakkuecet os,
47 Momen vm puyvfekcvt Hesaketvmese cv Hesayecv ofvn afvcikes.
48 Em vtotkv hokte en hueretv kvncapan oh vkerricvtet omekv, momat, hecvs, mucv ayat este honvpse omvlkvt ohmerrvkvten cv kicvkvres.
49 Mv yekcat nake rvkrvken cv momecvtet ok; momen c hoccfkv vcaket *os.*
50 Momen em penkvlakat honvpse erhonvpse eroret em merkv oh ocet *os.*
51 Yekcetvn e sakpvn es hecicvtet os; momet ekvsvmakat e feke take em vkerrickv ofvn vwahecvtet os.
52 Yekcakat *em* ohliketvn a hvtvphuecet, *este* en hueretv kvncvpakan hvlhvwecvtet os.
53 Elawakat nake herakan es fvcfihcet, *este* nake ocakat nakocvkekon vpeyecicvtet os.
54 *Em* merkv vkerrickv ofvn em vtotkv Eslevl em vnicvtet os;
55 Pu'rkvlke, Eplehame momet erhonvpse meyuksvseko em punayvte vcvkvyen, makvtes.
56 Momet Melet hvse tutcenvteken vpaket lihket, e huten fulkvtes.
57 Momen Elesepet *estuce* heckuecvranvte oketv esfvciken, echuswv hunvnwvn heckuecvtes.
58 Momen em vwolicvlket, momen en nakvlket Hesaketvmeset merkv rakken es ohmerrvten pohakof, vpvkaket afvckakvtes.
59 Momen mome ocvtes, nettv escenvpakan estuce svkvmsisvranet yicvtes, momet, e'rken vhocefet, Svkelivs hocefakvtes.
60 Momis e'cket vyoposket, Mohmats, momis Canet hocefkv tares, makvtes.

61 Momen, Cen nakvlke heyv hocefkvn es hocefkat sekos, kicakvtes.
62 Momen hocefkv estomen es hocefkvren eyacat 'sem vhopayet, e'rken em 'pohakvtes.
63 Momen ohhoccickv tvpeksan em 'pohhet, Canet e hocefkvt omes, maket, hoccicvtes. Momen omvlkvt em estomahakvtes.
64 Momen moman vpakusen e cukwv hvwiken, e tulaswv *enrecopke* hakvtes, momen Hesaketvmesen vrakkuccet opunayvtes.
65 Momen em afolotvke mv vpokakat penkvlkvt oh latkvtes, momen heyv ohonvkv omvlkvt Cutev cefah lofvn hvmecicvtes.
66 Momen pohakat vtekat e feke take ofvn vtehakvtes, Heyv hopuewv estome tar haks? makaket. Momen Pucase e'nket vpakvtes.
67 Momen e'rke Svkelivs, Puyvfekcv Vcakat es fvciket, owalvtes,
68 Pucase Hesaketvmese Eslevl enaken vrakkuehocckvs, em este em meriyet, pvlken nesvtet omekv;
69 Momet vhesaketv eyvpen a pun hucricvtet os, em vtotkv Tewe en cuko ofvn;
70 Em owalvlke vcacakat ekvnv vliceckv vteke fullvte e cukwv eteropotte opunayvte vcvkvyat,
71 Pun horren *en hesahoket*, pun homecakat omvlkv e'nke en hesahokeyvren;
72 Merkv pu'rkvlke *etemfaccvten* sohfvcecet, em etemfvccetv vcakan vkerricvret,
73 Mv etemfvccetv vcake pu'rke Eplehame 'setemfaccvte,
74 *Heyvn* pu'mvret, pumet, pun horre e'nke a 'sepu'ssihohcen, penkvlvkekot,
75 Pun hesaketv en nettv omvlkvn fvccetv momen hvsvtketv ofv ehomvn em vtotkeyvren.

76 Momen ceme, hopuewv toyetskat, Hvlwe Mahat em owalvn ce kihocvres, Pucase e turofv ehomvn em vyetv vlhekat etetakuecvranet,

77 *Momet* em este en holwvyeckv enkvpvyecickv eteropotten, vhesaketv kerrvkvre emvranet ayetskvret ok,

78 Pun Hesaketvmese em merkv vcakat eteropotten, mv etehoyvnen hvyatkat hvlwen vtet pum merrvtet os;

79 Mv yomucke momen elkv em vpette ofv vpokat hvyayvken emet, pu'le herkv vyetv ofv vpeyecicvret.

80 Momen hopuewvt mahet, puyvfekcv ofvn yekce hakvtes, momet vnrvwvn aren, Eslevl em e heckueckv nettvt orvtes.

SETENTVCKE 2.

Momen mome ocvtes, mv nettv take omof, ekvnv omvlkv *este* e hocefhokv vhonkvthoyvranet cohoyvren Sesv Vkvstvs maken, vhakvn tvlemihocvtes.

2 (Silenevs Selev *ofvn* evpayvt huerof, heyv vhonkvtkv enhvteceskvn hahoyvtes.)

3 Momen *este* omvlkvt vhonkvthoyvranen em etvlofv vrahrvkvn vpeyakvtes.

4 Momen Cosef, Kalvle tvlofv Nasvlen aosiyet, Cutevn eceyet, Tewe em etvlofv Perehem ayvtes, (Tewe en cuko momet erhonvpse aosse tatet ok;)

5 Mele ehiwvrane temfaccat nvrkesan vpvken vhonkvthoyvren.

6 Momen mome ocvtes, mvn welakof, heckuecvranvte nettvt fvcfakvtes.

7 Momen e'chuswv hunvnwv enhvteceskvn heckuehcet, vpvllahyet, vpuekv em ohhompetv ofvn wvkecvtes, hompetvcuko ofv em etektvnke sekot omekv.

8 Momen mv ekvnv etvwvn yvpefikvhecicvlket neren

en yvpefikv fulle hvmken vhecicet lvpvtken fekhonnvke tates.

9 Momen hecvs, encelvt Pucase enaket oh vlvkakvtes; momen Pucase en hvyayvket em vfoloten hvyvyakvtes; momen tayen penkvlvke tates.

10 Momen encelvt, Ce penkahlvkats, hecvks, afvcketv rakke opunvkv-hervn es cem vlakvkvyet omekv, este omvlkv em ocvranat.

11 Mucv nettvn Tewe em etvlofvn Hesayecv; Pucase Klist tat, cen heckvket omekv.

12 Momen heyvt es cen kerkv *tares;* Estuce vpvllvket, vpuekv em ohhompetv ofvn wakken eshecatskvres.

13 Momen vyykhvmkusen encelvlke sulke mahet Hesaketvmesen vkvsvmaket,

14 Momet, Hesaketvmesen vrakkuehocekvs, hvlwe mahaten, momen ekvnvn herkv heromkv tepakat este em ocvkekvs, makaket, encelvn vpvkakvtes.

15 Momen mome ocvtes, encelvt enkvpahket, hvlwen escehyof, yvpefikvhecicvlket ete'm punahoyet, Mucvn Perehem mahusan vpeyet, heyv nake mome Pucase pun kerkuecan er hecvkeres, makakvtes.

16 Momet lvpēcicet yicet, Mele Cosef tepakan, momen estuce vpuekv em ohhompetv ofvn wakken eshecakvtes.

17 Momet hecahkof, heyv estuce ohfvccv nak make em onahoyvten hvmkvn kerkuecakvtes.

18 Momen pohakat omvlkvt nanvke yvpefikvhecicvlke em onvyakat em estomahakvtes.

19 Momis Melet, heyv nanvke omvlkvn vcvyecet, e feke ofvn oh vkerricvtes.

20 Momen yvpefikvhecicvlket em onahoyvte vcvkvye nanvke pohet, hecakat omvlkv svrahkvn Hesaketvmesen vkvsamet, vrakkuecaket fulecvtes.

21 Momen estuce svkvmsisetv nettv cenvpakat fackof, e

hocefkv Cesvs kihocvtes, *ecke* e nvrke ofv hocvckeko
emunkof, encelvt momēn hocefvten.
22 Momen Mose em vhakv vcvkvye hvsvteckv nettv
Mele es em fvcikof, Celuslvmen svlahokvtes, Pucasen
emvkvranet;
23 Hunvnwv *ecke* e nvrke hvwecat Pucase en nakvcakat
kihocvres, Pucase em vhakv ofv make hoccat vcvkvyen;
24 Momet, Pvce-howe tempvlse hvmken, monkat pvce
mvnettvke hokkolen, Pucase em vhakv ofv hoccat vcvkv-
yen ohnekrickvn emvkvranet.
25 Momen hecvs, este-hunvnwv Semev hocefket Ce-
luslvmen likvtes; momet mv hunvnwvt fvccet, momet
emekusapet, Eslevl em emahlvpvtketvn emehaket omvtes;
momet Puyvfekcv Vcakat oh fekhonne tates.
26 Momen elkv heceko emunket Pucase en Klist he-
cvranat Puyvfekcv Vcakat en kerkuecet omvtes.
27 Momen Puyvfekcvt evpahyen cuko-vcakan ceyvtes,
momen e'ckvlket vhakv vfvstetv vcvkvye estuce Cesvs
em momecvranet escukolakof,
28 Momof e sakpv ofvn eset, Hesaketvmesen vkvsamvtes,
momet *okat*,
29 Pucasē, mucvn herkv ofv enkvpvkvre cem vtotkvn
em etektvnecetsket os, cem opunvkv vcvkvyen;
30 Cv turwvt cem vhesaketv,
31 Mv este omvlkv ehomv em etetakuecetskvte;
32 Hvyayvke Centilvlke *en* hvyvyickv, momet cem este
Eslevl en rakketvn hecakekv, makvtes.
33 Momen nanvke *Cesvs* ohfvccv opunvyece makat
Cosef momen e'cket em estomahakvtes.
34 Momen Semev merkvn oh vpohakvtes, momet e'cke
Melen em punayet, Hecvs, heyv *hopuewvt* Eslevl ofv
sulket pvlvtket hvtvm akvwvpkvkvren huerihocet os;
momet vnrvpe opunvyehocvranat eskerkv hakvren;

35 (Momes, cem puyvfekcvn eslafkv-cvpkot ropottet sekeyvres;) efeke sulke em vkerrickv enrvmrvkvren, makvtes.

36 Momen Asv em vliketv hvmkat, Fenuel e'chuste, Ane hvmke, owalvt likvtes, hoktvle mahet, hunvnwv kerrekate vteken ohrolope kolvpaken e'he vpakvtet,

37 Momet ohrolope pale cenvpaken ostohkaken oyet *omvtes;* mvt cuko-vcakan enkvpvkekot, eelvweckv mekusvpkv esyoman nettvn nere tis *Hesaketvmesen* 'sem vtotkvtes.

38 Momet, mv hvse-vkerkv mahusan ecehyet, emeu Hesaketvmesen vkvsamvtes, momet mv ohfvccvn Celuslvme ofv pucasseko hahokvre en nene hecakat omvlkvn em punayvtes.

39 Momen nak omvlkvn Pucase em vhakv vcvkvyen momecahkof, em etvlofv Nasvlen Kalvle *ekvnv* ofvn fulhokvtes.

40 Momen hopuewvt mahet, hoporrenkv es fvcket, puyvfekcv ofvn yekce hakvtes, momet Hesaketvmese en herkvt oh fekhonne tates.

41 Momen e'ckvlket ohrolope omvlkvn ohhoyvnkv hompetv-rakko omof Celuslvmen vhoyet omvtes.

42 Momet em vculkv pale hokkolohkicof, hompetvrakko vfvstetv vcvkvyen Celuslvmen vhoyvtes.

43 Momet nettvn fvcecahket, fulhokof, hopuewv Cesvs yupvn Celuslvmen fekhonnvtes; momen e'cke Cosef tepakat kerrvkekates.

44 Momis, Vpeyakat vpakes, komet, nettv hvmke vyetvn vhoyvtes; momet *en* nakvlke *em* etekerhoyetv esyomat fullaten hopoyakvtes.

45 Momet eshecvkekof, hopoyaket hvtvm Celuslvmen fulkokvtes.

46 Momen mome ocvtes, nettv svtutcenan cuko-vcakat

ofv mvhayvlke em apohicet, momet vpohkv en hayet, en
nvrkvpvn liken eshecakvtes.
47 Momen en hoporrenkv momet vyoposketv pohakat
omvlkvt em estomahakvtes.
48 Momen hecakof, em estomahakvtes, momet, Cv'chus-
wa, estomaten pu hiyomecetske haks? ce'rke tepakeyat
pu feknokhoket ce hopoyeyis, e'cket kicvtes.
49 Momen, Estoman cv hopoyatskisa? Cv'rke en nak
vfvstetvn vrvranvyat tvlkat kerratskekisa? kicvtes.
50 Momen mv opunvkv em punayan kerrvkekates.
51 Momen vpaket hvtvpiket, Nasvlen vlakvtes, momet
em apohicet likvtes; momis e'cket heyv nak makvte
omvlkvn e feke ofvn vcayecvtes.
52 Momen Cesvs hoporrenkv momet ena mahetv-ofvn,
momet Hesaketvmese esteu em en herat ohvtvlakvtes.

SETENTVCKE 3.

Momen Tipelevs Sesv em mekketv ohrolope es pale cah-
kepohkakan, Pantvs Pilvtet Cutev em evpayvt omof, mo-
men Helot Kalvle en tetlak *omof*, momen etecakkat Felvpe
Itulev momet Tlekonitvs ekvntvckv en tetlak *omof*, mo-
men Lisenovs Apelene en tetlak *omof*,
2 *Momen* Anvs momet Kivfvs plest enhomahtv hvlhawvt
on, Hesaketvmese em opunvkv Canen, Svkelivs e'ppuce
em vlakvtes, vnrvwv ofvn.
3 Momen vkerrickv etickv paptiskv naorketv es en-
kvpvketvn erkenaket, Cotvne afopke omvlkvn em vlakvtes.
4 Owalv Esiv em opunvkv cokv ofv hoccat vcvkvyen,
Vnrvwvn huehkat em opunvkvt, Pucase em vyetv teta-
kuecvks, en nene lvpotlvken hahicvks.
5 Pvne vtekat fvcfaken, ekvnhvlwe momen rvne vtekat
kvncvpuehocvres, momen kunkohat lvpotlvke *haken;*
tenepvkekat tenepvke *hakvres.*

6 Momen enavpeswv omvlkvt Hesaketvmese vhesaketvn hecvres.
7 Momof este sulket paptiskvre en yicakvten *em punayet*, Aeha, eketnv cetto honvpse toyatskat, estimvt, Cvpvkketv vlvkvranan em pefatkvks, ce kicvkvt haks?
8 Monkv vkerrickv etickv oren ettvkes; momet, Eplehame *pu*'rken ocēs, maketvn vlicehcatskvs, Hesaketvmese heyv cvto asossen hopuetake Eplehame em mahmice tayes, ce kicvkit okikv.
9 Momen hiyomat pucuswv eto eceskv take entis vwvkechoyet os; monkv eto em ette heren ettekat vtekat tahcet, totkvn tvk wihoket os.
10 Momen, Monkv naken estomvraneya? este sulkat kicet, em 'pohakvtes.
11 Momen, Estimvt kapvn 'se hokkolicat mv ocekan emekvs; momen hompetv ocat matvpomecekvs, em vyoposket kicakvtes.
12 Momen cvtokunawv-vteloyvlket paptiskvkvren yicet, Mvhaya, naken estomvraneya? kicakvtes.
13 Momen, Naken cem melhoyvkvte semuntvlen feyihcatskvs, kicakvtes.
14 Momen suletawvlkeu em 'pohakvtes, Pumen naken estomvraneya? makaket. Momen, Estimvn penkvlehcatskvs, momet *est'* oh lvkisatskvs, momet cem feketvn 'se mahlvpvtecicvkes, kicakvtes.
15 Momen estet nak en nene hecaket, omvlkvt e feke take ofvn Canen oh *vkerricet*, Mvt Klist tot omeko haks? komet oh vkerricakof,
16 Cane omvlkvn *em* vyoposket, Mehenwvn uewvn es ce paptisvkit omis, momis hvmke vne 'svn yekcat vlaket os, mv em estelepikv es wvnakv enrecopetv heretv orvkot os; mvt Puyvfekcv Vcakan momet totkvn es ce paptisvkvres.
17 Mv *este* es em weskv e'nke ofv*t's*, momen naken .en

nerkv en-cesketvn heren hvsvtecvres, momet teleko vte-
lohyet, en tohton vtehvres; momis entvleesse totkv vsle-
kon es nekricvres, kicakvtes.
18 Momet nanvke etv sulken 'sest' emvcahnet, erke-
nakvtes.
19 Momis *Canet*, Helot tetlak etecakkat Felvpe e
'hiwv Helotevs vrahkvn, momet nak holwvke momecvte
omvlkvn em vsehhof,
20 Helot, nake omvlkv semuntvlen heyvn ohvpayat,
Canen cuko-yekcvn vpikvtes.
21 Momen, este omvlkv paptiskahkof, mome ocvtes, Cesvs
tis paptiskvtes, momet emekusapof, sutvt haukvtes;
22 Momen Puyvfekcv Vcakat ena oce omēt pvce-howe
omēt a oh hvtapkvtes, momen opunvkv hvlwe vtet, Cv'ppuce
vm vnokecke toyetskes; ec ofvn vc afackuset os, makvtes.
23 Momen Cesvs em vculkv tat ohrolope pale tutcenat
mahen oretv vlicecvtes; Cosef eppucet's, (komhoyen,)
momen mvt Heli e'*ppucet* omen,
24 Mvt Marat e'*ppucet* omen, mvt Lefi e'*ppucet* omen,
mvt Melki e'*ppucet* omen, mvt Cvnv e'*ppucet* omen, mvt
Cosef e'*ppucet* omen,
25 Mvt Meterivs e'*ppucet* omen, mvt Emvs e'*ppucet* omen,
mvt Nevm e'*ppucet* omen, mvt Esli e'*ppucet* omen, mvt
Nakke e'*ppucet* omen,
26 Mvt Meare e'*ppucet* omen, mvt Matvrivs e'*ppucet*
omen, mvt Semei e'*ppucet* omen, mvt Cosef e'*ppucet* omen,
mvt Cutv e'*ppucet* omen,
27 Mvt Coanv e'*ppucet* omen, mvt Lesv e'*ppucet* omen,
mvt Solopepel e'*ppucet* omen, mvt Svlvriel e'*ppucet* omen,
mvt Neli e'*ppucet* omen,
28 Mvt Melki e'*ppucet* omen, mvt Ati e'*ppucet* omen,
mvt Kosv e'*ppucet* omen, mvt Elmotv e'*ppucet* omen, mvt
V e'*ppucet* omen,

29 Mvt Cose e'*ppucet* omen, mvt Eliesv e'*ppucet* omen, mvt Colem e'*ppucet* omen, mvt Marat e'*ppucet* omen, mvt Lefi e'*ppucet* omen,

30 Mvt Semev e'*ppucet* omen, mvt Cutv e'*ppucet* omen, mvt Cosef e'*ppucet* omen, mvt Convn e'*ppucet* omen, mvt Elivkem e'*ppucet* omen,

31 Mvt Melev e'*ppucet* omen, mvt Menv e'*ppucet* omen, mvt Materv e'*ppucet* omen, mvt Nervn e'*ppucet* omen, mvt Tewe e'*ppucet* omen,

32 Mvt Cvse e'*ppucet* omen, mvt Opet e'*ppucet* omen, mvt Povs e'*ppucet* omen, mvt Salmv e'*ppucet* omen, mvt Neasv e'*ppucet* omen,

33 Mvt Emenetap e'*ppucet* omen, mvt Elvm e'*ppucet* omen, mvt Eslvm e'*ppucet* omen, mvt Feles e'*ppucet* omen, mvt Cutv e'*ppucet* omen,

34 Mvt Cekvpe e'*ppucet* omen, mvt Iseke e'*ppucet* omen, mvt Eplehame e'*ppucet* omen, mvt Relv e'*ppucet* omen, mvt Neka e'*ppucet* omen,

35 Mvt Selvk e'*ppucet* omen, mvt Sekvn e'*ppucet* omen, mvt Felek e'*ppucet* omen, mvt Hepv e'*ppucet* omen, mvt Selv e'*ppucet* omen,

36 Mvt Kenvne e'*ppucet* omen, mvt Afaksv e'*ppucet* omen, mvt Sem e'*ppucet* omen, mvt Noe e'*ppucet* omen, mvt Lemek e'*ppucet* omen,

37 Mvt Meruselv e'*ppucet* omen, mvt Envk e'*ppucet* omen, mvt Celet e'*ppucet* omen, mvt Mvlelel e'*ppucet* omen, mvt Kenvn e'*ppucet* omen,

38 Mvt Envse e'*ppucet* omen, mvt Ser e'*ppucet* omen, mvt Atvme e'*ppucet* omen, mvt Hesaketvmese e'*ppucet* omvtes.

SETENTVCKE 4.

Momen Cesvs Puyvfekcv Vcakat es fvcket, Cotvne 'ratvtes; momen Puyvfekcvt evpayet, vnrvwvn 'res oren,

2 Puyvfekcv holwakat nettv pale osten eskerrvtes. Momet mv nettv take omof, naken hompekates; momen mv *nettvt* pokof renyupvn elawvtes.
3 Momen puyvfekcv holwakat, Hesaketvmese E'ppuce toyetsken omat, mahketsken, heyv cvtot tvklike hakekvs, kicvtes.
4 Momen Cesvs em vyoposket, Estet tvklike tvlken v hesahkekos, momis Hesaketvmese em opunvkv vtekat *v hesakvres, maket* coket os, kicvtes.
5 Momen puyvfekcv holwakat ekvnhvlwe hvlwe mahen es oh 'cemiket, oketv kocuknuse ofvn ekvnv e tvlwv omvlkvn hecicvtes.
6 Momen puyvfekcv holwakat, Heyv yekcetv omvlkvn ce'mares, momet en rakketvu, mvn v'mhoyvtet ok, momen estimvt o estomis vne komvyat emis;
7 Monkv vc vrakkuecetsken omat, omvlkvt cenake tares, kicvtes.
8 Momen Cesvs em vyoposket, Cv topvrvn vyvs, Setvne toyetskat, Pucase cen Hesaketvmesen vrakkuecet, mv tvlkusen em vtotketskvres, *maket* coket omekv, kicvtes.
9 Momen Celuslvmen svlakvtes, momet, cuko-vcakat sohvpettvn oh huerihcet, Hesaketvmese E'ppuce toyetsken omat, heyvn a e tvk wikvs:
10 Em encelvlken ece 'cayecet, vfvstvkvren kicvkvres:
11 Momen cvton ce'le es v nafketskekaren *e*'nken es ce kvwvpvkvres, *maket* coket omekv, kicvtes.
12 Momen Cesvs em vyoposket, Pucase cen Hesaketvmese eskeriyetskvs, mahoket os, kicvtes.
13 Momen puyvfekcv holwakat, *Cesvs vnrvpkv* eskerretv omvlkvn emeyuksihcof, vkocuknusen e'nkvpakvtes.
14 Momen Cesvs Puyvfekcv en yekcetv ofvn Kalvlen ye fulkvtes, momen ohonvkv mv ekvnv vtolotat omvlkv hvmecicvtes.

15 Momen senekake enake take ofvn mvhayvtes, este omvlkvt vrakkuecaken.
16 Momet Nasvlen vlakvtes, mv are mahvtet; momet momvte vcvkvyen fekvpkv nettvn senekaken ecehyet, ohonayvranet ahuervtes.
17 Momen nakcokv owalv Esivs hoccicvten a e'mhoyvtes; momen nakcokvn enrahmet, cokvte hiyomēn eshecvtes;
18 Pucase em Puyvfekcvt vc oh *fekhonnes*, opunvkvhervn estemerrakat em erkenvkaren 'svm vfeyvtet omekv; efeke kvcēkan em wicecit, svlvfkvlke enrecopkv *em ocat*, momen turhecvkekat renakv *em ocat*, 'sem erkenakit, tonufkakat enrecopit,
19 *Momet* Pucase em ohrolope herat erkenvkaren vc vtotvtet omekv.
20 Momen nakcokvn vkhotiyet, *senekake* vfastvn pvlken a ehmet, likvtes. Momen senekake vtehkat omvlkvt heren hecakvtes.
21 Momen, Mucv-nettvn ce hveko take ofvn heyv cokat esohfvcket os, maketvn vlicecvtes.
22 Momen omvlkvt a en kerrakvtes, momet opunvkv hervke e cukwv asossat estomahes komakvtes. Momet, Heyvt Cosef e'ppuce toko? makakvtes.
23 Momen, Mehenwvn heyv opunvkv-svhopakvn, Vlekca, e en wicecvs, *'svm punayet, momet*, Nake Kvpvnev ofvn momecetskvte poheyvten heyv cem ekvnv ofvn momecvs, cv kicvranatsket os, kicakvtes.
24 Momet, Mehenwvn ce kicvkis, Owalv estomet em ekvnv ofv evpahoyekot os.
25 Momis mehenwvn cem onayvkis, Elivs owalv en nettv take omof, ohrolope tutcene momen hvse epakat *oren* hvlwe vkhotken, mv ekvnv omvlkvn elauko rakket fvckof, oyevlke sulke tates. Eslevl ofvn;

26 Momis etv hvmkusis Elivs ohtothoyekon, oye hokte Sitvne em *etvlofv* Seleptvn *likvte* tvlkusen ohtothoyvtes.
27 Momen owalv Elisevs arof, lepvvlke sulke tates, Eslevl ofvn, momis etv hvmkusis hvsvtkekon, Nemv Selevlke tvlkuset hvsvtke hakvtes.
28 Momen senekake vtehkat omvlkvt, heyv nanvken pohakof, cvpvkketvt fvcfakvtes;
29 Momet asvpvkilet, tvlofvn ossicahket, hvlatet, ekvnhvlwe, mv em etvlofv oh hahoyvte, em vkeleften 'res oricvtes, a tvk wikvkvranet.
30 Momis nvrkvpvn etchoyanet, enkvpakvtes,
31 Momet hvtvpiket, Kalvle em etvlofv Kvpvnevn rorvtes, momet fekvpkv nettv *omvlkvn* emvhayakvtes.
32 Momen em mvhakv estomahes komakvtes; em opunvkv yekcetv vpvket ok.
33 Momen este puyvfekcv hvsvtkeko vpikat senekaken likvtes, momet en hake yekcen es huehket,
34 *Pu* wikvs, Cesvs Nasvlvlke toyetskat, ceme esyomeyat naken pu 'tenrvwv ocē haks? pu sumhuecvranet vlahketska? Estimv toyetskat, ce kerris, Hesaketvmese Enake Vcakat, kicvtes.
35 Momen Cesvs, Cvyvyahket, aossvs, kicet, em vsehvtes. Momen puyvfekcv holwvket '*m*etenrvwvn tvk wihkof, en nokkicekot aossvtes.
36 Momen omvlkvt estomahes komakvtes, Heyv opunvkv naket *o* haks? ohfvnketvn momet yekcetvn puyvfekcv hvsvthvkekat es em punayen, esossakekv, *maket* ete kicakvtes.
37 Momen ohonvkv mv ekvnv vfolotat omvlkvn hvmecicvtes.
38 Momen ahuyiret, senekaken osiyet, Simv en cukon eceyvtes. Momen Simv e 'hiwv e'cket hepetketv yekcen

es enokket wakkvtes; momen mv ohfvccvn em 'poha-
kvtes.
39 Momen ohfvnket hueret, hepetketvn em vsehvtes;
momen em wikvtes; momen moman vpakusen alihket,
vfvstakvtes.
40 Momen hvse vklatkof, estimvt este enokketv cahme-
like es enokhoke ocakat omvlkvt mvn es en yicvtes;
momen e'nken oh wvkhokicet, *enokhoke* vtekat omvlkvn
em wicecakvtes.
41 Momen puyvfekcv holwvhoket huehket, momet,
Cemet Klist Hesaketvmese E'ppuce toyetskes, makaket,
sulken asossvtes. Momen *em* vsehet, punvyvkvre em
etektvnecekates; Klist omaten kerrakekv.
42 Momen hvyatkof enkvpahket, vnrvwvn ayvtes; mo-
men estet hopoyakvtes; momet en yihcet, fekhonnica-
kvtes, enkvpvkekaren.
43 Momen, Tvlofv etvu Hesaketvmese em ohmekketvn
sem erkenvkvkvranvyet os, mv esvrahkvn ve vtothoyet
omekv, kicvtes.
44 Momen Kalvle senekake take erkenakvtes.

SETENTVCKE 5.

Momen mome ocvtes, este sulkat Hesaketvmese m
opunvkv pohetvn komet, ohyekcet em afoloten, vkh se
Ceneselet vfopken huervtes;
2 Momet perro-cuko hokkolet vkhvse vfopken vkkaken
hecvtes; momen rvro mvkwiyvlket asosiyet, hoyvn okko-
set fullvtes.
3 Momen perro-cuko hvmken, Simv enaken, eceyvtes,
momet lvpvtke estomusen enkvpvyecvren em 'pohvtes.
Momet lihket, perro-cuko aossen este sulkan emvha-
yvtes.
4 Momet opunvyvte wihkof, Laukan svkvyvs, momet

rvro svkcvwetv hvmken *svkcawatskvren* cen hoyv taken
vkpvlvtvs, Simvn kicvtes.
5 Momen Simv vyoposket, Mvhaya, nereise vtotkēt,
momis naken esēkon ep oh hvyvtiks: momis cem opunv-
kvt omecicen hoyvn svkwikares, kicvtes.
6 Momen heyvn momecahkof, rvro sulke mahen vkcvwe-
puecakvtes; momen hoyvt tackvtes.
7 Momen *em* etohkvlketv, perro-cuko hvmkan vtehkat,
yicet emvnicvkvren 'sem vhopayakvtes. Momen yihcet,
perro-cuko hokkolvn fvcficakvtes, momet vksumhokvra-
nusvtes.
8 Simv Petvt heyvn hecof, Cesvs e torkowv ehomvn
tvklvtiket, Aeha, Pucasē, v'nkvpvkvs; este-naorkv toyikv,
kicvtes.
9 Rvro sulke cvwakat omecicen estomahes komekv,
momen vpvkakaten omvlkvt.
10 Momen matvpomen Sepete e'ppucetake, Cems Cane
tepakat, Simv emvnicvlket omat, *mvu em estomahakvtes.*
Momen Cesvs Simvn kicvtes, Ce penkahlats; mucv ayat
esten cvwetskvres.
11 Momen perro-cuko lvpvtken resvcayahkof, nak omvl-
kvn wikahket, vcvkvpeyvtes.
12 Momen mome ocvtes, tvlofv hvmken arof, hecvs,
este-hunvnwvt lepvse es fvcket *arvtes;* mvt Cesvs hecof,
e turofvn oh lvtiket, Pucasē, kometsken omat, cv hvsvte-
cetske tayes, kicet em 'pohvtes.
13 Momen, Komis, ce hvsvtkekvs, kicet, enke a rvtose-
cet, celayvtes. Momen moman vpakusen lepvse e'nkvpa-
kvtes.
14 Momen, Estimvn em onayekot, ahyet, plest e heci-
cet, Moses vhakv estemvte vcvkvyen cen hvsvteckv
vrahkvn emvtcvs, es en kerkv taken, kicvtes.
15 Momis svheremahen ohonvkv hvmecicvtes; momen

este sulsoke pohetvn, momet em enanokketv em wice-
cvren etohvtelokvtes.
16 Momen enkvpaket vnrvwvn cehyet, mekusapvtes.
17 Momen nettv hvmken mome ocvtes, emvhayof, Falv-
sevlket momen vhakv emvhayvlket Celuslvme *tvlofv*,
Kalvle *ekvnv*, momen Cutev *ekvnv* tvlofv vtekat asosset
tempen vpokvtes; momen em wicecvkvre Pucase yekcetv
ocvtes.
18 Momen hecvs, este-hunvntake este-hunvnwv palse es
enokken pvtakv oh wakken esyicvtes; momet *estomen*
cukon escehyet, Cesvs ehomvn wvkece *tayat* hopoyakvtes.
19 Momen este sulkat omecicen estomen esceye tayat
hecvkekok, cuko onvpvn es ohcemecakvtes, momet fakke-
norv tvpestakan *vkuehuehcet*, *em* pvtakv svpvken nvr-
kvpvn Cesvs ehomvn vkhvtvpecicakvtes.
20 Momen Cesvs, em vkvsvmkv taken hecof, Este-hu-
nvnwv toyetskat, cen naorketv ce'nkvpvkakes, kicvtes.
21 Momen cokv-hayvlke Falvsevlke esyomat vkerricetv
vlicecakvtes, Heyv *este* Hesaketvmese tvklecat estit o
haks? Estimvt naorketv enkvpakice taye haks, Hesa-
ketvmese tvlkuset *mvn* momecekon omat? makaket.
22 Momis Cesvs em vkerrickv taken kerrof, em vyopos-
ket, Nake ce feke take ofvn vkerricatske haks?
23 Cen naorketv ce'nkvpvkakes, maketv, monkat, Ahu-
yiret, yvkvpvs, maketv tepakat, estvmit yekcekot ome
haks? kicakvtes.
24 Momis este E'chuswvt yvmv ekvnvn naorketv kvpice
taye yekcetv ocat kerratskvren, (palse es enokkat,) Ahu-
yiret, cem pvtakv cahwet, cen cukon vyvs, (kicvtes.)
25 Momen moman vpakusen ehomv taken ahuyiret,
mv ohwakkvte cahwet, Hesaketvmese vrakkuecet, en
cukon ayvtes.
26 Momen omvlkvt em estomahakvtes, momet penkvl-

kvn es fvcfaket, Hesaketvmese vrakkuecakvtes, Mucv-
nettv nake estomahvke hecєyis, makaket.
27 Momen heyv nanvke hoyanof, osiyet, cvtokunawv-
vteloyv, Lefi hocefket, cvtokunawv vtelokv cukon liken
hecvtes; momet, Vc vcvkvyvs, kicvtes.
28 Momen ahuyiret, omvlkvn wihket, vcvkayvtes.
29 Momen Lefi hompetv-rakkon en cuko ofvn en hayv-
tes; momen cvtokunawv-vteloyvlke sulke, momen este eti
vpvkaket vpokvtes.
30 Momis *mv vpokat* en cokv-hayvlke, momen Falv-
sevlket en kerrepvlken em ecayakvtes; Estoman cv-
tokunawv-vteloyvlke. momet naorkvlke vpaket hompet,
eskatske haks? kicaket.
31 Momen Cesvs vyoposket, *Este* cvfencakat vlekcvn
eyacvkekos, momis enokhokat *eyacakes*, kicakvtes.
32 *Este* faccvlke enhuehkvranit vlakit omvkates, momis
holwvyecvlken vkerrickv eticvkvren.
33 Momen, Estoman Cane en kerrepvlke momen Falv-
sevlke *en kerrepvlkeu* matvpomen etewolen e elvwecet
mekusvpkvn hayaket ome haks? momis cenake hompet,
eskakes, kicakvtes.
34 Momen, kicvtes Hopuetake hokte epayvranat en
cuko-vtehkvlke hokte epayvranat vpake vtekat celvwv-
kuecatske taye haks?
35 Momis hokte epayvranat em eshoyvre nettv cakka-
kvres, momen mv nettv take omof eelvwecvkvres.
36 Momen opunvkv-svhopakvn es em punayakvtes:
Este estomet kapv tvcke mucvsen leskan em vlihcekos;
momen omat, mucvsat setet os, momet mucvse tvckat
leskan setenherekos.
37 Momen nvpvt pvrko-opuswv mucvsen sukcv leslekan
vcahnekos: momecen omat, pvrko-opuswv mucvsat sukcvn
sehtet, pvlatkes, momen sukcv yvmahkvkvres.

38 Momis pvrko-opuswv mucvset sukcv mucvsenevcvnkoyvranet os; momen estvmitis yvmvhikekos.
39 Nvpvt *pvrko-opuswv* vhassan hvte eskan vpaken mucvsan eyahcekos, Vhassat senheres, makekv, kicakvtes.

SETENTVCKE 6.

Momen mome ocvtes, fekvpkv nettv enhvteceskv resvhokkòlan teleko cvpofv vlkan ropotcevtes; momen en kerrepvlket telekon mamet, enke ofvn poroyet, hompakvtes.
2 Momen Falvsevlke vpvlwvt, Estomaten fekvpkv nettv mometv tokan momatske haks? kicakvtes.
3 Momen Cesvs vyoposket, Tewe momen vpvkakat elawakof estomvte,
4 Estomet Hesaketvmese en cukon ecehyet, hecetv tvklike, mv hompēsko tetayat, momis plestvlke tvlke *hompvkvranat*, ehset, homipet momet vpvkakateu emakvte, heyv *ohonvkv* tisem hecatskekat haks? kicvtes.
5 Momet, Este E'chuswv fekvpkv nettvu e Pucase tes, *tat* kicakvtes.
6 Momen mome ocvtes, fekvpkv nettv eti senekaken ecehyet, mvhayvtes; momen este-hunvnwvt enkvperv yuknvtet likvtes;
7 Momen cokv-hayvlke Falvsevlke esyomat, Fekvpkv nettv wicecvr haks? komet vketccakvtes, vnrvpkvn komaket.
8 Momis em vkerrickv taken kerrvtes, momet hunvnwv enke yuknvten, Akvwvpiket, nvrkvpvn huervs, kicvtes. Momen akvwvpiket, huervtes.
9 Momen. Cesvs, Nak hvmken cem 'pohvranvkis, Fekvpkv nettvn here momecetv holwvke momecetv tepakat estvt fvccvt o haks? *momen* hesaketv hesayecetv sumecicetv tepakat *estvt fvccvt o haks?* kicakvtes.
10 Momen omvlkvn oh fulotket hecaket, mv este-hunvn

wvn, Ce'nken rvtosecvs, kicvtes. Momen momecen, e'nke
temvpoke hvmkate omē hakvtes.
11 Momen cvpvkketvn es fvcfakvtes; momet Cesvs
estomece tetayat 'sete'm punahoyvtes.
12 Momen mome ocvtes, mv nettv take omof ekvnhvl-
wen oh ayvtes, mekusvpvranet; momet Hesaketvmesen
omekusape emunken oh hvyatkvtes.
13 Momen hvyatkof en kerrepvlken enhuehkakvtes,
momet mv asossen pale hokkolohkaken ensvtiket, vpas-
telvlke hocefhuecvtes.
14 Simv, (mv Petv hocefvtet,) momet etecakkat Vntolu,
Cems momen Cane, Felvpe momen Paralome,
15 Maro momen Tamvse, Cems, Alfevs e'*ppuce*, momen
Simv Selotes hocefken,
16 Momen Cutvse Cems e'*tecakkat*, momen Cutvse
Eskalevt, mv *Cesvs* erwiyyv taten.
17 Momen *Cesvs* vpaket ahvtvpiket, ekvnv tvpeksan
huervtes, momen en kerrepvlke etohkvlke sulkat, momet
este sulke mahet Cutev omvlkv, Celuslvme, momen
Tilv Sitvne tepakat em uehvtkv vfopke asosse em
apohicvret, momet em enokketv em wikvkvren en yicvtet
mvn svpaklvtes ;
18 Momen *este* puyvfekcv hvsvthvkekat es naorakat *en
yihcen* em wikakvtes.
19 Momen este sulkat omvlkvt vcelaketvn komakvtes,
yekcetv em ossatet omvlkvn em wicecaket omekv.
20 Momen renakv kvwahpet, en kerrepvlken hecet,
makvtes, *Cen* herakes, estemerrvlkē, Hesaketvmese em
ohmekketv cenaket ok.
21 *Cen* herakes, hiyome elawatskat, ce fvcecvkvret ok.
Cen herakes, hiyome hvkihhokatskat, vpelhoyatskvret ok.
22 Cen herakes, este cen homecet, *vpakatskvte* e en-
kvpvyecicet, momet *ec* opunvyecvket, este E'chuswv

vrahkvn ce hocefhokv holwvhoke omecet sossicake
cstomis.
23 Mv nettv omof afvckvket, momet ece 'fackusvket
tasecvkvtcvs; hecvkes, feketv rakket hvlwe tvlofv cem
ocvket omekv; matvpomen erkvlket owalvlken momeca-
kvtet ok.
24 Momis nakocvlke toyatskat, cen holwakvkes! ce
mahlvpvtketvn cen heckvkvtet ok.
25 Cen holwakvkes, ce fvcecakat! ce 'lawvkvret ok.
Cen holwakvkes, hiyome vpelhoyatskat! ce feke cen
nokhoken, hvkihhokatskvret ok.
26 Cen holwakvkes, este omvlkv heren ec opunvyeca-
kof! momēn erkvlke owalv laksvlke momecakvtet ok.
27 Momis pohatskat, ce kicvkis, Cen horrvlken vnoke-
cvkes, cen homecakan heren em momecvkes,
28 Ce hanvkan heren opunvyecvkes, momet ece 'holwv-
yecvkat em emekusvpvkes.
29 Momen ce yvnvwv ce nafkat vpvlhvmkan 'sem fulot-
kvs; momet kapv-rakko ce 'konahat kapvn *cen cvwvre*
vsehhetskvs.
30 Cem 'pohat vtekat emvs; momet nakockv ece 'kona-
hat pvlken em 'pohhetskvs.
31 Momen este cem momecvkvren komatskat, cemeu em
matvpomecvkes.
32 Ece 'nokecakan vnokecatsken omat, feketv estomen
ocatske haks? naorkvlke tis este vnokecakat emen vno-
kecaket ok.
33 Momen cen lopicvkan en lopicatsken omat, feketv
estomen ocatske haks? este-naorkvlke tis matvpomen
momaket ok.
34 Momen, Vn heckvres, komatet est' em pvlatsken
omat, feketv estomen ocatske haks? naorkvlke tis na
orkvlken em pvlakes, matvpomuset en heckvkvren.

35 Momis cen horrvlken vnokecvkes, momet heren
momecvkes, momet pvlvkes, Pvlken pun heckvres, ko-
mekot: momen cem feketvt rakke tares; momen Hvlwe
Mahat en hopuetake toyatskvres, vrakkuecvkekat momen
holwvhokat *em* merret ok.
36 Monkv Ce'rke take merkv es fvcke omēt merkv es
ce fvcfvkekvs.
37 Ohfvccehcatskvs, momen ec ohfvccvkekares: ehvper-
kuehcatskvs, momen ce 'hvperkvkekares; es em wikvks,
momen es cem wikvkvres:
38 Emvks, momen ce'mhoyvkvres; svkerkv heren,
vtenkvkvten, esnekeyicvkvten, momen es em pvlatken
estet ce hokpen cem vtehvkvres. Svkerkv svkerkue-
catskat, matan es cem vkerkuehocvkvret ok.
39 Momen opunvkv-svhopakvn es em punvyakvtes;
Hecekat hecekan evpaye taye haks? hokkolvt sufkan
vk yorkvraneko haks?
40 Enkerrepvt em mvhayvn 'sen hvlwekos; momis ker-
retv orat vtekat em mvhayv etvpomvres.
41 Momen estoman tecakketskat e turwv ēto-kvckuce
vk ocan hecetskat, momis tohkakvn ce turwv vk ocat
vkerricetskeko haks?
42 Monkat estomēn ceme mahusat tohkakv ce turwv
vk ocat hecetskekon, tecakketskat, Tecakkvyē, ce turwv
eto-kvckuce cem vk ossihcvrs, kicetske, taye haks? Me-
kusapv-vhayv toyetskat, ce turwv taten tohkakvn vk
ossicvs, momofvt heren hecetskvres, tecakketskat e turwv
eto-kvckuce em vk esetv.
43 Eto herat em ette holwvken hayekon, eto holwakat
em ette heren hayekot omekv.
44 Eto vtekat em etten es kerket omekv. Estet eto-
fvsken ke-rakko em mamvkekot, kvcon pvrko em mamv-
kekot omekv.

45 Este herat nake here e feke ofv ocat herat aossen, nake heran ossicet omes; momen este holwakat nake holwvke e feke ofv ocat holwakat aossen nake holwakan ossicet omes: efeke en sulke aosse c cukwv opunayet omekv.

46 Momen, estoman, Pucasē, Pucasē, cv kicet *omofvt*, hanvke ce kicvkvyan momecatskeko haks?

47 Estimvt o estomet a vc oh atet, vm maketvn pohet, momecen omat, estimv omēt on omat ce hecicvkares.

48 Este-hunvnwv cuko hayof, sufken korret, en likv cvto oh licvte omēt os; momen uelauke kvwapkof, uewv fihnat nafkvtes, momis nekeyiceko tayvtes, cvton oh liket ok.

49 Momis pohis, momecekat este-hunvnwv cuko en likv sekon ekvnvn oh hayvte omēt os; momen uewv fihnat yekcen nafkvtes, momen moman vpakusen latkvtes: momen mv cuko em vhopvnketv rakke tates.

SETENTVCKE 7.

Momen, este pohaken, em opunvky omvlkv emeyuksihcof, Kvpvnevn eceyvtes.

2 Momen sentulev hvmke em vtotkv encakat enokket, elvranusvtes.

3 Momen Cesvs ohfvccvn pohof, vlahket em vtotkv em wicecvren em 'pohepet, Cusvlke em vculvken ohtotvtes.

4 Momen Cesvs en yicat vwicecekot em 'pohakvtes, Em momecetske tetayat heretv oret os;

5 Pum etvlwv vnokecet, senekaken pun hayvtet ok, makaket.

6 Momen Cesvs vcvkvyakvtes. Momen cuko em ahopvyeko erorofvn sentulevt en hessvlken ohtotvtes,

Pucasē, e naorihcetskvs, vn cuko eceyetske tetayat heretv orvkokv;
7 Monkv vne tis ec oh atvye tayat heretv oris,
komvkis; momis opunvkvn makvs, momen vm vtotkv em wikvres.
8 Vn tis este yekcetv elecv hucrihocvte toyit, suletawvlke cv 'lecv ocikv; momet hvmken, Vyvs, kicin, ayet os, momet etvn, Vtes, *kicin*, atet os; momet vm vtotkvn, Heyvn momecvs, *kicin*, momecet os; maket.
9 Momen heyv nauvken Cesvs pohof, Estomahet ok's, komvtes, momet afulotket, este vcvkfullaten, Ce kicvkis, Vkvsvmkv rakke mv omat Eslevl ofv eshecvkates, kicvtes.
10 Momen vtothoyvte, cukon ye fulehcof, vtotkv enokkvte em wiken hecakvtes.
11 Momen mome ocvtes, rempvkse tvlofv Nen hocefken eceyen, en kerrepvlke sulket, momen este sulsoket vcvkvpeyvtes.
12 Momen tvlofv en tohopkvhauken vwolicof, hecvs, este-hunvnwv mv e'cke echushunvnwv tvlkusvte ēlēn soshoyvtes, momen *e'cket* oye tates; momen mv tvlofv este vtehkvlke sulket vpvkakvtes.
13 Momen Pucaset hecof, em merrvtes, momet, Hvkihiketskvs, kicvtes.
14 Momen a oh ahtet, este ēlē ohwvkeckvn celayvtes, momen es kvwvpakvte es svpaklvtes. Momen, Este mvnettetskat, Akvwvpkvs, ce kicis, kicvtes.
15 Momen elvte alihket, opunvyetvn vlicecvtes. Momen e'cken a en hucricvtes.
16. Momen omvlkvn penkvlkvt oh vlakvtes, momen Hesaketvmesen vrakkuecakvtes, Owalv rakket epu 'pake kvwapkes, momet, Hesaketvmeset em estvlke em merret omes, makaket.

17 Momen heyv ohonvkv Cutev, momen afulotken
hvmecicvtes.
18 Momen Cane en kerrepvlke heyv nanvke omvlkvn
en kerkuecakvtes.
19 Momen Canet, en kerrepvlke hokkolen enhohiket,
Cesvs ohtotakvtes, Vlvkvranvte toyetske haks? monkat
etvn en nene hecvranē haks? maket.
20 Hunvntake em vlahokof, Cane paptisvt, Vlvkvranvte
toyetske haks? monkat etvn en nene hecvranē haks?
maket, pumen a ec ohtotes, makakvtes.
21 Momen mata hvse-vkerkv omof enokketv, momet
naknokke *en heckakat*, momen puyvfekcv hvsvthvkeko
vtehkakateu sulken em wicecvtes; momet turhecvkekateu
renakvn emakvtes.
22 Momen Cesvs em vyoposket, Vhohyet, nanvke hece
momet pohatskat; turhecvkekate hecakat, momen
yvkvpvkekate yvkvpakat, lepvvlke en hvsvthakat, pohv-
kekate pohakat, pvsvtkvte akvwvphoyat, *momet* opunvkv-
hervn estemerhoyvlken 'sem erkenvkhoyan Canen em
onvyvkes;
23 Momen estimvt o estomet vc vrahkvn elentappet
omekon omat, en heret os, kicakvtes.
24 Momen Cane em punvkv-sarvlke vhoyehpof, Cane
ohfvccvn este sulsokan 'sem punvyvketvn vlicecet, Naken
hecvranet vnrvwvn esossatskvt haks? Kohv hotvle fvmo
yicen?
25 Momis naken hecvranet esossatskvt haks? Hunvn-
wv accvke lowaloke vccen? Hecvs, em accvke herakat,
en hompetvu herakat mekkvlke en cuko herakan vpokes.
26 Momis naken hecvranet esossatskvt haks? Owa-
lvn? Mehenwvn ce kicvkis, momen owalv semuntvle
estvmahet *omes*.
27 Heyvt *mv* tes, opunvyece cohoyvte, Hecvs, vm

punvkv-sarv ce homvn vtotis, mv ce homv cen nene
etetakuecvranat.
28 Ce kicvkikv, Hokte heckuecvte vpvke owalv Cane
Paptisv 'sen rakkat sahsekos; momis Hesaketvmese em
ohmekketv ofv cotkus mahatet Cane es en rakket os,
kicakvtes.
29 Momen este pohakat omvlkvt, momen cvtokunawv-
vteloyvlke, Cane em paptiskvn es paptishoyvtet omen,
Hesaketvmese fvccvt os, komet, vrakkuecakvtes.
30 Momis Falvsevlke vhakv-hayvlke esyomet, Canet
paptisvkekatet omen, e vnrvpen Hesaketvmese momekvs
komaten vhepvkakvtes.
31 Momen Pucaset makvtes, Monkv heyv este naken
es vhopayar haks? momen nake omake haks?
32 Hopuetake nakwikv ocan vpoke, momet 'sete'm
vhuehkaket, Cem pofkvkēyis, opvnatskeks; cen waho-
kēyis, bvkihhokatskeks, makake omakes.
33 Heyv omecicen *makvyet os;* Cane paptisvt tvklike
hompekot, momet pvrko-opuswv eskekot vlakvtet omen,
Puyvfekcv holwvken oces, makatskes.
34 Este E'chuswvt hompet momet esket vlakvtes, mo-
men, Hunvnwv hompetv vnoksan, momet pvrko-opuswv
eskvn; cvtokunawv-vteloyvlke momen holwvyecvlke en
hessen hecvs! makatskes
35 Momis hoporrenkv e'chustake omvlkvt fvccecakes.
36 Momen Falvsevlke hvmket en hompvren em 'po-
hvtes. Momen Falvsevlke en cukon ecehyet, hompvra-
net vlikvtes.
37 Momen hecvs, hokte, naorkvt omet, mv tvlofv aret,
Cesvs Falvsevlke en cukon hompet likvcuken kerrof, ale-
pastv nakvcvnkuce neha fvmecv vcvnken svlakvtes.
38 Momen topvrv e'le yuksvn hvkihket vhuervtes, mo-
met e turopuswv e'len 'sem okkosetvn vlicecet, e 'kvesse

es en hvsvtecvtes, momet e'len em afvnket, neha fvmecvn
es en siyyvtes.
39 Momen Falvsevlke enhuehkvte hecof, eme ofvn
opunayat, Heyvt owalvt on omat, *heyv* hokte naorkvt
omekv, estimvt ot, momet hokte estomet celayet omat
kerrvnt os, makvtes.
40 Momen Cesvs vyoposket, Sima, nake cem onvyetvn
ocis, makvtes. Momen, Mvhaya, makepvs, kicvtes.
41 Este vhuericv hvmket este hokkolen vhuerice tates:
hvmken tenelyv cukpe cahkepen vhuericen, hvmkat pale
cahkepen vhuerice tates.
42 Momen nake es feketvn ocvkekof, vkvsamuset hok-
kolvn em wikakvtes. Monkv vm onvyvs, estvt semun-
tvlen vnokecvr haks?
43 Simv vyoposket, 'Sen sulke em wikvte *tares*, komis,
makvtes. Momen, Tayusen ohfvccehcets, kicvtes.
44 Momen hokten a oh fulotket. Simv em punayet,
Heyv hokten hecetska? Cen cukon a ceyvyat uewv
cv'le vrahkvn a'metskekis, momis entat e 'turopuswvn
cv'len es *vm* okkoset, e 'kvessen '*svn* hvsvtehces.
45 Vc vfvnketskekis, momis heyv hokte a cehyvyise
vtekat cv'len vfvnketvn fekhonnicekis.
46 Cv'kvn olefv nehan 'svm vfeyetskekis, momis heyv
hokte *tat* cv'len neha fvmecvn es vn sihyes.
47 Monkv ce kicis, En naorketv sulkvtet e'nkvpvkakes,
tetayen vnokecekv; momis estimvn estomusis enkvpaken
omat, mv tat estomusen vnokecet os, kicvtes.
48 Momet, Cen naorketv ce'nkvpvkakes, hokten kicvtes.
49 Momen vpake hompe vpokat, Heyv este naorketv
enkvpvyecicat estit o haks? eme ofv maketv vliceca-
kvtes.
50 Momen, Cem vkvsvmkvt ce hesayehces; herkv ofvn
vyepvs, hokten kicvtes.

SETENTVCKE 8.

Momen mv eronyupvn momo ocvtes, etvlwv momet etvlufucen hvmecicet erkenaket, Hesaketvmese em ohmekketv ohfvccvn opunvkv-hervn kerkuecvtes: momen pale hokkolohkakat,

2 Momen hoktvke puyvfekcv hvsvthvkekat, enokketv tis en wicehocvte sasat, Mele Maktelv kihocat, puyvfekcv holwvhokat kolvpaket asossvte,

3 Momen Coanv, Kusv Helot en cuko-vfastv e hiwvt, momen Susanv, momen vpvlwv sulket nake enanvken 'se'mvnicakat vpvkakvtes.

4 Momen este sulke tvlofv vtekat asosset em etohvtelokof, opunvkv-svhopakvn 'sopunayvtes:

5 Fokayvt nerkvn fokayvranet ossvtes; momen fokayof vpvlwvt nene vfopken pvlatke sasen, oh svpakholvtes, momet hvlwe fuswv lokakvtes.

6 Momen cvton oh pvlatke sasvtes; momet hontan vpakuset yuknvtes, otohicekokv.

7 Momen etofvske vlkan pvlatke sasvtes; momen etofvske vpaket hontet, nokcepelakvtes.

8 Momen vpvlwvt, ekvnv heran oh pvlatket, hontet, em ette cukpe hvmken hayakvtes. Momen heyv nanvken mahkof, Estimvt hvcko es pohetv ocat pohekvs, *maket*, huehkvtes.

9 Momen en kerrepvlke em 'pohvkepet, Heyv opunvkvsvhopakv naket o haks? makakvtes.

10 Momen makvtes, Centake Hesaketvmese em ohmekketv ohfvccv kerretv yekcakat kerrvranatsken ce'mhoyvkes, momis vpvlwv opunvkv-svhopakv ofv *pohetv* emhoyes, momat, hecakis, hecvkekaren, momet pohakis, pohvkekaren.

11 Momen opunvkv-svhopakv heyv tes; Enerkvt Hesaketvmese em opunvkv tes.

12 Nene vfopken *pvlatkvte* mv pohakat tes; momof

puyvfekcv holwakat vlahket, opunvkv e feke vtehkvte
'sem ossices, vkvsamet hesahokekaren.
13 Cvto oh *pvlatkvte mv* pohakofvt es afvcket esakat
tes; momet heyvt, yvlonkv ocvkekot, vkocuknusen
vkvsvmaket, eskerhoyakof, vcckellecet os.
14 Mv etofvske vlkan pvlatkvte heyv tes, mv pohakofvt,
vpeyet, momis *mucv* hesaketv senaorickv, nake-ockv
momet afvcketvt nokccpelaken, em ette heren lokcicv-
kekot os.
15 Momis ekvnv heren oh *pvlatkvte*, mv, opunvkvn
pohahkof, efeke mehenwe momet here ofv vcayecet,
momis komet em etten hayakat tes.
16 Estc estomet, kulken kulehcet, nake vcvnkvn vpv-
tuecekos; monkat topv elecvn es lihcekos; momis kulke
sohhuerickvn sohhuerices, esceyakat hvyayvke hecv-
kvren.
17 Nake ohrvnke enrvmkvranekat sekon, ehke heckct,
kerkvranekat sekot omekv.
18 Monkv estomēn pohatskat vketecvkes, estimvt o
estomet ocat emhoyen, estimvt o estomet ocekat oces
komhoyvte tis em eshoyvret ok.
19 Momof *e*'cket momen etecakkakat en yicvtes, momis
este cekfat omecicen 'rvsvpakleko tayvtes.
20 Momen, Ce'cke momen tecakkaketskat, ce hecetvn
eyacaket, topvrvn svpakles, kicet em onahoyvtes.
21 Momen em vyoposket, Heyv, Hesaketvmese em
opunvkvn pohet, momecakat, cv'cket ot, vm etecak-
ketvlke tes, kicakvtes.
22 Momen mome ocvtes, nettv hvmken perro-cukon
eceyvtes, en kerrepvlke vpvkaken; momet, Vkhvse
tvpalvn vpeyvkeres, *Cesvs* kicakvtes. Momen svkv-
peyvtes.
23 Momis svkvpeyof, noce tates; momen hotvle-rakkot

vkhvsen a oh hvtapkvtes; momen *uewvn* es fvcfaket, penkvlkv ofvn svpaklvtes.

24 Momen en yicet vhonecicakvtes, Mvhaya, Mvhaya, pu sumecvranēs, makaket. Momof ahuyiret, hotvlen momen uewv melohlan em vsehvtes: momen fekhonnaken, lekuthet ocvtes.

25 Momen, Cem vkvsvmkv take estvmvn oca? kicakvtes. Momen penkvlaket, estomahes komakvtes, Heyv hunvnwv estomet o haks! hotvle tis uewv tis em pumayaten em apohicaket omekv, ete kicaket.

26 Momen Katvlenvlke ekvntvckv Kalvle en tvpalv wakkan yicvtes.

27 Momen aosiyet, lvpvtken *huerof*, este-hunvnwv hvmket, hofunen puyvfekcv holwvhoke vtehkvtet, accvken accekot, momet cukon likekot, momis este herickv vlkan *likvtet*, tvlofv aosiyet vnrapvtes.

28 *Momet* Cesvn hecofvt, huehket ehomvn tvk latkvtes, momet, Naken etem ocē haks, Cesvs Hesaketvmese hvlwe mahat E'ppucē? cv 'stemerricetskekaren ce'nkusapis, yekcicet makvtes.

29 (Puyvfekcv hvsvtkekat mv hunvnwv aossvren kicekv. Tewolen hvlatvtet omekv; momen cvto-telacv es wvnayet, e'le 'sem vyekcihocet omvtes; momis eswvnakv waren, puyvfekcv holwakat vnrvwvn vtohkvtes.)

30 Momen Cesvs, Naket ce hocefkvt o haks? kicet em 'pohvtes. Momen, Lecvn, makvtes; puyvfekcv holwvhoke sulke esceyvtet ok.

31 Momen sufkan vkhvtvpecvre kicekaren em 'pohakvtes.

32 Momen mvn sukhv sulket ekvnhvlwen nanopet fullvtes; momen mvn esceye tetayen em etektvnecvren enkusvpakvtes. Momen em etektvnecakvtes.

33 Momen puyvfekcv holwvhokat este-hunvnwv asosset,

sukhvn esceyakvtes; momen sukhv fulle hvmkat omvl-
kvt pvfpvnet vkeleftan vkhvsen 'vk tasecet, nokcepel-
kakvtes.
34 Momen hompvkuecakat nake moman hecakof,
pefatket vpeyet, tvlofv momet en lvpvtken onaya-
kvtes.
35 Momen nake moman hecvranet esossvtes; momet
Cesvs en yihcet, este-hunvnwv puyvfekcv holwvhokat
enkvpvkakvte accet, hoporrene hahket, Cesvs e'le vliken
heoakvtes; momet penkvlakvtes.
36 Momen hecakvtet puyvfekcv holwvhokan ocvte esto-
met em wikvte em onayakvtes.
37 Momen Katvlenvlke em ekvntvckv afulotke este
sulke vtehkat omvlkvt e'nkvpvkvren em 'pohakvtes;
penkvlkv rakket oh cakkvket omekv: momen perro-
cukon ohcemiket, hvtvm ye fulkepvtes.
38 Momen hunvnwv puyvfekcv holwvhoke asossvte
vpvkepetvn enkusapvtes:
39 Momis Cesvs, Cen cukon ye fulkepvs, momet nake
rakrvken Hesaketvmese cem momecvten onvyvtcvs, kicet,
etvn vtotvtes. Momen ayet, nake rakrvke Cesvs em mo-
mecvten tvlofvn hvmecicet kerkuecvtes.
40 Momen mome ocvtes, Cesvs ra fullikof, este sulkat
omvlkvt, e'mehakakvtet ok, afvcket evpvyakvtes.
41 Momen hecvs, este-hunvnwv Cilvs hocefket, sene-
kake evpayvt, vlahket, Cesvs e'le ehomvn tvk lvtiket, en
cuko en 'ceyvren enkusapvtes:
42 E'chuste hvmkusen, en hoktvletv ohrolope pale
hokkolohkakat mahen ocet omen, mvt ēlēt wakket
omekv. Momis aye arof este cekfat vceklvfkakvtes.
43 Momen hokte, catv-fihne ohrolope pale hokkolohkake
es enokkvte, en nakockv omvlkvn vlekcvlke oh sumecicet
omis, hvmkis em wiceceko tayvte,

44 Era topvrvn vlahket, en kapv em vteken celayvtes; momen moman vpakusen e catv fihnvtet fekhonnvtes.
45 Momen Cesvs, Estimvt cv celaye haks? makvtes. Momen omvlkvt, Monkos, makakvlkof, Petvt momen mv vpvkakat, Mvhaya, este cekfat ece 'ceklafket, *ece* 'yotecet os, moman, Estimvt cv celaye haks? maketske haks? makakvtes.
46 Momen, Cv celaye saset os; yekcetv vc ossat kerrikv, Cesvs makvtes.
47 Momof hokte ehkekot omat hecof, fekeket a oh atet, ehomvn tvk lvtiket, naket omecicen celayet omat, momen vyvkhvmkusen em wiket omat este omvlkv ehomvn em onayvtes.
48 Momen, *Cv*'chustē, heren ce mahlvpvtkekvs; cem vkvsvmkvt temvpoken ce hayes; herkv ofvn vyepvs, kicvtes.
49 Opunaye emunkof, hvmket, senekake evpayv en *cukon* vtet, Ce'chuste elēpes: Mvhayvn naorihcetskvs, kicvtes.
50 Momis Cesvs pohof, em vyoposket, Ce penkahlats; vkvsvmkv tvlkusis occtsken *omat*, cvfeknihocvres, makvtes.
51 Momen cukon eceyof, este estomis eceyvre em etektvnecekot, hoktuce e'rke e'cke tepakat, momen Petv, Cems Cane esyomat *em* etektvnecakvtes.
52 Momen omvlkvt hvkihhoket, oh wahokvtes; momis, Hvkihhohkatskvs; ēlekos, momis nocepet omes, kicvtes.
53 Momen, elēpet omen kerrakekv, vpelicakvtes.
54 Momen omvlkvn esossicet, enken en hvlahtet, Hoktucē, akvwvpkvs, maket huehkvtes.
55 Momen em puyvfekcv hvtvm a oh fulken, vyvkhvmkusen akvwapkvtes; momen hompetv e'mhoyvren makvtes.

56 Momen e'ckvlke estomahes komakvtes; momis nake momvten este estomen em onvyvkekaren, kicvtes.

SETENTVCKE 9.

Momof en kerrepvlke pale hokkolohkake enhohiket etohkalet, em wiketvn *hayet*, puyvfekcv holwvhoke omvlkv ohfvnken, momet enokketv wicecvkvren yekcetvn e'makvtes.

2 Momet, Hesaketvmese em ohmekketvn erkenaket, enokhokat em wicecvkvren vtotvtes.

3 Momet, Vpeyvranatskat naken *ehopakekot*, setekkekv tis, ehvlewv en sukcv tis, tvklike tis, cvtokunawv tis chopahkatskvs; momet kapv 'se hokkolihcatskvs.

4 Momen cuko estomen esceyatskat, mvn fekhonnvtet, matan enkvpaket vpeyet omatskvres.

5 Momen estimvt o estomet ce yvpayekon omat, mv tvlofv esossatskof, vnrvpe ohkerkueckvn, ce'le essu vlikat tis fekeyet omatskvres, kicakvtes.

6 Momen vpehyet, opunvkv-hervn 'serkenaket, momet estvmv estomis *omvlkvn* em wicecet, tvlofv vlkan teropotecvtes.

7 Momen Helot tetlak nake Cesvs momecat omvlkvn pohvtes; momet, Cane pvsatkan a kvwapkes; makakat sasen,

8 Momen, Elivs e heckueces: makakat sasen, Owalvlke vculvke tate hvmkat hvtvm akvwapket omes: vpvlwvt makakan, mv omecicen fekherekates.

9 Momet, Cane *tat* ckv en tacvyvnks; momis nanvke yomakat ohfvccv pohvyat estimvt o haks? Helot makvtes. Momet hecetvn komvtes.

10 Momen vpastelvlket er yicof, nake momecakvte omvlkvn *Cesvs* em onayakvtes. Momen evpahyet, vnrvwv tvlofv Persitv hocefke enake ocan ehkusen esceyvtes.

11 Momen este sulkat *mvn* kerrahkof, vcvkvpeyvtes:
momen evpayct, Hesaketvmese em ohmekketv ohfvccvn
es ete'm punayakvtes, momet em wiceevre enkusvpkakat
em wicecvtes.
12 Momen mv nettv yafkusof pale hokkolohkakat a oh
awet, Este sulkat etvn vtotetsken, tvlofucvlke momen
ekvnv vwolakan oh vpeyet, momet fekhoniyet, hompetvn
heckuecvkepekvs; yvmv fulleyat vnrvwvt ok, kicakvtes.
13 Momis, Cemet hompetvn e'mvkes, kicakvtes. Momen,
Tvklike vnore cahkepe momen rvro hokkole sensulkat
ocēk's, vpehyet, hompetv heyv este omvlkvn en
nesēkon omat, makakvtes.
14 (Este-hunvntake cukpe rakko cahkepat mahet
omekv.) Momen, Vpoyicvkes, pale cahkepake etekvpakvken,
kicakvtes.
15 Momen mvn momecet, omvlkvn vpoyicakvtes.
16 Momof tvklike vnore cahkepat, rvro hokkolaten
cawvtes, momet hvlwen vhecet, ohvkvsahmet, momet
kvlkayet, en kerrepvlken emvtes, este sulkat ehomv 'sem
ocvkvren.
17 Momen hompaket, omvlkvt fvcecakvtes; momen
wokocke em vhoskat svmpv palen hokkolohkaken
cvwhoyvtes.
18 Momen mome ocvtes, enhvmkuset emekusapof, en
kerrepvlke vpvkakvtes; momen, Estit os, estet cv kicake
te? kicet em 'pohvtes.
19 Vyoposkaket, Cane paptisvt, momis, Elivs, *makakat*
sases, momen vpvlwvt, Owalvlke vculvke tate hvmkat
akvwapkes, *makakes*, kicakvtes.
20 Momis ceme, Estit os, cv kicatske haks? kicakvtes.
Petvt vyoposket, Klist Hesaketvmese enake, makvtes.
21 Momen em punayet, hunvnwv estomen mvn *em*
onvyvkekaren yekcen *em* vsehakvtes;

22 Este E'chuswvt nanvke sulken 'sestemerkvranet os,
momen vculvke, plest enhomvhhotvt, cokv-hayvlke csyo-
mat etvn vhepvkakvres, momen elehohcen, nettv svtutce-
nan akvwvpkvrcs, maket.
23 Momet, Estimvt vc vcvkvyetvn komen omat, e em
ehvperkuecet, nettv omvlkvn em etohweklepkv kvwapet,
vc vcvkvtckvs, omvlkvn kicakvtes.
24 Estimvt o estomet en hesaketv vcayecetvn komen
omat, sumecicen, estimvt o estomet vc vrahkvn en hesa-
ketv sumecicen omat, matat vcayecvranet ok.
25 Este ekvnv omvlkv heckuecet omis, e sumecicen,
monkat vwihoken omat, naken en lopice haks?
26 Estimvt o estomet vm *vlset*, vm opunvkvu em vlset
on omat, este E'chuswvt, en rakketv, Erkcu momen em
encelvlkc vcacakat *en rakketv* ofvn vlakof, mv *esten* em
vlse taret ok.
27 Momis mehenwvn cem onayvkis, Yvmv svpakle
sases, elkv lasvkeko munket, Hesaketvmese em ohmek-
ketv hecahke tvlkvranat.
28 Momen mome ocvtes, heyv opunvkv renyupv nettv
cenvpakvtekat Petv, Cane Cems esyoman cvpahyet,
ekvnhvlwen es ohcemkvtes, emekusvpvranet.
29 Momen emekusapof, e turofv en heckv emvrahke
haken, em accvke hvtke haket, hvyvyakvtes.
30 Momen, hecvs, hunvntake hokkolet, Moses Elivs
tateu, Cesvs ete'm punvyakvtes;
31 Mvt hvyayvke ofvn e heckuecaket, Celuslvmen en
hesaketvn espoyvranat opunvyecakvtes.
32 Momis Petvt momet mv vpvkakat nockv honnet oh
wetenkakvtes; momen vhonecakof, en hvyayvken, mo-
men hunvntake hokkole vpvkake sehokaten hecakvtes.
33 Momen mome ocvtes, enkvpvkakof, Petvt naken
makat kerrekot, Cesvs *em punayet*, Mvhaya, yvmv fulleyat

heres: momen cuko-vhake tutcenen hayvkeres; hvmket cenaket on, hvmket Moses enaket on, hvmket Elivs enaket on, kicvtes.
34 Hiyomēn opunayof, vholoce vlahket, ohvpetticakvtes; momen, vholocen esceyakof, penkvlakvtes.
35 Momen opunvkv en hake vholoce aosset, Heyvt Cv'ppuce vnokeckat's; em apohicvkes, makvtes.
36 Momen mv en hake hoyanof, Cesvs enhvmkusen hechoyvtes. Momen entvlkuset ocakvtes, momet nanvke hecakvte ohranet, mv nettv take omof hunvnwv estomen em onayvkekates.
37 Momen momc ocvtes, rempvksen ekvnhvlwen ahvtvpehcof, este sulket vnrvpakvtes.
38 Momen hecvs, hunvnwv este sulkat hvmket huehket, Mvhaya, cv'ppuce *vn* hecetskvren ce'nkusapis, hopuewv mv tvlkusen omikv;
39 Momen hecvs, puyvfekcvt esen, vyvkhvmkusen huehket os; momen selahlecen, svpvkpvkuece haken, tonufet *enkvpvketv en* yekcen enkvpaket os.
40 Momen cen kerrepvlke ossicvkvren enkusapvyan, umvkeko tayis.
41 Momen Cesvs vyoposket, Aeha vkvsvmkv oceko, este yenahatskat, en hofune estomusen ece 'paket *vm muntvlkekot* 'sece'yvranvki haks? Ce'ppucen yvmvn svtes, makvtes.
42 Momen a oh atof, puyvfekcv holwakat tvk'wihket, selahlecvtes. Momen Cesvs puyvfekcv hvsvtkekan *em* vsehvtes, momet hopuewvn cvfeknihcet, pvlket e'rken ohfulecicvtes.
43 Momen omvlkvt Hesaketvmese en yekce mahat estomahes komakvtes, momis, omvlkvt nanvke omvlkv Cesvs momecvte estomahes komakof, en kerrepvlken kicvtes,
44 Heyv opunvkv ce hvcko take esceyekvs; este E'chuswvt est' enke ofvn wihokvret ok.

45 Momis heyv maketv kerrvkekates, momen hecvkcko tayen em ehkvke tates; momet heyv maketv ohfvccv em 'pohetvn penkvlvke tates.
46 Momof estimvt rakke mahat taranat ohfvccvn etenrvpkv kvwapkvtes.
47 Momen Cesvs e feke take em vkerrickvn kerret, hopuewucen ehset, vnakvn licvtes;
48 Momet, Estimvt o estomet heyv hopuewucen cv hocefkv ofvn evpayon omat, cv yvpayet os; momen estimvt o estomet cv yvpayen omat, a'c vtotvten evpayet os; omvlkatskan mv cotkus mahe cce 'pakvkat matat rakke taret ok, kicakvtes.
49 Momen Cane vyoposket, Mvhaya, hvmket puyvfekcv holwvhokat ce hocefkv ofvn sossicen hceeyvnks; momet em vseheyvnks, epu 'cvkarekokv, makvtes.
50 Momen Cesvs *okat*, *Em* vsehhatskvs, pu'nrvpekat pum vpvlhvmken hueret omekv, kicvtes.
51 Momen mome ocvtes, hvlwen evpahoyvranat oketvt vwolicof, Celuslvme vyetvn *komet*, fvccvn vhece munkvtes.
52 Momen punvkv es fullvlken ehomvn vtotakvtes; momen vpehyet, Semelevlke tvlofucen esceyakvtes, em otetaknecvranet.
53 Momen evpayvkekates, en heckvt Celuslvmen ayvrane omēt omekv.
54 Momen en kerrepvlke Cems Cane tepakat hecakof, Pucasē, Elivs momecvte etvpomen totkv hvlwe ahvtapket sumecicvre kiceyvren kometske haks? makakvtes.
55 Momis oh fulotket, em vsehakvtes, Vkerrickv estomen ocatskat kerratskekos;
56 Este E'chuswvt este en hesaketv sumhuecvranet omekot, momis vcayecvranet vlakvtet ok, makct. Momen tvlofuce etvn vpeyvtes.
57 Momen mome ocvtes, vpeye nene oh fullof, *hvnvnwv*

hvmket, Pucasē, estvmv estomen ayetskis, ece 'cvkvyares, kicvtes.

58 Momen, Culv ekvnhanko ocvkepen, hvlwe fuswv puknvkv ocvkepes, momis este E'chuswv estvmv e'kv licvranat tis ocekos, Cesvs kicvtes.

59 Momet *este* ctvn *em punayet*, Vc vcvkvtes, kicvtes. Momis, Pucasē, vm etektvnecetsken, cv'rke tan er herievranis, makvtes.

60 Pvsatkat em pvsatkan hopelvkekvs, momis cen *tat* ahyet, Hesaketvmese em ohmekketvn erkenvkvs, Cesvs kicvtes.

61 Momen, Pucasē, ece 'cvkvyares, momis vm etektvnecetsken, vn euko vpokan er vsekvkvranis, *este* etvt kicvtes.

62 Momen, Este estomet escvpvyeckvn e'nke es hvlahtof, eyupvn y'vhecen omat, Hesaketvmese em ohmekketv *cenakuecetv* heretv orekot os, Cesvs kicvtes.

SETENTVCKE 10.

Herv nanvke renyupvn Pucase eti pale kolvpaken em wiketvn hayet, hokkolaken ehomvn tvlofv omvlkv momen estvmvt o estomis eme ayvranat *vpeyvren* vtotvtes.

2 Monkv kicakvtes, Mehenwvn hiyyo rakket os, momis vtotkvlke nvcomus; monkv hiyyo e Pucase vtotkvlke en naklokce a ohtotvren emēkusvpvkes.

3 Vpeyvkes; heevkes, yvhv sulke em etenrvwv yvpefikucvlke omvken ece 'totvkis.

4 Cvtokunawv en sukcvn, ehvlewv en sukcvn, monkat estelepikv tis svpehyatskvs: momet vpeyatskof este estomon vsehkatskvs.

5 Momet cuko estomen esceyatskat, Herkvt heyv cukon ocekvs, enhvteceskvn makatskvres.

6 Momen herkv echushunvnwvt mvn liken omat, cen

herkv take oh fekhonnvres; monkon omat, pvlken a ec
oh fulkvkvres.
7 Momet naken ce'mhoyvkat hompet, esket, mv cuko
etvwvn vfekhonnvkvtcvs; vtotkvt feketv en hecke tetaye
oret omekv. Cukon etohtvlecet vpehyatskvs.
8 Momen tvlofv estomen esceyatskat, ce yvpahoyvken
omat, nanvke ce homvn ohocat hompatskvres:
9 Momen enokhoke vpokat em wicecet, Hesaketvmese
em ohmekketv ece 'wolicvkes, kicvkvtcvs.
10 Momis tvlofv estomen esceyatskat ce yvpahoyvkekon
omat, mv etehoyvnkv vlkan esosset,
11 Cem etvlofv take em essu epu 'likat ece'nrvpen
hvsvtecēs; mont omisem heyvn kerrvkes, Hesaketvmese
em ohmekketv cem vwolicvkes, makvkvtcvs.
12 Momis ce kicvkis, Mv nettv omof Satvme mv tvlofvn
'sen here tares.
13 Acha, cen holwakes, Kolesa! Acha Persita, cen
holwakes! vtotketv yekcvke ec ofv take momakvte
Tilv Sitvne tepakat ofvn momakvten omat, hofunen
sukcvhakvn *vchoyet* essun tvk vpoket em vkerrickvn
eticakvnt omekv.
14 Momis ohfvcceckv omof Tilv Sitvne tepakat es cen
hervke tares.
15 Momen Kvpvnev toyetskat, sutv oren kvwapketskat,
estemerkv-huten ce'khvtvpecihocvres.
16 Mv cem apohicvkat vm apohicet os; momen mv
ece'nrapvkat vne *vc* vnrapet os; momen vne *vc* vnrapat
vc vtotvten vnrapet os.
17 Momen pale kolvpakat afvckvket er yicet, Pucasē,
ce hocefkv eteropotten puyvfekcv holwvhokat tis pum
vpohicaket os, makakvtes.
18 Momen, Setvne vtoyehvtte omet sutv a latken
hecvyvnks.

19 Hecvkes, cetto momen hvcesesterahv oh svpvkletv, momen vnrapv en yekcetv omvlkv ohfvnken yekcetvn ce'mvkis; momen nakct estomēt o estomis cen nokkihcvkekos.
20 Momet o estomis puyvfekcvlke cem apohicakat, heyv es afvcikatskvs; momis ce hocefkv take hvlwe tvlofv ofvn cohoyat min es afvckvkes, kicakvtes.
21 Mv hvse-vkerkv omof Cesvs puyvfekcv ofvn afvckvtes, momet, *Cv*'rkē, sutv ekvnvu e Pucase toyetskat, ece 'kvsamis, heyv nanvke nakkerrat momet hoporrenakat em ehhet, hopuetakucen em enrametskekv; mehenwvt's, *Cv*'rke, momēt ce homv heret omvtet okv.
22 Nanvke omvlkv Cv'rke vm wikvtes; momen Eppuce estimvt ot omat hunvnwv estomet kerrekon, Erke tvlket *kerres*, momen Erke estimv tat estimvt *kerrekon*, Eppuce momet mv Eppuce kerrepuecat tvlket *kerraket* os; makvtes.
23 Momet, en kerrepvlke oh fulotket, ehkusen kicakvtes; Eturwv nanvke hecatskat hecakat en herakes;
24 Owalvlke mekkvlke esyomat sulket heyv nanvke hecatskat hecetv eyacakis, hecvkekates; momen heyv nanvke pohatskat pohetvn *eyacakis*, pohvkekates, ce kicvkvyet omekv.
25 Momen hecvs, vhakv-hayv hvmket ahueret, Mvhaya, hesaketv emunkv ocaret naken estomare te? eskerret makvtes.
26 Vhakv ofv cokat nake te? estomēn ohonayetske haks? kicvtes.
27 Momen vyoposket, Pucase cen Hesaketvmesen ce feke omvlkvn, cem puyvfekcv omvlkvn, cen yekcetv omvlkvn momet cem vkerrickv omvlkvn es *vnokecet*, cem vwolicv e vnokecetskat etvpomen vnokecvs, makvtes.
28 Momen, Fvccvn vyoposikets; heyvn momecetsken, ce hesakvres, kicvtes.

29 Momis e fvcecetvn komet, Monkv estimvt vm awo-
licvt o haks? Cesvn kicvtes.
30 Cesvs vyoposket, Este hvmket, Celuslvme enkvpaket
Cvlekon vkhvtapket, horkopvlke em etenrvwvn latkvtes,
mvt accvke en tefet, vnvttecet, elvranusen wihket, enkv-
pvkakvtes.
31 Momen momēt ohcen, plest hvmket mv nene vkhv-
tapkvtes; momet hecof, fekhonnekot hoyanvtes.
32 Momen Lefitvlke matvpomet mvn arof, vlaket,
hecvtes; momet fekhonnekot hoyanvtes.
33 Momis Semelevlke hvmket, estvn aye arof vnakvn
vlakvtes; momet hecof, *em* merrusvtes,
34 Momen oh ahyet, vnattat, olefv neba momet pvrko-
opuswvn es em ohcanet, em wvnayvtes; momet vpuekv
enaken oh licet, cuko tvlemen svlahket, vfastvtes.
35 Momen hvyvtiken enkvpakof, tenelyv hokkolen a
cahwet, cuko-pucasen ehmet, Vfvstvs, momen nake
ohvtvlaken sumecicetskat, rvlakvyof, cem fekares, kicvtes.
36 Monkv mv horkopvlke em etenrvwv latkvte heyv
tutcenat estvt em vwolicv tates, kometske haks? kicvtes.
37 Momen, Em merrvtet *mv tes*, makvtes. Momof
Cesvs, Cemeu ahyet, matvpomecvs, kicvtes.
38 Momen mome ocvtes, vpeye fullof, tvlofuce hvmken
ecehyen, hokte hvmket, Mare hocefket, en cukon asce-
yicvtes.
39 Momet mv hokte tecakkat Mele hocefken ocvtes,
mv Cesvs e'le tempen liket, em opunvkvn pohat.
40 Momis Mare este en heromketv tayen 'se naoricvtes,
momet a oh ahtet, Pucasē, tecakkvyat vnhvmkuse
vtotkaren cv wikat stoskometskeko haks? monkv vm
vnicvren kicvs, makvtes.
41 Momen Cesvs vyoposket, Marē, Mare, nanvke sulken
vketecet 'se naoricetskes;

42 Momis nake hvmket kusvpkes; momen Mele mv nake here vkonahoyeko tayan enhopoyepet os, kicvtes.

SETENTVCKE 11.

Momen mome ocvtes, estvn emekusapvtet, wikof, en kerrepvlke hvmket *okat*, Pucasē, Cane en kerrepvlke mekusvpkv emvhayvte etvpomen pu mvhayvs, kicvtes.
2 Momen, Emekusapatskof, *hiyomēn* makvkes; Pu'rke hvlwe liketskat, Ce hocefkvt vcakekvs. Cem ohmekketvt vlvkekvs. Nake kometske hvlwe momat etvpomen yvmv ekvnvn oh momekvs.
3 Nettv vrahkv tvkliken nettv omvlkvn pu'mvtevs.
4 Momet naorketvn es pum wikvs, mv vhuericeyvte vtekat es em wikēkv. Momet nake pu naorkepucce taye eskerretv 'sep oh ahyetskvs, momis holwakat a 'sepu'ssicvs, kicakvtes.
5 Momet kicakvtes, Ece 'pakvkat estimvt, en hessen ocet, nere nvrkvpv oh ayet, Vn hessē, tvklike vnore tutcenen vm pvlvs;
6 Vn hesset aye aret vm vlakan, nake homv licvye tayat ocvkokv, kicatsken;
7 Mv ofvn a vyoposket, Cv naorihcetskvs, vhauke hiyomat vkhotken, vn hopuetake vc vpaket topv lumhēkv, alihkit ce'mvko tayes; maken omat;
8 Ce kicvkis, En hesset omat omecicekon momis tayen em 'pohepat omecicen ahuyiret, en sulke estomomuse eyacat e'mvres.
9 Momen ce kicvkis, Vpohvkes, momen ce'mhoyvkvres; hopoyvkes, momen eshecatskvres; vnafkvkes, momen cen haukvkvres.
10 Vpohat vtekat en hecket omekv; momen hopoyat eshecet os; momen vnafkat en haukvres.
11 Ece 'pakvkat hvmket *hopuetake* erket omen, e'ppucet

tvkliken em 'pohen omat, cvton e'mvr haks? monkat rvron *vpohen* omat, rvro vrahkvn cetton e'mvr haks?
12 Monkat echustaken vpohen omat, hvcesesterahvn e'mvr haks?
13 Monkv centake, holwvhokatskat, emetv herakat cen hopuetake emetv kerratsken omat, *Ce'*rke take hvlwe likat mahvkvn em 'pohakat Puyvfekcv Vcakat emvkvres.
14 Momen puyvfekcv holwvke punayeko tayat ossicof, mome ocvtes, puyvfekcv holwakat osiyof, punayekate opunayvtes; momen este sulkat estomahes komakvtes.
15 Momis, Pelsepvp puyvfekcv holwvhokat em mekko eteropotten puyvfekcv holwvhokat sossicet os, makakat sasvtes.
16 Momen vpvlwvt, eskerraket, hvlwe vten eskerkvn em 'pohakvtes.
17 Momis, em vkerrickv taken *en* kerraket, *em punayet*, Ohmekketv em etvwv vnrvpe tekvpakat vtekat hopvnketvn eroret os; momen cuko *tat* cuko vnrvpe *tekvpakat* latket os.
18 Momen Setvne em etvwv e vnrvpet tekvpaken omat, estomēt em ohmekketv huervr haks? Puyvfekcv holwvhokan Pelsepvp eteropotten sossices, cv kicatskekv.
19 Momen vnet Pelsepvp eteropotten puyvfekcv holwvhokan sossicin omat, estimv eteropotten ce'ppuce take esossicvke haks? monkv mvt cem fvcecevlke tares.
20 Momis vnet Hesaketvmese e'nke wesakv eteropotten puyvfekcv holwvhokan esossicin omat, mehenwvn Hesaketvmese em ohmekketv ce oh vlakvkes.
21 Hunvnwv yekcat naksevnickvn ocet, en cuko vhecicof, en nakockv herkv ofvn ocakes.
22 Momis es en yekcat oh vlakof, ohfvniket, naksev-

nickv mv enhonrvte omvlkvn vkonahet, nanvke svpenkvlcevten tekvpices.

23 Vc vpvkekat vc vnrapes; momen vc vpake vteloyekat vwahecet os.

24 Puyvfekcv hvsvtkekat este osiyof, ekvnv kvrkapan ares, fekvpkvn hopoyet; momet eshecekot, Cv hute aossvyvten oh fulkares, maket os.

25 Momet vlakof, pasket, mvherihocen eshcces.

26 Momof ayes, momet puyvfekcv holwvhoke eme sen holwvhoke kolvpaken evpayet, esceyet, mvn vpokes; momen mv este en *hueretv* espoket hvteceskvn 'sen holwakes.

27 Momen mome ocvtes, heyv nanvke opunayof, hokte este sulkat hvmket, en hake kvwapet, Hopuetakhute ce heckuecvte, momet epese coketskvte en herakes, kicvtes.

28 Momis, Momes, *momis* Hesaketvmese em opunvkvn pohet, vcayecakat mit en herakes, makvtes.

29 Momen este sulsokat vtelokof, maketv vliceevtes; Heyv honvpse holwvyecvket omes; nake eskerretvn hopoyakes; momis nake eskerretv etv *emhoyekon*, eskerretv owalv Convse enake tvlkusen emhoyvres.

30 Convse Nenefvlke nake es en kerretv tate etvpomet este E'chuswvt heyv honvpse nake es en kerretv taret ok.

31 Wahvlv em mekko hokte ohfvceeckv omof heyv este honvpse vpaket akvwvpket, ohfvceevkvres; ekvnv vtekakat vtet Salomv en hoporrenkv pohvranet vlakvtet ok; momen heevkes, Salomv es en rakket heyvn *likes*.

32 Nenefv hunvntake ohfvceeckv omof heyv este honvpse vpaket akvwvpket, ohfvceevkvres; Convse em erkenvketvn em vkerrickv eticakvtet ok, momen heevs, Convse es en rakket heyvn *likes*.

33 Este estomet kulken kulcheof, ehken monkat svkerkv

elecvn eslihcekos, momis a'sceyatet hvyayvke hecvkvren kulke sohhuerickvn sohhuerices.

34 Ena en kulke eturwv tes; monkv ce turwvt heren omat, ce'na omvlkvu hvyayvket fvcket os; momis holwaket on omat, ce'na omvlkvu yomucket fvcket os.

35 Monkv vketecvkes, hvyayvke ece 'pikat yomucket omekaren.

36 Monkv, yomucket estvmv sekon, ce'na omvlkvn hvyayvket fvcket on omat, omvlkvn hvyayvket fvcke tares, kulke here hvyvyakat cen hvyayicat etvpomen.

37 Momen opunayof, Falvsevlke hvmket en hompvren e'nkusapvtes; momen ecehyet, hompetvn vlikvtes.

38 Momen hompetvn vlikeko munket e okkosekan Falvsevlket hecof, estomahes komvtes.

39 Momen Pucaset kicvtes, Hiyomat, Falvsevlke toyatskat, sesketv momet pvlvknv onvpvn hvsvthvken hayatskes: momis ec ofv svpenkvleckv momet holwvyeckv es fvckes.

40 Hoporrenvkeko *toyatskat*, onvpv ocat hayvte, matat ofv ocateu hayekat haks?

41 Momis nake ocatskat asossen heromkv min estemvkes; momen hecvkes, nak omvlkv cen hvsvthvket os.

42 Momis cen holwakvkes, Falvsevlke toyatskat! kofockv, lutv momen vhockv omvlkv tekvpvke espalan fekatsket, fvceeckv momen Hesaketvmese em vnokeckv wikatskekv; heyv *nanvken* momecatskvnt os, vpvlwvn wikekot.

43 Cen holwakvkes, Falvsevlke toyatskat! senekake ofv ohliketv svmmomvkus mahan, momet nakwikv vlkan vseketv cem vlostvket ok.

44 Cen holwakvkes, Falvsevlke momet cokv-hayvlke, mekusapv-vhayvlke toyatskat! este-herickv heckvkeko, estet kerrekot oh yvkvpakan, mv omakatsket ok.

45 Mvhaya, hvmmaketskat pumeu vlesketvn pun hayet

oketsks, vhakv-hayvlke hvmket momof em vyoposket kicvtes.
46 Momen, Cemeu cen holwakvkes, vhakv-hayvlke toyatskat! sapokv acukoyetv yekcvken est' oh wvkecet, cemet mv sapokv ce'nke wesakv take hvmkusis es celayatskekot omekv, kicvtes.
47 Cen holwakvkes! ce'rkvlke take owalvlken pvsvtakvtet omen, cemet en sepvlkv hahicatsket omekv.
48 Mehenwvn cemet ce'rkvlke take em vtotketv em vkvsamatskat kerkuecatskes; mvt pvsvtakvtet omen, cemet sepvlkvn en hahicatsket omekv.
49 Monkv Hesaketvmese en hoporrenkvt hvmmaket os; Owalvlken momen vpastelvlken ohtotvkares, momen *vpvlwvn* pvsatet assecvkvres;
50 Yvmv ekvnv vliceckv vteken owalvlke e catv pvlatkvte omvlkv heyv honvpsen em 'pohohvren;
51 Epel e catvn Svkelivs, mv cuko vcakat altv em oh etenrvwv elehocvte e catvn vteken; mehenwvn, ce kicvkis, Heyv honvpsen em 'pohohvres.
52 Cen holwakvkes, vhakv-hayvlke toyatskat! nakkerretv eshvweckv vkonahatskvtet ok; cemet esceyekot, esceyakateu emvnvttecatskvtes.
53 Momen heyv nanvken kicakof, cokv-hayvlke momen Falvsevlke yekcen vnrapet, nanvke sulken opunvyecicetvn vlicecakvtes;
54 Mvkerretvn 'semehaket, momet nake e cukwv aossen 'sehset, es vnrvpvre hopoyaket.

SETENTVCKE 12.

Momof, este en sulke vhonkvtesko tayat vteloken, svhere mahekv etohsvpaklof, Falvsevlke espakkueckv, mv mekusvpkv vhayetvt os, em e vketecvkes, en kerrepvlken taten kicetv vlicecvtes.

2 Nake ohrvnke enrvmkvranekat sekon, ehke kerkvra-
nekat sekot omekv.
3 Monkv naken yomuckofv opunayatskvte hvyayvke
ofvn pohkvres; momen nvthofuce ofv ehvcko ofvn
opunayatskvte cuko onvpvn kerkuehocvres.
4 Momen ce kicvkis, vn hessvlke toyatskat, Ena
elecaket, momis mv hoyanat naken momecvke tayan
ocvkekat em penkvlahkatskvs.
5 Momis estimvn em penkvlvranatskat homvn cem
onayvranvkis; Mv elehcof, estemerkv-huten vk wike tayc
yekcetv ocan em penkvlvkes; mehenwvn ce kicvkis,
Mvn em penkvlvkes.
6 Cutkucvlke cahkepat kotenv hokkolen wihoyet
omeko haks? momen hvmkusis Hesaketvmese ehomvn
ehoskekos.
7 Momis ce'kv take esse tis omvl vhonkvtkes. Monkv
ce penkahlvkates; cutkucvlke sulken 'sem vcakatsket os.
8 Momen ce kicvkis, Estimvt o estomet este ehomvn cv
kerkuecen omat, emeu este E'chuswvt Hesaketvmese em
encelvlke ehomvn kerkuecvres.
9 Momis este ehomv cv 'hepakat emeu Hesaketvmese
em encelvlke ehomvn vhepvkhokvres.
10 Momen estimvt o estomet este E'chuswv vnrvpen
opunvkvn 'sopunvyecen omat, enkvpvyecihocvres; momis
Puyvfekcv Vcakan tvklecat enkvpvyecihohcekos.
11 Momen senekakevlkan, momet fvcecevlke momen
yekcetv ocakan es ce yihocof, Naken vyoposkeyvr haks?
monkat, Estomēn, hvtvm naken opunahoyeyvr haks?
komet senaorihcatskvs:
12 Puyvfekcv Vcakat mata hvse-vkerkv omof makvra-
natskat ce mvhayvkvret ok.
13 Momen este sulkat hvmket, Mvhaya, tecakkvyan
nake ocvraneyat vn kvpicvren kicvs, kicvtes.

14 Momen, Este-hunvnwv toyetskat, estimvt *cem* fvcce-
cvn, monkat cem etekvpicv taken cv hayvt haks? kicvtes.
15 Momet, Vketecet, nak sulecetv kometvn e vfekcak-
hvkes; este en hesaketv nanvke sulke epucasat *tvlket*
omekokv, kicakvtes.
16 Momen opunvkv svhopakvn es em punayaket,
makvtes; Este nakocv hvmket em ekvnv nake sulket oh
lokcvtes;
17 Momen e vkerricet, Naken estomar haks, estvmv
vn nak lokcvke hericvye tayat ocvkokv? makvtes.
18 Momet, Heyvn momecares; vn tohton lekaflehcit,
'sen rakrvken hayares; momet nake vn lokcakat, momen
vn nakockv omvlkvn mvn vtehares.
19 Momet, Puyvfekca, nakockv sulke, ohrolope sulke
em etetayen hericetskes; fekapet, hompet, esket
afvckepvs, vm puyvfekcvn kicares, makvtes.
20 Momis Hesaketvmeset, Hoporreneko *toyetskat*,
mucv neren cem puyvfekcv cem 'pohohvres: momof
nanvke ehopaketskvte estimv enake tar haks? kicvtes.
21 Hiyomēt *os*, nakockv e en hericis, Hesaketvmese
ohfvccv nake ocekat.
22 Momen en kerrepvlken kicakvtes, Monkv ce kicvkis,
Cen hesaketv ohfvccv vkerricet senaorihcatskvs, nake
hompvranatskat, monkat ena ohfvccv nake oh kayvra-
natskat.
23 Hesaketvt hompetvn muntvlet os, momen enat
accvken *muntvlet* os.
24 Kakken vkerricvkes; fokayet, vteloyvkekot omekv;
herickv cukon momet tohton ocvkekos; momis Hesa-
ketvmeset hompvkucces: ceme mahvkvu fuswv 'sem
vcakatsket os!
25 Momen estomatskat vkerricatskatet cem mahe
kupetv hvmke ohvtvlayatske taye haks?

26 Monkv nake cotkus mahaten momecatskeko tayen
omat, estoman vpvlwvn senaoricatske haks?
27 *Pvkpvke* lele *kihocan*, estomet mahat, vkerrievkes;
vtotkvkekot, momet fvllecvkekot os; momo estomis ce
kicvkis, Salomv en rakketv omvlkv ofv heyv hvmkvtekat
omēt vccekates.
28 Monkv Hesaketvmese pvhe vnrvwv ocat, mv mucv
nettv ocet, pvkse tvklike esnorickv ofv vpvlvthoyat
tis momēn acccecen omat, ceme mahvkvn semuntvle
mahen *ce'accecvkvres*, vkvsvmkv estomuse ocatskat!
29 Momen naken hompvranatskat, monkat eskvranats-
kat hopohyatskvs; momen cem vkerrickv melohlvkates.
30 Heyv nanvke omvlkvn ekvnv em etvlwvvlket hopo-
yaket omekv; momen heyv nanvke ce yacvkat Ce'rke
take kerres.
31 Momis Hesaketvmese em ohmekketv min hopoyv-
kes; momen heyv nanvke omvlkvt cem ohvpvkvkvres.
32 Nvcomuse tohkvlkatskat, ce penkahlvkates; Ce'rke
take ohmekketv ce'metvn es afvcket omekv
33 Nake ocatskat wiyyet, heromkvn estemvkes; sukcv
lesleke hakekat, nakockv pokeko tayat *vtehken* hvlhawan,
horkopv vwolicet, monkat sukehtv vyvmahkekan, eho-
pakvkepvkes.
34 Estvmv cen nakockv ocen omat, ce feke taken mvn
ocvret ok.
35 Ce 'tetackv sewvnvket omen, *cen* kulke taket
fenkvkekvs;
36 Momen centaket, este e pucase etepvyetv ervlvkvra-
nat emehakakat; momat vlaket vnafkof, vyvkhvmkusen
en hvwecvke tayvres, *mv* omvket *omvkes*.
37 Mv vtotkvlke, epucase vlakof, vketecaken eshecat en
herakes; mehenwvn ce kicvkis, Esewvnaket, hompvkvra-
nan vpoyet, momet a oh atet em afvstvkvres.

38 Momen vketeckv svhokkolan vlaket, monkat vketeckv svtutcenan vlaket, momakēn eshecen omat, mv vtotkvlke en herakes.

39 Momen heyvn kerrvkes, cuko-pucase hvse-vkerkv estoman horkopv vlvkvranat kerrvten omat, vketecet, en cuko hopvnkvre etektvnecekvnt omes.

40 Monkv cemeu *ce* metetakvket omekvs; este E'chuswvt, hvse-vkerkv mohmes komatskekofvn vlaket omekv.

41 Momen Petvt kicvtes, Pucasē, heyv opunvkv-svhopakv pumen *pum* punayetske haks, monkat omvlkv tis?

42 Momen Pucaset kicvtes, Cuko-vfastv herome momet hoporrene, mv epucaset en cuko vtehkvlke ohfvnke hayvte, *em* oketv orof hompetv emvren, estimvt mv te?

43 Mv vtotkv momēn vfasten, e pucaset vlaket eshecat, en heres.

44 Mehenwvn ce kicvkis, Nake ocat omvlkv ohvfastvn hayvres.

45 Momis mv vtotkvt, Cv pucase vlvketv vcewices; e feko ofvn maket, vtotkv hunvntake, momen *vtotkv* hoktvke nafketvn, momet hompet, esket, hacetvn vlicecen omat;

46 Mv vtotkv e pucase nettv en nene hecekot, momet hvse-vkerkv kerrekofvn vlvkvres, momet etetahcet, en liketv vkvsvmvkekat vpvken em mellvres.

47 Momen mv vtotkv, epucase em eyackvn kerret, *e* etetakuecet, em eyackv vcvkvyen momecekat, tayen rukafhoyvres.

48 Momis mv kerrekate rukafkv oricen momecvtet nvcomusen rukafhoyvres. Estimvt o estomet sulke emhoyat sulken em 'pohohen, estimvt o estomen sulken em wihokvte, matan sensulken em 'pohohvret ok.

49 Totkv ekvnvn ohtotvranit vlakit omis; momet, entis vhetket on omat, naken komi haks?
50 Momis paptiskvn es paptiskaren ocis, momet, pokeko vtekat, tayen vc ohyekcet omes!
51 Ekvnvn herkvn oh *est'* emvranet vlaket os, cv komatske haks? Monkos, ce kicvkis, momis etenkvpvketv mimvn;
52 Mucv vtekat cahkepat cuko hvmken vtehket etekvpvkvret ok, tutcenet hokkolen vnrvpaken, hokkolet tutcenen vnrvpaken.
53 Erket eppucen vnrvpet tekvpvkvres, momen eppucet erken vnrvpen; ecket echuswvn vnrvpen, momen echuswvt ecken vnrvpen; ecket emehiwvn vnrvpvres, momen emehiwvt ehe ecken vnrvpvres.
54 Momen este sulkan heyvn kicakvtes; Vholocet hvse-vklatkv aosset kvwapken hecatskof vpakuset, Osket svlakes, makatsket os; momen momēt os.
55 Momen wahvlv hotvle hotalen hecatskof, Hiyyet ocvres, makatsken, momēt omes.
56 Mekusapv-vhayvlke *toyatskat*, sutv ekvnv tepakat en heckvn kerratske tayes, momis ēstoman heyv oketvn kerratskeko haks?
57 Momes, momen estoman ceme mahusāt nake fvccan eskerratskeko haks?
58 Ce'nrapv vpaket fvcecv oh ayetskof, vhoyatskof heren vketecetskvres, em vnvttetske tetayvren; monkon omat, fvcecv chomvn ce huericen, fvcecvt este-wvnayv e'nke ofvn ce wihken, este-wvnayvt cuko-yekcvn ce 'pike witvret ok.
59 Cem onayis, mvn enkvpaketskeko emunket, tokunawuce cotkus mahat espoke mahen fehketske tvlkusvres.

SETENTVCKE 13.

Mv omof Kalvlvlke e catvn Pilvtet em ohnekrickvn
svpayvte ohfvccv em onayakat vpvkakvtes.
2 Momen Cesvs vyoposket, Mv Kalvlvlke nanvke
hiyomvken es estemerrakvtet ok, naorkvlke Kalvlvlke
omvlkv semuntvlvke tates, komatske haks?
3 Monkos, ce kicvkis; momis cemeu, vkerrickv eti-
catskekon omat, omvlkatskat matvpomuset ce 'ste-
merkvkvres.
4 Monkat pale cenvpohkakat cuko hvlwe Silovm ocvte
oh latke pvsatvte naorkvlke Celuslvme fullat omvlkv
semuntvlvke tates, komatske haks?
5 Monkos, ce kicvkis; momis cemeu, vkerrickv eti-
catskekon omat, omvlkatskat matvpomuset ce 'stemer-
kvkvres, kicakvtes.
6 Momen heyv opunvkv svhopakvn opunayvtes; Este-
hunvnwv hvmket ke-rakko vpe eme pvrko cvpofvn
vhocken ocvtes; momet vlahket, *em* etten oh hopoyet,
eshecekates.
7 Momof pvrko cvpofv vfastvn, Hecvs, ohrolope tutce-
nen vlakit, heyv ke-rakko vpe *em* etten vhopoyis, momis
eshecvko *munkes;* tvcvs; estoman ekvnvn ehvperkvn
yvmahkucce haks?
8 Momen em vyoposket, Pucasē, mucv ohrolopen
hvtvm wiketsket emunken, vnakvn korrit *em* vlekwih-
cvrs;
9 Momen em ette hayen omat, *heres;* momis monkon
omat, mv eryupvn tvcetskvres, kicvtes.
10 Momen fekvpkv nettvn senekake hvmken estemv-
hayvtes.
11 Momen hecvs, hokte puyvfekcv yekcetv sumecice
ohrolope palen cenvpohkaken vpikvte, momet tepv-
kocket ot, estomet alopotkeko tayat likvtes.

12 Momen Cesvs hecof, enhuehkvtes, momet, Hokte toyetskat, cem enokkctv enrecopketskes, kicvtes.
13 Momen enke oh wvkhokicvtes; momen moman vpakusen lvpotke hahket, Hesaketvmesen vrakkuecvtes.
14 Momen, Cesvs fekvpkv nettv omof wicecekv senekake semevpayvt cvpvkket vyoposket, Nettv epakat mv omof este vtotkvke tayat ocet os; mv omof a vwatsken, cem wicecekvs, momis fekvpkv nettv tokon, este sulkan kicakvtes.
15 Pucaset em vyoposket, Mekusapv-vhayv *toyetskat*, omvlkatskat fekvpkv *nettvn* wakv monkat corakko-wakv ehuten *vwvnakvten* enrecopet, hvlahtet eskuecetvn svpeyatskeko haks?
16 Momen heyv hokte, Eplehame e'chuste, hecvs, heyv ohrolope palen cenvpohkake oren Setvne wvnayvte, fekvpkv nettvn heyv wvnakv enrecopkeko taye haks? kicvtes.
17 Momen, heyv nanvken mahkof, vnrapvlke omvlkv vlsvke haken, este omvlkvt afvckakvtes, nake rakrvke eme eteropotten momakvten.
18 Momof makvtes, Hesaketvmese em ohmekketv nake omē haks? momen nake es vhopayar haks?
19 Mvstv enerkvn estet ehset, eme cvpofucen vwihken, hontet, eto rakke haken, hvlwe fuswv elvccen oh vpokēs; *mv* omēt os.
20 Momen hvtvm makvtes, Naken Hesaketvmese em ohmekketv es vhopayar haks?
21 Espakkueckv hoktet cahwet, hockvte vkerkv tutcene ofvn ehen, oce munken omvlkvt pakkēs; *mv* omēt os.
22 Momen estemvhayet tvlofv tolofuce tis eteropottet. Celuslvme fyccvn ayvtes.
23 Momof hvmket kicvtes, Pucasē, hesahokvt mat nvcomuset ome haks? Momen kicakvtes;

24 Vhauke cotkan esceyetvn vcevllvkes; ce kicvkis,
Sulket esceyetvn hopoyis, umvkekaret ok.
25 Cuko-pucase akvwvpiket, vhauken vkhottehpof, fet-
tvn svpaklet vhauken vnvfketvn vlicecet, Pucasē, Pu-
casē, pun hvwecvs; makatsken omat, momen vyoposket,
Ce kerrvkot, estvmvn awatskat *kerrvkos*, ce kicvken
omat;
26 Momof, Ce homvn hompet, eskeyvtes, momen pum
etvlofv ẹtehoyvnkvn mvhayetskvtes, maketvn vlice-
catskvres.
27 Momis makvres, Ce kicvkis, ce kerrvkot, estvmvn
awatskat *kerrvkos;* v'nkvpvkvkes, holwvyeckv vtotkvlke
omvlkatskat.
28 Hvkihketv momet enute setekketvt ocvres, Ep-
lehame, Isẹke, Cekvpe momen owalvlke omvlkv Hesa-
ketvmese eme tvlofv vpoken hecatsken, centake 'sec
ossihocof.
29 Momen hvsossv-fvccv momen hvsaklatkv-fvccv,
honerv-fvccv, momen wahvlv-fvccvn a vwet, Hesaketvmese
em etvlofvn vpokvres.
30 Momen hecvkes, enhvteceskv taranat espoket ocakes,
momen espoke taranat enhvteceskvt ocakes.
31 Mv nettv etvwvn Falvsevlke vpvlwvt en yicet,
Osiyet, yvmvn enkvpvkvs; Helot ce 'lecetvn komekv;
kicakvtes.
32 Momen, Vpehyet, mv culvn em onvyvkes, Hecvs,
mucv-nettvn momet pvksen puyvfekcv holwvhokan sos-
sicit, enokketvn wicecis, momen *nettv* svtutcenan es vm
pokvres.
33 Momis mucv-nettv, pvkse momet rempvksen yvkv-
pvranvyet os; Celuslvme en lvpvtken owalvt sumkvre
monko tayet omekv.
34 Celuslvmē, Celuslvmē, owalvlke pvsatetskat, momet

mv ec ohtothoyat cvto es nafketskat; etewole estomusen tottolose e chustakuce tvrpv clecv *vteloyat* omēn cen hopuetake vteloyvkvye tayvtes, momen cemet komatskekvnks!

35 Hecvs, cen cuko tvnken cem wihokvkes. Momen mehenwvn ce kicvkis, Mucv vtekat cv hecatskekon, Pucase hocefkv ofv vlakat vkvsvmket *os*, makatske *nettv* vlahke tvlkvres.

SETENTVCKE 14.

MOMEN mome ocvtes, fekvpkv nettvn tvkliken hompvranct, Falvsevlke enhomvhhotvlke hvmkat en cukon eceyof, vketecakvtes.

2 Momen hecvs, hunvnwv hvmket ena pakketv es enokket ehomvn likvtes.

3 Momen Cesvs vyoposket, vhakv-hayvlke momen Falvsevlken, Fekvpkv nettv omof *nake* wicecetv fvccvt o haks? kicakvtes.

4 Momen naken makvkekates. Momen ehset, em wicehcet, vyecicvtes;

5 Momet em vyoposket, Ece 'pakvkat estimvt, corakkowakv monkat wakv tis vksufkan cem vk latkvken omat, moman vpakusen, fekvpkv nettv omof tis, ossihcetskeko te? kicakvtes.

6 Momen heyv nanvke ohfvccvn em vyoposkvkeko tayvtes.

7 Momen enhuehhokan opunvkv-svhopakvn punayakvtes, estomēn tektvnke svmmomvkus mahan enhopoyaken hecof; kicaket,

8 Etepvyetvn este estomet ce'nhuehken omat, tektvnke svmmomus mahaten lihketskvs, hunvnwv es cen hvlwe tis enhuehke witvtet ok;

9 Momén mv tepakatske ce'nhuehkvkvte vlaket, Tek-

tvnke heyv hunvnwvn emvs, ce kicen, vlsuset tektvnke kvncvpe mahan liketvn vlicecetskvres.
10 Momis ce'nhuehhohkof, ayet, tektvnke kvncvpe mahan likvs, mv ce'nhuehkvtet vlakof. *Vn* hessē, senhvlwen vcemkvs, ce kicvren; momof ece 'paket hompakat ehomvn vkvsvmkv ocetskvres.
11 Estimvt o estomet e hvlwecat kvncvpuehocen, estimvt e kvncvpuecat hvlwehocvret ok.
12 Momof c'nhuehkvteu em punayet, Fvccvlike hompetv, monkat yafke hompetvn hayetskof, cen hessvlke, monkat ce tecakkakat, monkat ce 'nabvmkvlke, monkat *ce* 'wolicv nakocvlke enhohihketskvs; *mometsken* omat, mvt ce'nhuehkaken, feketvt cem oce witvret ok
13 Momis hompetv-rakkon hayetskof, estemerrvlke, pvlvlakat, yvkvpvkekat hecvkekat esyoman enhuehketskvres;
14 Momen cen hervres; cem fekvkeko tayekv; *momis* faccvlke aenkvwvpketv omof, cem fehokvret ok, kicvtes.
15 Momen vpvke hompakat hvmket, heyv nanvken pohof, En heres, Hesaketvmese em etvlofvn tvklike hompvranat, kicvtes.
16 Momen kicvtes, Hunvnwv hvmket, yafke hompetvrakkon hayet, sulken enhuehkvtes;
17 Momen, Vwvkes; hiyomat nanvke omvlkv tetakes, vafke hompetv orof, em vtotkvt enhuehhokan kicvkvren vtotvtes.
18 Momen omvlkvt temvpvlwvn seokepkv hayetvn vlicecakvtes. Ekvnv tvcken nehsit, erhecvranvyet os; vm etektvnecetskvren ce'nkusapis, enhvteceskat kicvtes
19 Momen hvmkat, Wakv-vtotkv 'mohtvkhatvke cahkepen nesvyet ot, ahyit eskerrvranis; vm etektvnecetskvren ce'nkusapis, makvtes.

20 Momen etvt, Hokten epayikv, ayvko tayes, ma-
kvtcs.
21 Momen mv vtotkv vlahket, heyv nanvken e pucasen
kerkuecvtes. Monkv cuko-pucase cvpakket, Lvpken
tvlofvn etchóyvnkv tvptahan momet lopuckusan osiyet,
estemerrvlke, pvlvlakat, yvkvpvkekat turhecvkekat esyo-
man yvmvn svtes, kicvtes.
22 Momen em vtotkvt, Pucasē, naken momekvs, ma-
ketskat, mohmes, momen tektvnke emunkes, kicvtes.
23 Momen pucaset, Nene tvleme momet eto-lanc to-
hopke vlkan osiyet, a'scehuecvs, vn cuko fvcke taren.
vtotkvn kicvtes.
24 Ce kicvkikv, Mv hunvntake enhuehhokvte hvmkusis
vn hompetv-rakkon lahsekos.
25 Momen este sulsoke mahet vcvkvpeyvtes; momen
ohfulotiket, kicakvtes,
26 Hunvnwv estomet e'rke, ecke, ehiwv, hopuetake,
etecakkat esyomat, momet ohvtvlakat en hesaketv tis
enhomecekot, vc oh aten omat, vn kerrepv haketv
umeko tayes.
27 Momen estimvt o estomet, em etohweklepkvn karonet,
vc vcvkatekon omat, vn kerrepv haketv umeko tayes.
28 Estit ece 'pakvkat cuko-hvlwat hayetvn komat
nanvke es poye *tetayen* ocat kerretvn komet, enhvteceskvn
lihket, enrahkvn vhonkvtekare te?
29 Monkon omat, em wakkv wvkecof, poyeko tayen
omat, hecakat vtekat vpelicetvn vlicecahke wites,
30 Heyv hunvnwv cuko hayetv vlicehcet, poyeko
tayvtes, makaket.
31 Monkat mekko estvt, mekko etimvn horre en hayv-
ranen omat, cukpe-rakko palen evpayet, mv cukpe-rakko
pale hokkolen evpayet vlvkvranan vnrvpetv en yekcepe
tetayat, enhvteceskvn lihket. ohvkerricekat haks?

32 Momet monkon omat, hvmkat hopvye heren are
emunkof, opunvkv-es-fullvlken vtotet, herkv hayetv
etektvnken em 'pohes.
33 Matvpomen ece 'pakvkat estimvt o estomet nake
omvlkvn ocat wikekon omat, vn kerrepv haketv umeko
tayes.
34 Okcvnwv heret omes, momis okcvnwvt en yekce en
sumkvten omat, naken es svpvtecvr haks?
35 Ekvnv monkat svlekwicetv vtelokat tis en lopicekos,
momis etvn vpvlvthoyes. Ehvcko es pohetv ocat
pohekvs.

SETENTVCKE 15.

Momof cvtokunawv-vteloyvlke naorkvlke esyomat
omvlkvt em apohicvranet vnakuecakvtes.
2 Momen Falvsevlke cokv-hayvlke esyomat ecayet,
Heyv hunvnwv naorkvlke evpayet, vpaket hompes,
makakvtes.
3 Momen, heyv opunvkv svhopakvn es opunayet, ki-
cakvtes,
4 Ece 'pakvkat este-hunvnwv estomet yvpefikv cukpe
hvmken ocet, hvmken sumecicen omat, pale ostvpake
ostvpohkakan vnrvwvn wihket, mv sumkan er hopoyat
hopoye emunket eshecekar haks?
5 Momen eshehcof, *es* afvcket e foluwvn oh wvkeces.
6 Momet *e* hute vlahkof, *en* hessvlke *em* vwolicvlke
esyoman enhohiket vteloyes; Vc vpaket afvckepvkes; vn
yvpefikv sumkvte eshecit omikv, kicaket.
7 Ce kicvkis, Matvpomen este naorkv hvmke em vker-
rickv eticat hvlwe tvlofvn este faccvlke pale ostvpake
ostvpohkake em vkerrickv etickv en sekar tayan sen-
hoyvnen oh afvchokvres.
8 Monkat hokte estvt, tenelyv palen ocat, hvmken

sumecicen omat, kulken kulehcet, cukon paset, momet vwicecekot hopoyet emunket eshecekar haks?

9 Momet eshehcof, *en* hessvlke momet vwolicvlke enhohiket vteloyet, Vc vpaket afvckvkes, tenelyv sumecicvyvten eshehcikv, maket os.

10 Matvpomen ce kicvkis, Hesaketvmese em encelvlke ehomvn naorkv hvmke em vkerrickv eticat oh afvchokes.

11 Momen makvtes, Hunvnwv hvmket eppuce take hokkolen ocvtes:

12 Momen esmvnettat *e*'rken kicvtes, *Cv*'rkē, nake *cvnake* taranat v'mes. Momen em vhesaketvn *em* etekv'picvtes.

13 Momen nettv vnvcomekot hoyanof, eppuce esmvnettatet omvlkvn vtelohyet, ekvnv hopvyen ayvtes, momet mvn yvmahket huceret, en nakockv sumecicvtes.

14 Momen omvlkvn yvmahkuehcof, elauko rakke mv ekvnvn kvwapken, enkusvpketvn vlicecvtes.

15 Momen ahyet, mv etvlwv en tvsekiyv hvmken er vpakvtes; momen eme cvpofvn vtotvtes, sukhvn hompvkuecvren.

16 Momen tvlakohake sukhv hompaken e nvrke es fvcecetvn eyacen, estimvt emekates.

17 Momen e vkerricof, Vtotkvlke cv'rke pvlvte sulket tvklike em etetaye semuntvlen ocake tat, vnet elaukot cv 'lvranus!

18 Alihkit, cv'rken oh vyares, momet, kicares, *Cv*'rkē, hvlwan vnaorkit, momet ce homvn *naorkis*,

19 Momen ohvtvlakat ce'ppuce cv kihoce tayat heretv orvkos, cem vtotkvlke pvlaketskvte hvmke omēn cv hayvs, kicares, kicvtes.

20 Momen alihket, e'rken em vlakvtes. Momis hopvye here emunken e'rket hecet, em merrvtes, momet letiket, e nokwvn oh latket, afvnkvtes.

21 Momen eppucet, *Cv'*rkē, hvlwan vnaorkit, momet ce
homvn *naorkis*, momet ohvtvlakat ce'ppuce cv kihoce
tetayat heretv orvkos, kicvtes.
22 Momis erket em vtotkvlken *em punayet*, Kapv here
mahan esawet, vcecvkes; momet estenkewesakpikvn
e'nken em 'piket, estelepikv e'len em vtehvkes;
23 Momet wakuce nehicvkvten yvmvn esyicet, elecvkes;
momen hompet, afvckvkeres;
24 Heyv cv'ppuce elvnket, hvtvm ahesaket; sumkvn-
kis, *hvtvm* hecket omekv, kicakvtes. Momen afvcketvn
vlicecakvtes.
25 Momen e'ppuce vculicat cvpofvn arvtes; mo-
met cukon vwolicof, hayeckv momen opvnkvn pohv-
tes.
26 Momen vtotkv hvmken enhohiket, Heyv nanvket
naken oke haks? *kicet em* 'pohvtes.
27 Momen kicvtes, Tecakketskat vlvkes; momen
ce'rket wakuce nehicvkvten elehces, cvfeknet momet
temvpoken evpayekv.
28 Momen cvpakket, eceyetvn eyacekates; monkv e'rket
aosiyet, *eceyvren* e'nkusapvtes.
29 Momen vyoposket, *e*'rken kicvtes, Hecvs, heyv ohro-
lope sulken cem vtotkit, cem vhakv tis tohwvlvpkvyvtē
sekos; mont omis, vn hessvlke vpake afvcketv hayvye
tetayat cowatuce tis v'metskvt sek's;
30 Momis heyv ce'ppuce, hoktvke hoktarvke vpaket
cem vhesaketv *cen* lokvte, er vlahkan vpakusen, wakuce
nehicvkvten em elehcetskes.
31 Momen kicvtes, *Cv'*ppucē, estofis vc vpaketskes;
momen cvnake omvlkv cenake tes.
32 Afvcketv hayet, afvckvkeyvre herises, heyv etecak-
ketskat elvnket, hvtvm ahesaket; sumkvnkis, *hvtvm*
hēcket omekv.

SETENTVCKE 16.

MOMEN en kerrepvlken *em punayet*, Este nakoce hvmket cuko-vfastvn oce tates; momen mvt, Cen nakockv *cen* yvmahkuecvtes, *kicet* em opunvyehocvtes.

2 Momen enhohiket, Naket estomen heyv *nake* ec ohfvccv pohit omi haks? estomen cuko vfastetskvten *e* ohonvyvs; ohvtvlakat cuko-vfastv huerctskeko tayekv, kicvtes.

3 Momof cuko-vfastv eme ofvn opunayet, Naken estomvranvya? cv pucase cuko-vfvstetv vc vkonahekv; korrvko tayes; *momet* nak vpohetv *tat* vc vlset os.

4 Naken estomvranvyat kerris, cuko-vfvstetv vc ossihocof en cuko take ofvn cv yvpayvkvren, makvtes.

5 Monkv e pucase vhuericakat vtekat enhuehkvtes, momet enhvteceskvn, Nvcomen cv pucase ece 'huericet o haks? kicvtes.

6 Momen, Olefv neha vkerkv cukpe hvmken, makvtes. Momen, Cen nakcokv eskerkvn ehset, lvpken lihket, pale cahkepen coyvs, kicvtes.

7 Momet etvn kicvtes, Cemen, nvcomen e vhuericetske haks? Momen, Teleko vkerkv cukpe hvmken, makvtes. Momen, Cen nakcokv eskerkvn ehset, pale cenvpaken coyvs, kicvtes.

8 Momen epucaset cuko-vfastv fvccekan vkvsamvtes, hoporrenuset momecvtet ok; yvmv ekvnv hopuetake en hesaketv ofvn hvyayvke en hopuetake 'sen hoporrenvket omekv.

9 Momen ce kievkis, Nakockv fvcceko ocakat eteropotten cen hessvlke taken hayvkes; *nakockv* ece 'nahof, vpoketv yuksv-sekon ce yvpayvkvren.

10 Estimvt cotkus mahat ohfvccv heromet on omat, sulkat tis ohfvccv heromet os; momen cotkus mahat ohfvccv estit fvccekon omat, sulkatc ohfvccvu fvccekot os.

11 Monkv nakockv fvccekat ohfvccv ce heromvkekaten
omat, estimvt *nakockv* mehenwan cem wikvkvr haks?
12 Momen este-hunvnwv etv enaké ohfvccv ce heromv-
kekaten omat, estimvt cenaken ce'mvkvr haks?
13 Vtotkv estomet epucase hokkolen em vtotkeko tayes;
hvmken en homecet, momet hvmkan vnokecvret ok;
monkat hvmken hvlátet, momet hvmkan vhepakvret ok.
Hesaketvmesc nakockv eshokkolen em vtotketv umats-
keko tayes.
14 Momen Falvsevlket, nakockv eyacvket omet, heyv
nanvke omvlkvn pohaket, vpelicakvtes.
15 Momen kicakvtes, Cemetake este ehomvn e fvcce-
cakat toyatskes; momis Hesaketvmeset ce feke taken
kerres; nake este vpvke vrakkuehocat Hesaketvmesc
ehomv enhomeckvt omekv.
16 Vhakv momen owalvlke emunken Canet vlakvtes;
mv vtekat Hesaketvmese em ohmekketv 'serkenvkhoyen,
este omvlkvt vyekcet esceyet os.
17 Momen sutv ekvnv tepakat sumhoke tayat yek-
cekon, heyv vhakv ofv satkv cotkusat hvmke tis sumkat
mit yekcet os.
18 E 'hiwvn wihket, etvn epayat vtekat hoktaret os;
momen ehe wikvten epayat vtekat hoktaret os.
19 Este-hunvnwv nakoce hvmke tates, accvke okholatte
hvnvwelv telekmuse tepakan accet, nettv omvlkvn hom-
petv-rakkon ocet, here mahen likvtes;
20 Momen nakvpohv hvmket, hvmkv lekhowet, Lisvle
hocefket,
21 Momet hompetv wokucke este nakoce em ohhom-
petv a pvlatkat hompihocvre eyacen, en tohopkvhauken
vwvkechoyvtes; momen ohvtvlakat efvt yicet, lekhowan
en lasakvtes.
22 Momen mome ocvtes, nakvpohv ehlen, encelvlket

Eplehame e hokpen svpeyvtes: momen nakocvt ehlen, herihocvtes.

23 Momet estemerkv huten estemerkēt, en renakv kvwapet, Eplehame hopvyen hecvtes, momet Lisvlet e hokpe ofvt on.

24 Momet huehket, Eplehame *cv*'rkē, vm merrvs, momet Lisvle vtotetsken, enke-wesakv eyuksvn uewvn vk cakhehcet, cv tulaswvn *es* vn kvsvppuecekvs; heyv fenke ofvn cv 'stemerrekv, makvtes.

25 Momisem Eplehamet kicvtes, *Cv*'ppucē, cen hesaketv ofv nake herake cen hecken, matvpomet Lisvle nake holwvhokat *en heckvten* vkerricvs; momis hiyomat emahlvpvtken, cemet *ce* 'stemerkes.

26 Momen heyv nake omvlkv ohvpakat, ceme esyomeyat *pu* tenrvwv sufke rakke vkueyihoceko tayat oces, momat yvmvn enkvpaket tohtiyehcet, ec oricetvn komakat momvkeko tayes; momen ce'nkvpaket a ep oh vwetv *komat* tis momvkeko tayes.

27 Momen makvtes, *Cv*'rkē, monkv cv'rke huten vtotetskvren ce'nkusapis;

28 Tecakkvyat cahkepen ocikv; *heyvn* en kerkuecen, entakeu heyv estemerketv ocan yesceyekaren.

29 Eplehamet, Moses owalvlke esyoman ocakes; mvn em apohicvkekvs, kicvtes.

30 Momen, Monkos, Eplehame *cv*'rke toyetskat; momis hvmket pvsatkan a kvwapket oh ayen omat, vkerrickvn eticvkvres, makvtes.

31 Momen, Moses owalvlke esyoman em vpohicvkekon omat, pvsatkan a kvwapkat tis vkvsvmepuecvkeko tayet omes, kicvtes.

SETENTVCKE 17.

MOMEN en kerrepvlken kicakvtes, Elentappueckv yicvkekare monko tayet omes, momis en holwakes, mv *este* omecicen yicat!

2 Heyv lopucke hvmkat elentappueccekon, emfolotkv en
cvtot e nokwv vtvriken, uehvtkv vk wihokat mit en heret
os.
3 E vketecvkes; Tecakketskat ece 'naorken omat,
em vsehvs; momet vkerrickv eticen omat, es em
wikvs.
4 Momen nettv hvmken kolvpaken ece 'naorken, kolv-
paken nettv hvmken a ec oh fulotket, Vkerrickvn eticis,
maken omat, es em wikvs.
5 Momen vpastelvlket, Vkvsvmkvn pum ohvtvlvyvs,
Pucasen kicakvtes.
6 Momen Pucaset makvtes, Vkvsvmkv mvstv enerkv
hvmke omēn ocatsken omat, heyv eto sekvmin *hocefkan*,
Yvlonkv es cupeniket, uehvtkvn vk vhockvs, kicatsken,
ccm vpohicvres.
7 Momis estimvt ece 'pakvkat, vtotkv cvpvyeckv, mon-
kat wakv-hompvkueckvn vrecicvten, cvpofvn ra atan vpa-
kusen, Ahtet hompvs, kicvr haks?
8 Momis, Nake hompvye tayat tetakuehcet, sewvnaket,
hompet eskvyof vm vtotketsken, mv hoyanat, hompet
esketskvres, min kicekare te?
9 *E pucaset*, mv vtotkv nanvke kicvte momecat
svrahkvn, Ce 'kvsamis, kicvre te? Monkos, komis.
10 Cemeu matvpomen, nanvke ce kicvkvte omvlkvn
momehcatskof, Vtotkvlke lopicvkeko toyes; nake mo-
mecvraneyvten momēces, makvkvtcvs.
11 Momen mome ocvtes, Celuslvmen ayof, Semelev
momen Kalvlen teropottvtes.
12 Momen tvlofuce hvmken eceyof, este-hunvntake lepv-
vlke palet a vnrvpet awet, hopvyen svpaklvtes;
13 Momet em opunvkv en haken kvwvpaket, Cesvs,
Mvhaya, pum merrvs, makakvtes.
14 Momen hecakof, Vpehyet, plestvlken e hecicvkes,

kicakvtes. Momen momc ocvtes, vpeyof, en hvsvtha-
kvtes.
15 Momen hvmket, em wiken hecof, er a fuliket,
opunvkv en hake yekcen Hesaketvmesen 'svrakkuecvtes,
16 Momet e'le vnakvn *e* turofvn oh lvtiket, vkvsamvtes;
momet Semėlevlket omvtes.
17 Momen Cesvs vyoposket kicvtes, Palet en hvsvthaket
omekisa? momis ostvpakat ta?
18 Hesaketvmese vrakkuecvrane er a fulecat heckvke-
kon, heyv tvleporv tvlket *vrakkueces*, kicvtes.
19 Momet, Akvwvpiket, vyępvs; cem vkvsvmkvt ce
hesayehces, kicvtes.
20 Momen Falvsevlket Hesaketvmese em ohmekketv
estofvn vlvkvranet omat em 'pohakof, em vyoposket,
Hesaketvmese em ohmekketv heckv heret vlvkekot os;
21 Momen, Yvmvn hecvs! monkat, Vsvn hecvs! ma-
kvkekares, hecvkes, Hesaketvmese em ohmekketv ece
'pikvket omekv, kicakvtes.
22 Momet *en* kerrepvlken kicakvtes, Nettvt ocakvres,
este E'chuswv en nettv hvmken hecetvn komatskis,
hecatskekares.
23 Momen, Yvmvn hecvkes: monkat, Vsvn hecvkes:
ce kicvkvres; oh vpehyatskvs, momet vcvkvpehyats-
kvs.
24 Vtoyehvtte sutv elecv a vtoyehattet etvn er
a hvyayicēs, sutv elecvn, mv etvpomen este E'chuswv
taret ok, en nettv omof.
25 Momis heyv oreko munken nanvke sulken es
estemerkvres, momen heyv este honvpse etvn vhepv-
kvkvres.
26 Momen Noe en nettv take tate etvpomvres, este
E'chuswv en nettv take omof.
27 Hompaket, eskaket, etepayaket, etepvyepuecaket

emunken Noe perro-cuko eceyvte nettv orvtes, momen
uelauket vlahket, omvlkvn sumecicvtes.
28 Momen Lat en nettv take tate etvpome tares; hom-
paket, eskaket, nesaket, wiyyaket, vhocaket, cukon
hayakvtes;
29 Momis mv nettv Lat Satvmen ossvte etvwvn
totkv momet tohottoplane hvlwen a osket omvlkvn su-
mecicvtes.
30 Mv ome tares, este E'chuswv e heckuece nettv
omof.
31 Mv nettv omof cuko onvpv oh liket, enake cuko ofv
ocen *omat*, cvwvranet ahvtvpikats; momen matvpomen
cvpofv arat fulikats.
32 Lat o hiwvn ce hohsvkates.
33 Estimvt en hesaketvn vcayecetvn hopoyen omat,
sumecicvres; momen estit en hesaketv sumecicen omat,
vcayecvres.
34 Cem onayvkis, Mv neren hunvntake hokkolet
topv hvmken *ete'n* wvkhoken, hvmken eset, hvmkan
wihokvres.
35 Hoktvke hokkolet tepvket emfolotvkvres; hvmken
eset, hvmkan wihokvres.
36 Hunvntake hokkolet cvpofvn welakvres; hvmken
eset, hvmkan wihokvres.
37 Momen em vyoposket, Pucase, estvmv *tar* haks?
kicakvtes. Momen, Estvmv ena ocen omat, mvn lvmhet
vtelokvres, kicakvtes.

SETENTVCKE 18.

Momen este estofis emekusapet, hotosvkekaren opunvkv-
svhopakvn 'sem punvyakvtes;
2 Hvmmaket, Tvlofv hvmken fvcecev hvmket, Hesake-
tvmesen em penkvlekot, este tis vrakkuece sekat likvtes.

3 Momen mata tvlofvn oye hoktet arvtes; momet em
vlaket, Vc vnrapvn vm ohfvccecvs, makvtes.
4 Momen *'mapohicetvn* komekat oketvt hoyanvtes;
momis renyupvn eme ofvt, Hesaketvmese en cv penkv-
lekot, este tis vrakkuecvkot o estomis,
5 Heyv oyen em ohfvccecares, cv naoricekv, momvkon
omat, tewole vlakat cv hotosihce witet omekv, makvtes.
6 Momen Pucaset makvtes, Fvccecv fvcceko nake ma-
kan pohvkes.
7 Momen Hesaketvmeset, hofunen 'mehaket o estomis,
enake enhopoke neren nettvn oh huehkakat em ohfvc-
cecvkekare te?
8 Cc kicvkis, Lvpken em ohfvccecvkvres. Mome esto-
mis este E'chuswvt vlakof, vkvsvmkvt ekvnvn oh *ocen*
eshecvre te?
9 Momen este, Pu fvccvket omēs, komet, eme ofvn
vfekrakket, vpvltaken enhomecakat fullaten heyv opunv-
kv-svhopakvn 'sem punvyakvtes;
10 Este hokkolet cuko-vcakan cukolakvtes, emekusv-
pvranet; hvmket Falvsevlket *omen*, hvmkat tokunawv-
vteloyvt *omvtes.*
11 Falvsevlket hueret, hvmmaket eme ofvt emeku-
sapvtes, Hesaketvmese toyetskat, este vpvltake, fvcceko
vkonahvlke, fvccvkekat, hoktarvlke momen heyv toku-
nawv-vteloyv tis omvkat svrahkvn ece 'kvsamis.
12 Nettvcakuce hvmkat em ofv vhokkolvn eelvwecit,
nake ocvyat vtekat tekvpvke espalan fekvyet os.
13 Momis tokunawv-vteloyv, hopvyen hueret, hvlwen
vnvtvksetv taten komekot, e hokpen oh naf ket, Hesake-
tvmesē, naorkv *toyvyat* vm merrvs, makvtes.
14 Cc kicvkis, Hvmkat *fvccekon*, heyv hunvnwv mit
fvccet en cukon vk hvtapkvtes; estimvt e hvlwecat
kvncvpuechocen, estit e kvncvpuecat hvlwehocvret ok.

15 Momen momof hopuetakucen celayvren 'sen yicakvtes; momen enkerrepvlket hecakof, em vsehakvtes.
16 Momis Cesvs enhuehkakvtes, hvmmaket, Hopuetakuce vc oh vwepvre em etektvnecet, em vsehhatskvs; mv omakat Hesaketvmese em ohmekketvt omekv.
17 Mehenwvn ce kicvkis, Estimvt o estomet hopuewuce omēt Hesaketvmese em ohmekketv eenakuecekon omat, estomet ecehyekos.
18 Momen semevpayv hvmket em 'pohet, Mvhayv heretskat, hesaketv yuksv-sekon epoyaret, naken estomare te? kicvtes.
19 Momen, Cesvs kicvtes, estoman here cv kicetske haks? herat hvmkusis sekos, Hesaketvmeset omekon omat.
20 Vhakv *palan* kerretskes, Hoktahretskvs, Elehcetskvs, Horkohpetskvs, Fvcceko akeriyetskvs, Ce'rke ce'ckeu vrakkuecvs.
21 Momen, Heyv omvlkvn cv mvnettusvte vteke vfaste vtecicvyvtes, makvtes.
22 Momen Cesvs, heyv nanvken pohof, Nake hvmket cem vhoske emunkes; nanvke ocetskat omvlkvn wiyyet, estemerrakan emvkvs, momet hvlwe ofv nake ocetskvres; momet ahtet, vc vcvkvyvs, kicvtes.
23 Momen heyvn pohof, efeknokke hervtes; nakoce mahet omekv.
24 Momen Cesvs, efekenokke mahat hecof, Mvtvwwvt nakeockv ocakat Hesaketvmese ohmekketv esceyetv en yekcvke tares!
25 Rvcce-kuphe esropottv e turwv ropottat en yekce mahekon, este enakocv mimvt Hesaketvmese em ohmekketv eceyetvt en yekcet ok, makvtes.
26 Momen pohakat, Monkv estimvt hesake taye haks? makakvtes.

27 Momen, Nanvke este em momvkeko tayat Hesake-
tvmese em momvke tayes, makvtes.
28 Momof Petvt, Hecvs, nanvke omvlkvn wihket, ece
'cvkfullēs, makvtes.
29 Momen, Mehenwvn ce kicvkis, Estimvt Hesaketv-
mese em ohmekketv vrahkvn cuko, eckvlke, etecakkakat,
ehiwv, hopuctake esyoman wihket,
30 Hiyome tan sulke erohvtvlvken, momet ekvnv vlvkv-
ranan hesaketv yuksv-sekon epoyvranekat sekot os,
kicakvtes.
31 Momof pale hokkolohkakan evpahyet, Hecvkes,
Celuslvmen vpeyēs, momen este E'chuswv opunvyece
owalvlke coyakvte omvlkvt sohfvckvkvres;
32 Centilvlken em wihohken, *mvt* nakhayekot, enho-
mecken celayet, ohtofket,
33 Tepket, elecvkvret ok; momen nettv svtutcenan
hvtvm akvwvpkvres, kicakvtes.
34 Momen heyv nanvke hvmkusis kerrvkekates; heyv
maketv em ehkvket omen, nanvke '*sem* punahoyat kerrv-
kekates.
35 Momen mome ocvtes, Cvleko *tvlofvn* vwolihcof,
este-hunvnwv turhecekat nakvpohet, nene vfopken li-
kvtes;
36 Momet, este sulkat hoyvnecen pohof, Naken oka?
maket vpohvtes.
37 Momen, Cesvs Nasvlvlket hoyanet os, kicakvtes.
38 Momen huehket, Cesvs, Tewe E'ppucē, vm merrvs,
makvtes.
39 Momen homvn vpeyakat em vsehakvtes, cvyayv-
kvren; momis svheremahen huehket, Vm merrvs, Tewe
E'ppucē, makvtes.
40 Momen Cesvs, a 'soh vwhoyvren maket, huervtès,
momet, vwolihcof, em 'pohet,

41 Naken ce 'stomecaren kometske haks? makvtes.
Momen, Pucasē, renakvt vn heckate! *komis*, makvtes.
42 Momen Cesvs, Renakvt cen heckekvs; cem vkvsvm-
kvt ce hesayehces, kicvtes.
43 Momen moman vpakusen renakv en heciken, Hesa-
ketvmesen vkvsamet, vcvkayvtes; momen este omvlkvt,
hecakof, Hesaketvmesen vkvsvmakvtes.

SETENTVCKE 19.

MOMEN *Cesvs*, Cvlekon ecehyet, tehoyanvtes.
2 Momen hecvs, este-hunvnwv Sakevs hocefket, toku-
nawv-vteloyvlke enhomahtvt, nakeocvt omet,
3 Estit o haks? *komet*, Cesvs hecetvn komvtes; mo-
mis este cekfat omecicen heceko tayvtes, kocoknuset
omekv.
4 Momen hecvranet, homvn *v* letiket, sekvmin vcem
kvtes; mvn Cesvs hoyvnvranekv.
5 Momen Cesvs mvn rorof, vnvtvkiset, hecvtes, mo
met *em punayet*, Sakevs, lvpecicet ahvtvpkvs; mucv-net-
tvn cen cukon vfekhonnvranvyat tvlket omekv, kicvtes.
6 Momen lvpecicet ahvtapket, afvcket evpayvtes.
7 Momen hecakof, omvlkvt ecayet 'setempunahoyaket
Este holwvyecv em oh hvyvtkvranet ayes, makakvtes.
8 Momen Sakevs hueret, Pucasen em *punayet*, Hecvs,
Pucasē, nake ocvyat en nvrkvpvn estemerrakaten emvyet
os; momet este estomen oh laksit, naken vkonahvyvten
omat, osten ohfulhuecis, makvtes.
9 Momen Cesvs em *punayet*, Mucv-nettvn vhesaketvt
heyv cukon vlvket os, emeu Eplehame e'ppucet omekv:
10 Este E'chuswvt sumkvten hopoyet, hesayecvranet
vlvket omekv, makvtes.
11 Momet, heyv nanvken pohakof, ohvtvlaken opunayet,
opunvkv-svhopakvn opunayvtes, Celuslvmen vwolicekv,

momen Hesaketvmese em ohmekketvt lvpken heckvres, komakat svrahkvn.

12 Monkv hvmmakvtes, Este vrakke hvmket ekvnv hopvyen ayvtes, ohmekketvn en heciken, rvlvkvranet.

13 Momet em vtotkvlke palan enhohiket, *tokunawv* vtarkv palen emakvtes, Es vtotkatske emunken, rvlvkares, kicaket.

14 Momis em etvlofvlket, enhomecaket, punvkvn yupvn ohtotet, Heyv hunvnwv ep ohmekkvren komēkot os, makakvtes.

15 Momen momc ocvtes, ohmekketvt en heciken, rvlahkof, heyv vtotkvlke tokunawvn emakvte este vrahrvkv esyoposke estomuse ohvtvlvyakvte kerrvren, em enhuehhokvren makvtes.

16 Momof enhvteceskat vlahket, Pucasē, cem vtarkvt vtarkv palen ohvtvlayet os, makvtes.

17 Momen, Heres, vtotkv heretskat; nake nvcomuse oh herometskvtet omekv, tvlofv palen ohfvnket yekcetvn ocetskvres, kicvtes.

18 Momen svhokkolat vlahket, Pucasē, cem vtarkvt vtarkv cahkepen ohvtvlayet os, makvtes.

19 Momen matvpomen, Cemeu tvlofv cahkepen ohmekkvs, kicvtes.

20 Momen etvt vlahket, Pucasē, cem vtarkv sehvsvteckv es vyokkofke ocvyvten hecvs;

21 Este-hunvnwv merretv ocekot, mv wvkecetskekate akvwapet, momet mv fokayetskekate vteloyetskat omecicen cen cv penkalvtet omekv.

22 Momen kicvtes, Vtotkv holwvyece toyetskat, ce cukwv mahusat aossen ec ohfvccecares. Este-hunvnwv merretv ocvkat, mv wvkecvkate akvwapit, momet fokayvkate vteloyit omat kerretskemvts;

23 Monkv rvlakvyof, cvnake ohhontv ocen cawvye

tetayaten, estoman vn cvtokunawv tokunawv esyoposketv
cukon vpiketskekat haks?
24 Momen vsvpaklaten kicakvtes, Vtarkvn em ehset,
vtarkv pale ocan emvkes.
25 (Momen, Pucasē, vtarkv palen oces, kicakvtes.)
26 Ce kicvkvyet omekv, Ocat vtekat emhoyen, ocekat,
mv ocat tis em eshoyvres.
27 Momis vn horrvlke tat, ohmekkaren eyacvkekatet,
yvmvn esyicet, cv homvn pvsvtvkes.
28 Momen hvmmahkof, Celuslvmen vcemket, homvn
ayvtes.
29 Momen mome ocvtes, ekvnhvlwe Olefv kihocan,
Perfec Pervne tepakat em vnakvn vlakof, en kerrepvlke
hokkolen vtotet,
30 Tvlofuce ce homuse ocan vhoyvks, mvn cukolaku-
satskat corakko-wakuce, este ohlikvte sekan wvnvken
eshecatskvres; enrecohpet, svthoyvks.
31 Momet, este estomet cem 'pohet, Estomēn enreco-
patske haks? *maken* omat, heyvn kicvranatsket os; Pu-
caset enkusvpket omekv; kicakvtes.
32 Momen vtothoyat vhoyvtes, momet em onayat etvpo-
men eshecakvtes.
33 Momen, corakko-wakucen enrecopakof, e pucasvlket,
Estoman corakko-wakucen enrecopatske haks? kicakvtes.
34 Momen, Pucaset enkusvpkes, makakvtes.
35 Momet Cesvs es em vlahokvtes; momet em accvken
corakko-wakucen ohocaket, Cesvn oh licakvtes.
36 Momen ayepof, em accvken nenen oh pvtapi-
cakvtes.
37 Momen vwolihcet, entis ekvnhvlwe Olefvn hvtvpkv-
ranusof, enkerrepvlke sulkat omvlkvt vtotketv yekcvke
hecakvte omvlkv vrahkvn afvckaket opunvkv en hake
yekcen Hesaketvmesen es vkvsvmetvn vlicecakvtes;

38 Mekko Pucase e hocefkv ofv vlakat vkvsvmket *os*; hvlwe ofv herkvt, momet hvlwe mahaten vkvsvmkvt ocekvs, makaket.

39 Momen Falvsevlke este sulke vpvkakat vpvlwvt *okakat*, Mvhaya, cen kerrepvlken em vsehvkvs, kicakvtes.

40 Momen vyoposket, Ce kicvkis, heyvt cvyayvken omat, moman vpakusen cvtot ahuehkvkvranet os, kicakvtes.

41 Momet vwolihcof, tvlofvn hecet, oh hvkihkvtes,

42 Cen *tis*, ceme mahusat, mucv cen nettv omof tis, nanvke cen herkv *vpvkakat* kerretskvten omat! momis hiyomat ce turwv em ohrvnket omes.

43 Nettv cem ocvkvret ok, mv omof cen horrvlket sufke ece 'folotken korret, cem vfolotvkvres, momet estvmivlkis cem vkhottvkvres,

44 Momet cen hopuetake ece 'tehke ocat ece 'pakvken lekahfet, ce tvpeksicvkvres; momet ec ofv cvto hvmkusis etohliken wikvkekares: ec ohfvcceckv oketvn kerratskekatet omekv, maket.

45 Momet cuko-vcakan eceyet, mvn nake wiyye, momen nesakaten sossicetvn vlicecvtes;

46 Coket os, Vn cuko mekusvpetv cuko tes; momis centake horkopvlke em vpoketvn hayatskes, kicet.

47 Momet nettv omvlkvn cuko-vcakan estemvhayvtes. Momis plest enhomvhhotvt, cokv-hayvlke este enhomvhhotv esyomat elecetvn komakvtes,

48 Momet nak estomecvke tayan eshecvkeko tayvtes; este omvlkvt heren em vpohicakekv.

SETENTVCKE 20.

Momen mome ocvtes, mv nettv take hvmken cuko vcakan estemvhayet, opunvkv-hervn erkenakof, plest enhomvhhotvt cokv-hayvlke este em vculvke esyomat oh yicvtes,

2 Momet, Pum onvyvs, yekcetv estomēn heyv nanvken
es momecetske haks? momen heyv yekcetv ce'mvtet
estit o haks? em punayet makakvtes.
3 Momen vyoposket, Vneu nake hvmken cem
pohvranvkis; momen vm vyoposkvkes;
4 Cane em paptiskv, hvlwen vtē tat haks? monkat
este enake *tat* haks? kicakvtes.
5 Momen 'sete'm punahoyaket, Hvlwe vten, makēn
omat, Moman estoman vkvsvmatskekvt haks? makvres.
6 Momis, Este enaket's, makēn omat, este omvlkvt
cvton 'sepu 'fvllet *pu* nvfkvkvres, Canet owalv tatos,
komet vkvsvmakekv, makakvtes.
7 Momen vyoposkaket, Estvmvn vte *tat* kerrēkos, *ma-
kakvtes.*
8 Momen Cesvs, Vneu yekcetv estomēn heyv nanvke
es momecit omvyat cem onayvkvkos, kicakvtes.
9 Momof heyv opunvkv-svhopakvn este '*sem* punayv-
ketvn vlicecvtes; Este-hunvnwv hvmket, pvrko cvpofvn
vhohcet, vfastvlken em wikvtes, momet vhofunen ekvnv
hopvyen ayvtes.
10 Momet oketv omof, vtotkvn vfastvlken ohtotakvtes,
pvrko cvpofv em etten emvkvren; momis vfastvlket,
rukahfet, nakocekon vyecicakvtes.
11 Momen hvtvm vtotkv etvn vtotvtes; momen mvu ru-
kahfet, vlesketv vpvken celahyet, nakocekon vyecicakvtes.
12 Momen hvtvm svtutcenat vtotvtes; momen mvu
vnvttehcet, ossicakvtes.
13 Momof pvrko cvpofv e pucaset *okat*, Naken estomv-
ranvya? cv'ppuce vnokeckan vtotares; hecakof, vrak-
kuecake wites, makvtes.
14 Momis vfastvlket hecakof, 'sete'm punahoyaket,
Heyvt pucase mvnettv tes; vhwet, elecvkeres, enake
taranvtet punake hakvren, makakvtes.

15 Monkv pvrko cvpofvn ossihcet, elecakvtes. Monkv pvrko cvpofv e pucaset naken estomecvkvre te?

16 Vlahket, mv vfastvlken pvsvtvres, momet pvrko cvpofvn vfastvlke etvn em wikvres. Momen pohakof, Mohmates, makakvtes.

17 Momen heren hecaket, Monkv heyv hoccat naket o haks? Cvto tohtarvlke wikvte, matvwvt kvnowv em ekv hakes, *makat?* makvtes.

18 Mv cvton estimvt oh latken omat, kvckvres; momis estimvn oh latken omat, lopotvres, makvtes.

19 Momen plest enhomvhhotv cokv-hayvlke esyomat mata hvse-vkerkvn enke oh wvkecetvn komakvtes; emen opunvyecet, heyv opunvkv-svhopakvn punayet on kerrakekv; momis este sulkat em penkvlakvtes.

20 Momet vketecaket, semevpayv en yekcetv momen ohfvnketv ofv wikvkvret, mvkerre vketecvlken vtotakvtes, este fvccvke e omecaket, em opunvkvn es esvkvren.

21 Momet, Mvhaya, fvccvn opunayet, momet estemvhayet, *estimv* en heckv etemetuecekot, momis Hesaketvmese em vyetvn mehenwvn mvhayetsket omat kerrēs;

22 Sesv ekv-feketv emeyvre fvccvt o haks? monko haks? maket em 'pohakvtes.

23 Momis emvkerretvn hecet, kicakvtes, Estoman es cv kerratske haks?

24 Tenelyvn cv hecicvkes. Estimv vhake momet en hoccvn oce haks? *Em* vyoposket, Sesv enaket's, makakvtes.

25 Momen, Monkv Sesv enanvken Sesvn emet, Hesaketvmese enanvken Hesaketvmesen emvkes, kicakvtes.

26 Momen este sulkat ehomvn em opunvkvn esvkeko tayvtes; momet em vyoposkat em estomahen, cvyayvhokvtes.

27 Momof Satusevlke, (Akvwvpketv sekos, makakat,)
vnvcomet en yicet, em 'pohakvtes,
28 Makaket, Mvhaya, Moses pun hoccicat, Hunvnwv
etecakkvtet, ehiwvn ocet, hopuetaken ocekot elen omat,
etecakkatet e hiwvn epayet, honvpse etecakkvten em ma-
hecvres, *makvtes.*
29 Monkv etecakkakat kolvpaket fullvtes: momen,
homahtatet hokten epahyet, hopuetaken ocekot elvtes.
30 Momen svhokkolat mata *hokten* epahyet, hopuetaken
ocekot elvtes.
31 Momen svtutcenat epayvtes; momen kolvpakat
matvpomen; momet hopuetaken ocvkekot pvsatkvtes.
32 Omvlkv 'sem poken hokteu elvtes.
33 Monkv akvwvpketv omof, mv kolvpakan estomat e
hiwv tar haks? kolvpakat epayakvtet omekv.
34 Momen Cesvs em vyoposket kicakvtes, Yvmv ekvnv
hopuetake etepayaket, etepayepuehocet os:
35 Momis mimv ekvnv, momet pvsatkat akvwvpketv
epoyetv heretv oricakes komhoyat etepayvkekot, etepa-
yepuehocekot os:
36 Momen hvtvm svnvcomvn pvsvtkeko tayes, encelvlke
en hueretv oricet ok; momen akvwvpketv hopuetaket
omet, Hesaketvmese en hopuetaket omakes.
37 Tokvs, pvsatkat akvwvphoyet omat Moses tisem eto-
fvske opunvyecat kerkuecvtet os, Pucasen oket, Eplehame
en Hesaketvmese, Iseke en Hesaketvmese, momet Cekvpe
en Hesaketvmese, makatet.
38 Pvsatkat tokon, momis wenahoket en Hesaketvmeset
omekv: *momet* omvlkvt ehomvn wenahoket omekv.
39 Momof cokv-hayvlke vpvlwvt vyoposket, Mvhaya,
heren opunahyetskes, makakvtes.
40 Momen mv renyupv ohvtvlakat nak em 'pohetvn
fekhvmkvkekates.

41 Momen *em punayet*, Klist Tewe e'ppuce tes, estomen makakc te?

42 Momen Tewe mahusat, Sams cokv ofvn, Pucasct cv Pucasen em punayet, Vm vkvpervn liketske munken,

43 Cen horrvlke ce 'leohhuerickvn hayares, makvtes.

44 Monkv Tewet Pucasen kicet os, moman estomaten e'ppucet o haks? kicakvtes.

45 Momof, este omvlkvt pohaken, en kerrepvlken em punayet,

46 Cokv-hayvlken em e vketecvkes, mv accvke cvpcvken es fulletvn komakat, momet nakwikv vlkan vseketvn, momet senekake ofv ohliketv svmmomvkus mahat, momet hompetv-rakkon etektvnkc svmmomvkus mahat em vlostakat;

47 Hoktvke oyevlke en cuko lokakat, momet vhayet, cvpcvken mekusvpakat; matat ohfvcceckv senrakkat en heckvkvres.

SETENTVCKE 21.

Momet vfvnnaket, este nakocvlke en nakemkv cvtokunaphuten vtehaken hecvtes.

2 Momet hvtvm oye hokte hvmke tokunawv lopuckus mahat hokkolen mvn vtehen hecvtes.

3 Momet, Mehenwvn ce kicvkis, Heyv oye estemerrat omvlkv senhoyvnen vtehet os;

4 Heyv omvlkvt enake take sulkat asossen nake Hesaketvmese emhoyat vpvyahket omekv; momis emet em estemerketv aossen vhesakvte ocvte omvlkvn vtēhet os, makvtes.

5 Momen vpvlwvt cuko vcakat, mv cvto hervke momen nakcmkv es nehihocat opunvyecakof, emet *okatet*,

6 Heyv nanvke hecatskat *ton omat*, nettvt ocv-

kvres, mv omof cvto etohlike hvmkusis awihokekat sekares, makvtes.

7 Momen em 'pohaket, Momis, Mvhaya, estofvn heyv nanvke ocakvr haks? momen heyv nanvke momvranof, naket eskerkv *tar* haks? kicakvtes.

8 Momen makvtes, E vketecvkes, ce mvkerhoyvkekaren; *Klist* toyis, momet Oketvt vwolices: maket sulket cv hocefkv ofvn yicvret ok: monkv mvn vcvkvpehyatskvs.

9 Momis horre momen este tekyvmketv ocakvcuken pohatskof, penkvlahkatskvs; heyv nanvke tatet ocvkvranet omekv: momis meyuksvt moman vpakuse tokot os.

10 Momof kicakvtes, Tvlwvt tvlwvn vnrvpet, momen tvlofvt tvlofvn vnrvpet akvwvpkvkvres:

11 Momen ekvnv nekeyv rakrvket estomis ocaken, elaukot *ocvkvres*, momen enokketv holwvhokat; momen nakheckv senhoneckvket nake eskerkv rakrvke esyomat sutv a vwet ocvkvres.

12 Momis heyv omvlkv enhomvn enken ec oh ocaket, *ece*'ssecvkvres, senekake vlkan, momet cuko-yekcvn *ce* wikaket, momet cv hocefkv vrahkvn mekkvlke momet cvpayvlke ehomvn es *ce* yicaket.

13 Momen mvt ohkerkueckvn ec oh fulkvkvres.

14 Monkv ce feke take ofvn fvccecvkes, naken *est'em* vyoposkvranatskat enhomvn vkerricatskekaret.

15 Ecukwv momet hoporrenkv, ce'nrapvlke omvlkvt pvlken vyoposketv, monkat vnrvpetv umvkeko tayaten ce'mvkaret ok.

16 Momen *ce*'ckvlket, tecakkakat tis, *cen* nakvlke momet *cen* hessvlket ce wiyyvkvres; momen *ec* omecicaken *ce* pvsvthoyvranvkat ce *sasvket* os.

17 Momen cv hocefkv vrahkvn *este* omvlkvt cen homecvkvres.

18 Momis ce'kv esse take hvmkis sumkekares.
19 Cem momis kometvn cem puyvfekcv taken es vcayecvkes.
20 Momen suletawvlke etohkvlke sulket Celuslvme em afolotaken hecatskof, momusen em vhopvnketvt vwolican kerrvkvtcvs.
21 Momof Cutev vpokat ekvnhvlhawan oh pefatkekvs; momen en nvrkvpv vpokat sossvkekvs, momen ekvnv *vwolicvke* vpokakat escehyates.
22 Heyvt empvlecetv nettvt omakekv, nake hoccakat omvlkvt esfvcfvkvren.
23 Momis nvrkesakat momet coyicakat en holwakes! mv nettv take omof; heyv ekvnvn estemerkv rakket, momen cvpvkketvt heyv estvlken oh ocvkvret ok.
24 Momen eslafkv-cvpko em fvske omecicen pvlvtkvres, momet svlvfkvket etvlwv omvlkvn escehoyvres, momen Centilvlket Celuslvmen oh svpvklvres, Centilvlke em oketv esfvcfvkvranat oren.
25 Momen hvse, hvresse kococumpv esyomat ofv eskerkv *ocaken;* ekvnvn tvlwvvlke estemerkv feksumketv vpvket ocvres; uehvtkv ucmelohlv tepakat wohkaken;
26 Penkvlkvt momet nanvke ekvnvn oh ocvranat en nene hecakat omecicen este pvsvtkv omake haket omen; hvlwe en yekcetv take nekeyihocvret ok.
27 Momen momof este E'chuswvt, yekcetv momet hvyayvke rakken ocet, vholoce ofvn vlaken hecvkvres.
28 Momen heyv nanvke mometvn vlicecakof, acvmekset, vfvnnakvkvtcvs; cem vhesaketvt vwolicet omekv.
29 Momen opunvkv-svhopakvn 'sem punayakvtes; Kerakko em vpe, momen eto omvlkvn hehcvkes;
30 Hvte esse hayakof, ceme mahusat meske mucv vwolicat *es* kerratskes.

31 Matvpomen cemet, heyv nanvke momaken hecatskof, Hesaketvmese em ohmekketv vwolicat kerrvkvtcvs.
32 Mehenwvn ce kicvkis, heyv honvpse hoyvneko munken heyv nanvke omvlkvt esfvcike tvlkvres.
33 Sutv ekvnv tepakat sumhokvres; momis vm opunvkv sumikekos.
34 Momen e vketecvkes, estofv tis hompetv vnoksetv, momen hackv, momen heyv hesaketv senaorickv svheremahen ce feke taken oh wetenken, mv nettvt vyvkhvmkusen ec oh vlvkekaren.
35 Nak senkvnhetv omēt ekvnv omvlkv oh vpokan oh vlvkvret ok.
36 Monkv vketecet, estofis emekusapvkvtcvs, heyv nanvke momvranat omvlkv mvnvttepetv, momet este E'chuswv ehomvn svpvkle tayat heretv oricvkēs ce komhoyvkvren.
37 Momen nettvn cuko vcakan estemvhayvtes, momet neren osiyet, ekvnhvlwe Olefv kicetvn fekhonnvtes.
38 Momen hvthvyvtkusen este omvlkvt cuko-vcakan en yicvtes, em apohicvranet.

SETENTVCKE 22.

Momen, tvklike pakkeko hompetv-rakkot vwolicvtes, ohhoyvnkv kihocat.
2 Momen plest enhomvhhotv cokv-hayvlke esyomat estomen elecvke tayat vhopoyakvtes: este sulkan em penkvlvket omekv.
3 Momof Setvnet, Cutvse, Eskalev kicetv, vhonkvtkv pale hokkolohkakat hvmken eceyvtes.
4 Momen ayet, plest enhomvhhotan momen kvpetvnvlken estomēn *Cesvs* em wiyye tayat em opunvyecvtes.
5 Momen afvckvket, cvtokunawv emetvn temfvccakvtes.

6 Momen etemfvciyet, este sulkat fullekon em wiyyetv etektvnkc hopoyvtes.
7 Momof tvklike pakkeko-nettvt, ohhoyvnkv elehocvranat, vlakvtes.
8 Momen, Vhohyet, ohhoyvnkvn pum etetakuecvks, hompeyvren, kicet, Petv Cane tepakan vtotvtes.
9 Momen, Estvmvn etetakueceyvren kometske haks? kicakvtes.
10 Momen, Hecvkes, tvlofvn cukolakatskof, estet, pecv uewv vcvnken es hvlatet, ece'nrvpvres; mvn vcvkvhoyet, cuko eceyaten cukolvkvks.
11 Momet, Mvhayvt *okat*, Cukopericv en nvthofv, vn kerrepvlke vpaket ohhoyvnkv hompvye tayat estvmvn oçe haks? ce kicet os, cuko-pucasen kicatskvres.
12 Momen onvpv nvthofv rakke etetakuehocen cem mellvkvres; mvn etetakuecvks, kicakvtes.
13 Momen vhohyet, kicakvte etvpomen eshecakvtes; momet ohhoyvnkvn etetakuecakvtes.
14 Momen hvse-vkerkv vlahkof, vpastelvlke palen hokkolohkakat vpvkaken, likvtes.
15 Momet, Cv yacet, cv 'stemerkeko emunket, ece 'pakvket heyv ohhoyvnkv hompetvn komvyvtet os.
16 Ce kicvkvyet omekv, Hvtvm hompvko emunken Hesaketvmese em etvlofvn esfvcike tvlkvres, kicakvtes.
17 Momet sesketucen 'sehset, *Hesaketvmesen* vkvsamvtes, momet, Heyvn 'sehset, etekvpicvkes;
18 Ce kicvkvyet omekv, Pvrko en lokce eskvko emunken, Hesaketvmese em ohmekketv vlahke tvlkvres, kicakvtes.
19 Momet tvkliken ehset, *Erken* vkvsamet, kvlkahyet, e'makvtes, Heyvt cv'na cem ocvket omes; vnen es vc vkerrickvn heyvn momecvkes, maket.

20 Matvpomen hompetv hoyanat sesketucen *sehset*, Heyv sesketuce cv catv setemfvccetv mucvset *omes*, mv ece 'rahkv take pvlatkat.

21 Momis hecvkes, mv cv wiyyat e'nke vc vpaket ohhompetvn oh ocet *os*.

22 Momen mehenwvn este E'chuswv *em* mellvkvte etvpomen ayvranet omes, momis en holwakes, mv este wiyye *huerat!* makvtes.

23 Momen vpvkakat estvt heyvn momeovranet omat ete'm 'pohetvn vlicecakvtes.

24 Momen momof vnrvpkv ete'm ocakvtes, estit rakke mahat os komhoyvranat ohfvccvn.

25 Momen, Centilvlke em mekkvlke ohfvnkaket os; momen yekcetvn es ohfvnkakat est' enheromakan kihocet os.

26 Momis cemet mv ohmatskvs; momis ece pakvke rakke mahat esmvnettat omēt omekvs; momen ece 'pakvke homahtat *est' em* vtotkat omēt *omekvs*.

27 Momen hompetv vlikat, monkat mv vtotkat, estvt 'sen rakket o haks? hompetv vlikat mv toko? momis vn *tat* vtotkv omit ece 'pakvkit omis.

28 Vc vpaket naorkepueckv cv komhoyof fekhonnakvte toyatskes.

29 Momen Cv'rket *ohmekketv* vm mellvte etvpomen ohmekketvn cem mellvkvyet os;

30 Vm ohmekketv ofvn vm ohhompetvn vh vpoket, hompet eskatskvren, momet mekkvlke em ohliketvn oh vpoket Eslevl em vliketv palc hokkolohkakan ohfvccecatskvren.

31 Momen Pucaset *okat*, Sima, Sima, hecvs, teleko etvpomen *ce'*nyoyvret Setvnet ce yacvtet os.

32 Momis cem emekusapvyvtes, cem vkvsvmkvt sumkekaren; momen rafuliketskof, etecakketskan yekcvkuecvs, kicvtes.

33 Momen, Pucasē, ece 'cvkvyetv vm etetakes, cukoyekcv momet elkv vteken, kicvtes.
34 Momen, Ce kicis, Petv toyetskat, mucv-nettv tottolose en hunvnwv hakeko munken cv kerretskat ehelaksecetske svtutcenvres, kicvtes.
35 Momet, Cvtokunawv en sukcv, ehvlewv en sukcv momet estelepikv tis ocekon ece 'totvkvyof, naket cen sepekvt haks? kicakvtes. Momen, Naket sepekates, makakvtes.
36 Momof, Momis hiyomat cvtokunawv en sukcv ocat sayekvs, momen matvpomen ehvlewv en sukcv; momen estit eslafkv-cvpkon ocekat, en kapvn wiyyet, nesekvs.
37 Ce kicvkvyet omekv, Nake vc ohfvccv hoccat sohfvckvranat tvſkuset os, Vhakv kacvlken vpaket vhonkvtkvtes, makat; nake vc ohfvccv ocakat emeyuksvn ocvkvranet omekv, kicakvtes.
38 Momen, Pucasē, eslafkv-cvpko hokkolet yvmvn *ocakes*, kicakvtes. Momen, Tetayes, kicakvtes.
39 Momet osiyet, ekvnhvlwe Olefvn oh ayvtes, momvnto omet; momen en kerrepvlken vcvkvpeyvtes.
40 Momen mvn rohrof, Mekusvpvks, nake *ce* naorkepuece taye eskerretv esceyatskekaret, kicakvtes.
41 Momet cvto awiketv hvmke en hopvyen em akueket omvtes, momet tokkehket, emekusapvtes,
42 Cvrkē, kometsken omat, heyv sesketucen *es* vm vkueyicvs; mome estomis vne komvyate tokot, ceme *kometskatet* momekvs, maket.
43 Momen encelv hvlwen a hvtapket em e heckuecet, yekcicvtes.
44 Momen em estemerkv rakket omen, ohvtvlaken vyekcet emekusapvtes; momen em meskat catv cvfke rakrvke ekvnvn tvk pvlatke omêt omvtes.

45 Momen mekusapvtet ahuyiret, en kerrepvlken *em* vlahkof, feknokketv omecicen nocicaken hecvtes,
46 Momet, Estoman nocicatske haks? asvpvkilet, emekusvpvks, nake *ce* naorkepuece taye eskerretv esceyatskekaret, kicakvtes.
47 Momen opunaye munkof, hecvs, este sulke mahet, momen Cutvse kihocat, pale hokkolohkakat hvmket, homvn ayet, Cesvs vfvnkvranet vwolicvtes.
48 Momis Cesvs *okat*, Cutvsē, este E'chuswv vfvnketvn es wiyyetske te? kicvtes.
49 Em vfolotakat nake ocvranat hecakof, Pucasē, eslafkvcvpkon es caskeyvr haks? kicakvtes.
50 Momen mv hvmkat plest enhomahtv hvlwat em vtotkvn casket, e hvcko vkvpervn en tacvtes.
51 Momen Cesvs vyoposket, Mucv vteken etektvnecvks, makvtes. Momen e hvckon *en* celayet, em wicecvtes.
52 Momof Cesvs, plest enhomvhhotv, cuko-vcakat en kvpetvnvlke vculvke esyome en yicakat, Este horkopvn vnrvpe omēt eslafkv-cvpko eto-warke tis cawet yicatske haks?
53 Nettv omvlkvn ece 'pakvkit cuko-vcakan arvyof, vc vnrvpet ce'nke taken rvtosecatskekates; momis heyv hvse-vkerkv cenaket's, momet yomucke en yekcetv *tes.* kicakvtes.
54 Momof esahket, hvlatet, plest enhomahtv hvlwat en cukon esceyakvtes. Momen Petvt hopvyen a vcvkarvtes.
55 Momen *cuko* en nvrkvpv etektvnkat nvrkvpvn totkvn etecahket, tohkvlket vpokof, Petvt vpaket likvtes.
56 Momis, totkv tempen likof, hokte mvnette hvmket hecet, vhericet vketecet, Momen heyv hunvnwvt vpakvtes, makvtes.
57 Momen *Cesvs ohfvccv* ehelaksecvtes, Hokte toyetskat, mv *esten* kerrvkos, maket.
58 Momen mv hoyanat hofunekon etit hecvtes, momet,

Cemeu mv hvmkat toyetskes, kicvtes. Momen Petvt, Este-hunvnwv toyetskat, mv toyvks, kicvtes.

59 Momen mv hoyanat hvse-vkerkv hvmkvteken, etit yekcen kerkuecvtes, Mehenwvn heyv esteu vpakvtes; Kalvlvlket omekv, maket.

60 Momen Petvt, Este-hunvnwv toyetskat, nak maketskat kerrvkos, makvtes. Momen moman vpakusen punaye emunkof tottolose en hunvnwv hakvtes.

61 Momen Pucaset a oh fulotiket, Petvn hecvtes. Momen Petvt Pucase em opunvkvn vkerricvtes, mv, Tottolose en hunvnwv hakeko munken, vc ohfvccv ehelaksecetske svtutcenvres, kicvte.

62 Momet Petvt osiyet, tayen hvkihkvtes.

63 Momen hunvntake Cesvs hvlvtakat, nakhayekot, nvfkakvtes.

64 Momet e turwvn 'mvrvnayahkof, e turofvn en nafket, Owalvs, cę nvfikat estit o haks? maket, em 'pohakvtes.

65 Momet nanvke etv sulken tvklecaket vnrvpet punayakvtes.

66 Momen hvyatkan vpakusen este em vculvke, plest enhomvhhotvt, momet cokv-hayvlke etohkvliket en nvkvftetvn ceyicakvtes,

67 Mv Klist tat toyetska? pum onayvs, makaket. Momen, Cem onayvkvyis, vkvsahmatskekos, kicakvtes.

68 Momen vneu *cem* 'pohin omat, vm vyoposket, monkat *vc* vyecihcatskekos.

69 Heyv ertopvrv este E'chuswvt Hesaketvmese en yekcetv em vkvpervn likvres, kicakvtes.

70 Momof omvlkvt, Monkv cemet Hesaketvmese E'ppuce toyetske haks? makakvtes. Momen, *Mvt* omes, cv kicatskes, kicakvtes.

71 Momen, Sohkerkv ohvtvlvken estomen pu yace haks? c cukwv aossen pohhēkv, makakvtes.

SETENTVCKE 23.

MOMEN mv este sulkat omvlkvt asvpvkilet, *Cesvs* hvla-
tet, Pilvten 'sem vpeyvtes.
2 Momet vnrvpetv vlicecakvtes, Heyv *estet* etvlwvn fiye-
cicet, ekv-feketv Sesvn emetvn vsehen esheceyvnks, Vne
mahusat Klist, mekko, toyis, maken.
3 Momen Pilvtet em 'pohet, Cusvlke em Mekko toyets-
ke haks? kicvtes. Momen, Maketskes, kicet, em vyo-
poskvtes.
4 Momof Pilvtet, Heyv hunvnwv nake em mvttat eshe-
cvkos, plest enhomvhhotvn momen este sulkan kicvtes.
5 Momen svheremahen ohyekcvke tates, Este eteyamet
os, Kalvlen vlicecet momet yvmvn oret, Cutev hvmecicat
mvhayet os, makaket.
6 Pilvtet Kalvle ohfvccvn pohof, mv este Kalvlvlket
omat vpohvtes.
7 Momet Helot em ohmekketv elecvn hueret omat ker-
ran vpakusen Helon ohtotvtes, Helot mv omof Celuslv-
men aret omen.
8 Momen Helot Cesvs hecof, afvcke estvmahet omvtes;
eme ohfvccv nanvke sulken pohat omecicen, hofunen
hecetvn eyacvtet omekv; momet nakeskerkv momecen
hecetvn komvtes.
9 Momof opunvkv sulken 'sem 'pohvtes; momis naken
em vyoposkekates.
10 Momen plest enhomvhhotv cokv-hayvlke esyomat
svpaklet tetayen vnrvpakvtes.
11 Momen Helot en suletawvlken vpaket nakhayekot,
vpelicakvtes, momet kapv hololoccen accecet, hvtvm
Pilvten ohtotakvtes.
12 Momen mata nettvn Helot Pilvte tepakat tenhes-
svlke hahoyet omvtes; mv enhomv enhomeckv te'm
ocakvtet omekv.

13 Momen Pilvtet, plest enhomvhhotvn semevpayvlken momen este sulkan etoh nvkvftecahkof,

14 Este fiyvthuecv omecatsket, heyv hunvnwvn es vn yicatsket os; momen hecvkes, ce homvn *em* 'pohhvyat, mv nanvke es vnrapatske ocat heyv hunvnwv em mvttat hvmkis eshecvkis;

15 Momēt os; momen Helot *eshece* sekis; centaken ohtotvyisekv, momen nake elkv oren em momehoce sekos.

16 Monkv rukahfit, enrecopares, kicakvtes.

17 (Hompetv-rakko omof hvmken em enrecopvranat tvlkuset omvtet omekv.)

18 Momen etemvpvlwusen huehkaket, Vkueyvs, heyv *esten*, momet Pvlapvsen pum enrecopvs, makakvtes.

19 (Mv, este tekyvmketv tvlofvn hakvten, momet esteleckv omecicen cuko-yekcvn pihokvtet omat.)

20 Pilvtet, monkv, Cesvs enrecopetvn komet, hvtvm em punayakvtes.

21 Momis huehkaket, Etohweklepkvn svrvhvs; etohweklepkvn svrvhvs, makakvtes.

22 Momen svtutcenvn em punayet, Estoman, holwvke naken momece haks? ēlē taye em mvttat eshecvkis; monkv rukahfit, enrecopares, makvtes.

23 Momen fekhonneket, en hake yekcvken 'sopunayet, tohweklepkvn svrahkvren makakvtes; momen mv em opunvkv, plest enhomvhhotv '*mopunvkv* esyomat muntalvtes.

24 Momen Pilvtet, makakat vcvkvyen momvres, *maket* ohfvccecvtes.

25 Momen mv este tekyvmkat momet esteleckv omecicen cuko-yekcvn pihokvte, mv *en* komakvte, em enrecopvtes; momis Cesvn komakan em wikvtes.

26 Momen es vpeyof, Silenvlke *tvlofv* en lvpvtke aosse, Simv hvmken hvlahtet, etohweklepkvn oh wvkecakvtes, karonet Cesvs 'svcvkayvren.

27 Momen este etohkvlkat sulke mahet, hoktvkeu, en
wahoket hvkihhokat vcvkvpeyvtes.
28 Momis Cesvs oh fulotket, Celuslvme echushoktvke
toyatskat, vne *vc* vrahkvn hvkihkekot, momis ceme
momen ce'chustake vrahkvn hvkihkvkes, makvtes.
29 Nettvt yicvranet omekv, mv omof, Echussvkekat
momen nvrke *hopuewv* heckuecvkvte sekat, momen epese
coyicvkekatet en herakes, mahokvres.
30 Momof, ekvnhvlhawan, Ep oh pvlvtkvks; momet
rvnen, Ep ohrvnvks, kicetvn vlicecvkvres.
31 Momen eto lanofv heyv nanvken momecaken omat,
eto talofv naken momecvkhoyvr haks? kicakvtes.
32 Momen etv hokkole vhakv kacvlken, pvsvtvranat
vpvken svpehoyvtes.
33 Momen ekvnv Kalfvle kihocan yicof, mvn svrvhakv-
tes, momet vhakv kacvlkeu; hvmket vkvpervn *svrahken*,
hvmkat vkvskvnvn *svrahken*.
34 Momof Cesvs, Cvrkē, em merrvkvs; naken estoma-
kat kerrvkekot omekv, makvtes. Momen em accvke
tekvpicaket, estit omvranat eskerrakvtes.
35 Momen este sulkat hecet svpaklvtes. Momen semev-
payvlkeu vpvkaket nakhayvkekates, Etv hesahuecvnkes:
e hesayecekvs, Hesaketvmese enhopoyvtet, Klist ton
omat.
36 Momen suletawvlkeu, en yicet, uetuksen 'sem wiy-
yet, nakhayvkekates,
37 Cusvlke em Mekko toyetsken omat, e hesayecvs,
maket.
38 Momen eshocefetv hoccat onvpvn *ocat*, Klekvlke,
Lomvlke Hepluvlke esyomat em punvkv ofvn hoccet omv-
tes, HEYVT CUSVLKE EM MEKKO TES, maket.
39 Momen vhakv kacv vtvrtakat hvmket, Klist toyetsken
omat, e *hesayecet* pumeu *pu* hesahuecvs, maket tvhikvtes.

40 Momis hvmkat vyoposket, Mata ohfvcceckv ofvn hueretsket omat, Hesaketvmesen en ce penkvlcko haks? maket em vsehvtes;

41 *Momet*, Momen pume fvccvn *ep ohfvccehoces*, pum vtotketv vcvkvyen feketv esohfvcken pun hecket omekv; momis heyv hunvnwvt nako em mvtte sekos, *maket.*

42 Momet, Pucasē, cem ohmekketvn eceyetskof, vc vkerricvtcvs, Cesvn kicvtes.

43 Momen Cesvs, Mehenwvn ce kicis, Mucv-nettvn palvtis ofvn vc vpaketskvres, kicvtes.

44 Momen hvse-vkerkv sepakvteket omvtes; momen hvse-vkerkv esostvpakat oren yomucket ekvnvn hvmecicvtes.

45 Momen hvse yomucken, cuko-vcakat setentvckv tesetkvtes.

46 Momen Cesvs opunvkv yekcen es hohikof, *Cv*'rkē, ce'nke ofvn vm puyvfekcvn wikis, makvtes. Momet heyvn mahkof, hesakvte wikvtes.

47 Momen sentulevt nak momehocan hecof, Hesaketvmesen vrakkuecvtes, Mehenwvn heyvt hunvnwv fvccet omvtes, maket.

48 Momen este mv hecetv vnvkaftat omvlkvt, nanvke momehocan hecakof, e hokpen oh nafket, fulecvtes.

49 Momen em etekerhoyetv omvlkvt, momen hoktvke Kalvle asosset vcvkvpeyvtet, hopvyen a svpaklet, heyv nanvken hecakvtes.

50 Momen hecvs, hunvnwv semevpayv, Cose hocefket *arvtes;* hunvnwv here momet fvccet:

51 (Mvt em vkerrickv take momen momecakat em vkvsvmekates:) Cusvlke em etvlofv Alemvrev avtet *omvtes*, emeu Hesaketvmese em ohmekketvn emehaket.

52 Heyvt Pilvtet oh ayet, Cesvs e'nan *em* 'pohepvtes.

53 Momet a ehset, hvnvwelv tvrken es vpvliyet,

sepvlkv, cvto a kofkvten, este wvkechoyvte sekat ofvn wvkecvtes.
54 Momen mv nettvt etetakueckvt omvtes, momen fekvpkv nettv vwolicvtes.
55 Momen mv hoktvkeu, vpaket Kalvlen asossvtet vcvkvpeyet, sepvlkvn, momen estomen e'na wvkechoyaten hecakvtes.
56 Momet fulehcet, neha-fvmecv momen esfvmecickvn etetakuehcet, fekvpkv nettvn fekvpakvtes, vhakv vcvkvyen.

SETENTVCKE 24.

Momet nettvcakuce *nettv* enhvteceskvn, hvthvyvtkusen, emet, momen *hoktvke eti* vpvkaken, esfvmecickv etetakuecvkvten sepvlkvn esyicvtes.
2 Momet cvto sepvlkv em vkueyihocen hecakvtes.
3 Momet esceyet, Pucase Cesvs e'nan hecvkekatcs.
4 Momen mome ocvtes, mv ohfvccv en kerkvkeko emunkof, hecvs, hunvntake hokkolet, em accvke hvyayvhoken, etempen sehokvtes.
5 Momet *hoktvke* penkvlaket, potopohokof, Estoman pvsatkat em etenrvwvn wenakat hopoyatska? kicakvtes.
6 Yvmv sekos; momis akvwvpkēs: Kalvlen are emunkc cem punayvkvten vkerricvks,
7 Este E'chuswv, este holwvyecakat e'nke ofvn wihohken, svrahkvres; momen nettv svtutcenan akvwvpkvrēs, maket.
8 Momen em opunvkvn vkerricakvtes,
9 Momet sepvlkv *ocan* rafulehcet, heyv nanvke omvlkvn palen hvmkontvlakan momet vpvltake omvlkvn *em* onayakvtes.
10 Mv heyv nanvke vpastelvlken em onayakat Mele Maktelv, Coanv, Mele Cems *e'cke* esyomat, momen *hoktvke* eti vpvkakat tates.

11 Momen em opunvkvt nanvkoketv omē 'sem moma-
kvtes, momet vkvsvmvkekates.
12 Momof Petvt ahuyiret, sepvlkvn oh letkvtes: mo-
met oh cunehket, hvnvwelv tvrke accvke entvlket kaken
hecet, nak momehocat em estomahet omen, enkvpa-
kvtes.
13 Momen hecvs, hokkolet mv nettvn tvlofuce Emevs
hocefken, Celuslvme em vhopvye vkerkv kolvpakvteket
omen, vhoyvtes.
14 Momet heyv nanvke ocakvte omvlkvn 'sete'm puna-
hoyvtes.
15 Momen mome ocvtes, *ete'm* punahoyet ete'm 'poha-
kof, Cesvs mahusat vlaket, vpahket ayvtes.
16 Momis en renakv *naket* mvnvttecvtes, kerrvkekaren.
17 Momen *Cesvs*, Yvkvpake, ce feknokhoket omat,
heyv opunvkv es ete'm punahoyatskat estomvket o haks?
kicakvtes.
18 Momer hvmket, Kleopvs hocefket, vyoposket, Ceme
tvlkuset tvleporvt Celuslvmen aret, nanvke heyv nettv
take omof mvn momehocat kerretskeko haks? kicvtes.
19 Momen, Nanvket o haks? kicakvtes. Momen *em
vyoposket*, *Nanvke* Cesvs Nasvlvlke, owalv Hesaketvmese
momen este omvlkv ehomv opunvkv nake momecetv te-
pakat ofvn yekcet omvte, ohfvccvn:
20 Momen plest enhomvhhotvt momet pum evpayvlket
elkvn ohfvccehocvranen wikahken, svrvhakvte:
21 Momis mvt Eslevl enrecopvranvte tes, *komet* en-
honrēmvts; momen heyv nake omvlkv ohvpakat,
heyv nanvke momehocvte vtekat mucvt nettv svtutce-
nat tes;
22 Momen ohvtvlakat hoktvke pum etohkvlketv sasat
pu feksumnuecakis, sepvlkv hvten fuliyet,
23 Momet e'nan hecvkekot, eryicet, Nak hecihocan,

encelvlket, Wenaket omes, makaken heceyis, makaket.

24 Momen epu 'pvkakat vpvlwvt sepvlkvn vpeyet, hoktvke kicakvte etvpomen hecakis: momis emen hecvkekis, kicakvtes.

25 Momen, Aeha ce hoporrenvkeko, momet nak omvlkv owalvlke opunayakvte vkvsvmetv efeke yulohusatskat!

26 Klist, heyv nanvken es estemeriket, em vrakketv eceyvre fvccvt omekat haks? kicakvtes.

27 Momet Moses owalvlke omvlkv esyoman es vlicehcet, Hoccat omvlkv ofvn mv nanvke eme ohfvccv ocakan em ohhvyayicvtes.

28 Momen mv tvlofuce vpeyvte 'rvwolicaken, ohvtvlake ayvrane omecvtes.

29 Momen ohyekcicet, Epu 'paket fekhonnvs, yafket omen, nettvt hoyvnvranuset omekv, makakvtes. Momen vpaket fekhonnvranet eceyvtes.

30 Momen mome ocvtes, vpaket hompetvn vlikof, tvkliken ehset, *Erken* vkvsahmet, kvlkayvtes, momet emakvtes.

31 Momen e turwvt enrvmrakvtes, momen kerrakvtes: momen heckeko hakvtes.

32 Momen ete'm punahoyet, Hoccat pum enramof, pu feke ep ofv vhetkvke omekat haks? makakvtes.

33 Momet mv hvse-vkerkv mahusan asehoket, Celuslvmen fulhoket, palen hvmkontvlakat vpvkakat esyomat etohnvkaftan,

34 Mehenwvn Pucaset akvwvpiket, Simvn em e heckuehcvt hakis makaken eshecakvtes.

35 Momen nenen *vhoyof* nanvke *momehocan*, momen tvklike kvlkayan es kerrakvten onvyakvtes.

36 Momen momē opunayakof, Cesvs mahusat en nvr kvpvn hueret, Herkvt cem *ocvkekvs*, kicakvtes.

37 Momis em estomahen, feksumkakvtes, momet, Puyvfekcvn hecēt omēs, komakvtes.

38 Momen, Estoman ce fekhervkeko haks? momen estoman ce feke ofv vkerrickvt kvwvpkaket o haks?

39 Hecvks cv'nke momen cv'le, vne mahuset omat; cv celayet, hecvks: vpeswv fune esyome ocvye hecatskat puyvfekcvt ocekot omekv, kicakvtes.

40 Momet momēn opunahyof, *e*'nke *e*'leu hecicakvtes.

41 Momen em estomahet, afvcketv omecicen vkvsvmvkeko emunkof, *em punayet*, Hompetvn yvmvn ocatske haks? kicakvtes.

42 Momen rvro hotopke tvcken, momen fo-en-cvmpen emakvtes.

43 Momen cahwet, ehomvn hompvtes.

44 Momet, Heyvt opunvkv ece 'pakvkvye emunkof ce kicvkvyvtet *omakes*, mv nanvke Moses em vhakv, momen owalvlke, momen Sams cokv ofv vc ohfvccv cohoyvte ocakat omvlkvt esfvckvranat tvlkuset omat, kicakvtes.

45 Momof em vkerrickv taken enrvmricvtes, Hoccakan kerrvkvren,

46 Momet, Hiyomēn coket os, momen Klist momēn estemeriket, nettv svtutcenan akvwvpkvre,

47 Momen e hocefkv ofv vkerrickv etickv, momet holwvyeckv enkvpvketv Celuslvmen vlicecet tvlwvvlke omvlkv em erkenvkhoyvre fvccvt omemvts.

48 Momen heyv nanvke ohfvccv cemet akerrvlke toyatskes.

49 Momen hecvs, Cv'rke em etemfvccetvn a ec ohtotvkares: momis Celuslvme tvlofvn fekhonnatsket emunken, yekcetv hvlwe vten 'sece'cce ocvkvres, kicakvtes.

50 Momet evpayet Pervne vteken esossvtes, momet e'nken kvwahpet, merkvn oh opunaytes.

51 Momen mome ocvtes, merkvn oh opunayof, em
eshohyen, hvlwan escehoyvtes.
52 Momen vrakkuecaket, afvcketv rakken es *afvckvket*
Celuslvmen oh fulecvtes:
53 Momet Hesaketvmesen vkvsamet, vrakkuecaket,
cuko-vcakan fulle emunkv tates. Emen.

OPUNVKV-HERV

CANE COYVTE.

SETENTVCKE 1.

Hvteceskv omof Opunvkv tates, momen *mv* Opunvkvt Hesaketvmesen vpakvtes, momen *mv* Opunvkvt Hesaketvmese tates.

2 Hvteceskv omof matvwvt Hesaketvmesen vpakvtes.

3 Nanvke omvlkvn mvt hayvtes: momen mvt sekate mv hakvte hvmkis hakekates.

4 Mv ofvn hesaketv ocvtes: momen *mv* hesaketvt este en hvyayvke tates.

5 Momen hvyayvket yomuckofvn hvyayakes; momen yomuckatet kerrekates.

6 Hesaketvmese atotet, hunvnwvt, Cane hocefket, huervtes.

7 Matvwvt ohkerkuecvt vlaket omvtes, Hvyayvke ohkerkuecvranatet, mv eteropotten *este* omvlkvt vkvsvmvkvren.

8 Mv Hvyayvke tokates, momis mv Hvyayvke ohkerkuecvranatet *vlakvtes.*

9 Mvt Hvyayvke mehenwet, ekvnvn vlaket este vtekat ohhvyayicat tates.

10 Ekvnvn arvtes, momet ekvnvn hayet omvtes, momen ekvnvt kerrekates.

11 Enaken em vlakan, enaket evpayvkekates.

12 Momis estomomuset evpayakat, mv e hocefkv oh vkvsvmakat, Hesaketvmese e'ppucetake hakvkepvren yekcetvn e'mvtes:

13 Mv catv es heckat tokon, monkat enavpeswv komat tokon, monkat este komat tokon, momis Hesaketvmese *es heckaten.*

14 Momen Opunvkvt enavpeswv hakvtes, momet, herkv mehenwvu es fvcket, epu 'paket aremvts, (momen en rakke hvmkuse Erke heckuecvte en rakke omēn hecēmvts.)

15 Canet mvn ohkerkuecet, huehkvtes, Heyvt mv tvnkes, Cv yupv vlakat vn homahtv hakes, make opunvyecvyvnke, cv homv tatet ok.

16 Momen es em fvcketv, herkvn hvtvm herkvn, omvlkeyatet pun heckvtes.

17 Vhakv Moses etehoyvnen *Hesaketvmeset* estemen, herkv mehenwv esyomat Cesvs Klist etehoyvnen vlakvtet ok.

18 Este estomet estofvn Hesaketvmese hecvte sekos; Eppuce hvmkuse heckuecvtet, Erke e hokpe vpikat, mvt ohkerkuecvtes.

19 Momen Celuslvme aenkvpvke Plestvlke Lefitvlke esyome, Estimv toyetske haks? kicake em 'pohvkvrane Cusvlke ohtotakof, heyvt Cane em ohkerkueckv tes.

20 Momen ehelaksecekot, e ohkerkuecvtes; momet e ohkerkuecet, Klist toyvkos, *makvtes.*

21 Momen, Naket o haks, monkv? *kicaket* em 'pohakvtes. Elivs toyetskvh? Mv toyvkos, makvtes. Mv Owalv toyetskvh? *kicakvtes.* Momen, Hekos, *maket em* vyoposkvtes.

22 Momof, Estimv toyetske haks? a pu 'totakan em onvyeyvren. Ceme ec ohfvccv naken maketske haks? kicakvtes.

23 Opunvkv en haket vnrvwvn huehke, Hesaketvmese

em vyetv lvpotken hayvkes, makat toyis, owalv Esivs
makvte vcvkvyen, makvtes.
24 Momen mv vtotvkhoyat Falvsevlke tates.
25 Momen, Monkv, Klist, monkat Eliv . monkat mv
Owalv toyetskekon omat, estoman paptisetske haks?
kicet, em 'pohakvtes.
26 Canet em vyoposket, Uewvn es paptisit omis: momis
hvmket kerratskekot ece 'pakvket hueres;
27 Cv yupv vlake vn homahtv hakat, mvt mv tes, mv
em estelepikv sohwvnakv en recopvye taye heretv orvkat.
28 Heyv nanvke, Cotvne tvpalv Perepelvn, Cane papti-
san momaket omvtes.
29 Rempvkse Cesvs em vlaken Canet hecet, Hecvkes,
Hesaketvmese en Yvpefikuce holwvyeckv ekvnv enkvpi-
cat! makvtes.
30 Heyvt mv tes, Cv yupvn hunvnwv vlaket vn homahtv
hakes, opunvyecit makvyvnke; cv homv tatet ok.
31 Momen kerrvkvnkes: momis Eslevl em ohkerkvren
uewvn es paptisit vlakit omis.
32 Momen ohkerkuecet, Puyvfekcvt pvce-howe omēt
hvlwen a hvtapket, oh fekhonnen hecvyvnkes.
33 Momet kerrvkvnkes; momis mv, Uewv es paptisvs,
cy kice vc vtotvtet, Estimvn Puyvfekcvt hvtapket oh
fekhonnen hecetskat, mvt mv tes, Puyvfekcv Vcakat es
paptisat, cv kicvnkes.
34 Momen hecit, Heyvt Hesaketvmese E'ppuce tes,
makit kerkuecvyvnks, Canet makvtes.
35 Hvtvm rempvkse Cane en kerrepvlke hokkolen
esyomet svpaklvtes:
36 Momet Cesvs yvkapen hecet, Hecvkes, Hesaketv-
mese en Yvpefikuce! makvtes.
37 Momen en kerrepvlke hokkolat opunayat pohaket,
Cesvs vcvkvhoyvtes.

38 Momof Cesvs a fulotiket, vcvkvhoyen hecvtes, momet, Naken hopoyatske haks? kicvtes. Momen, Lapi, (mv oh yvtekhoyat, Mvhayv maketvt omen,) Estvmvn liketska? makakvtes.

39 Vthoyet, hecvkes, kicvtes. Vthohyet, estvn likat hecakvtes, momet mv nettv em fekhonnvkepvtes, hvsevkerkv espalat mahet ok.

40 Cane *opunaye* pohahke vcvkvhoyvte hvmkat, Simv Petv etecakkat, Vntolu tates.

41 Etecakkat mahusat Simv taten eshecvtes, momen, Mesiv eshēcēs, kicvtes; mv ohyvtekhoyat Klist tes.

42 Momet Cesvs 'sem vlakvtes: momen Cesvs hecof, Simv Convse e'ppuce toyetskes: Sefvs ce kihocvres, kicvtes, mv ohyvtekhoyat, Cvto, maketvt omes.

43 Rempvkse Cesvs Kalvlen vyetvn komvtes, momet Felvpen eshecet, Vc vcvkvtes, kicvtes.

44 Momen Felvpe Persitv, Vntolu Petv tepakat eme tvlofv, aosse tates.

45 Momen Felvpe Neranevl eshecet, Moset vhakv ofv *opunvyece coyvte*, momen owalvlke opunvyece coyakvte, Cesvs Nasvlvlke, Cose e'ppuce eshēcēs, kicvtes.

46 Momen Neranevl, Nake heret Nasvlen aosse taye hakes? makvtes. Vhtet, hecvs, Felvpet kicvtes.

47 Cesvs Neranevl em vlaken hecvtes, momet, Hecvkes, Eslevlke mehenwe, mv ofv mvkerretv sekat! makvtes.

48 Neranevl, Estvmv vten cv kerretska? kicvtes. Cesvs em vyoposket, Felvpe ce'nhuehkeko munken, ke-rakko em vpe elecv liketskof, ce hecvyis, kicvtes.

49 Neranevl em vyoposket, Mvhaya, Hesaketvmese E'ppuce toyetskes; Eslevl em Mekko toyetskes, kicvtes.

50 Cesvs em vyoposket, Ke-rakko em vpe elecvn ce hecvyis, ce kihcikv vkvsametska? Heyv nanvke 'sen rakrvken hecetskvres, kicvtes.

51 Momet, Mehenwvn, Mehenwvn ce kicis, Heyv erynpv hvlwat en hauken *hecet*, este E'chuswv onvpvn Hesaketvmese em encelvlket acemecet momet hvtvpecen hecetskvres, kicvtes.

SETENTVCKE 2.

Momen nettv resvtutceman etepvyetvt ocvtes, Kenv *tvlofvn* Kalvle *ekvnvn;* momen Cesvs e'cket mvn arvtes:

2 Momen Cesvs en kerrepvlke esyoman *mv* etepvyetvn enhuehhokvtes.

3 Momen pvrko-opuswvt orekon, Pvrko-opuswvn ocvkekos, Cesvn e'cket kicvtes.

4 Momen, Hoktē, naken etem oceya? hvse-vkerkv cvnaket hvte vlvkekos, Cesvs kicvtes.

5 Naket o estomen ce kicvkis, momecvks, e'cket vtotkvlken kicvtes.

6 Momen Cusvlke es en hvsvteckv vcvkvyet cvto ueemvrkvswv faken hokkole monkat tutcene vcvnke vlken mvn vpohoyvtes.

7 Ueemvrkvswvn uewvn fvcficvks, Cesvs kicakvtes. Momen cukfvlvwv vteken fvcficakvtes.

8 Mucv svkcahwet, hompetv-rakko em evpayvn es em vpeyvkes, kicakvtes. Momen es em vpeyakvtes.

9 Hompetv-rakko em evpayv mv uewv pvrko-opuswv hakat *lasvtes*, momis estvmvn vtē tat kerrekates, (momis vtotkvlke uewv cvwakat kerrakvtes); lahsof, hompetvrakko em evpayvt hokte epayvranan enhuehkvtes,

10 Momet, Hvte vlicecof, este vtekat pvrko-opuswv heren a'slicen, em etetayen eskakof, 'hen holwvkusen aslicvnts; *momis* cemet pvrko-opuswv heran vcayecetsken, hiyomat ores, kicvtes.

11 Heyv nakeskerkv enhvteceskv Cesvs Kalvle *ekvnv*

Kenv *tvlofvn* momecat, en rakko heckuccvtcs; momen en
kerrepvlke oh vkvsvmakvtcs.
12 Heyv eryupv Kvpvnevn vkhvtapkvtes, eme, e'ckc,
etecakkakat, momen en kerrepvlkeu: momet nettv sulke-
kon mvn fekhonnakvtes.
13 Momen Cusvlke em ohhoyvnkvt vwolice tates; mo-
men Cesvs Celuslvmen ayvtes,
14 Momet cuko-vcakat ofvn wakv, yvpefikv pvce-
howe esyome wiyyakat, momen tokunawv esyoposkvlke
vpoken hecvtes:
15 Momet afushunuke vnvcomen estepketvn es hahyof,
omvlkvn cuko-vcakan sossicvtes, yvpefikv wakv svpvken;
momet esyoposkvlke en tokunawv a em pvlatet, ohhom
petv cektulcecvtes;
16 Momet pvce-howe wiyyakan, Yv nanvken vkuehuc-
cvkes; Cv'rke en cuko neskvcuko hahyatskvs, kicakvtes.
17 Momen, Cen cuko vyvkhvmketv cv lokes, *make*
cokat en kerrepvlket vkerricakvtes.
18 Momof Cusvlket em vyoposket, Heyv nanvke mome-
cetskat eskerkv estomen pu hecvkuecetske haks? kica-
kvtcs.
19 Cesvs em vyoposket, Heyv cuko-vcakat sumecicvkes,
momen nettv tutcenen akvwvpares, kicvtes.
20 Ohrolope pale-osten epohkaken heyv cuko-vcakat
etohtvrhoyvtes, moman comet nettv tutcenen akvwapets-
kvr haks? Cusvlket makakvtes.
21 Momis e'na en cuko-vcakan opunvyecet okvtes.
22 Momekv pvsatkan enkvpvket akvwvpikof, en kerre-
pvlke heyv kicvte vkerricakvtes; momet Cokat momen
opunvkv Cesvs makvten vkvsvmakvtes.
23 Momen Celuslvmen ohhoyvnkv hompetv-rakkon
aret, estet nakeskerkvn momecen hecakof, sulket e
hocefkvn oh vkvsvmakvtes.

24 Momis Cesvs em e wikekates, *este* omvlkvn kerrekv;
25 Momet estimvt este ohkerkuecvre enkusvpkekates;
este nake vpikat kerrekv.

SETENTVCKE 3.

Falvsevlket este-hunvnwv, Nekotemvse hocefket, Cu-
svlke semevpayvt huervtes.
2 Mvt neren Cesvs em vlaket, Lapi, mvhayv Hesaketv-
mese aenkvpvke toyetskat kerrēs; heyv nanvke eskerkv
momecetskat este momeceko tayet okv, Hesaketvmeset
vpvket omekon omat, kicvtes.
3 Cesvs em vyoposket, Mehenwvn, mehenwvn ce kicis,
Estet svnvcomvn heckekon omat, Hesaketvmese em
ohmekketv heceko tayes, kicvtes.
4 Este vculehpof, estomet hecke taye haks? svhokkolv
e'cke e nvrken ecehyet, hecke taye haks? Nekotemvset
kicvtes.
5 Cesvs em vyoposket, Mehenwvn, mehenwvn ce kicis,
Este uewv Puyvfekcvn tepakan es hecket omekon omat,
Hesaketvmese em ohmekketv eceyeko tayet os.
6 Enavpeswv es heckat enavpeswvt omen, puyvfekcv
es heckat puyvfekcvt omes.
7 Estomahes kohmetskvs, Svnvcomv heckvranatsket os,
ce kicvyat.
8 Hotvle estvmvn komat hotales, momen en hake po-
hetskes, momis estvmvn vtet ot, estvmvn ayet omat
kerretskekos; mv omēt os, Puyvfekcv es heckat vte-
kat.
9 Nekotemvset em vyoposket. Heyv nanvke estomet
mome taye haks? kicvtes.
10 Cesvs em vyoposket, kicvtes, Eslevlke em mvhayvt
omat, heyv nanvke kerretskeko haks?
11 Mehenwvn, mehenwvn ce kicis, Mv nake kerreyat

opunahoyes, momen mv nake·heccyvtet akerkuecēs, momen akerkueceyan pum esatskekos.
12 Ekvnv nanvken cem onayvkvyvten vkvsamatskekon omat, hvlwe nanvken cem onayvkvyat estomet vkvsamatskvr haks?
13 Momen este estomet hvlwe tvlofv vkvwvpkvte sekos, mv hvlwe tvlofv ahvtvpkvte, este E'chuswv hvlwe tvlofv likat, *vkvwvpkekaten* omat.
14 Momen Moses vnrvwvn cetto kvwapvte etvpomet este E'chuswv kvwvpkvranet os:
15 Estimvt o estomet oh vkvsamat estemerkekot, hesaketv yuksv sekon ocvren.
16 Hesaketvmese ekvnv vnokece mahat hiyomen orvtet omekv: E'ppuce hvmkuse heckuecvte emvtes, mvn estimvt o estomet oh vkvsamat estemerkekot, hesaketv yuksvsekon ocvren.
17 Hesaketvmeset E'ppuce ekvnv ohfvccecvren ekvnvn a ohtotet omekot, momis mv eteropotten ekvnvt hesakvren *vtotvtet omekv.*
18 Mv oh vkvsamat ohfvccekot os; momis mv oh vkvsvmekat ohfvcce hoyvnet os, Hesaketvmese E'ppuce hvmkuse heckuecvte hocefkvn oh vkvsvmekokv.
19 Momen heyvt ohfvcceekv tes; hvyayvket ekvnvn vlvkes, momis estet yomucken hvyayvke emuntvlen vnokecvkvtet omes, em vtotketv holwvhoket omekv.
20 Holwvke momecat vtekat hvyayvke en homecet, hvyayvke oh vtekot os, em vtotketv ohkerkvkekaren.
21 Momis fvccetv momecat hvyayvke oh ates, em vtotketv Hesaketvmese eteropotten vtotkvkvte tat kerkvke hakvren.
22 Heyv nanvke renyupv Cesvs en kerrepvlken esyomet Cutev ekvnvn yicvtes; momen vpaket mvn fekhonnet, paptisvtes.

23 Momen Caneu paptisvtes, Envn, Selem tempen, mvn
uewvt tayet omekv: momen en yicet, paptiskakvtes.
24 Cane cuko-yekcv hvte vpihokeko emunkekv.
25 Momof nake vpohkvt kvwvpkvtes, hvsvteckv oh-
fvccvn, Cane en kerrepvlke momet Cusvlke em etenrvwvn.
26 Momen Canen en yicet, Lapi, mv Cotvne tvpalv ece
'pakvnke, ohkerkuecetskat, hecvs, mvt paptisen, *este*
omvlkvt en yices; kicakvtes.
27 Cane vyoposket, Este naket en hecikekos, hvlwe
tvlofv a e'mhoyckon omat, makvtes.
28 Ceme etvwvt a vn kerrvlke toyatskes, Klist toyv-
kos, momis ehomv vc vtothoyes, makvyvte.
29 Mv ehiwv taranat ocat hokte-epayvranat tes; momis
mv hokte-epayvranat en hesset hueret, pohof afvcketvn
es afvckes, hokte-epayvranat em opunvkv en hake svrah-
kvn; momēt omekv heyv vm afvcketv esfvckes.
30 Emet ohvtvlvkvranes, momis vnet cv yokopvranet
os.
31 Hvlwe atatet omvlkvn ohfvnket os; estimvt ekvnv
enaket on omat, ekvnvlket omet ekvnv opunvyecet
omes; hvlwe tvlofv atatet omvlkvn ohfvnket os.
32 Momen nake hecet, pohvtet, mvn kerkuecet os,
momis mv kerkuecat estimvt em esekos.
33 Mv kerkueckv em esat Hesaketvmese mehenwe tat
em eskerkv vlicvtet os.
34 Hesaketvmese vtotvte Hesaketvmese em opunvkvn
opunayet omes: Hesaketvmese Puyvfekcv svkerkekon
emet omekv.
35 Erke Eppuce vnokecet ot, nanvke omvlkvn e'nke ofvn
wikvtet os.
36 Eppuce oh vkvsamat hesaketv yuksv-sekon ocet os;
momen Eppuce oh vkvsvmekat hesaketv hehcekos:
momis Hesaketvmese en cvpvkket oh fekhonnes.

SETENTVCKE 4.

Cane paptisat 'sensulken Cesvs enkerrepvlken hayet,
paptisen Falvsevlket pohan Pucaset kerret okv,
2 (Cesvs emet paptisekon, en kerrepvlket *paptisaket*
omisem,)
3 Cutev enkvpaket, hvtvm Kalvlen ayvtes.
4 Momen Semelev ekvnvn 'reteropottvranet omvtes.
5 Momof Semelev tvlofv vlakvtes, Sikv kihocan, ekvnv
Cekvpe e'ppuce Cose e'mvte vnakvn.
6 Momen Cekvpe em ueenkorkvt mvn likvtes. Monkv
Cesvs ayvtet hotoset omekv, ueenkorkvn oh likvtes;
momen hvse-vkerkv esepakat mahe tates.
7 Semelevlke hoktet uewvn ascvwvranet vlakvtes:
Esketvn v'mes, Cesvs kicvtes.
8 (En kerrepvlke hompetv nesvranet tvlofvn vpeyvkepet
omekv.)
9 Estomēt on Cusvlke toyetskatet esketvn vm 'pohetske
haks, Semelevlke hokte toyvyan? Semelevlke hoktet
monkv kicvtes; Cusvlke Semelevlke etohkvlketv etem
ocekot omekv.
10 Cesvs em vyoposket, Hesaketvmese esteman, momen
estimvt, Esketv v'mes, ce kicat kerretsken omat, em 'po-
hetskvnt omes, momen uewv hesaken ce'mvnt omes,
kicvtes.
11 Naken u'escvwetv ocetskekos, momen ueenkorkv
sufket oman, estvmv vten mv uewv hesake ocetske haks?
hoktet kicvtes.
12 Pu'rke Cekvpe, mv ueenkorkv pu'mvte, momet eme,
en hopuetake, momen en wakvlkeu eskakvte, sen rakkets-
ket o haks?
13 Cesvs em vyoposket, Heyv uewv eskat vtekat hvtvm
owvnhkvres:
14 Momis estimvt o estomet uewv emvyan eskat estofis

ewvnhikekos, momis *mv* uewv e'mvyat uekiwvt eme ofvn
hesaketv yuksv seko vfihne hakvres, kicvtes.
15 Pucasē, heyv uewvn v'mes, cv wvnhkekaren, momet
ascvwvranet vlvkvkaren, hoktet kicvtes.
16 Ahyet, ce'hen 'renhohiket, 'res vlvkvs, Cesvs kicvtes.
17 Hokte vyoposket, Cv'he sahsekos, makvtes. Heren
opunahyetskes, Cv'he sahsekos, *maketskat;*
18 Ce'hetake cahkepen ocetskvtet omes, momis hvmke
hiyome ocetskat ce'he tokot omekv: mv tat mehenwvn
ohketskes, Cesvs kicvtes.
19 Pucasē, owalv toyetskat hecis:
20 Pu'rkvlke heyv ekvnhvlwen mekusvpakvtet os: momen Celuslvme *mimvn* este emekusvpvkvranet os, makatsket os, hoktet kicvtes.
21 Cesvs kicvtes, Hoktē, heyvn vm vkvsvmvs, heyv
ekvnhvlwe tokon, momet Celuslvme tokon, Erken vrakkuecvranatskat hvse-vkerkv vlakes.
22 Ceme naken *vrakkuecat* kerrekot vrakkuecatskes;
pume naken vrakkueceyat kerres; vhesaketv Cusvlke
aossct omekv.
23 Momis hvse-vkerkv vlvkvranet os, momen hiyomat
mv tes, momof emekusapvlke mehenwakat puyvfekcv
momet mehenwetv ofvn Erken vrakkuecvkvranat, Erke
mv omakat vrakkuecvren hopoyet omekv.
24 Hesaketvmese Puyvfekcvt omes: momen eme emekusvpakat puyvfekcv momet mehenwv ofvn mekusvpvkvranet omes.
25 *Momen* Mesiv, Klist kihocat, vlvkvranet omen kerris:
mvt vlakof, nanvke omvlkvn pum onayvres, hoktet kicvtes.
26 Vne, cem punayvyat, *mv* toyis, Cesvs kicvtes.
27 Momof en kerrepvlket yicvtes, momet hokte ete'm
punayan estomahes komakvtes: momis, Naken hopo-

yetske haks? monkat, Estoman ete'm punayetske haks? estimvt makekates.

28 Momof hokte uescawkv wihket, tvlofvn ayepvtes,

29 Momet, Vhwet, este-hunvnwv nake momvyvte omvlkv vm onayan hecvkes: heyvt Klist toko haks? hunvntaken kicvtes.

30 Monkv tvlofv asosset, en yicakvtes.

31 Heyv em etenrvwvn en kerrepvlket enkusvpaket, Pucasē, hompvs, kicakvtes.

32 Momis nake hompetv ocepis, ceme kerratskekon, kicvtes.

33 Momekv en kerrepvlket ete'm 'pohaket, Este estomet hompetv 'sem vlahke haks? makakvtes.

34 Cesvs kicakvtes, Vn hompetvt mv a'c vtotvten em eyackvn momecit, em vtotketvn esyukpoyvranvyat tes.

35 Hvse ostet vhoske munkes, hiyyo vlvkvranat, makatskeko haks? Hecvkes, ce kicvkis, vfvnnaket cvpofvn oh hecvkes: entis naklokce es hathaket omekv.

36 Momen naklokce vteloyat feketv en hecket os, momen em ette hesaketv yuksv-sekon em vteloyet os; fokayat momen vteloyat etepvket afvckvkepvren.

37 Momen heyv ofvn heyv maketv mehenwes, Hvmket fokayen, etvt vteloyes.

38 Oh vtotkatskekatet vteloyatskvren ece 'totvkimvts; este etvt vtotkvkvtet on, em vtotketvn 'sohceyatskes.

39 Momen Semelevlke mv tvlofv vpokat sulket oh vkvsvmakvtes, Nanvke momvyvte omvlkvn vm onahyes, hokte make kerkuecat omeciceen.

40 Momen Semelevlket en yicet, vpvkvket fekhonnvren em 'pohakvtes; momen nettv hokkolen fekhonnvtes.

41 Momen ohvtvlakat sulket vkvsvmakvtes, eme mahusat em opunvkv omeciceen,

42 Momet, Mucv vkvsamēs, nake onayetskvte omecice

tokon, momis pume mahusat *opunayat* pohēpēkv, momet, mehenwvn heyvt Klist ekvnv Hesayecvt on kerres, hokten kicakvtes.
43 Momen nettv hokkole renyupvn mvn enkvpaket, Kalvlen oh ayvtes.
44 Cesvs eme mahusat, Owalv em ekvnv ofv vrakketv ocekos, maket kerkuecvtet omekv.
45 Momekv Kalvlen vlakof, Kalvlvlket, Celuslvmen hompetv-rakkon aret, nake momecat omvlkvn hecakvtet, cvpvyakvtes: emen hompetv-rakko oh vpeyakvtet okv.
46 Momen Cesvs Kalvle *ekvnv* Kenv *tvlofvn* hvtvm vlakvtes, mv uewv pvrko-opuswv hayvtet. Momen evpayv hvmket mvn arvtes, e'ppucet enokket Kvpvnevn wakken.
47 Cesvs Cutev ekvnvn aosiyet, Kalvlen vlakan pohof, oh ayvtes, momet a vk hvtapket, e'ppucen em wicecvren em 'pohvtes; elvranuset omekv.
48 Momof, Nanvke eskerkvn, momet nake estomahvken hecatskekon omat, vkvsahmatskekos, Cesvt kicvtes.
49 Pucasē, a vk hvtvpkvs, hopuewv vm eleko munken, evpayvt kicvtes.
50 Vyepvs, ce'ppuce hesakes; Cesvs kicvtes. Momen hunvnwv opunvkv Cesvs em punayan vkvsamet, ayepvtes.
51 Momen vk hvtapkof, em vtotkvlket vnrapet, Ce'ppuce hesakepes, makaket em onvyakvtes.
52 Momof hvse-vkerkv estofv mahen en here hake vyecievten em vpohakvtes. Vpvksvnke, hvse-vkerkv eskolvpakofvn hepetketv enkvpakvnkes, kicakvtes.
53 Momekv hvse-vkerkv matvwv mvketeken, Ce'ppuce hesakes, Cesvs kicet okvnke erket kerrvtes. Momen eme mahusat vkvsamvtes, momen en cuko somvlkvt.
54 Cesvs Cutev *ekvnv* enkvpahke Kalvle vlake nakeskerkv momecat, heyvt esvhokkolat *tates*.

SETENTVCKE 5.

HEYV nanvke renyupvn Cusvlke en hompetv-rakko
hvmket ocvtes; momen Cesvs Celuslvmen ayvtes.
2 Momen Celuslvme yvpefikv *hute* tempen vkhvse
Hepluvlke Persitv kicakat ocvtes, sohvpettv cahkepe
ocet.
3 Heyv ofvn *este* sulke mahet, enokhokvlket, turhecv-
kekat, en yvkvpkv vnvttakat, enatalakat uewv nekeyvren
emehakaket lumhvtes.
4 Oketv ocen, encelv mv uewv vk hvtapket, uewv
melohlicet omekv. Monkv uewv melohilof, estit o
estomet homvn vkceyen omat, enokketv estomen ocvte
tis cvfekne haket omvtes.
5 Momen este-hunvnwv hvmket wakkvtes, enokkvte
ohrolvpe pale tutcenen cenvpohkaken.
6 Wakken Cesvs hecof, hofune mahet omen kerret, *Ce
cvfeknvre ce yace haks?* kicvtes.
7 Enokkat vyoposket, Pucasē, uewv melohlof vkhvse a'c
vkceyicvre este-hunvnwv ocvks; momis ayvyof, etimvt cv
homvn vkhvtapkepet os, *kicvtes.*
8 Ahuyiret, cem pvtakv cahwet, yvkvpvs. Cesvs kicvtes.
9 Momen momat vpakusen este-hunvnwv cvfeknvtes,
momet em pvtakv cahwet, yvkapvtes; momen mv nettv
fekvpkv *nettv* tates.
10 Fekvpkv nettv tes: pvtakv sayetskvre cem etektvn-
kekot os, cvfeknihocan Cusvlket monkv kicakvtes.
11 Em vyoposket, Cv cvfeknicatet, Cem pvtakv cahwet,
yvkvpvs, cv kihces, kicakvtes.
12 Momof em 'pohakat, Hunvnwv estomēt, Cem pvtakv
cahwet, yvkvpvs, ce kihce haks? kicakvtes.
13 Momen mv cvfeknihocat esti tat kerrekates, mvn
este tetayet omen, Cesvs etin ayepet omekv.
14 Enyupvn cuko-vcakan Cesvs eshecet, Hecvs, ce cv-

fekniloces; vnvcomv naoriketskvs, nake 'sen holwvke
ce oh vlvkekaren, kicvtes.
15 Estc-hunvnwv enkvpaket, Cesvt cv cvfeknicet os,
maket, Cusvlken em onvyakvtes.
16 Momen monkv Cusvlke Cesvs assecet, elecetv ko-
makvtes, fekvpkv nettvn yv nanvke momecekv.
17 Momis Cesvs em vyoposket, Cv'rke vtotke munken
hiyomat orēt os, momen vnet vtotkis, *kicakvtes.*
18 Monkv Cusvlke ohvtvlaken elecetvn komakvtes,
fekvpkv *nettv* kacat tvlkekot, momis, Hesaketvmeset
Cv'rke tes, maket, Hesaketvmese etetayen e hayet
omekv.
19 Monkv Cesvt em vyoposket kicakvtes, Mehenwvn,
mehenwvn ce kicvkis, Eppuce entvlkat naken estomeko
tayes, momis Erke nake momen hecatet *momecet os;*
nanvken momecat vtekat, mvn Eppuceu matvpomen
momecet omekv.
20 Erke Eppucen vnokecet, nake momecat omvlkvn en
kerkuecet omekv; momet vtotketv heyv 'sen rakrvken
en kerkuecvres, estomahes komatskvren.
21 Erke pvsatkvte a kvwapet, wenahuecat etvpomen,
Eppuce estimvn komat wenahuecet omekv
22 Erke nvpvn ohfvcccekot, momis ohfvceeckv omvlkvn
Eppucen em wikvtet omekv:
23 Erke vrakkuecakat etvpomen omvlkvt Eppuce vrak-
kuecvkvren. Estimvt Eppucen vrakkuecekon omat,
vtotvtet Erkeu vrakkuecekot omes.
24 Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, Estit vm punv-
kvn pohet, a'c vtotvten oh vkvsamat hesaketv emunkvn
oces; momet ohfvceeckv hvlatkekos, momis elkvn enkv-
paket hesaketvn tohtvlkes.
25 Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, Hvse-vkerkv
vlakes, momet hiyomat vlvkes, pvsatkat Hesaketvmese

E'ppuce en haken pohvkvranat; momen pohakat wenahokvres.

26 Erke hesaketv eme ofv ocat etvpomen Eppucen hesaketv emeu ofv ocvren e'mvtet omekv.

27 Momet ohfvccckv hayvranateu yekcetvn emvtet omes; este E'chuswvt omekv.

28 Heyv estomahes kohmatskvs, hvse-vkerkv vlaket omekv, mv ofv hopelkv vtehkat omvlkvt en hake pohvkvranat,

29 Momet asossvres; here momecakvte hesaketv akvwvpketvn vkvwvpkaken, naorkakvte ohfvececkv akvwvpketvn vkvwvpkvkvres.

30 Vntvlkusat naken momecvko tayes; pohvyatet ohfvcecvyet os; momen vm ohfvcceckv fvccvt's, nake komepvyat hopoyet omvkok, momis Erke a'c vtotvte koman.

31 Vnet e ohkerkueccpin omat, vm ohkerkueckv fvccekot omes.

32 Hvmket vc ohkerkuecat hueret os, momen mv kerkueckv vc ohkerkuecat mehenwvt on kerris.

33 Cane ohtotatsken, mehenwvn ohkerkuecvtes.

34 Momis este kerkuecat esvkot omes: momis hesahokatskvren heyv nanvken makis.

35 Kulke vhetke, hvyayakat omvnkes; momen en hvyayvke vhofunekon es afvcketv vkvsvmatske tvnks.

36 Momis Cane en kerkueckv sen rakken ocis; vtotketv poyvranvye Erke v'mvte, mv vtotketv momecvyat mahusat vc ohkerkuecaket omekv, Erket vc vtotvte tat.

37 Momen Erke vc vtotvtet, emet vc ohkerkuecvtet omes. Em opunvkv en hake pohatskvte sekot omet, en heckvu hecatskvte sekot omes.

38 Momen em opunvkv ece 'pike ocatskekot omes, vtotvten oh vkvsamatskekokv.

39 Cokan vketecvks, Mv ofvn hesaketv yuksv-sekon
ocēs, komatsken, vc ohkerkuccakat mvt omakekv.
40 Momen a'c oh vwetv komatskekot omes, hesaketv
ocatskvren.
41 Este *vc* vrakkuecvkvren *enkusvpvkot*, em esvkot
omes.
42 Momis ce kerrvkit, Hesaketvmese em vnokeckv ece
pike ocatskekat *kerris*.
43 Cv'rke hocefkv ofvn vlakis, momen cv yvpayatske-
kos; etvt eme e hocefkv ofvn vlaken omat, mvn cvpayats-
kvres.
44 Estomēt vkvsamatske taye haks, vrakkueckv ete'n
hopoyepet, vrakkueckv Hesaketvmese tvlkuse aenkv-
pakat hopoyatskekat?
45 Erke ehomv epu'nrvpvres, cv kohmatskvs: hvmket
ece'nrapvket omes, Moses vfekrakkatske *mahusatet*.
46 Moses vkvsamatskvten omat, vc vkvsamatskvnt os;
vc opunvyecet hoccicvtet omekv.
47 Momis hoccican vkvsamatskekon omat, estomet vm
opunvkvn vkvsvmatskvr haks?

SETENTVCKE 6.

Hᴇʏᴠ nanvke renyupvn, Cesvs Kalvle vkhvsen etohtikv-
tes, *vkhvse* Tipelevs mv tes.
2 Momen este sulke mahet vcvkvpeyvtes, enokhokan
nanvke eskerkvn ohcelayan hecakekv.
3 Momen Cesvs ekvnhvlwe vcemiket, mvn en kerre-
pvlke vpaket likvtes.
4 Momen ohhoyvnkv, Cusvlke en hompetv-rakko hvm-
ket, vwolice tates.
5 Monkv Cesvs vfvnnaket, este sulke mahet a oh awen
hecof, Tvklike hompvke tayat estvmv vten neseyvr haks?
Felvpen kicvtes.

6 Momen heyv kicat eskerretvn komat okvtes, eme tat estomvranat kerrepekv.
7 Felvpet em vyoposket, Tvklike tenelyv cukpe hokkole enrahkv tis em etetayahkekos, cōtkuse vlken ehset o estomis, *kicvtes.*
8 En kerrepvlke hvmket, Antolu, Simv Petv etecakkatet, kicvtes,
9 Cepanet likes, ketinv tvklike-vnore cahkepen, momet rvro lepuckuse hokkolen ocet; momis heyv naket o haks, este sulke momat em etenrvwv?
10 Momen, Este tvk vpoyvkes, Cesvs kicvtes. Mv mahusat pvhe tayet omekv. Monkv este tvk vpokvtes, em vhonkvtkv cukpe-rakko cahkepat mahet.
11 Momen Cesvs tvklike vnorvke cawvtes, momet ohvkvsamof, enkerrepvlke vwahlvtes, momen enkerrepvlket tvk vpokan emakvtes; momet rvrou matvpomecvtes, eyacakat vcvkvyen.
12 Momen fvcecvkehpof, En wokucke vhoskan vteloyvkes, naket sumkekaren, en kerrepvlken kicvtes.
13 Monkv etoh vteloyet, ketinv tvklike cahkepvte hompakvten vhoskat en wokucke svmpv palen hokkolohkaken fvcficakvtes.
14 Momen mv estet Cesvs nakeskerkvn momecen hecakofvt, Fvccv mehenwusen heyvt mv Owalv ekvnv vlvkvranvtet os, makakvtes.
15 Momen, yekcetvn es ehset, mekko hayetvn komet, yicvranan Cesvs keriyet, entvlkuset ekvnhvlwe hvtvm vcemkvtes.
16 Momen yafkof en kerrepvlke vkhvsen vkhvtvpecvtes,
17 Momen perro-cukon vtehiket, vkhvse tvpalv Kvpvnevn vfvccvn vpeyvtes. Momen yomuckepen, Cesvs em vlvkekates.

18 Momen hotvle rakke hotalat omecicen, vkhvse melohlvtes.
19 Momen vkerkv tutcenat, monkat ostat mahen kafahkof, Cesvs vkhvse oh yvkapet, perro-cukon vwolicen hecet, penkvlvke tates.
20 Momis, Vne tes; penkahlatskvs, kicvtes.
21 Momen vkvsvmet, perro-cuko a oh ceyicakvtes; momen moman vpakusen perro-cuko ekvnv vpeyvte er vcakvtes.
22 Enhvyvtke este vkhvse tvpalv svpaklatet, perro-cuko etv sekon, hvmke en kerrepvlke vtehkat tvlken, *hecet*, momet Cesvs perro-cuko vpiket en kerrepvlke vcvkayekon, momis en kerrepvlke entvlkuset vpeyepvten hecakof,
23 (Momis perro-cuko etvt Tipelevs mv Pucase ohvkvsame tvklike hompakvte ocat vnakv vwet, yicvtes:)
24 Momen Cesvs momet en kerrepvlkeu sekon este hecakof, emeu perro-cuko vtehiket, Cesvs hopoyet, Kvpvnevn er oricvtes.
25 Momet vkhvse tvpalv er eshecakat, Mvhaya, estofvn yvmvn vlaketskvt haks? kicakvtes.
26 Cesvs em vyoposket, Mehenwvn, mehenwvn ee kicvkis, Nakeskerkv hecatskvte omecicen cv hopoyet omatskekos, momis tvklike hompet, ce cvporvkate omecicen *omatskes*, kicvtes.
27 Hompetv yvmahke tayat em vtotkekot, momis mv hompetv hesaketv emeyuksv-sekat 'roren, *em vtotkvkes*, este E'chuswvt ce'mvkvranat: mvn Erke Hesaketvmeset eskerkuecvtet omekv.
28 Momen, Hesaketvmese em vtotketv vtotkeyvret, naken estomeyvr haks? kicakvtes.
29 Cesvs em vyoposket, Mv atotvten oh vkvsamatsken omat, mvt Hesaketvmese em vtotketv tes, kicvtes.

30 Momekv, Eskerkv naken heckuecetska, hecēt, oh
vkvsvmeyc tayat? Naken vtotketske haks?
31 Pu'rkvlke vnrvwvn manvn hompakvtes, Tvklike
hompvke tayat hvlwe vten e'makvtes, *maket*, cokat
vcvkvyen, kicakvtes.
32 Momen Cesvs *kicat*, Mehenwvn, mehenwvn ce kiov-
kis, Mv tvklike hvlwe atat Moses ce'mvkekatet os; momis
Cv'rke tvklike mehenwvn hvlwe vten ce'mvket os.
33 Hvlwe a hvtapkatet, hesaketvn ekvnvn ematet Hesa-
ketvmese en tvkliket omekv, kicakvtes.
34 Momof, Pucasē, mv tvkliken estofis pu'mvtcvs, kica-
kvtes.
35 Momen Cesvs *opunayatet*, Vnet hesaketv tvklike
toyis; este a'c oh atatet, estofvn elawekon, *este* vc oh
vkvsamatet estofvn ewvnhikekos.
36 Momis, Cemet, cv hecatskvnkis, vkvsamatskekos, ce
kiovkvyis.
37 *Cv*'rke a'mvte omvlkvt a'c oh awvres; momen este
a'c oh atat, estomaten ossihcvkos.
38 Vne komvyat momecvranvyate tokon, a'c vto-
tvte komaten momecvranvyatet hvlwe a hvtapkvyvtet
omekv.
39 Momen heyvt *Cv*'rke a'c vtotvte komatet os; *este*
Cv'rke a'mvte omvlkvn hvmkusis sumecicvkot, nettv
espoken a kvwvpvranvyat omes.
40 Momen heyvt a'c vtotvte komatet os, Eppuce hecet,
oh vkvsamat vtekat hesaketv emeyuksv-sekon ocvranet
os; momen nettv espoken akvwvpares.
41 Momen Cusvlke ecayakvtes, Tvklike hvlwe a hvtap-
kvte toyis, makaten.
42 Momen, Heyvt Cesvs, Cose e'ppuce toko haks, e'rke.
e'eke tepakat kerreyat? momaten estomēn, Hvlwe a hv-
tapkvyat tes, maket oke haks? makakvtes.

43 Momekv Cesvs em vyoposket, Ecayet 'sete'm punahohyatskvs, kicakvtes.
44 Este cstomet vc oh vteko tayes, *Cv*'rke a'c vtotvtet ahvlvtekon omate: momen nettv espoken a kvwvpares.
45 Omvlkvn Hesaketvmeset emvhayvres, make owalvlke coyakvte ofvn hoccet omes. Monkv este vtekat pohhet, Erke en kerrvte *sasat* a vc oh atet omes.
46 Estimvt Erke hecvtes, *makit* okvkos, Hesaketvmesc aenkvpvkat tvlket, mvt Erke hecvtet omes.
47 Mehenwusen, mehenwusen ce kicvkis, Este vc oh vkvsamate hesaketv emeyuksv-sekon ocet omes.
48 Vnet mv hesaketv tvklike toyis.
49 Ce'rkvlke vnrvwvn manvn hompakvtes, momet pvsatkvtes.
50 Heyvt tvkliket, hvlwe a hvtapket omes, *este* mvn hompet, elekaranat.
51 Vnet tvklike hesake hvlwe a hvtapkvte toyis; este estomet heyv tvklike hompen omat, meyuksv-sekon hesakvres; momen tvklike emvranvyat cv'navpeswv mv ekvnv en hesaketv vrahkv emvranvyat omes.
52 Monkv Cusvlke 'sete'nrvpaket, Estomēt heyv este e'navpeswv pu'men, papeye taye hakes? makakvtes.
53 Momen Cesvs em punayatet, Mehenwusen, mehenwusen ce kicvkis, Este E'chuswv e'navpeswv pvpekot, e catv eskatskekon omat, hesaketv ece 'pikvkekos, kicvtes.
54 Estimvt cv'navpeswv papet, cv catv esken omate, hesaketv emeyuksv-sekon ocet omes, momen nettv espoken a kvwvpares.
55 Cv'navpeswv mehenwvn hompetvt omen, cv catv mehenwvn esketvt omekv.
56 Estet cv'navpeswv papet, cv catv esken omat, vc ofvn fekhonnet omen, vneu ofvn fekhonnvyet omes.
57 Erke hesake likatet a'c vtotvte omen, Erken v he-

sakvyet omes; matvpomen este cv hompate, mvn vc v hesakvres.

58 Heyvt tvklike hvlwe ahvtapkatet omes. Ce'rkvlke manv hompakat momet pvsatkat omēkon: este heyv tvklike hompen omate, hesake emunkv tares.

59 Heyv nanvke, Kvpvnevn senekake ofvn este emvhayofvt, opunayet okvtes.

60 En kerrepvlke vnvcomet heyvn pohvkvtet, Opunvkv yekcet omes; estimvt pohe taye haks? makakvtes.

61 En kerrepvlket heyvn es ecahoyen, Cesvs emet kerrof, Heyvt ce 'lentappuecvk haks?

62 Monkv enhomv likvtet este E'chuswv v kvwapken hecatsken omat, *estomvre te?*

63 Puyvfekcvt este wenahuecet omes; *este* enavpeswv naken lopicekos. Opunvkv cem punayvkvyatet puyvfekcvt's, momet hesaketvt's.

64 Momis vkvsvmeko ce sasvket os; kicakvtes. Cesvs enhvteceskvn vteken este estomvket vkvsvmekat kerret estimvt wiyyvranate kerre tatet ok.

65 Momet, Momēt omekv, Cv'rket emet omekon omat, este vc oh vte tetayate sahsekos, ce kicvkit okvyis, kicakvtes.

66 Mv vtekate en kerrepvlke vnvcomet fulecvtes, mont svnvcomv vcvkfullekates.

67 Momen Cesvs pale hokkolohkakaten oket, Cemeu vpeyepvranatska? kicakvtes.

68 Momen Simv Petvt vyoposket, Pucasē, estimvn oh vpeyeyvr haks? cemet hesaketv yuksv-seko opunvkv ocetsket omes.

69 Momen vkvsamēt, kerrēs, mv Klist, Hesaketvmese hesake E'ppuce toyetskate, kicvtes.

70 Cesvs em vyoposket, Palen hokkolohkakatskan

ce'nhopoyvkvyvtet omeko haks? momen hvmkatskat
puyvfekev holwvket's, kicakvtes.
71 Cutvse Eskalevt, Simv e'*ppucen* okvtes, mvt, palen
hokkolohkakat hvmkat omet, wiyyvranat omekv.

SETENTVCKE 7.

HEYV nanvke renyupvn, Cesvs Kalvlen arvtes, Cusvlket
elecetvn komet hopoyakat omecicen. Cutevn vretvn
komekokv.
2 Momis eto-esse-vpette-es-haye hompetv-rakkot Cusvlke
en *hompetv-rakko* vwolice tates.
3 Momekv em etecakketvlket, Yvmv enkvpaket, Cutevn
vyvs, cen kerrepvlkeu vtotketv celayetskat hecvkvren,
kicakvtes.
4 Este, hecke kerhoyvren eyacet, ehke naken celayate
sahsekot ok. Heyv nanvke celayetsken omat, ekvnvn
em e heckuecvs, kicakvtes.
5 Etecakkvte tisem oh vkvsvmvkekok.
6 Momen Cesvs, Vm oketv vlvkeko munkes, momisem
cem oketv take tetake emunkvt omes.
7 Ekvnv cen homecvkeko tetayet omes: momis vnen
vn homecet omes, em vtotketvt holwahoket omen ohker-
kuecvyet omekv.
8 Heyv hompetv-rakko oh vpeyvkes; heyv hompetv-rak-
ko oh ayvko munkes, vm oketvt oreko munkekv, kicakvtes.
9 Heyv opunvkv kicakof, Kalvlen fekhonnvtes.
10 Momis etecakkvte vpeyofvn, emeu hompetv-rakko
oh ayvtes, kerhoyekon, momis ehke omēt.
11 Momen Cusvlke, hompetv-rakko omof hopoyet,
Estvn ara? makakvtes.
12 Momen este tetayen opunvkv es ete'm ecakvt ocvtes;
Este heret omes, makakat sasen, vpvlwvt, Monks, este
chosicet os, makakateu sasekv.

13 Momisem, estit pohaken opunvyecekates, Cusvlken
em penkvlakekv.
14 Momen hompetv-rakko en nvrkvpv orofvn, Cesvs
cuko-vcakan ceyet, estemvhayvtes.
15 Momen Cusvlke, em estomahet, E'mvhahoyvte sekot
omat, estomēt heyv este cokv kerre haks? makakvtes.
16 Cesvs em vyoposkatet, kicakvtes, Vm mvhakv ẹvnake
tokot omen, momis a'c vtotvte enaket *omes.*
17 Estimvt mv komaten celayen omat, mvhakv kerrvres,
Hesaketvmeset ome tat, monkat vntvlket opunayin omat.
18 Estet entvlket opunayen omat, vrakkuecekvn e en
hopoyet omes: momisem este vtotvte vrakkuecetvn ho-
poyen omat, mvt mehenwvt omes, momen fvccetv-tokat
vpikekot omes.
19 Moses vhakv ce'mvkekat haks? momaten hvmku-
satskis vfastatskekot omes. Estoman cv 'lecvranet es
fullatske haks?
20 Este em vyoposkaket, Puyvfekcv holwvken ocets-
kes; estimvt ce 'lecetvn komet es are haks? makakvtes.
21 Cesvs em vyoposket, kicakvtes, Vtotketv hvmken
momehein, omvlkvt estomahes komatsket omes
22 Monkv Moses svkvmsiskvn ce'mvkvtet omes: (Momis
Mose enake tokot, erkvlke enaket omvtes:) momaten
fekvpkv nettvn hunvnwv svkvmsisatsket omes.
23 Mose em vhakv kvckekaren, fekvpkv nettv omof
svkvmsiskvn hunvnwvt en hecken omate, hunvnvwv
fekvpkv nettvn temvpoken cvfeknihecvyaten estoman vn
homecatske haks?
24 Nake en heckv vcvkvye ohfvccehcatskvs momis
fvccen ohfvccecvkes.
25 Momen Celuslvmvlke, Elecvrane hopoyakat heyvt
mv toko haks? makakat sasvtes.
26 Momis hecvkes, fekhvmket opunayes, momen naken

kihocekot omes. Mvpvkvlke heyvt Klist mehenwvt on
kerrvkepet ome haks?
27 Momis heyv este estvn vtē tat kerrēs: momis Klist
vlakofv, nvpvt estvmimvn vte tat kerrekares.
28 Momen Cesvs cuko-vcakan este mvhayofvt, hvm-
maket huehkvtes, Cv kerratskes, momet estvmvn vtvyc
tate kerratskes, momen vne komvyat tvlket vlaket omvkot
omes, momisem a'c vtotvte, mv kerratskekat, mehenwvt
omes.
29 Momis vne kerris, mvn aenkvpvket omin, mvt a'c
vtotvtet omekv.
30 Momof esetvn komakvtes: momis nvpvt enke oh
wvkecekates, em oketvt vlvkeko munket omekv.
31 Momen este sulket oh vkvsvmakat, Klist vlvkofvt
nakeskerkv heyv este momecat es en hoyvnen momecvr
haks? makakvtes.
32 Falvsevlke este sulket ehkuse nake mv omaken es
ete'm punahoyen pohakof Falvsevlke momen plestvlke
en homvhhotvt este-en-wiketvn vtotvtes, esvkvren.
33 Momen Cesvs *e'te'm punayet,* Hofunusekon ece
'pakvkvyatet, a'c vtotvten oh ayvranvyet omes.
34 Cv hopoyet, es *cv* hecatskekares, momen estvn
likvyate awatskeko tetayes, kicakvtes.
35 Momen Cusvlke ete'm punahoyet, Estvmvn ayet
omen, eshecēkar haks? Centilvlke vwahaten oh ayet,
Centilvlken emvhayvr haks?
36 Heyvt nak maketv te? Cv hopoyatskis, es *cv*
hehcatskekos, momet estvmvn likvyat awatskeko tayes,
makat, makakvtes.
37 Hompetv-rakko nettv espoke, mv *nettv* rakkate omof
Cesvs hueret, Estimvt ewvnhket on omat, vc oh atet,
eskepekvs.
38 Estimvt vc oh vkvsamen omat, Cokate vcvkvyen,

e'nvcofvn ucwv hesaket a fihhonvres, maket, huehkvtes.

39 (Momis heyv, oh vkvsvmakat, Puyvfekcv en heckvranen opunvyccet okvtes, Puyvfekcv Vcakat seko munkekv; Cesvs vrakkueckv seko munkekv.)

40 Monkv heyv opunvkv pohakof, este sulket, Heyv mv Owalv tat mehenwvt's, makakvtes.

41 Vpvlwvt, Heyvt Klist tes, makakvtes. Momis vpvlwvt, Klist Kalvlen aϙssvr haks?

42 Cokat, Klist Tewe honvpseu osset, Tewe likvte, Perehem tvlofvn ossvres, makekat haks? makakvtes.

43 Monkv Cesvs vrahkvn este etekvpvketvt *em* ocvtes.

44 Momen esetvn komakat sasvtes, momis estit enke oh wvkeecekates.

45 Momof este-em-wiketvt plest enhomvhhotv, momet Falvsevlken en yicen, Estoman esawatskekisa? kicakvtes.

46 Este-em-wiketvt vyoposkaket, Hunvnwvt heyv hunvnwv *opunvyate* omē opunayvte sekos, kicakvtes.

47 Momof Falvsevlke em vyoposkaket, Cemeu cem etehoskvke haks?

48 Este 'mvpvke, monkat Falvsevlke oh vkvsamvke sase haks?

49 Momis heyv este vhakv kerrvkekat ohtvhikvket os, kicakvtes.

50 Nekotemvset, (mv nere Cesvs em vlakvtet hvmkat tot,) *okat*,

51 Pum vhakv, pohet momet naken estomat kerreko munket, este ohfvcceeet ome haks? kicakvtes.

52 Em vyoposket, Cemeu Kalvlen vtetske te? Vketecet, hecvs; owalv hvmkis Kalvle a ossekot omekv, kicakvtes.

53 Momen este omvlkvt en cukon vpeyakvtes.

SETENTVCKE 8.

Cesvs ekvnhvlwe Olefvn ayvtes.
2 Momen hvthvyvtkusen hvtvm cuko-vcakan vlaket,
ecchyet, este omvlkvt en yicen liket emvhayakvtes.
3 Momen cokv-hayvlke Falvsevlke esyomat hokte
hoktaren eshoyen 'sen yicvtes, momet en nvrkvpvn licof,
4 Mvhaya, heyv hokte hoktare mvketeken eshēcēs.
5 Momen Moses vhakv ofv, Mv omakat cvton es nvfho-
kvkekvs, pu kicvtes: momis ceme estomēn maketske
haks? kicakvtes.
6 Yv *makakat*, eskerret, esvnrvpkvn *hopoyet*, kicakvtes.
Momis Cesvs cunehket, enkewesakvn ekvnvn 'soh coyvtes,
nak makakat poheko omēt.
7 Momen em 'pohakat vwicecvkekon, a lvpotiket,
Naorketv oceko ece 'pakvkat tatet cvto 'svfvllekvs, ki-
cakvtes.
8 Momen hvtvm cunehket, ekvnvn oh coyvtes.
9 Momen pohakat em vkerrickvt ohfvccecen, vculc
mahat vlicecet, hvmkvntot osset, pokvtes, momen Cesvs
entvlket vhoskvtes, momen hokte nvrkvpvn tvk huercn.
10 Momof Cesvs, a lvpotiket, este sekon, momis hokte
tvlkusen hecof, Hoktē, mv ece'nrapvlke estvmvn fulla?
este hvmkis ec ohfvcceceko? kicvtes.
11 Pucasē, nvpvt *vc ohfvcceceks*, makvtes. Momen,
Vneu ec ohfvccecvkos; vyvs, momet vnvcomv naoriketskvs,
kvs, Cesvs kicvtes.
12 Momof Cesvs hvtvm em punvyakvtes, maket, Vnet
ekvnv en hvyayvke toyis; mv a'c cvkayat yomuckofvn
yvkvpekares, momis hesaketv en hvyayvken ocvres.
13 Momekv, Cemet e ohkerkuecetskes, cem ohkerkueckv
mehenwekos, Falvsevlke kicakvtes.
14 Cesvs em vyoposket, kicakvtes, Vnet e ohkerkuecv-
yisem, vm ohkerkueckv mehenwet os: estvmvn vtvyvte

tat kerrit, estvmvn ayvyat kerrikv; momis centake estvmvn atvyat, momet estvmvn ayvyat kerratskekot os.

15 Centake enavpeswv vcvkvyen ohfvccecatskes; vne estimvn ohfvccecvkos.

16 Momis ohfvccecin omat, vm ohfvcceckv mehenwet os: vne vntvlkekos, momis Erke a'c vtotvten vnen *tepakes.*

17 Hvtvm, Este hokkole kerkuecat mehenwvt os, *maket,* cem vhakv take ofv coket os.

18 Vnet e ohkerkuecvyat hvmkat toyis, momen Erke a'c vtotvtet vc ohkerkuecet os.

19 Momof, Ce'rke ta? kicakvtes. Cesvs vyoposket Centake vne tis, Cv'rke tis kerratskeks; *vne* cv kerratskvten omat, Cv'rkeu kerratskvnt omekv, *kicvtes.*

20 Heyv opunvkv Cesvs cvtokunawv huten opunayet okvtes, cuko-vcakan estemvhayof: momen estimvt enken oh wvkccekates; en hvsc-vkerkvt hvte vlvkeko munkekv.

21 Momof, Ayis, momen cv hopoyatskvres, momet cen naorketv ofvn pvsatkatskvres; estvn ayvyat awatskeko tayes, hvtvm Cesvs kicakvtes.

22 Estvmvn ayvyat awatskeko tayes, makekv, e elecvr haks? momof Cusvlket makakvtes.

23 Kvncvpv aenkvpvke toyatskes: hvlwe aenkvpvke toyis; ekvnv enake toyatskes; ekvnv enake toyvkos, Cesvs kicakvtes.

24 Monkv, Cen naorketv ofvn ce pvsvtkvkvres; ce kicvkvyis, mv toyvyat vkvsvmatskekon omat, cen naorketv ofvn ce pvsvtkvkvret okv.

25 Momof, Esti toyetska? kicakvtes. Momen, Mv enhvteceskv vteke ce kicvkvyvte.

26 Nanvke sulken ec opunvyeckv take, momet *ec* ohfvcceetv take ocis: momis a'c vtotvtet mehenwes; momen nanvke make pohvyvtet, mvn ekvnvn 'sem punayis, Cesvs kicakvtes.

27 Erken opunvyecet okat kerrvkekates.
28 Momof, Este E'chuswv kvwahpatskof, *mv* toyvyat, momet vntvlkuset naken momecvkat, momis, Cv'rke v'mvhayvten, heyv nanvken opunayvyat kerratskvres.
29 Momen a'c vtotvtet vc vpaket os; Erket vntvlkusen cv wikekos; mv nanvke afvcecicat momecvye munkvt omekv, Cesvs kicakvtes.
30 Heyv opunvkvn makof, sulket oh vkvsvmakvtes.
31 Momof Cusvlke oh vkvsvmakan *em punayet*, Vm opunvkv ofvn fekhonnatsken omat. mehenwusen vn kerrepvlke toyatskes;
32 Momet mehenwvn kerratskvres, momen mehenwvt ce'nrecopvkvres, Cesvs kicakvtes.
33 Em vyoposkaket, Eplehame honvpse toyes, momet nvpvn en svlvfkeyvte sekos; estomēn, Ce'nrecopkvkvres, maketske haks? *kicakvtes.*
34 Cesvs em vyoposket, Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, Naorketv momecat vtekat naorketv en svlvfke tes.
35 Momen svlvfke yuksv-sekon cukon liket omeks, momis Eppucet yuksv-sekon liket os.
36 Monkv, Eppucet ce'nrecopvken omat, mehenwvn ce'nrecopkvke tares.
37 Eplehame honvpse toyatskat kerris, momis cv 'lecetvn hopoyatskes, vm opunvkv ec ofv take fekhonnetv en sekot omekv.
38 Cv'rke vpake hecvyvtet opunayis, momen cemeu ce'rke vpake hecatskvtet momecatskes, *Cesvs kicakvtes.*
39 Em vyoposkaket, Eplehamet pu'rke tes, kicakvtes. Eplehame en hopuetake toyatsken omat, Eplehame em vtotketvn momecatskēs.
40 Momis hiyomat este mehenwv Hesaketvmese make pohvyvtet cem punayvkvyvten cv 'lecetvn hopoyatskes. Eplehame heyvn momecekates.

41 Ce'rkc em vtotketvn momecatskes, Cesvs kicakvtes. Momof, Hoktarkv ofvn pu heckvte tokot os; Erke hvmkusen ocēs, Hesaketvmese, kicakvtes.

42 Hesaketvmese Ce'rke taket on omat, vc vnokccatskēs, Hesaketvmese aenkvpahket, vtvyvtet omekv; cv fekkomat vtvyvte tokon momis ēmet a'c vtotvte omes.

43 Estomēt on vm opunvkvn kerratskeko? vm punvkvn pohatskeko tayekv.

44 Ce'rke, puyvfekcv holwakat enakc toyatskes, momet ce'rke em eyackvn momecetvn komatskes: enhvteceskv vteken estelecvt omet, mehenwv ofvn huerekates, eme ofv mehenwv sekot omekv. Lvksetvn punayof, enake aossen opunayet os; laksvt omet, *lvksetv* e'rket omekv.

45 Momen vm vkvsvmatskekos, mehenwvn *cem* punayvkikv.

46 Estomatskat naorketvn vc ohfvccecatske haks? Momen mehenwvn opunayin omat, estomēn vm vkvsamatskeko haks?

47 Hesaketvmese enake tat Hesaketvmese em punvkvn apohicet os: monkv apohicatskekos, Hesaketvmese enake toyatskekokv, Cesvs kicakvtes.

48 Momof Cusvlket em vyoposket, Semelevlket omet puyvfekcv holwvken ocetskes, makeyat, tetayen okēko? kicakvtes.

49 Cesvs em vyoposket, Puyvfekcv holwvken ocvkos, momis Cv'rken vrakkuecis, momen cemet vlesketvn vn hayatskes.

50 Momis vrakkueckv e en hopoyvkos: hopoye, ohfvccecat hvmkes.

51 Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, Estimvt vm opunvkvn vcayecen omat, estofvn elkv hehcekos, kicvtes.

52 Momof Cusvlket, Hiyomat puyvfekcv holwvken ocetskat kerrēs. Eplehame elet os, momen owalvlkeu,

moman, Estimvt vm opunvkv vcayecen omat, estofvn
elkvn lahsekos, maketskes.
53 Eplehame pu'rke, elvte, 'sen rakketske te? momen
owalvlkeu pvsvtkes: estimvn e hayetske haks? kicakvtes.
54 Cesvs em vyoposket, Vnet e vrakkuecin omat, vm
evrakkueckv nake tokos: vc vrakkuecat Cv'rke tes; mv
pun Hesaketvmeset makatskat.
55 Momis emen kerratskekates: momis kerris: momen,
Kerrvk's, makin omat, laksv centake omares: momis
kerrit, em opunvkvn vcayecis.
56 Eplehame Ce'rke vn nettv hecetv afvcke tates, momet
hecet, afvckvtes, *kicakvtes.*
57 Momof Cusvlke, Ohrolope palecahkepat oretskeko
munkat, Eplehame hecetskvt haks? kicakvtes.
58 Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, Eplehame seko
munkof, toyis: Cesvs kicakvtes.
59 Monkv cvton ayocet, svfvllvkvranvtes: momis Cesvs
ehket, cuko-vcakan osiyet, ete'n nvrkvpvn eteropottet
ayepvtes.

SETENTVCKE 9.

Momet hoyanof, este-hunvnwv turheceko em munkv
heckvten hecvtes.
2 Momen en kerrepvlket em 'pohet, Mvhaya, estimvt
naorkvtet on ome haks? heyv hunvnwvt, monkat e'ckvlke
naorkvkvtet on, turhecekot heckvtet ome haks? maka-
kvtes.
3 Cesvs em vyoposket, Heyv hunvnwv naorkvtet, mo-
men e'ckvlket naorkakvten omekos: momis Hesaketv-
mese em vtotketv eme es kerkvren omes.
4 A'c vtotvte em vtotketvn vtotkvranvyat tvlkus, nettv
emunkofvn: neret vlaket os, momof nvpvt vtotkeko
tayes.
5 Ekvnvn arvye vtekat ekvnv en hvyayvke toyis.

6 Hvmmake opunayofvt, ekvnvn oh tofiket, tofketvn
fakken es hayet, hunvnwv turhecekat *mv* fakken turwvn
es en siyyvtes,
7 Momet kicvtes, Ayet, vkhvse Silovm *likan* er es
okkosvs. Momen ayet, er es okkoset, hece haket er
vlakvtes. (Silovm *maketv*, Vtothoye, maketvt's, ohyvtek-
hoyen omat.)
8 Monkv em vwolicvlke, momen turhecekat homv he-
cakvte, Este nakvpohet likvnke, heyvt mv toko haks?
makakvtes.
9 Heyvt mv tes, makakat sasen, vpvlwvt, Mv en heckv
mahns, *makakvtes.* Emet, *Mv* toyis, makvtes.
10 Monkv, Estomēn ce turwv renayakvt haks? kica-
kvtes.
11 Em vyoposket, Hunvnwv, Cesvs kihocat, fakken
hayet, cv turwvn *'svn* siyiyet, Ayet, vkhvse Silovm *likan*
er es okkosvs, cv kicen, ahyit, rokkohsit, cv hece hakes.
12 Momof, Estvn are haks? kicakvtes. Kerrvks, kicvtes.
13 Mv turhecekaten Falvsevlke 'sen yicvtes.
14 Momen, *neitvn* Cesvs fakke hayet, turwv en renahue-
cat, fekvpkv nettv tates.
15 Momen hvtvm Falvsevlke estohmet renakv en hecke
haket omat em 'pohakvtes. Momen, Fakken cv turwvn
'svn siyiyen, okkosvyis, momet hecis, kicakvtes.
16 Momekv, Heyv hunvnwv Hesaketvmese acnkvpvke
tokos, fekvpkv nettv vcayecekokv, Falvsevlke vpvlwvt
makakvtes. Momen vpvlwvt, Estomēt este-naorkv tat
heyv nakeskerkv momece taye haks? makakvtes. Momen
este etekvpvketvt *em* ocvtes.
17 Este turhecekan hvtvm, Mv ce turwv *cen* renahue-
cise estomes kicetska? kicakvtes. Owalv tes, makv-
tes.
18 Mv turhecekate ohfvccv renakv en heckat Cusvlke

vkvsvmvkekot, mv renakv en heckat e'ckvlken enhohike
tvlkvtes.
19 Momet em 'pohaket makakvtes, Heyvt ce'ppuce take,
turheceko heckvte makatskat te? momat estomet hiyo-
mat hecet ome haks?
20 E'ckvlket em vyoposkakct, makakvtes, Heyv pu'ppuce
tat, momet turhecekot heckvtet omat, kerrēs.
21 Momis nake omecicen hiyomat hecet omat kerrē-
kos, momet estimvt e'turwv en renahuecat kerrēkos: em
vculkv orices: emen em 'pohvkes: e em opunvyepvres.
22 E'ckvlke heyv makakat Cusvlken em penkvlakat
okakvtes, Estimvt mvt Klist tat maken omat, senekaken
ossihocvres, *maket*, te'm vkvsvmvkepvtet omekv.
23 Momet okv, e'ckvlke, Vculkv orices: em 'pohvkes,
maket okakvtes.
24 Momen hvtvm este turhecekaten enhohiket, He-
saketvmesen vkvsvmkvn emvs; heyv hunvnwv naorkvt
omen kerrēs, kicakvtes.
25 Em vyoposket, Este-naorkvt ot kerrvks: nake hvmken
kerris: cv turhecekot omvnket, hiyomat hecis, kicvtes.
26 Naken ce 'stomecvt haks? estomēt ce turwv cen
renahuecvt haks? hvtvm kicakvtes.
27 Momen em vyoposket, Cem onayvkin hoyahnes,
momen pohatskekises; estoman hvtvm pohvranatska?
ceme takcu en kerrepvlke haketvn komatska?
28 Momen nakhayekot, Ceme en kerrepv toyetskes:
momis pumet Mose en kerrepvlke toyepēs.
29 Hesaketvmeset Moses ete'm punayvtet omen kerrēs:
momis heyv estet estvmvn vte tat kerrēkos, kicakvtes.
30 Momen hunvnwvt em vyoposket kicakvtes, Heyv
ofvn nake estomahat oces; cv turwvn vn renahuecet
oman, estvmvn vtē tat kerratskekat.
31 Mome estomis. Hesaketvmese este-naorkvlke em

vpohicekot omat kerrēs; momis este Hesaketvmese
vrakkuecvt ot, nake komaten momecen omat, mvn em
vpohicet os.
32 Ekvnv vlicecvte vtekis este turheceko heckvtet este-
hunvnwv eturwv en renahuecat pohohvte sekos.
33 Heyv este-hunvnwv Hesaketvmese aenkvpvke tokon
omat, naken momececko tayes.
34 Em vyoposket, Naorketv ofv mvketeken ce heckvtet
ot omat, pu 'mvhayetske haks? kihcet, ossicakvtes.
35 Ossicakvten Cesvs pohet, eshecof, Hesaketvmese
E'ppuce oh vkvsametske te? kicvtes.
36 Em vyoposket, Pucasē, estimvt mv te, oh vkvsvme-
pvye tayat? kicvtes.
37 Momen, Hecetskvtes, momen mvt ce 'tem punayet
okes, Cesvs kicvtes.
38 Momen, Pucasē, vkvsamis, maket, vrakkuecvtes.
39 Momen, Ohfvcceckvn yvmv ekvnvn vlvkvyet omes,
mv hecvkekate hecvkvren, momen mv hecakvte hecvkeko
hakvren, Cesvs makvtes.
40 Momen Falvsevlke mv vpvkakat, heyv opunvkv
pohakof, Pumeu pu turhecvkeko haks? kicakvtes.
41 Cesvs kicakvtes, Ce turhecvkekot omen omat, naor-
ketv ocatskekvnt os; momis hiyomat, Hecēs, makatskekv,
cen naorketv oce munk's.

SETENTVCKE 10.

MEHENWVN, mehenwvn ce kicvkis, Estit yvpefikhute
em vhauken eceyekot, etvmin vcemket on omat, mvt
horkopvt ot, svpenkvlecvt os.
2 Momis estit vhauken eceyet on omat, mvt yvpefikv-
hecicvt os.
3 Mvn vhaukvhecicv en hvwecet os; momen em opu-

nvkv en hake yvpefikv pohaket os; momen en yvpefikv
hocefhuecet enhuehket, enhomahtet esosset os.
4 Momet en yvpefikv vpeyecicof, ehomvn ayet on, yvpe-
fikv vcvkvpeyet os, em opunvkv en haken kerrvket omekv.
5 Momet este kerkekat vcvkvpehyekos, momis em
pefatkēs, este kerkekat em opunvkv en haken kerrvkekot
omekv.
6 Heyv svhopakvn Cesvs es em punayet omvtes; momis
nanvke tat kerrvkekates, mv em punayat.
7 Momen Cesvs hvtvm kicakvtes, Mehenwvn, mehenwvn
ce kicvkis, Vnet yvpefikv em vhauke toyis.
8 Cv homv yicvte omvlkvt horkopvlket ot, svpenkvle-
cvlket os: momis *vn* yvpefikv em apohicvkekatet os.
9 Vnet vhauke toyis: este estomet cv tehoyvnen eceyet
on omat, mvt hesakvres, momet eceyet, er aosset, nanopkv
hecvres.
10 Horkopv vlvkekos, horkopkvn, eleckvn, momet nak
yvmahketvn komeko vtekat: *vn yvpefikv* hesaketv en
heckvkvren vlvkvyvtet os, momet sulke mahet en heckv-
kepvren.
11 Vnet yvpefikvhecicv herat toyis; yvpefikvhecicv
herat yvpefikv vrahkv en hesaketv wvkecet os.
12 Momis este pvlhoyat tat, yvpefikvhecicv *mahhe*
tokot, yvpefikv e pucase tokon omat, yvhv vlaken hecis,
yvpefikv wihket; letkes, momen yvhvt cawet, yvpefikvn
vwahecees.
13 Este pvlhoyat letkes, pvlhoyet omet, yvpefikv
senaoricekot omekv.
14 Vnet yvpefikvhecicv herat toyis, momet vn yvpefikv
kerrin, cvnake cv kerrvket os.
15 Erke cv kerrat etvpomen vneu Erke kerrvyet os:
momet yvpefikv vrahkv vn hesaketv wvkecit omis.
16 Momet yvpefikv etv ocvyet os, heyv hute a 'sossat

tokon: mvu 'svlvkvranvyet os, momen mvt vm opunvkv
en haken pohvkvres, momen fullc hvmkusen, yvpefikvhe-
cicv hvmkusvres.
17 Monkv Cv'rke vc vnokecet os, *vn* hesaketvn wvke-
cvyet omekv, hvtvm eseparet.
18 Este estomet vm esekot os, momis vne mahusatet
wvkecvyet os. Wvkecetv yekcetv ocvyet os, momet
hvtvm esetv yekcetv ocvyet os. Heyv vhakv Cv'rket
v'mvtet os.
19 Monkv hvtvm Cusvlke etekvpvketvt em ocvtes, heyv
opunvkv omecicen.
20 Momen sulket, Puyvfekcv holwvken ocet, hacohakes;
estoman em vpohicatske haks? makakvtes.
21 Vpvlwvt, Heyvt puyvfekcv holwvke oce em opunvkv
tokos. Puyvfekcv holwvket turhecvkekat e turwvn rena-
huece taye haks? makakvtes.
22 Momen *mekusvpkv* hompetv-rakkot, Enkinev kiho-
cat, Celuslvmen ocvtes, momen rvfo tates.
23 Momen Cesvs cuko-vcakan, Salomv 'sem ohvpettv
kicetvn yvkapvtes.
24 Momen Cusvlke yicet vnvkaftvtes, momet, En hofune
estomēn vkvsvmēkon pu hayetske haks? Klist toyetsken
omat, kerkv heren pum onvyvs, kicakvtes.
25 Cesvs em vyoposkaket, Cem onayvkvyis, vkvsvmats-
kekis: vtotketv Cv'rke e hocefkv ofv vtotkvyat, mvt vc
ohkerkuecvket os, kicvtes.
26 Momis vkvsvmatskekos, vn yvpefikv vpvke toyats-
kekokv, ce kicvkvyat etvpomen.
27 Vn yvpefikv vm opunvkv en haken pohvket os,
momen kerrakin, vc vcvkvpeyet os:
28 Momen hesaketv yuksv-sekon emakvyet os, momen
estofis estemerrahkekos, momen nvpvt cv'nke '*svm* ossi-
ceko tayet omvres.

29 Cv'rke, v'mvte tat, omvlkvn 'sen rakket os: momen estimvt Cv'rke e'nke 'sem ossice tayat yekcetv ocekot os.
30 Vne Cv'rke tepakeyat hvmkusēs.
31 Momen Cusvlke, cvton es nvfketvn *komaket*, hvtvm cvto cvwakvtes.
32 Cesvs em vyoposket, Vtotketv herake sulken Cv'rke aenkvpvke ce hecicvkvyēs; mv *vtotketv* estomaten cvto es cv nvfkatske haks? *kicvtes.*
33 Cusvlke em vyoposket, Vtotketv herat *tat* cvto es ce nvfkēkos: momis Hesaketvmese tvklecetskat omecicen, momet, este toyetskatet, Hesaketvmese e hayetskekv, kicakvtes.
34 Cesvs em vyoposket, *kicvtes*, Hesaketvmese toyatskes, mahkis, cem vhakv take ofvn es hoccet omeko haks?
35 Hesaketvmese em opunvkv em vlakvten hesaketvmese taken kicvten omat, momen Cokat kvckeko tetayen *omat*,
36 Hesaketvmese E'ppuce toyis, ce kicvkikv, Erke vcake haye, momet ekvnv atotvte huerat, Hesaketvmesen tvklecetskes, kicatske haks?
37 Cv'rke em vtotketv taken momecvkot on omat, vm vkvsahmatskvs.
38 Momis momecin omat, vm vkvsvmatskeko estomis, vtotketvn vkvsvmvkes, Cv'rke vnen vc vpiket omen, vneu emen vpikvyet omen kerret, vkvsvmatskvret.
39 Monkv hvtvm esetvn komakvtes: momis enke em ossakvtes.
40 Momet Cotvne tvpalvn ahyet, enhvteceskv Cane *este* paptisvte ocan er oret, mvn fekhonnvtes.
41 Momen sulket vfullet, Cane tat nakeskerkv momecekatet os, momis Cane heyv este opunvyecvte omvlkvt mehenwvt os, makakvtes.
42 Momen mvn sulket oh vkvsvmakvtes.

SETENTVCKE 11.

MOMOF este-hunvnwv Pervnvlke, Lisvle *hocefket*, enokke tates: *Pervne* Mele Mare etecakkaten eme tvlofv tates.

2 *Mv* Melet omvtes, vfekv Pucase es em vfeye, e'le e'kvesse es en hvsvtecvte mv e 'cerwv Lisvlet enokket ot omat.

3 Monkv e wvntaket ohtotakvtes, Hecvs, Pucasē, mv vnokecetskat enokkes, makaket.

4 Cesvs pohof, Heyv enokketv elkv orekot os, momis Hesaketvmese vrakkueckv vrahkv tes, mv eteropotten Hesaketvmese E'ppuce vrakkuehocvren, makvtes.

5 Momen Cesvs, Mare, momen etecakkat, Lisvle esyoman vnokecvke tates.

6 Monkv enokkvcuken pohof, mata likvtet nettv hokkolen fekhonnvtes.

7 Mv hoyanof, Cutevn hvtvm vpeyvkeres, enkerrepvlken kievtes.

8 Enkerrepvlket okat, Mvhaya, Cusvlket hvte vwole cvton es ce nvfketvn komakvnks: moman hvtvm mvn ayvranetske haks? kicakvtes.

9 Cesvs vyoposket, Nettv hvmkat hvse-vkerkv palen hokkolohkaket omeko haks? Estet nettvn yvkapen omat, elentappekos, heyv ekvnv en hvyayvken hecekv.

10 Momis estet neren yvkapen omat, elentappes, hvyayvket vpikekot omekv, *kievtes.*

11 Heyv nanvken makvtes: momen erenyupv, Pun hesse Lisvle nocet omes: momis nocan vhonecicaret ayvyet os, makvtes.

12 Momof en kerrepvlket, Pucasē, nocet on omat, en hervres, makakvtes.

13 Momis Cesvs em elkvn opunvyecet okvtes: momen, Fekapet nocet on okes, komakvtes.

14 Monkv Cesvs *em punayat*, kerkusen, Lisvle elet os.

15 Momen ece 'rahkv taken vrvkate vc afvckes, vkvsa-
matskvren; mome estomis oh vpeyvkeres, kicakvtes.
16 Momof Tamvse, Tetemvse kihocat, kerrepvlke em
etohkvlketvn kicvtes, Pumen vpeyvkeres, vpaket pvsvt-
keyvret.
17 Cesvs vlakof, entis en sepvlkv ofv nettv osten wak-
kepen kerrvtes.
18 Momen Pervne Celuslvme em vwolet omvtes, vkerkv
hokkolet mahet.
19 Momen Cusvlke sulket Mare Mele tepakan en yicv-
tes, e'cerwv ohfvccvn emahlvpvtvret.
20 Momen Mare Cesvs vlakvcuken pohan vpaket, vnrv-
pvranet ayvtes; momis Mele fekhonnet, cukon likvtes.
21 Momen Maret Cesvs em punayet kicvtes, Pucasē,
yvmvn aretskvten omat, cv 'cerwv elekvnt os.
22 Momen hiyome estomis, Hesaketvmese nak estomen
em 'pohetskat Hesaketvmese ce'mvret on kerris.
23 Ce 'cerwv hvtvm akvwvpkvres, Cesvs *Maren* kicvtes.
24 Maret *a em punayet*, Nettv-espoke akvwvpketv omof
hvtvm akvwvpkvret on kerris, kicvtes.
25 Cesvs Maren *em punayat*, Vnet akvwvpketv toyit,
hesaketv toyis: estimvt vc oh vkvsamat, elvtet o esto-
mis, hesakvres.
26 Momen estimvt o estomis wenaket, vc oh vkvsamat,
estofis ehlekos. Heyv vkvsvmetske te? kicvtes.
27 Maret em punayat, Henka, Pucasē, Klist Hesaketv-
mese E'ppuce yvmv ekvnv vlvkvranvte toyetsken vkvsa-
mis, kicvtes.
28 Momet, mvn momēn mahkof, ayet, etecakkat Melen
ehken enhuehkvtes, Mvhayvt vlvkes, momet ce'nhuehkes,
kicet.
29 Mvn pohan vpaket, *Melet*, lvpken ahuyiret, a oh
atvtes.

30 (Momen Cesvs tvlofv a eceyeko munket, mv Mare er vnrapvte tan fekhonne tates.)
31 Cusvlke mv emvhlvpvtake vpake cuko ofv vpokat, Melet lvpecicet ahuyiret, ossen hecakof, vevkvpeyvtes, Sepvlkvn oh ayet er hvkihkvranet os, makaket.
32 Momis Mele, mv Cesvs fekhonnan vlaket, hecof, e'len v tvk lvtiket, Pucasē, yvmvn aretskvten omat, ev 'cerwv elekvnt os, kicvtes.
33 Momen Mele hvkihken, Cusvlke vpvke yicaten hvkihhoken Cesvs hecof, puyvfekev ofvn hihket, fekherekates.
34 Momet, Estvmvn wvkecatskvnka? kicen, Pucasē, ahtet, hecvs, kicakvtes.
35 Cesvs hvkihkvtes.
36 Momen Cusvlket, Hecvkes, vnokece heraten! makakvtes.
37 Momen, Heyv hunvnwv turhecvkekat tis en renahuecet ont omat, heyv este-hunvnwv elekare tayen hayeko tayvt haks? makakat sasvtes.
38 Monkv Cesvs hvtvm eme ofvn hihket, sepvlkvn vlakvtes. Cvtohauket omen, cvtot oh liket omvtes.
39 Cvton vkueyicvks, Cesvs kicvtes. Maret, mv elat e 'wvnwvt, Pucasē, hiyomat fvmpepes, *elvte* nettv ostekv, kicvtes.
40 Momen Cesvs em punayat, Vkvsvmetsket on omat, Hesaketvmese en rakke hecetskvres, ce kicvkisa? *kicvtes.*
41 Monkv ele wakkat cvton vkueyicakvtes. Momen Cesvs e turwv hvlwen v kvwapket, Cv'rkē, ece 'kvsamis vm vpohihcetskekv.
42 Momet estofis vm vpohicetsket omat kerrvyis, momis este heyv svpaklat pohet, cent a'c vtotetskvtet omat kerrvkepvren okvyis, makvtes.
43 Momet hiyomēn opunahyof, yekcicet huehket, Lisvlē, aossvs, makvtes.

44 Momen elvtc aossvtes, hopele vcceckv enke eleu es
vpvllvket, momen e turofv enockuce es vpvllvket. Enre-
cohpatsken, vyepekvs, Cesvs kicvtes.
45 Monkv Cusvlke Mele en yice, Cesvs nanvke mome-
can hecakat sulket oh vkvsvmakvtes.
46 Momis vpvlwvt, Falvsevlken oh vpeyet, nanvken
Cesvs momecat en kerkuecakvtes.
47 Momof plest enhomvhhotv, Falvsevlke esyomat
tekueketvn nvkaftecet, okat, Naken estomēceya? Heỹv
hunvnwv nakeskerkv sulken momecet ok;
48 Hiyomēn wikēn omat, estc omvlkvt oh vkvsvmvkv-
res, momen Lomvlket yihcet, pum etvlwv ekvnv tepaken
pu 'konahvres, makakvtes.
49 Momen hvmket, Kiefvse hocefket, mv ohrolopen
plest enhomahtv hvlwat omet, *em punayat*, Naken ker-
ratskekot os;
50 Momet este hvmket este em elaten, etvlwv omvlkvt
yvmahkeko tayet, es pun here tayet omat, vkerricatske-
kot os, kicakvtes.
51 Heyv emet e opunvyecct okekates, momis mv ohro-
lopen plest enhomahtv hvlwat omekv, Cesvs mv etvlwvn
em elvranet omen;
52 Momet mv etvlwv tvlkekon, momis Hesaketvmese
en hopuetake vwahat omvlkvn hvmkusen etoh vteloyvra-
nan owalet okvtes.
53 Momen mv nettv vteke ayat elecetvn komet, etem-
punahoyakvtes.
54 Momekv Cesvs Cusvlke hecke vpake vreko hakvtes;
momis vnrvwv vnakv ekvnv likan ayet, tvlofv Eflevm
kicetvn eceyvtes, momet mvn en kerrepvlke esyomat
fekhonnvtes.
55 Momen Cusvlke em ohhoyvnkvt vwolice tates; mo-

men este sulket, ohhoyvnkv hvte oreko munken, Celuslvmen vpeyvtes, e hvsvtecvkvranet.

56 Monkv Cesvs hopoyakvtes, momet cuko vcakat ofv svpaklet, Estomen vkerricatske haks? hompetv-rakko vlvkekares *komatske haks?* maket etempunahoyvtes.

57 Momen plest enhomvhhotv Falvsevlke esyomat, este estomet estvmvn hecke tayen kerren omat, onayen, ese tayat opunvkv ossicet omvtes.

SETENTVCKE 12.

MOMEN ohhoyvnkv oreko nettv epakat vhoske munken, Cesvs Pervnen er orvtes, Lisvle pvsatkat a en kvwapvte likan.

2 Mvn yafke hompetv-rakkon en hayakvtes; momen Maret ohvfastvtes; momis Lisvle *Cesvs* vpvke hompvrane vpokan hvmkat tates.

3 Momen Mele, vfekv espeknv *kihocet*, vcake heren, vtarkv hvmken ohmet, Cesvs elen 'sen siyiyet e'kvessen 'sen hvsvtecvtes: momen mv vfekv en fvmeco cuko fackvtes.

4 Momof en kerrepvlke hvmket, Cutvse Eskalevt, Simv e'*ppucet,* wiyyvrane hueratet,

5 Estoman heyv vfekv tenelyv cukpe tutcenen wiyiyet, estemerrakan emhoyekvt haks? makvtes.

6 Heyv makat este estemerrakan senaoricet okekates; momis horkopvt omet, sukcvn esaret omet, momet nake vtehkan esaret omekv okvtes.

7 Momis, Naorihcatskvs, cv herihocvrane nettv vrahkvn heyvn vcayecvtet os.

8 Estemerrakat ece pakvke ocatske munkvt omen, momis vntat ocatske munkv tokot omekv, Cesvs kicvtes.

9 Monkv Cusvlke sulket mv fekhonnat tat kerraket, a

oh vwakvtes, Cesvs vrahkv tvlkekon, momis Lisvle pvsat-
kat a en kvwapvte hecetv *komat omakvtes.*
10 Momen plest enhomvhhotvt, Lisvlen elecetvn komet,
tempunahoyvtes:
11 Mv omeciccn Cusvlke sulket vpehyet, Cesvs oh vkv-
svmvkepekv.
12 Rempvksen este sulket hompetv-rakkon yicet, Cesvs
Celuslvmen vlakvcuken pohakof,
13 Talv elvccen es cahwet, vpeyvtes, vnrvpvranet, mo-
met huehoket, Hosanv! Eslevl em mekko, Hesaketvmese
hocefkv ofv vlakat vkvsvmket omes, makaket.
14 Momen Cesvs corakko-wakv mvnettusen eshecof,
mvn ohlikvtes, Cokat *hvmmakat* etvpomet.
15 Ce penkahlates, Sivn e'chushokte toyetskat; hecvs,
cem Mekko vlakes, corakko-wakv e'chuswvn ohliket.
16 En kerrepvlke heyv nanvke kerrvkekates, enhvte-
ceskv; momis, Cesvs vrakkuehohcof, heyv nanvke emen
opunvyecet cokat omen, momen heyv nanvke em mome-
cakvten, vkerricakvtes.
17 Momekv mv este, Lisvle enhohike en sepvlkv aossice
pvsatkat a en kvwapof vpvkakat, kerkuecakvtes.
18 Heyv omeciccn estet er vnrvpakvtes; momen heyv
nakeskerkv, momecvten pohvket ok.
19 Nake estomatskekat hecatska? Falvsevlket ete kica-
kvtes. Hecvkes, ekvnv omvlkvt vcvkvpeyepes.
20 Momen *Hesaketvmese* vrakkuecvrane hompetv-rakko
yican Klekvlket vpvke tates;
21 Monkv matvwvt, Felvpe Kalvle *ekvnv* Persitv *tvlofv*
aossan en yicet, Pucasē, Cesvs hecetvn komēs, kica-
kvtes.
22 Momen Felvpet vlaket, Antolun em onayvtes; mo-
men hvtvm Antolu Felvpen tepaket Cesvs em onayakv-
tes.

23 Momen Cesvs em vyóposkaket, Hvse-vkerkv vlvkes, este E'chuswv vrakkuehocvranat, makvtes.
24 Mehenwvn, mehenwvn cc kicvkis, Teleko nerkv ekvnv oh lvtiket lekweko vtekat emunkis, entvlkuset liket os: momis lekwen omat, em ette sulken hayes.
25 Estimvt en hesaketv vnokecat sumecicvres; momis estimvt en hesaketv en homece yvmv ekvnv *huerat*, hesaketv yuksv-sekat roren vcayecepvres.
26 Este vm vtotken omat, vc vcvkvyekvs: momen estvmvn likvyat, mvn vm vtotkv likvres: momen este vm vtotken omat, mvn Cv'rket vrakkuecvres.
27 Hiyomat vm puyvfekcv fekherek's, momen naken makar haks? Cv'rkē, heyv hvse-vkerkv enkvpvken cv hesayecvs; momis heyv vrahkvn heyv hvse-vkerkvn vlakvyet os.
28 Cv'rkē, ce hocefkvn vrakkuecvs. Momof opunvkv en hake hvlwe atatet vlakvtes, Vrakkuecvyvtet omet, hvtvm vrakkuecares, *maket.*
29 Momekv mv este vnakv svpakle pohakat, Tenetikes, makakvtes: vpvltaket, Encelvt em punayet os, makakvtes.
30 Cesvs em vyoposket makvtes, Heyv opunvkv en hake vc vrahkvn vlaket omekos, momis ece 'rahkv taken *omēs.*
31 Hiyomat heyv ekvnv ohfvccet os: hiyomat heyv ekvnv em mekko ossihocvres.
32 Momen ekvnv enkvpvken cv kvwvphoyen omat, *este* omvlkvn a e oh hvlvtares.
33 Heyv makat elkv estomen elvranat kerkuecat okvtes.
34 Estet em vyoposkakat, Klist hesake emunkvt os, vhakv aossen *makat* poheyvtet os, momen estomēn, Este E'chuswv kvwvpkvranet os, maketskc haks? Heyv este Echuswvt estimvt o haks? *kicakvtes.*

35 Hvte vhofunusekon hvyayvke ece 'pakvket os.
Yvkvpvks, hvyayvke ocatskof, yomucket ec oh vlakvke-
karen; yomucke ofv yvkapat estvmvn ayat kerrekot
omekv.
36 Hvyayvke ocatskof, hvyayvke ofvn vkvsvmepvks,
hvyayvke en hopuetake toyatskvret, momof Cesvs kica-
kvtes. Heyv nanvken Cesvs opunahyet, enkvpaket em
ehkakvtes.
37 Momis nakeskerkv sulke moman ehomv momecet
omis, oh vkvsvmvkekates:
38 Esivs owalv nak makvte esohfvckvren, Pucasē, esti-
mvt nake kerkueccyat vkvsamvt haks? momen estimvn
Pucase e'nke *en nekekv* estimvn hecihocvt haks? *make*
opunayat.
39 Momekv oh vkvsvmvkeko tayvtes,
40 E turwv hecvkekon hayet, e feke en wvnwvheces,
monkon omat, e turwv es hecet, e feke es kerret, fulote-
cen, em wicecvkvye tayen, Esivs hvtvm *opunayet*, makv-
tet omekv.
41 Esivs heyv nanvke makat, en rakken hecet, opunv-
yecofvt okvtes.
42 Mome estomis evpayvlke rvkrakat sulket oh vkvsv-
makvtes, momis Falvsevlke omecicen kerkuecvkekatēs,
senekaken sossihocvkekaren.
43 Este vkvsvmvkvre *mimvn* Hesaketvmese vkvsvmvre
'semuntvlen vnokecvket omakekv.
44 Cesvs huehket makvtes, Estimvt vc oh vkvsamat, *vnen*
vc oh vkvsamet omekos, momis a'c vtotvten oh *vkvsamet*
omes.
45 Momen estimvt cv hecat a'c vtotvten hecet os.
46 Vnet hvyayvke ekvnvn vlvkvyet os, estimvt vc oh
vkvsamat yomuckofv fekhonnekaren.
47 Momen este vm opunvkv pohet, vkvsvmekat ohfvc-

cecvkot os; ekvnv ohfvccecvranit vlakit omvkot, momis
ekvnvn hesayecvranit *vlakit omekv.*
48 Estimvt, vm opunvkv esekot, vc vhepaken omat,
hvmket ohfvccecat ocet os; opunvkv opunayvyvtet, mvt
ohfvccecvres, nettv espoken.
49 Vntvlket opunayet okvkos, momis Erke a'c vtotvtet,
emet vhakv v'mvtet os, naken makvranvyat, momet
naken opunvyvranvyat.
50 Momen em vhakv hesaketv yvksv-sekot omen ker-
ris: momekv naket o estomen opunayvyis, Erke cv
kicvte etvpomen opunayvyet os.

SETENTVCKE 13.

Momen ohhoyvnkv hompetv-rakko oreko munken, heyv
ekvnv osiye, Erke oh vyepvranat en hvse-vkerkv vlaken
Cesvs kerret, enake ekvnv fullaten vnokecvtet, eyuksv
roren vnokecvtes.
2 Momen hompetv hoyahnof, puyvfekcv holwakat Cu-
tvse Eskalevt, Simv e'*ppucen* wiyyvren e feken en pih-
ken,
3 Cesvs Erket nanvke omvlkvn e'nke ofvn wiken ker-
ret, momet Hesaketvmesen aenkvpvkvtet ot, Hesaketv-
mesen oh ayepvranat *kerret,*
4 Hompvte ahuyiret, kapv etvn kayvtes, momet turof-
eshvsvteckvn cahwet, es e wvnakvtes.
5 Mohmof uewvn pvlvknvn a vcahnof, en kerrepvlke
e'len em okkosetvn momet turofeshvsvteckv es e wvna-
katet es en hvsvtecetvn vlicecvtes.
6 Momof Simv Petvn em vlakvtes: momen Petvt,
Pucasē, cv'le vm okkosetske haks? kicvtes.
7 Cesvs em vyoposket kicvtes, Nake momecvyat hiyo-
mat kerretskekos, momis heyv cryupvn kerretskvres.
8 Cv'le estofis okkohsetskekos, Petvt kicvtes. Cesvs

em vyopōsket, Ec okkosvkon omat, ecē 'rahkv vc vpv-
yetskekos, *kicvtes.*
9 Pucasē, cv'le tvlkekon, momis cv'nken, cv'kvu, Simv
Petvt kicvtes.
10 Este vklopet on omat, *e*'le tvlket okkosvre em vhos-
kcs, momen hvmkvt hvsvtket omes; momen ce hvsvthv-
kvkes, momis omvlkek's, Cesvs kicvtes.
11 Estimvt wiyyvranat kerrekv, Omvlkvt ce hvsvthvkv-
ket ot omekos, maket okvtes.
12 Momekv ele em okkosahkof, en kapv cahwet, hvtvm
lihket, Naken cem momecvkvyat kerratske haks? kicvtes.
13 Mvhayv momet Pucase cv kicatskes, momen tetayen
okatskes, *mv* toyikv.
14 Monkv vnct, Pucase *tat*, momet mvhayv toyvyat,
ce'le *cem* okkosvkin omat, centakeu ce'le ete'm okkosv-
ranatsket os.
15 Vhayetvn cc'mvkvyet omekv, cem momecvkvyat
etvpomen momecatskvren.
16 Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, Vtotkv e pucasen
'sen rakkekot os, momen vtothoyat vtotat 'sen rakkekot
os.
17 Heyv nanvke kerratsken omat, cen hervket os,
momecatsken omat.
18 Omvlkatskan ec opunvyecvkit okvkos. Estimvn
enhopoyepvyvte tat kerris, momis Cokat esohfvckvren,
Mv vc vpvke tvklike hompat vc vnrvpen e'leceskv kvwa-
pvtes.
19 Momen hvte hoyvneko munken cem onayvkis, esho-
yahnof, vnet mv toyvyat vkvsvmatskvren.
20 Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, Estimvt vtotvyan
evpayen omat, vnen cv yvpvyet os; momen estimvt
vnen cv yvpayen omat, vc vtotvten evpvyet os.
21 Cesvs heyv mahkof, puyvfekcv ofvn fekherekot,

kerkuecet makvtes, Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, hvmkatskat cv wiyyvranatskes.

22 Momen en kerrepvlket estimvn opunvyecet okat en kerkvkekot, ete hecakvtes.

23 Momen en kerrepvlke hvmke, Cesvs vnokecat, Cesv e hokpen vccakvtes.

24 Momekv Simv Petvt, estimvn opunvyecet okat em 'pohvren enken es em vhopayvtes.

25 Momof Cesvs e hokpen vccaket, Pucasē, estimvt o haks? kicvtes.

26 Hompetvn esvklihcvyof, estimvn e'mvyat, mvt mv tes, Cesvs vyoposket *makvtes.* Momen esvklihcof, Cutvse Eskalevt, Simv e'*ppucen* emvtes.

27 Momen pahpof, puyvfekcv holwakat eceyvtes, momen, Mv momecvranetskat, lvpken momecvs, Cesvs kicvtes.

28 Momen ohhompetv vfulotakat, nvpvt kerrekates, estoman heyv em punayet okat.

29 Cutvse sukcvn ocet ok, *Nake* hompetv-rakko pu yacan nesvs, Cesvs kicet okes, monkat naken estemerrakan emvren *okes,* komakat svset omekv.

30 Momen hompetv en heckan vpakusen ossvtes. Momen nere tates.

31 Momekv osiyof, Mucv este E'chuswv vrakket os, momen Hesaketvmeset eme ofvn vrakket os, Cesvs makvtes.

32 Eme ofvn Hesaketvmeset vrakken omat, Hesaketvmesen vrakkuecvres eme ofvn, momet lvpkusen vrakkuecvres.

33 Hopuetakucē, hvte hofunusekon ece 'pakvkit omis. Cv hopoyatskvres, momen, Estvn ayvyat vwatskeko tayes, Cusvlke kicvyvnke etvpomen hiyomat ce kicvkvyet os.

34 Vhakv mucvsen ce'mvkis, Ete 'nokecatskvren; ece nokecvkvyvte etvpomen, centakeu ete 'nokecatskvren.

35 Vnokeckv ete'm ocatsken omat, heyvn *este* omvlkvt
es kerrvkvres, vn kerrepvlke toyatsket omat.
36 Pucasē, estvmvn ayetska? Simv Petvt kicvtes.
Estvmvn ayvyat hiyomat vc vcvkayetskeko tayes, momis
eryupvn vc vcvkayetskvres, Cesvt em vyoposket *kicvtes.*
37 Pucasē, estoman hiyomat ece 'cvkayvko taye haks?
Vn hesaketv ece 'rahkv wvkecares, Petvt kicvtes.
38 Cen hesaketv vc vrahkv wvkecetskvr haks? Mehen-
wvn, mehenwvn ce kicis, Tottolose hakeko munken vtut-
cenv vc vrahkv ehelvksecetskvres, Cesvt em vyoposket
kicvtes.

SETENTVCKE 14.

Cᴇ feke cen naorvkates; Hesaketvmese oh vkvsamats-
kes; vneu vc oh vkvsvmvkes.
2 Cv'rke hute ofv liketv sulket os; monkaten omat,
cem onvyvkvyvnt os. Liketvn cem etetakuecvranvkit
ayis.
3 Momen ayit, liketvn cem etetakuecvkin omat, hvtvm
'rvlakit, ce yvpvyvkares: vnet estvmvn likvyat, cemeu
mvn vpokatskvren.
4 Momen estvmvn ayvyat kerratskes, momet vyetv ker-
ratskes.
5 Pucasē, estvmvn ayetskat kerrēkos, momat estomet
vyetv kerreye taye haks? Tamvset kicvtes.
6 Vnet vyetv toyit, mehenwv toyit, hesaketv toyis; este
estomet Erke oh vtekot omes, *vnen* cv tehoyvne tokon
omat.
7 Cv kerratskvten omat, Cv'rkeu kerratskvnt os; momen
mucv ayat kerratskes, momet hecatskvtes, Cesvs kicvtes.
8 Pucasē, Erken pu hecicvs, momen pum etetayvres,
Felvpet kicvtes.
9 Cesvs kicvtes, Felvpē, hofune mahen ece 'pakvkit
omvyat, hvte cv kerretskeko munke haks? estimvt cv

hecat Erken hecvtes; moman estomen, Erken pu hecicvs, maketske haks?

10 Vnet Erke vpikin, Erket vc vpikat vkvsvmetskeko haks? Opunvkv es ce tem punayvyat, vntvlket ce tem punayet omvkos, momis Erke vc vpikat, mvt vtotketv momecet os.

11 Vnet Erke vpikin, Erket vc vpikat vm vkvsvmvkes: monkat vtotketv mahusat svrahkvn vm vkvsvmvkes.

12 Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, Estimvt vc oh vkvsamat, vtotketv momecvyat emeu momecvres, momet vtotketv heyv 'sen rakrvken momecvres, Cv'rken oh ayepikv.

13 Momen naket o estomen cv hocefkv ofvn vpohatskat, mvn momecares, Eppuce ofvn Erket vrvkkvren.

14 Naken cv hocefkv ofvn vpohatsken omat, momecares.

15 Vc vnokecatsket on omat, vm vhakv taken vcayecvkes.

16 Momen Erken emekusvpares, momen Emahlvpatv etv, ece 'pakvke emunkv taranen ce'mvkvres.

17 Puyvfekcv mehenwat, ekvnv hvlvteko tayat, hecekot omet, kerrekot omekv: momis centake kerratsket os, ece 'pvkvket omet, ece 'pikvket omvret ok.

18 Ce mahlvpvtkekon ce wihkvkos; cem vlvkvkares.

19 Hvtetusat ekvnv svnvcomvn cv hecekares, momis centaket cv hecatsket os; hesakvyet omikv, centaken hesahokatskvres.

20 Mv nettv omof, vnet Cv'rke vpikin, centaket vc vpikatsken, vnet ece 'pikvkvyet omat kerratskvrēs.

21 Vm vhakv oce, vcayecat, mvt vc vnokecat tes: momen mv vc vnokecat, Cv'rket vnokecen, vnet vnokecet, em·e heckuecares.

22 Pucasē, estomēn pum e heckuecat, ekvnvn *em* e

heckuecvranetskeko haks? Cutvse, Eskalevt tokot, kicvtes.
23 Cesvs em vyoposket kicvtes, Este vc vnokecet on omat, vm opunvkvn vcayecvres, momen Cv'rket vnokecen, oh vthoyet, pum vpoketv en hayeyvres.
24 Mv vc vnokecekat, vn nak maketv vcayecekot os; momen opunvkv pohatskat cvnake tokos, momis Erke vc vtotvte enaket omes.
25 Heyv nanvke es ce 'tem nunayvkvyat, hvte ece 'pakvkvye munkat okvyet os.
26 Momis Emahlvpatv, Puyvfekcv Vcakat, Erket cv hocefkv ofv vtotvranat, nanvke omvlkvn ce mvhayet, nanvke ce kicvkvyvte omvlkvn ece 'kerricepuecvkres.
27 Herkvn cem wikvkis; vn herkvn ce'mvkis; ekvnv estemat omēkon ce'mvkit omis. Ce feke cen naorvkates, momet cem penkahlvkates.
28 Ayepit, cem vlvkvkares, ce kicvkvyat pohatskis. Vc vnokecatsket on omat, ece 'fackvke tayes, Erken oh ayis, makikv ; Cv'rke *vne* 'svn rakket omekv.
29 Momen hiyomat cem onayvkit ohmis, hvte eshoyvneko munken, eshoyahnof vkvsvmatskvren.
30 Heyv eryupv sulke ce tem punayvkvkares, heyv ekvnv em mekkot vlvkvranet, vc ofv naken ocekot omekv.
31 Momis Erke vnokecvye tat ekvnvt kerrvren, Erke vhakv v'mvte vcvkvye mahusan momecvyet os. Asvpvklvks, yvmvn enkvpahket, vpeyvkeres.

SETENTVCKE 15.

Vnet pvrko-em-vpe mehenwv toyin, Cv'rket vfastvt omes.
2 Elvcce vc ofv ocat ettekat vtekat vkueyet omes; momet *elvcce* ettat vtekat hysvtecet omes, ohvtvlaken ettvren.

3 Opunvkv es ce 'tem punayvkvyvte eteropotten hiyomat ce hvsvthvkvket omes.

4 Vc ofvn fekhonnvkes, vneu ec ofv take *fekhonnin.* Elvcce em vpen vlvce emunket omekot, entvlkat, etteko tayat etvpomen cemeu vc ofvn fekhonnatskekon omat, *ettatskeko tayes.*

5 Vnet pvrko-em-vpc toyin, cemet elvcce *toyatskes.* Estimvt vc ofv fekhonnet on, vneu eme ofv *fekhonnvyet* on omat, matvwvt em ette sulken hayet omes; vnet ece 'pvkvkat naken estomatskeko tayet omekv.

6 Estimvt vc ofvn fekhonnet omekon omat, lvcce omecet wihoken, yuknet omes; momen estet vteloyet, totkvn tvkpvlvtaken, nokret os.

7 Vc ofvn fekhonnatsken, vm opunvkvt ec ofv taken fekhonnet on omat, naken maket, vpohatskis, mvt cem momvkvres.

8 Emette sulken ettakatskaten, heyv ofvn Cv'rke vrakkuehocet omes; momatskofvt vn kerrepvlke toyatskvres.

9 Cv'rke vc vnokecvte etvpomen, vneu ece 'nokecvkvyvtes; vm vnokeckv ofvn fekhonnvkes.

10 Vm vhakvn vcayecatsken omat, vm vnokeckv ofvn fekhonnatskvres: Cv'rke em vhakv vcayecvyvte, em vnokeckv ofv fekhonnvyat etvpomen.

11 Heyv nanvke es ce 'tem punayvkvyat, vm afvcketvt ec ofv taken fekhonnen, cem afvcketv taket esfvckvren okvyis.

12 Ece 'nokecvkvyvte etvpomen, cemeu etenokecatskvret, heyvt vm vhakvt omes.

13 *Este* en hessvlke vrahkv en hesaketv wvkecat, vnokeckv heyv es en rakkat nvpvt ocekot omes.

14 Nanvke ce kicvkvyan momecatsket on omat, vn hessvlke toyatskes.

15 Mucv vtekat vtotkvlken ce kicvkvkos: vtotkvt e

pucase nake estomat kerrekot omekv; momis *vn* hes-
svlken ce kicvkvyct ohmis: nanvke Cv'rke *opunayen*
pohvyvte omvlkvn cen kerkuecvkvyvtet omekv.
16 Centat v'nhopoyatskekates, momis vnet ce'nhopoyv-
kit, wiketv ce hayvkimvts, vpehyet, emette sulken etta-
katskaten, cem ette take oce emunken, nake estomis cv
hocefkv ofvn *Cv*'rke em 'pohatskat ce'mvkvren.
17 Heyv nanvke ce kicvkvyet omes, etenokecatskvren.
18 Ekvnvt cen homecvken omat, cen *homecvkeko* mun-
ket, vne taten *vn* homecvtet omen kerratskes.
19 Ekvnv enake toyatsken omat, ekvnv enaken vno-
kece tayes, momis ekvnv aenkvpvken ce'nhopoyvkvyat
omecicen, monkv ekvnvt cen homecet omes.
20 Opunvkv es ce tem punayvkvye, Vtotkv e pucase
cs en rakkekot omes, makvyvnken ce hohsvkates. Vc
assecakvten omat, cemeu ece'ssecvkvres; vm opunvkvn
vcayecakvten omat, cem opunvkv takeu vcayecvkvres.
21 Momis heyv nanvke omvlkvn cem momecvkvres,
cv hocefkv vrahkvn, mv a'c vtotvten kerrvkekatet
ok.
22 Vlahkit, ete'm punayvkvkaten omat, holwvyeckv
ocvkekvnt omes; momis hiyomat holwvyeckv esohrvnkv
ocvkekos.
23 Estimvt *vnen* vn homecoet on omat, Cv'rkeu en ho-
mecet omes.
24 Vnet vpvkakit, vtotketv este-hunvnwv etv momecvte
sekaten momecvkaten omat, holwvyeckv ocvkekvnt os;
momis hiyomat Cv'rke eshokkoleyan, hokkolvn hecv-
kvtet ot, pun homecvkvtes.
25 Momis *heyvt momēt os*, opunvkv, Nake omecice
sekon vn homecakvtes, em vhakv take ofv *make* es hocce
ocat esohfvckvren.
26 Momis Emahlvpatv, mv Erke aenkvpvkei a cen

'totvranvkvyat, Puyvfekcv mehenwat, mv Erke aenkvpakat vlakof, vc ohkerkuecvres:

27 Momen cemeu ohkerkuecatskvres, enhvteceskv vteke vc vpakatskvtet okv,

SETENTVCKE 16.

CE'LENTAPPUEHOCVKEKAREN heyv nanvke es ce 'tem punayvket ohmis.

2 Senekake take a 'sec ossicvkvres, momes, hvse-vkerkv vlvkvres, mv ce 'lecvkat vtekat, Hesaketvmese em vtotketvn momecet omis, komvres.

3 Heyv nanvke cem momecvkvres, Erke, momen vneu kerrvte sekot omakekv.

4 Momis heyv nanvke cem onahyvkis, mv hvse-vkerkv vlakof, cem onayvkvyvte vkerricatskvren. Momis enhvteceskv heyv nanvken ce kicvkvkomvts, ece 'pakvkikv.

5 Momis hiyomat mv a'c vtotvten oh ayis, momen hvmkatskis, Estvmvn ayctska? cv kicatskekos.

6 Momis heyv nanvke cc kihcvkikv, feknokketvt ce feken *cen* fvcfakvk's.

7 Mome estomis, mehenwvn cem onayvkis: vyepvyate min es cem vmmomvkes; ayvkon omat, Mahlvpatv cem vlahkvkekot okv; momis ayepin omat, a cen 'totvkares.

8 Momen emet vlakof, naorketv, fvccetv, momet ohfvcceckv ekvnvn ohkerricvres.

9 Naorketv *ohkerricvres*, vc oh vkvsvmvkekokv.

10 Fvccetv *ohkerricvres*, Cv'rken oh ayepin, cv hecatskekaret okv.

11 Ohfvcceckv *ohkerricvres*, heyv ekvnv em mekkot ohfvccekv.

12 Nanvke ce kicvranvkvyat suiken ocvye munket omis, hiyomat kvwvpatskeko tayes.

13 Mome estomis, Puyvfekcv mehenwat, emet vlakof,

mehenwv omvlkvn 'seceyvkvres; entvlket opunayekaret
okv; momis naken pohat, mvn opunayvres: momet
nanvke vlvkvranan ce hecicvkvres.
14 Emet vc vrakkuecvres; cvnake aossat en hecken,
mvn ce hecicvkvret okv.
15 Nanvke Erke ocat omvlkvt cvnaket's; momet okv,
Cvnake aossan ehset, ce hecicvkvres, makit okvyis.
16 Hvtetusat cv hecatskekares; momen hvtvm hvtetu-
sat cv hecatskvres, Erken oh ayepikv.
17 Hvtetusat cv hecatskekares: momen hvtvm hvtetu-
sat cv hecatskvres; momen Erken oh ayepikv, heyv
makat, naken pu kicet oke haks? en kerrepvlke *vpvlwvt*
ete kicakvtes.
18 Momekv heyv, Hvtetuse, makat, naken *maket* oke
haks? Naken maket okat kerrēkos, makakvtes.
19 Momen em 'pohetv eyacvket on Cesvs kerret, kica
kvtes, Hvtetusat cv hecatskekares; momen hvtvm hvte-
tusat cv hecatskvres, makvyan, etempohatske haks?
20 Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, Wahoket, hvkih-
hokatskvres, momis ekvnv afvckvres: momen ce feke
cen nokhokvkvres, momis ce feke *cen* nokhokvkvte afvc-
ketv hakvres.
21 Hokte hopuewv heckuecvranat en nokket em vlakof,
feknokket omes, en hvse-vkerkvt vlakekv: momis ho-
puewv en heckat vpaken, nokke ehoses, estet ekvnvn
heckan es vfackekv.
22 Momen centake momet okv ce feknokhokvkes, hiyo-
mat; momis hvtvm ce hecvkares, momen ce feke take
afvckvres, momen cem afvcketv este estomet ce 'konvh-
hvkekos.
23 Momen mv nettv omof naken vm 'pohatskekares.
Mehenwvn, mehenwvn ce kicvkis, Nake estomen cv
hocefkv ofvn Erke em 'pohatsken omat, ce'mvkvres.

24 Naken cv hocefkv ofv vpohatskekon hiyomat oret
os: vpohvks, momen cen heckvkvres, cem afvcketv take
esfvckvren.
25 Heyv nanvke opvnvkv-svhopakvn es ce tempunayv-
kit ohkis; momis oketvt vlvkvres, svnvcomv opunvkv-
svhopakv es ce 'tempunayvkvkot, momis Erke kērkusen
ce hecicvranvkvyat.
26 Mv nettv omof cv hocefkv ofvn vpohatskvres: mo-
men, Erken cem emekvsvpvkares, ce kicvkit okvkos:
27 Erke eme mahusat tis ece 'nokecvket ok, vc vnoke-
cet, Hesaketvmesen aenkvpvket vtvyvte tat vkvsvmatskv-
tet okv.
28 Erken aenkvpahkit, yvmv ekvnvn vlvkvyet os:
momet hvtvm ekvnv wihkit, Erken oh ayis.
29 *Momen*, Hecvs, hiyomat kērkusen opunayet, opu-
nvkv-svhopakv tokon opunayetskes.
30 Hiyomat nanvke omvlkvn kerretske tat, momen este
estomet cem 'pohekar tayet omen mucv mehenwvn ker-
res; Hesaketvmese aenkvpvketskvten heyvn es vkvsa-
mēs, en kerrepvlket kicakvtes.
31 Cesvs em vyoposket, *kicvtes*, Hiyomat vkvsamatska?
32 Hecvkes, este enake vlken *oh ayet*, vwahvranatskat
hvse-vkerkv vlakes, momes, hiyomat vlvkes, momet
vntvlken cv wikatskvres: montomis vntvlkek's, Erket vc
vpvket okv.
33 Heyv nanvke ce 'tempunayvkvyat, vne ofvn herkv
ocatskvren okvyet os. Ekvnvn estemerkv ocatskvres;
momis ce mahlvpvtkvket omekvs; ekvnv ohfvnkvyvtet os.

SETENTVCKE 17.

Heyv opunvkvn Cesvs opunahyof, e turwvn hvlwen
vkvwahpet, makvtes, *Cv*'rkē, hvse-vkerkv vlvkes: Ce'p-
pucen vrakkuecvs, Ce'ppuceu ece 'rakkuecvren:

2 Nvcomen emetskvtet on omat, hesaketv yuksv-sekon emē tetayen enavpeswv omvlkv ohfvnken yekcetvn emetskvte etvpomen.

3 Momen, Hesaketvmese mehenwv hvmkusetskan ce kerret, momet Cesvs Klist mv vtotetskvten *kerrat*, heyvt hesaketv yuksv-sekat tes.

4 Ekvnvn ec oh vrakkuecvyvtet omes; vtotketv momecvranvye v'metskvte poyis.

5 Momen, Aeha *Cv*'rkē, hiyomat ceme mahusan 'svc vrakkuecvs, ekvnv seko emunke rakketv ece 'pake ocvyvten.

6 Este ekvnv asosse v'metskvte ce hocefkv en kerkuecakvyvtes: cenake tates, momen mvn v'metskvtes; momen cem opunvkvn vcayecvkvtet omes.

7 Hiyomat nanvke omvlkvn naket o estomis v'metskvte a ce'nkvpvkvtet on kerrvkvtet omes.

8 Opunvkv v'metskvte c'makvyvtet omekv: momen cenakuecvkvtet omet, a ce'nkvpakvyvtet omen mehenwvn kerret, a'c vtotetskvtet omat vkvsvmvkvtet omes.

9 Em emekusvpakis; ekvnv em emekusvpvkvkos, momis v'metskvten; cenaket omakekv.

10 Momen cvnake omvlkvt cenaket's, momen cenake cvnaket's; momen emetake ofvn vc vrakket omes.

11 Momen hiyomat vnvcomvn ekvnvn arvkos, momis heyvt ekvnvn fulles, momen a ec oh atis. *Cv*'rkē vcaketskat, ce hocefkv eteropotten mv v'mvketskvte vcvyecvkvs, pume omēt hvmkusvren.

12 Ekvnv ofv vpvkakvyof, ce hocefkv ofvn vcayecvkvyvtes: mv v'mvketskvte vcayecvkvyvtes, momen hvmkis sumkekos, sumketv e'ppuce tvlket, Cokat esohfvckvren.

13 Momen hiyomat a ec oh atis: momet heyv nanvke ekvnvn opunayis, emetake ofvn vm afvcketvn esfvcken ocvkvren.

14 Cem opunvkv e'makvyvtes: momen ekvnvt en ho-
mecvkvtes, ekvnv enanvke tokok, vnet ekvnv enake
toyvkat etvpomen.
15 Ekvnv esossicetskvren emekusapit omvkos, momis
holwakan enkvpvyecicetskvren.
16 Ekvnv enake tokot omakes, vne ekvnv enake toyvkat
etvpomen.
17 Cem mehenwv eteropotten vcacvken hvyvs: cem
opunvkvt mehenwv tes.
18 Cemet ekvnv a'c vtotetskvte etvpomen, vneu ekvnvn
vtotvkvyet os.
19 Momen emetake vrahkvn vcaken e hayvyet os,
mehenwv eteropotten emeu vcacvke hakvren.
20 Momet heyv tvlken em emekusapit omvkos, momis
em opunvkv eteropotte vc oh vkvsvmvkvranateu;
21 Entake omvlkvt hvmkusvren; cemet, *Cv*'rkē, vc
vpiketsken, vne ece 'pikvyat etvpomen, entakeu ep'ofvn
hvmkusvren: a'c vtotetskvten ekvnvt vkvsvmvren.
22 Momen rakketv v'metskvte e'makvyvtes, hvmkuseyat
etvpomet hvmkusvren;
23 Vpikakin, vc vpiketsken, hvmkuse etemvpoke hakv-
kvreu, momen a'c vtotetskvte tat, momet vc vnoke-
cetskvte etvpomen vnokecvketskvtet omat ekvnvt ker-
rvren.
24 *Cv*'rkē, mv v'mvketskvte estvmvn likvyat vc vpakv-
ren komis, rakketv v'metskvte hecvkepvren; ekvnv ha-
keko munken vc vnokecetskvtet omekv.
25 *Cv*'rke faccetskat, ekvnvt ce kerrekates, momis ce
kerrvyvtes, momen heyvt a'c vtotetskvte tat kerrvkvtet
omes.
26 Momen ce hocefkvn en kerkuecvkvyvtes, momet
kerkuecares, mv vnokeckv es vc vnokecetskvtet vpika-
ken, vnet vpikakaren.

SETENTVCKE 18.

Heyv opunvkvn Cesvs opunahyof, en kerrepvlke vpaket ayet, Ketlvn hvccucen tikvtes; mvn cvpofucet ocet on, eme en kerrepvlke esyont esceyvtes.

2 Momen Cutvse mv wiyyat mv cvpofuce kerre tates, Cesvs en kerrepvlken vpaket mvn etohkvlke mahet omvtet okv.

3 Momen Cutvse, *suletawv* etohkvlke hvmken, momet este-en wiketvn, plest enhomvhhotvt, momet Falvsevlket en heckuecof, kulken, eto-kulecvkvten, momet setepokv ocvken, 'res orvtes.

4 Cesvs, nanvke eme oh vlvkvranat omvlkvn kerret, oh ayet, Estimvn hopoyatska? kicakvtes.

5 Em vyoposket, Cesvs, Nasvlvlkē, *kicakvtes.* Vnet *mv* toyis, Cesvs kicakvtes. Momen Cutvseu, Cesvs wiyyat vpvkaket huervtes.

6 Momen, Vnet *mv* toyis, kicakat vpakusen, vcekellehcet, ekvnvn tvkpvlatkvtes.

7 Momen hvtvm em 'pohakat, Estimvn hopoyatske haks? *kicvtes.* Momen, Cesvs, Nasvlvlkē, makakvtes.

8 Cesvs em vyoposket, Vnet *mv* toyvyat cem onahyvkis; momekv cv hopoyatsken omat, heyvt vpeyepekvs, *makvtes:*

9 Mv v'metskvte hvmkis vn sumkekos, make eme opunayat esohfvckvren.

10 Momof Simv Petvt, eslafkv-cvpkon ocet ot, a esvtes, momet plest enhomahtv hvlwat em vtotkv hvmken e hvcko vkvpervn *en* tacvtes. Vtotkv e hocefkv Malkvs tates.

11 Cem eslafkv-cvpkon e huten vpikvs: sesketv Cv'rke v'mvte es eskvranvko haks? Cesvs Petvn kicvtes.

12 Momof kvpetvne, *suletawvlke* etohkvlke hvmket, momen Cusvlke este-en-wiketv esyomat, Cesvs esahket, wvnayakvtes,

13 Momet Anvsc taten 'soh vpeyvtes, Kiefvse em mahet omekv, *Kiefvset* mv ohrolopen plest enhomahtv hvlwat omen.

14 Momen, Kiefvset, Este-hunvnwv hvmket este em ele tayet ome omecet, Cusvlken 'semvhayat omvtes.

15 Momen Simv Petvt Cesvs vcvkarvtes; momen en kerrepv etvt. Mv enkerrepv plest enhomahtv hvlwat kerre tates, momen Cesvs vpaket plest enhomahtv hvlwat en cuko-herv eceyvtes.

16 Momis Petvt fettvn vhauken vhuervtes, momen mv enkerrepv hvmkat plest enhomahtv hvlwat kerrat, ossvtes, momet hokte *mvnette* vhauke vhecican em punahyet, Petvn a ceyicvtes.

17 Momof mv hokte mvnette vhauke vhecicatet, Cemeu heyv hunvnwv en kerrepvlke *hvmkat* toyetskeko haks? Petvn kicvtes. *Mv* toyvks, makvtes.

18 Momen vtotkvlke momen este-en-wiketv, kvsvppet okv, torawvn etecet, vsvpvklvtes, tvrraket: momen Petv mvn vpaket tarret, huervtes.

19 Momof plest enhomahtv hvlwat Cesvs, em mvhakvn, momet en kerrepvlken em vpohvtes.

20 Cesvs em vyoposket, Ekvnv kĕrkusen em punayvyvtes; senekake ofvn, momet cuko-vcakat ofvn, mv Cusvlke estofis nvkaftan, mvhayvye munkvts; momet ehkuse naken makvyvte sekos.

21 Estoman vm 'pohetske haks? vm vpohicakvten em 'pohvs, naken kicakvyvte; hecvs, nake makvyvte kerrakes, *kicvtes.*

22 Momen hiyome opunahyof, este-en-wiketv vnakv svpaklat hvmket enke-tvpeksen Cesvs es nafkvtes, Plest enhomahtv hvlwat momēn em vyoposketske haks? maket.

23 Cesvs em vyoposket, Holwvken opunayin omat, hol-

wakan akerkuecvs: momis heren omat, estoman cv nafketske haks? *kicvtes.*

24 Momen Anvset *Cesvs* wvnvken Kiefvse plest enhomahtv hvlwan ohtotet omvtes.

25 Momen Simv Petvt tarret, huervtes. Monkv Cemen en kerrepvlke *hvmkat* toyetskeko haks? kicakvtes. Momen ehelaksecet, *Mv* toyvks, makvtes.

26 Plest enhomahtv hvlwat em vtotkvlke hvmket, e hvcko Petv en tacvte en naket omet, Vpvketsken cvpofuce ofv ce hecvkvt haks? kicvtes.

27 Monkv Petv hvtvm ehelaksecvtes; momen moman vpakusen tottoloset hakvtes.

28 Momof Kiefvse enkvpvken Cesvs fvcceckv-cukon 'soh vpeyvtes; momen hvten tates; momen emetake fvcceckv-cuko esceyekates, svholwvhokekot, momis ohhoyvnkv *hompetv* hompvkepvret.

29 Momekv Pilvtet osiyet, oh vyakvtes, momet, Vnrvpueckv estomen heyv este-hunvnwv vnrvpe es yicatske haks? makvtes.

30 Vhakv-kacv tokon omat, ye cen huericēkvnt os, em vyoposket kicakvtes.

31 Centake ehset, cem vhakv take vcvkvyen ohfvccecvks, Pilvtet kicakvtes. Momekv, Este eleceyvre vhakv tok's, Cusvlket kicakvtes:

32 Cesvs em opunvkv, elkv estomēn elvranat kerkuecet makat, esohfvckvren.

33 Momof Pilvtet fvcceckv-cukon hvtvm ceyet, Cesvs enhuehket, Cusvlke em Mekko toyetska? kicvtes

34 Heyv nake ceme mahusat maket oketske haks? monkat etimvt vc opunvyecet cem onahoye haks? Cesvs em vyoposket *kicvtes.*

35 Pilvte vyoposket, Cusvlke toyvya? Cem etvlwv,

momen plest en homvhhotvt ye ce huericaket os; naken estometska? kicvtes.
36 Cesvs vyoposket, Vm ohmekketv ekvnv enake tokot omes. Vm ohmekketv ekvnv enaket on omat, vm vtotkvlke tepoyakē̄s, Cusvlket cv 'sekaren; momis hiyomat vm ohmekketv yvmv vtē̄ tokot omes, kicvtes.
37 Momekv mekko toyetska? Pilvtet momof kicvtes. Cesvs vyoposket, Mekko toyvyat, maketskes; heyv 'svrahkvn cv heckvtet omes, momet heyv omecicen ekvnv vlvkvyvtet omes, mehenwv akerkuecaret. Mehenwv enake vtekat vm opunvkv en hake vpohicet omes, makvtes.
38 Naket mehenwvt o haks? Pilvtet kicvtes. Momet heyv mahkof, hvtvm osiyet, Cusvlken oh ayet, Naket em mvtte tat eshecvkos, kicakvtes.
39 Momis es cem vpeyetvn ocatsket os, ohhoyvnkv omof hvmken cem enrecopvkaren. Momekv Cusvlke em Mekkon cem enrecopvkaren komatske haks? *kicvtes.*
40 Momof omvlkvt hvtvm huehkaket, Heyv hunvnwv tokon, momis Pvlapvsē̄, makakvtes. Momen Pvlapvse svpenkvlecvt omvtes.

SETENTVCKE 19.

Momekv momof Pilvtet, Cesvs ehset, tepkvtes.
2 Momen suletawvlket, eto-fvske kvpotokvn hotanet ekvn em oh licakvtes, momet kapv okholatten vcceca-kvtes.
3 Momet, Cusvlke em Mekko toyetskate! maket, e'nken es nvfkakvtes.
4 Momekv, Pilvte hvtvm aosiyet, Hecvks, a's cem ossvkis, nake em mvtte hvmkusis eshecvkat kerratskvren, kicakvtes.
5 Momof Cesvs, eto-fvske kvpotokvn es kvtopoyet,

momet kapv okholatten accet, aossvtes. Momen *Pilvtet* Este-hunvnwvn hecvks, kicakvtes.

6 Monkv plest enhomvhhotvt, momen este-en-wiketv hecakof, huehkaket, Etohweklepkvn svrvhvs, etohweklepkvn svrvhvs, makakvtes. Pilvtet, Centaket ehset, etohweklepkvn svrvhvks; vne em mvtten eshecvkot omekv, kicakvtes.

7 Cusvlket em vyoposkaket, Vhakvn ocēs, momen pum vhakv vcvkvyen ele tayet omes, Hesaketvmese E'ppuce e hayet omekv, *makakvtes.*

8 Momekv Pilvtet, mv opunvkvn pohof, svheremahen penkalvtes:

9 Momet, hvtvm fvcceckv-cukon cehyet, Estvmvn atetska? Cesvn kicvtes. Momis Cesvs em vyoposkekates.

10 Momekv Pilvtet, Vm punayetskeko haks? Etohweklepkvn 'sece 'rvhetv yekcetv ocit, ce'nrecopetv yekcetv ocvyat, kerretskeko haks? kicvtes.

11 Cesvs vyoposket, Vc vnrvpe yekcetv ocetskeko tayes, hvlwe vten ce'mhoyekon omat; monkv ce homv cv huericat svhere mahen naorket os, *makvtes.*

12 Momen mv vteken, Pilvtet enrecopetvn ohvtvlaken komvtes: momis Cusvlke huehkaket, Heyv hunvnwvn enrecopetsken omat, Sesv en hēsse toyetskekos; estimvt mekkon e hayat Sesv vnrvpet opunayet omekv, makakvtes.

13 Momekv mv opunvkvn pohof, Cesvs es ossvtes, momet fvcceckv ohliketvn oh likvtes, Cvto-pvtihocvte kihocan, momis Hepluvlke em punvkv Kvparvt's.

14 Momen ohhoyvnkv etetakueckvt omen, hvse-vkerkv esepakat mahe tates. Momen Pilvtet, Cem Mekkon hecvks! Cusvlken kicakvtes.

15 Momis huehkaket, Esvyepvs, esvyepvs, etohweklepkvn svrvhvs, etohweklepkvn svrvhvs, makakvtes. Pilvtet,

Cem Mekkon etohweklepkvn svrahvrani haks? kicakvtes. Plest enhomvhhotvt vyoposket, Mekko ocēkos, Sesvt *mv* tokon omat, *makakvtes.*

16 Momof em wikvtes, monkv, etohweklepkvn svrahkvren. Momen Cesvs ehset, 'svpeyvtes.

17 Momen osiyet, em etohweklepkvn karonet, Estekvfune kicetvn oh ayvtes, Hepluvlke em punvkv Kalkorvt's:

18 Mvn etohweklepkvn svrvhakvtes, momet etv hokkolet vpaken, hvmkevlket etempalvsen, momen Cesvs en nvrkvpvn.

19 Momen Pilvtet eshocefat hoccihcet, etohweklepkvn svlicvtes. Momen hoccat, CESVS NASVLVLKE, CUSVLKE EM MEKKO, *maket* omvtes.

20 Momekv heyv eshocefat Cusvlke sulket hecakvtes, Cesvs etohweklepkv svrahohat tvlofv em vwoluset omekv; momen Hepluvlke, Klekvlke, Lomvlke esyomat em punvkvn hoccet omvtes.

21 Momof Cusvlke, plest enhomvhhotvt, Cusvlke em Mekko makekon, momis, Cusvlke em Mekko toyis, makvtes, *maken* coyvs, Pilvten kicakvtes.

22 Pilvte vyoposket, Nake hoccicvyat hoccicit ohmis, *makvtes.*

23 Momof suletawvlket, Cesvs etohweklepkv svrvhahkof, em accvken cvwaket, tekvpvke osten hayakvtes, suletawv esvrahkvn tekvpvke hvmkevlken: momet kapvn *cvwakvtes;* momen kapv etehorkv sekot, onvpv hvmkv yeshvtapket tarket omvtes.

24 Momekv, Selahlecēkot, momis estimvt omvre eskerrvkeres, ete kicakvtes; Vm accvke etekvpicet, vn kapv estit omvre eskerrakvnkes, Cokv makat sohfvckvren. Momekv heyv nanvke *mahusan* suletawvlket momecakvtes.

25 Momen Cesvs e'cke, momen e'cke etecakkat, Mele

Tleofvse e *hiwv*, momen Mele Maktelv esyomat *Cesvs* em
etohweklepkv tempen svpaklvtes.
26 Momekv Cesvs, e'cke momen enkerrepv Cesvs vno-
kecat v hueren hecof, Hoktē, ce'chuswvn hecvs! e'cken
kicvtes.
27 Momof enkerrepvn, Ce'cken hecvs! kicvtes. Momen
mv hvse-vkerkv vteken mv enkerrepvt evpayet, e *huten
likvren* sayvtes.
28 Heyv eryupvn, Cesvs, nanvke omvlkv hiyomat es-
yukpokat kerrekv, Cv wvnhkes, makvtes, Cokat esfvc-
kvren.
29 Momekv uetukse vcvnkv fvcket es likvtes; momen
uepvton uetuksen fvcehcet, momet hesvpen oh licet, e
cukwvn em vcelicakvtes.
30 Momekv Cesvs, uetukse en hecikof, Esyukpokes,
makvtes: momet e'kvn potoyicet, puyvfekcvn wikvtes.
31 Cusvlket monkv, tetakueckvt omen, ena pvsatkat
etohweklepkvn oh vtvrtake munkekaren, (mv fekvpkv
nettv nettv rakket omekv,) ele kvcehken, *ena* vkuehoyv-
ren Pilvten em 'pohakvtes.
32 Momof suletawvlke yihcet, enhvteceskv *vtarkan* elen
en kvcehyet, hvmkateu vpake etohweklepkv svrahkat *ele*
en kvceyakvtes.
33 Momis Cesvs en yicen, entis elepvtet on hecakof,
elen en kvceyvkekates.
34 Momis suletawv hvmket cufunfvsken envcen 'sen
sekeyvtes, momen moman vpaken uewv catv esyomet a
fihnvtes.
35 Momen mv hecvte ohkerkueces, momen em ohker-
kueckv mehenwe tes; momen mehenwvn opunayat ker-
ret omes, vkvsamatskvren.
36 E fune hvmkusis kvckekares, Cokv makat, esohfvc-
kvren, heyv nanvken momechoyvtet okv.

37 Momen, Mv sekeyakan hecvkvres, maket, hvtvm etvt coket omes.

38 Heyv 'renyupvn, Cose Alemetvlket, Cesvs enkerrepvt omen, momis ehken, Cusvlke em penkalat omecicen, Cesvs e'na vkueyvret Pilvten em 'pohvtes; momen Pilvtet *em* vkvsamvtes. Momekv vlahket, Cesvs e'nan 'sayvtes.

39 Momen Nekotemvseu, (mv enhvteceskv nere Cesvs em vlakvtet,) smvnv, alo tohkvlke vtarkv cukpe hvmkat mahen 'svlakvtes.

40 Momekv Cesvs e'nan esaket, hvnvwelv tvrken, esfvmecickv vpvken es vpvllvyakvtes, Cusvlke en herickv vcvkvyen.

41 Momen etohweklepkv svrahkan cvpofuce tates, momen cvpofuce ofvn sepvlkv mucvse este wvkechoyvte sekot ocvtes.

42 Momekv mvn Cesvs wvkecakvtes, Cusvlke *e* etetakueckv *nettvt* em ocet on, momen sepvlkv vwolvset omekv.

SETENTVCKE 20.

Nettvcakuce nettv enhvteceskvn, hvten, yomuckuse emunken, Mele Maktelv sepvlkvn vlaket, cvto sepvlkv vkueyihocen hecvtes.

2 Monkv letket, Simv Petvn, momet enkerrepv etv, Cesvs vnokecan em vlaket, Pucasen sepvlkvn aossicet vkueyihoces, momet estvmvn wvkechoyat kerrēkos, kicakvtes.

3 Momekv Petvt enkerrepv hvmkeu tepaket wolket, sepvlkvn vlahokvtes.

4 Momof hokkolvt etepvket tokorken, enkerrepv hvmkat, Petv letkat emuntalet, en homvn sepvlkvn 'rorvtes.

5 Momet, ohcunehket, hvnvwelv tvrke accvke tvk kaken hecvtes, momis ceyekates.

6 Momof Simv Petvt vcvkayet, vlakvtes, momet sepvlkvn cehyet, hvnvwelv tvrke accvke tvk kaken hecvtes.
7 Momet, enockuce ekv vpvllakvte hvnvwelv tvrke accvke vpakekot, momis tulpuket entvlket etin kaken *hecvtes*.
8 Momekv momof mv enkerrepv hvmkat, mv tate sepvlkv 'rorat, ecehyet, hecvtes, momet vkvsamvtes.
9 Cokv, Pvsatkan a en kvwvpkvranet os, makat hvte kerrvkekokv.
10 Momof enkerrepvlket hvtvm e hute taken vhoyvtes.
11 Momis Melet hvkihket, sepvlkvn fettvn v huervtes; momet hvkihkof, ohcunehket, sepvlkv ofvn *vfvnnakvtes*,
12 Momet encelvlke hokkolet, hvtke accvket, Cesvs e'na wakkvten kaken, hvmket ekv likvten liken, hvmkatet ele kakvten liken hecvtes.
13 Momen, Hoktē, Estomen hvkihketska? kicaken, Cv Pucasen vkueyihocen, estvmvn wvkechoyaten kerrvkat omecices, kicakvtes.
14 Momen hiyomen opunahyof, fulotkat, Cesvs hueren hecvtes, momis Cesvs tat kerrekates.
15 Hoktē, estomen hvkihketska? Estimvn hopoyetska? Cesvs kicen; emet, Cvpofuce vfastv tes, komet, Pucasē, cemet etimvn 'sayetskvten omat, estvmvn wvkecetskat, vm onayetsken, vkueyares, kicvtes.
16 Cesvs, Melē, kicen, a oh fulotiket, Laponi, kicvtes, mvt Mvhayv maketvt's.
17 Cv celahyetskvs, hvte Cv'rke vkvwvpkvkot emunkekv; momis vm etecakketvlken oh vyvs, momet Cv'rken, Ce'rke take, momet vn Hesaketvmesen, cen Hesaketvmese take vkvwvpkvyan, em onvyvks.
18 Mele Maktelv vlaket, Pucasen hecvyis, momen heyv nanvken es cv tempunayis, en kerrepvlken kicakvtes.
19 Momen mv nettv otvwvn, nettvcakuce *nettv* enhv-

teceskvt omen, yafkof, enkerrepvlke, Cusvlke em penkvlvket, vhauke vkhothoken, nvkaften, Cesvs vlakvtes, momet, nvrkvpvn hueret, Herkvt cem ocvkekvs, kicakvtes.

20 Momet, hiyomen punahyof, enken, e'nvcen tepaket hecvkuecvtes. Momekv enkerrepvlket, Pucasen hecakan, afvckakvtes.

21 Momof hvtvm, Herkvt cem ocvkekvs: *Cv*'rke vc vtotvte etvpomen ece 'totvkis, Cesvs kicakvtes.

22 Momet heyv mahkof, oh hesaket, Puyvfekcv Vcakat cen heckvkekvs, kicakvtes.

23 Estimv en naorketv es em wikatskat, es em wikaket omes, momet estimv en *naorketv* vfekhonnicatskat, vfekhonnaket omes.

24 Momis Tamvse, Tetemvse kihocat, pale hokkolohkakat hvmkatet vpvkvkekon, Cesvs vlaket omvtes.

25 Momekv enkerrepvlke vpvltaket, Pucasen heceyvnks, kicakvtes. Momis, E'nken vcopv svrahkvten hecit, vcopv svrahkvten cv'nkewesakvn vpikvkon omat, momet e'nvcen cv'nken vpikvkon omat, vkvsahmvkos, Tamvset kicakvtes.

26 Momen nettv cenvpake renyupvn hvtvm enkerrepvlket ofvn vpoken, Tamvseu vpvkakvtes: Cesvs vlaket, vhauke vkhothokepen, nvrkvpvn hueret, Herkvt cem ocvkekvs, makvtes.

27 Momet Tamvsen, Ce'nkewesakvn rvtosecet, cv'nken hecvkvs: momet, ce'nken rvtosecet, cv'nvcen vpikvs: momet vkvsvmkv ocekot huyiretskvs, momis vkvsvmet, kicvtes.

28 Momen Tamvse em vyoposket, Cv Pucase, momet vn Hesaketvmesē, kicvtes.

29 Tamvsē, cv hecetskekv, vkvsahmetskes: hecvkekis, vkvsvmakvte en herakes, Cesvs kicvtes.

30 Momen mehenwvn, nakeskerkv etv sulke, heyv nak-

cokv ofv hoccvkekat, Cesvs momecakvtes, en kerrepvlke en renakv ehomvn.

31 Momis, Cesvs, Klist tot, Hesaketvmese E'ppuce tat vkvsvmatskvren, momet vkvsamet, e hocefkv eteropotten hesaketv ocatskvren, heyv nanvke coket os.

SETENTVCKE 21.

HEYV nanvke renyupv, Cesvs hvtvm enkerrepvlken em e heckuecvtes, vkhvse Tipelevs *hocefkan:* momet hiyomen em *e* heckuecvtes.

2 Simv Petvt, Tamvse Tetemvse hocefkat, Neranevl, Kalvle *ekvnv*, Kenv *tvlofv* aossat, Sepete *e'ppuce take*, momen en kerrepvlke etv hokkole etohkvlkvtes.

3 Momen Simv Petvt, Rvropokvn ayis, kicaken, Pumeu ece 'cvkvpēyēs, kicakvtes Asosiyet, lvpken perro-cukon resceyvtes; momet mv neren naken esvkekates.

4 Momen hvyvtikof, Cesvs lvpvtken huervtes: momis enkerrepvlke Cesvs tat kerrvkekates.

5 Momof, Hopuetakē, hompetvn ocatske haks? kicaken, Monkos, em vyoposket kicakvtes.

6 Momen, Perro-cuko em vkvpervn hoyv vk wikvks, momet eshecatskvres, kicakvtes. Momekv vk wikakvtes, momet momof, rvro sulke mahat omeciceu, asossiceko tayvtes.

7 Momekv enkerrepv Cesvs vnokecat, Pucase tes, Petvn kicvtes. Momen Petvt Pucaset omaten pohof, (enatvlket omekv,) rvro-poyv en kapvn vciyet, e wvnahket, vkhvsen e vk wikvtes.

8 Momis enkerrepvlke vpvlwvt, perro-cuko cotken vtehket, es yicvtes; (lvpvtke en hopvyekot, kupetv cukpe hokkolvteke *en hopvyet* omekv,) hoyv rvron es vk sopotecakvtes.

9 Momet lvpvtken es yicat vpakusen, totkv-torawvn hecakvtes, rvrot oh ocen, momen tvklike.

10 Rvro hvte poyatskat es vwvkes, Cesvs kicakvtes.

11 *Momen* Simv Petvt ahyet, hoyv rvro rakrvke fvcken, lvpvtken 'res vcayvtes, cukpe hvmken pale cahkepen tutcenohkaken: momen, en sulke momis, hoyv vhopvnkekates.

12 Ahwet, hompvks, Cesvs kicakvtes. Momen enkerrepvlke hvmkis, Esti toyetska? kice em 'pohetvn eyacvkekates, Pucaset on kerrakekv.

13 Momof Cesvs vlaket, tvkliken ehset, e'makvtes, rvro matvpomen.

14 Momen Cesvs pvsatkat a en kvwvpkvte renyupv enkerrepvlke em e heckuecat, heyvt 'svtutcenat tes.

15 Momekv hompahkof, Simv, Convse e'*ppucē*, Heyv 'sen hoyvnen vc vnokecetske haks? Cesvs Simv Petvn kicen, Petvt, Henka, Pucasē, ece 'nokecvyat kerretskes, kicvtes. Vn yvpefikucen hompvkuecvs, Cesvs kicvtes.

16 Hvtvm svhokkolvn, Simv, Convse e'*ppucē*, vc vnokecetske haks? kicen, Henka, Pucasē, ece 'nokecvyat kerretskes, kicvtes. Vn yvpefikvn hompvkuecvs, *Cesvs* kicvtes.

17 Svtutcenvn, Simv, Convse e'*ppucē*, vc vnokecetske haks? kicen, Petvt, Vc vnokecetske haks? svtutcenvn kicekv, e feke en nokket, Pucasē, nak omvlkvn kerretskes; ece 'nokecvyat kerrusetskes, kicvtes. Cesvs kicvtes, Vn yvpefikvn hompvkuecvs.

18 Mehenwvn, mehenwvn ce kicis, Ce mvnettusof, e wvnaket, estvmvn kometskat yvkapetskvtes; momis ece 'cule hakof, ce'nken rvtosecetsken, *este* etvt ce wvnayvres, momet estvmvn kometskekat *sece* 'yvres.

19 Elkv estomēn Hesaketvmese 'svrakkuecvranat oket,

heyvn makvtes. Momen hiyomen opunahyof, Vc vcvkv-
yvs, kicvtes.
20 Momof Petvt afolotkat, mv enkerrepv Cesvs vnokecat,
mv, hompakof, Cesvs e hokpen vccaket, Pucasē, mv ce
wiyyat, estit o haks? makvte, vcvkayen hecvtcs,
21 Monkv Petvt mvn hecet, Pucasē, momen heyv este-
hunvnwv naken *estomvr* haks? Cesvn kicvtes.
22 Fekhonne munken vlvkaret komin omat, mvt cem
estoma? cemet vc vcvkvyvs, Cesvs kicvtes.
23 Momekv heyv opunvkv, Mv enkerrepv elekares,
makat, etecakkvte em etenrvwvn pohkvtes. Momis
Cesvs, Elekares, makekot, momis, Fekhonne munken
vlvkaret komin omat, mvt cem estoma? makvtes.
24 Heyvt mv enkerrepv tes, heyv nanvken kerkuecet,
heyv nanvken hoccicat; momen em ohkerkueckv mehen-
wet on kerrēs.
25 Momen nanvke etv sulket ocakes, Cesvs momecakv-
tet, momat, momecakvte vtekat cohoyen omat, nakcokv
cohoyat ekvnv tis facke hoyvne tayes, komis. Emen.

VPASTELVLKE EM FULLETV.

SETENTVCKE 1.

REAFELVS toyetskat, enhomv cokv hayvyvtet os, Cesvs
vlicehce nake momecvte, momet estemvhayvte omvlkv
ohfvccvn,
2 Nettv Puyvfekcv Vcakat eteropotten vpastelvlke
enhopoyvtet, vhakv e'hmet, kvwvpkvte eroren:
3 Estemerike enyupv, wenaket, eskerkv kerkakuse sulke
etehoyvnen em e heckuecaket, nettv pale osten hecaken,
Hesaketvmese em ohmekketv ohfvccv nanvke ocakan
opunvyecvtes
4 Vpvken etenvkaftof, Celuslvmen enkvpvkekot, momis
Erke temfaccvten mehakvkvren kicvtes, Mvn vnet *cem
onayvkin* pohatskvtet os, *makvtes.*
5 Mehenwvn Canc uewvn es paptiset omvtes: momis
centake tat, nettv sulke hoyvnekon, Puyvfekcv Vcakan
es paptiskatskvres, kicvtes.
6 Monkv etohkvlikof, Pucasē, mucv hiyomat ohmekketv
Eslevl ohfulecicetskvr haks? maket em 'pohakvtes.
7 Momen, Estofvn monkat oketv Erke eme en yekce
ofv vtehat kerratskvre cenake take tokot os;
8 Momis Puyvfekcv Vcakat ec oh vlvhkvke min yekcetv
cen heckvkvres; momet centaket Celuslvmen Cutcv
omvlkvn, momet Semelevn, momet ekvnv hopvye mahat
vteken vc ohkerkuecvlke toyatskvres, kicakvtes.

9 Momen heyv nanvken opunahyof, hecaken, vkv-
wvpkvtes; momet vholocet ehset, en renakvn 'sem vrvnv-
yakvtes.
10 Momen ayepen, hvlwe-fvccvn hericet vhecakof, hecvs,
hunvntake hokkolet, em accvke hvthvket, etempen seho-
kvtes;
11 Momet, Kalvle hunvntake toyatskat, estoman hvlwen
vhecaket svpaklatske haks? Heyv Cesvs, hvlwen a esho-
yat, hvlwe receye hecatskat, matvpomet nvlvkvres, maka-
kvtes.
12 Momof ekvnhvlwe Olefv kicetvn enkvpaket, Celus-
lvmen oh fuleccvtes, mv Celuslvme em vwole fekvpkvnettv
nettv hvmke vyetv tes.
13 Momet mvn ye 'secehyof, ohonvpv nvthofvn ohce-
mecvtes; mvn Petv, Cems, Cane, Vntolu, Felvpe, Tamvse,
Paralome, Maro, Cems Alfevs e'*ppuce*, Simv Selotes,
Cutvse Cems e'*tecakkvte* esyomat fekhonnakvtes.
14 Heyv omvlkvt hoktvken, momet Mele, Cesvs e'cken,
momet Cesvs etecakkakan esyomvket mekusvpkv momet
enkusvpetv ofvn em vkerrickv hvmkusen vpeye mahvtes.
15 Momen mv nettv omof, (etohkvlkat e hocefhokv
cukpe hvmken pale hokkolvteket omen,) Petvc enkerre-
pvlke en nvrkvpvn ahuyiret, makvtes,
16 Hunvntake tecakkeyvte toyatskat, Hoccat, Puyvfekcv
Vcakat Tewe e cukwv eteropotte Cutvse, Cesvs esakat
em fvyatv hakvte, homv opunvyece kerkuecvtet sohfvc-
kvranet omvtes.
17 Es epu 'honkvtket omet, heyv vtotketv epu "pvken
en hecket omvtet okv.
18 Momet, heyv hunvnwv holwvyeckv es en feketvn
cvpofvn es nesvtes, momet hakcelopotket lvtiken, nvrkv-
pvt etetvkociken, e fekce omvlkvt esossvtes.
19 Momen Celuslvme vpokat omvlkvt en kerkvke tates;

momat mv cvpofv eme em punvkv tat Eseltemv kicaket omes, mvt, Catv cvpofv, maketvt omes.

20 En liketvt tvlvhassekvs, momen mvn este estomet lihkates; momen, Em wiketv *este* etvt esckvs, maket, Sams cokv ofvn hoccet omēkv.

21 Monkv Cesvs pu homv eceye aosse *arof*, Cane paptisvte vlicehce aye nettv Cesvs a pum eshoyvte rorat vteken,

22 Heyv hunvntake epu 'pake emunkv tatet hvmket, em wiketvn hayet, epu 'paket Cesvs raenkvwvpketv akerrv hakvranet os.

23 Momen hokkolen, Cose, Pasepvs kicetvn, mv hocefkv mahhe Cvstvs taten, Merivs tepaken asehoyakvtes.

24, 25 Momet, Pucasē, *este* omvlkv c feke ohkerrv toyetskat, heyv vtotketv momet vpastelvlke em wiketv, Cutvse, liketv enaken ayepvret, naoriket a lvtkvtet, heyv hokkolat estomat en heckvren enhopoyetskvte tat kerkuecvs, maket emekusvpakvtes.

26 Momen eskerretvn hayaken, eskerretv Merivsen oh latkvtes; momen vpastelvlke pale hvmkontvlakan es vhonkatkvtes.

SETENTVCKE 2.

Momen Pentekast nettv mahusat orof, omvlkvt em vkerrickv hvmkusen etohkvlket vpokvtes.

2 Momen vyvkhvmkusen hvlwe vtet hotvle yekce, pvfne en hake omēt mv cuko vpokat omvlkvn fvcecvtes.

3 Momen tulaswv eteyakyvpe totkv omēt heckaket, setetayen oh vpokvtes.

4 Momen omvlkvt Puyvfekcv Vcakat fvcfaket, Puyvfekcvt opunaye tayan e'makat vcvkvyen tulaswv etv es opunvyetvn vlicecakvtes.

5 Momen Cusvlke hunvntake mekusapvlke sutv elecv etvlwv like tayat asossevlket Celuslvmen vpoke tates.

6 Monkv heyv *nake* hvmkvn pohkof, este sulsoket etohkvlkaket, em estomahakvtes, este omvlkvt em punvkvn 'sopunahoyen pohakekv.

7 Momen omvlkvt en kerkvkekot, em estomahaket, etekicakvtes; Hecvkes, heyv opunahoyat omvlkvt Kalvlvlket omvkeko haks?

8 Momat estomen pum punvkv, mv ofv pu heckvten, opunahoyen pohēt ome haks?

9 Parenvlke, Metvlke, Elemitvlke, momet Mesopotemev, Cutev, Kapvtosev, Pantvs, Esev,

10 Flecev, Pamfelev, Ecepse, momet Lepev ekvnv Silene vwolakan vpokat, Lome tvleporvlkeu, Cusvlke momet vkvsamvlke hahoyvte,

11 Kletvlke momet Elepvlke *toyeyat*, Hesaketvmese em vtotketv estomahakat pum punvkvn es opunahoyen pohēs.

12 Momen omvlkvt, em estomahaket, momet en kerkvkekot, Heyv nak eston ome haks? etekicakvtes.

13 Vpvlwvt nakhayekot, Heyv hunvntake pvrko-opuswv mucvset fvcfvket ot os, makakvtes.

14 Momis Petvt, pale-hvmkontvlakan vpaket hueret, yekcen opunayvtes, Cutev hunvntake toyatskat, momen Celuslvme vpokatskat omvlkvt, heyvt cen kerkvkekvs, momet vm opunvkvn vpohicvkes;

15 Heyv hacvkes, komatskat, monkot os, nettv hvsevkerkv svtutcenusat tok.

16 Momis owalv Coel opunayvte, heyvt mv tes;

17 Momen nettv respokake omof momēt ocvres, vm Puyvfekcv aossen enavpeswv omvlkvn a oh kvlares; momen ce'ppucc take, ce'chustvlke esyomat owalvkvres, momen cen hunvntake mvnettakat nanvke en heckuchocan hecvkvres, momen cen hunvntake vculakat vpueckvn vpuecvkvres;

18 Momen mv nettv omof vm vtotkvlke, momet vm vtotkv hoktvke tis vm Puyvfekcv aossen a oh kvlares; momen owalvkvres.

19 Momen hvlwe sutv ofv nake estomahaken, momet kvncvpv ekvnvu nanvke eskerkvn, catv, totkv momen ekkucen heckuecares.

20 Hvse yomucke haken, hvresse catv hakvres, Pucase en nettv rakke, hecke herat vlvkeko emunken.

21 Momen momet ocvres, estimvt o estomet Pucase e hocefkvn oh huehkat hesakvres, Hesaketvmeset maket os.

22 Eslevl hunvntake toyatskat, heyv opunvkvn pohvkes; Ceme tis kerratsket omen, Cesvs Nasvlvlke, hunvnwv ece 'pakvke Hesaketvmeset vtotketv yekcvke, nak estomahvke, nanvke eskerkv esyomat eskerkuecvten, Hesaketvmeset eme eteropotte cem etenrvwv take momecvte,

23 Mvn, Hesaketvmese hvteta kerrvte, momet momvres komvte eteropotte wikvten, ehset, enke holwvyecvke es vtahret, elecatskemvts.

24 Mvn Hesaketvmese elkv en nokken enrecohpet, akvwapvtes; mvn es hvlvtket omeko tayet omekv.

25 Mv ohfvccvn Tewe makvte ocet omekv; Pucase vn renakv ehomv enhomvn hecvye munkv tates; cv nekeyihocekaren vm vkvpervn likekv;

26 Monkv cv feke 'safvcken, cv tulaswvu 'safackvnkes; momen ohvtvlakat cv 'na enhonrkv ofvn fekvpvres.

27 Vm puyvfekcv pvsatkat e huten wiketskekot, cenake Vcakat lekwetvn hecvren etektvnecetskekaret ok.

28 Hesaketv vyetvn vn kerkvkuecetskvtes; afvcketvn ce turofheckvn es cv fvcecetskvres, *maket.*

29 Hunvntake etecakkvte toyatskat, cuko-hvmecvlke em ekv Tewe etektvnkusen cem opunvyehcvkvres, elepet

on, herihocvtet on, en sepvlkvt epu 'paken mucv nettv oret omat.

30 Monkv owalvt omet, momet Hesaketvmeset setemfvcctv-vcakan 'setemfaccat, enavpeswv vcvkvyen etetackv em ette aossen em ohliketv oh likvranat Klist akvwvpvranen kerrekv;

31 Heyv hvtetvwvn hecet, Klist akvwvpketv opunvyecet, eme em puyvfekcv pvsvtkat e huten wihokekon, em enavpeswv lekwetvn heeckates, maket okvtes.

32 Heyv Cesvs Hesaketvmese akvwvpvtet omes, omvlkeyat akerrvlket omen.

33 Monkv Hesaketvmese e'nkvperv hvlwecvtet, momet Erke etemfacce Puyvfekcv Vcakat en heckvtet, heyv hiyome hece, pohatskaten oh kalvtes.

34 Tewe hvlwe kvwvpkeko emunkekv, momis emet hvmmaket os; Cehofvt cv Pucasen, Vm vkvpervn liketske munken,

35 Cen horre ce 'leohhuerickvn hahyvrs, kicvtes.

36 Monkv Eslevl en cuko homecvlke omvlkvt mehenwvn kerrvkekvs, heyv Cesvs vtaratskvte mahusat, Klist momet Pucase tepaken Hesaketvmeset hayvtes.

37 Momen *heyvn* pohakof, e feken en sekehoye *ohmen*, Hunvntake tecakkeyvte toyatskat, naken estomvranē haks? Petvn momen vpastelvlke vpvlwvn kicakvtes.

38 Momof Petvt, Cem vkerrickvn eticvkes, momet huyiromvlkatskat naorketv ce'nkvpvkvkvren Cesvs Klist hocefkvn es paptiskvkes, momen Puyvfekcv Vcakat est'emhoye *tayat* cen heckvkvres.

39 Temfvccetv ceme cenaket on, cen hopuetake enaket momet hopvye vpokakateu omvlkv, estohmomuse Pucase pun Hesaketvmeset enhuehkvranat enaket omepekv, kicakvtes.

40 Momet ohvtvlakat opunvkv sulken 'sem vcahnet en

kerkuecakvtes, Heyv honvpse yenahakat enkvpvket e hesahuecvkes, maket.

41 Momof em opunvkv 'safvckvke eenakuecepat paptiskakvtes; momen mv nettv mahusat estempuyvfekcv cukperakko tutcenvteket ohvpvkakvtes.

42 Momet vpastelvlke em mvhakv, em etohkvlketv, tvklike kvlkv, mekusvpkv esyomat ofvn vpeye māhvtes.

43 Momen feksumketvt estempuyvfekcv omvlkvn oh vlakvtes; momen vpastelvlket nake estomahvken, momet nanvke eskerkvn momecakvtes.

44 Momen vkvsvmakat omvlkvt etohkvlket, nanvke omvlkvn tvleme *omen* etem ocakvtes;

45 Momet nakocakat nakuce tis wiyyaket, *este* omvlkvn en kvpicakvtes, enkusvpkakat vtekat vcvkvyen.

46 Momet nettv omvlkvn em vkerrickv hvmkusen cukovcakan fullet, ehuten tvkliken kalet, e feke em mehenwv momen afvcketv ofvn hompaket, vpeye māhvtes,

47 Hesaketvmese vkvsamet, este omvlkvt heromkv em ocaken. Momen Pucaset nettv omvlkvn hesahokvranan mekusvpkv-cukon ohvpvyvtes.

SETENTVCKE 3.

Momen mekusvpkv hvse-vkerkv omof, esostvpakat *tok*, Petv Cane tepakat cuko-vcakat vcemhokvtes.

2 Momen este-hunvnwv e'cke e nvrke ofv vteke yvkvpvte sekon 'svpehoyet, cuko-vcakat en tohopkvhauke Heruse kicetvn nettv lihkomvlkvn er wvkechoyet omvtes, cuko-vcakat esceyan heromkvn em 'pohepvren.

3 Mvt Petv Cane tepakat cuko-vcakan cukolvkvranen hecof, heromkvn em 'pohvtes.

4 Momen Petv hericet hecet, Canen tepaket, Ep oh hecvs, kicvtes.

5 Momen vketecvtes, Nak tis v'mvkvranes, komet.

6 Momen Petvt, Cvtokunaplane momet cvtokunaphvtke ocvkos; momis nake ocvyat ce'mis; Cesvs Klist Nasv lvlke e hocefkv ofvn ahuyiret, yykvpvs, kicvtes.

7 Momet enkvpervn en hvlahtet, akvwapvtes; momen moman vpakusen e'le e'letoktuswv esyomat en yekcakvtes.

8 Momen vyvkhvmkusen akvwvpiket huervtes; momet yvkapet, tasket momet Hesaketvmese vkvsamet, mvn vpahket, cukovcakan eceyvtes.

9 Momen yvkape Hesaketvmese vkvsamat este omvlkvt hecakvtes;

10 Momet mvt cuko-vcakat en tohopkvhauke Herusat heromkv vpohepe vlikvtet omen kerrakvtes; momet mv nake em momat vyallkvn tayen em estomahaket, feksumketv es fvcfvke tates.

11 Momen mv hunvnwv yvkvpekate en wicehocat Petv Cane tepakan hvlatof, este omvlkvt tayen em estomahaket mv sohvpettv Salomvn enake kicetvn etohkvlket oh pefatkvtes.

12 Momis *mvn* Petv hecat este em vyoposket, Eslcvl hunvntake toyatskat, estoman estomahe es cem momvke haks? monkat estoman, pun yekce momet pun heretv tis eteropotte yv este es yvkvpeceye omecet, hericet pu hecatske haks?

13 Eplehame, Iseke, Cekvpe esyomat en Hesaketvmese, momet pu'rkvlke en Hesaketvmese E'ppuce Cesvs vrakkuecvtes; mvn est' em wihket, Pilvte ehomv em ehelaksecatskemvts, enrecopetvn ohyekcet omof.

14 Momis centat Mv Vcake momet Fvccat ohlakset estelecv *min* ce'mhoyvkvren vpohatskemvts;

15 Momet hesaketv e Pucasen elecatskemvts; mvn Hesaketvmeset pvsvtkvten enkvpvken akvwapvtet os, pumet a en kerrvlket omen.

16 Momen eme e hocefkvt, *mv* e hocefkv ohvkvsvmkv
eteropotten, heyv hunvnwv, hece kerratskat, yekcen hayet
os; momes, eme etehoyvne vkvsvmkv ocat omvlkatskat
ce homv take heyv etemvpoketv esfvckan e'met os.
17 Momen hiyomat, tecakkeyvte toyatskat, kerratskekat
omecicen omatskvten kerris, es cem evpayvlkeu *kerrekot
momecakvnke* etvpomēn.
18 Momis mv nanvke ehomv etvwv em owalvlke omvlkv
e cukwv eteropotte, Cesvs estemerkvres, Hesaketvmese
make kerkuecvtet, hiyomen sohfvcecvtet os.
19 Monkv cem vkerrickvn eticet rafulecvkes, mahlvpvt-
ketv oketv Pucase ehomv akvpvket vlaken,
20 Cesvs Klist enhomv es cem erkenvkhoyvten atohten,
cen holwvyeckv take vsholvren;
21 Mv *Cesvs* hvlwet esepvranet os, oketv nak omvlkv
mvherickv Hesaketvmese em owalvlke vcacakat omvlkv
e cukwv eteropotte, ekvnv vlicecvte vteke opunvyecvte
eroren.
22 Mehenwusen Moses erkvlken em punayvtet omekv,
Owalvn Pucase cen Hesaketvmeset ahuericvres, etecak-
katskat etvwvn, vne omēn; mvt nakēt o vtekat omvlkvn
ce kicvkat vpohicatskvres, kicet.
23 Momen momēt ocvres, puyvfekcv mv Owalv em
vpohicekat vtekat *em* estvlke enkvpvken sumecihocvres.
24 Momēt os, momen owalvlke Samyvl *huervte* vteke,
momet renyupv vyecicat, mv opunahoyvte vtekat hiyō-
mēn heyv nettv hvte etvwvn onvyakvtet omes.
25 Owalvlke en hopuetake toyatskes, momet Hesaketv-
mese Eplehame em punayet, Ec ohhonvpse eteropotten
tvlwvvlke ekvnv oh fullat omvlkvt ohmerkvkvres, makat,
pu'rkvlke setemfvccetv hayvte en hopuetake toyatskes.
26 Centake taten Hesaketvmeset E'ppuce Cesvs akv-
wahpet, huyiromvlkatskan, cen naorketv take ce wike-

puecat eteropotten, ec ohmerrvkvren atotvtet os, kicakvtes.

SETENTVCKE 4.

MBOMEN esten em punvyakof, plestvlket, cukovcakat en kvpetvnet, Satusevlke esyomat oh yicvtes,

2 Este emvhayakat, momet Cesvs eteropotte pvsatkvte akvwvpkvkvranen eserkenvkakat svrahkvn efeknokhoket omet.

3 Momet enke taken oh ohcet, svlvfkuecakvtes, *vhccihocen* hvyvtkvren; yvfkepekv.

4 Mome estomis opunvkv pohakat sulket vkvsvmakvtes; momen este-hunvntake em vhonkvtkv cukpe-rakko cahkepat mahe tates.

5 Momen mome ocvtes erempvkse em evpayvlke, este vculvke, cokv-hayvlke,

6 Anvs plest enhomahtv, Kivfvs, Cane, Vleksantv esyomat, momen plest enhomahtv hvlwat en nakvlke en sulke estomuse *fullat* vtekat Celuslvmen nvkaftvtes.

7 Momet em etennvrkvpvn ye kahyof, Yekcetv estomen, monkat hocefkv estome eteropotten heyv momecct omatske haks? *makaket*, em 'pohakvtes.

8 Momof Petvt, Puyvfekcv Vcakat es fvcket, kicakvtes; Este em evpayvlke, momet Eslevl em vculvke toyatskat,

9 Este yekceko en lopihocat ohfvccvn, Nake omecicen en wiket ome haks? *maket*, mucv nettv ep ohvketehocen om'at,

10 Omvlkatskat, momen Eslevl este omvlkvt, heyvt cen kerkvket omekvs, Cesvs Klist Nasvlvlke, mv vtare elecatskvte, Hesaketvmeset pvsatkvten a en kvwapvte, e hocefkv eteropotten, Cesvs *mahusat* eteropotten heyv este en wiket ce homv take hucret omes.

11 Cvto, Nake toks, komatskvtet, tohtarvlke toyatskat, heyvt mv tes, kvnvwv em ekv hakat.

12 Momet etv ofv tat vhesaketv sekot os, hocefkv
vhesahokvraneyat, sutv elecv este vpvke estemhoyvte,
etv sekot omekv.
13 Momen, Petv Cane tepakat en fekhvmketvn hecet,
cokv kerrvkekot, momet nakkerrvkekot omen kerrakof,
em estomahakvtes; momet Cesvs vpvkakvtet omaken
kerrakvtes.
14 Momis mv este em wicehocat vpvkaket hueren
hecakof, vnrvpuece nake makvkeko tayvtes.
15 Momis nvkvftetv wolket, etvn vhoyvren makahkof,
etem punahoyaket,
16 Heyv este naken estomecvkvraneya? nake-eskerkv
kerken momecakat Celuslvme vpokat omvlkvt en kerkv-
ket omekv, momen pumeu, Monkot os, makēkō tayes.
17 Momis ohvtvlaken este em etenrvwv hvmecicekaren
yekcen opunvkvn es penkvlvkuecvkeres, svnvcomv este
estomen heyv hocefkv ofv 'sem punayvkekaren, maka-
kvtes.
18 Momen enhuehkakvtes, momet Cesvs hocefkv ofv
vhvmkvn opunayet,-monkat mvhayet omvkekaren yekcetv
'sem punayakvtes.
19 Momis Petv Cane tepakat em vyoposkaket, Hesake-
tvmese en renakv ehomvn centake mimvn Hesaketvmese
'semuntvlen cem vpohicvkeyat fvccvt on omat, cemet
fvccecvkes, kicakvtes.
·20 Pumet nake pohe heceyvte opunvyecēkare ep ume-
kot omekv.
21 Monkv ohvtvlaken opunvkvn es penkvlvkuecahkof,
estemerrvkuece tayat eshecvkekot, vhoyvre em etektvne-
cakvtes, este svrahkvn; mv nake mohme ocat svrahkvn
este omvlkvt Hesaketvmesen vrakkuecaket omekv.
22 Mv este emwiçeckv nake-eskerkv kerkat em mome-
hocat em vculkv ohrolope pale ostat hoyvnet omekv.

23 Momen wihokat, em etohkvlketvn oh vhoyvtes, momet plest enhomvhhotv, este em vculvke esyomat nake kicakat omvlkvn kerkuecakvtes.

24 Momen mvn pohakof, em vkerrickv hvmkusen en hake Hesaketvmesen vkvwvpakvtes, hvmmaket; Pucase, Hesaketvmese, hvlwat tis, ekvnv tis, uehvtkv tis, momet nake vtehkakat omvlkvn hayvte *toyetskat,*

25 *Momet,* Tewe cem vtotkv e cukwv eteropotten, Estomen Centilvlket cvpvkhoken, tvlwvvlket nake ehvperkvken vkerricvke haks?

26 Ekvnv mekkvlke asvpvklen, evpayvlkeu, Pucasen vnrvpet, momet enake Klist vnrvpet etenvkaftvtes: maketskvte toyetskat;

27 Mehenwvn Helot, Pantevs Pilvte tepakat, Centilvlke Eslevlvlke vpvkvket Ce'ppuce vcake Cesvs, mv em vfeyetskvte, vnrvpet etenvkaftvtet omekv;

28 Ce'nke momet cem vkerrickvt nake momvres hvtetvwvn komakvte momecvkvret *etenvkaftet.*

29 Momen hiyomat, Pucasē, em opunvkv es penkvleckvn hecvs, momet ce'nken arvtosecetsken,

30 Cem vtotkvlke cem opunvkvn fekhvmketv omvlkvn 'sopunayet, nanvke eskerkv momet nake estomahvken Ce'ppuce vcake Cesvs e hocefkv eteropotten momecvkvren emvkvs.

31 Momen mekusvpakat hoyahnof, mv etohvtelokat nekeyvtes; momen omvlkvt Puyvfekcv Vcakat es fvcfvket, Hesaketvmese em opunvkvn fekhvmketvn es opunahoyvtes.

32 Momen vkvsamvlke sulkat e feke, em puyvfekcvu hvmkuse tates, momen este estomet, Nake ocvyat cvnake tes, makekates; momis nanvke omvlkvn tvleme omecakvtes.

33 Momen Pucase Cesvs Klist raenkvwvpketv vpastelvl-

ket yekcetv rakken 'sohkerkuecakvtes; momen heromkv
rakket omvlkvn oh ocakvtes.
34 Momen mv vpvket nake enkusvpkat hvmkis seka-
tes; ekvnv cuko tis ocakat estohmomusat wiyyaket,
nanvke wihoyat enrahkvn esyicaket,
35 Vpastelvlke ēle ehomv yvpoyakekv; momen este
vtekat nake enkusvpkat vcvkvyen vwahholvtes.
36 Momen Coses, mv vpastelvlke Panepvs hoccfakvte,
(mv ohyvtekhoyat, Mahlvpvtketv e'ppuce maketv̄ts,)
Lefitvlke, Siplvs tvlofvlket,
37 Ekvnvn ocet, *mvn* wiyyvtes, momet enrahkvn 'svla-
ket, vpastelvlke e'le ehomvn yvpoyvtes.

SETENTVCKE 5.

Momis este-hunvnwv hvmket, Anvnivs hocefket, e hiwv
Svfilv etepvket nake ocakat wiyyakvtes;
2 Momet enrahkv akvpvken fekhonnicvtes, (e hiwvu en
kerren,) momet akvpvken esvlahket, vpastelvlke e'le tem-
pen yvpoyvtes.
3 Momis Petvt, Anvnivs toyetskat, estomen Setvnet,
ekvnv enrahkv akvpvken fekhonnicet, Puyvfekcv Vcakat
en laksetskvren ce fekcen fvcece haks? kicvtes.
4 Hvte oce munkof, cenake tokvt haks? momen neshoh-
yof, cen yekce ofv tokvt haks? estomaten heyv naken
ce feke ofvn hocacetske haks? este tokon, momis Hesa-
ketvmesen en lakset ometskes.
5 Momen Anvnivs, heyv opunvkvn pohof, tvklvtiket.
hesaketvn wikvtes. Momen heyv nanvke pōhakat omvl
kvn penkvlkv rakket oh vlakvtes.
6 Momen hunvntake mvnettakat asvpvkilet, vpvllahyet,
momet esvpehyet er hericakvtes.
7 Momen mome ocvtes, hvse-vkerkv tutcenvtekat ho-
yahnof, e hiwvt, naken momehocat kerrekot, yeceyvtes.

8 Momen Vm onvyvs, hiyomusen ekvnvn wiyyatskvt haks? Petvt maket em vyoposkvtes. Momen, Momes, momuset *omvnks*, kicvtes.

9 Momis Petvt, Naket omecicen Pucase em Puyvfekcvn eskerretvn temfvccatskvt haks? hecvs, ce 'he hericakat e'le, vhauken v *svpakles*, momet 'sec ossvkvres, kicvtes.

10 Momen moman vpakusen *Petv* e'le ehomvn tvklvtiket, hesaketvn wikvtes. Momen hunvntake mvnettakat escehyet, elepen hecakvtes; momet esossahket, e 'he tempen er hericakvtes.

11 Momen mekusvpkv-cuko omvlkvn, momen neyv nanvke pohakat vtekat penkvlkv rakket oh vlakvtes.

12 Momen vpastelvlke e'nke eteropotten nanvke-eskerkv momet nake estomahvke sulken momehocvtes, este em etenrvwvn; (momen Salomv en sohvpettvn omvlkvt em vkerrickv hvmkusen fullvtes.

13 Momen vpvltaket este estomis enhotet e ohvpvyekates; momis estet vrakkuecakvtes.

14 Momen vkvsamvlke, hunvntake hoktvkeu sulsoket ohvtvlaken Pucasen ohvpvkakvtes;)

15 Momat enokhokat tehoyvnkvn esyicet, topv topuce tis oh lumhicakvtes, Petv hoyanat em vpette tis este sasat oh vpettvren.

16 Momen hvtvm tvlofv *Celuslvme* afolotakat este asosset Celuslvmen yicakvtes, enokhokat, momet *este* puyvfekcv holwvhokat es naorkakat esyicet; momen omvlkvn em wicehocvtes.

17 Momof plest enhomahtv hvlwat, momet vpvkakat omvlkvt, (mvt Satusevlke em etohkvlketvt omet,) asvpvkilet, enhomeckv es fvcfahket,

18 E'nken vpastelvlken oh ocet, cuko-yekcv tvlemen vtehakvtes.

19 Momis neren Pucase em encel cuko-yekcv vhauken
hvwehcet, esossihcet,
20 Vpehyet, cuko-vcakat ofvn svpaklet, heyv hesaketv
opunvkv omvlkvn este 'monvyvks, kicvtes.
21 Momen pohakof, hvthvyvtkusen cuko-vcakan escch·
yet, estemvhayakvtes. Momis plest enhomahtv hvlwat
momet vpvkakat yicof, nvkvftetvn, momet Eslevl en
hopuetake em *vculvken* senetvlken *kihocat* omvlkvn
nvkaftecaket, cuko yekcvn ohtotakvtes, mv *vpastelvlken*
a'syihocvren.
22 Momis este-em-wiketv er yicakat, cuko-yekcv ofvn
eshecvkekot, afulehcet, kerkuecaket,
23 Cuko-yekcv vcayece heren vkhotken, momet vheci-
cvlke fettvn vhauke ehomvn svpaklen hecet, momis
hvweceyat, ofv estimvn hecēkis, makakvtes.
24 Momen plest enhomahtv hvlwat, cuko-vcakat en
kvpetvne, plest enhomvhhotv esyomat heyv nanvken po-
hakof, nake hakvranat en kerkvkekates.
25 Momof este hvmket vlahket, Hecvkes, mv hunvntake
cuko-yekcvn vtehatskvnke cuko-vcakat ofvn svpaklet, este
emvhayaket os, maket em onvyakvtes.
26 Momen kvpetvne, este-em-wiketv esyomat vpeyet,
sosssicakvtes, ohyekcicvkekot, esten em penkvlaket, Cv-
ton es pu nvfkake wites, *komaket.*
27 Momet esyicaket, nvkvftetv ehomvn svpvklecakvtes;
momet plest enhomahtv hvlwat em 'pohet,
28 Heyv hocefkv ofv mvhayetvn yekcen cem vseheye-
kvnka? momen hecvs, cem mvhakvn Celuslvmen es fvcc-
catsket os, momet heyv este e catvn ep oh vlvkuecetvn
komatsket os, kicakvtes.
29 Momof Petv, vpastelvlke *vpvlwv* esyomat em vyo-
poskaket, Este *em vpohiceko munket,* Hesaketvmese min
em vpohicvraneyet os;

30 Pu'rkvlke en Hesaketvmeset, Cesvs, eto vtahre, elecatskvten akvwapvtet os.

31 Mvn Hesaketvmeset e'nkvpervn es hvlwecvtes, Evpayv momet Hesayecv *taranen*, vkerrickv-etickv momet holwvyeckv enkvpvketvn Eslevl emvren.

32 Momen heyv nanvke, pumet, Puyvfekcv Vcakat tis, Hesaketvmese em vpohicakat emvten, a en kerrvlke toyes, em onvyakvtes.

33 Mvn pohakof, *efeketake* etetacke *omen*, pvsvtetvn *komet* temopunvyecakvtes.

34 Momof nvkvftetv ofvn hvmket, Kemelevl hocefket, Falvsevlket, vhakv-mvhayvt, este omvlkvt vrakkuecaken, ahuyiret, Vpastelvlken sossihcet, estomusen fekhonnicvks, maket, *heyvn* kicakvtes.

35 Eslevl hunvntake toyatskat, e vketecvkes, heyv este hunvntake estomecvranatskat;

36 Heyv nettvt yiceko munkof, Rutvs, este tetaye e omecen, hunvntake em vhonkvtkv cukpe ostvteket oh vpvkakvtes; mvn elehocen, em vpohicakvte estomomusat omvlkvt vwahhet, seko hakvtet omekv.

37 Momen heyv hunvnwv renyupvn Cutvse, Kalvlvlket, este e hocefhokv escohoyvte nettv omof ahuyiret, este sulken e vcvkvpeyecicvtes; emeu elehohcen, em vpohicakvte estomomusat omvlkvt vwahvtet omekv.

38 Momen hiyomat ce kicvkis, Heyv esten wihkatsken, fullekvs; heyv mvhakv, momet heyv vtotketv este avtet on omat, sumkvret ok;

39 Momis Hesaketvmese avtet on omat, sumecicatskeko tetayes; wikatskekon omat, Hesaketvmese etepoyatsken es ce kerhohyvke wites, kicakvtes.

40 Momen em vkvsvmakvtes; momet vpastelvlken enhuchkahket, rukafahket, Cesvs e hocefkv ofv opunvyetvn em vsehakvtes; momet vpeyvre em etektvnecakvtes.

41 Momen nvkvftetvn enkvpahket, Cesvs e hoccfkv svrahkvn vlesketv en hahoyvre heretv oricvken komhoyat svrahkvn afvckvket, vpeyvtes.
42 Momen nettv vtekat, cuko-ycakat momen cuko vtekat ofvn, Cesvs Klist es emvhayetvn, momen es erkenvketvn wikvkekates.

SETENTVCKE 6.

Mv nettv omof, enkerrepvlke sulke mahe hakof, Klekvlke asosset vnrvpe-opunvyeckvt kvwvpkvtes, Hepluvlken vnrvpet, nettv vtekat *heromkv* vfvstetv ofvn em oyevlken fvccvn em vfvstvkekat svrahkvn.
2 Momof pale hokkolohkakat enkerrepvlke sulkat enhohiket, Hesaketvmese em opunvkvn wikēt, ohhompetvn vfvstvraneyat momvre here tokot os, kicakvtes.
3 Monkv tecakkeyvte toyatskat, ece 'pakvkat hunvntake kolvpake, here opunvyehocen, Puyvfekcv Vcakat hoporrenkvu es fvcfakan, heyv nakvfvstetvn ohvfvstvkueceyvren enhopoyvkes.
4 Momis pumet mekusvpkvn, momet opunvkv vfvstetvn e emeye emunkvres.
5 Momen mv opunvkv *este* sulkat omvlkvn afvcecihcen, Stefen, hunvnwv Puyvfekcv Vcakat vkvsvmkvu es fvckan, momet Felvpe, Plokolvs, Nikenv, Timvne, Pamenvs, momet Anteokvlke vkvsvmepuehocvte, Nekolas *hocefken*, enhopoyakvtes.
6 Mvn vpastelvlke ehomvn svpvklehcen, mekusvpahket, e'nken oh wvkecakvtes.
7 Momen Hesaketvmese em opunvkv ohvtvlaket ayen, enkerrepvlke em vhonkvtkv Celuslvmen tayen ohvtvlakvtes; momen plestvlke sulke mahet vkvsvmkvn em vkvsvmakvtes.
8 Momen Stefen, vkvsvmkv yekcetv tepakat es fvcket,

este em etenrvwvn nanvke eskerkv, momen vtotketv
estomahaken momecvtes.
9 Momof senekake Lepvtinvlke enake kihocat ohvpvka-
kat vnvcomet, momet Silenvlke, Vleksantvlke, esyomat
momet Selesev Esev tepakat asossat, asvpvkilet, Stefen
vnrvpuecakvtes.
10 Momet hoporrenkv Puyvfekcv tepvke 'sopunayat
vnrvpetv umvkeko tayusvtes.
11 Momof, Moses mome Hesaketvmese vtvkleckvn es
opunayen pohes, este-hunvntake makaken emvkerret hec-
kuecakvtes.
12 Momet esten, em vculvke, nakcokv-hayvlke esyoma-
kan teyvmakvtes; momet oh yihcet, hvlahtet, nvkvftetvn
esyicakvtes;
13 Momet akerrv laksvlke, Heyv este heyv tvlofv vcakat
vhakv tepakat vtvkleckv opunvkv 'sopunayat wikeko
emunkes:
14 Heyv Cesvs Nasvlvlke heyv tvlofvn sumecihcet, es
pum vpeyetv Moses pu'mvte mvrahkuecvres, maken
pohekv, makaken svpvklecakvtes.
15 Momen nvkvftetv ofv vpokat omvlkvt hericet heca-
ket, e turofv encel e turofv tis ome omen hecakvtes.

SETENTVCKE 7.

Momof plest enhomahtv hvlwat, Heyv nanvke momet
o haks? makvtes.
2 Momen makvtes, Hunvntake, tecakkvyvte, erkvlke
esyomatskat, pohvkes; Hesaketvmese vrakkat, Eplehame
pu'rken, Mesopotemevn liken, Kelvn er likeko munken,
em e heckuecvtes,
3 Momet, Cem etvlofvn osiyet, cen nakvlkeu enkvpvkvs,
momet ekvnv cem onvyvranvyan a oh vtes, kicvtes.
4 Momen Kaltevlke em ekvnvn osiyet, Kelvn er likvtes;

momen, e'rke elehpof, *Hesaketvmeset* yv ekvnv vpokatskan oh cuneckuecvtes.

5 Momet mvn cotkusen emekot, e 'le oh huericetv tis pucasetvn e'mekates; momo estomis, emen momen erhonvpse yupv *yicvranat* pucasetvn emetvn temfaccvtes, hopuewv occko *emunken*.

6 Momen Hesaketvmeset hiyomen em punayvtes, Ec ohhonvpse tvleporvlke em ekvnvn cuneckvlket omvres, momen svlvfkuehcet, meske cukpe ostat estemerrvkuecvkvres.

7 Momen etvlwv en svlvfkvkvranaten ohfvccecares; momen renyupv asosiyet, yvmv ekvnvn vm vtotkvkvres, Hesaketvmeset makvtes.

8 Momet svkvmsiskv setemfvccetvn e'mvtes; monkv *Eplchamet*, Iseken en heckuehohcen, nettv escenvpakan vkvmsisvtes; momen Iseket, Cekvpen *en heckuehohcen*, Cekvpet cuko-hvmecvlke em ekv pale hokkolohkakan *en heckuehocvtes*.

9 Momen cuko-hvmecvlke em ekv take *em* vleskabpet, Cosef Ecepse esceboyvren wiyyakvtes; momis Hesaketvmeset vpakvtes,

10 Momet estemerkv omvlkvn aossihcet, hoporrenkv heromkv tepakan Felo Ecepse em mekko ehomvn emvtes; momen Ecepsen en cuko omvlkvn ohfvnken huericvtes.

11 Momen elaukot momet estemerkv rakket Ecepse Kenvn tepakat em ekvnv omvlkvn oh vlakvtes; momen pu'rkvlke hompetvn eshecvkekates.

12 Momis Cekvpe Ecepsen teleko ocvcuken pohof, enhvteceskvn pu'rkvlken vtotvtes.

13 Momen svhokkolv vpeyan Cosef etecakkvten em e kerkuecvtes; momen Cosef en nakvlken Felon en kerkuehocvtes.

14 Momen Cosef vtohtet, e'rke Cekvpe enhuehkvtes,

en nakvlkeu omvlkvn, puyvfekcv pale kolvpakan cahke-
pohkaken.
15 Monkv Cekvpe Ecepsen vkhvtvpiket, elvtcs, emet
momen pu'rkvlkeu.
16 Momen Sekem *ekvnvn* 'sohvpehohyen, sepvlkv Eple-
hame Hemv, Sekem *erke*, eppucetaken en nesvte *ocat*
ofvn wvkechoyvtes.
17 Momis Hesaketvmese Eplehame temfaccvte oketvt
vwolicof, este Ecepse ofvn sulke hahket, ohvtvlaket vye-
cicet emunken,
18 Mekko etvt, Cosef kerrekot, akvwvpkvtes.
19 Mvtat pun nakvlken vkerret, pu'rkvlken holwvken
svfvstakvtes, én hopuetakuce hesahokekaren vpvlvtakat
oren.
20 Mv omof Moses heckvtes, momen en heckv heruset
omvtes: momen e'rke cuko ofvn vhecihocen hvse tutcenat
orvtes.
21 Momen ossihohcof, Felo e'chustet esehpet, e'chuswv
mahusan omocet mahecvtes.
22 Momen Moses Ecepsvlke en nakkerretv omvlkv ofvn
heren mvhahoyet omvtes, momet. momeckv opunvkv
tepakat ofvn yekce mahet omvtes.
23 Momen ohrolope .em pale ostat ore herof, etecakka-
kat Eslevi en hopuetaken en cukoperickv *kometvt* efeken
en ceyvtes.
24 Momen hvmken fvcceckon estemerrihocen hecof,
emvnicvtes, momet mv en nokkihocan em en pvlecet,
Ecepsvlken nafkvtes.;
25 Momet, Etecakkakvyat Hesaketvmeset cv'nken
sossvkuecvranat kerrakēs, komvtes; momis kerrvke-
kates.
26 Momen renhvyvtken, *etecakkvte* tepoyakof, em e
heckuecvtes, momet, eten herkepueckvn komet, Hunvn-

take toyatskat, tecakkvte toyatskes, estoman eten nokki-
catske haks? kicakvtes.
27 Momis em vwolicvn en nokkicat etvn vyecicvtes,
Estimvt ep ohfvnke, momet ep ohfvccecv ce huericvt
haks?
28 Pvksvnke Eccpsvlke elecetskvnke omēn cv 'lecetvn
kometske haks? kicet.
29 Momen Moses yv opunvkvt omecicen letkvtes, mo-
met Metevn ekvnvn tvleporv tates; mvn eppucetake hok-
kolen en heckuehocvtes.
30 Momen ohrolope pale ostat hoyahnof, Sinv ekvnhvlwe
vnrvwvn Pucase em encel eto-pokhen totkv fenke ofvn
em e heckuecvtes.
31 Momen Moses hecof, em estomahvtes, mv nak
hecat; momet vketecetvn *kohmet* oh vwolicof, Pucase
em opunvkv en haket em vlakvtes,
32 Ce'rkvlke en Hesaketvmese *toyit*, Eplehame en Hesa-
ketvmese, Iseke en Hesaketvmese, momet Cekvpe en
Hesaketvmese toyis, maket. Momof Moses fekeket, vke-
tecetv umekates.
33 Momof Pucaset, Ce'le em estelepikvn tefvs; mv oh
hueretskat ekvnv vcaket omekv.
34 Ecepsen vm estvlke em estemerkvn hecit, hecvyvtes,
momet en hihketvn pohit, sossvkuecvranit ahvtvpkit
omis. Momen hiyomat vtes, Ecepsen ece 'totares, kicv-
tes.
35 Heyv Moses, eyacvkekvnna, Estimvt ohfvnke momet
ohfvcceev ce huericvt haks? kihocvte, mv mahusan Hesa-
ketvmeset em encel eto-pohke ofv em e heckuecvte e'nke
aetehoyvnen vtotvtes, ohfvnke momet sossicv *'taranen.*
36 Heyv estet, ohrolope pale ostat oren Ecepse ekvnv,
uehvtkv Cate ofvu, momet vnrvwvn nake estomahvken,
momet nanvke eskerkvn heckuecof, mvn-asossicvtes.

37 Heyvt mv Moses, Owalv vne omēn Pucase cen Hesaketvmese tecakkatskvte aossen ahuericvres, mvn 'mvpohicatskvres, Eslevl en hopuetaken kicakvte tes.

38 Mekusvpkv-cuko vnrvwv ocat ofvn *hueret*, encel Sinv ekvnhvlwe onypv em punayat, momet pu'rkvlkeu vpakvte, momet opunvkv hesahoke pu'mvrauat en heckvtet, heyvt mv tes.

39 Mvn pu'rkvlke, mvpohicetvn komvkekot, vhepvkakvtes; momet e feke ofvn Ecepsen hvtvm yohfulecet,

40 Elvn *em punayet*, Hesaketvmese pun hahicvs, pum vhomahtvkvren; heyv Moses, Ecepse ekvnv a 'sepu'ssicvnke, estvn estomat kerrēkok, kicakvtes.

41 Momet mv nettv omof wakucen hayaket, nake pvsvthoyvranan mv nakvhaken emakvtes, momet e'nke take em vtotketvn es afvckakvtes

42 Momof Hesaketvmeset folotiket, sutv ofv nanvke sulke *oce tayan* emekusvpvkvren wikakvtes, cokv owalvlke *hvmmaket* coyakvte vcvkvyen, Eslevl en cuko toyatskat, ohrolope pale ostat oren nake pvsvthoyvranan, momet nake pvsvthoyan vnrvwvn v'matskvt haks?

43 Momen Molvk em escukohakv, momet cen hesaketvmese Lemfan en kococumpvu, nakvhake mekusvpvrane hayatskvte, esatskvtes, momen Papelvn rvsimvn sece'yvkares.

44 Pu'rkvlke vnrvwvn eskerkv escukohakvn ocakvtes; Moses em punayat mellvte etvpomen, vhake hecvte etvpomen hayvren.

45 *Momen* pu'rkvlke *Moses* enyupvn fullvtet, Caswe vpvkaket Centilvlke Hesaketvmeset pu'rkvlke ehomvn Tewe en nettv eroren vtohkvte nake epucasakvten esceyakvtes; mv *escuko hakvn* enheckaket *esceyakvtes.*

46 Tewet Hesaketvmese ehomvn heromkvn eshecvtes

momet Cekvpe en Hesaketvmese liketvn en heckuecetvn komvtes.

47 Momis Salomvt cukon en hayvtes.

48 Momis mv Hvlwe Mahat cuko este e'nke es hahoyvte likekot omes, owalv hvmmakat vcvkvyen,

49 Hvlwet vm ohliketvt *omet*, ekvnvt cv'le vm ohhuerickvt omes: cuko estomen vn hayvranatske haks? monkat estvn fekapvyat naket *o* haks?

50 Heyv nanvke omvlkvn cv'nket hahicvtet omeko haks? Pucase maket os.

51 Enokwv yekcvke, ce feke, momen hvcko ofv svkvmsiskatskvte seko toyatskat, Puyvfekcv Vcakat vnrapatske munkvt omes; ce'rkvlke *momecakvte* etvpomen cemeu *momecatskes*.

52 Owalvlke estoman ce'rkvlke assecvkekat haks? momet Fvccat vlvkvranat homv kerkuecakan pvsvtakvtes; mv ceme hiyomat wiyyvlke, momet elecvlke hakatskvtet.

53 Cemet, encelvlke wiyyakat vhakv *cen* heckvkvtet omis, vcayecatskekat.

54 Momen heyv nanvken pohakof, e feke oren warkvtes, momet e nuten oh etetekkakvtes.

55 Momis emet, Puyvfekcv Vcakat es fvcket, hvlwe vnvtaksvtes, momet, Hesaketvmese en rakken, momen Cesvs Hesaketvmese em vkvpervn hueren hecvtes,

56 Momet, Hecvkes, sutvt hauhahken, Este E'chuswv Hesaketvmese em vkvpervn hueren hecis, makvtes.

57 Momof huehketv yekcen huehhakvtes; momet e hvckon cekkottaket, em vkerrickv hvmkusen oh pefatkvtes;

58 Momet tvlofv ossicahket, cvton es vfvllakvtes, momen akerrvlket em accusvke este-hunvnwv mvnette, Sal hocefke, e'le tempen rvpoyakvtes.

59 Momen Stefen, *Hesaketvmesen* oh huehket, Pucase

Cesvs toyetskat, vm puyvfekcvn esvs, maken, cvton es vfvllakvtes.

60 Momen tvk tokkehket, yekcen huehket, Pucase toyetskat, heyv naorketv em en rvhecahketskvs, makvtes. Momet, heyvn mahkof, nocepvtes.

SETENTVCKE 8.

Momen em elkv Sal vkvsvme tates. Momen mv nettv omof, emekusvpkv-cuko Celuslvme likat *vtehkat* asseckv rakket em ocvtes: momen vpastelvlke tokvkekat omvlkvt Cutev Semelev tepakat em ekvntvckv hvmkvn vwahvtes.

2 Momen este-hunvntake fvccvket Stefen *hericvranet* sohvpeyvtes, momet waketv rakken oh hayakvtes.

3 Momis Sal emekusvpkv-cuko yvmahkuecvtes, cuko vtekat eceyet, hunvntake hoktvkeu esyomakat rasofothuecet, cuko yekcvn vtehakvtes.

4 Monkv mv vwahakat, opunvkvn erkenaket, hvmkvn vpeyvtes.

5 Momof Felvpe, Semelev tvlofvn vkhvtvpiket, Klist es em erkenvkakvtes.

6 Momen estet pohaket, nanvke eskerkv Felvpe momeeat hecakof, em vkerrickv hvmkusen mv nanvke opunayat em vpohicakvtes.

7 Puyvfekcv hvsvthvkeko sulken vtehkvte, yekcen huehkaket asossen, palse es enokhokat, yvkvpvkekateu sulken em wicecvtet ok.

8 Momen afvcketv rakket mv tvlofvn ocvtes.

9 Momis este-hunvnwv hvmket, Simv hocefket, enhomvn nake estomahakan mvkerret momecat, Semelevlke estomahes komvken hayakvtet, este rakke e omecet opunayat, likvtes.

10 Mvn omvlkvt, cotkus mahat tot, rakke mahan vteket,

em vpohicakvtes, Heyv hunvnwv Hesaketvmese en yekce rakkat tes, makaket.

11 Momet mvn em vpohicakvtes, hofunen emvkerretv vtotketv eteropotten estomahes komvken hayvkvtet omekv.

12 Momis Felvpe nake herake Hesaketvmese em ohmekketv, momen Cesvs Klist hocefkv ohfvccvn erkenakat vkvsvmakof, paptiskakvtes, hunvntake hoktvke esyomvken.

13 Momof Simv emeu vkvsamvtes, momet, paptiskof, Felvpen vpake munkvtes, momet nak estomahvken, momet nanvke eskerkv momccen hecet, em estomahvtes.

14 Momis-Semelev Hesaketvmese em opunvkvn cenakuecakvcuken vpastelvlke Celuslvme vpokat pohakof, Petvn Canen tepakan ohtotakvtes:

15 Mvt rvkhvtvphohkof, Puyvfekcv Vcakat en heckvkvren em emekusvpakvtes;

16 Estvmivlkis oh lvtkeko munket omen, Pucase Cesvs hocefkv es paptishoyat tvlkusekv.

17 Momof enken oh wvkhokicahken, Puyvfekcv Vcakat en heckakvtes.

18 Momen Simvt, vpastelvlke e'nke est' oh wvkecakan Puyvfekcv Vcakat en heckaken hecof, cvtokunawvn emetvn kicvtes,

19 Heyv yekcetv vneu v'mvkes, este estomen cv'nke oh wvkhokicvyat Puyvfekcv Vcakat en heckvkvren, maket.

20 Momis Petvt *okat*, Cen cvtokunawv ece 'paket sumkekvs, Hesaketvmese em estemkvn cvtokunawvn es nesvke tetayes, kometskekv.

21 Heyv nake ofvn nake hvmkusis, momet nake cotkusis ocetskekos, ce feket Hesaketvmese ehomvn fvccekot omekv.

22 Monkv heyv cen naorketvn ce feken es nokkicvs, momet, ce feke em vkerrickv cen kvpvyecice witvren, Hesaketvmesen emekusvpvs.

23 Kvlakcuwv en home, momet naorketv eswvnakv ofvn hueretskvcuken hecikv, kicvtes.

24 Momof Simv vyoposket, Centaket Pucasen vm emekusvpvks, yv nanvke opunvyecatskat hvmkusis vc oh vlvkekaren, kicvtes.

25 Momen mv este Pucase em opunvkvn kerkuecaket, erkenvkahkofvt, Celuslvmen yoh fulecet, Semelevlke em etvlofucvlke sulken opunvkv-hervn es erkenvkakvtes.

26 Momen Pucase em encel Felvpen em punayvtes, hvmmaket, Ahuervs, momet wahvlv fvccvn, mv vyetv Celuslvme vkhvtapke Kesv roran vyvs, mvt vnrvwv tes.

27 Momen ahuyiret, ayvtes, momen hecvs, hunvnwv, yunvke, Ereopvlket, yekcetv rakken ocet, Kantcse Ereopvlke hokte mekko em elecvn hueret, mv en nakockv omvl vfastvt, emekusvpvranet Celuslvmen vlakvtet,

28 Rafulket, momet en calev ofvn likat, Esivs owalv *hoccicvten* ohonvyvtes.

29 Momof, Heyv calevn vwolicet, ohvpvkvs, Puyvfekcvt Felvpen kicvtes.

30 Momen Felvpe oh letiket, Esivs owalvn ohonayen pohvtes, momet, Nak ohonayetskat kerretske haks? kicvtes.

31 Momen, Estoman vc ume taye haks, hunvnwv hvmkvteket vm fvyatet omekon omat? makvtes. Momet Felvpe ohcemiket, en likepvren komvtes.

32 Nakcokv ofv opunvkv ohonayat, heyv tates, Yvpefikv omēn eleckvn sohvpehoyvtes, momet yvpefikuce en tonv ehomvn cvyayvke omēt e cukwvn hvwecekos.

33 En kvncvpueckv ofvn em ohfvcceckv em eshoyvtes,

momen en honvpsetv estimvt kerkuecvre te? en hesa-
ketvn ekvnvn enkvpihocekv.
34 Momen yunvket em vyoposket, Cem 'pohis, estimvn
opunvyecet owalv heyv maket *oke* haks? eme etvwvn,
monkat este hunvnwv etvn *oke haks?* Felvpen kicvtes.
35 Momof Felvpe e eukwvn hvwehcet, mv Hoccat etan
'svlicecet, Cesvs 'sem erkenakvtes.
36 Momen *em* vyetv vhoyof, uewv ocen rorhoyvtes;
momen yunvket, Hecvs, *heyvmvn* uewv *oces;* cv paptis-
kvre naket 'svn tacke haks? makvtes.
37 Momen Felvpet, Ce feke 'somvlkvn vkvsametsken
omat, mometske tayes, kicvtes. Momen em vyoposket,
Cesvs Klist Hesaketvmese E'ppucet on vkvsamis, ma-
kvtes.
38 Momen calevt huervren kicvtes; momen hokkolvt
uewvn vk hvtvphokvtes, Felvpe yunvke tepakat; momen
paptisvtes.
39 Momen uewv er a enkvpvkahkof, Pucase em Puyv-
fekcvt Felvpen sayepvtes, momen yunvke svnvcomvn
hecekates; momet em vyetv afvcket ayepvtes.
40 Momis Felvpe Esotvn hechoyvtes; momet tehoyanat,
tvlofv omvlkvn em erkenaket emunket, Seselevn vla-
kvtes.

SETENTVCKE 9.

Momis Sal Pucase en kerrepvlke vnrvpen punvkv-es-
penkvleckvn momen pvsvtetv *eyackvn* es hesaket, plest
enhomahtv hvlwan oh ayet,
2 Nakcokvn Temaskvs *tvlofv* senekake ocakan ohtotv-
kvranan em 'pohvtes, heyv vyetv hunvntake, hoktvkeu
eshecaken omat, wvnawvken Celuslvmen svlvkvren.
3 Momet ayat Temaskvn vwolicvtes; momen vyvkhvm-
kusen hvyayvket hvlwe vtet vfolotet hvyvyakvtes.

4 Momen ekvnvn oh latkvtes, momet opunvkv, Sal, Sal, estoman vc assecetske haks? kicen pohvtes.

5 Momet, Puçase toyetskat, estimv toyetska? makvtes. Momen, Vne, Cesvs, mv assécetskat toyis; nak fvsken ohrefketv cen yekcet *os*, Pucaset makvtes.

6 Momen fekeket, momet em estomahet, Pucase toyetskat, naken momecaren kometske haks? kicvtes. Momen Pucaset, Ahuyiret, tvlofvn eceyvs, momen nak' momecvranetskat *estet* cem onayvres, kicvtes.

7 Momen hunvntake vcvkfullat, en hake pohaket omis. esten hecvkekot, punayvkeko haket svpaklvtes.

8 Momen Sal ekvnv *oh wakkvte* ahuervtes; momen e turwv en hauhahkof, este hecekates; momis enken en hvlvtahket, Temaskvn svpeyvtes.

9 Momen nettv tutcenat hecekates, momet hompekot, eskekates.

10 Momen enkerrepvlke hvmket, Anvnivs hocefket, Temaskvn likvtes; momen mvn Pucaset, nakhecihocat ofvn, Anvnivs, kicvtes. Momen, Pucasē, hecvs vnet *likis*, makvtes.

11 Momen Pucaset, Ahuyiret, tehoyvnkv Lvpotke kihocan oh ayet, Tasvlke, Sal hocefkan, Cutvse en cuko ofvn 'rvpohvs, hecvs, emekusapekv;

12 Momet nakheckekat ofvn, este-hunvnwv, Anvnivs hocefket, accyet, hece hakvren e'nken oh wvkecen hehces, *kicvtes.*

13 Momen Anvnivs em vyoposket, Pucasē, heyv hunvnwv ohfvccv nak holwvhoke estvmahen ce mekusapvlke Celuslvme vpokat momecvten *este* sulke etehoyvnen pohvyvnks;

14 Momen heyvmvn plest enhomvhhotv a vten yekcetvn ocet os, ce hocefkv oh huehkakat omvlkvn wvnawicvret,

15 Momis Pucaset, Vyvs, mvt svtotketv enhopoyvyvte Centilvlke, mekkvlkeu, momet Eslevl en hopuetake ehomv cv hocefkv 'svrvranat omekv;

16 Nake rakrvke estvmahe cv hocefkv svrahkv estemerkvranan hecicaret ok, kievtes.

17 Momen Anvnivs ahyet, cuko 'receyvtes; momet e'nken oh wvkhokieet, Tecakkeyvte Sal toyetskat, Pucase, Cesvs, atetske cem e heckuecvnke, vc vtotes, cen renakv cen heciket, Puyvfekcv Vcakat es fvcketskvren, kicvtes.

18 Momen moman vpakusen nakcelkv omēt e turwvn a em pvlatkvtes, momen momat vpakusen renakv en heciket, ahuyiren paptiskvtes.

19 Mohmen, hompetv en hecikof, yekce hakvtes. Momof Sal nettv vnvcomen enkerrepvlke vpakvtes, Temaskvn.

20 Momet senekake take ofvn, Klist Hesaketvmese E'ppuce tat em erkenakvtes.

21 Momis pohakat omvlkvt em estomahakvtes, momet, Heyv *este* Celuslvmen heyv hocefkv oh huehkakat sumhuecvnket, momet heyv esvrahkvn, wvnawvken plest enhomvhhotv 'sem vyvret yvmvn vlaket omekat haks? makakvtes.

22 Momis Sal en yekce em ohvtvlaket emunkvtes, momet heyvt Klist o herat kerkuecet, Cusvlke Temaskvn vpokakat cvyayvkuecvtes.

23 Momen nettv sulket sohfvcikof, Cusvlke elecetvn komet setempunahoyvtes.

24 Momis emehakakat Sal kerre tates. Momen nettv nere tepakvn elecetvn *komet*, tvlofv em vtohopke-rakko vhauken vhecicakvtes.

25 Momof neren enkerrepvlket ehset, svmpvn vpihket, tvlofv em vtohopke-rakko a's tvk hvtvpecicakvtes.

26 Momen Sal, Celuslvmen vlakof, enkerrepvlke vpvketvn komvtes; momen omvlkvt em penkvlvket, enkerrepvt omat vkvsvmvkekates.

27 Momis Panepvs evpahyet, vpastelvlke 'sem vlakvtes, momet, ayof, estomen Pucasen hecvte, momen em punayvten, momen fekhvmke heret Temaskvn Cesvs hocefkv erkenakvten en kerkuecakvtes.

28 Momen Celuslvmen, esceyet, asossat, vpvke tates.

29 Momet Pucase Cesvs hocefkv ofvn fekhvmke heret opunayvtes, momet Klekvlken setenrvpakvtes; momis elecetvn komet etefullakvtes.

30 Momen tecakkakat kerrahkof, Sesclev 'svk hvtvpehcet, Tasvs *tvlofvn* ohtotakvtes.

31 Momof Cutev, Kalvle Semelev esyomat hvmkvn mekusapvlket herkvn ocet, yekcvkuehocvtes, momet Pucase em penkvlkv, momet Puyvfekcv Vcakat mahlvpvtketv ofvn vpeyet, ohvtvlakvtes.

32 Momen mome ocvtes, Petv mv ekvnvn hvmecicet aret, mekusapvlke Letv vpokan, mvu vk hvtapkvtes.

33 Momen mvn hunvnwv hvmken, Enevs hocefke, palse es enokket ot, ohrolope cenvpaken en topv ohwakkvten hecvtes.

34 Momen Petvt, Enevs toyetskat, Cesvs Klist cvfeknen ce hayes; ahuyiret, cem pvtakvn pvticvs, kicvtes. Momen vyvkhvmkusen ahuervtes.

35 Momen *este* Letvn momet Selvn vpokat omvlkvt hecaket, Pucasen oh fulotecvtes.

36 Momen enkerrepv Taperv hocefket, mv oh yvteketv Takvs kihocat, Capvn likvtes; heyv hokte vtotketv herakat, momet merkv vtotketv momecat es fvcket omvtes.

37 Momen mome ocvtes, mv nettv omof, enokiket, elvtes; momen vklopecahkof, ohonvpv nvthofvn wvkecakvtes.

38 Momen Letv Capv vwolicet omen, enkerrepvlke
Petvt mvn likvcuken pohaket, hunvntake hokkolen
ohtotakvtes, oh vtetv vcewicekaren *en* komaket.
39 Momen Petv ahuyiret, vcvkayvtes, momen, erohrof,
ohonvpv nvthofvn es oh 'cemecakvtes; momen oyevlke
omvlkvt hvkihhoket, vnakvn svpaklvtes, kapv accvke tis
Takvs, vpake munkof, hahicvten hecicaket.
40 Momis Petv omvlkvn sossicet, tvk tokkehket, eme-
kusapvtes, momet enan oh fulotket, Taperv toyetskat,
ahuervs, kicvtes. Momen e turwv arvmricvtes, momet
Petvn hecof, alikvtes.
41 Momen enken a em wiyiyet, akvwapvtes; momet
mekusapvlke oyevlke esyoman enhohiket, wenaken hece-
puecvtes.
42 Momen Capv hvmkvn kerkvtes; momen sulket
Pucasen oh vkvsvmakvtes.
43 Momen mome ocvtes, nettv sulken Capvn, Simv
nakhvrpe-catecvn en fekhonnepvtes.

SETENTVCKE 10.

ESTE hvmket, Kvnelevs hocefket, sentulev, metohkvl-
ketv Etvlvlke kihocat *en kvpetvlvlke* hvmkat,
2 *Hvmvnwv* fvccet, momet en cuko 'somvlkvt Hesake-
tvmese em penkvlvket, heromkv sulken estemet, momet
estofis Hesaketvmese emekusapat, Sesvlevn likvtes.
3 Nettv hvse-vkerkv esostvpakvtekat nake heckekat
ofvn Hesaketvmese em encelvlke hvmket, Kvnelevs
toyetskat, kicet, a en ceyen heckusen hecvtes.
4 Momet mvn hecof, penkvle tates, momet, Pucase
toyetskat, naket o haks? kicvtes. Momen, Cem meku-
svpkv, momet cen heromkv Hesaketvmese ehomv esvker-
rickvn kvwapkvket os;

5 Momen hiyomat hunvntake Capvn vtotvs, momet
Simv, Petv kihocan, enhuehkvs;
6 Simv hvmke, este nakhvrpe catecvn, en cuko uehvtkv
afopke ocan, fekhonnes; mvt nake estomvranetskat cem
onvyvres, kicvtes.
7 Momen encel Kvnelevs em punayvte enkvpahkof, en
cuko vfastvlke hokkolen, momen suletawv eme vfvstake
emunkv tate hvmken, emekusapvt omen, enhohiket,
8 *Heyv* nanvke omvlkvn en kerkuecahket, Capvn vtota-
kvtes.
9 Momen rempvkse vpeyet, momet tvlofv vwolicakof,
hvse-vkerkv sepakat mahe orof, Petvt emekusvpvranet
cuko-ønvpvn ohcemkvtes.
10 Momet elawuse haket, hompetvn komvtes, momis
etetákuecakof, nocekon vpueckv omet oh latkvtes;
11 Momen hvlwat enrvmken, nakvtchkv hvmket, vcce-
tvhake rakke omēt, kvnvwv ostat es hvlvtket, ekvnvn a
oh hvtapken hecvtes.
12 Mv ofv ele-ostakat ekvnv oh fullat mvrahrvkv
omvlkvt, momet punvttv, momet nak hvllecusat, fuswv
hvlwe fullateu vtehket omvtes.
13 Momen opunvkv en haket em vlakvtes, Petv toyets-
kat, ahuyiret, pvsahtet, hompvs.
14 Momis, Monkos, Pucase, nake vcakekat, momet
hvsvtkekat hompvyvte sekot omekv, Petvt kicvtes.
15 Momen svhokkolv opunvkv en haket em *vlakvtes*,
Nake Hesaketvmese hvsvtecvte, *mvn* vcakeko kihcetskvs.
16 Heyv svtutcenv momvtes; momen mv nakvtchkv
hvtvm sutvn vkvwvpkvtes.
17 Momen Petvt heyv nak heckekat hecise nak esto-
man omat en kerkeko mahof, hecvs, hunvntake Kvnelevs
a ohtotakat Simv e huten vpohahket, vhauken vsv-
paklvtes;

18 Momet huehket, Simv, Petv kihocat, mvn fekhonnen omat vpohakvtes.

19 Momen Petv nak hecihocan oh vkerricof, Hecvs, hunvntake tutcenet ce hopoyakes;

20 Monkv ahuyiret, ahvtvpkvs, momet vcvkvyvs, Naken vn kerkekos, komekot; vnet vtotakit omikv, Puyvfekcvt kicvtes.

21 Momof Petv hvtvpiket, mv hunvntake Kvnelevs a ohtotakat er em orvtes, momet, Hecvkes, vnet mv hopoyatskat toyis; naket omecicen yicatske haks? kicvtes.

22 Momen, Kvnelevs sentulev, hunvnwv fvcce, momet Hesaketvmese em penkvle, momet Cusvlke tvlwvvlke omvlkv este fvcce omecvke *likaten*, Hesaketvmeset encel vcakan atoten, en cukon ce'nhuehket, opunvkv cem pohvren 'mvcahnvnks, makakvtes.

23 Momof a 'sceyihcet fekhonnicakvtes. Momen rempvksen Petvt vpaket ayvtes, momen etecakkvte Capvlke vnvcomet vhorkvsakvtes.

24 Momen rempvksen Sesvlevn seceyvtes. Momen Kvnelevs en nakvlken, momet en hessvlke em vnokeckakat nvkvftecahket, e'mehakvtes.

25 Momen Petv yeceyof, Kvnelevs tenrapet, e'le tempen tvk lvtiket, vrakkuecvtes.

26 Momis Petvt, Ahuervs, vneu este toyis, kicet, ahuericvtes.

27 Momen em punayet, ecehyof, nvkaftat sulken hecvtes.

28 Momet, Hunvnwv Cusvlket on omat tvleporv ohvpvkvre, monkat oh vyvre vhakv tokot omen kerratskes; momis Hesaketvmeset este estomen vcakeko, monkat hvsvtkeko kicvranvkon vn kerkuecvnks.

29 Monkv *ec oh* atit omis, scokepkvn hayvkot, v'nhuehhokat vpakusen; monkv cem 'pohis, Nake svrahkvn v'nhuehkatskvt haks? kicvtes.

30 Momen Kvnelevs, Nettv ostof e elvwecen, hvsc-vkerkv hiyomat orvnkes, momet hvse-vkerkv sostvpakof vn cuko ofvn mekusapvyvnks; momen hecvs, hunynwv em accvke hvyayvhoket cv homvn huervnks;

31 Momet, Kvnelevs toyetskat, cem mekusvpkv pohkes, momet cen heromkv Hesaketvmeset vkerricet os.

32 Monkv Capvn vtotet, Simv, em vhocefkv Petvt omen, enhuehkvs, Simv nakhvrpe-catecv uehvtkv vfopke likat en cukon fekhonnet omes; mvt vlakof, cem punayvres, makvtes.

33 Monkv moman vpakusen ec ohtotvyvnkes, momen vlaketskat heren ometskes. Monkv hiyomat Hesaketvmese nak cem onayat omvlkvn pohetvn *cen* komet, Hesaketvmese ehomvn omvlkeyat vpokes, makvtes.

34 Momof Petvt, e cukwvn hvwehcet, Mehenwvn Hesaketvmese este etemetuecckot omat hecis;

35 Momis tvlwv vtekat ofv estimvt em penkalet, fvccetv vtotkat, emen afvcecicet os, makvtes.

36 Opunvkv *Hesaketvmese* Cesvs Klist eteropotte herkv opunvkv-hervn erkenaket Eslevl en hopuetake ohtotakvte, (mvt omvlkv e Pucase tes;)

37 Mv opunvkvn kerratskes, mv paptiskv Cane erkenakvte enyupvn Kalvlen vlicecvte, Cutev omvlkv hvmkvn kerkuehocvten;

38 *Momat* Cesvs Nasvlvlken Hesaketvmeset Puyvfekev Vcakan, momen yekcetvn es vfeyvtet omes; mvt nak herakan momecet arvtes, momet puyvfekcv holwakat svlvfkuecat omvlkvn em wicecvtet os; Hesaketvmese vpakvtet ok.

39 Momen Cusvlke em ekvnvn momet Celuslvmen nanvke omvlkvn momecvte pumet a en kerrvlke toyes; momen mvn, eto vtahret, elecakvtes.

40 Mvn Hesaketvmeset nettv svtutcenof akvwapvtes, momet heckv-heren,
41 Este-omvlkv tokon, momis akerrvlke Hesaketvmese enhomv enhopoyvten en heckuecvtes, pumet, pvsatkvte aenkvpvken akvwvpkvte renyupvn ete'n hompe ete'm eskeyvtet, mv akerrvlke toyen.
42 Momet, este em erkenvkaket, Hesaketvmeset hesahokat momet pvsvtkat Ohfvccecv taranen ohmellvtet omen, ohkerkueceyvren, pu kicvtet os.
43 Mvn owalvlke omvlkvt a en kerkuecaket os, e hocefkv eteropotten estimvt o estomet oh vkvsamen omat, naorketv enkvpvketv en heckvranet os, makaket.
44 Momen Petv heyv opunvkvn opunaye emunkof, Puyvfekcv Vcakat opunvkv pohakat omvlkvn oh latkvtes.
45 Momen Centilvlkeu estemkv Puyvfekcv Vcakat aohkvlkat omecicen vkvsamvlke svkvsvmsiskvlke, Petv vcvkawvte en sulke estomomusat em estomahakvtes.
46 Estempunvkv *mvrahrvkvn* es opunahoyet, Hesaketvmesen vrakkuecaken pohakckv.
47 Momof Petvt *em* vyoposket, Heyv pume etvpomnse Puyvfekcv Vcakat en heckakat paptiskvkekare, estimvt uewv sentvcke tetaye haks? *makvtes.*
48 Momet Pucase e hocefkv ofvn paptiskvkvren kicvtes. Momen nettv vnvcomusekon fekhonnvren e'nkusvpakvtes.

SETENTVCKE 11.

MOMEN vpastelvlke, momet etecakkvte Cutevn vpokat Centilvlke Hesaketvmese em opunvkv en heckvcuken pohakvtes.
2 Momen Petv Celuslvmen vlahkof, svkvmsiskvlket vnrvpakvtes,
3 Hunvntake svkvmsisvkhoyekan oh ayet, ete'n hompetskvnks, makaket.

Momis Petvt vlicecet, etetayusen en kerkuecvtes, hvmmaket,
5 Capv tvlofvn emekusapvyvnks, momet nockv-seko vpueckv ome nake heckekan hecvyvnks, nakvtehkv vccetv hake rakke omet kvnvwv osten hvlwen a's hvtapkan, momen vne mahusan vm vlakvnks.
6 Momen mvn hericet hecet, oh vkerricvyvnks, momet ele-ostvlke ekvnv oh fullat, momen punvttvn, momen nak hvllecusat, momen fuswv hvlwe fullateu hecvyvnks.
7 Momen opunvkv en haket, Petv toyetskat, ahuyiret, pvsahtet hompvs, cv kicen pohvyvnks.
8 Momis, Monkos, Pucase, nake vcakekat, monkat hvsvtkekat cv cukwv eceyvte sekot omekv, makvyvnks.
9 Momis opunvkv en hake hvlwe vtet hvtvm vm vyoposkvnks, Nake Hesaketvmese hvsvtecvten vcakekon kihcetskvs.
10 Momen heyv nake svtutcenv momvnkes, momen hvtvm omvlkvn sutvn a's vkvwapkvnks.
11 Momen hecvkes, moman vpakusen este-hunvntake tutcenet cuko likvyan vsvpvklvt hakvnks, Sesvlev awe a vc ohtothoyen.
12 Momen Puyvfekcv *Vcakat*, Mvn vcvkvyvs, naken cen kerkeko omekot, cv kicvnkes. Momen heyv etecakkvte epakat vc vpvkaken, hunvnwv en cuko esccyeyvnks.
13 Momen estomen en cuko ofv encel hueren, momet, Hunvntaken Capvn vtotetsken, Simv, Petv hocefkan, enhuehkvkekvs;
14 Mvt opunvkv ceme momen cen cuko omvlkv es hesahokatske tayat cem onvyvres, kicen hecvtet pun kerkuecvnkes.
15 Momen opunvyetv vlicecvyof. Puyvfekcv Vcakat, enhvteceskv ep oh latkvte omēt, oh lvtkakvnks.
16 Momof Pucase em opunvkv vkerricvyvnks, opuna-

yvte, Mehenwv Cane uewvn es paptisvtet os, momis cemet Puyvfekcv Vcakan es paptiskatskvres.

17 Momekv Hesaketvmese, Pucase Cesvs Klist oh vkvsvmeyvte pu'*mvte* etvpomen estemkv emakof, nake toyit, vne Hesaketvmese vnrvpvye tayvt haks?

18 Heyv nanvken pohakof, cvyayvkakvtcs, momet Hesaketvmesen vkvsvmakvtes, Momekv Çentilvlkeu vkerrickv-etickv hesaketv oren Hesaketvmese emakvcuks, makaket.

19 Momof Stefen ohfvccv asseckv hakat svrahkvn vwahakvtet Fenese, Siplvs, Anteak esyoman vteken vpeyvtes, Cusvlke tvlkusen opunvkvn es erkenvkaket.

20 Momen vpvlwvt Siplvlke, momet Silenvlke hunvntaket omvtes; mvt Anteak yicof, Klekvlken em punayet, Pucase Cesvn es erkenvkakvtes.

21 Momen Pucase e'nket vpaken, sulke mahet vkvsamet, Pucasen oh fulecvtes.

22 Momof heyv nanvke opunvyeckv mekusvpkv-cuko Celuslvme vpokat e hvokot pohakvtes, momen Panepvs Anteak vteken vyvren vtotakvtes.

23 Mvt vlahket, Hesaketvmese en heromkvn hehcof afvcke tates; momet omvlkvn efeke fekhvmken Pucasen es hvlvtvkvren mvcahnakvtes.

24 Este-hunvnwv heret omepekv, momet Puyvfekcv Vcakat vkvsvmkvu es fvcket omvtes; momen este sulke mahet Pucasen ohvpvkakvtes.

25 Momof Panepvs enkvpahket, Sal hopoyvranet Tasvn ayvtes.

26 Momet eshehcof, Anteak svlakvtes. Momen mome ocvtes, ohrolope hvmken mekusvpkv-cuko vpaket etohnvkaftet este sulke mahen mvhayakvtes. Momen enkerrepvlke Anteak ofvn cohvteceskv Klistvlke kihocvtes.

27 Momen mv nettv omof, owalvlke Celuslvmen vwet Anteak yicvtes.

28 Momen hvmket, Akepvs hocefket, ahuyiret, Puyvfekcvn es kerkuecvtes, Elauko rakket ekvnv omvl' hvmecicvres, *maket;* mvt Klatevs Sesv en nettv omof ocvtes.

29 Momof enkerrepvlke omvlkvt, nake ocakat vcvkvyen, etecakkat Cutev vpokan emvnickvn vtotetvn komakvtes.

30 Momet mvn momecakvtes, momet Panepvs Sal tepakat e'nke ofvn mekusvpkv-cuko em fvyatvlken es ohtotakvtes.

SETENTVCKE 12.

Momen mv oketv omof, Helot mekko mekusapvlke vpvlwvn estemerrvkuecetvn e'nken arvtoscevtes.

2 Momet Cems, Cane etecakkan, eslafkv-cvpkon es elecvtes.

3 Momet, Cusvlken afvcecicen hecekv, Petvu esetvn komvtes. Momof tvklike pakkeko en nettv tates.

4 Momen ehsof, cuko-yekcvn vpikvtes, momet suletawvlke oste eslike osten es en wikvtes, vcayecvkvren, ohhoyvnkv hoyanof este 'sem vlvketvn komet.

5 Monkv Petv cuko-yekcv vpihoke munkvtes; momis mekusvpkv-cuko wikekot Hesaketvmesen em emekusvpakvtes.

6 Momen Helot svlvketv metetakvranusof, mv nere Petv cvto-tetvkkakv hokkolen es wvnvken suletawvlke hokkole etenrvwvn nocvtes; momen vhecicvlke vhauke ehomvn cuko-yekcvn vhecicakvtes.

7 Momen hecvs, Pucase em encel a oh vlahken, hvyayvket cuko yekcv ofvn hvyvyakvtes, momen Petv e nvcen en nafket, ahuericvtes, Lvpken ahuervs, kicet. Momof cvto tetvkkakvt e'nken en yorkvtes.

8 Momen encel, Sc wvnaket, cem estelepikvn sohwvny-

yvs, kicvtes. Momen momecvtes. Momet, Cen kapvn e oh kahyet, vc vcvkvyvs, kicvtes.

9 Momen osiyet, vcvkayvtes, momet encel nak momecat mehenwv tat kerrekates, momis, Nak heckekan hecis, komvtes.

10 Vketeckv enhvteceskv momet svhokkolan tehoyvnhohyof, cvto vhauke tvlofv ayan vlahokvtes, mvt emet a en hvwiken, woliket, tehoyvnkv hvmken ropothoyvtes, momen moman vpaken encel enkvpakvtes.

11 Momen Petv er hoporrenof, Hiyomat mehenwvn, Pucaset em encel atohtet, Helot e'nke, momet Cusvlke nak en nene hecakvte omvlkvn a vc ossicet on kerris, makvtes.

12 Momet *mv nake* oh vkerrihcof, Cane, Mak hocefkat, e'cke Mele en cukon vlakvtes, sulke tohvteloke mekusvpake *vpokan.*

13 Momen Petv vhauke svkhotkvn vnafkof, hokte mvnettet, Lote hocefket, pohvranet vlakvtes.

14 Momet Petv em punvkvn keriyof, afackat omecicen, vhauke hvwecekates, momis letiket ecehyet, Petvt vhauke ehomv hueran onayvtes.

15 Momen, Ce haco-hakes, kicakvtes. Momis, Momet o heret os, make munkvtes. Momof, *Petv* em encel tes, kicakvtes.

16 Momis Petv vnafke munkvtes; momen *vhauke* hvwehcet, hecakof, em estomahakvtes.

17 Momis cvyayvkvren enken 'sem vhopvyahket, estomen Pucase cuko-yekcv aossican em onvyakvtes. Momet, Heyv nanvke Cems, momen etecakkateu 'ren kerkuecvks, makvtes. Momet enkvpahket etvn ayvtes.

18 Momen hvyatkat vpaken Petv estvn estomat ohfvccv suletawvlke em etcyvmketv cotkekates.

19 Momen Helot hopoyet, eshecekof, vhecicvlken ohvke-

tecc *poyat*, pvsvthoyvren makvtes. Momen *Petvt* Cutev enkvpahket, Sesvlevn vk hvtvpiket, *mvn* fekhonnvtes.

20 Momen Helot Tilvlke Sitvnvlke tepakat enhomece mahvtes. Momis em vkerrickv hvmkusen en yicvtes, momet mekko en nockv cuko vhecicv Plastvs en hesse taken hayahket, herkvn vpohakvtes, em ekvnvn mekko em *ekvnvt* 'mvnicet ok.

21 Momen Helot, nettan mellet, mekko em accvken accet, em ohliketvn oh liket, opunvkv cvpkon em wvkecakvtes.

22 Momen, Hesaketvmese take hvmke em opunvkv en hake *tes*, este hunvnwv enake toks, estet *makaket* yekcen huehkakvtes.

23 Momen vyvkhvmkusen Pucase em encel *enokketvn* vlicvtes, vkvsvmkv Hesaketvmesen emekokv, momen, cuntvt pvpaken, hesaketvn wikvtes.

24 Momis Hesaketvmese em opunvkv ohvtvlaket aye mahvtes.

25 Momen Panepvs Sal tepakat nak *em* vfvstetv sohfvcecahkof, Cane, Mak hocefkan, evpayahket, Celuslvmen enkvpahket fulhokvtes.

SETENTVCKE 13.

MOMEN Anteak mekusvpkv-cuko ohvtchkat owalvlke mvhayvlke esyomat fullvtes, Panepvs momet Semev Nicv kihocat, momet Lusevs Silenvlke, momet Menev, Helot tetlak vpake munke mahvtet, Sal esyomaket.

2 Pucase em vtotket, eelvwecakof, Puyvfekev Vcakat, Panepvs Sal tepakan a vn sehoyvks, mv vtotketv enhuehkvyat svrahkvn, makvtes.

3 Momen eelvwecaket, mekusvpahket, momet enken oh lumhicahkof, vtotakvtes.

4 Monkv Puyvfekev Vcakat vtoten, Selusevn vhoyvtes;

momet mvn enkvpakat, perron ohtehiket, *ote* Siplvs *hocefken* vhoyvtes.

5 Momen Salvmes *tvlofvn* kakof, Cusvlke en senekake take ofvn Hesaketvmese em opunvkvn erkenvkakvtes. Momet Cane *en* nakvfastvn ocakvtes.

6 Momen oten hvmecihcet, Pefvn rorihcof, este-mvkerrv, owalv laksv, Cusvlke Pacesvs hocefken, eshecakvtes;

7 Mvt ekvnv semevpayv, Svcevs Palvs, hunvnwv hopor renvn vpvke tates; mvt Hesaketvmese em opunvkvn pohetvn komet, Pancpvs Sal tepakan enhuehkvtes.

8 Momis este-mvkerrv Elemvs, (mvt hocefkvt ok, ohyvtekhoyat,) vnrvpakvtes, vkvsvmkvn sevpayvn sentvcketvn komet.

9 Momof Sal, (Pal *kihocat*,) Puyvfekcv Vcakat es fvcket, heren hecvtes,

10 Momet, Aeha vkerretv omvl momet naorketv omvl es fvcketskat, puyvfekcv holwakat e'ppuce, momet fvccetv omvl vnrapv toyetskat, Pucase em vyetv fvccat fvyecicetskat wikvranetskeko haks? kicvtes.

11 Momen hiyomat hecvs, Pucase e'nket ec oh *wakkes*, momen ce turhecekot, hvse hecetskekon oketvt ocvres. Momen vyvkhvmkusen hoperet momet yomucket oh latkvtes; momen enken en hvlatet es vre sasvren hopoyet arvtes.

12 Momof sevpayv nake momehocan hecof, Pucase em mvhakv em estomahet, vkvsamvtes.

13 Momen Pal, momet vpvkakat Pefvs esenkvpahket, Pamfelev *ekvnv* Pvkv *tvlofvn* roricvtes. Momen Canet enkvpahket Celuslvmen yoh fulkvtes.

14 Momis Pvkv enkvpvkahkof, Pisetev *ekvnv* Anteak yicvtes, momet fekvpkv nettv omof senekaken secehyet, vpokvtes.

15 Momen vhakv owalvlkeu ohonvyetv hoyahnof, sene-

kake semevpayvlket ohtotakvtes, Hunvntake tecakkeyvte
toyatskat, opunvkv es este mvcahnetv ocatsken omat,
makvkes, maket.
16 Momof Pal ahuyiret, enken svhopayet, Eslevlke
hunvntake toyatskat, momet Hesaketvmese em penkvla-
katskat, vpohicvkes, makvtes.
17 Heyv Eslevlke en Hesaketvmese pu'rkvlke enhopo-
yet, momet tvleporvlke omet Ecepsen vpokof, hvlhvwe-
cet, enke hvlwen es asossicvtes.
18 Momet ohrolope pale ostat oren vnrvwv ofvn semv-
peyetvn 'sem enkvsvmkekates.
19 Momen Kenvn em ekvnvn etvlwv kolvpaken sum-
huehcof, em ekvnv estimvt omvre eskerretv eteropotten
em etekvpicakvtes.
20 Momen renyupv ohfvccccvlken emakvtes, ohrolope
cukpe oste pale cahkepe oren, Samyvl owalv eroren.
21 Momen eryupv mekkon komakvtes; momen Hesa-
ketvmeset Sal Kes e'ppucen emakvtes, hunvnwv Pence-
men em vliketv aossen, ohrolope pale oste oren.
22 Momen mvn vkueyihcof, Tewen mekkon a en hueri-
cvtes, momet mvn opunvyecet kerkuecvtes, Tewe, Cvse
e'ppucen eshecvyvtes, hunvnwv cv feke vcvkvyen, mvt
nanvke komvyat omvlkvn momecvres; maket.
23 Heyv hunvnwv en honvpse aossen Hesaketvmeset
setemfvccetv vcvkvyen, Hesayecvn, Cesvs, Eslevl a en
huericvtes;
24 Canet efeke-etickv paptiskv Eslevl em este omvlkvn,
vlvkeko munken, 'sem erkenahkof.
25 Momen Canet, em vyetv sohfvcecof, Estit ot os, cv
komatske haks? Vne *mv* toyvks, momis hecvkes, hvmket
cv yupvn vlakes, mv em estelepikv enrecopetv heretv
orvkat, makvtes.
26 Hunvntake tecakkeyvtē, Eplehame en honvpse en

hopuetake toyatskat, momet estimvt Hesaketvmese em penkvlet ece 'pakvkat, cemen heyv vhesaketv opunvkv *Hesaketvmeset* a cen 'totet os.

27 'Celuslvme vpokat semevpaylkeu emen *kerrvkekot*, owalvlke em opunvkvn fekvpkv nettv omvlkv ohonahoyat tis kerrvkekokv, *emen* ohfvccecakat, *mv opunvkvn* sohfvcecakvtes.

28 Momen naket omecice ele tayat ohkerkuecat eshecvkekot omis, elehocvren Pilvten em 'pohakvtes.

29 Momen emen opunvyece cohoyvte omvl sohfvcecahkof, eto a tvk hvtvpecihcet, sepvlkv ofvn wvkecakvtes.

30 Momis Hesaketvmeset pvsatkvten aenkvpvken akvwapvtes;

31 Momen Kalvle enkvpake Celuslvme atvte vpvkakat nettv sulken hecakvtes, mvt este chomv a en kerrvlket omen.

32 Momen opunvkv herakat cen kerkuecvkeyet os, *heyvt ot os;* nake erkvlke setemfaccvte,

33 Matan Hesaketvmese pume en hopuetake toyeyat, es pum ohfvceces, Cesvs akvwapvtet omat; Sams cokv setentvcke svhokkolat ofvn, Cv'ppuce toyetskes, mucvnettvn ce heckuehcis, make cokat vcvkvyen.

34 Momen Cesvs svnvcomvn lekwetvn ohfulkvranekon pvsatkvte aenkvpvken akvwapat ohfvccvn hvmmakvtes; Tewe em merretv mehenwakan ce'mares.

35 Momen *Sams setentvcke* etv ofvn, Cenake Vcakat lekwetvn hecvre em etektvnecetskekares, maket os.

36 Tewe vpvke hesahokat, Hesaketvmese komat vcvkvyen vfvstehpof, nocet, erkvlke taten v wvkechohyen lekwetvn hecvtet omekv.

37 Momis mv Hesaketvmese akvwapat lekwetvn heccekates.

38 Monkv hunvntake, tccakkeyvte toyatskat, *heyvt* cen

kerkvkekvs, heyv hunvnwv eteropotten naorketv enkvpvketv cem erkenvkhoyvkes;

39 Momen mv eteropotten, ohvkvsamat vtekat, nanvke Moses em vhakv vcvkvye enkvpvket ce fvccvkeko tayvte omvl enkvpvket fvccet hueres.

40 Monkv vketecvkes, nake owalvlke opunvyecakvte *hvmmakat* ec oh vlvkekaren;

41 Hecvkes, nakhayvkekvlke toyatskat, momet cem estomahvken, estemerkvkes, cen nettv omof vtotketvn vtotkis, estet cen kerkuecis, vkvsvmvranatskekan.

42 Momen Cusvlke senekake sosiyof, Centilvlket, fekvpkv *nettv* hvmke orof, heyv opunvkvn em erkenvkhoyvren enkusvpakvtes.

43 Momen tohnvkaftvte vwahhof, Cusvlke sulket, momen enkerrepvlke hahoyvte Pal Panepvs tepakan vcvkvpeyvtes; momen mvt em punvyaket, Hesaketvmese en heromkv ofv emomccicakvren emvcahnakvtes.

44 Momen fekvpkv *nettv* hvmket orof, tvlofv *vpokat* omvlkvranuset Hesaketvmese em opunvkv pohvranet nvkaftvtes.

45 Momis Cusvlket este sulsokan hecakof, vleskvpkvn es fvcfakvtes, momet nake Pal opunayan vnrvpet opunvyakvtes, em vnrvpuecaket, momet tvhikaket.

46 Momof Pal Panepvs tepakat fekhvmkvke haket, Hesaketvmese em opunvkv estonkon ceme taten es *cem* punahoyvranvtes; momis etvn vkueyet, hesaketv yuksvseko cen heckvkvre heretv oricatskekat e ohfvcccecatskekv, hecvkes, Centilvlken ohvpeyes.

47 Centilvlke en hvyayvket ot, ekvnyuksv em vhesaketv toyetskvren a ce huericvyvtet os. Pucaset *maket* pu mvhayvtet omekv, kicakvtes.

48 Momen Centilvlke heyvn pohakof, afvckvket, Pucase em opunvkv vrakkuecakvtes, momen en sulke estomo-

muset hesaketv yuksv-seko em melhoyvte tat vkvsvmakvtes.

49 Momen Pucase em opunvkv mv ekvnv omvlkv hvmkvn kerkuechocvtes.

50 Momis Cusvlket, hoktvke fvccvke momet vrakkuehocat, momet *este* momvrherake tvlofv vtehkan teyvmakvtes, momet Pal Panepvs tepakat assecetvn vlicecaket, em ekvnv wolhuecakvtes.

51 Momis e 'le em essun vfekahyet, Ikonevn rorhoyvtes.

52 Momen enkerrepvlke afvcketv, momet Puyvfekcv Vcakan es fvcfakvtes.

SETENTVCKE 14.

Momen mome ocvtes, Ikonevn hokkolvt etepvket Cusvlke en senekaken cukolakvtes, momen opunvyakat, Cusvlke Klekvlkeu sulke mahen vkvsvmepuecakvtes.

2 Momis Cusvlke vkvsvmvkekat Centilvlken teyvmakvtes, momet em vkerrickv tecakkakat vnrvpen en hayakvtes.

3 Monkv hofunen fekhvmkvket Pucase ofvn opunahoyet, fekhonnakvtes, *momen Pucaset* en heromkv opunvkv a en kerkuecvtes, momet nanvke eskerkv, momet nake estomahvken eme e'nke take es momecvkvren e'mvtes.

4 Momis tvlofv este sulkat tekvpakvtes, momen Cusvlken vpvkakat sasen, vpvlwvt vpastelvlken vpvkakvtes.

5 Momen Centilvlke, Cusvlke, em vculvke esyomat cvton es vfvllaket vlesketv vpvken celayetvn es vnrvpakof,

6 Kerrahket, Likeonev em etvlofv, Lestv Tvpe tepakan, momet mv ekvnv vfolotan oh tokorkvtes:

7 Momet mvn opunvkv-herv es erkenvkakvtes.

8 Momen hunvnwv hvmket, ele yekcvkekot, mv e'cke e

nvrke ofv vteke yvkvpekot em emunkvt, yvkvpvte sekot, Lestvn likvtes.
9 Mvt Pal opunayat pohvtes, *momen* emet hericet hecat, em wikvre vkvsvmkv ocet on hecet,
10 Opunvkv yekcen 'sopunayet, Lvpotket ce'len oh huervs, *kicvtes.* Momen tasiket, yvkapvtes.
11 Momen estet Pal nak momecan hecakof, em opunvkv en haken kvwvpaket, Likeonvlke em punvkvn es opunayet, Hesaketvmeset este-hunvntake omvket a pun hvtvphokes, makakvtes.
12 Momen Panepvs Cupetvn kicaket, Pal, opunaye mahat tok, Mvkulevn kicakvtes.
13 Momen Cupetv en *cuko-vcakat* tvlofv ehomv likat, mv em plest wakvn momet etoesse eskvtvlvkvn en tohopkvhauken svlaket, este sulket vpvkaken, es emekusvpkvn *wakvn* pvsvtetvn komvtes.
14 Mvn vpastelvlke Panepvs Pal tepakat pohakof, em accvken setakvtes, momet este vlkan tokorket, huehkaket,
15 Hunvntakē, estoman heyv nanvke momecatske haks? Pumeu este hunvntake, vkerrickv ocatskat etvpomen oceyet os, momet heyv nake ehvperkakan enkvpaket, Hesaketvmese sutv, ekvnv, uehvtkv, momet nake vtehkakat omvl hayvten ohfulecatskvren cem erkenakvkes;
16 Mvt oketv eshoyvnvte ofv etvlwvvlke vtekat em vpeyetv mahusat ofv yvkvpvkvre em etektvnece tates.
17 Momen estomis, nak herakat momecet, momet hvlwe vten oske pu'met, momet meske naklokee *pu'met,* momet pu feke hompetv afvcketv tis es *pum* fvcficet, eme a en kerrv seko wikekates, makakvtes.
18 Momen heyv opunvkvn makake *estomis,* este' nak pvsate es vrakkuecvkvranat vfekhonnicetv en yekcvke tates.
19 Momis Cusvlket Antcak Ikonev tepaken a vwet

yicvtes, momet este em vkvsvmepuecen, Pal, cvton es
vfvllahkof, tvlofvn ossicakvtes, Elepes, komaket.
20 Momis, enkerrepvlke em vfolotet svpaklen, ahuyiret,
tvlofvn eceyvtes; momen rempvksen enkvpahket, Pane-
pvs tepaket Tvpen vhoyvtes.
21 Momen mv etvlwv opunvkv-herv em erkenvkahkof,
momet sulken emvhayahkof, hvtvm Lestv, Ikonev, Anteak
esyoman yoh fulhokvtes,
22 Enkerrepvlke em vkerrickvn en yekcvkuecaket,
vkvsvmkv ofvn vpeye mahvren emvcahnet, momet, Este-
merkv sulke eteropotten Hesaketvmese em etvlofv esce-
yvraneyet os, *kicaket.*
23 Momen mekusvpkv-cuko ofv omvlkvn erkenvkvlken
emwiketv hahicahkof, momet eelvwecet emekusvpahkof,
Pucasen em wikakvtes, mvn oh vkvsvmakekv.
24 Momen Pisetev eteropothohyof, Pamfelevn vlaho-
kvtes.
25 Momen Pvkv tvlofvn opunvkv erkenvkahkof, Atelevn
vk hvtvphokvtes;
26 Momen perron vtehket, Anteak esvhoyvtes, mv
tvlofvn vtotketv sohfvcecakat vrahkvn Hesaketvmese en
heromkvn em wihokvtes.
27 Momen vlahohket, mekusapvlken etohvtelohyof,
Hesaketvmese nake em momecat omvl, momet vkvsvmkv
vhauke Centilvlke en hvwecvte tis omvl en kerkuecakvtes.
28 Momen mvn enkerrepvlken vpaket hofunen kakvtes.

SETENTVCKE 15.

Momen hunvntaket, Cutev vwet, etecakkakan emvhaya-
ket, Moses em vhakv vcvkvyen ce svkvmsishoyekon omat,
ce hesakvkeko tayes, *kicakvtes.*
2 Momof Pal Panepvs tepakat opunvyeckv, momen
opunvkv 'setenrvpetv sulken es est' vnrvpakof, Pal, Pane-

pvs, vpvlwv vpvkakat esyomat, Celuslvmen vpehyet, vpastelvlke mekusvpkv-cuko vfastvlke esyoman ehomvn heyv vpohkvn em wvkecvkvren vkerrickv hayakvtes.

3 Momet mekusvpkv-cuko *vtehkvlke* en heromkv eteropotten Fenes Semelev tepakan teropotecvtes, Centilvlke fulotecvten kerkuecet, momet etecakkakat omvlkvn tayen afvckvkuecvtes.

4 Momet Celuslvmen yihcof, mekusapvlke, emekusvpkv-cuko vfastvlke vpastelvlke esyomat evpayakvtes, momen Hesaketvmese eme eteropotten nake momecvte omvlkvn kerkuecakvtes.

5 Momis Falvsevlke em etohkvlketv vkvsvmakat vpvlwvt asvpaklet, Svkvmsiset, Moses em vhakvn vcayeckvn emvhayvke tetayet omes, kicakvtes.

6 Momen vpastelvlke mekusvpkv-cuko vfastvlke esyomat heyv nake oh vketecvkvret etohvtelokvtes.

7 Momen tenrvpetv sulket hoyahnof, Petvt ahuyiret, Hunvntake etecakkeyvte toyatskat, hofunen Hesaketvmese pu'nhopohyet, Centilvlke cv cukwv aossen opunvkvherv em opunvkv pohaket, vkvsvmkvren *komvtet on*, kerratskes, makvtes.

8 Momen Hesaketvmese *este* efeke take en kerrat Puyvfekcv Vcakat pu'mvte etvpomen e'maket eskerkuecvtes;

9 Momet eme pume esyomat pu temeticekot omet, vkvsvmkv eteropotten e feken en hvsvthicvtes.

10 Monkv hiyomat estomen, nokwv-ohwakkv pu'rkvlke momet pume tis karonēko tayvten enkerrepvlke oh wvkecet, Hesaketvmese eskerratske haks?

11 Momis Cesvs Klist Pucase en heromkv eteropotten *hesahokvranat* etvpomen pu hesahokvranat vkvsamēs.

12 Momof este sulsokat omvl' cvyayvhohket, Panepvs Pal tepakan em vpohicakvtes, nanvke eskerkv momet

nake estomahvke Hesaketvmese eme etehoyvne Centi-
lvlke em momecvten kerkuecakof.
13 Momen cvyayvhohkof, Cems em vyoposket, Hunvn-
take tecakkeyvte toyatskat, vm vpohicvks;
14 Enhvteceskvn Hesaketvmeset e hocefkv vrahkvn
Centilvlke asosse esten evpvyvrane oh ayvten Semevt
kerkuehces.
15 Momen owalvlke em opunvkv heyvn tentvkhaket os;
16 Heyv enyupvn rvlvkares, momet Tewe em escuko-
hakv latkvte hvtvm hayet, yvmahkvkvte hvtvm en ha-
yares, momet ahucricares;
17 Este vhoskat Pucasen hopoyvkvren, momet Centi-
lvlke es cv hocefhoyvte vtekatcu, Pucaset, heyv nanvke
omvlkv momecat maket os, *make* cokat vcvkvyen.
18 Ekvnv em vliceckv vteke Hesaketvmese em vtotketv
omvlkvt en kerkvket omes.
19 Monkv *heyvt* vm vkerrickvt's, Centilvlke enkvpvke
Hesaketvmese oh fulotecat naorihceyats, komis;
20 Momis, nake-vhake svbolwvketv, hoktarkvn, nake e
catv pvlvtkeko pvsatkat, momet catvn e en hvlvtvkvren
kicet en hoccicet, ohtotvkeres.
21 Moses, hofunvlke tate, tvlofv omvlkvn eme es erke-
nakat ocet omekv, fekvpkv nettv omvl en senekake ofv
ohonahoyet omekv, makvtes.
22 Momof vpastelvlke, mekusvpkv-cuko vfastvlke, mo-
met mekusvpkv-cuko somvlkvt eme aenkvpvke hunvn-
take enhopoken, Cutvs Pasepvs hocefkan, Silvs tepakan,
etecakkakat semevpayvlken, Pal Panepvs tepakan vcvkv
hoyvren, Anteak ohtotakat here 'sem momakvtes.
23 Momen en hoccihcet mvn es vtotakvtes, hiyōmēn;
Vpastelvlke, mekusvpkv-cuko vfastvlke etecakkakat es-
yomat Centilvlke etecakkakat Anteak, Selev, Selesev
esyomat vpokan vsekaket os;

24 Este a pu'nkvpvket vpeyet opunvkvn es ce naori-cakvten poheyvtet os, cem vkerrickv naoricet, Svkvmsi-set, vhakvn vcayecvks, maket, mv vhakv mome emeyvte sekon;

25 Momekv vkerrickv hvmkusen etohnvkafteyof, hunvn-take enhopoke, Pal Panepvs tepake, pum vnokeckakat, vpvke ec ohtoteyat here es pum momvnks,

26 Hunvntake Pucase Cesvs Klist e hocefkv esvrahkv en hesaketv penkvlke ofv e sehoyvten *ec ohtotēs.*

27 Monkv Cutvs Silvs tepakan vtotēs, mv nake etvwvn e cukwvn es cem onvyvkvres.

28 Nakhonne heyv nanvke momvrane tvlkusat es en rakke here es pum momen, Puyvfekev Vcakateu here es em momvnks.

29 Vpeswv nake vhake emetv, catv, nake e catv pvlvt-keko pvsatkat, momet hoktarkvn e en hvlatatskvres, mvn e en hvlvtatsken omat, heren fullatskvres. Ece sekēs.

30 Monkv vtothohyof, Anteak yicvtes, momet este sulsokat etohvteloyahkof, cokvn a c'makvtes.

31 Momen ohonayahkof, semahlvpvtkvket es afvcka-kvtes.

32 Momen Cutvs Silvs tepakat, emeu owalvlket ome-pekv, etecakkakat opunvkv sulken 'semvcahnaket, yekev-kuecakvtes.

33 Momen *mvn* estomusen fekhonnahkof, etecakkakan enkvpahket vpastelvlke oh vhoyetvn herkv ofvn em etek-tvnkvtes.

34 Mome estomis Silvs mata fekhonnetv here es em momvtes.

35 Pal Panepvs tepakateu Anteak ofvn fekhonnakvtes, mvhayet, momet Pucase em opunvkvn erkenvkaket, etv sulket vpvkaken.

36 Momen nettv hoyanet vyecicof, Etecakkeyat tvlofv

vtekat vpokan Puease em opunvkvn em erkenakeyvtet ren hecet, estomakat *er hecvkeres*, Pal Panepvsen kicvtes.
37 Momen Panepvs Cane Mak hocefkan evpvyetvn em vkerrickvn hayvtes.
38 Momis Pal, Evpvyetv herekos, komvtes, Pamfelev *tvlofvn* enkvpvkahket, vpaket vtotketvn vcvkvyekatet ok.
39 Momen etenrvpetv yekce mahet omekv, ete'nkvpakvtes; monkv Panepvs, Mak evpayet, perron vtehiket, Siplvs esayvtes.
40 Momis Pal, Silvs evpahyet enkvpakvtes, etecakkakat Hesaketvmese en heromkvn em wikaken.
41 Momen Selev Selesev tepakan eteropottvtes, mekusvpkv-cukon yekcvkuecet.

SETENTVCKE 16.

Momof Tvpe Lestv tepakan em vlakvtes; momen hecvs, enkerrepv hvmket mvn likvtes, Temorevs hocefket, Cusvlke hokte vkvsamv e'chuswvt; momis e'rke Klekvlke *tates*.
2 Momen etecakkakat Lestv Ikonev tepake vpokat e hocefkv here opunvyecaket omvtes.
3 Mvn Pal, Ve vcvkvyekvs, komvtes, momet Cusvlke mv fullakat svrahkvn ehset svkvmsisvtes; e'rke Klekvlket on omvlkvt kerrvket omekv.
4 Momen tvlofv vlkan ropothoyofv, vpastelvlke momet mekusvpkv-cuko vfastvlke Celuslvme vpoke vhakv hayvkvten vcayecvkvren em wikakvtes.
5 Monkv mekusvpkv-cuko vkvsvmkv ofvn yekcvke hahken, nettv omvl em vhonkvtkv ohvtvlakvtes.
6 Momen Flecev momet Kelesev ekvnvn etehoyvnhohyof, momen Esev ofv opunvkv erkenvketv Puyvfekov Vcakat em vsehaken.

7 Mesevn rorhohyof, Pirenevn vpeyetvn komvtes, momis Puyvfekcvt em etektvnecvkekates.
8 Momen Mesev hoyvnhohyof, Tlovs vk hvtvphokvtes.
9 Momen neren Pal nak heckekan hecvtes; estehunvnwv Masetonevlket hueret, em 'pohepet, Masetonevn a oh cehyet, pum vnicvs, maken.
10 Momen nake heckekan hehcof, lvpken Masetonev escсyetvn komēmvts, Mvn opunvkv-herv em erkenvkeyvren Pucase pu'nhuehkveuk's, komēt.
11 Monkv perron enrecohpet, Tlovs 'senkvpaket Semoresevn vyetv fvccvn vpeyet, yicēmvts, momet rempvkse Neapoles roricemvts.
12 Momet mvn senkvpahket, Masetonev ekvnv, Felepi tvlofv, ekvnv vnakv etvlofv rakke mahat, *momet* kalvnet *omen*, *yicet*, mv tvlofv nettv vnvcomusekon fekhonnēmvts.
13 Momen fekvpkv-nettv omof, tvlofv sosiyet, hvcce vfopken vpeyēmvts, emekusvpkv ocvnton, momet tvk vpohket, hoktvke yican em punayēmvts.
14 Momen hokte hvmket, Letev hocefket, nak okholatte wiyyvt, Rivtilv tvlofv aosset, Hesaketvmese emekusapvt, *pu* pohemvts; e feke Pucaset en hvwecen, Pal nak makan vfastemvts.
15 Momen eme, momet en cuko-vtehkvlken paptiskahkof, pum 'pohepet, Pucase em vtotkv fvcces, ev kohmatsken omat, vn cukon escehyet, fekhonnvkes, *pu* kicemvts. Momet ep ohyekcicemvts.
16 Momen mome ocemvts, emekusvpkvn vpeyeyof, hoktuce hvmket, puyvfekcv holwvken ocet, em owaletv eteropotten e pucasvlken sulken em ohvtvlayvtet, pu'nrapemvts.
17 Mvt Pal esyomeyan *pu* 'cvkvyemvts, momet huehket, Heyv hunvntake Hesaketvmese hvlwe mahat em vtotkvlket, vhesaketv vyetv pun kerkuecat omakes, makemvts.

18 Momen nettv sulken heyvn momecemvts. Momis Pal, feknokket, oh fulotiket, Cesvs Klist e hocefkv ofvn, mv *hokten* aossvs, ce kicis, puyvfekcvn kicemvts. Momen mv hvse-vkerkv etvwvn aossemvts.

19 Momen e pucasvlket em ohvtvlvkvranvte em enhonrkv sumkepen hecakof, Pal Silvs tepakat cvwahket, nakwikv ocan esemevpayvlken es en yicemvts.

20 Momet ohfvececvlken 'sen yicemvts, Heyv estehunvntake, Cusvlke tat, tayen pum etvlofvn naoricakes,

21 Momet, Lomvlke toyeyat, semvpeyetv, *mv omat* e enakueceye tayat, monkat vfasteye tayat pum etektvnkekot oman, mvhayaket os, makaket.

22 Momen este sulsokat vnrvpuecet asvpaklvtes; momen ohfvcecevlket, em accvke *en* rokroyahkof, tephokvren makakemvts.

23 Momen tepketv sulken oh lumhicahkof, cuko-yekcvn vtehakvtes, cuko-yekcv vhecicv vcayecvren yekcen opunvkv em wiket.

24 Mvt, opunvkv mome en hecikof, cuko-yekcv ofv mahhan vtehet, eton e 'len 'sem vyekcvkuecvtes.

25 Momen nere en nvrkvpv omof, Pal Silvs tepakat emckusvpaket, Hesaketvmesen vyvhikakvtes; momen svlvfkvlke pohakvtes.

26 Momen vyvkhvmkusen ekvnv-nekeyv rakke mahet ocvtes, mv momat cuko-yekcv en likv nekeyvtes, momen vyvkhvmkusen vhauke omvlkvt hauhaken, eswvnakv omvlkvt enrecoprakvtes.

27 Momen cuko-yekcv vhecicv nocepvte vhonecet, cuko-yekcv vhauke hauhaken hehcet, em eslafkv-cvpkon a esvtes, momet, Svlvfkvlke pefatkepes, komet, e elecvranvtes.

28 Momis Pal, yekcen huehket, E en nokkihcetskvs, omvlkvt vpokēkv, kicvtes.

29 Momof kulken vpohvtes, momet letket ecehyet, Pal Silvs tepakat ehomvn fekeket er tvk latkvtes;

30 Momet, awolhuehcet, Pucasvlkē, naken estomvyat ev hesakvr haks? kicen,

31 Pucase Cesvs Klist oh vkvsvmvs, momen ce hesakvres, cen cuko-*vtehkvlkeu*, kicakvtes.

32 Momet emet on, cuko vtehkakateu omvlkvn Pucase em opunvkvn em punvyakvtes.

33 Momen cahwet, nere en hvse-vkerkv mata omof rukafhoyan em okkosvtes, momen moman vpakusen eme, en *cuko-vtehkvlkeu* omvlkvn paptiskakvtes.

34 Momen en cukon a secehyof, hompetvn ehomvn 'sem ohcet, afvckvtes, Hesaketvmesen oh vkvsamet, en cuko 'somvlkvt.

35 Momen hvyvtikof ohfvcecevlket sacvlken ohtotakvtes, Mv hunvntåke enrecopvkes, kicet.

36 Momen cuko-yekcv vhecicv heyv maketv Pal 'monayvtes, Ohfvcecevlket ce'nrecopvkvren atotakes; monkv hiyomat wolket, herkv ofvn vhoyvks, *kicet*.

37 Momis Pal em punayet, *Ep* ohfvccekon hecken pu rukafakvnkes, Lomvlke toyeyan, momet cuko-yekcvn epu 'tehakvnks; momen hiyomat ehken 'sepu'ssicvkvranc haks? monkos, mehenwvn; momis emet ahwet pu wolhuecvkekvs, makvtes.

38 Momen sacvlke heyv opunvkv ohfvcecevlken em onvyakvtes; momen Lomvlke tacuken pohakof, penkvlakvtes.

39 Momen yicet, enkusvpaket, awolhuehcet, tvlofv wolkvren en komakvtes.

40 Momen cuko-yekcv woliket, Letev en *cukon* er cuko lakvtes, momet etecakkakat hecahkof, emahlvpvtahket, enkvpvkakvtes.

SETENTVCKE 17.

MOMEN Amfepoles Apolonev tepaken eteropothohyof, Reselonikvn, Cusvlke en senekake likan, rorhoyvtes.
2 Momen Pal, momvte vcvkvyen, *est'* em ecehyet, fekvpkv nettv tutcenen Cokat aossen em punayakvtes;
3 Klist estemeriyet, hvtvm pvsatkvte enkvpvket kvwvpkvranet omvten em enramet, en kerkuecet, momet, Heyv Cesvs, mv cem erkenakvkvyat, Klist tes, kicet.
4 Momen *Klist oh* vkvsvmahket, Pal Silvs tepakan ohvpvkakat sasvtes, momet Klekvlke fvccakat sulke mahet, momet hoktvke enhomvhhotv vhonkvtkv cotkekot.
5 Momis Cusvlke vkvsvmvkekat, vleskvpkv es nekeyet, hunvntake holwvyecvke, en svpvkletv kvncvpvke mahan, este sulken etohvteloyahket, evpayaket tvlofv omvlkvn eteyvmakvtes, momet Cesvne en cukon oh pefatket, esten a 'sem ossickvn komakvtes.
6 Momen eshecvkekof, Cesvne momen etecakkakat vpvlwvn tvlofv semevpayvlken es oh vpeyvtes, huehket, Heyv *este*, ekvnv rvkpvlakvtet, yvmvu yicet os, makakvtes.
7 Mv Cesvne evpayat, momen heyv omvlkvt Sesv em vhakv vnrvpet fullet os, Mekko etvt oces, Cesvt, makaket.
8 Momet esten naoricakvtes, tvlofv semevpayvlken, heyv nanvke pohakofv.
9 Momen Cesvne, vpvltakeu temfvccetvn es hvlvtepuccahket, vpeyecicakvtes.
10 Momen etecakkakat lvpken Pal Silvs tepakat neren Pelev *tvlofvn* ohtotakvtes; mv rorhohyof, Cusvlke en senekaken cukolakvtes.
11 Heyv *estet* Resvlonikvlke esenhervke tates, heyv nanvke momet ot omat *eskerraket*, nettv omvlkvn Cokan oh vketecaket, em vkerrickv vkvsvmakuset opunvkv cenakuccakekv.

12 Monkv sulket vkvsvmakvtes, Klekvlke hoktvke vrakkuehoce sasat, momet hunvntake vhonkvtkv cotkekot.

13 Momis Cusvlke Resvlonikvn vpokat Hesaketvmese em opunvkvn Pelevn Pal erkenakvcuken kerrakofv, mvn rorihcet, este eteyvmakvtes.

14 Momen moman vpakusen etecakkakat Pal uehvtkvn vyvranc omen vtotakvtes; momis Silvs Temorevs tepakat matan fekhonnakvtes.

15 Momen Pal evpayakat Arens roricvtes, momet Silvs Temorevs tepakat lvpke mahen em vlahokvren Pal kicahkofvn, enkvpvkakvtes.

16 Momen Pal Arens tvlofvn mehaket likof, em puyvfekcvt ofvn en uckeyvtes, tvlofv nakvhakvke es fvcket on hecof.

17 Monkv senekake ofvn Cusvlken etenrvpuecvtes, momet este fvccakaten, momet nakwikv ofv tis yicakat nettv omvlkvn etenrvpuecvtes.

18 Momof Epekulevlke Stoekvlke esyomat, felasvfvlket *omet*, vnrvpuecakvtes. Momen, Heyv nanvkokv naken makvranc haks? makakat sasvtes; momen vpvlwvt, Hesaketvmese kerkvkekat kerkuecv tacuk's; makakvtes, Cesvs momen akvwvpketvn em erkenakekv.

19 Momen esahket, Eleapvkvn esvpeyvtes, Heyv mvhakv mucvse opunvyecetskat nake *tat* kerreye taye haks? makaket.

20 Nanvke estomahvken pu hvcko es em vlaketskekv; monkv hevv nanvke naken okat kerretvn pu yaces.

21 (Mv Arensvlke, momet tvleporvlke mv vpokat omvlkvt nake mucvse onvyetv monkat pohetv tvlkusen em oketv es yvmahkuecaket omakekv.)

22 Momof Pal Eleapvkv en nvrkvpvn hueret, Arensvlkē, nanvke vtekat ofv *nanvke* emekusvpkvn vheremahecatsket on hecis, makvtes.

23 Etchoyanit nanvke emekusapatskan hecvyof, altv
hvmket vhoccet, HESAKETVMESE KERKEKO ENA
KE, *maket* vcoken hecvyvnks. Monkv kerreko emeku-
sapatskat, mvn cen kerkuecvkis.
24 Hesaketvmese, ekvnv momet nanvke vtehkat omvlkv
hayvte, hvlwe momet ekvnv e Pucaset on, emekusvpkv-
cuko enke es hakvten vpiket likekot os.
25 Momet nake enkusvpke omen este e'nken sem
emekusvphoyet omekot os omvlkvn en wenaketvn *emet*,
momet hesaketvn *emet*, nanvke omvlkvn emaket omekv.
26 Momet etvlwv omvlkvn ekvnv hvmkvn oh vpokvren
catv hvmkusen es hayvtet omes, momet oketv homv
melhoyvten, momet em vpoketv em vfolotke em mel-
lvtes;
27 Pucasen hopoyvkvren, mvyaket hopoyet, eshecake
witen omat; omvlkeyis pum vhopvyecekot ont omis.
28 Mv ofvn hesahoket, nekehoyet, wenaketvn ocēt
omekv, Pumeu mv vhonvpse toyēkv, cen yvhiketv ha-
yvlke makakvte etvpomen.
29 Monkv pumet Hesaketvmese en honvpse toyēkv,
Hesaketvmese cvtokunaplanen monkat cvtokunaphvtken,
monkat cvton este vtotketv, momet este em vkerrickv
eteropotten kvlvfhoyvte omet omes, komvranēkot os.
30 Momen heyv oketv nakkerretv sekat Hesaketvmese
oh mesettvtes, momis hiyomat este omvlkvn estvmit o
estomis em vkerrickvn eticvkvren kicet os;
31 Mv hunvnwv *Cesvs* wiketv hayat eteropotte ekvnv
fvccetv etehoyvnen ohfvccecvranat nettvn mellvtet ok,
este omvlkvn 'sen kerkuecat pvsatkvte aenkvpvken akv-
wapvtet omekv.
32 Momen pvsatkvte aenkvwvpketvn pohakof, nakhayv-
kekat sasen; vpvlwvt, Heyv nake ohfvccv hvtvm cem
vpohiceyvres, kicakvtes.

33 Monkv Pal vpakvte enkvpakvtes.

34 Mome estomis este vpvlwvt vyokcaket, vkvsvmakvtes, Tionesevs Eleapvkvlke, hokte Temele hocefket, *este* vpvlwv esyomat mv vpvkvke *tates.*

SETENTVCKE 18.

Hevv nauvke hoyanof, Pal Arens enkvpahket, Kolenrvn ayvtes.

2 Momet Cusvlke hvmke, Akwelv hocefke, Pantvs ofv heçkvte, hvtuse Etvle vten, e hiwv Pleselv tepaken eshecet, em vlakvtes, (Klatevs Cusvlke omvlkvt Lome enkvpvkvkvren kicvtet okv.)

3 Momen, mv em vtotketv escukohakv hayvlket omen, eme *em* vtotketv matat omekv, vpvkehpet vtotkvtes.

4 Momen fekvpkv-nettv omvl senekake ofvn, Cusvlke monet Klekvlken vkvsvmepuecetvn komet, etempunayakvtes.

5 Momen Silvs Temorevs tepakat Masetonev enkvpahket, vlahokat, Pal em puyvfekcv em vwetenket, Cesvs *mv* Klist *tes,* maket, Cusvlken en kerkuecvtes.

6 Momen vnrvpaket, Hesaketvmese tvklecakof, em accvken fekeyet, Ce catv take ceme ce'kvn oh ocekvs; vne *cv* hvsvtkes; mucv Centilvlken oh vyares, kicakvtes.

7 Momen mvn enkvpahket, *hunvnwv* hvmke, Cvstvs hocefke, Hesaketvmese emekusapv, en cukon cecyvtes, en cuko senekake tewolicuset omen.

8 Momen Klespvs, senekake semevpayv hvlwe mahat, en cuko 'somvlkvt Pucasen oh vkvsvmakvtes; momen Kvlenrvlkeu sulket pohaket, vkvsvmaket, paptiskakvtes.

9 Momof Pucaset neren nake heckekat ofvn Pal em punayvtes, Ce penkalilates, momis opunvyvs, momet cvyvyahketskvs;

10 Vnet ece 'pakikv, momen este estomet .e tohlatket,

cen nokkihcekos; heyv tvlofvn este sulken ocikv, kicvtes.

11 Momen vpvkaket, Hesaketvmese em opunvkv cmvhayet, ohrolope hvmken hvse epaken likvtes.

12 Momen Kaleo Ekiv *ekvnvn* mekko vyoposkvt hucrof, Cusvlke vkerrickv hvmkusen Pal oh pefatket, ohfvceckv ohliketvn resoricvtes;

13 Heyv este vhakv vnrvpe Hesaketvmese emekusvpvkvren esten em vlopvkuecet os, makakvtes.

14 Momen Pal hvte e cukwvn hvwecvranof, Kalect, Cusvlke toyatskat, naket fvccekot, monkat holwvyeckvt on omat, ecm vpohicvkvyat hoporrenkvt vpvket ont os;

15 Momis vpohetv opunvkv, momet hocefhokv, momet cem vhakv take ohfvccvt on omat, cemet *oh* hecvkes; vntat *nake* momakat ohfvccecv toyvranvkot omekv, Cusvlken kicvtes.

16 Momen *Kaleot* ohfvcceckv-ohliketv enkvpvken vtohkvtes.

17 Momof Klekvlke omvlkvt, Sasrenes, senekake semevpayvn esahket, ohfvcceckv ohliketv ehomvn tepkakvtes. Momen Kaleo heyv nanvken stoskomekates.

18 Momen ohvtvlakat nettv sulken Pal mvn fekhoniyof, esetemfvccetvn ocet omekv, Senklevn ekvesse tonepvtet omet, tecakkakat vsehket, Akwelv Pleselv tepakat vcvkvhoyen, perron pihket, Selev fvccvn esayvtes.

19 Momen Efesvn yihcet, *Pal* mvn wikakvtes, momis emet senekaken ecehyet, *Cokan* Cusvlken em ohhvyvyicvtes.

20 Momen ohvtvlaken vpaket fekhonnvren komakof, em vkvsvmekates;

21 Momis, Estome estomis heyv hompetv-rakko Celuslvme ocvranat vfvstvranvyet os; momis Hesaketvmeset

komen omat, ra ec oh fulkvkares, kicet vsekakvtes. Momet, perron pihket, Efesvn senkvpakvtes.

22 Momet Sesvlevn yvcahket, erosiyet, emekusvpkvcukon ervsekahkof, Anteak vk hvtapkvtes.

23 Momen oketv hofunen *mvn* yvmahkuehcof, enkvpahket, enkerrepvlke omvlkvn yekcvkuecet, Kelesev *ekvnv*, Flecev ekvnv tepakat etehoyane poyvtes.

24 Momen Cusvlke hvmket, Vpalvs hoccfket, Vleksantlevn heckvtet, hunvnwv punvkv-cvpkueckv vkvsvmket, *momet* nakcokv-rakko ofv yekce mahet, Efesvn vlakvtes.

25 Heyv hunvnwv Pucase em vyetv ofv emvhahoyet omvtes, momen puyvfekcv ofv yekcet okv, vketecc heret Pucase en nanvken opunayet, este mvhayvtes, Cane en paptiskv tvlkusen kerret.

26 Momen senekake ofvn fekhvmket opunvyetv vlicecvtes. Momen Pleselv Akwelv tepakat pohakof, evpvyahket, Hesaketvmese em vyetv senheren em ohkerkuecakvtes.

27 Momen Ekivn ceyetvn komof, etecakkakat enkerrepvlken evpayvkvren nakcokvn ohtotakvtes; mvt vlahkofv, heromkv eteropotte vkvsvmakvte tayen emvnicvtes.

28 Este ehomvn, Cokat eteropotten, Cesvs mv Klist tot omat, heckv heren kerrvkuecet, Cusvlke tayen vkvsvmepuecekv.

SETENTVCKE 19.

Momen momo ocvtes, Vpalvs Kvlenrvn likof, Pal, ekvnv cefahlakan etehoyahnet, Efesvn rorvtes, momet enkerrepvlke vnvcomen hecof,

2 Vkvsahmatskvte vtekat Puyvfekcv Vcakat cen heckvkvt haks? kicvtes. Momen, Puyvfekcv Vcakat oce tat tis pohēks, kicakvtes.

3 Monkv naken es ec oh paptiskvkvt haks? kicvtes. Momen, Cane em paptiskvn omeyvtes, kicakvtes.

4 Momof Pal, Mehenwvn Cane vkerrickv etickv paptis-
kvn es paptisvtes, esten em onayat yupv vlvkvranan oh
vkvsvmvkvren, mvt Cesvs Klist tok, kicvtes.
5 Momen heyvn pohakof, Pucase Cesvs e hocefkv ofvn
paptiskakvtes.
6 Momen Pal e'nke oh wvkhokihcof, Puyvfekcv Vcakat
oh vlahken, tulaswv *mvrahrvkvn* es opunahoyet, owala-
kvtes.
7 Momen hunvntake omvlkat palen hokkolohkakat
mahe tates.
8 Momen senckaken ecchyet, hvse tutcenen fekhvmket
opunayvtes, est' vnrapet nanv'ke Hesaketvmese em oh-
mekketv ohfvccv ocakan vkvsvmepuecetvn komet.
9 Momis vpvlwvt, *efeket* wvnwahen, vkvsvmvkekot, mo-
mis mv vyetv ohfvccv este sulkat ehomvn holwvken
'sopunahohyof, *Pal* enkvpakvtes, momet enkerrepvlke
etekvpicvtes, Tilanvs en cokv-mvhakv ofvn nettv omvlkvn
est' vnrapet.
10 Momen heyvt ohrolope hokkolen mome munkvt
omvtes, momat Cusvlke Klekvlke Escv *ekvnv* vpokakat
omvlkvt Pucase Cesvs em opunvkvn pohakvtes.
11 Momen Pal e'nke eteropotten Hesaketvmeset eskerkv
estomahaken momecvtes.
12 Momat *Pal* e'na enkvpvken enockv tis, monkat
homvsohpackv tis enokhokat es en yihocvtes, momen
enokketv enkvpvkaken, puyvfekcv holwvhokat esossvtes.
13 Momof Cusvlke etefullvlke eksasisvlke puyvfekcv
holwvke ocakan Pucase Cesvs e hocefkvn 'svhocefet,
Cesvs Pal erkenakat vcvkvyen es ce hvlvthicēs, kicakvtes.
14 Momen Cusvlke, Sefv hocefket, plestvlke enhomahtv
e'ppucetake kolvpaket heyvn momecakvtes.
15 Momen puyvfekcv holwakat vyoposket, Cesvs kerrit,
Pal kerris, momis centake, esti toyatska? makvtes.

16 Momen hunvnwv, mv puyvfekcv holwvke vpikat oh tasiket, emuntahlet, ohfvniken, enatvlkvkvranuset, vnvttvket mv cuko em pefatkvtes.
17 Momen heyvn Cusvlke Klekvlkeu Efesvn vpokakat omvlkvt kerrakvtes, momen omvlkvn penkvlkvt oh vlaken, Pucase Cesvs e hocefkvn vrakkuehocvtes.
18 Momen vkvsvmakat sulket yihcet, e ohkerkuecet nak momecakvten ohonvyakvtes.
19 Vtotketv estomahakan momecakvtet, nakcokvn esyicet, *este* omvlkv ehomvn nekricakvtes; momen enrahkv vhonkvthoyat, cvtokunaphvtke cukpe-rakko pale cahkepvtes.
20 Hiyomēn Hesaketvmese em opunvkv yekce heret vkueket rvticvtes.
21 Heyv nanvke eshoyahnof Pal, Masetonev Ekiv tepakan tehoyahnet, Celuslvmen oh vyetvn komet, em vkerrickvn hayvtes, Mvn likvyvtet, Lomen hecvranvyet omes, maket.
22 Monkv nak em vfvstakvte hokkolen, Temorevs Elastvs tepaken vtotvtes, *momis* emet Esevn vhofunusen fekhonnvtes.
23 Momen mv omof mv vyetv ohfvccv teyvmketv cutke tokot ocvtes. Hiyonton *omvtes.*
24 Hunvnwv, Temetlevs hocefket, cvtokunaphvtke nak es hayvt *omet,* Tianv vhakvkusen cvtokunaphvtken es hayet, nake seenhopokv cotkekon hayvlken 'sen heckuecvtes;
25 Mvt heyv nakhayvlke momet mv omv vtotkvlken etohvtelohyof, hvmmakvtes; Hunvntake toyatskat, heyv pum vtotketv etehoyvnen pun nakockv oceyet on kerratsket os.
26 Momen Efesvs tvlkekon, momis Esev omvlkvranusen, heyv Pal, Nake estenke es hakat hesaketvmese tokvkekot

os, maket, este sulken em vlopvknecet folothuccen hecet, pohatsket os;
27 Monkv heyv pum vtotketv *pum* enhvperke taye penkvlkat tvlkekot os, momis Tianv hesaketvmese hokte rakkat en cuko tis enhvperkuehocen, en rakke tis sumecihoce tayet os; mvn Esev *este* omvlkv, momen *este* yvmv ekvnvn vpokat *omvlkvt* emekusvpaket ont omaten.
28 Momen *heyvn* pohahkof, cvpvkketvn es fvcfakvtes, momet huehkaket, Efesvlke en Tianv rakket *os*, makakvtes.
29 Momen tvlofv omvlkvt teyvmketvn es fackvtes, momen Masetonevlke, Pal aye arat en horkasvlke, Kivs Elestakvs tepakan cvwahkof, vkerrickv hvmkusen pefatiket, rēvtvn *esceyvtes.*
30 Momen Pal mv este em eceyetvn komof, enkerrepvlket em etektvnecvkekates.
31 Momen en hessvlke Esev semevpayvlke vpvltaket eceyet e yvmahkueccкaren en komvket ohtotakvtes.
32 Monkv vpvlwvt nak hvmken *es huehken,* vpvlwvt mvrahkvn huehkakvtes, nvkaftat eteyvmkepekv, momen sulke mahat naken en nvkaftet omat kerrvkekates.
33 Momen Vleksantvn este sulkan aossicakvtes, Cusvlket homvn vyecicaken. Momen Vleksantv, enken es vhopayet, seokepkv este en hayetv eyace tates.
34 Momis Cusvlket on kerrakof, omvlkvt, em opunvkv hvmkusen, hvse-vkerkv hokkolvteken huehkaket, Efesvlke en Tianv rakket *os,* makakvtes.
35 Momof tvlofv en cokv-hayv este cvyayvkuehcof, kicvtes, Efesvs hunvntake toyatskat, Tianv hesaketvmese hokte momet hokte vhake Cupetv a en lvtkvte *likan* Efesvlke etvlwv vrakkuecv tat, este estomet kerrekot like haks?
36 Monkv heyv nanvke vnrvpe opunvyehoceko tayet

omekv, cvyayvket ot nake helvpke momecvranatskekot os

37 Heyv hunvntake, mekusvpkv-cuko en horkopvlke tokot, momet cen hesaketvmese hokteu vtvklecvlke tokvkekan esyicatskekv.

38 Monkv Temetlevs, momen nakhayvlke vpvkakat nake es est' vnrvpkv estomvken ocvket on omat, tekuecketvt ocet os, momen este em wiketv sehoket os, *mv ehomvn* etemfvccvkepekvs.

39 Momen nanvke etv ohfvccvn vpohatsken omat, vhakv vcvkvye nvkvftetv ofvn cem fvccvkvres

40 Nake omecicat sekon, heyv nvkvftetv ohfvccvn ohkerkuecvraneyat sekot omen, heyv mucv nettv tekyvmketv omeeicen vpohkv es pun hahoye tayat penkvlket omekv.

41 Momen momēn opunahyof, nvkaftat vwahecvtes.

SETENTVCKE 20.

Momen tekyvmketv fekhoniyof, Pal enkerrepvlken enhuehket, momet vsehket, Masetonevn ayvranet enkvpakvtes.

2 Momet mv ekvnvn hvmecice pohyet, vcahnetv sulken e'mahkof, Klesen vlakvtes;

3 Momet *mvn* hvse tutcenen fekhonnvtes. Momet, perron pihket, Selevn esayvranof, Cusvlket *vnrvpet* emehakaket omen, yohfulket, Masetonevn eteropottetvn komvtes.

4 Momen Sopetv Pelevlket, momen Elastvs Sekvntvs tepakat, Resvlonikvlket, momen Kivs Tvpvlket, momen Temorevs, momen Tekekvs Tlofimvs tepakat, Escvlket, Esev vteken vhorkaskemvts.

5 Heyvt homvn vpeyaket, Tlovn pu mehakakemvts.

6 Momen tvklike pakkeko nettv *kolvpaket* hoyahnof,

perron vtehiket, Felepin enkvpahket, nettv svcahkepan Tlovs *tvlofvn vpokvten* vlahohken, mvn nettv kolvpaken fekhonnēmvts.

7 Momen nettvcakuce *nettv* enhvteceskvn tvklike kvlkicvkvranet enkerrepvlke nvkaften, Pal, rempvksen enkvpvketvn emetetakekv, em erkenakemvts, momet opunvkv emomecicen nere nvrkvpv oremvts.

8 Momet onvpv nvthofv etohvtelokat kulket tayemvts.

9 Momen vhaukuce ofvn hunvnwv mvnette hvmket, Yutekvs hocefket, nockv sufket ohlvtiken, nocepet ohlikemvts; momen Pal hofunen erkenakekv, nockvt ohfvnıken, ohtihe svtutcenen ra tvk lvtiket, elēpen ra eshoyemvts.

10 Momen Pal ahvtvpiket, oh latkemvts, momet otaket, E naorihcatskvs, en hesaketv vpikekv, makemvts.

11 Monkv hvtvm yohcemiket, tvklike kvlkahyet, homipet, hofunen, hvyatke vteken, opunahyof, enkvpakemvts.

12 Momen hunvnwv mvnettat hesaken esyicet, tayen mahlvpvtkakemvts.

13 Momen homvn perro-cukon oh vpehyet, vtehiket, Asvs *tvlofvn* vpeyēmvts, mvn Pal a oh piketvn komēt, emet yvkapet vyvranet, mōmēn eskerkuecvnkekv.

14 Momen Asvn ye pu 'pahkofv, a ohpihket, Metelenen resoricēmvts.

15 Momet mvn enkvpaket, rempvksen Kivs vnakvn resoricēmvts, momet rempvksen, Semvn resorihcēt, Tlokelevn fekhonnēmvts, momet rempvksen Miletvn resoricēmvts.

16 Pal, Efesvs *fekhonnēkot* hoyvnetvn komemvts, Esev ofv oketvn yvmahketvn eyacekokv, mome tayen omat, Pentekast nettvn Celuslvmen vretvn eyacet en helvpket omekv.

17 Momet Efesvn vtohtet, mekusvpkv-cuko vfastvlken Miletvs *tvlofvn* ra enhuehkemvts.

18 Momen en yihcof, makat, Nettv enhvteceskv Esev eceyvyvte vtekat estomēn oketv vtekat ece 'pakvkvyvte kerratskes,

19 *Momet* Cusvlke v'mehakakat omecicen vnrvpkv vc oh vlakvte, momet turopuswv sulken, momet ekvncv-pueckv omvlkvn ehopakit, Pucasen em vtotkit,

20 *Momet* nak *cen* lopicvke tayat ohranvkot, omvlkvn cen kerkuecvkit, momet estvlemicit, cukon tohtvlkit, ce mvhayvkit,

21 Cusvlke momen Klekvlkeu Hesaketvmese ohfvccv efeke-etickv, momet Pucase Cesvs Klist ohfvccv vkv-svmkvn cem ohkerkuecvkin, *kerratskes.*

22 Momen hiyomat hecvkes, *vn* yvfekcv ofv es cv hvlvtket Celuslvmen ayis, mimv nake estomvket vc oh lvtkvranat kerrvkot:

23 Momis eswvnakv momet feknokketv v'mehakakat Puyvfekcv Vcakat tvlofv lihkomvlkvn akerkuecat *kerris.*

24 Momis heyv nanvke estomakis stoskomvkos, momet, Vn hesaketv v'ncakes, komvkot os, vm vyetv momen vtotketv Pucase Cesvs a vm wikvte, Hesaketvmese en heromkv em opunvkv-herv ohkerkuecvyan afvcketv vpv-ken respoyvye tayen omat.

25 Monkv hiyomat hecvkes, cemetake omvlkvt, ece 'pvke arvye Hesaketvmese em ohmekketv es cem erke-nakvkvyvte, svnvcomvn cv turofv hehcatskeko tat, kerris.

26 Monkv mucv-nettvn, *este* omvlkv e catv enkvpvken cv hvsvtket on, a cen kerkuecvkis.

27 Hesaketvmese *nake* komat vtekat cen kerkuecetv take vfolotkvkatet omekv.

28 Monkv e vketecvks, momet etohvtelokat omvlkvn, Puyvfekcv Vcakat ohvfastvlke ce hayvkvten, Hesaketv-

mese em emekusvpkv-cuko e catv mahusat es nesvte,
hompvkuecetvn *vketecvkes.*
29 Heyvn kerrikv, *ce*'nkvpahkvkvye renyupvn yvhv *este*
ohyekcvket es cem eceyvkvres, etohvtelokat tis wikvkekot.
30 Cemetake mahusat asosse tis este hunvntake akv-
wapket, nanvke fvccekon opunahoyvres, kerrepvlke e oh
vwecicvkvret.
31 Monkv e vketecet, vkerricvkvtcvs, ohrolope tutcenat,
netta nereu fekhonnvkot, cv turopuswv oce, huyiromvlkv
emvcahnvyvten.
32 Monkv hiyomat, etecakkvte toyatskat, Hesaketv-
mese, momet en herkv opunvkvn, mv ec ohvtvlaye taye,
momet mv hvsvthvke hakvte omvlkv vpvkepatskvren
ce'mvke taye yekcetv ocan ce wikvkis.
33 Este estome en cvtokunaphvtke, en cvtokunaplane
tis, em accvke tis em vleskvpvyvte sekos.
34 Momen heyv enke *vne* v'nkusvpkakat *em vtotkaket,*
vc vpvkakaten em vtotkakaten ceme tis kerratskes.
35 Nanvke omvlkvn cen kerkuecvkvyvtes, estomen mv
omēn vtotket, yekcvkekan mvnicvranatskat, momet Pu-
case Cesvs em opunvkv, *Est'* emetvt enhecketvn senheres,
makvten vkerricaket, *kicakvtes.*
36 Momen heyv nanvken mahkof, tokkehket, omvlkvn
vpaket mekusapemvts.
37 Momen omvlkvt tayen hvkihhoket, Pal e nokwvn oh
pvlatket, vfvnkakemvts,
38 Svnvcomv cv turofv hehcatskekos, *make* opunvkv
opunayat omvlkv semuntvlen e feke en nokhokicen.
Momen perro-cuko vteken vpvkakemvts.

SETENTVCKE 21.

MOMEN mome ocemvts, enkvpahket, perron vtehikeyof,
fvccvn svpeyet, Koos resoricēmvts, momen rempvkse

Lotes resorihcet, mvn enkvpakeyat, Petelvn resoricē-mvts.

2 Momen perro-cuko Ecnesev ayen eshehcet, ohtchiket, svpeyēmvts.

3 Momet Siplvs eshehceyof, vkvskvnvn wihket, Selevn svpeyēmvts, momet Tilvn esvcakēmvts, mvn perro-cuko nake vtehkvten asossicvranekv.

4 Momet enkerrepvlken eshehcet, nettvkolvpaken fekhonnēmvts, mvt Puyvfekcv eteropotte Celuslvme oh ayekaren Pal kicaken.

5 Momen mv nettv taken esohfvcehceyof, enkvpahket, pum vpeyetvn vpeyemvts, momen emetake omvlkv, chitake, hopuetake epu 'pvkake emunken, tvlofv sossemvts: momet vfopken tokkehket, emekusapēmvts.

6 Momen etesekahkeyof, perro-cukon pu 'tehiken, e huten yohfulecemvts.

7 Momen Tilv esaweyvten espoyeyof, Tolemis esyicē-mvts, momet etecakkakan vsehket, nettv hvmken fekhon-nēmvts.

8 Momen rempvkse Pal vpvkakeyat *Tolemis* enkvpa-ket, Seselevn resoricēmvts; momet kolvpakate hvmkat, erkenvkv Felvpe, en cukon escehyet, mvn vpaket fekhon-nēmvts.

9 Momen mv hunvnwv etvwvt echustvlke oste, hoktvke mvnettvke, owalvlken ocemvts.

10 Momen nettv sulken vpokēkv, owalv hvmket, Ekepvs hocefket, Cutevn vtet vlakemvts.

11 Momet pum vlahkof, Pal 'sem ewvnaketvn cahwet, eme e'nke e'le tepakvn es wvnahyet, Hiyomen Puyvfekcv Vcakatet maket omes, Cusvlke Celuslvme vpokatet hiyo-mēn mv hunvnwv heyv sewvnaketv epucasen wvnvyvkv-res, momet Centilvlke e'nke ofvn wikvkvres, makvtes.

12 Momen heyv nanvke pohheyof, pume momet mata

vpokakat esyomet Celuslvme oh vyekaren enkusapēmvts.

13 Momof Pal vyoposket, Hvkihhoke, cv feke vn nokkicatskat, naken omatske haks? Celuslvmen Pucase Cesvs e hocefkv vrahkv cv wvnvkvre tvlkekot, momis elkvn vm etetaket omekv, kicemvts.

14 Momen vkvsvmepuehoceko tayof, Pucase komatet momekvs, mahkēt, wikēmvts.

15 Momen mv nettv take enyupvn nanvke ehopakeyvten cvwehpet, Celuslvmen oh vpeyēmvts.

16 Momen enkerrepvlke vnvcomet, Seselevlket, Nesv hvmke, enkerrepv vcule, Siplvsvlken en fekhonneyvren esyicet, pu 'cvkvpeyēmvts.

17 Momen Celuslvme yihceyof, etecakkakat afvckvket epu yvpvyakemvts.

18 Momen rempvkse Cems oh vpeyet, Pal epu 'paken, seceyēmvts, momen mekusvpkv cuko vfastvlke omvlkvt vpaket vpokēmvts.

19 Momen Pal vsekahkof, eme em vtotketv eteropotte Centilvlke em etenrvwv Hesaketvmese nanvke momecvten svrvhecuset en kerkuecemvts.

20 Momen pohakof, Hesaketvmesen vkvsvmaket, Etecakkeyvte toyetskat, Cusvlke cukpe-rakko nvcomet vkvsvmvke tat hecetskes, momen omvlkvt vhakv es fekcakhvkes, kicakemvts.

21 Momen, Cusvlke Centilvlke vpvke vpokat omvlkvn, Mosen enkvpaket, en hopuetakucen svkvmsisvkekot, semvpeyetv vcvkvyen yvkvpvkekare mvhayetskaten em onahoyen ce *pohakvtet os*.

22 Monkv naket o haks? este sulsokat etohvteloke tvlkvres, vlahketskat pohvkvret okv.

23 Monkv heyv ce kiceyaten momecvs. Este-hunvntake *Hesaketvmese ohfvccv* temfvccetv e oh ocvke osten ocēs.

24 Mvn cahwet, vpaket e hvsvtecvs, momet, e'kvn vkasvkvren, en yvmahkuecvs, momen omvlkvt, ec ohfvccv nanvke en kerkuehocvte nake tokot omen, momis ccmeu tetayusen aret, vhakv vcayecctsket on kerrvkvres.

25 Centilvlke vkvsvmakat ohfvccv heyvn komet, hoccicēmvts, mv omakat hvmkusis vfvstvkekot, heyv tvlkusen *vfvstvkvres: nanvke* nakevhake emhoyan, catv, nake ecatv pvlvtkeko pvsvtkat, momen hoktarkvn e en hvlvtvkvres.

26 Momof Pal, hunvntake cahwet, rempvksc vpaket e hvsvtccet, vrahrvkv nakemetv *Hesaketvmese* em emhoyvre vteken ehvsvtecetv en nettvtake esfvckvten kerkuecet, cuko vcakan eccyvtes.

27 Momen nettv kolvpakat pokvranusof, Cusvlke Esev vpokatet cuko vcakat ofvn liken hecakof, este sulkat omvlkvn tekyamahket, enken oh ocakemvts,

28 Huehkaket, Hunvntake Eslevlke toyatskat, vnicvks! Heyv este, este, vhakv, heyv vpoketv csyome vnrvpen *este* omvlkvn estvmv estomis emvhayet, momet ohvtvlakat Klekvlken cuko-vcakan escchyet, heyv cuko hvsvtkat svholwvyccat tes.

29 Enhomvn tvlofvn Tlofimvs Efesvlken eme vpaken hecakvnkekv, momet vkerricaket, Pal mvn cuko vcakan asceyet omvtes, komakvtes.

30 Momen tvlofv omvlkvt nekeyen, este etohpefatkemvts, momet Pal esahket, cuko-vcakat ossicakemvts: momen moman vpaken vhauke vkhothokemvts.

31 Momen elccvkvranof, sulctawv-es likat en kvpetvne enhomahtvn opunvkvt em vlakemvts, Celuslvme omvlkvt tekyvmkes, maket.

32 Momen lvpken suletawvlken kvpetvnvlkeu cahwet, oh letkemvts: momen suletawvlke kvpetvne enhomahtv esyomen hecakof, Pal nvfkakvte wikakemvts.

33 Momof kvpetvne enhomahtv vwolihcet, esemvts, mo-

met cvto-tetvkkakvn hokkolen es wvnvyvkvren kihcet, estimvt ot, nake momecvten *est'* em 'pohemvts.

34 Momen este sulsokat, vpvlwvt nake hvmken, vpvlwvt nake etvn es huehkakvtes; momen eteyvmkat omecicen mehenwetvn kerreko tayof, tohopken secehoyvren kicemvts.

35 Momen vccakvn vcemkof, mome ocvtes, este en yekcetvt omecicen suletawvlket esvcemecemvts.

36 Este sulsokat svcvkvpeyet, huehkaket, Mv *esten* etvn sayvs, makakekv.

37 Momen Pal, tohopke seccyvranof, Cem punvyetv vm etektvnke te? kvpetvne enhomahtvn kicemvts. Momis *em vyoposket*, Klekvlke em punvkvn kerretske te?

38 Mv Eccpsvlke heyv nettvt yiceko munken tekyvmketvn hayet, este-pvsatvlke cukpe-rakko osten sosiyet, vnrvwvn esceyvte toyetskeko? kicemvts.

39 Momis Pal, Vne Selesev ekvnv Tasvs tvlofv Cusvlket omit, tvlofv holwvkuse toko tvlofvlke toyis, momen este etempunvyetv vm etektvnecetskvren ce'nkusapis.

40 Momen em etektvnehcof, Pal, vccakvn oh hucret, enken esten es em vhopayemvts. Momen cvyvyvketv rakke hakof, Hepluvlke em punvkvn *'sem* punayemvts, maket,

SETENTVCKE 22.

HUNVNTAKE, etecakkvyvte, momet erkvlke esyomatskat, hiyomat opunvkv seokepkv cen *hayvyan* vm vpohicvkes.

2 (Momen Hepluvlke em punvkvn 'sem punayen pohakof, senhoyvnen cvyayvhokemvts; momen makemvts,)

3 Mehenwvn Cusvlke hunvnwv toyis, Selesev *etvlofv* Tasvn cv heckvtet, momis heyv tvlofvn Kemelevl e'le tempe emunken cv mahvtet, erkvlke em vhakv vcvkvyen esfvcken v'mvhahoyet, momet cemetake omvlkvt mucv-

nettvn Hesaketvmese ohfvccv ce fekcakhvkat omit hucrit omvyvtet os.

4 Momet heyv vyetv elkv vteken assecit, hunvntake, hoktvken wvnawicit, cuko-yekcvn vtehvyvtet omes.

5 Momen plest enhomahtv hvlwat a vn kerrvt omes, momet vculvke etohkvlkat omvlkvt, mvt cokv etecakkakat ohtotakat v'mvkvtet on, Temaskvn oh ayimvts, mv vpokat estemerrvkuehocvren wvnawvken Celuslvmo resvlvkaret.

6 Momen mome ocemvts, fvccv-likat mahen Temaskvn vwolicvyof, vyvkhvmkusen hvyayvke rakke hvlwe vtet vm vfolotet hvyvyakemvts.

7 Momen ekvnvn tvk lvtikit, opunvkv, Sal, Sal, estoman vc assecetske haks? cv kicen pohimvts.

8 Momet, Pucasē, estimv toyetska? *kicit em* vyoposkin; Cesvs Nasvlvlke, mv assecetskat toyis, cv kicemvts.

9 Momen vc vpvkakat, mehenwvn hvyayvke hecet, penkvlakemvts; momis mv vm punayat em opunvkv en hake pohvkekomvts.

10 Momen, Naken estomvranvya? Pucasē, kicimvts. Momen, Ahuyiret, Temaskvn eceyvs, momen mvn nanvke momecvranetske cem melhoyvte omvlkv ohfvccv cem onahoyvres, Pucase cv kicemvts.

11 Momen mv hvyayvke en rakket omecicen hecvko tayof, mv vc vpakat e'nken es cv yvpayen, Temaskvn eceyimvts.

12 Momen Anvnivs hvmket, vhakv vcvkvye hunvnwv fvccet, Cusvlke *mv* vpokat omvlkvt heren ohkerkuecaken,

13 Vm vlahket, hueret, Sal etecakkvyvte toyetskat, renvyvs, cv kicemvts. Momen mv hvse-vkerkv etan emen oh hecimvts.

14 Momen, Pu'rkvlke en Hesaketvmeset, eme nake

koman kerre, momet mv Fvcce Hvmkat hece, momet
e cukwv en hake pohetskvren ce mellvtes.
15 Nake hece, momet pohetskvte este omvlkvn a en
kerrv toyetskvret ok.
16 Momen Inyomat estomen acewicetske haks? Ahue-
rvs, momen ce paptiskekvs, momen Pucase e hocefkvn
oh huehket, cen naorketv *ce'nkvpvken* okkosvs, cv kice-
mvts.
17 Momen mome ocvtes, Celuslvme yecehyvyof, cuko-
vcăkat ofvn emekusapvyof, *cv nocekon* vpueckv omet vc
oh latkemvts;
18 Momen, Lvpecet, lvpken Celuslvmen ossvs, vne *vc*
ohfvccv cem ohkerkueckv esahkekot ok, cv kicen heci
mvts.
19 Momen, Pucasē, senekake omvlkv ofv ec oh vkvsv-
makat nvfnaket cuko-yekcv vtehakvyvten, kerrakes.
20 Momen a cen kerrv Stefen e catv pvlatkof, vhuerit,
elvre estemvkvsamit, momet mv elecakat em accvken
vhecicimvts, makimvts.
21 Momen, Ayvs; hopvyen Centilvlken ec ohtotaret
ok, cv kicemvts.
22 Momen heyv opunvkv vteken 'mvpohicakemvts, mo-
met en haken kvwvpaket, Este momat ekvnv enkvpvken
sayvs; hesake taye orekokv, makakemvts.
23 Momet huehkaket, em accvke akayaket, fakken
hvlwen vpvlvtakofvn,
24 Kvpetvne enhomahtvt, Tohopken asceyvks, kicet,
momet tepket ohkerhoyvren, makemvts, estoman mo-
mvteken es huehkaket omat kerretvn komet.
25 Momen eswvnakvn es wvnayahkof, Este Lomvlket
omat ohfvcceko munke tepkatskvre vhakv vcvkvye tę?
Pal sentulev vhueran kicemvts.
26 Mvn sentulev pohhof, kvpetvne enhomahtvn rem

onayet, Nake momecetskat vketecvs, heyv hunvnwv Lomvlket ok, kicemvts.

27 Momof kvpetvne enhomahtvt vlaket, Vm onvyvs, Lomvlke toyetska? kicemvts. Henka, makemvts.

28 Momen kvpetvne enhomahtvt em vyoposket, Enrahkv rakken heyv *Lomvlke en* hueretv es hecknecvyvtes, *makemvts.* Momis vne *matat* cv heckvtet omes, Pal kicemvts.

29 Momof mv ohkerrvkvranvte vyvkhvmkvn enkvpvkakvtes; momen kvpetvne enhomahtvt, Lomvlket on kerrof, momet wvnayate svrahkv penkalemvts.

30 Rempvkse omof, estomaten Cusvlke vnrvpaket omat mehenwvn kerretvn eyacat omecicen, svlvfkvte enrecopemvts, momet plest enhomvhhotv, momen en nvkaftvlkeu omvlkvt yicvren kicemvts, momet Pal es hvtvpiket, ehomvn licemvts.

SETENTVCKE 23.

Momen Pal, nvkvftetv hericet oh hecat, Hunvntake etecakkvyvte toyatskat, mucv-nettv vteken Hesaketvmese ehomv eohvkerrickv omvlkv heren esarvyvtet omes.

2 Momen Anvnivs plest enhomahtv hvlwat mv etempe svpaklaten e cukwv em vtepkvkvren kicemvts.

3 Momof Pal, Hesaketvmeset cemen *ce* nvfkvres, cvtotohopke hvtecvkvte toyetskat, vhakv vcvkvyen vc ohfvcecevranet liket, vhakv vnrvpen cv nvfhokvren maketske haks? kicemvts.

4 Momen vsvpvklatet, Hesaketvmese em plest enhomahtv hvlwan vtvklecetske haks? makakemvts.

5 Momof Pal, Etecakkvyvte toyatskat, plest enhomahtv hvlwat tat kerrvkis, Cem este semevpayv holwvke opunvyehcetskvs, maket coket omekv; kicemvts.

6 Momis Pal, vpvlwvt Satusevlket on, vpvlwvt Falvse-

vlket on kerrof, nvkvftetv ofvn huehket, Hunvntake etecakkvyvte toyatskat, Falvsevlke toyit, Falvsevlke e'ppuce toyis; pvsatkvte a en kvwvpketv, momet em enhonrkv vrahkvn vc ohfvccehocet omes, makemvts.

7 Momen heyvn opunahyof, Falvsevlke Satusevlkeu etenrvpkvt emetenrvwv ocemvts, momen sulsokat etekvpakemvts.

8 Satusevlke, Akvwvpketv, encelvlkeu, puyvfekcvlkeu sahsekos, makaket omekv; momis Falvsevlket hokkolvn kerkuecaket omes.

9 Momen huehketv rakket ocemvts, momen cokvhayvlke Falvsevlke vpvkakat vpvlwvt akvwvpkaket, Heyv hunvnwv ofv naorketv hecēkot omes, momis puyvfekcvt, monkat encel em punayvten omat, Hesaketvmese etepohyeyats, makakemvts.

10 Momen tenrvpkv rakket ocof, kvpetvne enhomahtvt, Hvlatet, telvtahlece wites, *komet*, penkalet, suletawvlken ohtotemvts, hvtvpehcet, vyvkhvmkusen em esahket, tohopken asceyvkvren.

11 Momen mv 'ren nere omof, Pucaset vhueret, Pal toyetskat, ce 'fvckekvs, Celuslvmen a vn kerretskvte etvpomen Lomen a vn kerretskvret ok, kicemvts.

12 Momen hvyatkof, Cusvlke vnvcomet *em* etohkvl ketvn hayet, ohtvhiketv elecvn e hahyet, Pal elecēko vtekat hompēkot, eskēkares, makakvtes.

13 Momen heyv etemfvccetv hayakat pale ostat hoyvne tates.

14 Momen piest enhomvhhotv momen mvculvke en yihcet, Ohtvhiketv rakke elecvn, Pal elecēko vtekat naken homipēkos, *maket* etemfvccēs, kicakvtes.

15 Monkv hiyomat centaket nvkaftvlke vpvket kvpetvne enhomahtvn en kerkuecvks, nake esohfvcken em 'pohvranatske omēn, pvksen ce homv taken huericvren;

momen pume, hvte vwoliceko munken, elecetv pu metetakes, makakvtes.

16 Momen Pal e wvnwv e'chuswvt emehakakvcuken pohof, ahyet, tohopke ecehyet, Pal rem onayvtes.

17 Momof Pal, sentulevlke hvmken huehket, Heyv hunvnwv mvnettan kvpetvne enhomahtvn 'sem vyvs; nake hvmken 'monvyetvn ocet omekv, makvtes.

18 Monkv evpahyet, kvpetvne enhomahtvn 'sem vlakvtes, momet, Pal svlvfkat v'nhuehket, heyv hunvnwv mvnettv, nake ce kicetvn ocet omen, es cem vyaren vm 'pohhes, makvtes.

19 Momof kvpetvne enhomahtvt enken en hvlahtet, vrvnakusen vcvkahyet, Nake vm onvyetv ocetskat, nake te? *kicet* em 'pohvtes.

20 Momen, Cusvlket pvksen Pal nvkvftetvn esceyetskvren cem 'pohetvn temvkvsvmaket omes, esohfvcken naken em 'pohvkvrane omet, kicvtes.

21 Momis em vpohihcetskvs, hunvntake pale ostat hoyvnet e'mehakaket, ohtvhiketv elecvn etemfvccaket, Elecēko vtekat, hompēkot, esikōkos, *makaket os*, momen hiyomat em vkvsvmvketskvre en nene hecet emetetakvkes, *kicvtes*.

22 Monkv kvpetvne enhomahtv hunvnwv mvnettat vyecicvtes, momet, Heyv nanvke vn kerkuecetskate, estimvn monahyetskvs, kicvtes.

23 Momen, sentulevlke hokkolen enhohiket, Suletawvlken cukpe hokkolen, momen corakko-ohvpokvlket pale kolvpaken, cufunfvske-cawvlket cukpe-hokkolen nere en hvse-vkerkv tutcenof Seselovn vpeyvren metetakuecvs, kicvtes.

24 Momet vpuekvn, Pal oh licahket, vcayecaket Felekse evpayvn res em oricvren etetakuecvs, *kicvtes*.

25 Momen cokv hiyomēn hoccicvtes;

26 Klatevs Lesevs Felekse cvpayv here mahat vseket os;
27 Heyv hunvnwv Cusvlket esahket, elecvkvkvranvtes, momof suletawvlken es vlahkit, em esakvyvnks, Lomvlket on kerrvyof.
28 Momet naket omecicen vnrvpakat kerretvn komvyof, en nvkvftetvn a'sceyvyvnks;
29 Eme *em* vhakv em vpohkvn 'svnrvpaken, momis ele taye, monkat svlvfke taye ore em mvttekon, kerrvyvnks.
30 Momen Cusvlke mv hunvnwv e'mehakakvcuken vm onahoyof, lvpken ec ohtotit, momet vnrapvlken nake 'svnrvpkvn *ocvke tat* ce homvn onvyvkvren, kicakvyvnks. Ece 'sekis.
31 Momof suletawvlket, kihocat vcvkvyen, Pal esahket, neren Antepetlvn es yicvtes.
32 Rempvksen corakko-ohvpokvlket es vcvkvpeyvren wikahket, tohopken yefulecvtes;
33 Mvt Seselevn yihcet, cokvn cvpayvn a emahkof, ehomvn Pal en licakvtes.
34 Momen cvpayv ohonahyof, em etvlwv estomat tat vpohvtes; momet, Selesevn vte *tan* kerrof,
35 Ce'nrapvlket yicof, cem vpohicares, kicvtes. Momen Helot em ohfvcceckv-cukon vpihokvren, makvtes.

SETENTVCKE 24.

MOMEN nettv cahkepet hoyahnof, Anvnivs plest enhomahtv hvlwat, mvculvke es hvtapket, momet opunayv hvmke, Tvtvlvs *hocefket*, Pal vnrvpen cvpayvn en kerkuecakvtes.

2 Momen enhuehohkof, Tvtvlvs vnrvpetvn vlicecvtes, maket, Ceme *ce* tehoyvnen cvyayvketv rakken es epu 'fvcket omen, momen cem fvyatkv herat eteropotten nake herakat heyv etvlwv em momehocet omen,

3 Estofis, momet estvmvt o estomis, vkvsvmkv emetv 'somvlkvn punaken hayeyet omes, Felekse here mahetskat.

4 Mome estomis ohvtvlaken ce naoricvkaret, cen heromkvn opunvkv nvcomusen es pum vpohicetskvren ce'nkusapis.

5 Heyv hunvnwv este naoricvt ot, yvmv ekvnv hvmkvn Cusvlke omvlkv etenrvpkv en hayvt ot, momet Nasvlvlke escmevpayvt on heceyet omekv;

6 Momet ohvtvlakat cuko-vcakat svholwvyecetvn komvnks; mvn, pum vhakv vcvkvyen ohfvccecetvn pu yacet, eseyvnks;

7 Momis kvpetvne enhomahtv, Lesevt, vlahket, yekcetv rakken pu'nke ossen es *pu* 'konahvnks.

8 Vmvpuecvlke cemen *ec* oh vpeyvren kicet; mvn vketccetskat, heyv nanvke es vnrapeyat omvlkvn kerretske tayes.

9 Momen Cusvlke em vkvsvmakvtes, Heyv nanvke momēs, makaket.

10 Momof cvpayvt opunvyvren es em vhopahyof, Pal em vyoposket, *makvtes,* Vc afvcket es vc vralikv vyoposkis, heyv etvlwv ohrolope sulken ohfvccecv toyetskvten kerrikv:

11 Celuslvme emekusvpvrane ohvyvyvte nettv palen hokkolohkakuset omat kerretsket omekv.

12 Momen cuko-vcakat ofv, estimvn vnrvpuecet em punayin, monkat este tenrvpepuecin, senckake ofv tis, tvløfv tis, es cv hecvkekvnks;

13 Momet nanvke es vc vnrvpakat ohfvccecvkeko tayes.

14 Momis heyv tan cem e ohkerkuecis; nanvke vhakv vcvkvyc, momet owalvlke coyakvte omvlkvn vkvsamit, mv vyetv tekvpvketv kicakat vcvkvyen pu'rkvlke en Hesaketvmesen em vtotkvyet os;

15 Momet Hesaketvmese ohfvccv enhonrkvn, mv eme-
takeu vkvsvmakat, ocit, pvsatkvte fvccakat fvccvkekateu
a en kvwvpketv ocvranat vkvsvmvyet omés.
16 Momet heyv ohfvccvn vtotkvyet omes, estofis Hesa-
ketvmese ohfvccv, momet este *ohfvccvn* eohvkerrickv
mahlvpvtke ocaren.
17 Monkv ohrolope sulket hoyanof, heromkvn momet
Hesaketvmese nake emetvn vm etvlwv 'scm vtaret vlakv-
yet omvnks.
18 Momof Cusvlke vpvlwuset, Esev vwet, cuko-vcakat
ofvn e hvsvtehcin es cv hecakvnks, este sulkat vpvkvkot,
estoke mahateu sekon.
19 Mvt, nake es vc vnrvpkv ocvken omat, ce homvn
svpaklet, kerkuecvkvranvtes.
20 Monkat heyv hunvntake mahusat tis, naorketv esto-
men vc ofvn eshecakvten omat, onvyvkekvs, nvkvftetv
ofvn huerit,
21 Pvsvtkvtet akvwvpkvkvranat ohfvccvn mucv-nettvn
vc ohvketecatoket os, vpvkakvye huervye huchkvyvte,
heyv 'opunvkv hvmkat tawv.
22 Momen Felekse, heyv nanvken pohof, *mv* vyetv sen-
fvccen kerrekv, em acewicvtes, momet, Lcsevs kvpetvne
enhomahtvt vlakof, esfvcken cem ohvketecvkares, ki-
cvtes.
23 Momet sentulevn, Pal etektvnken e'met, momet em
etekerhoyetv em afvstvkepvre, momet a oh vwvkepvre
sentackekon, vhecicvs, kicvtes.
24 Momen nettv nvcomuse enyupvn Felekset e hiwv
Tluselv, Cusvlke hoktet omen, evpayet vláhkof, Pal em
vlvkvren ohtohtet, Klist ofv vkvsvmkv *ocat* ohfvccvn em
vpohicvtes.
25 Momen fvccetv, eemfvyatkv, momet ohfvcceckv vlv-
kvranan opunvyecof, Felekse fekeket, Mucvn cem vyetvn

vyvs; oketv etektvnket vn heckofvn, ce'nhuehkares, kicvtes.

26 Monkv, Enrecoparen Pal cvto-kunawvn v'mvres, komekv, etewolusen enhuehket, etempunayvtes.

27 Momis ohrolope hokkolet hoyanof, Pasevs Festvs Felekse vyoposkvtes, momen Felekset, Cusvlke afvcecicetvn komet, Pal svlvfkēn wikvtēs.

SETENTVCKE 25.

Monkv Festvs, kvntvckv acehyof, nettv tutcene hoyahnof, Sesvlev enkvpaket Celuslvmen ayvtes.

2 Momof plest enhomahtv, Cusvlke enhomvhhotv esyomat Pal vnrvpet en kerkuecakvtes, em 'pohaket,

3 *Pal* vnrvpen en heromvkvren komaket, mvn Celuslvmen ra enhuehkvren, vyetv ofvn mehakaket elecvkvren.

4 Momis, Pal Sesvlevn fekhonnihocekvs, momen vne hofunusekon ayvranis, Festvs *maket* vyoposkvtes.

5 Monkv mv yekcetv ocvke ece 'pakvkat, vc vcvkvpehyet, heyv hunvnwv vnrvpvkekvs, nake es em mvttet on omat, kicvtes.

6 Momen nettv pale esenhoyvnen vpahkofv, Sesvlevn vk hvtapkvtes, momet rempvkse omof, ohfvcceckv ohliketvn oh liket, Pal esyihocvren makvtes.

7 Momen vlahkof, Cusvlke Celuslvmen awvtet em vfoloten svpaklet, opunvkv yekcvke, momet sulken, ohfvccecvkeko tayat, Pal 'svnrvpakvtes;

8 Momen emet e em vyoposket, Cusvlke em vhakv, cuko-vcakateu, momet Sesvn vnaorkvkvyvte sekos, makvtes.

9 Momis Festvs, Cusvlken afvcecicetvn komet, Pal em vyoposket, Celuslvmen oh ayet, mvn cv homvn heyv nanvke ohfvccv cem fvccvren kometske haks? kicvtes.

10 Momof Pal *okat*, Sesv em ohfvcceckv obliketvn

vhueris, mvn vm fvccvre tayet os; Cusvlke naken em
vhopanvyvte sekos, momat kerrusetsket omes.
11 Naken vhopanvyvten omat, monkat elkv oren naken
momecvyvten omat, elkv e vsehvkot os; momis heyv
nanvke es vc vnrvpakat sekon omat, estimvt vnen em
wikvkeko tayes; Sesvn oh huehkis, makvtes.
12 Momof Festvs, nvkaftvlken setempunahyof, Sesvn
oh huehket ohmetska? Sesvn oh ayetskvres, *kicet em*
vyoposkvtes.
13 Momen nettv nvcomet eshoyahnof, mekko Vklepvt
Pvnese tepakat Festvsen vsekvkvranet Sesvlevn vlaho-
kvtes.
14 Momen nettv sulken mvn kahkof, Festvs mekkon
Pal em en kerknecvtes, hvmmaket, Felekset wikvten,
hunvnwv hvmket svlvfkēt likes;
15 Mv ohfvccvn, Celuslvmen arvyof, plest enhomvhhotvt
momet Cusvlke em vculvket ohfvcceckvn komaket oh
kerkuecakemvts.
16 Mvn em vyoposkit, Lomvlket este vnrvphoyat elkvn
em wikvranet omeks, vnrapvlket tehecaken, momet nake
'svnrvphoyat emeu e em vyoposke taye em etektvnkeko
emunken omat, kicakimvts.
17 Monkv yvmvn vtelohkof, acewicvkot, rempvkse
omof, ohfvcceckv ohliketvn oh likit, hunvnwv esyihocv-
ren makimvts.
18 Vnrapvlke vsvpaklof, nake momvke tares komvkaten
es vnrvpakemvts.
19 Momis es vnrvpakat em mekusvpkv ohfvccvn, mo-
men Cesvs hvmke elvten, Hesakes, Pal kicat, vpohkv
ocakemvts.
20 Momen vpohkv mv omakat vn kerkekokv, Celuslv-
men oh ayet, mv nanvke mvn em fvccvren kome tat em
'pohimvts.

21 Momis Pal, Vkvstvt pohvren oh hohikof, Vhecihoce emunken Sesvn ohtotares, kicimvts.

22 Momof Vklepvt, Vntat hunvnwvn em vpohicetvn cv yaces, Festvn kicvtes. Momen, Pvksen pohetskvres, kicvtes.

23 Momen rempvkse, Vklepvt Pvnese tepaket en heckv rakken es vlahohkof, momet kvpetvne enhomvhhotv, mv tvlofv en rvkrakv esyomat pohvkvranet pohetv-cukon escehyof, Festvs mahken, Pal esyihocvtes.

24 Momen Festvs, Vklepv toyetskat, momet este hunvntake heyv epu 'pakatskat omvlkvt, heyv hunvnwv, mv ohfvccv Cusvlke sulkat omvlkvt Celuslvmen, momet yvmv *tis*, vc oh huehkaket, Ohvtvlaken hesakekan tayes, makakat hecatsket os.

25 Momis elkv ore naorkekot, eme tis Vkvstvs oh huehken hecvyat ohtotetvn ohfvcceevyet omemvts.

26 Mv ohfvccv cv pucase naken en hoccicetv ocvks. Monkv ce homv taken esvlakis, momet mekko Vklepv toyetskat, cen *ce* rvhecit, ohvketcckv ohcof, nanvke hoccicetv ocaret.

27 Svlvfke est' ohtote nanvke es vnrvpkv kerkueceskat hoporrenkv toko es vm momet ok, makvtes.

SETENTVCKE 26.

Momen Vklepvt, Ece 'rahkv opunvyetskvre cem etektvnkes, Pal kicvtes. Momof Pal e'nken a rvtosecet, e em vyoposkvtes;

2 Vklepv mekko toyetskat, vc afvckes, komis, mucvnettv Cusvlke nanvke es vc vnrvpakat omvlkvn ce homvn e em vyoposkvranikv;

3 Mv omecice mahat, cemet Cusvlke em vpohkvn, momet semvpeyetv omvlkvn kerretsket omes; momekv cen heromkvn es vm vpohicetskvren ce'nkusapis.

4 Enhvteceskvn, cv mvnettvtc vteken, vm etvlwvvlkc mahusat, vpvket Celuslvmen *likit*, vm vretvn Cusvlke omvlkvt kerrvket os;

5 Enhvteceskv vteken cv kerrakvtet, (kerkuecetv komvken omat,) pum emekusvpkv em etekvpvketv vfekcakhe mahat *em* vyctv vcvkvyen Falvsevlket arvyvtet omat, *kerkuecvke* tayes.

6 Momen hiyomat setemfvccetv herat, Hesaketvmese pu'rkvlke en hayvte enhonrkv vrahkvn vc ohfvccehocvranen huerit omis.

7 Mvn oricetvn *komaket* pum etvlwv pale hokkolohkakat, *Hesaketvmese* netta nereu emomecicet em vtotkaket, enhonrvket omes. Momen heyv enhonrkv vrahkvn, mekko toyetskat, Cusvlke vc vnrvpaket omes.

8 Hesaketvmese pvsvtkvte akvwapat estoman nake vkvsvmhoyeko taye es cem momet o haks?

9 Mehenwvn vntat Cesvs Nasvlvlke e hocefkv vnrvpe nanvke sulken momecvranvyat omes, komvyvtet os.

10 Momet heyvn Celuslvmen momecvyvtet omes, momet, plest enhomvhhotv enkvpvket yekcetv vn hecken, mekusapvlke sulken cuko-yekcv ofvn em vkhothuecvyvtet omes, momet, pvsvthoyof, pvsvthoyvren opunvkv vpvyecvyvtet os.

11 Momet senekake omvlkv ofvn tewolen estemerrvkuecit, tvhiketv opunvkv opunvyepuecetvn komimvts; momet en cv homece mahet, tvleporvlke em etvlofv vteken assecakvyvtet omes.

12 Momen plest enhomvhhotvt *vm* wiketvn hayet, momet yekcetvn v'maken, Temaskvn ayvyof,

13 Mekko toyetskat, fvccv-likof, vyetv ofvn hvyayvke hvse en hvyayvke emuntvlen, vne momet vc vpvkakvte pu folotken hvyayaken hecimvts.

14 Momen omvlkeyat ekvnvn tvk pvlvtikeyof, opunvkv

en hake vm punayet, Hepluvlke em punvkv ofvn, Sal,
Sal, estoman vc assecetske haks? nak fvske oh refketv
cen yekcet os, maken pohimvts.
15 Momet, Pucase, estimv toyetska? makin, Cesvs, mv
assecetskat toyis; makemvts.
16 Momis ahuyiret, ce'len oh huervs, heyv vrahkvn cem
e heckuecikv, heyv nanvke hecetskvte, momet nañvke
mv ofv cem e heckuecvranvyat vtotkv, momet a en kerrv
ce hayaret;
17 Este momet Centilvlke hiyomat ec oh 'totvyat enke
a ec ossicit;
18 *Mvn ec oh 'totakis*, e turwv take en hvwecet, yo-
mucke enkvpvken hvyayvken oh *fulothuecet*, momet
Setvnc en yekce *enkvpvken* Hesaketvmesen oh fulot-
huecet, naorketv enkvpvketvt, momet, vkvsvmkv vc ofv
ocat eteropotten, hvsvthvke hahoyvte vpvke epucasvke
haketv en heckvkvren, *makemvts*.
19 Monkv, mekko Vklepv toyetskat, heyv nake hvlwe
vtē hecke ocat em vkvsmvkot omvkomvts;
20 Momis Temaskvn vpokat taten, momet Celuslvmen,
momet Cutev ekvnv omvlkvn, momet Centilvlken, em
vkerrickvn eticaket Hesaketvmesen oh fulotecet, vtotketv
vkerrickv etickv orvken momecvkvren en kerkuecakimvts.
21 Heyv nanvke omecicen Cusvlke cuko-vcakat ofvn cv
sahket, cv 'lecetvn komakemvts.
22 Monkv Hesaketvmese vten vnickv vn hecken, rvkra-
kat lopuckaten a en kerrakit, nanvke owalvlke, momen
Moses mome ocvkvres, makakvte tvlkusen punayet, mucv-
nettv oren huerit omis;
23 Klist estemerkvrane, momet elkv raenkvwvpketv
enhvteceskv taranat, este momet Centilvlken hvyayvke
hecvkuecvranat tat *kerkuecis*.
24 Momen hiyomen e em punayepof, Festvs, yekcicet

huehket, Pal toyetskat, ce hacohakes; cokvkerretv tayat ce hacohayes.

25 Momis, Festvs here mahetskat, cv hacohakeks, momis mehenwv momet mahlvpvtketv opunvkvn opunayis, kicemvts.

26 Mekkot heyv nanvken kerret omekv, mv ehomvn etektvnkusen opunvyvyat. Heyv nanvke hvmkis em ehkekat komvye herekv; heyv nake vkvnowv ofvn momehocekatet omekv.

27 Mekko Vklepv toyetskat, *nanvke* owalvlke *coyakvten* vkvsametske te? Vkvsvmetske tat kerris.

28 Momof Vklepvt, Klistvlke hakaren vc vkvsvmepuecvra'nusetskes, Pal kicvtes.

29 Momen Pal, Cen tvlkusekon, momis mucv-nettv cv pohakat omvlkvt vne ome orvkvranusat *tvlkekot, momis* orvke tate! komit, Hesaketvmesen es oh hecis; heyv eswvnakv tvlkuset momekon.

30 Momen heyv nanvken opunahyof, mekko, evpayv, Pvnese esyomat, momet mv vpvkakat asvpaklvtes;

31 Momet etvn vpeyahkof, etempunahoyet, Heyv hunvnwv elvre taye, monkat wvnvkvre tetaye naken momeceks, makakvtes.

32 Momof Vklepvt, Heyv este Sesvn oh huehkekaten omat, en recopke tayvnt os, Festvs kicvtes.

SETENTVCKE 27.

Momen Etvlen perron vtehkēt svpeyvranēn pum fvciyof, Pal momen svlvfkvlke vpvlwvn, sentulev, Culevs hocefken, Vkvstvs en suletawvlke etohkvlkat en *kvpetvnvlke* hvmkan em wikakemvts.

2 Momen Etlvmetev em perro-cukon ohtehket Esev ekvnv vfopken svpeyvranet, esenkvpakemvts, Elestakvs, Masetonevlket, Resvlonikvn vtet, epu 'paken.

3 Momen rempvkse Sitvn rvcakēmvts, momen Culevs Pal heromen vfastet, en hessvlken oh vyepet, e emahlvpvtvren em etektvnecvtes.

4 Momen mvn esenkvpahkeyof, Siplvs vfopken svpeyēmvts, hotvlet vnrvpet ok,

5 Momen uehvtkv Selesev momet Pamfelev vnakv svktiyehcēyof, Lesev ekvnv Milv *tvlofvn* roricēmvts

6 Momen mvn Aleksantlev *tvlofv* perro-cukot Etvlen ayen sentulevt esheheet, ep ohtehemvts.

7 Momen nettv sulken yulohusen svpeyet, Nitvs vfopken resoricvmanuseyof, hotvlet pu mvnvttecen, Klete vfopken, Salmone vnakvn resoricēmvts.

8 Momet hoyvnece mahekot, Svcaketv Herakusat kicetvn, tvlofv Lesev vnakvn, resoricemvts.

9 Momen oketv hofunet yvmahkepen, svkvyetvt entis penkvlke hahken, momen eelvweckv hoyvnepekv, Pal emvcahnemvts;

10 Hunvntake toyatskat, heyv svpeyeyat perro-cuko momet nanvke vtehkat tvlkekot, pun hesaketvu yvmahketvt, momet vhopvnketv tayet ocvranen hecis, kicet.

11 Momis sentulev Pal nanvke makat esemuntvlen perro epucase, momet vfastv min vkvsamemvts.

12 Momen perrvcakv rvfo yvmahketv herekokv, Mvn enkvpaket, estome estomis perrvcakv Klete, Fenesen resoricē tayen omat, *mvn* rvfon yvmahkeyvres, *este* sulkat makakemvts; *mv perrvcakv* Hvsaklatkv-enhonerv fvccvn momet Hvsaklatkv-em-wahvlv fvccvn wakket os.

13 Momen wahvlv hotvlet yulohusen hotalof, Mv komeyvte pun heckes, komet, en recopahket, Klete vfopkusan svpeyemvts.

14 Momis renyupv hofune mahekon hotvle rakket, Yulakletvn kicetvt, perron nafkemvts.

15 Momen perro-cuko vkēsen, hotvle vnrvpen vkayeko tayof, vkafiyvren wikēmvts.

16 Momen ote hvmke, Klatv kicetvn vnakvn svpeyen, perruce pun sumkekaren ep umekaranusēmvts.

17 Mvn a vk esahkof, sevnickvn omaket, perro-cuko wvnayahket, Oktahv vksvmohen es epu'klvtike wites, *komet* penkvlaket, hvnvwelvn kvncvpuecahken, esvkatiyēmvts.

18 Momen hotvle-rakkot tayen es pum melohlicen, rempvkse perro-cuko tvhoknicakemvts.

19 Momen *nettv* svtutcenof, perro-cuko nanvke vtehkvten pu'nke mahusaten es apvlatēmvts.

20 Momen hvse kococumpvu nettv sulken heckvkekof, momen hotvle-rakko cotkuse tokot ep oh wakket on, pu hesahoke taye enhonrkv omvlkvt sumkemvts.

21 Momis eelvweckv hofune hoyanof, Pal en nvrkvpvn 'ren huyiret, Hunvntake toyatskat, heyv yvmahketv, momet hopvnketv e en cakkuecatskekaret, Klete senkvpvkekot vm vpohicvrahatskvtes.

22 Momen hiyomat ece 'fvckvke taren ce mvcahnvkis, ece 'pakvkat hvmkusis en hesaketv sumkvranekok, mo mis perro-cuko tvlkuset.

23 Hesaketvmese, enake toyvyat, momet em vtotkvyatet, em encel nereise vc vhueret,

24 Pal toyetskat, ce penkahlats, Sesv ehomvn erhuervranetsket omekv, momen hecvs, Hesaketvmeset mv esvkfullvlke ece 'pakvkat omvlkvn cemēs, cv kicis.

25 Monkv ece 'fvckvkekvs, hunvntake toyatskat, mv vm onahoyvte mahusat taranat, Hesaketvmesen vkvsvmvyet omekv, kicemvts.

26 Momis ote hvmken ep oh pvlvtkvranet os.

27 Momis nere pale ostohkakat orof, estvmi estomis 'sepu 'tohken, Etlevn svkfullen, nere nvrkvpv mahe orof,

perro-cuko vfastvlket, Ekvnvt ocen vwolicēs, komake-
mvts.
28 Momet vkvhopahyet, estele-vhopakv cukpe hvmken
pale hokkolen kerrakemvts; momet ohvtvlvkusen svpeh-
yet, hvtvm vkvhopayat, estele-vhopakv pale ostvpaken
kerrakemvts.
29 Momof, Cvton oh pvlvtike witeyes, komet penkvla-
ket, perro-cuko yupvn esvkhvlatkv osten a vk pvlvtahket,
Hvyatkate! komakemvts.
30 Momen perro-cuko vfastvlket, perro-cuko esosset,
pefatketvn komaket, perro-cuko homv esvkhvlatkv a vk
pvlvtvrane omecaket, perrucen uehvtkvn vk hvtvpecihcof,
31 Pal sentulevn momet suletawvlken *em punayet*,
Heyvt perro-cukon vtehket fekhonnvkekon omat, ce
hesahokeko tetayes, kicemvts.
32 Momof suletawvlket perruce eswvnakvn warahket
enkvpvkvren wikakemvts.
33 Momen hvyvtkvranusof, Pal omvlkvt, hompetvn
cahwet, hompvkvren em 'pohet, Fekhonne emomecice e
elvwece, naken cahwet hompatskekat heyvt nettv pale
ostohkakat tes, kicakemvts.
34 Monkv hompetv cvwatskvren cem 'pohvkis, heyvt
ece 'cayecvranvket omekv, hvmkatskis ce'kv-esse ce'kv a
lvtkvranekot omekv.
35 Momen hiyomen opunahyof, tvkliken ehset, omvſkv
ehomvn vkvsvmkvn Hesaketvmesen emet, kvlkahyof,
hompetvn vlicecemvts.
36 Momof omvlkvt, *em* vkerrickv herake haken, hompe-
tvn cvwakemvts.
37 Momen perro-cuko vtehkeyat omvlkat est' em puyv-
fekcv take cukpe hokkolen pale kolvpaken cenkakemvts.
38 Momen em etetayen hompvkehpof, telekon uehvtkvn
a vk pvlvtaket, perro-cukon tvhoknicakemvts.

39 Momen hvyatkof, ekvnvn kerrvkekomvts, momis uewv afvske hvmken lvpvtke ocen eshecaket, mvn perro-cukon res vceyetvn komakemvts, momecvke tayen omat.
40 Momen svkhvlvtkvn warahket, uehvtkvn em wikahket, esfvyatkv eswvnakvn enrecopakemvts, momet hvnvwelv rakkat hotvlen 'sem wihkēt, lvpvtke fvccvn svpeyēmvts.
41 Momen uehvtkv hokkole etenrapen 'svk pvlvtiken, perro-cuko erohvtvlahyen, homvt vkyekcehpen, nekcyeko tayet vk lihken, uemelohlv en yekcet e yupvn kacemvts.
42 Momen, Svlvfkvlken pvsvtvkeres, monkon omat, omayet esosset pefatke wites, suletawvlket *maket* vcahnakemvts.
43 Momis sentulevt, Pal vcayecetvn komet, nake makakat em vsehvtes, momet, *Estit* omvyvke tayat tatet *e vk* pvlvtahket, lvpvtken roricvkekvs, makemvts;
44 Momen vhoskat vpvlwvt toselkvn 'se hvlvtaket, vpvlwvt perro-cuko nake *vk wokockan* 'se hvlvtaket, *lvpvtken roricvkekvs, makemvts.* Momen mome ocemvts, omvlkvt hesahoket lvpvtken roricakemvts.

SETENTVCKE 28.

Momen hesahohkof, mv ote Melitvn kihocet omat kerrakemvts.
2 Momen tvleporvlket heromkv cotkuse tokon pu hecicakemvts, momat omvlkeyan pu evpvyahket, totkvn etecakemvts, kvsvppe momet oskat svrahkvn.
3 Momen Pal, eto wokuckuce sulken vtelohyet, totkvn oh vpohyof, eketnv *cettot* hiyyan aosiyet, e'nken em vyokcemvts.
4 Momen mv tvleporvlket mv nak senhonecke e'nken em vtarken hecakof, e etempunahoyet, Heyv estehunvnwv este elecvt o hervcuks, hesaket uehvtkv aosset ont omis,

fvccetvt ohvtvlvken hesakvre em etektvnecekot omes, makakemvts.

5 Momen mv nak senhonecken totkvn a tvk fekehyet, naket en nokkekomvts.

6 Momis, Hvsvfkvres, monkat vyvkhvmkusen ehlet, tvk lvtkvres, komaket vketecakemvts; momis hofune mahen hecahkof, holwvke estomet oh vlvkekon, em vkerrickvn eticahket, hesaketvmese hvmke tes, makakemvts.

7 Ekvnv mv vfolote ocakan mv ote este en rakkat, Pvplevs hocefket, enaket ocakemvts, momen mvt epu yvpayet, nettv tutcenen heromet epu 'fastet pu fekhonnicemvts.

8 Momen mome ocemvts, Pvplevs e'rket hepetketv, momet cate nvrkakvn es enokket wakken; Pal, mvn cehyet, emekusapet, e'nken oh wvkhokicet, em wicecemvts.

9 Monkv heyvn momehocof, oten enokketv vlilakat vpvltaken yicet, em wikakemvts;

10 Ohvtvlakat, heyv *estet* nake es vrakkuecetv sulken es epu 'rakkuecakemvts, momet enkvpvkakeyof, nanvke este eyace tayat es ep oh ocakemvts.

11 Momen hvse tutcenet hoyanof, perro-cuko Aleksantlev aosse, mv es en kerkv Kastv Palvks tepakat omen, oten rvfo yvmahkvten ohtehket, es en kvpakēmvts.

12 Momen Selekyuse resvcahket, *mvn* nettv tutcenen fekhonnēmvts.

13 Momen mvn esenkvpahkēt, vfolotecet Lecevm esyicēmvts, momen, nettv hvmke hoyanof, wahvlv hotvlet hotalen, rempvkse Puteoli esyicēmvts.

14 Momet mvn etecakkakan esbehcēt, nettv kolvpaken em fekhonneyvren komakemvts. Momen moman Lome fvccvn vpeyēmvts.

15 Momen etecakkakat *Lome vpokat* ep ohſvccvn pohakof, mvn a awet, Apei Folvm, momet Hompetv-cuko Tutcenat vteken pu'nrvpvranet yicvtes; mvn Pal hecof, Hesaketvmesen vkvsamet, fekhvmketvt en heckemvts.

16 Momen Lomen yihceyof, sentulevt svlvfkvlken vketecvlke en kvpetvnen em wikemvts, momis Pal entvlket, suletawv hvmke vhecicat vpvket likvren em etektvnechoyemvts.

17 Momen mome ocemvts, nettv tutcenat hoyanof, Pal Cusvlke en homvhhotvn vteloyvtes, momen etohkvlikof, em punayet, Hunvntake etecakkvyvte toyatskat, este monkat pu'rkvlke sem vpeyetv vnrvpe naken momecvyvte sekot ont oman, svlvfkēn Celuslvme enkvpvken Lomvlke e'nke ofvn cv wihokemvts.

18 Mvt vc ohvketecahkof, vn recopakvnt omes, cv 'le tetayc orc naken momecvkokv.

19 Momis Cusvlke *vn recophoyvren* vnrvpen opunahohyof, Sesvn oh huehkvranvyat tvlkemvts, nake vm etvlwv 'svnrvpetv ocvkot o estomis.

20 Monkv heyv vrahkvn cen huehkvkit omis, *ce* hecit, *ce* tempunayvkaret, Eslevl em enhonrkv vrahkvn heyv cvto-tetvkkakv es cv wvnvket omekv, kicemvts.

21 Momen, Cutev aosse ec ohfvccv nakcokv tis pun heckekon, etecakkakat yicakat estomet ec ohfvccv holwvke opunayvkekot, momet pun kerkuecvkekvnks, kicakemvts.

22 Momis naken vkerricetske tat cem pohetvn pu yaces; heyv emetohkvlketv hvmkat ohfvccv hvmkvn vnrvpen opunvyehocet omat kerrēt omekv.

23 Momen nettv em mellahkof, este sulket *en* liketvn en yicaken, mvn Hesaketvmese em ohmekketvn em ohkerkuecet, momet ohhvyvyicet Moses em vhakv momet

owalvlke *coyakvte* aossen hvthvyvtken yafke vteken Cesvs ohfvccvn em vcahnakemvts.

24 Momen nanvke opunayat vkvsvmakat sasen, vkvsv mvkekateu sasemvts.

25 Momen em etvwvt etem vkvsvmvkekofvt, enkvpvkakemvts, Pal *heyv* opunvkv hvmken opunahyof; Esivs eteropotten Puyvfekcv Vcakat pu'rkvlken momvre heren em punayet,

26 Heyv esten oh ayet, Pohatskat pohatskvres, momet kerratskekares; momet hecatskat hecatskvres, momet kerratskekares, kicvkvtcvs;

27 Heyv este e feke take wvnwvhes, momen e hvcko take pohetvn tefnes, momen e turwv vkhottakekv; monkon omat, estofv tis e'turwv es hecet, e'hvcko es pohet, e'fekeu es kerret, fulotecen em wiccevkvye tayen, makvtes.

28 Monkv cen kerkvkekvs, Hesaketvmese em vhesaket Centilvlken ohtothoyet omes, momen em vpohicvkvres.

29 Momen heyv opunvkv opunahyof, Cusvlket enkvpvkakemvts, momet opunvkv tayen em etvwvt es etenrvpakvtes.

30 Momen Pal ohrolope etemvpoke hokkolen eme en cuko pvlepat liket, en yicakat omvlkvn cvpayemvts.

31 Sentackv sekon, momet fekhvmketv omvlkvn Hesaketvmese em ohmekketvn es erkenaket, momet mv nanvke Cesvs Klist ohfvccv *ocakat* '*seste*'mvhayet.

COKV VPASTEL PAL
LOMVLKE OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

PAL, Cesvs Klist em vtotkv, vpastel hakvren Cesvs enhuehkvte, Hesaketvmese em opunvkv-hervn oh melhoyvtet,
2 (Cokv vcacakat ofv em owalvlke eteropotten enhomv etemfaccvten;)
3 E'ppuce Cesvs Klist pu Pucase enavpeswv vcvkvyen Tewe e nerkv etehoyvne hakvte,
4 Yekcetv eteropotten, hvsvtketv em Puyvfekcv vcvkvyen, pvsatkvte aenkvwvpketv eteropotten, Hesaketvmese E'ppucet *omat* kerkuehocvte ohfvccvn;
5 E hocefkv vrahkvn tvlwvvlke omvlkv ofv vkvsvmkv vpohickvn, mv eteropotten herkv momet vpastel em wiketvn mv etehoyvnen pun heckvtet os.
6 Cemeu mvn vpaket Cesvs Klist ce'nhuehkvkvtet os, enake *toyatskvren*:
7 Hesaketvmese vnokecvkvte, faccvlke *hakvren* enhuehkvte Lome vpokat omvlkvn; Heromkv momen herkv Hesaketvmese Pu'rke, Pucase Cesvs Klist tepakat aenkvpvket cem ocvkekvs.
8 Esvliceckvn, omvlkatskat ece 'rahkvn Cesvs Klist eteropotten vn Hesaketvmesen vkvsamis, cem vkvsvmkvt ekvnv hvmkvn opunvyehocet omekv.
9 Hesaketvmeset, vm puyvfekcvn E'ppuce em opunvkv-herv ofvn es em vtotkvyan, vm mekusvpkv ofvn estofis centaken hocefvkvyat fekhonnvkan a vn kerrvt omekv.

10 Cem vlvkvkaren *em* 'pohvyet *os*, estomc estomis Hesaketvmese komat vcvkvyen hiyomat estonkon heren ayvye tayen omat;

11 Cc hecetv taken cv yacuset onkv, emetv puyvfekcv obfvccv ocat ce'mvkaret, ce yekcvke hakvren.

12 Heyvt omes, ece 'pakvkit v'mahlvpvtkvren vkvsvmkv centake tepakeyat pu tenrvwv ocat eteropotten.

13 Tecakkvyvte toyatskat, Centilvlke vpvlwv em etenrvwv emette *ocvyat* etvpomen cem etenrvwv taken ocaret, cem vlvketv taken tewolen komvyvtet omis, (hiyomat oren vm mvnvttehocaten,) kerratskekaren komvkot os.

14 Klekvlke momet Papelevlke hokkolvn, hvtvr hoporrenvke momet hoporrenvkekat hokkolvn em e vhucricvkvyet os.

15 Monkv *yekcetv* vc ofv ocat oren, ceme taken, Lome vpokatskat opunvkv-hervn cem erkenvketv take vm etetakes.

16 Klist em opunvkv-hervn es vc vlsekokv: mvt vkvsamat vtekat vhesaketvn Hesaketvmese en yekcet omekv, Cusvlke taten, momet Klekvlkeu en *heckat.*

17 Mv ofv Hesaketvmese em fvccetv vkvsvmkv avtet vkvsvmkvn oren hecket omekv, Fvccat vkvsvmkv eteropotten hesakvres, make hoccat vcvkvyen.

18 Este, mv mehenwetv fvccetv-tokat ofv hvlvtakat em fvccetv-tokat momet Hesaketvmese vrakkueckv-tokat omvlkv vnrvpen Hesaketvmese en cvpvkketvt hvlwe avten kerket omekv.

19 Nake Hesaketvmese ohfvccv kerhohoye tayat eme ofv taken heckvket omekv; Hesaketvmeset en kerkuecakvtet ok.

20 Eme ohfvccv nake hechoyekat ekvnv hocackvte vteken heckusen hechoyet omekv, nake hocackvte eteropotten kerhohoyet omen, en yekce estofis oce munkat momet

estofis Hesaketvmeset omat, *mvn hechoyet* omen; momat
seokepkv ocvkekot os:
21 Hesaketvmesen kerrakis, Hesaketvmese omecet
vrakkuecekot, monkat *em merkv vrahkvn* vkvsvmvkekatet
ok; momis em vkerrickv ofv ehvperkvke haket, e feke
take hoporrenekat yomucke hakvtet os.
22 Hoporrenvke e okicaket, hoporrenvkeko hakvtes,
23 Momet Hesaketvmese hopvnkeko tayat en hvyayv-
ken mvrahkuecet, este hopvnke taye, momet fuswv, mo-
met eleostakat, nakhvllecakat esyome vhaken hayakvtes.
24 Momen monkv Hesaketvmeset e feke take em
eyackv eteropotten hvsvtketv-tokan em wikakvtes, eme
em etenrvwv-em ena taken vlesketv en hvyaken;
25 Mvt Hesaketvmese em mehenwetvn mvrahkuecet
lvksetvn hayakvtes, momet Hayvten, mv meyuksv-sekon
vrakkuehocat senhoyvnen nake *eme* hayvten vrakkuecet
em vtotkakvtes. Emen.
26 Heyv omecicen Hesaketvmeset vkerrickv holwvho-
kan em wikakvtes; hoktvke enaketake nake *em* munkv
vcvkvye ocan eticet *em* munkv vnrvpen fullvtet ok.
27 Hunvntaken matvpomen este *em* munkv vcvkvye
ocan wikaket, eyackv holwvke ete'm ocakat ofvn vhetho-
kvtes; hunvntaket hunvntaken etohkvlket nake holwa-
kan vtotkaken, momet naorkakvten eme ofv feketv
momvre tetayat en heckaken.
28 Momen en nakkerretv ofv Hesaketvmese ocetvn
eyacvkekate etvpomen, Hesaketvmeset vkerrickv holwa-
kan em wikakvtes, nake momvkvranekaten momecvkv-
ren;
29 Nakfvccvkekat omvlkv, hoktarkv, holwvyeckv, na-
kockv-vnoksetv momet enhomeckv es fvcfvket omen,
momet vleskvpkv, esteleckv, punvkv setenrvpkv, chosickv,
estevnrvpkv es fvcfaket; wvswakvlket,

30 Nanvkokvlke, Hesaketvmese enhomecvlke, enhomecakat, ekvsvmakat, punvkvn 'sekvsvmakat, nake holwvhoken heckuecakat, eckvlke em apohicvkekat,

31 Hoporrenvkeko, temfvccetv kacvlke, enahvmkvlke vnokecvkekat, fekhervkuecesko tayat, merrvkekat;

32 Mv, Hesaketvmese em ohfvcceckv, mv nake mv omakan momecakat pvsvtke tayę em mvttvket on *fvccecat* kerrakis, mv *ňanvken* momecakat tvlkekot, momis mvn momecakat em vpvyecvket os.

SETENTVCKE 2.

Monkv este-hunvnwv *est'* ohfvccecetskat vtekat, seokepkv ocetskekos, mv nake ohfvccv este etin ohfvccecetskat e ohfvccecetskekv; cemet ohfvccecetskat mata nanvken momecetskekv.

2 Momis Hesaketvmese mv omvken momecakat vnrvpe ohfvcceckv *ocat* mehenwetv vcvkvyet omat kerrēs.

3 Momen, este-hunvnwv, nake mv omakan momecakat ohfvccecetskat, momet matan momecetskat, Hesaketvmese em ohfvcceckvn mvnvttepares, kometske haks?

4 Monkat Hesaketvmese en heromkvt vkerrickv-etickvn ec ohyekcicat kerrekot, en herkv, en yvmvskv momet momis-kometv vcvpkat esyomat en sulken ehvperkuecetske haks?

5 Momis cem wvnhat, momet *ce* feke mvrahkekat vcvkvyen cvpvkketv nettv momet Hesaketvmese ohfvcceckv fvccat kerkueckv nettv vlvkvranan cvpvkketvn e en hericetskes;

6 Mv estimvt o estomis em vtotketv vcvkvyen pvlken em fekvranat:

7 Mv heren momecakat ofv momis-komet emunkat eteropotten afvcketv, vrakketv aye-munketv esyome hopoyakat hesaketv yuksv-sekon *emvkvres:*

8 Momis mv tepokv em vlostvke, mehenwetvn em vpo-
hicvkcko, fvccetv tokat min em vpohicakat, enhomeckv,
cvpvkketv,
9 Estemerkv efeknokketv esyoman, este em puyvfekcv
holwvke momęcat vtekat *emvkvres;* enhvteceskvn Cusvl-
ken, momet Centilvlkeu;
10 Momis heren momecat vtekat afvcketv, vrakketv, herkv
esyoman; enhvteceskvn Cusvlken momet Centilvlkeu:
11 Hesaketvmese ofv este etemetueckv sahsekot ok.
12 Estomomuset vhakv sekon naorkakvten omat, vhakv
sekon estemerkaken, estomomuset vhakv ofv naorkakv-
ten omat, vhakv vcvkvyen ohfvccvkvret ok.
13 (Hesaketvmese chomv fvccakat vhakv pohvlke to-
kon, vhakv momecvlke mit fvccvket svpvklvret ok.
14 Centilvlke, vhakv ocvkckat em munkv vcvkvyen
nanvke vhakv ofv ocakan momecakof, heyvt vhakvn ocv-
kekis, e vrahkvn vhakvt omakes.
15 Mvt, vhakv em vtotketv e feke take ofv hoccaken
este hecicaket os, eohvkerrickv take akerret omen, momen
em vkerrickv take vnrvpueckvn eten hayet, monkat seo-
kepkvn eten hayen.)
16 Mv nettv Cesvs Klist etehoyvnen Hesaketvmese vm
opunvkv-herv vcvkvyen este enake ehkakat ohfvccecvrane
omof.
17 Hecvs, Cusvlke ce hoccfket on, vhakv ofvn fekapet,
Hesaketvmesen es ekvsametsket os;
18 Momet naken komat kerret, momet, vhakv aossen ce
mvhahoyet omen, nake hervke mahan vrakkuecetskēs;
19 Momet, Vne turheovkekan em evpayv, yomucke ofvn
vpokat en hvyayvke,
20 Hoporrenvkekat nake em ohhvyayicv, momet hopue-
takuce em mvhayv toyis, e kometske heres; nakkerretv
momet vhakv ofv mehenwetv *ocat* en heckvn ocetskat.

21 Monkv etvn mvhayetskat, e emvhayetskeko? Este horkopekares, make erkenaketskat, horkopetske te?
22 *Estet* hoktvrekares, maketskat, hoktaretske te? nakvhakakan enhomecaketskat, mekusvpkv enanvken hopanetske te?
23 Vhakvn es ekvsametskat, vhakv-kackv eteropotten Hesaketvmesen ehvperkuecetske te?
24 Hoccat vcvkvyen, cemet omecicatsken, Centilvlket Hesaketvmese e hocefkvn tvklecaket omekv.
25 Mehenwvn, vhakvn vfastetsken omat, svkvmsiskvt lopicet os; momis vhakvn kacetsken omat, ce svkvmsiskvte *tis* ce svkvmsiskvkekate *ome* haket os.
26 Monkv mv svkvmsiskvkekatet vhakv em fvccetvn vfasten omat, svkvmsiskvkekat *tis* svkvmsiskvtes komhoyvraneko?
27 Momen svkvmsiskv tokat, mv emunkv vcvkvyet omat, vhakv vfasten omat, *ceme*, letv svkvmsiskv tepakat vcvkvye vhakv-kacvt ometskat, ec ohfvccecekare te?
28 Mv heckuse *tvlkusat* Cusvlke tokon; mv svkvmsiskv heckuse vpeswv ofv ocat *tvlkusis* svkvmsiskv tokot os.
29 Momis ofvt omat Cusvlke *tes;* momen svkvmsiskv efeke enaket's, letv ofv tokon, puyvfekev ofvt ocen; mv vkvsvmke ocat, este vkvsamat tokon, Hesaketvmese vkvsamet omes.

SETENTVCKE 3.

Monkv estomen Cusvlket homahtet o haks? monkat svkvmsiskv naken lopice te?
2 Estome estomis sulkes; omecice mahat, Hesaketvmese em opunvkvn mvn em wikvkvtet omekv.
3 Vkvsvmvkekat sasvten omat, estome te? mv em vkvsvmkv ekat Hesaketvmese enhonrkv lopiceko tayen hayvrane haks?

4 Mohmats; este estomis laksvt omen, Hesaketvmeset
mehenwet omekvs; hoccat vcvkvyen, Cem opunvkv ofv
fvccet omen hueret, ec ohfaccof muntvlet hueretskvren.
5 Momis pun holwvyeckvt Hesaketvmese em fvccetv
heret omen kerkuecen omat, naken makvraneya? Hesa-
ketvmese *naorketv vrahkvn* estemerricat fvccekot *ome te?*
(este-hunvnwv omēn opunayis;)
6 Mohmats; hiyomet omekv, momēn omat, estomēn
Hesaketvmeset ekvnvn ohfvccecvr haks?
7 Momēt omen laksvyat eteropotten Hesaketvmese em
mehenwetv ohvtvlakat ohvtvlaket ayen en rakketvn
kerkuecen omat; estomaten monkv este-naorkv omēn
vc ohfacce haks?
8 Momen, (fvccekon epu 'punvyehocat omekon,) mo-
men, Herat aossvren, holwakan momecvkeres, makaket
os, (pu kice sasat omekon,) mv ohfvccvkvre fvccvt omes.
9 Monkv estome te? pumet *Centilvlke* senherakeya?
Estome estomis, monkos; Cusvlke Centilvlke esyomat
omvlkvt naorketv elecvn vpoket omat homv etan fvc-
ceceyvtet omekv:
10 Hoccat vcvkayat, Fvccat sekos, hvmkusis:
11 Heren kerrat sekos: Hesaketvmese hopoyat sekos.
12 Omvlkvt fiyecaket, tohkvlket lopicvkeko taye hakv-
tet os; heren momecat sekos, hvmkusis.
13 'Sen nokmelkv take sepvlkv hauke *tes;* e tulaswv
taken chosickvn es vtotkakvtet os; *cetto* aspetv *kihocan*
en fenenv e cukhvrpe take elecvn *oces;*
14 E cukwv taket tvhiketv home opunvkv tepakan es
fvcket *os;*
15 E 'le take catv pvlvtkv *ohfvccvn* pvfpvnet *os.*
16 Hopvnketv momet estemerketvt em vpeyetv taken
oh *ocakes;*
17 Momen herkv em vyetvn kerrvkekatet os;

18 E turwv take ehomvn Hesaketvmese em penkvlkv
sekot omes.
19 Momen naket o estomen vhakv makat vhakv elecv
svpaklan kicet os; ecukwv omvlkvt em vkhotken, ekvnv
omvlkvt Hesaketvmese ehomvn em mvttet svpaklvren,
kerreyet os.
20 Monkv vhakv vtotketv eteropotten eme ehomvn
enavpeswv hvmkusis fvccv hahkekos; naorketv kerretv
vhakv etehoyvnet omekv.
21 Momis hiyomat Hesaketvmese em fvccetv vhakv
sekat ofvn hecket os, vhakv owalvlke esyomat akerraken.
22 Hesaketvmese em fvccetv Cesvs Klist vkvsvmkv ete-
ropotten, mv omvlkv oran, omvlkv oh ocan *okis*; temv-
rahketv sekot omekv;
23 Omvlkvt naoriket, Hesaketvmese vrakkueckvn yupv-
klvtkakvtet omekv;
24 Enrahkv sekon, em merkv eteropotten, neskv Cesvs
Klist ofv ocat etehoyvnen pu fvccvke omet svpaklet
omen:
25 Mvn Hesaketvmeset merkv heckueckvn ahuericvtet
os, e catv ofv vkvsvmkv ocat eteropotten em fvccetvn
holwvyeckv momehocvte enkvpvyecickv kerkueckvn,
Hesaketvmese hofunen mehakat etehoyvnen:
26 Hiyomat em fvccetv kerkueckvn; Cesvs ofvn vkvsa-
mat fvcce omēn huerice *estomis* fvccvt omvren.
27 Monkv sekvsvmkv estvmvn *oce te?* Semvkhotkes.
Vhakv estomet *esemvkhotke* te? vtotketv em *vhakv* te?
Monkos; vkvsvmkv em vhakv eteropotten.
28 Monkv *heyvn* vkerriceyet os; vhakv em vtotketv
sekon, vkvsvmkvt esten fvcce omen hayet os.
29 Cusvlke tvlkuse en Hesaketvmese *te?* Centilvlkeu
en *Hesaketvmese toko?* Momes, Centilvlkeu:
30 Hesaketvmese hvmkuset svkvmsiskakat vkvsvmkv

etehoyvnen, momet svkvmsiskvkekat vkvsvmkv eteropot-
ten fvccvke omēn hayet omekv.
31 Monkv vhakvn vkvsvmkvn es ehvperkuecē haks?
mohmates; momis vhakvn yekciceyet os.

SETENTVCKE 4.

MONKV Eplehame, enavpeswv vcvkvye pu'rke, naket en
hecket os kicvraneya?
2 *Hiyomet* omekv, Eplehame vtotketv eteropotten fvcce
omēn hakvten omat, *es* ekvsvme tayat ocet os; momis
Hesaketvmese ehomv tokon.
3 Momat Cokat naken make haks? Eplehame Hesake-
tvmesen vkvsamet omen, mvt fvccetv vyoposken esvker-
ricvkvtet omes.
4 Momen mv vtotkat *em* feketv merkv omecice tokon,
momis vhuericat *omecices* komhoyet os.
5 Momis mv vtotkekot, momis fvccekan fvcce omen
hayan oh vkvsamat, em vkvsvmkvt fvccetv vyoposke
hakvtet os.
6 Mv hunvnwv, vtotketv sekon, Hesaketvmeset fvcce
omecat em ohmerketvn Tewe opunvyecat etvpomen;
7 Mv en holwvyeckv take enkvpvkakan, momet en
naorketv take ohrvnrakan en herakes;
8 Mv hunvnwv Hesaketvmeset naorkv omecekat en
heres, *makat.*
9 Heyv ohmerketvt svkvmsiskvte *tvlkusen oh vlake*
haks? Svkvmsiskekatou oh vlaket omeko haks? *Hesa-
ketvmeset* Eplehame em vkvsvmkv fvccetv vyoposke ome-
cvtes, makeyet omekv.
10 Monkv estomēn momes komvt haks? svkvmsiskvt
en hoyanof, monkat svkvmsiskvt en heckeko emunkof
komvt haks? Svkvmsiskv en hoyvnekon, momis en
heckeko emunkof komvtes.

11 Momen svkvmsiskv eskerkvn, svkvmsiskv en heckeko emunkof, vkvsvmkv etehoyvne fvcćetv *ocvte* eskerkueckvn en heckvtet os; vkvsvmakat omvlkv e'rke take hakvren, svkvmsisvkhoyeko estomis; mvn fvccvkes, *Hesaketvmešet* komvren:

12 Momet mv svkvmsiskakat tvlkekot, momis mv vkvsvmkv Eplehame pu'rke svkvmsiskv en heckeko emunke *ocvte* ele-vkakv vcvkvye yvkvpakateu, svkvmsiskakat e'rke hakvren.

13 Setemfvccetv, Ekvnvn epucasetskvres, *makat*, Eplehamen monkat erhonvpsen vhakv eteropotten *en heckekon*, vkvsvmkv em fvccetv eteropotten *en heckvtet* omekv.

14 *Hiyomet* omekv, vhakv este *setemfvccetv vcvkvyen* pucasvke taranet *omaken* omat, vkvsvmkvn ehvperke haken, setemfvccetv lopiceko taye haket os.

15 Vhakv cvpvkketvn vtotket omekv; estvmvn vhakv sekon omat, vhakv-kackv sekot omekv.

16 Monkv vkvsvmkv eteropotte *tes*, merkv etehoyvne *taren;* momat erhonvpse omvlkv setemfvccetv en yekce hakvren; vhakv ofv svpaklat tvlkuse tokon, momis Eplehame, omvlkeyat *pu*'rket omat, em vkvsvmkv ofv svpaklat, mvn *em ocvkvren*,

17 (Tvlwvvlke sulke e'rken ce hayis, *make* cokat vcvkvyen;) mv ohvkvsamvte ehomvn, *mvt* Hesaketvmeset *omat*, mv pvsatkvten wenahuecet, nanvke ocvkekat nanvke ocake omēn kicat.

18 Enhonrkv vnrvpen enhonrkv ofvn vkvsamvtet os, tvlwvvlke sulke e'rke hakvret; Cen honvpse momē tares, makat vcvkvyen.

19 Momet vkvsvmkv ofv yekcet omet, em vculkv ohrolope cukpe hvmkvteket omis, e 'na entis elat *tis* vkerricekot, monkat Sele en hopuetakhute elateu vkerricekates;

20 Hesaketvmese em etemfvccetvn elentappekates, vkv-

svmkvt sekon; momis vkvsvmkv ofv yekcet, Hesakctvmesen vkvsvmkvn emvtes;
21 Momet nake etemfaccvten momece tayes, kome hervtes.
22 Monkv *Hesaketvmeset* fvccetv vyoposken em ohvkerricvtet os.
23 Momen ohvkerricvtes, makat eme tvlkuse vrahkvn hoccet omekates,
24 Momis pumeu *epu* 'rahkvn, ep oh vkerricvranat, Cesvs pu Pucasen pvsatkvte a en kvwapvten oh vkvsamēn omat;
25 Pun naorketv vrahkvn wihokvte, pu fvccvke omet svpakleyvren hvtvm a kvwvpkvten.

SETENTVCKE 5.

Monkv, vkvsvmkv eteropotten fvccvke omēt svpaklet, Hesaketvmese ohfvccvn herkvn ocēs, pu Pucase Cesvs Klist eteropotten.
2 Mv eteropotte tan heyv herkv, mv ofv svpakleyat, eceye tayat oceyet omēt, Hesaketvmese en hvyayvke em enhonrkv ofvn epu 'fvcket omēs.
3 Momen mv tvlkusekon, estemerkvu es epu 'fvcket omēs, estemerkvt momis-kometvn vtotken;
4 Momen momis-kometvt nake es kerretvn vtotken; nake es kerretvt enhonrkvn vtotkan kerrēkv:
5 Momen enhonrkvt vlsecekot os; Hesaketvmese em vnokeckv, Puyvfekcv Vcake pu'mat etehoyvnen, pu feke ofvn hvmecicet omekv.
6 Pun yekce seko emunken, oketv orof, Klist holwvyecvlken em elvtet omekv.
7 Estimvt este faccv em eleko tayuse omet omekv, momis este enheroman em ele taye estet fekhvmke taye sase wites.

8 Momis Hesaketvmeset vnokeckv pum ocat biyomēn
kerkuecet os; holwvyecvlke toyeye emunkof, Klist pum
elvtes.
9 Monkv mucv mahvkvu, e catv eteropotten pu fvccc
omet svpaklēn, Cesvs eteropotten cvpvkketv enkvpvken
pu hesahokvres.
10 Vnrapvlke toyeye emunkof, E'ppuce em elkv etero-
potten Hesaketvmese ohfvcevn pu tenherkakvten omat,
mucv pu tenherkahkof mahvkvu, en hesaketv eteropotten
hesahokeyvret ok.
11 Momen mv tvlkusekon, momis ohvtvlakat pu Pucase
Cesvs Klist, mv etehoyvne etenherkv mucv pun heckvte
eteropotten, Hesaketvmese ofvn epu 'fvcket os.
12 Monkv este hvmke etehoyvnen naorketvt yvmv
ekvnvn ecehyen, naorketv etehoyvnen elkvu *eceyvtet*
omen, momen momat, omvlkvt naorkakvtet omekv, elkvt
omvlkvn oh vlakvtet omen,
13 (Vhakv *heckvte* vteken naorketvt ekvnv ofvn ocvtet
omekv, momis estvmvn vhakv sekon omat, *este* naorke
ohvkerrihocekot os.
14 Mome estomis, Atvme atat Moses vteken *Hesaketv-
meset* Atvme nak kicvte etohwvlvpkat omet naorkvkekate
tis elkvt ohmekkvtes, *Atvmet* mv vlvkvranvte vhaket omen.
15 Momis nakemkv enrahkv sekat naorketv omekot *os:*
hvmke en naorketv etehoyvnen sulket pvsatket on omat,
Hesaketvmese em merkv, momen estemkv merkv ete-
hoyvne *ocat,* mv este hvmke Cesvs Klist etehoyanat
mahvkvu sulken em ohvtvlaket os.
16 Momen nakemkv hvmke naorkvte omekot os.
Fvccceckvt hvmke eteropotte tates, ohfvcceckvn, momis
nakemkv enrahkv sekat, naorketv sulke omecicen, fvccc
ome huereṫvn omvtes.
17 Monkv este hvmke en naorketv eteropotten hvmke

etehoyvnen elkvt mekkvten omat; merkv momet fvccetv
estemkv sulke en heckvkvte mahvkvu hvmke Cesvs Klist
etehoyvnen hesaketv ofvn mekkvke tares.)
18 Monkv hvmke en naorketv eteropotten omvlkv oh-
fvccvke hakvren *fvcceckvt* oh *vlakvte* etvpomet, hvmke
em fvccetv eteropotten *estemkv enrahkv sekat* omvlkvn
oh vlakvtes, fvcce ome hueretvn, hesaketv oren.
19 Este hvmke vpohicekat omecicen sulket naorkvlke
hakvkvte etvpomet hvmke vpohicat omecicen sulket
fvccvke hahoyvret ok.
20 Momen naorketv sulke hakvren vhakvt eceyvtet os.
Momis estvmvn naorketv sulkvten omat, senhoyvnen
heromkvt sulket omvtes:
21 Momat elkv oren naorketvt mekkvte etvpomen he-
romkvt hesaketv yuksv sekat oren, pu Pucase Cesvs
Klist etehoyvnen, fvccetv eteropotten mekkvren.

SETENTVCKE 6.

Monkv naken makvraneya? Heromkvt sulkvren naor-
ketv ofvn emomecicvranē haks?
2 Mohmates; pumet, naorketv ohfvccvn pu pvsatkat,
estomēn mv ofvn ohvtvlaken emomeciceyvr haks?
3 Vnvcomēt Cesvs Klist ohfvccvn paptiskvkvtet omat
em elkv ohfvccvn paptiskvkvtet omen kerratskeko haks?
4 Monkv paptiskv eteropotten elkv ohfvccvn mv vpvket
pvsatkv omēn pu herihocēt os: Klist Erke en rakke ete-
ropotten pvsatkvte aenkvpvken akvwvpkvte etvpomen
pumeu hesaketv mucvse ofvn yvkapeyvren.
5 Em elkv vhake ofv tohkvlkēn pu 'hockvten omat, a
en kvwvpketv *vhakateu ofvn* matvpomeyvret ok.
6 Heyvn kerrēt, pum este vculat *mv* vpvken svraho-
hvtes, naorketv em ena yvmahkvren, momat ohvtvlaken
naorketvn em vtotkēkaren.

7 Mv elat naorketv ohfvccvn pucasseko haket omekv.
8 Momen Klist vpvken pu pvsvtkēt on omat, vpaket
hesahokvraneyatеn vkvsameyet os:
9 Klist pvsatkvten a enkvwapkvtet omat hvtvm elekon
kerrēt; elkvt ohvtvlaken ohfvnkekos.
10 Elvte tat vhvmkvn naorketv ohfvccvn elvtet, momis
hesakat tat Hesaketvmese ohfvccvn hesaket omekv.
11 Monkv cemeu matvpomen, Mehenwvn naorketv oh-
fvccvn pu pvsvtket, momis Cesvs Klist pu Pucase etero-
potten Hesaketvmese ohfvccvn pu hesahoket os, *komet*, e
vkerricvkes.
12 Monkv naorketvt ce 'na take elat ofvn, em eyackv
'mvpohickvn, ohmekikats.
13 Momet ce 'nalvcce naorketv es vtotketvn holwvyec-
kvn em wihkatskvs, momis pvsatkvte aenkvpvken hesa-
hoke omvket, Hesaketvmesen em e *wiket*, ce 'nalvcce
fvccetv es vtotketvn Hesaketvmesen em wikvks.
14 Naorketv ce pucaset omekaret ok: vhakv elecv
tokon, heromkv elecvn svpaklatsket omekv.
15 Monkv estome haks? vhakv elecv tokon, heromkv
elecvn svpakleyat omecicen naorkvraneya? Mohmates.
16 Estimv em vpohickvn vtotkvlken em e wikatskat,
mv em vpohicatskat em vtotkvlke, naorketvn elkv ohfvc-
cvn, monkat vpohickvn fvccetv ohfvccvt svpaklatskat
kerratskeko haks?
17 Momis, naorketv em vtotkvlke toyatskvtet, ce feke
take vten mv mvhakv em etelvckv cem wihokvten em
vpohicatskvte vrahkvn Hesaketvmeset vkvsvmkekvs.
18 Monkv naorketv ohfvccvn pucassеko hakatskat,
fvccetv em vtotkvlke hakatskvtes.
19 Ce 'navpeswv yekcekat omecicen este omit opunv-
yvyet os; ce 'nalvcce taken hvsvtketv tokat, momet hol-
wvyeckv em vtotkvlke holwvyeckvn em wikatskvte etv-

pomat, hiyomat ce 'nalvcce taken fvccetv em vtotkvlken hvsvtketvn em e wikvranatsket omekv.
20 Naorketv em vtotkvlke toyatskof, fvccetv ohfvccv pucasseko toyatskvtet omekv.
21 Monkv mv nanvke hiyomē es vlsatskat ofvn em ette estomēn ocatskvt haks? mv nanvke em eyuksvt elkv̄t omekv.
22 Momis hiyomat naorketv ohfvccv pucasseko momet Hesaketvmese em vtotkvlke ce hakvkat, cem etten hvsvtketvn, momet em eyuksv hesaketv meyuksv sekon ocatsket os.
23 Naorketv es em feketv elkvt omen, Hesaketvmese em estemkvt, Cesvs Klist pu Pucase eteropotten, hesaketv yuksv sekot omekv.

SETENTVCKE 7.

TECAKKVTE toyatskat, (vhakv kerrakan em punayvkit okikv,) este hesake vtekan vhakvt ohfvnket omen kerratskeko haks?
2 Hokte ehe ocat, e'he hesake vtekan vhakv vcvkvyen vwvnvket omekv; momis, ehet elen omat, vhakv *e'he ohfvccv* ocat enkvpvken enrecopket os.
3 Monkv *e*'he hesake emunken hunvnwv etin en liken omat, hoktarvn kihocvres; momis ehet elen omat, mv vhakv ohfvccvn pucasseko haket os; monkv hunvnwv eti en like estomis hoktarv tokot omes.
4 Monkv, tecakkvyvte toyatskat, Klist e 'na eteropotten cemeu vhakv ohfvccvn ce pvsatkvket os; etvn, mv pvsatkvte enkvpvken akvwvpkvten, etelvccvket omatsken, Hesaketvmesen etten en heckueceyvren.
5 Enavpeswv ofvn fulleyof, holwvyeckv vhakv etehoyvne ocakat en nekeyetvt, emette elkv oren heckuecetvn pu 'nalvccē ofvn vtotkakvtet omekv.

6 Momis hiyomat, mv ofv pu hvlatkat elet omen, vhakvn enrecopkeyet os, letv em vculkv ofv tokon, puyvfekcv em mucvskv ofvn vtotkeyvren.

7 Monkv naken makvraneya? Vhakvt holwvyeckv te? Mohmates. Momis vhakv etehoyvne tokon omat, naorketvn kerrvkatet os: vhakvt, Vleskahpetskvs, makekaten omat, vleskvpkvn kerrvkvnt omekv.

8 Momis naorketvt, vhakvt omecicen, vleskvpkv omvlkvn vc ofvn vtotkakvtet os. Vhakv sekan naorketvt elet *omvtet* ok.

9 Vhakv sekon hesakvyvte ocet omekv; momis vhakvt vlakof, naorketvt vhesaken, vnet elvyvtes.

10 Momen vhakv hesaketv ohfvccv *ocvte* elkv eroret *omen* hecvyvtet os.

11 Naorketvt, vhakvt omecice omecet, v'mvkerret, vhakvn es *cv* 'lecvtet omekv.

12 Monkv vhakv hvsvtket omen, nake *Hesaketvmeset pu kicvte* hvsvtket, fvccvt momet heret omekv.

13 Monkv vc ohfvccv nake herat elkv hakvte te? Mohmates. Momis naorketvt, mv nake herat eteropot ten elkvn vc ofvn vtotken, naorketvt omat heckvren; *momet* naorketv vhakv eteropotte holwvke here hakvren *omvtes*.

14 Vhakv puyvfekcv ohfvccvt omat kerreyet omekv; momis vnet enavpeswv *toyin* naorketv elecvn svlvfket *hueris*.

15 Mv momecvyat *em* vkvsvmvkot omekv, *Momecares*, komvyat, mvn momecvkot, naken enhomecvyat mvn momecvyet omekv.

16 Monkv, Momecares, komvkan momecin omat, vhakv heret *omat* em vkvsamvyet os.

17 Monkv mucv vtekat mvn momecat, vne tokon, naorketv vc ofv likat *momecet omes*.

18 Vc ofv, (cv 'navpeswv ofvn okis,) nake here likat sekot omen kerrikv, kometv vc vpaket omis, here momecetvn eshecvkot omekv.

19 Nake here komvyaten momecvkon, nak holwvke komvkan momecvyet ok.

20 Momen naken komvkan momecin omat, ohvtvlaken vne tokon, naorketv vc ofv likat mvn momecet os.

21 Monkv heyv vhakvn eshecis, heran momecetvn komvyof, holwakat vc vpaket os.

22 Ofv este vcvkvyat Hesaketvmese em vhakvn es vc afvcket omekv:

23 Momis cv 'nalvcce take ofvn vhakv etv vm vkerriekv em vhakv vnrapet, momet naorketv vhakv cv 'nalvcce take ofv ocat en svlvfke cv hayen eshecis.

24 Aeha! hunvnwv estemerkusvyat! heyv elkv em enan estimvt vm enrecopvr haks?

25 Cesvs Klist eteropotten Hesaketvmesen vkvsamis. Monkv mehenwvn Hesaketvmese em vhakvn vkerrickvn es em vtotkvyet os; momis cv 'navpeswvn naorketv vhakvn.

SETENTVCKE 8.

Monkv hiyomat mv Klist Cesvs ofvn fulle, enavpeswv vcvkvye tokon, puyvfekcv vcvkvyen fullakat *vnrvpe* ohfvccecky en sekot *omes.*

2 Cesvs Klist ofv hesaketv em Puyvfekcv em vhakvt naorketv elkv tepakat em vhakvn vm enrecopvtet ok.

3 *Hiyomet* omekv, vhakv, enavpeswv omecicat yekcekot omen, naken momeceko tayan, Hesaketvmeset E'ppucc mahusat, naorketvt omecicen, enavpeswv holwvyece vhake ofvn vtoten, enavpeswv ofvn naorketvn vnrvpen ohfvccecvtes;

4 *Pume*, enavpeswv vcvkvye tokon, Puyvfekcv vcvkvyen fulleyat ofvn vhakv em fvccetv esfvckvren.

5 Mv enavpeswv vcvkvyen fullat nake enavpeswv ohfvccv
ocakan *vkerricaken*, puyvfekcv vcvkvyen fullat puyvfekcv
enanvken vkerricaket omekv.
6 Enavpeswv em cyackvt elkvt *omen*, puyvfekcv em
eyackvt hesaketvt *omet*, herkvt omekv.
7 Enavpeswv em eyackvt Hesaketvmese vnrvpkvt omet,
Hesaketvmese em vhakv elecvn huerekos, momet elecv
hucretv umeko tayet omekv.
8 Monkv mv enavpeswv ofvn svpaklat Hesaketvmesen
afvceciceko tayes.
9 Momis cemet, enavpeswv ofv tokon, momis Puyvfekcv
ofvn svpaklatskēs, Hesaketvmese em Puyvfekcvt ec ofv
taken liken omat. Momis este estomis Klist em Puyv-
fekcvn ocekon omat, Klist enake tokot os.
10 Momen Klist ec ofv taken *liken* omat, naorketvt
omecicen ena elet *os;* momis fvccetvt omecicen puyv-
fekcv hesaketvt *omes*.
11 Momis Cesvs pvsatkvte aenkvpvken kvwapvte em
Puyvfekcvt ec ofv taken liken omat, ohvtvlakat mv Klist
pvsatkvten aenkvpvken kvwapvtet em Puyvfekcv ec ofv
take likat eteropotten ce 'na elv taken wenahuecvres.
12 Monkv, tecakkvyvte toyatskat, enavpeswv vcvkvyen
hesahokvraneyat, enavpeswvt epu 'huericvkekot os.
13 Enavpeswv vcvkvyen hesahokatsken omat, ce pvsat-
kvken, momis Puyvfekcv eteropotten ena em vtotketvn
ohfvnkatsken omat, hesahokatskvret ok.
14 Estomomuse Hesaketvmese em Puyvfekcvt evpayat,
mvt Hesaketvmese e'ppuce taket omakekv.
15 Hvtvm ce penkvlvkvre, svlvfketv em puyvfekcvn
cen heckvkekon, momis cenakueckv em Puyvfekcv, mv
etehoyvnen, Apv, *Pu*'rken makeyat cen heckvkvtet omekv.
16 Puyvfekcv mahusat, pum puyvfekcv take vpvken,
Hesaketvmese en hopuetake toyeyat akerret os:

17 Momen hopuetaket on omat, epucasvke taranat; Hesaketvmese *enaken* epucasvke taranat; momet Klist vpvken epucasvke taranat, vpvken pu 'stemérkēn omat, vpvken epu 'rakkvke taren.
18 Estemerketv hiyome ocakat, mv vrakketv ep ofvn heckvkvranat *setehopayesko* etetayet os, komvyet omekv.
19 Hesaketvmese e'ppuce take heckvke hakvranan nake hocackvte en neneheckv yekcat emehaket omekv.
20 Nakhahoyvte komat tokon, momis mv enhonrkv ofv svlvfkuecvtet omecicen, ehvperketv elecvn huerihocvtet omekv.
21 Nakhahoyvte etvwvt vhopvnkv en svlvfketv ossihocet omen, Hesaketvmese en hopuetake epucasseko svpvkletv vrakkat ofvn *svpvklvret* ok.
22 Nakhocackvte omvlkvt hihket, tohkvlken *nak'* en nokkat ofvn hiyomat oren nekeyakat kerreyet omekv.
23 Momen *mv* tvlkusekon, ohvtvlakat pume mahusat, Puyvfekcv emette enhvteceskvn pun hecket omat, pume mahusat tis, ecnakueckvn, *mv* pu 'na take enrecopkvren emehakēt ep ofvn hihkeyet os.
24 Enhonrkv etehoyvnen hesahokeyet omekv: momis enhonrkv heckat enhonrkv tokot os; *hiyomet* omekv, estet naken hecen *omat*, estomaten mvn ennenehece emunke haks?
25 Momis naken hecēkat em enhonrēn omat, momiskometvn es emehakeyet os.
26 Matvpomen Puyvfekcvt pu yekcvkekaten pum vnicet os; nake momvre here emekusvpvrancyat kerrēkot omekv, momis Puyvfekcv mahusat hihketv onahoyeko tayan es pum emekusapet omekv.
27 Momen estefeke taken heren hecat Puyvfekcv em eyackvn kerret os, Hesaketvmese *komat* vcvkvyen emekusapvlken em emekusapet omekv.

28 Momen nanvke omvlkvt, mv Hesaketvmese vnokecake, eme nak komat vcvkvye enhuehkvkvte en herakvre tohkvlket em vtotkaket omat, kerrēs.

29 Mv homv kerrvtet, E'ppuce vhake vhayvkvren homvn mellvtet omekv, tccakkvte sulke vpvke emette enhvteceskv hakvren.

30 Mv homvn mellvtet, mvu enhuehkvkvtet, mv enhuehkvkvte, mvu fvccvke omēn svpvklecet, momet fvccvke omen svpvklecvte mvu vrakkuecvkvtet omekv.

31 Monkv heyv nanvke ohfvccvn naken makvraneya? Hesaketvmeset pum vpvlhvmken *hueren* omat, estimvt epu'nrvpe *taye* haks?

32 Mv E'ppuce mahusan *est'* em encakekot, momis omvlkeyat epu 'rahkvn wikvtet, estomaten mv vpvken nak omvlkvn vkvsamuset pu'mvraneko haks?

33 Estimvt Hesaketvmese em enhopoyvkvte vnrvpen vrvhecvkvr haks? Hesaketvmeset fvcce omēn huericet *os*.

34 Ohfvcecat estimvt *o* haks? Klist elvte *tes*, momes momet mehenwvn akvwvpkvtes; momen ohvtvlakat Hesaketvmese em vkvpervn liket, pum emekusapet os.

35 Estimvt Klist em vnokeckvn pu tekvpicvr haks? Estemerkv, monkat feknokketv, monkat asseckv, monkat elauko, monkat enatvlketv, monkat penkvlkv ofv hueretv, monkat eslafkv-cvpkot *omvr* haks?

36 Hoccat vcvkayat, Ece 'rahkvn nettv temvpoken pu pvsvthoyet omen; yvpefikv pvsvthoyvrane omēn ep ohvkerrihocet omes.

37 Momis heyv nanvke omvlkv ofvn, mv epu 'nokecvte eteropotten, ohfvnkvlke semuntvlēn svpakleyet omes.

38 Elkv, monkat hesaketv, monkat encelvlke, monkat ohmekketv *ocakat*, monkat yekcetv *ocakat*, monkat nanvke hiyome *ocakat*, monkat nanvke taranat,

39 Monkat hvlwe, monkat sufke, monkat nakhocackvte
etv estomis, Hesaketvmese em vnokeckv, Cesvs Klist pu
Pucase ofv ocan pu tekvpicetv umeko tayes, komvye
heret omekv.

SETENTVCKE 9.

Klist ofvn mehenwvn opunayit, laksvkon, vm vkerric-
kvt, Puyvfekcv Vcakat ofvn,
2 Vn honne mahe ocet on, feknokketvn cv feke ofv
ocvye munkvt omat, a vn kerret os.
3 Vm etecakketvlke, enavpeswv vcvkvye cv 'nahvm-
kvlke vrahkvn, Klist vnaremv cv hayvren komvye taye
omet omekv:
4 Mvt Eslevlket omen; *Hesaketvmese* eenakuecvkvte,
momet hvyayvke, momet nak setemfaccvte ocakat, mo-
met vhakv emetv, momet *Hesaketvmese* em vtotketv,
momet setemfvccetv ocakat em *ocvket* os;
5 Erkvlke tate enaket *on*, mv aossen enavpeswv vcvkv-
yen Klist, omvlkv ohfvnkat, Hesaketvmese meyuksv-seko
vrakkuehocet omat *vlakvtet os.* Emen.
6 Hesaketvmese em opunvkv ehvperkv omvte omekon;
Eslevl en *honvpse* omvlkvt Eslevlket omvkekokv:
7 Momen Eplehame vhonvpset o estomis, mvt omvlkvn
en hopuetake tokot os: momis Iseke ofvn cen honvpsen
hocefkvkvres.
8 Heyvt *omes;* enavpeswv en hopuetake tat Hesaketv-
mese en hopuetake tokot omes; momis setemfvccetv en
hopuetake *en* honvpse mvt's komhoyet omes.
9 Heyvt setemfvccetv opunvkvt omekv; Heyv oketv
vcvkvyen vlvkares, momen Selet echuswv hunvnwvn
ocvres.
10 Momen *heyv* tvlkusekon, momis ohvtvlakat Lepekv
hu nvnwv hvmke, pu'rke Iseke, en nvrkehsof,

11 (*Hopuetakucet* hvte heckvkekot, monkat nake here, monkat holwakan momecvkeko emunken, Hesaketvmese momvres komvte, vtotketv omecicat tokon, momis mv enhuchkat omecicen enhopoyetv vcvkvye huervren;)
12 Semvculat semmvnettau em vtotkvres, *Hesaketvmeset* hokten kicvtet omekv.
13 Cekvpen vnokecit, Esan enhomecvyvtet os, *make* hoccat vcvkvyen.
14 Monkv naken makvraneya? Fvcetv tokat Hesaketvmese ofv *oce* te? Mohmates.
15 Moses *em punayet*, Mv em merrvyat em merrares, momet mv merkv em ocvyat merkvn em ocares, makvtet ok.
16 Monkv estimvt komat enake tokon, monkat mv letkat enake tokon, momis Hesaketvmese *este em* merrat enake *tes*.
17 Cokat Feleon *em punayet*, Heyv nake mahusat vrahkvn a ce huericvyvtet omes, vn yekce ec ofvn hecicit, yvmv ekvnv omvlkv ofvn cv hocefkvn kerkuehocvren, kicet omekv.
18 Monkv estimvn em merretvn komat em *merret*, estimvn komat wvnhecet omes.
19 Monkv vm *punayet*, Monkv estomaten *pum* mvtte omecet punaye munke haks? Naken koman estimvt vnrapvtet ome te? cv kicetskvres.
20 Monkos, hunvnwv toyetskat, momis ceme, Hesaketvmese vnrvpen vyoposketskat, estimv toyetske haks? Nake hahoyvtet, mv hayvten em *punayet*, Estomaten hiyomēn cv hayetskvt haks? makvre te?
21 Vrkvshayvt fakke eskvlke hvmke vrkvswv hvmke vrakkvren es hayet, etv vrakkekaren es hayetv yekcetvn oceko haks?
22 Hesaketvmeset, *en* cvpvkke heckuecetvn, momet

en yekce kerkuecetvn komet, momis-kometv hofunen
cvpvkketv nake-vcvnkv sumecvranat es emehakvten
omat,
23 Momet merkv nake-vcvnkv hvyayvken homv emete-
takuecvte ohfvccv em vrakketv en sulke kerkuecvren,
24 Pume tis, mv enhuehkvtet, Cusvlke tvlkekon, momis
Centilvlkeu, *pu mehakvten omat, estome* te?
25 Ose *hoccat* ofv opunaye etvpomet, Este cvnake tokv-
kekaten este cvnaken kicares; momet hokte vnokecke-
katen vnokeckan kicares.
26 Momen mome ocvres, estvmv, Centaket vm este
toyatskekos, kicvyvten, mvn Hesaketvmese wenakat en
hopuetaken kicvkares.
27 Momen Esivs Eslevl opunvyecet, Eslevl en hopue-
take em vhonkvtkv uehvtkv oktahv omēt o estomis,
nvcome vhoskat hesahokvres.
28 Vtotketvn poyet, fvccetv ofvn kocoknicvret ok,
momet vtotketv kocoknen Pucaset yvmv ekvnvn oh ha-
yvret ok, *maket* huehkvtes.
29 Momen, Esivs homvn makvte vcvkvyen, Scpeorv e
Pucaset nerkvn pum wikekaten omat, Sotomv omēt on,
Komalv omvken pu hakvnt os.
30 Monkv naken makvraneya? Centilvlket, fvccetvn
vcvkvpeyekatet, fvccetvn epoyvkvtet os, mv fvccetv vkv-
svmkv etehoyvne ocat.
31 Momis Eslevl, fvccetv em vhakvn vcvkayvtet, fvccetv
em vhakvn epoyekatet os.
32 Estoman? Vkvsvmkv eteropotte tokon, vhakv em
vtotketv eteropotten *hopoyakvtet* omekv. Mv cvto elen-
tappueckvn oh elentappakvtet omekv;
33 Hoccat vcvkvyat, Hecvs, Sivn ofvn cvto elentappuec-
kvn, momet cvto esemmvttetvn licares, momen estimvt
mvn oh vkvsamat vlsekares.

SETENTVCKE 10.

TECAKKVYVTE toyatskat, Eslevl ohfvccv cv feke em eyackvt, momet Hesaketvmesen emekusapvyat heyv tes, hesahokvren.

2 Hesaketvmese ohfvccv vkerrickv yekcen ocakat a en kerrakikv, momis kerretv vcvkvye tokot os.

3 Mvt, Hesaketvmese em fvccetvn kerrekot, eme mahusat em fvccetvn ahuericetvn hopoyet, Hesaketvmese em fvccetv elecvn svpaklvte sekot omekv.

4 Vkvsamat vtekat, Klist vhakv em eyuksvt en hueret omekv, fvccetvn.

5 Moses vhakv em fvccetvn opunvyecet omekv, Mv este mv nanvken momecat mv ofvn hesakvres, *makat.*

6 Momis fvccetv vkvsvmkv etehoyvne-ocat hiyemēn opunayet os; Estimvt, akvwvpiket hvlwe-tvlofvn eceyvr haks? (Klist ashvtvpketvn oket,) ce feke ofvn mahketskvs.

7 Monkat, Estimvt sufkan vkhvtvpkvr haks? (Klist pvsatkvten aenkvpvken akvwvpetvn oket.)

8 Momis naken make te? Opunvkvt ece 'wolet, ce cukwv ofvn, momet ce feke ofvn oces; vkvsvmkv opunvkv erkenakeyat mv tes:

9 Heyvn *makat,* Pucase Cesvs ce cukwvn es kerkuecet, Hesaketvmeset pvsatkvten aenkvpvken kvwapvtet omat ce feken es vkvsamētsken omat, ce hesakvres.

10 Estet fvccetv oren efeken es vkvsamen, kerkueckv vhesaketv orat ecukwv eteropotten hayet omekv.

11 Estimvt mvn oh vkvsamat vlsekares, Cokat maket omekv.

12 Cusvlke Klekvlke tepakat temvrahketv sekot omekv: Pucase hvmke omvlkv ohfvnkat ohhuehkakat omvlkv ohfvccv nake-ocvt omekv.

13 Estimvt o estomet, Pucase e hocefkvn oh huehken omat, hesakvrct ok.

14 Monkv estimv oh vkvsvmvkekatet estomēn oh huehkykvr haks? momet mv ohfvccv pohvkvte sekan estomēn oh vkvsvmvkvr haks? momet, erkenvkv sekon, estomēn pohvkvr haks?
15 Momen vtotvkhoyekon omat, estomēn erkenvkhoyvr haks? cokat vcvkvyat, Mv herkv em opunvkv-herv erkenvkakat, momet nake herake ohfvccvn opunvkv estafvcecicvken esyicat e'le take mvtawwvt herakusa!
16 Momis opunvkv-herv omvlkvt em vpohicaket omekot os. Pucasē, estimvt pun kerkueckvn vkvsamvt haks? Esivs maket omekv.
17 Monkv vkvsvmkvt pohetv eteropotten *vlaken*, pohetvt Hesaketvmese em opunvkv eteropotten vlaket omekv.
18 Momis pohvkekate te? makis. Mehenwvn momes, En hake take yvmv ekvnv omvlkvn hvmecicen, em opunvkvt ekvnv yuksvlken oricvtet os.
19 Momis makvyet os, Eslevl kerrekate te? Enhvteceskvn, Moses, Este tokvkekan vfekcakhetv oren es ce 'lesecicet, etvlwv hacohakan es ce cvpvkhokicvkares, maket os.
20 Momis Esivs, fekhvmke mahet, Mv cv hopoyvkekatet es cv hecaken, mv vc vpohvkekatet em e heckuecvkvyvtes maket os.
21 Momis Eslevl *em punayet*, Nettv temvpoken este vpohicvkeko, momet pvlken vyoposkakat cv'nken a em wiyvkvyvtes, maket os.

SETENTVCKE 11.

Monkv makvyet os, Hesaketvmeset em estvlken etvn vhepakvt haks? Mohmates. Vneu, Pencvmen em vliketv, Eplehame en honvpse aosse, Eslevlke toyikv.
2 Hesaketvmeset, em esten, mv homvn kerrvtet, etvn vhepakvke sekates. Cokat Elivs ohfvccv nake makan

kerratskeko haks? Eslevl vnrvpen Hesaketvmesen em
punayet hvmmakvtet omat;
3 Pucasē, cem owalvlken pvsatet, cem altvn lekvfle-
cakvtet os; momet, vntvlkuset vc vhosket omen, vn
hesaketvn hopoyakes.
4 Momis Hesaketvmeset em vyoposkat naken make
haks? Hunvntake cukpe-rakko kolvpake, mv Pevl *vhakan*
ehomv etorkowv taken kunhicvkvte sekan e em vcvyecv-
kvyvtet os.
5 Monkv hiyomat tis heromkv em enhopoyetv vcvkvyen
vhoskat ocet os.
6 Momen heromkv etehoyvnet on omat, ohvtvlaken
vtotketv etehoyvne tokot *os:* monkon omat, heromkvt
ohvtvlaken heromkv tokot os. Momis vtotketv etehoyv-
nen *omat*, ohvtvlaken heromkv tokot os; monkon omat,
vtotketvt ohvtvlaken vtotketv tokot os.
7 Monkv estome te? Eslevl naken hopoyvtet epoye-
kon, momis enhopokvtet epoyet omen, vpvlwvt hecvkeko
hakvtes, mucv nettv oren:
8 (Hoccat vcvkayat, Hesaketvmeset nockv em munkvn,
eturwvn hecvkekaren, ehvcekon pohvkekaren emakvtes.)
9 Momen Tewe, Em ohhompetvt, naksenkvnhetv, mo-
met nake esepueckv, momet es elentappueckv, momet es
em feketvt en hakvkekvs:
10 E turwv taket ohyomuckvkekvs, hecvkekaren, mo-
men e'ra taken kunkuhicvs, estofis, maket os.
11 Monkv makvyet os, Pvlatkvren elentappakvtet o
haks? Mohmates; momis mv pvlatkvte eteropotten
vhesaketvt Centilvlke em vlakvtet os, *Cusvlket* vfek-
cakhvke hakvren.
12 Momēt on, em vhopvnketvt yvmv ekvnv en nakockv,
momet em vhonkvtkv kocuknickvt Centilvlke en nakockv,
haken omat, en sulketvt mahvkvn mvt *hakekare* te?

13 Centilvlke toyatskat, cem punayvkis, Centilvlke em
vpastel toyikv; vm wiketvn vrakkuecis:
14 Estome estomis cv 'navpeswv *mahusan* vfekcakhetv
oren neke huecit, momet vpvlwvn hesahuecvve taven
omat.
15 *Hesaketvmeset* etvn vhepakvtet yvmv ekvnv em
etenherketv haken omat, evpvyvkat nake *tar haks*, pvsat-
kvten a en hesaketv tokon omat?
16 Momen emette enhvteceskv vcaket on omat, eskvl-
kateu *vcakes;* momen yvlonkvt vcaken omat, elvcceu
vcacvket omekv.
17 Momen elvcce vnvcomet a kvcekvket omen, ceme,
olefv semvnole toyetskat, mv *mehenwakat* vpvken olefv
en yvlonkv en nehetv tepakan ete'm ocatsken omat.
18 Elvcce vnrvpen ekvsahmetskvs. Momis ekvsamets-
ken omat, yvlonkvn hvlatetskekon, yvlonkvt ce *hvla-
tet* os.
19 Monkv, Elvccet a kvcekvtes, oh rvfkaren, makets-
kvres.
20 Momes; vkvsvmvkekat svrahkvn a kvcekvtes, momen
vkvsvmkv eteropotten hueretsket os. Vkerrickv hvlha-
wan ohcetskvs, momis penkvlvs:
21 Hesaketvmeset elvcce olefv em munkv vcvkvye oca-
kat vcvyecvkekaten omat, *vketecvs*, cemeu ece 'cvyeceko
witet ok.
22 Monkv Hesaketvmese en heromkv en yekcetv tepa-
kan hecvs; mv pvlatkvte ohfvccvt *on omat*, yekcetvn;
momis ec ohfvccv heromkvn, mv en heromkv ofvn fek-
honnetsken omat; monkon omat, cemeu a tvcketskvres.
23 Momen eme takeu vkvsvmkv toko ofvn fekhonnv-
keko emunken omat, oh rvfkvkvres; Hesaketvmeset
hvtvm oh rvfrice tayet omekv.
24 Momet omen cemet, mv em munkv vcvkvye olefv

semvnolet on, a cc tvcken, *nake hocackvte* em munkv vnrvpen olefv heran oh rvfketskvten omat, heyv, *elvcce* mehenwakat, em munkv vcvkvye elvccet omakat mahvkvn em olefv mahusan oh rvfkvkar haks?

25 Tecakkvte toyatskat, Centilvlke etemvpoketv ascehirehoceko emunken, vpvlwusen turhecekat Eslevl oh cakkvtet os; heyv nake ehkat kerrekot *svpaklatskvren* komvkot os, Pu hoporrenet os, *komet*, e oh vkerricatske witet ok.

26 Momen momēn Eslevl omvlkvt hesakvres, cokat vcvkvyen; *Holwvke* aossicvt, Sivn aosiyet, Cekvpe en holwvyeckvn em vkueyicvres.

27 Heyvt etemfvccetv em ocvyat omekv, en holwvyeckv taken em vkuehuecvyof, *makat*.

28 Opunvkv-herv ohfvccvt on *omat*, ece 'rahkv taken vnrapvlket *omakes;* momis enhopoyetv ohfvccv tat, erkvlke vrahkv taken vnokeckvket *omes*.

29 Hesaketvmese en nakemkv enhuehketv tepakat vkerrickv-etickv vpvkekot omakekv.

30 Oketv hoyvnakvte ofvn Hesaketvmesen vkvsamatskekis, eme take vkvsvmvkekat eteropotten hiyomat merkv cen heckvkvte etvpomen;

31 Heyvn, hiyomat vkvsvmvkekates, merkv cen heckvte eteropotten eme taken merkv en heckvkvren.

32 Hesaketvmeset, omvlkvn em merrvkvren, omvlkvn vkvsvmvkekat ofvn em vkhottvtet omekv.

33 Mvtawwvt Hesaketvmese en hoporrenkv en nakkerretv hokkolvt sufket *omeko* haks! Em ohfvcceckv ofv kerrēsko tayen, ēm vyetvn eshecesko tayuset os!

34 Momēt omekv, estimvt Hesaketvmese em vkerrickvn kerrvt haks? monkat estimvt etempunayvt omvt haks?

35 Monkat estimvt homvn ehmen, pvlken em fehokvr haks?

36 Nanvke omvlkvt eme avtet, eme eteropottet, eme em ocvket omekv; vrakketv em ocekvs, emeyuksv sekon. Emen.

SETENTVCKE 12.

Monkv, tecakkvte toyatskat, Hesaketvmese em merkv take vcvkvyen, ce'na take nake ematske wenake, hvsvtke *momet* Hesaketvmese afvcecican ematskvren ce'nkusapvkvyet os; *mvt* nake momatskvre tetayet ok.

2 Momen yvmv ekvnvn vhahyatskvs, momis cem vkerrickv ohmucvseckv eteropotten mvrahkvke hakvkes, Hesaketvmese nakkomat here inomet afvcecice momet temvpokan eskerratskvren.

3 Heromkv vn heckvte eteropotten este ece 'pakvkat vtekat em *punayit heyvn* makvyet omekv; Momvre tetaye senhoyvnen *e* oh vkerricekot, momis mahlvpvtken *e* oh vkerricvs, Hesaketvmese este vtekaten vkvsvmkv svkerkan emvte vcvkvyen.

4 Ena hvmkat enalvcce sulken ocēt, momen enalvcce omvlkv em vtotketv hvmkuset omekon;

5 Mv etvpomen, pume, sulke *toyeyat*, Klist ofv ena hvmket omet, omvlkeyat etelvcvke toyēkv.

6 Monkv nanvke *Hesaketvmeset* pu'mvte, heromkv pu'mvte vcvkvye temvrahrvken ocēn, owalctvt on omat, vkvsvmkv svkerkat vcvkvyen *owalvkeres;*

7 Monkat vtotketvt, vtotketvn *vfvstvkeres;* monkat mv mvhayat mvhayetvn;

8 Monkat estemvcahnat, emvcahnetvn; estit nake estemat mehenwetv ofvn momeccekvs; emwiketv huerat vfekcakhetvn es *vfvstekvs;* merkvn heckuccat afvcketvn es *em merrekvs.*

9 Vnokeckv vhayetv vpvkekan ocekvs. Holwakat en homecet, heran hvlvtvks.

10 Tecakkvte em vnokeckvn 'setenokeecusvkes, vrakkueckv ofvn *e oh vkerricetskat* senhoyvnen *est'* vrakkuecet.

11 Vtotketv ofv enhorrvkekot; vkerrickv ofv vfekcakhet; Pucasen em vtotket;

12 Enhonrkv ofvn afveket; estemerketv ofvn momiskomet; mekusvpkv ofv emomecicet emunket;

13 Vkvsamvlke nake enkusvpketvn vfastet; etenheromkvn vcvkvpeyet;

14 Mv ece'ssecakan heren opunvyecvkes; heren opunvyecet, ohtvhihkatskvs.

15 Afvckakan vpvken afvcket, hvkihhokan vpvken hvkihkvkes.

16 Vkerrickv hvmkusen ete'm ocvkes. Nake hvlhawan stoskomekot, este kvncvpakan etenheromvkes. Hoporrenvke toyēs, komet, e ohvkerrihcatskvs.

17 Holwakan holwakan estimvn pvlken ehmatskvs. Este omvlkv ehomvn fvccen naken epoyvkes.

18 Mome tayen omat, umatske taye vcvkayat, este omvlkv vpvken herketv ofvn fullvkes.

19 Vnokeckatskat, e ohfvccvn pvlehcatskvs, momis cvpvkketvn em etektvnecvkes. Empvlecetv cvnaket's; vnet fekares, Pucaset maket os, *make* cokat vcvkvyen.

20 Monkv cen horret elvwet on omat, hompicvs; cwvnhken omat, eskuecvs; hiyomecetskat torawv vhethoken e'kvn em oh vpoyetskvres.

21 Nake holwakat ce muntvlekon, nake heran nake holwakan es ohfvnkvs.

SETENTVCKE 13.

Est'em Puyvfekcv vtekat yekcetv ohfvnkakat elecvn huerekvs. Yekcetv Hesaketvmese avtekat sekot omekv; yekcetv ocakat Hesaketvmeset mellvtet omekv.

2 Monkv mv yekcetv vnrapat nake Hesaketvmese mel-
lvten vnrapet os; momen mv vnrvpakat ohfvcceckvn c cn
heckuecvkvres.
3 Ohfvnkvlket vtotketv herakat tokon, holwvhokan
vpenkvlecet onkv. Monkv yekcetv em penkvletvn ce
yaceko haks? nake heran momecetsken, mvt vkvsvmkvn
ce'mvres:
4 Hesaketvmese em vtotkvt omekv, es cen hervren.
Momis nake holwakan momecetsken omat, penkvlvs;
eslafkv-cvpkon chvperkvn hvlvtekot omekv; Hesaketv-
mese em vtotkv estemerricvt holwvke momecan cvpvk-
ketvn *ohvlvkuecvranat* hueret omekv.
5 Monkv vpohicvket svpvklvranatsket omes, cvpvkketv
vrahkv tvlkekon, momis eohvkerrickvu vrahkvn.
6 Momen ohvpakat *hiyomēt* omekv; heyv vrahkvn
ekv-feketvn fekatsket os, mvt, heyv nake mahusat vfv-
stake emunkvt, Hesaketvmese em vtotkvlket omakekv.
7 Monkv nake vhuericakat omvlkvn vhuerakan em fe-
kvkes, nake-oh-feketv *vhuericakat* nake-oh-feketvn; ekv-
feketv *vhuericakat* ekv-feketvn *em feket*, em penkvlvranan
em penkalet, vrakkuehocvranan vrakkuecet.
8 Este estomis, etenokeckv tvlken ece *'huericen*, nake
etvn ece 'huerihcats; mv *este* etvn vnokecat vhakvn
esfvcecvtet omekv.
9 Heyvt, Hoktahretskvs, Elehcetskvs, Horkohpetskvs,
Fvccekon akcriyetskvs, Vleskahpetskvs, momen vhakv
etv ocen omat, heyv opunvkv ofv etohkvlken ocet omekv,
E vnokecetskat etvpomen cem vwolicvn vnokecvs.
10 Vnokeckvt em vwolicvn holwakan em vtotkekot os;
monkv vnokeckvt vhakv esfvceckvt omes.
11 Momen heyvn, oketvn kerret, nocvtc ahonecetv
hvse-vkerkv momvre heret *omen kerret;* hiyomat pum
vhesaketvt vkvsameyvten sem vwolet omekv.

12 Neret hoyvnvranuscs; nettvt vwolicces; monkv yo-
mucke em vtotketvn vpvlatet, hvyayvke setepokvn
vccvkeres.
13 Nettv ofv omēn, fvccen yvkvpvkeres; eshvyvtketv
hackv tepakat ofv tokon, hoktarkv nake yvmahkueckv
tepakat tokon, etepokv vleskvpkv tepakat ofv tokon:
14 Momis Pucase Klist Cesvn vccvkes, momet enav-
peswv em eyackvn em chopahkatskvs.

SETENTVCKE 14.

Vkvsvmkv ofv yekcekan cvpvyvkes, *momis* punvkv setenrvpkv kerkvkekan ascehuecekot.
2 Hvmket, Nake omvlkvn hompvye tayes, *komet* vkv-
samen, etv, yekcekat, nakvhockucen hompet omekv.
3 Hompat hompekan enhomehcats; momen hompe-
kat hompaten ohfvccehcats; Hesaketvmeset evpayvtet
omekv.
4 Cemet, esto etv em vtotkvn ohfvccecetskat, estimv
toyetske haks? E pucase mahusat ohfvccvn hueret
monkat latket os; momet huervres; Hesaketvmeset
huerice tayet omekv.
5 Hvmket nettv hvmken nettv etv senhoyvnen vkerricet
os; hvmkat nettv omvlkvn *temomvlkusen* vkerricet os.
Este vtekat em vkerrickv mahusat ofvn esfvcken vkvsv-
mekvs.
6 Nettv vrakkuecat Pucase ohfvccvn vrakkuecet os;
momen nettv vrakkuecekat Pucase ohfvccvn vrakkuece-
kot os. Hompat Pucase ohfvccvn hompet os, Hesaketv-
mesen vrakkuecet omekv; momen hompekat Pucase
ohfvccvn *omes*, hompekat, momet Hesaketvmesen vrak-
kuecet os.
7 Epu 'pakat hvmkusis e vrahkusen wenaket omekon,
nvpvt e vrahkusen elekot os.

8 Wenahokēn omat, Pucase ohfvccvn wenahokeyet os,
monkat pvsatkēn omat, Pucase ohfvccvn pvsatkeyet
omekv; monkv wenahoket, monkat pvsatkeye estomis,
Pucase enake toyēs.
9 Heyv vrahkvn Klist elvtet, akvwvpiket, hvtvm hesa-
kvtes, pvsatkvte hesahokat esyomat e Pucase hakvren.
10 Momis estomaten tecakketskan ohfvccecetske haks?
monkat estomaten tecakketskan ehvperkuecetske haks?
omvlkeyat Klist em fvcceckv ohliketv ehomvn svpvklv-
raneyet omekv.
11 Hesakvyat *etvpomen*, etorkowv omvlkvt cv *homvn*
pekohlen, etulaswv omvlkvt Hesaketvmese ehomvn oh-
kerkuecvres, Pucaset maket os, *make* hoccet omekv.
12 Monkv omvlkeyatet Hesaketvmese ehomvn e ohker-
kuecvraneyet os.
13 Monkv ohvtvlaken etohfvccecet ohmeyates; momis
heyv min fvccecet, este estomet elentappueckv, monkat
naorkepueckvn etecakkan ehomvn lihcats.
14 Klist Cesvs ofvn *heyvn* kerrit, komvye heret omes;
eme ofvt on omat nake hvsvtkekat sekot *os;* momis
nake, Hvsvtkeks, komat ehomvn hvsvtkekat *tes.*
15 Momis *cen* hompetvt tecakketskan e feken en nok-
kicen omat, hiyomat vnokeckv vcvkvyen aretskekot os.
Mv Klist em elvten cen hompetvn es sumecihcetskvs.
16 Monkv cen heretvn hoiwvken opunvyehohcats;
17 Hesaketvmese em ohmekketvt hompetv esketv tepa-
kat tokon, momis fvccetvt, herkvt, afvcketv Puyvfekcv
Vcakat ofv ocat esyomat omes.
18 Mv heyv nanvke ofvn Pucase em vtotkat, Hesaketv-
mesen afvcecicet, esten afvcecicet *omes.*
19 Monkv herkv enanvken *vcvkvpeyet*, nake etemvnickv
ocakan vcvkvpeyvkeres.
20 Hompetv vrahkvn Hesaketvmese em vtotketvn

hopahnetskvs. Mehenwvn nanvke omvlkvt hvsvthvket
omis, mv este mv omecicen elentappet hompat, mvt eme
ohfvccvn holwvket *omes*.
21 Vpeswvn hompekot, monkat pvrko-opuswvn eskekot,
monkat *nake estomis* mv omecicen tecakketskat elentap-
pet, monkat naorket, monkat en yekcen es en sumkc
tayan *hompekan* heres.
22 Vkvsvmkvn ocetske haks? Hesaketvmese ehomvn
e ofvn ocvs. Mv este nake em etektvnecat ofvn e ohfvc-
cecekat afvcket *omes*.
23 Momen mv en kerkekat hompen omat, ohfvccehocet
os, vkvsvmkvn es hompekot omekv; nake vkvsvmkvn
avtekat holwvyeckvt omekv.

SETENTVCKE 15.

Monkv pume, yekcakeyat, e afvccecicēkot, yekcvkekat
en yekce sekan kvwvpvraneyet os.
2 *Pum* vwolicvn *en* hervren nake vnickv ofvn omvlkeyat
afvcecicvkeres.
3 Klist tis e afvcecicekatet ok; momis, Ce tvklecakat
en tvkleckv take vc oh latkvtes, *make* hoccat vcvkvyen.
4 Nanvke estomis homvn cokakat, pu mvhayat coyvk-
hoyvtet ok; cokat momis-kometv emahlvpvtketv tepake
omecicat eteropotten enhonrkvn oceyvren.
5 Momen momis-kometv emahlvpvtketv tepakat en
Hesaketvmeset, Klist Cesvs vcvkvyen vkerrickv hvm-
kusen ete'm ocatskvren ce'mvkate!
6 Momat vkerrickv hvmkusen, ecukwvn hvmkusen
Hesaketvmese, mv pu Pucase Cesvs Klist Erken es
vrakkuecatskvren.
7 Monkv Klist Hesaketvmese em vrakketv vrahkvn epu
yvpayvte etvpomen ete yvpvyvkes.
8 Monkv Klist, erkvlke nake etemfvccakvte yekcvkue-

cvren, momet Centilvlket Hesaketvmesen, *em* merkv vrahkvn vrakkuecvkvren, Hesaketvmese em mehenwetv vrahkvn svkvmsiskv vtotkvt omvtes, makvyet os;
9 Heyv omecicen Centilvlke vpvken ec ohkerkuecares, momet ce hocefkvn vyvhikares; *make* cokat vcvkvyen.
10 Momen hvtvm, Centilvlke toyatskat, em estvlke vpvken afvckvks, maket os.
11 Momen hvtvm, Hesaketvmesen vkvsvmvkes, Centilvlke omvlkatskat, momen, este omvlkatskat, mvn vrakkuecvkes.
12 Momen Esivs hvtvm maket os, Cvse en yvlonkvt ocvres, momet mv Centilvlke ohmekketvn akvwvpkvranat; mv ofvn Centilvlket enhonrvkvres.
13 Momen enhonrkv en Hesaketvmeset vkvsvmkv ofvn afvcketv herkv tepakat omvlkvn es ce fvcecekvs; Puyvfekcv Vcakat en yekcetv eteropotten enhonrkv esfvcken ocatskvren.
14 Momen, tecakkvyvte toyatskat, vne mahusat, ec ohfvccv taken heyvn komvye heres; ceme takeu heretv es fvcket omet, kerretv omvlkv es fvcket, momet ete'm vcahnatske taye svpaklatsket os.
15 Mome estomis, tecakkvyvte toyatskat, ece 'kerricepuecit, heromkv Hesaketvmese a'mvtet omecicen, fekhvmketv ohvtvlaken kvpvkusen es cen hoccihcvkis.
16 Centilvlke ohfvccv, Hesaketvmese em opunvkv-hervn es vtotket, Cesvs Klist em vtotkv taren, Centilvlke nake *Hesaketvmese* em wihokvtet, Puyvfekcv Vcakat eteropotten vcake haket, afvcecicet omvren.
17 Monkv Cesvs Klist eteropotten naken es ekvsvmvye tayat ocvyet os, mv nanvke Hesaketvmese ohfvccv ocakat ofvn.
18 Nanvke etvn opunvyecetv fekhvmkvkot, mv nanvke Klist, Centilvlke vpohicvke hayvret, opunvkv vtotketv

tepakat etehoyvnen nakeskerkv, nakestomahake esyomc
yekcakat eteropotten, Hesaketvmese em Puyvfekcv en
yekce eteropotten, cv tehoyvnen momecate tvlkusen
opunvyecetv fekhvmkaret ok;
19 Momat Celuslvme aenkvpvken afolotken Elelekvn
oren Klist em opunvkv-hervn esfvcken erkenakvyvtet os.
20 Momes, hiyomen opunvkv-hervn erkenvketvn vcevl-
lvyvtet omes; Klist hocefhoyekan erkenakvyvtes, estc
eti em enlikvn cukon oh hayvkaret:
21 Momis cokat vcvkvyen, Mv ehomvn hocefhoyekat
hecvkvres, momen pohvkekatet kerrvkvres.
22 Momen heyv omecicen cem vlvketv taken *komvyis*,
tayen v'mvnvttehocet omvnks.
23 Momis hiyomat estvmv *erkenakvye tayan* ohvtvlaken
ocvkokv, momet ohrolope sulken cem vlvketv taken cv
yace heret omvtet ok,
24 Estofvn Spene *ekvnvn* ayin omat, cem vlvkvkares;
ayvyof ce hecvkares, *komit*, momet, Mvn vyaren vm
vnicvkvres, ce komit, enhonrkvn ocvyet omekv; *mvn
rorvyat* enhomvn ce *hecvkvyat* estonkon cv mahlvpatkcn
omat.
25 Momis hiyomat, emekusapvlken *heromkvn es* em
vfvstvkaret, Celuslvmen ayis.
26 Mv Masetonev Ekiv tepakan vpokat mv mekusapvlke
estemerrvke Celuslvme vpokan heromkv vnvcomen em
vtotvketvn es afvckvket omvnkekv.
27 Mehenwvn *mvn* es afvckvket omes; momen eme
taken vhuericvket omes. Mv nake puyvfekcv ohfvccv
ocakat enaken Centilvlket etencawvlke hakvten omat,
mvn nake enavpeswv ohfvccv ocakan es afvstvkvre nake
momecvkvranat tes.
28 Monkv heyvn momecit, heyv emetten heren em
wikakvyof, Spenen eceyvranit ye cen hoyvnvkares.

29 Momet cem vlakvkvyof, Klist em opunvkv-herv em
merkv em fvcketv ofvn vlvkvranvyan kerris.
30 Momen, tecakkvyvte toyatskat, vm emckusapatskat
vc vpaket vcevllatskvren pu Pucase Cesvs Klist vrahkvn,
momet Puyvfekcv em vnokeckv vcvkvyen ce'nkusa-
pvkis;
31 Vkvsvmvkekat Cutev ofv vpokan enkvpvken cv
huerihocen, vtotketv Celuslvmen vfastvranvyat emekusa-
pvlket es afvckvke taren;
32 Hesaketvmese komat eteropotten afvcketv ofvn cem
vlakit, centake vne esyomeyan pu yekcvkehakvren.
33 Monkv herkv en Hesaketvmeset omvlkatskan ece
'pakvkekvs. Emen.

SETENTVCKE 16.

Fepe tecakkeyvte, mekusvpkv-cuko Senklevn ocat em
vtotkvn heren cem opunvyecvkis;
2 Momat mekusapvlket momvkvre here omet, Pucase
ofvn evpayet, nakvfvstetv estomis mv ohfvccv *em vni-
catskvre* enkusapkat ofvn em vnicatskvres; *este* sulken
em *vnicet,* vneu vm vnicvtet ok.
3 Pvselv Akwelv tepake Klist Cesvs ofv vtotkvlke vm
etohkvlketv;
4 Vn hesaketv vrahkvn e'nokwv take mahusan wvke-
cakvten vsekvkvtcvs; mvn vne tvlkekon, momis Centi-
lvlke em mekusvpkv-cuko omvlkvt vkvsvmvket os.
5 Momet mekusvpkv-cuko *vtehkvlke* en cuko take-vpo-
kan *vsekvkvtcvs.* Epenetvs vm vnokeckuse, Klist ofv
Ekiv emette enhvteceskvn vsekvkvtcvs.
6 Mele, tayen pum vtotkvten, vsekvkvtcvs.
7 Antlonekvs Cunev tepake, vn nakvlke, svlvfkvlke
vm etohkvlketv, mv vpastelvlke vpvken este pohkvke,
cv homv Klist ofvt omakvten vsekvkvtcvs.

8 Amplevs, Pucase ofv vm vnokeckan vsekvkvtcvs.
9 Vpene, Klist ofv pum vnicv, Stekes vm vnokeckat tepakan vsekvkvtcvs.
10 Epeles, Klist ofvn eskerhoyvten vsekvkvtcvs; Alestapulvs en *cuko-vtehkvlken* vsekvkvtcvs.
11 Vn nake Helotevn vsekvkvtcvs. Pucase ofvn svpakle Nasesv en *cuko-vtehkvlken* vsekvkvtcvs.
12 Tlifenv Tlifosv tepake, Pucase ofv vtotkakan vsekvkvtcvs. Pvses vnokecke, hokte Pucase ofvn tayen vtotkvten vsekvkvtcvs.
13 Lufvs, Pucase ofvn enhopokat, momen vne tepakeyat *pu*'cken vsekvkvtcvs.
14 Esenkletvs, Flekvn, Hvmas, Petlopvs, Hvmes, tecakketvlke vpvkakat esyoman vsekvkvtcvs.
15 Filalokvs, Culev tepake, Nelevs e'wvnwv tepake, momet Olempvs, momet mekusapvlke vpvkakat omvlkvn vsekvkvtcvs.
16 Afvnketv vcakan es ete 'sekvkvtcvs. Klist em mekusvpkv-cukot ece 'sekakvket os.
17 Momen, tecakkvyvte toyatskat, mvhakv kerratskvte vnrvpen fullet, etekvpvketv elentappetv esyoman omecicakan vketecet, em e fulecatskvren ce'nkusapvkis.
18 Mv omakat, pu Pucase Cesvs Klist tokon, e'nvrke taken em vtotkaket, opunvkv herakan, momet opunvkv yvmvskvken *este* nakkerrvkekat e'feke taken es ehosvkuecaket omekv.
19 Cem vpohickv take *ohonvkv este* omvlkvn em vlakvtet omekv. Monkv ece 'rahkv taken vc afvckes; mome estòmis nake herat ohfvccvn hoporrenvket, momis nake holwakat ohfvccvn nakkerrvkekot *omatskvren* cv yacet os.
20 Momen herkv en Hesaketvmeset ce'le take elecvn lvpken Setvnen tonufvres. Pu Pucase Cesvs Klist en heromkvt ece 'pakvkekvs Emen.

21 Temorevs vtotkv vm etohkvlketv, momen vn nakvlke
Lusevs, Cesvne, Sosepetv esyomat ece 'sekakes.
22 Vne Tvsevs, *heyv* cokv hoccicvt, Pucase ofvn ece
'sekvkis.
23 Kivs vm evpayvt, momet mekusvpkv-cuko omvlkv
em *evpayvt* ece 'sekvkes. Elastvs tvlofv vfastvt, momet
Kwatvs tecakkvte hvmket ece 'sekakes.
24 Pu Pucase Cesvs Klist en heromkvt omvlkatskan
ece 'pakvkekvs. Emen.
25 Monkv vm opunvkv-herv Cesvs Klist 'sem erke-
nvketv tepakat vcvkvyen, mv nake ehkat yvmv ekvnv
vliceckv vteke ohrvnkvte,
26 Momis hiyomat hecke haket, owalvlke en Cokat
etehoyvnen, momet Hesaketvmese meyuksv seko likat
kicvte vcvkvyen, vkvsvmkv vpohickv vrahkvn etvlwvvlke
omvlkv en kerkuehocvte, *mv* vcvkvyen, yekcen svpaklats-
kvre ce yekevkuece taye yekcetv ocat:
27 Hesaketvmese, mv tvlkuse hoporrenat, Cesvs Klist
eteropotten meyuksv sekon vrakkuehocekvs. Emen.

COKV ENHVTECESKV VPASTEL PAL

KVLENRVLKEN OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

PAL, Hesaketvmese komat vcvkvyen, Cesvs Klist em
vpastel hakare *v*'nhuehkvte, tecakkvte Sosrenes tepa-
keyat,

2 Mekusvpkv-cuko Kvlenrvn ocat, mv Cesvs Klist ofv
vcacvke hakvte, mekusapvlke *hakvre* enhuehkvkhoyvte,
mv estvmv estomis pu Pucase Cesvs Klist e hocefkv
ohhuehkakat, mvt entake esyomeyat *pu Pucaset ok*, es
omvlkvn oh *'totakeyet os:*

3 Heromkv momet herkv Hesaketvmese Pu'rke momet
Pucase Cesvs Klist *aenkvpvket* ece 'pakvkekvs.

4 Ece 'rahkv take, mv heromkv Cesvs Klist ce'mvkvte
vrahkvn, estofis vn Hesaketvmesen vrakkuecis;

5 Opunvkv omvlkv momet nakkerretv omvlkv ofvn
nakeocvlken Cesvs ce hayen, momet nake vtekat ofvn;

6 Cesvs Klist ohkerkueckvt ec ofv take yekcihocat
etvpomen;

7 Momat, pu Pucase Cesvs Klist em vlvketv meha-
katskat, nakemkv hvmkusis ofv yupvklvtkatskekos:

8 Momen mvu meyuksv oren ce yekcvkuecvres, pu
Pucase Cesvs Klist en nettv omof em mvttvkekot *fullats-
kvren.*

9 Hesaketvmese mehenwet *omes*, mvt E'ppuce Cesvs
Klist pu Pucase em etohkvlketv *toyatskvren* ce'nhuehkv-
kvtet os.

10 Momen, tecakkvte toyatskat, hvmkusen opunaho-
yatsken, tekvpvketv cem ofv take sekaren, momis vker-
rickv hvmkuse, fvcecckvu hvmkuse ofvn etelvcvke
herakatskvren, pu Pucase Cesvs Klist e hocefkv ofvn
ce'nkusapvkis.
11 Tecakkvyvte toyatskat, Etenrvpkv em etenrvwv
taken ocaket os, *maket* ec ohfvccv taken Kloe en *cuko-vtehkvlket* vn kerkuecakvtet omekv.
12 Momen heyvn makvyet os, Ece 'pakvkat *hvmket*,
Pal enake toyis, *maken ; hvmkat*, Vpalvs enake toyis;
momen *hvmkat*, Vne Sefvs enake *toyis ;* momen *hvmkat*,
Klist enake *toyis ;* makake vlket omatskes.
13 Klist tekvpvke te? Pal ece 'rahkv taken etohwek-
lepkvn svrahkvte te? monkat Pal e hocefkv ofvn ce pap-
tishoyvkvte te?
14 Klespvs Kivs tepakat tokat hvmkusatskis paptisv-
katet omekv, Hesaketvmesen vrakkuecis;
15 E hocefkv ofvn paptisvtes, estimvt cv kicekaren.
16 Momen Stefenvs en cuko-vtehkvlke, mvu paptisv-
yvtes; vpvlwv ohfvccvn etv hvmkusis paptisvyvten omat,
kerrvkot os.
17 Paptisare tokon, opunvkv-hervn erkenvkaren Klist
vc vtotvtet omekv; opunvkv en hoporrenkv ofv tokon,
Klist em etohweklepkv ehvperke hake witet ok'.
18 Etohweklepkv ohonvkv estemerkvkvranan hacoha-
ketvt omet, momis pume hesahokeyan Hesaketvmese en
yekcet omekv.
19 Mv hoporrenat en hoporrenkvn sumecicit, nakkerra-
kat em vkerrickvn ehvperkuecares, *make* coket omekv.
20 Hoporrenat ta? cokv-hayv ta? yvmv ekvnv opu-
nvkv-setenrapv ta? Hesaketvmeset yvmv ekvnv hopor-
renkvn haco-haketvn hayekvt haks?
21 Hesaketvmese en hoporrenkv vcvkvyen yvmv ekvnvt

hoporrenkv eteropotten Hesaketvmesen kerrekat en-
yupvn erkenvketv en hacohaketv eteropotten vkvsvma-
kan hesahuecetvt Hesaketvmesen afvcecicvtet omekv.
22 Cusvlket nakeskerkvn vpohaken, Klekvlket hopor-
renkvn hopoyaket omekv.
23 Momis Klist etohweklepkv svrahkvte, Cusvlken se-
lentappueckvn, momet Klekvlken hacohaketvn;
24 Momis mv enhuehhokvten, Cusvlke Klekvlke esyo-
man, Klist, Hesaketvmese en yekcen, momet Hesake-
tvmese en hoporrenkvn 'sem erkenakeyet os.
25 Hesaketvmese en hacohaketv este 'sen hoporrenet
omen; Hesaketvmese en yekcetv tokat este 'sen yekcet
omekv.
26 Tecakkvte toyatskat, oe'nhuehhokan hecatsket ome-
kv, *enhuehhokat* enavpeswv vcvkvye hoporrenakat, monkat
yekcakat, monkat vrakkuehocat sulkekot omat *hecatskes*:
27 Momis Hesaketvmeset hoporrenakan es vlsvkueckvn,
yvmv ekvnv nake hoporrenvkekan, momet yekcakan es
vlsvkueckvn yvmv ekvnv nake yekcvkekan enhopoyvtet;
28 Momet yvmv ekvnv enanvke vrakkuehocekan, mo-
met enhomeckakan; momet nanvke sekan nake ocakan
es sumecickvn, Hesaketvmeset enhopoyvtes;
29 Enavpeswv hvmkusis ehomvn ekvsvmekaren.
30 Momis mv awet omatskes, Klist Cesvs ofvn, mvn
Hesaketvmeset hoporrenkvn, momet fvccetvn, momet
hvsvtketvn, momet pvlke neskvn pun hayvtet os.
31 Momat, cokat vcvkvyen, Estit ekvsamat Hesake-
tvmese ofvn ekvsvmekvs.

SETENTVCKE 2.

Momen, tecakkvte toyatskat, Hesaketvmese en kerkuec-
kvn cem onayit, cem vlakvkvyof, opunvkv monkat
hoporrenkv en hvlwen es cem vlvkvkates.

2 Ece 'pakvkvyat nake etvn kerrvkon, Cesvs Klist mo-
met etohweklepkv svrahkvte tvlkusen kerretvn *komit*
fvcecvyvtet omekv.
3 Momet *vn* yekce sekon, penkvlkv ofvn, momet feke-
ketv rakke ofvn ece 'pakvkvyvtes.
4 Momen vm opunvkv erkenvketv tepakat este en ho-
porrenkv em opunvkv eslopicakusat ofv tokon, Puyv-
fekcv yekcetv tepakat eskerkv vpvket *omvtes:*
5 Momat cem vkvsvmkvt, este en hoporrenkv ofv tokon
momis Hesaketvmesc en yekcetv ofvn huervren.
6 Momis temvpokakat, vpvken hoporrenkvn opunayeyet
os; momis yvmv ekvnv, monkat em mekkvlke en ho-
porrenkv, mv sumkat, tokon:
7 Momis nake ehke, ohrvnkvte ofvn Hesaketvmese en
hoporrenkv, mv pum vrakketv vrahkvn, Hesaketvmese
ekvnv seko emunkof mellvten *es* opunahoyeyet os.
8 Mvn yvmv ekvnv mekkvlke hvmkusis kerrekates,
kerrakvten omat, rakketv e Pucasen elecvkekvnt omekv.
9 Momis cokat vcvkvyat, Hesaketvmeset vnokecakat
nanvke emetakuecvkvtet, eturwvt hecekon, ehvckot po-
hekon, est' e'feken esceyekatet os.
10 Momis Hesaketvmeset, em Puyvfekcv eteropotten,
mvn pum enramvtet os; Puyvfekcvt nanvke omvlkvn,
Hesaketvmese enake ehkakat tis, vketecet omekv.
11 *Hiyomet* omekv, estimvt nake este ofv *ocakan* kerre
te, mv puyvfekcv eme vpikat *kerret* omekon omat?
matvpomen estimvt Hesaketvmese enanvken kerrekon,
Hesaketvmese em Puyvfekcv tvlkuset kerret os.
12 Momen yvmv ekvnv em puyvfekcv tokon, mv Puyv-
fekcv Hesaketvmese atan eenakueceyvtet os; momat mv
nanvke Hesaketvmeset enrahkv sekon pu'mvten ker-
reyvres.
13 Opunvkv este en hoporrenkvt *este* mvhayat ofv

tokon, momis mv *opunvkv* Puyvfekcv Vcakat pu mvha-
yat ofvn mv nanvken opunayet, puyvfekcv enanvke *oca-*
kat puyvfekcv enanvken 'setchopayēs.
14 Momis estet em munkv vcvkvye *huerat* Hesake-
tvmese em Puyvfekcv enanvken cenakuecekot os; haco-
haketvt omake 'sem *momet* omekv; momet kerreko tayet
os, puyvfekcv eteropotten kerhohoyet omekv.
15 Momis mv puyvfekcv vcvkvye arat nake omvlkvn
ohfvccecet omis, este estomet emen ohfvccecekot os.
16 Momen estimvt Pucase em vkerrickvn kerrvt haks,
mvhayvret? Momis pumet Klist em vkerrickvn oceyet os.

SETENTVCKE 3.

Momen, tecakkvte toyatskat, puyvfekcv vcvkvye fullat
ec omecvkvko tayet, momis enavpeswv vcvkvye fulle,
Klist Cesvs ofv hopuetakuce ec omecet cem punayvkv-
yvtes.
2 Vpeswv tokon epesen es ce hompvkuecvyvtes; hi-
yome oren kvwvpatskeko tayvtet ok, momet hiyomat
kvwvpetv umatskeko tayet omekv.
3 Enavpeswv vcvkvyen fullatske emunkekv; *hiyomet*
omekv, vleskvpkv, vnrvpkv, etepvketv esyomat ece 'pa-
kvke ocet omen, enavpeswv vcvkvyen fullet, este *fulle*
omet fullatskeko haks?
4 Vnet, Pal enake toyis; hvmket *makof*, hvmkat, Vpalvs
enake *toyis*; makekv, enavpeswv vcvkvyen fullatskeko?
5 Monkv Pal, monkat Vpalvs estit o haks, Pucase este
vtekat emvte etvpomen, erkenvkvlke mv eteropotten vkv-
svmatskvte tokon omat?
6 Vnet vhocin, Vpalvs *em* otohicvtes, momis Hesake-
tvmeset ohvtvlayvtes.
7 Monkv vhocat nake tokon, *em* otohicateu *nake* tokot
omes, momis Hesaketvmeset mv ohvtvlayat *omes*.

8 Momen mv vhocat, momet *em* otohicat hvmkuset
omes; momen este vtekat em vtotketv mahusat vcvkvyen
em feketv mahusat en heckvres.
9 Hesaketvmese etohkvlke vtotkvlke toyēkv; Hesake-
tvmese eme cvpofvt omet, Hesaketvmese en cuko-
toyatskes.
10 Cuko-hayv homahtv hoporrene omēt, Hesaketvmeset
heromkv v'mvte vcvkvyen, enlikvn hahyin, *este* etvt mvn
oh hayet os. Momis *ohhayat* vtekat estomēn mvn ohha-
yat vketecekvs.
11 Enlikv hahoyvte, mvt Cesvs Klist ot *omekv*, mv
likat tokat este estomet hayeko tayekv.
12 Momen este estomet cvtokunaplanen, cvtokunap-
hvtken, cvto vcacakan, eton, pvhe-tvckvn, *monkat teleko*
em vpen heyv enlikvn es ohhayen omat;
13 Este vtekat em vtotketvt heckvres; totkv eteropotten
kerke haken, nettvt kerkuecvret ok; momen totkvt este
estome em vtotketvn, estomet omat, eskerrvres.
14 Estimv em vtotketv mvn ohhayvtēt oce munken
omat, feketvt en heckvres.
15 Estimv em vtotketvt nekren omat, nake em vho-
pvnkvres, momis emet, totkv eteropotte omēn, hesakvres.
16 Hesaketvmese en cuko-vcakat toyatskat, momen
Hesaketvmese em Puyvfekcv Vcakat ec ofv taken like tat
kerratskeko haks?
17 Hesaketvmese en cuko-vcakan estimvt vhopanen
omat, mvn Hesaketvmeset hopanvres; Hesaketvmese en
cuko-vcakat, mv *cuko-vcakat* ceme toyatskat, vcaket
omekv.
18 Este estomet e emvkeriyats. Ece 'pakvkat estimvt
yvmv ekvnv-ofv hoporrenet on omat, este hoporreneko
hakekvs, hoporrene taren.
19 Yvmv ekvnv en hoporrenkvt Hesaketvmese ehomv

hacohaketv tes; Hoporrenakat em emvkerretv take ofvn
hvlvtaket os; *make* coket omekv.
20 Momet hvtvm, Hoporrenakat em vkerrickvn Pucaset
kerres, ehvperkvket omat.
21 Monkv este estomet este ofvn ekvsahmats; nanvke
omvlkvt cenake taket omekv;
22 Pal, monkat Vpalvs, monkat Sefvs, monkat yvmv
ekvnv, monkat hesaketv, monkat elkv, monkat hiyome
nake ocakat, monkat ocvkvranat; omvlkvt cenake taket
on;
23 Centake Klist enake toyatsken; Klist Hesaketvmese
enake *tes*.

SETENTVCKE 4.

Klist em erkenvkvlke, momet Hesaketvmese en nake-
ehkakat ohvfastvlket omakes, estet pu komekvs.
2 Momen ohvtvlakat, ohvfastvlke tat, estet herome
eshechoyvren enhonhoret os.
3 Momis vnet on omat, centaket ohfvccecatskat, mon-
kat este ohfvcceckv es *vc ohfvccehocat* nake cotkuset os;
momen vne tis e ohfvccecvkos.
4 Vnet e ohfvccvn naken kerrvkok'; mome estomis
mvt cv fvccvn cv hayekos; momis mv vc ohfvccecat
Pucase tes.
5 Monkv oketv orekon, Pucaset vlvkeko emunken, na-
ken ohfvccehcatskvs; mvt yomucke en nake ehkakat
ohhvyayicet, estefeke em vkerrickv take heckvken hayv-
res; momen momof *este* vtekaten Hesaketvmeset vkvsv-
mvres.
6 Momen, tecakkvte toyatskat, svhopakv ofvn heyv
nauvken Vpalvs tepakeyan ohtvlecicvyvtes, ece 'rahkv
taken; momat pume eteropotten mv cokat senhoyvnen
est' oh vkerricatskekaret kerratsken, hvmkvtekatskis
hvmke vrahkvn etv vnrvpen ete'm ekvsamatskekaren.

7 *Hiyomet* omekv, *este etv* emvrahken estit ce haya?
momen *ce'mhoyeko* heckuecetskvte naken ocetske haks?
monkv ce'mhoyen heckuecetskvten omat, estoman ce'm-
hoyeko heckuecetskvte omet ekvsametske haks?
8 Hiyomat ce fvcfvket os, hiyomat nakeocvke toyatskes,
ece 'pvkēkon ohmekkatskvtes; momen ohmekkatskvte!
ece 'paket ohmekkeyvren komis.
9 Vpastelvlke toyeyat espoken elkvn oh melhoyvte
omēn Hesaketvmeset homvn pu svpaklecvtes, komikv;
yvmv ekvnv, hvlwe estvlke momet esten ehomvn oyupkvn
pu hahoyet omekv.
10 Pumet Klist vrahkvn pu hoporreneko *haken*, momis
centaket Klist ofvn hoporrenvke *toyatskes*; pu yekcvke-
kon, cemet ce yekcvkes; centaket vrakkvke *toyatskes*,
pun tat pu'nhomechoyes.
11 Mucv hvse-vkerkv tis oren pu 'lvwet, *pu* 'wvnhket,
pu'natvlkvranuset, *pu* nvfhoken, fekhonnetvn ocekot;
12 Vtotkeyet os, pu'nke mahusan es vtotkēt: holwvken
ep opunvyehocis, heren opunayēs; epu'ssehocis, vkvsv-
meyet os:
13 Pu tvklehocis, *est'* enkusapēs; yvmv ekvnv enake
holwvke mahat, momet nake vtekat em vholwvke mahat
omvkēn mucv nettv oren pu hahoyet os.
14 Heyv nanvke cen coyvkvyat ec vlsvkuecetv tokot
os; momis cv'ppuce take *vm* vnokeckvlke omatsken *cem*
vcahnvkis.
15 *Hiyomet* omekv, Klist ofv mvhayvlke cukpe-rakko
palen ocatsket o estomis, *ce*'rkvlke take sulken ocatske-
kos, Klist Cesvs ofv opunvkv-herv eteropotten ce heckue-
cvkvyvtet ok.
16 Monkv ce'nkusapvkvyet 'os, 'svc vhayvlket omvkes.
17 Heyv vrahkvn Temore cv'ppuce *vm* vnokecke, mo-
met Pucase ofv heroman cem vtotvkvyvtes, mvt vm vretv

Klist ofv ocakan, estvmv estomis mekusvpkv-cuko omvl-
kv ofv mvhayvyat vcvkvyen, ece 'kerricepuecvkvres.
18 Momis cem vlvkvranvkvko omēn pakkvket svset os.
19 Momis Hesaketvmeset komen omat, lvpken cem
vlvkvkares, momet mv pakkakat em opunvkv tokon, mo-
mis en yekce *taken* kerrares.
20 Hesaketvmese em ohmekketvt opunvkv ofv tokot,
yekce ofvt ok.
21 Naken komatske haks? Estepketvn es cem *vlakit*,
monkat vnokeckv momet eyasketv em vkerrickv ofvn
cem vlvkvkare te?

SETENTVCKE 5.

Hoktarkv ece 'pakvke *ocat* hvmkvn pohket os, momet
hoktarkv mv ome mahat Centilvlke em ofv opunvyeho-
cat sekot oman, estet e'rke e 'hiwv epayat.
2 Momen mv heyv naken momecvtet cem etenrvwv
taken ossihocvren, hvkihhokatskvr tayvte tat *momecatske-
kot*, ce pakkvkes.
3 *Hiyomet* onkv, vne, mehenwvn cv 'na ofvn *ece* 'pakv-
kot, momis puyvfekcv ofvn *ece* 'pakvkit, *ece* 'pakvkvye
omvyet, mv heyv naken momēn momecvte *ohfvccv* entis
ohfvccēcis;
4 Pu Pucase Cesvs Klist e hocefkv ofv, vm puyvfekcv
esyomatskat, pu Pucase Cesvs Klist en yekcet vpvkaken,
nvkaftatskof,
5 Este momēn, enavpeswv vhopvnkvre vrahkvn, Setv-
nen em wikatskvres, puyvfekcvt Pucase Cesvs Klist en
nettv omof hesakvren.
6 Cem ekvsvmkv taket herekos. Espakkueckv estomu-
sis likhvmkat omvlkvn pakkuecat kerratskeko?
7 Monkv espakkueckv vculan ossicvkes, naklike mucvse
hakatskvren, *tvklike* pakkeko toyatskat etvpomen. Klist

pum Ohhoyvnkv tis epu 'rahkvn *Hesaketvmese es afvcecickvn* elehocvtet omekv:

8 Monkv *ohhoyvnkv* hompetvn, espakkueckv vcule tokon, monkat enhomeckv holwvyeckv tepakat em espakkueckv tokon, momis vhayetv-tokat mehenwetv tepakat en *tvklike* pakkekat es vfvstvkeres.

9 Hoktarvlken vpahkatskvs, *kicit*, cokv ofvn cen coyvyvnks:

10 Momis yvmv ekvnv hoktarvlke, monkat *nake este'm* vleskapvlke, monkat fvcceko vkonahvlke, monkat nak vhake emekusapvlke *vpvkatskvren* esfackusen *cem vsehvkit* omvkos; momen omat, ekvnvn esossvranat tvlkusekv.

11 Momis hiyomat cen coyvkis, Estimvt tecakkvten kihocat, hoktarv, monkat vleskapv, monkat nake vhake mekusapv, monkat tvklecv, monkat *este* hacv, monkat fvcceko vkonahvt on omat, vpahkatskvs; *este* mv oman vpaket homipatskvs.

12 *Hiyomet* omekv, naket vm oce haks, mv fettv svpaklaten ohfvccecvranvyat? ofv svpaklan centaket ohfvccecatskeko?

13 Momis mv fettv svpaklan Hesaketvmeset ohfvccecet os. Monkv mv este holwvyecan cem etenrvwv taken ossicvkes.

SETENTVOKE 6.

Hvmkvtekatskat, *este* etimv nake vnrvpen ocatskat, mekusapvlke ehomv tokon, fvccvkekvlke ehomv vhakv 'soh vyetv ce fekhvmke taye haks?

2 Mekusapvlket ekvnvn ohfvcceovkvranat kerratskeko? momen centaket ekvnvn ohfvccecvranatsken omat, nake lopuckus mahan ohfvccecatske tayat heretv oricatskeko haks?

3 Hvlwe-estvlken ohfvccecvraneyat kerratskeko? *momet on omat*, yvmv hesaketv enanvke mahvkvn *ohfvcceceyvres.*

4 Monkv yvmv hesaketv enanvke ohfvccvkvranat ocen
omat, mekusvpkv-cuko ofv vrakkuecvkhoye mahekan
ohfvccecvlken svpvklecvkes.
5 Ec vlsepueckv taken okis. Momēt *o haks?* Ece
'pakvkat este-hunvnwv hoporrene em etecakkakvte em
etenrvwv taken ohfvccece tayat hvmkis seko haks?
6 Momis etecakkat etecakkate vnrvpen vhakvn 'soh ayet
os, vkvsvmekvlke ehomv take tisem.
7 Monkv hiyomat oren cem mvttvket ocet os, nanvke
ohfvccehocvranat cem etenrvwv take ocvket omekv. Es-
toman nake *cem* vhopvnkvkan *momis-kometv* min es
esatskeko? Estoman fvcceko nake ce 'konahvten *momis
komet esatskeko?*
8 Momis centaket *esten* naken em vhopanet, fvccekon
naken *est'en* vkonahatsket os, momet heyvn etecakkats-
kvten *momecatskes.*
9 Momen este fvccvkekat Hesaketvmese em ohmekketvt
en heckvkeko tayan kerratskeko? Cem etehosikvkates:
etepayeko hoktarvlke, monkat nak vhake mekusapvlke,
monkat etepayvkvte hoktarvlke, monkat afvcketv vnoke-
cvlke, monkat hunvntake hunvntaken etohkvlket nake
holwvke vtotkvlke,
10 Monkat horkopvlke, monkat vleskapvlke, monkat
hacvlke, monkat tvklecvlke, monkat fvcceko vkonahvlke,
Hesaketvmese em ohmekketvt en heckvkekares.
11 Momen mv omakat centaket sasatskvtes: momis
okkosket omatskes, momis vcake haket omatskes, momis
Pucase Cesvs e hocefkv ofv, momet Hesaketvmese em
Puyvfekcv eteropotten fvccvke omen ce hahoyvkes.
12 Nanvke omvlkv *ohfvccv* vm etektvnket ocet os, mo-
mis nake omvlkvt lopicvkekot os; nanvke omvlkv *ohfvccv*
vm etektvnket os, momis nake hvmkusis en yekce elecvn
e hucricvkares.

13 Nanvke hompetv envrke em ocaken, envrke nanvke hompetv em ocet os; momis heyv *envrke* momet mv nanvken Hesaketvmeset sumhuecvres. Momen enat hoktarkv em ocat tokon, Pucase em *ocet os*, momen Pucaset ena em *ocet os*.

14 Momen Hesaketvmeset Pucasen *elkv* a en kvwapvtes, momet pumeu en yekce mahusat etehoyvnen a pu kvwvpvres.

15 Ce'na take Klist em enalvccet omakat kerratskeko? Monkv Klist em enalvccvken cahwet, hokte-hoktarv em enalvccvken hayvranvya? Mohmates.

16 Momen estimvt hokte-hoktarv vlvccat ena hvmkuset omat kerratskeko? hokkolet ena-vpeswv hvmkusvres, maket omekv.

17 Momis Pucase vlvccat puyvfekcv hvmkuset os.

18 Hoktarkvn em pefatkvkes. Naorketv estomis omvlkv este-hunvnwv momecat ena *vnaorketv* tokot os; momis mv hoktarat em ena mahusan vnaorket os.

19 Momen ce'na take, Hesaketvmese ce'mvte, Puyvfekcv Vcakat ece 'pikat en cuko-vcakatet omen, cemet e enake toyatskekot omat kerratskeko?

20 Enrahkvn es ce neshoyvkvtet ok'; monkv ce'na take momet cem puyvfekcv taken Hesaketvmesen es vrakkuecvkes, mvt Hesaketvmese enaket omakekv.

SETENTVCKE 7.

Momen mv nanvke opunvyece vn hoccicatskvte ohfvccvn: Hunvnwvt hokten celayekan heres.

2 Mome estomis, hoktarkv omecicen, hunvnwv vtekat e hiwv mahusan ocen, hokteu e 'he mahusan ocekvs.

3 Hunvnwvt ehiwv heromkv enaken emen; hokteu ehen matvpomen *emekvs*.

4 Ehiwvt e'na mahusat ohfvccvn yekcetvn ocekon, mo-

mis ehet *ocen;* momen matvpomen ehet e'na ohfvccvn
yekcetvn ocekon, momis ehiwvt *oces.*
5 Ete'm vkvsvmatskat tvlken, momet oketv vkocoknu-
sen, eelvwece mekusvpkv vrahkv tokon omat, hvmkat
enaken ete'n fekhonnihcatskvs, momen hvtvm etohvhoyv-
kvtcvs, Setvnet eemfvyatkvn ocatskekat omecicen es ce
kerrvkekaren.
6 Momis, *Makvs*, cv kihoce tokon, vm etektvnechoyet
on, heyvn makvyet os.
7 Este hunvntake omvlkvt vne omakate! komvyet
omekv. Momis, Hesaketvmeset *ehmen*, omvlkvt emkv
em etetaye vlken emvten ocvket os, hvmket hiyomēn,
hvmkat momēn.
8 Monkv etepayvkekvlke oye-hoktvke esyomen *heyvn*
kicvkvyet os; Vne etvpomet emomecicaken omat, heres.
9 Momis e en hvlvtvkeko tayen omat, etepayvkekvs;
etepvyetvt vhetketv senheret omekv.
10 Momis vne tokot, Pucaset makcn, etepayakan kica-
kvyet os; Ehiwvt ehen enkvpahkats:
11 Momis enkvpaken omat, ehesekot emunkekvs,
monkat ehen etenherkekvs; momen hunvnwvt ehiwvn
wihkates.
12 Momis vpvlwvn, Pucase tokot, vnet em punayvkis,
Tecakkvte estomet ehiwv *Cesvs* ohvkvsamv tokon ocet
on, vpaket liketv vkvsamet on omat, wihkates.
13 Momen hokteu, ehe *Cesvs* ohvkvsamv tokon ocen,
vpaket liketv vkvsamen omat, *hoktet* wihkates.
14 *Hiyomet* omekv, hunvnwv vkvsvmekat ehiwv ete-
ropotten vcake haken, hokte vkvsvmekat ehe eteropotten
vcake haket os; monkon omat, cen hopuetake take
vcacvkekvnt os; momis hiyomat vcacvket os.
15 Momis vkvsvmekat enkvpaken omat, enkvpvkekvs
Tecakkvte hunvnwv monkat tecakkvte hokte heyv oma-

kat ofv svlvfketv elecvn hnerekot os; momis Hesaketv-
meset herkvn pu'nhuehkvtes.
16 *Hiyomet* omekv, ehiwv toyetskat, *ce*'hen hesayece
witetske tayat, estont kerretska? momen hunvnwv
toyetskat, *ce* 'hiwvn hesayece witetske tayen omat,
estont kerretska?
17 Momis Hesaketvmeset este vtekate em etekvpicvkvte
vcvkvyen, *momet* Pucaset este vtekate enhuehkvte vcvk-
vye etvpomēn vrekvs. Momen mekusvpkv-cuko omvlkv
ofvn momēn mellis.
18 Estimvn svkvmsishoyvten enhuehhokvtet o haks?
mvt svkvmsishoyeko hahkates. Svkvmsiskv tokat ofvn
estimvn enhuehhokvtet o haks? mvn svkvmsishohyats.
19 Svkvmsiskv nake tokot omen, svkvmsiskv tokat nake
toks, momis Hesaketvmese em vhakv take vfvstetvt.
20 Mv ofv huere enhuehhokvte vtekat mata ofvn
emomecicekvs.
21 Vtotkvt *ometsken* ce'nhuehhokvt haks? mvn stos-
kohmetskvs; momis pucasseko ce haketske tayen omat
mv min es afvckvs.
22 Estimvt, vtotkvt *omen*, Pucase ofvn enhuehhokat
Pucase em este-pucassekot omen; mv pucasseko enhueh-
hokat Klist em vtotkvt omekv.
23 Enrahkvn es ce neshoyvkvtet os; este em vtotkvlke
hahkatskvs.
24 Tecakkvte toyatskat, estimvt o estomis *hueretv*
mv ofv enhuehhokvten emomecicekvs, Hesaketvmesen
vpvket.
25 Momen hoktvke epayvkhoyvte sekat ohfvcev Pucase
em vhakvn ocvkos; momis heromvye taren merkv Pucase
v'mvte vcvkvyen vm vkerrickvn kerkuecis.
26 Monkv estemerkv hiyome ocat omecicen heyvt heres,
komvyet os; este momēn huerat heres, *makis*.

27 Hokten etehvlvtetske te? Enrecvpketvn kohmetskvs. Hokten etehvlvtetskeko? hokten hopohyetskvs.
28 Momis *hokten* epayetskat naorketskekates; momen hokte ehesvte sekat ehesat naorkekates. Mome estomis mv omakat enavpeswv ofvn naorkvn ocvkvres; momis cem merrvkis.
29 Momis, tecakkvte toyatskat, heyvn makis, Oketv kocoknuset *os;* vhoskat, mv ehiwv ocakat ocvkeko omēt;
30 Momet mv hvkihhokat hvkihkvkeko omēt; afvckakat afvckvkeko omēt; nesakat nake ocvkeko omēt;
31 Momet yvmv ekvnv es e vnicakat yvmahkuecvkeko omēt omvranet os; yvmv ekvnv en heckv hoyvnepet omekv.
32 Momis senaorickv cen svkekaren komvyet os. Ehiwv ocekat Pucase enanvken 'senaoricet os, estomēt Pucasen afvcecice tayat *vkerricet:*
33 Momis ehiwv ocat yvmv ekvnv enanvken 'senaoricet os, estomet ehiwvn afvcecice tayat *vkerricet.*
34 *Momen* hokte ehe ocat mv ocekat tepakat temvrahkvt os. Ehe ocekat Pucase enanvken 'senaoricet os, ena *em* puyvfekcv tepakat ofvn vcake taren; momis ehe ocat yvmv ekvnv enanvken 'senaoricet os, estomet ehen afvcecice tayat *vkerricet.*
35 Momen ceme mahusat ece 'rahkv taken cen lopicvkaret, nake-senkvnhetvn ec oh wikvkare tokon, momis nake momvre here vrahkvn, momet fvyvtkekon Pucasen hvlvtatskvren heyvn makvyet os.
36 Momis, Hokte epahoyvte sekat cvnake ohfvccvn momvre tetayen momecvkos, estimvt komen omat, *momen* mv hoktet hoktvle mahet on, momen mv tvlkuset momvre heret on omat, naken komat momekvs, naorkekos; ctepayvkekvs.
37 Momis, naket ohyekcicekon, estimvt nake eme ma-

husat komat ohfvnken yekcetvn ocet, e feke ofv emo-
mecickvn yekcen ocet, Hokte epahoyvte sekat cvnaken
vcvyecares, *komet*, e feke ofvn fvcccevten omat, heren
momecct os.
38 Monkv *hokte* epahoyvren emat heren momecet os,
momis epahoyvren emekat senheren momeces.
39 Ehiwvt e'he hesake vtekan vhakvt e'hen vwvnvyet
os; momis e'het elen omat, estimvn komat ehesvre em
etektvnket os; Pucase ofv tvlkusen.
40 Momis, vne vkerricvyat vcvkvyen, momēn likat mit
afvcket omes; momen ohvtvlakat, Hesaketvmese em
Puyvfekcvn ocis, komvyet os.

SETENTVCKE 8.

Momen nanvke nake vhakakat emvkhoyat ohfvccv tat,
omvlkvt kerretvn oceyat kerreyet os. Nakkerretvt pak-
kuecen, momis vnokeckvt yekcicet os.
2 Este estomis, Naken kerris, komen omat, kerrvre
etetaye oren nak hvmkusis kerreko emunkvt os.
3 Momis estimvt o estomet Hesaketvmesen vnokecen
omat, emet emen kerres.
4 Monkv hompetv nake vhakakat emvkhoyan hompetv
ohfvccv tat, nake vhake yvmv ekvnv ofv nake tokot
omen, momen Hesaketvmese hvmkuset, etv sekot *omen*,
kerreyet os.
5 *Hiyomet* omekv, sutv ofv monkat yvmv ekvnv ofvt
on omat, hesaketvmese kicvkhoyat sulket o estomis,
(hesaketvmese sulket on, pucasvlke sulket omen,)
6 Momis pume *kerreyat* Erke, Hesaketvmese hvmkuset,
mv avtet nanvke omvlkvt *ocaken*, pumet eme ofv toyeyat
liket os; momet Pucase Cesvs Klist hvmkuset, mv ete-
hoyanat nanvke omvlkvt *ocaken*, eme etehoyvne pume
fulleyat kerres.

7 Momis omvlkvt heyv kerretvn ocvkekot *os* ; nakvhaken vkerricet, nakvhake emhoyvte omēn, mucv hvsevkerkv oren, *mvn* hompakat svset omekv, momen em eohvkerrickvt, yekcekot omet, svholwvke haket os.

8 Momis hompetvt Hesaketvmese ehomvn heraken pu hayekot os; hompēn omat, semvmomvkeyet omekot, monkat hompēkon omat, svheremahvkeyet omēkot omekv.

9 Momis e vketecvkes, estome estomis heyv cem etektvnkvke ocat *este* yekcvkekat ehomvn selentappetvt hakekaren.

10 *Hiyomet* omekv; este estomet nakvhake en cukovcakat ofvn hompetvn vliketsken hecen omat, *mvn hecat* mv este yekceko em vkerrickvn yekcihcen, nake nakvhakvken emvkhoyvten hompekare te?

11 Momen tecakketske yekcekat, mv vrahkvn Klist elvtet omaten, cen nakkerretv eteropotten sumkvr haks?

12 Momis tecakkaketskan vnaorket, em vkerrickv take yekcekan mvnvttecatskof, Klist vnaorkatsket os.

13 Monkv hompetvt tecakkvyvten naorkepuecen omat, vpeswvn estofis hompvkares, tecakkvyvten naorkepuecvkaret.

SETENTVCKE 9.

Vpastel toyvko? pucassekot huervko? Cesvs Klist pu Pucasen hecvkate te? cemetake Pucase ofv vm vtotketv toyatskeko?

2 *Este* vpvltake ohfvccvn vpastel toyvkon omis, mehenwvn centake ohfvccvn mv toyis; Pucase ofvn vpastel em wiketv cvnake *tat* em eskerkv toyatskekv.

3 Vm 'pohake em vyoposkvyat heyv tes:

4 Hompetv esketv tepakat yekcetvn ocēko?

5 Vpastelvlke etv, Pucase etecakkakvte, Sefvs esyomat ehiwv monkat cwvnwvn evpayakat omēt cvpvyetv yekcetvn ocēko?

6 Monkat vntvlkuset Panepvs tepakeyat vtotkvranēkat
yekcetvn ocēko!
7 Estimvt e em fekvranat suletawv hake te? estimvt,
pvrko-cvpofvn ahohcet, en lokcen pvpeko haks? monkat
estimvt *vpuekv* fulle hvmken hompvkuecct, *mv* vpuekv
e'pesen hompeko haks?
8 Este omēn heyv nanvken maki haks? monkat vhakvt
matan makeko te?
9 Wakv-vtotkv telekon cesapan yupopihcetskvs, Mose
em vhakv ofvn coket omekv. Hesaketvmeset wakv-
vtotkvlken vkerricet ome te?
10 Monkat epu 'rahkv tvlkusen make te? Mehenwvn
epu 'rahkvn coket omes; momat mv cvpvyecat enhonrkv
ofvn cvpvyecen, mv enhonrkv ofvn cesapat mv vpaket
em enhonrkvn epoyvren.
11 Centake nake puyvfekcv ohfvccv ocakan cem foka-
yeyvten omat, nake enavpeswv ohfvccv ocatskan vteloyēn
omat, nake rakke *te?*
12 *Este* etvt ec ohfvccv taken *heyv* yekcetvn tohkvlket
ocaken omat, pume mahvkvu ocēko *taya?* Momis
pumet heyv yekcetvn es e vfastēkates; momis nanvke
omvlkvn em etektvnecēs, Klist em opunvkv-hervn emv-
nvttecēkaret.
13 Mv nake vcacvken vfvstakat cuko-vcakat *enanvken*
vhesahoket omen, mv altvn vfvstakat altv enanvken
kvpvken es e vfvstakat kerratskeko haks?
14 Matvpomen Hesaketvmeset mv opunvkv-hervn erke-
nakat opunvkv-hervn vhesahokvren mellvtet os.
15 Momis vnet heyv nanvke hvmkusis es e vfvstvkates;
momen heyv nanvken hoccicvyat mvn vm momehocvre
vrahkv tokot os: heyv es e vrakkuecvyat este estomis
vm ehvperkuecekon, elare mit vn hervret ok'.
16 Opunvkv-hervn erkenakvye estomis, naken es e

vrakkuecvye tayat ocvkot omekv; momvranat tvlkusat
vc oh wakkekv; momen opunvkv-hervn erkenvkvkon
omat, vn holwakes!
17 Momet komvyat *omecicen* heyvn momecin omat,
feketvn ocis; momis *mvn* komvkis, *opunvkv-herv* vfvste-
tvn vm wihoket os.
18 Monkv es vm feketvt naket o haks? Opunvkv hervn
erkenakvyof, Klist em opunvkv-hervn enrahkv sekon
hayit, yekcetvn opunvkv-herv ofvn ocvyan fvccekon es e
vfvstvkare *tes.*
19 *Este* omvlkv ohfvccv cv pucasseko estomis, sensulken
epoyaret, omvlkv em vtotkvn e hayvyvtet ok'.
20 Momet Cusvlke ohfvccvn Cusvlke ome cv hakvtet
os, Cusvlken epoyaret; vhakv elecvn svpaklat ohfvccvn
vhakv elecvn *huervye* omet *cv hakvtes,* vhakv elecv svpvk-
lan epoyaret.
21 Vhakv ocvkekat ohfvccvn vhakv ocvko omet, vhakv
ocvkekan epoyaret; (momis Hesaketvmese ohfvccv vhakv
ocvko *huervkot,* Klist ohfvccv vhakv ofvn hueris.)
22 Yekcvkekan epoyaret, yekcvkekat ohfvccvn yekceko
ome cv haket, *este* omvlkv ohfvccvn nanvke omvlkv cv
hakvtet os, estome estomis hesahuecvranvyat svsvren.
23 Momen opunvkv-herv vrahkvn heyvn momecvyet os,
ece 'pakvkit vneu mvn epoyaret.
24 Etemvrkv ofvn pefatkat, omvlkvt pefatkis, hvmkuset
ohfvnketv eskerkv en hecket omat kerratskeko? Epoyats-
kvre tetayet pefatkvkes.
25 Etemuntvlkv vcevllat vtekat nanvke omvlkv ohfvccvn
e em tvyatet os; momen mvt kvtvlvkv vhopvnke tayan
epoyetvn *momecaket os;* momis pumet mv vhopvnkeko
tayan *epoyeyvret:*
26 Monkv vnet vn kerkeko omekon letkis; momet
hotvle nafke omvkot tepoyvyet os.

27 Momis cv'nan ohfvnkit, svlvfken hayvyet os; estome
estomis este etvn em erkenvkakvyvtet omis, vne mahusat
este vhepvkhoyvte cv hakekaren.

SETENTVCKE 10.

Momen, tecakkvte toyatskat, *heyvn* kerratskekare komv-
kot os; pu'rkvlke omvlkvt vholoce elecvn fullet, omvlkvt
uehvtkvn eteropottecvtes,
2 Momet omvlkvt vholoce uehvtkv tepakat ofvn Moses
ohfvccvn paptiskakvtes:
3 Momet omvlkvt puyvfekcv en hompetv vlken hom-
pakvtes:
4 Momet omvlkvt puyvfekcv em esketv vlken eskakvtes;
puyvfekcv Cvto vcvkayakan es eskakvtet ok, mv Cvtot
Klist ot omen.
5 Momis sulken, Hesaketvmeset em afvckekok', vnrvwv
ofvn pvlatkvtes.
6 Momen heyv nanvke omvlkvt eskerkv pun *hakvren*
momaket omvtes, mvt nak holwvhokan eyacakvte omēt
pu yacekaren.
7 Momen nakvhake emekusapvlke sasvte mv ohmatskvs;
Estet hompet, eskvranet vpokvtet, ahkopvnvranet asvpvk-
lvtes, *make* cokat vcvkvyen.
8 Momen hoktarake saset, nettv hvmkan cukperakko
pale hokkolen tutcenohkaket pvlatkvtes; mv omēn
hoktvhleyats.
9 Vpvlwvt Klist eskerrakat, cetto holwvhokatet pv-
svtakvtes; mv omēn eskeriyeyats.
10 Momen ecayakat sasen, sumecicvt sumhuecvtes; mv
omaket ecahyatskvs.
11 Momen heyv nanvke omvlkvt eskerkvn em momaket
omvtes, momet pume ekvnv yuksakat pun yicen svpak-
leyat pum vcahnetvn hoccet omvtes.

12 Monkv, Hueris, komat, lvtike witet ok', e vketecekvs.
13 Eskerkv este eskerhoye munkv tokat ec oh vlakvke-
kates: momis Hesaketvmeset mehenwet *os*, *kvwvpatske*
tayat senhoyvnen es ce kerhoyvre etektvnecekot, momis
es ce kerhoyat vpvken kvwvpatske tayvren mvnvttepetvn
cen hayvkvres.
14 Monkv, tecakkvyvte vm vnokeckatskat, nakvhake
mekusvpkvn em pefatkvkes.
15 Este hoporrenakat em *punayvye* omet opunayis; na-
ken makvyan centaket ohfvccecvkes.
16 Vkvsvmkv sesketv merkvn oh vpoheyat Klist e catv
em etohkvlketvt omeko haks? Mv tvklike kvlkayeyat
Klist e'na em etohkvlketvt omeko?
17 Pume sulkeyat tvklike hvmkuset, ena hvmkuse toyē-
kv; mv tvklike hvmkan omvlkeyat etenhompvlke toyēkv.
18 Eslevl enavpeswv vcvkvyen hecvkes; mv nanvke
nekrihocvkvranan hompakat altv enanvken etenhom-
pvlke toko?
19 Monkv naken makvya? Nakvhake naket omen,
monkat nakvhakakat emhoyat nake tes, *makvya?*
20 Momis nanvke Centilvlket emakat Hesaketvmese
tokon, puyvfekcv holwvhokan emaket os, *makis:* mo-
men puyvfekcv holwvhokat etohkvlke toyatskvren ko-
mvkot os.
21 Pucase 'sem esketv puyvfekcv holwvhokat 'sem esketv
hokkolvn es eskatskeko tayes. Pucase em ohhompetv
puyvfekcv holwvhokat em ohhompetv tepakan etohkvl-
ken cawatskeko tayes.
22 Fekcakhetv oren Pucasen cvpakkueceye te? Eme
'sen yekcvkeye te?
23 Nanvke omvlkvt vm etektvnket os, momis nake
omvlkv momvkvre here tokot os: nanvke omvlkvt vm
etektvnket os, momis nake omvlkvt lopicvkekot os.

24 Estimvt o estomet enake tokon, este eti enaken
hopoyekvs.
25 Eohvkerrickv vrahkvn vpohkvn hayekot, nake esto-
mis nakwikv vlkan wihoyan hompvkes.
26 Ekvnvt, momet es em fvcketvt Pucase enaket omekv.
27 Vkvsvmekvlke hvmket *hompetv-rakkon* ce'nhuehkv-
ken, vyetvn komatsken omat, eohvkerrickv vrahkvn vpoh
kvn hayekot, nake ce homv es cem ohocvkan hompvkes;
28 Momis, Heyvt nakvhakakat emhoyet os, estimvt
ce kicvken omat, mv kerkuecvte, momet eohvkerrickv
vrahkvn homipatskvs, ekvnv momet es em fvcketv Pu-
case enaket ok':
29 Eohvkerrickv makvyat, cenake tokon, *este* etv enaken
okis; hiyomet omekv, estomaten cv pucasseko huervyat
este etit em eohvkerrickv *vcvkvyen vc* ohfvccece haks?
30 Heromkv eteropotten etemesv toyin omat, estomaten
mv omecicen vkvsamvyat vrahkvn holwaken vc opunvye-
hoce haks?
31 Monkv hompatskat, monkat eskatskat, momet naket
o estomen momecatskat, Hesaketvmese vrakkueckvn
momecvkes.
32 Cusvlke, Centilvlke, monkat Hesaketvmese em me-
kusvpkv-cukon elentappuehcatskvs:
33 *Momecvyat* etvpomen *este* omvlkvn *nanvke* omvlkv
ofv afvckvkuecit, nake vn lopicvre tokon, momis *este*
sulke *nake* en *lopicetvn* hopoyis, hesahokvren.

SETENTVCKE 11

Es vc vhayepvlket omvkes, Klist *vhayepv* toyvyat etv-
pomen.
2 Momen, tecakkvte toyatskat, nanvke omvlkv ofvn vc
vkerricet, cem wikvkvyvte nanvke pum melhoyvte vfas-
tatskan ece 'kvsamvkis.

3 Momis Klist este-hunvnwv vtekat e'kvt omen, hunvn-
wvt hokte e'kvt *omen*, Hesaketvmesét Klist e'kvt *omat*
kerratskvren komis.
4 Hunvnwv vtekatet *e*'kvt ohrvnken emekusapet, mon-
kat owalet on omat, e'kvn vlesketvn en hayet os.
5 Momis hokte vtekat, ekvt ohrvnkekon, emekusapet,
monkat owalen omat, e'kvn vlesketvn en hayet os, mvt
vkase etvpomuset omekv.
6 *Hiyomet* omekv, hoktet ohrvnkekon omat, tonet
omekvs; momis hoktet tonat monkat vkasat vlesketvt on
omat, ohrvnket omekvs.
7 *Hiyomet* omekv, mehenwvn hunvnwvt ekvn ohra-
nvranekot os, Hesaketvmese vhake momet em vrakketvt
omekv: momis hoktet hunvnwv em vrakketvt omes.
8 Hunvnwvt hokte avte tokon, momis hoktet hunvnwv
avtet omekv.
9 Momen hunvnwvn hokten en hahoyekon, momis
hokten hunvnwvn en hahoyvtes.
10 Heyvt omecicen hoktet ekvn yekcetvn oh ocvranet
os, hvlwe-estvlke vrahkvn.
11 Mome estomis hunvnwvt hokte vpvkekot omekot
omen, hokten hunvnwv vpvkekot omekot os, Pucase ofv
tat.
12 Hokte hunvnwv avte tat etvpomen, hunvnwvt hokte
etehoyvnet *omes;* momis nak omvlkvt Hesaketvmese avte
vlket *omes.*
13 Hoktet ohrvnkekot Hesaketvmesen mekusapen omat,
nake momvre heret oma? centake ofvn fvccecvkes.
14 Hunvnwv ekvesse cvpcvken ocen omat, vlesketv en
hayat, nak em munkv mahusat ce mvhayekot oma?
15 Momis hoktet ekvesse cvpcvken ocen omat, mvt es
em cvrakkueckvt omes, ekvesse eseohrvnkvn e'mhoyvtet
ok'.

16 Momis estimvt etehvnkv em vlosten omat, pun *tat* es pum vpeyetv mv omakat hvmkusis ocēkon, Hesaketvmese em mekusvpkv-cuko takeu ocvkekot os.

17 Momen heyv *cen* kerkuecvkvyat ofv *tat*, mv etenvkaftatskat svmomuse hakvre tokon, svheremahecatskekv, *ece* 'kvsamvkvkos.

18 Enhvteceskat, mekusvpkv-cuko ofvn nvkaftatskof, etekvpvketv cem etenrvwv taken ocakvcuken pohvyet omekv, momet vpvlwvn vkvsvmvyēs.

19 Vkvsvmhoye taye orvke ece 'pakvkat heckvke hakvren, etekvpvketv cem etenrvwv taken ocvkvranet omekv.

20 Monkv hvmkusen etohkvlkatskof, *heyvt* yvfkehompetv Pucase mellvte hompatskvre tokot os.

21 Hompakat vtekat *este etvt* hompeko emunken eme mahusat yvfke-hompetvn hompepet os, momen hvmket elvwet on, hvmkat hacet os.

22 Cuko ofv hompet eskatske *tayan* ocvkatskeko haks? monkat Hesaketvmese em mekusvpkv-cukon ehvperkuecet, ocvkekan vlsvkuecatske haks? Naken ce kicvkvranvya? heyv ofvn ece 'kvsvmvkare te? *Ece* 'kvsamvkvkos.

23 Pucase v'mvten cem wikvkvyvtet omekv, momat Pucase Cesvs, mv nere wihoyvte *mahusan*, tvkliken ehset,

24 *Erken* vkvsahmof, kvlkayet, Ehset, hompvkes; heyvt cv'na ece 'rahkv taken kvlkat tes; heyvn es vc vkerrickvn momecvkes, kicvtes.

25 Matvpomen, yvfke hompetvn homipof, sesketvn 'seset, Heyv sesketvt cv catv ofv setemfvccetv mucvset os; etewole estomomusen eskatskat, es vc vkerrickvn heyvn momecatskvres, kicvtes.

26 Etewole estomomusen heyv tvkliken hompet, heyv sesketvn 'seskatskat, Pucase em elkvn kerkuecatsket omekv, vlvkvranat oren.

27 Monkv estimvt mome taye orekot heyv Pucase en tvkliken hompet, es em esketvn 'sesket on omat, Pucase e'na e'catv tepakat ohfvccvn em mvtte tares.
28 Momis estet es e kerrekvs, momet momen *mv* tvkliken hompet, *mv* sesketvn 'seskekvs.
29 Mv momvre taye orekot hompet, esken omat, ohfvcceckvn e en hompet, e em esket omekv, Pucase e'na *esvhockvpkv tat* kerrekot.
30 Heyv omecicen yekcvkekat momen pulsakat sulket ece 'pvkvkes, momen sulket nocicvkes.
31 E ohfvcceceēn omat, ep ohfvccehocekaret ok'.
32 Momis ep ohfvccehocof, Pucaset pu 'stemerrvkuecet os, ekvnv vpvken ep ohfvccehocekaren.
33 Monkv, tecakkvte toyatskat, hompvranet nvkaftatskof, ete'mehakvkvtcvs.
34 Momen estimvt elvwet on omat, e hute *min* hompekvs; etohkvlkatskat ec ohfvccvkvre tokaren. Momen vlakvyof, nak vhoskan eteticares.

SETENTVCKE 12.

MOMEN, tecakkvte toyatskat, *nakemkv* puyvfekcv ohfvccv ocakat ohfvccvn kerratskekaren komvkot os.
2 Centilvlke toyatsken, ce yvpahoyvkate mahusat vcvkvyet, nakvhake opunahoyekat 'sec ohvpeyvket omhoyvten kerratskes.
3 Monkv *heyvn* cen kerkuecvkvyet os; estimvt Hesaketvmese em Puyvfekcv eteropotten opunayen omat, Cesvs ohtvhikvkvten kicekot, momen Puyvfekcv Vcakat eteropotte tokon omat, Cesvs Pucasen kiceko tayes.
4 Momen nakemkv cahmelikvket svset os, momis Puyvfekcvt hvmkuses.
5 Momen nakvfvstetv cahmelikvket svset os, momis Pucase hvmkuset os.

6 Momen vtotketv cahmelikvket omes, momis Hesaketvmese hvmkat tes, nak omvlkv ofvn nakomvlkvn vtotkat.
7 Momis Puyvfekcv heckucckvn este vtekaten en lopickvn emhoyet omes.
8 Puyvfekcvt este hvmken hoporrenkv em opunvkvn emen; mv Puyvfekcv etvwvt nakkerretv em opunvkvn hvmkan emet omekv:
9 Mata Puyvfekcvt vkvsvmkvn hvmken emen; mata Puyvfekcvt hvmkan estemwiceckv emkvn emaket os:
10 Hvmken nakeskerkv vtotketv taken; hvmkan owvletvn; etvn puyvfekcvlke kerretvn; etvn *este* etulaswv mvrahrvkvn; etvn etulaswv *opunvkv* yvteketvn *emhoyet os:*
11 Momis mata Puyvfekcvt, komat vcvkvyen, este vtekaten em etekvpicet, heyv nanvke omvlkvn vtotket os.
12 Ena hvmkuset, enalvcce sulken ocen, mv ena hvmkusat em enalvcce omvlkv, sulket omat, ena hvmkuse etvpomet Klist omet omekv.
13 Puyvfekcv hvmkuse eteropotten omvlkeyat ena hvmkuse ofvn pu paptishoyet omekv, Cusvlke monkat Centilvlke, pucase ocvket, monkat pucassvkeko *toyeyis;* momet omvlkeyat Puyvfekcv hvmkuse ofvn pu'skvkuehocvtet omekv.
14 Enahkvn elvcce hvmkusekot, momis sulket omekv.
15 Enke toyvkok', ena enake toyvkos, elet make estomis, ena enake toko?
16 Momen, Eturwv toyvkok', ena enake toyvkos, ehvckot make estomis, ena enake toko?
17 Ena omvlkvt eturwvt *on* omat, pohetv estvmvn *ocvrana?* Omvlkvt pohetvt *on* omat, vwenvyetv estvmvn *oce haks?*
18 Momis hiyomat Hesaketvmeset enalvcce vtekat ena ofvn ocvkvtet os, eme komat vcvkvyen.

19 Omvlkvt enalvcce hvmkuset on omat, ena estvmvn
oce haks?
20 Momis hiyomat enalvcce sulket *ot*, momis ena hvm-
kuset *os.*
21 Momen eturwvt, Es ce vnickv ocvkos, enken kiceko
tayet on; momen ekvt, Es ce vnickv ocvkos, elen kice-
ko tayes.
22 Momis mv enalvcce yekcvkeko mahe es *pum* moma-
kat mahvkvu sevnickvt omakes.
23 Momen mv *pu 'nalvcce* vrakkuehocvkekvr tetaye es
pum momakat, mvn vrakketv senhoyvnen oh ocēs, momen
mv pu *'nalvcce* hervkeko omakat mit senhoyvnen herake
haket os.
24 Pu*'nalvcce* herakat enkusvpkvkekok', momis Hesa-
ketvmeset, mv enkusvpkan vrakkueckv senhoyvnen emet,
enan etelvcvkuecvtet os.
25 Ena ofv *enalvcce* tekvpvke sekon, momis enalvcce
vkerrickv momvlken ete'm ocvkvren.
26 Momen enalvcce hvmket estemerken omat, enalvcce
omvlkvt vpaket estemerkaket os; monkat enalvcce hvm-
ken vrakkuehocen omat, enalvcce omvlkvt vpaket afvc-
kaket os.
27 Momen cemet, Klist enat omet, em enalvcce vlke
toyatskes.
28 Momen Hesaketvmese mekusvpkv-cuko ofvn svpvk-
lecvtet svset os; enhvteceskv vpastelvlke, svhokkalan
owalvlke, svtutcenan mvhayvlke, vwihekat nakeskerkvl-
ken, mohmen emwiceckv emvkhoyvten, vnickv taken,
ohfvnketv taken, etulaswv cahmelikvken *svpvklecvtes.*
29 Omvlkvt vpastelvlke *te?* omvlkvt owalvlke *te?* omvl
kvt mvhayvlke *te?* omvlkvt nakeskerkvlken mome-
cvlke *te?*
30 Omvlkvt emwiceckv emvkhoyvten ocaket ome te?

omvlkvt etulaswv mvrahrvkvn es opunayaket ome te?
omvlkvt yvtekaket ome te?
31 Momis emkv hervke mahan vyekcen komvkes; momen mome estomis vyetv svmomusan cen kerkuecvkis.

SETENTVCKE 13.

Este momet hvlwe-estvlke etulaswv taken 'sopunayvye estomis, vnokeckvn ocvkon omat, cvto-lane hake momet sempvl hakat *omē* cv haket os.
2 Momet owaletv *yekcetvn* ocit, nake ehkakat momet nakkerretv omvlkvn kerrit, momet ekvnhvlhawan vkuehuecvye tayat vkvsvmkv omvlkvn ocvyet o estomis, vnokeckvn ocvkon omat, nake toyvks.
3 Momet *estemerrakan* hompvkueckvn vn nakockv omvlkvn emit, cv'nan nekrvren emvyet o estomis, vnokeckvn ocvkon omat, naken vn lopicekos.
4 Vnokeckvt hofunen momiskomet, enheromet os; vnokeckvt vleskapekot, e vkvsvmekot, pakkekot os:
5 Vlesketvn e en hayekot, enaken hopoyekot, vyvkhvmkvn cvpvkkekot, nakholwakan vkerricekot os;
6 Fvccetv tokat es afvckekot, mehenwetvn es afvcket os.
7 Nanvke omvlkvn kvwapet, nanvke omvlkvn vkvsamet, nanvke omvlkvn em enhonret, nanvke omvlkvn momiskomet kvwapet os.
8 Vnokeckvt estofvn sumkekos; momis owaletvt *on* omat, sumecvres; etulaswv taket *on* omat, fekhonnvkvres, nakkerretvt *on* omat, sumkvres.
9 Kvpvkusen kerrēt, kvpvkusen owaleyet ok'.
10 Momis mv temvpokat vlahkof, mv esfvckekat fekhonnvres.
11 Hopuewvt arvyof, hopuewv omit opunayit, hopuewv omit kerrit, hopuewv omit vkerricvyvtes; momis hunvnwv vc orof, hopuewv enanvken wikvyvtes.

12 Hiyomat estvkheckv eteropotten, heckusekon, heceyet os; momis momof turofvn tenhēcuset heceyvres; hiyomat kvpvkusen kerrēs; momis momof cv kerhoyat etvpomen kerrares.
13 Momen hiyomat vkvsvmkvt, enhonrkvt, vnokeckvt, heyv tutcenat ocvke emunkvts; momis heyv senrakke mahat vnokeckv *tes*.

SETENTVCKE 14.

VNOKECKVN vcvkvpeyvks, momet puyvfekcv enanvken komvkes, momis owalatskvre mit *komvkes*.
2 Estit punvkv *kerkekon* opunayen omat, este em *punayet* omekot, momis Hesaketvmesen em punayet omekv; estit *en* kerrekok'; mome estomis puyvfekcv ofv *tat* nake ehkakan punayet os.
3 Momis mv owalat, yekcvkueckvn, emvcahnetvn momet mahlvpvtetvn esten em punayvket os.
4 Estit punvkv *kerkekon* opunayat e yekcicet os; momis mv owalat mekusvpkv-cukon yekcicet os.
5 Omvlkvt etulaswv *mvrahrvkvn* 'sopunayakate! cc komvkis, momis owalatskvre min *cv yaces;* mv etulaswv *mvrahrvkvn* 'sopunayat, mekusvpkv-cuko yekcvren yvtekekon omat, owalat mit rakket omekv.
6 Monkv, tecakkvte toyatskat, naken cen lopicvkvranvya, etulaswv *mvrahrvkvn* 'sopunayit, cem vlakvkin, nakhecickv eteropotten, monkat nakkerretv eteropotten, monkat owaletv eteropotten, monkat mvhakv eteropotten cem punayvkit omvkon omat?
7 Momen nake en hake ocvke wenahokekat tis, fehpvt, monkat kervlvt, en hake mvrahrvkvt omekon omat, fehpv hakat, monkat estvt kervlvt okat estomēn kerhoyvre te?
8 *Hiyomet* omekv, pofketvt en hake kerkekon haken omat, estit horren e em etetakuecvr haks?

9 Ceme takeu matvpomen, punvkv heren kerrvke tayan punayatskekon omat, estomēn nake makatskan kerhoyvre te? hotvlc ofvn punayatskvret ok'.

10 Yvmv ekvnv ofvn en hake mvrahrvkv sulket omake wites, momen mv hvmkusis naken okekat sekos.

11 Monkv mv opunvkv en hake naken okan kerrvkon omat, mv opunayan ehomvn tvleporv toyares, momen mvt cv homvn tvleporv *tares.*

12 Monkv centakeu matvpomen, puyvfekcv enanvken tayen vlosticatskekv, ohvtvlvken ocatskvren hopoyvkes, mekusvpkv-cuko yekcickv vrahkvn.

13 Monkv punvkv *kerkekon* opunayat yvtekvret emekusvpekvs.

14 Punvkv *kerkeko* ofvn mekusapin omat, vm puyvfekcvt mekusapis, vm vkerrickvt ettekot omekv.

15 Monkv estome te? puyvfekcvn es emekusapit, vkerrickvu, *mvn* es emekusvpares; puyvfekcvn es yvhikit, vkerrickvu es yvhikares.

16 Monkon omat, puyvfekcvn es vkvsametsken omat; vkvsametskof, mv nakkerrekat en huerctv huerat estomēn, Emen, makvr haks, naken maketskan kerrekot omofvt.

17 Mehenwvn heren vkvsametsket omekv, momis *mvt* etin yekcicekot os.

18 Omvlkatskan ce muntvlvket etulaswv *mvrahrvkvn* 'sopunayvyat vn Hesaketvmesen vkvsamis.

19 Momis etulaswv *kerkeko* ofvn opunvkv cukpe-rakko palen punayvkot, vm vkerrickv eteropotten mekusvpkv-cuko ofvn opunvkv cahkepusis opunvyetv min komvyet os, vpvltaken mvhayaret.

20 Tecakkvte toyatskat, hoporrenkv ofvn hopuetakucet omekot, momis enhomeckv ofvn hopuetakucet omvkes; momis hoporrenkv ofvn hunvntaket omvkes.

21 Tvleporvlke e tulaswv, momet tvleporvlke e cukhvrpe heyv esten 'sete'm punayvkares, momen mome estomis vm apohicvkekares, Pucaset maket os, *makat* vhakv ofvn coket os.

22 Monkv etulaswv *mvrahrvkvt*, vkvsvmakat tokon, momis vkvsvmvkekan es en kerkvn ocaket os; momis owaletvt, vkvsvmvkekat tokon, momis vkvsvmakan vrahkvt *omes*.

23 Monkv mekusvpkv-cuko omvlkvt hvmkusen nvkvftaken, omvlkvt etulaswv *mvrahrvkvn* es opunahoyen omat, momen mv nakkerrvkekat, monkat vkvsvmekvlket escayaken omat, Hacohakes, ce kicvkekar haks?

24 Momis omvlkvt owalaken, vkvsvmekat, monkat nakkerrekat yeceyen omat, omvlkvt kerrepuecaket, omvlkvt ohfvccecvkvres;

25 Momen momēn c feke enake ehkakan enrvmhoyen, momof e turofvn oh latket, Hesaketvmesen vkvsamet, Hesaketvmeset mehenwvn vpikvket os, *maket* kerkuecvres.

26 Monkv, tecakkvte toyatskat, estomet ome te? etohvtelokatskof, omvlkatskat esyvhiketvn ocen, mvhakvn ocen, etulaswvn ocen, nakhecickvn ocen, nake oh yvteketvn ocatsket os. Nanvke omvlkvt yekcickv vrahkvn momvkekvs.

27 Estit punvkv *kerkekon* opunayen omat, hokkolet, monkat tutcenan vtekuset *omen*, hvmkvntot opunayen, hvmket yvtekekvs.

28 Momis yvtekvt sekon omat, cvyayvket omekvs, mekusvpkv-cuko ofvn; momet e em *punayet*, Hesaketvmesen em punvyekvs.

29 Owalakat hokkolet, monkat tutcenet opunayaken, vpvltaket ohfvccecvkekvs.

30 *Este* vnakv likan *naken* hecihocen omat, enhvteceskvt cvyayvkekvs.

31 Omvlkvt kerraken, omvlkvt emahlvpvtkakvren, omvlkatskat hvmkvntot owalatske tayet ok'.
32 Momen owalakat em puyvfekcvtaket mv owalakat em elecv taket omes.
33 Hesaketvmeset, tekyvmketv tokon, momis mahlvpvtketv *hayvt* os; mekusapvlke em mekusvpkv-cuko omvlkv ofv etvpomen.
34 Mekusvpkv-cuko ofvn cen hoktvke taket nahnvkekot omvkekvs; opunvyetv em etektvnkvkekot omekv: momis vhakv makat vcvkvyen apohicet svpvklvranet os.
35 Momen naken kerretvn komaken omat, ehute e'hetaken em 'pohvkekvs: hoktvket mekusvpkv-cuko ofvn punayaken omat, vlesketvt omekv.
36 Hesaketvmese em opunvkvt centaken aossvt haks? monkat centake tvlkusen *cem* vlakvt haks?
37 Owalv toyit, monkat Puyvfekcv *Vcakan* ocis, c kome sasen omat, nanvke cen hoccicvkvyat Pucase em vhakvt omakat kerkuecekvs.
38 Momis estimvt nakkerrekon omat, kerrekot omekvs.
39 Monkv, tecakkvte toyatskat, owaletvn komet, etulaswv *mvrahrvkvn* 'sopunvyetvn vsehhatskvs.
40 Nanvke omvlkvt momvre heren, momet etewiwvhoke heren momet omekvs.

SETENTVCKE 15.

Momen, tecakkvte toyatskat, mv opunvkv-hervn cem erkenakvkin, mv eenakuecatskvte, ofv svpaklatskan cen kerkuecvkvyet os.
2 Momen mv eteropotten hesahokatsket os, nake cem erkenakvkvyvten *cem* vkerrickv ofvn vcayecatsken omat, *momet* ehvperkvn vkvsamatskekaten omat.
3 Mv vne *vn* heckvten enhvteceskvn cem wikvkvyvtet

ok', mv Cesvs Klist pun naorketv vrahkvn elvtet omat,
Hoccat vcvkvyen;
4 Momet herihohcen, Hoccat vcvkvyen, nettv svtutce-
nan akvwvpkvtet omat;
5 Momen Sefvset, mohmet mv palen hokkolohkakat
hecakvtet omat;
6 *Momen* mv renyupvn tecakkvte cukpe cahkepe hoyv-
net vhvmkvn hecakvtet omat; mv sulke mahat hiyomat
fulle munkvts, momis nocicakat svset omes.
7 Mv renyupvn Cems hehcen, momof vpastelvlke omvl-
kvt hecakvtes.
8 Momen omvlkv espoke vneu, *este* em oketv toko
heckvte omēt, hecvyvtes.
9 Vpastel kihoce taye orvkot, vpastelvlke sencotkus
mahat toyikv: Hesaketvmese em mekusvpkv cukon asse-
cvyvtet ok'.
10 Momis Hesaketvmese en heromkv eteropotten nake
toyvyat *mv* toyit omis; momen en heromkv vc ohfvccv
ocvtet ehvperkv tokates; momis omvlkv senhoyvnen vtot-
kvyvtet os: momis, vne tokon, Hesaketvmese en herom-
kv vc vpakvtet *momecvtes.*
11 Monkv vnet, monkat entaket, momēn erkenakēn,
momēn vkvsamatskvtes.
12 Momen Klist vkvwvpkvte tat cem etenrvwv taken
erkenvkhoyet oman, estomēn, Pvsatkvte aenkvwvpketv
sekos, makakat ece 'pvkvke sase haks?
13 Momis pvsatkvte aenkvwvpketv sekon omat, Klist
akvwvpkekaten omēs.
14 Momen Klist akvwvpkekaten omat, pum erke-
nvketvt ehvperkvt *omen,* cem vkvsvmkv taken ehvper-
kvt *os.*
15 Momes, momen Hesaketvmese a en kerrvlke fvccv-
kekon es pu hechoyet os; Hesaketvmese a en kerrēt

Klist akvwapvtet os, *makeyvtet* ok'; moman pvsatkvtet
akvwvpkvkekon omat, mvn akvwvpekaten omēs
16 Klist akvwvpkekatet ok', pvsatkvtet akvwvpkekon
omat:
17 Momen Klist akvwvpkekaten omat, cem vkvsvmkv
taket ehvperkvt *os;* cen naorketvtake ofv emunkv to-
yatskes.
18 Momen momēn omat, mv Klist ofvn nocicakat
sumecvtet omes.
19 Heyv hesaketv ofv tvlkusen Klist ofvn enhonr-
kvn ocēn omat, este omvlkv 'sem estemerkvke mahat
toyēs.
20 Momis hiyomat Klist, pvsatkvten a en kvwvpiket,
mv nocicvte 'em ettetake enhvteceskv haket os.
21 Este etehoyvne elkv *vlakvte* etvpomen este etehoyvne
pvsatkvte aenkvwvpketvt *vlakvtet* ok'.
22 Atvme ofvn omvlkvt pvsatkat etvpomen Klist ofvn
omvlkvt hesahokvret ok'.
23 Momis este en hueretv mahusat vcvkvyevlken, Klist
ettetake enhvteceskvt *on,* momen em vlvketv omof, Klist
enaketaket renyupvt *on.*
24 Momof ohmekketvn Hesaketvmese, Erken em wihkof,
ohfvnketv omvlkvn, momet *este* em wiketv yekcetv tepa-
kat omvlkvn lekahfet, meyuksv *tares.*
25 Ohmekket emunket *en* horre omvlkvn e'le elecvn
hahye tvlkvranet omekv.
26 *En* horre espoke sumecihocvranat elkvt'*s.*
27 Nanvke omvlkvn e'le elecvn svpvklecvtet omekv.
Momis, Nanvke omvlkvn *mv* elecvn svpvklehocvtet os,
makat, mv nanvke omvlkv elecv svpvklecvtet mv vpvken
vhonkvtkekot omat, hecket *os.*
28 Momen nanvke omvlkvt elecvn en hahkof, momof
Eppuceu, mv nanvke omvlkvn elecv en hayvte emeu

elecvn huervres, mv momat Hesaketvmeset omvlkv ofv omvlkv taren.
29 Monkon omat, mv pvsatkvtet akvwvpkvkekon omat, mv pvsatkvte ohfvccvn paptiskakvtet estomvkvre te? momen estomaten pvsatkvte ohfvccvn paptiskake te?
30 Momen estomaten hvse-vkerkv omvlkvn penkvlkv ofvn svpaklē haks?
31 Klist Cesvs pu Pucase ofv afvcketv ec ofv take ocvyat vcvkvyen, Nettv omvlkvn elis, makvyet os.
32 Este em fulletv vcvkvyen, Efesv tvlofvn, punvttv sehoneckakan etepoyvyvten omat, naken vn lopice haks, pvsatkvtet akvwvpkvkekon omat? hompēt, eskvkeres; pvksen pu pvsvtkvret ok'.
33 Cem etehohsvkates: etempunahokv holwvhokat fulletv herakan hopanet os.
34 Fvccetv ohfvccvn ahonecet, naorikatskvs; Hesaketvmese ohfvccvn kerrvkekat sasekv: *heyv* opunayvyat ece'lsvkuecvkvyat *okis.*
35 Momis, Estomen pvsatkvten akvwvphoye te? momet ena estoman es yice haks? estet makvres.
36 *Ce* hoporrenekat, mv fokayetskat elekon omat, honte taye hakekot os:
37 Momen mv fokayetskat mv nake taranan fokayet omekot, nerkv tvlkusen, teleko tateu, monkat *nerkv* etv tateu fokayetskes.
38 Momis Hesaketvmeset, komat vcvkvyen, emvpen emet, nerkv vtekat emvpe vrahkvn emet os.
39 Vpeswv omvlkvt vpeswv hvmkuset omekos: momis hvmket este vpeswvt *omen,* etvt ele-ostakat vpeswvt *on,* etvt rvro vpeswvt *on,* etvt fuswv vpeswvt *omes.*
40 Momen nanvke hvlwe ofv ocakat, hvtvm ekvnv oh ocakat *svset os;* momis hvlwe ofv ocakat en hvyayvke hvmken, ekvnv oh ocakat *en hvyayvke* etvt *os.*

41 Hvse en hvyayvket hvmken, hvresse en hvyayvket etvt *omen,* kococumpv en hvyayvke etvt *os:* kococumpv *hvmkat* kococumpv *etv* en hvyayvke emvrahket omekv.

42 Momen pvsatkvte aenkvwvpketv matvpomet *os.* Hopvnketv ofvn fokahoyen, hopvnkeko tayat akvwvpket os.

43 Vleşketv ofvn fokahoyen, hvyayvke ofvn akvwvphoyet os; yekcetv sekon fokahoyen, yekcetv ofvn akvwvphoyet os.

44 Ena emmunkvn fokahoyet omen, puyvfekcv enan akvwvphoyet os. Ena emmunkat ocet omen, puyvfekcv enat ocet os.

45 Momen momēn hoccet os; Atvme este-hunvnwv enhvteceskvt puyvfekcv hesake *haket omen,* Atvme svhokkolat puyvfekcv hesaketv emat haket omvtes, *makat.*

46 Mome estomis, puyvfekcv enake tat enhvteceskv tokon, momis *ena* emmunkv vcvkvye *mit on,* momen puyvfekcv emmunkvt renyupv tates.

47 Este-hunvnwv enhvteceskv ekvnvn akvpvket, ekvnvlket *omes:* este-hunvnwv svhokkolat Pucase hvlwe ahvtvpkat *os.*

48 Fakke es *hayvkhoyvte* tat fakke es hayvkvte *hvmkat* etvpomvket *os,* momen hvlwe ofv ocakat hvlwe ofv ocat *hvmkat* etvpomvket *os.*

49 Momen fakke es hayvkvte *hvmkat* en heckvn es fulleyvte etvpomen hvlwe ofv *hvmkat* en heckvn es fulleyvres.

50 Momen, tecakkvte toyatskat, heyvn makvyet os; Enavpeswv catv tepakat Hesaketvmese em ohmekketv epucaseko tayen; hopvnketvt hopvnketv tokan epucaseko tayes.

51 Hecvs, nake ehken ce hecicvkvyet os; omvlkvt nocicēkares, momis omvlkeyat pu mvrahkv hakvres,

52 Oketv cotkus mahan, mesettickv hvmkuse ofvn, pofketv espoke hakof; pofketvt hakvret ok', momen pvsatkvtet hopvnkvkeko tayet akvwvpkvkvres, momen pu mvrahkv hakvres.

53 Heyv nake hopvnke tayat hopvnkeko tayan accen, heyv nake ele tayat eleko tayan accvranet omekv.

54 Monkv heyv nake hopvnke tayat hopvnkeko tayan accen, heyv nake ele tayat eleko tayan accof, mv maketv, Ohfvnketv ofvn elkvn nokmelket os, *make* hoccat hoyvnvres.

55 Elkv toyetskat, cen re estvmvn *oce* haks? este-herickv toyetskat, cem ohfvnketv estvmvn *oca?*

56 Elkv en ret holwvyeckvt *omen*, holwvyeckv en yekcet vhakvt *os*.

57 Momis Hesaketvmeset vkvsvmket *omekvs*, mv pu Pucase Cesvs Klist eteropotten ohfvnketvn pu'mat.

58 Monkv, tecakkvyvte vm vnokeckatskat, yekcen svpaklet, vkueko tayaket, Pucase em vtotketv estofis es fvcfvket omvkes, cem vtotketv take Pucase ofv ehvperkv tokot omat kerratsket omekv.

SETENTVCKE 16.

Momen mekusapvlke em vtelokv ohfvccvt on omat, mekusvpkv-cuko Kelesev ocakan *mv* vhakv emvyvte etvpomen momecvkes.

2 Nettvcakuce *nettv* enhvteceskvn omvlkatskat *Hesaketvmeset* ohvtvlvyetv em vnicvte vcvkvyen *naken* hericekvs, vlakvyof vtelokv svkekaren.

3 Momen vlakvyof, mv cokv *vtotvranatskat* ofv vkvsvmakatskan cen heromkv taken Celuslvmen esyicvren vtotvkares.

4 Momen ayvpan heren omateu, ayin vc vcvkvpeyvres.

5 Momen Masetonevn eteropotiyof, cem vlvkvkares, Masetonevn eteropottikv.
6 Momet ece 'pakvkit fekhonnin rvfot hoyvne witvres, estvmvn ayvranvyan *vm* vmicet ykocuknusen vc vcvkvpeyatskvren.
7 Mucv ayvyat ce hecvranvkvkok', momis, Hesaketvmeset komen omat, ece 'pakvkit vkocuknusen fekhonnares, *komit*, enhonrkvn ocvyet os.
8 Momis Efesvn fekhonnvye emunken Pentekast orvres
9 Vhauke rakke momet etektvnke *a'mat* vm en 'hauken, vnrapvlke sulket ok'.
10 Momen Temorevs vlaken omat, penkvlekot cem etenrvwv taken vrvren vketecvkes; Pucase em vtotketvn vtotket omekv, vne *momecvyat* etvpomen.
11 Monkv estimvt ehvperkuehcats: momis *ce'nkvpakof*, herkv ofvn vkocuknusen vcvkvpeyvkvtcvs, vm vlvkvren; tecakkvte vpvken en nene hecakikv.
12 Tecakkvte Vpalvs ohfvccvt on omat, tecakkakvte vpvket cem vlvkvkvren tayen enkusapvyvnks: momis hiyomat cem vlvketv taken komvronkot omvnks; momis em etektvnkusof, vlvkvres.
13 Vketecvkes; vkvsvmkv ofvn yekcen svpvklvkes; hunvntake omēt fullvkes; yekcvket omvkes.
14 Nanvke omvlkv momecatskan vnokeckvt vpvkekvs.
15 Tecakkvte toyatskat, (Stefenvs en cuko-vtehkvlken kerratsket os, momet, Ekiv em ette enhvteceskvt omet, estomēn mekusapvlke em vtotketvn e wikakvtet omat *kerratskes*;)
16 Mv omakan, momet *epu* 'paket vnice, vtotkat vtekan em apohicatskvren ce'nkusapvkis.
17 Stefenvs, Fatunetvs, Ekivkvs esyome yican es vc afvcket os: nake momecatskeko cem vhoskvkan esfvcecakekv.

18 Vm puyvfekcvn, momet cem puyvfekcv taken afvckv-
kuecakckv: monkv mv omakan vrakkuecvkes.
19 Mekusvpkv-cuko Escv ocakat ece 'sekakes. Akwelv
Pvselv tepakat, momen mekusvpkv-cuko e hute ofv ocat
Pucase ofvn tayen ece 'sekakes.
20 Tecakkakvte omvlkvt ece 'sekakes. Vfvnketv
vcakēn 'setesekvkes.
21 Pal *toyvyat* cv'nke es ysekvyat.
22 Estimvt Pucase Cesvs Klist vnokecekon omat, Vnarc-
mvt omekvs; Melvn erv.
23 Pu Pucase Cesvs Klist en heromkvt ece 'pakvkekvs.
24 Klist Cesvs ofvn vm vnokeckvt omvlkatskan ece
'pakvkekvs. Emen.

Cokv enhvteceskvn Kvlenrvlken ohtothoyvte, Felepi tvlofvn hoccihocvten, Stefenvs, Fatunetvs, Ekivkvs, Temorevs esyomet 'sem vpeyvtes.

COKV VPASTEL PAL KVLENRVLKEN

OHTOTVTE SVHOKKOLAT.

SETENTVCKE 1.

PAL, Hesaketvmese komat vcvkvye Cesvs Klist em
vpastel, tecakkvte Temorevs tepakat, Hesaketvmese em
mekusvpkv-cuko Kvlenrv ocan mekusapvlke Ekiv hvmkv
vpokat es omvlkvn oh*totakeyat;*
2 Heromkv momet herkv Hesaketvmese Pu'rke, momet
Pucase Cesvs Klist aenkvpvket cem *ocvkekvs.*
3 Hesaketvmese, mv pu Pucase Cesvs Klist E'rke,
merkv E'rke, momet emahlvpvtketv omvlkv en Hesake-
tvmese,
4 Mv emahlvpvtketvn Hesaketvmeset, pume mahusan es
pu mahlvpatan estemerkv ofv vpokan es emahlvpvteyvren
pu feknokketv omvlkv pu mahlvpatan, vrakkuehocekvs.
5 Klist em estemerketv ep ofv sulket ocake etvpomen
Klist eteropotten pum emahlvpvtketv sulket ocakekv.
6 Momen pu 'stemerkēn omat, cem mahlvpvtketv take
momet *cem* vhesaketv *take* vrahkv *tes,* mv estemerkvn es
pu 'stemerkakat mahusan kvwvpatskvre yekcicet omat;
monkat pu mahlvpvtkvken omat, cem mahlvpvtketv
take momet *cem* vhesaketv *take* vrahkvt *os.*
7 Momen enhonrkv ec ohfvccv take oceyat yekcet *os;*
estemerkv ofv tohkvlkvlke toyatskat etvpomen emahlv-
pvtketv ofv *tohkvlkvlke toyvranatskat* kerrēt.
8 Tecakkvte toyatskat, pu feknokketv Esev ofvn ep
oh vlakvte, estomēn svhopayēsko tayan, *pun* yekce

senhoyvnen pun honhoye, hesaketv tis enhonrkvn
wikeyvte oren kerratskekaren komēkot omekv:
9 Momis elkvn ohfvcceckvn pume ofvn oceyvtes, e em
enhonrēkot, momis Hesaketvmese pvsatkvten akvwapan
enhonreyvren:
10 Mvt elkv en rakke mome a'sepu'ssicvtes, momet
a'sepu'ssicet os; a'*sepu*'ssice emunkvres, *komet*, mv ofvn
enhonrkvn oceyet os;
11 Mekusvpkv es pum *emekusapatskat* eteropotten ce-
metaken etohkvlket vnicatsken, momat pume *epu* 'rah-
kvn sulket *Erken* vkvsvmvkvres, mv nakcmkv este sulke
eteropotte pu'mhoyvte vrahkvn.
12 Emvkerretv sekon, Hesaketvmese em mehenwetv
ofvn, enavpeswv en hoporrenkv ofv tokon, momis Hesa-
ketvmese en heromkv eteropotten yvmv ekvnv ofvn, mo-
met ec ohfvccv take min semuntvlen *ocēt* etefulleyvtet
omat pum eohvkerrickvt akerret os: heyvt pum afvc-
ketv tes.
13 Nanvke etv tokon, *nanvke* ohonayet, *fvccvt os*, *komet*,
kerkuecatskvte tvlkusen cen hoccicvkeyet omekv; mo-
men, Eyuksv vteken *mvn* kerkuecvkvres, ce *komet*, en-
honrkvn ocis;
14 *Fvccvket os*, pu *komet* kvpvkusen kerkuecatskvte
etvpomen, ceme taket Pucase Cesvs en nettv ofv pum
afvcketv *toyatskat* etvpomen pumet cem afvcketv taket
omeyat *kerkuecet*.
15 Momen nak cen lopickv svhokkolv ocatskvren heyv
enhonrkv ofvn enhomvn cem vlvketvn komvyvtes;
16 Momet ce hoyahnvkit Masetonevn ecehyet, hvtvm
Masetonevn aosset cem vlakvkin, cemetake, Cutev fvccvn
ayvyof, vkocuknusen vc vcvkvpeyatskvren *komimvts*.
17 Monkv heyvn ohvkerricvyof, tahoknicvye tat haks?
monkat henka, henka, monkat hekos, hekos, maketv vc

vpakvren, mv nanvken ohvkerricvyat enavpeswv vcvkvyen ohvkerricvye te?

18 Momis Hesaketvmese mehenwat *etvpomen* pum opunvkv ec ohfvccv take *opunayeyat* henka, momet hekos tokates.

19 Hesaketvmese Eppuce, Cesvs Klist, mv cem etenrvwv take pume, vne, Selfenvs, Temorevs esyomeyat erkenakeyvte, henka momet hekos *maketv* tokates, momis eme eteropotten henka *maketvt* omvtes.

20 Pume *pu* tehoyvnen, Hesaketvmese em vrakketvn *omecicen*, Hesaketvmese em etemfvccetv omvlkvt eme ofvn henka, momet eme ofvn Emen *maketvt* omakekv.

21 Momen mv cemetake esyomeyan Klist ofv pu yckcvkuecet, momet pum vfeyvtet Hesaketvmese *tes*;

22 Momet mvt em eskerkvn epu 'licet, Puyvfekcv em eskerkvn pu feke take ofvn pu'mvtet os.

23 Momen Hesaketvmese vm puyvfekcv a en kerrvn enhuehkvyet os, cem etektvnecvkvyat Kvlenrvn vlvkvko munks.

24 Cem vkvsvmkv take ohfvnkeyat tokon, momis cem afvcketvn temvnicvlke toyēs, vkvsvmkv eteropotten svpaklatskekv.

SETENTVCKE 2.

Momis fcknokketv ofvn cem vlvkvkvkares, komet, vc vrahkvn vm vkerrickvn hayvyvtes.

2 *Hiyomet* omekv, vnet ce feke cen nokhokicvkin omat, estimvt vc afvcecice haks, mv *este* e fcke en nokkicvyvtc *vc afvcecicet* omekon omat?

3 Momen, Vm afvcketv mv omvlkv em *afvcketv* tes, ce komvkit, heyv *nake* mahusan cen hoccicvkvyvtes, vlakvyof, mv vc afvcecicvkvranvtet cv feke vn nokkicvkekaren.

4 Estemerkv rakke momet feknokketv vpvken turopus-

wv sulket pvlatken, cen hoccicvkvyvtet ok'; ce feknokho-
kvre tokon, momis mv vnokeckvn esfackusen cem ocvkv-
yan kerratskvren.
5 Momis estimvt efeknokketv hayvten omat, kvpvkuse
tvlkusen cv feken vn nokkicvtes: omvlkatskan svhere
mahen ec oh wetenepuecvkvkaren.
6 Heyv estemerkv sulket *'sestemerricakvtet este* mv
omat em etetayes.
7 Monkv pvlhvmken em merre mit emahlvpvtvra-
natsket os: feknokketv svhere mahatet mv esten nok-
melekaren.
8 Monkv vnokeckv eme ohfvccv *ocatskat* yekcicats-
kvren ce'nkusapvkis.
9 Momen heyv vrahkvn cen hoccicvkvyvtes, ec ohfvccv
taken, nanvke omvlkv ofv apohicatsken omat, eskerkvn
kerretvn komit.
10 Estimvn naken enkvpvyecicatsken omat, vneu
en*kvpvyecicis; hiyomet* omekv, naken enkvpvyecicvyv-
ten omat, mv enkvpvyeciciyvten Klist vyoposket, ece
'rahkv taken, *enkvpvyecicvyvtes:*
11 Setvnet pu mvkerrekaren; nanvken ohvkerrican
kerreyet omekv.
12 Momen Klist em opunvkv-hervn *erkenvkvranit* Tlovn
vlahkin, Pucaset vhauken vn hvwehcof,
13 Vm puyvfekcv ofvn fekvpkvn ocvkomvts, Titvs tecak-
kvyvten esheevkok'; momis vsekahkit, mvn enkvpaket,
Masetonevn eceyimvts.
14 Momen Hesaketvmeset, mv estofis Klist ofvn ohfvn-
ken pu hayet, eme *oh*kerretv en fvmeckvn pu teropotte
estvmv estomis hecken hayat vkvsvmkekvs.
15 Hesahokat momet estemerkvkvranat ofvn Hesake-
tvmese ehomvn Klist en fvmeckv toyēkv:
16 Hvmken hesaketv en fvmeckv hesaketv orat, momet

hvmkan elkv en fvmeckv elkv orat *toyes.* Momen heyv
nanvken estit ume tayc ore haks?
17 Hesaketvmese em opunvkv hopvnake sasat omēkot,
momis mehenwetvn aosse omet, momis Hesaketvmesen
aosse omēt, Hesaketvmese ehomvn Klist ofvn opunaye-
yēt omekv.

SETENTVCKE 3.

Cᴇ homv taken heren e opunvyecetvn hvtvm vlicecē
haks? monkat here opunvyeckv cokvn ec oh*tothoyan*,
monkat here opunvyeckv *cokvn* vtotatskvren vpvltake
omēt pu yace haks?
2 Ceme taket pun nakcokv pu feke ofv cohoyvte, este
omvlkvt kerret, ohonayakat toyatskes:
3 Ceme taket, Klist en nakcokv pume eteropotte vfvs-
hotat, coyetv en lvste tokon, Hesaketvmese wenake em
Puyvfekcvt hoccicat; cvto tvpestakan oh *hocce* tokon,
momis efeke vpeswv tvpestakan oh *hoccat* toyatsket omat
kerkusen ec ohkerkuehocvket os.
4 Momen enhonrkv mv omēn Klist eteropotten Hesa-
ketvmese ohfvccvn oceyet os:
5 Puntvlkat naket a ep osset os, *komet* vkerriceye tayat
omēkon, momis Hesaketvmeset nake umetvn pu'met *os;*
6 Momen mvt setemfvccetv mucvsat vfvstetv umeye tayen
pu hayvtet os; letv toko, momis puyvfekcv *vfastvlke:*
letvt elecen, momis puyvfekcvt wenaken hayet omekv.
7 Momis elkv em vfvstetv cvton oh hocce, *momet* oh
kvlvfhoyat hvyayvket omvten omat, momat Eslevl en
hopuetaket Mose e turofvn, en heckv en hvyayvken, mv
hoyvnepvranet oman, hericet vhecvkeko tayvte;
8 Puyvfekcv em vfvstetv mahvkvn hvyayvkekar haks?
9 *Hiyomet* omekv, ohfvcceckv em vfvstetvt hvyayvket
on omat, mehenwvn fvccetv em afvstetv en hvyayvke
mahvkvn muntvlet os.

10 Mv hvyayvken bahoyvtet, mv hvyayvke *eti* muntalat omecicen, heyv ohfvccvn hvyayvken ocekot omekv.

11 Mv sumecihocvranat· hvyayvket *omvtet* on omât, mv oce emunkat mahvkvu hvyayvket *os.*

12 Monkv enhonrkv mv oman ocēkv, fekhvmketv rakken es opunayeyet os:

13 Momen Moses Eslevl en hopuetaket mv sumkvranat e ynksvn hericet hecvkekaren sohrvnkvn e turofvn es ohranvte, omēkot *os :*

14 Momis em vkerrickv taket em vrvnakvtet os; setemfvccetv vculan ohonahoyof, mv esohrvnkv etat vkueyihocekon, mucv nettv oren oce munkvt omekv; mv sohrvnkv Klist ofvn sumecihocet omen.

15 Momis Mosen ohonahoyof, mv sohrvnkv e feke taken es ohrvnke munken, mucv nettvt ores.

16 Mome estomis mvt Pucasen ohfulket omof, mv esohrvnkvn vkueyihocvres.

17 Momen Pucaset mv Puyvfekcvt os: momen estvmv Pucase em Puyvfekcvt *ocen* omat, mvn pucasseko hueretvt *oces.*

18 Momis omvlkeyat, pu turofv ohrvnrvkeko omēn, Pucase en hvyayvken estakheckv ofv omēn hecēt, hvyayvken enkvpvket hvyayvke oren mata vhaken pu hahoyet os; Pucase em Puyvfekcv eteropotte *omēn.*

SETENTVCKE 4.

Monkv heyv vtotketvn oceyat omecicen, merkv pun heckvte vcvkvyen pu hotōsvkekot os;

2 Momis nakfvccvkeko ehkakan wikeyvtet os; mvkerretv ofvn fullēkot, momet Hesaketvmese em opunvkvn mvkerretv ofvn celayēkot; momis mehenwetvn kerkueceyat eteropotten Hesaketvmese ehomvn, este omvlkv em vkerrickv takeu ehomvn pum fvccetvn heciceyet os.

3 Momis pum opunvkv-hervt ehken omat, sumecan em
ehket os.
4 Mv *sumecat* ofvn yvmv ekvnv en hesaketvmese vkv-
svmvkekat em vkerrickv taken oh yomucecicvtes, Klist,
Hesaketvmese vhaket omat, em opunvkv-herv̄ hvyayakat
en hvyayvket mv orvken hvyayvkekaren.
5 Pume *mahusat* tokon, momis Klist Cesvs Pucasen,
momet Cesvs vrahkvn pumet cem vtotkvlken erkenakeyet
omekv.
6 Hesaketvmeset, mv yomucke aosset hvyayvket hvyayv-
kvre kicvtet, Cesvs Klist en heckv ofvn Hesaketvmese en
hvyayvke kerretvn es hvyayvkvren, pu feketake ofvn
hvyayvkvtet omekv.
7 Momis heyv nakeockvn vtehkv fakke es hayvkhoyvte
vpiken oceyet os, yekcetv en heretv pume avte tokon,
Hesaketvmese avte taren.
8 Vfolotken *pu* naore estomis, *pu* feknokhokekot os;
pum vkerrickvt tekyvmkakis, enhonrkvn wikēkos;
9 *Epu*'ssehocis *pu* wihokekot *os; pu* tvkwihokis, *pu*
sumecekot *os;*
10 Estofis Pucase Cesvs em elkvn *pu* 'na *take* ofvn
esfulleyet *os*, Cesvs en hesaketvu pu 'na ofvn hecke taren.
11 Pume wenahokeyat, Cesvs vrahkvn elkvn em wihoket
omekv, Cesvs en hesaketvu pu 'navpeswv elat ofvn hecke
taren.
12 Monkv ep ofvn elkvt *vtotken,* momis ec ofv taken
hesaketvt vtotket os.
13 Pumet mata vkvsvmkv vkerrickvn ocēt, Vkvsamv-
yvnks, momet monkv opunayvyvnks, make cokat vcvk-
vyen, pumeu vkvsamēs, momet monkv opunahoyeyet os;
14 Mv Pucase Cesvn akvwapvtet, Cesvs etehoyvnen
pumeu a *pu* kvwapet, momet ece 'pakvken *pu* svpvklecv-
ranan kerret.

15 Nanvke omvlkvt ece 'rahkv taket omekv, mv heromkv sulkat este sulke em vkvsvmkv take eteropotten sulket omet, Hesaketvmese es vrakkueckv taren,
16 Mvt omecicen pu hotosvkekot os; momis pum ohonvpv este sumket omis, *pum* ofv *este* nettv omvlkvn mucvsehocet os.
17 Pum estemerkv tahoknat, oketv kocuknus mahe ocat, hvyayvke en honne *mv* senhoyvne estvmahen, *momet* meyuksv-sekon pum vtotket omekv;
18 Mv nanvke heckakat tokon, mv nanvke heckvkekan heceyof: mv nanvke heckakat yvmv ekvnv em oketv enanvket omen, momis mv nanvke heckvkekat meyuksv-sekat enanvket omekv.

SETENTVCKE 5.

Heyv escukohakv ekvnv cuko oceyat sumken omat, cuko Hesaketvmese aenkvpvken, cuko enke es hahoyekon, meyuksv-sekon hvlhawat ofvn oceyat kerreyet omekv.
2 Pun cuko hvlwe atan oh accvkeye taren *pu* yace heret, heyv ofvn hihkēkv:
3 Mehenwvn accvkeyet on omat, accvkekon es pu hechoyekaren.
4 *Heyv* escukohakv vtehkeyat pun honhoyet, hihkēkv, accvken pu 'konahohvre pu yacat tokon, momis ep oh vccehocvren, mv ele tayan hesaketvt nokmelvren *pu yacet*.
5 Momen mv heyv nake mahusat vrahkvn ep oh vtotkvtet Hesaketvmese *tes*, mv ohvtvlaken Puyvfekcv em eskerkvn pu'mvtet.
6 Monkv enhonrkvn oceye munkvt *os*, ena ofvn fulleyof, Pucase enkvpvken fulleyat kerret.
7 (Heceyat tokon, vkvsvmkv eteropotten fullēkv:)
8 Mehenwvn enhonrkvn ocēs, momet ena enkvpvken Pucase vpvket fulletv min es epu 'fvcket os.

9 Monkv vpvket, monkat vpvkēko estomis, emen afvce-
ciceyvren vcevlleyet os.
10 Klist em ohfvcceckv ohliketv ehomvn omvlkeyat er
heckvraneyat tvlkuset omekv; *este* vtekat nake momecvte
vcvkvyen, here monkat holwake estomis, mv nanvke ena
ofvn *momecakvte* en heckvren.
11 Monkv Pucase em penkvlkvn kerrēt, esten ohyekci-
cakcyet os; momis Hesaketvmese e homvn pu heckvket
os; momet cem ohvkerrickv take ofvn pu heckvket omat
enhonrkvn ocis.
12 Hvtvm ce homv taken heren e opunvyecēkok',
momis ep ohfvccv nake seafvcecickvn ce'mvkeyet os, mv
efeke ofv tokon, *nake en* heckv ofvn 'se afvcecicakan nake
'sem *vyoposketv* ocatskvren.
13 *Hiyomet* omekv; pu hoporrenvkekis, Hesaketvmese
ehomvt *os;* monkat pu hoporrenvke tis, ece 'rahkv taket
os.
14 *Hiyomet* omekv, Klist em vnokeckvt ep ohyekcicet
os; hiyomēn ohfvccecēkv; hvmket omvlkvn em elvten
omat, omvlkvt pvsatke tates.
15 Momet, omvlkvn em elvtet, mv wenahokat mucv
vtekat, e vrahkv take tokon, mv em chlet, hvtvm akv-
wvpkvte vrahkvn hesahoket *fullvren elēt omvtes.*
16 Monkv mucv vtekat enavpeswv vcvkvyen nvpvn
kerrēkos; momes, enavpeswv vcvkvyen Klist kerreyvtet
o estomis, mucv ayat kerrēkos.
17 Monkv estit Klist ofvt on omat, nake hocvcke mucvse
tes; nake vculakat hoyvnepes; hecvs, nake omvlkv mu-
cvsvke haket os.
18 Momen mv Cesvs Klist etehoyvnen pu tenherkepue-
cvtet, etenherketv erkenvketv pu'mvte, Hesaketvmesen
nanvke omvlkvt avtet *os;*
19 Heyvt omen, Hesaketvmeset Klist otvn en naorketv

taken vrvhecekot, ekvnvn e etenherkepuecvtes, momet tenherketv opunvkvn pum wikvtes.

20 Monkv Klist opunvkv 'sem fullvlke toyēs, Hesaketvmeset pu tehoyvnen *ce*'nkusapvke omēn, Hesaketvmesen tenherkvkes, *maket*, Klist vyoposkēt, *ce*'nkusapvkeyet os.

21 Pumet eme ofvn Hesaketvmese em fvccetvn pu hahoyvren, mv naorketv kerrvte sekan epu 'rahkvn naorketvn hayvtet ok'.

SETENTVCKE 6.

Monkv *em* etohkvlke vtotkvlke toyeyat, ohvtvlaken Hesaketvmese en heromkv cen heckvkat ehvperkv tokaren *ce*'nkusapvkēs.

2 (Oketv momvre herat ofvn cem apohicit, vhesaketv nettv ofvn cem vnicvyvtes; hecvs, hiyomat oketv momvre heret *os;* hiyomat vhesaketv nettvt *omes*, maket omekv.)

3 Nake hvmkusis ofvn nak selentappetvn estemekot, erkenvkvlke em wiketvn em mvttes kihocekaren:

4 Momis Hesaketvmese em erkenvkvlke omēt, *nanvke* omvlkv ofvn e ohkerkuecēt, yvmvsketv sulke ofvn, estemerkv *sulke* ofvn, enkusvpketv take ofvn, nake *pun* honhoyat ofvn,

5 Rukafkv ofvn, cuko-yekcetv vpiketv ofvn, tekyvmketv ofvn, vtotketv ofvn, vketeckv ofvn, eelvweckv ofvn;

6 Hvsvtketv ofvn, nakkerretv ofvn, momis-kometv hofunat ofvn, heromkv ofvn, Puyvfekcv Vcakat ofvn, vnokeckv mehenwat ofvn,

7 Mehenwetv opunvkv ofvn, Hesaketvmese en yekce ofvn, fvccetv setepokv akvpervn momet vkvskvnvn ocat etehoyvnen;

8 Vrakketv momet vrakketv tokat etehoyvnen, opu-

nvyeckv herat momet holwake opunvyeckv etehoyvnen; fvccvket omis, mvkerrvlke omvket;
9 Kerkvke heret omis, kerkvkeko omvket; pvsatke omēt omis, momen hecvs, hesahokēs; *pu* 'stemerrv-kuehocet omis, *pu* pvsvthoyēkos:
10 Feknokhokct omis, estofis *pu* 'fvckvket; make ocekvlket omis, sulken nake ocvken hayaket; naken ocvkekot omēt, momis nanvke omvlkvn ocēs.
11 Kvlenrvlke toyatskat, pu cukwvt cen 'haukvken, pu 'feken rakkuehocet os.
12 Ep ofv ce cutecihocvkekos, momis ce nvcofv take mahusan ce cutecihocvket os.
13 Momen matvpomuse vyoposketv, (*vn* hopuetake *em punayvye* omit opunayis;) cemetakeu *ce* rakkuehocvkekvs.
14 Vkvsvmekvlke temomvlkekon nokwv-ohwakkv e em ohwvkikatskvs: *hiyomet* omekv, fvccetv fvccetv tokat etohkvlketv estomēn te'm oce haks? monkat hvyayvke yomucke etempunahoyetv estomēn te'm oce haks?
15 Monkat Klist Pelyvl tepakat tepvketv estomēn ete'm oce haks? monkat vkvsamat vkvsvmekan naken ete'm oce haks?
16 Monkat Hesaketvmese en cuko-vcakat momet nake vhakakat etohkvlketv estomēn ete'm oce haks? Cemetake Hesaketvmese wenake likat en cuko-vcakat toyatskekv; Emetake ofvn likit, *emetake* ofvn vrares, momet vnet en Hesaketvmese take toyin, mvt vm estet omvkvres, Hesaketvmeset makvte vcvkvyen.
17 Monkv em etenrvwv taken asosiyet, kvpvket omvkes, Pucaset maket os, momet mv hvsvtkekan celahyatskvs; momen vnet ce yvpayvkares,
18 Momet Ce'rke take toyares, momen cemetaket cv'ppucetake momet cv'chustvlke toyatskvres, Hesaketvmese yekcetv omvlecat maket os.

SETENTVCKE 7.

MONKV, vm vnokēckusatskat, heyv etemfvccetvn ocet,
ena puyvfekcv tepakat em vholwvketv omvlkvn vkueyet,
e hvsvthicvkeres, Hesaketvmese em penkvlkv ofvn hvsvt-
ketvn esfvcken hayet.
2 Epu yvpvyvkes; nvpvn naken em vhopanēkot, nvpvn
hopanēkot, nvpvn fvccekon vkonaheyvte sekos.
3 *Ec* ohfvcceckv *taken heyvn* makit okvkos, Cemetaket
ece 'pvken pvsatket momet wenahokeyvren pu feken vteh-
katskes, enhomvn makvyvtet ok'.
4 Ec ohfvccv taken vm opunvkv en fekhvmketv rakket
os; ec ohfvccv taken vm ekvsvmkv rakket *os;* mahlv-
pvtketvn es cv fvcket os; pu feknokketv omvlkv ofvn vc
afvcke estvmahet os.
5 *Hiyomet* omekv, Masetonevn escehyeyof, pu'nav-
pcswvt fekvpkvn ocekates, momis vfolotken pu 'stemer-
rihocvtes; topvrvn tepokvt *ocaken,* ofvn penkvlkvt *oca-
kvtes.*
6 Momis Hesaketvmeset, mv kvncvpakan mahlvpatat,
Titvs vlakat eteropotten pu mahlvpatvtes:
7 Momen vlakat eteropotte tvlkekon, momis mv emah-
lvpvtketv ec ofv taken es emahlvpvtkvte eteropotten,
cem eyackv take yekcan, ce feknokketv taken, cem
vkerrickv take yekce vc ohfvccv ocan pum onayof; mo-
mat svhere mahen vc afvcket omvts.
8 *Hiyomet* omekv, cokvn es ce feknokhokicvyvtet o
estomis, vkerrickvn eticvkos, vkerrickvn eticvyvtet o
estomis; mata cokvt vkocuknusen ce feknokhokicvtet
omen hecikv.
9 Hiyomat ce feknokhokvkvte vrahkv tokon, momis
vkerrickv etickv oren ce feknokhokvtet omat es vc afvc-
ket os; Hesaketvmese vcvkvyen ce feknokhokihocvtet
omekv, pume omeciceye naken ce yvmahkvkekaren.

10 *Hiyomet* omekv, feknokketv Hesaketvmese vcvkvye ocat vkerrickv etickv vhesaketv oran, mv ohfvccvn vkerrickv etickv oceko tayen vtotket os: momis yvmv ekvnv efeknokketvt elkvn vtotket os.

11 *Hiyomet* omekv, heyv nake mahusan hecvkes, Hesaketvmese vcvkvyen ce feknokhokvkvtet, cemetake ofvn vketeckv estomēn hayvten, momet e em fvcceckvn, momet cvpvkketvn, momet penkvlkvn, momet kometv yekcan, momet vkerrickv yekcan, momet pvleckvn! *Nanvke* omvlkv ofvn .heyv nake ohfvccvn ce hvsvthakvken e kerkuecatskvtet os.

12 Monkv cen hoccivkvyvtet o estomis, mv este nake *este* em vhopanvte vrahkv tokon, monkat mv em vhopvnhoyvte vrahkv tokon, momis vketeckv Hesaketvmese ehomvn ec ohfvccv taken oceyat cen kerkvke hakvren, *momecvyvtes*.

13 Monkv ce mahlvpvtketv take ofvn pu mahlvpvtkvtes; momes, Titvs em afvcketv omecicen svhere mahen epu fvcke tates, omvlkatskat em puyvfekcvn afvcecicatskvtet omekv.

14 *Hiyomet* omekv, ec ohfvccv taken es ekvsamit em punayvyvten omat, vc vlsekot os; nanvke omvlkvn mehenwetv ofvn cem punayvkvyvte etvpomen mv esekvsvmkv Titvs ehomvn *hayvyvte* mehenwen esehechoyet os.

15 Momen, omvlkatskat cem apohickv taken, estomēn penkvlkv momet fekeketv ofvn evpayatskvten vkerricof, em vnokeckv envcofv cem ocvkat ohvtvlaket os.

16 Monkv *nanvke* omvlkv ofvn enhonrkvn cemetake ofvn ocvyat vc afvcket os.

SETENTVCKE 8

Momen, tecakkvte toyatskat, Hesaketvmese en heromkvn Masetonev em mekusvpkv cuko emakvten:

2 Estomēn estemerkv rakken eskerhoyakof, em afvcketv take en sulket, momet nakeockv enkusvpketv take rakkat omecicaken, emetv eyackv sulket em ohvtvlvkakvtet oman, cen kerkuecvkeyet os.

3 Umake tayat vcvkvyen, momes, umake taye senhoyvnen, eme mahusat *emetv* vkvsvmaket,

4 Pum 'pohepet, estemetvn *ehset*, mekusapvlke ohfvccv heromkv etohkvlketvn eseyvren tayen pu'nkusvpakvtet omat akerris.

5 Momen pum enhonrkv vcvkvye tokon *heyvn momecakvtet os*, momis enhvteceskvn eme mahusan Pucasen em e wikaket, *pumeu* pum e wikakvtes, Hesaketvmese komat vcvkvyen.

6 Momet on, Titvs mata heromkvn ece 'pakvken vlicecvtet omekv, mvn ec ofv taken espoyvren em 'poheyvtet os.

7 Monkv *nak* omvlkv ofvn, vkvsvmkvn, momet opunvyetvn, momet nakkerretvn, momet vketeckv omvlkvn, momet epu 'nokeckvn sulecatskat etvpomen heyv heromkvn sulecatskvren vketecvkes.

8 Vhakv omecicat tokon, momis *este* eti em vketeckvt omecicen, momet cem vnokeckv take em mehenwetvn eskerraret heyvn opunvyvyet os.

9 Pu Pucase Cesvs Klist, nakeocet omvtet o estomis, ece 'rahkv taken, em estemerkv eteropotten nakeocvke hakatskvren, nakoceko hakvte en heromkvn kerratskekv.

10 Momen heyv ofvn vcahnetvn emis; heyvt cen lopickv taket ok', enhomvn emetv tvlkusekon, momis vkerrickv vkvsvmen ocetvn vlicecatskvte ohrolope hvmke senhoyvnet omekv.

11 Monkv *mv* momeckvn poyvkes, momat kometv vkvsvmkv ocvte etvpomen nake ocatskat aossen momeckvt ocvren.

12 Enhvteceskvn vkerrickv vkvsamat ocen omat, *estet* nake ocekat vcvkvye tokon, nake ocat vcvkvyen *Hesaketvmeset* em afvcket omekv.

13 Este etvt en tahoknvken, momet cemetake ec ohwetenkvkvren *komvkot* omekv.

14 Momis temmomvlkusat ocvren, mucv mahusan cen sulketv taket mv oricvkekan es em *fvcecvren*, momet en sulketv takeu mv oricatskekan es cem *fvcecen*, temmomvlketv ocvren *komis*.

15 Estit sulken *vteloyat em etetayat* senhoyvnen ocekates, momen nvcomusen *vteloyat* em etetayen ocvtes, *make* cokat vcvkvyen.

16 Momis Hesaketvmeset, my ec ohfvccv taken mata vfekcakhetv heran Titvs e feken vpikvtet, vkvsvmkekvs.

17 Mehenwvn emvcahnetvn eenakuecvtet ok'; momis vkvsamusekv, eme komat omecicen ec oh ayvkvtes.

18 Momen mv vpvken, mv etecakkvte opunvkv-herv ofv mekusvpkv-cuko omvlkv ofv vkvsvmhoyan vtoteyvtes.

19 Momen mv tvlkusekon, mekusvpkv-cukot mvn enhopoyakvtes, heyv heromkvn mata Pucase em vrakketvn, momet cem vkerrickv vkvsamat *kerkueckv* vfasteyan svpeyeyof, epu 'cvkayvren:

20 Heyvn e vketecēt, heyv nake sulke vfasteyat ohfvccvn, Em mvttvkēs, estimvt makekaren.

21 Hesaketvmese ehomv tvlkusekon, esteu ehomvn nake fvccakan ehopaket.

22 Momen mv vpvken tecakkeyvte, mv tewolen nanvke sulke ofvn vketece mahen, momet hiyomat mahvkvu, enhonrkv rakke ec ofv taken *ocvyat* vrahkvn vketece heren esheceyvten vtoteyvtes.

23 Titvs ohfvccvt on omat, vm etepvketv, momet ec ohfvccv take vtotkv vm etohkvlketv *tes;* monkat tecak-

keyvte, mvt mekusvpkv-cuko em vpastelvlke, momet
Klist em vrakketvt *omakes.*

24 Monkv cem vnokeckv take, momet eče 'rahkv take
ekvsvme ec opunvyecvkeyvte eskerkvn em̆etaken, momet
mekusvpkv-cuko ehomvn hecicvkes.

SETENTVCKE 9.

Mekusapvlke vfvstetv ohfvccvt on omat, cen hoccicv-
kvyat momecvke tayat semuntvlet omekv:

2 Cem vkerrickv take en helvpketvn kerrikv, mv ec
ohfvccv taken Masetonev vpokat ehomvn es ekvsamv-
yvtet oman, Ekiv ohrolope hvmkevnke metetakvtet omen;
momen cem vketeckv *heyv ohfvccv ocat* este sulke mahe
em vkerrickvn nekehuecvtet os.

3 Mome estomis, heyv nake ohfvccv mv ec ohfvccv
taken ekvsamet punahoyeyvtet ehvperkvt omekaren,
makvyvte vcvkvyen, ce metetakvkvren, tecakkakvten
vtotimvts:

4 Monkon omat, Masetonevlket vc vpaket yicet, ce
metetakvkekon es ce hecvken omat, pumet, (centake
mit ome tis makēkot,) heyv heren ekvsameyat ohfvccvn
vlesketv pun hake wites.

5 Monkv tecakketvlket, homvn ec oh vpeyvket, cen
heromkv, mv ohfvccvn homvn cen kerkuehocvten,
metetakuecvkvren emvcahnetv momvranat tvlkuse es vm
momemvts, *estematskat* encaketv etehoyvne tokon,
heromkv eteropotte taren.

6 Momis heyvn *makvyet os;* Estit encake omēt fo-
kayat encake ome tat vteloyvres; momen estit encakeko
omēt fokayat sulken vteloyvres.

7 Este vtekat e feke ofv vkerricat vcvkvyen *emekvs;*
efeke en nokkicekon, momet ohyekcihocekon, Hesake-
tvmeset es afvcke esteman vnokecekv.

8 Momen Hesaketvmeset heromkv omvlkv ec ohfvccv take sulke taren hayetv ume tayet *os;* momat estofis, *nanvke* omvlkv ofvn tayecatsket, vtotketv herakat omvlkv es fvcke toyatskvres.

9 (Vwahecet, estemerrakan emvtet os; em fvccetvt oce munkvt os, *make* cokat vcvkvyen.

10 Momen mv fokayv nerkv emat tvkliken hompetvn *ce*'mvket, momet nerkv fokayatskan cem ohvtvlayvket cem fvccetv take em etten ohvtvlayakate!)

11 Nak omvlkv ofv heromkv omvlkv oren nakeocvlken *ce* hahoyvken, mvt omecicen pume *pu* teropotten vkvsvmkvn Hesaketvmesen emhoyet os.

12 Heyv heromkv vfvstetvt mekusapvlke enkusvpketv ohfvccvn em vnicat tvlkusekon, momis Hesaketvmese vkvsvmkv sulke eteropotten sulecet os;

13 Mvt Hesaketvmese en heromkv rakke mahe ec ofv take ocat omecicen ece 'nokecakuset, cem emekusvpakvkat momet heyv *heromkv* vfvstetvn eskerret;

14 Cesvs Klist em opunvkv-herv apohicatske e ohkerkuecatskat, momet encakekot emaket, momet *este* omvlkvn *heromkvn* em vwahecatskat vrahkvn Hesaketvmesen vkvsvmakof.

15 Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs, em emkv onahoyeko tayat vrahkvn.

SETENTVCKE 10.

Mómen vne, Pal mahusat, mv *ece* 'pakvkvyof cem etenrvwv take kvncapuset, momis *ece* 'pvkvkof ec ohfvccv take fekhvmke toyvyat, Klist en yvmvsketv, momet em merkv vcvkvyen ece kusapvkis:

2 Enavpeswv vcvkvyen fulleyat omēn ep ohvkerricvke sasan fekhvmketv mvn es vnrvpares komvyat, *ece* 'pakvyof, mvn es fekhvmkvkaren ce'nkusapvkis.

3 Enavpeswv ofvn fulleyet o estomis, enavpeswv
vcvkvyen suletawvlke toyēkok':
4 (Pun horre setepokv enavpeswvvlket omekon, mo-
mis Hesaketvmese eteropotten tohopke yekcvke lekvfkvn
yekcvket os.)
5 Vkerrickv hahihocan, momet nake hvlwe Hesaketv-
mese kerretv vnrvpe e hvlwecat omvlkvn lekahfet, momet
Klist em apohickvn vkerrickv vtekan en svlvfknecet;
6 Momet cem apohickv taken esfvckof, apohickv tokat
omvlkv empvlecepetv *pu* metetakes.
7 *En* heckv *take* vcvkvyen nanvken hecatske haks?
Estimvt e em enhonret, Klist enake toyis, *vkerricet* komen
omat, eme mahusat heyvn hvtvm vkerricekvs, emet Klist
enake etvpomen pumet Klist enake *toyēs.*
8 *Hiyomet* omekv, pun yekcetv, Pucaset, cen sumketv
take tokon, momis yekcvkueckvn pu'mvten, ohvtvlaken
'sekvsamvye witet o estomis, vc vlsekares;
9 Cokvn es ce feksumhuecvranvkvye omēt omvkaren.
10 Nakcokv a pun 'totakat honhoyet, yekcvket omen;
momis ena *epu* 'pakat yekcekon, *em* opunvkvt ehvperket
omekv, makakes.
11 Mv omat heyvn vkerricekvs; *ece* 'pvkvkēkot, nak-
cokv eteropotten opunvkv ofv toyeyat etvpomen ece
'pakvkeyof, nake momeceyat ofv *toyeyvres.*
12 Mv eme tat e vkvsvmvke sasat em vhonkvtkv vpvken
vhonkvtkeyvre, monkat mvn es e vhopayetv pu fekhvm-
keko tayekv; momis mvt eme tat eme vlket e vho-
payaket, eme ta vlket etehopayakat hoporrenvket ome-
kot os.
13 Momis nanvke es pum vhopakv en lvpvtken omēkot,
momis mv vhopakv Hesaketvmeset pu'mvte vcvkvyen,
vhopakv centake tis *ec* orvken sekvsmeyvres.
14 *Hiyomet* omekv, centake oricēko omēt *pum vhopakv*

senhoyvnen e cvpkuecēkok'; Klist em opunvkv-hervn *erkenakeyat* centakeu ec oricēkv.

15 Nake es *pum* vhopakv en lvpvtke ocakan sekvsvmēkot, vpvlwv em vtotketv ofvn *okis;* momis cem vkvsvmkv taket ohvtvlakof, pum vhopakv vcvkvyen esfvcken pu 'rakkuecatskvres, *komet* enhonrkvn ocēs;

16 Momat este etv em vhopahoyat ofv nanvke pu metetakuehocan es ekvsvmēkot, *ekvnv* cem vsimv ocakat ofv opunvkv-hervn erkenakeyēs.

17 Momis estit ekvsamat Pucase ofvn ekvsvmekvs.

18 Estit e vkvsamat vkvsvmke tokon, momis mv Pucaset vkvsamat vkvsvmket omekv.

SETENTVCKE 11.

Vn hacohaketvn estomusis momis komatskate? momen mehenwvn vc ohfvccvn momis komvkes.

2 Ec ohfvccv taken Hesaketvmese vcvkvyen fekcakhit omikv; hokte mvnette fvcce omvken Klist ehomvn *ce* svpvklecaren *ce* 'he take *taranat* hvmken cem etemfaccvkvyvtet ok'.

3 Momis mv cettot em emvkerretv eteropotten Ef ehosicvtet o etvpomen estome estomis cem vkerrickv taket mv mehenwetv Klist ofv ocat enkvpvken hopvnke wites, *komit* cv penkales.

4 Mv vlakat, mv erkenvkēkaten, Cesvs etvn erkenaken omat, monkat mv evpayatskekatet puyvfekcv etvn evpayatsken *omat,* monkat mv eenakuecatskekatet opunvkvherv etvn *eenakuecatsken* omat, momvre heren *em* etektvnecatskē tayet omekv.

5 Vpastelvlke hvlhvwe mahat nake hvmkusis ofvn senkvncapet omvkates, komikv.

6 Opunvkv ofv *vm* mvhahoyeko omvyet o estomis, nak-

kerretv ofv tokon; momis nanvke omvlkv ofvn ece 'pa-
kvken kerkvke heret pu hakvtet os.
7 Enrahkv sekon Hesaketvmese em opunvkv-hervn cem
erkenakvkit, ce hvlwehocvkvre vrahkv e kvncvpuecvyvte
naorket omvyvt haks?
8 Es ece 'fvstvkaret mekusvpkv-cuko etvn vkonvhakit,
feketvn a *en* cvwvkvyvtes.
9 Momen ece 'pakvkvye, *naken* cv kusapof, estimvn en
honnvkates; nake cv kusapan tecakketvlket Masetonevn
awat es vm fvcecakvtet ok'; momen *nanvke* omvlkv ofvn
cen honnvkaret e vketecvyvtes, momet e vketecares.
10 Klist em mehenwetv vc vpikat vcvkvyen Ekiv em
ekvnvvlkan estimvt heyv ekvsamvyan vfekhonnicekares.
11 Naket omecica? ece 'nokecvkvkok' *omvya?* Hesa-
ketvmeset kerres.
12 Momis nake momecvyat momecares, mv nake ome-
cickvn komakan nake omecickvn a en tvcvkaret; nake
mv ofv ekvsamat ohfvccvn pume omvken eshechoyvren.
13 Mv omakat, vpastel laksvlke, vtotkv mvkerrvket,
Klist em vpastelvlke vhakvken e hayaket os.
14 Momen *mvt* estomahet omekos; Setvne tis hvyayvke
hvlwe esten e vhayekv.
15 Monkv, em vtotkvlket fvccetv em vtotkvlke e vhaya-
ken omat, nake rakke tokot os; mv em eyuksv taket em
vtotketv vcvkvyet omvranet os.
16 Estimvt, Hoporrenekot os, cv kohmates, hvtvm ma-
kis; mome estomis *cv* hoporreneko omēn cv yvpayvkes,
estomusis ekvsvmaren.
17 Naken makvyat Pucase vcvkvyen makvkot os, momis
hoporrenkv vpvkeko omēn, heyv ekvsvmkv en fekhvm-
ketv ofvn *opunayis.*
18 Sulket enavpeswv vcvkvyen ekvsvmakekv, vneu
ekvsvmares.

19 Cemet ce hoporrenvket omēt, este hoporrenekvlke ece 'fvckvket em etektvnecatskekv.

20 Estimvt ce svlvfkvkuecen, monkat *ce* lokvken, monkat *cem* esvken, monkat e hvlwecen, monkat ce turofvn cem vnafkvken omat, etektvnecatskekv.

21 Vlesketv ohfvccvn, pu yekcvkekate omen opunayis. Mome estomis, nake estomis ofvn estet fekhvmket on omat, *mv ofvn* vneu fekhvmke toyis; (hoporreneko omēn opunayis.)

22 Hepluvlket omake haks? vneu mv *toyis.* Eslevlket omake haks? vneu mv *toyis.* Eplehame en honvpsvket o haks? vneu mv *toyis.*

23 Klist em erkenvkvlket omake haks? (este hoporreneko omēn opunayis) *mv* senhoyvne toyis; vtotketv ofv sensulken *momecit,* rukafkv vhonkvtkv sekon, cukoyekcvn vpikvyvte, tewole sulke mahen, elkv tewolen.

24 Cusvlket *rukafkv* pale tutcenen ostvpohkaken vcahkepan cv rukvfakvtes.

25 Vtutcenvn estepketvn es cv tephokvtes, vhvmkvn cvton es cv nvfhokvtes, vtutcenvn perro-cukot vk vhopvnken cv 'stemerkvtes; nettv hvmken nere hvmken laukan vk arvyvtes;

26 Vyetv tewolen, uewv em penkvlkv ocakan, naksestvpenkvlecvlke em penkvlkv *ofvn,* penkvlkv *vm* etvlofvlke omecicakan, penkvlkv tvlofv ocakan, penkvlkv vnrvwv ocakan, penkvlkv uehatkv vk ocakan, penkvlkv tecakketvlke laksvlke em etenrvwv *ofvn* ;

27 Hotoskv enanokke tepakat ofvn, vketeckv tewolakat ofvn, elauko ewvnhketv tepakat ofvn, eelvweckv tewolakat ofvn, kvsvppe momet enatvlkvranusat ofvn *arvyvtes.*

28 Momen ohvtvlakat mv nanvke vc ofv toko nettv omvlkvn mv vc oh latkat, mekusvpkv-cuko omvlkv ohvketeckvt.

29 Estimvt yekcekon, vneu cv yekceko haks? estin cvpvkhuehocen, momen vnet vc vhetkvko haks?

30 Ekvsvmvranvyat tvlkuset on omat, nanvke cv yekcekat ofvn es ekvsvmares.

31 Pu Pucase Cesvs Klist E'rket, mv estofis vrakkuehocat, laksvkan kerret os.

32 Temaskvs ofvn evpayv, Eletvs mekko elecv *hueratet*, cv 'setvn komet, Temaskvlke em etvlofvn suletawvlken es vhecicvtes:

33 Momen vhaukuce eteropotten, svmpvn vpikin, tvlofv vtohopke afopken a cv tvkhvtvpecihocen, enketaken em ossvyvtes.

SETENTVCKE 12.

Ekvsamvyat nake momvre here tokot os. Nanvke Pucaset cv hecicet, momet vn kerkuecvten *opunvyecetvn* orares.

2 Klist ofvn este hvmken kerrvyvte vtekat ohrolope palen ostohkakat senhoyvnet os, (ena ofvt ot, ena ofv tokate kerrvkos; Hesaketvmeset kerres;) mv esten hvlwe svtutcenan vyvkhvmkusen a eshoyvtes.

3 Momen, (ena ofvt ot, ena ofv tokat kerrvkos; Hesaketvmeset kerres;)

4 Estomen heyv esten palvtis ofvn a eshoyen, opunvkv opunahoyvkeko tayan, mv opunayvre este em etektvnkekan pohvten kerrvyvtes.

5 Este mv omat ohfvcevn ekvsvmares, momis vne ofvn, nanvke cv yekcekat ofv tokon omat, ekvsvmvkares.

6 *Hiyomet* omekv, ekvsvmetvn komvyet o estomis, este hoporreneko toyvkares; mehenwvn opunvyaret ok'; momis fekhonnis, estimvt, mv cv hecat, monkat vc ohfvcevn pohat hoyvnen vc oh vkerricekaren.

7 Momen nake cv hecihocvte sulkat omecicen, tayen cv hvlwehocekaren, *cv*'navpeswv ofvn nakfvsken v'mhoyv-

tes, Setvne em opunvkv-sarvt cv nvfkvren, tayen cv hvlwehocekaren.

8 Heyv vrahkvn vtutcenvn Pucasen enkusapvyvtes, v'nkvpvkvren.

9 Momen, Vn heromkvt cem etetayes: vn yekcetv yekcetv sekat ofvn temvpoken hahoyekv, cv kicvtes. Monkv *es* vc afvcket nanvke inv ofv cv yekcekat ofv min ekvsvmares, Klist en yekcetvt vc oh fekhonnvren.

10 Monkv vekcetv ocvkat, tvkleckv ofvn, enkusvpketv ofvn, asseckv ofvn, efeknokketv Klist vrahkv ocakat ofvn, *heyvn es* vc afvcket os; cv yekcekof *min* cv yekcet ok'.

11 Ekvsamvyat este hoporreneko cv haket os; centaket vc ohyekcicatskvtes; centaket vc vkvsvmvranatskvtet ok'; nake toyvkot o estomis, nak hvmkusis ofvn vpastelvlke hvlhvwe mahan eyupv toyvkok'.

12 Mehenwvn yvmvsketv omvlkv ofvn, eskerkv, nake estomahakat, momet nakmomeckv yekcakat ofvn vpastel em eskerkvn cem etenrvwv taken momecakvyvtes.

13 *Hiyomet* omekv, mv ofv mekusvpkv-cuko vpvlwvn eyupv toyatskat naket o haks, vne mahusat cen honnvkvkate tokon omat? heyv *vm* mvttan vm merrvkes.

14 Hecvs, vtutcenvn cem vlvketvn v'metetakes; momet cen honnvkvkares: cenake tokon, centaken hopoyvkvyet ok': hopuetaket eckvlke *naken* en hericvkekon, eckvlket hopuetaken en *hericvkvranet* omekv.

15 Momen vkvsamuset centaken cen yvmahkuecin, ece 'rahkv taken cv yvmahkuehocvres; svhere mahen ece 'nokecvkin, yupvklatken vc vnokecket o estomis.

16 Momis momekvs, ec oh wetenkvkates, momis mvkerret omit, mvkerretv eteropotten ce cawvkvyvtes, *make sase wites.*

17 Mv ec ohtotvkvyvte hvmkusis eteropotten a ce'nkvpakan 'se ohvtvlvyvyvt haks?

18 Titvs em 'pohhit, mv vpvken tecakkvte hvmken vtotvyvtes. A ce'nkvpvkvken Titvs 'se ohvtvlvyvt haks? vkerrickv hvmkuse ofvn, momet mata elehvpo ofvn yvkapēkvt haks.

19 Hvtvm, Scokepkvn pu homvn hayakes, pu komatske haks? Klist ofvn Hesaketvmese chomvn opunayis; momis, vm vnokeckusatskat, ce yekcvkueckv vrahkvn nanvke omvlkvn *momecēs.*

20 *Heyv* penkvlkv vm ocet omekv; estofvn vlakvyof, mv komvyat omatsken es ce hecvko witen, monkat cemet mv *cv* komatskat omen es cv hecatskeko wites: punvkv setenrvpkv, *etem* vleskvpkv, cvpvkketv, etehvnkv, eratopvrv opunvyeckv, wvswahoketv, ekvsvmkv, este tekyvmketvt *ocake wites:*

21 *Momet* hvtvm vlakvyof, cem etenrvwv taken vn Hesaketvmeset cv kvncvpuecen, sulke, mv entis naorkahket, mv hvsvtketv tokan, momet hoktarkvn, momet nake svholwvhokan momecakvte ohfvccvn vkerrickv eticvkekaten oh hvkihkakvye witvres.

SETENTVCKE 13.

Heyv cem vlakvkvye svtutcenat *tares.* Opunvkv vtekat akerrvlke hokkole monkat tutcene e cukwv take ofvn yekce tares.

2 Homvn cem onayvkvyvtes, momet svhokkolan, ece 'pakvkvye omēn, homvn cen kerkuecvkis; momet *ece* 'pakvkvkot, hiyomat mv heyv enhomvn naorkakvten, momet vpvlwv omvlkvn en hoccicakis; Hvtvm vlakin omat *em* etektvnecahkvkos.

3 Klist vc ofv opunayat eskerkv, mv ec ohfvccv taken yekcekot omekon, momis ec ofv taken yekcet oman hopoyatskekv.

4 *Hiyomet* omekv, yekcetv toko eteropotten etoh weklepkvn svrahkvte estomis, Hesaketvmese en yekce eteropotten hesaket os. Pumcu eme ofvn yekcvkeko toyēkv, momis Hesaketvmese en yekce ec ohfvccv take *ocat* eteropotten hesahokeyvres.

5 E oh vketecvkes, vkvsvmkv ofvn *svpaklet* omatsken omat; ceme mahusat es e kerrvkes. Ece 'hepvkhoyvkekon omat, Cesvs Klist ece 'pikvket oman, ceme mahusat kerratskeko haks?

6 Momis epu 'hepvkhehocēkot omat kerratskvren *komit*, enhonrkvn ocis.

7 Momen nak holwvke hvmkusis momecatskekaren Hesaketvmesen mekusapis; pumet fvccvkeye *este* 'sem momvkvre tokon, momis vhepvkhoye omeye *este* 'sem momvket o estomis, cemetaket nake fvccan momecatskvren.

8 Mehenwetv vnrvpen naken momecēko tayēkv, momis mehenwetvn *em momecēs.*

9 Pumet pu yekcekon, cemet ce yekcvket omof, epu 'fvcket ok': momet cem etemvpoketv taken, heyvn mehenwvn komēs.

10 Monkv *ece* 'pakvkot heyv nanvken *cen* hoccicvkit omis, *ece* 'pakvkvyof, mv yekcetv Pucaset, sumecickv tokon, momis yekcickvn a'mvte vcvkvyen fvsken cem punayvkit omvkaren.

11 Vhoskat, tecakkvte toyatskat, ece 'fvckvkekvs. Temvpoket omvkes; heren *ce* mahlvpvtkvkekvs; vkerrickv hvmkusen *ete'm* ocvkes; heikv ofvn fullvkes; momen vnokeckv herkv tepakat en Hesaketvmeset ece 'pakvkvres.

12 Vfvnketv vcakan 'sete 'sekvkes.

13 Mekusapvlke omvlkvt ece 'sekakvkes.

14 *Pu* Pucase Cesvs Klist en heromkvt, momen Hesa-

ketvmese em vnokeckvt, momen Puyvfekcv Vcakat em etohkvlketvt omvlkatskan ece 'pakvkekvs. Emen.

Cokv svhokkolan Pal Kvlenrvlke ohtotvte, Masetonev ofv, Felepi tvlofvn *liket* hoccicvtes; momen Titvs Lukvs tepakat svhoyvtes.

COKV VPASTEL PAL

KELESVLKE OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

Pal, (este eteropotte tokon, momet este etehoyvne
tokon, momis Cesvs Klist eteropotten, momen Erke
Hesaketvmese, mv pvsatkvten aenkvpvken kvwapvte
eteropotten,) vpastel *toyvyat*,
2 Momet tecakkvte vc vpvkakat omvlkvt mekusvpkv-
cuko Kelesev ofv ocakan oh*toteyat*;
3 & 4 Erke Hesaketvmese, momet pu Pucase Cesvs
Klist, mv, Hesaketvmese momet Pu'rke komat vcvkvyen,
yvmv ekvnv holwakan a 'sepussicvret pun naorketv
vrahkv e wikvte avtet heromkv herkv tepakat cem
ocvkekvs.
5 Mvn vrakketv estofis emeyuksv-sekon em *ocekvs*.
Emen.
6 Lvpke mahe Klist en heromkv ofv ce'nhuehkvkvten
enkvpake opunvkv herv etv 'soh*ceyatskat* estomahes,
komvyet os:
7 Mv etv tokot omen; momis mv ce naoricet, Klist
em opunvkv-hervn mvrahkuecetv komakat svset *omekv*.
8 Momis pumet, monkat encel hvlwe ahvtapket,
opunvkv-herv cem erkenakeyvte *tokon*, etvn cem erke-
nakvken omat, mvt ohtvhikvkvtet omekvs.
9 Enhomv makeyvte etvpomen hiyomat hvtvm makvyet
os; Estimvt opunvkv-herv eenakuecatskvte emvrahken
cem erkenaken omat, ohtvhikvket omekvs.
10 *Hiyomet* omekv, hiyomat esten monkat Hesaketv-

mesen afvckvkuecı haks? monkat esten afvckvkuecetvn
hopoyi haks? esten afvckvkuecin omat, Klist em vtotkv
toyvkaret ok.
11 Momis, tecakkvyvte toyatskat, mv opunvkv-herv cem
erkenakvkvyvte este vcvkvye tokot omat cen kerkuecvkis.
12 V'mvhahoyekon, este eteropotte tokon, momis Cesvs
Klist en kerkueckv eteropotten vn heckvtet ok?
13 Cusvlke em mekusvpkv ofvn arvyvte ocan, estomen
svkerkuehoceko taye Hesaketvmese em mekusvpkv-cukon
assecit, yvmahkuecvyvten,
14 Momet Cusvlke em mekusvpkv ofvn cv kerre mahe
hakat, vm etvlofvlke vm *vculkv* etvpomakan emuntalit,
cv'rkvlke tate em opunvkv ohfvccvn svhere mahen
vketecvyvtet oman pohatskvtet ok.
15 Momis Hesaketvmeset, mv cv'cke e nvrken a vc
ossicet, momet en heromkv etehoyvnen *v*'nhuehkvtet,
16 E'ppuce Centilvlke em etenrvwvn erkenvkaren mvn
vc ofvn kerkuecetvn es afvcket omof, *este e* catv enav-
peswv tepakan tempunayvkot,
17 Monkat cv homvn vpastelvlke taten oh ayit, vyvk-
hvmkusen Celuslvmen vcemkvkates; momis Elepevn
ecehyit, hvtvm Temaskvn oh fulkimvts.
18 Momen ohrolope tutcenet hoyahnof, Celuslvmen
vcemkimvts, Petvn hecvranit, momet mvn vpaket nettv
palen cahkepohkaken fekhonnimvts.
19 Momis vpastelvlke etv hvmkusis hecvkon, Pucase
etecakkvte Cems tvlkusen hecimvts.
20 Momen *heyv* nanvken cen hoccicvkvyat, hecvs,
Hesaketvmese ehomvn, làksvkos.
21 Mv renyupvn Selev Selesev tepakat ekvnv ocakan
ohceyimvts:
22 Momen Cutev em mekusvpkv-cuko Klist ofv ocakat
cv turofheckvn kerrvkekomvts:

23 Momis *heyv* tvlkusen pohakvtes, Mv oketv hoyvnakvte ofvn epu'ssecvte tat mv vkvsvmkv yvmahkuecvtet hiyomat es erkenaket os.

24 Momet vc vrahkvn Hesaketvmesen vrakkuecakvtes.

SETENTVCKE 2.

MOMEN ohrolope palen ostohkakat hoyanof, Titvs cvpayit, Panepvs vpakit, hvtvm Celuslvmen vcemkimvts.

2 Momen kerkueckvt omecicen vcemiket, mv opunvkvherv Centilvlke em etenrvwvn erkenakvyan em ohhvyayicakimvts, momis, estome estomis letkvyat, momet letkvyvtet ehvperkvt omekaren, este here kerkakan ehkusen em *punayakimvts*.

3 Momis Titvs vc vpakatet, Klekvlket ot omis, svkvmsiskvren ohyekcihocekomvts:

4 Momen tecakkvte vhayvlket, mv pucasseko hueretv Klist Cesvs ofv oceyan vketecvranet, pu svlvfkuecetvn komakat, ehkusen ascehuehocat omecicet *omemvts:*

5 Mvn hvse-vkerkv hvmkusis vpohicet, em etektvnecēkomvts, opunvkv herv em mehenwetvt ece 'pakvke emunkvren.

6 Momis mv naket os komhoye taye sasat ton omat, naket omakvte estomis, cv homv nake tokot os; este en heckvn Hesaketvmeset es afvckekot os; mv *naket os* komhoyat, etempunahoyeyof, naken vm ohvpayvkekokv:

7 Momis mv vpvlhvmke ocan, svkvmsiskv *opunvkv-herv* Petv em *wihokvte* etvpomen svkvmsiskv toko opunvkvherv vm wikvten hecakof;

8 (Mv vpastel em wiketv svkvmsiskv *este* ohfvccvn Petv eteropotten yekcen vtotkat, matat Centilvlke ohfvccvn cv teropotten yekcen vtotkvtet ok;)

9 Momen Cems, Sefvs Cane esyomat, mv cukelet omakes komhoyat, mv heromkv vn heckvten hecakof,

Panepvs tepakeyan etohkvlketv enkvpervn pu'makemvts, pumet Centilvlken oh *vhoyen*, ent svkvmsiskv *esten* oh vpeyvkvret.

10 Estemerrakan vkerriceyvre tvlkusen *komakemvts*, momen vncu matan ohyekcimvts.

11 Momis Petvt Anteak vlakof, eturofvn em vhuerit vnrapimvts, em vsehohvr tetayet omekv.

12 *Hiyomet* omekv, Cems aenkvpvke yice sasat yiceko emunkof, Centilvlken vpaket hompemvts; momis, yihcof, enkvpaket em vkuekemvts, svkvmsiskvlken em penkalet.

13 Momen Cusvlke vpvltakeu vpaket estemvkerret fullemvts; momat Panepvs tis em mvkerretv taken es fvyecicakemvts.

14 Momis fvccen, opunvkv-herv em mehenwetv vcvkvyen fullvkekon hecvyof, omvlkv ehomvn, Cemet, Cusvlket ometskat, Cusvlke onkot, Centilvlke fullat omēn aretsken omat, estomaten Centilvlken Cusvlke omet fullvren ohyekcvkuecetske haks? Petvn *kicit* em punayimvts.

15 Pumet, pum munkv vcvkvyen Cusvlket *omēt*, Centilvlke naorkvlke sasat toyēkot,

16 Vhakv em vtotketv eteropotte tokon, momis Klist Cesvs oh vkvsvmkv eteropotten este fvccvke hakat kerrēt, pume mahusat, vhakv em vtotketv eteropotte tokon, Klist oh vkvsvmkv eteropotten pu fvccvke hakvren Cesvs Klist ofvn vkvsvmcyvtet os; vhakv em-vtotketv etero potten enavpeswv hvmkusis fvcce hakekaret ok.

17 Momis Klist eteropotten pu fvccvke hakvren hopoyeyof, pume mahusat holwvyecvlken es pu hechoyen omat, Klist monkv naorketv em vtotkvt *ome* te? Mohmates.

18 *Hiyomet* omekv, mv hopanvyvten hvtvm tohtarin omat, vhakv-kacvn e hayvyet os.

19 *Hiyomet* omekv; Hesaketvmese ohfvccvn wenakaręn, vhakv eteropotten vhakv ohfvccvn cv'let os.

20 Klist vpaken tohweklepkvn cv svrahket os; momis wenakis; mome estomis, vne tokon, momis Klist vc ofvn wenaket os; momen mv hesaketv enavpeswv ofvn mucvn *es* wenakvyat Hesaketvmese E'ppuce, mv vc vnokecet vc vrahkvn e wikvte ohvkvsvmkvn es wenakvyet os.

21 Hesaketvmese en heromkvn ehvperkuecvkot os; *hiyomet* omekv, fvccetv vhakv eteropotten *vlaken* omat, Klist ehvperkvn elvtes.

SETENTVCKE 3.

Aeha Kelesvlke ce hacohakvkat, ce turwv take ehomvn Cesvs Klist opunvyece, cem etenrvwv taken tohweklepkvn svrahkan hecke heren cohoyat, mehenwetvn vpohicatskekaren estimvt ce mvkerrvkvt haks?

2 Heyv tvlkusen cen kerretv taken komis. Vhakv em vtotketv eteropotten, monkat vkvsvmkv vpohickv eteropotten Puyvfekcv cen heckvkvt haks?

3 Momvteken ce hacohakvke te? Puyvfekcv ofvn vlicecatskvtet omen, hiyomat enavpeswv eteropotten temvpoke ce hakvke te?

4 Nanvke en sulke momvteken ehvperkvn es ce 'stemerkvkvt haks? ehvperkv tat mehenwet *on* omat.

5 Puyvfekcvn es ece 'fastet, cem etenrvwv taken eskerkvn vtotkat, vhakv em vtotketv eteropotten, monkat vkvsvmkv vpohickv eteropotten *momecet o haks?*

6 Eplehamet Hesaketvmesen vkvsamat, fvccetv vyoposke hakvte etvpomen.

7 Monkv *heyvn* kerrvkes, vkvsvmkv vcvkvyen fullat, matat Eplehame en hopuetaket omakes.

8 Momen Cokat, vkvsvmkv eteropotten Centilvlke fvccvke omen Hesaketvmeset hayvranen homvn hecet, en-

homvn opunvkv-hervn Eplehamen em erkenakvtes, Ce
teropotten Centilvlke omvlkvn ohmerkvke tares, *maket.*
9 Monkv vkvsvmkv vcvkvyen fullat Eplehame vkvsvmkv
vcvkvye arvte vpvken ohmerrvket os.
10 Estomomuset vhakv em vtotketv enaket omakat
tvhiketv elecvn svpaklet omekv ; Vhakv en nakcokv ofvn
nanvke hoccat omvlkvn momecet, mv ofvn emomecice-
kat vtekat ohtvhikvket *omes*, maket coket omekv.
11 Momis Hesaketvmese ehomvn este estomis vhakv
eteropotten este-faccv en hueretvn huereko tayat kerket
os, Fvccakat vkvsvmkv eteropotten hesakvret ok.
12 Momen vhakvt vkvsvmkv enake tokot os, momis,
Mv este mvn momecat mv ofvn hesakvres.
13 Klist, epu 'yoposken tvhiketv haket, vhakv en tvhi-
ketv enkvpvken pu nesvtet os, Eton oh vtarkat vtekat
ohtvhikvket *os*, *maket* coket omekv :
14 Ohmerkv Eplehame en heckvtet Cesvs Klist etero-
potten Centilvlken oh vlvkvren; *momen* pumet vkv-
svmkv eteropotten Puyvfekcv em etemfvccetvt pun
heckvren.
15 Tecakkvte toyatskat, este omēn opunayis ; este em
etemfvccetvt *o* estomis, yekcihocen *omat*, este estomet
yvmahknecekot, momet *naken* ohvpayekot omes.
16 Momen etemfvccetvt Eplehame momet en honvpse
tepakvn en hahoyvtet omes. *Momen*, Cen honvpse
taken, sulken opunvyece omēt, makekot, momis hvmkuse
omēt, Cen honvpsen, mvt Klist omen, *maket* os.
17 Momen heyvn makvyet os ; Etemfvccetv Hesaketv-
meset Klist ofv yekcicvte, vhakv, ohrolope cukpe osten
pale tutcenen renyupv hakvtet, temfvccetvn elecet, yvmah-
kueceko tayes.
18 *Hiyomet* omekv, *estet* vhakv eteropottet naken puca-
svranet on omat, ohvtvlakat etemfvccetv eteropotte tokot.

os; momis etemfvccetv etehoyvnen Hesaketvmeset Eple-
hamen *mvn* emvtes.
19 Monkv *mv* vhakvt *estomeckvt* o haks! Vhakv kvce-
kvtet omecicen ohvpakvtes, mv honvpse etemfvccetv en
hahoyvtet vlvkeko emunken, momet etenherkepuecv
e'nke ofvn encelvlke etehoyvnen hahoyvtes.
20 Momen etenherkepuecv hvmkuse enake tokot os;
momis Hesaketvmeset hvmkuses.
21 Monkv mv vhakvt Hesaketvmese em etemfvccetvn
vnrvpet o haks? Mohmates; *Hesaketvmeset* hesaketvn
eme taye vhakvn *est'* emakvten omat, mehenwvn fvccetvt
mv vhakv eteropotten ocvnt omekv.
22 Momis Cokat *este* omvlkvn naorketv elecvn etohkalv-
tes, mv etemfvccetv Cesvs Klist ohvkvsvmkv etehoyvne
ocan vkvsvmakat omvlkvn emhoyvren.
23 Momis vkvsvmkvt vlvkeko emunkof, *mv* vhakv elecvn
pu svlvfket omvtes, mv vkvsvmkv renyupvn kerke hakv-
ranan pum vkhotket *omvtes.*
24 Monkv vkvsvmkv eteropotten fvcce omēn pu hakv-
kvren Klist *'sep oh ayvret* mv vhakvt pu mvhayv
tates.
25 Momis vkvsvmkv vlake hoyanat ohvtvlaken mvhayv
elecvn vpokēkos.
26 Klist Cesvs ohvkvsvmkv eteropotten omvlkatskat
Hesaketvmese en hopuetake toyatskekv.
27 *Hiyomet* omekv, estomomusatsken Klist ofvn ce
paptiskvkvten omat, Klist vccatskvtes.
28 Cusvlke monkat Klekvlket sekos; svlvfke monkat
pucassekat sekos; hunvnwv monkat hoktet sekos; omvl-
katskat Klist Cesvs ofvn hvmkusatskekv.
29 Momet Klist enake toyatsken omat, Eplehame en
honvpse, momet etemfvccetv vcvkvyen pucasvke taranat
toyatskes.

SETENTVCKE 4.

MOMEN *heyvn* makvyet os; Epucase taranat, hopucwvt ome vtekat, vtotkv estomēn em mvrahkekot os, omvlkv e pucaset o estomis.

2 Momis oketv erke mellvte oreko vtekat mvhayvlke momet evpayvlke elecvn hueret os.

3 Momen matvpomen pūmet, hopuetakuce toyeyof, nanvke yvmv ekvnv es hocackvte elecvn pu svlvfkvket omvtes.

4 Momis oketv esfackof, Hesaketvmeset E'ppuce *mahusan*, hokte aossen es haye, vhakv elecvn heckvten atotvtes;

5 Vhakv elecv vpokvten pvlken nesetvn *Hesaketvmese* e'ppucetake haketv pun heckvren.

6 Momen eppucetake toyatskat omecicen Hesaketvmeset E'ppuce em Puyvfekcv, Apv *Pu'*rke, *maket* huehken, ce feke take ofvn atotvtes.

7 Monkv ohvtvlaken vtotkv tokot, eppuce toyetskes; momet eppucet on omat, Klist eteropotten Hesaketvmese enake epucasvranat toyetskes.

8 Momis Hesaketvmesen kerratskekof, mv em munkv vcvkvyen hesaketvmese tokvkekan em vtotkatskvtes.

9 Momis hiyomat, Hesaketvmesen kerrepatskof, momet Hesaketvmeset ce kerrvkvte mahvkvn, estomaten nanvke ekvnv es hocackvte yekcvkeko, ehvperkakan, hvtvm en svlvfke haketvn ce yacvket, hvtvm ohfulecatske haks?

10 Nettvn, momet hvsen, momet oketvn, momet ohrolope taken vketecatsket os.

11 Ec *ohfvccv* taken cv penkvles, ehvperkvn ece 'rahkv taken vtotketvn es cv hotose witvtes, *komvyat*.

12 Tecakkvte toyatskat, cemet vne omēt omatskvren ce'nkusapvkis, centake omēt omikv; nak 'stomusvten vm vhopanatskekates.

13 Enavpeswv yekcusekat eteropotten enhvteçeskvn
opunvkv-hervn cem erkenakvkvyvtet oman kerratskes.
14 Momen nake es cv kerretv cv 'navpeswv ofv ocvten
ehvperkuecet, monkat vhepvkatskekates, momis Hesake-
tvmese em encel, momet Klist Cesvs omēn cv yvpayats-
kvtes.
15 Monkv ohmerkv *okatskvte* estvmvn oce haks? mome
tayvten omat, ce turwv taken es vk osslhcet, vmatskvnt
omat a cen kerrvkikv.
16 Monkv mehenwetvn cem onvyvkvyat omecicen
ce'nrapv take cv haket o haks?
17 Ec ohfvccv taken vfekcakhvket os, *momis* herekon;
a cem vkhottetvn komakes, eme ohfvccvn vfekcakhv-
katske taren.
18 Momis *nake* herat ofvn estofis vfekcakhetv heret *os*,
vno ece 'pakvkyof tvlkekon.
19 Vn hopuetakucē, Klist ec ofv taken hahoyeko vte-
kat, hvtvm *ce* heckuecetvn vcevllvyet omat,
20 Hiyomat ece 'pakvkit, vm opunvkv en haken mvrah-
kuecetvn komis; ec ohfvccv taken vn kerkekokv.
21 Vhakv elecv svpvkletvn eyace ce sasvkat, vm onv-
yvkes, vhakvn pohatskeko?
22 Eplehamet eppucetake hokkolen, hvmket hokte
svlvfket en heckuecvten, hvmkat hokte pucassekot hec-
kuecvten ocvtes, *maket* coket omekv.
23 Momis svlvfkat heckuecvtet enavpeswv vcvkvyet
omen, pucassekat heckuecvtet etemfvccetv vcvkvyet *omvtes*.
24 Mv nanvket nake svhopakvt omakes; heyvt etemfvc-
çetv hokkolat omakekv; hvmket ekvnhvlwe Sini avtet
svlvfketv ohfvccvn heckuecat, mvt Hekv tes.
25 *Hiyomet* omekv, Hekvt ekvnhvlwe Sini, Elepev ofv
likat tes, momet Celuslvme mv hiyome ocet, svlvfketv
ofv en hopuetaken es likat etvpomet os.

26 Momis Celuslvme hvlwe likat, pucassekot omet, omvlkeyan pu'cket omes.

27 Echusseko, heckuecetskekat, afvckvs; heckuecetskekat, vyvkhvmkusen huehkvs; ehe oce, hopuetake ocat sensulke estvmahen mv entvlkuse hueratet ocet omekv, *maket* coket omekv.

28 Tokvs, tecakkvte toyatskat, pumet Iseke omvte omeyet, setemfvecetv en hopuetake toyēs.

29 Momis momof, mv enavpeswv vcvkvyen heckvtet Puyvfekcv vcvkvye *heckvten* assecvte etvpomen hiyomis momet *os.*

30 Momis Cokat naken maka? Mv svlvfke hokten e'chuswv-hunvnwv tepakvn wolhuecvs, svlvfke hokte e'chuswvt hokte pucassekat e'chuswv vpvken naken epucasvranekok.

31 Monkv, tecakkvyvte toyatskat, mv svlvfke hokte echustake toyēkot, momis pucassekat enake toyēs.

SETENTVCKE 5.

MONKV mv pucasseko hueretv Klist es pu'nrecopvte ofvn yekcen svpaklet, mv svlvfketv en nokwv-ohwakkvn hvtvm cem ohtvkhahkvkats.

2 Hecvkes, vne Pal *toyvyat heyvn* ce kicvkvyet os; Ce svkvmsiskvken omat, Klist naken cen lopihcvkekos.

3 *Hiyomet* omekv, Este svkvmsiskat vtekat hvtvm en kerkuecis, vhakv omvlkvn momecetvn em e vhuericet os.

4 Ece 'pakvkat estimvt vhakv eteropotten ce fvccvke haken omat, Klist ec ohfvccv taken ehvperkv haket os; heromkv enkvpvken a ce tvkpvlatkvkes.

5 Pumet Puyvfekcv eteropotten fvccetv em enhonrkv vkvsvmkv etehoyvne *ocan* mehakeyet omekv.

6 Svkvmsiskvt monkat svkvmsiskv tokat Klist Cesvs

ofvn naken lopicekon, momis vkvsvmkv, vnokeckv etero-
potten vtotkat, *lopicet* omekv.
7 Heren pefatkatskvtes; mehenwetvn vpohicatskekaren
estit ce mvnvttecvkvt haks?
8 Heyv ohyekcickvt mv ce'nhuehkvkan a *vtet* omekot *os*.
9 Espakkueckv estomusis cvlvpke hvmkat omvlkvn
pakkuecet os.
10 Vkerrickv etvn ocvkekares, ce komvkit, Pucase ofvn
cem enhonrvkis; momis ce naoricvkat em ohfvcceckvn
kvwvpvres, estimvt omet o estomis.
11 Momen vnet *on omat*, tecakkvte toyatskat, svkvm-
siskvn erkenakin omat, estomaten asseckvn es cv 'ste-
merkc haks? Momen omat, tohweklepkv elentappetv
hakvte fekhonnet os.
12 Mv ce naoricakat warhoyate! komis.
13 *Hiyomet* omekv, tecakkvte toyatskat, pucasseko hue-
retvn ce'nhuehhokvtet os; *heyv* tvlkusen, mv pucasseko
hueretvn enavpeswv em etektvnken *hayet* omekot, momis
vnokeckv eteropotten ete in vtotkvkes.
14 Vhakv omvlkvt opunvkv hvmkuse ofvn esfvcket
omekv, mv, E *vnokecetskat* etvpomen cem vwolicvn
vnokecvs, *makat* ofvn.
15 Momis ete'kkatsket ete'n lokatsken omat, vketecvkes,
ete sumecicatskekaren.
16 Monkv *heyvn* makvyet os, Puyvfekcv ofvn yvkvpv-
kes, momof enavpeswv em eyackvn esfvcecatskekares.
17 *Hiyomet* omekv, enavpeswvt Puyvfekcv vnrvpen
eyacen, Puyvfekcvt enavpeswv vnrvpen eyacet os; mo-
men heyvt ete'nrvpaket os, momat nanvke komatskat
momecatskeko tayes.
18 Momis Puyvfekcvt ce yvpayvken omat, *mv* vhakv
elecvn svpaklatskekot omes.
19 Momen enavpeswv vtotketv heckvket omet, *heyvt*

omakes; hoktarkv, empvlse-seko-hoktarkv, hvsvtkctv
tokat, eemfvyatkv tokat,
20 Nake vhakake emekusvpkv, famvkakv, homeckv,
etehvnkv, etemvccvlkv, cvpvkketv, etenrvpueckv, estetek-
yvmketv, estetekvpvketv,
21 Vleskvpkv, esteleckv, hackv, eshvyvtketv, momet
nanvke mv omakat; mv nanvke ohfvccvn *cem* onvyv-
kvyvte ocat etvpomen hvtvm homvn cem onayvkis,
Estimvt nanvke mv omakan momecakat Hesaketvmese
em ohmekketvt en heckvkekares.
22 Momis Puyvfekcv em ettet, vnokeckv, afvcketv,
herkv, momis-kometv hofunat, yvmvskv, heretv, vkv-
svmkv,
23 Eyasketv, momet eemfvyatkvt omes; heyv omakat
vhakv vnrapat sekot os.
24 Momen mv Klist enake take tat enavpeswv *em* vno-
keckv *em* eyackv vpvken tohweklepkvn svrahakvtet os.
25 Puyvfekcv ofvn wenahokēn omat, monkv Puyvfekcv
ofvn yvkvpvkeres.
26 Ete cvpvkhokicekot, ete'm vleskapekot, vrakketv
ehvperkan pu yahcats.

SETENTVCKE 6.

Tecakkvte toyatskat, naorketvt esten ohcakken omat,
ceme, puyvfekcv vcvkvyen fullatskat, eyasketv vkerrickv
ofvn mv oman pvlken evpvyvkes; cemeu es ce kerke-
karen e vketecet.
2 Nake honhoyan ete'n kvwvpvkes, momet momēn
Klist em vhakvn esfvcecvkes.
3 *Hiyomet* omekv, estet, nake tokot omis, Nake toyis,
komet vkerricen omat, e emvkerret os.
4 Momis este vtekat em vtotketv mahusan es e kerrekvs,
momof este etv ofv tokon, e ofv tvlkusen afvcketvn ocvres.

5 Este vtekat eme mahusat en nakhonnen kvwvpvranet
omekv.
6 Opunvkv ofv mvhahoyat, mvt mvhayan nak herakat
omvlkv ohfvccvn em onvyekvs.
7 Cem etehosikvkates: Hesaketvmese emvkerhoyekot
os; estet naken fokayat mvn vteloyvret ok.
8 *Hiyomet* omekv, estit em enavpeswv ohfvccvn fokayat
enavpeswv vcvkvyen hopvnketvn vteloyvres; momis
Puyvfekcv ohfvccvn fokayat, Puyvfekcv etehoyvnen
hesaketv yuksvsekon vteloyvres.
9 Momen here momeckvn es pu hotohsates; oketv
momvre orof vteloyeyvres, pu hotosaket omēkon omat.
10 Monkv, pum etektvnkof, omvlkvn heran em mome-
cvkeres, momet vkvsvmkv en cuko vtehkvlke mahvkvn.
11 Cokv cv'nke es cen hoccicvkvyat en cvpke estomuset
omat hecatsket os.
12 Este estohmomuset em enavpeswv ofv heckv here
haketvn komakat, mvt, Klist em etohweklepkv vrahkvn
assehocekare tvlkusen, ce svkvmsiskvkvren eo ohyekci-
caket os.
13 *Hiyomet* omekv, mv svkvmsiskvkvte mahusat vhakvn
vfvstvkekos; momis ce svkvmsiskvkvren komakes, ce
'navpeswv take ofvn es ekvsvmvkvret.
14 Momis vn tat naken es ekvsahmvyates, pu Pucase
Cesvs Klist em etohweklepkv ofv tokon omat, mv etero-
potten vc ohfvccvn ekvnvt etohweklepkvn svrahken,
vneu ekvnv ohfvccvn 'svc vrahket os.
15 Svkvmsiskv, monkat svkvmsiskv tokat Klist Cesvs
ofvn naken lopicekon, nak hocackvte mucvse hakat tvlku-
set *lopicet* omekv.
16 Momen estomomuse heyv mvhakv vcvkvye yvkv-
pakat, mvn, momet Hesaketvmese em Eslcvl, herkv
merkv tepakat oh ocvkekvs.

17 Mucv vtekat estit cv naorihcats. Pucase Cesvs es
en kerkv cv 'na vlumhen sarikv.
18 Tecakkvyvte toyatskat, pu Pucase Cesvs Klist en
heromkvt cem puyvfekcv taken vpvkekvs.

¶ Pal, Lomen liket, heyvn hoccihcet, Kelesvlken ohtotvtes.

COKV VPASTEL PAL

EFESVLKE OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

PAL, Cesvs Klist em vpastel *toyvyat*, Hesaketvmese
komat vcvkvyen, emekusapvlke Efesvs *tvlofv* vpokat,
momet Klist Cesvs ofv em enhonrvke tayat oh 'totakis;
2 Heromkv momen herkv Hesaketvmese Pu'rke, momet
Pucase Cesvs Klist a vtet ece 'pakvkekvs.
3 Hesaketvmese, momet Cesvs Klist pu Pucase E'rken
vrakkuehocekvs, Klist ofvn puyvfekcv merretv vtekat
omvlkvn es ep oh merrvtet, hvlwe vpoketv ofvn:
4 Pu hvsvthvke, em mvttvkeko, vnokeckv ofv ehomv
fulleyvren, ekvnv hocackeko munken eme ofv pu'nhopo-
yepvte etvpomen.
5 Em eyackv yvmaskusat vcvkvyen, homvn pu mellvten
Cesvs Klist eteropotten en hopuetake hakeyvren:
6 En heromkv en rakketv vkvsvmkvren, mv ofvn Vno-
keckate ofvn emvlostet pu hayvtes;
7 Mv ofvn, e catv eteropotten nesketv momet hol-
wvyeckv enkvpvketv oceyet os, en heromkv en sulke
vcvkvyen.
8 Mvn sulke mahen pum ocvtes, nakkerretv hoporren
kvu omvlkv ofvn;
9 Nake kome chkat pun kerkuecvtet, mv eme ofv *en*
yvmvsvkares komvte vcvkvyen.
10 Afvstetv oketv esfvcfakof, hvlwe ocakat, momet
ekvnv ocakat omvlkv Klist ofvn hvmkusen vteloyvres;

11 Eme ofvn *makis*, mv ofv etan punake taranvten
heckueceyvtes, homvn pu mellvkvtet omen, momecares
komvte vcvkvyen, mvt em eyackv hoporrenkv vcvkvyen
nak omvlkvn vtotkat;
12 Pume, enhvteceskv Klist ofv enhonrkv hayeyvtet,
en rakke vkvsvmkvren fulleyvren.
13 Mv ofvn centakeu vfekrakkatskvtes, mehenwv em
opunvkv, cem vhesaketv opunvkv-hervn pohatskvte ren-
ynpvn, temfvccvkvte Puyvfekcv Vcakat vkvsamatskat
rohyvpvn es ce kerkuecvkvtes;
14 Mvt nake punake taranat eskerkvt omes, *Hesa-
ketvmese* enake mahusan pvlken neskvre, momet en rak-
ketv vkvsvmkv oren.
15 Monkv vneu, Pucase Cesvs ofvn vkvsvmkv, momet
mekusapvlke omvlkv vnokeckv em ocatskat pohvyvte
rohyupvn,
16 Vm emekusvpkv ofvn ce hocefvkit, momet 'sece
'rahkv take vkvsvmkvn hayvyat wikvkot os;
17 Pu Pucase Cesvs Klist en Hesaketvmese, rakketv
E'rket, hoporrenkv, momet kerkueckv puyvfekcv ce'mv-
kvren, eme kerretv ofvn.
18 Cem vkerrickv take e turwvt hvyvyaken, cemet en
huehketv enhonrkv nake tat, momet en nakockv meku-
sapvlke ofv en rakketv en sulke tat,
19 Momet vkvsameyat ohfvccv en yekce en rakke estv-
mahe nake tat kerratskvren, en yekce, rakke em vtotketv
vcvkvyen.
20 Mvn emet Klist ofv momecvtes, pvsatkvte enkvpv-
ken a kvwapof, momet hvlhawat ofvn em vkvpervn
licet,
21 Ohfvnketv, yekcetv, nekeyickv, pucasetv, momet
hocefkv yvmv ekvnv ofv tvlkekon, momis mv vlvkvranat
tis ofvn hocefhoyat omvlkv senhvlwen *licet;*

22 Momet nak omvlkv ele elecvn vpohyet, emen meku-
svpkv-cukon emet, nak omvlkv ofv ekv *taranen.*
23 Emekusvpkv-cuko e'nat omet, mv omvlkv ofvn omvl-
kvn fvcficat en sulke tes.

SETENTVCKE 2.

Momet naorketv, holwvyeckv ofvn ce pvsvtkakvte co
wenahuecvket os.
2 Mv ofvn fullatskvte ocet os, yvmv ekvnv vretv vcvkv-
yen, hotvle en yekcetv em mekko, puyvfekcv hopuetake
vpohicvkekat ofv vtotkat vcvkvyen *fullet.*
3 Mv vpvket pumeu omvlkeyat pu 'navpeswv naken.
komat ofvn etefulleyvte ocet os, enavpeswv momet
vkerrickv em eyackvn fvcficet, momet pum emunkv
vcvkvyen cvpvkketv en hopuetake vpvltake omet ome-
yvtes.
4 Momis, Hesaketvmese merretv oce nake oce likat em
vnokeckv rakke,
5 Naorketv ofvn pu pvsatkvte omof tis, 'sepu 'nokecvte
svrahkvt Klist vpvken pu wenahuecvtes; (heromkv es
cc hesahokes;)
6 Momet tohkvlken *pu* wenahuehcet, hvlwe *vpoketv* ofv
Klist Cesvs ofvn tohkvlke vpoken pu hayvtes;
7 Cesvs Klist eteropotten yvmvskv epohfvccv *ocat* ofvn,
en heromkv en sulke estvmahen heckuecvret, oketv yicv-
ranat ofvn.
8 Vkvsvmkv eteropotten, heromkv es ce hesahoket
omekv; momen ceme ce teropotte tokos; Hesaketvmese
em estemkvt's.
9 Vtotketv eteropotte tokon, estimvt 'sekvsvmokaren.
10 Pumet em vtotketv toyekv, Klist Cesvs ofvn hocac-
kvtet, vtotketv herakat svrahkv, mv Hesaketvmese homv
tetakuecvten, mv ofvn fulleyvren.

11 Monkv, enavpcswv ofvn Centilvlket *omatsken*, mv
enavpeswv ofvn enke es haye Svkvmsiskvn kiho-
cat, Svkvmsiskv-tokon ce kicaken, fullatskvten vker-
ricvkes,
12 Momet mv omof, Klist ocvkekot, Eslevlke em etvlwv
obfvccv tvleporvlket, temfvccetv temfvccakvten kerrvke-
kot, enhonrkvn ocvkekot, Hesaketvmesen ocvkekot ekv-
nvn fullatskvten *vkerricvkes.*
13 Momis Klist Cesvs eteropotten, cemet, hopvyen
fullatskvte ocan, hiyomat Klist e catv eteropotten vwoli-
cen ce hahoyvket os.
14 Emet pun herkvt omekv; hokkolvn hvmkusen hah-
yet tohopke setekvpickvn lekafvtes.
15 Em enavpeswv ofvn homeckv, nakvfvstetv melhoyvte
em vhakvn sumecihcet, eme ofv hokkolat este hvmke
mucvsen hayvret, herkvn hayet,
16 Momet hokkolvn ena hvmke ofvn tohweklepkv ete-
ropotten Hesaketvmese em etenherkepuecvret, mv ofvn
homeckvn elehcet,
17 Momet vlahket, centake hopvye fullatskvten, momet
vwolicakateu herkvn 'sem erkenvkakvtes.
18 Eme etehoyvnen Puyvfekcv hvmke ofvn hokkoleyat
Erken oh vhoyeyc tetayat ocet omekv.
19 Monkv hiyomat ohvtvlakat este kerkvkeko, tvlepo-
rvlke toyatskekot, momis mekusapvlke vpvke tvlofvlke,
Hesaketvmese en cuko-vtehkvlke toyatskes.
20 Momet vpastelvlke, momet owalvlke en likvn
oh hakatsket os, Cesvs Klist mahusat kvnvwv-cvtot
omen.
21 Mv ofvn cuko omvlkvt heren eteliket, Hesaketvmese
en cuko vcake hakat oren ohvtvlaket os.
22 Mv ofvn cemen etelike hakatsket os, Puyvfekcv
eteropotten, Hesaketvmese e hute hakatskvret.

SETENTVCKE 3.

Heyv esvrahkvn, Pal, Cesvs Klist em *este* svlvfkuehocat
toyvyat, Centilvlke toyatskat svrahkv,
2 Hesaketvmese en heromkv vfvstetv cemetake ohfvccv
a'mvten pohatskvten omat,
3 Kerkueckv eteropotten nake ehkat vn kerkuecvtet
omen, (opunvkv nvcomuse ofvn hoccicvyvte etvpomet,
4 Mv eteropotten, mvn hecatskof, Klist en nake ehkat
ofv nake kerrvyat kerratskvres.)
5 Puyvfekcv hiyomat vpastelvlke vcacakat, owalvlke
esyomat en kerkuecat omen honvpse hoyvnakvte ofvn
este en hopuetake en kerkuecekates;
6 Centilvlke vpvkvke pucasvlket ot, ena hvmkuset,
momet Klist ōfv opunvkv-herv etehoyvnen em etem-
fvccetv tohkvlket en heckvkvren.
7 Hesaketvmese en heromkv em estemkv en yekcetv
em vtotketv eteropotten a'mvte vcvkvyen *opunvkv-herv*
vfastv es cv hakvtes.
8 Vnen, mekusapvlke lopuckus mahat 'sen cotkusat
toyvyat, heyv heromkv a'met os, Centilvlke'vpvken Klist
en nake-ockv enrvmrvkeko tayat erkenvkaren;
9 Momet nake ehkat em etohkvlketvn, mv ekvnv vli-
ceckv vteken Hesaketvmese, mv Klist etehoyvnen nake
omvlkv hayvte ofvn ehkvten *este* omvlkvn hecvkuccaren.
10 Hiyomat, mekusvpkv-cuko eteropotten, Hesaketv-
mese hoporrenkv mvrahrvkv sulke estvmahen ocat, oh-
mekketv momet ohfvnketv hvlhawat ofv ocakat en ker-
rvke taren,
11 Meyuksv-seko komvte, pu Pucase Cesvs Klist ofvn
komvte, vcvkvyen.
12 Eme ohvkvsvmkv eteropotten fekhvmketv momet
enhonrkv ofvn oh vpeyeve tetayat oceyet os.
13 Monkv vm estemerketv 'sece 'rahkv take vn heckat

svrahkvn ce hotòsvkekaren komis; mv *ęstemerketv* cem
vrakketv taket omakes.
14 Heyv esvrahkvn pu Pucase Cesvs Klist E'rke ehomvn
cv torkowvn pekohlicis;
15 Cuko-hvmecvlke omvlkvn, hvlwe, ekvnv ofvu mvn
es hocefkvket os;
16 En rakketv en sulsuke vcvkvyen em Puyvfekcv ete-
ropotten, cem ofv-este ohfvecv yekcetv es ce yekcvke
hakvren ce'mvkvren *emekusapis*.
17 Vkvsvmkv eteropotten Klist ce feke take ofvn likv-
ren, momat vnokeckvn likvn oh hayet, mv ofvn vvlonkvn
hayet,
18 Mekusapvlke omvlkv vpvket en tvphe, en cvpke, en
sufke, en hvlwe kerratske tayvren,
19 Momet Klist em vnokeckv kerresko tayat ker-
ret, Hesaketvmese em fvcketv omvlkvn es ce fvcfvke
taren.
20 Hiyomat vpoheyat, momet vkerriceyat omvlkvn 'sen
hoyvne estvmahen momece tayat, yekcetv ep ofvn vtotkat
vcvkvyen,
21 Mvn, mekusvpkv-cuko ofvn Cesvs Klist eteropotten,
oketv omvlkv etehoyvnen, estofis meyuksv-sekon rak-
ketvt em ocekvs. Emen.

SETENTVCKE 4.

Monkv vne, Pucase em *este* svlvfkuehocat toyvyat,
enhuehketv Pucase es ce'nhuehkvkvtet oren fullatskvren
ce'nkusapvkis.
2 Ekvncvpueckv omvlkv, eyasketv momet momis-
kometv ocet, cem etenrvwv take vnokeckv ofvn e en
hvlatet,
3 Puyvfekcv hvmkusetv vcvyecetv vcevllvket, herkv
semetelvckv ofvn.

4 Ena hvmken, puyvfekcvn hvmket os; ce'nhuehkvkvte
enhonrkv hvmkuse ofv ce'nhuehkvte etvpomen.
5 Pucase hvmken, vkvsvmkv hvmken, paptiskv hvmken.
6 Omvlkv E'rke, momet Hesaketvmese hvmket, omvlkv
'sen hvlwe, omvlkv eteropotte, momet omvlkatskat ofvt's.
7 Momis epu'rahrvkvn, Klist em estemkv svhopakv
vcvkvyen, heromkvn pų'mvtet os.
8 Monkv, Hvlwen vkvwapkof, svlvfketvn svlvfkuehcet,
emkv est' emvtes, maket os.
9 Tokvs, vkvwapkat naket o haks? homvn ekvnv sufsoke
mahan vk hvtvpkvte tokon omat?
10 Hvtapkvtet, mv nake omvlkvn fvcficvret, hvlhawat
omvlkv 'sen hvlwe vkvwvpkvtet, mvt omes.
11 Momet emakvte vpastelvlke sasen, owalvlke sasen,
punvkv-herv es fullvlke sasen, *erkenvkvlke* mekusvpkv-
cuko vhecicvlke momet mvhayvlke sases.
12 Mekusapvlke mvherickv svrahkvn, ohvfvstetv vtot-
ketv, momet Klist em ena here tohtvretv svrahkvn;
13 Momet emunken omvlkeyat vkvsvmkv, momet He-
saketvmese E'ppuce kerretv hvmkusetv este hunvnwv
etemvpoken, momet Klist em fvcketv rakketv svhopakvn
roriceyvres.
14 Svnvcomvn hopuetake fvllehole, momet mvhayetv en
hotvle vtekan es pu fulhoyen, momet este emvkerretv,
momet en cvfeknetv sehosickv, esenkvnhetv es pu 'meha-
kakat eteropotten pu fulhoyekaren.
15 Momis vnokeckv ofvn mehenwvn opunahoyet, nake
omvlkv ofvn, eme esceyet mahvkeres, Klist, mvt ekvt ok.
16 Mv aenkvpvken ena hvmkvt etetayusen etelvcvket
omet, momet teweteknuset omet, mv eteropotten ete-
tekkekv vtekat emvnicet omes, vrahkv vtekat vhopake
vtotkat vcvkvyen, mvt ena ohvtvlayet vnokeckv ofv e
etohtvretv svrahkvn.

17 Monkv heyvn makit kerkuecis, Pucase ofvn, Centi-
lvlke vpvltake em vkerrickv ehvperkv ofvn fullakat omet
mucv vtekat fullatskekaren;
18 En hoporrenkvn ohyomucecicet, Hesaketvmese vhe-
saketv en lvpvtket omakes, nakkerreko vtehtekat etero-
potten, e feke take em wvnhet omecicen:
19 Feke-nokkat kerreko hahket, holwvyeckvn e em e
wikaket os, vnoksetv ofvn nake hvsvtkekat omvlkv vfvs-
tvkvret.
20 Momis momēn Klist kerratskvtet omekos.
21 Cesvs pohatskvten, emet ce mvhayvkvten omat,
Cesvs ofv mehenwv ocat vcvkvyen.
22 Fullatskvte ocat ohfvccvn este vculat, eyackv ehosi-
cat vcvkvyen hopvnkat, etvn ocvkes,
23 Momet mucvsvks cem puyvfekcv em vkerrickv ofvn,
24 Momet este mucvsat vccvks, mv Hesaketvmese vcvk-
vyen fvccetv momet hvsvtketv mehenwat ofvn hocackat.
25 Monkv lvksetvn etvn ocet; omvlkatskat, cem vwoli-
cvn mehenwvn tempunahoyvkes, etelvcvket omēkv.
26 Ce cvpvkhokis, naorikatskvs; ce cvpvkhoke emunken
hvse vklvtikats.
27 Momet Puyvfekcv Holwakat em etektvnehcatskvs.
28 Estimvt horkopvte hvtvm horkohpäts: momis vtot-
ketv min nake heran e'nken es vtotkekvs, este nake
enkusapkat eme tetayat ocvret.
29 Opunvkv hvsvtkekat hvmkusis ce cukwvn osiyats;
momis mv herat, tohtvrkv emvnickv svrahkv, pohakat
heromkv emvret.
30 Momet Hesaketvmese em Puyvfekcv Vcakat, neskv
nettv oren es ce kerkuecat, elesecihcatskvs.
31 Home-opunvkv, homeckv, cvpvkketv, estoke-mahetv,
momen vtvkleckv ce'nkvpakvkekvs, momen holwvyeckv
omvlkvt.

32 Momet ete'n heromvket, *ce* feke lowvcloket, ete'm merrvket omvkes, Klist svrahkv Hesaketvmeset cem merrvkvte ctvpomen.

SETENTVCKE 5.

Monkv, hopuetake vnokeckvlke omaket, Hesaketvmese vcvkfullvlket omvkes.

2 Momet vnokeckv ofvn fullvkes, Klist epu 'noke cvte etvpomen, momet e pum e wikvtes, Hesaketvmese emhoyvre, momet nake chomv elehocvre fvmecusat svrahkvn.

3 Momis, mekusapvlke momvkvranat, hoktarkv, nake hvsvtkekat omvlkvn, vleskvpkv tis,

4 Vretv svholwvke tis, opunvkv hacohake tis, *este'n* lopiceko tayat, hvmkis ce tenrvwv take hocefikats, momis vkvsvmkv emetv min *momecvks.*

5 Heyvn kerratsket omekv, hoktarv hvmkis, momen este hvsvtkekat, momen nake vleskapv, nake-vhake mekusapvt omat, Klist momet Hesaketvmese etvlwv ofvn nake epucasvranat ocekot os.

6 Estimvt opunvkv chvperkvke es ce mvkeriyvkats, heyv nanvke omecicen Hesaketvmese en cvpvkket hopuetake vpohicvkekat oh vlaket omekv.

7 Monkv emetake vpvket naken cen hecikvkats.

8 Yomucke toyatske ocvtet omekv, momis hiyomat Pucase ofvn hvyayvke toyatskes; hvyayvke hopuetake etvpomet fullvkes.

9 (Puyvfekcv emette herketv, momet fvccetv, mehenw esyomat omvlkv ofvt omekv;)

10 Nake Hesaketvmese afvcecice tayat eskerratsket *fullvkes.*

11 Momet yomucke em vtotketv ettvkekat ofvn naken temohcatskvs, momis vnrvpvkes.

12 Nake ehken momecakat opunvyccetv tis vlesketv.
vpvket omekv.
13 Momis nake vsehvkat omvlkvn hvyayvke eteropotten
heckvket os; naken hecken hayat vtekat hvyayvket
omekv.
14 Monkv, Nocetskat, vhonehcet, pvsvtkvten a en
kvwvpkvs, momen Klist hvyayvken ce'mvres, maket os.
15 Monkv vketecvkes, vhericet fullatskvret, hoporrenv-
kekat omekot, momis hoporrenakat omet;
16 Oketvn nesaket, nettvt holwahoket omekv.
17 Monkv nakkerrvkekot ohmatskvs, momis Hesaketv-
mese naken komat kerrvket *omvkes.*
18 Momet pvrko-opuswv es hacahkatskvs, mv otv yv-
mahkueckv ocat, momis Puyvfekcvt es ce fvcfvkekvs;
19 Yvhiketv, vkvsvmkv-yvhiketv, momet puyvfekcv
ohfvccv yvhiketvn 'se em punahoyet, yvhikaket, ce feke
ofvn Hesaketvmesen vkvsvmaket,
20 Nanvke omvlkv svrahkvn vkvsvmkvn emake emunkvt,
pu Pucase Cesvs Klist e hocefkv ofvn Hesaketvmesen
momet Erken vkvsvmaket;
21 Hesaketvmese em penkvlkv ofvn ete'm vpohicvket
omvkes.
22 Ehitake, ce'hetaken em vpohicvks, Pucase *Cesvs*
ohfvccvt o omen.
23 Ehet ehiwv e'kvt omekv, Klist mekusvpkv-cuko e'kvt
omat etvpomen; momet emet ena Hesayecvt omes.
24 Monkv mekusvpkv-cuko Klist em vpohicat etvpo-
men ehitake ehetaken nak omvlkv ofvn *em vpohicvkekvs.*
25 Ehetake, ce'hitaken vnokecvkes, Klist mekusvpkv-
cukon vnokecet, e em e wikvte etvpomen;
26 Opunvkv eteropotten uewv es okkosetvn es hvsvte-
cet, vcaken hayvret,
27 Emekusvpkv-cuko vrakkuehocvre tetayen, svholwvke

cutkusis, momet yucke hvmkusis, momet mv omakat hvm-
kusis ocekon e em c heckuecvret, momet svholwvkekot,
vcake taren.
28 Ehetake eme ena vnokecakat etvpomen e'hitaken
vnokecvkvranet os. Estimvt e'hiwvn vnokecat e vnoke-
cet os.
29 Estimvt estofvn em enavpeswv en homecvte sekot
omekv, momis vfastet 'vcayecet os, Pucase mekusvpkv-
cuko *em momecat* etvpomen.
30 *Pucase* ena, enavpeswv, momet e funen etelvcvket
omekv.
31 Heyv esvrahkvn estet e'rken, e'cken wikvres, momet
e'hiwvn etelvcvres, momen mv hokkolat enavpeswv
hvmkusvres.
32 Heyvt nake ehke rakket omes; momis Klist meku-
svpkv cuko tepakan opunvyecit okis.
33 Mome estomis omvlkatskat vrahrvkvn e vnokecat
etvpomen e'hiwvn vnokecekvs; momen ehiwvt e'hen
vrakkuecekvs.

SETENTVCKE 6.

HOPUETAKE, ce'ckvlken em vpohicvks, Pucase ofvn,
heyvt fvccvt omekv.
2 C'erken hvtvm ce'cken vrakkuecvs, mvt vhakv tem-
fvccetv ocat enhvteceskv tes;
3 Cen hervren, momet hofunen ekvnvn oh vretskvret.
4 Momen erkvlke toyatskat, cen hopuetaken cvpvkho-
kihcatskvs, momis Pucase ofvn mahccet, em fvyatet,
vfvstvkes.
5 Vtotkvlkē, enavpeswv vcvkvye ce pucasvken em vpo-
hicvks, penkvlkv fekeketvu vpvken, ce feke em mehen-
wetv ofvn, Klist ohfvccvt o omēn;
6 Renakv vtotketv tokon, este afvcecicvlke omekot,

momis Klist em vtotkvlke omet, efeke vtet Hesaketvmese
nake komat momecvket,
7 Este tokon, Pucase ohfvccvt o omen, vkerrickv heren
'sem vtotket.
8 *Heyvn* kerret, este estomet nake here estomis mome-
cen omat, Pucase vtet matan en heckvres, pucase oce
tis, pucasseko tis.
9 Momen pucasvlkē, matan em momecvks, opunvkv es
penkvleckvn e en hvlatet, momet *heyvn* kerret, cemeu ce
Pucase take hvlwen likes, momet este etemetueckv en
sekot os.
10 Espoken, tecvkkvyvte, Pucase ofvn ce yekcvkekvs,
momet en yekcetv en yekce ofvn.
11 Setepckv Hesaketvmese *est'emat* omvlkvn vchoyvks,
Puyvfekov Holwakat em mvkerretv vnrvpen svpaklatske
tayvret.
12 Catv, enavpeswv tepakan ete'n cevlhoyet omē-
kokv, momis ohfvnkvlke vnrvpet, yekcetv ocakat vnrv-
pet, yvmv ekvnv en yomucke evpvyvlken vnrvpet, hol-
wvyeckv puyvfekcvlke hvlhawan fullat vnrvpet, *en
cevlhoyet os.*
13 Monkv setepokv Hesaketvmese *est'emat* omvlkvn
cvwepvks, nettv holwvhokat omof *nake estomis* vnrapatske
tayvret, momet nak omvlkvn momecatskof, svpaklatske
tayvres.
14 Monkv svpvklvkes, ce tetackvn mehenwvn es wvna-
wicet, fvccetv hokpe-svrvnakvn vlumhicet,
15 Momet opvnvkv-herv herkv emetetaketvn ce'leta-
ken vtehvket;
16 Omvlkv emuntalat, vkvsvmkv sevrvnvkvn es fullet,
holwvyecv em fvske fenkakat omvlkvn es vslecatske
tayvres.
17 Momet vhesaketv sekvpvtokvn cvwvkes, momen

Puyvfekcv em cslafkv-cvpkon. Hesaketvmese em opunvkvt mvt omat.
18 Estofis Puyvfekcv ofvn enkusvpkv omvlkvn, momet mekusvpkvn es emekusvpaket, momet mv ohfvccvn momis-kometv omvlkvn, momet emekusapvlke omvlkvn em emekusapet es vkcetecaket,
19 Momet vm *emekusvpatsket* opunvkvn v'mhoyvren, fekhvmket opunvkv-herv en nake-ehkat kerkuecetvn cv cukwvn hvwecaren;
20 Mv esvrahkvn este-en-wiketv svlvfkuehocat toyvyat, mv ofvn fekhvmkit, opunvyare tetayat oren opunvyaren.
21 Momis vn nakvfvstetvn, momet estomen arvyat kerratskvre svrahkv, Tekekvs, tecakkvte vnokecke, momet Pucase ofv vtotkv enhonrvke tetayat, nak omvlkvn cen kerkuecvkvres.
22 Mata svrahkvn mvn ec oh 'totvkvyvtes, estomen fulleyat kerratskvren, momen ce feke taken emahlvpvtvkvren.
23 Tecvkkakvte herkvt em ocvkekvs, momet vkvsvmkv vpvke vnokeckvt Erke Hesaketvmese, momet Pucase Cesvs Klist aenkvpvket.
24 *Vnokeckv* vhopvnkeko tetayat pu Pucase Cesvs Klist 'svnokecakat omvlkvn heromkvt vpvkvkekvs. Emen.

¶ Pal Heyv cokv Lome ofvn coyvtes, momet Efesvlken Tekekvs 'soh 'totvtes.

COKV VPASTEL PAL

FELEPVLKE OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

Cᴋsvs Klist em vtotkvlke, Pal Temore tepakat Klist
Cesvs ofv mekusapvlke Felepi *tvlofv* vpokat omvlkvn,
momet mekusvpkvcuko vhecicvlke tekvnvlke esyoman
oh*totaket os.*
2 Heromkv momet herkv Hesaketvmese Pu'rke, momet
Cesvs Klist akvpvket cem ocvkekvs.
3 Estofv estomis ece 'kerricvkvyof vn Hesaketvmesen
vkvsamis,
4 Estofis omvlkatskat cem emekusapvkvyat vtekat vc
afvcket vpohkvn hayit,
5 Opunvkv-herv ofv etohkvlketv nettv enhvteceskv vteke
hiyome oren ocatskat vrahkvn *vc afvcket omekv.*
6 Heyv mahusan komvyc heret omit, mv vtotketv heren
ec ofv take vlicecvtet Cesvs Klist en nettv eroren
momecvres;
7 Momvre heren omvlkatskat heyv ec ohfvcev take
vkerricvyc tayat etvpomen, cv feke ofvn ce 'tehvkikv;
hiyomet omekv, vm eswvnakv, momet opunvkv-herv
vpvyeckv yekcickv tepakat ofvn vc vpakatsken heromkv
etencawvlke toyēs.
8 Cesvs Klist envcofv ofvn estomēn ce yacvkvyat, Hesa-
ketvmeset a vn kerrvt omekv.
9 Momen cem vnokeckv taket nakkerretv momet hopor-
renkv omvlkv ofvn ohvtvlake mahvren;

10 Momet nak' hervke mahan fvccecet, mehenwuset,
momet cem mvttvkeko emunket,
11 Fvccetv em ette Cesvs Klist eteropotte oce, *momet*
Hesaketvmese vrakketv vkvsvmkv tepakan omecicakat
es ce fvcfaket emunken, Klist en nettvt vlvkvren, heyvn
mekusapis.
12 Momis, tecakkvte toyatskat, heyvn kerratskvren
komis, mv nake vm *momakat* opunvkv-herv ohvtvlaket
ayvre min momakvtes:
13 Momat vn svlvfketv Klist ofv ocat *mekko en* cuko-
herv ofv hvmkvn, momet etv estvmv estomis heren
kerhoyet os;
14 Momen Pucase ofv tecakkvte sulket vn svlvfketvt
omecicen, enhonrvke hahket, penkvlkv occkot, Hesake-
tvmese em opunvkvn punvyetv fekhvmketv em ohvtvlv-
kvket os.
15 Mehenwvn vleskvpkvt momet etenrvpkvt omecicen
Klist *es erkenakat* sasen; momis vpvlwvt kometv herat
omecicen erkenvkakes:
16 Hvmket, mehenwetv ofv tokon, etenrvpkvt omecicen,
vn svlvfketvn estemerkvn ohvpvyetvn komet, Klist es
erkenvkaket os:
17 Momis hvmkat, vnokeckvt omecicen, opunvkv-herv
vpvyeckv vrahkvn cv huerihocet omen kerret, *erkenv-
kakes.*
18 Monkv estome te? Estomet o estomis, mvkerretvt
monkat mehenwetvt omecicet o estomis, Klist es erkenvk-
hoyet os, momen mv ofvn vc afvckes, momes, momet vc
afvcke tares.
19 *Hiyomet* omekv, cem mekusvpkv take, momet Cesvs
Klist em Puyvfekcv vm vnicat eteropotten heyvt vm
vhesaketv ohfvccvn vnicvranat kerris;
20 Nenehecky yekcan, momet enhonrkv *ocvyat* vcvkvyen,

nake hvmkusis ohfvccvn vc vlsekon, momis estofis *ocvte*
etvpomen hiyomat fekhvmketv omvlkv ofvn, hesaketv
etehoyvnen, monkat elkv etchoyvnen, Klist cv'na ofvn
vrakkuehocvren *kòmit enhonris.*
21 Vc vrahkvt *on omat*, hesaketvt Klist *tot omen*, eletvt
eohvtvlvyetvt omekv.
22 Momis enavpeswv ofvn cv wenaken omat, heyvt vm
vtotketv em ettet *os*, momen naken enhopoyvranvyat
kerrvkos.
23 *Hiyomet* omekv, *nake* hokkolc em etenrvwvn vc
ohyekcihocet on, *yvmvn* enkvpaket, Klist vpvketvn
komis; mvt semvmome estvmahet omen:
24 Mome estomis, ece 'rahkv taken, enavpeswv ofvn
fekhonnvyat nake momvre here mahat *os.*
25 Momen heyv enhonrkvn ocvyat, omvlkatskat, cem
vnickv take, momet vkvsvmkv afvcketv svrahkvn, ece
'pakvkit likit, fekhonnvranvyat kerris;
26 *Momat* hvtvm cem vlakvkvyat omecicen, cem afvc-
ketv take vc vrahkv ocat, Klist Cesvs ofvn ohvtvlv-
kvren.
27 Klist em opunvkv-herv vcvkvyen fullatske tvlkusekvs,
momat vlakit ce hecvkin omat, monkat vlvkvkis, nake ec
ohfvccv take ocakat, estomen puyvfekcv hvmkuse ofvn,
momet vkerrickv hvmkuse ofvn svpaklet, opunvkv-herv
vkvsvmkv ohfvccvn tohkvlket vcevllatskan pohares;
28 Momet ce'nrapvlket omecicen nake estomis ohfvccvn
empenkvlatskekan *pohares;* mvt en sumketv take ohfvccv
eskerkvt omen, momis ec ohfvccv taken vhesaketv *eskerkvt
os*, momet Hesaketvmesen avtet *os.*
29 *Hiyomet* omekv, mv etepokv vc ofvn hecatskvten,
momet hiyomat vc ofvt *on* pohatskat mahusan ocet,
30 Klist vrahkvn ohvkvsvmvranatskat tvlkekon, momis
mv vrahkvn *ce* 'stemerkvkvren ce'mhoyvket os.

SETENTVCKE 2.

MONKV Klist ofvn mahlvpvtketv estomet, monkat vnokeckv em afvcketv, monkat Puyvfekcv vpvketv, monkat envcofv yvmasketv, momet merkv *ocaken* omat,

2. Vkerrickv mv omakan, momet mata vnokeckvn ocet, vkerrickv hvmkusen, momet kometv hvmkusen *ocet*, vm afvcketvn fveecvkes.

3 Etenrvpkv, monkat ehvperkv ekvsvmkv eteropotten naken momehohcats, momis eyasketv ofvn este estomis, vpvltaket es vn hervket os, komet, vkerricekvs.

4 Este vtekat, enanvke tokon, momis este eti enanvken mvn ohvkerricekvs.

5 Heyv vkerrickvt, mv Klist Cesvs ofvn oovtet, ece pikvkekvs.

6 Mvt, Hesaketvmese vhake tat, Hesaketvmese etvpometv nake vpenkvleckvt's, komekates:

7 Momis, hocefkv pohkekon e en hayet, vtotkv en heckvn voiyet, este omē hakvtes:

8 Momen este en heckvn ocen eshechoyof, e kvncvpuehcet, elkv, tohweklepkv elkv tis oren, apohice hakvtes.

9 *Momen* monkv Hesaketvmeset tayen hvlwehcet, hocefkv hocefkv *etv* vtekat senhvlwen e'mvtet os;

10 Momat Cesvs e hocefkvt *pohkof*, hvlwe fullat, momet yvmv ekvnv fullat, momet ekvnv elecv fullat e torkowv vtekat pvkorvres;

11 Momet etulaswv vtekat, Erke Hesaketvmese vrakkueckvn, Cesvs Klist Pucase *tes*, *maket* kerkuecvres.

12 Monkv, vm vnokeckatskat, ece 'pakvkvyof vm apohicatskvte tvlkekon, momis hiyomat ece 'pakvkvkat min senhoyvne estvmahen *vm apohicatske* omēn, penkvlkv momet fekeketv vpvken cem vhesaketv mahusan esfvcken vtotkvkes;

13 Mv ec ofv taken, *en* heromkv vrahkvn, momecetv momet kometv tepake vtotkat Hesaketvmeset omekv.

14 Ecakv momet punvkv setenrvpkv sekon nanvke omvlkvn momecvkes:

15 Momat cem mvttvkeko momet fvccvket, Hesaketvmese e'ppucetake, Cem mvttvkes, ce kihoceko tetayat etvlwv ekvyekce momet yenahat, mv vpvkaken ekvnv ofv hvyayvke omvket hvyayvhokatskat em etenrvwvn omatskvren;

16 *Momet* hesaketv opunvkvn kerkuecet *omvkes;* momat ehvperkvn letkit, monkat ehvperkvn vtotkit omvkate vrahkvn Klist en nettv ofvn vc afvcke taren.

17 Momen cem vkvsvmkv take em vtotketv momet enake *Hesaketvmese* emetv onvpvn *Hesaketvmese ohfvccvn* cv'lehocen omat, vc afvckes, momet omvlkatskat ece 'pakvkit afvckvyet os.

18 Momen mata vrahkvn *ece* 'fackvket, vc vpvkaket afackatsket os.

19 Momis cen sehoketv taken kerrit, heren vm mahlvpvtkvren, lvpken Temorevs cem vtotvkares, *komit*, Pucase Cesvs ofvn enhonrkvn ocis.

20 Vkerrickv em vkerrickv oman ocet, cen sehoketv taken faccusen moskomvren ocvkokv.

21 Omvlkvt Cesvs Klist enanvke tokon, eme mahusat enanvken hopoyakekv.

22 Momis eskerhoyvten, estomēn eppuce erke vpake omēn vc vpaket opunvkv-herv ofv vtotkvten kerratskes.

23 Monkv lvpken, vm estomvranat kerrvyof vpakusen, mvn vtotares, *komit*, enhonrkvn ocis.

24 Momis lvpken vne mahusat vlvkares, *komit*, Pucase ofvn cv'nhonres.

25 Mome estomis Epafl̇otitvs tecakkvyvte, vtotkv *vm* etohkvlketv *hvmkat*, momet suletawv vm etohkvlketv,

momet mv vm eyackvn vfastvten, momis cem opunvkv-
sarvn cem vtotvranvkvyat tvlkuset os, komvyvnks.
26 Ce *hecetv* take eyace heret, en honne mahcmvts,
enokkvten pohatskvtet ok'.
27 Momen mehenwvn enokkemvts, elvranuset, momis
Hesaketvmeset em merremvts; momen eme tvlkekon,
momis vneu vm *merremvts*, feknokketv feknokketvn
ohvpvken ocvkaren.
28 Monkv vcayece herit vtotimvts, hvtvm hecatskof, ece
'fackvke taren, momen feknokketvt vn yupvklvtkvren.
29 Monkv Pucase ofvn afvckvke heret evpvyvkcs,
momet *este* mv omakan vrakkuecvkes:
30 *Hiyomet* omekv, vm vnickv ohfvccvn esfvcken vtot-
katskekaten esfvcecetvn komet, Klist em vtotketv vrah-
kvn, en hesaketvn vcayeckot, elkvn vwolicusemvts.

SETENTVCKE 3.

ESPOKEN, tecakkvyvte toyatskat, Pucase ofvn afvckvkes.
Nanvke matan *hvtvm* cen hoccicvkvyat, mehenwvn vn
yekcekos, momet cen hervket *os*.
2 Efvn em e vketecvkes; holwvyeckv vtotkvlke em e
vketecvkes; kvnsiskv vcvkvpeyvlken em e vketecvkes.
3 Pumet ena-vpeswvn enhonrēkot, *mv* puyvfekcv ofvn
Hesaketvmesen vrakkuecet, momet Klist Cesvs ofvn
afvcket, svkvmsiskv toyēkv.
4 Mome estomis vnet enavpeswv ofv tis enhonrkvn
ocvye tetayes. Enavpeswv ofvn enhonrkvn ocvye te-
tayes, este etimvt komen omat, vnet semuntvlen *ko-
mvyēs.*
5 Nettv escenvpakan svkvmsishoyet, Eslevl en cuko-
hvmecvlket, Pencemen em aliketv *aossvyvtet*, Hepluvlke
mahhet; vhakv ohfvccvn, Falvsevlket;
6 Vketeckv ohfvccvn, mekusvpkv-cukon assecit; mv

fvccetv vhakv eteropotte ocat ohfvccvn *vm* mvttekot
omvyvtes.
7 Momis mv nake vn lopicake tayvte, Nake *vn* lopickv
tokos, Klist vrahkvn komvyvtes.
8 Momen mehenwvn mv nakkerretv Klist Cesvs cv
Pucase ofv ocat en heretv vrahkvn nak omvlkvt ehvper-
kv*t's*, komvyet os; mv *Cesvs* vrahkvn nanvke omvlkv *vn*
sumkvten kvwapit, nake vpvlvthoyvte omēn vkerricis,
Klist epoyaret,
9 Momet, vm fvccetv mv vhakv vcvkvye ocat tokon,
momis mv Klist vkvsvmkv eteropotte, mv fvccetv Hesa-
ketvmesen avte vkvsvmkv eteropotte ocan ocin es cv
hechoyvren:
10 Momet Klist *kerrit*, momet a en kvwvpketv en
yekcen, momet vpakit em estemerketvn kerraren, elvte
omēn vc omehocen:
11 Estome estomis elkv a en kvwvpketvn epoyvye
tayen omat.
12 Entis eenakuecvye, momet entis temvpoke cv haho-
yvte omekon; momis vcvkvyvye emunkvts, mv nake
vrahkv Klist Cesvs cv 'svten esaren.
13 Tecakkvte toyatskat, Ehsis, e komvkot os: momis
heyv hvmkusan *momecis;* nake *cv'ra* topvrv ocakan
ehosit, momet nake cv homv ocakan oretvn vcevllit,
14 Satkv vfvccvn ohyekcet ayemahis, Klist Cesvs ofvn
Hesaketvmese huchketv ohfvnketv eskerkv vrahkvn.
15 Monkv pumet, estomomuse temvpokvkeye tat hiyo-
mēn vkerricvkeres, momen nake etv ohfvccvn mvrahken
vkerricatsken omat, heyv tisem Hesaketvmeset cen ker-
kuecvkvres.
16 Mome estomis, mv nake entis eenakueceyvte ohfvccvn
vhakv hvmkusen 'se em fvyvtvkeres, nake hvmkusen
vkerricvkeres.

17 Tecakkvte toyatskat, etohkvlket vc vcvkfullvlket omvkes, momet pume svhopakvn ocatskat omvke fullan heren hecvkes.
18 (*Hiyomet* omekv, sulket, mv ohfvccvn tewolen cem onayvkvyvtet, momet hiyomat cv turopuswv tis pvlatken, ce kicvkis, Klist em etohweklepkv vnrapvlket *omakes.*
19 Mv em cyuksv taket hopvnketvt omen, en hesaketvmeset e nvrke take *tes;* mv em ekvsvmkvt em vlesketv ocen, yvmv ekvnv enanvken oh vkerricaket os.)
20 *Hiyomet* omekv, pum etohkvlketvt hvlwe ofvt on, momet mata vten Hesayecv Cesvs Klist Pucasen en neneheceyet os.
21 Mvt pu'na kvncapan em ena vrakkat ome hakvren mvrahkuecvres, vtotketv mv eteropotte nanvke omvlkv eme mahusat elecvn svpvklece tayat vcvkvyen.

SETENTVCKE 4.

Monkv tecakkvyvte *vm* vnokecke, momet vm eyackv, vm afvcketv momet *vn* kvpotokv vcake toyatskat, momēn Pucase ofvn yekcen svpvklvkes, *vm* vnokeckatskat.
2 Yuotevn enkusapis, momet Senteken enkusapis, Pucase ofvn vkerrickv hvmkusen ocvkvren.
3 Momet cemeu, vtotkv vm vpvketv mehenwe toyetskat, *ce* kusapis, mv hoktvke vc vpake opunvkv-herv ofv vtotkakvten, momet Klementen, momet vtotkvlke vm etohkvlketv vpvltaken, mv e hocefhokv hesaketv en nakcokv ofv *ocakan*, emvnicvkes.
4 Pucase ofvn estofis afvckvkes; *momen* hvtvm makis, Afvckvkes.
5 Cen yvmvsketvn omvlkvt kerrvkekvs; Pucaset vwolices.
6 Naken 'se naorihcatskvs; momis nak omvlkv ofvn,

mekusvpkv, momet vpohkv, momet vkvsvmkv emetvt vpvkaken, cem vpohkv taken Hesaketvmeset kerrekvs.
7 Momen Hesaketvmese en herkvt, mv hoporrenkv omvlkv ohfvnkat, ce feke take, momet *cem* vkerrickv *taken* Klist Cesvs eteropotten vcvyecvkvres.
8 Espoken, tecakkvte toyatskat, nanvke mehenwvke vtekat, nake fvccvke vtekat, nake herake vtekat, nake hvsvthakuse vtekat, nake vnokeckakat vtekat, nake vkvsvmvke taye vtekat, nak herat hvmkusis *ocen* omat, momet nake vkvsvmvke taye hvmkusis *ocen* omat, heyv nanvken oh vkerricvkes.
9 Mv nanvke vc ofv kerret, cenakuecet, pohet momet hecatskvten, *mvn* momecvkes; momen herkv en Hesaketvmeset ece 'pakvkvres.
10 Momis hiyomat espokan cem vkerrickv take vc ohfvccv ocat oh mucvsehocat vrahkvn Pucase ofvn tayen vc afvckvnks: mv ofvn vkerricatskvtet os, momis cem etektvnkvkekates.
11 Nake kusvpkat opunvyecvyat tokon, estomēn arvyis, mv ofv vm mahlvpvtke taren kerrvyvtet ok'.
12 Cv kvncvpuehocan *kerrit*, vm ohvtvlakan kerris; estvmv estomis, momet nanvke omvlkv ofvn cv fvcecat, momet cv 'lawat, vm ohvtvlakan momen kusvpketv kvwvpetvn v'mvhahoyet os.
13 Klist mv cv yekcicat eteropotten nanvke omvlkvn momecvye tayes.
14 Mome estomis, vm estemerketv ofvn vc vpake kvwapatskvte estonkon momecet omatskvtes.
15 Momen, Felepvlke toyatskat, *heyvn* kerrvkes, opunvkv-herv vlicecen, Masetonevn enkvpakvyof, mekusvpkvcuko *etv* hvmkusis emetv esetv tepakat ohfvccvn cv tempunayekon, ceme take tvlkuset cv *tempunayatskvtes.*

16 Resvlonikv ofv tisem vhvmkvn momet vhokkolvn
vn kusvpketv omecicen naken vtotatskvtet ok'.
17 Naken v'mhoyvren komvyat okvkok', momis ette
ece 'rahkv taken sulke taren komvyet os.
18 Momis nanvke omvlkvt vn hecken, sulken ocis;
nanvke *atotatskvte*, mv fvmeckv fvmecusat, nake Hesake-
tvmese esvrakkueckv ehomv here, momet afvcecican
Epaflotitvs y'vm ocemvt ok'.
19 Momis vn Hesaketvmeset cen kusvpketv omvlkvn
'sohfvcecvres, en nake-ockv en rakketv ofv ocat vcvkvyen,
Klist Cesvs eteropotten.
20 Momen Hesaketvmesen momet Pu'rken vrakkueckvt
em *ocekvs*, meyuksv-sekon. Emen.
21 Mekusapv vtekan Klist Cesvs ofv vsekvkes. Tecak-
kvte vc vpvkakat ece 'sekakes.
22 Mekusapvlke omvlkvt ece 'sekakes, Sesv en cuko-
vtehkvlke mahvkvu.
23 Pu Pucase Cesvs Klist en heromkvt omvlkatskan
ece 'pakvkekvs. Emen.

¶ Heyvn Lome ofvn cohoyan, Epaflotitvs Felepvlken 'sem ayvtes.

COKV VPASTEL PAL

KOLASVLKE OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

PAL, Hesaketvmese komat vcvkvyen Cesvs Klist em
vpastel *toyvyat*, momet tecakkvte Temorevs,
2 Mekusapvlke momet Klist ofv tecakkvte heromvke
Kolasen vpokan oh*toteyet os.* Heromkv momet herkv
Pu'rke Hesaketvmese, momet Pucase Cesvs Klist avtet
ece 'pakvkekvs.
3 Estofis cem emekusapvket, Hesaketvmese momet pu
Pucase Cesvs Klist E'rken vkvsvmkvn emeyet os;
4 Cem vkvsvmkv take Klist Cesvs ofv *ocan*, momet
mekusapvlke omvlkvn vnokeckv em *ocatskan* poheyof,
5 Mv enhonrkv hvlwat ofvn cen herihocvkat, mv opu-
nvkv-herv em mehenwetv em opunvkv ofvn enhomv
pohatskvte vrahkvn;
6 Mvt ekvnv hvmecicat etvpomen cem vlakvket os;
momet *mv* pohatskvte en nettv, momet mehenwetv ofvn
Hesaketvmese en heromkvn kerratskvte vteken ec ofv
taken *ettvte* etvpomen ettet *os.*
7 Epeflas, vtotkv pum etohkvlketv vnokecket, momet
ec ohfvccv taken Klist em vtotkv heromat cem onayvkvte
etvpomen;
8 Momet mvt cem vnokeckv take Puyvfekcv ofv *ocan*
pum onayvtet os.
9 Heyv vrahkvn, pumeu, mv nettv pohcyvte vteken *cem*

emekusapvket, hoporrenkv momet puyvfekcv nakkerretv
omvlkv ofvn nake eme komat kerretvn es ce fvcfvkvren
komeyat, fekhonnēkot cem emekusapvkeyet os;
10 Momat Pucase *vcvkayv* ore heret, afvcecickv omvlkv
oren fullēt, vtotketv herat vtekat ofvn etten hayet, momet
Hesaketvmese kerretv ofvn cem ohvtvlvkvren;
11 Yekcetv omvlkvn es ce yekcihocen, en yekcetv
rakkat vcvkvyen, yvmvsketv omvlkv, momet momis ko-
metv hofunat oren, afvcketvt vpvken;
12 Erke, mv mekusapvlke hvyayvke ofv *vpokat* nake
ocakan etencawvlke toyeyvre orvke pu hayvten vkvsv-
maket;
13 Mvt yomucke en yekcetvn a's epu'ssihcet, Eppuce
em vnokeckan em ohmekketv ofvn es *pu* tohwvlvpkvtet
os;
14 Eme ofvn, e catv eteropotten pylken pu neshoye
tayan, *mvt* holwvyeckv enkvpketvt *omen*, oceyet os.
15 Mvt Hesaketvmese heckeko taye vhaket, nake hocac-
kvte vtekat em enhvteceskv-heckvte tes;
16 *Hiyomet* omekv, mvt nak omvlkvn hahicvtet os;
hvlwe ofv ocakat, monkat ekvnv oh ocakat, nanvke
heckakat, monkat heckvkeko tayat, mekkvlke em ohli-
ketv tis, monkat ohfvnkvlke em wiketv, monkat ohmek-
ketv ocakat, monkat yekcetv ocakat, emet nanvke omvl-
kvn hahicen, eme vrahkvn omvlkvt *hocackvtet* os;
17 Momen emet nanvke omvlkv enhomvt omvtet, eme
eteropotten nanvke omvlkv ocaket-os;
18 Momet emet ena em ekvt ot, *mv ena* mekusvpkv-
cukot *omen;* vliceckvt omet, pvsatkvte enkvpvken en-
hvteceskv heckvte tes; momat omvlkv ofvn homahtetvt
enake taren.
19 Fvcketv omvlkv eme ofvt ocvre *Erken* afvcecicvtet
ok;

20 Momen *mvt Eppuce* em etohweklepkv e catv etero-
potten herkvn hahyet, eme etehoyvnen nanvke omvlkvn
e en herkepueckvn *es afvckvtes ;* eme etehoyvnen, *makis*,
nanvke ekvnv oh ocakan, monkat nanvke hvlwe ofv ocakan.
21 Momet centaken, vtotketv holwvhokat eteropotten
vkerrickv ofv tvleporvlke momet vnrapvlke hakatskvtet
o estomis,
22 Hiyomat elkv eteropotten enavpeswv ena ofvn *ce*
hvsvthvken, cem mvttvkekon, momet ehomv nake es
cem vsehokvke tayat cen sekon ce svpvklecetvn *komet*,
ce tenherkepuecvtet os;
23 Vkvsvmkv ofvn yekcen, momet nekeyekot svpak-
latske munken, opunvkv-herv, mv pohatskvtet, *momen*
nake hocackvte hvlwe elecv ocakat vtekat '*sem* erke-
nvkhoyvte, vne, Pal *toyvyat* mv em erkenvkvn cv
hahoyvtet em enhonrkvn em vkueyecatskekon omat.
24 Hiyomat vm estemerkv take ece 'rahkv taken *es* cv
stemerkan es *vc* afvckes, momet cv 'navpeswv ofvn Klist
em estemerkv *vm* vhoskakan, em ena vrahkvn, mvt
mekusvpkv cukot omen, fvcecvyet os.
25 Nake Hesaketvmese em ohmelletv ece 'rahkv take
v'mhoyvte vcvkvyen, mv em erkenvkvn cv hahoyvtes,
Hesaketvmese em opunvkvn esfvcecaren;
26 Mv nake ehkat oketv hoyvnakvte, momet este
honvpse sulke em ehkvtet, momis hiyomat mekusapvlken
en kerkuehocet os:
27 Mvn Hesaketvmeset heyv nake ehkat en hvyayvke
en rakke Centilvlke vpvke ocan en kerkuecetvn komvtes;
mvt ec ofv take Klist, hvyayvke em enhonrkvt omes:
28 Mvn es erkenakēt, este omvlkvn emvcabnet, hopor-
renkv omvlkv ofvn este vtekan emvhayeyet os, Klist
Cesvs ofv temvpoken este vtekat *Hesaketvmese* chomvn
huericeyvrct,

29 Mv ohfvccvn vneu, mv vc ofv yekcen vtotkat em
vtotketv vcvkvyen, yekcen vcevllit, vtotkvyet os.

SETENTVCKE 2.

Hiyomet omekv, ece 'rahkv taken, momet Leotesev
vpokat, momet estomomuse enavpeswv ofv cv turofv
hecvkekate *vrahkvn* senaorickv yekce momvteke ocvyan
kerratskvren komis;
2 Efekctake vnokeckv ofv etelvcvket, nake kerretv en
kerke here esfvckat oren, Hesaketvmese, momet Erke,
momet Klist enake ehkat kerkuecetv oren, mahlvpvtkvke
taren *komit.*
3 Mv ofvn hoporrenkv nakkerretv tepakat en nakockv
omvlkvt ehkaket omes.
4 Momen estimvt cem vlopvkuecet ce mvkerrekaren
heyvn makvyet os.
5 *Hiyomet* omekv, enavpeswv ofv ece 'pakvko estomis,
vc afvcket etelilvke heren fullatskan, momet cem vkv-
svmkv nekeyihoceko taye Klist ofv ocan hecit, puyvfekcv
ofvn ece 'pakvkvyet os.
6 Monkv Klist Cesvs Pucasen cenakuecatskvte etvpo-
men eme ofvn fullvkes;
7 Eme ofvn yvlonkvn hayet, eme ofvn ce hahoyvken, mo-
met ce mvhahoyvte vcvkvyen, vkvsvmkv ofvn ce yekciho-
cen, mvn es ce fvcfaken, *Hesaketvmesen* vkvsamet *fullvkes.*
8 Klist vcvkvye tokon, este em opunvkv vcvkvye, mo-
met yvmv ekvnv nake es hahoyvte vcvkvyen, felasvfe
momet vkerretv ehvperkat eteropotten estimvt ce hopv-
nekaren e vketecvkes.
9 Eme ofvn, Hesaketvmese es em fvcketv omvlkvt ena
ofvn liket omekv.
10 Momen *Klist,* mv ohfvnketv momet yekcetv omvlkv
ekvt omat ofvn temvpoket omatskes;

11 Momet eme ofvu mv svkvsvmsiskv enke es hahoyvtc
tokon es ce svkvmsiskvket os, Klist en svkvmsiskv etero-
potten enavpeswv en naorketv enan em vkueyatsket
omen:
12 Eme vpvken paptesvm ofvn ce herihocen, mv ofvu
Hesaketvmese, mv emen elkv a en kvwapvtet em vtot-
ketv vkvsvmkv eteropotten *eme* vpvken akvwapkats-
kvtet os.
13 Momen cemet, cen naorketv momet ce 'navpeswv
svkvmsiskv tokat ofvn ce pvsatkvkvten cen naorketvn *cen*
kvpakihcet, eme vpvken ce wenahuecvkvtet os.
14 *Momet* nanvke epu'nrvpe melhoyvte ocakvte en
hoccickv, mvt epu'nrvpet omvten, vslehcet, mvn vkueyet,
em etohweklepkvn svrahvtes.
15 *Momet* ohfvnketv momet yekcetv ocakan hopahnet,
heckv heren nakheckvn es hayet, mv ofvn ohfvnkvtes.
16 Monkv hompetv, monkat esketv, monkat nettv vcake
ohfvccvn, monkat hvresse mucvsat, monkat fekvpkv *nettv*
take ohfvccvn estimvt ec ohfvccehcvkats:
17 Mvt nanvke taranat em vpettet os; momis enat
Klist enake*t's*.
18 Estimvt mv nanvke hecekaten eceyet, *momet* em
vkerrickv enavpeswv omat ehvperkvn es ekvsamat,
19 Momet Ekv, mv enkvpvken ena hvmkvt etekkekv
momet eswvnakv eteropotten, etelvcet momet yekcihocet
omen, Hesaketvmese em ohvtvlvketvn es ohvtvlakat, mv
Ekvn hvlvtekot, eme komat ekvncvpueckv momet ence-
lvlke vrakkueckv eteropotten cem feketvn ce 'konah-
hvkates.
20 Monkv yvmv ekvnv nanvke es hahoyvte aenkvpvken
Klist vpvken ce pvsatkvtet on omat,
21 Estomaten ekvnvn vpokatske omet, nanvke melhoyvte,
mv 'se vfvshotof, omvlkv hopvnkvkvranat, em apohicet,

este em vhakv, momet nanvke estet mvhayakan vcvkvyen
fullatske haks?
22 Vcelakekot, lasekot, celahyatskvs;
23 Mehenwvn mv nanvke, enavpeswvn afvcecickvn,
vrakketv mahhe ofv tokon, eme komat mekusvpkv,
ekvncvpueckv, momet ena heren vfvstekat ofvn hopor-
renkv en heckvn ocaket os.

SETENTVCKE 3.

Monkv Klist vpvket akvwapkatskvtet on omat, mv
nanvke hvlwe min, Klist Hesaketvmese em akvpervn
likat ocakan hopoyvkes.
2 Nanvke yvmv ekvnv oh ocakat tokon, mv hvlwe
ocakan vnokecvkes.
3 Ce pvsatkvket on, cen hesaketvt Hesaketvmese ofvn
Klist vpvken ehket ocet omekv.
4 Klist pun hesaketvt e hecicof, momof centakeu hvya-
yvke ofvn vpakatsken *ce* hechoyvkvres.
5 Monkv ce'nalvcce yvmv ekvnv ocakan ehvperkuecvkes,
hoktarkvn, hvsvtketv-tokan, vkerrickv herekan, eyackv
holwakan momet vleskvpkv, mvt nakvhake mekusvpkvt
omes.
6 Mv nanvke vrahkvn Hesaketvmese en cvpvkket
apohickv toko en hopuetaken oh vlaket os:
7 Mv ofv centakeu yvkapatskvte ocet 'os, mv ofvn
fullatskof.
8 Momis hiyomat heyv *nanvke* omvlkvn, cvpvkketvn,
homeckvn, holwvyeckvn, Hesaketvmese vtvkleckvn,
momet opunvkv holwakan ce cukwv asossen vpvlvtvkes.
9 Ete'n lvkisatskvs, este vculan en nakvfvstetvn vpvken
etvn ocet,
10 *Este* mucvsat mv hayvte vhakat vcvkvyen nakkerretv
ofvn mucvsehocvten vccatskvtet omekv.

11 Mvn Klekvlket momet Cusvlket sekon, svkvmsiskv monkat svkvmsiskv tokat *sekon*, Papelevlke, Serevlke, svlvfke, pucassekat *esyomat sekon*, momis Klist omvlkv ofvt, omvlkv*t's*.

12 Monkv, Hesaketvmese enhopoyvte herake momet vnokeckvke omēn, envcofv merrakusen, heromkv, vkerrickv kvncapan, eyasketvn, momet momis kometv hofunan vccvkes;

13 Momis kometvn ete'm ocet, momen, este estimv vnrvpen naken ocen omat, ete'm merret *omvkes;* Klist cen kvpvyecicvkvte etvpomen *momecvkes*.

14 Momet heyv nanvke omvlkv semuntalat vnokeckvn *vccvkes*, mvt temvpoketv es em wvnakvt omes.

15 Momen Hesaketvmese en herkvt, mvn ena hvmkuse ofv ec oh huehhokvkat, ce feke take ofvn mekkekvs; momen *Hesaketvmesen* vkvsvmkvn emvkes.

16 Klist em opunvkvt esfvcken, hoporrenkv omvlkv ofvn, ec ofv taken likekvs; yvhiketv, vkvsvmkv-yvhiketv, momet puyvfekcv ohfvccv yvhiketvn 'sete'm mvhayet, momet 'sete'm vcahnet, vkvsvmkvt ce feke take vpiken Hesaketvmesen vyvhikvkes.

17 Momen nake estomis, opunvkv monkat nakcelakv ofvn, momecatskat, omvlkvn Pucase Cesvs e hocefkv ofvn momecvkes, mv eteropotten Hesaketvmesen, momet Erken vkvsamet.

18 Hoktvke toyatskat, ce 'hetake em apohicet omvkes, Pucase ofv momvre herat vcvkvyen.

19 Hunvntake toyatskat, *ce* 'hiwv *taken* vnokecet, enhomehcatskvs.

20 Hopuetakē, nanvke omvlkv ofvn *ce*'ckvlken em apohicvkes, heyvt Pucasen heren afvcecicet ok'.

21 Erkvlkē, cen hopuetaken cvpvkhokihcatskvs, enhonrkvt en sumkvkekaren.

22 Vtotkvlke toyatskat, nanvke omvlkv ofvn enavpeswv
vcvkvye *ce* pucasvlken em apohicvkes; renakv vtotketv
tokon, este afvcecicvlke omekot; momis ce feke take em
mehenwetv ofvn Hesaketvmesen em penkalet:
23 Momet nake estomis momecatskat, efēke vtet, este
tokon, Pucasen em *momece* omēt momecvkes;
24 Nake epucashoyvranan em feketvn Pucaset ce'mvra-
nvken kerret; Pucase Klist em vtotkatskekv.
25 Momis estimvt naken *esten* em vhopanat, mv vho-
panvte vcvkvyen en heckvres; momen este etemetueckvt
sekot os.

SETENTVCKE 4.

Pucasvlke toyatskat, nake fvccan momet momvre heran *cem* vtotkvlken emvkes; cemetakeu hvlwe ofvn Pucasen ocatskat kerret.

2 Mekusvpkv ofvn vpeye mahvkes, momet mata ofvn
vketecet, *Hesaketvmesen* vkvsvmvkes;
3 Momen pumeu *pum* emekusapet, opunvyetv vhauken
Hesaketvmeset pun hvwecvren, Klist en nake ehkat, mv
vrahkvn svlvfkuehocat toyvyat, kerkuecaren;
4 Opunvyar tayat vcvkvyen kerken hayaren.
5 Mv lvpvtke svpvklat ohfvccvn e hoporrenicet fullvkes,
oketvn nesaket.
6 Heromkvt cem opunvkv taken estofis vpvkekvs,
okcvnwvn es cvmpet omen, estomēn este estomis mo-
mvre heren em vyoposkatske tayan kerratskvren.
7 *Momen* nake vc obfvccv ocakat omvlkvn Tekekvs,
tecakkvte vnokecke, momet vtotkv herome, momet Pu-
case ofv vtotkv *vm* etohkvlketvt cen kerkuecvkvres;
8 Mv vrahkvn, ce 'stomvkat kerrvren, momet ce feke
taken mahlvpvtvren, mvn cem vtotvkvyvnks,
9 *Momet* vpvken Onesemvs, cem *etohkvlketv* take hvm-
kat, tecakkvte herome momet vnokecken *vtotvyvnks*.

Mvt nanvke yvmv *momehocat* omvlkvn cen kerkuecv-
kvres.
10 Elestakvs vc vpake svlvfkat ece 'sekakes, momet
Makvs, Panepvs e wvnwv e'chuswvt, (mv ohfvccv nanvke
ce kihocvkvtet; cem vlakvken omat, cvpvyvkes;)
11 Hvtvm Cesvs, mv Cvstvs kihocat; heyvt svkvmsis-
kvlket omakes. Heyv tvlkuset, Hesaketvmese em ohmek-
ketv ohfvccv vtotkvlke vm etohkvlketvt, mv v'mahlvpvt-
ketvt omakvtet *omakes.*
12 Cem *etohkvlketv* take hvmkat, Klist em vtotkv,
Epeflas, estofis ece 'rahkv taken mekusvpkv ofvn yekcen
cem vtotkvket, Hesaketvmese nake komat omvlkv ofvn
temvpoke momet heren hahoyet svpaklatskvren *emeku-
sapet* ece 'sekaket os.
13 *Hiyomet* omekv, a en kerris, centake *cem ocvket,*
momet Leotesev vpokat, momet Hielapoles vpokat vno-
keckv rakken *em* ocvket os.
14 Luk heleshayv vnokeckat, Temvs tepakat ece 'seka-
ket os.
15 Tecakkvte Leotesev vpokan, momet Nemfan, momet
mekusvpkv-cuko en cuko ofv ocan vsekvkes.
16 Momet heyv cokvn cem etenrvwv taken ohonahoh-
yof, Leotesevlke em mekusvpkv-cuko ofvn onahoyvren,
momet *cokv* Leotesev atan cemeu ohonayatskvren vhecv-
kvtcvs.
17 Momet Akepvn, Mv vtotketv Pucase ofv cen hec-
kvten vketecvs, fvcecetskvret, kicvkvtcvs.
18 Pal toyvyat cv'nke eteropotten vseketv*t's.* Vn svlvf-
ketvn vkerricvkes. Heromkvt ece 'pakvkekvs. Emen.

¶ Pal Lomen liket hoccihcen, Onesemvs, Tekekvs tepakat Kola-
svlken 'sem vhoyvtes.

COKV ENHVTECESKV VPASTEL PAL

RESVLONIKVLKE OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

Pal, Selfenvs, Temorevs esyomeyat Resvlonikvlke em mekusvpkv cuko, mv Erke Hesaketvmese momet Pucase Cesvs Klist ofv *ocan* oh*toteyet os;* Heromkv momet herkv Hesaketvmese Pu'rke momet Pucase Cesvs Klist aenkvpvket ece 'pakvkekvs.

2 Pum mekusvpkv ofvn ce hocefhuecet, omvlkatskat ece 'rahkv taken estofis Hesaketvmesen vkvsameyet os;

3 Momet fekhonnēkot cem vkvsvmkv em vtotketvn, momet senaorickv vnokeckvt omecicen, momet pu Pucase Cesvs Klist ofv enhonrkv em momis-kometvn, Hesaketvmese momet Pu'rke ehomv ocatskan vkerricēt:

4 *Momet,* tecakkvte vnokeckatskat, Hesaketvmeset ce'nhopoyvkvten kerrēt.

5 Pum opunvkv-hervt, opunvkv ofv tvlkekon, momis yekcetv ofvn, momet Puyvfekcv Vcakat ofvn momen enhonrkv esfvckat ofvn cem vlakvkvtet ok', pumet ece 'rahkv taken *hunvntake* estomvket ece 'pakvket omeyvten kerratskekv.

6 Momen centaket, estemerkv rakke, momet Puyvfekcv Vcakat em afvcketv ofvn opunvkvn eset, epu 'cvkfullvlke, momet Pucase *vcvkfullvlke* hakatskvtes:

7 Momat Masetonev Ekiv tepakat ofv vpoke vkvsamvlke omvlkvn em evhopakvt omatskv̄tes.

8 *Hiyomet* omekv, centake avtet Pucasc em opunvkvt Masetonev Ekiv tepakat ofv tvlken pohkekates; momis estvmv estomis vkvsvmkv Hesakotvmese ohfvccv ocatskat hvmecicvtet os; momat naken makēkis tayes.

9 *Hiyomet* omekv, ep ohfvccv ye's cen ceyetv take estomēn oceyvten, momet estomen nak vhakakat enkvpahket, Hesaketvmesen a oh fulotecet, Hesaketvmese wenake momet mehenwat em vtotketvn *komet*,

10 Momet E'ppuce hvlwe vten, mv pvsatkvte aenkvpvken kvwapvte, *mvt* Cesvt *omen*, mv cvpvkketv vlvkvranat enkvpvken pu hesahuecvten mehaketvn *komatsken* eme mahusat ep oh kerkuecaket os.

SETENTVCKE 2.

Tecakkvte toyatskat, ye's cen ceyeyvkeyvte ehvperkvt omekaten ceme mahusat kerratskekv.

2 Momis kerratskes, *mv* 'renhomvn Felepi *tvlofvn* pu 'stemerrihocet, vlesketv vpvken pu celahoyvte hoyanof, Hesaketvmese em opunvkv-hervn, etenrvpkv sulken es ce tempunayvkeyvret, pun Hesaketvmese ofvn pu fekhvmke tates.

3 Vcahneyvtet mvkerretv ofv, monkat hvsvtketv tokat ofv, monkat ehosickv ofv tokatet ok'.

4 Momis, Opunvkv-hervn em wihokvre heretv oricakes, Hesaketvmeset pu komvte vcvkvyen opunahoyeyet os; esten afvckvkueceyat omēkon, momis Hesaketvmese pu feke take eskerran *afvcecicet.*

5 *Hiyomet* omekv, cemet kerratskes, ece 'kvsamēt mvkerret cem punayvkeyvte sekos, momet vleskvpkv seokepkvn hayet *omēkates;* Hesaketvmeset akerrvt *omes.*

6 Momet Klist em vpastelvlket omet, *este* en honnicvkeyvre pum etektvnkvtet o estomis, estet, centake, monkat *este* vpvlwvt vkvsvmkvn pu'mvkvren hopoyēkates,

7 Momis hopuetakuce vhecicv en hopuetake vhecice etvpomen cem etenrvwv taken yvmaskuseyvtes.
8 Monkv ece 'nokecēt ce yacēkv, Hesaketvmese em opunvkv-herv tvlket omekon, momis pum puyvfekcv mahusat tis ce'metv pu metetakvket omvtes, pum vnokeckat omatskekv.
9 Tecakkvte toyatskat, pum vtetketv hotoskv tepakan vkerricatskekv; nettv neren vtotkēt, hvmkusatskis cen honnicvkēkaret, Hesaketvmese em opunvkv-hervn cem erkenakvkeyvtet ok'.
10 Vkvsamatskat cem etenrvwv taken estomēn hvsvtken, momet fvccen, momet pum mvttekot fulleyvte ohfvccvn centake akerrvlket *omatskes*, momen Hesaketvmeseu.
11 *Momen* estomēn Hesaketvmese mv em ohmekketv momet hvyayvke ohfvccvn ce'nhuehkvkvte ehomvn heren fullatskvren,
12 Erket en hopuetake *momecat* omēn omvlkatskan cem vcahnet ce mahlvpatet, akerreyvten kerratsket os.
13 Momen heyv vrahkvn fekhonnēkot Hesaketvmesen vkvsamvyet os, Hesaketvmese em opunvkvn cen kerkuecvkeyvten eenakuecatskof, este em opunvkv omekon, momis mehenwusen Hesaketvmese em opunvkvt omen, mv yekcen ec ofv taken vtotkat omēn cenakuecatskvtet ok.
14 *Hiyomet* omekv, tecakkvte toyatskat, mekusvpkvcuko Cesvs Klist ofv Cutev ocakan vcvkfullvlke hakatskvtes; mv *mekusvpkv-cuko* Cusvlket estemerrvkuecvte omēn cem etvlofvlket nake matvpomakan es ce 'stemerrvkuecakvtet ok.
15 Mv *Cusvlket* Pucase Cesvn, momet eme mahusat em owalvlken pvsvtaket, epu'ssecakvtes; momet Hesaketvmesen afvcecicekot, este omvlkvn vnrvpaket os.
16 Centilvlke, hesahokvren, em punayeyvren pum vse-

haket *os*, momat estofis en holwvyeckvn fvcecvkvres; cvpvkketv esfvckuset oh vlvkaket omekv.

17 Momis pume, tecakkvte toyatskat, efeke ofv tokon, ena *tvlkuse* ofvn oketv kocuknusen ce'nk^{v}pvken epu 'kuehoyvte tis, ce turofv taken hecetvn pu yace heret, yekcen vcevlleyvtes.

18 Monkv vhvmkvn momet vhokkolvn cem vlvketvn komeyvtes, vne, Pal okis; momis Setvnet pu mvnvttecvtes.

19 *Hiyomet* omekv, pum enhonrkv, monkat afvcketv, monkat afvcketv en kvpotokv vcakat naket mv te? Pu Pucase Cesvs Klist ehomv *svpaklat*, em vlvketv omof, centake mv toyatskeko haks?

20 Centake pum vrakketv momet afvcketv toyatskekv.

SETENTVCKE 3.

Monkv ohvtvlaken kvwapĕko tayof, *Pu*ntvlkusen Arens *tvlofvn pu* wihokan heres, komeyvtes;

2 Momet Temorevs tecakkeyvte, Hesaketvmese em erkenvkv, momet pum etohkvlketv Klist em opunvkvherv ofv vtotkvn vtoteyvtes, ce yekcvkuecet, cem vkvsvmkv take ohfvccvn ce mahlvpvtvkvren:

3 Heyv estemerkvt estimvn nekeyicvkekaren, heyv nanvken pum wihokvtet omen ceme mahusat kerratskekv.

4 Mehenwusen, ece 'pvkakeyof, Pu 'stemerrihocvres, homvn ce kicvkeyvtet ok; momvte mahusan, momen *mvn* kerratskes.

5 Heyvt omecicen, ohvtvlaken kvwvpvko tayof, cem vkvsvmkv taken kerretvn *komit* vtotvyvtes, Estome witat, vnrapvt es ce keriyvken, pum vtotketvt ehvperke wites, *komit.*

6 Momis hiyomat Temorevs vpokatskan vtet pum vla-

ket, cem vkvsvmkv vnokeckv tepakat ohfvccvn, momet estofis heren epu 'kerricet, ce *hecetv* take pu yace herat etvpomen pu hecetvn komatskat, *heyv* opunvkv heran es pum vlakof;

7 Mv vrahkvn, tecakkvte toyatskat, cem vkvsvmkv taket omecicen, pum estemerkv enkusvpketv tepakat omvlkv ofvn ec ohfvccv taken pu mahlvpvtkvtes:

8 *Hiyomet* omekv, Pucase ofvn yekcen svpaklatsken omat, hiyomat hesahokeyet os.

9 *Hiyomet* omekv, afvcketv pun Hesaketvmese ehomvn ece 'rahkv taken es epu 'fackat vrahkvn vkvsvmkv estomēn Hesaketvmesen hvtvm emeye taye haks?

10 *Momet* ce turofv taken hecēt, cem vkvsvmkv take orice mahekan esfvceceyvren neren nettvn tayen cem emekusapeyet *os*.

11 Tokvs, Hesaketvmese mahusat, momet Purke, momet pu Pucase Cesvs Klist pum vyetv ec orvken mellekvs.

12 Momen Pucaset vnokeckv ete'm *ocet*, momet *este* eti em ocatskat ohvtvlaket mvn es fvcfvket omatskvren ce hayvkekvs, pumet ec ohfvccv take *omeyat* etvpomen:

13 Momat, pu Pucase Cesvs Klist, em mekusapvlke omvlkvt vpvkaken, em vlvketv omof, Hesaketvmese Pu'rke tat ehomvn ce feke taken hvsvtketv ofvn em mvttvkekon yekcvkuecvres.

SETENTVCKE 4.

Monkv ohvtvlakat, tecakkvte toyatskat, estomēn fullet, Hesaketvmesen afvcecicvranatskat cen kerkuecvkeyvte etvpomen ohvtvlaket vpeyatskvren cem 'pohepet, Pucase Cesvs ofvn cem vcahneyet os.

2 Mv vhakv Pucase Cesvs eteropotten ce'mvkeyvten kerratskekv.

3 Hesaketvmese nake komat heyvt omekv hvsvtketvn
ocet, hoktarkvn e enkvpvyecicatskvren:
4 *Momet* omvlkatskat estomēn en nakvcvnkv hvsvtketv
vrakketv tepakat ofvn ocatske tayat kerratskvren,
5 Centilvlke Hesaketvmesen kerrvkekat *en nakvcvnkv*
enavpeswv em eyackv ofvn *ocakat* omekot;
6 *Estimvt* estemvkerret, nake estomis ohfvccvn etecak-
kvten fvccekon naken vkonahekaren; mv omakat omvlkv
Pucase em pvleçvt omekv, homvn cem onayet, cen
kerkuecvkeyvte etvpomen.
7 Hesaketvmeset hvsvtketv tokan pu'nhuehkekatet ok,
momis hvsvtketv *min.*
8 Monkv estit vhepakat, este tokon, momis Hesake-
tvmese, mv em Puyvfekcv Vcakat pu'mvten vhepaket os.
9 Momis vnokeckv etecakkakvte ete'm ocvranat ohfvccvn
cen hoccicvkvkis tetayes, centake mahusat ete'nokecv-
ranatsken Hesaketvmeset ce mvhayvket omekv.
10 Momen mehenwvn tecakkakvte' Masetonev vpokat
ohfvccvn mvn momecatsket os; momis tecakkvte toyats-
kat, ohvtvlaket vpeyatskvren;
11 Momet mahlvpvtket fulletvn komet, cen nakcelakv
mahusan vfastet, momet ce kicvkeyvte vcvkvyen ce'nke
take mahusan es vtotkatskvren ce'nkusapvkeyet os.
12 Momat mv en lvpvtke sehokat ohfvccvn fvccvn fullēt,
naken cen kusvpkvkekares.
13 Momis, tecakkvte toyatskat, mv nocicat ohfvccvn
naken kerrekot, vpvltake mv enhonrkvn ocvkekat omēn
feknokket omatskvren komvkos.
14 *Hiyomet* omekv, Cesvs ehlet akvwvpkvten vkvsamēn
omat, matvpomen mv Cesvs ofvn nocicat Hesaketvmeset
eme vpvken svlvkvres.
15 *Hiyomet* omekv, Pucase em opunvkv eteropotten
heyvn ce kicvkeyet os, Pumet Pucase vlvkvranan vteken

hesahoket fekhonnē emunkat mv nocicat ehomvn vpehyēkos.

16 Pucase mahusat, huehketvt *pohken*, momet akencelv en hake, momet Hesaketvmese em pofketvt haken, hvlwan ahvtvpkvret ok; momen Klist ofvn pvsatkvtet homvn akvwvpkvkvres.

17 Momof pumet, wenahokēt vpokeye emunkat, mv vpvken vholoce ofvn a pu cvwhoyvres, hotvle ofvn Pucasen vnrapeyvren, momet momēn Pucasen estofis vpakeyvres.

18 Monkv heyv opunvkvn 'setemahlvpvtvkes.

SETENTVCKE 5.

Momis, tecakkvte toyatskat, oketv momet *pum* etektvnke ocakat ohfvccvn cen hoccicvkvkis tetayes.

2 Nere horkopv vlakat omēn Pucase en nettvt vlaket omat centake mahusat kerratskekv.

3 *Hiyomet* omekv, Mahlvpvtketv momet herkvt *oces*, makakof, hokte estuce heckuecvranat en nokket vyvkhvmkvn em vlakat etvpomen sumketvt oh vlvkvres, momen mvnvttvkepekares.

4 Momis, tecakkvte toyatskat, centaket yomuckofvn vpokatskekos, mv nettvt horkopv omēt ce cakkvren.

5 Omvlkatskat hvyayvke en hopuetake, momet nettv en hopuetake toyatskes: pumet nere, monkat yomucke enake toyēkos.

6 Monkv eti nocicakat omēkot, vketecet, pu mahlvpatkuset omekvs.

7 Mv nocicakat neren nocicaken, mv hacakat neren hacaket omekv.

8 Momis pumet, nettv enake toyeyat, *pu* mahlvpatkuset, vkvsvmkv vnokeckv tepakat sevrvnakvn, momet sekvpvtokvn vhesaketv enhonrkvn accet omvkeres.

9 Hesaketvmeset cvpvkketv tokon, pu Pucase Cesvs
Klist eteropotten vhesaketvn heckueceyvren pum mellvtet
ok'.
10 Mvt epu 'rahkvn elvtes, vhonecet monkat nocicet o
estomis, wenahoket tohkvlket vpakeyvren.
11 Monkv etemahlvpatet, teyekcvkuecvkes, mv mo-
matskat etvpomen.
12 Momen, tecakkvte toyatskat, mv ece 'pvkaket vtotket,
Pucase ofvn ec ohfvnket cem vcahnakan kerret,
13 Em vtotketv vrahkvn vnokeckv ofvn heren vrak-
kuecatskvren ce'nkusapvkeyet os. *Momen* tenherket
vpokvkes.
14 Momen, tecakkvte toyatskat, ekvyekcakan em vsehet,
vkerrickv ofv yekevkekan mahlvpatet, yekcvkekan yekcen
svpaklecet, *este* omvlkv ohfvccvn hofunen momis ko-
mvkes.
15 Estimvt holwakan holwakat vyoposken *este* em
pvlecekaren vketecvkes, momet ceme mahusat *cem*
etenrvwv taken *este* omvlkv esyomat ohfvccvn nake
heran estofis vcvkvpeyvkvtcvs.
16 Estofis afvckvkvtcvs.
17 Fekhonnekot emekusapvkvtcvs.
18 Nake omvlkv ofvn *Hesaketvmesen* vkvsvmvkes, Klist
Cesvs ofvn Hesaketvmeset nake ec ohfvccv take komat
heyvt omekv.
19 Puyvfekcv *Heran* vslehcatskvs.
20 *Nake* owalvkhoyvten ehvperkuehcatskvs.
21 Nanvke omvlkvn eskerret, nake heran yekcen
hvlvtvkes.
22 *Nak* holwvke en heckv omvlkvn e em vsehvkes.
23 Momen herkv en Hesaketvmese mahusat esfvcken ce
hvsvthicvkekvs; momen pu Pucase Cesvs Klist em
vlvketv vteken, cem puyvfekcv omvlkv, *cem* vkerrickv

take, momet *ce*'na emmvttvkekon vcvyehocate! *komit*,
Hesaketvmesen emekusapis.
24 Mv ce'nhuchkvkat heromet *os*, mv momecvrane
tvlket omat.
25 Tecakkvte toyatskat, pum emekusvpvkes.
26 Tecakkvte omvlkvn vfvnketv vcakan es vsekvkes
27 Heyv cokvn tecakkvte vcacakat omvlkv em oho-
nayvkhoyvren, Pucase ofvn yekcen ce kicvkis.
28 Pucase Cesvs Klist en heromkvt ece 'pakvkekvs.
Emen.

¶ Cokv Resvlonikvlke enhvteceskvn em vtotet Arens tvlofvn hocelhocvtet omes.

COKV PAL

RESVLONIKVLKE OHTOTVTE SVHOKKOLAT.

SETENTVCKE 1.

PAL, Selfenvs, Temorevs esyomat Resvlonikvlke em
mekusvpkv-cuko Hesaketvmese Pu'rke momet Pucase
Cesvs Klist ofv *ocan* oh*toteyat:*
2 Heromkv momet herkv Hesaketvmese Pu'rke momet
Pucase Cesvs Klist aenkvpvket ece 'pakvkekvs.
3 Tecakkvte toyatskat, momvre heret omen, ece 'rahkv
taken estofis Hesaketvmesen vkvsvmvraneyat tvlkuses,
cem vkvsvmkv taket tayen ohvtvlaket omen, omvlkatskat
vnokeckv esfvcken ete'm ocatsket omekv.
4 Momet on, pume mahusat, ece'ssehocan momet este
merketv kvwapatskat omvlkv ofvn cem momis kometv
vkvsvmkv tepakat vrahkvn Hesaketvmese em mekusvpkv-
cuko *ocakat* ofvn ec ohfvccv taken 'sekvsameyet os:
5 *Mvt* Hesaketvmese em ohfvcceckv fvccat eskerkv
hēckuset os, momat Hesaketvmese em ohmekketv, mv
vrahkv ce'stemerkakat en heckvkvre heretv orices, ce
komhoyvkvres:
6 *Hiyomet* omekv, Hesaketvmese mv ece'ssecakan este-
merkvn 'sem pvlecvkepvret fvccvt omes:
7 Momet, Pucase Cesvs, sutvn ahvtapket, em encelvlke
yekcakat vpvkaken,
8 Mv Hesaketvmesen kerrvkekot, pu Pucase Cesvs Klist

em opunvkv-herv vpohicvkekat totkv fenke ofvn em pvlecvkepof, ceme ce naorihocan *vyoposken* fekvpkvn epu 'pvkaken *ce'mvkat fvccvt os.*

9 Mv nettv Pucaset vlakof, em mekusapvlke ofvn vrakkuehocvren, momen vkvsvmakat omvlkvt, estomahes, komvkvren, (pun kerkueckv cem etenrvwv taken vkvsvmhoyvtet ok',)

10 Mv *apohicvkekaten* eme likan enkvpvken, momet en yekce en hvyayvke enkvpvken estemerkv meyuksv-sekon es estemerrvkuehocvres.

11 Monkv estofis cem *emekusapvket* pun Hesaketvmesct, *heyv* enhuehhokan heretv orices ce komet, *en* heretv en kometv herat omvlkvn, momet vkvsvmkv em vtotketvn yekcetvn esfvcecvren emekusapeyet os.

12 Momat pun Hesaketvmese momet Pucase Cesvs Klist en heromkv vovkvyen ec ofv taken pu Pucase Cesvs Klist e hocefkvn vrakkuehocen, eme ofvn centakeu *ece 'rakkuehocvkvren.*

SETENTVCKE 2.

MOMEN, tecakkvte toyatskat, pu Pucase Cesvs em vlvketv omecicen, momet mvn em vtelokeyat *omecicen*

2 Puyvfekcv eteropotten, monkat *vm* opunvkv eteropotten, monkat cokv vtoteyvte oman eteropotten, Klist en nettvt vwoluses, komet, cem vkerrickv ofvn ce naorihocen, ce feknokhokekaren ce'nkusapvkeyet os.

3 Estome estomis estimvt ce mvkeriyvkats; ehomvn yupvklvtketv ocen, mv naorketv hunvnwv, estemerketv e'ppucet heckeko vtekat, *mv nettvt vlvkekaret* ok'.

4 Mvt nake omvlkv Hesaketvmese kihocan, monkat vrakkuehocan vnrapet, senhvlwen e hvlwecet os; momat Hesaketvmese omēt, Hesaketvmese en cuko-vcakat ofvn liket, Hesaketvmese toyis, *make* omēt e heckuecet os.

5 Ece 'pakvkvye emunkof heyv nanvken cem onvyv-
kvyvte vkerricatskeko haks?
6 Momen, em oketv omof heckvren, naket mvnvttecet
omat hiyomat kerratskes.
7 Holwvyeckv enake ehkat entis vtotkekv; momis
hiyome vnvttecat *vnvttece* emunken vkueke tvlkvres.
8 Momen momof mv Holwvyecat heckvres, mv Puca-
set e cukwv en hesaketv eteropotten elecet, em vlvketv
en hvyayvke eteropotten sumecicvranat:
9 Mv *Holwvyecat* em vlvketv, Setvne em vtotketv
vcvkvyet omet, yekcetv omvlkv momet eskerkv *omvlkv*,
momet nake estomahe laksakat *omvlkv*,
10 Mv estemerkvkvranat ofv fvccetv tokat ehoskv
omvlkvn vpvket os; hesahokvren, mehenwetv vnokeckvn
eenakuecvkekatet ok.
11 Momen heyvt omecicen, ivksetvn vkvsvmvkvren,
Hesaketvmeset ehoskv rakken ohtotvkvres:
12 Momat mv mehenwetvn vkvsvmekot, momis fvccetv
tokan es afvckakat omvlkvn ohfvccehocvren.
13 Momis tecakkvte, Pucase em vnokeckvlke toyatskat,
Hesaketvmeset, enhvteceskv vteken Puyvfekcv ce hvsvt-
hicat, momet mehenwetvn vkvsamatskat eteropotten
vhesaketvn *cen heckvren* ce'nsathoyvtet omecicen, ece
'rahkv taken Hesaketvmesen estofis vkvsvmvraneyat
tvlkuses:
14 Pum opunvkv-herv eteropotten, pu Pucase Cesvs
Klist em vrakketvn eenakuecatskvren, mvn ce'nhuehkv-
kvtet os.
15 Monkv, tecakkvte toyatskat, mv veulvke em punvkv
cokv hocciceyvte, monkat opunvkv eteropotte ce mvha-
hoyvten hvlatet, yekcen svpvklvkes.
16 Momen pu Pucase Cesvs Klist mahusat, momet
Hesaketvmese, mv Pu'rket omat, mv epu 'nokecet,

heromkv enhonrkv here tepakat cteropotten mahlvpvtketv
meyuksv sekon *pu*'mvtet,
17 Ce feketaken mahlvpatet, opunvkv momet vtotketv
herakat vtekat ofvn ce yekcvkuecekvs.

SETENTVCKE 3.

Espokat, teçakkvte toyatskat, pum emekusvpvkes,
Hesaketvmese em opunvkvt, pvfnet ayen, vrakkuehocvren,
cem etenrvwv take *vrakkuehocat* etvpomen :
2 Momet este ekv-yekcakat, momet holwvyecvlke enkv-
pvken epu 'cayehocvren ; omvlkvt vkvsvmkvn ocvkekokv.
3 Momis Pucaset heromet os ; mv ce yekcvkuehcet,
nak holwakat enkvpvken *ece* 'cayecvkvres.
4 Momen nanvke ce kicvkeyan momecaket omet,
momet, momecvkvres, ce *komēt*, ec ohfvccv taken Pucase
ofvn enhonrkvn oceyet os.
5 Momen Pucaset, Hesaketvmese em vnokeckv oren,
momet momis komet Klist enneneheckvn ce 'feke taken
mv mellekvs.
6 Momen, tecakkvte toyatskat, tecakkvte opunvkv
emeyvte vcvkvye tokon, fvcceko arat vtekan e enkvpv-
yecicatskvren, pu Pucase Cesvs Klist e hocefkv ofvn ce
kicvkeyet os.
7 *Hiyomet* omekv, cemetake mahusat, estomēn epu
'cvkvpeyvranatskat kerratsket os, pumet cem etenrvwv
taken fvccekon fullēkatet ok ;
8 Momet estit o estomis ehvperkvn tvkliken en hompē-
kates ; momis nettvn momet neren vtotketv hotoskv
tepakat ofvn vtotkeyvtes, estimv toyatske estomis, cen
honnicvkēkaren.
9 Yekcetvn ocēko omecicat tokon, momis epu 'cvkful-
latskvre vrahkvn svhopakvn e hayetvn komeyat *omecicet
os.*

10 *Hiyomet* omekv, ece 'pakvkeye emunkof, heyvn ce
kicvkcyvtes, Estit vtotketvn komekon omat, homipats.
11 Ece 'pakvkat, fvccekon fullēt, naken vtotkvkekot,
momis nanvkokvlke sasvcuken pohēkv.
12 Momen mv omakan, mahlvpvtkēt vtotket, tvklike
enake mahusan hompvkvren, pu Pucase Cesvs Klist ofvn
kicēt, em vcahneyet os.
13 Momis centake, tecakkvte toyatskat, here momeckv
ofvn ce hotohsvkats.
14 Momet, estimvt o estomet pum opunvkv heyv cokv
ofv ocan apohicekon omat, mvn vketccet, vpahkatskvs,
vlsvren.
15 Mome estomis, vnrapv omecekot, tecakkvte omēn
em vcahnvkes.
16 Momen herkv e Pucase mahusat estofis, momet
estomet o estomis herkvn ce'mvkekvs. Omvlkatskan
Pucaset ece 'pakvkekvs.
17 *Vne* Pal vseketv cv'nke mahusan es hayvyat; mvt
cokv omvlkv ofv eskerkvt omes; momēn hoccicis.
18 Pu Pucase Cesvs Klist en heromkvt omvlkatskan
ece 'pakvkekvs. Emen.

¶ **Cokv Pal Resvlonikvlke ohtotvte svhokkolan Arens tvlofvn hoccicvtet os.**

COKV ENHVTECESKV VPASTEL PAL

TEMORE OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

Pal, Hesaketvmese pu Hesayecv, momet Pucase Cesvs
Klist pum enhonrkv makvte etehoyvnen Cesvs Klist em
vpastel *toyvyat;*
2 Temore, vkvsvmkv ofv *cv*'ppuce mahusan oh*totis:*
Heromkv, merkv herkv esyoman Hesaketvmese Pu'rke,
momet Cesvs Klist pu Pucase avtet *cem ocekvs.*
3 Masetonevn eccyvyof, Efesvn fekhonnvtcvs, momet
mvhakv etvn mvhayvkekaren,
4 Momet nakonvkucen, monkat este erhonvpse opu-
nvyeckv meyuksv-sekan, Hesaketvmese ofv yekcvkueckv
vkvsvmkv ofv ocan hayekot, nakvpohetv min hahicakan
vketecvkekaren vpvlwvn emvcahnvkvtcvs, ce kicvyvte
vcvkvyen *momecvs.*
5 Momen *heyv* vhakv em vheckv vnokeckv tes, efeke
hvsvtke, eohvkerrickv here, vkvsvmkv mehenwe esyoman
aossat;
6 Mvn em fiyecet, opunvkv ehvperkakan ohfulecakat
sases.
7 *Mvt* vhakv mvhayvlke haketvn komakis, nanvke
makakan, monkat nanvke opunvyecakan kerrvkekot *os.*
8 Momis estet vhakv vcvkvyen 'se vfasten omat, vhakv
heret omat kerreyet os.
9 Heyvn kerret, vhakvt, *este* facev tokon, momis vhakv

vcvkvyen fullekat, *mvn* apohicvkekat, Hesaketvmese
vmoskomvkekat, holwvyecvlke, *este* hvsvthvkekat, nak·
hayvkekvlke, erke-pvsatvlke, ecke-pvsatvlke, este-pvsa·
tvlke,
10 Hoktarvlke, hunvntake hunvntaken etohkvlket nake
holwvke vtotkvlke, estenhorkopvlke, laksvlke, fvcceko
enken kvwvpakat esyomat vrahkvt os, momet mvhakv
fvccat vnrvpen nake etvt ocen omat, *mv vrahkvt omes.*
11 Hesaketvmese vrakkuehocat em opunvkv-herv vrak
kat mv vm wihokvte vcvkvyen.
12 Momen Cesvs Klist pu Pucasen vkvsamis, mv *mecvye*
tayen cv yekcicvte, erkenvkv em wiketvn cv huericet,
Heromet os, cv komvtet ok';
13 *Vne tis,* enhomvn vtvklecv, momet assecv momet
vhopanv toyvyvtet; momis merkvt vn heckvtes, kerrvkot,
momet vkvsvmkv tokat ofvn momecvyvtet ok'.
14 Momen vkvsvmkv momet vnokeckv Klist Cesvs ofv
ocakat vpvkaken, pu Pucase en heromkvt tayet omvtes.
15 Heyvt opunvkv mehenwet on, omvlkvt eenakuecakvr
tayet os, Klist Cesvs naorkvlken hesahuecvranet yvmv
ekvnvn vlakvtes, vnet mv *naorkvlke* en homahte toyvyat.
16 Mome estomis, heyvt omecicen merkvt vn heckvtes,
vc ofv taten Cesvs Klist *em* momis kometv hofonat omvl-
kvn kerken hayvren, mucv ayat hesaketv yuksv-sekon *en
heckvre tetaye* oren emen oh vkvsvmakat svhopakv en
hakaren.
17 Momen Mekko meyuksv-sekat, em elkv-sekat, hecke-
sekat, mv Hesaketvmese hoporrene enhvmkusat, vrakketv
vkvsvmkv tepakat estofis meyuksv-sekon em *ocekvs.*
Emen.
18 Temore, cv'ppuce toyetskat, owvletv homvn ec oh
vpeyvte vcvkvyen heyv vhakvn cem wikis, mv eteropotten
tepokv heren etepoyetskvren;

19 Vkvsvmkvn momet eohvkerrickv heren hvlatet, mv wikakvte saset omen, mvt vkvsvmkv ohfvccvn *em* perrocuko *take* vkvhopvnakes.

20 Himenevs Vleksantv tepakat mvn vpvkaket os, mvn Setvnen em wikvyvtes, *Hesaketvmese* vtvklecvkekaret kerrvkvren.

SETENTVCKE 2.

Monkv *nak makvranvyat* omvlkv enhvteceskvn, este omvlkv, mekkvlke, este yekcetv ocakat omvlkv esyomat vrahkvn, vpohetv, mekusvpkv, este'm emekusvpkv, momet vkvsvmkv emetv hahoyvren vcahnis,

2 Hesaketvmese ometv, momet fvccetv omvlkv ofvn mahlvpvtket, momet etenherket fulleyvren.

3 Heyvt Hesaketvmese pu Hesayecv ehomvn here momet afvcecicat omekv;

4 Mvt este omvlkvt hesahoket, mehenwv kerretvn oricvkvren komet os.

5 Hesaketvmese hvmkuset *omen*, momen Hesaketvmese momet este etenherkepuecv hvmkuset omekv, mvt estehunvnwv Klist Cesvs *tes*.

6 Mvt omvlkv pvlke-es-neskvn e wikvtes, oketv orof ohkerkuehocvren.

7 Mv ohfvccvn opunvkv-sarv momet vpastel em wiketv v'mhoyvtes, (Klist ofvn mehenwvn opunayit, laksvkos,) vkvsvmkv mehenwv tepakat Centilvlke em mvhayv *toyaren*.

8 Monkv, este hunvntaket, enke hvsvthvken kvwvpaket, cvpvkketv momet en kerkekat sekon, estvmv estomis mokusvpvkvren komis.

9 Matvpomen hoktvkeu, eyasket, emahlvpvtket, accvke senehickv svheremahen accekot, ekvesse hotvnkan, monkat cvtokunaplanen, monkat makelitvn, monkat accvke vcake mahen 'se nehicet omekot;

10 Momis, (hoktvke, Mekusapvlke toyēs, *maket* e ohkerkuecakat momvkvre here tetayat *vcvkvyen,*) vtotketv herakan *'se nehicvkvren komis.*

11 Hoktet cvyayvket, apohice heret, kerrekvs.

12 Momis hokte emvhayet, monkat este-hunvnwvn ohfvnkvre em etektvnecvkos, momis cvyayvket vrvren komis.

13 Atvme taten hahoyen, mohmof Ef *hahoyvtet* omekv.

14 Momen Atvme mvkerhoyekon, momis hokte mvkerhoyen mv naorketv ofvn erhuervtes.

15 Momis emahlvpvtketv vpvken, ekvsvmkv, momet vnokeckv, momet efeke hvsvtketv ofvn emomecicaken omat, estuce heckueckv ofvn vcayehocvres.

SETENTVCKE 3.

Hᴇʏᴠᴛ maketv mehenwv*t's*, Estimvt mekusvpkv-cuko vhecicv em wiketvn eyacat vtotketv heren eyacet os.

2 Monkv mekusvpkv-cuko vhecicvt, nake em mvttekot, ehiwv hvmkusen ocet, vketecet, emahlvpvtket, yvmaskuset, este en cukopericat encaket, mvhayetv emvnvcket:

3 Hacv tokot, tepoyv tokot, cvto-kunawvn vnokecekot; momis momis komet, tepokv em vlostekot, vleskapv tokot;

4 En cuko mahusan heren ohfvnket, en hopuetake emahlvpvtketv omvlkv ofvn em apohicakusen ocet, omvranet os.

5 (*Hiyomet* omekv, estimvt en cuko mahusan heren em fvyvtetvn kerrekon omat, estomēn Hesaketvmese em mekusvpkv-cukon vhecicvr haks?)

6 Mekusapv hvtuse hakat tokot, ekvsvmkvt hvlwecen, puyvfekcv holwakat em ohfvcceckv ofvn lvtkekaren.

7 Momen ohvtvlakat *mekusvpkv cuko* en lvpvtke svpaklat este here omecet opunvyecakct omvranet os, vlesketv

momet puyvfekcv holwakat 'sem enkvnhetv ofvn lvtke-
karen.
8 Tekvnvlke matvpomen mahlvpvtket, tulaswv hok-
kolicekot, pvrko-opuswvn em vloste mahekot, vlesketv
ofv nake 'se ohvtvlvyetvn eyacekot;
9 Vkvsvmkv en nake ehkan eohvkerrickv hvsvtkat ofvn
hvlvtaket *omvranet os.*
10 Momen heyvu eskerrvkhoye en topvrvn nake em
mvttvkekon *eshechoyen,* tekvnvlke em wiketvn vfvstv-
kekvs.
11 Matvpomen ehitaket fvccet, este ohlaksvlke tokot,
mahlvpvtket, nanvke omvlkv ofv heromvket *omvranet os.*
12 Tekvnvlket, ehiwv hvmkusen ocet, en hopuetaken,
momet e hute take heren ohfvnkvket omekvs.
13 Mv tekvnvlke em wiketvn heren vfvstakvtet hueretv
heran, momet vkvsvmkv Klist Cesvs ofv ocat ofvn fek-
hvmketv rakken e en heckuecakekv.
14 Lvpken cem vlvkares, *komvyat* enhonrkvn ocit, heyv
nanvken cen hoccicis;
15 Momis, vlvkvkon hofunen omat, Hesaketvmese en
cuko, mvt Hesaketvmese wenakat em mekusvpkv-cukot,
momet mehenwetv en cukele momet em wakkvt omen,
mv ofv estomēn momvre heren vretske tetayat kerrets-
kvren.
16 Momen kerkuset *os,* mekusvpkv en nake ehkat rakke
tes; Hesaketvmeset vpeswv ofvn hechoyen, Puyvfekcvt
fvccecen, encelvlket hecaken, Centilvlke 'sem erkenvk-
hoyen, ekvnv ofvn oh vkvsvmhoyen, hvyayvke ofvn a
eshoyvtes.

SETENTVCKE 4.

MOMEN Puyvfekcvt opunvkv kerkvken 'sopunayet,
hvmmaket os; Oketv yicvranat ofvn mvkerrvlke em

puyvfekcvlke momet puyvfekcv holwvhokat em mvhakvn
vpohicaket, vkvsvmkvn enkvpakat svsvranet os:
2 Mvkerretv ofvn lakset opunayet, em eohvkerrickv take
cvto hvyyan es nekrihocen ocaket;
3 Etepayetvn vsehet, nakhompetv *mvrahrvkvn* estet e
em vsehvkvren kicaket os; Hesaketvmeset, mv mehen-
wetvn kerrvke, vkvsvmakat, vkvsvmkv emetv vpvken
eenakuecvkvren hahicvtet ont oman.
4. Nake Hesaketvmese hayvte vtekat heret *omet*,
vhepvkhoyvre tokot omekv, vkvsvmkv emetv vpvken
eenakuehocen omat.
5 Hesaketvmese em opunvkv, momet mekusvpkv etero-
potten hvsvtken hahoyet omekv.
6 Heyv nanvken tecakkakvten vkerricvkuecetsken omat,
Cesvs Klist em erkenvkv here, vkvsvmkv mvhakv herat
tepakat em opunvkv vcvkvyetskvte ofvn rakkuehocet
ometskvres.
7 Momis nakonvkuce hoktvlvke enanvke momet me-
kusvpkv vcvkvye tokvkekan vhepvkvs; momis mekusvpkv
ohfvccvn e nekeyicvs.
8 *Hiyomet* omekv, ena nekeyickv estomusen lopicet
omekv: momis mekusvpkvt nanvke omvlkv ohfvccvn
lopicet omes, hiyome hesahokeyan, momet hesaketv
vlvkvranan temfvccetvn ocet *omekv*.
9 Heyvt maketv mehenwvt's, momen omvlkvt eena-
kuecakvr tayet os.
10 *Hiyomet* omekv, heyvt omecicen vtotkēt, vlesketvn
kvwapeyet os, Hesaketvmese wenake *likat*, mv este
omvlkv, momet vkvsvmakat mahvkvu Hesahuecvn em
enhonrēkv.
11 Heyv nanvken yekcetvn 'sopunayet, 'sestemvhayvs.
12 Cem mvnettetvn estit enhomehcats; momis vkvsv-
makan opunvkv, vretv, vnokeckv, puyvfekcv, vkvsvm-

kv, *efeke* hvsvtketv esyomat ofvn 'sem vhopakvt ometskvres.

13 *Cokv* ohonvyetv, emvcahnetv, emvhayetv esyoman vfastetske emunken vlvkares.

14 Mv *ce*'mhoyvte ec ofv ocan, mv owaletv eteropotten momet erkenvkvlke nvkafte e'nke oh wvkecakat etehoyvnen ce'mhoyvten vmoskomekot huyiretskvs.

15 Heyv nanvken oh vkerricvs; mv ofv *mvketeken* huervs; cen lopican omvlkvt hecvkvren.

16 E *vketecet*, mvhakvn vketecvs; heyv nanvke ofvn emomecicvs; heyvn momecetskat e *hesayecet*, cem apohicvlkeu hesahuecetskvres.

SETENTVCKE 5.

Este vculican ehvnekot, *ce*'rke omēn emvcahnet; este mvnettakan tecakkakvte omēn;

2 Hoktvlakan *ce*'ckvlke omēn; hoktvke mvnettakan *ce* 'wvntake omēn *efeke* hvsvtketv omvlkv ofvn emvcahnvkvs.

3 Oyevlken vrakkuecvkvs, mehenwvn oyevlket on omat.

4 Momis oye estomet hopuetaken, monkat em osustaken, echussucvlke tis ocen omat, mvt e hute take ofvn heromkvn heckuecet, e'ckvlke take vfvstakvte vrahkvn vyoposketvn kerrvkekvs, heyvt Hesaketvmese ehomvn here momet afvcecicat omekv.

5 Momen hokte oye mehenwe, entvlkuse vhoskat Hesaketvmesen em enhonret, mekusvpkv momet *Hesaketvmese* em'pohetv ofvn nettvn momet neren emomecicet os.

6 Momis mv afvcketv ofv likat, hesaket *omis*, elet os.

7 Momen heyv nanvken es emvcahnvkvs, em mvttvkekot svpaklvren.

8 Momis estimvt en *nakvlke* mahusan, en cuko-vtehkvlke mahvkvu, en hopoyekon omat, vkvsvmkvn helaksehcet, este vkvsvmekat 'sen holwvket os.

9 Oyet ohrolope pale epakan oricekat sohvhonkvthohyats:
10 Este-hunvnwv hvmkuse e 'hiwvt omvtet, em vtotketv herakat vrahkvn heren opunvyehocen, hopuetaken mahmicvtet on omat, este kerrvkekan evpvyvten omat, mekusapvlke e'len em okkosvten omat, *este* efeknokhokan emahlvpatvten omat, vtotketv herakat vtekan heren vcvkayvten omat *tvwwvn sohvhonkvthoyvres.*
11 Momis oyevlke esmvnettakan vhepvkvkvs, Klist vnrvpen afvcketv hopoyvlke hakof, ehesetvn eyacvket omekv.
12 *Mvt* ohfvcceckvt en heckaket *os*, em vkvsvmkv enhvteceskvn vwikakekv.
13 Momen sohvpakat, cukon etohtvlecet, enhorkvn *kerret*, momet enhorkv tvlkekon, este opunvyecvlke, nanvkokvlke, momet nanvke makēsko tayat opunvyakat *haketvn* kerraket os.
14 Monkv *hoktvke* esmvnettakat ehesaket, hopuetaken heckuecet, cukon vfastet, *mv* vnrapvt holwvken opunvyecvre em etektvnecvkekaren komis.
15 Entis Setvnen vcvkvpeyetvn fiyecakat sasekv.
16 Este-hunvnwv, monkat hokte vkvsamat oye hoktvken ocen omat, ent emvnicvkekvs, mekusvpkv-cukot sen honnekaren, momat mehenwv oyevlken emvnicvke tayat.
17 Mekusvpkv-cuko em fvyatvlke heren fvyvtakat, vrakkueckv tepvkocket en heckvre heretv orices, komhoyvkekvs, mv opunvkv mvhakv tepakat ofvn vtotkakat mahvkvn.
18 Wakv-vtotkv telekon cesapan yupopihcetskvs, momet, Vtotkvt em feketv en heckvre heretv oret *os*, Cokat maket omekv.
19 Akerrvlke hokkolo monkat tutcene ehomv take tokon

omat, mekusvpkv-cuko em fvyatv vnrvpen akerkueckvn em apohihcetskvs.
20 Mv naorkakan omvlkv chomvn em vschvkvs, vpvltakeu penkvlvkvren.
21 Etemetueckv sekon, temvrahken est' ohvkerricekot heyv nanvken vfvstvs, makit, Hesaketvmese, momet Pucase Cesvs Klist, momet encelvlke enhopoyvkvte chomvn yekcen *ce*'mvcahnis.
22 Estimvn vyvkhvmkusen *ce*'nken oh wvkehcetskvs, momet este etv en naorketv take vpvken naken ohcetskvs: *ce* hvsvtke *emunkv taren* e vcayecvs.
23 Mucv ayat uewv *tvlkusen* esiketskvs, momis ce 'nvcofv vrahkvn, momet enokketv cem etewolicat omecicen pvrko-opuswv estomusen eskvtcys.
24 Este-hunvntake en naorketv homvn heckvket, homvn ohfvcceckvn oh vpeyat svset os, momis vpvlwv en naorketvt yupvn vpeyet os.
25 Momen matvpomen vtotketv herakat heckaket os, momen mvrahkvt o estomis ehkvkeko tayes.

SETENTVCKE 6.

Vtotkvlke estomomuse nokwv-oh-wakkv elecvn svpaklat eme mahusat e pucasvlken, Vrakkueckv omvlkv en heckvre oricakes, *komet* oh vkerricvkekvs, Hesaketvmese e hocefkv momet mvhakvn tvklehocekaren.
2 Momen mv epucase vkvsvmvke ocakat, etecakkakvtet omakat vrahkvn enhomecahkats, momis vtotketv min *em* mecvkekvs, heromet, momet vnokeckvket, momet mv nake herat etencawvlket omakekv. Heyv nanvken vcahnet, emvhayvkes.
3 Estimvt emvrahken mvnayet, opunvkv hoporrenvke, pu Pucase Cesvs Klist em opunvkv, momet mvhakv mekusvpkv vcvkvye ocan apohicekon omat,

4 Ekvsvmet, naken kerrekot, momis *este enokket naken*
eyacusat omēn, nake vpohetv momet opunvkv setenrvpkv
ohfvccvn eyacet os.
5 Vleskvpkvt, etenrvpkvt, tvhiketv, ohvkerrickv hol-
wvhokat, momet mehenwv ocvkekot, vkerrickv holwvken
oce, Eohvtvlvyetv mekusvpkvt's, komakat em opunvkv
setenrvpkvt mvn asossaket os; heyv omakan e enkvpv-
yecicvs.
6 Momis mekusvpkv emahlvpvtketv vpakat nake
epoyetv rakke tes.
7 *Hiyomet* omekv, *yvmv* ekvnvn naken asceyēkates,
momet mehenwvn naken esossēko tayes.
8 Momis hompetv momet accvken occyat, mvn es pu
mahlvpvtket omekvs.
9 Momis mv nake-ocvke haketv komakat nake esker-
hoyat *ofvn pvlatkat*, momet nake senkvnhetv, momet
eyackv hoporrenkv vpvkeko nokkicakat sulke ofvn pvlat-
ket os, mvt sumketv estemerketv tepakan esten vkpvsatet
os.
10 Cvto-kunawv vnokeckv nake holwvhokat omvlkv en
yvlonkvt omekv; mvn vleskvpakat svset omof, vkvsvmkvn
em fiyecet, feknokketv sulken 'se etekfvnvnicakvtes.
11 Momis cemet, Hesaketvmese em este toyetskat, heyv
nanvken en letkvs; momet fvccetvn, mekusvpkvn, vkv-
svmkvn, vnokeckvn, momis kometvn, *momet* eyasketvn
vcvkvyvs.
12 Vkvsvmkv etepokv heran etepoyvs, hesaketv yuksv-
seko, mv ec ohhuehhokan hvlvtvs, eohkerkueckv heran,
akerrvlke sulke ehomvn es e ohkerkuecetskvtes.
13 Hesaketvmese nak omvlkv wenahuecat ehomvn,
momet Klist Cesvs, Pantevs Pilvte ehomvn eohkerkueckv
herat eohkerkuecvte *ehomvn* yekcen ce kicis,
14 *Heyv* vhakv, svholwvke cotkusis sekon, momet

mvttes kihoccko tayen pu Pucase Cesvs Klist heckvranat
oren vcvyecvtcvs:
15 Mvt, Ohfvnke vrakkuehocc enhvmkuse *liket*, mek-
kvlke em Mekkot, momet pucasvlke e Pucaset omat, em
oketv omof, *em vlvketvn* hecicvres;
16 Mv tvlkuset hesaketv emunkvn ocet, hvyayvkc
estimvt oreko tayat ofvn likat, mvn estimvt hecekatet,
hecetv umeko tayes; emen vrakketv momet yekcetv
yuksv-sekat *em* ocekvs. Emen.
17 Yvmv ekvnv ohfvccv nake-ocvlken *em punayet*,
Vkerrickvn es hvlhvwecekot, nake-ockv sumke tokon,
momis Hesaketvmese wenake, mv esfvcken es afvckeyv-
ren nanvke omvlkv pu'man enhonret,
18 Heren momecct, vtotketv herakat ofvn nake-ocvket,
nake enkvpicetv metetaket, *nake* etekvpicvketv vkvsa-
muset omvkes,
19 Oketv vlvkvranat vrahkvn enlikv heran hericet,
hesaketv yuksv-sekon hvlvtatskvren, *maket* yekcen ki-
cvkvs.
20 Temore toyetskat, opunvkv ehvperkvke, momet
hacohakakan, momet mv laksen nakkerretv kihocat em
etenrvpkvn mvnvttepet, mv nake hericetskvren ce'mho-
yvten vcvyecvs:
21 Mvn eenakuece omecakat, vkvsvmkv ohfvccvn em
mvttakvtet svset os. Heromkvt ece 'pakekvs. Emen.

¶ Pal Peketevnvlko em etvlofv rakke Leotesev hocefkan liket, heyv cokv enhvteceskvn Temore ohtotvte coyvtes.

COKV VPASTEL PAL

TEMORE OHTOTVTE SVHOKKOLAT.

SETENTVCKE 1.

PAL, Hesaketvmese komat eteropotten, hesaketv Klist
Cesvs ofv ocat etemfvccetv vcvkvyen Cesvs Klist em
vpastel *toyvyat:*
2 Temore *cv*'ppuce *vm* vnokeckan oh*totis;* Heromkv,
merkv *momet* herkv Erke Hesaketvmese, momet pu
Pucase Klist Cesvs avtet *cem ocekvs.*
3 Hesaketvmesen, mv cv'rkvlke tate eteropotte *vn* hec-
kvten eohvkerrickv hvsvtkan es *em* vtotkvyat, vkvsamis,
4 Fekhonnekot, nettv nereu, ce turopuswv pvlatkan
vkerricit, ce hecetvn cv yacuset, vm mekusvpkv ofvn ece
'kerricvyet os; afvcketvn es cv fvcke taren *komit;*
5 Vkvsvmkv mehenwe ec ofv likan, enhvteceskvn Loes
ce 'puse ofvn, momet Yunese ce'cke ofvn likvten vkerri-
cvyof; momen *mvt* cemeu *ec* ofvn likes, komvye heres.
6 Monkv Hesaketvmese en nakemkv cv'nke *ec* oh
wvkhokickv eteropotte ec ofv ocan hvtvm vhetecetskvren
ece 'kerricepuecis.
7 Hesaketvmeset penkvlkv *vkerrickv* tokon, momis
yekcetv, vnokeckv, momet hoporrenkv em vkerrickvn
pu'mvtet omekv.
8 Monkv pu Pucase ohkerkueckvn, monkat vne en

svlvfke toyvyat es ec elset ohmetskvs; momis opunvkvherv em estemerketvn astenkvwapvt omvs, Hesaketvmese en yekcetv vcvkvyen.

9 Mvt pu hesahuecet, huehketv hvsvtken es pun huehkvtet os, pum vtotketv vcvkvye tokon, momis eme komat, momet en heromkv vcvkvyen;

10 Mv *heromkvt* ekvnv vliceckv oreko emunken Klist ofvn pu'mhoyvtes, momis hiyomat pu Hesayecv heckat eteropotten hecket os; mvt elkvn sumecihcet, opunvkvherv eteropotten hesaketv, momet hesaketv meyuksvsekan ohhvyayicvtet os:

11 Mv ohfvccvn vne, erkenvkv, vpastel momet Centilvlke mvhayvn cv huerihocvtet os.

12 *Momen* mv vrahkvn heyv nanvken es cv 'stemerket os, momis vc vlsekos; *hiyomet* omekv, estimv ofvn vkvsamvyvten kerrit, mv nake em wikvyvten mv nettv oren vcayece tetayat yekcetv ocet os, komvye heres.

13 Opunvkv etelilvke herake *opunvyvye* vm pohetskvten, vkvsvmkv vnokeckv tepake Klist Cesvs ofv ocat ofvn yekcen hvlvtvs.

14 Mv nak here hericetskvre ce'mhoyvten Puyvfekcv Herat ep ofv likat eteropotten vcvyecvs.

15 Heyvn kerretskes, Esev ofvn vpokat omvlkvt v'nkvpvkakvtes; mv vpvkakat Ficelvs Hvmocenes tepakat omakes.

16 Hesaketvmeset Onesefolvs en cukon oh merrate, tewolen v'mahlvpatet, vn cvto-tetvkkakv es vlsekatet ok'.

17 Momis Lomen arof, vfekcakhet cv hopoyet, es *cv* hecemvts.

18 Pucase akvpvken mv nettv omof merkv en heckvren Pucaset cmate! Momen nanvke en sulke estomomusen Efesvs ofv vm vtotkvten heren kerretskes.

SETENTVCKE 2.

MONKV cemet, cv'ppuce toyetskat, heromkv Klist Cesvs
ofv ocat ofvn yekcet omvs.
2 Momet mv nanvke akerrvlke sulke em etenrvwvn vm
pohetskvten, heyvn hunvntake heromvke, etvu emvha-
yvke tayan, em wikvkvs.
3 Monkv Cesvs Klist en suletawv here omet estemerkvn
kvwvpvs.
4 Suletawv are estomet *yvmv* hesaketv enanvken 'se
vpvllvyekot os; mv suletawv hakvre enhopoyvten afvce-
cicetvn *komet* omekv.
5 Momen estimvt etemuntvlkv vcevllat, vhakv vcvkvyen
vcevllekon omat, *kvtvlvkv vcakan es* kvpvtuehocekot os.
6 Mv cvpofv oh vtotkat tawvt *em* etten cvwvranet os.
7 Nake makvyan oh vkerricvs; momen Pucaset nanvke
omvlkv ofvn kerretvn ce'mate!
8 Cesvs Klist, Tewe en honvpsen avtet, vm opunvkvherv
vcvkvyen, pvsatkvte aenkvpvken akvwvpkvten ce hohsats.
9 Mv ofvn holwvyecv omēn estemerketvt vn hecket os,
svlvfkueckv oren; momis Hesaketvmese em opunvkvn
svlvfkuehocekot os.
10 Monkv enhopokvte vrahkvn nanvke omvlkvn kvwa-
pvyet os, hvyayvke emeyuksv sekat vpvken vhesaketv
Klist Cesvs ofv ocat en heckvkvren.
11 Heyvt maketv mehenwet *os;* Vpaket pu pvsatkvten
omat, vpaket hesahokeyvret ok'.
12 Estemerketvn kvwapēn omat, vpaket mekkeyvres;
vhepakēn omat, emeu epu 'hepvkvres:
13 Vkvsamēko estomis, emet mehenwet huere munkvt
os; ehelakseceko tayes.
14 Heyv nanvken ohvkerricepuecet, Pucase ehomvn,
Opunvkv *ocakat* ohfvcevn etenrahpatskvs, mvt naken

lopiceko *tayekv*, momis pohakan ehosvkueccs, *kicet*, yekcen em vsehvkvs.

15 Hesaketvmese ehomvn vkvsvmvke taye oren e heckuecetskvret vcevllvs, *momat* vtotkv nak es vlsetv cen sekon, mehenwv em opunvkvn fvccvn tekvpicet *huerets-kvret*.

16 Momis opunvkv ehvperkvke *momet* hacohakakan em e fulkvs, holwvyeckv em ohvtvlvkvkvret ok'.

17 Momen em opunvkvt hote *vkuekvnto* omet pvpv-kvres; Himenevs Filetvs tepakat mvn vpvkakes.

18 Mvt mehenwetv ohfvccvn em mvttet, *Elkv* aenkv-wvpketv entis hoyvneps, maket, *este* vnvcome em vkv-svmkv taken lekvfaket os.

19 Mome estomis, Hesaketvmese en likvt yekcen hueret os, heyv eskerkvn ocet, Pucaset enaken kerhoyes, momet, Klist e hocefkvn hocefat vtekat fvccetv tokan enkvpv-kekvs.

20 Momis cuko rakke ofvn nake-vcvnkvt ocvket os, cvto-kunaplane, momen cvto-kunaphvtke es *hayvkvte* tvlkekon, momis eto tis, fakke tis es *hayvkvte* ocvket os; momet vrakkuehocvranat sasen, vrakkuehocvranekat *ocv-ket os*.

21 Monkv heyv nanvken estimvt e en hvsvtecen omat, nake-vcvnkv vrakkuehocvranat, hvsvtke, Pucase es en lopice herat, momet vtotketv herat vtekat emetetake tares.

22 Momis este mvnettvlke em eyackvn en letkvkvs, momet fvccetvn, vkvsvmkvn, vnokeckvn, *momet* efeke hvsvtke aossen Pucasen oh huehkakat vpvken etenherkvn hopoyvs.

23 Momis vpohetv ehvperkvke hoporrenkv vpvkeko *ocakan* vhepvkvs, mvt tepokv hayaket oman kerret.

24 Momen Pucase em vtotkvt tepoyekot, *este* omvlkv em eyaskuset, mvhayetv mvnvcket, momis komet,

25 Eyasketv ofvn mv vnrvpakan emvhayet; Hesaketvmeset mehenwetv ohkerkueckv oren vkerrickv-etickvn emake witen omat;
26 Momen mv puyvfekcv holwakat komat vcvkvyen svlvfkuecvkvtet 'sem enkvnhetvn 'se ossicvkvren.

SETENTVCKE 3.

HEYVU kerrvs, nettv espokakat omof, oketv penkvlket ocvkvres.
2 *Hiyomet* omekv, estet e vnokecet, cvto-kunawvn encaket, opunvkvn 'sekvsamet, ekvsamet, tvhiket, eckvlken *em* apohicekot, *Hesaketvmesen* vkvsvmekot, mekusapv tokot,
3 En nakvlken vnokecekot, temfvccetv-kacv̆lket, esteohlaksvlket, e-em-fvyvtekat, sehonecket, *este* herakan en homecet,
4 Enhonricvlke, ekv-yekcakat, serakken vkerricet, Hesa ketvmese senhoyvnen afvcketvn vnokecet;
5 Mekusvpkv en heckvn ocet omis, mv en yekce helaksecakat ocvkvres; mv omakan *em* e fulkvkvs.
6 *Hiyomet* omekv, heyv omakat cukon esceyet, hoktvke hacohakvke, naorketv es honhoye eyackv mvrahrvkvn es nekeyihocan,
7 Estofis naken kerrakis, mehenwetv kerretvn estofis umvkeko tayan svlvfkvken evpayaket os.
8 Momen Canese Camplese tepakat Moses vnrvpakvte omēt heyvt mehenwetvn vnrvpaket os; este em vkerrickv holwvhoket omen, vkvsvmkv ohfvccvn etv vhepvkhoyvten.
9 Momis ohvtvlaken vpeyekares, mv en *hoporrenkv take sekat hecket* omvte etvpomen mvu en hoporrenkv sekat *este* omvlkv ehomvn hecke taret ok'.
10 Momis vm mvhakvn, vretvn, kometvn, vkvsvm-

kvn, momis kometv hofunat, vnokeckvn, momis kometvn,
11 Asseckvn, estemerketvn *momet* nanvke Anteak,
Ikonev Lestlv esyomat ofv vc oh yicvten heren kerretskvtet omes; asseckv estomakan kvwapvyvten *kerretskes;*
momis *mv* omvlkvn Pucaset a 'svc ossvtcs.
12 Momes, momen Klist Cesvs ofv mekusvpkv vcvkvye
fulletvn komat omvlkvt asseckvt en heckvkvres.
13 Momis este holwvyecvlket momet ehosicvlket holwvyeckv ofvn ohvtvlaket vpeye munkvres, ehosicaket,
momet ehosihocen.
14 Momis mv nanvke kerret, heren vkvsametskvte ofvn
emomecicvs, estimvt *mvn* ce mvhayvten kerret;
15 Momet hopuewvt aretskof, cokv vcacakat, vkvsvmkv
Klist Cesvs ofv ocat eteropotten vhcsaketske taye oren
ce hoporrenice tayan kerre vtecicetskvten kerretskes.
16 Cokv vcakat omvlkvt Hesaketvmeset este em vkerrickvn nekeyicen *estemhoyvtes*, momet mvhakvn, *nak est em* vsehetvn, vretv-mvherickvn, fvccetv-mvhayetv esyoman lopicet omes:
17 Hesaketvmese em este-hunvnwvt temvpoket, vtotketv herakat omvlkv ohfvccvn metetake heret omvren.

SETENTVCKE 4.

Monkv Hesaketvmese ehomvn, momet Pucase Cesvs Klist, mv em vlvketv momet em ohmekketv omof, hesahokan momet pvsatkvten ohfvccecvranat ehomvn yekcen *ce* kicis;
2 Opunvkvn 'serkenvkvs; oketv omof, oketv toko *estomis* vhuervs; momis kometv mvhakv tepakat omvlkvn
'*sest*' em vschet, emvcahnet *em* punvyvs.
3 *Hiyomet* omekv, oketvt vlvkvres, momof mvhakv
mehenwan kvwvpekot, momis, e hvcko hottopvken ocet,

eme mahusat em eyackv take vcvkvyen mvhayvlken e em vteloyvkvres;
4 Momet *e* hvcko taken mehenwetvn 'sem fulotket, nakonvkuce *min* oh fuloteevkvres.
5 Momis cemet, nanvke omvlkv ofvn vketecvs, estemerketvn kvwapet, opunvkv-herv emvhayv em vtotketvn momecet, cem vtotketvn es fvcecvs.
6 Vnet *Cesvs vrahkvn cv*'lehocvre vm etetaket omen, *yvmvn* enkvpvkvranvyat oketv vwolet omekv.
7 Tepokv heren tepoyit, temvrkvn poyit, vkvsvmkvn vcvyecvyvtes.
8 Mucv ayat fvccetv en kvpvtokv-vcakan vn herihocet os, mv Pucase fvccecv fvccat mv nettv omof v'mvranat; momet vne tvlkekon, momis em vlvketv vnokecakat omvlkvn *emvkvranat.*
9 Lvpken vm vlvketskvret vketecvs:
10 Temvs v'nkvpvkepekv, yvmv ekvnv mucv *ocan* vnokecet, *yvmvn* enkvpaket, Resvlonikvn ayepet os, Klessens Kelesevn *ayet,* Titvs Talmesevn *ayepet os.*
11 Luk tvlkuset vc vpakes. Mak evpahyet, ecc 'pvken svtes; vtotketv ohfvccvn vn lopicet omekv.
12 Momen Tekekvn Efesvn ohtotvyvnks.
13 Kapv-rakko Kapvs likan Tlov *tvlofvn* wikvyvten, atetskof, 'svtvtcvs, momet cokv *ocakan, momet* pacments *kicetv* mahvkvn.
14 Cvto-lane paccv, Vleksantv *hocefkat,* holwaken tayen cv momecvtet os; em vtotketv vcvkvyen Pucaset em fekate:
15 Momen cemeu mvn vketecvs; pum opunvkvn tayen vnrapvtet omekv.
16 Enhvteceskv em vyoposkvyof *este* hvmkusis vm *epvlhvmken* huerekates, momis omvlkvt v'nkvpvkakvtes; *Hesaketvmeset* mv taken vrvhecekate.

17 Mome estomis, Pucaset vc vpaket hueret, cv yekcicvtes; momat vm erkenvketvn esfvcken kerhoyen Centilvlke omvlkvt pohvkvren; momen este-papv e cukwvn a vc ossihocvtes.
18 Momen Pucaset vtotketv holwvke vtekan a vc ossihcet, em ohmekketv hvlwe ocan orvye *tayen vc* vcvyecvres; emen vrakketvt estofis emeyuksv-sekon em *ocekvs.* Emen.
19 Pleskv Akwelv tepakan, momet Onesefolvs en cukon vsekvkvs.
20 Elastvs Kolenrvn fekhonnemvts; momis Tlofimvs enokken Miletvn wikimvts.
21 Rvfo orekon vlvketvn komvs. Yupulvs, Plutens, Linvs, Klatcv momet tecakkakvte omvlkvt ece 'sekaket os.
22 Pucase Cesvs Klist cem puyvfekcvn vpvkekvs. Herkvt ece 'pakvkekvs. Emen.

¶ Cokv esvhokkolat Pal Temore, mv Efesvlke em mekusvpkvcuko vfastv enhvtecèskv hahoyvten, ohtotvtet, Lomen likof, Nelo ehomvn svhokkolvn huerihoce omof.

COKV VPASTEL PAL

TITVS OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

PAL Hesaketvmese em vtotkv, momet Cesvs Klist em
vpastel *toyvyat*, Hesaketvmese enhopoyvkvte em vkv-
svmkv momet mehenwv mekusvpkv *mehenwuse* ohfvccv
ocat ohkerkueckv vcvkvyen,
2 Hesaketv emeyuksv-seko em enhonrkv ofvn; mvn
Hesaketvmese lakseko taye, ekvnv vliceceko munkof,
este temfaccvtes,
3 Momet momvre tetaye ocof, erkenvketv eteropotten
em opunvkvn kerkuecvtes, Hesaketvmese pu Hesayecv
em vhakv vcvkvye vm wikvten;
4 Titvs, vkvsvmkv tvleme vcvkvyen cv'ppuce mahusat
oh *'totis;* heromkv, merkv momet herkv, Erke Hesake-
tvmese, momet pu Pucase Cesvs Klist pu Hesayecv a
vtet *ece 'pvkekvs.*
5 Heyv vrahkv Kletv ofvn ce wikimvts, nake espokeko
ocakan mvhericet, etvlwv omvlkvn erkehvkvlke *vculv-
kuecan* em wiketv hayetskvren, ce kicvkvyvte etvpomen ;
6 Estimvt nake em mvttekot, elliwvn hvmkusen, hopue-
take vfekrakkvke taye, yvmahkuecvlke kihocekon, ekv-
yekcvkekon ocat hueren omat, *mvn hayetskvres.*
7 Mekusvpkv cuko vhecicv, Hesaketvmese en nakvfastvt
omet, nake em mvttekot, ekvsvmekot, lvpken cvpvkkekot,
tepoyv tokot, hacv tokot, vlesketv ofv nake 'se ohvtvlvye-
tvn eyacekot omvranet omekv;

8 Momet este en cukopericat encaket, nake herat vnokecet, emahlvpvtket, fvccet, hvsvtket, e em fvyatet,

9 Mvhahoyvte vcvkvyen punvkv fvccvn yekcen hvlatet, opunvkv mehenwv ofvn este'm vcahnet, momet a vnrvpe opunvyecvlke ohfvnkvre tetayat.

10 Ekv-yekcakat sulket omekv, momet ehvperkv opunayvlke, este-mvkerrvlke, svkvmsiskv vkvsamvlke mahvkvu.

11 Mv e cukwv vkhothokvranet os; cuko hvmecat rvkpvlricet, vlesketv ofv nake 'se ohvtvlvyetvn eyacaket, nake mvhayeko tayat mvhayaket os.

12 Kletvlke estofis laksvlke, ponvttv holwvyecvke, hompetv vnoksvlke, enhorvket os. Kletvlke mahusat hvmket, owalvt, makvtes.

13 Heyv kerkuecvte mehenwvt os, monkv fvsken em vsehvkvs, vkvsvmkv ofvn cvfencvket;

14 Cusvlke en nakonvkuce, momet este mehenwv enkvpvkakat em vhakvn em vpohicvkekaren.

15 Hvsvthakat nanvke omvlkvt en hvsvthvkes; momis hvsvthvkekat, momet vkvsvmvkekat naket en hvsvthvkekot, em puyvfekcv, em vkerrickv tis svholwvhoket os.

16 E oh kerkuecakat, Hesaketvmesen kerres, *makaket os;* momis vtotketv ofvn *Hesaketvmesen* ehelaksecet, momet en homechoye tetayat, momet vpohicvkekot, vtotketv herakat vtekat ocvkekot omes.

SETENTVCKE 2.

Momis mvhakv temvpoke vcvkvyat nanvken punvyetskvres;

2 Vculakat mahlvpvtkvke, fvccvke, hoporrenvke, vkvsvmkv, vnokeckv, momis-kometv esyomat ofv cvfencvke taren.

3 Matvpomen hoktvlvke, em fulletv hvsvthvket, este-

oh-laksvlke tokot, pvrko-opuswv sulken eyacvkekot, nake
herakat emvhayvlke *taren ;*
4 Hoktvke mvnettvlken hoporrenkvn mvhayet, e'hetake
vnokecvke, en hopuetakeu vnokecvke,
5 Mahlvpvtkvke, *efeke* hvsvthvke, cuko-vfekhonnvlke,
herake, ehetake em vpohicvket, Hesaketvmese em opu-
nvkvn tvklehocekaren mvhayvkvren.
6 Matvpomen hunvntake mvnettvlke em vcahnvkes,
emahlvpvtkvke taren;
7 Nanvke omvlkv ohfvccv vtotketv herakat ofvn vhaye-
tvn e heckuecet, mvhakv ohfvccv fvyvtkeko tayen, okha-
cekon, fvccen,
8 Opunvkv ofv temvpoken, ohfvccehoceko tetayen *e
heckuecvs ;* estimvt vpvlhvmke vpvket on omat, nake
holwvke ec opunvyeckv ocekot, vlsvren.
9 Vtolkvlken em vcahnvkes, e pucasvlke mahusan vpo-
hicvkvren, nanvke omvlkv ofvn afvcecicet, pvlken em
vyoposkvkekot;
10 Vkonahvkekot, momis ñakomvlkv ohfvccv fvccvket,
nanvke omvlkv ofv Hesaketvmese pu Hesayecv em mv-
hakvn *vccece omet* herusen hayvkvren.
11 *Hiyomet* omekv, Hesaketvmese en heromkv, vhesa-
ketv svlakat, este omvlkv ehomvn hecke hakvtes, *pu
mvhayet,*
12 Mekusvpkv-tokon, momet ekvnv em eyackvn, e em
vsehct, mahlvpvtkvke, fvccvke, mekusapvket yvmv ekv-
nvn fullet,
13 Enhonrkv afvcketv ocan, momet Hesaketvmese rak-
kat, momet pu Hesayecv Cesvs Klist em vlvketv rakkat
en nene heceyvren pu mvhayet,
14 Mvt, holwvyeckv omvlkv enkvpvken pu neset, momet
etvlwv vcake, vtotketv herakat vfekcahken e en hayet
hvsvtecvret, e pum estemvtes.

15 Heyv nanvken opunayet vcahnvtcvs, momet yekcetv omvlkvn *es opunayet este'm* vsehvtcvs. Estimvt cen homehcats.

SETENTVCKE 3.

MEKKVLKEN, momet ohfvnkakat en yekcetvn em vkvsvmet, 'mvpohicvket, momet vtotketv herakat vtekat emetetakvket,
2 Estimvn nanvkokicekot, tepokv enkvpvkvket, yvmaskvket, eyasketv vtekat este omvlkvn em e heckuecvket omvkvren vkerricepuecvs.
3 Pume tis, pu hoporrenvkeko, vkvsvmvkeko, ehosvke, eyackv momet afvcketv mvrahrvkvn vfastet, enhomeckvn, vleskvpkvn fullet, en homecvke tayet, ete'n homecakeyvte ocet os.
4 Momis Hesaketvmese, pu Hesayecv en heromkv, momet vnokeckv este ohfvccv ocat hecikof,
5 & 6 Fvccetv em vtotketv momeceyvte eteropotte tokon, momis em merkv vcvkvyen, svnvcomv-hecketv okkoskv momet Puyvfekcv Vcakat mucvseckv pu Hesayecv Cesvs Klist eteropotte esohfvcken es ep oh kalvte eteropotten pu hesahuecvtet os;
7 En heromkv eteropotten pu fvccvke omet, hesaketv meyuksv-seko em enhonrkv vcvkvyen pucasvke taranat hakeyvren.
8 Heyv opunvkv mehenwvt's, momen heyv nanvken yekcen est' emvhayetskvren komis, Hesaketvmesen oh vkvsvmakat vhericet vtotketv herakat vcayecvkvren. Heyv nanvke este en heraket, en lopicvket omes.
9 Momis hoporrenkv-toko tempohetv, momet honvpsetv ohonvkv, momet etenrvpkv, momet vhakv ohfvccv etehvnkvn enkvpvkvtcvs; heyv nanvke esten lopicvkekot, ehvperkvt omekv.

10 Este vkvsvmkv ofv fvccekat vhvmkvn, momet svhok-
kolvn em vcvhinet, em e fulkvtcvs.
11 Heyvn kerret, este heyv omat fiket, naorket, eme tat
e oh fvccecet os.
12 Atemvs monkat Tekekvs ec oh 'tohtvyof, Nikapoles
tvlofvn lvpken vm vlvkvtcvs; rvfo mvn fekhonnetvn
vkerricikv.
13 Vhakv-hayv, Senvs, Vpȧlvs tepakan vcayecet, vtotv-
kvtcvs, naken en kusvpkvkekaren.
14 Momen pum *esteu* vtotketv herakat, nake en lopicvke
tayat, vcvyeckvn eskerrvkekvs, ettvkekot omvkekaren.
15 Vc vpvkakat omvlkvt ece 'sekakes. Vkvsvmkv ofv
epu 'nokecakat vsekvkvtcvs. Omvlkatskan heromkv ece
'pakvkekvs. Momekvs.

COKV VPASTEL PAL

FILEMVN OHTOTVTE.

Pal, Cesvs Klist en svlvfke tecakkvte Temore tepakat pum vnokeckuse, momet vtotkv *pum* etohkvlketv, Filemvn,

2 Hvtvm Afiv *pum* vnokeckan, momet Akepvs suletawv pum etohkvlketvn, momet mekusvpkv-cuko cen cuko ofv ocan oh*toteyat:*

3 Heromkv, momet herkv Pu'rke Hesaketvmese momet Pucase Cesvs Klist avtet cem *ocvkekvs.*

4 Cem vnokeckv momet vkvsvmkv mv Pucase Cesvs, momet mekusapvlke omvlkv em ocetskat pohit,

5 Vn Hesaketvmesen vkvsamis, vm mekusvpkv take ofvn estofis ce hocefet;

6 Nake here Cesvs Klist etehoyvne ec ofv ocat vtekat ohkerkueckv eteropotten cem vkvsvmkv *este em* etekvpickvt lopickvn yekce taren.

7 *Hiyomet* omekv, afvcketv mahlvpvtketv tepakat rakken cem vnokeckv ofvn oceyet os, emekusapvlke em envcofv taken tayen mahlvpatetskekv, tecakkvte toyetskat.

8 Monkv Pal vculat momet ohvtvlakat hiyomat Klist en svlvfket omit, vnokeckv mimv vrahkvn ce'nkusapvyet os,

9 Nake momecvkvr tayat ohfvccv yekcen ce kicare Klist ofv fekhvmketvn ocvyet o estomis.

10 Onesemvs, cv'ppuce, cv svlvfkuehoce omof heckuecvyvte ohfvccvn ce'nkusapis:

11 Oketv hoyanvte ofvn cen lopicekat omet, momis hiyomat ceme vne tepakvn pun lopicet omes:

12 Mvn yefulecicvyvnks; monkv evpvyvs, cv nvcofv mahusat mvt omes:

13 Opunvkv-herv eswvnakv ofv cce 'yoposket vm vtot-
kvren vc vpvkvren fekhonnicetvn komvyvnks.
14 Momis cem vkerrickvt vc vpaket omekat naken
momecetvn komvkvnks; *vn* lopicetskat ec ohyekcihocvtet
omekon, ceme kometskat omecice taren.
15 *Hiyomet* omekv, oketv vcvpke mahekon cc'nkvpah-
ken meyuksv-sekon evpvyetskvre ome witvtes:
16 Momen mucvn *evpayetskat* vtotkv omekon, momis
vtotkv senhvlwe, tecakkvte vnokecke, *vne* mahvkvu vm
vnokeckat, momis mv senhoyvnen enavpeswv ofv, momet
Pucase ofvn cem *vnokeckat* omēn *evpayvranetsket os*.
17 Monkv, Vm etohkvlketv tes, cv kometsken omat,
vne omēn evpvyvs.
18 Naken cem vhopanen, monkat naken vhuericetsken
omat, mvn es vc vrvhecvs:
19 Vne Pal toyvyat cv'nke mahusan es hoccihcis vnet
fekares: mome estomis, ohvtvlakan e mahusan vm e
vhuericetskan ce kicvkos.
20 Momis, tecakkvtē, Pucase ofvn ec ofvn vc afvckekvs;
Pucase ofvn cv 'nvcofvn mahlvpatvs.
21 Cem apohickvn enhonrit, cen hoccihcis, makvyat
senhoyvnen momecvranetskan kerrit.
22 Momen ohvtvlakat, fekhonnvye tayan vm etetakue-
cvs, cem mekusvpkv eteropotten cem *vlvkaren* vm
etektvnechoyvres, *komit* enhonrikv.
23 Klist Cesvs ofv svlvfkuehocat vm etohkvlketv, Epef-
las hocefkat,
24 *Hvtvm* Mak, Elestakvs, Temvs, Luk, vtotkvlke vm
etohkvlketvt ece 'sekakes.
25 Pu Pucase Cesvs Klist en heromkvt cem puyvfekcv
taken vpvkekvs. Emen.

¶ Heyv cokv, Pal Lomen likof hoccihcen, vtotkv Onesemvs Filemvn
'sem ayvtes.

COKV VPASTEL PAL

HEPLUVLKE OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

HESAKETVMESE, mv oketv hoyvnakvte ofvn owalvlke
eteropotten oketv sulke momet cahmelike ofvn erkvlken
em punayvtet,
2 *E*'ppuce, mv nanvke omvlkvn epucasvranen ohmellet,
momet mv eteropotten ekvnv hahicvte, heyv nettv espo-
kakat ofvn *mv* eteropotten pum punayvtet os:
3 Mvt *Erke* en rakketv en hvyayvket, momet en heckv
vhakuset omet, momet en yekce em opunvkv eteropotten
nanvke omvlkvn kvwapet, e eteropotten pun holwvyeckvn
pun hvsvthihcof, Rakketv hvlwe *likat* em vkvpervn
likvtes:
4 Epucase taranat omecicen encelvlke e hocefhokv
senrakken hocefkv epoyvte etvpomen mv encelvlke sen-
rakke hakvtet.
5 *Hiyomet* omekv, Cemet Cv'ppucet omet, mucv-nettvn
ce heckuehcis, momet hvtvm, E'rke toyin, emet Cv'ppu-
cet omvres, encelvlke hvmkis kice em punayvte oce haks?
6 Momet hvtvm, heckvte enhvteceskvn yvmv ekvnvn
asceyof, Hesaketvmese em encelvlke omvlkvt vrakkuecv-
kekvs, maket os.
7 Momet encelvlken opunvyecet, Mv em encelvlken
puyvfekcvlken *hayet*, em vtotkvlken totkv fenken hayat,
maket os.
8 Momis Eppucen *em punayet*, Mekko-em-ohliketv co-

naket estofis emeyuksv-sekot *omes*, Hesaketvmese toyetskat, fvccetv en septv cem ohmekketv en septvt *omes*;

9 *Momet*, Fvccetvn vnokecet, holwvyeckvn enhomecetskvtes; monkv Hesaketvmese, cen Hesaketvmeset cem etohkvlketv senhoyvnen afvcketv vfekvn es cem vfeyvtet os.

10 Momet, Pucase, cemet hvteceskv omof yvmv ekvnv en likvn hayetskvtes, momen sutvt ce'nke em vtotketvt omakes:

11 Mvt sumecvres, momis cemet liketske munkvt os; momen mv omvlkvt accvke leske hake·omet vhassvke hakvres;

12 Momen accvke *pvkohlihoce* omēn cemet pvkohlicetsken, mvrahke hakvkvres; momis cemet emunkuset liketsken, cem ohrolopet pokvkekares, *maket os.*

13 Momrs, Vm vkvpervn liketske munken cen horrvlke ce'leohhuerickvn cen hayares, encelvlke hvmkis *kice* em punayvte oce haks?

14 Omvlkvt puyvfekcv vtotkvlke vhesaketv epucasvke taranan em vtotkvkvren atothoyet omeko haks?

SETENTVCKE 2.

Monkv nanvke poheyvten ohvtvlaken vketecvraneyet os, estome estomis fihne omet sumecekaren.

2 *Hiyomet* omekv, opunvkv encelvlke opunahoyvtet yekcet omen, vhakv-kackv momet mapohickv tokat vtekat feketv fvccet en heckakvten omat;

3 Vhesaketv en rakke momvtekan vmoskomēkon omat, estomēt mvnvttepeyvr haks, enhvteceskvn Pucaset onayetvn vlicehcen, pohakvtet pum ohyekcicaken,

4 Momen Hesaketvmeset, eme-komat vcvkvyen nakeskerkv, nak estomahakat momet yekcetv cahmelikv, mo-

men Puyvfekcv Vcakat emkv esyomat cteropotten vpvken
a en kerrekv ?
5 Encelvlke ekvnv vlvkvrane opunvyeceyan ohfvnkv-
kvren hayekatet ok.
6 Momis *este* hvmket akerret hoccicvte ocet os, *hvm*
maket, Estet naket omen vkerricetske haks? monkat este
e'ppuce *naket omen* en cukopericetske haks?
7 Encelvlke estomuse a senkvncvpen hayet, rakketv
vrakketv tepakan es kvtvlicetskvtes, momet ce'nke em
vtotketv take ohfvnken hayetskvtes.
8 E'le elecvn nanvke omvlkvn hayetskvtes. *Hiyomet*
omekv, nanvke omvlkvn eme elecvn hayvtet on nake
elecv hayekat vhoskekates. Momis hiyomat nanvke eme
elecv hvte omvlkvn hecēkos.
9 Momis Cesvs hecēs, mv elkvn kvwapvre vrahkvn
encelvlke estomuse a senkvncvpen hahoyvten, rakketv
vrakketv tepakan es kvtvlihocvten, momat mvt Hesa-
ketvmese en heromkv etehoyvnen *este* omvlkv vrahkvn
elkvn lasvren.
10 *Hiyomet* omekv, mv vrahkv nanvke omvlkv *ocet*,
mv etehoyvne nanvke omvlkv *ocakat*, eppucetake sulken
cvpayet *en* hvyayvken 'soh ayat, estemerketv *sulke* ete
ropotten em vhesaketv en kvpetvne temvpoke hayetv
momvre tetayuset omvtes.
11 *Hiyomet* omekv, mv hvsvthicat momet mv hvsvtha-
kat omvlkvt hvmkuse asosset *os;* momen mv vrahkvn
tecakkakat kicetvn es vlsekos.
12 Tecakkeyvten ce hocefkvn en kerkuecares; me-
kusapvlke en nvkaftetv ofvn ece 'kvsamit yvhikares.
maket *omekv.*
13 Momet hvtvm, Vm enhonrkvn eme ofvn ocares
Momet hvtvm, Hecvs, vne momet hopuetake Hesaketv-
mese a'mvte.

14 Momekv hopuetaket vpeswv catv tepakat ohfvccvn
etohkvlke ocvlket omen, emeu matvpomet vpaket matan
ocvtes; elkv eteropotten mv elkv en yekcen ocat en
yekcen kvcvret, puyvfekcv-holwakat mvt omen;
15 Momet mv heckakvte vteken elkv em penkvlkv
eteropotten svlvfketv ofv svpaklan asossicvret.
16 *Hiyomet* omekv, mehenwvn encelvlke *em munkvn*
accekot, Eplehame en honvpsen accvtes.
17 Monkv nanvke Hesaketvmese *ohfvccv* ocakat ofvn
plest enhomahtv merruset momet herome taret, nanvke
omvlkv ofv etecakkakvte omē hakat, *momet* este en
holwvyeckv ohfvccvn etenherkv hayvren momvre teta-
yusvtes.
18 Eme mahusat eskerhoyen estemerkvtet omen, mv
eskerhoye sasan emvnicetvn ume tayet omekv.

SETENTVCKE 3.

Monkv tecakkvyvte vcacvke, huehketv hvlwe *vte* etoh-
kvlke eenakuecvlke toyatskat, pum ohkerkueckv em
Vpastel momet Plest Enhomahtv, Klist Cesvn ohvker-
ricvkes;
2 Mvt Moses en cuko omvlkv ofv *heromet omvte* omēt
mv mellvte ohfvccvn heromet omvtes.
3 Heyv estet Moses vrakkvte senhoyvnen vrakkuehocc
taye heretv ores komhoyvtet ok, cuko *vrakkuehocat*
senhoyvnen mv cuko hayvte min vrakkuehocet omekv.
4 Cuko vtekat estet hayvte vlket omen, momis mv
nanvke omvlkv hayvtet Hesaketvmeset omekv.
5 Momen Moses, vtotkvt omet, mehenwvn mv nanvke
mv renyupvn mahokvranat esohkerkueckvn en cuko
omvlkv ofvn heromet *omvtes*,
6 Momis, eppucet omet, Klist eme mahusat en cuko
ohfvnken *heromet omvtes;* mv en cuko toyeyat, enhonrkv

em vkvsvmkv, momet em afvcketvn meyuksv vteken
yekcen hvlatēn omat.
7 Monkv Puyvfekcv Vcakat makat vcvkvyen, Mucv-
nettvn, em *punvkv en* haken pohatsken omat,
8 *Ce'rkvlke take e feke take wvnhecakvte* omēt ce 'feke
taken wvnhehcatskvs, cvpvkkueckv *momet* eskerhoye
nettv omof, vnrvwv ofvn,
9 Ce'rkvlke taket es cv kerret, vc vketecet, momet vm
vtotketv taken ohrolope pale osten hecakvtet omekv.
10 Monkv mv este honvpsen en cvm afvckekot; *E* 'feke
take ofvn estofis flyecet, vm vyetvtaken kerrvkvte sekos,
makvyvtes.
11 Monkv vn cvpvkke ofvn, Mvt vm fekvpkvn esceyv-
kekares, *makit*, e hocefit fvcecevyvtes.
12 Tecakkvyvte toyatskat, efeke holwvke, vkvsvmekat
Hesaketvmese wenake likat enkvpvketv ofvn hvmku-
satskis ece 'pikekaren e vketecvkes.
13 Momis, Mucv-nettvn mahokof, nettv omvlkvn ete-
'mvcahnvkes, holwvyeckv vkerretv eteropotten hvmkyte-
katskis ce wvnhvket omekaren.
14 *Hiyomet* omekv, pum enhonrkv em vliceckvn me-
yuksv vteken yekcen hvlatēn omat, Klist a en cawvlke
pu hahoyet os;
15 Mucv-nettvn em opunvkv en haken pohatsken omat,
cvpvkkueckv *nettv tate* ofv omēn, ce feke taken wvnheh-
catskvs, mahoke emunkof.
16 Pohakof, cvpvkkuecakat sasvtet ok; momis Moses
evpayet Ecepse asossvke omvlkvt omekates.
17 Momis estimvlken ohrolope pale osten es em afvcke-
kot omvt haks? mv naorkake em enataket vnrvwv ofv
pvlatkyten mvn omekate *te?*
18 Momen, Vm fekvpkvn esceyatskekares, estimvn *kicet*, e
hocefet fvcecet omvt haks, mv vkvsvmvkekate tokon omat?

19 Monkv vkvsvmvkekat omecicen esceyeko taye
omakvten heceyet os.

SETENTVCKE 4.

Monkv em fekvpkv esceyeyvre temfvccetv *pum* wikvtet
o estomis, hvmkvtekatskis ceyc tayat oricekos ce komho-
yekaren, penkvlvkeres.
2 *Hiyomet* omekv, opunvkv-herv es em *erkenvkhoyvte*
etvpomen es pum erkenvkhoyvtet os, momis mv opunvkv
'sem erkenvkhoyvtet en lopicvkekates, mv pohakat
vkvsvmkvt vpvken pohvkekatet ok.
3 Pumet vkvsvmeyvtet fekvpkvn esceyet omekv, Hesa-
ketvmeset, em vtotketvt ekvnv en likv ocvte vteken
pokakvtet o estomis, Vn cvpvkke ofvn *makit*, e hocefit
faccecvyvte omēn, makvte etvpomen.
4 *Nettv* eskolvpakan opunvyecet hvmmakvte ocet
omekv, Momen nettv eskolvpakan Hesaketvmeset em
vtotketv omvlkvn *poyet* fekapvtes.
5 Momen heyvmvn hvtvm, Vm fekvpkvn esceyvranen
omat.
6 Monkv mv *fekvpkv* esceyvranat tvlkusat sase
emunkvt omaten, momis enhomvn mv *fekvpkv* es em
erkenvkhoyvtet vkvsvmvkekat omecicen esċeyvkekatet
omen,
7 Hvtvm nettv hvmken mellet, oketv momvteke hoya-
nen, Tewe eteropotten punayet os, Mucv-nettvn, ma-
hokvte omen, Mucv-nettvn vm punvkv en haken pohats-
ken omat, ce 'feke taken wvnhehcatskvs.
8 Caswet fekvpkvn emakvten omat, mv renyupvn nettv
etvn opunvyecekvnt omekv.
9 Monkv Hesaketvmese em esten fekvpkv em ocvke
emunkvt omes.
10 Mv em fekvpkv eceyvtet, emeu, Hesaketvmeset em

vtotketvn vfekhonnvte omēt em vtotketvn vfekhonnvtet
omekv.
11 Monkv pumet mv fekvpkvn esccycyvret vfekcakhet
omvkeres, estimvt mata vkvsvmkv-sekat vhopake vcvk-
vyen lvtkekaren.
12 Hesaketvmese em opunvkvt wenaket momet yekcet,
eslafkv-cvpko em fvske hokkole estomis semfvsket omet,
puyvfekcv vkerrickv tepakan, momet etekkekv faluwv
tepakan etekvpickv oren sekcyet, efeke koman momet em
vkerrickvn kerrvt omekv.
13 Momen en renakv chomvn nake hahoyvte hvmkusis
heckekat sekot omen, momis nanvke omvlkvt mv em e
ohkerkuecvrancye likat en renakv chomvn enatvlket,
momet enrvmkvket *os*.
14 Monkv plest enhomahtv rakke, Hesaketvmese
E'ppuce Cesvs, hvlhawan eceyvten ocēkv, *pum* eohker-
kueckvn yekcen hvlvtvkeres.
15 Plest enhomahtv pum ehvperketv ocakat vcelakeko
tayan ocēkot, momis nanvke omvlkv ohfvccvn *pume*
omēn eskerhoyvte *estomis*, naorkvte sekan oceyet omekv.
16 Monkv fekhvmket heromkv ohliketvn a oh vwvkeres,
merkvt pun hecken, kusvpke oketv omof heromkv pum
vnicc *tetayan* eshcccyvret.

SETENTVCKE 5.

Hiyomet omekv, plest enhomahtv este aenkvpvke en-
hopohoyvte vtekat, este vrahkv nake Hesaketvmese
ohfvccv *ocakat* ofvn melhoyet omes, naorketv vrahkvn
nakemkv momet nake *Hesaketvmese ehomvn* pvsvtho-
yvranan emvren:
2 Mv eme mahusat yekcetv tokat em vfulotet on, nak
kerrvkekan momet fiyecakan em merre tayat,
3 Momet mv *vfulotat* omecicen, naorketvt omecicen

este vrahkvn naken emvranat omen eme mahusat e vrahkvn eme tayet omes.

4 Momen Hesaketvmeset Elvn *enhuehkvte* omēn enhuehhokekon omat, heyv vrakketvn e oh wvkecat sekot os.

5 Momen matvpomen Klist e vrakkueeckates, plest enhomahtv hahoyvren, momis mv, Cv'ppuce toyetskes, mucv-nettvn ce heckuehcis, makvtet *momecvtes.*

6 Momet, Melkesetek plest hakvte vcvkvyen estofis Plest toyetskes, makat etvu occt omekv.

7 *Momen* mvt e'navpeswv en nettv take omof huehketv yekcen, momet turopuswv pvlatken mv elkv aenkvpvken hesayece tetayan es em mekusapet, momet yekcen enkusapet penkalat omecicen em apohihocvten;

8 Eppucet omis, nanvke es estemerkat eteropotten vpohickvn kerrvtes.

9 Momen temvpoke hahkof, mv em vpohicakat omvlkvn vhesaketv meyuksv-sekon en heckuecv hakvtet os;

10 Hesaketvmeset, plest enhomahtv Melkesetek hakvte vcvkvyen, kicen.

11 Mv ohfvccv nanvke sulke momet ce hvckotake pohetv tefnat omecicen ohhvyvyickv yekcakan opunvyetvn occyet os.

12 *Hiyomet* omekv, eketv hiyomvteke oren mvhayvlke hakatskvnt omat, nanvke Hesaketvmese kerkuecvte en likv enhvteceskv ocakan ceme min hvtvm *ce* mvhahoye taye ont os; momet hompetv yekcen hompakat tokon, epese eskakat mi omvke hakatsket os.

13 Epesen eskat vtekat, estucet omet, fvccetv em opunvkv ofvn mvnvckekot omekv.

14 Momis hompetv yekcat veulkv orice, mv senses *kicetv* 'sevnicat eteropotten *nake* here, momet holwakan kerre *taye* hakvte enake tes.

SETENTVCKE 6.

MONKV Klist em mvhakv enhvteceskv ocakan opunv-
yeckvn wihket, vtotketv pvsatkvte enkvpvken, efeke
etickv momet vkvsvmkv Hesaketvmese ohfvccv ocat,
2 Momet paptiskv ocakat em mvhakv, momet enke
oh wvkecetv, momet pvsatkvte raenkvwvpketv, momet
ohfvcceckv emeyuksv-sekat en likvn hvtvm hayēkot,
temvpoke haketvn oh vpeyvkeres.
3 Momen Hesaketvmeset etektvnecen omat, heyvn mo-
meceyvres.
4 *Hiyomet* omekv, mv vhvmkvn *em* oh hvyayihocvtet,
momet emkv hvlwe vten lasvkvtet, momet Puyvfekcv
Vcakat en heckvlke hakvtet,
5 Momet Hesaketvmese em opunvkv here, ekvnv vlv-
kvranat en yekcetv tepakan lasvkvtet,
6 En lvpvtke pvlatkvten omat, hvtvm vkerrickv etickv
oren mucvsvkuecēsko tetayet *os*, Hesaketvmese E'ppucen
emetake e ohfvccvn hvtvm tohweklepkvn svrahet, hecken
vlesketvn en hayaket *omekv*.
7 *Hiyomet* omekv, ekvnvt, oske tewolen a oh hvtapkan
esket, mv vfvstakat en herakvren nake hontakan honticat
merkv Hesaketvmese avtet en hecket os;
8 Momis mv nanvke em fvske ocakat, momet eto-fvsken
hontican wihoket *os*, momet ohtvbihokvranusen, em
eyuksvt nekrvranat *tes*.
9 Momis, vnokeckatskat, hiyomēn opunayeye estomis,
nake svmmomakan, momet nanvke vhesaketv vpvkakan
ec ohfvccvn enhonreyet os.
10 Cem vtotketv take momet vnokeckv vtotketv e
hocefkv vrahkv heckuecet, mekusapvlke em vtotkatskvte
momet *hiyome* em vtotkatskan ehose tayat Hesaketvmeset
fvccekot omekot omekv.

11 Momen enhonrkv esfvckat oren meyuksv vteken
mata vcvfcknetvn hecken hayatskevlke taren komēs;
12 Momat enhorrvkekot, momis vkvsvmkv momis-
kometv tepakat eteropotten temfvccetv *ocakan* en hecka-
kat vcvkfullvlket omatskvren.
13 *Hiyomet* omekv, Hesaketvmeset Eplehamen etem-
faccof, eme *mahusat* e hoccfet etemfaccvtes, eme senrak-
ken hocefet etemfacceko tayvtet ok;
14 Mehenwvn ohmerret, ec ohmerrares, momet ohvtv-
layet, ec ohvtvlayares, maket.
15 Momen hiyomēn hofunen momis-komvte renyupvn,
mv etemfvccetvn ecnakuecvtes.
16 Mehenwvn estet emetake senrakkan hocefet etem-
fvccaken, *Hesaketvmese* hocefe temfvccetv hahoyat eten-
rvpkv em eyuksvt omekv.
17 Mv ofvn Hesaketvmeset, nake komat emvrahke
hakeko tayat etemfvccetv en heckvkvranan senyekcen en
kerkuecetvn komet, temfvccetv vcakan es yekcicvtes:
18 Momat nake mvrahkv hakeko taye hokkolat, mv ofv
Hesaketvmeset lakseko tayat eteropotten pume, ehketvn
hopoyēt, mv enhonrkv pu homvn huerihocvten hvlvtetvn
komēt pefatkeyvtet mahlvpvtketv rakken oceyvren;
19 Mv *enhonrkv* puyvfekcv 'sem ehvlvtkv omēn yekcen
momet nekeyihocceko tayan, momet setentvckv vcakat ofv
eceyan oceyet os;
20 Mvn Cesvs homv letkv Melkesetek plest hakvte
vcvkvyen plest enhomahtv like emunkat hakvtet pum
eceyvtes.

SETENTVCKE 7.

Hiyomēt omekv, Heyv Melkesetek Selem tvlofv em
mekko, Hesaketvmese hvlwe mahat em plest, mv Eple-
hamet mekkvlke pvsatkv rafulkof etenrahpet. ohmerret;

2 *Momen* Eplehamet omvlkv *tekvpice* tekvpvke espalan
emvtet; enhvteceskvn *e hocefkv* ohyvtekhoyat fvccetv
em Mekkot omet, mohmen hvtvm Selem em Mekkot,
mvt herkv em Mekkot omat;
3 Erke seko, ecken seko, em vhonvpsetvu sekot, momet
nettv em vliceckv monkat *en* hesaketv em eyuksvn ocekot;
momis Hesaketvmese E'ppuce vhaken hahoyvtet plest
like emunkvt os.
4 Tokvs, heyv hunvnwv en rakketv estomet *omvten*
vkerricvkes, mvn cuko-hvmecvlke em ekv Eplehame
tisem, *en horre* nanvke svpenkvlecvte tekvpvke espalaten
emvtes.
5 Momen mehenwvn Lefi e'ppucetake plest em wiketv
en heckakvtet vhakv vcvkvyen tekvpvke espalan esten
fekepuecetvn vhakvn ocakes, mv *estet* etecakkvtet oma-
ken, Eplehame etetackvn asossaket o estomis;
6 Momis mv *este* en honvpse mv *Lefivlke en honvpse*
vpvke vhonkvtkekat tekvpvke espalakan Eplehamen en
cawvtes, momet mv etemfvccetvn ocvten merkvn oh
opunayvtes.
7 Momen nake vnrvphoyeko tayaten rakkatet sencut-
kan merkvn oh opunayet os.
8 Momen yvmvn este pvsatkvlke tekvpvke espalakan
en heckaket os, momis min, Hesakes, *make* opunvyece
cohoyat espalakan cvwet os.
9 Momen, makvye tayat vcvkvyen, Lefi, tekvpvke
espalakan en heckat. Eplehame eteropotten tekvpvke
espalakan fekvtes
10 E'rke etetackv ofv emunken Melkesetek vnrapvtet
ok.
11 Monkv temvpoketv plest em wiketv Lefi vcvkvyet
ōn omat, (mv elecv vhakv est' emhoyvtet omekv,)
estomaten plest etvt, Elvne em etecvkvyetv vcvkvye

kihocekōt, Melkesetek em etecvkvyetv vcvkvye min
akvwvpke tayet *omvt* haks?
12 Plest em wiketv teyoposecihohcen, vhakvu mv-
rahkuehocvranat tvlkuset omekv.
13 *Hiyomet* omekv, mv *este* heyv nanvken es opunvye-
hocat em vliketv etv, mv altv vfastv aossvte sekan, aosset
omes.
14 Pu Pucaset Cutv *em vliketvn* aossvtet omat kerkuset
omekv, momen Moses plest em wiketv ohfvccvn opunayet
mv em vliketv ohfvccvn naken makekates.
15 Momen ohvtvlaken kerket os: Melkesetek vhake
vcvkvyen plest etvt,
16 Mv enapeswv vhakv vcvkvye tokot, hesaketv eyuksv
ocekat en yekcetv vcvkvyen hahoyat akvwvpket omekv
17 A en kerret, Plest Melkesetek em etecvkvyetv
vcvkvyen meyuksv-sekon liketskes, maket omekv.
18 Vhakv homv ocvte en yekće sekat, momet en
lopickv sekat omecicen yvmahkuehocet omekv.
19 *Hiyomet* omekv, vhakvt nakę hvmkusis temvpoken
hayekon, momis enhonrkv svmmomusan asceyihocat *hayv-
tes;* mv eteropotten Hesaketvmesen vwoliceyet os.
20 (*Hiyomet* omekv, mv plestvlket etemfvccetv vcakat
sekon hahoyvtes, momis heyvt, mv em punayat, Pucaset
etemfvccetv vcakan 'sopunayet, momet em vkerrickv
etihcekos, Melkesetek em etecvkvyetv vcvkvye estofis
plest toyetskes, *makvte*, etemfvccetv vcakat eteropotten
plest hahoyvtes.)
21 Monkv *Cesvs plest hahoyat* etemfvccetv vcakat sekon
omekate etvpomusen,
22 Etemfvccetv svmmomusat eskerkv hahoyvtet os.
23 Momen mehenwvn entat, elkvt omecicen emo-
mecicetv em etektvnecvkhoyekok, sulket plestvlket oma-
kvtes.

24 Momis heyv *este hunvnwvt* plest em wiketv em
vkueyihoceko tayen oces, estofis like emunkvt omekv.
25 Monkv mv eme eteropotten Hesaketvmesen a oh
awat estofis esfackusen hesahuecetv ume tayes, em
emekusapvret estofis like emunkvt omekv.
26 Plest enhomahtv heyv omat, mv vcaket, em mvt-
tekot, svholwvkekot, naorkvlke enkvpvket, hvlhawat
senhvlwe hakvten oceyvret momvre heret omvtet ok.
27 Plest enhomvhhotat nettv omvlkvn enhvteceskvn
eme en naorketv take vrahkvn nanvke Hesaketvmese
ehomvn pvsvtahket, momof este en naorketv take vrah-
kvn momecakvte omēt momecvranat tvlket omekates;
heyvn vhvmkvn momecvtet ok, eme mahusan *Hesake-
tvmese ehomvn* elehocvren *est'em* e wikof.
28 Vhakvt este temvpoke mahekan plest enhomvhhotan
hahicen; momis heyv etemfvccetv vcakat em opunvkvt,
mv vhakv enyupv ocvtet, Eppuce meyuksvseko temvpo-
kan *plest enhomahtvn hayet* omekv.

SETENTVCKE 8.

Momen mv nanvke opunvyeceyat nake rakke mahat
heyv tes; Pumet plest enhomahtv momēn oceyet os, mv
Rakketv em ohliketv hvlhawat ofv *ocat* vkvpervn liket
omat,
2 *Momet* liketv vcake mahat, escukohakv vcake me-
henwe, este tokot, momis Hesaketvmeset huericvte em
vfastvt.
3 *Hiyomet* omekv, plest enhomahtv vtekat nakemkv
momet nake ohnekrickv wiyyetvn melhoyet os: monkv
heyv *plest enhomahtvn* nake wiyyetvn ocvranat tvlkuset *os.*
4 *Hiyomet* omekv, ekvnvn oh are *munkvten* omat, plest
huerekvnt os: plestvlket vhakv vcvkvye nakemkv wiyya-
kat fullet omekv:

5 Mvt nanvke hvlwe ocakat vhaken momet em vpetten
vfvstaket os, Moses escukohakv vcakat hayvranof, Hesa-
ketvmese emvcahnvte etvpomen: Vhayetv ekvnhvlwe
onvpv ce hecihocvte vcvkvyen nanvke omvlkv hahicetvn
vketecvs, maket omekv.
6 Momis hiyomat, etemfvccetv svmmomusat, etemfvccetv
svmmomakan oh hahoyvte etenhayv hakvte etvpomen
vfvstetv svmmoman en hecket os.
7 Mv *etemfvccetv* enhvteceskvt temvpoket omvten omat,
svhokkolat em etektvnke hopohoyvre sekvnt omekv.
8 *Hiyomet* omekv, em mvttaken em punayet, Hecvs,
nettvt yicet os, Eslevl en cuko momet Cutv en cuko
etemfvccetv mucvsen ete'n hayares, Pucaset maket os;
9 *Momet*, Mv nettv Ecepse ekvnv sossicetvn enke
taken en hvlatvyof etemfvccetv e'rkvlken ete'n hayvyvte
vcvkvyen *ete'n hayvkares:* vm etemfvccetv ofv emo-
mecicvkekat omecicen vnet emetaken vmoskomvkatet ok,
Pucaset maket os.
10 Mv nettv take renyupvn etemfvccetv Eslevl en cuko
ete'n hayvranvyat heyvt omekv; Vm vhakvn em vker-
rickv taken vtehit, e 'feke take ofvn hoccicares: momet
emetake vrahkvn Hesaketvmeset huerares, momen eme-
taket vc vrahkvn etvlwvt omvres.
11 Momet estimvt em vwolicvn momen etecakkaten
mvhayet, Pucasen kerrvs, *maket* kicake vlket omekares,
cotkus mahaten 'svlicecet rakke mahat oren omvlkvt ev
kerrvkvret ok.
12 Em fvccetv svkekat ohfvccvn em merret, en naorketv
momet en holwvyeckv taken ohvtvlakat vkerricvkaret
ok, Pucaset maket os.
13 *Etemfvccetv* mucvsen makat, enhvteceskan vculen
hayvtet os. Momen mv vhasse momet vcule hakat sum-
ketvn vwolices.

SETENTVCKE 9.

MOMEN mehenwvn *etemfvccetv* enhvteceskvt Hesaketvmese emekusvpkv ohfvccv nanvke mellvten, momet *nvthofv* vcakat yvmv ekvnv enaken ocvtet os.

2 Escukohakv hahoyvtet omekv; enhvteceskv, mv ofv kulke sohhuerickv, ohhompetv, tvklike hecetv esyomet ocvte; mv *nvthofv* vcake kihocat.

3 Momen setentvcke svhokkolat ofv, escukohakv *ofv* omvlkv semvcakat kihocat *ocvtes,*

4 Nakfvmecuse-es-nekrickv, *sensv kicetv,* cvtokunaplane es hayvkvte, momet setemfvccetv en tovhahvwv vcakat tokunaplane ohpvcket mv ofv tokunaplane vrkvswv manv vtehke ocvte, momet Elvne em vhuswv pvkpakvtet vpikvtes, momet setemfvccetv en *cvto* tvpestvke hokkolat vtehkvtes.

5 Momen mv *tovhahvwv vcakat* onvpusan celupvlke hvyayvhakusat merkv ohliketvn oh vpetticvke tatos; hiyomat mvn esfvcken opunvyecēko tayes.

6 Momen heyv nanvken hiyomēn melhohyof, plestvlket, *Hesaketvmese em* mekusvpkv vfastetvn esfvcccet, estofis escukohakv *setentvcke* aye homv likan esceyet omvtes.

7 Momis svhokkolan plest enhomahtvt ohrolope ore vtekat vhvmkvn entvlkuset *eceyet,* catv ocekat ceyekot, momis *catvn* mv e mahusat vrahkvn, momet este en naorketv take *vrahkvn* wiyyvtes.

8 Puyvfekcv Vcakat heyvn okvtes, escukohakv enhvteceskat huere emunkof escukohakv setentvcke vcake mahat eceyetv hvte heckekates.

9 Mvt oketv mv omof svhopakv em *ocvtes,* mv omof nakemkv momen nanvke ohnekrickv, mv vfastan eohvkerrickv ohfvccvn temvpoken hayvkeko tayan em wiyyakvtes.

10 Mvt hompetv esketv esyomakat ofv, momet uewv es hvsvteckv cahmelikv, momet vtotketv enavpeswv ohfvccv ocakat, mucvseckv oketv oren mv ohlumhihocvte tvlkuse *ofvt ocvtes.*

11 Momis Klist nake herake ocvkvranat em plest enhomahtvt, escukohakv senrakke momet senherat, enke es hahoyvte toko, nak hayetv hiyome ocat vcvkvye tokon *okis*, mv etehoyvnen vlahket;

12 Pvlke neskv meyuksv-sekon *pun* heckuehcet, cowatv wakucvlke esyomat e catv eteropotte tokon, momis eme mahusat e catv eteropotten vhvmkvn cuko vcake mahan esceyvtes.

13 *Hiyomet* omekv, wakv-hunvntake cowatvlke esyomat e catvt, momet wakv hokte nivnette *nekrihocvte* em essut enavpeswv hvsvteckv oren hvsvtecen omat;

14 Mv senhoyvne estvmahen Klist, mv Puyvfekcv meyuksv-seko *likat* eteropotten, holwvke cotkusis vlikekon, Hesaketvmese ehomvn *elehocvren* e wikvtet e catvt vtotketv pvsatkat enkvpvken cem eohvkerrickv taken hvsvthicekar haks, Hesaketvmese wenake *likat em* vtotkatskvren?

15 Momen heyvt omecicen etemfvccetv mucvse vcvkvyen etenherkepuecvt os, naorketv etemfvccetv enhvteceskv elecv ocakvte ohfvccvn pvlke neskv *hakvre* elvte eteropotten enhuehhokat *omvlkvt nake* meyuksv-seko ocvkvranat etemfvccetv en heckvkvren.

16 Estvmv wel *ocen* omat, wel hayv em elkvt ocvranat tvlkusekv.

17 *Hiyomet* omekv, este pvsatke erenyupvn wel yekcetv ocet *os;* momis wel hayv like emunkof, mv en yekce sekot os.

18 Monkv *setemfvccetv* enhvteceskv tis catv sekon yekcetvn emhoyekates.

19 *Hiyomet* omekv, Moses vhakv vevkvyen vhakv omvl-
kvn esten 'sem punayahkof, wakucvlke cowatvlke esyo-
mat e catvn, momen uewvn, momen yvpefikv esso cahtuse
hesvpe esyomen cawet, nakcokv momet este omvlkvn es
ohfeskvtes,
20 Heyvt mv setemfvccetv Hesaketvmese ce kicvkvte
vrahkv ecatv *tes*, maket.
21 Momet ohvtvlaken escukohakv momet nakvtehkv
mekusvpkv svfvstetv omvlkv matvpomen catvn es ohfes-
kvtes.
22 Momen vhakv vevkayat nanvke omvlkvranuset catvn
es hvsvthihocet os; momen cate pvlvtkv sekat *holwvyeckv*
enkvpvyecickv sekos.
23 Monkv nanvke hvlhawat ofv ocakat vhakakat heyv
nanvken es hvsvthihocvranat tvlkusvtes; momis hvlwat
enanvke mahusat nanvke ohnekrickv heyv nanvke sen-
herakan es *hvsvthihocvranvtes.*
24 *Hiyomet* omekv, Klist *cuko* vcaevke enke es hayv-
kvte, mehenwakat vhakvket *omen,* eceyet omekos; mo-
mis hiyomat epu 'rahkvn Hesaketvmese ehomvn e hec-
kuecetvn hvlwe tvlofv mahusan *eceyvtes.*
25 Momet hvtvm, plest enhomahtv ohrolope omvlkvn
vhvmkvn *setentvcke* vcakat ofv, eme e catv toko esceyvtes;
mv omēt tewolen e wiyyvranat tokates.
26 Momen omat, ekvnv vliceckv vteken etewolen este-
merrihocvranvtet omekv; momis hiyomat, ekvnv 'me-
yuksv omof, vhvmkvn, holwvyeckvn vkueyvranet, *Hesa-
ketvmese ehomvn* elehocvren e wikvtet os.
27 Momen vhvmkv eletv, momet mv erhoyanat ohfve-
ceckv este em mellvkhoyvte etvpomen,
28 Klist vhvmkvn elehocvtes sulke en naorketv taken o
oh wvkeevren; momet mv en nene hecakan vhesaketvn
emvranet, naorketv sekon, svhokkolvn em e heckuecvres.

SETENTVCKE 10.

VHARVT nake herake ocvkvranat vhake mahusat tokon, em vpette tvlkusen ocet, mv nake ohnekrickv ohrolope omvlkvn wihoye emunkv tate eteropotten mv a oh awat estofvn temvpokvken hayvkeko tayet omekv.

2 *Hiyomet* omekv, momen omat, mv vcvkvpeyvlket, vhvmkvn hvsvthihohcen, e ohfvcevn naorketvn kerrvkekot omen, mv nake ohnekrickv wihoyat fekhonnvkvranckate te?

3 Momis mv nanvke *ohnekrickv* ofvn ohrolope omvlkvn naorketv vkerricepueckv hvtvm *ocet* omekv.

4 Wakv-hunvntake cowatvlke csyomat e catvt naorketvn vkuehueceko tayet omekv.

5 Monkv ekvnvn vlakof, Nake ohnekrickv momet nak wiyyetvn kometskekos, momis enan vm etetakuecetskvtes;

6 Nanvke ohnekrickv momet *nak wiyyetv* naorketv vrahkv es ece 'fvckekates;

7 Momof, Hecvs, Hesaketvmesē, vnet nake kometskan momecvranit vlakis, (nak hocce polpokat ofv vc ohfvcevn cohoyet os,) *Cesvs* makvtes.

8 Enhomvn, Nake ohnekrickv, momen nak wiyyetv, momen nanvke ohnekrickv, momen *nake* holwvyeckv vrahkv, mv vhakv vcvkvye *ce*'mhoyan kometskekos, momet *es* ece 'fvckekot os, mahkof,

9 Momof, Hecvs, Hesaketvmesē, vnet nake kometskan momecvranit vlakis, makvtes. Svhokkolan yekcicvret enhvteceskan vkueyet os.

10 Mv komat eteropotten vcacvken pu hahoyet os, Cesvs Klist ena vhvmkv wihoyvte eteropotten.

11 Momen plest vtekat, nettv omvlkvn *mekusvpkvn* vfastet, tewolen ohnekrickv matan, holwvyeckv estofvn vkueyeko tayan, wiyyet hueret omekv:

12 Momis heyv hunvnwvt, nake *Hesaketvmese ehomv* elehocvre meyuksv-seko hvmken holwvyeckv vrahkvn ehmof, Hesaketvmese em vkvpervn likvtes;

13 Mucv vtekat en horre ele em ohhuerickv hahoyvre vteken mehaket.

14 Nakwikv hvmke eteropotten, (*elehocvtet mvt omen*,) mv vcacvke hakat, meyuksv-sekon temvpokvken hayvtet omekv.

15 Momen *mv ohfvccvn* Puyvfekcv Vcakat a pun kerret os:

16 *Hiyomet* omekv, Etemfvccetv mv nettv take renyupvn ete'n hayvranvyat heyv *tes;* vm vhakvn efeke take ofvn em vtehit, em vkerrickv take ofvn hoccicares, Pucaset maket os, mahkof, *hvmmakvtes;*

17 Momet en naorketv momet en holwvyeckv taken svnvcomvn oh vkerrihcvkos.

18 Momen estvmvn heyv enkvpakickv *ocat*, ohvtvlaken naorketv vrahkv naken elehocekot *os*.

19 Monkv, tecakkvte toyatskat, Cesvs e catv eteropotten vyetv mucvse, momet hesakat setentvckv eteropotten, em enavpeswvt mvt omen, emet vcake pun hayvten;

20 Nvthofv vcake mahan esceye tetayat fekhvmketvn ocēt;

21 Momet plest enhomahtv Hesaketvmese en cuko ohfvnken *ocēt;*

22 Pu 'feke taken eohvkerrickv holwakat enkvpvken ohfeshokvten, momet pu 'na taken uewv kvsvmrusen es okkoskyken, vkvsvmkv en kerretv esfvckat ofvn efeke mehenwen es vwolicvkeres.

23 *Vkerrickv* melohlekon, vkvsvmkv kerkueckvn yekcen hvlvtvkeres; mv temfaccvtet heromet omekv;

24 Momet et'oh vkerricvkeres, vnokeckv momen vtotketv herakat ohfvccv et'oh yekcickvn.

25 *Etohkvlketvn* wikakc sasvnto omēn ctohkvlkctv
wikekot, momis *ete'm* vcahnet *omvkes;* momet mv nettvt
vwolicen hecatskat mahvkvu.
26 Mehcnwetv keriyen hoyanat, momeyis komēt naor
ken omat, nake holwyvyeckv enkvpvyccickv elehocvre
svnvcomvn sekot omekv;
27 Momis ohfvcceckv, momen cvpvkkctv fenkc vnra-
pvlkc sumecicvranat cn nenc heckv penkvlkat *oces.*
28 Mv Moses em vhakvn vhepakat, akerrvlke hok-
kolet monkat tutcenet akerraken, merkvt *en* sekon,
elvtet os.
29 Mv Hesaketvmesc E'ppucen oh hucret, etemfvccetv
ecatv, mv eteropotte vcake hahoyvten, vcakekos, komct,
heromkv em Puyvfekcvn vlesketvn en hayvtet estemer-
rickv senhoyvne estomomuse en hecke taye ores, ko-
matske haks?
30 Mv, Pvleckvt cvnake*t's,* vnet pvlken fekares, Pucaset
maket os, makvten kerrēkv. Momet hvtvm, Pucaset em
esten ohfvccecvkvres.
31 Hesaketvmese wenake likat enke ofv lvtketv nake
penkvlket *os.*
32 Momis mv nettv hoyvnakvten, mv ofv ec ohhvyvya-
kvte renyupvn estemerkv em etepokv rakken kvwvpats-
kvtet vkerricvkes;
33 Mv ofv estemerrickv tvhiketv esyomat eteropotten
nakhuyopkvn ce hahoyvten, momen hvtvm este momē
momehocvte fullat em etohkvlketv hakatskof.
34 Cv svlvfkat ofvn vm merratskvtet omckv, momet
cen nakockv 'sece 'penkvlehocvkan ece 'facket kvwv-
patskvtes, hvlwat ofvn nakockv senhere, momet oce
munkan ece 'rahkv ocatskat kerret.
35 Monkv cem enhonrkv take, mv feketv rakken ocat
vwihkatskvs.

36 Momis kometvn ocvranatskat tvlket omekv, momat, Hesaketvmese koman momchcatskof, etemfvccetv cen heckvkvren.
37 *Hiyomet* omekv, hofunekon mv vlvkvranat vlvkvres, momet vccwicekaret ok.
38 Momen mv fvccat vkvsvmkv eteropotten hesakvres; momis vcckellet on omat, mv *este* ofvn vm puyvfekcvt afvcketvn occkares.
39 Momis mv sumketv oren vcekellecakat tokot, momis mv puyvfekcv hesayeckv oren vkvsvmakat vpakvlke toyēs.

SETENTVCKE 11.

Momen vkvsvmkvt nanvke en nene hechoyan en likvt *ot*, nanvke hechoyckan 'sohkerkueckvt os.
2 Mv eteropotten *vkvsamvlke* vculvke tate heren ohkerkuehocvtet omekv.
3 Yvmv ekvnv momet etimv sasat Hesaketvmese em opunvkv etehoyvnen tetakuehocvten momat nanvke hechoyan nanvke heckakan es hahoyekatet on vkvsvmkv eteropotten kerreyct os.
4 Vkvsvmkv eteropotten Epelet, nake emetv Kenct *Hesaketvmese emvte* senheren Hesaketvmesen emvtes, mv etehoyvnen fvccet omat akerkueckvn e en heckuecvtes, Hesaketvmeset en nakemkv ohfvccvn akerren; momen mv eteropotten, elis, punaye munkes.
5 Vkvsvmkv eteropotten Envk, elkvn hecekaren, tohtvlecihocvtes; momen eshechoyekates, Hesaketvmeset tohtvlecicekv; Hesaketvmesen afvcecicvtet omat, tohtvlecihocoko emunkof, akerkueckvn ocvtet omekv.
6 Momis vkvsvmkv sekat afvcecicēsko tetayuset *os*, Hesaketvmese a oh atat, Likes, momet mv vhericet hopoyakat em fekvt os, *komet* vkvsvmvkvranet omekv.

7 Vkvsvmkv eteropotten Nov, Hesaketvmeset nanvke hvte heckvkekat ohfvccvn emvcahnen, penkalet, en cuko hesahueckvn perro-cukon tetakuecvtes; mvn momecat ekvnvn ohfvccecet, fvccetv vkvsvmkv etehoyvne ocat epucase hakvtes.

8 Vkvsvmkv eteropotten Eplehamet osiyet, liketv mv erenyupvn epucasvranat ayvren enhuchhokof, vpohicvtes; momet, estvmvn ayat kerrekot ossvtes.

9 Vkvsvmkv eteropotten, tvleporv em ekvnvn *are* omēt etemfvccetv ekvnvn arvtes, escukohakv ofvn liket, Iseke Cekvpe tepakateu etohkvlket etemfvccetv hvmkuse epucasvlket *omakekv;*

10 Tvlofv en likv ocvken, mv tohtarvt momet hayvt Hesaketvmeset *omen* en nene hecvtet omekv.

11 Vkvsvmkv eteropotten Selc mahusat tis nvrkese taye yekcetvt en heckvtes, momen, hoktvlehpof, hopuewvn heckuecvtes, Mv temfaccvtet heromet os, komvtet ok.

12 Monkv hvlwe kococumpv momet oktahv uehvtkv afopke oce vhonkvtēsko tayat *en sulke* etvpomusen estet *este* hvmkusen asossvtes, momen mv *estet* ele etenhvmket *omvtes.*

13 Heyv omvlkvt vkvsvmkv ofvn pvsatkvtes, etem fvccetvt enheckvkekon, momis hopvyen *ocen* hecaket, *em* enhonrvke heret, otakakvtes, momet, Cuneckvlke momet tvleporvlket ekvnvn oh fullēs, maket e oh kerkuecakvtes.

14 Nake momvkē makakat ekvnvn hopoyāket omat heckusen kerkuecaket omekv.

15 Momen mehenwvn, mv *ekvnv* asossvtet vkerriçakvten omat, oh fulecetv em etektvnkvke tayvtes.

16 Momis hiyomat *ekvnv* svmmome, hvlwe ocan eyaevket os; monkv en Hesaketvmese take kihocvre Hesaketvmeset em vlsekot os; emet tvlofvn em etetakuecvkvtet omekv.

17 Vkvsvmkv eteropotten Eplehamet, eskerhoyof, Iseken ohnekrickvn emvtes;

18 Momet *on* mv temfvccetv take en heckvtet *e'ppuce* hvmkuse en heckuehocvten, mv, Iseke ofvn cen honvpsen hoccfhoyvres, kihocvten emvtes:

19 Hesaketvmeset pvsatkvte tis acnkvpvken ahuerice tayes, komet; momet svhopakv ofvn mvn aenkvpvken cvpayvtes.

20 Vkvsvmkv eteropotten Isoket, nanvke ocvkvranat ohfvccvn, Cekvpe Esa tepakan merkvn oh opunayvtes.

21 Vkvsvmkv eteropotten Cekvpet, clof, Cose e'ppuce take hokkolen merkvn oh opunayvtes, momet 'sem etekkekvn oh *cuneket* mekusapvtes.

22 Vkvsvmkv eteropotten Coset, clof, Eslevl en hopuetake sosse *ocvranan* opunvyecet, e fune ohfvccvn vhakvn emvtes.

23 Vkvsvmkv eteropotten Moset heckof, e'ckvlket hvse tutcenen ehakvtes, estuce en heckv heret *on* heeakekv; momet mekko em vhakvn em penkvlvkekates.

24 Vkvsvmkv eteropotten Moset, veulehpof, Felco e'chuste e'chuswv kihocvren komekates;

25 Naorketv em afvcketvn vkocoknusen es afvcketvn *komekot*, Hesaketvmese em esten vpaket estemerketv min enhopoyet;

26 Klist em vlesketvt nake ockv Eeepse *ekvnv* en nakockv senrakket os, komet; feketv em ocvranan vhecet omekv.

27 Vkvsvmkv eteropotten Ecepsen enkvpakvtes, mekko en cvpvkketvn em penkvlekot; mv hecēsko tayan hece omēt estemerkvn kvwapet omekv.

28 Vkvsvmkv eteropotten ohhoyvnkv momet catv ohfesketvn vfastvtes, mv enhvtecēskv heckakvten pvsatat emetaken celayekaren.

29 Vkvsvmkv eteropotten Uebvtkv Caten tehoyvnecvtes, *ekvnv* kvrpe tis tayusen; *momen* Ecepsvlket mvn mometvn komet fullet, vksumecvtes.

30 Vkvsvmkv eteropotten Cvleko em vtohopke-rakkot, nettv kolvpaken vfolotecehohyof, lekafkvtes.

31 Lehape hoktarvt vkvsvmkv eteropotten mv vkvsvmvkekat vpvket elekates, ekvnv heevlke herkv ofvn evpahyof.

32 Momen ohvtvlakat naken makare te? Ketevn, Peleke, Samse, Cefrv, Tewe, Samyvl owalvlke esyomat opunvyecetv vm etektvnkeko tayekv.

33 Mv vkvsvmkv eteropotten ohmekketv *ocakan* ohfvnket, fvecetvn vtotket, temfvecetv taket enhecken, estepapvlke e'cukwv taken vkhottet,

34 Totkv en yekeen vslecet, eslafkv-cvpko em fvsken mvnvttepet, yekce sekat aossen yekevke hakepet, horre ofv fekhvmkvke hakepet, *momen* tvleporvlke en sulcetawvlke etohkvlkan pefathuecat *sasvtes*:

35 Hoktvket em pvsatkvten hvtvm hesahoken evpayakvtes; vpvlwvn estemerrihoevtes, e ossicetvn eenakuecekot, elkv aenkvwvpketv svmmomusat en heekvkvren.

36 Nakhayeko momet tephokan kvwvpakat sasvtes; momet ohvpakat eswvnakvn momet cuko-yekev piketvn enheckakvtes:

37 Cvton es nvfhoken, esfokvn 'setewarhoyen, eskerhoyen, eslafkv-cvpkon es pvsvthoyvtes; yvpefikv hvrpe momet cowatv hvrpen vecet tefullvtes; enkusapket, estemerket, estemerrihoeen.

38 (Ekvnvt mvt *oh vpokvre* heretv orekates:) vnrvwvn, momen ekvnhvlhawan, ekvnhaukakan momet ekvnv sufsokan etefullvtes.

39 Momen heyv omvlkvt vkvsvmkv eteropotten ohker-

kueckv heran epoyaket *omis*, etemfvccetvt enheckvkekates;

40 Hesaketvmeset nake svmmomusan pum etetakuccvtet omen, vpvkēkon *omat* temvpoke hakvkekaren.

SETENTVCKE 12.

Monkv pumeu akerrvlke aholoce rakke momvtekat pum vfulotet omekv, nake honnat vtekat, momet naorketv tewolen *pum* vfulotat vwikvkeres,

2 Momet, Cesvs, *pum* vkvsvmkv hayv momet espoyv, mv, afvcketv ehomv ocvte vrahkvn, *em* vlesketvn moskomekot, etohweklepkv em estemerketvn kvwapvtet, Hesaketvmese em ohliketv vkvperv likan vhecet, etemvrkv pu homv ocan momis komēt pefatkvkeres.

3 *Momet* omekv opunvkv vnrvpkv mv omēn holwvyecvlket vnrvpen opunvyecakan kvwapvten ohvkerricvkes, ce hotoset, cem vkerrickv take ofvn yekceko ce hakvkekaret.

4 Naorketv vnrvpen vcevllatskat hvte catv *pvlvtke* oren vnrapatskekos.

5 Momet *cem* veahne, hopuetake omece cem punayat, Cv'ppucē, Pucase *ce* 'stemerricat nake cotke omehcetskvs, momet *naorketv ohfvccvn* cem vsehof, ce hotohsats;

6 Mv Pucaset vnokecat estemerricet, eppucen cvpayat vtekat rukafet omekv, makan ce hosvket os.

7 Ce'stemerrihocan kvwapatsken omat, Hesaketvmeset eppuce taken ce omecvket os; *hiyomet* omekv, eppuce estomet like te, mv erket estemerricekat?

8 Momis omvlkvt 'sestemerrihocan cen heckvkekon omat, eppuce take *erke evpayat* tokot, evpahoyekat omatskes.

9 Momen ohvtvlakat pu'navpeswv erkvlke *pu* 'stemerrvkuecakan oceyvtet os, momet vrakkueceyvtes; *pum* puyvfekcv E'rke mahvkvn em vpohicet, hesahokēkar haks?

10 *Hiyomet* omekv, mehenwvn emetaket nettv vnvco-
mekon, eme komat mahusat vcvkvyen *pu* 'stemerrvkueca-
kvtes, momis heyvt *pun* lopickv vrahkv, en hvsvtketv en
heckvlket omeyvren *momecet os.*
11 Momen estemerrickv estomis, hvte heckof, *est'* afvcc-
cice tàye onkot, momis honne *ont os ;* momis renyupvn
fvccetv em ette herken mv 'sestemerrvkuehocan en hec-
kuecaket os.
12 Monkv enke vtvrtakan, momet torkowv yekcvkekan
kvwvpvkes ;
13 Momet vyetv lvpotlvken ce'le taken en hahicvkes,
mv ele nokkan fiyecihocekaren ; momis em wicehocvre
mit omekvs.
14 *Este* omvlkv etenherketvn hopoyvkes, momet hvsvt-
ketvn, mvn ocekat estimvt Pucasen hehcekot *ok ;*
15 Vhericet hecet *omvkes,* estimvt Hesaketvmese en
heromkv en heckeko witvren ; hometv en yvlonkvt
hontet *ce* naoricen, mv eteropotten sulket svholwvkekaren
vketecet ;
16 *Momet* hoktarvt monkat *mekusvpkv* ehvperkuecv
Esa omēt sekaren *vketecvks ;* mvt homv heckvte vrahkv
enaken wiyyvtet ok, hompetv hvmkuse vrahkvn.
17 Mv renyupvn ohmerkv enake taranvten ecnakuecetvn
komof, vhepvkhoyvten kerratskekv ; vhericet, eturopuswvt
pvlatken, hopoyet o estomis, vkerrickv etickv oce tayan
eshecekatet ok.
18 *Hiyomet* omekv, mv ekvnhvlwe celahoye taye, totkv
es fenkan a oh awatskekos, monkat lvsten, monkat yo-
mucken, monkat hvnvcofelvn,
19 Monkat pofketv en haken, monkat opunvkv en
haken ; mv *haken* pohakvtet *mv* opunvkvn ohvtvlaken
'sem punayvkhoyekaren vpohakvten ;
20 (Momen punvttv tis mv ekvnhvlwen vcelaken omat,

cvton es nvfhoken, monkat nak fvsken ropotten es seke-
hoyvres, makan kvwvpvkeko tayvtet ok;
21 Momen *en* heckvt sehonecke mahet omen, Mosct,
Tayen cv penkalit, cv fekeket os, makvtes;)
22 Momis Sivn ekvnhvlwen, momet Hesaketvmese
wenakat em etvlofv, Celuslvme hvlwan, momet encelvlke
en sulke vhonkvtēsko taye etohkvlkan,
23 Enhvteceskv heckakvte mv *e hocefhokv* hvlwe tvlofv
ofv hoccakat en nvkvftetv, momet em mekusvpkv-cukon,
momet Hesaketvmese *este* omvlkv en Fvccecvn, momet
este fvccakat em puyvfekcv temvpokvke hahakvten;
24 Momet Cesvs etemfvccetv mucvse etenhayvn, momet
catv ohfesketv, mv Epel *tate e catv nak makvte* nake
senherake punayan a oh awatsket os.
25 E vketecvkes, mv opunayan vhepvkatskekaret;
hiyomet omekv, mv ekvnvn *aret* punayen vhepvkakat
mvnvttvkepekaten omat, pume mahvkvn, mv hvlwe vte
punayan em e fulecēn omat, *mvnvttehpēkos;*
26 Eme em opunvkv en haket momof ekvnvn nekeyicvtes;
momis hiyomat, Hvtvm vhvmkv, ekvnv tvlkusekon, momis
hvlwaten nekeyicaret os, maket etemfaccvtet os.
27 Momen heyv, Hvtvm vhvmkv, *makat*, mv nanvke
hahihocvte omakat mv nekeyihoce tayat vkuehuecvranan
oket os, mv nanvke nekeyihoceko tayat oce munkv taren.
28 Monkv ohmekketv nekeyihoceko tayat *pun* heckekv,
vrakkueckv momet em penkvlkv efvn, heromkv mv ete-
ropotten Hesaketvmesen afvcecicet, em vtotkeye tayat
ocvkeres:
29 Pun Hesaketvmeset totkv *nak* sumecicvt omekv.

SETENTVCKE 13.

Vnokeckv tecakkakvte ete'm ocatet oce munkvt ome-
kvs.

2 Este kerkvkekat evpvyetvn ce hobsvkates; mvn mo-
mecat, kerrekot encelvlke evpayat sasvtet omekv.
3 Mv svlvfkuehocan, mv vpaket ce svlvfkuehoce omēn
vkerricet, mv estemerrvkuehocan centakeu ena ofv ful-
latsket omat vkerricvkes.
4 Etepvyetv momet topv svholwvkekat este omvlkvt
vrakkueeakvr tayet *os;* momis hoktarvlke momen ete-
payakvte hoktarvlke Hesaketvmeset ohfvceecvres.
5 *Cem* fulletv *taket* evto-kunawv vnokeckv sekot *omekvs;*
momen nanvke ocatskat es ce mahlvpvtkvket *omekvs;*
Estofis ce'nkvpaket, monkat ce wihkvkos, emet makvtet
ok.
6 Momēt on, Pucaset vm vnicvt on, estet nake ev
momecan en ev penkvlekares, fekhvmket makeye te-
tayes.
7 Cem fvyatvlke, mv Hesaketvmese em opunvkv cem
punayvkvten vkerricvkes; momet em vkvsvmkv taken
svhayepvks, em fulletv em eyuksvn vkerricet.
8 Cesvs Klist pvksvnke, mucv-nettv momet meyuksv-
sekon mvrahke sekot *omes.*
9 Mvhakv mvrahrvkv momet estomahakat es ce fuliyv-
kates, hompetv mv vevkvye fullat en lopicvkekate tokon,
efeke heromkvn es yekcihocat heret omekv.
10 Altv mv oh ocan mv escukohakv veake vfvstakat
hompvkvre mv em etektvnkekan oceyes.
11 Mv nak wenahokat e catv plest enhomahtvt naor-
ketv vrahkv escukohakv veakan esceyvtet, ena taken este-
hvpo en lvpvtken nekrihocet omekv.
12 Monkv Cesvs tis, e catv mahusat este veacvken es
hayvret, *tvlofv em* vtohopke 'mvhauke topvrvn estemer-
kvtes.
13 Monkv este-hvpo en lvpvtken, em vlesketvn kvwa-
pet, emen oh vpeyvkeres.

14 Heyvmvn tvlofv like munkan ocēkot, momis ocvra-
nan hopoyēkv.
15 Monkv eme eteropotten, Hesaketvmese e hocefkvn
vkvsamet, vkvsvmkv nak emetvn estofis emvkeres, mvt
pu cukhvrpe em ettet omekv.
16 Momis est'en lopickv, momen est'en kvpickvn ce
hohsvkates; nak emkv mv omakan Hesaketvmeset es
afackuset omekv.
17 Cem fvyatvlken em vpohicet, elecvn svpvklvkes, este
e ohkerkuecvkvrane omēt cem puyvfekev take ohfvccvn
vketecaket ok, efeke es nokkicekot, momis afvcket momecv-
kvret; cen lopicvkekaret ok, *feknokket momecaken omat.*
18 Pum emekusvpvkes; nak omvlkv ohfvccv fvccusen ful-
letvn komēt, eohvkerrickv heren oceyat enhonreyet omekv
19 Momen heyvn momecatskvren ohvtvlaken *cen* ku
sapvkvyet os, senlvpkusen hvtvm cem vlvkvkaret.
20 Momen herkv en Hesaketvmeset, mv pu Pucase
Cesvs, Yvpefikv Vhecicv rakkan, pvsatkvte acnkvpvken
a kvwapvtet,
21 Etemfvccetv meyuksv-seko e catv eteropotten eme
komat momecatskvren Cesvs Klist eteropotten mv ehomv
afvcecicusan ec ofv taken vtotket, vtotketv herakat vte-
kat ofv temvpokvken ce hayvkate! vrakketv estofis
meyuksv-sekon mvn em oceksv. Emēn.
22 Momen tecakkvte toyatskat, vcahnetv opunvkvn em
etektvnecatskvren cen kusapvkis, opunvkv nvcomusen
cen hoccicvkikv.
23 Tecakk*ey*vte Temoret enrecopkvten kerrvkes; lvpken
vlaken omat, mvn vpakit ce hecvkares.
24 Cem fvyatvlke, momet mekusapvlke omvlkvn vsekv-
kes. Etvle vpokatet ece 'sekakes.
25 Heromkvt omvlkatskan ece 'pakvkekvs. Emēn.

Heyv coko Pal Etvlen *liket* Hepluvlken en hoccicvtes.

COKV CEMS

MEKUSAPVLKE OMVLKVN OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

Cems, Hesaketvmese em vtotkv, momet Pucase Cesvs Klist *em vtotkv*, etvlwv pale hokkolohkake vwahakat vseket os.

2 Tecvkkvyvte toyatskat, nake ce naorkepuece taye eskerretv mvrahrvkvn tvkpvlatkatskof, afvcketv omvlkvt's komvkvtcvs;

3 Cem vkvsvmkv eskerrat momis-kometvn hayet omat kerret.

4 Momis momis kometvt vtotketv esfvcken ocekvs, ceme temvpoke, herake, naket cen seko ce hakvkvren.

5 Estomatskis hoporrenkvn enkusapken omat, Hesaketvmese, mv encakekot, momet, Cem mvttes, kicekot, este omvlkvn emakat, em 'pohekvs, momen emvres.

6 Momis *em vkerrickv* melohlekot, vkvsvmkv ofvn vpohekvs, mv em *vkerrickv* melohlat uehvtkv melohlv, hotvle vtohken melohlicat omet omes.

7 Monkv mv estet, Hesaketvmeset nake a'men vn heckvres, kohmats.

8 Este-hunvnwv em vkerrickv hokkolat em vretv omvlkv ofv heren huerekot os.

9 Etecakkat kvncapat hvlwehocat es afvckekvs.

10 Momis este nake-ocat kvncvpe hakat *es afvckekvs*, pvhe em pvkpvke omet sumkvret ok.

11 Hvse en hiyye ocet akvwapkof, pvhen yuknicet omekv, momen em pvkpvket latkes, momen en heckv

herusat sumket os. Matvpomen este nake-ocat em vyetv ofvn sumkvres

12 Este-hunvnwv en heres momis komat eskerhoyof; eskerhoyat hoyanof, hesaketv en kvpvtokvn en heckvret ok, mv Hesaketvmese vnokecakat *ce'mvkares kice* etemfaccvte.

13 Este estomet, eskerhoyof, Hesaketvmeset es cv kerret os, mahkats. Hesaketvmese nak holwvke eskerreko tetayet omekv, momet este estomen *naorkepueckv svrahkv* eskerrekot os.

14 Momis este estomis, em eyackvt mvkerret, akueyicof, eskerhoyet omes.

15 Momof eyackvt, ofvn vfekhoniyet, holwvyeckvn heckuecet os, momen holwvyeckvt, mahof, elkvn heckuecet os.

16 Cem mvtiyvkats, tecvkkvyvte vm vnokeckvlke toyatskat.

17 Estemkv herakat vtekat, momet estemkv temvpokat vtekat hvlwe vtet os, momet hvyayvke E'rke, mvrahkv hakvte sekat, momet folotketv em vpette sekaten ahvtapket os.

18 Eme komat pu heckuecvtet os, mehenwv em opunvkv eteropotten, nak hocackvte vpvket ette enhvteceskv en hakeyvren.

19 Monkv, tecvkkvyvte vm vnokeckvlke toyatskat, este estomis pvfnen vpohicet, yvlohusen opunayet, yulohusen cvpakket omekvs.

20 Este-hunvnwv en cvpvkketv Hesaketvmese em fvccetvn vtotkekot omekv.

21 Monkv *efeke* svholwvke omvlkvn, momen holwvyeckv en sulken vpvlvtvks, momet eyasketv ofvn opunvkv vhocke cem puyvfekcv take hesahuece tetayan eenakuecvkes.

22 Momis, e emvkerre, *opunvkv* vpohicvlke tvlkekot, opunvkv momecvlket omvkes.

23 Estimvt opunvkv vpohicvt omet, opunvkv momecv tokon omat, este-hunvnwv estvkheckvn *hecet* e turofv emmunkvn hecat omet omekv.

24 E hebcet, em vyetvn ayet os, momet moman vpaken este estomet omat ehoset omekv.

25 Momis estimvt pucasseko-hueretv em vhakv temvpokan *heren* hecet, fekhonnen omat, mvt vpohicv ehosv tokot, momis vtotketv momecvt omet, mvt em momeckv ofv en hervres.

26 Estimvt ece 'pakvkat, emekusapv e omecet omis, e tulaswvn cuksakkuecekot, e feken emvkerren omat, mv este em mekusvpkv ehvperkvt omes.

27 Erke momet Hesaketvmese ehomvn emekusvpkv hvsatkuse, momet svholwvkekat heyv tes, Erkemelvlke oyevlke esyoman em estemerkv ofvn er hecet, momet ekvnv *en holwvken* esvholwvkekot e vcvyecatet.

SETENTVCKE 2.

TECVKKVYVTE toyatskat, pu Pucase Cesvs Klist vrakkat em vkvsvmkv este etemetuecet ohcatskvs.

2 *Hiyomet* omekv, este-hunvnwv, estenke-wesakvtehkv cvtokunaplanen *ocet*, accvke herateu vccet, cen nvkvftetv take ofvn vlaken, hvtvm este-hunvnwv estemerkusat, accvke svholwvken vccet vlaken omat;

3 Momen accvke here vccan vrakkuecet, Yvmvn heran likvs, kicatsken, momet este estemerkusan, Vsvn huervs, monkat, Cv'le vm ohhuerickv elecvn likvs, kicatsken omat;

4 Este etemetuecet etefullatskeko haks? momet fvccecvlke vkerrickv hervkeko ocet ce hakvkeko haks?

5 Pohvkes, tecvkkvyvte vm vnokeckvlke toyatskat, este

estemerkakuse ekvnvn fullat vkvsvmkv ofvn nake-ocvken *hayet*, momet etvlwv *Hesaketvmese* vnokecakan. Ce'mvkares, kice temfaccvte epucasvlke hakvkvren Hesaketvmeset enhopoyvtet omeko haks?

6 Momis este estemerkakan enhomecatskvtet os. Este nake-ocvlke ce'stemerrvkuecet, ohfvcceckv ohliketv ehomv ce svpvklecvket omeko haks?

7 Mv hocefkv vcakat ec oh huehhokvten tvklecaket omeko haks?

8 Momis, Nakhocce vcvkvyen, vhakv mekkvke 'mvhakv omat, Cem vwolicvn e vnokecetskat etvpomen vnokecvs, makat, esfvcecatsken omat, heren momecatsket os.

9 Momis este etemetuecatsken omat, naorketvn momecatsket os, vhakv eteropotten naorkvlke toyatsken ec ohkerkuecvket os.

10 Estimvt o estomis, vhakv omvlkvn vfastis, hvmken kacen omat, omvlkvn kvce omet hueret os.

11 Hoktahretskvs, makat, matat, Elehcetskvs, makvtet omekv. Monkv hoktaretskeko estomis, elecetsken omat, vhakv-kacvt hueretsket os.

12 Pucasseko-hueretv em vhakv eteropotten ohfvccvrane omēn opunayet, momecvs.

13 Merkvn heckuecekatet merkv en heckekon ohfvccehocen; momen merkvt ohfvcceckv vnrvpen afvcket omekv.

14 Tecvkkvyvte toyatskat, estimvt vtotketvn ocekot, Vkvsvmkvn ocis, maken omat, naken en lopicet ome haks? Vkvsvmkvt hesayece taye haks?

15 Tecakkakvte hunvnwv hvmket, monkat tecakkakvte hokte hvmket, enatvlkvranuset, momet nettv vrahkv hompetv enkusapket on omat,

16 Momen hvmkvtekatskat kicaket, Herkv ofvn vpeyvks, ce lekuthvket, momet ce fvckvkekvs; momis nake ena en lopicvke tayat emakatskekot, naken lopice haks?

17 Matvpomen vkvsvmkv vtotketvn ocekon omat, entvlkuset omet, elet os.

18 Momes, Cemet vkvsvmkvn ocetsken, vnet vtotketvn ocis, cem vkvsvmkvn cv hecicvs, cem vtotketv sekon, vneu vm vkvsvmkvn ce hecicares, vm vtotketv eteropotten, este-hunvnwvt make wites.

19 Hesaketvmese hvmkuset likes, komet, vkvsametsket os, heren momecetskes, *mv vkvsametskat;* puyvfekcv holwvhokat tis vkvsamet, fekekaket omes.

20 Momis, Aeha, este ehvperkv toyetskat, vkvsvmkv vtotketv sekat elet os, kerretvn kometsket o haks?

21 Eplehame pu'rke e'ppuce Iseke altvn oh wvkecet, Hesaketvmesen emvranof, vtotketv eteropotten este-faccv en hueretvn hueret omekvt haks?

22 Hecetsket os, vkvsvmkv vtotketv vpvke vtotkvte, momet vtotketv eteropotten vkvsvmkv temvpoke hakvtes.

23 Momen Nakhocce esfackvtes, hvmmakat; Eplehamet Hesaketvmesen vkvsamvtes, momen *Hesaketvmeset* em *vkvsvmkvn* fvccetvn omecvtes, momen Hesaketvmese en hessen kihocvtes.

24 Monkv hecatskes, estet, vkvsvmkv eteropotte tvlkekon, vtotketv eteropotten este-faccv en hueretvn hueret os.

25 Matvpomen Lehap, hoktarv *tate,* opunvkv esfullvlken evpahyet, etin vtotakof, vtotketv eteropotten este-faccv en hueretvn hueret omekat haks?

26 Monkv ena puyvfekcv vpvkekat elat etvpomen vkvsvmkv vtotketv vpvkekat elet os.

SETENTVCKE 3.

Etecvkkvyvte toyatskat, mvhayvlke sulket ohmatskvs, svhere mahen ec ohfvccehocvranvkat kerret.

2 Omvlkeyat nanvke sulke ofvn naorkeyet omekv; esti-

mvt opunvkv ofvn naorkekon omat, matat este-hunvnwv temvpoket omet, ena omvlkvn cuksakkuece tayet os.

3 Hecvkes, corakko e cukwv cuksakkvn cuksakkueceyet os, pum vkvsvmvkvren, momet ena omvlkvn folotecice-yet os.

4 Hecvkes, perro-cuko matvpomen, rvkrvketvt ont omis, momet hotvle yekcakat es vtohkis, estvmin em fvyatv komat semfvyatkv cotkusis es folotecihocet os.

5 Matvpomen etulaswv enalvcce cotkuset os, momet ekvsamet nake rvkrvken 'sopunayet os. Hecvks, nake rakke mahis totkv cotkusat vhetecet os.

6 Momen etulaswv totkvt omet, ekvnv holwvyeckv es *fvcke* tes; etulaswv pu'nalvcce vpvke hiyomet os, ena omvlkvn vhopanet, wenaketv en nekeyetvn vhetecet os, momet estemerkv-hutet vhetecet os

7 Nake ele-ostvkusat, fuswv tis, cetto tis, uehvtkv vk fullat tis, mvrahrvkv omvlkvn yvmvsvkuehocet, yvmvsv-kuehocvtet omekv.

8 Momis etulaswvn estimvt yvmvseceko tayes, nak hol-wvke fvyvthoyeko tayet, fenenv es fvcke tes.

9 Mvn Erke Hesaketvmesen es vkvsamet, momet mvn este Hesaketvmese vhake hocackvten es tvhikeyet os.

10 Vkvsvmkv tvhiketv tis ecukwv matan esossaket os. Tecvkkvyvte toyatskat, heyv nanvke momvranekot os.

11 Uekiwv mata a fihnat uewv heren uewv home tepaken a fihnece te?

12 Tecvkkvyvte toyatskat, ke-rakko olefv emette ettuece taye haks? momen pvrkofvkv ke-rakkon ettuece taye haks? monkv uekiwv ueokcvncvmpv, uewv herat tepaken a fihneceko tayes.

13 Estimvt ece 'pakvkat hoporrenet, nakkerret ome haks? vretv herat aossen hoporrenkv en yvmasketv ofvn em vtotketvn heckvkuecekvs.

14 Momis vleskvpkv homo etepoyetv tepakat ce feke ofvn ocatsken omat, e ekvsahmatskvs, momet mehenwv vnrvpet lvkisatskvs.

15 Heyv hoporrenkv hvlwe ahvtapkekot omes, momis ekvnv enaket's, enavpeswv enaket's, puyvfekcv holwvke omet os.

16 Estvmvn vleskvpkv tepoyetv tepakat ocat, mvn tehvnkv momet vtotketv holwakat vtekat ocet omekv.

17 Momis hoporrenkv hvlwe ahvtapkat, enhvteceskvn hvsvtket, momet tenherkepuecet, yvmaskuset, vkvsamuset, emette herakat merkv tis es fvcket, este etemetuececekot, heren e omecekot omes.

18 Momen herkv hayakat fvccetv emette herkv ofvn fokayaket os.

SETENTVCKE 4.

Horre etepokv tepakat ece 'pvkvkat estvmin a awe haks? Yvn a aweko haks? Cem eyackv take ce'nalvcce ofv tepoyakan *a aweko haks?*

2 Ce yacvket, ocatskekot os. Elecatsket os, momet ocetv ce yacvket, cen heckvkeko tayet os; tenrapet etepoyatsket os, momis ocatskekot os, vpohatskekokv.

3 Vpohatskes, momis cen heckvkekot os, cem afvcketv taken oh sumecicvranet, mvtten vpohatskekv.

4 Hunvntake hoktarvlke, hoktvke hoktarvlke esyomatskat, yvmv ekvnv en hesse vretv Hesaketvmese vnrvpkvt omat kerratskeko haks? Monkv estimvt ekvnv en hesse haketvn komen omat, Hesaketvmese vnrapvt os.

5 Puyvfekcv epu 'pike likat vleskvpkv oren eyacet os, Nakhocce makat ehvperkvn maket os, komatske haks?

6 Momis herkv ohvtvlvken emet os. Monkv Hesaketvmeset ekvsamat vnrvpet omet, efeke ofv kvncapusat herkvn emet os, maket os.

7 Monkv Hesaketvmese elecvn svpvklvkes. Puyvfekcv
holwakat vnrvpvkes, momen cen letkvres.
8 Hesaketvmesen vnakuecvkes, momen ece 'nakuecv-
kvres; naorkvlke toyatskat, cenke taken hvsvthicvks,
momen vkerrickv hokkolicatskat, ce feke taken hvsvthv-
ken hahicvks.
9 Ce feket cen nokhokusekvs, momet wahoket, hvkih-
hokvkes; cem vpelkv taket waketv hakekvs; afvcketvt
feknokketv hakekvs.
10 Hesaketvmese ehomvn e kvncvpuecvkes, momen ce
hvlwecvkvres.
11 Tecakkvte toyatskat, holwvken etopunvyehcats-
kvs. Estimvt tecakkvten holwvken opunvyecet, tecak-
kvten ohfvccecat, vhakvn holwvken opunvyecet vhakvn
ohfvccecet os; momis vhakvn ohfvccecetsken omat,
vhakv vfastv momecv tokot, vhakv ohfvccecvt omets-
kes.
12 Vhakv estemv hvmket, hesayece tayet, momet sume-
cice tayet liket os; este etv ohfvccecetskat, estimv to-
yetske haks?
13 Tokvs hiyomat, Mucv-nettv monkat vpvksen mv
tvlofvn vpeyet, ohrolope hvmken fekhonnet, wiyyet,
neset, 'se ohvtvlvyeyvres, makatskat;
14 Vpvksen nake estomvranat kerratskekofvt. Cen
hesaketv nake te? Hopere, estomusen heciket, sumkat
tes.
15 Momat, Hesaketvmeset komen omat, hesahokeyet,
heyvn *momecet*, monkat mvn momeceyvres, makvranats-
ket os.
16 Momis hiyomat cem ekvsvmkvtake ofvn ece 'fackv-
ket os; afvcketv mv omat omvlkvt holwvket os.
17 Monkv mv herat momecetvn kerret, momecekat,
holwvyeckv em ocet os.

SETENTVCKE 5.

Tokvs hiyomat, nake ocvlke toyatskat, estemerkv ec oh yicvranvkan es hvkihhoket, wabokvks.

2 Nake ocatskat lekwvke hahken, cem accvkeu sukehtvt loket os.

3 Cen cvto-kunaplane take, momet cen cvto-kunaphvtke vhopvnkvket os, momen mv vhopvnkakat ohkerkueckv ece'nrvpvke tares, momet totkv omet ce'navpeswvn pvpvres. Nettv espokakat nakockv en sulecatskvtet os.

4 Hecvkes, vtotkvlke cem ecvpofv taken wucutakvte en feketv em fekhonnicatskvtet ahuehken, wucutakvte en huehketvt Sapeot en Hesaketvmese e hvckon 'sen ceyvtet os.

5 Afvcketv ofvn ekvnvn fullet, yvmahkuecvlke toyatskvtes; vpespvsatkv nettv omen ce feke taken hompicatskvtes.

6 Este-faccvn ohfvccecet, elecatskvtes, ece'nrvpekot oman.

7 Hesaketvmese em vlvketv oren momis komvks, tecakkvyvte toyatskat. Hecvkes, cvpofv vhecicv ekvnv emetten emehaket, hofunen momis komet emehaken, oske hvten hvtapket momet yupv hvtapkat en hecket os.

8 Cemeu momis komet, ce feketaken yekcvkuecvks, Hesaketvmese em vlvketv vwolicet omekv.

9 Tecakkvte toyatskat, etem encahkatskvs, ec ohfvccekaren; hecvkes, fvccecvt vhauke ehomvn hueret os.

10 Tecvkkvyvte toyatskat, owalvlke, Hesaketvmese e hocefkv ofv opunahoyvte, momis komet, momet vkvsamusen estemerrihocvte ocat, vhayetvn ocvkes.

11 Hecvkes, momis komet estemerkvn kvwvpakat afvckakes, komeyet os. Cop momis kome ayvten pohatskvtet os. momet Hesaketvmese nakkomat hecatskvtet os; *este* em merruset, merkv es fvcket omat.

12 Momis tecvkkvyvte toyatskat, nanvke omvlkv en hoyanat, Hesaketvmese e hocefkv ehvperkvn punahyatskvs, hvlwe es hocefekot, ekvnvu es hocefekot, nake etv estomis es hocefekot; momis henka maketskat henka tares, momen monkos maketskat monkos tares, ohfvcceckv ce'k pvlvtkvkekaren.

13 Ece 'pakvkat hvmket estemerket on omat, mekusvpekvs. Estimvt afvcket on omat, esvkvsvmkvn yvhikekvs.

14 Ece 'pakvkat hvmket enokket on omat, mekusvpkvcuko vfastvlke en huehkahken, Hesaketvmese en hocefkv ofvn olefv nehan es em vfeyaket, oh mekusapvkekvs.

15 Momen vkvsvmkv mekusvpkvt enokkat hesayecen, Hesaketvmeset a huericvres, momen naorketvn vfastvten omat, enkvpvkvkvres.

16 *Etem* mvttecatskvten etem e ohkerkuecet, etem emekusvpatskvres, cem wikvkvren. Este-faccv em emekusvpkv yekcetv ocat sulken momecet os.

17 Elivs este-hunvnwv pum munkv etvpomet omvtes; momet osikats komet, heren mekusapvtes; momen ohrolope tutcenen hvse epaken ekvnv oh oskolekates.

18 Momen hvtvm emekusahpen, hvlwet osken ehmen, ekvnvt emetten hayvtes.

19 Tecakkvte toyatskat, hvmkvtekatskis mehenwvn enkvpaket, em matten omat, momen hvmket afulecicen omat,

20 Heyvn kerrekvs, estimvt em vretv em mvttat naorkvn afulecicen omat, elkv enkvpvken est em puyvfekcvn hesayehcet, naorketv sulken ehvres.

COKV MEKUSAPVLKE VTEKAT

PETV OHTOTVTE ENHVTECESKV.

SETENTVCKE 1.

PANTVS, Kelesev, Kapvtosev, Esev, Pirenev esyoman
tvleporvlke hvmecicakat,
2 Erke Hesaketvmese en homv-kerretv vcvkvye, Puyv-
fekcvt vcacvke hayat eteropotte, mapohickv momen
Cesvs Klist e catv ohfesketvn enhopokvten Petv, Cesvs
Klist em vpastel oh*totakes:* Heromkvt cem ocen, momen
herkvt cem ohvtvlakvkekvs.
3 Pucase Cesvs Klist E'rke, momet en Hesaketvmesen
vrakkuchocekvs; mvt em merkv sulkat vcvkvye Cesvs
Klist pvsatkvte enkvpvke akvwapvte etehoyvnen, hvtvm
enhonrkv hesakat oren pu heckuecvtet,
4 Nake hopvnkeko taye, svholwvkeko, momet sumkv-
raneko hvlwe-tvlofv ofv epucashoyvranat,
5 Centake vkvsvmkv eteropotte vhesaketv oren Hesake-
tvmese en yekcet ece 'cayecvken, oketv espoke omof
heckuehocvranatet, cen hericvkhoyvkvtet os.
6 Mvn es ece 'fackusvket os, hiyomat vhofune mahekon,
nake es ce kerhoyat sulke mahe eteropotten ce feknok-
hoket o estomis, mvt momvranat tvlket on omat;
7 Momet cem vkvsvmkv take eskerhoyat cvtokunaplane
sumke *taye eskerhoyat* sem vcake estvmahet omet, totkvn
eskerhoye estomis, Cesvs Klist e heckuecof, vkvsvmkv,
vrakketv, rakketv esyomat oren eshechoyvren:
8 Mv hecatskvte seko estomis, vnokecet, hiyomat

hecatskeko estomis, mv ofvn vkvsamet, afvcketv onayēsko
tetaye, momet hvyayvke es fvcken es ece 'fackvket
os:
9 Nake cem vkvsvmkv take vhecat, *cem* puyvfekcv *take*
vhesaketvn cen heckvket.
10 Owalvlke heromkv ec oh *vlvkvranat* ohfvccv owa-
lakvtet, Klist em Puyvfekcv emetake ofv likat, Klist em
estemerketv, momen vrakketv yupvn ocvranan ohker-
kuecof, nake momet oketv estomen okvten hopoyet,
11 Mv vhesaketv ohfvccvn vpohet, hericet ohelentakvtet
os.
12 *Heyvn* mvn en kerkuehocvtet os, mv nanvken hiyo-
mat Puyvfekcv Vcakat hvlwen atothoyvte etehoyvnen
opunvkv-herv es cem erkenvkakat cen kerkuecaken, eme
vrahkv tokon, pume epu 'rahkvn vfvstakvtes; mv nanvke
encelvlket kerretvn em vlostaket os.
13 Monkv cem vkerrickv take em etetackvn wvnawicet,
ce mahlvpvtket omet, heromkv Cesvs Klist e heckuecof
es cem vlvkvranan en nene hecet, meyuksicvkvtcvs;
14 Hopuetake apohicvke omēt, nak kerratskekvnke
omof eyackv *ocatskvte* vcvkvyen e hayekot;
15 Momis, mv ce'nhuehkvkvtet hvsvtkat etvpomen
centaket fulletv estomis omvlkv ofvn hvsvthvket omvkes:
16 Vne *cv* hvsvtket omekv, ce hvsvthvket omekvs,
maket hoccet omekv.
17 Momen, Erke, mv este etemetuecekot, este em
vtotketv vcvkvye vlken ohfvccecat oh huehkatsken omat,
yvmvn fekhonnatskat em oketvn penkvlkv ofvn yvmah-
kuecvkes:
18 Nake hopvnkake taye, cvtokunaphvtke, monkat
cvtokunaplane *omakat* tokon,
19 Momis Klist, yvpefikuce nake holwvke, monkat
svholwvke oceko, e catv vcakat eteropotten cem fulletv

take ehvperke, ce'rkvlke tate *cen heckvkvte* aenkvpvken
pvlken ce neshoyvkvtet omat kerratskekv;
20 Mehenwvn ekvnv vliceckv seko emunkof mvt homv
melhoyvtet os;
21 Momis heyv oketv espokakat ofvn *ceme* ece 'rahkv
taken, mv eme eteropotten Hesaketvmese pvsatkvte
enkvpvken akvwahpet, vrakketvn emvten oh vkvsamats-
kat; cem vkvsvmkv momet cem enhonrkv taket Hesa-
ketvmese ofv ocvren e heckuecvtet os.
22 *Vhericet* efeke hvsvtkat aossen yekcen ete 'nokeevkes,
Puyvfekcv eteropotten; mehenwetv em apohickv ofvn
tecakkakvte mehenwusen vnokeeatskat oren cem vkerrickv
taken hvsvthicatskekv:
23 Nerkv hopvnke tayat tokon, *nerkv* hopvnkeko tayat
etehoyvnen svnvcomv heckatsken, Hesaketvmese em
opunvkv hesake estofis oce munkat etehoyvnen.
24 Enavpeswv vtekat pvhe omēn, momen este en
rakketv omvlkv pvhe em pvkpvke omēt omekv. Pvhet
yuknen, em pvkpvket lvtkepet os;
25 Momis Hesaketvmese em opunvkvt estofis oce
munkvt omes. Momen heyvt *mv* opunvkv tes, mv
opunvkv herv ofvn cem erkenvkhoyat.

SETENTVCKE 2.

Monkv holwvyeckv omvlkv, mvkerretv omvlkv, here e
omeckv, vleskvpkv momet *est'* opunvyeckv holwvhokat
omvlkvn etvn ocet,
2 Hopuetakuce hvte heckakat omēt, opunvkv epese
mahhen komvkes, mvn es ce mahvkvren;
3 Pucase heromet omat lasatskvten omat.
4 Emen, cvto hesakat, estet mehenwvn vhepvkaken,
momis Hesaketvmeset enhopoyvte vcakan, a oh awet,
5 Centakeu *Hesaketvmese ehomv* nanvke ematskat puyv-

fekcv enauvkc, Cesvs Klist eteropotten Hesaketvmesc
afvcecice taye ematskvren, cvto hesahoke omēt, puyvfekcv
cuko hahoyat, plest em wiketv vcake toyatskes.
6 Hecvs, Sivn ofvn kvnowv cvto em ekv enhopoke,
vcaken licis; momen estit mvn oh vkvsamat vlsehohcekos,
maket Cokat ofvn hoccet omekv.
7 Monkv centake vkvsamatskat, cem vrakkvket *os*,
momis apohicvkekat, mv cvto tohtarvlke wikakvte,
matvwvt kvnowv em ekv hakes,
8 Momet cvto elentappueckvn, momet cvto esemmvtte-
tvn *em ocvket os*, mv apohicvkeko opunvkvn oh elentap-
pakan *okis;* mvn ohmelhoyvtet omen.
9 Momis centaket este enhopoke, plest em wiketv
mekkvlke omvkēt, etvlwv vcake, este *Hesaketvmese*
eenakuecvte tovatskes, mv yomucke asosset en hvyayvke
estomahan esceyet ce'nhuehkvte en heretv *cahmelikvn*
kerkuecatskvren:
10 Oketv hoyanvte ofvn, etvlwv tokatet, momis hiyomat
Hesaketvmese em etvlwvt; merkvt *cen* heckvkekatet,
momis hiyomat merkvt *cen* heckvket os.
11 Vnokeckusatskat, *cen* kusapvkis, tvleporvlke momet
cuneckvlke omatskat, enavpeswv em eyackv take puyv-
fekcv vnrvpen tepoyakat enkvpvken e en hvlvtvkes;
12 Centilvlke em etenrvwvn cem fulletv take heret
omen; momat holwvyecvlke *ec* omecvket vnrvpen ec
opunvyecaket omis, *Hesaketvmese* en cukoperickv nettv
orof, *cem* vtotketv herakan hecakat omecicen Hesaketv-
mesen vrakkuecvkvren.
13 Pucasc vrahkvn est' em wiketv vtekat elecvn svpvk-
lvkes; mekko *omvlkv* en homahtvt ot omēt,
14 Monkat evpayvlke mekkot, holwvyecvlke estemerrv-
kuecvkvren, monkat heren momecakat vrakkuecvkvren,
vtotat omaken omat, *em apohicvkes;*

15 Heren momecatskat eteropotten este hoporrenekvlke nakkerrvkekan cvyvyicatskvren Hesaketvmeset komat tok.

16 *Ce* pucassvkekot omis, pucasseko hueretv holwvyeckvn esohrvnkvn hayekot, momis Hesaketvmese em vtotkvlke omēt *svpvklvkes.*

17 *Este* omvlkvn vrakkuecvkes. Etecakkakvten vnokecvkes. Hesaketvmesen em penkvlvkes. Mekkon vrakkuecvkes.

18 Vtotkvlkē, ce pucasvlke, hervke, yvmvskakat tvlkusekon, momis holwvyecakat tis em apohicvkes, penkvlkv 'somvlkvn.

19 Eohvkerrickv Hesaketvmese ohfvccv vrahkvn estehunvnwvt, fvcceko estemerrihocen, estemerkvn kvwapen omat, heyvt *Hesaketvmesen* afvcecicet omekv.

20 *Hiyomet* omekv, vkvsvmkv estomet oce haks, cen naorketv take vrahkvn ce nvfhokvken, momis komet kvwvpatsken omat? momis heren momecatskis, *mv vrahkvn* ce 'stemerrihocvken, momis komet kvwvpatsken omat, heyvt Hesaketvmesen afvcecicet os.

21 Heyvn ec ohhuehhokvtet omekv: Klist tis, es pum vhopakvn *pum* wiket, elehvpon oh *yvkapet* vcvkfullatskvren, pum estemerkvtet ok:

22 Mvt naorketvn momece sekon, mvkerretv e cukwv ofvn eshechoyekates:

23 Mvt tvklehocof pvlecekates, estemerkof, Ce 'stemerricares, makekot, momis mv faccuse ohfvccecan em *e* wikvtes;

24 Eme mahusat eton oh *vtarket* e'na ofv pun naorketvn kvwapvtes, pumet naorketv ohfvccvn pvsatket, fvccetv ohfvccvn hesahokeyvren; momen eme rukafhoyvte eteropotten cem wicehocvtet os.

25 *Hiyomet* omekv, yvpefikv etehoske fulle omatskvtes,

momis hiyomat cem puyvfekcvtake Vhecicv, momet Ohvfastvn ohfulecatskvtet os.

SETENTVCKE 3.

MATVPOMEN, ehitake toyatskat, ce 'hetaken em apohicvkes, momat opunvkv em apohicvkeko svset on omat, opunvkvt omecicekon, ehitake em vretv eteropotten epohoyvren:

2 Cem vretv hvsatkuse penkvlkvt vpvken hecakof.

3 Mv 'sem enehickv onvpv ocat, ekvesse hotvnkv, monkat cvtokunaplane es fulletv, monkat vcevken vccakat ohmates;

4 Momis efeke *ofv* este ehke, 'sem *enehickv* hopvnkeko taye, puyvfekcv yvmvske, momet mahlvpatkuset, mv Hesaketvmese ehomv vcake mahat *omekvs.*

5 Hofonof hoktvke vcacvke, mv Hesaketvmese enhonrakat, e hetaken em apohicet, hiyomēn e nehicakvtet omekv.

6 Matvpomen Selet, Eplehamen, pucasen kicet, em apohicvtes; *momen* centaket e'chustake toyatskes, heren momecet, penkvlkv estomen es ce penkvlvkekon omat.

7 Matvpomen ehetake toyatskat, hokten, nake vcvnkv yekce mahekat omēn, momen etepvket hesaketv en heromkvn epucasvranatsket omēn vrakkuecet, kerretv vcvkvyen vpvkvkes; cem mekusvpkv taken mvnvttekaren.

8 Espokat, ete'm merret, vkerrickv hvmkusen omvlkatskat *ete'm* ocvkes; *est'* em merruset, en yvmaskuset, etecakkake *ete 'nokecvke* omēn vnokecvkes:

9 Holwakan holwvken vyoposkekot, momet tvkleckvn pvlken tvklecekot; momis pvlhvmken merkv opunvkv min *punvyvkes, Hesaketvmeset* heyvn ec ohhuehkvkvtet omekv, ohmerretv epucasatskvren.

10 *Hiyomet* omekv, estit hesaketv vnokecetv, momet

nettv herakan hecetvn komen omat, holwakat enkvpvken
e tulaswvn, momet mvkerretvn punayvkekaren e cukhvr-
pen en hvlvtvranet omekv:
11 Holwakan enkvpaket, heran momecekvs; herkvn
hopoyet, vcvkvyekvs.
12 *Hiyomet* omekv, este fvccakan Pucase en renakvt oh
ocen, e hvckot em mekusvpkv taken en *haukaket os;*
momis holwvke momecakan Pucase e turofvt vnrvpet *os.*
13 Momen nak heran vcvkvpeyvlket omatsken omat,
estit holwvken ce 'stomecvkvr haks?
14 Momis fvccetv vrahkvn ce 'stemerkvken omat, cen
hervkes; momet em penkvlkvn em penkvlekot, momet
fekhervkekot ohmatskvs.
15 Momis Pucase Hesaketvmesen ce feke take ofvn
vcvyecet, estimvt o estomis, Naket omecicen mv enhonrkv
ec ofv take oce haks? maket cem 'pohvken omat, yvmvs-
ketv penkvlkv tepakat vpvken em vyoposketvn estofis ce
metetakvket *omekvs:*
16 Eohvkerrickv heren ocet; momat holwvyecvlke
omecet, holwvken ec opunvyecakis, cem fulletv take here
Klist ofv ocan tvklecakat vlsvkvren.
17 Holwvke momeckv vrahkv tokon, here momeckv
vrahkv ce 'stemerrvkuchocvre mit heret omekv, Hesa-
ketvmeset momēn komen omat.
18 Klist tis, enavpeswv ofv elehocen, momis Puyvfekcvt
wenahuecen, fvccat fvccvkeko vyoposket, Hesaketvmesen
a 'sep oh vtvret, vhvmkvn naorketv vrahkvn estemerkvtet
omekv:
19 Momet mata *Puyvfekcv* eteropotten puyvfekcvlke
cuko-yekcv vtehkan em erkenakvtes;
20 Mvt hofonof apohicvkekot omvtes, vhvmkv Hesa-
ketvmese em momis kometv hofunat mehake Nov en
nettv take ofvn perro-cuko rakkon hahoyof, mvn vtehket

este nvcomuset, cenvpaken okis, uewv etehoyvnen he-
sahoket omof.
21 Mv vhaket, (enavpeswv svholwakat vkueyickv tokon,
momis eǫhvkerrickv here Hesaketvmese ohfvccv em
vyoposketvt,) paptiskvn *okis*, hiyomat pu hesahuecet os,
Cesvs Klist aenkvwvpketv eteropotten;
22 Mvt hvlwe tvlofvn̥ ecehyet, encelvlke momet ohfvn-
ketv *ocakat*, momet yekcetv *ocakat* eme elecvn svpvkle-
hocen, Hesaketvmese em vkvpervn liket os.

SETENTVCKE 4.

Monkv Klist epu 'rahkvn enavpeswv ofvn pum estemer-
kvtet omekv, centakeu mata vkerrickvn setepokvn
cvwvkes; estit enavpeswv ofv estemerkvten *omat* naor-
ketvn wikvtet omekv;
2 Momat oketv enavpeswv ofv *em* vhoskan este em
eyackv take vcvkvye ohvtvlakat *vrekot*, Hesaketvmese
nake komat vcvkvyen vrvren.
3 *Hiyomet* omekv, *pun* hesaketv yvmahkueceyvte, mv
omof, hoktarkv, *enavpeswv em* eyackv take, hackv,
eshvyvtketv, tohkvlke *pvrko-opuswv* esketv, momet nakv-
hake emekusvpkv holwvhokat ofvn fullēt, Centilvlke
nak komakan vtotkeyvtet pum etetayes.
4 Mv *nak holwvhokat* ohfvccvn, vpvkaket mata yvmah
kueckv rakkan oh vpeyatskekat estomahes komaket os,
holwvken *ec* opunvyecet:
5 Mvt wenahokat momet pvsatkvten ohfvccecetv mete-
take *huerat* ehomvn e ohkerkuecvkvres.
6 *Hiyomet* omekv, heyv vrahkvn opunvkv-hervn pvsat-
kvten em erkenvkhoyvtes, este vcvkvye enavpeswv ofvn
ohfvccehocen, momis puyvfekcv ofv Hesaketvmese vcv-
kvye hesahokvren.

7 Momis nanvke omvlkv em eyuksvt vwolices; monkv
emahlvpatket omet, mekusvpkv oren vketecvkes.
8 Momen nanvke omvlkv esemuntalat vnokeckv yekcen
ete'm ocvkes; vnokeckvt naorketv sulken ohranet omekv.
9 Etencukoperickvt ecakv sekon cem etenrvwv taken
ocekvs.
10 Este vtekat nak emkv en heckvte vcvkvyen *matv-
pomen* matan ete'mvkes, Hesaketvmese en heromkv
cahmelikv vfastvlke herakat omēn.
11 Estimvt o estomet punayen omat, Hesaketvmese em
opunvkvn *'sest' em punaye* omēt *punayekvs;* estimvt
nake vfastet on omat, yekcetv Hesaketvmese emvte aossat
vcvkvyen *momecekvs;* momat Hesaketvmesen Cesvs Klist
eteropotten nanvke omvlkv ofvn vrakkuehocvren; mvn
vrakketv yekcetv tepakat estofis meyuksv-sekon em
ocekvs. Emén.
12 *Vm* vnokeckatskat, mv totkv omēt es ce kerrvkat
ohfvccv nak estomahet ep oh latket os, *komet*, estomahet
os, kohmatskvs;
13 Momis afvckvkes, Klist em estemerketv take eten-
kvwapvlke toyatskekv; momat en hvyayvke heckof,
centakeu afvcketv rakken es ece 'fvckvkvren.
14 Cesvs Klist e hocefkv vrahkvn holwvken ec opu-
nvyehocvken omat, cen hervkes; Hesaketvmese momet
rakketv em Puyvfekcvt ec oh fekhonnvket omekv; eme-
taket on omat, *Hesaketvmesen* holwvken opunvyecakes,
momis centaket vrakkuecatsket. omes.
15 Momis hvmkusatskis, estelecvt, monkat horkopvt,
monkat holwvke momecvt, monkat este eti enanvke 'sem
e naorickv omēn es ce 'stemerikats.
16 Momis *estimvt* emekusapvt omat omecicen *estemer-
rihocen* omat, vlisats; momis heyv vrahkvn Hesaketv-
mesen vrakkuecekvs.

17 Ohfvcceckvt Hesaketvmese en cukon es vlicecvranat
oketv *vlvket* omekv; momen pumen es epu *'licecen* omat,
mv Hesaketvmese em opunvkv-herv apohicvkekat em
eyuksv nake tar haks?
18 Momen en yekcusen *este* faccvt hesaken omat, este
naorkv momet mekusvpckat estvmvn huervr haks?
19 Monkv mv Hesaketvmese komat vcvkvyen estemer
kakat here momeckv ofvn em puyvfekcv taken *Hesaketv-mese*, Hayvte heroman em wikvkekvs.

SETENTVCKE 5.

Mekusvpkv cuko em fvyatvlke ece 'pakvkan, vneu mv
toyvyat, momet Klist em estemerketvn a en kerrvt,
momet hvyayvke heckvranan etemesv toyvyat, emvcahnv-kvyet os;
2 Hesaketvmese en *yvpefikv* ece 'pake fullan hompv-kuecvkes, ec ohyekcihocekon, momis vkvsamuset; vles-ketv ofv nake seohvtvlvyetv vrahkv tokon, momis vker-rickv metetakuse aossen ohvfastet;
3 Momet vhecickv *Hesaketvmese* cem wikvkvte e
pucasvlke omēt omekot, momis mv *yvpefikv* fullat 'sem
vhopakvt omvkes.
4 Momen yvpefikv Vhecicv homahtvt e heckuecof,
kvpotokv-vcake hvyayvke, sumkeko tayat cen heckvkvres.
5 Matvpomen esmvnettakatskat, es *cem* vculakat elecvn
svpvklvkes. Momes, omvlkatskat ete'm apohicet, efeke
kvncvpkvn accvkes; Hesaketvmeset ekvsvmakat vhepa-ket, efeke ofv kvncvpakusan heromkvn emaket omekv.
6 Monkv Hesaketvmese e'nke yekcat elecvn e kvncv-puecvkes, oketv orof ce hvlwecvkvren.
7 Es cem enaorickv omvlkvn emen oh wvkecet, emet
ce moskomet omekv.
8 Emahlvpvtket, vketecet omvkes; ce'nrapv puyvfekcv

holwakat, este-papv hebke omēt, estimv loke tayat
hopoyet aret omekv :
9 Mvn vnrvpvkes, vkvsvmkv ofv yekcen svpaklet, ce
tecakkake ekvnv fullat ofv mata estemerketv esfvcken
ocvket omat kerret.
10 Momen heromkv omvlkv en Hesaketvmeset, mv
Cesvs Klist etehoyvnen en hvyayvke meyuksv-sekan ep
oh huehkvtet, vkocoknusen ce'stemerikvkof, yekcen ce
svpvklecet, ce yekcvkuecet, vkueyihoceko tayen, momet
temvpoken ce hayvkate.
11 Emen vrakketv momet yekcetv estofis meyuksvsekon
em *ocekvs*. Emén.
12 Selfenvs, ce tecakkvte heromat *tis omes* komvyat,
es *cem ayvranen*, *cem* vcahnet, momet heyv heromkv, mv
ofv svpaklatskat, Hesaketvmese en heromkv mehenwat
tes, *maket* akerrit kococknusen hoccihcis.
13 *Mekusvpkv-cuko* Papelvn *likat*, *ece* 'pvkvke enhopo-
kvtet ece 'sekaket os, momen Makvs cv'ppuceu *ece 'seket
os*.
14 Vnokeckv afvnketvn 'sete 'sekvkes. Klist Cesvs ofv
svpaklatskat omvlkv herkvt cem ocvkekvs. Emén.

COKV SVHOKKOLAT MEKUSAPVLKE VTEKAT

PETVT OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

Simvn Petv, Cesvs Klist em vtotkv, momet em vpastel
toyvyat, mv Hesaketvmese momet pu Hesayecv Cesvs
Klist em fvccetv eteropotten vkvsvmkv vcake *oceyat* epu
'pvkake matan eenakuecakvten oh*totakis*:
2 Heromkvt cem ocvkekvs, momen herkv Hesaketvmese
momet pu Pucase Cesvs kerretv ofvn cem ohvtvlakvkekvs,
3 Hvyayvke momet vretv heran mv pu'nhuehkvte ker-
retv eteropotten nanvke hesaketv momet Hesaketvmese
em apohickv ohfvccv *ocakat* omvlkvn Hesaketvmese en
yekcetvt pu'mvte etvpomen:
4 Mv *nanvke* eteropotten setemfvccetv rvkrvke momet
vcacvke mahen pu'mhoyet omes; momat enavpeswv
eyackv etehoyvne hopvnketv ekvnv ocan mvnvttehpet,
Hesaketvmese em munkv etemesvlke toyatskvren.
5 Momen heyv ohvpakat, vketeckv omvlkvn ocet, cem
vkvsvmkv taken heretvn *ohvpayet*, *cen* heretv *taken*
nakkerretvn;
6 Nakkerretvn eemfvyatkvn; eemfvyatkvn momis
kometvn; momis kometvn Hesaketvmese 'mapohickvn;
7 Momen Hesaketvmese 'mapohickvn etecakkvte vno-
keckvn; etecakkvte vnokeckvn vnokeckvn ohvpvyvkes.
8 Heyv nanvke ece 'tehket, esfvcken ece 'tehkvken
omat, pu Pucase Cesvs Klist kerratskat ofv enhorrvke
momet ettvkekot omatskekaren ce hayvket omekv.

9 Momis estimvt, heyv nanvken ocekot *huerat*, tur-
heceko, hopvye heceko tayet, en naorketv vculvke en
hvsvthihocvten ehoset omekv.
10 Monkv, tecakkvte toyatskat, ohvtvlaken vketecvkes,
ce'nhuehhokat momet *ce*'nhopohoyvte yekcen hayats-
kvret; heyv nanvken momecatsken omat, estofvn pvlat-
katskekaret ok:
11 Momat pu Pucase momet *pu* Hesayecv Cesvs Klist
em etvlwv meyuksv-seko *ocan* esceyatskvre esfvcken
ce'mhoyvret ok.
12 Monkv heyv nanvke ece 'kerricepuecetv vm etetake
emunkv tares, mvn kerret, momet mehenwetv hiyomē
ocat ofv yekcen svpaklatske estomis.
13 Momen heyv escukohakvn vpikvye vtekat *ece* 'ker-
ricepuecvkit, ece 'honechuecvkvyat fvccvts, komvyet os;
14 Hofunekon vm escukohakvn kayvranvyat kerrit, pu
Pucase Cesvs Klist vn kerkuecvte etvpomen.
15 Momen vm elkv hoyanof, heyv nanvken estofis
vkerricatskvren heren vtotkares.
16 *Hiyomet* omekv, pu Pucase Cesvs Klist en yekcetv
rakketv tepakan cen kerkuecvkeyof, nakonvkuce mvker-
retvn es hahoyvten es vcvkvpeyet omēkates, momis en
rakketv turwv es hece akerrvlket omeyvtes.
17 Hvyayvke here mahat avtet opunvkv en hake
hiyomēn em *punaye*, Heyvt Cv'ppuce *vm* vnokecke mv
ofv vfackusvyat tes, makat vlakof, Erke Hesaketvmeset
vrakketv hvyayvke tepakan emvtet ok.
18 Momen heyv opunvkv en hake hvlwan ahvtapken
poheyvtes, emen vpaket ekvnhvlwe vcakan oh vpokeyof.
19 Momen hvtvm *mv* senyekcen owaletv opunvkvn
oceyet os; hvyatken, hvyvtecv ce feke take ofv kvwapkeko
emunken hvyayvke yomuckofv hvyvyicat omēn mvn
vketecatskvre heret omes.

20 Enhvteceskvn heyvn kerret, owaletv cohoyvte hvmkusis enhvmkusen enrvmkeko tayes.
21 *Hiyomet* omekv, este komat etehoyvnen owaletv opunvkv estofvn vlvkekates, momis este vcacvke Hesaketvmese enaket Puyvfekcv Vcakat nekehuecat eteropotten opunayakvtes.

SETENTVCKE 2.

Momis owalv laksvlket fullvtes, este em etenrvwvn, mvhayv laksvlke cem etenrvwv taken fullvranat etvpomen; mv *mvhayvlket* Pucase emetake nesvten helakse-cet, sumketv pvfnen e oh vlvkuecet, etekvpvketv *esten* sumecicvke tayan ehkusen asceyvkvres.
2 Momen em fulletv take holwvhokan sulket vcvkvpeyvkvres; *momen* mvt omecicen mehenwetv vyetvn tvklehocvres.
3 Momen nak est' em vleskvpkv ofv opunvkv mvkerretv eteropotten nak neskvn es ce hayvkvres; mv em ohfvcceckv hofonvte vteke atvtet fekhonnekon, en sumketvt nocekot os.
4 *Hiyomet* omekv, Hesaketvmeset encelvlke naorkakan hesahuecekot, momis totkv rakkon tvkpvlatet, yomucke en svlvfke ofvn ohfvcceckv oren vpohoyvren wikvten omat;
5 Momet ekvnv vculan vcayecekot, momis Nov *este* escenvpakat, fvccetv em erkenvkvn hesayecet, fvccvkeko ekvnv oh *fullan* nelaukon a oh hvtvpecicet;
6 Momet tvlofv Satvme Komalv tepakan essun hahicet, sumecickvn es ohfvccecet, mv en yupvn fvccvkeko fullvranăt 'sem evhopakvn hayet;
7 Momet Latkv fvcce, este holwvyecvlke em fulletv hvsvtkeko es hotosan hesayecvten omat;
8 (Mv este-hunvnwv fvccat, mv vpvken liket, hece

momet pohat, nettv omvlkvn em puyvfekcv fvccan em vtotketv holwvhokan es estemerricvtet omekv;)

9 Este fvccakat nake eskerhoyan estomēn asossicetvn, momet fvccvkekat ohfvcceckv nettvn estemerrvknehocvren *mv* oren vcvyecetvn Pucasct kerret omes;

10 Momis hvsvtketv tokat eyackv ofv enavpeswv vcvkvye fullat mahvkvts; mv evpayvlke en yekcetvn enhomecet, tepokvn metetakuset, eme koman vyekcvket, emwiketv hvlhawat tvklecetv penkvlvkekot os.

11 Momis encelvlket, mv yekcetv ohfvnketv tepakat ofv senyekcvket ot omis, Pucase ehomvn tvkleckv ohfvcceckvn vnrvpen esyicvkekot os.

12 Momis heyv *estet*, nak wenahoke nakkerrvkeko, cawet, sumecihocvranan hahoyvte omaket, nanvke kerrvkekan tvklecaket os; momet eme mahusat em vhopvnketv take ofvn sumecvres:

13 Momet, Afvcketv holwvhokan nettvn 'se afvcecicetv pun heres, komakat etvpomen fvccetv tokat em feketvt en heckvkvres. Nake vholwvhokat momet svholwvhokat *omakes*, e emvkerretv take ofvn e afvccicet ece 'pakvket hompetv-rakkon hompakof:

14 Turwv hoktarkv es fvcfake, momet naorketvn wikvkeko tayan ocakes; est' em puyvfekcv yekce svpaklekan ehosvkuecet, efeke vleskvpkv fulletv es nekeyihocan ocvket, ohtvhiketv en hopuetaket *omakes;*

15 Vyetv fvccan enkvpahket, ehosakvtes, Pelvme Posv e'*ppuce,* mv fvccetv tokat es em feketvn vnokecvte, em vretvn vcvkvpeyet;

16 Momis *Pelvme* eme mahusat vhakv kacat omecicen em vsehohvtes; corakko-wakv opunayekat este em opunvkv haken es opunayet, mv owalv en hacohaketvn em vsehvtes.

17 Heyvt uewv en korkv uewv sekat, aholoce hotvle

yekce svtohkat omakes; mvn yomucke en lvsten em
vcvyehocet os, mcyuksv-sekon.
18 *Nake* rakrvke sekvsvmkv ehvperkakan opunayakof,
vpeswv em eyackv take, momet seafvcecickv holwakat
eteropotten, mv etehoskv ofv vpokan mvnvttepuset *fullan*
a e oh hvlvtaket omekv.
19 Pucassekon svpaklatskvres, *kicet* etemfvccakis, eme
mahusat hopvnketv en svlvfket omakes; estimvt este-
hunvnwvn ohfvnken omat, mv *hunvnwvt* mata en svlvfke
hakepet omekv.
20 Cesvs Klist Pucase momet Hesayecv kerrakat etero-
potten yvmv ekvnv en nak holwvhokan mvnvttvkehpe
renyupvn hvtvm mvn seteyokcen eswvnayet, ohfvnhoken
omat, mv en svpvkletv espokat hvteceskvn senholwvket
omekv.
21 Fvccetv vyetv kerrahke renyupvn mv vhakv vcake
emhoyvten em e fulecaken omat, kerrvkekate mit en
herakvnt omekv.
22 Momis heyv maketv mehenwat vcvkvyen em mo-
maket os, Efvt nake eme mahusat vwotvten ra oh fulken,
sukhv en hokte vklopehocvtet vklewvhen vkpvlpakvten
oh *fulkes*, *makat*.

SETENTVCKE 3.

Vnokeckatskat, heyv cokv svhokkolan hiyomat cen
hoccicvkvyet os, mv *hokkolv* ofvn vkerricatskvren cem
vkerrickv take mehenwusan nekehuecis.
2 Opunvkv owalvlke vcacakat homv etvwvn opuna-
yakvten, momet pume, Pucase momet Hesayecv em
vpastelvlke toyeyat *nanvke* makeyvten vkerricatskvren;
3 Enhvteceskvn heyvn kerret, nettv espokakat ofvn
nakhayvkekvlke em ena take mahusat em eyackv vcvk-
vyen fullet,

4 Momet, Em vlvketv etemfvccetv estvn oce haks?
nanvke omvlkvt nak omvl hocackvte enhvteceskv vteken,
erkvlke nocicakvte vtekat *nekehoye atvte* emmunkuset
omekv, maket yicvkvres.
5 *Hiyomet* omekv, hofunof ekvnvt uewv vkfvnvnaken,
momet uewv vk ocaten, momen sutvn Hesaketvmese em
opunvkvt hayvtes, Kerreyates, komet, heyvn kerrvkekot
os:
6 Mv eteropotten mv ekvnv momof ocvten, uewvt
ohhvmecicen, sumkvtes:
7 Momis sutv ekvnv tepakat hiyome ocakan mata
opunvkv eteropotten totkvn es *estemerkvren* ohfvccckv
nettv, momen este fvccvkeko estemerrickv *nettv* oren
vcvyehocvket os;
8 Momis vnokeckatskat, heyv nake hvmkan kerrekot
ohmatskvs, Pucase ehomvn nettv hvmkat ohrolope cuk-
pe-rakko hvmke etvpomen, ohrolope cukpe-rakko hvm-
kat nettv hvmke etvpomet *os*.
9 Estomēn vcewickv ohvkerrice svshoyat omēn Pucase
nake etemfaccvte ohfvccv vcewice tokot omes; momis
hvmkusis sumkvre eyacekot, momis omvlkvt vkerrickv
eticvkvren *komet*, ep ohfvccv taken hofunen momis
komet *hueret* omes.
10 Momis Pucase en nettvt horkopv nere *vlakat* omēt
vlvkvres; mv omof sutvt estoke mahet sumkvres, mo-
men mv nanvke nak omvlkv es hahoyvte hiyye heran
es kafkvres; ekvnvu, momet vtotketv ekvnv oh ocakat
nekrihocvres.
11 Monkv heyv nanvke omvlkvt sumecvranekv, vretv
hvsvtke, fvccetv tepakat ofv este estomvket omvranatske
haks,
12 Hesaketvmese en nettvn en nene hecet, momet lvpe-
cicet oh vpeyet, mv omof sutvt vhetket, nekret sumkv-

res, momen nanvke nak omvl es hahoyvte hiyye heran es kafkvres?

13 Momis puntat em etemfvccetv vcvkvyen sutv mucvse momet ekvnv mucvse, mv ofv fvccetv liken en nene heceyet os.

14 Monkv, vnokeckatskat, nanvke mv omakan en nene hecatskekv, herkv ofvn *vpoket*, *cem* mvttvkeko momen svholwvke hvmkusis ce 'likekon, emet es ce hecvkvren vketecvkes.

15 Momet, pu Pucase em momis kometv hofunat vhesaketv *tes*, *komet* vkerricvkes, Pal tecakkeyvte pum vnokeckat hoporrenkv e'mhoyvte vcvkvyen cen coyvkvte etvpomen;

16 Cokv hoccicvte omvlkvu etvpomen, mv ofv heyv nanvken opunvyecet; momen mv ofv nanvke kerretv yekcakat oces, *momen* nakkerrvkeko momen yekcen svpaklekat, cokv vpvltakeu opvyet *mvrahkuecakat* etvpomēn, en sūmketv mahusat oren, mvn matvpomecaket *os*.

17 Monkv vnokeckatskat, *heyv nanvken* homvn kerratskekv, vketecvkes, holwvyecakat em etehoskvn es ce hvlvthohyen, yekcen svpaklatskat pvlatkatskekaren.

18 Momis heromkv pu Pucase Hesayecv Cesvs Klist kerretv tepakat ofvn mahvkes. Emen vrakketvt *em ocekvs*, hiyomat, momet meyuksv-sekon. Emén.

COKV ENHVTECESKV MEKUSAPVLKE VTEKAT

CANE

OHTOTVTE.

SETENTVCKE 1.

Mv nake enhvteceskv vteke ocvte, poheyvte, pu turwv
es heceyvte, momet oh heceyvte, momen pu'nke celayvte
mv hesaketv em opunvkv aenkvpvkat;
2 (Momen hesaketv heckvtet os, momen heceyvtet os,
momet kerkueceyet os, momet mv hesaketv em eyuksv-
seko Erke vpake tate, momet pun kerkuecvkvten ce
hecicvkeyet os;)
3 Mv nake hece, poheyvten cen kerkuecvkeyet os, ceme-
takeu etohkvlketv pum ocatske taren, momen mehen-
wusen pum etohkvlketv Erke, momet E'ppuce Cesvs
Klist vpaket os.
4 Momen cem afvcketv taket fvcke taren heyv nanvke
cen coyvkeyet os.
5 Momen opunvkv em poheyvte, momet cen kerkuecv-
keyat heyvt omes; Hesaketvmeset hvyayvket omen, eme
ofv yomucke seko mahet os.
6 Etohkvlketv emen etemocēs, maket, yomucke ofvn
yvkvpakēn omat, laksēyet os, momet mehenwvn mome-
cēkot os:
7 Momis eme hvyayvke ofv likat omēn hvyayvke ofvn

yvkvpakēn omat, etohkvlketv etemocēs, momen E'ppuce
Cesvs Klist e catvt naorketv omvlkvn pun hvsvtecet os.
8 Naorketvn ocēk's, makēn omat, e emvkerreyet os,
momen mehenwv epu 'pikekot os.
9 Pun naorketvn kerkuecēn omat, naorketv pu'nkvpvye-
cicvret, momet fvccetv tokat omvlkvn pun hvsvtecvret,
mvt vkvsvmvkvre oret fvccet omes.
10 Naorkēk's, makēn omat, emen laksvn hayeyet os,
momen em opunvkv epu 'pikekot os.

SETENTVCKE 2.

Vn hopuetakucē, naorkatskekaren heyv nanvke cen
coyvkit omis. Momen este estomet naorken omat, Erke
vpvken em vfastvn oceyet os, Cesvs Klist fvccan.
2 Momen pun naorketv oh *homeckvte* emahlvpvtecicvt's;
momet punake tvlkekon, momis ekvnv omvlkv enaken.
3 Momen eme kerreyatet heyvn es kerreyet os: em
vhakvn vcayecēn omat.
4 Estimvt, Kerris, makatet, em vhakvn vcayecekat, este
laksvt's, momen mehenwv vpikekot os.
5 Momis estimvt em opunvkv vcayecat, mehenwvn eme
ofvn Hesaketvmese em vnokeckv esfvcket os; eme ofv
toyeyat heyvn es kerreyet os.
6 Estimvt, Mv ofvn fekhonnis, makatet mv yvkapvte
omēn emet yvkvpvre tayet os.
7 Etecakkeyvte toyatskat, vhakv mucvse tokon, momis
vhakv vcule enhvteceskv vteke ocatskvten cen coyvkvyet
os. Mv vhakv vculat enhvteceskv vteke opunvkv po-
hatskvtet mv tes.
8 Hvtvm vhakv mucvsen cen coyvkvyet os, mv nake
eme ofv, momet ceme ofvn mehenwet omat, yomucket
hoyvnepekv, momen hvyayvke mehenwatet hiyomat
hvyayakekv.

9 *Mv este*, Hvyayvke ofvn hueris, maket, etecakkaten en
homecat, hiyomis yomucke ofvn huere munkvt os.
10 Etecakkat vnokecat, hvyayvke ofvn fekhonnet os,
momen naket elentappuecvre sekot os.
11 Momis etecakkvte en homecat yomucke ofvn huerēs,
momet yomucke ofvn yvkapēt os, momet estvmin ayat
kerrekot os,. yomucket e turwvn em vrvnayet onkv.
12 Hopuetakucē, mv en hocefkv vrahkvn cen naorketvt
ce'nkvpvkvkvtet onkv, cen coyvkit omis.
13 Erkvlke toyatskat, mv enhvteceskv vtvte *hueran*
kerratskvtet onkv, cen coyvkit omis. Este hunvntake
mvnettvke toyatskat, mv holwvyecvn ohfvnkatskvtet
onkv, cen coyvkit omis. Hopuetake toyatskat, Erke
kerratskvtet omekv, cen coyvkit omis.
14 Erkvlke toyatskat, mv enhvteceskv vtvte hueran ker-
ratskvtet onkv, cen coyvkvytet omes. Este hunvntake
mvnettvke toyatskat, ce yekcvket omen, Hesaketvmese
em opunvkvt ec ofvn fekhonnet omen, mv holwvyecaten
ohfvnkatskvtet omekv, cen coyvkvyvtet os.
15 Yvmv ekvnv, momet nanvke ekvnv vtehkateu vno-
kehcatskvs. Este estomet ekvnvn vnokecet on omat,
Erke vnokeckv vpikekot os.
16 Nake ekvnv vtehkat omvlkvt, vpeswv em eyackv,
eturwv em eyackv, momet hesaketv em ekvsvmkv, Erke
a vtet omeks, momis ekvnv a vtet onkv.
17 Momen ekvnv momet nake em eyackvu hoyvnēpēt
os, momis *este* Hesaketvmese komateu momecatet estofis
fekhonnet os.
18 Hopuetakucē, oketv espoket's, momen Klist-vnrapv
vlvkvranen pohatskvte etvpomen, hiyomis Klist-vnrapvlke
sulket omes: mvn es kerreyet omes, oketv espoke
tat.
19 Pu'nkvpvket esossvkvtet os, momis epu 'pvke toka-

tes; epu 'pvkvke taten omat, epu 'pvkake munkvnt omekv; momis *esossvkvtet os*, omvlkvt epu 'pvkekot omat kerkvren.

20 Momis centake Vcakat aenkvpvken vfevetvn ocatskes, momet nanvke omvlkvn kērratsket os.

21 Mehenwv kerratskekat svrahkvn cen coyvkit omvkates, momis kerratskat svrahkvn, momen lvksetv hvmkusis mehenwvn aossekot omekv, *cen coyvkvyvtes.*

22 Estimvt este-laksv te, Cesvs mv Klist tokos, makat mv tokon omat? Mv Erke momen Eppuce helaksecatet Klist-vnrapvt os.

23 Eppuce helaksecat vtekat Erken ocekot os; *momis Eppuce oh vkvsamen kerkuecat Erkeu ocet os.*

24 Monkv nake enhvteceskv vteke pohatskvtet ec ofvn fekhonnekvs. Mv enhvteceskv vteke pohatskvtet ec ofvn fekhonnen omat, centakeu Eppuce momen Erkeu ofvn fekhonnatskvres.

25 Momen setemfvccetv es pu temfaccvte heyvt mv tes, hesaketv meyuksv sekot.

26 Mv ce mvkerrvkat ohfvccvn heyv nanvke cen coyvkvyvtet os.

27 Momen emen aenkvpvke vfeyetv cen heckvkvte ec ofvn fekhonnet os, momen este estomet ce mvhayvkvre ce'nkusvpkvkekot os; momis mv vfeyetv mehenwvt omet, momet lvksetv tokot omet, nanvke omvlkvn ce mvhayvket omekv, mv ce mvhayvkvte vcvkvyen eme ofvn fekhonnatskvres.

28 Momen hiyomat, hopuetakuce toyatskat, eme ofvn fekhonnvkes, hēckof fekhvmketvn oceyvren, momet vlakof ehomv epu'lsekaren.

29 Emet fvccet omen kērratsken omat, fvccetv momecat vtekat mvn es heckvtet omen kerratsket os.

SETENTVCKE 3.

VNOKECKV estvmahe Erke pu'mvten hecvkes, Hesaketvmese e'ppucetake pu kihocat. Monkv ekvnv pu kerrekot os, emen kerrekot omvtet okv.

2 Vnokeckatskat, hiyomat Hesaketvmese e'ppucetake toyēs, momen nake toyvraneyat hvte heckekot os, momis emet heckofv mv omeye taret ot kerrēs, estomet ōmat mahusan emen heceyvret okv.

3 Momen este heyv enhonrkvn eme ofvn ocat vtekat, eme hvsvtkat etvpomen, e hvsvtecet os.

4 Naorketv momecat vtekat vhakvn kacet os, naorketvt vhakv kvcetvt omekv.

5 Momen naorketvn pu'nkvpvyecicvret hecket omvtet on kerratskes; momen eme ofv naorketv sekot os.

6 Eme ofvn fekhonnat vtekat naorkekot os; naorkat vtekat emen hecekates, momet kerrekates.

7 Hopuetakuce toyatskat, estimvt ce mvkeriyvkats; fvccetv momecat, eme fvccat omēt, fvccet os.

8 Naorketv momecat puyvfekcv holwakat enaket's; puyvfekcv holwakat enhvteceskv vteken naorkvt onkv; momen puyvfekcv holwakat em vtotketv vhopvnvre svrahkvt Hesaketvmese E'ppuce hecket omvtes.

9 Hesaketvmese es heckat vtekat naorketv momecekot omes, e nerkvt eme ofvn fekhonnet onkv; momen naorkeko tayet os, Hesaketvmesen es hecket omekv.

10 Heyv ofvn Hesaketvmese en hopuetake kerkvket os, momen puyvfekcv holwakat en hopuetake. Fvccetv momecekat vtekat Hesaketvmese vpvkekot os, etecakkate vnokecekateu.

11 Opunvkv, etenokeceyvre *makan*, enhvteceskv vteken pohatskvtet heyvt mvt omekv.

12 Holwvyecat enake, momet etecakkvte elecvte, Ken onkot. Momen estomen elecet omvt haks? Em vtotketv

holwvhoket omen etecakkvte em *vtotketvt* fvccvken omekv.
13 Etecakkvyvte toyatskat, ekvnvt cen homecvken omat, estomahes kohmatskvs.
14 Elkvn enkvpahket hesaketvn oriceyvtet omat kerrēs, etecakkvten vnokeceyet ok. Etecakkat vnokecekat elkv ofvn fekhonnet os.
15 Etecakkat en homecat vtekat este elecv tes, momen este-elecv hvmkusis hesaketv yuksv sekat vpikekot omen kerratsket omes.
16 *Hesaketvmese em* vnokeckv heyvn es kerreyet os, en hesaketvn pun wvkecvtet omekv; momen pumeu pun hesaketvn etecakkeyvte en wvkeceyvre tayet os.
17 Momis estimvt yvmv ekvnv enake heran ocepet, etecakkvtet enkusvpket on hecis, envcofv *em vnokeckvn* em vkhotten omat, estomet Hesaketvmese vnokeckv vpike haks?
18 Vn hopuetakucē, opunvkv ofvn monkat tulaswv ofvn vnokecet ohmeyats, momis mehenwv, momet momeckv ofvn.
19 Momen mehenwv vpvkeye tat heyvn es kerret, eme ehomvn pu feke mahlvpvteyvres.
20 Monkv pu feket ep ohfvcceceen omat, Hesaketvmeset pu feken 'sen rakket omet, nák omvlkvn kerret omes.
21 Vnokeckatskat, pu feket ep ohfvccecekon omat, Hesaketvmese ohfvccv fekhvmketv oceyet os.
22 Momen naket o estomen vpoheyis, eme aenkvpvken pun hecket os, em vhakv vcayeceyatet ehomv nake afvcecican momecēkv.
23 Momen heyvt em vhakv tes, vhakv pu'mvte vcvkvyen E'ppuce Cesvs Klist hocefkvn oh vkvsamet, etenokeceyvret.
24 Momen em vhakv vcayecat eme ofvn fekhonnet os,

momen emeu mv *este* ofvn. Momen Puyvfekcv pu'mvte etehoyvnen ep ofv fekhonne tat es kerreyet os.

SETENTVCKE 4.

VNOKECKATSKAT, puyvfekcv omvlkvn vkvsahmatskvs, momis puyvfekcv Hesaketvmesen aenkvpvkvke tat oh-kerrvks, owalv laksvlke sulket ekvnv sohceyvtet onkv.
2 Heyvn Hesaketvmese em Puyvfekcv es kerratsket os.
Cesvs Klist vpeswv ofvn vlvkes, Puyvfekcv makat vtekat Hesaketvmese enaket os.
3 Momen Cesvs Klist enavpeswv ofv vlvkes, puyvfekcv makekat vtekat Hesaketvmese enake tokot os, momen Klist vnrapv em *puyvfekcv* vlvkvrane pohatskvtet heyvt mv tes; momen hiyomis ekvnvn aret os.
4 Hopuetakucē, Hesaketvmese enake toyatskes, momet mv *Klist vnrapvlken* ohfvnkatskvtet os; eme ece 'pikatet ekvnv vpikan 'sen rakket omekv.
5 Ekvnv enaket omakes, monkv ekvnvn opunvyecaken, ekvnvt em vpohicet os.
6 Hesaketvmese enake toyēs; Hesaketvmese kerrat pum vpohicet os; Hesaketvmese enake tokat pum vpohicekot os. Puyvfekcv fvccan momet Puyvfekcv fvccekaten heyvn es kerreyet os.
7 Vnokeckatskat, etenokecvkeres; vnokeckv Hesaketv-mesen a vtet omekv, momen vnokecat vtekat Hesaketv-mesen es heckvtet os, momet Hesaketvmesen kerret os.
8 Vnokecekat Hesaketvmese kerrekot os; Hesaketvme-set vnokeckvt ok.
9 Momen Hesaketvmese vnokeckv pum ocat heyv ofvn hecket os; Hesaketvmese E'ppuce hvmkuse heckuecvten ekvnvn ohtotvtet os, mv eteropotten hesahokeyvren.
10 Vnokeckv heyv ofvn oces, pumet Hesaketvmesen vnokeceyvte tokon, momis emet pumen epu 'nokecet

ot, pun naorketv *ohhomeckvte* mahlvpvtecickvn E'ppucen
atotvtet os,
11 Vnokeckatskat, Hesaketvmese momēn epu 'nokecvtet
on omat, pumeu etenokeceyvrc tetayet os,
12 Estimvt estofvn Hesaketvmese hecvte sekos. Eteno-
keceyet on omat, Hesaketvmeset ep ofvn fekhonnet os,
momen em vnokeckvt ep ofvn es fvcket os.
13 Momen eme ofvn fekhonneyet omen, emeu ep ofvn
fekhonnet omen kerrēs, em Puyvfekcv vten pu'mvtet
omekv.
14 Momen Erket E'ppuce ekvnv Hesavecvn atotvtēt
omen heceyvtet omet, kerkueceyet os.
15 Estimvt, Cesvs Hesaketvmese E'ppuce tes, make
kerkuecat, Hesaketvmeset eme ofvn fekhonnet omen,
emeu Hesaketvmese ofvn fekhonnet os.
16 Momen Hesaketvmese vnokeckv pum ocat kerreyvtet
omet, vkvsvmeyvtet os. Hesaketvmeset vnokeckv tes;
momen vnokeckv ofvn fekhonnat Hesaketvmese ofvn fek-
honnet os, momen Hesaketvmeset eme ofvn fekhonnet os.
17 Momen heyv ofvn pum vnokeckv etemvpoke haket
os: ohfvcceckv nettv omof fekhvmketvn oceyvren, eme
etvpomet yvmv ekvnvn pumeu fulleyet omekv.
18 Vnokeckv ofv penkvlkv sekot os, momis vnokeckv
etemvpokat penkvlkvn ossicet os, penkvlkv tat estemerkvn
ocet onkv. Este penkalat vnokeckv ofv etemvpoke hvte
hakekot os.
19 Emet tatet epu 'nokecvtet onkv, vnokeceyet os.
20 Este, Hesaketvmesen vnokecis, makat, etecakkan
en homecen omat, este-laksv tes; estomēt, etecakkan
hecvte vnokecekat, Hesaketvmese hecvte sekatet vnokece
taye haks?
21 Momen heyv vhakv emet pu'mvten ocēs, Este Hesa-
ketvmese vnokecat, etecakkateu vnokecekvs.

SETENTVCKE 5.

Cesvs mvt Klist tat vkvsamat vtekat Hesaketvmesen es
heckvtet os, momen mv heckuecvte vnokecat vtekat mv
es heckvten vnokecet os.
2 Hesaketvmesen vnokecēt, em vhakvn vcayeceyofvt,
Hesaketvmese en hopuetake vnokeceyat, heyvn es ker-
reyet os.
3 Momen Hesaketvmese vnokeceyat em vhakvn vcaye-
ceyat tes; momen em vhakv honhoyekot os.
4 Momen naket Hesaketvmesen es heckat vtekat ekvnvn
ohfvnkēt os; momen ohfvnketv yvmv ekvnv ohfvnkat
heyv tes, pum vkvsvmkvt.
5 Estimvt ekvnv ohfvnkat to haks, Cesvs Hesaketvmese
E'ppuce tat vkvsamat mv tokon omat?
6 Uewv, momet catvu etehoyvne vlakvtet heyv tes,
Cesvs Klist; uewv etehoyvne tvlkekon, momis uewv catv
tepakv etehoyvnen *vlakvtes.* Momen Puyvfekcvt akerrv
tes, Puyvfekcvt mehenwvt omekv.
7 Erke, Opunvkv, Puyvfekcv Vcakat estutcenatet hvlwe
ofv akerrakat tokv, momen heyv tutcenat hvmkuset
os.
8 Momen Puyvfekcv, catv, uewv estutcenat ekvnvn
akerrakat tes, momen heyv tutcenat etenhvmkuset os.
9 Este kerkuecvten ēsēn omat, Hesaketvmese kerkue-
cvtet 'sen rakkes; Hesaketvmese kerkuecat heyvt mvt
omekv; Hesaketvmese E'ppuce ohkerkuecvtet *mv tes.*
10 Hesaketvmese E'ppucen oh vkvsamat eme ofvn ker-
kueckv ocet os. Hesaketvmesen vkvsvmekat laksvn
hayvtet os; Hesaketvmeset E'ppuce ohkerkuecan vkv-
svmekot omekv.
11 Momen hesaketv meyuksv-sekon Hesaketvmeset
pu'mvtet omen heyvt mv kerkueckv tes, momen heyv
hesaketv E'ppucen vpiket os.

12 Estit E'ppucen ocat hesaketvn ocet os. Hesaketv-
mese E'ppucen ocekat hesaketvn ocekot os.
13 Hesaketvmese E'ppuce hocefkv oh vkvsamatskan
heyv nanvke cen coyvkvyvtet os, hesaketv meyuksv-
sekon ocatskatet kerrepatskvren, momet Hesaketvmese
E'ppuce hocefkvn oh vkvsvmatskvren.
14 Momen eme komat vcvkvyen nake vpohēn omat,
pum vpohicet os; *momen* emen vfekrakketv oceyat heyvt
mv tes.
15 Momen pum vpohicet on kerrēn omat, nake estomen
vpoheyis, mv vpohkv em'poheyvtet oceyet omat kerrēs.
16 Estimvt etecakkvtet naorketv elkv orekon naorken
hecen omat, vpohvres, momen *Hesaketvmeset* mv elkv
oreko naorkakan eme *vpohan* hesaketvn emvres. Elkv
oret naorketv oces; mv svrahkvn mekusvpvres makv-
kot os.
17 Fvccetv tokat vtekat naorketvt's; momen elkv ore-
kot naorketv ocet os.
18 Este Hesaketvmese es heckvte vtekat naorkekot
omat kerrēs; momis mv este Hesaketvmese heckuecvte
tat e vcayecet os, momen holwvyecatet celayekot os.
19 Momen Hesaketvmese enaket omeyat kerrēs, mo-
men ekvnv omvlkvt holwvyeckv ofvt os.
20 Momen Hesaketvmese E'ppuce vlvket omen, momet
mv mehenwet oman kerreyvre tayen vkerrickvn pu'mvtet
on kerrēs, momet mv mehenwan, E'ppuce Cesvs Klist
vtehkeyet os. Heyvt Hesaketvmese mehenwat tes, mo
met hesaketv meyuksv-sekat tes.
21 Hopuetakuce, nake vhakakat *emekusvpkvn* em e
vcayecvkes. Emen.

COKV SVHOKKOLAT

CANE

COYVTE.

VCULAT toyvyat cuko-pucase hokte enhopokvte *toyetskat* opunvkv *ec* ohtotis, momen cen hopuetakeu, mehenwv ofv vnokecakvyat; momen vn tvlkekot, momis mv mehenwv kerrvkvte vtekateu;

2 Mehenwv ep ofv fekhonnat, momet estofis epu 'pakvranat svrahkvn;

3 Erke Hesaketvmese, momet Pucase Cesvs Klist, Erke E'ppuce aenkvpvken heromkv, merkv momet herkvu ece 'pakekvs mehenwv momet vnokeckv ofvn.

4 Erke aenkvpvke vhakv pun heckvte vcvkvyen cen hopuetake mehenwv ofvn yvkvpaken kerrvyat tayen vc afvcket os.

5 Momen hiyomat, cuko-pucase hokte toyetskat, vhakv mucvsen cen coyvyvte cmecvkot, momis mv enhvteceskv vteke oceyvte *vcvkvyen* etenokeceyvren cem vpohvyet os.

6 Momen heyvt vnokeckv tes, em vhakv vcvkvyen yvkvovkeyvret. Momen mv enhvteceskv vteke ocvte pohetskvte ofvn yvkvpetskvret vhakv tes.

7 Mvkerrvlke sulket ekvnv sohceyvtet omekv, Cesvs Klist vpeswv ofv vlakat kerkuecvkekat. Heyvt mvkerrvt omet, Kiist vnrapv tes.

8 E vketecvkes mv nanvke momeyvte pun sumecekaren, momis feketv fvcken pun heckvren.
9 Este naorkat vtekat, momet Klist em mvhakv ofv fekhonnekat Hesaketvmese ocekot os; Klist em mvhakv ofvn fekhonnat heyvt Erke E'ppuce tepakvn ocet os.
10 Estimvt cem vlaket, heyv mvhakvn svlvkekon omat, cen cuko ofv evpahyetskvs, momet afvcecice tayen opunahyetskvs.
11 *Estimvt* afvcecice tayen opunayat en nak momeckv holwvhokan ohvpvket omekv.
12 Nanvke sulken cen coyetv ocit cokvn lvste tepakat es *cen coyetv* komvkos; momis ec oh ahtin, etehecen ce tempunvyaret cv'nhonres, pum afvcketvt fvcke taren.
13 Etecakketskat *hokte* enhopokvte en hopuetaket ece sekvket os. Emen.

COKV SVTUTCENAT

CANE

COYVTE

Kıvs vnokecketske, mehenwv ofv ece 'nokecvyat, vculat toyvyat opunvkv ec ohtotis.

2 Vnokecketskat, nake cem ohvtvlaken, momet ce cvfekne taren, cem puyvfekcv en here em ohvtvlakat etvpomen, nanvke omvlkv 'sen hoyvnen komvyet os.

3 Etecakkeyvtet yihcet, mehenwv ece 'pikan kerkuecakof, tayen vc afackvtet omekv, mehenwv ofv yvkapetskat etvpomen.

4 Vn hopuetake mehenwv ofvn yvkvpakvcuken pohvyat afvcketv mv sen hoyanat ocvkot os.

5 Vnokecketskat, etecakkeyvte momet tvleporvlke ohfvccv nake estomis em vtotketskat, heromet momecetsket os.

6 Mvt emekusapvlke ehomv cem vnokeckv kerkueçakvtes, momen, em vyetvn vpeyof, Hesaketvmese em en heren emvnicetsken omat, heren momecet ometskvres.

7 Eme e hocefkv svrahkvn Centilvlke naken en cvwekot esossvkvtet omekv.

8 Monkv mv omakat evpayeyvre tetayet os, mehenwetv em vnicvlke toyeyvret.

9 Emekusapvlke cokvn ohtotvyvnks; momis Tiotlefes homv huerihocvre em vlostatet pu yvpvyvkekot os.

[Muskokee III. John.]

10 Heyv omecicen, vlakin omat, em vtotketv momecat vkerricares, opunvkv holwvhoken 'sepu'nrapet, momet mvn 'semvhlvpvtkekot, momet eme mahusat tecakkeyvte evpvyekot, mv evpvyetv komakat tis em vsehet, emekusvpkv-cuko sossicet os.

11 Vnokecketskat, holwaket vcvkahyetskvs, momis heran vcvkvyvs. Este here momecatet, Hesaketvmese enaket os, momis holwake momecatet Hesaketvmese hecvte sekos.

12 *Este* omvlkvt momet mehenwetvu Temetlevs heren ohkerkuecaket os; momen pumeu ohkerkuecceyet os; momen pum ohkerkueckv fvccvt omen kerratsket os.

13 Nanvke sulken coyetv ocvyvnks, momis lvsten escoyetv tepakat es cen coyetv komvkos.

14 Momis hofunekon ce hecet, etehecet etempunahoyeyvres, komit cv'nhonres. Herkvt cem ocekvs. *Pun* hessvlket ece'sekaket os. Pun hessvlke hocefet vsekvkes.

COKV MEKUSAPVLKE OMVLKVN

CUTVSET OHTOTVTE.

Cutvse, Cesvs Klist em vtotkv, momet Cems etecakkvte, mv Erke Hesaketvmeset vcacvke hayvte, momen Cesvs Klist ofv vcvyehocvte, *momet* enhuehhokvten oh*totakvyat ;*

2 Merkvt cem ocvken, herkv vnokeckv tepakat cem ohvtvlakvkekvs.

3 Vnokeckatskat, vhesaketv tvleme ohfvccv cen hoccicetv fekcakhetv omvlkvn es ohvkerricvyof, Vkvsvmkv vhvmkvn mekusapvlke em wihokvte vrahkvn yekcen *est'* vnrvpvkes, *kicit, cem* vcahnit hoccicvranvyat tvlkuset omvnks.

4 Este-hunvntake, homv etvwv hofunof heyv ohfvccecкvn em melhoyvtet, este fvccvkeko, pun Hesaketvmese en heromkvn afvcketv holwvken hayet, momet Pucase Hesaketvmese hvmkusat, momet Cesvs Klist pu Pucasen helaksecet, ehkusen asceyakat svset omekv.

5 Monkv vhvmkvn kerratskvtet o estomis, heyvn ece 'kerricepuecetvn komis, momat Pucaset Ecepse ekvnv asossen esten hesahuehce en topvrvn, mv vkvsvmvkekan sumecicvtes.

6 Momet mv encelvlke, en hueretv hvlwan vcvyecekot, momis e hute take mahusan wikakat, yomucke elecvn, eswvnakv meyuksv sekon es hvlvthoyen, ohfvcceckv nettv rakko omof ocvranat vcvyehocvtet os.

7 Satvme Komalv tepakat, momen mv tvlofv em vna-

kuecakat matvpomen hoktarkvn em e wikat, momet vpeswv etvn hopoyaket, totkv meyuksv-sekon es estemerkaken, esvhopakvn *este* ehomv svpvklehocvte etvpomen.

8 Matvpomen heyv vpuecvlkct enavpeswvn vholwvyecet, ohmekketv en yekcetvn enhomecet, este emwiketvn tvklecaket os.

9 Momis encelv enhomahtvt, Mikevl *hocefket*, Moses e'na ohfvccvn puyvfekcv holwakat vnrvpen etempunayet vnrapof, tvkleckv ohfvcceckvn es vnrvpe taye oren fekhvmkekates, momis, Pucaset cem vsehekvs, makvtes.

10 Momis heyv este-hunvntaket nanvke kerrvkekan tvklecaket os, momis mv nanvke nak wenahoke hoporrenkv ocvkekat omet *enavpeswv vcvkvyen* kerraken, mv ofvn e vhopvnaket os.

11 En holwvkakes, Kene em vyetvn vpeyet, feketv vrahkvn afvcketv holwvhokan 'se afvckvkuecet, Pelvme em etehoskvten vcvkpefatket, Kole vnrvpe opunvyetv ofvn estemerkakvtet ok.

12 Vnokeckv cen hompetv-rakko taken ece 'pakvket hompakof, mv ofvn nak vholwvhoket ot, penkvlekot e hompicakat omakes; vholoce uewv oceko hotvle vtohkat; eto em ette yuknvke hakat, em ette seko, vhokkolv talvtet, yvlonkv svpakvn cupenhoyvtet *os.*

13 Uehvtkv em melohlv svheremahecet, em vlesketv take mahusan pvkpvkuecet, kococumpv ehosake, mv yomucke en lvstet meyuksv-sekon em vcvyehocat omakes.

14 Momen Envkeu, Atvme vteke eskolvpakat, heyvn opunvyecet owalvtes, hvmmaket,

15 Hecvs, em este vcacakat cukpe rakko palaken sevpayet, omvlkv vnrvpen ohfvcceckvn sohfvccecvranet, momet mv vpvkakat nak celayvkvte fvccvkeko fvccekon momecakvten, momen *opunvkv* yekcvke eme vnrvpen holwv-

yecvlke fvccvkekat fvccekon 'sopunvyecakvtc omvlkvn ohfvccecvranet, Pucaset vlaket os

16 Heyvt ecayvlket, estemerkake omēn e opunvyccakat, em eyackv take vcvkvyen fullet os: momet eenlopickv vrahkvn este etemetuecaken, e cukwv taket *nake* rakrvke sekvsvmkvn opunayaket os.

17 Momis centake, vnokeckatskat, opunvkv pu Pucase Cesvs Klist em vpastelvlke homv opunahoye;

18 Mv, Oketv espokat omof, fvccvkekat, nakhayvkekvlkc em eyackv take vcvkvyen yvkvpakat fullvres, makakvten vkerricvkes.

19 Heyvt e emvrahkuecet, enavpeswv vcvkvyen fullet, Puyvfekcvn ocvkekat omakes.

20 Momis centake, vnokeckatskat, cem vkvsvmkv take vcake mahat *en likvn oh hayet* e etohtvrvkes, Puyvfekcv Vcakat ofvn emekusapet,

21 Pu Pucase Cesvs Klist em merkv hesaketv meyuksv-seko oren en nene hecet, Hesaketvmese em vnokeckv ofvn e vcvyccvkes.

22 Momet etemvrahken ohfvccecet, vpvlwvn em merret,

23 Momet vpvlwvn penkvlkv ofvn hesayecvkes, hvlatet, totkvn asossicet, enavpeswv accvke svholwvyecat tis enhomecet.

24 Momen mv *ce*'lentappvkekaren ece 'cvyecet, afvcketv rakken es ece 'fvcken, naorketv cen svkekon en hvyayvke ehomvn ce svpvklecvke tayan,

25 Mv pu Hesayecv Hesaketvmese hoporrene hvmkusat rakketv vrakketv tepakat, momen yekcetv ohfvnketv tepakat em *ocvkekvs*, hiyomat momet meyuksv-sekon. Emén.

LEFELESVN,

(NAKE ENRVMHOYVTE OKETV TES,) MV CANE MEKUSAPV, HESAKETVMESE OPUNVYECVT HOCCICVTE.

CESVS KLIST en Lefelesvn, mv nanvke vhofuneko
momvranat, em vtotkvlke hecicvre Hesaketvmese
e'mvten; momen vtohten, encelvt em vtotkv Canen
hecicvtes:
2 Mvt Hesaketvmese em opunvkv, momet Cesvs Klist
em ohkerkueckv, momet nanvke omvlkv hecvten ohker-
kuecvtes.
3 Heyv owaletv em opunvkv ohonayat, momet 'mapo-
hicake, mv ofv nanvke escoke ocan vcayecakat en heraket
os; oketvt awolicekv.
4 CANE *toyvyat* mekusvpkv-cuko kolvpake Esev ofv
ocakan oh*totakis*: Heromkv cem ocvkekvs, momet herkv,
mv like, likvte, momet likvranate aenkvpvket; momet
Puyvfekcv kolvpake em ohliketv vcakat ehomvn svpaklat
aenkvpvket;
5 Momet Cesvs Klist, akerrv mehenwe, pvsatkvte
aenkvpvken hvteceskv heckvte, momet ekvnv em,
mekkvlke en homahtvn aenkvpvket *cem ocvkekvs.* Mv
epu 'nokecet, e catv mahusan pun holwvyeckv enkvpvken
es pu hvsvtecvte,
6 Momet mekkvlke momet plestvlke E'rke momet
Hesaketvmese enaken pu hayvtet, vrakketv ohfvnketv
tepakat meyuksv-sekon em ocekvs Emén.
7 Hecvs, vholocen vpaket vlakes; momen eturwv
vtekat, momet sekeyakatet hecvkvres; momen mv

ohfvccvn ekvnv em vliketv omvlkvt wahokvres. Momes,
Emén.
8 Vnet Alfv momet Omēkv, momet vliceckv momet
meyuksv toyis, Pucase, mv like, likvte momet likvrane,
Yekcetv Omvlecat *maket os.*
9 Vne Cane, ce tecakkat, momet estemerketv ofv,
momet Cesvs Klist em ohmekketv, momet em momis
kometv ofv cem etohkvlketv take *toyvyat*, Hesaketvmese
em opunvkv, momet Cesvs Klist em ohkerkueckv vrahkvn
ote Patmvs hocefkan oh likvyvnks.
10 Pucase en nettv omof, Puyvfekcv ofvn likit, opunvkv
en hake rakke, pofketv *en hake* omēt, cv 'ra topvrvn
hakvcuken pohvyvnks,
11 Vnet Alfv momet Omēkv, enhvteceskv momet
espokat toyis, maket, momet, Nake hecetskat nakcokv
ofvn coyet, mekusvpkv-cuko kolvpake Esev ofv ocakan,
Efesvn, Smvnvn, Pvkemvn, Rivtilvn, Satesen, Feletelfevn
momet Leotesevn ohtotvkvtcvs:
12 Momen en hake vm punayan hecvranet afulot-
kvyvnks. Momet fulotikvyof, tokunaplane kulke soh-
huerickv kolvpaken hecvyvnks;
13 Momet mv kulke sohhuerickv kolvpakat em ohnvr-
kvpvn *este* este E'chushunvnwv omēt, accvke ele oren
hvtapken accet, momet ehokpen cvtokunaplane sewvna-
ketvn e tvkkvyen hecvyvnks.
14 E'kv momet *e*'kvesse yvpefikesse hvtkat omvket,
hetute en hvtke orvket *omvnks;* momen e turwv totkv
em fenke omvket *omvnks.*
15 Momen e'le cvtolane hololoccuse omēt, nak rekkickv
hute tvk rekkihoce omvket omvnks, momen em opunvkv
en hake uewv sulke en hake omēt omvnks.
16 Momen e'nkvperv ofvn kococumpv kolvpaken ocvnks;
momen eslafkv-cvpko em fvske hokkolen ocet ecukwvn

afvnket ocen; e turofheckvt hvset en yekce ofvn hv-
yvyicat omēt omvnks.
17 Momen hehcvyof, *este* ele omit e'le em vnakvn *tvk*
latkvyvnks. Momen e'nkvpervn vc oh wvkecet, hvmma-
kvnks; Ce penkahlats: vnet enhvteceskv momet espokat
toyis:
18 Mv elvtet hesakat *toyis*, momen hecvs, meyuksv-
sekon cv hesakes, Emén; momet elkv elkv tvlofv tepakat
es en hvweckvn ocis.
19 Mv nanvke hecetskise, momen mv nanvke *hiyome*
ocakat, momen nanvke heyv eryupv ocvkvranat;
20 Mv kococumpv kolvpake cv'nkvperv vtehken hecets-
kise momet kulke sohhuerickv kolvpakat enake ehkan
hoccicvs. Kococumpv kolvpakat mekusvpkv cuko em
encelvlke take kolvpakat omen; momen kulke sohhuerickv
kolvpake hecetskise mekusvpkv-cuko kolvpakat omes.

SETENTVCKE 2.

Efesvlke em mekusvpkv-cuko em encelvn *hvmmaket*
hoccicvs: Mv kococumpv kolvpakat e'nkvperv es hvlatat,
cvtokunaplane kulke sohhuerickv kolvpakat em etenrv-
wvn yvkapat heyv nanvken maket os:
2 Cem vtotketv taken kerris, momet cen hotoskvn, mo-
met cem momis kometvn, momet *este* holwvyecvlke en
cem ehereko mahvket omat, momet mv, Vpastelvlke
toyēs, makakis mv tokvkekon eskerret, laksvlket omen
eshecetskvten kerris;
3 Momet *vtotketvn* kvwapet, momis kometvn ocet,
cv hocefkv vrahkvn vtotketskat, *es* ce hotosekaten *kerris;*
4 Momis ece'nrapat *nake* ocis, cem vnokeckv enhvte-
ceskvn en yupvklatketskvtet omekv.
5 Monkv estvmv a ce *tvk* latkvten vkerricet, cem vker-
rickvn eticet, enhvteceskv *cem* vtotketvn momecvs;

monkon omat, lvpken a ec oh vtares, momet cem vkerrickvn eticetskekon omat, cen kulke esohhuerickvn etvn vkueyares.

6 Momis heyvn ocetskes; Nekolitvlke em vtotketv taken enhomecetskat, mvn vneu en cv homeces.

7 Estit ehvcko ocat nake Puyvfekcv *Vcakat* mekusvpkv cuko *kolvpakan* em punayan pohekvs; Mv, ohfvnkat hesaketv em eto, Hesaketvmese em palvtis ofv huerat *em ette* hompvren emares.

8 Momen mekusvpkv cuko Smvnv likat em encelvn *hvmmaket* en hoccicvs; Enhvteceskvt momet espokat, eivtet momet hesakat heyv nanvken maket os;

9 Cem vtotketv take, cem estemerketv cen kusvpketv esyoman kerris, (momis nake ocet ometskes;) momet Cusvlke toyēs makakis, mv tokot, momis Setvne en senekaket omat, em vtvkleckv taken *kerris*.

10 Nanvke es ce 'stemerkvranat hvmkusis em penkahlatskvs; hecvs, es ce kerhoyvre vrahkvn Setvnet cuko-yekcvn ce 'tehe *svsecvres;* momen nettv palen estemerkvn ocatskvres; elkv oren heromet omvtcvs, momen hesaketv kvpotokv vcakan ce'mares.

11 Estimvt ehvcko ocat nake Puyvfekcvt mekusvpkvcukon em punayakan pohekvs; Estimvt ohfvnkat elkv svhokkolat en nokkicekares.

12 Momen mekusvpkv-cuko Pvkemvse likat em encelvn *hvmmaket* en hoccicvs; Mv eslafkv-cvpko em fvske hokkole ocen ocat heyv nanvken maket os;

13 Cem vtotketv taken, momet estvmvn liketskat, mv Setvne em ohliketv ocan kerris; momen cv hocefkvn yekcen hvlatetskes, mv nettv take vm akerrv herome, Antepvse *hocefket*, ece 'pakvken, Setvne likan, elehocvtet, *arof* tis vm vkvsvmkv ohfvccvn ehelvksecetskekates.

14 Momis nanvke vnvcomusekon ece'nrvpen ocis,

Pelvme em emvhakvn hvlvtakan ocetskekv; mv *Pelvmet* Pelvke Eslevl en hopuetake nake es elentappetvn ehomvn ocetvn momat nanvke nakvhakvke emhoyan hompvkvren, momet hoktarvkvren emvhayvtes.

15 Momen hvtvm Nekolitvlke em emvhakv, mvn en cv homecat, hvlvtakan ocetskes.

16 Cem vkerrickvn eticvs; monkon omat, lvpken cem vlakit, cv cukwv em eslafkv-cvpkon emetaken 'setepoyares.

17 Estimvt ehvcko ocat Puyvfekcvt nake mekusvpkvcukon em punayakan pohekvs; Estit ohfvnkat manv ehken akvpvken hompvren *emit*, cvto hvtke, mv cvto hocefkv mucvse 'soh hoccen e'mares, *momen* mv *hocefkv*, mv en heckat tvlket kerren, este etvt kerrekos.

18 Momen mekusvpkv-cuko Rivtilv likat em encelvn *hvmmaket* en hoccicvs; Hesaketvmese E'ppuce, mv e turwv totkv em fenke omvkēn ocet, momet e'le cvtolane holococcuse omvkēt omen, heyv nanvken maket os;

19 Cem vtotketvn, momen *cem* vnokeckvn, momen heromkv vtotketvn, momen vkvsvmkvn, momen cem momis kometvn momen cem vtotketvn kerris; momen *vtotketv* espokakat enhomv *vtotketv* sensulket omat *kerris*.

20 Mome estomis nake ecc'nrvpakat vnvcomusekon ocis, mv hokte, Cesepel *hocefket*, owalv hokte e kicat mvhayet, vm vtotkvlke hoktarvkvren, momet nanvke nakvhakvke emhoyvten hompvkvren ehosvküecvre em etektvnecetsket omekv.

21 Momen en hoktarkv ohfvccv em vkerrickv eticvren em etektvnecvyvtes, momis eticekates.

22 Hecvs, emen topvn oh wikares, momet emen vpaket hoktarakat estemerkv rakken vk pvlvtares, nak momecakvte ohfvccv vkerrickv eticvkekon omat.

23 Momet en hopuetake elkvn es pvsvtares; momen vnet mv *este* envcofv efeke takeu ofv hopoyvt omvyat mekusvpkv-cuko omvlkvt kerrvkvres; momen omvlkatskan cem vtotketv take vcvkvyen ce'mvkares.

24 Momis centaken, momen vpvlwv Rivtilv vpokat, estomomuset heyv mvhakv ocvkeko, Setvne en sufsokan kerrvkekat, makakat vcvkvyen, *heyvn ce* kicvkvyet os; Nake honnat etvn ec oh wikvkin omekares.

25 Momis mv ocatskan yekcen hvlvtatske munken vlvkares.

26 Momen estimvt ohfvnket, eyuksv vteken vm vtotketv taken vfastat, mvn Centilvlke ohfvnken yekcetvn emares;

27 Momen emet cvto estepketvn es ohmekkvkvres; momen vrkvshayv em vrkvswv omēn lopockusen tvkohlihcvres; Cv'rke a'men vn heckvte etvpomen.

28 Momen hvyvtecvn e'mares.

29 Estimvt ehvcko ocat Puyvfekcvt nake mekusvpkv-cukon em punayakan pohekvs.

SETENTVCKE 3.

MOMEN mekusvpkv-cuko Satese likat em encelvn *hvmmaket* en hoccicvs; Mv Hesaketvmese em Puyvfekcvlke kolvpakan, momet kococumpv kolvpakan ocat heyv nanvken maket os; Cem vtotketvn kerrakit, eletske tat, hesaketske omēn hocefkvn ocetskat *kerris.*

2 Vketecet omvs, momet nanvke vhoske pvsvtkvranuse ocakan yekcvkuecvs, Hesaketvmese ehomv cem vtotketv esfvcfvken eshecvkot omekv.

3 Monkv nake cen hecken, momet pohetskvten vkerricvs, momet vcvyecet, cem vkerrickvn eticvs. Monkv vketecetskekon omat, horkopv omēt cem vlvkares, momen hvse vkerkv estoman cem vlvkvranvyan kerretskekares.

4 *Este* em accvke svholwvyecvkekat hocefkv nvcomusen

Satese ofv tis ocetskes, momen hvthvken vchoyet vc vpaket yvkvpvkvres; heretv oricvket omekv.
5 Estimvt ohfvnkat accvke hvtken vccvres, momen e hocefkv hesaketv nakcokv *ofv ocan* vslecvkares, momet e hocefkvn Cv'rke, momet em encelvlke ehomvn ohkerkuecares.
6 Estimvt ehvcko ocat Puyvfekcvt nake mekusvpkvcuko em punayakan pohekvs.
7 Momen mekusvpkv-cuko Feletelfev likat em encelvn en hoccicvs, Mv hvsvtkat, mv mehenwat, mv Tewe em eshvweckvn ocat, mv hvwecan momen estit vkhottekon, momet mv vkhottat momet estit hvwecekos, heyv nanvken maket os.
8 Cem vtotketvn kerrakis; hecvs, vhauke hauken ce homvn ocis, momen estit vkhotteko tayes; yekcetv estomusen ocet, vm opunvkvn vfastet, momet cv hocefkv ohfvccvn ehelvksecetskekatet ok.
9 Hecvs, emis, mv *este* Setvne en senekake enake svpakle, mv, Cusvlke toyēs, maket, mv toko, lvksakat; hecvs, yicet, ce'le ehomvn vrakkuecet, vnet ece 'nokecvyvten kerraken hayares.
10 Vm momis kometv em opunvkvn vcvyecetskvtet omekv, vneu, hvse-vkerkv *este* eskerretv ekvnv omvlkvn oh vlahket, *este* ekvnv oh vpokan eskerrvranat enkvpvken ece 'cvyecares.
11 Hecvs, lvpken vlakis; mv ocetskat yekcen hvlvtvs, nvpvt cen kvpotokv vcakan ce 'konvhekaren.
12 Estimvt ohfvnkat vn Hesaketvmese en cuko-vcakat ofvn cukelen hayares, momen estofis mvn aossekares; momen vn Hesaketvmese e hocefkvn momet Celuslvme mucvsat vn Hesaketvmese em etvlofv, mv hvlwan aosse, vn Hesaketvmese vtet ahvtapkat e hocefkvn, momet en hocefkv mucvsen *oh hoccicares.*

13 Estimvt ehvcko ocat nake Puyvfekcvt mekusvpkv-cukon em punayakan pohekvs.

14 Momen mekusvpkv-cuko Leotesev likat em encelvn en hoccicvs; Emén, mv akerrv herome momet mehen-wat, Hesaketvmese en nake hocackvte em ekvt heyv nanvken maket os.

15 Cem vtotketvn kerrakit, kvsvppekot momet hiyyekot ometskat kerris; kvsvppet monkat hiyyet ometskate.

16 Monkv kvsvppe monkat hiyye tokot, lekhet ometskat omecicen, cv cukwv aossen ce pockares.

17 Nake ocit, nake ockv sulken ocit naket vn kusvp-kekos, maketskat omecicen, momet cen honne, ce 'stemerke, *cen* kusvpke, ce turheceko, momet enatvlkv-ranuse toyetsket omat kerretskekat *omecicen;*

18 Cvtokunaplane totkv ofv eskerhoyvten vn neset nake oce ce hakvren; momet vccet ometskvren, momet ce'natvlkvranusat em vlesketvn heckekaren, accvke hvthvken vn nesvs, ce kicet cem vcahnvyet os; momen *este* turwv es sikvn ce turwvn 'sen siyvs, hecetskvren.

19 Estomomusen vnokecakvyat em vsehit estemerrv-kuecis, monkv vfekcakhet omet, cem vkerrickvn eticvs.

20 Hecvs, vhauken vhuerit, vnafkis, estimvt vm opunvkv en haken pohet, vhauken hvwecen omat, en ceyit, emen vpakit yvfke hompetvn hompares, momen emet vc vpaket *hompvres.*

21 Estimvt ohfvnkat mekko ohliketv cvnake vc vpaket oh likvren emares, vnet ohfvnikit, Cv'rke vpakit em ohliketv oh likvyat etvpomen

22 Estimvt ehvcko ocat Puyvfekcvt nake mekusvpkv-cukon em punayakan pohekvs.

SETENTVCKE 4.

Hᴇʏᴠ hoyanof vheevyvnks, momen hecvs, vhauke sutv ofv hvwechoyvten; momen opunvkv en hake enhvteceskv

pohvyvnke pofketv en hake omēt vm punayet, Yvmvn acemiketsken, heyv *nanvke* hoyahnof nake ocvkvranan ce hecicares, maken pohvyvnks.

2 Momet moman vpaken Puyvfekcv ofvt omvyvnks, momen hecvs, mekko em ohliketv sutv ofvn lihocen, *estet* mv ohliketvn oh likvnks.

3 Momen mv oh likat en heckvt caspv momen satenv cvto omēt omvnks, momen ohliketv vfolotkat oskentacv smvlvktenv en heckv omet *omvnks.*

4 Momen ohliketv-pale hokkolen ostohkaket mekko em ohliketv vfolotken *ocakvnks;* momen *este* vculvke pale hokkolen ostohkaket, accvke hvthvken vchoyet mv ohliketvn oh vpoken hecvyvnks; momen cvtokunapláne kvpotokv vcakan kvpotoyvket omvnks.

5 Momen vtoyehvtte *sossen,* tenetketv sossen en hake *sulket* mv mekko em ohliketv sossvnks; momen mv ohliketv ehomvn totkv en kulke kolvpake fenkaket ocakvnks, mvt Hesaketvmese em Puyvfekov kolvpakat omakes.

6 Momen mekko em ohliketv ehomv estvkheckv uehvtkv, klestelv *cvto* omēt *ocvnks,* momen mv ohliketv en nvrkvpvn momet vfolotken nake wenahoke ostet, ehomvn momet eyupvu turwv sulke mahen ocet, svpaklvnks.

7 Momen nake wenake enhvteceskvt este-papv omēt *omen,* nake wenake svhokkolat wakuce omēt *on,* nake wenake svtutcenat e turofv este *etu*rofv omēn ocvnks, momen esostat lvmhe tvmke omēt *omvnks.*

8 Momen nake wenahoke ostat etvrpv epaken ocvke vlket omet, ofv eturwv sulke mahen *ocvnks;* momet netta nereu fekvpekot, Pucase Hesaketvmese Yekcetv Omvlece, hvsvtke, hvsvtke, hvsvtke, mv likvte, like, momet likvranat, makaket *os.*

9 Momen mv mekko em ohliketv oh like, estofis meyuksv-seko likaten mv nake wenahokat vrakkueckv, vcvyeckv, vkvsvmkv esyomen emakof,

10 Vculvke pale hokkolen ostohkakat mekko em ohliketvn oh likat ehomvn tvk pvlvtiket, mv estofis meyuksv-seko likan vrakkuecet, ohliketv ehomvn en kvpotokv vcacakan tvkwikaket,

11 Pucasē, vrakketv, vrakkueckv, yekcetv esyome cen heckvren heretv oretsket omes, nanvke omvlkvn hocacetsken, ceme kometskat eteropotten hocackvtet, momet ocaket omekv, makaket *os.*

SETENTVCKE 5.

Momen, ofv momet onvpvn oh hocce, momet esvlokpickv kolvpaken es vlokpihocen nakcokv mv ohliketv oh likat e'nkvpervn vpiken hecvyvnks.

2 Momet encelv yekcet, Estimvt mv nakcokvn enrahmet sohlokpickv kolvpakan enrecopetv heretv ore haks? *maket, en* hake yekcen es huehken hecvyvnks.

3 Momen hvlwat ofv, monkat ekvnv onvpv, monkat ekvnv ofv nvpvt mv nakcokvn enrahmet, hecetv ume tayat sepekvnks.

4 Momen mv nakcokvn enrahmet, ohonayetv monkat hecetv heretv oren nvpvn eshechoyekat omecicen tayen hvkihkvyvnks.

5 Momen mv vculvke hvmket, Hvkihiketskvs, hecvs, Este-papv, Cutv em vliketv aosse, Tewe en Yvlonkvt ohfvniket, mv nakcokvn enramet, 'sem vlokpickv kolvpakan enhvwece *tayes,* cv kicvnks.

6 Momen hecvyvnks, momen hecvs, mekko em ohliketv, nake wenahoke ostat vculvke esyomat en nvrkvpvn, Yvpefikuce elehocvte omet, eyvpe kolvpaken, momet

eturwv kolvpaken ocet, mvt Hesaketvmese em Puyvfekcv
kolvpake ekvnv omvlkv ofv vtothoyat omakes.
7 Momen vlahket, mv ohliketvn oh like nakcokv
e'nkvperv vpikan 'sem esvtes.
8 Momen, nakcokvn ehsof, nake wenahoke ostat, momen
vculvke pale hokkolen ostohkakat, kervlv momet cvto-
kunaplane esesketucen fvmecickv here es fvcfvken, mv
fvmecickvt mekusapvlke em emekusvpkvt omaken, ocvke
vlket omet, mv Yvpefikuce ehomvn tvk pvlatkvnks.
9 Momet yvhiketv mucvsen yvhikakvnks, hvmmaket;
Ccmet, mv nakcokvn ehset, 'sem vlokpickvn hvwecetv
heretv oretsket os, ce'lehocvtet omen, este em vliketv,
etulaswv, etvlwv, momet etvlwvvlke vtekat asossen ce
catvn es pu nesetskvtet omet,
10 Pun Hesaketvmese ehomvn mekkvlke momet
plestvlken pu hayetskvtet omekv, momen ekvnvn
ohmekkeyvres.
11 Momen hecvyvnks, momet nake wenahoke, mo-
men vculvke esyoman, momet mekko em ohliketv em
vfolotakat encelvlke sulke em opunvkv en haken pohv-
yvnks; momen em vhonkvtkvt cukpe-rakko pale cukpe-
rakko palet, momet cukpe-rakko cukpe-rakko *sulket*
omvnks;
12 Opunvkv en hake yekcen 'sopunayet, Mv Yvpefikuce
elehocvtet ohfvnketv, nake ockv, hoporrenkv, yekcetv,
vrakketv, vkvsvmkv esyomat en heckvre heretv oret os,
makakvnks.
13 Momen nake hocackvte vteke hvlwe ofv fullat,
momet ekvnvn *fullat*, momet ekvnv ofv, momet uehvtkv
vk fullat, momet mv *omvlkv* ofv fullat omvlkvt hvmmaken
pohvyvnks; Vkvsvmkv, vrakketv, vrakkueckv, ohmek-
ketv esyomat mv Yvpefikuce, momet mv mekko em
ohliketv oh likat em *ocvkekvs*, estofis meyuksv sekon.

14 Momen nake wenahokat, Emén, makakvnks. Momen vculvke pale hokkolen ostohkakat tvk pvlvtiket, mv estofis meyuksv seko likan vrakkuecakvnks.

SETENTVCKE 6.

Momen Yvpefikucet svlokpe kolvpakat hvmken hvwecof, hecvyvnks, momen nake wenahoke ostat hvmke, tenetke en hake oket, Ahtet, hecvs, maken pohvyvnks.
2 Momen hecvyvnks, momen corakko hvtket *huervnks;* momen mv oh likat etcvkotaksen ocvnks; momen kvpotokv vcakan e'mhoyvnks; momen ohfvnket momet ohfvnkvranet ayvnks.
3 Momen svlokpe svhokkolan hvwehcof, nake wenake svhokkolat, Ahtet, hecvs, maken pohvyvnks.
4 Momen corakko etv catet ayvnks; momen mv oh likat herkvn ekvnvn vkonahvren, momen estet etepvsvtvre *yekce!* e'mhoyvnks; momen eslafkvcvpko rakken e'mhoyvnks.
5 Momen svlokpe svtutcenan hvwehcof, nake wenake svtutcenat, Ahtet, hecvs, maken pohvyvnks. Momen hecvyvnks, momen, hecvs, corakko lvstet, momen mv oh likat svtarkueckvn enken 'sesvnks.
6 Momen nake wenahoke ostat en nvrkvpvn opunvkv en hake hvmmaken pohvyvnks, Svkerkuce teleko fvcke hvmket tenelyv hvmke enrahkvt *omen,* momen svkerkuce ketinv fvcfvke tutcenet tenelyv hvmke enrahkvt *omvres;* momen olefv neha-pvrko-opuswv tepakvn vhopahnetskvs.
7 Momen svlokpe esostan hvwehcof, nake wenake esostat em opunvkv en haket, Ahtet, hecvs, maken pohvyvnks.
8 Momet hecvyvnks, momen hecvs, corakko hvtwet, momen mv oh likat e hocefkv Elkvt omvnks, momen Elkv tvlofvt vcvkayvnks. Momen ekvnv tekvpvke esostan

cslafkv-cvpko, momet elauko, elkv momet punvttv se-
honeckvke ekvnv oh fullat es pvsvtvkvre ohfvnken
yekcetvn emvkhoyvnks.
9 Momen svlokpe svcahkepan hvwehcof, altv elecvn
mv Hesaketvmese em opunvkv, momet ohkerkueckv oca-
kvte vrahkvn pvsvthoyvte em puyvfekcv taken hecvyvnks.
10 Momen en hake yekcen es huehkakvnks, Pucase
hvsvtke, mehenwetskat, en hofune estomomusen mv
ekvnv vpokakat *vnrvpen* pu catv vrahkvn ohfvccecet,
em pvlecvranetskeko haks? maket.
11 Momen vccvke hvtke e'mhoye vlket omvnks, mo-
men, Ohvtvlakat estomusen fekapatske emunken vtotkv
cem etohkvlketv takeu, momet cem etecakketvlke ce
momehocvte omēn pvsvthovvranat oketv es oh fvckekvs,
maket em onahoyvnks.
12 Momen hecvyvnks, svlokpe sepakan hvwehcof, mo-
men hecvs, ekvnv nekekv rakket ocvnks; momen hvset
lvste sukcv hakv esse es hahoyvte omē haken, hvresset
catv omē hakvnks;
13 Momen ke-rakko em vpe hotvle rakkot fvmoyicen,
em ette lokcvkeko apvlate omēn, hvlwe kococumpvt
ekvnvn a tvk pvlatkvnks.
14 Momen nakcokv pvlpihoce omēt sutvt etvn vkue-
kvnks, momen ekvnhvlwe *vtekat*, momet ote vtekat etvn
vkueke vlkvnks.
15 Momen ekvnv em mekkvlke, *este* en rvkrakv, nake
ocvlke, kvpetvne homvhhotat, este yekcvke esyomat,
momen svlvfke vtekat, momen pucasseko vtekat *omvlkvt*
ekvnv haukvke, momen ekvnv hvlhvwe cvto vlkat ofvn
ehkakvnks;
16 Momet, Mv mekko em ohliketv oh likat e turofv,
momet Yvpefikuce en cvpvkketv enkvpvken pu ehvkes,
cvto, ekvnv hvlhawat esyomen kicakvnks.

17 En cvpvkketv nettv rakkatet vlvket omekv, momen
estit hueretv ume taye haks?

SETENTVCKE 7.

Momen heyv nanvke renyupvn cncelv ostet ekvnv en
kvnowv ostan oh svpaklen hecvyvnks, *momen* ekvnv en
hotvle ostan hvlvtakvnks, ekvnvn, monkat uehvtkvn,
monkat eto estomis oh hotvlekaren.
2 Momen encelv etv, Hesaketvmese wenakat 'sem en-
kerkv ocet, hvsossv fvccv aossen hecvyvnks, momen
encelv oste, ekvnv momet uchvtkv vhopvnetv *yekcetv*
e'mhoyvten em punayet, en hake yekcen es huehkvnks;
3 Ekvnvn, monkat uehvtkvn, monkat eton vhopvnats-
keko emunken pun Hesaketvmese em vtotkvlken ekvhomv
taken eskerkvn em ohlicvkeres, maket.
4 Momen eskerkv ohlihocat em vhonkvtkvn pohvyvnks;
Eslevl en hopuetake em vliketv omvlkv asosse ohli-
hocat cukpe-rakko cukpe hvmken pale osten ostoh-
kaket omvnks.
5 Cutv em vliketv asosse cukpe-rakko palen hok-
kolohkaken ohlihocen; Lupe em vliketv asosse cukpe-
rakko palen hokkolohkaken ohlihocen; Katv em vliketv
asosse cukpe rakko palen hokkolohkaken ohlihocen;
6 Asv em vliketv asosse cukpe-rakko palen hokko-
lohkaken ohlihocen; Nafteli em vliketv asosse cukpe-
rakko palen hokkolohkaken ohlihocen; Menasv em vli-
ketv asosse cukpe-rakko palen hokkolohkaken ohlihocen;
7 Semev em vliketv asosse cukpe-rakko palen hok-
kolohkaken ohlihocen; Lefi em vliketv asosse cukpe-
rakko palen hokkolohkaken ohlihocen; Esekv em vliketv
asosse cukpe-rakko palen hokkolohkaken ohlihocen;
8 Momen Sepulv em vliketv asosse cukpe-rakko palen
hokkolohkaken ohlihocen; Cosef em vliketv asosse cukpe-

rakko palen hokkolohkaken ohlihocen; Penceme em vliketv asosse cukpe-rakko palen hokkolohkaken ohlihocet *omvnks.*

9 Heyv hoyahnof hecvyvnks, momen hecvs, este sulke mahe, nvpvt vhonkvteko tayat, etvlwv, momet em vliketv, momet este, momet etulaswv omvlkv asosse, vccvke hvthvken vcce, talv lvcce enken cawvket, mekko em ohliketv ehomvn, momet Yvpefikuce ehomvn svpaklvnks;

10 Momet huehketv yekcen es huehket, Vhesaketv pun Hesaketvmese mekko em ohliketv oh likat, momet Yvpefikuce enaket os, makakvnks.

11 Momen encelv omvlkvt mekko em ohliketv, nake wenahoke ostat vculvke esyomat vfolotken svpaklet, mekko em ohliketv ehomvn e turofvn oh pvlatket,

12 Emén: Vkvsvmkv, vrakketv, hoporrenkv, vkvsvmkvemetv, vrakkueckv, yekcetv, ohfvnketv esyomat pun Hesaketvmesen em ocvkekvs, estofis meyuksv-sekon; Emén: makaket, Hesaketvmesen vrakkuecakvnks.

13 Momen mv vculvke hvmkat vyoposket, Heyv hvthvke vchoyat estit omet, estvmvn awvt haks? cv kicvnks.

14 Momen, Pucasē, kerretskes, kicvyvnks. Momen, Heyvt estemerketv rakken asosiyet, em vccvken Yvpefikuce e catvn es okkoset, hvthvken hayakvtet omakes, cv kicvnks.

15 *Momet,* Heyvt omecicen Hesaketvmese em ohliketv ehomvn vpoket, en cuko vcakat ofvn netta neren em vtotkaket os; momen mv mekko em ohliketv oh likatet vpaket likvres.

16 Svnvcomvn elvwekot, svnvcomvn ewvnhkahkekos, momen hvso*hiyyvt* momet hiyye estomis en nokhokihcekos.

17 *Hiyomet* omekv, mv Yvpefikuce mekko em ohliketv

en nvrkvpv likat vhecicet, hompvkuecet, uewv hesake uekiwv *ocakan* evpayet *sohayvres;* momen Hesaketvmeset eturopuswv omvlkvn e turwv taken en hvsvthicvres, *cv kicvnks.*

SETENTVCKE 8.

Momen svlokpe eskolvpakan hvwehcof, hvse-vkerkv en nvrkvpv ore tayen hvlwat ofvn cvyvyakuset omvnks.

2 Momen encelv kolvpakat Hesaketvmese ehomvn svpaklen hecvyvnks; momen pofketv kolvpaken e'mhoyvnks.

3 Momen encelv etvt, cvtokunaplane sensvn ocet, altvn vhuervnks; momen esfvmecickv sulken e'mhoyvnks, mekusapvlke omvlkv em mekusvpkv take vpvken cvtokunaplane altv mekko em ohliketv ehomv hueran mvn oh emvren.

4 Momen mekusapvlke em mekusvpkv taket vpvken, mv esfvmecickv em ekkucet encelv e'nken osiyet, Hesaketvmese ehomvn kvwapkvnks.

5 Momen encelvt sensvn ehset, totkv altv oh ocan es fvcehcet, ekvnvn es tvk wikvnks; momen en hake *sulket* tenetketv, vtoyehvtte, ekvnv nekekv esyomat ocakvnks.

6 Momen encelv kolvpake pofketv kolvpake ocakat pofkvranet e etetakuecakvnks.

7 Momen encelv enhvteceskvt pofkvnks, momen hetute nerkv momet totkv catv vpvken ocakvnks, momen ekvnvn oh pvlvthoyvnks; momen eto tekvpvke svtutcenat nokren, pvhe lane omvlkvt nokrvnks.

8 Momen encelv svhokkolat pofkvnks, momen ekvnhvlwe rakke vhetke omēn uehvtkvn vk wihokvnks; momen uehvtkv tekvpvke svtutcenat catv hakvnks;

9 Momen nake wenahoke hocackvte uehvtkv vk fullat tekvpvke svtutcenat pvsatkvnks, momen perro-cuko tekvpvke svtutcenat vkvhopvnkakvnks.

10 Momen encelv svtutcenat pofkvnks, momen kococumpv rakke vhetke kulke-omēt sutvn a latkvnks, momet hvcce *ocakat* tekvpvke esvtutcenan, momet uekiwv fihnakan oh latkvnks.

11 Momen mv kococumpv e hocefkv Wvmwut kihocet omes; momen uewv etekvpvke svtutcenat wvmwut hakvnks; momen uewvt omecicen este sulket pvsatkvnks, uewv hometv hakvnkekv.

12 Momen encelv esostat pofkvnks, momen hvse tekvpvke svtutcenat, hvresse tekvpvke svtutcenat, kococumpv tekvpvke svtutcenat esyomat nvfhokvnks; mv *omvlkv* em etekvpvke svtutcenat yomucecihohcen, nettv tekvpvke svtutcenat hvyayvkekaren, momen nereu matvpomen.

13 Momen hecvyvnks, momet encelv hvmke hvlwen tvmket tehoyanet, en hake yekcen es opunayet, Encelv tutcene pofkvranat em pofketv en hake omecicen ekvnv oh vpokat en holwakes, holwakes, holwakes, *maken* pohvyvnks.

SETENTVCKE 9.

Momen encelv svcahkepat pofkvnks, momen koco cumpv sutvn avtet ekvnvn oh latken hecvyvnks; momen sufkē rakko em pvtakv sekat es en hvweckvn e'mhoyvnks.

2 Momen mv sufkē-rakkon hvwecvnks; momen ekkuce nakrekkickv hute rakke em ekkuce omēt sufkan aosiyet, kvwapkvnks; momen mv sufke rakkat em ekkuce hvse hotvle tepakan oh yomucecicvnks.

3 Momen tvffonoksvlket ekkuce asosset, ekvnvn oh yicvnks; momen hvcesesterahv ekvnv fulle yekcetv ocakat omēn yekcetvn emhoyvnks.

4 Momet, Ekvnv pvhe ocan, monkat nake lane estomis,

monkat eto hvmkusis vhopahnatskvs; momis mv este
Hesaketvmese em eskerkv ekvhomv take oh ocvkekat
tvlken en *nokhokicatskēs, kicet* en kerkuehocvnks.
5 Momet pvsvtekot, momis hvse cahkepen en nokhoki-
cvren em etektvnechoyvnks; momen mv en nokket
hvcesesterahv este rahe en nokke omēt omvnks.
6 Momen mv nettv take omof estet elkvn hopoyakis,
eshecvkekares; momet eletvn komakis, elkvt en letkv-
kvres.
7 Momēn mv tvffonoksvlke en heckvt corakko tepokvn
sohayvrane etetakuehocvte *en heckv* omēt omvnks;
momen cvtokunaplane kvpotokv vcacakat omvkēn
kvpotoyvket omvnks; momen e turofv taket este e turofv
omvkēt omvnks.
8 Momen ekvesse hoktvke em ekvesse omēn oca-
kvnks, momen e nute taket este-papv *e nute* omvket
omvnks.
9 Momen hokpe sevrvnakv taket hokpe sevrvnakv cvto
es hahoyvte omvkēn ocakvnks; momen e tvrpv take en
haket calev *sulke, momet calev eme* corakko sulke tepokv
vpefatke en hake omēt *omvnks.*
10 Momen hvcesesterahv omvkēt ehvcen ocakvnks;
momen ehvcet en ren ocvket omvnks; momen hvse
cahkepen est'en nokhokice taye en yekcet omakvnks.
11 Momen sufke-rakko em pvtakv seko em encelvn em
mekko taken ocakvnks, momen e hocefkvt Hepluvlke em
punvkv ofv Epatvnet omen, Klekvlke em punvkv ofv
Epalyvnet omes.
12 *Este en* holwakat hvmket hoyanet os; hecvs, heyv
en yupvn holwakat hokkolet vlahokes.
13 Momen encelv sepakat pofkvnks, momen opunvkv
en hake cvtokunaplane altv Hesaketvmese ehomv huerat
e yvpe ostan aosset,

14 Encelv sepake pofketv ocan em punayet, Mv encelv oste hvcce rakke Yufletes *hocefken* vk wvnahoyan enrecopvkvs, *maken* pohvyvnks.
15 Momen encelv oste hvse-vkerkv hvmke, momet nettv hvmke, momet hvse hvmke momet ohrolope hvmke vrahkvn etetakuehocvten, este etekvpvke svtutcenan pvsvtvkvren enrecoprehocvnks.
16 Momen corakko oh vpoke suletawv rakko em vhonkvtkvt cukpe-rakko vculo cukpe hokkolet omvnks, momen em vhonkvtkvn pohvyvnks.
17 Momen nak *cv* hecihocat ofvn hiyomēn corakkon momet mv oh vpokat, hokpe sevrvnakv totkv, cesenrv, tohottoplane esyomen *es hahoyvten* ocaken hecvyvnks; momen corakko e'kv taket este-papv e'kv take omvkēt omen; totkv, ekkuce, tohottoplane esyomet e cukwv taken asossvnks.
18 Totkv, ekkuce, momet tohottoplane, heyv tutcene e cukwv take asossat este etekvpvke svtutcenan pvsvtakvnks.
19 En yekce e cukwv momet e hvce take ofvt omekv; e hvce take cetto omvkēt, momet ekvn ocvket omvnkekv; momen heyvn es nokkicaket os.
20 Momen este vhoskat, heyv estennokkickvt pvsvtvkekatet, puyvfekcv holwvhokat, monkat nake vhakvke cvtokunaplane, monkat cvtokunaphvtke, monkat cvtolane, monkat cvto, monkat eto es hahoyvte, mv heceko taye, monkat poheko taye, yvkvpvkeko tayan em mekusapvkekaret, e'nke take em vtotketv ohfvccvn em vkerrickvn eticvkekvnks:
21 Momet este pvsvtakvte, monkat en famvkakvn, monkat en hoktarkvn, monkat en horkopkv take ohfvccvn em vkerrickvn eticvkekvnks.

SETENTVCKE 10.

MOMEN encelv etv yekce, aholocen accet, sutv ahvtapken
hecvyvnks; momen oskentacvt e'kvn ohcakhen, e turofv
hvse omēt *omen*, e'le totkv escvkcahe omvkēt omvnks:
2 Momen nakcokv cotkuse enrvmken e'nken vpikvnks;
momet e'le vkvpervn uehvtkvn vk huericet, *e'le* vkvskvnvn
ekvnvn *oh huericvnks*,
3 Momet este-papv hehke omēn en hake yekcen es
huehkvnks; momen hohikof, tenetke kolvpaket tenetka-
kvnks.
4 Momen mv tenetke kolvpakat tenetkahkof, hoccicv-
ranvyvnks: momet punvkv en hake sutv avtet, Mv
nanvke tenetke kolvpakat onayakan hoccicekot, sem oh
vlokpicvs, maken pohvyvnks.
5 Momen mv encelv uehvtkv, momet ekvnv oh huere
hecvyvnke e'nken sutvn vkvwapet,
6 Sutv momen mv ofv fullat, momen ekvnv momen mv
oh fullat, momen uehvtkv momen mv vkfullat hayvte,
mv estofis meyuksv-seko likan es hocefet, Oketvt vlvkeko
emunken,
7 Encelv eskolvpakat hake en nettv take omof, mvt
pofketvn vlicecof, Hesaketvmese enake ehkat esfvckvres,
em vtotkvlke owalvlke en kerkuecakvte vcvkvyen, ma-
kvnks.
8 Momen opunvkv en hake sutv avte pohvyvnke hvtvm
vm punayet, Ahyet, nakcokv cotkuse, enrvmke encelv
uehvtkv momet ekvnv oh huere e'nke vpikan esvs,
makvnks.
9 Momen encelvn oh ahyit, Mv nakcokucen v'mes,
kicvyvnks. Momen *vm punayet*, Ehset, lokvs; momen
ce nvrke homen hayvres, momis ce cukwv ofv fo en
cvmpe omēt cvmpe tares, cv kicvnks.

10 Momen mv nakcokucen encelv e'nken a em ehset, lokvyvnks; momen cv cukwv ofv fo en cvmpe omēt cvmpet omvnks: momis lohkvyof, cv nvrke home hakvnks.

11 Momen, Hvtvm este, etvlwv, etulaswv momet mekkvlke sulke ehomvn owalvranetsket os, cv kicvnks.

SETENTVCKE 11.

MOMEN kohv setekkekv omēn v'mhoyvnks; momen encelvt hueret, Ahuyiret, Hesaketvmese en cuko vcakan, momet mv ofv emekusvpakan, momet altvn vhopayvs, makvnks.

2 Momis cuko vcakat en tvkfettvn vhopayekot, wiketskvres, Centilvlken emhoyvtet omekv; momen mv tvlofv vcakan hvse pale osten hokkolohkaken oh svpaklvres.

3 Momen a vn kerrvlke hokkolan *yekcetvn* emvkares, momen sukcv hakvn vchoyet, nettv cukpe-rakko hvmken cukpe hokkolen pale epaken owalvkvres.

4 Heyvt olefv em vpe hokkolat, momet kulke esohhuerickv ekvnv en Hesaketvmese ehomv sehokat omakes.

5 Momen estimvt en nokhokicetvn komen omat, totkv e cukwv taken aosiyet en horrvlken lokaket os; momen estimvt en nokhokicetvn komen omat, hiyomēn elehocvranet os.

6 Heyvt, em owaletv en nettv take ofvn oskekāren sutv em vkhottetv yekcetvn ocakes; momet eticet, catvn haye tayet uewv ocakat ohfvnken yekcetvn ocet, momet etewole estomomusen komakat nake estennokkickv estomis ekvnvn oh vlvkuecetvn yekcetvn ocakes.

7 Momen akerkueckvn es poyahkof, punvttv sufke-rakko em pvtakv sekan aosset eme take vnrvpen horren hayet, ohfvniket, pvsvtvres.

8 Momen e'na take tvlofv rakkat em etehoyvnkvn tvk

wvkhokvres, mv *tvlofv* puyvfekcv vcvkvye Satvme momet
Ecepsen kihocet *os*, momen mvn pu Pucasen elehocvtet
omes.
9 Momen este, momet em vliketv, momet etulaswv,
momet Centilvlke asossot mv ena taken nettv tutcenen
nvrkvpvt vpaken hecvkvres, momet mv ena take sepvlkv
vtehkvre em etektvnecvkekares.
10 Momen mv yvmv ekvnv vpokat oh afvcket, afvckv-
kvres, momet nak emkvn ete'm vtotvkvres; heyv owalv
hokkolat yvmv ekvnv vpokan estemerrvkuecakvtet ok.
11 Momen *mv* nettv tutcene nvrkvpvt vpakat renyupvn
hesaketv em Puyvfekcv Hesaketvmese aatat mv enataken
eceyaken, *asehoket* e'le taken oh sehokvnks; momen
penkvlkv rakket hecakat omvlkvn oh latkvnks.
12 Momen opunvkv en hake yekce sutv avtet, Yvmvn a
vcomhokvks, kihocen pohakvnks, Momet aholoce ofv
sutvn vkvwvphoken, en horrvlket hecakvnks.
13 Momen mata hvse-vkerkv omof ekvnv nekekv rakket
ocvnks, momen *mv* tvlofv etekvpvke espalat latkvnks;
momen este mv ekvnv nekekv ofv pvsatkvte *em vhonkvtkv*
cukpe rakko kolvpaket omvnks; momen *este* vhoskat
penkvlvket, hvlwe en Hesaketvmesen vrakkuecakvnks.
14 Nake *este* en holwvke svhokkolat hoyvnet os; hecvs,
holwvke svtutcenat lvpken vlaket os.
15 Momen encelv eskolvpakat pofkvnks, momen sutv
ofv punvkv en hake yekcvket ocakvnks, Yvmv ekvnv em
ohmekketv *ocakat* pu Pucase momet en Klist enake
haket os; momen estofis meyuksv-sekon ohmekkvres,
maket.
16 Momen vculvke pale hokkolen ostohkakat Hesa-
ketvmese ehomvn em ohliketv vcacakan oh vpoket, e
turofv taken oh pvlvtiket, Hesaketvmesen vrakkuecet,
17 Vkvsvmkvn ce'meyet os, Pucase Hesaketvmese

Yekcetv Omvlece, like, likvte momet likvranat toyetskat;
cen yekce rakkan ehset, ohmekketskvtet omekv.
18 Momen Centilvlket cvpvkhokvtes, momen cvpvkketvt
vlvkēs, momen pvsatkvte ohfvcceckv oketv, momet
owalv cem vtotkvlke, momet emekusapvlke, momet
lopockuse momet rvkrvke ce hocefkvn em penkvlakat
feketvn emvketskvre; momet ekvnvn sumecicakat sum-
huecetskvre *oketvt vlvkēs*, makakvnks.
19 Momen hvlwe ofv Hesaketvmese en cuko vcakat
hauket omvnks, momen en cuko vcakat ofv em etemfvc-
cetv tovhahvwv vcakat hecket omvnks; momen vtoyc-
hvtte, momet en hake *sulket*, tenetke *ocakat*, ekvnv
nekekv momet hetute nerkv tayet ocakvnks.

SETENTVCKE 12.

MOMEN eskerkv rakket hvlwe ofvn heckvnks, *hoktet mvt
omen; momen mv* hokte hvsen accet, hvresset e'le elecvn
ocen, kvpotokv vcake kococumpv palen hokkolohkake es
haken kvpvtoyet *omvnks:*
2 Momen mv hokte nvrkesēt, estuce heckuecvranuset
omen, momet heckuecvrane en nokkan es huehkvnks.
3 Momen eskerkv etvt hvlwe ofvn hecket ocvnks;
momen hecvs, tlekonv catc, rakke, ekv kolvpaken, eyvpe
palen ocet, momen ekv kolvpakat kvtvlvkv oh *ocvke
vlket omvnks.*
4 Momen e hvcet hvlwe kococumpv *ocakat* etekvpvke
svtutcenan hvlatet, ekvnvn tvk wikvnks; momen mv
tlekonvt hokte estucc heckuecvranat ehomvn huervnks,
estuce heckan vpakusen lokvret.
5 Momen hoktet hunvnwucen heckuecvnks, tvlwvvlke
omvlkvn cvto estepketvn es ohmekkvranat; momen em
estucen Hesaketvmese *likan*, momet em ohliketv vcakan
vkvwvphoyvnks.

6 Momen hoktet letket, vnrvwvn eceyvnks, mvn liketv Hesaketvmese em etetakuecvtet ocet omen, mvn nettv cukpe-rakko hvmken cukpe hokkolen pale epaken hompicvkvren.

7 Momen hvlwe ofv horret ocvnks; Mikevl momet em encelvlket tlekonv tepoyakvnks; momen tlekonv momet em encelvlke tepoyakvnks,

8 Momis ohfvnkvkekvnks; momen em vpoketv hvlwe ofv svnvcomvn eshechoyekvnks.

9 Momen mv tlekonv rakkan a wihokvnks, mv cetto vcule, Tiapolv momet Setvne kihoce, yvmv ekvnv omvlkvn mvkerrat; mvt ekvnvn tvk wihokvnks, momen em encelvlket vpvkaken apvlathoyvnks.

10 Momen opunvkv en hake yekce hvlwe ofvn hvmmaken pohvyvnks, Vhesaketv, yekcetv, momet pun Hesaketvmese em ohmekketv, momet en Klist em ohfvnketvt hiyomat yices; tecakkeyvte e'urapv, mv pun Hesaketvmese ehomvn nettvn momet nereu vnrapvten awihokekv.

11 Momen Yvpefikuce e catv eteropotten, momen em ohkerkueckv em opunvkv eteropotten mvn emuntvlakvtes; momen elkv tis oren en hesaketv taken vnokecvkekates.

12 Monkv hvlhawatskat, momet mv ofv vpokatskat, afvckvkepvkes. Ekvnv vpoke, momet uehvtkv *vk fulle toyatskat ce'n* holwvhokes, Tiapolvt, oketv kocoknuse em ocen kerrat omecicen cvpvkke heret, a cen hvtapkvkekv.

13 Momen tlekonvt, ekvnvn a tvk wihoken hehcof, mv hokte hunvnwuce heckuecvten assecvnks.

14 Momen hoktet, en liketv vnrvwv ocan tvmket oh ayvren lvmhe rakke e tvrpv hokkolen emhoyvnks, mvn oketv hvmke, oketv vnvcome, momet oketv en nvrkvpvn mv cetto e turofv enkvpvken vfvshotet os.

15 Momen uelauken svkvyecicetvn komet, mv cettot e cukwv ossen uewv uelauke omēn hokte eyupvn fihnecvnks;

16 Momen ekvnvt hokten omvnicet, e cukwvn hvwvklehcet, mv uelauke tlekonvt e cukwv aossicvten nokmelvnks.

17 Momen tlekonvt hokten en homecet, en nerkv vhoske, mv Hesaketvmese em vhakvn vfastet, Cesvs Klist ohkerkueckv hvlvtakan horre en hayetvn *komet* ayvnks.

SETENTVCKE 13.

MOMEN uehvtkv em oktahvn oh huervyvnks. Momen ekv kolvpakan, eyvpe palen ocet punvttv uehvtkv aossen hecvyvnks, momen kvtvlvkv vcacvke palet eyvpen oh ocaken, momen *Hesaketvmese* vtvkleckv e hocefkvt e'kvn oh ocaken *hecvyvnks.*

2 Momen mv punvttv hecvyvnke uekaccv omēt omen, cle nokuse *e'le* omvkēt *omen,* e cukwvt estepapv e cukwv omēt omvnks; momen en yekcetv, momen mekko em ohliketvn, momen ohfvnketv rakkan tlekonvt e'mvnks.

3 Momen ekv hvmke elkv ore vnvttēhoce omēn hecvyvnks; momen elece taye vnvttan em wicehocvnks; momen mv punvttv ohfvccvn ekvnv omvlkvt em estomahet omvnks.

4 Momet mv tlekonv punvttvn yekcetv emvten vrakkuecakvnks; momet punvttvn vrakkuecakvnks, Estit mv punvttv omēt *like* haks? estit etepoyetv ume taye haks? makaket.

5 Momen e cukwv nake rakrvken, momet opunvkv *Hesaketvmese* vtvkleckvn opunayen e'mhoyvnks; momen hvse pale osten hokkolohkaken likvre yekcetvn e'mhoyvnks.

6 Momen Hesaketvmese vtvkleckv ofv e cukwvn *hvwvk-*

lecet, e hocefkvn, em escuko-hakv, momet mv hvlwe ofv vpoke vtvklecvranet hvwvklecvnks.
7 Momen mekusapvlke etepoyet, ohfvnketvn e'mhoyvnks; momen *este em* vliketv, momet etulaswv, momet etvlwvvlke omvlkv ohfvnken yekcetvn e'mhoyvnks.
8 Momen ekvnv vpokat, mv e hocefhokv Yvpefikuce ekvnv vliceckv vteke elehocvte en hesaketv nakcokv ofv cohoyekatet omvlkvt vrakkuecvkvres.
9 Estimvt ehvcko ocen omat, pohekvs.
10 Estit esten svlvfkuecat, *emen* svlvfkuehocvres; estit eslafkv-cvpkon es *est'* elecat, eslafkv-cvpkot *mvn* elecvranet os. Mekusapvlke em vkvsvmkv momet em momis kometvt yvmvn ocakes.
11 Momen punvttv etv, yvpefikuce omēt eyvpe hokkolen ocet, ekvnv aossen hecvyvnks, momen tlekonv omēn punayvnks.
12 Momen punvttv enhvteceskv ohfvnketv ocat omvlkvn ocet, mv ehomvn es vtotket omes, momet yvmv ekvnv, momen mv oh vpokat punvttv enhvteceskv elece taye vnattan em wicehocvten vrakkuecaken hayet omes.
13 Momet eskerkv rakrvken momecet os, momat este ehomvn hvlwe vten totkvn ekvnvn a oh hvtvpecicet os,
14 Momet mv eskerkv *mv* punvttv ehomv momecvre e'mhoyat eteropotten *este* ekvnv vpokan mvkerret os, *Mv* punvttv eslafkv-cvpko es vnatte em wikvte vhaken en hayvkes, *este* ekvnv vpok'an kicet.
15 Momet *mv* punvttv vhakan hesaketv emetv yekcetvn ocvnks, momat *mv* punvttv vhakat opunayat tvlkekot, momis punvttv vhakan en sulke estomomuset vrakkuecvkekat pvsvthoyvre omecice tayes.
16 Momen lopocke momet rvkrakat, *momet* nake ocvlke, momet nake ocvkekvlke, *momet* pucassvkeko momet

pucase ocakat omvlkvt e'nkvperv, monkat ekvhomv take ofv eskerkv en heckvren;

17 Momet *mv* eskerkv, monkat mv punvttv e hocefkv, monkat e hocefkv em vhonkvtkvn ocat tvlket, estimvt o estomet mvn ocekat nesetv monkat wiyetv umeko tayan hayet os.

18 Hoporrenkvt yvmvn ocet os. Estit hoporrenkvn ocat mv punvttv em vhonkvtkvn vhonkvtekvs; este em vhonkvtkvt omekv: momen Cukpe epaken pale epaken epohkaket em vhonkvtkvt omes.

SETENTVCKE 14.

MOMEN hecvyvnks, momen hecvs. Yvpefikucet ekvnhvlwe Sivn oh hueren, cukpe-rakko cukpe hvmken pale osten ostohkake, E'rke e hocefkv e'kvhomv taken oh hoccat vpvkaken hecvyvnks.

2 Momen uewv sulke en hake, momet en hake hvlwe vten tenetke rakke en hake omēn pohvyvnks: momet kervlv hayecvlke en kervlv taken hayecaken pohvyvnks.

3 Momen mekko em ohliketv, nake wenahoke ostat, momet mv vculvke ehomvn yvhiketv mucvse omēn yvhikakvnks; momen mv yvhiketvn estit kerreko tayen, mv cukpe-rakko cukpe hvmken pale osten ostohkake, ekvnv asosse pvlken neshoyvte tvlket *kerrake tayes.*

4 Heyvt hoktvken vpaket e vholwvyecvkekatet omes; fvcenvlket omakekv. Heyvt Yvpefikuce estvmv estomēn ayis, vcvkvpeyat omakes. Heyvt ettc enhvteceskv Hesaketvmese momet en Yvpefikuce enake este asosse neshoyvtet omakes.

5 Momen e cukwv take ofv mvkerretv eshechoyekvnks: Hesaketvmese em ohliketv vcakat ehomvn em mvttekot omakekv.

6 Momen encelv etvt, opunvkv herv meyuksv-sekon

ekvnv vpokan, etvlwv, em vliketv, etulaswv, momet este
vtekat 'sem erkenvketvn ocet, hvlwan tvmken hecvyvnks;
7 *Momen* opunvkv yekcen 'sopunayet, Hesaketvmesen
em penkalet, vrakketvn emvkes; em ohfvcceckv en hvse-
vkerkvt vlakekv; momet mv hvlwe, ekvnv, uehvtkv
momet uekiwv ocakat hayvten vrakkuecvkes, *makvnks.*
8 Momen encelv etvt, eyupvn ayet, Papelv, mv tvlofv
rakkat, lvtkēs, lvtkēs, tvlwvvlke omvlkvn en hoktarkv en
cvpvkketv em pvrko-opuswvn eskvkuecvtet omekv.
9 Momen encelv svtutcenat heyv *hokkolan* eyupvn ayet,
hvmmakvnks; Estimvt mv punvttv momen vhakan vrak-
kuecet, momet e'kvhomvn, monkat e'nke ofvn *hoccen*
eskerkvn en hecket on omat,
10 Matat Hesaketvmese en cvpvkketv em pvrko opuswv
nake seteyvmkeko en cvpvkke sem esketvn avcvnhoyan
eskvres; momet totkv, tohottoplane tepakat ofvn, encelvl-
ke hvsvthakat ehomv, momet Yvpefikuce ehomvn este-
merrihocvres:
11 Momen em estemerketv take em ekkucet estofis
meyuksv-sekon kvwapket os; momen mv punvttvn
momet vhakan vrakkuecakat, momen estimvt o estomet e
hocefkv es en kerkvn en heckat nettvn monkat neren
fekvpvkekos.
12 Emekusapvlke em momis kometvt yvmvn oces:
Hesaketvmese em vhakv *ocakan*, momet Cesvs ofv vkv-
svmkvn vfvstakat yvmvn *svpakles.*
13 Momen opunvkv en hake hvlwe vtet, Hoccicvs, cv
kicen pohvyvnks; Mv pvsatke Pucase ofv pvsvtkat en
herakes, mucv ayat; Momes, em vtotketv take enkvpv-
ken fekvpvkvren; momen em vtotketv taket vcvkvpeyes,
Puyvfekcvt maket os, *maket hoccicvs.*
14 Momen hecvyvnks, momen hecvs, aholoce hvtken,
momen este E'chushunvnwv omēt aholocen oh liket

kvpotokv vcakan kvpotoyet, momet estackv fvsken e'nken es hvlaten *hecvyvnks.*
15 Momen encelv etvt, cuko-vcakan aosiyet, mv aholoce
oh likan opunvkv en hake yekcen 'sem punayet, Cem estackvn ceyihcet, tvcvs; *hiyomet* omekv, tvcvranetskat hvse-vkerkv vlvkēs, momen ekvnv en naklokcet hiyohakes, maket huehkvnks.
16 Momen mv aholoce oh likatet em estackvn ekvnvn a
oh hvtvpecihcet, ekvnv en lokeen vteloyvnks.
17 Momen encelv etvt, estackv fvsken ocet, cuko-vcakat
hvlwe ofv likan aossvnks.
18 Momen encelv, totkv ohfvnke yekcetv ocat, altv
likan aosiyet, mv estackv fvsken ocan opunvkv en hake yekcen 'sem punayet huehkvnks, Cem estackv fvskan ohceyicet, ekvnv em pvrko em vpe em etten vteloyvs; em pvrko lokcvke mvketeket omekv, maket.
19 Momen encelvt em estackvn ekvnvn ohceyicet,
ekvnv em pvrko em vpen vteloyvnks, momet Hesaketvmese en cvpvkketv em pvrko es opecetv rakkan vtehvnks.
20 Momen pvrko es opecetv tvlofv en lvpvtken oh-
svpaklet cetakhoyvnks; momet catvt pvrko es opecetvn corakko en cuksakkv tis ōren afihnat vkerkv cukpe hokkolen orvnks.

SETENTVCKE 15.

Momen hvlwe ofvn nake eskerkv etv rakke momet estomahen *hecit,* encelv kolvpake nake *este* 'sestemerrickv espokake kolvpakan ocaken hecvyvnks; mv ofv Hesaketvmese en cvpvkketvt esfvcket omekv.
2 Momen uehvtkv estvkheckv totkv setekyvmke omēn
hecit, mv punvttv, vhakat, es en kerkv, momet e hocefkv em vhonkvtkvn ohfvnkakvtet, Hesaketvmese en kervlvn ocaket, mv estvkheckv uehvtkvn oh svpaklen hecvyvnks.
3 Momen Hesaketvmese em vtotkv Moses en yvhiketv,

momen Yvpefikuce en yvhiketvn yvhikaket os, Pucase Hesaketvmese Yekcetv Omvloeetskat, cem vtotkctv rakrvke, estomahvket omes; mekusapvlke em Mekko toyetskat, cem vretv fvccvke, mehenwvket omakes, maket.

4 Pucase toyetskat, estimvt cem penkalet, ce hocefkvn vrakkuecekar haks? ceme tvlkuset hvsvtket ometskekv; momen tvlwvvlke omvlkvt yicet ece 'rakkuecvkvret ok: cem ohfvcceckvt heckaken hahoyekv.

5 Momen mv hoyanat hecvyvnks, momen hecvs, ohkerkueckv em escukohakv en cuko vcakat hvlwe tvlofv ofv ocat haukvnks:

6 Momen encelvlke kolvpakat este 'sestemerrickv kolvpakan ocet, hvnvwelv tvrke, hvtke, hvsatkusen accvket, momet e hokpen cvtokunaplane sewvnvketvn 'sewvnvka ket cuko vcakan asossvnks.

7 Momen nake wenahoke ostat hvmket cvtokunaplane sesketv kolvpake, Hesaketvmese estofis meyuksv-seko likat en cvpvkketv es fvcfvken encelvlke kolvpakan emakvnks.

8 Momen cuko vcakat Hesaketvmese en rakketv momet en yekcetv em ekkucen es fackvnks; momen encelvlke kolvpakat em este sestemerrickv kolvpakat esfvckvkeko emunkat estimvt cuko vcakat eceyeko tayvnks.

SETENTVCKE 16.

Momen cuko vcakat avtet opunvkv en hake yekce encelvlke kolvpakan em punayet, Vpehyet, sesketv Hesaketvmese en cvpvkketv es *fvcfakan* ekvnvn a oh pvlvtvkes, *maken* pohvyvnks.

2 Momen *encelv* enhvteceskvt ahyet, sesketv sesan ekvnvn a oh pvlatvnks; momen lekhowe holwvke, nok-

kice mahe mv este punvttv es en kerkv ocet, vhakan vrakkuecakan vlumhvnks.

3 Momen encelv esvhokkolat sesketv sesan uehvtkvn a oh pvlahten, mv *uehvtkv este* elvte e catv omē hahken, nake wenake omvlkvt uehvtkvn vk pvsatkvnks.

4 Momen encelv svtutcenat sesketv sesan hvcce momet uekiwv ocakan a oh pvlahten, catv hakvnks.

5 Momen uewv em encelvt, Pucasē, like, likvte, momet likvranetskat, fvccet ometskes, hiyomēn ohfvccecetskekv;

6 Mekusapvlke momet owalvlke e catvn pvlvtakvtet omekv, momen catvn eskvkuehcetskes; mehocvre orvket omekv, maken pohvyvnks.

7 Momen etv, altv avtet, Momes, Pucase Hesaketvmese Yekcetv Omvlcecetskat, cem ohfvcceckvt mehenwe momet fvccvket omakes, maken pohvyvnks.

8 Momen encelv esostat sesketv sesan hvsen oh pvlahten, este totkvn es nekricvre yekcetvn e'mhoyvnks.

9 Momen estet hiyye heran es nekrihohcen, Hesaketvmese heyv este sestemerrickv ohfvnken yekcetv ocat e hocefkvn vtvklecakvnks; momet em vkerrickvn eticet vrakketv emvkekvnks.

10 Momen encelv svcahkepat sesketv sesan punvttv em ohliketvn a oh pvlatvnks, momen em ohmekketv yomucket fvciken, en nokkat omecicen e tuiaswv taken vkkakvnks,

11 Momet en nokhoke, momet en lekhowat omecicen hvlwat en Hesaketvmesen vtvklecaket, em vtotketv take ohfvccvn em vkerrickvn eticvkekvnks.

12 Momen encelv sepakat sesketv sesan, Yufletes, mv hvcce rakkan vk pvlahten, mv em uewvt vkvrpepvnks hvsossv-fvccv em mekkvlke em vyetv metetake taren

13 Momen puyvfekcv hvsvthvkeko kute omvke tutcene tlekonv e cukwv, momet punvttv e cukwv, momet owalv laksv e cukwv asossen hecvyvnks.

14 Mvt puyvfekcv holwvhokat em puyvfekcvlke, nakeskerkvn vtotket, ekvnv *mekkvlke*, momet ekvnv omvlkv em mekkvlken oh vpeyat omet, Hesaketvmese Yekcetv Omvlecat en nettv rakkat en horren oh vteloyvranet omekv.

15 Hecvs, horkopv omēt vlakis. Enatvlkvranuset yvkapen, *estet* em vlesketvn hecvkekaren, mv e vketecet, em accvken vcayecat en heres.

16 Momen ekvnv Hepluvlke em punvkv ofv Amvkētv kihoce likan tohvteloyvnks.

17 Momen encelv eskolvpakat sesketv sesan hotvle ofvn pvlahten, opunvkv en hake yekce mekko em ohliketv, cuko vcake hvlwe ofv ocan aatvnks, Pokes, maket.

18 Momen en hake *sulket*, vtoyehvtte momet tenetke ocakvnks; momen ekvnv nekekv rakke, este yvmv ekvnv vpokvte vtekat mv ekvnv nekekv omēt sekon, en yekce momen en rakke mv omēt *sekates.*

19 Momen tvlofv rakkat tekvpvke tutcenen tekvpihocvnks, momen Centilvlke eme tvlofvt pvlatkvnks; momen Papelv rakkat Hesaketvmese em vkerrickv ehomvn vlakvnks, sesketv en homeckv en cvpvkketv em pvrko-opuswvn esemvren.

20 Momen ote vtekat pefatken, ekvnv hvlhawan eshechoyekvnks.

21 Momen hvlwen asosset, hetute nerkv rakrvket esten oh pvlatkvnks, *hetute nerkv hvmke en honnet* talentv en honne oren; momen heyv hetute nerkv este estemerrvkuecat omecicen estet Hesaketvmesen vtvklecakvnks; mv este sestemerrickv rakke mahet omvnkekv.

SETENTVCKE 17.

MOMEN encelv kolvpake sesketv kolvpake ocakat hvmket vlahket, vm punayet, Yvmvn ahtetsken, mv hoktarv rakke uewv sulke oh likat em ohfvcceckvn ce hecicares.

2 Mvn vpvkaket ekvnv em mekkvlke hoktaraken, ekvnv vpokat en hoktarkv em pvrko-opuswvn *esiket* es hacakvnks, makvnks.

3 Momen Puyvfekcv ofvn vnrvwvn 'svc ayvnks; momen hoktet punvttv cahtuse, vtvkleckv em vhocefhokvt e'na hvmecicen, ekv kolvpaken, eyvpe palen ocen oh liken hecvyvnks.

4 Momen hoktet nake cahtuse momet okholatten accet, cvtokunaplane, cvto vcacvke, momet makelitvn 'senehicet, cvtokunaplane sesketv en hoktarkv en holwvhokat, momet bvsvtketv tokat es fvcken e'nken es hvlatvnks.

5 Momen hocefkv ekvhomvn oh hoccet *ocvnks, heyvt omen*, NAKE-EHKE, PAPELV RAKKAT, EKVNV EN HOKTARVLKE MOMET VRETV HOLWVHOKE MAHAT E'CKET.

6 Momen mv hokte mekusapvlke e catv, momet Cesvs a en kerrvlke e catvn es hacen hecvyvnks; momet hecvyof, *vm* estomahetv rakken vm estomahvnks.

7 Momen encelvt *hvmmaket* cv kîcvnks, Estomēn cem estomahet omisa? Mv hokte, momen punvttv ekv kolvpaken, momet eyvpe pale oce hokte oh likan enake chkan cem onayares.

8 Mv punvttv hecetskise, likvte *tis*, likeks; momet sufke rakko em pvtakv sekan aosset, estemerkvn eceyvres. Momen ekvnv vpoke, mv e hocefkv hesaketv nakcokv ofv ekvnv vliceckv vteke hoccvkekaten, em

estomahvke tares, mv punvttv, likvte tis, likekot omat,
mome estomis likat hecakof.
9 Momen vkerrickv hoporrenkv ocat heyv *tes*. Ekv
kolvpakat ekvnhvlwe kolvpakat tes, hokte oh likat.
10 Momen mekkvlke kolvpaket os, cahkepet pvlatken,
hvmket liken, hvmkat hvte vlvkekot, momis vlakof,
vkocoknusen likvranet os.
11 Momen mv punvttv likvte tis, likekat, mvt escenv-
pakat omes, momet mv kolvpakan vcvkayat tes, momet
sumketvn oh ayes.
12 Momen eyvpe pale hecetskise mekkvlke pale *em*
ohmekketv hvte enheckvkekat omakes; momis punvttv
vpvken hvse-vkerkv hvmke *oren* mekkvlke omēt yekcetv
en heckaket omes.
13 Heyvt vkerrickv hvmkusen ocet, en yekce em ohfvn-
ketv tepakan punvttvn emvkvres.
14 Heyvt Yvpefikuce vnrvpet horren hayaken, Yvpe-
fikucet ohfvnkvkvres; pucasvlke e Pucaset, momet mek-
kvlke em Mekkot omekv; momen eme vpvkakatet
enhuehket, enhopohoyvtet, momet heromvket omakes.
15 Momen hvmmaket, Hoktarvt oh liken mv uewv sulken
hecetskise este, momet este sulsokat, momet etulaswv,
momet etvlwvvlke taket omakes.
16 Momen eyvpe pale punvttv oh cvkcahe hecetskise,
heyvt hoktarvn en homecet, nakoceko, enatvlkvranusen
hayet, em vpeswvn papvkvres, momet totkvn es nek-
ricvkvres.
17 Hesaketvmeset naken komat momecetv, momet
vkerrickv hvmkusen ocet, Hesaketvmese em opunvkv
esfvcfvkeko vtekat em ohmekketv take punvttvn emvkv-
ren efeke taken em vpikakvtet omekv.
18 Momen mv hokte hecetskise mv tvlofv rakke ekvnv
em mekkvlke ohmekkat omes; cv kicvnks.

SETENTVCKE 18.

MOMEN heyv nanvke renyupvn encelv etv, yekcetv rak-
ken ocet, hvlwan ahvtapken hecvyvnks; momen en hvya-
yvket ekvnvn hvyayicvnks.
2 Momen yekcicet, opunvkv en hake yekcen es huch-
ket, Papelv rakkat lvtkēs, lvtkēs, momet puyvfekcv
holwvhokat e hute, momet puyvfekcv hvsvtkeko omvlkv
em vpoketv, momet fuswv hvsvtkeko, momet holwvke
vtekat em vpoketv haket omes.
3 Tvlwvvlke omvlkvt en hoktarkv en cvpvkketv em
pvrko opuswvn eskaken, ekvnv em mekkvlke vpaket
hoktaraken, en nake seafvcecickv sulkat eteropotten
esnesvlket ekvnv vpokat nake ocvke hakvtet omekv.
4 Momen opunvkv en hake etv hvlwe vtet hvmmaken
pohvyvnks, Vm este toyatskat, *Papelvn* asossvkes, vpaket
naorkatskekaren, momet vpaket em este sestemerrickvt
cen heckvkekaren;
5 En naorketvt hvlwan oricaken, Hesaketvmeset en
holwvyeckv *sulkan* vkerriceckv.
6 Ce'mvkvte etvpomen e'mvkes, momet em vtotketv
vcvkvyen tepvkocken e'mvkes; sesketv fvcecvten hok-
kolvn en fvcecvkes.
7 Estomomusen e vrakkuecet, nake 'se afvcecicvte, mv
etvpomusen estemerkv efeknokketv tepakan e'mvkes;
Oye toyvkot, mekko hoktet likit, feknokketvn hecvkares,
e feke ofvn maket omekv.
8 Heyvt omeciceen estemerrickv nettv hvmkuse ofvn oh
cakkakvres, elkv, feknokketv, elauko esyomat; momen
totkv ofvn nekret sumkvres; Pucase Hesaketvmese mv
ohfvccecat yekcet omekv.
9 Momen ekvnv em mekkvlke vpaket hoktaret, seafv-
cecickv ofv vpaket fullvtet, nekrat em ekkucen hecakof,

10 Em estemerkvn em penkvlakat omecicen hopvyen svpaklet, Holwakes, holwakes, Papelv mv tvlofv rakkat, mv tvlofv yekcat! hvse vkerkv hvmkuse ofvn cem ohfvcceckvt vlaket omekv, maket, oh wahoket, en hvkihhokvres.

11 Momen ekvnv em esnesvlket, eme ohfvccvn feknokhoket, oh hvkihhokvres; nvpvt en nakwiyetvn svnvcomvn en nehsekot ok:

12 Cvtokunaplane, cvtokunaphvtke, cvto vcacakat, makelitv, hvnvwelv tvrke telekmuse, *naktvrke* okholatte, afusherakv tvrke, *naktvrke* cahtuse, ruinv eto omvlkv, nakvtehetv yupo-lowake enute es hahoyvte omvlkv, nakvtehetv eto vcake mahat es hahoyvte, momen *nake* cvtolane, monkat cvto, monkat esechetv cvto es *hahoyvte* omvlkv,

13 Momet senemv, nak fvmecakusat, vfekv *vcacakat*, lipenv *helukwv*, pvrko-opuswv, olefv neha, hockvte hvtke herat, teleko, wakv, yvpefikv, corakko, calev, vtotkvlke, est' em puyvfekcv esyomat omvlkv nakneskv hahoyvten *nvpvt svnvcomvn nehsekos.*

14 Momen naklokce cem puyvfekcv em vlostat ce'nkvpvkaket os, momet nake hompetv herakat, momet *nak* vcacakat ce'nkvpvkahken svnvcomvn eshehcetskekos.

15 Heyv nanvke esnesvlke, mv eteropotte nake ocvlke hakakvtet, em estemerketv em penkvlakat omecicen hopvyen svpaklet, hvkihket, wahokvres,

16 Holwakes, holwakes, mv tvlofv rakke, hvnvwelv tvlekmuse, okholatte, momet cahtusen accvtet, momet cvtokunaplane, cvto vcacvke momet makelitvn 'se nehicvtet! Hvse-vkerkv hvmkuse ofvn nake-ockv en rakke momvteke sumkepekv, maket.

17 Momen perro-cuko en kvpetvne vtekat, perro-cuko vtehkvlke omvlkvt, perro cuko vfastvlke, momet uehvtkv

svkfulle nake esyoposkvlke estomomusat omvlkvt hopvyen
svpaklet,
18 Nekrat em ekkucen hecakof, huehkakvnks, Tvlofv
estomet heyv tvlofv rakkat omēt ome haks? maket.
19 Momet essu mokkvn e'kv taken oh tusayet, hvkihket,
wahoket huehkakvnks, Holwakes, holwakes, mv tvlofv
rakke mv ofv perro-cuko uehvtkv vk fulle ocakat omvlkvt
em vcaketv cteropotte nake ocvke hakakvtet! hvse-vkerkv
hvmkuse ofvn sumkepekv.
20 Hvlwat toyetskat, momet vpastelvlke fvccvke, momet
owalvlke toyatskat, oh afvckvkes, Hesaketvmeset cem
empvlecekv.
21 Momen encelv yekcet, enfulotkv en cvto rakkat
omēn cvton ehset, uehvtkvn vk wikvnks, Hiyomēn
Papelv, mv tvlofv rakkat, lekvfhohyen, *en* lvtketv rakke
tares, momen svnvcomvn eshechohyekos, maket.
22 *Momet*, Kervlv hayecvlke, hayecvlke estomis, fehpv
hayecvlke, pofketv pofkvlke esyomat en hake taket ec
ofvn svnvcomvn pohkekares; momen vtotketv estomis
vtotkakat hvmkusis ec ofvn svnvcomvn eshechoyekares;
momen enfulotkv en hake ec ofv svnvcomvn pohkekares;
23 Momen kulke en hvyayvke ec ofvn svnvcomvn
hvyayvkekares; momen hokte epayvranat eh wv taranat
tepakat en hake ec ofvn svnvcomvn pohkekares; cem
esnesvlke ekvnv en rvkrakvt omen, cem famvkakv
eteropotten tvlwvvlke omvlkvn mvkerhoyvtet omekv.
24 Momen owalvlke, mekusapvlke, momet este ekvnv
oh pvsvthoyvte omvlkv e catvn eme ofvn eshechoyvnks.

SETENTVCKE 19.

Momen heyv nanvke renyupvn hvlwe tvlofv ofv este
sulke mahe em opunvkv en hake yekcet, Aleluyv:

Vhesaketv, rakketv, vrakketv momet yekcetvt Pucase
pun Hesaketvmese em ocekvs;
2 Em ohfvcceckvt mehenwet, fvccvket omekv; mv
hoktarv rakke, en hoktarkv eteropotte ekvnv hopanvten
ohfvccecet, em vtotkvlke e catvn e'nke *pvlatvten* em
pvlecekv, maken pohvyvnks.
3 Momen hvtvm, Aleluyv, makakvnks. Momen em
ekkucet estofis meyuksv-sekon kvwapket omes.
4 Momen vculvke pale hokkole ostohkakat, momet
nake wenahoke ostat tvkpvlvtiket, Hesaketvmese mekko
em ohliketv oh likaten *vrakkuecet*, Emén; Aleluyv,
maket, vrakkuecakvnks.
5 Momen opunvkv en hake mekko em ohliketvn aosset,
Pun Hesaketvmesen, em vtotkvlke omvlkatskat, momet
lopockuse momet rakrvke em penkvlakatskat omvlkvt
vkvsvmvkes, makvnks.
6 Momen este sulke mahe em opunvkv en hake omēt,
momen uewv sulke en hake omēt, momen tenetke
yekcakat en hake omēt, Aleluyv; Hesaketvmese Yekcetv
Omvlecat mekket omekv.
7 Epu 'fvcket omekvs, momet afvckvkepvkeres, momet
vrakketvn e'mvkeres, Yvpefikuce em etepvyetv em *oketvt*
vlahken, e 'hiwvt e *em* etetakuecet omekv; makaken
pohvyvnks.
8 Momen emet hvnvwelv telekme hvsvtke, momen hvt-
ken accvren e'mhoyvnks; mv hvnvwelv telekmat mekusa-
pvlke em fvccetvt omekv.
9 Momen, Hoccicvs, Mv Yvpefikuce em etepvyetv en
yafke-hompetvn enhuehhokvtet en herakes, cv kicvnks.
Momet, Heyvt Hesaketvmese em maketv mehenwakat
omes, cv kicvnks.
10 Momen vrakkuecvranit e'le ehomvn tvk latkvyvnks.
Momen, Momecetskekaren vketecvs; vnet ceme momen

etecakkaketskat Cesvs em ohkerkueckv ocakat vtotkv *cem* etohkvlketv toyis; Hesaketvmesen vrakkuecvs; Cesvs em ohkerkueckvt owaletv em puyvfekcvt omekv, cv kicvnks.

11 Momen hvlwat hauken hecvyvnks, momen hecvs, corakko hvtke; momen mv oh likat, Herome momet Fvccen kihocvnks: momen fvccetv ofv ohfvccecet, horren hayet omes.

12 E turwvt totkv en fenke omēt *on*, kvpotokv vcacvke sulket e'kvn oh *ocakvnks;* momen hocefkv hoccen ocet, nvpvt kerrekon, eme tvlkuset *kerret omes.*

13 Momen kapv catv vk 'tehkvten accvnks; momen e hocefkvt Hesaketvmese em Opunvkvn kihocet os.

14 Momen suletawvlke hvlwe ofvn *fullat* hvnvwelv telekme hvtke momen hvsvtken accet, corakko hvthvken oh *vpoket* vcvkvpeyvnks.

15 Momen eslafkv-cvpkot e cukwvn afvnket os, mvn tvlwvvlken es caskvren; momen cvto estepketvn es ohmekkvkvres; momet Hesaketvmese Yekcetv Omvlecat en cvpvkketv momet en homeckv em pvrko es opecetv *nakvtehkan* e'len es cetaket omes.

16 Momen *en* kapvn momen e hvfen oh hocce hocefkvn ocet omes, MEKKVLKE EM MEKKOT, MOMET PUCASVLKE E PUCASE, *makat.*

17 Momen encelv hvmket hvse ofv hueren hecvyvnks; momen opunvkv en hake yekcen es huehket, fuswv hvlwe tvmece fullat omvlkvn em punayet, Ahwet, Hesaketvmese rakkat en yafke-hompetv *ocan* tohvtelokvkes;

18 Mekkvlke e'navpeswvn, momet kvpetvnvlke e'navpeswvn, momet este yekcakat e'navpeswvn, momet corakko vpeswvn, momet mv ohvpokat e'navpeswv, momet este omvlkv, pucassvkeko momet pucase ocakat, lopoc-

kuse momet rvkrakat em enavpeswv taken hompatskvren, *makvnks.*

19 Momen mv punvttv, ekvnv em mekkvlke en suletawvlke taken esyomet, mv corakko oh likat, momet en suletawvlke vnrvpen horren hayvranet, vteloken hecvyvnks.

20 Momen punvttv momet owalv laksv *mv punvttv* ehomvn nake eskerkv mv eteropotte este punvttv es en kerkv en heckvkvten, momet vhakat vrakkuecakan mvkerret vtotkvtet vpaken eshoyvnks: heyv hokkolv hesahoken vkhvse totkv tohottoplane 'setenekran vk kahoyvnks.

21 Momen vhoskat corakko oh likat em eslafkvcvpko e cukwv afvnkan es pvsvthoyvnks; momen fuswv omvlkvt e'navpeswv taken es fvcfakvnks.

SETENTVCKE 20.

Momen sufke-rakko em pvtakv sekat es en hvweckvn ocet, momet cvto-tetvkkakv rakken cvwet, encelvt hvlwan a hvtapken hecvyvnks.

2 Momen tlekonv, cetto vcule, mvt Puyvfekcv holwakat, momet Setvnet omen, *mvn* hvlahtet, ohrolope cukperakko hvmken *likvren* wvnayvnks,

3 Momet sufke-rakko em pvtakv sekan vk wihket, em vkhotiyet, 'sem oh vlokpicvnks, ohrolope cukpe-rakko hvmkat esfvckeko vtekat tvlwvvlken ohvtvlakat mvkerrvkekaren: momen mv enyupvn oketv vkocoknusen enrecopkvranat tvlkes.

4 Momen mekko em ohliketvt ocaken hecvyvnks, momen mvn oh vpohokvnks, momen ohfvcceckvn emvkhoyvnks: momen Cesvs em ohkerkueckv vrahkv, momet Hesaketvmese em opunvkv vrahkv ekv take en warhoyvte, momet punvttv monkat vhakan vrakkuecvkekate, momet es en kerkv e'kvhomv take, monkat e'nke take

ofvn vlicvkekat em puyvfekcvlken hecvyvnks; momen
Klist vpvkaket ohrolope cukpe-rakko hvmken ohmek-
kakvnks.
5 Momis pvsatkvte vpvlwvt awenahokeko emunken
ohrolope cukpe rakko hvmkat esfvckvnks. Heyvt elkv
aenkvwvpketv enhvteceskv tes.
6 Mv elkv aenkvwvpketv enhvteceskv vpvke enake
ocat hvsvtket momet en heres; heyv ohfvnken elkv
svhokkolat yekcetvn ocekon, momis plestvlke Hesaketv-
mese enake, momet Klist enaket omvkvres, momet
vpvkaket ohrolope cukpe-rakko hvmke oren ohmek-
kvkvres.
7 Momen, mv ohrolope cukpe-rakko hvmket hoyanof,
Setvne enrecopket en cuko yekcvn aossvres,
8 Momet Kak Mekak tepake tvlwvvlke ekvnv em vkv-
nowv oste oh vpokat, mv em vhonkvtkv uehvtkv em
oktahv omēt on, mvn emvkerret, horren hayvranet
tohvteloyvret ayvres.
9 Momen yvmv ekvnvn hvmecicet, mekusapvlke e
hvpo, momet tvlofv vnokeckan em vfolotakvnks; momen
totkv Hesaketvmese avtet hvlwan ahvtapket lokakvnks.
10 Momen puyvfekcv holwakat mv emvkerrakvten
vkhvse totkv tohottoplane setenekran vk wihokvnks;
punvttv owalv laksv tepakat *kakan*, momet netta, neren
estemerrvkuehocvres, estofis meyuksv sekon.
11 Momen mekko em ohliketv rakke, hvtken, momen
mv oh liken hecit, ekvnv sutv tepakat estvmv kake tayat
eshechoyekon, *mv oh likat* e turofv enkvpvken sumhoken
hecvyvnks.
12 Momet pvsatkvte, lopocke momet rvkrakat Hesaketv-
mese ehomv svpaklen hecvyvnks: momen nakcokvn
enrvmrihocvnks: momen nakcokv etv, hesaketv *nak-
cokvn* enrvmhoyvnks: momen pvsatkvtet nanvke mv

nakcokv ofv hoccakat aossen em vtotketv take vcvkvyen ohfvccecvkhoyvnks.

13 Momen uehvtkvt pvsatkan sossicvnks; momen elkv momet pvsatkvte e hutet pvsatkvten afulhuecvnks; momen em vtotketv vcvkvyen ohfvccehoce vlket omvnks.

14 Momen elkv momet pvsatkvte e hute totkv vkhvsen vk pvlvthoyvnks. Heyvt elkv svhokkolat tes.

15 Momen estimvt *e hocefkv* hesaketv nakcokv ofv hoccen eshechoyekan totkv vkhvsen vk wihokvnks.

SETENTVCKE 21.

Momen ekvnv mucvse momen sutv mucvsen hecvyvnks; ekvnv enhvteceskv momet sutv enhvteceskv *ocvtet* sumhokepekv; momen uehvtkv sekot omvnks.

2 Momen vne, Cane *toyvyat* Celuslvme mucvse, tvlofv vcakat, este'hiwv tarane e nehice e'he em etetakat omĕt, Hesaketvmesen aatet, sutv aosset hvtapken hecvyvnks.

3 Momet sutv aosse opunvkv en hake yekcet, Hecvs, Hesaketvmese em escukohakv *vcakat* este em etenrvwvn *liken*, momen emet vpaket liken, em estet omakvres; momet Hesaketvmese mahusat vpaket *liket*, en Hesaketvmese take tares.

4 Momet Hesaketvmeset turopuswv omvlkvn e turwv taken en hvsvthicvres; momen elkvt svnvcomv sekares, momen feknokketv monkat hvkihketvt sekon, nak nokke svnvcomv sekares; nanvke enhvteceskv ocakvtet hoyvnecepekv, maken pohvyvnks.

5 Momen mekko em ohliketv oh likat, Hecvs, nanvke omvlkvn mucvsvken hayis, makvnks. Momet, Hoccicvs; heyv opunvkv fvccet, mehenwvket omekv, cv kicvnks.

6 Momet, Pokes, Alfv momet Omĕkv, enhvteceskv momet yuksv toyis. Mv ewvnhkan hesaketv uewv em uekiwv akvpvken enrahkv sekon emares.

7 Estimvt ohfvnkat nanvke omvlkvn epucasvres; momet
vnet en Hesaketvmese toyin, emet cv'ppucet omvres.
8 Momis penkvlakat, vkvsvmvkekat, este enhomechoye
tetayat, estelecvlke, hoktarvlke, famvkayvlke, nakvhake
mekusapvlke, momet laksvlke omvlkvt vkhvse totkv
tohottoplane setenekrat ofvn enaken ocvkvres: mvt elkv
svhokkolat omen, *maket* cv kicvnks.
9 Momen encelv kolvpake, mv sesketv este sestemer-
rickv espoke kolvpake es fvcfvke ocakat hvmket vm
vlaket, *cv* kicet, Yvmvn vtes, ehiwv taranat, Yvpefikuce
e hiwvn ce hecicvranis, *maket* vm punayvnks.
10 Momet Puyvfekcv ofvn ekvnhvlwe rakke hvlwen es
vc ohcemket, Celuslvmo vcake, mv tvlofv rakke Hesaketv-
mesen avtet, sutv aosse ahvtapket,
11 Hesaketvmese en hvyayvken ocet *hvyvyaken* cv
hecicvnks: momen en hvyayvke cvto vcake mahat omēt,
cvto caspv *kihoce,* klestelv *hvyvyakat* omēt hvyvyaket
omvnks.
12 *Mv tvlofv* vtohopke rakke, hvlwen ocet, tohopkv-
hauke palen hokkolohkaken ocen, encelv palen hokkoloh-
kaket v svpaklvnks, momen hocefhokv Eslevl en hopue-
take em vliketv pale hokkolohkakat e hocefhokv vhoc-
cvken ocvnks:
13 Hvsossv fvccvn tohopkvhauke tutcenen; honerv
fvccvn tohopkvhauke tutcenen; wahvlv fvccvn tohop-
kvhauke tutcenen; hvsvklatkv fvccvn tohopkvhauke
tutcenet omvnks.
14 Momen mv tvlofv em vtohopke en likv palen hok-
kolohkaken ocen, Yvpefikuce em vpastelvlke palen hok-
kolohkakat e hocefhokvt vlumhen ocvnks.
15 Momen mv cv tempunayat, mv tvlofv, momen en
tohopkvhauke em vtohopke esyoman es vhopayetvn
kohvn ocvnks.

16 Momen mv tvlofv vkvnowv oste temmomvlken ocat likes, momen en cvpke momet en tvphet temmomvlket omes; momen tvlofv *vfolotken* kohvn es vhopayen, vkerkv cukpe-rakko hvmken cukpe cahkepet *omvnks; momen* en cvpke, en tvphe en hvlwe esyomat temmomvlket omvnks.

17 Momen mv em vtohopken vhopayen, kupetv cukpe hvmken pale osten ostohkaket *omvnks*, este hunvnwv em vhopakv *vcvkayat*, mvt encelv em *vhopakvt* omen.

18 Momen em vtohopke es hahoyat caspvt omen; tvlofv cvtokunaplane mahhet, estvkheckv hvyvyakat omēt *omvnks.*

19 Momen tvlofv em vtohopke en likv cvto vcacvke omvlkv es nehihocet omvnks. En likv enhvteceskv caspvt *omen;* svhokkolat sefilv; svtutcenat kalsetonv; esostat smvlvktenv;

20 Svcahkepat satvnekse; sepakat satev; eskolvpakat klesolitv; escenvpakat pelelv; esostvpakat topasv; espalat klesoplesv; espalen hvmkontvlakat cesenrv; espalen hokkolohkakat amerestvt omvnks.

21 Momen tohopkvhauke palen hokkolohkakat makelitv palen hokkolohkaket *omakvnks:* tohopkvhauke hvmkat makelitv hvmkusen es hake vlket omvnks; momen tvlofv etehoyvnkv cvtokunaplane mahhet *omen,* estvkheckv hvyvyakat omet *omvnks.*

22 Momen ofv cuko-vcakat hvmkusis hecvkvnks; Pucase Hesaketvmese Yekcetv Omvlecat momet Yvpefikuce en cuko-vcakat omakekv.

23 Momen tvlofvt hvse, monkat hvresse ofv hvyayvhokvre eyacvkekos; Hesaketvmese en hvyayvket hvyayicen, Yvpefikucet mv en hvyayvket omekv.

24 Momen hesahokvte em etvlwvvlket en hvyayvke ofvn yvkvpvkvres; momen yvmv ekvnv em mekkvlket

en hvyayvke momet em vrakketv taken mvn esceyaket omes.

25 Momen mv em vtohopkvhanke· nettvn vkhotkvke·kares; neret mvn sekaret ok.

26 Momen tvlwvvlke en hvyayvke momet em vrakketv taken mvn esceyvkvres.

27 Momen nake hvsvtkeko, monkat nake enhomechoye tayan, momet lvksetvn *hayat* vtekat mvn *eceyekon;* momis mv hesaketv nakcokv Yvpefikuce enake ofvn cohoyat tvlkuset *esceyvkvres.*

SETENTVCKE 22.

MOMEN emet hesaketv uewv en hvcce hvyvyakat, kïes-telv omēt hvyvyaket, Hesaketvmese Yvpefikuce tepakat em ohliketv a fihnen cv hecicvnks.

2 Em etehoyvnkv en nvrkvpvn, momet hvcce afopke tempvlusen hesaketv em etot, *em* ette *mvrahrvkv* vpalen hokkolohkaken hayet, hvse omvlkvn ettet *svpaklvnks;* momen mv eto em esset tvlwvvlke es em wiccckvt omakvnks.

3 Momen mvn ohtvhiketvt ohvtvlakat sekares; momis Hesaketvmese Yvpefikuce tepakat em ohliketv vcakat mv ofvt omvres; momen em vtotkvlket em vtotkvkvres.

4 Momen e turofvn hecaken, e hocefkvt e'kvhomv taken *vhoccvket omvres.*

5 Momen mvn neret sekares; momen kulke, monkat hvse en hvyayvken eyacvkekos; Pucase Hesaketvmeset hvya·yvken e'makekv: momen estofis meyuksv-sekon ohmek-kvkvres.

6 Momen, Heyv opunvkv fvccet, mehenwvket omes; momen Pucaset owalvlke vcacakat en Hesaketvmese taket, nanvke lvpken hoyvnvranat em vtotkvlke hecv-kuecvren em encelvn vtotvtet omes.

7 Hecvs, lvpken vlakis; mv heyv nakcokv em owaletv em opunvkvn vcvyecat en heres.

8 Momen vne, Cane *toyvyat*, heyv nanvken hecet, pohvyvnks. Momet pohit momet hehcvyof, mv encelv heyv nanvken cv hecicat vrakkuecvranit e'le ehomvn tvk latkvyvnks.

9 Momof, Vketecet *momehcetskvs;* vtotketv cem etohkvlketv *toyit*, owalvlke etecakkaketskat, momet heyv nakcokv em opunvkvn vfvstakat *hvmkat* toyikv: Hesaketvmesen vrakkuecvs, cv kicvnks.

10 Momet, Heyv nakcokv em owaletv em opunvkvn semvlokpihcetskvs; oketvt vwolusekv.

11 Estimvt fvccekat fvcceko emunket omekvs; momen vholwakat vholwvke emunket omekvs; momen mv fvccat fvcce emunket omekvs; momen hvsvtkat hvsvtke emunkvt omekvs.

12 Momen hecvs, lvpken vlakis; momet feketvn ehopakis, omvlkv em vtotketv vcvkvyen e'maren.

13 Alfv momet Omēkv, vliceckv momet espoke, enhvteceskv momet meyuksv toyis.

14 Mv em vhakv vfvstakat en herakes, hesaketv em eto *oh vwetv* em etektvniken, tohopkvhauken esceyet, tvlofvn esceyvkvren.

15 Momen efvt, famvkayvlke, hoktarvlke, estelecvlke, momet nakvhake mekusapvlke, momet estimvt lvksetvn vnokecet momet hayat *mv tvlofv* en lvpvtken *fulles.*

16 Vne, Cesvs *toyvyat*, mekusvpkv-cuko *ocakat* ofv heyv nanvken cen kerkuecvren vm encelvn vtotvyvtes. Tewe en yvlonkv, momet en honvpse toyit, hvyvtecv kococumpv hvyvyakat toyis.

17 Momen ehiwv taranat momet Puyvfekcvt, Vtes, makaket os. Momen pohat, Vtes, makekvs. Momen

estit ewvnhkat vtekvs. Momen estit komat hesaketv uewvn enrahkv sekon eenakuecekvs.

18 Heyv nakcokv em owaletv em̃ opunvkvn pohat vtekat *heyvn* en kerkuecikv ; Estit heyv nanvken ohvpayen omat, Hesaketvmeset nake este sestemerrickv heyv nakcokv ofv cohoyan mv esten 'sem ohvpvyvres :

19 Momen heyv nakcokv em owaletv em opunvkv vkueye sasen omat, Hesaketvmeset, hesaketv nakcokv akvpvken, momet tvlofv vcakat ossen, momet nanvke heyv nakcokvn cohoyat *akvpvken* enaken em vkueyvres ; *maket* cv kicvnks.

20 Heyv nanvke kerkuecat, Mehenwvn lvpken vlakis. maket os. Emén. Momes, Cesvs Pucasē, vtes.

21 Pu Pucase Cesvs Klist en heromkvt omvlkatskat ece 'pakvkekvs. Emén.

Opunvkv Este Mvskoke em punvkv tokat, Testement Mucvsat ofv ocat, naken okakat heyvt kerkuecet os. Sulke mahat Klekvlke em punvkv mv ofv Testement Mucvsat enhvteceskv hoccihocvtet omakes.

ALEPASTV cvto vcake en heckv *foncha hatkuse omet omes. Mar. 26: 7.

ALTV Hesaketvmese es vrakkueckv nake ohnekrickvt omvtes. Tihet, cvto tohlike, monkat fakke, monkat cvtolane tis, monkat nanvke etv tis es hahoyet omvtes. Hep. 7: 13.

AMERESTV cvto vcake en heckv cesenrv omēt omes, momis cesenrv senholattet os. Lef. 21: 20.

ANESE kvme tepakat nakvhockuce fvmecakuset omvtes. Mar. 23: 23.

ASPETV CETTO, eketnv cetto etvpomet, este akkat elecet omes. Lom. 3: 13.

CALEV omvlkvranuset escvlleckv en cvllv hokkoluse ocet omvtes. Vpastelvlke em Fulletv 8: 28.

CASPV cvto vcake en heckv cahmelikvt omes. Catakat mekkvlket es fullet omvtes. Lef. 4: 3.

CELUPVLKE nake vhakvke este hahicvtet omen, este omvket omakvtes, momet etvrpvn ocvket omvtes. Hep. 9: 5.

CENTILVLKE este Cusvlke tokat omvlkvn oket os. Mar. 4: 15.

CESENRV cvto vcake en heckv okholattet omes. Lef. 21: 20.

EKETNV CETTO este akkat elecet omes. Mar. 3: 7.

ENCELV, hvlwe este. Lef. 1: 1.

ENCELV mekusvpkv-cuko em erkenvkvn oket os. Lef. 2: 1.

ENCELV puyvfekcv holwvhokat enhomvhhotv hvmken oket os. Lef. 9: 11.

ENCELV mekusapv hesakvtet opunvkv Canen 'sem vlvkvre fulecihocvten oket os. Lef. 21 : 8.

FAMVKAKV, heleshakv, monkat nake em wiceckv yvhiketv, monkat nake momeckv etv vpvke ocat, momet nanvke* etv mv omakat. Este Hesaketvmese mehenwv kerrvkckat heyvn enhonraket os. Kel. 5: 20.

FAMVKAYVLKE este vlekcvlke, vlekcakof, nake vyvhikake, monkat nanvke mv omakan momecakat omakes. Hvtvm este nake Hesaketvmese tvlkuset kerre, momet momece tayat kerre momet momece taye omecakat omakes. Lef. 21 : 8.

FENENV; cetto holwvyecakat este akkat en holwvken este enan esceyicet omes. Fenenv nake holwvke mv omakan oket os. Lom. 3 : 13.

FVCENV enhvteceskvn hokte mvnetten oket os. (Mar. 1: 23.) Momen hvtvm nake hvsatkuse hokte mvnette herat omēn oket os, momen este-hunvntake hvsvthvke, vhakv eskolvpakan kvcvkekat fvcenvlke kihocet omes. Lef. 14 : 4.

HESVPE kofockv omēt omes. Cane 19 : 29.

KALSETONEV cvto vcake foneha hvtke omēt os. Lef. 21 : 19.

KERVLV eshayeckv efvkv sulken ocet omen, hueren hayehocet omes. Lef. 5 : 8.

KETINV teleko omēt omes, momet tvklike es hahoyet omes. Cane 6 : 9.

KLESOLITV cvto vcake en heckv lane cvtokunaplane omēt omes. Lef. 21 : 20.

KLESOPLESV cvto vcake estvkheckv omēt, en heckv heruset pvhelanomvt omes. Lef. 21 : 20.

KLESTELV cvto vcake estvkheckv omēt omes. Lef. 4 : 6.

KOTENV tutccnat hoyvnuset kvlaksucen hayet os. Mar. 10 : 29.

KOTENV cotkus mahat palen hokkolohkakat mahet kvlaksucen hayet os. Mar. 5 : 26.

KUPETV vhopakv estonke yuksv estekuce vtekat en cvpke omēt omes. Mar. 6 : 27.

LAPI mvhayvn oket os. Cane 1 : 38.

LEPV este lepvse enokketv es enokkat omes. Mar. 8 : 2.

LEPVSE, hvtke este enan vliket, tetakucvn vkueket, enan hvmecicet, este elecet omvtes. Enokketv etohkvlket omet, momet, wicehoceko tayet omes. Mar. 8 : 3.

LIPENV eto en colokcowvt omen, Hesaketvmese ehomvn nekrihocet omvtes, nekrof fvmecuset omekv. Mar. 2 : 11.

MAKELITV Este Hvtket pvl hocefaket os. Nake heruse, vcake mahet os, momet fulahpv pvphoyvnto, mo met mv omakat ofv eshechoyet os. Mar. 13 : 46.

OLEFV NEHA olefv em etten es hahoyet omes. Lef. 6 : 6.

PACMENTS. Hofunof estet cokv hvtke hayetvn ker rvkekates, monkv yvpefikv hvrpe monkat cowatv hvrpen mvhericaken, mvn cokv hvtke vyoposken oh hoccicakvtes. Mv hvrpe etetakuehocvkvten pacments hocefhoyet os.

PALSE; este heyv enokketv enokkicat eme komat enalvcce tis, monkat ena omvlkv tis nekeyiceko taye haket omes, momen fekeke ocet omes. Mar. 4 : 24.

PALVTIS. Afvcketv ekvnvn oket os. Monkv Eten cvpofucen palvtis hocefhoyen, hvlwe-tvlofv mahvkvu palvtis hocefhoyet os.

PELELV cvto vcake en heckv smvlvktenv omēt os, momis en lane orice mahekot os. Lef. 21 : 20.

RUINV ETO nake es hayetv herct omet, lvpke hopvnkekot omes. Lef. 18: 12.

SATENV cvto vcake en heckv herusot catet omes. Lef. 4: 3.

SATVNEKSE cvto vcake en heckv yvlahv en heckv omēt os. Lef. 21: 20.

SEFILV cvto vcake tvkvcwe mahet omet, en heckv holattet omes. Lef. 21: 19.

SENEKAKE TAKE Cusvlke em mekusvpkv-cukot omakes. Mar. 6: 2.

SENSV. Nake pvlvknuce monkat poluce omet os. Cvtokunaplane monkat cvtokunaphvtke es hahoyvtes, esfvmecickv mvn vpiken nekrihocvren.

SENTULEVLKE Lomvlke en kvpetvnet omakvtes. Mar. 8: 5.

SMVLVKTENV cvto vcake en heckv pvhelanomvt omes. Lef. 4: 3.

TALENTV hvmkat cvtokunawv cukpe-rakko hvmken cukpe cahkepat hoyvnet os. Mar. 18: 24.

TENELYV cvtokunawv enrahkv nvrkvpuce hvmken hoporrenkv ostet vpaket omes. Mar. 18: 28.

TETLAK Cusvlke em ekvntvckv ostat hvmkat em evpayv tates, Lomvlke em elecvn sehokof. Luk 3: 1.

TLEKONV. Cetto rakke mahe etvrpv ocet on okvtet os.

TOPESV cvto vcake en heckv oklanuset omes. Lef. 21: 20.

VPASTELVLKE; Cesvs en kerrepvlke palen hokkolohkat, hvtvm Merivs, Cutvse Eskalevt vyoposke enhopohoyvtet momen vpastel Pal; heyv tvlkusen vpastelvlken hocefhoyet os.

WEL elkv ertopvrv estē nake ocat em estomvranat kerkuecat oket os. Hep. 9: 16.